

Nupela Testamen long tokples Kate long Niugini

The New Testament in Kayah

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matteo	4
Marko	42
Luka	67
Giovanni	107
Prèdônyăphú Tahe.....	136
Roma	174
Corinthia Aréłó Tôba.....	193
Corinthia Nyěba Tôba.....	211
Galasia.....	223
Epheso.....	230
Philippi	237
Colossae.....	242
Thessalonia Aréłó Tôba	247
Thessalonia Nyěba Tôba	251
Timothy Aréłó Tôba.....	254
Timothy Nyěba Tôba	260
Tito.....	264
Philomena.....	267
Hebreo	269
Jakomo	283
Petru Aréłó Tôba	288
Petru Nyěba Tôba	294
Giovanni Aréłó Tôba	298
Giovanni Nyěba Tôba	303
Giovanni Thuốba Tôba	304
Juda.....	305
Tèdyéluốhtya	307

Matteo

Tèhébè Ré Dó Nyě

Li tètèkrũmila Matteo yětôba ma a hésoluõ pẹ ù ná Jesũ ma mǎhó prēm̄lwohtekǎ ù dǎ Cóm̄arya ólyǎ onekyǎ nuôtôpr̄e hó. Byacè Jesũ ma mǎhó pr̄e dǎ a m̄lǒbǎhtya p̄e hó Cóm̄arya ólyǎ onekyǎ angó ná akayǎ dǎ lisǎs̄e alyekũ nuôtahe tǒpr̄e hó. Tètèkrũmila yěnuôma a mǎ p̄e pr̄étú Judaphú dǎ Byacè hyǎ opac̄elyǎ dǎ èthĩ ak-lěnuô tahe agn̄enuô mǎto. Tètèkrũmila yěnuôma hekhu tǒba agn̄e.

Li tètèkrũmila Matteo yětôba nuô ù cáhtya rá r̄e ná Byacè Jesũ a t̄eopac̄elyǎ ari-akyǎ, htuõrò a hélúõ p̄e ù ná Byacè plwõhtyě ari-akyǎ ná kh̄n̄eric̄yǎ khuklǒ ilo-ilyǎ lǔ ari-akyǎ, htuõrò a hélúõ p̄e ná Byacè Jesũ cáhtya a t̄e-phyét̄em̄e rò a l̄e d̄onyǎ h̄eso p̄e ù, ithyóithya p̄e ù, rò a zas̄im̄e p̄e ù t̄eswít̄es̄e tahe dǎ Galilea k̄ekũ nuôtahe ari-akyǎ. A hésoluõ htuõrò ph̄unuõrò a r̄ám̄ar̄adyǎ ke Byacè Jesũ o dǎ Galilea k̄e rò htecuõ dǎ ví Jerusalem ari-akyǎ, htuõrò t̄em̄ehtwõhtya an̄e ná Byacè Jesũ dǎ khȳlǒ tǒkl̄e dǎ akũ, ná ù m̄ũthȳhtya è dǎ krusulǒ ari-akyǎ ná a thyě ihtòk̄akhyě ari-akyǎ tahe.

Li yětôbanuô a dyélúõhtya Jesũ phú thár̄adu dǎ a o ná a taryěshyos̄e rò a héhteluõ p̄e ù ná Cóm̄arya a t̄ethyót̄ethya tahe tǒpr̄e, htuõrò a ithyóithya p̄e ù ná Cóm̄arya ahtyěak̄e ari-akyǎ tǒpr̄e ph̄unuô. Byacè a t̄ethyóithya tahenuô a o ényacó rò ù be-oplǒ tǒ lǔ a t̄ethyóithya ȳetahe rò ù ib̄e dya oplǒ khót̄ǒ lǔ nȳat̄ǒ. (1) T̄eh̄esod̄onyǎ dǎ sor̄ǒ t̄edȳa th̄epl̄òthuõhtyě ari-akyǎ, t̄ephyét̄em̄e lȳab̄e p̄e tahe, n̄ib̄e shuõkh̄eryǎ tahe, ná kayǎ dǎ a htwõhó mókhu a htyěphúképhú tahe a ki m̄ekryá~ an̄e phút̄e p̄a ari-akyǎ (Am̄adu 5-7). (2) Ithyóithya z̄uk̄yáz̄uklǒ p̄e a kh̄opac̄e shyéth̄enȳe a t̄ephyét̄em̄e tahe ari-akyǎ (Am̄adu 10). (3) D̄onyǎ khákho p̄e ù ná mókhu htȳel̄ék̄ekũ ari-akyǎ (Am̄adu 13) (4) ithyóithya p̄e ù ná ù ki ohtwõpr̄e phú a kh̄opac̄e tǒpr̄e angólasá tahe ari-akyǎ (Am̄adu 18). (5) Ithyóithya p̄e ù ná htuõkh̄e kh̄onyǎkh̄eȳe ki tadũkyǎ p̄a ari-akyǎ ná Cóm̄arya ahtyěak̄e ki hyǎ ohtya p̄a ari-akyǎ (Am̄adu 24-25)

Tèhébè tǒtǒ ná tǒtǒ

Byacè Jesũ muõph̄e phyěphuõ muõpr̄e t̄aklwi kalyǎ p̄et̄ǒ tahe ná a t̄eopac̄elyǎ ari-akyǎ 1:1-2:23

Giovanni Baptista a t̄ephyét̄em̄e tahe 3:1-12

Jesũ plwõhtyě ari-akyǎ ná t̄eilo-ilyǎ ari-akyǎ 3:13-4:11

Jesũ m̄et̄e dǎ kayǎ b̄emũ akl̄e dǎ Galilea k̄ekũ 4:12-18:35

Cáhtya dǎ Galilea k̄e tuõdǎ ví Jerusalem 19:1-20:34

Dǎ khȳlǒ tǒkl̄e bí ví Jerusalem akũ ná akh̄as̄òkh̄ashȳe tahe 21:1-27:66

Byacè at̄ethȳe ihtòk̄akhȳe ná a t̄edyélúõkhȳe an̄e ari-akyǎ 28:1-20

Jesũ Aklwĩalyǎ A T̄er̄amá

(Luka 3:23-38)

1 Liȳema a r̄ám̄ar̄adyǎ Jesũ Kr̄istu aklwĩalyǎ dǎ a íc̄ut̄ǎ d̄it̄ú lǔ tahe ari-akyǎ. È ma aklwĩalyǎ íc̄ut̄ǎ dǎ Khwí Davi ná Abraham.

² Abraham aphút̄ǎ d̄it̄ú Isaac, Isaac aphút̄ǎ d̄it̄ú Jacob, Jacob aphút̄ǎ d̄it̄ú Juda ná apuõavȳa tahe. ³ Juda aphút̄ǎ d̄it̄ú Perez ná Zera, èthĩ th̄enȳe amuõ ma amwĩ ná Tama. Perez aphút̄ǎ d̄it̄ú Hezrò, Hezrò aphút̄ǎ d̄it̄ú Ram, ⁴ Ram aphút̄ǎ d̄it̄ú Amminadab, Amminadab aphút̄ǎ d̄it̄ú Nasho, Nasho aphút̄ǎ d̄it̄ú Salmon, ⁵ Salmon aphút̄ǎ d̄it̄ú Boaz dǎ amuõ mwĩ ná Raha,

Boaz aphút̄ǎ d̄it̄ú Obed dǎ amuõ mwĩ ná Rutha, Obed aphút̄ǎ d̄it̄ú Jesse. ⁶ Jesse ma mǎhó Khwí Davi aph̄e nuô hó. Khwí Davi nuô aphút̄ǎ d̄it̄úhó Solomo rò amuõ ma mǎhó Uria am̄e nuôhó.

⁷ Solomo aphút̄ǎ d̄it̄ú Rehoboa, Rehoboa aphút̄ǎ d̄it̄ú Abijah, Abijah aphút̄ǎ d̄it̄ú Asa, ⁸ Asa aphút̄ǎ d̄it̄ú Jehoshapha, Jehoshapha aphút̄ǎ d̄it̄ú Jora, Jora aphút̄ǎ d̄it̄ú Uzzia, ⁹ Uzzia aphút̄ǎ d̄it̄ú Jotha, Jotha aphút̄ǎ d̄it̄ú Ahaz, Ahaz aphút̄ǎ d̄it̄ú Hezekia, ¹⁰ Hezekia aphút̄ǎ d̄it̄ú Manasseh, Manasseh aphút̄ǎ d̄it̄ú Amon, Amon aphút̄ǎ d̄it̄ú Josia, ¹¹ Josia aphút̄ǎ d̄it̄ú Jekonia ná apuõvȳa tǒmũ. Shuõkh̄e yěnuô at̄ó bí Israelfhú

cuõhtwõ tyahí cù dõ Babylonia kẹ to anyěhyã takiphú akhěnuõ.

¹² Bí a cuõ ohó dõ Babylonia kẹ akhěnuõ, Jekonia aphútã dítú Shealtiel, Shealtiel aphútã dítú Zerubababe. ¹³ Zerubababe aphútã dítú Abiud, Abiud aphútã dítú Eliakim, Eliakim aphútã dítú Azor, ¹⁴ Azor aphútã dítú Zadok, Zadok aphútã dítú Akim, Akim aphútã dítú Eliud, ¹⁵ Eliud aphútã dítú Eleazar, Eleazar aphútã dítú Matha, Matha aphútã dítú Jacob, ¹⁶ Jacob aphúo tãdítú Joseph dõ a má Maria avẹ nuõhó. Maria phúoní hó Jesù dõ ù é è ná Krístu yěnuõhó.

¹⁷ Mephúnuõrò cáhtya bí Abraham ahtũkhě tuõhyã dõ Davi ahtũkhě nuõma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí Davi ahtũkhě tuõhyã dõ ù pũcuõkyã Israelphú dõ Babylonia kẹ nuõma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí ù pũcuõkyã Israelphú dõ Babylonia kẹ tuõhyã dõ Krístu ahtũkhě nuõma a o shyélwĩhtũ.

Byacè Jesù Krístu Opacělyã Ari-akyã

(Luka 2:1-7)

¹⁸ Jesù Krístu nuõ a hyãlyã opacě phútě henuõma, Joseph nuõ a hyã sudyã dyémã htuõhó Jesù Krístu amuõ Maria dõ a ki phyé lũ. Manárò bí a phyé tyahí lũ to akhěnuõ, Cómarya † dyemuõdõhtya lũ ná Thě Sãsě Byacè. ¹⁹ Joseph ma kayã dõ acóate tõprẹ htuõto pãma ù thěgně rò Maria thétarẹhe a tane akhu-akhyě a kírẹ dyakyãhuõ dyakyãthwě lũ.

²⁰ A tane phúnuõ tadúro, bí a omyě akhě, a omyěmyã myáhtye Byacè Cómarya a tanémókhuphú tõprẹ hyãoluõhtya pẹ lũ rò a hé lũ, “Davi aphúkhũ Joseph, bẹzòbèthi tã dõ nẹ ki phyé Maria yěnuõ tãmé, mametéhéro, a muõdõ nuõma Cómarya a Thě Sãsě dyemuõdõhtya lũ prẹ. ²¹ A ki phúpřekhũ pã rò nẹ bè é amwĩ ná Jesù †† ní~, metéhéro a ki męlwóhtekã akayã tahe dõ a tětthútẹora akũ pã.”

²² Lõ~ tẹyě tahe ki męlõmẹbãhtya Cómarya héone prẹprõ tõprẹ hé, ²³ “Prẹmòphúthè tõprẹ ki muõdõhtya rò a ki phúoní a phúpřekhũ pã, rò ù ki é amwĩ ná Emmanuelè pã,” † Emmanuelè angólasá ma, “Cómarya okuõ ná pẹ.”

²⁴ Bí Joseph théněhtya akhě, a mephú Byacè a tanémókhuphú mekyã lũ nuõ. A kạsodya ná Maria rò a ékã lũ dõ ahi. ²⁵ Manárò bí Maria phúoní tyahí aphúpřekhũ yětõprẹ hítonuõ, a omyě tõi hí lũ to. Joseph é lũmwĩ ná Jesù.

Prẹthíphẹphú Hyã Myáhtye Jesù

2 Jesù opacělyã dõ vĩ Bethlehem, kẹ Juda akũ, bí Khwí Herodè põhtyěpõkẹ akhěnuõ. Jesù opacělyã htuõnuõ prẹthíphẹphú †† dõ kécíhte tahe hyã dõ vĩ Jerusalem rò hyãsudyã khwí, ² “Pacẹphú dõ a kírẹ

† Cõphrya †† Jesù angólasá ma “Byacè dõ a męlwóhtekã ù.”
‡ 1:23 Isaia 7:14 †† Prẹpũ thěgně sẹ ari-akyã tahe.

htwõhtya Juda akhwí yětõprẹ nuõma a opacělyã tõbitě tõpho? Mętéhéro pẹ myáhtye asẹ ohtyaluõ dõ kécíhte tõkyě rò pẹ hyã dõ pẹ ki cõbucóběhtya è.”

³ Bí Khwí Herodè níhuõ tẹhébè phúyě akhěnuõ, a thẹplòkú thẹplòkyã. Lõ~ vĩ Jerusalemphú tahe thẹplòkú thẹplòkyã kuõ lõplĩ cõ. ⁴ A é okú plõlõ lõ~ bwĩdukhu tahe ná prẹithyó tẹthyótẹthya athará tahe. Rò a sudyã èthĩ, “Prẹprõ tahe héone ná Messia yětõprẹnuõ a ki opacělyã tõpã bítě tõphotě pã,” a hé. ⁵ Rò èthĩ hẹsú lũ, “A ki opacělyã dõ vĩ Bethlehem, kẹ Juda akũ pã, prẹprõ Mica rã rò a hé,

⁶ Byacè hé, ‘Kõ~ vĩ Bethlehem~, vĩ dõ a odõ kẹ Juda akũ yětahe akhěnuõ, nẹ ma vĩ patílõũ dõ amwĩ luõhtyěluõkẹ kuõũ to phúnuõ mato. Mętéhéro prẹpõtẹ tõprẹ dõ a ki takótakẹ rò a ki zũklyázũklõnĩ vã Israelphú yětõmũ ki ohtya dõ nẹkũ pã.” ††

⁷ Phúnuõrò Khwí Herodè éhuõéthwě prẹthíphẹphú dõ a o dõ kécíhte hyã yětahe rò a sudyã tãtẹ èthĩ ná sẹ yětõmẽnuõ a oluõhtya pẹ èthĩ bõkhětě phúnuõ. ⁸ A nõcuõ èthĩ dõ vĩ Bethlehem rò a hé èthĩ, “Cuõmyápũ tãtẹ lahyã pacẹphú nuõtõprẹ ní~. Thyáphú vã ki cuõ cõbucóběhtya níkuõ è nuõ, thĩ ki myáhtye hõhõ ná kadyáso lẹpẹ kuõ vã ní~.”

⁹ Bí èthĩ níhuõhtuõ khwí hé ngõ phúyě rò a htecuõ lahyã. Bí èthĩ htecuõ akhěnuõ, sẹ dõ èthĩ myáhtye dõ kécíhte nuõtõmẽ oluõhtya pẹ khyěthyã èthĩ. Sẹ nuõtõmẽ thũcuõ rẹ èthĩ dõ nyě rò a cuõ okuõ tõděhtya cõ pẹ èthĩ bí pacẹphú onĩ akhãlẹ nuõ. ¹⁰ Bí èthĩ myáhtye senuõtõmẽ akhěnuõ, a thẹkrũthělõ nyacó. ¹¹ Rò èthĩ nuõ dõ hikũ rò nuõmyáhtye pacẹphúyě otõná amuõ Maria. Èthĩ dãngũlyã cõbucóběhtya lũ. Htuõrò a phyéhte htě ná tẹnuõmũ dõ ù é ná lõban ná myrra dõ angüdupřidu yětahe rò a dyé ná pacẹ shyězú. ¹² Rò Cómarya dyérõdyéryě prẹthíphẹphú yětahe dõ a tẹomyěmyã akũ ná èthĩ ki kạtõ pã tã Khwí Herodè tãmé. Rò èthĩ kạkhókyã klyã dõ aruõ tõbõ dõ akẹ.

Hteklyacuõ Dõ Egypt Kẹ

¹³ Bí prẹthíphẹphú yětahe kạhtuõhó nuõ, Cómarya amókhu tanéphú tõprẹ hyãoluõhtya pẹ Joseph dõ a tẹomyěmyã akũ rò a hé lũ, “Ihtòmõ! Rò éní pacẹphú ná amuõnuõ rò hteklyacuõkyã mỗ dõ Egypt kẹ nuõ. Vã ki hẹso hí nẹ tõcõ~ to kihéro tarú otadũ lahyã bínuõ ní~, mętéhéro Khwí Herodè kírẹ nõ aklyěphú tahe pũmẹthyě pacẹphú yětõprẹ.”

¹⁴ A pãihtò rò a kahtò éní pacẹphúyě ná amuõ rò htecuõ dõ Egypt kẹ bí mőkhimõnẹ akhě. ¹⁵ A cuõ bínuõ tuõdõ Khwí Herodè thyě. Tẹhtwõhtya anẹ phúyěnuõma a męlõmẹbãhtya Byacè Cómarya nõ héonekyã aprẹprõ Hosea, “Vã èhtekãkyã vãphú dõ Egypt kẹ.” ††

†† 2:6 Mica 5:2 ††† 2:15 Hosea 11:1

¹⁶ Bí Khwí Herodè thégñěhó ná prèthíphéphú tahe lahökyä hó lů akhěnuô, a thèplòdu lakálakó có. Phú a pũthégně tặte níhtuôhó dố prèthíphéphú yětahe alo ná sè oluôhtya pẹ èthí bíkhětě nuô, a nỏmệthyề lỏ prèkhủ pacềphủ nyềna tặpalya tahe dố a o dố vự Bethlehem akũnuô ná dồo tavítavạ bínuô lỏ- plĩ.

¹⁷ Mệphúnuôrò, Cómarya héone hó angó ná Prèprọ Jeremia nuô a lỏbả htyahó. ¹⁸ Prèprọ Jeremia hé,

“Tệnguộặặề ki ohtya dố vự Rama akũ pả. Ủ ki nguộ- tadú thèplò, ủ ki hẹtadú thuôhtyề có pả. Rakềlề akliwialyả tahe kinguộkìhề dyềlỏ aphủ pả. Dố aphủ tahe thyełỏ rò a tanẹ takhòthề yěnuô, ủ ilỏ oícựạ lủ tồprề- to.” †

O Dố Egypt Kề Hteka

¹⁹ Bí Khwí Herodè thyehtuôhó rò Joseph opả dố Egypt kề akhề nuô, Cómarya a tanémỏkhuphủ tồprề hyảoluôhtya pẹ lủ dố a tềomyệmyạ akũ. ²⁰ Rò a hé lủ, “Thtòmỏ! Énỉ pacề ná amuộnuô rò kạkhyề khyềthyámỏ dố Israel kệnuô, mệtềhềrò kayả dố a pủmệthyề pacềphủ yếtồprềnuô, a thyełỏ.”

²¹ Rò a pạihỏ, rò a ihtòénỉ pacềphủyề ná amuộ rò a kạkhyề dố Israel kề. ²² Maná rò bí Joseph níhuỏ ná Khwí Herodè aphủkhủ Khwí Arkelao htyapỏ afhề khălề dố kề Juda akhěnuô, a thềisề rò a kạtỏ bủto. Cómarya dyềrỏ Joseph dố a tềomyệmyạ akũ rò a taklyề kạkhyề odố Galilea kềkủ. ²³ Èthỉ kạ-o nídyề vựnuô tỏvỉ ma ủ é ná vự Nazare. Yěma a mềlỏmềbảhtya hó prèprọ tahe héone, “Ủ ki é lủ ná Nazarephủ pả,” nuôhỏ.

Giovanni Baptista A Tềhếsodônia

(Marko 1:1-8, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

3 Nanyềlẻnyề hyảhỏ akhěnuô, kayả otồprề, a lể hế- sodônia tề dố Judakề kềsềhtyềkyạ lỏtamákhủ, rò ủ é lủ ná Giovanni Baptista. ² Rò a hé, “Zạ níđủ lahyả thỉnề, †† mệtềhềrò mỏkhu ahtyềakề phủhtyahỏ.” ³ É ma mạ kayả nuôtồprề dố Prèprọ Isaiah héone lủrilủkyả, “Kayả tồprề étỏhtya dố kềsềhtyềkyạ lỏtamákhủ rò a hé, ‘Taritaryả one lahyả klyả dố Byacề agnề.

Mềcỏmềpề lahyả Byacề lểhyảklyả agnề tỏbỏ ní-.” †

⁴ Giovanni kủthyáhtyanỉ hyecạ dố ủ bó ná tathủbuỏđu asủ, rò a ryậhtyanỉ nyậhtỏphả. Rò a eprề takỉ ná vyáhtyề. ⁵ Kayả dố a odố vự Jerusalem akũ ná Juda tỏkềlề ná lỏ- kayả dố a o tavítavạ rỏwỏ Jordano htyềklỏ nuôtahe a hyả lahyả dố Giovanni a o. ⁶ Èthỉ hyả hếso lỉlỏ a tềmệthủ tahe rò Giovanni plwỏ pẹ èthỉ htyề dố Jordano htyềklỏkủ.

⁷ Maná rò bí Giovanni myáhtyề Phariseophủ ná Saduceophủ tahe hyảpluhyảphề dố a ki hyảplwỏ kuỏ anề ná htyề akhěnuô, a hé èthỉ, “Rủthỉthỉ-! Maủpề tồprề dyềrỏdyềryề thỉ ná thỉ ki siplẻbề ná Cómarya a tềciryạ

† 2:18 Jeremia 31:15 †† Angỏlạsả thyanả zạ nídyề hó † 3:3 Isa- ia 40:3

dố a ki hyảpả yěnuô pề? ⁸ Thỉ ki zạ níđủ mạlakỏ hó thỉnề hó kihềrỏ dyềluỏ lahyả thỉ tềohtwỏprề tahe ná thỉ tềdya thỉ thềplỏthuôhtyề tahe. ⁹ Héhtỏhếlyạ tầ thỉnề, ‘Pề ma Abraham akliwialyả’ nuôtámề. Vả hé thỉ, Cómarya mệhtwỏhtya lỏyềtahe ná Abraham aphủ mạ a mềcyạ prề. ¹⁰ Kwỏ tỏbề ohỏ dố thỏkhặshyềhỏ rò ủ ki ikwỏ khủhỏ thỏmỏ tahe pả, rò ủ ki icỏtủ tuộ có dố ar- wỉahtwo pả. Thỏmỏ tỏmỏmỏ dố athềaphỏ twỏryạ to nuô, ủ ki ikwỏ khủkyả è pả rò ủ ki vựnuỏkyả è dố mikủ pả.

¹¹ “Dố thỉ zạ ní thỉnề akhu-akhyề vả plwỏ thỉ ná htyề. Maná rò kayả otồprề dố a taryềprỏpyạ shyosỏ lỏklỏ có ná vả tồprềnuô a ki hyả dố vắkhyềkhu pả. A ki plwỏ thỉ ná Thề Sắsề Byacề ná mị pả. Vả cỏcủo pẹ prề lủkhuphả nuô, a kònả vả to. ¹² A pủohỏ dắkỏ dố a takhukủ, rò a taritaryả onềhỏ dố a ki ikrếsề buỏ pả. A ikrếsề htuỏhỏ pả rò a ki dya-oplỏ buỏsề dố cyắkủ pả. Rò athu-aphỉ tahenuô a ki isủkyả ná mi dố a pỉpề tồphuỏ- to nuôtỏphề akủ pả.”

Jesủ Plwỏanề Ná Htyề

(Marko 1:9-11, Luka 3:21-22)

¹³ Htuỏrò thyáphủ Jesủ ki plwỏ kuỏ anề ná htyề dố Giovanni a takhukủ agnề nuô a odố Galilea kề rò a hyả dố Jordano lỷạmuộ a o. ¹⁴ Maná rò Giovanni thềzủ plwỏ pẹ lủ to. Rò a hé lủ, “Vả tỏ plwỏ taplề- kuỏ vắnề dố nề o kỏkỏ rò nề cuỏhyả plwỏ pẹ nềnề dố vảo phứtề?”

¹⁵ Jesủ hếsủ lủ, “Khỏnyạ rò tarủ plwỏ pẹ mỏ vả, mệtềhềrò pẹ tỏbề mềlỏbả lỏlỏ- Cómarya a tềthềzủ nỏmề pẹ nuôtahe,” a hé rò Giovanni thềplỏo plwỏ pẹ lủ.

¹⁶ Bí Jesủ plwỏhtuỏ anề ná htyề rò a ngỏkahtỏ dố htyềkhukhu ná mỏkhu lủmỏảyả. Rò a myáhtyề Cỏ- marya a Thề Sắsề hyátặ odố lủlỏ thyanả htułwỉ nuô.

¹⁷ Htuỏrò ngỏprạhtya tỏmủ dố mỏkhu nuô rò a hé, “Yếtồprề ma vậphủkhủ dố vả mọngỉ è htuỏtỏ vậphủ dố vả myádu nídyề è tồprề.”

Khỉnềricựạ Khuklỏ Ilo-ilyả Byacề Jesủ

(Marko 1:12-13, Luka 4:1-13)

4 Thyáphủ khỉnềricựạ khuklỏ ki ilonỉ Jesủ rò Thề Sắsề Byacề thừcủo lủ dố kềsềhtyềkyạ lỏtamákhủ. ² Jesủ duỏesề anyềlwỉshyề athềlwỉshyề htuỏrò a ladyả thềethềỏ. ³ Bínuôakhề khỉnềricựạ khuklỏ hyả dố lủo rò a hé lủ, “Nề ki mạ Cómarya aphủkhủ tồprề hềrỏ, hẹtặ lỏ yềtahe rò nỏhtwỏhtya è ná khỏmủ nuô.”

⁴ Maná rò Jesủ hé lủ, “Lisắsề hềphủyề, ‘Prềlukayả htwỏprề túprề ná sềesềỏ nuô mạto. Thyáphủ prềlủ ki htwỏprề agnềnuô, lỏ- Cómarya hềbềngỏ nuôtahe ma a lo kuỏ dủdủ.” ††

⁵ Htuỏrò khỉnềricựạ khuklỏ écuỏ Jesủ dố Jerusalem vựsắsề rò a nỏcủihtỏo lủ dố tềlủhỏđu a khuklwỏkhu

†† 4:4 Li Dônia 8:3

htyalôlô tôto. ⁶ Rò a hé lû, “Nè ki mà Cómarya aphúkhũ tôprè kihèrò, pátămò! Mètèhèrò, lisăsèkũ hé, ‘Cómarya nõ myákhwè takótakèní nè ná a tanémòkhupú tahe pã. Rò thyáphú nè khãduò ki bèssè ná lõ támè nuò, èthĩ ki phyáhtyasũdũ nè pã.” †

⁷ Jesũ hèsũ lû, “Lisăsèkũ hópò, ‘Nè bè memyánĩ nè Byacè Cómarya to.” ††

⁸ Khínérícýá khukló écuò khyèthýá lû dõ sohtyalô tômè alò rò a dyéluò lû ná htyèkè pwõtôba dõ hekhuyè ná a tètítètakhè ná a tètuzáhtyathè tahe.

⁹ Khínérícýá khukló hé Jesũ, “Nè ki dãngũcòbè vã ki-hèrò, lõ- yètahenuò vã ki dyélò ná nè pã.”

¹⁰ Htuòrò Jesũ hé lû, “Khínérícýá khukló-! Cuò taphâyekýá. Lisăsèkũ hé, ‘Còbèhtya prètú nè Byacè Cómarya rò meprètú ètèmè prè ní,” ‡ a hé phúnuò.

¹¹ Khínérícýá khukló htecuòkýá htuò lũkhálè rò, mòkhu tanéphú tahe hyámýákhwè məcwo ní lû.

Jesũ Cáhtya Mè A Tèmè Dõ Galilea Ké

(Marko 1:14-15, Luka 4:14-15)

¹² Bí Jesũ nĩhuò ná ù pũdõtã Giovanni dõ htòkũ †† hó akhènuò, a htekaýá dõ Galilea ké. ¹³ A htecuòkýá ná vĩ Nazare rò dõkhyènuò a cuò odõ vĩ Capernaum dõ a ophũ ná Galilea htyèòdu akhãshýé nuò tówĩ. Khálè bínuò tôpho ma a ophũ ná Zebulu ké ná Naphtali ké.

¹⁴ Yéma a mëlóbãkýá hò Prèpro Isaiah a tètèone,

¹⁵ “Kõ- Galilea kemuò dõ Judaphú mato tahe o nĩdyé hó, Zebulu ké ná Naphtali ké, dõ a o dõ htyèòduhtũ tahe, ná Jordano ahtýèklò bérè tahe, lõ- plĩ thĩ-, ¹⁶ kayã dõ a o dõ tètũ a tètíhtèlò alè thĩ-, thĩ myáhtyehó tètítètakhè du hó. Kayã dõ a o dõ tètýètèmè alè thĩ, tètĩ sátakhè tãhó thĩ hó.” ††

¹⁷ Tãplehyã bínuòrò Jesũ cáhtya hèsodònyã pé ù, “Zã nĩdũ lahyã thĩné, mètèhèrò mòkhu ahtýèaké phũhtyahó.”

Jesũ Ékrwõní Prèmè Tèphú Thélwĩ

(Marko 1:16-20, Luka 5:1-11)

¹⁸ Bí Jesũ cuòrwó Galilea htyèòhtũ akhènuò, a myáhtye può ná vyã thényè. Tôprè rò amwĩ ná Simonè matorò ù é lû ná Petru, ná apuò Andrea. Bínuòakhè èthĩ cõtè ná itavĩ ††† dõ nókũ, mètèhèrò a pũe lahyã prè ahóküsè ná tètè prè. ¹⁹ Rò Byacè hé èthĩ, “Cuò- krwòkuò vãkhyè. Vã ki ithyóithya ní thĩ thyáphú thĩ ki éní kayã phú thĩ pũe ní tètè nuò.” ²⁰ Tôphuòtuò èthĩ dyakyã atavĩ rò a krwòcuòkuò lũkhyè.

²¹ Byacè cuòplehyã pò dõ nyè takiphú rò a myáhtye pò puònávyã thényè dõ amwĩ ná Jakomo ná Giovanni. Èthĩ ma Zebedeo aphú. Èthĩ onyãtõ ná aphè dõ thòklyèkũ rò isèrĩ nĩdyé a itavĩ tahe. Rò Byacè ékrwò èthĩ.

²² Tôphuòtuò èthĩ dyakyã athòklyè ná aphè rò a krwòcuòkuò Jesũ akhyè.

Jesũ Zasímè Tèswítèsè

(Luka 6:17-19)

²³ Jesũ lè lõ Galilea tókèlè rò a lè ithyóithya ù dõ tètòbè hòkũ pwõt- tôpho. A hèsodònyã pé ù ná Cómarya ahtýèaké tètèkrũmila ari-akyã. Rò a zasímè pé lõ ù tètswĩ pwõtòmyè tètè pwõtòcò. ²⁴ Byacè amwĩ luò-pasĩ cuòlõ Syria ké tókè- lè akhu-akhyè ù éhyã kayã dõ a bè tètswítèsè émyèécò dõ lũo. Rò ù éhyã kayã dõ a sècyèsècũ lùnè tahe, khínèkhĩnõ mèmè lũ tahe, a taryé thĩ tahe, ná a thyètòkyè thĩ tahe dõ a o rò a zasímè lõpè ù pwõt- tôprè. ²⁵ Kayã odõ Galilea ké, ná vĩ avĩshýé oplócũ tólũ dõ ù é ná Decapoli, ná vĩ Jerusalem, ná Judaké, ná kayã odõ Jordano htyèklò bérè tahe krwò-plukrwòphè kuò lõ lũkhyè.

Tètònyã Dõ Sokhu

(Luka 6:20-23)

5 Bí Byacè Jesũ myáhtye ná kayã bémũ tahe akhènuò, a cuòhtya onyã dõ sorlò. Rò a khõ-pacè tahe hyã dõ lũo. ² Rò a cáhtya ithyó èthĩ rò a hé, ³ “Kayã dõ a thèlèhtyanĩ túprè Cómarya dõ tètò- plĩ akũ tahenuò, a nĩbè tètòri. Mètèhèrò mòkhu htyèlèkèkũ nuòma kayã phúnuò tahe atè hó.

⁴ Kayã dõ anguòahè thĩ tahenuò, a nĩbè tètòri. Mètèhèrò Cómarya ki ilõ èthĩ pã.

⁵ Kayã dõ a thédòthèngã rò a shyalyã athèplò tahenuò, a nĩbè tètòri. Mètèhèrò hekhu yètòbanuò a ki htwòlò lùtè pã.

⁶ Kayã dõ a thèzũ málakò tètòtètè tahenuò, a nĩbè tètòri, mètèhèrò a ki nĩbèdũ lõ- tètòtètè dõ a thèzũ nuòtahe pã.

⁷ Kayã dõ a thèzòklabèní ù tahenuò, a nĩbè tètòri. Mètèhèrò Cómarya ki thèzò sũke èthĩ pã.

⁸ Kayã dõ athèplò mwòplĩthĩplo tahenuò, a nĩbè tètòri. Mètèhèrò a ki myáhtye phútatò cò anè ná Cómarya pã.

⁹ Kayã dõ a mepèmèdwò tètè tahenuò, a nĩbè tètòri. Mètèhèrò Cómarya ki é èthĩ ná aphú tahe pã.

¹⁰ Kayã dõ ù məcýèmecũ lũ dõ tètòtètè akhu-akhyè tahenuò, a nĩbè tètòri. Mètèhèrò dõ mòkhu ahtýèakèkũ nuòma kayã phúnuò tahe atè hó.

¹¹ “Bĩ ù pacyèishýé thĩ, ù məcýèmecũ thĩ, ù kèbòkèbye thĩ rò ù hé mũmyáricýá thĩ dõ vãkhuvãkhyè tahenuò, thĩ nĩbè tètòri. ¹² Thèkrũthèlò lahyã, thèluòphòphũ lahyã ní-, thĩ tèmènikhwókè dõ mòkhu nuò adu lakálakò cò. Prèpro dõ- nyènu tahenuò ù məcýèmecũ htuòhó èthĩ phúnuòhó.”

† 4:6 Li Htuthèhtya 91:11-12 †† 4:7 Li Dònyã 6:16 ‡ 4:10 Li Dònyã 6:13 †† Htò ma tahehe rò a hé ná apò. †† 4:16 Isaia 9:2-3 ††† “Itavĩ” ma kayã tahehe éná “mò”

Ithè Ná Tèlĩ

(Marko 9:50, Luka 14:34-35)

¹³ “Thĩ tahe ma athyáná hekhu ithè nuô. Manárò ithè ki sũhẽ pãto herò cuõme sũhẽ kạkhyẽ cyápã è phútẽ? Ủ nõe cyápãto. Ủ ki vỹkyã kyã è dĩ klyádèkũ rò ủ zĩ-taprò cuõkyã lõ prẽ è.

¹⁴ “Thĩ tahe ma athyáná hekhu atèlĩ nuôhó. Vĩ odõ solõ tõvĩ nuô ủ mẹ tadwõbicyã è to. ¹⁵ Ủ isĩlĩ htuõ mikõ rò ủ taklwõbí è ná cõnuô a o tõprẽ to. Ủ dyahtya è dĩ mikõrèkhu rò a lĩ pẽ lõ tõhitõphỹã. ¹⁶ Phũnuôhó, thyáphũ ủ ki htuthèhtya pèphẽ odõ mókhu yètõprẽ agnènuô nõlĩtakhẽ htyaluõ kuõ thĩ tẽmeryã nuõtahe dĩ ù pwõ tõprẽ anyẽhyã nuô.”

Byacè Ithyó Ủ Ná Tèthyótèthya Ari-akyã

¹⁷ “Tanèthũ tã lahyã vã ná vã hyãmepyẽ Mosè a tètthỹótèthya ná li dĩ prẽprõ rãkyã nuõtahe tãmẽ ní. Vã hyã dĩ vã ki hyã mepyẽmepyã tẽnuô tahe mậto. Vã hyã mễlõmễbã pẽ tẻãrone yẽtahe nuõprẽ. ¹⁸ Vã hécóccó thĩ, mókhu ná hekhu tãprõkyã tadũrò, liplò dĩ a patĩlõ tõplò bèbè, liplò amáadyã dĩ a patĩlõ tõplò nuõbèbè, taki ma a bè lamèkyã nĩ to. Lõ liyẽ tahe héone nuô a bè lõbã rẻlõ. ¹⁹ Ủpẻpẻ bèbè, dĩ a khẽtal-wócuõtalyẽ tẽmemyãngõ dĩ a patĩlõ tõmặ rò a ki ithyó ủ ná ủ ki khẽtalwócuõtalyẽ thyákuõphũ ènuô ki-héma dĩ mókhu htyẻlẻkẻkẻũ pãnuô, Cómarya ki dya è phũ kayã dĩ a patĩlõ ủ tõprẽ pã. Manárò ủpẻpẻ bèbè, dĩ a ohtwõprẽ krwõ tètthỹótèthya rò a ithyó ủ dĩ ù ki krwõ mễkuõ phũnuô henuõma, dĩ mókhu htyẻlẻkẻkẻũ nuô, Cómarya ki dya è ná kayã dĩ adulõ ủ tõprẽ pã. ²⁰ Phũnuôrò vã hécóccó thĩ, thĩ kicókitẻklõ ná prẻithyó tètthỹótèthya athará yẽtahe ná Pharisẻophũ yẽtahe to henuõma, thĩ nuõbẻ cyã dĩ mókhu htyẻlẻkẻkẻũ taki to.”

Byacè Ithyó Ủ Ná Tẻthẻplòduthuõhtyẻhtũ Ari-akyã

²¹ “Thĩ nĩhuõ htuõdũhó ná Cómarya hé ủ mú nũkhẽ, ‘Mẻthyẻ tã kayã tãmẻ. Kayã tõprẻprẻ dĩ a mẻthyẻ ủ nuô, ủ bè cỉrya lõ pã.’ ^{†22} Manárò vã hé thĩ, kayã tõprẻprẻ dĩ a thẻplòdu a khỏbỏthyó tahenuô, ủ tẻbẻ cỉrya è. Htuõto kayã tõprẻprẻ dĩ a hé mũmỷaricyã a khỏbỏthyó tahenuô, ủ tẻbẻ ẻcuõ cỉrya lõ dĩ Judaphũ a khuklỏdukhusũtũ tahe anyẻhyã. Manárò kayã tõprẻprẻ ki hé ủ, ‘Kayã olỏoklỏ’ phũnuô henuõma, a tẻ rỏ nĩdyẻ anẻ, mẻtẻhẻrò a hyãtỏ phũhỏ ná mỏrapỏtyã akũhỏ.

²³ “Mẻphũnuôrò, nẻ phẻyẻhẻnĩ nẻ tẻlẻtẻtẻyã dĩ tẻlẻlẻrẻ a o rò bí nẻ kỉrẻ lũhtya akhẻ, nẻ ki tanẻhtyabẻtuõ kayã tõprẻprẻ dĩ nẻ mẻthũ lõ rò athẻplỏ mĩpẻhĩ nẻ to ki-hẻrò, ²⁴ dyakyã nẻ tẻlẻtẻtẻyã bí tẻlẻlẻrẻ anyẻhyã nuô, rò

† 5:21 Li Hteka 20:13, Li Dỏnyã 5:17

kạmẻ pẻdwỏ krủklẻ rẻ ná ènuô. Htuõrò hyã lũhtya no nẻ tẻlẻtẻtẻyã yẻ.

²⁵ “Kayã tõprẻprẻ ki hé nẻ ná nẻ mẻthũmẻplã lõ rò a ki ẻhtya nẻ dĩ khwĩhi kihẻrò, bí thĩ hyã rỏlũ dĩ klyalỏ akhẻnuô, mẻ tẻtỏtẻbẻ prẻrẻlẻkẻyã ná ènuô. Pãma a dyẻtẻkyã nẻ dĩ prẻcỉryatẻ a takhukũ, rò prẻcỉryatẻ yẻ ki dyẻtẻ dĩtũ nẻ dĩ prẻopỏ dĩtẻ ủ dĩ htỏkũ tahe a takhukũ rò a ki dĩnuỏkyã nẻ dĩ htỏkũ pã. ²⁶ Vã hẻcỏccỏ nẻ, nẻ ki plỏlỏbẻ nẻsu yẻnuô to henuõma, nẻ htebẻ to.”

Cuõthũ Ủphũũmẻ Ari-akyã

²⁷ “Thĩ nĩhuõ htuõhỏ ná Cómarya hé ủ mú nũkhẻ, ‘Cuõthũ tã ủphũũmẻ tãmẻ.’ ^{†28} Manárò vã hé thĩ, kayã tõprẻprẻ dĩ a myã prẻmỏ rò a tanẻ patãnuô, a cuõthũhỏ ná prẻmỏ nuõtỏprẻ dĩ a thẻplỏkũ hỏ. ²⁹ Nẻmẻthẻ cỏhtwỏ tõkyẻ ki nõmẻ nẻ tẻthũ kihẻrò, kaũhtẻkyã rò vỹkyã kyã è nuô. Phũ ná ủ ki vĩtẻkyã lõ nẻ nẻklỏ sỉprẻ lõ dĩ ngarakũ nuô, nẻmẻthẻ lẻkyã tõkyẻ ma aryáklỏ pã cỏ. ³⁰ Nẻ takhu cỏhtwỏ tõkyẻ ki nõmẻ nẻ tẻthũ kihẻrò, pẻtũ rò vỹkyã kyã ènuô. Phũ ná ủ ki vĩtẻkyã lõ nẻ nẻklỏ sỉprẻ lõ dĩ ngarakũ nuô, nẻ takhu tũkyã tỏkhỏ ma aryáklỏ pã cỏ.”

Mẻ Ná Vẻ Okyã Lũ

(Matteo 19:9, Marko 10:11-12, Luka 16:18)

³¹ “Ủ hé, ‘Kayã dĩ a thẻzũ okyã amẻ nuô, a tẻbẻ dyẻ prẻmỏ nuõtỏprẻ ná li-okyã plũ lõ a tẻrẻmẻrẻdyã tỏba.’ ^{‡32} Manárò vã hé thĩ, prẻkhũ ủpẻpẻ bèbẻ, amẻ cuõthũ prẻkhũ mậto rò a ki okyã amẻ henuô, a nõhỏ amẻ dĩ a ki cuõthũ ná prẻkhũ hỏ. Ủpẻpẻ bèbẻ dĩ a ki cuõphẻ ná prẻmỏ dĩ avẻ okyã lõ yẻtỏprẻnuô, a cuõthũhỏ ná prẻmỏ nuõtỏprẻ hỏ.”

Tẻỏlyã Ari-akyã

³³ “Vã hé khyẻthỹã, thĩ nĩhuõ htuõdũhỏ Cómarya hé ủ mú nũkhẻ, ‘Nẻ ỏlyã htuõhỏ nẻngỏ nuô, mẻpyẻkyã tãmẻ. Cỏnã nẻ tẻỏlyã dĩ nẻ ỏlyã htuõhỏ ná Byacẻ Cỏmarya tahenuô.’ ^{‡34} Manárò vã hé thĩ, bí thĩ ỏlyã tỏcỏcỏ akhẻnuô, cuõbyã tã taki tãmẻ. Mókhu bèbẻ, cuõbyã tã taki tãmẻ. Mókhu ma Cómarya khẻlẻ lẻonyã. ³⁵ Hekhu bèbẻ, cuõbyã tã taki mẻ, mẻtẻhẻrỏ hekhu ma Cómarya khẻduô lẻzĩ. Vĩ Jerusalem bèbẻ cuõbyã tã taki mẻmẻ, mẻtẻhẻrỏ vĩ Jerusalem ma khwĩdu cỏphyahtũ lẻo akhẻlẻ. ³⁶ Cuõbyã kadyẻ tã nẻ khuklỏ tãmẻmẻ, mẻtẻhẻrỏ khuluộ tỏbỏphũ prẻnuô nẻ mẻlỏmẻbũ cyãto. ³⁷ Nẻ hẻbẻ akhẻnuô, amẻrò ‘amẻ’ henuô, amẻtorỏ ‘amẻto’ henuô, lõ tẻhẻlỏhẻklỏ nuõtahe ma a hyã dĩ khẻnẻrẻcyã khuklỏ a o prẻ.”

†† 5:27 Li Hteka 20:14, Li Dỏnyã 5:18 ‡ 5:31 Li Dỏnyã 24:1
‡† 5:33 Li Lẻmẻklẻ 30:2

Melyësûkhyë

(Luka 6:29-30)

³⁸ “Thĩ nĩhuõ htuõdũhõ ù hé, ‘Ki kayã tôprèprè melë takè ùmèthè nuõ, ù bè melësûkhyë amèthè. Htuõrò a ki melakë takè ùkhukhyë nuõ, ù bè melakësûkhyë akhukhyë.’ ^{†39} Manàrò vã hé thĩ, melyësû kakhÿë tã kayãcyë kayãricyã nuõtôprè tãmé. Ki a plyã thĩ khãlĩshÿë tôkyë hérò dyé plyã pò è dõ nuõ tôkyënuõ. ⁴⁰ Kayã tôprèprè ki hé thĩ ná thĩ mệthũ lũ, rò a ki kwĩplã thĩ ná çã tãba dõ prèciryã anyehÿã kihérò dyépò è ná thĩ çãklõdu nuõ. ⁴¹ Kayã dõ a pèpépõ thĩ rò a nõzãcuõ thĩ tãtè tãmilenũ, zãcuõ pè è nyëmìle ^{††} nuõ. ⁴² Kayã dõ a kwĩ thĩ tôprèprènuõ, dyépé è. Kayã dõ a kwĩbòk-wĩlõ thĩnuõ, dyébòdyélõ pè è ní-.”

Mõnĩ Kayã Dõ A Thèhte Thĩ Nuõtahe

(Luka 6:27-28, 6:32-36)

⁴³ “Thĩ nĩhuõ htuõdũhõ ù hé, ‘Mõnĩ nèkhõnèthyó rò thèhtekyã kayã dõ a thèhte [‡] nè nuõ.’ ^{††44} Manàrò vã hé thĩ, mõnĩ kayã dõ a thèhte thĩ nuõtahe rò kwĩcòbè pè kayã dõ a mẽcyëmecũ thĩ nuõ tahe. ⁴⁵ Thĩ ki mõnĩ ù phũnuõ kihérò thĩ mậhõ Phẽ Còmãryã dõ mókhu tôprè a phũmòphũkhũ thĩtahe hõ, mẽtèhèrò, kayãcyë kayãricyã tahe bèbè, kayã ryã tahe bèbè, Còmãryã nõhtyaprè tamò tóbèbè- tuõ prè. Kayãcò tahe bèbè, kayã còto tahe bèbè, Còmãryã nõcũtã kenuõ ma a thyãlũ prè. ⁴⁶ Thĩ ki mõnĩ prètũ kayã dõ a mõnĩ thĩ nuõtahe prè kihérò Còmãryã dyé thĩ tèmẽnĩkhwókè to. Ki mẽprè phũnuõ kihérò prèkwĩamo-arã tahe- ma a mẽcyã prèprè. ⁴⁷ Thĩ ki hèmõhèryã prètũ thĩpuõthĩvyã kihérò, a lèkhólèkhye tó phũtè? Kayã dõ a zũenyãe kuõũ Còmãryã to tahe- rò phũ thĩ mẽnuõ- ma a mẽcyãprè vãhèto? ⁴⁸ Mephũnuõrò, phũ thĩphẽ dõ mókhu yètòprè a ryãlõryãbã nuõ, ryãlõryãbã thyãkuõ ná è nuõ ní-.”

Dyépé Kuõ Kayã Sõryãõphãphũ

6 “Thyãphũ ù ki myãhtye thĩ rò ù ki htuthèní thĩ agnènuõ, pũmeryã prè tẽ dõ kayã nyehÿã nuõma a tõtò. Thĩ ki mẽphũnuõ hẽma, Phẽ Còmãryã dõ mókhu tôprè dyé pè thĩ tèmẽnĩkhwókè to.

² “Mephũnuõrò, bí thĩ mẽlũmetyã kayã sõryãõphãphũ tahe akhẽnuõ, èhtõemõ rò hẽsoluõ pè tã ù phũ kayã cyézócõtè anè nuõtahe mẽnuõ tãmé ní-, mẽtèhèrò thyãphũ ù ki dyaduzũnyã èthĩ agnènuõ, èthĩ mẽlũmetyã kayã sõryãõphãphũ tahe dõ Judaphũ tẽcòbè hõkũ ná dõ klyãdèkũ. Vã hẽcócò thĩ, èthĩ nĩbè lõbã htuõlõhõ a tèmẽnĩkhwókè tahehõ. ³ Manàrò, thyãphũ thĩ lũhuõlũthwé cyã kuõũ kayã sõphãõryãphũ tahe agnènuõ, thĩ takhu cõtwtó dyètenuõ nõthègnẽ tã takhu cõci tãmé. ⁴ Thĩ ki

† 5:38 Li Htekã 21:24, Li Còbucòbè 24:20, Li Dõnyã 19:21

†† Mile ma a krũnyã ná aklĩ 880 ‡ Angólãsã thÿaná “khura” pè hẽ nuõhõ †† 5:43 Li Còbucòbè 19:18

mephũnuõ hõrò, thĩphẽ dõ a myãhtye cyã thĩ tẽdyèhuõdyéthwé tõtprènuõ, a ki dyé thĩ tèmẽnĩkhwókè tahe pã.”

Tèkwĩcòbèhtya Còmãryã Ari-akyã

(Luka 11:2-4)

⁵ “Rò bí thĩ kwĩcòbè akhẽnuõ, mẽ tã phũ kayã cyézócõtè anè tahe mẽnuõ tãmé, mẽtèhèrò, thyãphũ ù ki myãhtye èthĩ nuõ, èthĩ thèzũ cuõihò kwĩcòbè lahyã dõ Judaphũ tẽcòbè hõkũ htuõrò a thèzũ cuõihò dõ klyãhtũklyãtõ phũnuõ. Vã hẽcócò thĩ, èthĩ nĩbè lõbã htuõlõhõ tèmẽnĩkhwókè tahehõ. ⁶ Manàrò thĩyè, bí thĩ kwĩcòbè akhẽnuõ, kanuõ dõ hidókũ rò thõbí kadãnuõ. Htuõrò kwĩcòbèhtya pèphẽ dõ a odõ tẽtad-wõ akhãlè tôprè a o nuõ. Thĩphẽ dõ a myãhtye cyã tẽto tadwõ tõtprènuõ, a ki dyé thĩ tèmẽnĩkhwókè pã. ⁷ Thĩ kwĩcòbè akhẽnuõ, kwĩcòbè tã phũ kayã dõ a thègnẽ kuõũ Còmãryã to nuõtahe kwĩcòbè nuõ tãmé. Èthĩ ma a kwĩcòbèhtũ rò angólãsã oto. Ki kwĩcòbèhtũ túma Còmãryã dyé èthĩ prè a tanè lahyã phũnuõ. ⁸ Mẽ kuõ tã lahyã phũ èthĩ mẽnuõ tãmé ní-, mẽtèhèrò bí thĩ kwĩ tyahító nuõ, thĩphẽ thègnẽ rẽlõ dũhõ thĩ tẽto hõ.

⁹ “Thĩ tóbè kwĩcòbè phũtè hẽnuõma, kwĩ lahyã phũyè,

‘Kõ- pè Phẽ Còmãryã odõ mókhu- ù ki dyadudyahtũ bezũbenyã nĩdũ nèmwi sãssè yè ní-.

¹⁰ Nè ki hyã isõo nĩdũ nẽhtyènèkè bí hekhu yè ní-. Phũ nè tẽthèzũthèlõ lõbã htuõdũhõ dõ mókhuõnuõ, nõlõbã kuõdũ è bí hekhu yè ní-.

¹¹ Dyépé pè lèlèlõ dõ pè lobè è yètõnyè agnè nuõtahe ní-.

¹² Phũ pè plwõkyã htuõhõ kayã dõ a mệthũ pè tahe atèthũ nuõ, plwõkyã pèkuõ rẹ pè tètũtẽora dõ pè cuõmệthũ ù yẽnuõtahe ní-.

¹³ Nõcuõnuõ tã pè dõ tẽilo-ilyã aklẽnuõ tãmé ní-. Mátõkhõnuõ mẽlwõhtekã rẹ pè dõ khĩnèricyã khuklõ a takhukũ yẽnuõ ní-. (Mẽtèhèrò htyèkè bèbè, tẽprõtèpryã bèbè, tẽtaryẽdu taryèhtũ bèbè mậdũhõ nètè tacũprè talèkrè hõ. Amèn.) [‡]

¹⁴ “Mẽtèhèrò thĩ ki plwõkyã kayã dõ a mệthũ thĩnuõ tahe atèthũ kihérò, thĩphẽ o dõ mókhu yètòprè ki plwõkyãkuõ thĩ tètũ pã. ¹⁵ Manàrò thĩ ki plwõkyã kayã dõ a mệthũ thĩ nuõtahe atèthũ to kihérò, thĩphẽ o dõ mókhu yètòprè plwõkyãkuõ thĩ tètũ toto.”

Ithyõithya Tẽduõe Sèssèõ Ari-akyã

¹⁶ “Bí thĩ duõesè akhẽnuõ, cyénocyèkã tã thĩmèthè phũ kayã cyézócõtè anè nuõtahe tãmé ní-. Thyãphũ ù ki thègnẽ ná èthĩ duõesè nuõrò a cyénocyèkã amèthè. Vã hẽcócò thĩ, dõ ù htuthè èthĩ akhu-akhyè, èthĩ nĩbè lõbã lõhõ akhwóakèyè hõ. Khwókè dõ aruõ nuõ a nĩbè

‡ Liphã mú- nukhẽ tahehenuõ, a sunuõpõ liplò bí klómõklóbĩ akũnuõ tahe.

pãtohó. ¹⁷ Manárò thỳě, bí thĩ duôesè akhěnuô, plô lahyã thĩ khuklô ná máũhtyě, khwíprô lahyã thĩ khuluô rò plěplĩ lahyã thĩ mètè. ¹⁸ Thyáphú ù ki myáhtyethěgně tã ná thĩ duôesè tãmé nuô, mę lahyã phúnuô. Manárò thĩphě odô tětadwô yětôprěnuô a ki myáhtye tēmę dō a tādwo tahe rò a ki dyé thĩ tēmęĩkhwókè pã.”

Mókhu A Těduzáhtyathě

(Luka 12:33-34)

¹⁹ “Těduzáhtyathě dō hekhu yěnuô, pũ dya-oplô tã dō thĩgně tãmé, mętěhéro tẹ yětahe nuôma karô akré e cyá, a hte-ihtekré pyécyá, prěhuôehí htyanuô ehú cyá prě. ²⁰ Manárò dya-oplô lahyã thĩ tětduzáhtyathě dō mókhu bí karô akré e cyá to, a hte-ihtekré pyécyáto, prěhuôehí htyanuô cyáto akhălě nuô. ²¹ Mętěhéro, thĩ tětduzáhtyathě obítě tóphonuô, thĩ thěplô otôkuô bínuô.”

Něklô Amikô

(Luka 11:34-36)

²² “Měthèplô yěnuôma athýaná mikô tômě dō něklô agněhó, thĩ mětèplô ki lĩséryá héro, thĩ něklô sĩprělô ki luôlĩphó ryáklô pã. ²³ Manárò thĩ mětèplô ki lĩóruô henuôma, thĩnẹ ki khĩlô sĩprě pã. Tělĩ dō a tō odô thĩkũnuô, a ki oto héro, a khítarũ cō bá- těnuô tanę myádũ ní-.”

Cómarya Ná Rũhtě

(Luka 16:13)

²⁴ “Ů męcyá tēmę dō Byacè thényě atěno alěnuô a o tōprě- to. A ki thěhtekyã nídyé tōprě pã, rò a ki mọ nídyé tōprě pã. Mátorò a ki thěplóicũ nídyé tōprě pã, rò a ki mętakhwótaké sũkyã nídyé tōprě pã. Thĩ mępělô Cómarya agněgně, rũ agněgně nyęcólô nuô, anĩ to.”

Těkútěkyã

(Luka 12:22-31)

²⁵ “Męphúnuôrò vã hé thĩ, békúběkyã tã dō thĩ tět- htwōprě agněnuô tãmé. Dō thĩ lěelěđ agně bėbė, thĩ lěkũlěthyá agně bėbė, kũkyã tã lahyã tãmé. Pě thěhtwōprě yěnuô a loduklô ná lěelěđ mato ě? Pě něk- lóyě a loduklô ná lěkũlěthyá mato ě? ²⁶ Myábũkuô lahyã htuphúzuōphú dō mólě nuôtahe. A isóiplũ kuôũ to, a ké kuôũ buô to, a buócyã okuôũ to tadúrò thĩ Phě Cómarya dō mókhu tōprě buôe ethĩ. Thĩ rò, thĩ ngüduprĩduklô ná htuphúzuōphú nuôtahe mato ě? ²⁷ Dō thĩkũthĩkyã akhu-akhyéro, thĩ cwihtũhyã éhtya cyá nídyéklô pō thĩ mōnyēmōthě taki- phú prěnuô a o tōprě- to.

²⁸ “Thĩ cuókũcuókyã ná thĩ těkútěthyá agně mętě? Tětphōtěkĩ dō nyekhu nuôtahe a phěhtyaphōhtya lahyã

phútěnuô, tanę myámō lahyã. Ěthĩ eryã kuôũ tōcō- to, a ihĩ kuôũ taphyá to. ²⁹ Manárò vã hé thĩ-, Khwí Solo- mo dō a o cō ná a tětduzáhtyathě lō- plĩ cō yětôprěnuô, a hyecã dō atwô krũnyalě ná tětphō nuôtôphō prěnuô a o tōba- to. ³⁰ Kayã dō a tětũ patĩthĩ- mĩmō thòtōmō dō yětōnyě rò aphětya, parōpã rò ù bė isũũ nuókỹã prě è ná mi prě yětahe- rò Cómarya dyékũdyéthyá lũ kihéro, thỳě tahenuô, Cómarya ki dyékũdyéthyá tătę lakô cō thĩ pã. ³¹ Męphúnuôrò, thukũthěkyã lahyã tãmé ní-. ‘Pě kírě e pã itě?’ ‘Pě kírě ō pã itě?’ Tomaná ‘Pě kírě kũthyá pã itě?’ Hé lahyã phúnuô tãmé. ³² Mętěhéro kayã dō a thěgně kuôũ Cómarya to tahenuô, a lũmyápũ mę lahyã phúnuô prě. Manárò thĩphě dō mókhu yětôprěnuô a thěgně lōplĩ hó thĩ tětlo nuôtahe hó. ³³ Myápũ rě lahyã Cómarya ahtyěaké ná a tětótětę tahenuô, rò lō- tětđ thĩ lo yětahenuô, Cóm- ariya ki dyé kuōpódũ thĩ pã. ³⁴ Męphúnuôrò, parōpã agněnuô kũkyã tã lahyã tãmé ní-, mętěhéro, parōpã agněnuô, a tětúktěkyã okhō nídyédũ pã. Tōnyě ná tōnyě a tětúktěkyã nuô a pòkúpòkyã nídyédũ hó.”

Těhébōhěbye Ů, Tětaněthúbō Taněthúbye Ů

(Luka 6:37-38, 6:41-42)

7 “Hébōhěbye ů, taněthúbōtaněthúbye tã ů tãmé ní-. Cómarya ki męlyě kãkhyēsũ thyákuókhyě thĩ phúnuô pã. ² Mętěhéro Cómarya ki męlyě kãkhyēsũ nẹ phú nẹ hěbōhěbye ů, nẹ taněthúbōthúbye ů nuô pã. Nẹ mę ů nẹ hé ů bá- těnuô, Cómarya ki mę kãkhyēsũlĩ kuōke nẹ bá- nuô pã.

³ “Amúamá opré dō thĩ puōvyã prězúetěphú tōprě a mětèplòkũ prě rò thĩ myáhtye, manárò thòklô tōklô o cō dō thĩ mětèplòkũ cō rò, thĩ myáhtye nídyé kuôũ to mętě? ⁴ Bí thòklô o cō dō thĩ mětèplòkũ akhěnuô, thĩ cuóhétuō thĩ puōvyã tōprě, ‘Vã takhwó htekyã pẹ nẹ amúamá odō nẹ mětèplòkũ nuô,’ henuôma, a níde nyã ě? ⁵ Prě cyézócóte aně thĩ- phyěhtekyã rělô thòklô o dō thĩ mětèplòkũ nuô, túrò thĩ myáhtyeluōryá rò thĩ takhwó htekyã cyã pẹ amúamá o dō thĩ puōvyã a mětèplòkũ yěnuô prě.

⁶ “Tětšāsě nuô dyé tã ná htwtaha tãmé, vītã pẹ tã lőtělōprō tahe dō htyátahe anyěhyã nuô tãmé, thĩ ki vītã pẹ è henuôma a ki zítaprókyã lō pã, htuořpãrò a ki a kãkhyě thĩ pã.”

Kwĩ Lahyã, Pũ Lahyã, Dò Lahyã

(Luka 11:9-13)

⁷ “Kwĩ mō lahyã, thĩ ki níbė pã! Myápũ mō lahyã, thĩ ki myáhtye pã. Dòmō lahyã kadãnuô, Cómarya ki bãmō pędũ thĩ pã. ⁸ Mętěhéro lō- kayã dō a kwítě tahenuô, a ki níbė pã, rò lō- kayã dō a myápũ tẹ tahenuô, a ki myáhtye pã, rò lō- kayã dō a dō kadã tahenuô, Cóm- ariya ki bãmō pẹ lũ pã.

⁹ “Dó thĩklẽnuô thĩphú ki kwĩe thĩ sèe hérò thĩ dyée èthĩ ná lỏ nuôma a onyã tởprẻprẻ ẻ? ¹⁰ Tomaná thĩphú ki kwĩe thĩtẻ hérò thĩ dyée èthĩ ná rỏnuôma a onyã tởprẻprẻ ẻ? ¹¹ Thĩ ma kayã dỏ a cyẻricyã tahe prẻ tadủrỏ thĩ thẻgnẻ dyée thĩphúthĩlyẻ tahe ná tẻdỏ aryá tahe cỏ kihẻrỏ, tanẻmyámỏ lahyã thĩphẻ dỏ mỏkhu yẻtỏprẻnuô, a ki dyẻ tẻtẻ mảlakỏ pẻ cỏ tẻryá tahe ná kayã dỏ a kwĩhtya lủ nuôtahe pả. ¹² Mẻpẻ ủ phú thĩ thẻzủ nỏmẻ ủ ná thĩnẻ nuô ní. Mamẻtẻhẻrỏ lỏ- Mỏsẻ a tẻthỳótẻthỳa ná prẻprỏ tahe a tẻhẻkyảngỏ tahenuô, a thẻzủ hẻ angỏlasá nuôma yẻnuô hỏ.”

Klyányẻbỏ

(Luka 13:24)

¹³ “Cuỏnuỏ lahyã dỏ lỏkadả a-i nuỏtỏkủ, mẻtẻhẻrỏ lỏkadảlyả yẻtỏkủnuô ná klyályả yẻtỏbỏnuô a thủcuỏ ử dỏ tẻthỳẻ tacủprẻ akhảlẻ rỏ ử cuỏ nuỏrỏnuỏẻ nyacỏ. ¹⁴ Manỏrỏ lỏkadả a-i yẻtỏkủ ná klyái yẻtỏbỏ dỏ a thủcuỏ ử dỏ tẻhtwỏprẻ tacủprẻ yẻnuô kayã myáhtye patỉ- nyacỏ lủ.”

Thỏthẻ Ná Amỏ

(Luka 6:43-45)

¹⁵ “Rỏnỉ lahyã thĩnẻ ná prẻklwo lahỏ anẻ phú prẻprỏ nuỏtahe ní. A klwohyã lahỏ anẻ phú thĩmỉ dỏ a thẻdỏthẻngả nuỏ tadủrỏ èthĩ athẻplỏkủ nuỏma a mủmyảricyã thỳácỏnỏ htwimỉ nuỏ cỏ. ¹⁶ Dỏ èthĩ mẻ tẻmủmyả akhu-akhyẻ, thĩ thẻgnẻ cyả ná èthĩ ma prẻklwo lahỏhyã anẻ tahe prẻ. Kayã dỏ a cuỏpủ iba-e thỏbỉthẻ † dỏ thỏshỳámỏlỏ, kimảtỏrỏ a cuỏpủ iba-e kadwỉthẻ dỏ thỏshỳámỏlỏ nuỏma a o nyã ẻ? ¹⁷ Phủnuỏhỏ, thỏ dỏ aryá nuô, a ki thẻhtya dỏ aryá. Manỏrỏ thỏmỏ dỏ aryátỏ nuô, a ki thẻhtẻprẻ thỏthẻ dỏ aryátỏ prẻ. ¹⁸ Thỏmỏ dỏ aryá nuô, athẻhte cyả thỏthẻ dỏ a mủmyả to. Htuỏrỏ thỏmỏ dỏ a mủmyả nuô, a thẻhte cyả thỏthẻ dỏ aryátỏ. ¹⁹ Lỏ- thỏmỏ dỏ a thẻhtya aryátỏ tahenuô, ử ki pảtủkyả lủ pả rỏ ử ki vủnuỏkyả lỏ lủ dỏ mikủ pả. ²⁰ Mẻphủnuỏrỏ thĩ ki thẻgnẻ cyả prẻklwo lahỏ anẻ yẻtahenuô ná a tẻthẻhtyaphỏhtya nuỏtahe prẻ.”

Vả Thẻgnẻnỏ Thĩ Takhyã- To

(Luka 13:26-27)

²¹ “Lỏ- kayã dỏ a ẻ vả, ‘Byacẻ- Byacẻ’ nuô, a nuỏ nỉlỏ dỏ mỏkhu htyẻlẻkẻkủ pwỏ- tởprẻ mảtỏ. A nuỏnỉ prẻtủ kayã dỏ a mẻtỏmẻbẻ vảphẻ dỏ mỏkhu tởprẻ athẻplỏ nuỏtahe prẻ. ²² Shỳẻ- mỏnyẻ cỉrya pả tỏnyẻnuô, kayã ki hyã hẻluỏhtya rỏẻlả lahyã pả rỏ a ki hẻ lahyã, ‘Byacẻ- Byacẻ, pẻ hẻsỏdỏnyả pẻ ử phú Thẻ Sảsẻ Byacẻ hẻsỏ pẻ pẻ nuô ná nẻmwỉ, htuỏrỏ pẻ vẻhtẻkyả khỉnẻkhỉnỏ tahe ná nẻmwỉ, htuỏrỏ pẻ dyẻluỏ tẻprỏtẻprỏyả tahe ná nẻmwỉ nuô a ẻlả hỏ, vảhẻtỏ.’

† Kayã tahehe ẻ ná zẻthẻ

²³ Bủnuô akhẻpả vả ki hẻlủsủ èthĩ, ‘Vả thẻgnẻnỏ thĩ takhyã- to. Kayã dỏ a mẻ tẻmủmyảricyã thĩ- htecuỏ taphảkyả yẻ ná vả.”

Prẻ Isỏhtyahi Thẻnyẻ

(Luka 6:47-49)

²⁴ “Phủnuỏrỏ kayã tởprẻprẻ dỏ a nỉhuỏ vảlẻvảngỏ rỏ a nỉdả krwỏmẻ phú vả hẻ nuô hẻnuỏma, a thỳáhỏ ná kayã plỏphẻ tởprẻ sỏo ahi dỏ lỏkhu nuô hỏ. ²⁵ Kẻcủ-duhyả htyẻduhtyabả, kẻlathẻ lalyảdu hyảbẻ hiyẻ tadủrỏ a lakhủtỏ, mẻtẻhẻrỏ ử isỏhtya ẻ dỏ lỏkhu. ²⁶ Manỏrỏ kayã tởprẻprẻ dỏ a nỉhuỏ vảlẻvảngỏ rỏ a ki nỉdả krwỏmẻ kuỏ phú vả hẻnuô to hẻnuô, athỳánỏ kayã tanẻplỏtanẻphẻ kuỏủ to tởprẻ isỏhtya-o ahi dỏ hẻthỏkhu nuô hỏ. ²⁷ Kẻcủduhyả htyẻduhtyabả, kẻlathẻ lalyả hyảbẻ hiyẻ rỏ a latẻprỏ lỏlẻtakli prẻ.”

Jesủ Taryẻprỏryả

²⁸ Bỉ Byacẻ Jesủ hẻhtuỏhỏ tẻyẻtahe akhẻnuô, kayã bẻmủ dỏ a nỉhuỏ lủ tẻithỳoithya yẻtahenuô, a khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ cỏ. ²⁹ Mẻtẻhẻrỏ, a ithỳoithya thỳákuỏphủ prẻithỳo tẻthỳótẻthỳa athará nuỏtahe ithỳo nuô to. A ithỳo thỳácỏnỏ kayã dỏ a o ná a taryẻshỳosỏ tởprẻ ithỳo nuô cỏ.

Jesủ Zasỉmẻ Kayã Tẻsẻmủmyả Dỏ Phỏlỏ Tỏprẻ

(Marko 1:40-45, Luka 5:12-16)

8 Bỉ a o dỏ sorỏlỏ rỏ a hỉtảlyả akhẻnuô, kayã tahe krwỏplukrwỏphẻ kuỏlỏ lủkhyẻ ẻlả. ² Kayã tẻsẻmủmyả dỏ phỏlỏ †† tởprẻ hyả dỏngủlyả dỏ lủnyẻhyả rỏ a hẻ lủ, “Byacẻ, nẻ ki thẻplỏo zasỉmẻ † pẻ vả tẻsẻyẻ hẻnuỏma, nẻ zacyả prẻ.”

³ Byacẻ zỏhyả atakhu rỏ a tỏbẻhtuỏ lủ rỏ a hẻ lủ, “Vả thẻplỏo prẻ,” a hẻ htuỏrỏ “Tẻsẻ- sỉmẻkyả mỏ,” a hẻ pỏ phủnuô, rỏ tỏphuỏtuỏ tẻsẻ sỉmẻkyả cỏ. ⁴ Rỏ Byacẻ Jesủ hẻ lủ, “Hẻsỏluỏ pẻ tả ử tởprẻ- tẻmẻ ní-, manỏrỏ cuỏ dyẻluỏmỏyả nẻnẻ yẻnuô dỏ bwỉdu nuỏtỏprẻ a o nuô ní-. Htuỏrỏ thỳáphủ a ki htwỏhtya tẻkhyáthẻ dỏ ử pwỏ- tởprẻ a mẻthẻnyẻ ná nẻ tẻsẻ sỉmẻhỏ rỏ a mwỏ-plỉhỏ agnẻnuô, lủhtya tẻlủtẻyả phú Mỏsẻ mẻkyả nuô ní.”

Byacẻ Jesủ Zasỉmẻ Roma A Klyẻkhủlỏ Alủlẻ Tỏprẻ

(Luka 7:1-10, Giovanni 4:43-54)

⁵ Bỉ Byacẻ Jesủ hyảnuỏ dỏ vỉ Capernaum akủ akhẻnuô, Roma klyẻtỏzẻ akhủlỏ tỏprẻ hyảkwỉ lủ tẻmẻcwỏ. ⁶ Rỏ a hẻ lủ, “Byacẻ vảlủlẻ tỏprẻ aswỉ thỳẻtỏkyẻ rỏ a omyẻtả prẻ dỏ lẻomyẻkủ phủnuô. Acyẻ nyacỏ lủ hỏ.”

†† Tẻsẻmủmyả dỏ phỏlỏnuỏ, tahehe rỏ ử ẻ ná “pyẻnu” ‡ Lisảsẻ hẻ ná zasỉmẻ ma mẻmwỏplỉ. Angỏlasả ma kayã dỏ a tẻsẻ ophủnuỏ tahenuô, ử bẻ nỏcuỏ otaphả lủ. Bỉ èthĩ tẻsẻ mwỏplỉ (zasỉmẻ) kảhỏ akhẻnuô, a cuỏtỏkẻtỏ kuỏnỏ ử ma anỉ hỏ, a cỏbủcỏbẻhtya Cỏmarya ma anỉ hỏ.

⁷ Byacè Jesù hészù lű, "Vă cuố zasímédũ pǎ."

⁸ Klyěphủ tởzệ akhuklỏ nuôtỏprẻ hészù, "Byacè, nệ hyãnuỏprẻ đố vǎhikủ prẻnuỏ a kỏ nǎ vǎ to. Hếtǎprẻ nệngỏ tởmủprẻ nuỏma vǎlulẻ omỏkhyẻ nyǎdủhỏ."

⁹ Mametẻrỏ vǎ hẻ phủyẻ hẻnuỏrỏ vǎ nẻbyacẻ nỉdủ vǎ bẻ nỉdǎ kayǎ đố aduklỏ nǎ vǎ tahe angỏ. Phủnuỏhỏ klyěphủ đố a o đố vǎlẻ tahenuỏ a bẻ nỉdǎ kuốđủ vǎngỏ phủnuỏnuỏ. Ki vǎ hẻ klyěphủ tởprẻprẻ, 'cuốmỏ,' hẻnuỏma a bẻcuố prẻ, ki vǎ hẻ ke đố aruôtỏprẻ, 'hyǎmỏ,' hẻnuỏma a bẻ hyǎ prẻ. Htuỏto vǎ ki hẻ vǎcủ, 'mẻmỏyẻ,' hẻnuỏma a bẻ mẻ prẻ."

¹⁰ Bí Byacẻ Jesù nỉhuỏ tẻhẻbẻ yẻ akhẻ, a khyẻthukhyẻthẻ nyacỏ rỏ a hẻ kayǎ đố a krwỏ lủkhyẻ tahe, "Vǎ hẻcỏcỏ thỉ, tẻzủtẻnyǎ sỏphủyẻ đố Israelphủ aklẻnuỏ vǎ myǎhtyenỏ hỉto. ¹¹ Vǎ hẻ thỉ, kayǎ o đố kẻcỉhte kẻcỉnuỏ tahe ki hyǎ ẻlǎ pǎ. ẻthỉ ki hyǎ onyǎ ẻtỏkuỏ nǎ pẻphủỏ Abraham, Phủỏ Isaac, Phủỏ Jacob đố mỏkhu a htyẻlẻkẻkủ pǎ. ¹² Judaphủ tahenuỏ, a tỏkỏ htwỏ Cỏmarya akayǎ đố Cỏmarya ahtyẻakẻkủ nuỏ tadủrỏ Cỏmarya ki vỉnuỏkyǎ ẻthỉ đố tẻkhỉtẻlẻ akhẻlẻ pǎ. Tẻkhẻlẻ bí ẻthỉ ki cuố o yẻtỏphỏ pǎnuỏ, ẻthỉ ki cuố nguỏplyǎnguỏryǎ rỏ ẻthỉ ki ỏtỏkrủ nỉdyẻ lỏplỉ cỏ akhukhyẻ pǎ."

¹³ Htuỏrỏ a hẻ klyẻkhuklỏ, "Kǎmỏ, a ki htwỏhtyadủ phủ nẻ zủẻ nuỏ pǎ." Rỏ alulẻ nuôtỏprẻ omỏkǎ tỏtủ bí Byacẻ hẻ lủ ashuỏkhẻnuỏ.

Byacẻ Jesù Zasímẻ ẻlǎ Kayǎ

(Marko 1:29-34, Luka 4:38-41)

¹⁴ Bí Byacẻ Jesù cuốnuỏ đố Petru ahikủ akhẻnuỏ, a myǎhtye Petru a prẻprẻmỏ thẻswínẻkủ rỏ a omyẻtyǎ prẻ đố lẻmyẻkhu prẻ. ¹⁵ A pủ lủtakhu rỏ a tẻswỉ sỉmẻkyǎ. Htuỏrỏ a ihtỏ mẻ-ẻmẻỏsủ pẻ Jesù.

¹⁶ Bí mỏhẻmỏtǎ akhẻnuỏ, ử hyǎthủ ẻlǎ kayǎ đố khỉnẻkhỉnỏ mẻbẻ lủ tahe đố Jesù a o. A hẻtǎ prẻ angỏ tởmủmủ- tuỏ prẻ rỏ khỉnẻkhỉnỏ htecuỏkyǎ lỏ. Htuỏrỏ a zasímẻ pẻ lỏplỉ lỏ- ửswỉsẻ nuỏtahe. ¹⁷ Tẻ yẻtahenuỏ a mẻlỏmẻbǎhtya Prẻprỏ Isaiah a tẻhẻone, "A phẻcuỏkyǎ pẻ tẻswỉtẻsẻ tahe." †

Kayǎ Đố A Krwỏ Byacẻ Jesù Akhyẻ Tahe Akhwỏakẻ

(Luka 9:57-62)

¹⁸ Bí Byacẻ Jesù myǎhtye nǎ kayǎ bẻmủ hyǎ otỏvǎ lỏ ẻ akhẻnuỏ, a hẻtǎ angỏ đố a khỏpacẻ tahe a o nǎ pẻ ki cuố đố htyẻòdu abẻrẻ pỏ-, a hẻ phủnuỏ. ¹⁹ Bỉnuỏakhẻ, prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athǎrǎ tỏprẻ hyǎ đố lủ o rỏ a hẻ lủ, "Thǎrǎ, nẻ cuố bítẻ- tỏphỏ bẻbẻ, vǎ cuốkuỏ nǎ nẻ."

²⁰ Byacẻ Jesù hẻ lủ, "Htwỉmỉ tahe o nǎ akủ, htutahe o nǎ apwỉ, tadủrỏ prẻlukayǎ aphủkhủyẻ, bí akhuklỏ lẻdy-atǎ prẻnuỏ a oto."

²¹ A khỏpacẻ đố aruôtỏprẻ hẻ lủ, "Byacẻ, dyẻrẻ vǎ ashuỏkhẻ đố vǎ ki kǎ iluỏ rẻ kuỏrẻ vǎphẻ nỉ-."

† 8:17 Isaia 53:4

²² Manǎrỏ Byacẻ Jesù hieszù lủ, "Krwỏkuỏ cỏ vǎkhyẻ khỏnyǎyẻ, kayǎ đố a nỉdǎ Cỏmarya angỏ to tahe nuỏ- ma athyǎnǎ kayǎthyẻ yẻnuỏhỏ. Nỏiluỏ nỉdyẻđủ kayǎthyẻ yẻnuỏ nǎ ẻthỉnuỏ."

A Nỏokuỏ Kẻlathẻ

(Marko 4:35-41, Luka 8:22-25)

²³ Bỉnuỏakhẻ Byacẻ Jesù nuỏ đố thỏklyẻkủ rỏ a khỏpacẻ tahe krwỏnuỏ kuỏ lủ rỏ ẻthỉ htecuỏkyǎ. ²⁴ Bí ẻthỉ cuốtuỏ đố htyẻ klẻmẻkủ akhẻnuỏ, kẻlathẻ lalyǎ hyǎ khyẻ. Htyẻ hǎhỏdu rỏ a plyǎnuỏ lỏ đố thỏklyẻkủ. Bỉnuỏakhẻ Byacẻ Jesù omyẻnỉ sỏtỏpǎ. ²⁵ Rỏ a khỏpacẻ tahe cuố hturyǎihtỏ lủ rỏ a hẻ lủ, "Byacẻ, mẻcwỏmỏ pẻ, pẻ kỉrẻ lacủthyẻ lỏhỏ."

²⁶ Rỏ Byacẻ Jesù hẻ ẻthỉ, "Kayǎ tẻzủpatỉ thỉ-, vǎ okủ nǎ thỉ rỏ thẻisẻ lahyǎ tǎmẻ." A hẻhtuỏ rỏ a ihtỏ thẻprwỏ kẻlathẻyẻ nǎ htyẻhǎhỏ yẻtahe. Rỏ kẻlathẻ okủ hyǎkhyẻcỏ.

²⁷ A khỏpacẻ tahe khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ rỏ a hẻ lahyǎ lủ, "Kayǎ yẻtỏprẻ ma kayǎ cỏ phủtẻtẻ? Ataryẻ cuốdu cỏ bǎnuỏnuỏ. Kẻlathẻ nǎ htyẻhǎhỏ nỉdǎ cỏ lủngỏngỏ."

Byacẻ Vẻhtekyǎ Khỉnẻkhỉnỏ Đố Kayǎphẻ Thẻnyẻ Akủ

(Marko 5:1-20, Luka 8:26-39)

²⁸ Bí Jesù cuốtuỏ đố htyẻòdu bẻrẻ. Gadarene kẻ akhẻnuỏ, kayǎphẻ đố khỉnẻkhỉnỏ mẻbẻ lủ thẻnyẻyẻ a o đố luỏkhu hte rỏ a htecuỏ myǎhtyesủ nǎ lủ. Kayǎphẻ yẻthẻnyẻ nuỏ, khỉnẻ mẻbẻ lủ akhu-akhẻyẻ, ashyo-asỏ, a tarỏthẻ thẻisẻ nyacỏ rỏ klyǎ cuố bí luỏhtủ nuỏtỏbỏ nuỏ ử cuỏphủbủ tỏprẻ- to. ²⁹ ẻthỉ ẻhtỏ, "Cỏmarya aphủkủ, nẻ thẻzủ mẻ pẻ phủtẻ? Cỏmarya amỏnyẻ cỉrya ử ashuỏkhẻ tuỏ tyahỉto akhẻnuỏ, nẻ kỉrẻ hyǎmẻ kryǎ- pẻ ỉtẻ?"

³⁰ Bí ayẻlǎ nǎ ẻthỉ to nuỏ, htyǎ o tỏmủdu rỏ a e lahyǎ asẻ bỉnuỏ. ³¹ Khỉnẻ mẻbẻ kayǎphẻ yẻthẻnyẻ nuỏ, a kwỉthẻzỏ Byacẻ Jesù, "Ki nẻ vẻhtecủkyǎ pẻ hẻrỏ, nỏcuốnuỏ rẻ pẻ đố htyǎ nuỏtahe akủ nuỏ nỉ-."

³² Byacẻ hieszù ẻthỉ, "Cuốnuỏomỏ lahyǎ!" Rỏ ẻthỉ htecuỏ nuỏ olỏ lahyǎ đố htyǎ nuỏtỏmủ akủ, rỏ htyǎ tahe klyǎ talwỏtǎ bẻmủlỏ rwỏlỏ tanyǎlỏ rỏ lacủ tǎthyẻ nuỏlỏ đố htyẻòdukủ. ³³ Prẻkyẻhtyǎ yẻtahe klyakǎ đố vỉkủ rỏ a klyakǎ dyǎsolủ pẻ ử nǎ lỏ- tẻhtwỏhtya anẻ yẻtahe nǎ tẻmẻ-anẻ nǎ kayǎphẻ thẻnyẻyẻ lỏ- plỉ.

³⁴ Kayǎ tỏvỉlỏ hyǎhtemyǎ lỏ cỏ Jesù. Htuỏrỏ bí ẻthỉ myǎhtye Byacẻ Jesù akhẻ, a kwỉthẻzỏ lủ nǎ a ki htecuỏ taphǎkyǎ nǎ ẻthỉ kẻkủ bỉnuỏ.

Byacẻ Jesù Zasímẻ Kayǎphẻ Thyẻtỏkyẻ Tỏprẻ

(Marko 2:1-12, Luka 5:17-27)

9 Byacẻ Jesù nuỏ đố thỏklyẻkủ rỏ cuốbẻ htyẻòdu rỏ a kǎ đố adỏ đố a cuố yẻtỏđỏ. ² Kayǎ tahe zǎhyǎnỉ kayǎ thyẻtỏkyẻ tỏprẻ đố Byacẻ Jesù a o rỏ a omyẻỏ prẻ đố lẻmyẻkhu. Bí Byacẻ Jesù myǎhtye ẻthỉ tẻzủ

akhënuô, a hé kayă thyëtôkyë nuôtôprë, “Vă phúprëkhũ~ dyashyodyasô nê théplò ní~. Vă plwôkyăhó nê têtthú hó.”

³ Bínuôakhë prëithýó têtthýótëtthya athará tahe tane lahyă dö a théplòkũ, “Kayă yëtôprë hébèthú hó Cómarya hó.”

⁴ Byacè Jesũ thëgnë luplú lõplĩ èthĩ tètane nuôtahe rò a hé èthĩ, “Mamëtërò thĩ cuố tane mũmyáricyă tuố tètphúnuô tahe dö thĩ théplòkũ mëtë? ⁵ ‘Vă plwôkyă nê têtthú hó’ héma azũkló ế? Kimátorò ‘Kahtò rò cuốm’ héma azũkló ế? ⁶ Manárò prëlukayă aphúkhũ má vãyë, thyáphú thĩ ki thëgnë lahyă ná dö hekhu yënuô, vă o ná taryëshyosô dö vă plwôkyăbé ù tètthútèplá tahenuôrò, vă ki dyélúố pè thĩ,” a hé htuốphúnuôrò, a hé kayăphë thyëtôkyë yëtôprë, “Ihtò talúnĩ nê klolémýë nuôrò kămố dö nê hinuô.” ⁷ Kayă nuôtôprë ihtòkạ dö ahi. ⁸ Cómarya dyétápé kayă a taryëshyosô phúyë akhu-akhyë, bí kayă bémũ myáhtye tème-ané phúnuô akhë, èthĩ théisë bezũnyă lahyă Cómarya rò htuthëtthya lahyă Cómarya.

Byacè Jesũ É Matteo

(Marko 2:13-17, Luka 5:27-32)

⁹ Bí Byacè Jesũ htecuốkyă bínuôakhë, a myáhtye kayă tôprë amwĩ ná Matteo onyăo mề tème dö lèkwĩ amo-ară hikũ. Byacè Jesũ hé lũ, “Cuố~, krwôkuố văkhyë rò htwôkuố vă khôpacë.” Rò Matteo ihtòcuố rò krwôkuố lũkhyë.

¹⁰ Bí Byacè Jesũ edĩ mốhé dö Matteo hi akhënuô, prëkwĩamo-ară tahe ná prëoraphú tahe hyă etốplu-etốphë kuốlố ná Jesũ ná a khôpacë tahe. ¹¹ Bí Pharisëophú tahe myáhtye phúyë akhë, a sudyă a khôpacë tahe, “Thĩ Thára rò a cuố etốtố kuốtuố ná prëkwĩamo-ară ná prëtëoraphú nuôtahe mëtë?”

¹² Byacè Jesũ nĩhuốhuố ná a hésũ èthĩ, “Kayă dö a os-hyo-opryă tahenuô, a lo ná tềkhutháradu to. Kayă dö aswíasë tahenuô túma a lo prë tềkhutháradu prë.

¹³ Manárò pũthëgnë lahyă Cómarya thészũ hé angólasá tahe dö a hé, ‘Vă thészũ tẻlútẻtyă to, vă thészũprë tẻthẻòklabè nĩ lũ tôprë ná tôprë nuôprë.’ [†] Mëtëhéro, vă hyă ékạ kayă dö acóatẹ nuôtahe máto. Vă hyă ékạprë kayă dö a tẻthútẻora odũgnë nuôtahe prë.”

Tệsudyă Duôesè Ari-akyă

(Marko 2:18-22, Luka 5:33-39)

¹⁴ Htuốrò Giovanni Baptista a khôpacë tahe hyă dö Byacè Jesũ a o rò a hyă sudyă lũ, “Pè ná Pharisëophú tahenuô, pè duôesè, manárò nê khôpacë yêtahe rò a duôe kuố sè to mëtë?”

¹⁵ Byacè Jesũ hésũ èthĩ ná ngókhákho tồmũ rò a hé, “Bí khômëkhũphë otốkuốpă ná akhố sĩprésĩmyă akhënuô, a khôsĩprë yêtahe cuốthẻplẻ cyă phútẻ?”

† 9:13 Hosea 6:6

Manárò shyë~ shuốkhë hyătuốhố dö ù écuố taphăkyăhố khômëkhũphë hópă akhënuô, èthĩ ki duôeduôo lahyă pă.

¹⁶ “Ủ iséphë hyecalye ná ikếtthë dö a tanuố hitoyë nuô a o tôprë~ to, mëtëhéro ki iséphë hénuô ikếtthëyë a ki htótanuốkạ rò a lé htótazwĩ lazë cuốlyáryă pố hyecalyeyë pă. ¹⁷ Ủ zũnuố htyếzặthë dö htyếophályekũ nuô a o tôprë~ to. Ủ ki zũnuố phúnuô héro, htyếophá ki pốpruố rò htyếzặ ki lakuốlố pă. Htuốto htyếophá ki pyékýă lõ pă. Phúnuôrò ù zũnuố prë htyếzặ athë yënuô dö htyếophá athëkũ prë. Ki mềphúnuô héro htyếzặ bèbè, htyếophá bèbè, a pyé pă to.”

Pacëmuố Dố A Thyë Tôprë Ná Kayămuố Dố A Hyătô

Byacè Jesũ Açawố Tôprë

(Marko 5:21-43, Luka 8:40-56)

¹⁸ Bí a hébè ù phúyë akhënuô, təcóbẻhố khuklồdu tôprë hyă dángũlyă dö lũnyẻhyă rò a hé lũ, “Vă phúprëmò thyëmópăprë, manárò kạkuố vă rò kạđyahtya nê takhu dö a ma a klyă htwôprë nyă prë.” ¹⁹ Byacè Jesũ ihtò rò krwôkạkuố lũ. Rò a khôpacë krwôkạkuố lũ.

²⁰ Bí èthĩ kạ dö klyálo akhënuô, prëmò dö a khyábè tẻsẻthwitặ dö anyë cớhố shyénýëna nuô a o tôprë, rò a krwôkạkuố Byacè khyềkhu rò a hyă tồbè Jesũ çakyăkhămĩ. ²¹ “Vă ki tồbè prébĩ açawố yënuôprë ma vă tẻsẻthwitặ yë klyă símé nyă hó,” a hé huố nĩdyédũ ané rò a hyă dö Jesũ khyềkhu rò a hyă tồ lũ çakyă.

²² Byacè Jesũ tarĩ myákhayë rò myáhtye lũ akhë a hé lũ, “Phúmò, dyashyodyasô nê théplò ní~, nê tẻzũ yënuô, a zasímé kyăhố nê tẻsẻhố.” Yếtôphuôrò prëmò yếtôprë a tẻsẻnuô, a lamé tồphuố lamékýă có.

²³ Bí Byacè hyănuố dö Judaphú khuklồ yếtôprë ahikũ akhënuô, a myáhtye kayă uốtẻlố tahe ná kayă nguốhë prạrụprạtẻ tồplutồphë rò a hé èthĩ, ²⁴ “Cuốtaphă lõ lahyă. Pacëmuốphú yếtôprë ma a thyë máto, a omyë sớtapạ prë.” A hé rò ù nyềkruố lõplĩ lũ. ²⁵ Bí ù nỏhtẻlố htuố kayă bémũ nuôtahe dö aklố khënuô, Jesũ nuố dö hidốkũ bí pacëmuốphú yếtôprë lẻomyẻo khălẻ nuô rò a pũ lữtakhu akhë pacëmuốphú yếtôprë ihtòkạkhyë. ²⁶ Tẻritẻkyă yë a luố pasĩ cuốlố có pwộhtyẻpwốkẻ có.

Byacè Mẻlĩ Kạkhyë Kayă Mẻthẻkhĩ Thénýë Htuốrò A Mẻryă Kạkhyë Kayápẻ Tôprë

²⁷ Bí Byacè Jesũ htecuốkyă bínuô tồpho akhë, kayă mẻthẻkhĩ thénýë krwố éhtố kuố lũkhyë, “Kố~ Davi aphúkhũ, thẻzỏ rò mềcwớẻ pẻ ní~.”

²⁸ Bí Byacè cuốnuố dö hi tồmẻkũ akhënuô, kayă yẻthénýë krwốnuố kuố lũ rò Byacè Jesũ sudyă èthĩ, “Vă mẻlĩ cyă thĩ mẻthẻ nuô thĩ zủẻ ế?”

Èthĩ hésũ, “Ồ, pẻ zủẻ, Byacè.”

²⁹ Rò Byacè tồhyă èthĩ mẻthẻplỏ rò a hé, “Dố thĩ zủẻ akhu-akhyë, vă zasímé thĩ.” ³⁰ Rò èthĩ mẻthẻ lĩkạkhyë

khyěthyá lǎ. Byacè Jesũ metǎmetękyǎ èthĩ, “Dyásoluǒ pę tǎ ǔ tǒprę- tǎmę ní-.”³¹ Manárò èthĩ htecuǒ rò cuǒlě dyáso pasilǒ tẹ̀tẹ̀kẹ̀yǎ yę bí nuǒtǒkẹ̀ akũ dǒ khǎlẹ̀ pwǒ- tǒpho.

³² Bí kayǎ mètẹ̀khĩ yěthényě htecuǒ htuǒnuǒ, ǔ éhyǎnĩ kayǎphě dǒ khĩné mebè lǔ rò a pę tǒprę dǒ Byacè Jesũ a o. ³³ Bí Byacè Jesũ vẹ̀htekyǎ htuǒhǒ khĩné akhěnuǒ, kayǎpẹ̀ yětǒprę hébẹ̀ cyǎ kǎkhyě khyěthyá. Rò kayǎ bémũ tahe khyéthukhyéthé nyacó. “ǔ mecyǎ tẹ̀ phúyě dǒ Israelphú aklěnuǒ myáhtye nǒhĩ takhyá- to,” a hé lahyǎ phúnuǒ.

³⁴ Manárò, Phariséophú tahe hé, “A vẹ̀htekyǎ cyǎ khĩné tahe phúyě nuǒma mǎprẹ̀ khĩné khuklǒdu nuǒ- tahe yǒ dyé lǔ taryępropryǎ nuǒ khukhyě prẹ̀.”

Jesũ Thézǒnĩ Kayǎ Bémũ

³⁵ Byacè Jesũ lě cuǒlǒ vĩ pwǒtǒvĩ dǒ pwǒ- tǒdǒ rò lě ithyóithya pę ǔ dǒ Judaphú tẹ̀cǒbẹ̀hǒ tahe akũ, rò cuǒnuǒ dǒnyǎhẹ̀so pę ǔ ná Cómarya ahtyęakẹ̀ a tẹ̀tẹ̀krũmila ari-akýǎ, rò zasímẹ̀ pę lǒ ǔ tẹ̀swítẹ̀sẹ̀ pwǒtǒcǒ. ³⁶ Bí a myáhtye kayǎ bémũ dǒ a bẹ̀pyǎbẹ̀sẹ̀ rò a lẹ̀thẹ̀lẹ̀nĩ ǔ a o kuǒũ tǒprę- to rò athyáná thímĩ tǒmũ dǒ ǔ prẹ̀kyẹ̀ èthĩ oto yętahe akhěnuǒ, a thézǒ nĩdyé nyacó èthĩ. ³⁷ Bínuǒakhě, a hé a khǒpacẹ̀ tahe, “Lẹ̀kẹ̀buǒ akhǎlẹ̀ oéłǎ, manárò prẹ̀kẹ̀buǒ opatĩ- nyacó. ³⁸ Rò kwĩ lahyǎ lyǎbyacè ná a ki nǒhyǎ prẹ̀kẹ̀buǒ tahe dǒ alyǎkhu yęnuǒ ní-.”

Prẹ̀dǒnyǎphú Shyéthényě

(Marko 3:13-19, Luka 6:12-16)

10 Thyáphú a khǒpacẹ̀ shyéthényěyě ki vẹ̀htekyǎbẹ̀ kuǒ khĩné mũmyǎ tahe, htuǒto thyáphú èthĩ ki zasímẹ̀bé lǒ tẹ̀swítẹ̀sẹ̀ pwǒ- tǒcǒ ag- nenuǒ, Byacè Jesũ éhyǎ èthĩ dǒ a o rò a dyé pę èthĩ taryęshyosǒ.

² Prẹ̀dǒnyǎphú shyéthényě amwĩ ma kryǎ- ǔpẹ̀ héro, aréłǒ tǒprę ma amwĩ ná Simonè mǎtorò ǔ é lǔ ná Petru ná apuǒ Andrea, htuǒrò Zebedeo aphúprẹ̀khũ Jakomo ná apuǒ Giovanni, ³ htuǒrò Philipu ná Bartholomeo, Thomazo ná prẹ̀kwĩamo-arǎ Matteo, htuǒrò Alphaeo aphúkhũ Jakomo htuǒrò Thaddeo, ⁴ htuǒrò Simonè, è ma ǔ é lǔ ná Zeloto † aplóamũphú aklě tǒprę, htuǒrò Juda Iscariot dǒ a isẹ̀tǎkyǎ Byacè nuǒtǒprę.

Byacè Jesũ Plwǒcuǒ Prẹ̀dǒnyǎphú Shyéthényě

(Marko 6:7-13, Luka 9:1-6)

⁵ Bí Byacè Jesũ nǒcuǒ a khǒpacẹ̀ shyéthényě yę akhěnuǒ, a mecuǒnĩ èthĩ ngó, “Cuǒ tǎ dǒ Judaphú mǎ- to tahe aklěnuǒ tǎmę ní, htuǒrò cuǒnuǒ tǎ dǒ Samari- aphú adǒasokũ nuǒ tǎmẹ̀mẹ̀ ní-.” ⁶ Cuǒtǔprẹ̀ dǒ pẹ̀

† Zeloto ma aplóamũ amwĩ, rò aplóamũ yęnuǒma a thézǔ o lahyǎ dǒ Roma a tẹ̀pǒalẹ̀ to. A thézǔ o nĩdyédũ ná ahtyęakẹ̀.

myęcǒ Israelphú aklě dǒ athyáná thímĩ lamẹ̀ nuǒtahe a o nuǒprẹ̀ ní-.” ⁷ Bí thĩ cuǒ akhě, hẹ̀sodǒnyǎ pę ǔ, ‘Mǒkhu ahtyęakẹ̀ phũhtyáhǒ,’ phúnuǒ ní-.” ⁸ Zasímẹ̀ kayǎ dǒ aswíasẹ̀ tahe, mehtwǒprẹ̀ kǎkhyě kayǎ dǒ a thyě tahe, zasímẹ̀kǎ kayǎ tẹ̀sẹ̀mũmyǎ dǒ phǎlǒ tahe, vẹ̀htekyǎ lahyǎ khĩnékhĩnǒ, thĩ nĩbẹ̀ krǎ lǒhǒ lǒ- tẹ̀yě tahe akhu-akhyě kwĩ tǎ ǔ akhwóakẹ̀ tǎmę ní, mekrǎ pẹ̀prẹ̀ ǔ ní-.” ⁹ Htẹ̀bẹ̀bẹ̀, rǔbẹ̀bẹ̀, talĩbyǎ bẹ̀bẹ̀ sucuǒ nĩ tǎ lahyǎ dǒ thĩ nyǎhtǒkũ tǎmę ní-.” ¹⁰ Pyẹ̀ bẹ̀bẹ̀, phyęcúǒlǒphyęcúǒklǒ nĩtǎ lahyǎ tǎmę ní, cǎ bẹ̀bẹ̀, khuphá bẹ̀bẹ̀, tomaná ihtyábǒ bẹ̀bẹ̀ phyęcúǒnĩ lahyǎ tǎmę ní-.” Mețẹ̀héro kayǎ dǒ a me tẹ̀mę tahenuǒ a tǒkǒ nĩbẹ̀ tẹ̀ dǒ a lo tahe.

¹¹ “Bí thĩ cuǒnuǒhǒ dǒ dǒtǒdǒ akũnuǒ, myǎpũ nĩ kayǎ dǒ thĩ lẹ̀thẹ̀lẹ̀nĩ lǔ tǒprẹ̀prẹ̀ rò cuǒokuǒ dǒ ahi nuǒ. Rò otadũ kuǒnǎ è bínuǒ tuǒdǒ thĩ htekapǎ tǒ- phuǒ nuǒ ní-.” ¹² Bí thĩ nuǒ dǒ hinuǒ tǒmẹ̀kũ akhěnuǒ, kwĩ Cómarya dǒ a ki sǒrinĩ hinuǒ tǒmẹ̀ ní-.” ¹³ Hinuǒ tǒmẹ̀ ki a tǒkǒ nĩbẹ̀ tẹ̀sǒri kihéro dya-okýǎ thĩ tẹ̀pẹ̀tẹ̀d- wǒ a tẹ̀sǒri dǒ èthĩ ahikũ nuǒ. Ki èthĩ ẹ̀mǒsũryǎ thĩ to kihéro phyękǎkhyě khyěthyá thĩ tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwǒ nuǒ ní-.” ¹⁴ Kayǎ tǒprẹ̀prẹ̀ ki ẹ̀sũ thĩ to, a ki nĩdǎ thĩngǒ to ki- héro, bí thĩ htecuǒkyǎ hó ná hi nuǒtǒmẹ̀ akhě, kimǎ- torò dǒ nuǒtǒdǒ akhěnuǒ, thuǒtǎkyǎ hemũ dǒ thĩ khǎ- duǒlǒ nuǒtahe. ^{††15} Vǎ hęcǒcǒ thĩ, shyé- Cómarya ciryǎ prẹ̀lukayǎ pǎ akhěnuǒ, è ki ciryǎ cyẹ̀lǒklǒ cǒ kayǎ yęnuǒtǒdǒ ná vĩ Sodomphú ná vĩ Gomorrhaphú ‡ dǒ Cóm- marya ciryǎ èthĩ mú- nukhě nuǒtahe cǒpǎ.

Tẹ̀męcyęmęcũ Dǒ A Ki Hyǎbẹ̀ Prẹ̀dǒnyǎphú Tahe

(Marko 13:9-13, Luka 21:12-17)

¹⁶ “Vǎ nǒcuǒ thĩ thyáná vǎ plwǒcuǒ thímĩ dǒ htwimĩ aklě nuǒ. Mephúnuǒrò limyǎ kuǒ lahyǎ phú rúta- henuǒ, rò thẹ̀plǒ mwǒplĩ kuǒ lahyǎ phú htulwĩ nuǒ ní-.” ¹⁷ Rǒnĩ lahyǎ thĩné, mețẹ̀héro ǔ ki pũ thũcuǒ thĩ dǒ tẹ̀cǒbẹ̀ khuklǒ tahe lẹ̀okũ myáhtye tǎsũ lǔ ahikũ pǎ rò a kimũkipǒ thĩ dǒ tẹ̀cǒbẹ̀hǒ tahe akũ pǎ. ¹⁸ Dǒ vǎkhu- vǎkhyě rò ǔ ki cwitarũhtǒtaě hyǎ thĩ dǒ prẹ̀pǒtẹ̀ dǒ a htwǒ khuklǒ tahe ná khwítahe a o pǎ. Thĩ ki hẹ̀- sodǒnyǎ nĩpẹ̀ èthĩ ná vǎrivǎkyǎ pǎ. Thĩ ki khyáluǒ pẹ̀nĩ thĩthé ná èthĩ nuǒtahe ná Judaphú mǎto tahe pǎ. ¹⁹ Manárò bí èthĩ pũ thĩ akhěnuǒ, bẹ̀kúbẹ̀kyǎ one tǎ ná thĩ ki hébẹ̀ matě pǎ mǎtorò thĩ ki hébẹ̀ phútẹ̀nuǒ tǎmę. Shuǒkhě hyǎtuǒ pǎnuǒ, Cómarya ki dyé thĩ ngó dǒ thĩ tǒ hébẹ̀ nuǒtahe pǎ. ²⁰ Ngó nuǒtahe ma thĩ tẹ̀hẹ̀bẹ̀ nĩdũ mǎto, a mǎdũ pẹ̀ Phě Cómarya a Thẹ̀ Sǎsẹ̀ hébẹ̀ thĩ dǒ thĩ bẹ̀hẹ̀ prẹ̀.

²¹ “Bínuǒakhě pǎnuǒ, puǒ ki nǒmęthyě nĩdyédũ avyǎ ná ǔruǒ pǎ, rò vyǎ ki nǒmęthyě nĩdyédũ apuǒ ná ǔruǒ pǎ, phě ki nǒmęthyě nĩdũ aphú ná ǔruǒ pǎ, phú tahe

†† Thuǒtǎkyǎ hemũ angólasǎ ma, Jesũ a khǒpacẹ̀ tahe dyéluǒ ná a myǎ pǎ èthĩ to hó. ‡ Dǒ nuǒkhě bí Abraham ohtwǒprẹ̀ pǎ dǒ hekhuyě akhě, kayǎ o dǒ vĩnuǒ nyęvĩ akũ tahenuǒ, a me tẹ̀mũmyǎri- cyǎ nyacó akhu-akhyě Cómarya mepyękyǎ lǒ vĩnuǒ nyęvĩ.

ki vù kaxhyèsù nidyédù amuõaphě tahe pã, rò a ki nõmèthyě nidyédù ù ná amuõaphě pã. ²² Dõ vãkhu-vãkhyě rò, ù pwõ- tãprě ki thěhte lõ thĩ pã. Manárò kayã dõ a ihtõtanyã oklõsõma dõ a tẽzũtẽnyã akũ tuõdõ atadũ tahenuõ Cõmarya ki mẽlwõhtekã èthĩ pã.”
²³ Û ki męcycẽmęcũ thĩ bĩyě tãpho kihérò klyacuõ dõtũ dõ aruõ tãpho nuõ. Vã hécócó thĩ, bí thĩ cuõ pwõlõ tyahĩ lõ- Israelphũ avĩ yětahe hítonuõ, prẽlukayã aphũkhũyě ki hyãlě pã.

²⁴ “Khõpacẽnuõ acyãadè lõklõ ná athára takhyã- to. Prẽmetẽphũ tãprẽnuõ, aduklõ ná abyacè takhyã- to.
²⁵ Khõpacẽ tãprě ki cyã bá athára nuõ, rò prẽmetẽphũ tãprě ki cyã bá abyacè nuõ héma pòhõ. Vã htwõ có hikhuklõ tãprě rò èthĩ ki ẽ vã ná khínékhĩnõ a khuklõ- du dõ amwĩ ná Beelzebul yě kihérò thĩ dõ a htwõ prě hiphũphyãphũ tahenuõ a ki ẽcyẽcũ lõklõ pã có thĩmwĩ pã.

Zũenĩ Lahyã Cõmarya Nĩ-, Thěisě Tã Lahyã Prẽlukayã Alě Tãmé Nĩ-
 (Luka 12:2-7)

²⁶ “Mephũnuõrò thěisě tã èthĩlě tãmé. Lõ- tẽ dóudõdõbĩ tahenuõ, Cõmarya ki bãmõhtya luõlõ è pã, rò lõ- tẽmẽhuõmẽthwé tahenuõ, Cõmarya ki mẽhteluõlõ è pã. ²⁷ Ngõ dõ vã hé pẽ thĩ dõ akhĩata-pakũ tahenuõ, cuõhébè lahyã dõ alĩklẽ nuõ nĩ-. Ngõ dõ thĩ nĩhuõhuõ nĩhuõthwé tahenuõ, htya èntõ lahyã dõ hikhuklwókhu nuõ nĩ-. ²⁸ Kayã dõ a mẽthyě cyã thĩ nẽklõ tadúró a mẽthyě cyã thĩ thěhtwõprẽ to tahenuõ, thěisě tã alě tãmé. Thěisě lahyã Cõmarya dõ a mẽthyě cyã thĩ nẽklõ ná thĩ thěhtwõprẽ nyẽcõlõ yẽnuõ dõ ngarakũ nuõtãprě nĩ-. ²⁹ Htuprẽphũ nyẽbènuõ ù isě prě lũ ná rũzye tãmyé prě, vãhéto? Manárò Phě Cõmarya ki nõlatã thyě èthĩ to hénuõ, bí tãbè prẽnuõ a latãthyě dõ hekhuto. ³⁰ Lõ- thĩ khuluõ dõ thĩ khuklõlõ nuõtahe córó, Cõmarya dyábè one htuõlõplĩ cóhõ.
³¹ Phũnuõrò thěisě tãmé! Thĩ ngũduprĩdu klõlõ có ná htuprẽphũ nuõ tãplutãphè có.

Tẽmõsũ Krĩstu Ná Tẽhtésũ Krĩstu
 (Luka 12:8-9)

³² “Ûpẽpẽ- bèbè a ki ólyã ná a zũe vã dõ kayã ẽprẽ a mẽthènyě hénuõ, vã ki ólyãkuõ è phũnuõ dõ Cõmarya a tanémõkhuphũ tahe a mẽthènyě pã. ³³ Manárò ùpẽpẽ- bèbè a ki htésũbĩkyã † vã ná a zũe vã to dõ kayã ẽprẽ a mẽthènyě pã tãprẽprẽ hénuõ, dõ mókhu vãphě a mẽthènyě pãnuõ, è ma vãkayã mato vã ki hé kuõke phũnuõ pã.

Tẽpẽtẽdwõ Mato Tẽklyètengã Prě
 (Luka 12:51-53, 14:26-27)

³⁴ “Tanẽ tã lahyã ná vã phyéhyã tẽpẽtẽdwõ dõ hekhu yẽnuõ tãmé. Vã phyéhyã tẽpẽtẽdwõ mato. Vã phyéhyã nè tãbè. ³⁵ Mẽtẽhèrò, vã hyã dyéohwõhtya ‘Phũprẽkhũ ná phě, phũprẽmò ná muõ, dya ná prẽprẽmò kiklyékingã lũ pã prě. ³⁶ Kayã tãprẽprẽ dõ ù ki thěhtethěhã nĩ lũ pã nuõma a ki mądũprẽ a hiphũ-phyãphũ nĩdũ pã prě.’ ††
³⁷ “Kayã tãprẽprẽ dõ a mõi lĩklõ amuõaphě ná vã hénuõ, a kò ná vã to. Kayã tãprẽprẽ dõ a mõi lĩklõ a phũmõphũkhũ ná vã hénuõ, a kò ná vã to. ³⁸ Kayã tãprẽprẽ dõ a krusu rò a zá nidyédù toto, vãkhyě rò a krwõ toto tahenuõ, a kò ná vã to. ³⁹ Kayã tãprẽprẽ dõ a thělõ nidyé athěplõ htwõprẽ nuõ, a thěhtwõprẽ ki lacúkyã pã. Kayã dõ a dyélyakỹã athěplõ htwõprẽ dõ vãgnẽnuõ, a ki myãhtye thěhtwõprẽ tacũprẽ pã.

Maũpẽ- Bèbè Dõ A Ếsũ Byacè Jesũ A Khõpacẽ Nuõ, A Ếsũ Hõ Jesũ Hõ.
 (Marko 9:41)

⁴⁰ “Kayã dõ a ếsũ thĩ nuõma a ếsũhõ vã hõ. Rò kayã dõ a ếsũ vã nuõma, a ếsũhõ Phě Cõmarya dõ a nõhyã vã yẽnuõ tãprẽ hõ. ⁴¹ Kayã tãprẽprẽ yõ htwõ Cõmarya aprẽprõ rò kayã tãprẽprẽ ki ẽmõsũ prẽprõ yẽtãprẽnuõ, Cõmarya ki dyé è tẽmẽnĩkhwókè phú a dyé prẽprõ tahenuõ pã. Kayã tãprẽprẽ yõ htwõ kayãcókayãtẽ rò kayã tãprẽprẽ ki ẽmõsũ kayãcókayãtẽ yẽtãprẽnuõ, Cõmarya ki dyé è tẽmẽnĩkhwókè phú a dyé kayãcókayãtẽ tahenuõ pã. ⁴² Vã hécócó thĩ, kayã tãprẽprẽ yõ htwõ vã khõpacẽ dõ a patĩlõ tãprẽ akhu-akhyě, ùpẽpẽ- bèbè dõ a dyéõ kayã yẽtãprẽ ná htyẽkacũ tãbè prě nuõ, Cõmarya ki dyé málakõ có lũ tẽmẽnĩkhwókè pã.”

Giovanni Baptista A Khõpacẽ Tahe
 (Luka 7:18-35)

11 Bí Byacè Jesũ ithyó zũklyázũklõ htuõhõ a khõpacẽ shyéthènyěyě akhẽnuõ, a htecuõkyã bĩnuõ rò a htecuõ dõ vĩ dõ a o dõ Galilea kẹ tahe thyãphũ a ki cuõ ithyóithya dõnyãhéo pẽ ù obĩnuõ tahe.

² Bí Giovanni o dõ ù lédõtã lũ htõkũ akhẽnuõ, a nĩhuõ ná Byacè mẹ tẽprotẽprya tahe rò a nõcuõsudyã a khõpacẽ tahe ná Byacè Jesũ rò èthĩ sudyã lũ, ³ “Nẹ ma Messia dõ prẽprõ tahe héone ná a ki hyã pã nuõtãprẽ hõ ẽ? Matorò pẽ tãbè opõmyásũpã dõ aruõtãprẽ ki hyã pã agnẽ nuõ ẽ?”

⁴ Byacè Jesũ hếsũ, “Kaxhyě dyásokhyě pẽ Giovanni ná lõ- thĩ nĩhuõ myãhtye yětahenuõ nĩ-. ⁵ Kayã mẽthèkhĩ tahe myãhtye cyãhõ, kayã khãduõdá tahe cuõcyãhõ, kayã tẽsẽmũmyã dõ phãlõ tahe sĩmẽ

† Tahehe nuõ a hé ná sumwõ

†† 10:36 Mica 7:6

kaḡhyě lǒhó, kayă khălëkaõ tahe khălëli lǒhó, kayăthyě tahe ihtòhtwõprë kaḡhyě khyěthyáhó, kayă soryaşõpháphú tahe nĩhuõbè kuõhó tètèkrũmila hó. ⁶ Dó văkhuvăkhyě rò kayă dó a thèplòpyé péto, a zũe tadú plehyălă tahenuô a ki nĩbè málakõ có tèsõri hó."

⁷ Bí Giovanni a khõpacë tahe hteka htuõnuô, Byacè Jesũ cáhtya hébè pé kayă bémũ nuõtahe ná Giovanni ari-akyă. Rò a hé pé èthĩ, "Thĩ htecuõ lahyă dó kësěhtyëkyă lõtamákhu nuõma, thĩ cuõmyă kryă-ũpě? Ma thĩ cuõmyă lahyă kélathé kazuõ pòmõ nuõtahe ẽ? ⁸ Phúnuô máto kihérò, ma thĩ htecuõmyă kryă-ĩtẽ? Ma thĩ htecuõmyă prë lahyă kayă dó a kũthyă pé thĩ hyecă takhěplyarashyĩ tõprëprë nuõprë ẽ? Kayă dó a kũthyă phúnuô tahe ma a oprë dó khwíhõ tahe akũ prë. ⁹ Hépémyă vă, thĩ htecuõmyă kryă-ĩtẽtẽ? Thĩ htecuõmyă prëprõ tõprëprë ẽ? Thĩ ki cuõmyă prëprõ tõprëprë hénuõma a máhó. Vă hé thĩ, kayă dó aduklõlõ có ná prëprõnuô, thĩ myáhtye hó lũ hó. ¹⁰ Giovanni ma kayă tõprë dó Cómarya héone lũrilũkyă,

'Myámõ è ma prèthũ pé vă tètítëkyă tõprèhó, thyáphú a ki mëlă one ré pé nẽklyă lèhyă agnẽnuõrò, vă nõhyă rěhó è dó nẽnyěhyă hó.'" †

¹¹ Jesũ hé põ, "Vă hécócó thĩ, lõ- kayă dó a opacëlyă tahe aklẽnuô, adulõklõ có ná Giovanni Baptista nuô a o tõprë- to. Manárò kayă dó a patíloũ dó mókhu htyélékékũ tõprẽnuô, adulõklõ pã có ná Giovanni có.

¹² Cáhtya bí Giovanni Baptista ahtũkhě tuõkhõnyãnuô, kayă tahe nuõ sácýěsácũ mókhu htyélékékũ.

Kayăhăkayăkăkè tahe yácũ nuõpũphe tadũ mókhu htyélékékũ. ¹³ Tuõdõ Giovanni htũkhě nuô, lõ- prëprõ ali tahe ná lõ- Mosè a tètithyõithya tahenuô a héone lǒhó Cómarya ahtyékë ari-akyăyě dó a ki htwõhtya pã nuô hó. ¹⁴ Elia kĩ hyă khyěthyă pã, prëprõ tahe hé phúnuô. A thézũ hé ũpě nuô vă ki hészuloũ pé thĩ. Thĩ ki zũe vãngõ hénuô thĩ thègnẽplõ prë. Prëprõ hé ná Elia kĩ hyă khyěthyă pã, a hé nuõma, a hé hó Giovanni yẽnuõhó. ¹⁵ Kayă dó a o ná akhălè tahenuô, nõ nĩdă lahyă èthĩ.

¹⁶ "Vă ki talõ tẽradũmyă pé thĩ kayă yětõhtũ ná maĩtẽ? Èthĩ ma athyaná pacëphú dó a cuõ onyão lahyă dó klékũ nuõtahe rò a èhtõemõ cuõ nĩdyé lũ tõprë ná tõprë rò a hé lahyă,

¹⁷ 'Pè uõ pé thĩ tẽlõ rò thĩ ilẽ toto, pé ihè pé thĩ luõ rò, thĩ nguõ toto,' a èhtõ nĩdyé lũ phúnuô.

¹⁸ "Mõtèhèrò Giovanni hyă duõesè, hyă duõõhtyěză tahe rò 'Khĩnékhĩnõ mēbè lũ hó,' ũ hé lõplĩ lũrilũkyă phúnuô. ¹⁹ Prëlukayă aphũkhũ máhó vãy hyăehyăõ kuõke rò 'Myámõ kayă yětõprëlé, a eshyõõpryă, a bóthyókhékhõ dũgně ná prëkwĩamo-ară ná prëoraphũ nuõtahelẽ,' èthĩ hé lahyă phúnuô. Manárò bí ũ meryă tẽ phú Cómarya a tètíphé yẽrò aphõathè hteluõhó

akhěpãnuô, kayă dó aruô tahe ki myáhtye thègněhyă ná Cómarya a tètíphé yẽnuõma a tõprë, phúnuô pã."

Vĩ Dõ A Ză Nĩdũ Kuõũ To Tahe

(Luka 10:13-15)

²⁰ Byacè Jesũ dyéluõ éklõlõ ũ tẽprõtẽpryă dó vĩnuô tahe akũ tadúro èthĩ ză nĩdũ kuõũ ané to akhu-akhyě athèplõ mõto rò a hélĩhélăkyă èthĩ, ²¹ "Kõ- vĩ Chorazin ná vĩ Bethsaida, Cómarya ki plĩ thĩ pã. Vă ki dyéluõ bye tẽprõtẽpryă yẽnuô dó vĩ Tyre ná vĩ Sido † nuô héma, èthĩ ki ză nĩdũ lahyă ané nyẽ- lăhõ rò èthĩ ki kũthyăhtya hyecă taprú rò a ki onyă tarõ lahyă dó kõphèkhu hó. ²² Manárò vă hé thĩ, shyẽ- mõnyěcirya pã tõnyẽnuô, vĩ Tyrephú tahe ná vĩ Sidophú taheyě, Cómarya ki thézõnĩ éklõ ná thĩ pã. ²³ Kõ- vĩ Capernaumphú thĩ-, thĩ tanę lahyă ná Cómarya ki dyahtyalõ tuõ có nẽ dó mókhu pã nẽ tanę phúnuô ẽ? A ki vĩtăkyă nẽ dó ngarakũ pã. Tẽprõtẽpryă dó vă dyéluõ dó nẽkũ yětahenuô, vă ki dyéluõ bye dó vĩ Sodom vĩkũ hénuõma vĩnuô tõvĩ ki o tuõpã tuõkhõnyă có. ²⁴ Manárò vă hé thĩ, mõnyěcirya pã tõnyẽnuô, vĩ Sodomyě, Cómarya ki thézõ dunĩklõ ná thĩ pã."

Vă Ki Dyé Thĩ Tẽokuõ Tabéthépră

(Luka 10:21-22)

²⁵ Bĩnuõakhě Byacè Jesũ hé Cómarya, "Kõ- mókhu Byacè, hekhu Byacè, vă Phẽ Cómarya- vă hébwiéhetyarẽ nẽ, tẽ dó nẽ dya dóuõdóbĩ pé prèthĩphéphú tahe ná prëpũthègnètèphú tahenuô, nẽ dyéluõhtya pèhó ná kayă dó a tanępatĩ nĩdyé ané thyáná pacëphú nuõtahehó akhu-akhyě, vă hébwiéhetyarẽhtya nẽ. ²⁶ Kõ- phẽ-, nẽ thèplõ thèplõtõ mãyãhõ ná a kibè htwõhtyanyă phúyěhó akhu-akhyě, vă hébwiéhetyarẽ nyacó nẽ.

²⁷ "Văphẽ dyétălõ hó vă tẽpwõ- tõtõ hó. Kayă dó a thègně phúkhũ matú a Phẽ Cómarya tõprëprë- tuõ prë. Kayă dó a thègně Phẽ Cómarya nuõma túprë aphũkhũ tõprë ná kayă dó phúkhũ nwõhtya lũ dó a ki dyéluõ pé lũ pã nuõtahe prë.

²⁸ "Lõ- kayă dó a víhtuõzáhtuô rò a thèpră ladyă thĩ tahenuô, hyă dó vãyõ, rò vă ki dyéokuõ tabéthépră thĩ. ²⁹ Ză lahyă vă izayě rò ithyóthègně kuõ tẽ dó vãyõ, mětèhèrò vă thédõthengă rò vă shyalyă văthé akhu-akhyě, nẽ ki myáhtye nẽ thèplõ a lëokuõ tabéthépră pã. ³⁰ Mětèhèrò vă nõzá thĩ vãyã yẽnuô, azũnyẽ- hu prë. Vă tãmuõtãtẽ ma ahtuô to."

Byacè Jesũ Ma Mõnyẽduô A Byacè

(Marko 2:23-28, Luka 6:1-5)

12 Dõkhyě nyětyatonuô, Byacè Jesũ cuõnuõcuõbè ũ buõkũlă prëlékhu tahe, rò atõ ná Judaphú a Mõnyẽduô. † A khõpacë tahe thèethẽrò rò a prăe ũ

†† Kayă mę tẽmũmyăricyă tahe o ényacó bí vĩnuô nyẽvĩ akũ. Vĩyě nyẽvĩ ma a o dó htyẽdutavă htũ.

† 11:10 Malaki 3:1

buókũlãthè. ² Bí Pharisëophú tahe myáhtye èthĩ akhènuô, a hé Byacè Jesũ, “Myámô, nè khõpacẽ nuõtahe, tẽ dó ù tõ mẹnĩ Mõnyẽduô to nuõtahe rò a cuõmẽ dũgnẽ lé~.”

³ Byacè Jesũ hêsũ èthĩ, “Bí Davi ná a khõbõthýo tahe ladyáeladyáõ akhènuô, a mękryá~ ítětẽ nuõma thĩ hõnõ kuõnyã ù to ẽ? ⁴ Khómũ dó ù lũhtya dó Cómarya a o tahenuô, enĩ prètũ bwídu tahe prẽ tadúro Davi ná a khõpacẽ tahe cuõnuõphyée vãhéto? ⁵ Htuõto bwídu dó Cómarya ahikũ tahenuô, bí Mõnyẽduô akhẽ ki èthĩ cuõtalwókhẽtalyẽ Mõnyẽduô a tẽthyótẽthya tadúro atẽthũ oto henuõma thĩ hõnõ takhyã~ to ẽ? ⁶ Vã hé thĩ, kayã dó aduklõ pã có ná tẽlũhõdu nuô a o býyẽ tôprẽ. ⁷ Vã thẽzũ tẽlũtẽtyã to, vã thẽzũ prẽ tẽthẽzõk-labè nĩ lũ tôprẽ ná tôprẽ prẽ,† Cómarya hé ngõ yětõmũnuô, thĩ ki thẽgnẽbye angólasá henuõma, kayã dó atẽthũ oto tahenuô, thĩ dya ná èthĩ tẽthũ takhyã~ to. ⁸ Vã hé phúyẽ mętẽhèrò, prẽlukayã aphúkũ mãdũ vã yẽnuõma Mõnyẽduô a Byacè tôprẽhõ.”

Kayã Takhuthyẽ Tôkhó Tôprẽ

(Marko 3:1-6, Luka 6:6-11)

⁹ Byacè Jesũ htecuõkyã bí lyãkhu nuõrò a cuõnuõ dó Judaphú tẽcõbẽhõkũ. ¹⁰ Rò bí tẽcõbẽ hõkũ nuô, kayã takhuthyẽ tôkhó o tôprẽ. Pharisëophú dó a thẽzũ myápũ Jesũ tẽthũ tahenuô a o tahe rò a sudyã lũ, “Bí Mõnyẽduô akhẽ, ki zasímẽ kayã tôprẽprẽ henuõma, anĩ prẽ Judaphú a tẽthyótẽthya hé phũnuô ẽ?”

¹¹ A hé èthĩ, “Kayã tôprẽprẽ athímĩ ki latã otyã dó hekũ bí Mõnyẽduô akhènuô hérò, thĩ cuõ cwihtya è pã ẽ? Ma to ẽ? ¹² Kayã tôprẽnuô a ngüduprĩdu klõpã có ná thímĩ tõduõ bá~ tẽ. Phũnuõrò, bí Judaphú a Mõnyẽduô akhènuô, mętẽryã ma anĩ prẽ.”

¹³ Rò a hé kayã takhuthyẽ tôkhó yětõprẽ, “Zõhte nè takhuthyẽ nuõtõkhó nuô,” a zõhte rò atẽ ryãkãkhyẽ thyãkhyẽ ná a takhuryã nuõtõkhó. ¹⁴ Manárò Pharisëophú tahe htecuõ taphãkyã rò èthĩ cuõkũ hébè nĩdyélũ ná tõbè męthyẽ Jesũ phútẽnuô ari-akyã.

Jesũ Ma Prẽmętẽphú Dõ Cómarya Nwõhtya È Tôprẽ

¹⁵ Byacè Jesũ thẽgnẽ èthĩ atẽtanę mũmyã rò a htecuõkyã ná khãlẽ bínuô. Kayã krwõplukrwõphè kuõlõ lũkhyẽ rò a zasímẽ pẽ lõplĩ có ù tẽswítẽsẽ pwõ~ tôprẽ có. ¹⁶ A hé èthĩ ná vã ma ùpẽnuô hẽsoluõ pẽ tã ù tôprẽ~ tãmẽ ní~. ¹⁷ Yẽma a mę lõbãhtya phú Prẽpro Isaiah héone,

¹⁸ “Èyẽ ma vã prẽmętẽphú dó vã nwõhtya lũ, è ma kayã tôprẽ dó vã mẹnĩ lũ rò vã thẽplò onĩ lũ. Vã ki nõhyãõ vã Thẽ Sãsẽ Byacè dó èlõ pã rò a ki hẽsoluõ pẽ Judaphú mãto tahe ná a ki bè phyésũ tẽcõtẽtẽ dó vã o phútẽ nuô pã. ¹⁹ Manárò ènuô aklyéangã kuõũ to. A

èhtõémõ kuõũ to. A cuõéhtõémõ dó klyãdu nuõtahe akũnuô, ù nĩhuõnõ to. ²⁰ Kayã dó a hẽcẽrecẽ thyánã põmõ langõ tôprẽnuô, è pãtũkyã lũ to. Kayã dó a tẽzũ-patĩ thyánã mikõ dó a kírẽ pĩhõ tôprẽnuô è uõpĩ lã lũtẽ to. A ki meryã plehyã rò a ki thẽzõ plehyã lõpõ tẽ tuõdõ a ki dyéohwõhtya tẽcõtẽtẽ ki mępẽkyã tẽmũmyã yẽnuô pã. ²¹ Kępwõtõkẽ myẽcõ pwõtõcõ ki thẽlẽhtyanĩ è pã.” ‡

Byacè Jesũ Ná Beelzebul

(Marko 3:20-30, Luka 11:14-23, 12:10)

²² Htuõrò èthĩ éhyãní kayãphẽ dó khínẽ mębè lũ rò a mẽthèkhĩ rò a pẽ nĩdyẽ yětõprẽ dó Byacè Jesũ a o. Thyãphú a ki hébècyã, myáhtye cyã kãkhyẽ khyẽthya nuô, a zasímẽ pẽ lũ. ²³ Kayã bẽmũ tahe khyẽthukhyéthẽ nyacó, rò a hé lahyã, “Kayã yětõprẽ ma Khwĩ Davi aphúkũ cókõ?”

²⁴ Manárò bí Pharisëophú tahe nĩhuõ ù hé phũnuô akhẽ, èthĩ hé, “A vẽhtebẽ khínèkhĩnõ nuõtahe mamã prẽ khínèkhĩnõ a khuklõdu Beelzebul męcwõ lũ prẽ.”

²⁵ Byacè Jesũ thẽgnẽ èthĩ tẽtanę tahe rò a hé èthĩ, “Kẽtõkẽ akũnuô akayã tahe kisákĩpã nĩdyédũ lũ tôprẽ ná tôprẽ kihèrò a lüpruõlũpryãkyã pã. Vĩtõvĩ bèbè, kayã tõmuõtõcõ bèbè ki aklyéangã lũ henuô, a ki lüpruõlũpryã lõ lũ pã. ²⁶ Khínèkhĩnõ ki vẽhtekyã nĩdyẽ khyẽthyãdũ akayã tahe kihèrò athyanã a sã kãkhyẽ nĩdyẽ khyẽthyã dũ anẽ prẽ. Phũnuõrò ahtyẽakẽ cuõ khyã cyã phútẽ? ²⁷ Ki vã vẽhte khínèkhĩnõ ná Beelzebul a taryẽshyosõ kihèrò thĩ khõpacẽ tahe kuõkẽ rò a nõ maũpẽ a taryẽshyosõ rò a vẽhte pẽ? Ma a nõ khínèricyã khuklõ a taryẽshyosõ ẽ? A nõ mã náto. Phũnuô akhu-akhyẽ, thĩ khõpacẽ ki dyéluõ nĩdyédũ thĩ tẽthũ pã. ²⁸ Manárò vã ki vẽhtekyã khínèkhĩnõ yẽtahe ná Cómarya a Thẽ Sãsẽ kihèrò yẽnuõma a zũlũõhõ ná Cómarya ki hyã põhtyẽpõkẽ yẽnuô a hyãtuõhõ dó thĩ ohõ.

²⁹ “Mãtorò, bí kayã tôprẽ cuõnuõ dó khínèricyã khuklõ dó athyanã kayãshyokayãõ tôprẽ ahikũ akhènuô, a ki nuõ cóklõma rẽ lũ to kihèrò a cuõ phyéphe cyã lũtãtẽ phútẽ? A cóklõma htuõ lũ tũma a phyéphe nĩ cyã lũ tãtẽ prẽ.

³⁰ “Kayã dó a okuõ dó vã tõkyẽ to nuõma kayã dó a thẽhte vã hõ, kayã dó a mętõkuõ tẽ ná vã to nuõma kayã dó a mępruõmępryã tẽ hõ. ³¹ Męphũnuõrò vã hé thĩ, Cómarya ki plwõkyã kayã dó a męthũ lũ, a héthũ lũ nuõtahe a tẽthũ. Manárò kayã dó a héthũmęthũ Thẽ Sãsẽ Byacè nuô Cómarya plwõkyã cyã pã èthĩ tẽthũ to. ³² Kayã tôprẽprẽ ki héthũ prẽlukayã aphúkũ mãhõ vã yẽnuô Cómarya ki plwõkyã lũtẽthũ prẽ. Manárò kayã dó a héthũ Thẽ Sãsẽ Byacè nuô, yětõhtũ bèbè, nopã tõhtũ bèbè, Cómarya plwõkyã cyã pã lũtẽthũ to.

‡ Judaphú a Mõnyẽduô ma mõkatõ. Byacè thỹèihõtõkã amõnyẽ ma mõkatõ htuõ nuõtõnyẽ † 12:5 Lĩ Lẽmĩkĩlẽ 28:9-10 †† 12:7 Hosea 6:6

‡ 12:21 Isaia 42:1-4

Thòmố Ná Thòthè Ari-akyã

(Luka 6:43-45)

³³ “Thòmố dĩ ari-arũ atworyã nuô, a ki thèhte thòthè dĩ aryã pã. Manárò thòmố dĩ a tazwítaphuô nuô, athèhte ryã to. Mètèhèrò nệ myã athè nuô, nệ thègnè cyã dĩ hó amố ari-akyã hó. ³⁴ Rúthi aklwĩalyã thĩ, thĩ ma kayã klwĩlyã cyẽ rò thĩ cuố hẻbẻ ryã bẻcyã phútẻ? Kayã nuô a thẻplòkũ obã tặpặtặpẻ phútẻrò akhũ krwỏ hẻbẻhte kuố phứnuôprẻ. ³⁵ Kayã ryã tộprẻnuô, a yỏ sunuố oplỏ tẻryã tahe dĩ a thẻplòkũ akhu-akhyẻ, a ki hẻbẻhte ngố dĩ aryã tahe prẻ. Manárò kayãcyẻricyã tộprẻnuô, a yỏ sunuố oplỏ tẻmũmyã tahe dĩ a thẻplòkũ akhu-akhyẻ, a ki hẻbẻhte ngố dĩ a mũmyãricyã tahe prẻ. ³⁶ Manárò vã hé thĩ, shyẻ- Cỏmarya ciryã kayã akhẻpãnuô, a ki ciryã lỏlỏ- kayã dĩ a hẻbẻ tanẻ kuố rỏ a hẻbẻ ngố dĩ ab-wĩataryẻ oto nuôtahe pwỏ- tỏmũ pã. ³⁷ Mètèhèrò, nệ ki hẻbẻ ngố dĩ aryã tahe hẻnuôma, Cỏmarya ki hé nệ ná nệ tẻthũ oto pã. Nệ ki hẻbẻ ngố dĩ a mũmyã tahe kihẻrò, a ki hé nệ ná nệ tẻthũ o pã.”

Ủ Kwĩmyã Tẻprỏtẻprỏ Tỏcỏ

(Marko 8:11-12, Luka 11:29-32)

³⁸ Htuỏrò Pharisẻophũ tahe ná prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athára tahe hé Jesũ, “Thára, nệ dyẻluố pẻ myã pẻ tẻprỏtẻprỏ tỏcỏ to, pẻ thẻzũ myãhtye lã vã.”

³⁹ Rỏ a hẻsũ ethĩ, “Kayãcyẻ kayãricyã, kayã dĩ acỏ kuố ná Cỏmarya to yẻtỏhtũ tahe cuốkwĩmyã tuố vã tẻmẻ tẻprỏtẻprỏ tỏcỏ, manárò vã ki dyẻluố pẻtủprẻ ethĩ tẻprỏtẻprỏ tỏcỏ dĩ athyánã Prẻprỏ Jona nuô pã prẻ. ⁴⁰ Mètèhèrò, phũ Jona o dĩ tẻdu hỏkũ thuỏnyẻthuỏthẻ nuô, prẻlukayã aphủkhũ mặhỏ vặyẻ a ki okuỏdũ dĩ helẻ thuỏnyẻthuỏthẻ pã. ⁴¹ Dĩ Jona a tẻhẻsỏdỏnyã luố pẻ vỉ Ninevephũ tahe rò a zạ nỉdũ lỏ- pỉ hó anẻ akhu-akhyẻ, shyẻ- Cỏmarya ciryã ủ pã tỏnyẻnuô, vỉ Ninevephũ tahe ki ihtỏ tẻkuố ná kayã dĩ a htwỏprẻ khỏnyã yẻtỏhtũ tahe pã rò a ki dya ethĩ tẻthũ pã. Khỏnyặyẻ kayã dĩ adulỏ ná Jona nuô a o bẻyẻ tộprẻ. ⁴² Tẻciryã amỏnyẻ pã tỏnyẻnuô, kẻ dĩ cỉlyã tỏkyẻ akhwĩmuố Sheba ki ihtỏ tẻkuố ná kayã dĩ a htwỏprẻ khỏnyặyẻ tỏhtũ tahe pã rò a ki betẻthũ dĩ ethĩ yẻtahe alo pã, mètèhèrò thyáphũ a nỉhuỏnỏ kuố Khwĩ Solomo a tẻithyỏithya dĩ a lỏbã ná tẻthẻphẻ yẻtahe agnẻnuỏrỏ, a o cỏ dĩ kẻyẻ dĩ aruỏ tỏkẻ tadủrỏ a hyã cỏ. Rỏ vã hé thĩ, kayã dĩ adukỉlỏ cỏ ná Khwĩ Solomo nuô a o bẻyẻ tộprẻ.

Khẻnẻkhẻnẻ Mũmyã Tahe Kỏkanuố Khyẻthyã

(Luka 11:24-26)

⁴³ “Bỉ khẻnẻkhẻnẻ tỏduố htecuốkyã htuỏhỏ dĩ kayã tộprẻ akũ akhẻnuô, a htecuố dĩ khẻlẻkrẻrẻ tỏpho rò

a cuố myápủ akhẻlẻ lẻokuố tabẻthẻprỏ tadủrỏ a myãhtye to. ⁴⁴ Rỏ a hé, ‘Vã ki kỏkhyẻ khyẻthyã dĩ vã khẻlẻ lẻnuô hẻni,’ a hé rò bẻ a kỏtuố akhẻnuô, a kỏmyãhtye ná akhẻlẻ lẻyẻ yẻnuô a o kỏkhũ, aplỏ- phuỏryã, a o tanỏtashuố twỏryã lỏplỏ cỏ pwỏ- tỏcỏ. ⁴⁵ Rỏ a htecuốẻkrwỏkỏnỉ pỏ akhỏ dĩ a cyẻricyã lỏklỏ cỏ ná lủnuô thuỏthyỏtỏduố cỏ rò ethẻ kỏkanuố o lahyã bẻnuô. Rỏ kayã nuỏtộprẻ ki cyẻ lỏklỏ cỏ ná a khẻlẻlyẻ nuô cỏ pã.”

Byacẻ Jesũ Amuố Ná Apuỏvyã Tahe

(Marko 3:31-35, Luka 8:19-21)

⁴⁶ Bẻ Byacẻ Jesũ hẻbẻhẻsũ ná kayã bẻmũ akhẻnuô, amuố ná a puốprẻkhũ tahe hyã ihtỏ opỏ o lủ dĩ akỉỏ rò a thẻzũ myãhtye hẻbẻ lủ. ⁴⁷ Kayã tộprẻ hé lủ, “Nẻ- muố ná nẻ puốprẻkhũ tahe hyãihtỏ opỏ nẻ dĩ akỉỏnuô. Ethẻ thẻzũ myãhtye hẻbẻ ná nẻ hẻnuô.” ††

⁴⁸ Rỏ Byacẻ Jesũ hẻsũ lủ, “Vãmuố ma maủpẻ? Vã puố ma maủpẻ?” ⁴⁹ Rỏ a zủcuố ná a khỏpacẻ tahe rò a hé, “Dỏnuỏlẻ, ethẻ ma vãmuố ná vãpuỏvặvyã tahe hỏ. ⁵⁰ Mètèhèrò kayã dĩ a mẻtỏ phũ vặphẻ dĩ mỏkhu tộprẻ a tẻthẻzũ nuôtahe ma mặhỏ vãpuỏvặvyã tahe ná vãmuố hỏ.”

Tẻdyã Khỏkho Kayặphẻ Tộprẻ Pruỏtặ Tẻklwỉ Ari-akyã

(Marko 4:1-9, Luka 8:4-8)

13 Bẻnuô tỏnyẻhỏ, Byacẻ Jesũ htecuốkyã bẻ hinuô tỏmẻ akũ rò a cuố onyỏo dĩ htyẻòduhtũ. ² Kayã hyỏ tavạplutavặphẻ lỏ lủ rò a cuốnuố onyỏo dĩ thỏkỉlyẻkũ. Kayã bẻmũ tahe ke rò a ihtỏo lỏplỏ dĩ khỏlỏkhu. ³ Rỏ a dyãẻ pẻ lã ethẻ tẻdyã khỏkho tahe, rò a hé ethẻ, “Nỉdã tặtẻ lahyã! Bẻtỏphuố, prẻmẻprẻphũ o tộprẻ. Rỏ tỏnyẻkhẻ a hyã pruỏtặ tẻklwỉ. ⁴ Rỏ bẻ a hyãpruỏtặ tẻklwỉ akhẻ, tahehenuô a latặtỏ dĩ klyỏdẻkũ, rò htuphủzủpủphũ tahe hyãihtuỏekyã lỏ lủ. ⁵ Tahehenuô a latặtỏ dĩ lỏklẻ hekhuphỏbủ akhẻlẻ nuô. Rỏ hekhũ yỏ phỏbủ akhu-akhyẻ a dyãhtya prỏyẻ lẻ. ⁶ Manárò arwỉ yỏ sỏtặzặ to akhu-akhyẻ, bẻ tamỏ sỏbẻ lủ akhẻnuô, akủlỏwỏ lỏ amỏ tahe rò anỏ hyãlỏplỏ. ⁷ Tẻklwỉ tahehenuô a latặtỏ dĩ thỏshyỏthỏprỏklẻ rò thỏshyỏmỏ yẻtahe duhtya khyỏbẻ lỏ amỏ patẻ yẻtahe. ⁸ Manárò tahehenuô a latặtỏ dĩ hezyẻzyẻyỏkhu rò a phẻhtya rò athẻaphỏhteẻhtya aphuố tỏzẻ, aphuố shyẻthuỏthyỏ, aphuố thuỏshyẻ. ⁹ Kayã dĩ akhẻlẻ ki o rò nỉdỏdũ nỉ.”

Ngỏkhỏkho A Tẻtaze-one

(Marko 4:10-12, Luka 8:9-10)

¹⁰ A khỏpacẻ tahe hyã dĩ lủo rò hyãsudyã lủ, “Bỉ nẻ hẻbẻ ná kayã nuôtahe akhẻ nẻ cuố dyápẻ tuố ethẻ ná tẻdyã khỏkho tahe mẻtẻ?”

¹¹ Byacẻ Jesũ hẻsũ ethẻ, “Cỏmarya dyẻthẻgnẻplỏ pẻhỏ thẻ ná mỏkhu htyẻlẻkẻkẻ a tẻthẻkhuthẻgnẻ dĩ a

† 12:40 Jona 1:17

†† Ủ rỏ lỏphỏ mú- nukhẻ tahehenuô, ủ myãhtye lỏsỏsẻ yẻtỏmặ opỏtỏkuố to

dóuodóbí tahe tadúro a dyéthégně tuõ pěkũõ èthĩ to. ¹² Mětěhéro kayã dõ a o ná tětěkhuthégně mǎdũ mókhu htyělékékũ ari-akyã tahenuô Cómarya ki dyé èhtya põ lũ pã. Kayã dõ a o kuõ ná tětěkhuthégně mǎdũ mókhu a htyělékékũ ari-akyã to tahenuô, a ki o prě takiphũ bèbè, Cómarya ki phyékyǎlõphe lũ pã. ¹³ Bí vã hébè èthĩ akhẽnuô, vã dyánĩ pẽ èthĩ ná ngókhákhõ tahe, mětěhéro

Èthĩ myá tadúro a myáhtye to. Èthĩ nĩhuõ tadúro a thégně to.

¹⁴ “Prẽpro Isaiah héone ngõnuô a lõhtyabãhtya ná èthĩ yẽnuô hõ. Rò a héone,

‘Thĩ nĩhuõhtuõ nĩhuõ thyáthyá có pã tadúro thĩ thégněplõ pẽ angólasá tòmũ~ to, thĩ myáhtyehtuõ myáhtye thyáthyá có pã tadúro thĩ myáhtyeplõ angólasá tòmũ~ to pã. ¹⁵ Mětěhéro kayã yětahe ma a khuklõpryẽ, èthĩ khálè o tadúro a nĩhuõplõ to, èthĩ bõkrĩbí amèthè mětěhéro èthĩ thézũ myáhtye tẽmátẽcõ to. Èthĩ ki mẽ lahyã phúnuõto hérõ èthĩ ki myáhtye ná amèthè pã, a ki nĩhuõplõ vã hé yětahe pã, a ki tanẽplõ thégněryã lahyã pã, a ki zã nĩdũ lahyã ané pã, rò vã ki zasímẽ èthĩ pã.’ †

¹⁶ “Manáro thĩ yětahenuô, thĩmèthè myáhtye tẽ, thĩkhálè nĩhuõ tẽ akhu-akhyẽ thĩ ki nĩbè tẽsõri.

¹⁷ Mětěhéro, vã hécócõ thĩ, prẽpro éprẽ ná kayãcõkayãtẽ éprẽ thĩtahe èthĩ thézũ myáhtyekuõ lahyã tẽ dõ thĩ myáhtye yẽnuõtahe tadúro èthĩ myáhtyenõ kuõũ to. Htuõto èthĩ thézũ nĩhuõkuõ lahyã tẽ dõ thĩ nĩhuõ nuõtahe tadúro èthĩ nĩhuõnõ kuõũ to.

Byacè Jesũ Héluõplõ Pẽ Û Prẽpruõtã Tèklwĩ Angólasá Ari-akyã

(Marko 4:13-20, Luka 8:11-15)

¹⁸ “Mẽphũnuõrõ nĩdã lahyã tẽdyã khákhõ prẽpruõtã tẽklwĩ angólasá ari-akyã yẽ. ¹⁹ Bí kayã tõprẽprẽ nĩhuõplõ Cómarya ahtyãkẽ tẽritẽkyã rò a thégněplõ to tahe nuõma athyáná tẽklwĩ latã dõ klyáděkũ rò khĩnérĩcyã khuklõ hyãphyé taphãkyã tẽklwĩ dõ ù prũõtã dõ èthĩ thẽplõkũ nuõtahe. ²⁰ Tẽklwĩ dõ a latãtõ dõ lõklẽ yětahe nuõma athyáná kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangõ rò tõphuõtuõ a thẽkrũthẽlõ phyésũ nuõtahe hõ.

²¹ Manáro a zũe lahyã taplõphũ prẽ, mětěhéro Cómarya alãangõ nuõ, a nuõ oklõsõma dõ èthĩ thẽplõkũ to. Dõ èthĩ zũe Cómarya alãangõ yẽ akhu-akhyẽ, a khyábè tẽpyátèsẽ, tẽmęcycẽmęcũ rò a víkyã khyěthyã a tẽzũtẽnýã. ²² Tẽklwĩ dõ a latã dõ thõshyáthõprũklẽ nuõtahe ma athyáná kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangõ tadúro a yõ bèkúbèkyã nĩdyé ná a tẽohtwõprẽ htuõrõ a yõ thézũ duzãhtyathẽ lahyã akhu-akhyẽ, lõ~ tẽyětahenuô a iplũkhyábĩkyã lõhõ lũ rò athèaphõ htebè pãtohõ. ²³ Tẽklwĩ dõ a latã dõ hezyeheryãkhu tahe nuõma athyáná kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangõ rò a

thégněplõ nuõtahe hõ. Kayã yětahenuô athè èhtya tuõ có dõ aphuõ tõtẽ, aphuõ shyěthuõthyó, aphuõ thuõshyẽ.”

Dõnyã Khákhõ Rwémõ Tahe Ari-akyã

²⁴ Jesũ dyã pẽ põ èthĩ ngókhákhõ dõ aruõ tõtõ rò a hé, “Mókhu htyělékékũ nuõ athyáná prẽmẽprẽphũ tõprẽ hyãpruõtãkyã buõkũlãklwĩ dõ ashuõryã tahe dõ prẽkhu. ²⁵ A vítã htuõrõ bí èthĩ kã omyẽnĩ sõtapa lõ pwõ~ tõprẽ akhẽnuô, prẽ thẽkháthẽhte hyã prũõtãkuõ arwẽklwĩ tahe bí èthĩ buõkũlã aklẽnuô, htuõrõ a htecuõkyã. ²⁶ Bí amõ dyáhtya rò aplyã htehõ akhẽnuô, rwémõ tahe plyãhtekuõ bĩnuõ.

²⁷ “Rò a prẽmõtẽphũ kahé abyacè, ‘Byacè, nẽ hyã prũõtã buõkũlãklwĩ dõ ashuõryã nuõtahe prẽ vãhéto~? Rò rwémõ tahe cuõphẽhtya tuõkuõ mětẽ?’

²⁸ “Rò a hẽsũ a prẽmõtẽphũ, ‘Nuõma prẽthẽkháthẽhte nuõtõprẽ hyãmẽ prẽ.’

“Rò a prẽmõtẽphũ hé lũ, ‘Ki mẽphũnuõrõ, pẽ hyã htõhtekyã è ma nẽ thẽplõ è?’

²⁹ “Manáro abyacè hẽsũ lũ, ‘Hyãhtõhtekyã tãmẽ, a odũ, pãma thĩ htõhtethũ tuõlõ buõkũlã mõhe. ³⁰ Nõduhtya rõdũ lũ bĩnuõ hõ, rò shyẽ~ shuõkhètõkẽhõ pã rò vã nõkẽkyã rẽ ù rwémõ nuõtahe pã rò kyẽklõkyã è rò isũkyã è ná mi pã. Buõkũlã nuõtahe pã rò kikékipõ è pã rò dyaplõ è dõ cyãkũ pã.”

Dõnyã Khákhõ Taplèplõ Ari-akyã

(Marko 4:30-32, Luka 13:18-21)

³¹ Byacè Jesũ dyápẽpõ èthĩ ngókhákhõ dõ aruõ tõtõ, “Mókhu htyělékékũ nuõma athyáná kayã tõprẽ iluõdyã taplèplõ tõplõ dõ aprẽkhu nuõhõ. ³² Tẽklwĩ pwõ~ tõtõ aklẽnuõ taplèplõ ma a patílõ ù hõ. Manáro bí a duhtyahõ akhẽnuô, adulõ ná thõtõmõ dõ aruõ tahe. A htwõhtya thõphũ tõtõ rò htuphũzũõphũ tahe hyãmẽ lahyã apwĩ dõ apyã tahe alo có.”

Dõnyã Khákhõ Huõmũ Ari-akyã

³³ Byacè Jesũ dyápẽ põ èthĩ ngókhákhõ dõ aruõ tõtõ, “Mókhu htyělékékũ nuõma athyáná prẽmõ tõprẽ phyẽnĩ huõmũ rò a cimũ lwĩtõ dõ dĩphẽ tõplutõphè aklẽ rò athẽ taphõ htyalõplĩ dĩphẽ yẽnuõhõ.”

(Marko 4:33-34)

³⁴ Bí Byacè Jesũ hébè ná kayã bẽmũ yětahe akhẽnuô, a dyápẽ èthĩ ná lõ~ ngókhákhõ yětahe. A hébè èthĩ rò a dyápẽ èthĩ ná ngókhákhõ tonuõ a o tõphuõ~ to.

³⁵ Mẽphũnuõrõ yẽma a hyãtõ phũ Cómarya héone prẽpro rò a hé,

“Vã ki hébè ù ná ngókhákhõ tahe pã, vã ki hẽsoluõ pẽ èthĩ ná tẽ dõ ù dóuodóbí è dõ hekhu htwõlũpã nuõtahe pã.” ††

† 13:15 Isaia 6:9-10

†† 13:35 Li Htuthẽhtya 78:2

Byacè Jesù Héluđplö Pě Khyě Tědyá Khákhó Rwémó Ari-akyä

³⁶ Rò a htecuókyä dö kayä oróóé aklě rò a cuónuđ dö hikü, a khöpacě tahe hyä hé lü, "Héplö pě pě ná nẹ dyá khákhó rwémó o dö překhu nuótahe angólasá nuô to."

³⁷ Rò a hésü èthí, "Kayä dö a pruótä tẹklwí dö ashuđryä yětöprẹ angólasá ma přelukayä aphúkhü yěnuđ hó. ³⁸ Přé angólasá ma hekhu yětöba hó, buđkülläklwí dö ashuđ tahe angólasá ma mókhu htyělékéküphú tahehó, rwémó tahe angólasá ma khíneryä khukló aphú tahehó. ³⁹ Přethékháthéhte dö a hyä pruótä rwéklwí nuótahe angólasá ma khíneryä khukló hó. Kébuđküllä ashuđakhě angólasá ma shyé~mónyě tadúpa nuô hó. Překé buđküllä ma tanéphú nuótahe hó.

⁴⁰ "Phú ỹ htóhte plólö rwémó tahe rò ỹ súúkyä ná mi nuô, shyé~ mónyě tadú pama a ki htwóhtya thyákuđ phúnuđ pă. ⁴¹ Llö~ tẹ dö a thũ thũklyä tahenuđ, ná lö~ kayä dö pwö~ phuđphuđ a mẹ tẹmũmyáricyä tahenuđ, přelü aphúkhü máhó vãyě, vā ki nõhyä vā tanéphú tahe pă rò a ki hyä htóhte taphăkyä èthí dö Cómarya a htyělékékü yěnuđ pă. ⁴² Htuđrò a ki vītăłö èthí dö Mórápötyä kü pă. Bínuđ tōpho pānuđ èthí kinguđkihè, a ki ătakrũ lö akhukhyě pă. ⁴³ Bínuđakhě pānuđ, kayăcókayăte tahe kilíkitakhě thyáná tamö nuđ dö Phě Cómarya ahtyěakékü nuđ pă. Nẹ ki khălèò rò nídăđú ní~.

Jesù Hésoluđ Pě Ỹ Ngókhákhó Dó A Ngüdupřidu Tahe

⁴⁴ "Mókhu a htyělékékü ma athyaná ỹ cuódyā ouđ tẹngüdupřidu dö lýä tólé alěnuđ hó. Bí kayä tōprẹ cuómyáhtye tẹyě akhěnuđ, a plúbí kăkhyě lü rò a thérũthěłö rò a kă dö ahi. Rò a isěkyä lö a tặmuđtặte tahe rò a ipří ná lýānuđ tólé.

Lö Ngüdupřidu Angó Khákhó

⁴⁵ "Mẹkhyěthyá, mókhu htyělékékü nuđma athyaná přẹ mẹkuđmẹkhá tẹ dö a myápũ ipří lö ngüdupřidu tōprẹ. ⁴⁶ Bí a myáhtye lö dö a ngüdupřidu lakó có tōmě akhěnuđ, a kă isěkyä a tặmuđtặte lö~ plí rò ipří ná lö nuđtōmě.

Tẹhékáchkhó Itaví † Ỹ Cọe Ná Tẹ Tahe Ari-akyä

⁴⁷ "Mẹkhyěthyá, mókhu htyělékékü nuđ athyaná přẹmẹ-etẹ tōprẹ dö a vītă itaví dö htyékü rò tẹ pwđmyěpwđcđ hyăní nuđ hó. ⁴⁸ Bí tẹ ní bălöhó akhěnuđ, a ilyě itaví rò htya-onyä iběhte tẹ dö khöłökhü. Tẹ dö aryá tahenuđ a dya-odwó dö phóbyekü, tẹ dö aryáto tahenuđ a vỹkyä lü. ⁴⁹ Shyé~ mónyě tadú pă tōnyěnuđ, athyaná nuđhó, tanéphú nuótahe ki hyä pă rò a ki hyä ihtuđ htekyä kayăricyä

† Itaví ma "mo" lécọe ná tẹ

nuótahe dö kayăcókayăte tahe aklě pă. ⁵⁰ Rò a ki vītăkyä èthí dö Mórápötyä kü pă. Bínuđ tōphonuđ ỹ kinguđkihè pă, ỹ ki ă takřitakřü lahyä có ỹkhukhyě pă."

Tẹmátęcó Athě Ná Alye

⁵¹ Byacè Jesù sudyä a khöpacě, "Lö~ yětahe ma thĩ thěgně ẽ?"

Èthí hésü, "Ò, pě thěgně vā."

⁵² Rò a hésü èthí, "Mẹphúnuđ akhu-akhyě ỹ ki ithyóthěgně kalö lö~ přèithyó tẹthyótẹthya athará nuótahe ná mókhu htyělékékü henuđma, athyaná hi-byacè tōprẹ dö a phyéhte a tẹngüdupřidu dö athě ná alye tahe dö alé dya-opló tẹkhălé akü."

Vĩ Nazarèphú Ěsú Byacè Jesù To

(Marko 6:1-6, Luka 4:16-30)

⁵³ Bí Byacè Jesù dyä pě htuđłöhó èthí ná ngókhákhó yětahenuđ a htecuókyä bínuđ. ⁵⁴ Rò a kăkhyě khyěthyä dö adđaso nídūnuđ, rò a kă cáhtya ithyóithya nípẹ adđphúsophú tahe dö èthí tẹcóběhökü rò èthí khyéthukhyéthě löplí, rò a hé, "Kayä yětöprẹ cuómyäcyä tuđ tẹprötẹprya yětahe nuđma a cuóníbè tō tẹthítẹphě yěnuđ ná tẹprötẹprya yěnuđ bítětě ha? ⁵⁵ Ě ma přěsö-cyāhi nuđtōprẹ aphú vāhétó? Amuđ ma amwí ná Maria vāhétó? Apuđ ma Jakomo, Jose, Simonè ná Juda nuđtahe přé vāhě~? ⁵⁶ Lö~ apuđprēmò nuđtahe ma pě đökü-muđ přé vāhétó~? Rò a cuó phyénítö tẹyě tahe bítě?" ⁵⁷ Èthí hé lahyä phúnuđ, htuđto èthí thěhte Jesù rò a ěsú lü to, tadúró.

Jesù hé èthí, "Kayä dö a dyazúdyanyä nídýékuđ přẹpřo to tahe nuđma túprẹ adđkũphú nídū ná a hiphúphyăphú nídū tahe přé."

⁵⁸ Kayä bínuđ tahe yđ zúení Byacè Jesù to akhu-akhyě, a dyéluđprẹ tẹmẹ tẹprötẹprya nuđtahe takiphú přé.

Giovanni Baptista Thyěphútě Ari-akyä

(Marko 6:14-29, Luka 9:7-9)

14 Bínuđakhě Přěpřötẹ Herodè nĩhuđ Byacè Jesù ari-akyä. ² Rò a hé a přẹmẹtẹphú tahe, "Ě ma Giovanni Baptista přé, a thyěihtokăkhyě hó, túró a mẹcyä tẹprötẹprya nuđtahe hōnuđ."

³⁻⁴ Khwí Herodè yđ cuóphyé nídýé khyěthyádú akhĩ Herodia máhó apuđ Philipu amě akhu-akhyě, Giovanni héhtuđhěthyáthyä lü, "Nẹ cuóphyéní khyěthyä nẹkhĩ phúnuđ ma atō ná tẹthyótẹthya to." A hé lü phúnuđrò a nõcuópũ cđklōma aklyěphú tahe ná Giovanni rò a nõđótăkyä lü dö htökü. ⁵ Khwí Herodè thězú mẹthyěkyä có Giovanni tadúró Judaphú tahe yđ zúe ná Giovanni ma přẹpřo tōprẹ akhu-akhyě, a thěisě èthí alé rò a mẹthyě bū lü to.

⁶ Manárò bí Khwí Herodè o pacělyä amónyě hyä-tuđhó akhěnuđ, Herodia aphúprēmò ilě dö Khwí

Herodè anyěhyã ná sĭpré tahe anyěhyã rò Khwí Herodè thèplòmō thèplòmĭ kanō~ to akhu-akhyě, ⁷ a ólyã ná a thézũ kwĭ ĭtětē~ nuô, a ki dyé lũ a hé lũ phúnũ. ⁸ Rò bèkwĭ maĭtēnuô amuō hé pĕ lũ rò a cuô hé Khwí Herodè, “Pătũ pĕ vã Giovanni Baptista akyãbò rò dya pĕ vã akhuklò yēnuô dđ dĭbē taēdukũ rò hyãdyé vã bíyĕ,” a hé phúnũ. ⁹ Khwíyĕ a thèplòmō to tadúro a yô ólyã htuôhó dđ asĭpré tahe anyěhyã akhu-akhyĕ a hétã aklyĕphú tahe ná a ki cuômĕphú pacĕ-muō yĕtôprĕ kwĭ lũ nuô. ¹⁰ Èthĭ cuô dđ ũ lédóo kayã htôkũ rò a cuôpătũ kã Giovanni akyãbô. ¹¹ Èthĭ dyanuô Giovanni a khuklôyĕ dđ dĭbētaēdu akũ rò a hyãdyé ná pacĕmuō nuôtôprĕ rò pacĕmuōyĕ còkã dđ amuō o. ¹² Giovanni a khôpacĕ tahe hyãphyékã lũ nĕklô okyãyĕ rò kã iluôkyã lũ. Htuôro èthĭ cuô dyásopĕ Byacè Jesũ.

Byacè Jesũ Buôe Kayã Nyãrí

(Marko 6:30-44, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

¹³ Bí Byacè Jesũ nĭhuô ná ũ mĕthyĕ htuôhó Giovanni akhĕnuô, è ná a khôpacĕ tahe cuônuô sidyanĭ thòklyĕ rò htecuôkyã lahyã túdũ dđ khălēthuôkrĕ dđ ũ o tōprĕ~ to tōpho. Rò bí kayã bĕmũ nĭhuôhó akhĕnuô, a o lahyã bí vĭkũ nuôtahe rò a htekrwô cuôkuô lahyã ná khăduô dđ khôkhu tōkyĕ. ¹⁴ Bí Byacè Jesũ o dđ thòklyĕkũ hte akhĕnuô, a myãhtye kayã bĕmũdu cuô opô one rĕ lōhó dđ nyĕhó. Bí a myãhtye èthĭ akhĕ a thézô nĭdyĕ èthĭ rò a zasĭmĕ pĕlô kayãswĭ dđ èthĭklĕ nuôtahe.

¹⁵ Bí mōhé tamô kĭrĕ phũtãhó akhĕnuô, a khôpacĕ tahe hyã dđ lũo rò a hyãhé lũ, “Khălē bíyĕtôphoma dđ ophũ tōdđ~ to, htuôto mōhé hó akhu-akhyĕ thyãphú èthĭ ki cuôpĭrĭ-e nĭdyédũ lahyã a lĕlĕlô dđdđdđso nuôtahe akũ rò nõkamô kayã yĕtahe.”

¹⁶ Byacè Jesũ hĕsũ èthĭ, “Lonôkã èthĭ to. Myã dyéedyĕô pĕ èthĭ tōcôcô nuô.”

¹⁷ Rò èthĭ hĕsũ lũ, “Pĕtĕ o prĕtũ khómũ nyăklô ná tĕphú nyĕbĕ prĕ.”

¹⁸ Rò a hé èthĭ, “Phyéhyã dđ vã o yĕ.” ¹⁹ Rò a nõonyãlyãlô lō~ kayã nuôtahe dđ mĭthuôlĕkhu. A phyé khómũ nyăklô ná tĕ nyĕbĕyĕ rò a tútya dđ mólĕ rò a hébwĭhétaryĕhtya Cómãrya htuôro a ibikyĕ khómũ. Htuôro a dyĕtã dđ a khôpacĕ tahe a o. Rò a khôpacĕ tahe zútã dđtũ dđ kayã bĕmũ tahe a o. ²⁰ Èthĭ e pòepòò ekóôbã lōplĭ có pwô~ tōprĕ có. A khôpacĕ tahe phyéd-wóplô khyĕ a okyãlô tahenuô a obã pã có ná krĭnuô shyĕnyĕmĕ có. ²¹ Dyãshuôshuôprĕ prĕkhũdu dđ a e sĕ yĕtahenuô a phũ~ odũ nyãrí có. Prĕmò ná pacĕphú tahenuô dyátuô lũ to.

Byacè Jesũ Cuô Dđ Htyĕkhu

(Marko 6:45-52, Giovanni 6:15-21)

²² Èthĭ ihtuôplô htuôhtuô ná Jesũ nõcuônuô sidyã lō a khôpacĕ tahe thòklyĕ rò a nõhtecuô rĕkyã èthĭ dđ

htyĕô bĕrĕ. Rò bí a khôpacĕ htyasidyã thòklyĕ akhĕnuô, è rò a plwôkãkyã lō kayã bĕmũ nuôtahe. ²³ A plwôkãhtuô kayã bĕmũ rò, a cuôhtya kwĭcóbĕ dđ solo túdũ tōprĕ prĕ. Bí mōkhĭpalô hyã hó akhĕnuô, a o túdũ bĭnuô tōprĕ prĕ. ²⁴ Manáro bí thòklyĕ nuôtôbĕ htecuô yĕlãhó dđ nõkũ akhĕnuô, kĕlathĕdu hyãsásũ èthĭ rò htyĕhãhó hyãplyã kóklĭ lō èthĭ thòklyĕ.

²⁵ Bí shyĕ i-utazĕ mō kĭrĕ lĭbũhó akhĕnuô, Byacè Jesũ cuô dđ htyĕkhu rò a hyãtô èthĭ. ²⁶ Bí a khôpacĕ tahe myãhtye lũ cuô dđ htyĕkhu akhĕnuô, èthĭ thĕisĕ tanyãtadĕ có rò a éhtô lahyã, “Kô~ luôtapryã.”

²⁷ Manáro tōphuôtuô, Byacè Jesũ hé èthĭ, “Dyakhũdyahã lahyã thĭ thèplô. Thĕisĕ lahyã tãmĕ, yĕma vã prĕ.”

²⁸ Rò Petru hé, “Byacè, ki nĕ málakô hérò hé vã dđ vã ki hyãkuô dđ htyĕkhu dđ nĕ o.”

²⁹ Rò a hé lũ, “hyãmô.”

Rò Petru tãhte dđ thòklyĕkũ rò a hyãtôkuô dđ Jesũ a o dđ htyĕkhu. ³⁰ Manáro bí a myãhtye kĕlathĕ htyĕhãhó akhĕnuô, a thĕisĕ rò a lacútã, rò a éhtô, “Byacè, mĕcwô rĕ vã ní~.”

³¹ Byacè Jesũ zôhyã atakhu tōphuôtuô rò a cwĭhtya lũ rò a hé lũ, “Nĕ tĕzũ patĭ~ lã vã~, nĕ thèplô rare mĕtĕ?”

³² Bí èthĭ htyanuô dđ thòklyĕkũ akhĕnuô, kĕtacô hyã.

³³ Bĭnuôakhĕ kayã o dđ thòklyĕkũ nuôtahe cóbĕhtya Byacè Jesũ rò a hé, “Nĕ ma Cómãrya aphũkhũ tōprĕ málakô nyã hó.”

Byacè Zasĭmĕ Tĕswĭtĕsĕ Dđ Gennesaret Kĕ

(Marko 6:53-56)

³⁴ Èthĭ cuôbĕ hó htyĕòduyĕ rò a cuôtuô lahyã dđ Gennesaret kĕ. ³⁵ Dđphũsophũ bĭnuô tahe tōmanĭ Jesũ rò èthĭ cuôhĕso pĕlô lō~ kayã dđ a o lahyã dđ kĕkũ bĭnuô tahe rò ũ ĕhyã lō kayãswĭ kayãsĕ tahe dđ Jesũ o. ³⁶ Èthĭ kwĭthĕzô Byacè ná nõtôbĕ prĕ nĕ çãhtũ yĕnuô ná prĕswĭ prĕsĕ yĕtahenuô takiphúprĕ. Rò kayã dđ a tōbĕ lũ çãhtũ tahenuô, a tĕswĭtĕsĕ lamĕ lōplĭ có.

Cómãrya A Tĕmekyãngô Ná Phyéphuô Alĕklô

(Marko 7:1-13)

15 Pharisĕophũ ná prĕithyô tĕthyótĕthya athará akĕ tahehenuô, a o dđ vĭ Jerusalem rò a hyã sudyã Byacè Jesũ, ² “Nĕ khôpacĕ yĕtahe nuôma mĕtĕro a krwôlũmĕ kuôũ phũ tĕcóbucóbĕ alĕklô o nuôtahe to mĕtĕ? Èthĭ kĭrĕ esĕ rò a sĭplĭ kuôũ atakhu to.”

³ Byacè Jesũ hĕsũ èthĭ, “Thĭ vĭkyã Cómãrya mekyãngô tahe rò thĭ cuôkrwô lũmĕ tuô thĭ phyĕphuô alĕklô mĕtĕ? ⁴ Mĕtĕhĕrò, Cómãrya hé, ‘Bezũbenyã nĕ-muôñĕphĕ ní, † rò ‘Kayã dđ a isô amuôaphĕ tōprĕprĕnuô bĕ mĕthyĕkyã lũ.’ ††5 Manáro thĭ nõhé ũmuôũphĕ, ‘Kô~ muô, Kô~ phĕ, rũhtĕ dđ vã tōbĕ

† 15:4 Li Hteka 20:12, Li Dônã 5:16 †† 15:4 Li Hteka 21:17

myákhwè męcwó ná thínuô a o vǎ, manárò vǎ yǒ belyǎ htuôhó vǎ thęplò ná vǎ tǒbè dyé ná Cómarya, thǐ nõhè ù ná ũmuõũphě phúnuô. ⁶ Kayǎ tôpręprę ki kǎ hé amuõaphě phúnuô hérò thǐ nõbezũbenyǎ pǎ ù ná ũmuõũphě to hó. Thǐ lǔkrwǒ thǐ phyěphuô aléklǒ akhu-akhyě thǐ mętaphũkyǎlǒ hó Cómarya a tẹmekyǎngó yětômũ hó. ⁷ Kayǎ cyézócóte ané thǐ-, Prępro Isaiiah héone thǐrithíkyǎ nuôma a tǒtú có.

⁸ “Kayǎ yętahe bezũbenyǎ lahyǎ vǎ ná akhǎu manárò athęplò nuôma a otaphǎyę ná vǎ prę. ⁹ Èthǐ cǒbęhtya vǎ yęnuô angólasá o tǒcǒ- to. Èthǐ ithyóithya prę ù ná pręlukayǎ aléklǒ tahe prę manárò a hé nǐdyé lahyǎ ná a ithyóithya có ù ná Cómarya a tẹthyótẹthya tahe có.”
†

Tẹ Dó A Mę Taprómmýǎ Kayǎ Tahe

(Marko 7:14-23)

¹⁰ Byacè Jesũ éhyǎphũ kayǎ bémũ dó akhǎshyě rò a hé èthǐ, “Nǐdǎ rò yácú pũthęgně tǎte lahyǎ. ¹¹ Tẹ dó a nuô dó kayǎ kyǎkũ tahenuô, a mę taprómmýǎ lǔ dó Cómarya anyęhyǎ to. Manárò tẹ dó a hte dó kayǎ kyǎkũ tahenuô, a mę taprómmýǎ lǔ.”

¹² Bínuôakhě a khǒpacę tahe hyǎ dó lǔo rò a hé lǔ, “Nẹ hébè ngó nuôtahenuô, Pharisęophú tahe thęplǒsě lõplǐ nẹ nuôma nẹ thęgně nǐdyé nẹnẹ ế?”

¹³ Rò a hếũ èthǐ, “Vǎphě dó mǒkhu tôprę ki htóhtekyǎ lõplǐ thòmó dó a isó mǎto nuótahe pǎ.

¹⁴ Tane tuố tǎ èthǐ tǎmẹ, plwǒ okyǎdũ èthǐ phúnuô hó. Èthǐ ma kayǎ mếthềkhí tahe dó a thũpẹ kayǎ mếthềkhí tahe aklyǎ prę. Kayǎ mếthềkhí tôprę ki thũpẹ kayǎ mếthềkhí dó aruôtôprę klyǎ henuôma èthǐ ki latǎlǒ dó hekũ thényẹ pǎ.”

¹⁵ Htuôrò Petru hé lǔ, “Hếplǒ pẹ pẹ ngókhákhó yě angólasá nuô.”

¹⁶ Byacè Jesũ hếũ èthǐ, “Thǐ tanęplǒ pẹ kuõnyǎhí ù to ế? ¹⁷ Tẹlǒ- plǐ dó a nuô dó kyǎkũ tahe nuôma, a nuô dó phuõkũ, a nuô htuô dó phuõkũ rò a bẹ htecuõkyǎ dó dǒklǒ nuôma thǐ thęgně to ế? ¹⁸ Manárò tẹ dó a o dó kyǎkũ hte tahe nuôma a o dó thęplǒkũ hyǎ, rò a mę taprómmýǎ kayǎ. ¹⁹ Mętẹhéro tẹmẹthyě pręlukayǎ, cuóthũ ẩphũmẻ, cuóthũ prẹmòprẹkhũ, ehũehí, khyǎlahǒlahya tẹ, dyámwĩhtyếzọ ù, ná tẹtane taprómmýǎ tahe, lõ- tẹ yętahe nuôma a hyǎhtelǒ dó kayǎ a thęplǒkũ prę. ²⁰ Tẹyẹ tahe ma a mę taprómmýǎ kayǎ. Sǐplǐ takhu to rò esè nuôma a mę taprómmýǎ kayǎ to.”

Canan Myęcômũ Tỏprę Atẹzũ

(Marko 7:24-30)

²¹ Byacè Jesũ htecuõkyǎ ná khǎlẹ bí a ophũ tavítava ná vǐ Tyre ná vǐ Sido nuôtỏpho. ²² Rò Canan myęcômũ dó dó a o dó kẹbínuô tôprę hyǎ dó Byacè Jesũ a o rò a hyǎ

† 15:9 Isaiia 29:13

ếhtǒ kwĩthếzộhtya lǔ, “Kǒ- Byacè, Khwí Davi aphúkhũ, thếzộrẹ vǎ nǐ- khĩnẹ mẹbẹ vǎphũmò rò a męshyo ny-acó.”

²³ Manárò Byacè Jesũ hếũ lǔ tǒmũ- to. Rò a khǒpacę tahe hyǎ rò kwĩthếzộ lǔ, “Nǒ kǎkyǎ prẹmò nuô tôprę, a krwǒ ếhtǒemọ tadũ kuố pẹ nuố.”

²⁴ Rò Byacè Jesũ hếũ prẹmò yětỏprę, “Cómarya nõhyǎ túprẹ vǎ dó Israelpnú dó athyáná thímí lamẹ tahe agnẹ prę.”

²⁵ Rò prẹmò yětỏprę hyǎ dǎngũlyǎ dó Byacè Jesũ nyęhyǎ rò a hé lǔ, “Kǒ- Byacè, khyǎthếdǒ męcwó rẹ vǎ nǐ-.”

²⁶ Rò Byacè hếũ lǔ, “Pẹ phyé phũ yętahe asẹe rò buõekyǎ ná htwitahe nuôma a kòto.”

²⁷ Rò a hếũ, “Amǎ, Byacè- manárò htwitahe nuôma a enó nyǎprẹ abyacè atẹ tǎkuốtǎvẹ dó dǐrlẹ nuótahe prę.”

²⁸ Yětỏphuõrò Byacè Jesũ hếũ lǔ, “Mòmũ, nẹ tẹzũtẹnyǎ sỏnyacó! Phũ nẹ kwĩ nuô a ki htwǒ pędũ nẹ nǐ-.” A phũprẹmò omọ-oryǎ kǎ takrỏ có bí Byacè hé lǔ akhě nuô có.

Byacè Jesũ Zasímẹ Rǒlẹǎ Kayǎ

²⁹ Byacè htecuõkyǎ bínuô rò a cuórwó Galilea htyề-duhtũ nuô rò a cuóhtya onyǎo dó sorỏlọ tỏpho. ³⁰ Kayǎ tahe hyǎpluhyǎphẹ kuố lõplǐ lǔ. Rò èthǐ éhyǎnǐ, záhyǎnǐ lahyǎ kayǎ khǎduôdá tarú-otyǎ tahe, kayǎ mếthềkhí tahe, kayǎ dátỏ tahe, kayǎ pẹ tahe ná dó aruô tahe ếlǎ rò èthǐ hyǎdyatǎ dó Byacè khǎduôshyě rò a zasímẹ pẹ lõ èthǐ. ³¹ Bí kayǎ tahe myǎhtye ná kayǎ pẹ tahe hébẹ cyǎ kǎkhyě, kayǎ dátỏ tahe ryǎkǎkhyě, kayǎ khǎduôdá tarú-otyǎ tahe cuócyǎkhyě, kayǎ mếthềkhí tahe mếthề lǐkǎkhyě akhěnuô, èthǐ khyếthukhyếthề rò htuthếhtya Israel a Cómarya.

Byacè Jesũ Buõe Kayǎ Lwĩrǐ

(Marko 8:1-10)

³² Byacè Jesũ éhyǎ a khǒpacę tahe dó a o rò a hé èthǐ, “Vǎ thếzộ nǐdyé nyacó kayǎ yętahe, a o kuố lahyǎ ná vǎ bǐyẹ ma a bǎ hó thuõnyẹ hó. Èthǐ lẹlẹlẹ o lahyǎ tǒcǒ- to. Vǎ thếzũ plwỏkǎ tavítakỏ èthǐ to, pǎma èthǐ ladyǎe-ladyǎỏ rò lakhủlapỏ kǎlỏ lahyǎ dó klyǎlọ he.”

³³ Rò a khǒpacę tahe hếũ lǔ, “Khǎlẹ bǐyẹ tỏphoma dỏso ophũowó tỏdỏ- to. Pẹ kǐrẹ buõe kayǎ yě tỏ-plutỏphẹ agnẹnuô, pẹ ki cuỏiprǐ etỏ sẹe bítế?”

³⁴ Rò Byacè Jesũ sudyǎ èthǐ, “Thǐkhómũ o bǎklỏtế?”

Rò èthǐ hếũ lǔ, “A o thuỏthyótỏklỏ ná tẹphũ takiphũ- prę.”

³⁵ Rò Jesũ nõonyǎtǎ lõ kayǎ bémũ yętahe dó hekhu.

³⁶ A phyếhtya khómũyẹ thuỏthyótỏklỏ ná tẹphũ yętahe rò a hébwíhétaryẹ htuthếhtya Cómarya rò a ibikyě khómũ yętahe, htuôrò a dyếtǎ ná a khǒpacę tahe. A khǒpacę tahe cuózúetǎ dítũ pẹlỏ ná kayǎ bémũ nuóta-

he. ³⁷ Èthì epwōedwō nǐlō pwō- tôpre, rò a ekōōbã pòepòò lōplĩ cō. A khōpacē phyédwókhyē khómũ okyã yětahenuô a bãpã cō ná krĩnuô thuōthyótômē cō.

³⁸ Dyã shuōshuōprē prēkhũdu dō a esē yēnuô, a o lwĩrĩ. Prēmò ná pacē nuô ù dyã tōkuō to. ³⁹ Bí Byacē plwōkakyã htuōhō kayã bēmũ akhēnuô, a cuōnuô dō thòklyēkũ rò a htecuō dō Magada kē.

Kayã Htwō Judaphú Khuklókhuolyã Tahe Nōdyéluō Jesũ Tēprōtēprya

(Marko 8:11-13, Luka 12:54-56)

16 Pharisēophú ná Saducēophú tahe hyã dō Byacē Jesũ a o rò a hyã kwĩmyã takē lũ dō a ki dyéluō pē èthĩ tēprōtēprya dō a o dō mókhu hyã tôcō.

² Rò a hēsũ èthĩ, “Tamō kírē tãhō akhēnuô, mó ki lì hērò thĩ hé lahyã, parōpã ma kēcũ to. ³ Htuōrò mōlĩ akhēnuô, mó ki lì, óluō ki duō hōrò thĩ hé lahyã, kēlalỹã hyã pã. Thĩ myã mōlĩ tēmēhtwōhtya tahe rò thĩ myálwó thēgnēone rē kēcũ kēlathē ari-akyã tadũrò tēmēhtwōhtya anē khōnyã yē tahenuô thĩ cuō thēgnē lwó rē angólasá to ma phútē? ⁴ Kayãcyē kayãricyã kayã dō acó kuōũ ná Cómarya to yētōhtũ tahe cuōkwĩmyã tuō vã tēmē tēprōtēprya tôcō, manárò vã ki dyéluō pētúprē èthĩ tēprōtēprya tôcō dō athyaná Prēprō Jona nuô pã prē,” a héhtuōrò a htecuō taphãkyã ná èthĩ.

Pharisēophú Tahe Ná Saducēophú Tahe Ahuōmũ

(Marko 8:14-21)

⁵ Bí èthĩ htecuōbē htuōhō htyēòdu akhēnuô, a khōpacē tahe sōtapã sucuōnĩ khómũ. ⁶ Byacē Jesũ hé èthĩ, “Rōnĩ lahyã Pharisēophú tahe ná Saducēophú tahe ahuōmũ nuô ní-.”

⁷ Rò èthĩ dōnyã nĩdyé lũ Jesũ hé ngó yēnuô tôpre ná tôpre rò a hé lahyã phúyē, “Byacē hé pē phúyēnuōma mādō pē sōtapã phyécuōnĩ pē lũ khómũnuô hó.”

⁸ Byacē Jesũ thēgnē ná èthĩ hébē lũ ná khómũ ari-akyã akhu-akyē, a sudyã èthĩ, “Kayã tēzũ patĩ thĩ-, mamētērò thĩ cuōdōnyã nĩdyé khyēlũ ná thĩ sōtapã phyécuōnĩ khómũ ari-akyã phútē? ⁹ Tuōkhōnyārò thĩ thēgnēplō pē kuōnyã hĩũ to ẽ? Bí vã buōe khómũ nyãklō ná kayã nyãrĩ akhēnuô, thĩ phyédwóplō khyēthyã a okyãlō nuōtaherò a o bákritē nuōma thĩ sōtapãhō ẽ? ¹⁰ Mátōrò bí vã buōe kayã lwĩrĩ ná khómũ thuōthyótōklō akhēnuô, thĩ phyédwóplō khyēthyã a okyãlō nuōtaherò a o bákritē nuōma thĩ sōtapã hó ẽ?

¹¹ Vã hé khómũ ari-akyã mato nuōma thĩ tō thēgnē kuōhō ù hó. Vã hé thĩ, rōnĩ lahyã Pharisēophú tahe ná Saducēophú tahe ahuōmũ nuô ní-.” ¹² Bínuōkhē a khōpacē tahe thēgnēplōhyã ná Byacē Jesũ nōrōnĩ èthĩ ná huōmũ dō ù mē tapho duhtya è ná khómũ nuô mato. A nōrōnĩ èthĩ ná Pharisēophú tahe ná Saducēophú tahe a tēthyóithya tahe nuōprē.

Petru Ólyã Ná Jesũ Ma Krĩstu

(Marko 8:27-30, Luka 9:18-21)

¹³ Bí Byacē Jesũ cuōtuō dō vĩ Caesarea Philipi akhēnuô, a sudyã a khōpacē tahe, “Ù hé lahyã prēlukayã aphúkhũ mã vãyē ná vã ma ùpē?”

¹⁴ Èthĩ hēsũ lũ, “Taheherò a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuōkerò a hé ná Prēprō Elia, taheherò a hé ná Prēprō Jeremia, tomaná prēprō khódũ dō aruô tahe aklē tôpreprē prē,” a hé lahyã phúnuô.

¹⁵ “Manárò, thĩ kuōkelé-, thĩ ki hé kuō vã ná ùpē?” A hé rò,

¹⁶ Simonē Petru hēsũ lũ, “Nē ma Krĩstu dō a mēlwóhtekã ù tôpre hó. Nē ma Cómarya dō a htwōprē tôpre aphúkhũ.”

¹⁷ Rò Byacē Jesũ hēsũ lũ, “Jona aphúkhũ Simonē, Cómarya sōri hó nē mētēhērò yēma prēlu kayã dyéthēgnē htyaluō nē mato, mādũ Phē Cómarya dō mókhu tôpre dyéthēgnē htyaluō nē prē. ¹⁸ Rò vã hé nē, nēmũ ná Petru † rò vã ki sólyã vã prēzũtēplómũ dō lōyē aļ pã. Tēthyē ashyo-asō ki lacú lō alē pã. ¹⁹ Vã ki dyé nē mókhu htyēlékēkũ thōhti pã. Lō- nē cōklōma ù dō hekhu yēnuô, Cómarya ki cōklōma kuōdũ ù dō mókhu pã. Lō- nē ilyē plwōkyã dō hekhu yětahenuô Cómarya ki ilyē plwōkyã kuōdũ dō mókhu pã.” ²⁰ Rò Byacē Jesũ dyérōdyéryē a khōpacē tahe, vã ma Krĩstu tôprenuô cuōhēsoluō pē tã ù tôpre- tãmē ní-.

Byacē Jesũ Héluō Ná A Ki Khyábē Tēcyētēcũ Ná Tēthyē Pã

(Marko 8:31-9:1, Luka 9:22-27)

²¹ Cáhtya bínũ rò Byacē Jesũ héluōplō pē a khōpacē tahe ná vã bècuō dō vĩ Jerusalem rò Judaphú muōprũmuōprē tahe ná bwídukhu tahe ná prēithyó tēthyótēthya athará tahe ki mēcyēmēcũ vã émyēécō cō pã. Èthĩ ki mēthyē vã pã htuōrò thuōnyē béhtya tōnyēpã nuô Cómarya ki mēhtwōprē kakhýē vã pã.

²² Petru écuō taphã cōcēkyã Byacē tãkiphú rò a thēprwō lũ, “Byacē Cómarya ki mētãtũ pēdũ nē pã. A bè htwōhtyanĩ taki- to.”

²³ Byacē Jesũ tarĩ kakhýētō Petru rò a hé lũ, “Kō- khĩnēricyã khuklō, htecuō taphãkyã ná vã, nē ma athyaná lō tōmē dō ù létaphō sítakuō tōmē nuōprē. Nē tētane tahenuô athyaná prēlukayã a tētane nuô prē, a thýákuō ná Cómarya a tētane tahenuô mato.”

²⁴ Htuōrò Byacē Jesũ hé a khōpacē tahe, “Kayã tôpreprē ki thēzũ krwō vãkhyē hénuô, a tōbē mē phú vã thēzũnōmē lũ nuōtahe, a mē cú- dũ athēplō ma anĩ to. A bè záhtya nĩdyédũ a krusu rò a bè krwō vãkhyē.

²⁵ Mētēhērò kayã tôpreprē dō a thēlō nĩdyé athēplō htwōprē nuô, a ki thýē tacúprē talèkrē pã. Manárò kayã dō a vĩkyã athēplō htwōprē dō vãgnē tôprenuô a

† Petru angólasá ma “lō”

ki nǐbè thétwöprè tacúprè pǎ. ²⁶ Kayǎ tôprèprè ki nǐbè lǒ cǒ hekhusǐba a tǐduzǎhtyathě tahe cǒ tadúro a ki lacúkyǎ a thétwöprè tacúprè yě hénuô abwío dǒ lǔgně ítě? Kayǎ dǒ a thézú nǐbè kǎkhyě khyěthyǎ a thétwöprè tacúprè yě tôprèprènuô tǐduzǎhtyathě dǒ a ki ipǐbè ná a théplòhtwöprè yènuô a o tôcô~ to. ²⁷ Mǐtǐhéro prèlukayǎ aphúkhǔ mǎ vǎyě ki hyǎ ná apheǎ aliatakhe pǎ, ná amókhu tanéphú tahe pǎ rò a ki dyé ù pwǒ~ tôprè a tǐmǐnǐkhwókè phú èthǐ mǐhtuǒhó nuôtahe pǎ. ²⁸ Vǎ hé mǎlakǒ cǒ thǐ, kayǎ dǒ a ihtòo bí thǐklǐyě tahehenuô, bí èthǐ thyětyahǐ to akhe, èthǐ ki myǎhtyenó lahyǎ prèlukayǎ aphúkhǔ mǎ vǎyě ki hyǎ phú khwǐ tôprènuô pǎ."

Byacè Jesù Hébé Ná Mosè Ná Prèpro Elia

(Marko 9:2-13, Luka 9:28-36)

17 Mǒnyě thuǒthyó bãhtuǒnuô Byacè Jesù éní Petru, Jakomo ná apuǒ Giovanni rò a cuǒhtya dǒ sohtyalǒ tǒmǐ aǒ. Rò a thézú cuǒtǔdǔ kuǒná èthǐ prè. ² Bí èthǐ o bínuǒakhě Byacè Jesù anéklǒ htulya taklya khóǒ dǒ èthǐ nyěhyǎ. Amèthè tǒbè nuô a takhe thyácóná tamǒnuô, ahyecǎ nuô a bǔthǒ plyatakhe cǒ. ³ Taplǒphú akǔnuô, èthǐ myǎhtye Mosè ná Prèpro Elia hyǎoluǒhtya rò èthǐ hébé lahyǎ ná Byacè Jesù.

⁴ Petru hé Jesù, "Byacè~, khǎlǐ bíyě tôpho rò atwǒ mǒryǎ lǎ. Nè ki théplòo héro vǎ ki isǒpǐ thǐ lǐthú thuǒmǐ, tǒmǐrò nègně, tǒmǐrò Mosè agně, tǒmǐrò Prèpro Elia agně."

⁵ Bí a hébé pǎprè akhěnuô, óluǒ takhe tǒba lapò tǎbíkyǎ èthǐ rò ngǒprahtya tǒmǐ dǒ óluǒ akǔ, "Yěma vǎphú dǒ vǎ mǒ nǐdyé è rò vǎ théplòo nǐdyé è tôprè, nǐdǎ lahyǎ angǒ ní~."

⁶ Bí a khǒpacě nǐhuǒ phúyě akhěnuô, èthǐ thǐsǐ kanǒ~ to, rò a ví lakhú takluǒ tǎǒ ané dǒ hekhu.

⁷ Manáro, Byacè Jesù hyǎ tǒ èthǐ rò a hé èthǐ, "Ihtò lahyǎ, thǐsǐ tǎmǐ." ⁸ Bí èthǐ myǎhtya akhe, a myǎhtye tǔ Byacè Jesù tôprèprè~ tuǒ.

⁹ Bí èthǐ o dǒ solǒ hǐtǎ akhěnuô, Byacè Jesù mekyǎ nǐ èthǐ ngǒ, "Prèlukayǎ aphúkhǔyě ki thyě ihtòhtwöprè kǎkhyě hí dǒ tǐthyě hǐtonuô, cuǒ hǐsoluǒ pǐ tǎ ù ná thǐ myǎhtye tǐyětahe ari-akyǎ tôprè~ tǎmǐ ní~."

¹⁰ A khǒpacě tahe sudyǎ lǔ, "Prèithyó tǐthyótǐthyá athará tahe hé ná Prèpro Elia bèhyǎ rǐklǒ ná Messia dǒ a ki mǐlwóhtekǎ ù yènuô tôprè pǎ, a cuǒhétuǒ phúnuô mǐtǐ?"

¹¹ Rò Byacè Jesù hǐsù èthǐ, "Prèpro Elia bè hyǎ mǎnyǎ pǎ rò a bè hyǎ taritaryǎ mǐryǎ kǎkhyě tǐlǒ~ pǐ nuǒma a mǎlakǒ cǒ vǎ. ¹² Manáro vǎ hé thǐ, Prèpro Elia hyǎ htúǒhó manáro èthǐ thǐgně lǔ to rò kayǎ tahe mǐ lǔ cú~ èthǐ thǐplò thézú mǐ lǔ nuǒprè. Thyáphúnuǒhó, prèlukayǎ aphúkhǔyě ki khyábè tǐcyǐtǐcǔ dǒ èthǐ takhukǔ pǎ." ¹³ Bínuǒakhě a khǒpacě tahe thǐgněplǒhyǎ ná a hé hó Giovanni Baptista ari-akyǎ yènuô hó.

Byacè Zasǐmǐ Pacě Prèkhǔphú Tôprè

(Marko 9:14-29, Luka 9:37-43)

¹⁴ Bí èthǐ hǐtǎlyǎ myǎhtye kayǎ bémü dǒ solǐ akhěnuô, kayǎphě tôprè hyǎ dǎngǔlyǎ dǒ anyěhyǎ rò a hé lǔ, ¹⁵ "Byacè, thézǒnǐ rǐ vǎ phúprèkhǔ, a taryé shy-onyacǒ rò a lakhú nuǒ tamǒmǒ dǒ mikǔ, mǎtorò a latǎnuǒ tamǒmǒ dǒ htyěkǔ. ¹⁶ Vǎ éhyǎ lǔ dǒ nè khǒpacě tahe a o tadúro a zasǐmǐcyǎ pǐ vǎ to."

¹⁷ Byacè Jesù hé èthǐ, "Kayǎ sǒdǒ tǐzú thǐ~, ná kayǎ cuǒthǔklyǎ thǐ~, vǎ bè onyě tǒkuǒpǎ ná thǐ bátě? Vǎ tǒbè khyáthédǒ nyǐpǐkuǒpǎ thǐ bátě?" A héhtuǒ phúnuǒro a héke kayǎphě nuǒtôprè, "Éhyǎ nǐphúkhǔ bíyě." ¹⁸ Byacè Jesù thǐprwǒ khǐné rò khǐné htecuǒkyǎ dǒ pacěphú nuǒ tôprè akǔ rò atǐsǐ lamǐkyǎ tǒphuǒ lamǐ cǒ.

¹⁹ Htuǒro a khǒpacě tahe hyǎhuǒhyǎthwě dǒ lǔo rò a hyǎ sudyǎhuǒ lǔ, "Pǐ vǐhtekyǎ bǐkuǒ khǐné to mǐtǐ?"

²⁰ Rò a hǐsù èthǐ, "Mǎmǐtǐ thǐ vǐhtekyǎbǐ kuǒú khǐné to héro, thǐ tǐzú patǐ dǔ thǐgněnuǒ. Vǎ hǐcǒcǒ thǐ~, thǐ tǐzú ki o tí~ taplǐplò tǒplò nuǒprè tadúro thǐ ki hé soyǐtǒmǐ, 'Thóthú cuǒ taphǎkyǎ ná khǎlǐ bíyě,' ki-héma~ a ki thóthúcuǒ prè. Thǐ tǐzú ki o hénuô, tǐ dǒ thǐ mǐcyǎto nuǒ a o tôcô~ to. ²¹ (Manáro, thǐ ki duǒesǐ kwǐcǒbǐ to hénuô, khǐné htecuǒkyǎ cyǎ to.)" †

Byacè Hǐsoluǒ Khyěthyǎ Ná A Ki Thyě Pǎ Ari-akyǎ

(Marko 9:30-32, Luka 9:43-45)

²² Bí èthǐ cuǒ myǎhtye tǎsù plǒǒ lǔ dǒ Galilea kǐ akhěnuô, Byacè Jesù hǐsoluǒ pǐ èthǐ, "Prèlukayǎ aphúkhǔ mǎhǒ vǎyě, ù ki isǐ tǎkyǎ è dǒ prèlukayǎ a takhukǔ pǎ. ²³ Èthǐ ki mǐthyě lǔ pǎ rò thuǒnyě bèhtya tǒnyě pǎnuô a ki htwöprè kǎkhyě pǎ." Rò a khǒpacě tahe thǐplǐthézǒ lǒplǐ.

Byacè Jesù Ithyó Pǐ ù Ná Tǐlǔhǒdu Amo-arǎ Ari-akyǎ

²⁴ Bí Byacè Jesù ná a khǒpacě tahe cuǒtuǒ dǒ vǐ Capernaum akhěnuô, prèihtuǒplǒ tǐlǔhǒdu amo-arǎ tahe hyǎ dǒ Petru a o rò a sudyǎ lǔ, "Thǐthará dyékuǒ tǐlǔhǒdu amo-arǎ to ǐ?"

²⁵ Petru hǐsù èthǐ, "To, a dyé vǎ~"

Bí Petru nuǒ dǒ hidókǔ akhe, Byacè Jesù hé rǐ lǔ, "Simonè, nè tanǐ phǔtǐ? Hekhu akhwǐ tahe a hyǎkwǐ amo-arǎ dǒ maǔpǐ opǐ? A kwǐ nǐdǔ dǒ a htyěphúkǐphú tahe a o ǐ? Mǎtorò a kwǐ lahyǎ dǒ htyěruô kǐklǒphú tahe a o ǐ?"

²⁶ Petru hǐsù lǔ, "A kwǐ dǒ htyěruô kǐklǒphú tahe a o prè."

Rò Byacè Jesù hǐsù lǔ, "Ki mǐphúnuǒro a htyěphúkǐphú nǐdǔ tahenuô, a ki nǐ tǐpalǎ hó.

²⁷ Manáro thyáphú èthǐ ki thǐplǒsǐ tǎ pǐ tǎmǐ nuô,

† Li yǐtǒmǎ nuô a o nuǒtǒkuǒ dǒ li dǒ ù rǎ ná takhu dǒ kalúǒ khěnuô tǒba akǔ to.

cuõbímbõ tẹphủ đố Galilea a htyèòkũ nuô. Tẹphủ đố a nị rẹlõ tởbènuô bảmbõ myárléõ akyăkũ nuô. Nẹ ki myáhtye rữzye tởbè pã. Phyé rửnuô rò cuõdyé ná nẹgnẻ ná vãgnẻ tẻlủhỏdu amo-arã agnẻ nuô.”

Maũpẻ Tôprẻ Dulỏpẻ?

(Marko 9:33-37, Luka 9:46-48)

18 Bínuôakhẻ, Byacẻ Jesũ a khỏpacẻ tahe hyã đố lủo rò hyã sudyã lủ, “Đố mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkũ nuô-ma, ửpẻ ki htwỏdulỏ ử pãpẻ?”

² Byacẻ Jesũ ẻ pacẻ tởprẻ rò a nỏhyã kahtỏo lủ đố ẻthỉklẻ. ³ Rỏ a hẻ ẻthỉ, “Vã hẻcỏcỏ thỉ~, thỉ ki htulya taple thỉ thẻplỏ to, thỉ ki htwỏhtya thyáná pacẻphủ yẻtahe to hẻnuô, thỉ nuỏnỉ cyã đố mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkũ takhyã~ to. ⁴ Mẻphủnuỏrỏ, kayã đố a shyalyã athẻplỏ phủ pacẻphủ yẻtỏprẻnuô, đố mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkũ nuô-ma aduloỏ hỏ.

⁵ “Kayã đố a myã vãmẻthẻ rò a ki ẻmỏsủ pacẻphủ thyáná yẻtỏprẻ tởprẻprẻnuô a ẻmỏsủ hỏ vã hỏ.”

(Marko 9:42-48, Luka 17:1-2)

⁶ “Kayã tởprẻprẻ ki nỏmẻthủ kayã patỉlỏ đố a zủẻ vã yẻtahe aklẻ tởprẻprẻ hẻnuô, cỏ lỏdu đố a kyãbỏlỏnuỏ rò tặặkyã ẻ đố htyẻdutavakũ nuỏma aryáklỏ pã cỏ đố lủgnẻ cỏ.

⁷ “Tẻ đố a hyã ilo-ilyápẻ kayã rò a nỏmẻthủ ử nuô a o tahe. Phủnuô akhu-akhẻ Cỏmarya ki ciryacyẻ ciryacủ prẻlủ hekhuphủ tahe pã. Tẻ yẻtahenuô, a bẻ hyã mặlakỏ nyặpã. Manárỏ Cỏmarya ki ciryacyẻ ciryacủ kayã đố a mẻ htwỏhtya tẻ yẻnuỏtahe pã. ⁸ Nẻ takhu bẻbẻ, nẻ khặduô bẻbẻ, a ki nỏmẻ nẻ tẻthủ hẻrỏ pặttủ rò víkyã kyã ẻnuô. Nẻ takhutủ nẻ khặduỏttủ rò nẻ kạkanuỏbẻ đố mỏkhu nuô aryáklỏ pã cỏ ná nẻ takhu khặduỏ ỏpwỏ rò ử bẻ vặặkyã nẻ đố mikyã tacủprẻ talẻkrẻ nuỏtỏphẻ akủ pảnuỏ cỏ. ⁹ Nẻmẻthẻ ki nỏmẻ nẻ tẻthủ hẻrỏ kaủhtekyã rò víkyã kyã ẻnuô. Nẻmẻthẻ oprẻ tỏkyẻ rò nẻ kạkanuỏbẻ đố mỏkhu nuô aryáklỏ pã cỏ ná nẻmẻthẻ opwỏodwỏ lỏnyẻkyẻ rò ử bẻ vặặkyã nẻ đố Mỏrapỏtỵa kủ pảnuỏ cỏ.”

Tẻdyã Khákhỏ Thímỉ Lamẻ Tôduỏ Ari-akyã

(Luka 15:3-7)

¹⁰ “Thyáphủ thỉ ki tanẻ patỉ tã kayã patỉlỏ đố ửklẻ yẻtahe tằmẻ nuô, rỏnỉ lahẻ thỉnẻ. Mẻtẻhẻrỏ vã hẻ hỏ thỉ, ẻthỉ atanẻmỏkhuphủ đố a opỏ myã lủ tahenuô a ophủ ná Phẻ Cỏmarya đố mỏkhu nuô pwỏ~ tỏphuỏ cỏ. ¹¹ Mẻtẻhẻrỏ, prẻlukayã aphủkhủ mặhỏ vặẻ, vã hyãlỷa ẻkạ kayã đố a lamẻ tahe prẻ.

¹² “Thỉ tanẻ myámyã, kayã tởprẻ ki athímỉ o aduỏ tỏzẻ, rò a ki cuỏpẻ mẻkyã tỏduỏ kihẻrỏ a ki dyakyã aduỏ lủthỷỏtỏshỷẻ ná lủthỷỏ tỏduỏ yẻnuỏ đố asẻekhu rò a klyã htecuỏ myápủ nyặprẻ a cuỏpẻ mẻkyã yẻtỏduỏ nuỏprẻ mặto ẻ? ¹³ Vã hẻcỏcỏ thỉ, ki a myáhtye kạkhẻ a lamẻ yẻtỏduỏ hẻrỏ, a ki thẻkrủ lỏklỏ pã cỏ ná a okyã lủthỷỏtỏshỷẻ ná lủthỷỏ tỏduỏ đố a

cuỏpẻ kuỏủ to yẻtahe cỏ. ¹⁴ Thyáphủnuỏhỏ, đố kayã patỉlỏ đố ửklẻ yẻtahenuô, a ki thyẻkyã đốthudỏthẻ tỏkyẻ bí tỏprẻ prẻ nuô, thỉphẻ đố mỏkhuyẻ tỏprẻ thẻplỏo taki~ to.”

Puỏvyã Đố A Mẻthủ Tẻ

(Luka 17:3)

¹⁵ “Nẻ puỏvyã prẻzủẻtẻphủ tỏprẻprẻ ki mẻthủ nẻ bẻkẻtẻ~ bẻbẻ, cuỏmyáhtye hẻbẻ tủđu ná ẻ rò hẻsolủo pẻ lủ tẻ đố a mẻthủ nẻ nuô tahe. Ki a thẻplỏtỏ kuỏ ná nẻ rò a ki ólyã a tẻmẻthủ kihẻrỏ nẻ nỉbẻ kạkhẻ khyẻthyã hỏ nẻ puỏvyáyẻ tỏprẻ hỏ. ¹⁶ Manárỏ a ki nỉđã nẻngỏ to hẻrỏ, nẻ kẻ lủ ná atẻthủ o yẻnuô, thyáphủ a kỏklỏkima agnẻnuỏrỏ, prẻ myáhtye nỉhuỏ kuỏ tẻ ná nẻnuô, a tỏbẻ o thẻnyẻ, thẻthủỏ bá nuô. Phủnuỏrỏ ẻkrỏwỏhyãnỉ kuỏủ tỏprẻ, tomaná thẻnyẻ nuô. ¹⁷ Ki a nỉđãkuỏ ẻthỉngỏ to kihẻrỏ dyỏsolủỏ ná prẻzủẻtẻ plỏmủphủ nuô tahe, rò prẻzủẻtẻ plỏmủphủ hẻ lủ rò a ki nỉđã toto kihẻrỏ hẻbẻhẻsủ ẻ phủ thỉ dya kayã đố a zủenyẻe kuỏủ to tỏprẻnuô, tomaná hẻbẻhẻsủ ẻ phủ prẻkwỏamo-arã tỏprẻnuô.

¹⁸ “Vã hẻcỏcỏ thỉ, đố hekhuyẻ thỉ cỏklỏma ỉtẻtẻ~ bẻbẻ, đố mỏkhu nuô, Cỏmarya ki cỏklỏma kuỏđu phủnuỏ pã. Đố hekhủ yẻnuỏ thỉ ỉlyẻplwỏkyã ỉtẻtẻ~ bẻbẻ, Cỏmarya ki ỉlyẻplwỏkyã kuỏđu đố mỏkhu pã.

¹⁹ “Vã hẻ pẻ pỏ thỉ, đố hekhủ yẻnuỏ, kayã thẻnyẻ ki thẻplỏ thyáủ hẻrỏ a kwỏcỏbẻ tẻtẻtẻ~ bẻbẻnuỏ vặphẻ đố mỏkhu yẻtỏprẻ ki dyẻpẻ lỏlỏ~ ẻthỉ kwỏnuỏ tahe pã. ²⁰ Mamẻtẻhẻrỏ, kayã thẻnyẻprẻ bẻbẻ, thẻthủỏprẻ bẻbẻ, ẻthỉ ki otỏoplỏ lủ đố vắmwỏ akủ kihẻrỏ vã ki otỏoplỏ kuỏđu ná ẻthỉ pã.”

Tẻdyã Khákhỏ Prẻmẻtẻphủ Đố A Thẻzỏ Cyã Kuỏủ To Tôprẻ Ari-akyã

²¹ Htuỏrỏ Petru hyã đố Byacẻ Jesũ a o rò a sudyã lủ, “Byacẻ, vã puỏvyã tỏprẻ ki mẻthủ vã hẻrỏ vã tỏbẻ plwỏkyã lủtẻthủ bảphuỏ cỏtẻ? Ma vã bẻ plwỏkyã bả cỏ ẻ thuỏthyỏtỏphuỏ cỏ ẻ?”

²² Rỏ Byacẻ Jesũ hẻsủ ẻ, “Vã hẻ nẻ ná bẻ plwỏkyã prẻ thuỏthyỏtỏphuỏ mặto, nẻ bẻ plwỏkyã bả cỏ ẻ thuỏthyỏtỏshỷẻ nuỏ aphủ thuỏthyỏtỏphuỏ cỏ.

²³ “Phủnuô akhu-akhẻ, đố mỏkhu htyẻlẻkẻkẻkũ nuỏ athýáná khwỉ tỏprẻ đố a thẻzủ mẻlẻmẻlỉkyã lỏ a rảmảrảdyã onỉ alulẻ tahe nuỏsu o lủ nuỏtahe. ²⁴ Rỏ bí a cáhtya mẻlẻmẻlỉ hỏ alulẻ anủỏasủ tahe akhẻnuô, a nỏẻhyã rẻlỏ alulẻ đố asủ-ỏ ẻtalwỏsủlủ lủ yẻnuỏ tỏprẻ. ²⁵ Rỏ alulẻ yẻtỏprẻ pláẻ lủ to akhu-akhẻ, abyacẻ hẻtẻngỏ ná a bẻkạ ỉẻtặkyã dyẻ anẻ ná aphủamẻ ná a tặmủỏtặtẻ lỏ~ plỉ rò a bẻ hyã pláỉlỷa anủỏasủ.

²⁶ “Rỏ a dángủlyã đố khwỉ nyẻhyã rò a kwỏthẻzỏ lủ, ‘Khyáthẻđỏ kuỏẻẻ vã nỉ~. Vã ki pláỉlỉ lỏđu nẻ pã.’ ²⁷ Rỏ

Byacè yětòprè thézòní lǔ rò a dyahtuõ pèkyä lǔsu rò a plwõkakyä lǔ.

²⁸ “Manàrò, lulé yětòprènuò, bí a hteka akhè a myáhtye ná akhõ luléphú thyálǔ dõ asu-o lǔ rǔtõcwé yětòprè. Rò a pǔma lǔ rò a ci lǔ kyäbõ rò a hé lǔ, ‘Nè lodyé vǎrǔnuò dyémõ vǎ.’

²⁹ “Rò lulé yětòprènuò a dǎngũlyä rò a kwíthézò lǔ, ‘Khyáthédõ kuõré vǎ ní-, vǎ plǎlí lòdũ nè pǎ,’ a hé lǔ phúnũ.

³⁰ “Manàrò a nǐdǎ lǔ tètkwíthézò to. A plǎlíbé hí lǔ to rò a nõdõtǎ tadũ ù dõ htõkũ. ³¹ Rò lulé dõ aruò tahe myáhtye a mē ù phúnũrò èthĩ thèplòmopǎ cõ takĩto. Rò a mēkryǎ- phútènuò èthĩ cuõhèso pèlõ ná khwí nuõtòprè.

³² “Yětòphuõrò khwí nuõtòprè éhyǎ lǔ rò a hé lǔ, ‘Kayǎ sòdõ thèplò, nè kwíthézò vǎ rò vǎ dyahtuõkyä pèlõ nènũõnèsu tahe, ³³ nè tókò thézò nǐkuõ nè khõlulé thyálǔ yènuò phú vǎ thézòní nè nuò, mǎto ẽ?’ ³⁴ Rò khwí yětòprè thèplòdu nyacõ lǔ rò bí a plǎlí tyahí lǔ to yènuò a dyétǎkyä lǔ dõ prēmecyēmecũ lǔ yètahe a takhukũ.”

³⁵ Rò Byacè Jesũ hé tadũkyä dõkhyè, “Thĩ ki plwõkyä lõthulõthé mǎlakõ thĩ puõvyä prèzũetèphú tòprè ná tòprè atèthũ to hénũma, Phè Còmarya dõ mókhu tòprè ki mē kuõ thĩ thyáphúnũ pǎ.”

Mě Ná Vè Okyǎ Lǔ Ari-akyǎ

(Marko 10:1-12)

19 Bí Byacè Jesũ hé htuõhõ tàyè tahe akhènuò, a o bí Galilea kè nuòrò a htecuõkyä dõ Judaké bí Jordano htyèklõ béré tõkyè. ² Kayǎ krwõplukrwõphè kuõlõ lǔkhyè rò a zasímé pè ù tètswitèsè bínũ.

³ Rò Pharisèophú tahehenuò a hyǎ tõkuõ dõ Jesũ a o rò èthĩ thézũ hyǎ myápũ pũ Byacè Jesũ atèthũ rò a hyǎ sudyǎ takè lǔ, “Kayǎ tòprèprè okyǎ amè ma anĩ prè pè tètthýótèthya hényǎ phúnũ ẽ?”

⁴ Byacè hèsũ èthĩ, “Dõ hekhuhtwõlũ mókhuhtwõthè akhènuò, ‘Còmarya byályatũ prēmò tòprè ná prèkhũ tòprè prè,’ † nuòma thĩ hõnõ kuõ to ẽ? ⁵ Htuõrò Còmarya hé, ‘Dõ tètítèkyä yè akhu-akhyè prèkhũ yènuò a bè dyakya amũõaphè rò a bè cuõ otõkuõ ná amè, rò kayǎ yèthényènuò a htwõhtyahó tòprè- tuõhõ.’

^{†6} Phúnũrò èthĩ ma kayǎ thègnè mǎpatohõ. A htwõhtyahó lǔ tòprè- tuõhõ akhu-akhyè, tèt dõ Còmarya dya otõ lǔ nuò, prèlukayǎ bè htõpèkyǎní tòprè-to.”

⁷ Rò Pharisèophú tahe sudyǎ põ lǔ, “Kihéphúnũrò, mamètèrò Mosè cuõ hétuõ ná prèkhũ tòprèprè ki rǎ li-okyǎmè a tètǎmǎrǎdyǎ tòba rò a dyé ná amè rò a ki okyǎ amè hénũma anĩ prè, a cuõ nõdyétuõ phúnũma mètè?” ‡

⁸ Rò Byacè Jesũ hèsũ èthĩ, “Mosè plwõ thĩ dõ thĩ okyǎ mē phúyènuòma anĩ prè, mètèhèrò thĩ ma kayǎ myècõ dõ a khuklõpryè khódũgnè akhu-akhyè a plwõ pè thĩ phúnũ prè. Manàrò Còmarya byályalũ tèt akhè nuòma a nõokyǎ ù to. ⁹ Vǎ hé thĩ, kayǎ tòprèprè dõ amè cuõthũ prèkhũ mǎto tadũrò a ki okyǎ amè ná tètítèkyä dõ aruò rò a ki cuõphyè taple amè dõ aruõtòprè hénũma a cuõthũhõ prēmòhõ.”

¹⁰ Rò a khõpacè tahe hé lǔ, “Tètítèkyä phúyè ki htwõhtya cyǎ dõ mènávè aplèkũ kihèrò ki phyémè to ma aryáklõ kõ?”

¹¹ Manàrò Jesũ hèsũ èthĩ, “Kayǎ cǔebé kuõ tètthýó yè pwõ- tòprè to. Tètthýó yènuò a cǔebé tũprè kayǎ dõ Còmarya dyé lǔ dõ a ki ohtwõprèbé tahe agnè prè.

¹² Mètèhèrò kayǎ tahehe nuò, ahèare oto pǎ dõ a muõhõkũ pǎ akhu-akhyè, a phyè lahyǎ phúmè to. Tahehe nuò ù swikyǎ lǔdye. Dõ Còmarya htyèkégnè akhu-akhyè tahehe nuò a dyalyä hõ athèplò ná a ki phyè pǎ amèavè to. Kayǎ dõ a cǔebé tètthýó yèta-henuò, nõmè èthĩ nuò.”

Byacè Jesũ Sõri Pacèphú Tahe

(Marko 10:13-16, Luka 18:15-17)

¹³ ù phyáhyǎ pacèphú tahe dõ Byacè Jesũ a o, mètèhèrò èthĩ thézũ nõdyahtya Byacè Jesũ atakhu dõ pacèphú yètahe aļõ htuõrò a thézũ nõkwícõbè Jesũ. Manàrò a khõpacè tahe thèprwõsũ kayǎ dõ a éhyǎ pacèphú yètahe.

¹⁴ Rò Byacè Jesũ hé èthĩ, “Plwõhyǎ pacèphú nuòtahe dõ vǎoyè, mètǎtũ tǎ èthĩ tǎmè, mètèhèrò mókhu ahtyèaké nuòma kayǎ dõ a shyalyä athèplò thyáná pacèphú yènuòtahe atèhõ.” ¹⁵ Rò a dyahtyahtuõ atakhu dõ èthĩ aļõ rò a htecuõkyä.

Byacè Jesũ Dyèròdyéryè Nĩ Kayǎ Duzǎ Tahe

(Marko 10:17-31, Luka 18:18-30)

¹⁶ Kayǎ tòprè hyǎ dõ Byacè Jesũ a o rò a hyǎ sudyǎ lǔ, “Thará, thyáphú vǎ ki nĩbè thèhtwõprè tacúprè agnènuò, tèt aryǎ tõtõcõ dõ vǎ tóbè mēnuòma kryǎ- maĩtè?”

¹⁷ Byacè Jesũ sudyǎ lǔ, “Mètèrò nè cuõ sudyātuõ vǎ ná tètýǎ ari-akyǎ mètè? Kayǎ dõ aryǎ mǎlakõ nuòma a o prètũ Còmarya tòprèprè- tuõ prè. Nè ki thézũ nĩbè thèhtwõprè tacúprè kihèrò lǔkrwõ mēkuõ phú Còmarya mekyǎngõ nuò.”

¹⁸ Kayǎ nuõtòprè sudyǎsũ lǔ, “Bítè tahetè?” Byacè Jesũ hèsũ lǔ, “Mèthyè tǎ kayǎ tǎmè, cuõthũ tǎ ùphũmè tǎmè, ehũehĩ tǎmè, khyǎ lahõlahya tǎ tèt tǎmè. ¹⁹ Bezũnyǎ nēmũõnèphè, † mō nĩdyè nēhi khǎsõkhǎshyè tahe phú nè mōlyǎ nĩdyè nēnè nuò.” ‡

† 19:4 Hekhuhtwõlũ 1:27, 5:2 †† 19:5 Hekhuhtwõlũ 2:24
‡ 19:7 Li Dõnyǎ 24:1

†† 19:19 Li Hteka 20:12-16, Li Dõnyǎ 5:16-20 ‡† 19:19 Li Cõbucõbè 19:18

²⁰ “Yětahenuô vǎ mehtuôlôhó. Vǎ lomepǎ kryá-maítě?” Prèkhǔ phúthè yětôprè hêsû kǎkhyě lǔ phúnuô.

²¹ Rò Byacè Jesǔ hé lǔ, “Ki nẹ thézǔ htwôhtya kayǎ dǎ a lǒbǎ tôprè kihérò kǎ isěkyǎlǒ nẹ tǎmuôttǎtẹ nuôtahe rò dyékyǎ ná kayǎ sǒphásǒryaphú tahenuô. Nẹ ki mephúnuô hérò nẹ ki nǐbè tẹduzǎhtyathě dǎ mǒkhu pǎ. Kǎmehtuô phúnuô rò hyǎ krwǒkuô vǎkhyě.”

²² Prèkhǔ phúthè yětôprènuô, a yǒ duzǎ tǎpòttǎpẹ cǒ akhu-akhyě, bí a nǐhuô htuô Byacè Jesǔ hé lǔ phúyě akhěnuô, a mètèpyé rò a htekaŷyǎ.

²³ Yětôphuôrò Jesǔ hé a khǒpacẹ tahe, “Vǎ hécóco thǐ, kayǎ duzǎ tôprè kǐrẹ nuô dǎ mǒkhu htyělékékǔ nuôma, apyǎ nyacó dǎ lǔgně. ²⁴ Vǎ hé pǒ thǐ-, tathǐbuôdu tôduô kǐrẹ plyénuô dǎ htekhǎlǐkǔnuô azǔ klǒpǎ cǒ ná kayǎ duzǎhtyathě tôprè kǐrẹ nuô dǎ mǒkhu htyělékékǔ nuô cǒ.”

²⁵ Bí a khǒpacẹ tahe nǐhuô a hé phúyě akhě, a khyéthukhyéthě lǒ lahyǎ rò a sudyǎ lǔ, “Ki mephúnuôrò ùpě tôprè kǐrẹ nǐbèpǎ tẹmelwóhteka pě?”

²⁶ Byacè Jesǔ myářě tǒdě èthǐ rò a hé èthǐ, “Prèlukayǎ mełwóhteka cyǎ nǐdyé anẹto tadúró Cómarya mecyátẹ pwǒtôcô.”

²⁷ Rò Petru hêsû è, “Myámǒ, pẹ dyakyǎ lǒ cǒhó tẹp-wǒ- tôcô rò pẹ krwǒkuôhó nẹkhyěhó. Phúnuôrò pẹ kǐrẹ nǐbè kuô akhwóakè ítětě pǎ?”

²⁸ Byacè Jesǔ hêsû èthǐ, “Vǎ hécóco thǐ-, bí Cómarya taritaryǎ thětaple lǒhó tẹlǒ- pǐ pǎ, htuôrò vǎ dǎ a mǎhó prèlukayǎ aphúkhǔyě ki onyǎ dǎ khuklyáhtě htyalǒ alǐatakhě yětôkhu akhu hópǎnuô, thǐ dǎ a krwǒ vǎkhyě yětahe ki onyǎnǒ kuôdǔ dǎ khuklyáhtě htyalǒ shyényěkhu ałǒ yěnuô pǎ rò thǐ ki cǐrya nǐdǔ Israelphú shyényěmuǒ yěnuô pǎ. ²⁹ Htuôto ùpěpě- bèbè, dǎ vǎ akhu-akhyěrò a dyakyǎ ahi-aprẹ bèbè, apuǒavyǎ tahe bèbè, amuǒaphě bèbè, aphúalye tahe bèbè, a ki nǐbè élóklǒ pǎ cǒ ná a dyakyǎ nuôtahe aphuô dǎ azèkǔ pǎ, htuôrò a ki nǐbè thěhtwǒprè tacúprè pǎ. ³⁰ Manáro kayǎ dǎ ù tanẹ lǔ ná a lodulǒ ù tôprènuô, a ki okyǎ dǎkhyělǒ ù pǎ, kayǎ dǎ a okyǎ dǎkhyělǒ ù tahenuô a ki htwôhtya kayǎ dǎ ù lodulǒ lǔ pǎ,” Jesǔ hé pẹ èthǐ phú nuô.

Prèmetèphú Tahe Dǎ Thòbǐthè Lékhu

20 “Mètèhérò, mǒkhu htyělékékǔ ma athyaná prèbyacè tôprè dǎ a htecuô romú rò a cuô dakè hyǎ ù dǎ a thòbǐthèphèkhu yěnuôhó. ² Prèbyacè yětôprè ná prèdakèephú yětahenuô, a thèplòtǒ lǔ ná a ki dakè lǔ tǒnyě ma rǔzye denari tǒbè.

³ “Bí mǒplyǎsěhtya lǔwǐthyótómǔ bẻhó akhěnuô, a cuô dǎ klékǔ rò a cuô myáhtye kayǎ okǒodǎ prè rò atẹmẹ oto tahe ihtò ohtǒolyǎ lahyǎ bínuô. ⁴ Rò a hé èthǐ, ‘Hyǎ ryǎkuô lahyǎ dǎ vǎ thòbǐthèphèkhu nuô rò

vǎ ki myǎ dyétǒdyébè pẹdǔ thǐ akhwóakè pǎ.’ ⁵ Rò èthǐ hyǎ lahyǎ dǎ lǔprèkhu rò prèbyacè yě htecuô khyěthyǎ dǎ klékǔ bí mǒhtuô shyényěmǔ bè akhěnuô, htuôrò a htecuô khyěthyǎ bí mǒhẹlyǎ thuômǔbè akhě rò a cuô dakè hyǎkhyě ù dǎ a thòbǐthè lékhu rò a hé ù phú a hé rẹ htuôhó ù nuô tahe. ⁶ Rò a htecuô khyěthyǎ dǎ klékǔ bí mǒhẹlyǎ nyǎmǔ akhě, rò a cuô myáhtyepǎ kayǎ dǎ a okǒ tǎdǎ, a tẹmẹ oto tahe kahtòohtǒ kahtǒolyǎ bínuô rò a sudyǎ èthǐ, ‘Tôcô- rò thǐ mẹtẹto rò thǐ cuô ihtò kyǎdě lǒ bíyě tǒnyě mǒhẹ mẹtẹ?’

⁷ “Rò èthǐ hêsû lǔ, ‘Prèdakè hyǎkuô pẹ a o tôprè- to.’

“Rò a hé èthǐ, ‘Hyǎmẹ kuô lahyǎ dǎ vǎ thòbǐthè lékhu nuô.’

⁸ “Bí mǒtǎhó akhěnuô, prèbyacè yě hé aprẹ pǒtarǐ myákhwèní prè yětôprè, ‘Èhyǎ lahyǎ prèmetèphú nuô-tahe rò dyépẹ èthǐ akhwóakè nuô. Dyéřlǒ a hyǎ tǎnolǒ akhǒ nuôtahe ní, rò a hyǎ řéřlǒ nuôtahe rò dyénołǒ ù pǎ.’

⁹ “Prèmetèphú dǎ a hyǎ mẹtẹ dǎ mǒhẹlyǎ nyǎmǔ akhě tahe hyǎphyé řéřlǒ khwókè rò prè dǎ a pǒtarǐní prè yětôprè dyé èthǐ tôprè ná rǔzye denari tǒbè.

¹⁰ Yětôphuôrò shuôkhě tǒke hó dǎ a hyǎryǎ řéřlǒklǒ ù tahe rò èthǐ tanẹ ná a ki nǐbè éklǒ rǔ ná ù pǎ tadúró èthǐ nǐbè rǔzye denari tôprè tǒbè thyáná ù prè. ¹¹ Bí èthǐ nǐbè khwókèyě akhě a tamwǒtalě prèbyacè azǒ.

¹² Èthǐ hé prèbyacè, ‘Kayǎ yětahe rò a hyǎ menǐ nyèprè tǒmǔ khǎlèphú prè rò a kalé hó tadúró nẹ dyé èthǐ khwókè thyáná pẹpẹ. Pẹ rò pẹ mẹ sǒphásǒryǎ dǎ kẹkǔklé tǒnyě- mǒhẹ cǒ rò nẹ dyéřlǒ pẹ toto.’

¹³ “Manáro prèbyacè hêsû dǎ a hé phúyě aklě tôprè, ‘Vǎ mẹ-e dǎ nẹkhu tôcô- to, vǎ mẹ tǒ prè, nẹ thèplòtǒ htuôhó ná vǎ ki dyé nẹ tǒnyě ma rǔzye denari tǒbè vǎhétó? ¹⁴ Phýení nẹ khwókèyě rò kamǒ. Vǎ thézǔ dyé kayǎ dǎ a hyǎ ryǎnolǒ ùkhǒ yětahe akhwóakè thyáná vǎ dyé nẹ nuô. ¹⁵ Vǎrǔ ná vǎnẹ prè, vǎ thézǔ mephútě rò a nǐnyǎ to ẻ? Vǎ dyézǔdyéyẹ tẹ phúyě rò nẹ thèkhwé vǎ ẻ?’

¹⁶ “Phúnuôrò ù tanẹ patǐ éłǎ kayǎ tahe tadúró Cómarya ki dyadu lǔ pǎ. ù tanẹdu éłǎ kayǎ tahe tadúró Cómarya ki dya patǐlǒ lǔ pǎ.”

Byacè Jesǔ Héluô Khyěthyǎ Ná A Kǐ Thyě Pǎ Ari-akya (Marko 10:32-34, Luka 18:31-34)

¹⁷ Bí Byacè Jesǔ htya dǎ vǐ Jerusalem rò bí a cuô dǎ klyáłǒ akhěnuô, a écuô plǒkhó a khǒpacẹ shyéthényěyě tôpho rò a hé èthǐ, ¹⁸ “Pẹ htya dǎ vǐ Jerusalem, rò ù ki isètǎkyǎ prèlukayǎ aphúkhǔ mǎdǔ vǎyěnuô dǎ bwídúkhu tahe ná prèithyó tẹthyótẹthya athára tahe a takhukǔ pǎ. Rò èthǐ ki thèplò tǒ lǒ lǔ dǎ a ki mẹthyěkyǎ vǎ pǎ. ¹⁹ Èthǐ ki dyétǎ dǐtǔ vǎ dǎ Judaphú mǎto tahe a khadǎkǔ pǎ. Rò Judaphú mǎto tahe ki hẻbè takhwótakè kaníkano lǒ vǎ pǎ. Htuôrò èthǐ ki mǔ vǎ ná suplye iplǐrwǐ pǎ rò èthǐ ki mǔthyěhtya

vã dõ krusulõ † pã. Manárõ thuõnyẽ tônnyẽ pãnuõ Cõ-
marya ki mẽhtwõprẽ kahtõ kãkhyẽ khyẽthyã vã pã.”

Muõtõprẽ A Tẽkwĩthẽzõ

(Marko 10:35-45)

²⁰ Htuõrõ Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná Giovanni
amuõ yẽnuõ a hyã rõkuõ ná a phúpřekũ yẽthényẽ dõ
Byacẽ Jesũ a o. Amuõyẽ hyã dãngũtã dõ Byacẽ
anyẽhyã rò a kwĩthẽzõ lũ ná a ki mẽ pẽ lũ tẽtõcõ.

²¹ Rõ Byacẽ hé lũ, “Nẽ thẽzũ dõ vã ki mẽcwõ pẽ nõ
ĩtẽ?” Rõ a hẽsũ Byacẽ, “Shyẽ- nõ htwõ hó khwĩ dõ Cõ-
marya htyẽlẽkẽkũ hó pãnuõ dyéonyã pẽkuõ vãphũ
yẽthényẽ dõ nõ takhu cõhtwõ tõkyẽ tõprẽ, dõ nõ takhu
cõci tõkyẽ tõprẽ pã ní~.”

²² Byacẽ hẽsũ èthĩ, “Thĩ hyãkwĩ tẽyẽnuõ thĩ thẽgnẽ
nĩdyẽ ari-akyã to. Tẽcyõtẽcũ dõ vã kírẽ khyábẽ yẽ
pãnuõma thĩ ki khyábẽ kuõnyã pã ẽ?” Rõ èthĩ hẽsũ, “Pẽ
khyábẽ kuõ prẽ.”

²³ Byacẽ hẽsũ èthĩ, “Thĩ ki khyábẽ mã kuõ lakõ dũ
phũ vã khyábẽ yẽnuõ pã. Manárõ nõ tõ onyã dõ vã
takhu cõci tõkyẽ ẽ, cõhtwõ tõkyẽ ẽ nuõ a o dõ vã
khadãkũ mãto. Vãphẽ dõ mókhu yẽtõprẽ taritaryã pẽ
hó khãlẽyẽ ná cú~ a thẽzũ dyẽ nĩdũ ùnuõtahe agnẽ
hó.”

²⁴ Bí a khõpacẽ dõ a okyã prẽshyẽ yẽtahe nĩhuõ a
sudyã phuyẽ akhẽ nuõ, èthĩ thẽplõdu lõ puõ ná vyã
nuõ thényẽ. ²⁵ Byacẽ Jesũ èplõlõ èthĩ rò a hé èthĩ, “Thĩ
thẽgnẽdũ hó ná khwĩducõphyahũ tahe nuõma a nõ
nĩdyẽ lahyã a taryẽshyosõ dõ htyẽphúkẽphũ tahe
akhu. Htyẽphúkẽphũ a khuklõkhuklyã thĩ taherõ a nõ
nĩkuõdũhõ a taryẽshyosõ yẽnuõ dõ htyẽphúkẽphũ
tahe akhukhu. ²⁶ Thĩ ke rò thĩ tõ mẽphũnuõ to. Dõ thĩk-
lẽnuõ, kayã tõprẽprẽ ki thẽzũ htwõdu hérõ a tõbẽ
htwõ thĩ prẽmẽtẽphũ. ²⁷ Htuõrõ dõ thĩklẽnuõ, kayã
tõprẽprẽ ki thẽzũ htwõ thĩbyacẽ hérõ a tõbẽ htwõ
thĩcũ. ²⁸ Myãbũkuõ vã mãdũ prẽlukayã aphúkhũyẽ, vã
hyã dõ ù ki mẽpẽ vãgnẽ nuõ mãto. Vã hyã dõ vã ki
mẽpẽ ùgnẽ prẽ. Rõ thyãphũ vã ki ihtakãnĩ èthĩ ag-
nẽnuõrõ, vã dyẽlyãkyã vã thẽplõ htwõprẽ dõ kayã èprẽ
agnẽ.”

Byacẽ Jesũ Zasĩmẽ Kayã Mèthèkhĩ Thényẽ

(Marko 10:46-52, Luka 18:35-43)

²⁹ Bí Byacẽ Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõkyã bí vĩ
Jeriko akhẽnuõ, kayã bẽmũdu krwõkuõ lõ lũkhyẽ tõ-
plutõphẽ. ³⁰ Kayã mèthèkhĩ thényẽ onyã dõ klyãhtũ
rõ bí a nĩhuõ ù hé ná Byacẽ Jesũ hyãhõ dõ èthĩ
khãshyẽ akhẽnuõ, a èhtõ rò a hé, “Kõ~ Davi aphúkhũ,
Byacẽ~, thẽzõ kuõ rẽ pẽ ní~.”

³¹ “Thuõthuõ~ omyã,” kayã bẽmũ tahe hé èthĩ
shyoshyo, a lé èhtõhtya shyoshyo põ, “Kõ~ Davi
aphúkhũ, Byacẽ~, thẽzõ kuõ rẽ pẽ ní~,” phũnuõ.

† Krĩstuphũ tahehe rò a hé ná hihtũdikẽ

³² Byacẽ Jesũ okuõ ẽ èthĩ rò sudyã èthĩ, “Thĩ thẽzũ
nõmẽ vã mãitẽ?”

³³ Rõ èthĩ hé lũ, “Byacẽ, pẽ thẽzũ mèthèlĩ kuõũ.”

³⁴ Byacẽ Jesũ thẽzõnĩ èthĩ rò a tõhyã èthĩ mèthèplõ rò
èthĩ mèthè lĩhtya khyẽ cõ. Rõ èthĩ cáhtya krwõkuõ lõ
lũkhyẽ.

Byacẽ Jesũ Mãdũ Messia Yẽ Hyãnuõ Dõ Vĩ Jerusalem

(Marko 11:1-11, Luka 19:28-38, Giovanni 12:12-19)

21 Bí Byacẽ Jesũ ná a khõpacẽ tahe hyãphũhõ ná vĩ
Jerusalem akhẽnuõ, a hyãtuõ lahyã dõ dõ Beth-
phage dõ a o bí Oliva sokhu nuõ. Jesũ nõhyã rẽ a khõ-
pacẽ thényẽ rò a hé èthĩ, ² “Hyãnuõ rẽ lahyã dõ dõ
nyẽnuõ tõdõ, thĩ hyã nuõnuõ ná thĩ ki myãhtyẽ ù cõk-
lõo myãõlyãmuõ tõduõ ná aphúpatĩ otathwo tõkuõná
lũ bĩnuõ tõduõ pã. Ilyẽ è rò cwĩkãlõ dõ vãoyẽ. ³ Kayã
tõprẽprẽ ki hé thĩ tõcõcõ hérõ, hẽsoluõ pẽ lũ ná Byacẽ
lo èthĩ hẽphũnuõ, thĩ ki hé phũnuõma a plwõkã thĩ tõ-
phũõ plwõkã cõ.”

⁴ Tẽyẽnuõ a ki mẽlõbãhtya prẽpõ a tẽhẽone,

⁵ “Hẽsoluõ pẽ vĩ Zionphũ tahe, ‘Myãmõ lahyã, thĩ
khwĩcõphya hyã dõ thĩ o hó. È ma a thẽdõthẽngã rò a
sidyã hyãnĩ myãõlyã. Rõ a sidyã hyã dõ aphúpatĩ tõ-
duõ.’” ††

⁶ A khõpacẽ yẽthényẽ cuõmẽ phũ a hẽnĩ èthĩ nuõ.
⁷ Èthĩ cwĩkãnĩ myãõlyãmuõ ná aphũ rò èthĩ idẽhtya
lahyã açãklõ dõ myãõlyã yẽtahe anyãkhu rò Byacẽ
htya-onyã bĩnuõ. ⁸ Kayã bẽmũdu yẽtahe dẽtã lahyã
açãklõ tahe dõ klyãdẽkũ. Taheherõ a kẽtã lahyã thõ-
phỹãphũ tahe rò dẽtã dõ klyãdẽkũ. ⁹ Kayã cuõ rẽ dõ
Byacẽ anyẽhyã tõplutõphẽ, a krwõkuõ dõkhyẽ tõ-
plutõphẽ rò a èhtõ lahyã,

“Hosanna, htuthẽhtya lahyã Khwĩ Davi aphúkhũ.”

“Byacẽ dõ a hyã dõ Cõmarya amwiyẽ tõprẽnuõ, tẽsõri
ki lyãbẽdũ è ní~” †

“Hosanna, htuthẽhtya lahyã Cõmarya dõ a o dõ
mókhu akhãlẽ htyalõlõ yẽtõprẽ.”

¹⁰ Bí Byacẽ Jesũ nuõ dõ vĩ Jerusalem akhẽnuõ, vĩ
Jerusalemphũ tõvĩlõ thẽplõ tapũkazõ lõplĩ rò èthĩ
sudyã, “È ma ùpẽ?”

¹¹ Kayã bẽmũyẽ hẽsũ, “È ma Jesũ. È ma prẽpõ dõ a o
dõ Galilea kẽ, Nazarẽ vĩnuõ tõprẽ.”

Byacẽ Jesũ Hyãnuõ Dõ Tẽlũhõdu

(Marko 11:15-19, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

¹² Byacẽ Jesũ cuõnuõ dõ tẽlũtyã hõkũ rò a cuõnuõ
vẽhtekyã lõlõ~ kayã ipřĩ-isètẽ bĩnuõ tahe rò a nuõhtu
laklõtãkyã lõ ù lẽhtulyã rũ †† a dĩrẽhtyalõ nuõtahe ná
khuklyãhtyalõ dõ ù lẽonyã isẽ ná htulwĩ †† nuõtahe.

†† 21:5 Isaia 62:11, Zekaria 9:9 † 21:9 Li Htuthẽhtya 118:25-26
†† Kayã o dõ htyẽkẽ aruõ hyã dõ tẽlũhõdu rò a hyãhtulyã lahyã arũ
ná tẽlũhõdu rũ thyãphũ èthĩ ki ipřĩ lahyã ná tẽphũtẽlyẽ dõ ki
mẽlũhtya agnẽ. Prẽhtulyã rũ tahenuõ, thyãphũ ki nĩbẽ èrũ rò a
pũmẽ-e ùkhu. †† Kayã tahenuõ ipřĩ lahyã htulwĩ ná thĩmĩ dõ a ki
mẽlũhtya agnẽ prẽ.

¹³ Htuõrò a hé, "Lisäsëkũ hé, 'Vãhi ma ù ki é ná təcóbě ahi,' † manárò thĩ cuõ nõhtwõ lõhó vãphě ahi ná 'Prëu-huõehí lëowóo akhãlě hó."

¹⁴ Kayã mètèkhí khãduõdá tahe hyãnuõtõ kuõlõ Byacè Jesũ dõ tẹlũtyã hõkũ, rò a zasímě pẹlõ èthĩ.

¹⁵ Manárò bí bwídukhu tahe ná prèithyõ tẹthyótẹthya athára tahe myáhtyehó Byacè Jesũ mẹ tẹpọtẹpřya tahe htuõrò a myáhtye ná pacẹphú tahe éhtõhtya lahyã, "Hosanna, htuthéhtya Khwí Davi aphúkũ," dõ tẹlũtyã hõkũ akhẽnuõ, èthĩ thẹplòdu kanõ to.

¹⁶ Èthĩ sudyã Byacè, "Pacẹphú thítahe éhtõ nuõma nẹ nĩhuõ ẽ?"

Rò Byacè hészũ èthĩ, "Ò, vã nĩhuõ vã~, lisäsě hé, 'Pacẹphú thítahe ná pacẹphú dõ a õnúpã tahenuõ, nẹ ki nõhtuthéhtya èthĩ pã,' †† a hé phúnũ ma thĩ hõnõ kuõnyã ù to ẽ?"

¹⁷ Htuõrò Byacè Jesũ htecuõkyã dõ dõ Bethania rò a cuõ omyěo bínuõ.

Byacè Jesũ Nõkrã Thyěkyã Kadwímõ Tõmõ

(Marko 11:12-14, 11:20-24)

¹⁸ Anotõrõ bí mõi lĩ romũ akhẽnuõ, Byacè ná a khõ-pacẹ tahe kãkhyě khyěthya dõ vĩ Jerusalem, rò bí èthĩ kã dõ klyãlõ akhě, Jesũ thée dĩ. ¹⁹ Rò Jesũ myáhtye kadwímõ tõtõhò o dõ klyãhtũ rò a cuõ tõ lũ tadúro a myáhtye athè o tõtõhò to. A o shuõshuõ alè pře. Yětõ-phuõrò a hé kadwímõ yětõtõhò, "Thèkuõ pã tã ù tõtõ-phuõ tãmě ní~" a hé rò kadwímõ krãthyě cõ tõtõ-phuõthyě cõ.

²⁰ Bí a khõpacẹ tahe myáhtye tẹtwõhtya phúyě akhě, a khyéthukhyéthě lõplĩ cõ. Rò èthĩ sudyã Byacè, "Kadwímõ yětõtõhò a cuõthyě tõtõphuõthyě cyãtuõ phútětě ha?"

²¹ Byacè hészũ èthĩ, "Vã hécócõ thĩ~, nẹ zũe rò nẹ ki thẹplõrare to henuõma phú vã hé kadwímõ rò a thyěkrãkyã yěnuõ, thĩ ma~ thĩ mẹ cyãkuõdũ phúnũ pře. Thĩ ki męcýãlõklõ pã cõ ná nuõ pã. Thĩ ki hé so yětõmě, 'Thõtũ cuõ taphãkyã dõ htyědutavã akũnuõ,' henuõma a ki htwõhtya pẹ thĩ phú thĩ hé nuõ pã. ²² Thĩ ki zũe nuõ, thĩ kwitě dõ Phě Cómãrya a o ítětě~ bèbè thĩ nĩbè pã."

Kayã Htwõ Khuklõkhuklyã Tahe Sudyã Byacè Jesũ A Taryěshyosõ

(Marko 11:27-33, Luka 20:1-8)

²³ Byacè Jesũ nuõ dõ tẹlũhõdu vĩkũ rò bí a ithyõithy-atã ù akhẽnuõ, bwídukhu tahe ná Judaphú təcõbucõbè khuklõkhuklyã tahe hyã dõ Byacè a o rò a sudyã lũ, "Nẹ cuõmẹtuõ tẹphúyě tahe ròma nẹ cuõmẹ ná ùpě a taryěshyosõ pě? Ùpě nõmẹ nẹ pě?"

²⁴ Byacè hészũ èthĩ, "Vã sudyã kuõ thĩ nõgõ tõtõmũ, thĩ ki hészũ pẹ kuõ vã hère vã mẹ tẹyětahe ná ùpě a

taryěshyosõ pěnuõ vã ki hészũ pẹkuõ thĩ pã. ²⁵ Giovanni Baptista plwõ pẹ ù htyě yěnuõma Cómãrya dyé lũ taryěshyosõ ẽ? Mãtorò prẹlukayã dyé lũ ẽ?"

Rò èthĩ hé nĩdyělũ, "Pẹ ki hé, 'Cómãrya dyé lũ' kihérò, a klyã sudyã nyã hó pẹ, 'Kihéphúnũrò thĩ zũe lũ to mẹtě?' A klyã hé nyã phúnũ hó. ²⁶ Manárò pẹ ki hé, 'Prẹlukayã dyé lũ' kihérò, pẹ thěisě kayã bémũ yětahe alělě, mẹtěhère kayã yětahe yõ zũe lahyã ná Giovanni ma Cómãrya aprẹpřo málakõ tõtõpře, phúnũnuõ."

²⁷ Phúnũ akhu-akhyě èthĩ hészũ Jesũ, "Pẹ thěgněto."

Rò Jesũ hészũ èthĩ, "Kihéphúnũrò vã mẹtě yětahe ná ùpě a taryěshyosõ pě nuõ vã hészũ pẹ thĩ toto."

Tẹdyã Khãkho Phúpřekũ Thěnyě Ari-akyã

²⁸ "Hé pemyã vã thĩ tanẹ phútě? Kayã tõtõpře rò a phúpřekũ o thěnyě. Rò a cuõ hé a vyãdukłõ tõtõpře, 'Yětõnyě hyã dõ překhu rò hyãmyãkhwě thõbĩthèmõ ní~.'

²⁹ "Rò a hészũ aphě, 'Vã hyã to,' a hé tadúro dõkhyě nuõ a tanẹ nĩkhyě rò a hyã khyěthya.

³⁰ "Htuõrò phěyě tõtõpřenuõ a cuõke dõ aphúpatĩ tõtõpře a o rò a hé thyalũ phú a hé a phúvyãpře nuõtõtõpře. Rò a hészũ aphě, 'Ò phě, vã hyãdũ pã,' tadúro a hyã pėto.

³¹ "Phúpřekũ yěthěnyěnuõ, a mẹtõ aphě thẹplõ bítě tõtõpřetě?"

Rò èthĩ hészũ lũ, "Adu tõtõpře."

Rò Byacè hé èthĩ, "Vã hécócõ thĩ, thĩ lěnuõ akhãlě dõ mõkhu htyělěkěkũ nuõ, překwĩamo-arã ná himyãphemuõ tahe cuõnuõphekỹã thĩ hó. ³² Mẹtěhère Giovanni hyã dyélũ thĩ ná təcõtẹtẹ aklyã tadúro thĩ zũe lũ to. Manárò překwĩamo-arã ná himyãphemuõ tahe zũe lũ. Thĩ myáhtye cõ kayã yětahe athẹplõ htulya kã cõ tadúro thĩ thẹplõ htulyakã kuõ to htuõto thĩ zũekuõ cõ ù taki~ to.

Tẹdyã Khãkho Přemẹ-e Thõbĩthèphè Dõ Acyě Tahe

(Marko 12:1-12, Luka 20:9-19)

³³ "Nĩdã põ lahyã tẹdyã dõ aruõ yětõtõ. Bètõphuõnuõ přebyacè dõ a isõiplũ nĩdyé a thõbĩthèmõ tahe otõtõpře. A irãtavãbí nĩdyé lõ a tarěyě, rò a ikhũo nĩdyé ahekũ tõtõ dõ a ki ivĩhte ná thõbĩthèhtyě agně, htuõrò a isõhtya nĩ lěthũhtyalõ dõ ù lěopõmyã ná pře agně tõtõmě. Htuõrò a plwõkhyãkyã aprěyě ná přemẹpře tahe rò a htecuõkyã dõ kẹaruõ tõtõkẹ. ³⁴ Thyãphú překhyãe lũ pře tahe ki bẹepẹ kuõ lũ thõtõhè tahenuõrò, bí shuõkhě phũhyã hó dõ tõ ibaplõ hó thõbĩthè akhě nuõ, a nõhyã a přemètẹphú tahe dõ překhyãepře tahe a o.

³⁵ "Překhyãepře tahenuõ a pũ přebyacè a přemètẹphú yětahe rò a mũ lýtě tõtõpře, a měthyěkyã lýtě tõtõpře, tõtõpře rò a tã lũ ná lõ. ³⁶ Yětõphuõrò a nõhyã élõklõke přemètẹphú dõ èthĩ o rò a hyã klõ ná a hyã

† 21:13 Isaia 56:7 †† 21:16 Li Htuthéhtya 8:2

rě nuôtahe có tadúro prěkhyäeprě nuôtahe mecyëmecû èthi thyána a hyä rě nuôtahe prě. ³⁷ Dõkhyë-tadúro, a nõhyä a phúprěkhũ dõ èthi a o. 'Vãphú ná vãně ma èthi klyä thěnyãthétarě klõnyã prě,' a hé phúnuô.

³⁸ "Manáro bí prěkhyäeprě yětahe myáhtye lũ akhěnuô, èthi hé nídyélũ, 'È ma prě dõ a nĩbè ucětazě nuôtõprě hó, cuõ! Cuõměthyëkyä lũ pó~, rò pè ki phyé a ucětazě pã pó~, a hé lahyä phúnuô. ³⁹ Rò a pũ lũ rò a cwihtekyã lũ dõ taréklõ rò a měthyëkyä lũ.

⁴⁰ "Phúnuôro shyé~ prěbyacè hyätuõ pãnuô, a ki mę èthi phútě pã?"

⁴¹ Prělütyã khuklõ tahe ná Judaphú təcóbě khuk-lõkhuklyã tahe hésû, "A ki męcyëmecû, měthyëkyä kayäcyëkayäcũ nuôtahe pã. Rò a ki plwõkhyã khóke aprě yěnuô ná prěkhyäeprě dõ a ki ibě kãkhyëe pè lũ bí tětětěphõ hte ashuõakhě nuôtahe pã."

⁴² Byacè hé èthi, "Lisäsěkũ hé, 'Kayã mętya hi rò lõ dõ èthi víkyã lũ nuôtõměnuô a htwõhtya lõ dõ a tahtwõma lõ có hitõmě có. Yěnuõma Byacè Cómarya mětě prě, rò a mětě yěnuõma a tětprõtěprya nyacó.' [†] "Lisäsěkũ hé phúyěnuõma thĩ hõnó kuõũ tõphuõ~ to ě? Thĩ klyã hõnó nyãprě.

⁴³ "Phúnuôro vã hé thĩ mókhu htyělěkékũ dõ thĩ tókõ níbènuô Cómarya ki phyéphekyãphe thĩ pã. Rò a ki dyé ná kayã dõ a cű Cómarya angõ nuôtahe pã.

⁴⁴ Kayã dõ a latã dõ lõ yětõmě aõnuô, akrwĩ ki laké prě pã, manáro lõ yětõmě ki latã dõ lũlõ pã nuô, akrwĩakr-wó ki mũ kapřĩ lõ có pã." ^{††}

⁴⁵ Bí bwídukhu tahe ná Pharisěophú tahe níhuõ Byacè Jesũ dyákhákhõ akhěnuô, èthi thěgně ná Byacè hékho èthi. ⁴⁶ Rò èthi myápũ lahyã klyã dõ a kírě pũ Jesũ tadúro Jesũ ma prěprõ tõprě, kayã bémũ tahe yõ zűe lahyã phúnuô akhu-akhyë, èthi thěisě kayã bémũ nuôtahe alé.

Tědyã Khákhõ Těkã Sõměsõdya (Luka 14:15-24)

22 Byacè Jesũ dõnyã khákhõ pè khyěthyã èthi rò a hé, ² "Mókhu a htyělěkékũ nuõma athyána khwĩ tõprě dõ a taritaryã one pè a phúprěkhũ pwě kãsõdya dõ a ki buõebuõ sũ ù agně yěnuô tõprěhõ. ³ A nõcuõ éhyã kayã dõ a mehyãehyãõ lũ tahenuô ná prēmētēphú tahe tadúro èthi hésû lahyã, 'To, pè hyãkuõ nē to.'

⁴ "Htuõro a nõcuõé põ ná a prēmētēphú dõ aruõ tahe rò a hécuõnĩ lũ, 'Hěso pè kayã dõ vã mehyãehyãõ lũ nuôtahe, vã taritaryã htuõlõ hó dĩmõhé agněhõ. Vã měthyëe có púpěhdu ná púpěhú katúkatya tahe azye có. Hyãehyãõ lahyã kãsõměsõdya a tětětě yěnuõma

[†] 21:42 Li Htuthěhtya 118:22-23 ^{††} Ũ ră liphá mú~ nukhě tahe-henuõ, ù myáhtye lisäsě yětõmã opatõkuõ to

aní hõ, cuõhěso pè lahyã èthi phúyěnuô ní~ a hécuõnĩ a prēmētēphú tahe phúnuô.

⁵ "Manáro kayã dõ khwĩ mehyã lũ tahenuô a bezũbenyã tõcõ~ to. A htecuõ khókyã lõ. Tõprě rò a hyã dõ prěkhu, tõprě rò a cuõ mękuõmękhã. ⁶ A okyã tahe ke rò a pũ męcyëmecû khwĩ a prēmētēphú tahe, htuõro a měthyë lütě tahe. ⁷ Yětõphuõro khwĩ thěplõdu rò a nõcuõ aklyěphú tahe rò èthi cuõměthyëkyã lõ~ kayã dõ a měthyë lũ prēmētēphú nuôtahe rò sũũkyã lõ èthi vĩ.

⁸ "Rò a hé prēmētēphú tahe, 'Ũ taritaryã one lõhõ kãsõdya a tětětě tadúro kayã dõ vã mehyã lũ tahe nuõma kayã tahe dõ a tókõ mehyã to. ⁹ Cuõmõ lahyã dõ klyãtõ klyásásũ lũ nuô rò myáhtye ùpěpě~ bèbè éhyãlõ èthi dõ pwěkũyě ní~.' ¹⁰ Phúnuôro a prēmētēphú tahe htecuõ dõ klyãdu tahe akũ rò a cuõéka plõlõ lõ~ kayã dõ a myáhtye nuôtahe. Acyë bèbè, aryã bèbè, a hé pã to, a éka lõplĩ có rò dõ kãsõdya ahikũ nuô síprě bãtapĩ~ có.

¹¹ "Manáro bí khwĩ hyãnuõmyã síprěsímyã akhěnuô, a myáhtye síprě dõ a kũthyã kuõũ kãsõdya a hyeçã to o tõprě. ¹² A sudyã lũ, 'Khõmě~, nē kũthyánĩ kuõũ hyeçã kãsõdya to rò nē cuõ hyãnuõ ní kuõũ phútě?' Tadúro a hésû lũ tõmũ~ to.

¹³ "Yětõphuõro khwĩ hé a prēmētēphú tahe, 'Cõklõlõ atakhu khãduõ nuô rò tãhtekyã è dõ akhĩklě nuô. Khãlě bĩnuõ tõphoma tẽnguõplyãnguõryã akhãlě ná tẽ ățakrũ có khukhyë akhãlě.'

¹⁴ "Mětěhéro Cómarya mehyã élã kayã tadúro a nwõhtya patĩprě ù prě."

Judaphú Tahema A Tõkõdyé Khwĩ Caesare Amo-arã Ě? (Marko 12:13-17, Luka 20:20-26)

¹⁵ Htuõro thyáphú Pharisěophú tahe ki pũnĩ Byacè Jesũ hébèthú ngõ tahe agněnuõro, a htecuõ okúokyã nídyé lũ. ¹⁶ Èthi nõcuõ tõkuõ a khõpacě tahe ná Khwĩ Herodè aplõamũphú tahe dõ Byacè a o rò èthi cuõhé Byacè, "Thárãdu, pè thěgně ná nē ma kayã cócúcó tõprě. Nē ithyó có ù phú Cómarya thězũ nõhtwõprě ù nuôtahecó. Nē dã ithyóithyahõ ù henuõma nē ithyó pěprě ù tēmãtēcó prě. Prělukayã tahe tanecó nē phútě bèbè, nē thěisě kuõũ tõcõ~ to. Nē myãdu myãpatĩ kuõũ toto. ¹⁷ Phúnuôro nē hěpěmyã pè yětõcõ, ma nē tanę phútě? Ma pè tókõdyé Roma akhwĩdu Caesare amo-arã ě? Ma pè tõdyé to ě?"

¹⁸ Manáro Byacè Jesũ thěgněone htuõhõ dõ èthi kírě pũ lũngõ rò a hésû èthi, "Kayã cyézócõtę nē thĩ~, mamětěro thĩ hyãcyë sudyãkhõ ngõ phúyě mětě?"

¹⁹ Dyéluõ pěmyã vã rűzye dõ thĩ dyé ná amo-arã yěnuô," rò èthi hyãdyé lũ rűzye denari tõbè. ²⁰ Rò a sudyã èthi, "Yěma ùpě khuklõzãzõ pě? A rão ná ùpě amwĩpě?"

²¹ Rò èthi hésû, "Khwĩ a khuklõzãzõ ná khwĩ amwĩ."

Htuõrò Byacè hésù èthì, “Khwídu Caesare atè kihérò dyé ná khwíduunuô, Cómarya atè kihérò dyé ná Cómarya nuô.”

²² Bí èthì níhuô Jesù hé phúyě akhěnuô, a htetapa lõ-plí èthì rò èthì hteka taphakya lõ lülé.

Tèsudyã Tèotwõprè Shyé~ Thyěhtuõ Pã Ari-akya

(Marko 12:18-27, Luka 20:27-40)

²³ Bínuô tonyěhó, Saducěophú dõ a zúedú agně ná shyé~ thyěhtuõpã nuô tètwtõprè kakhýe o pã to tòmünüô a hyã dõ Byacè a o rò a hyã sudyã lü ngó tòmũ. ²⁴ Rò èthì sudyã Byacè Jesù, “Thárádu, Mosè hé pé pè ná prèkhũ tõprèprè ki thyě rò aphú ki okyã tõprè~ to hénuô, thyáphú aklwíalyã ki okyã kuõũ nuôrò, a puõprèkhũ bè phyédwó akhĩ okyãyě, a hé phúnuô. ²⁵ Khõnyárò dõ pèklěnuô puõ ná vyã prèkhũ o thuõthyótõprè. A vyãprélõ tõprè phyé amě rò dõkhyěnuô a thyěkyã amě lé, rò aphú okyã tõprè~ to akhu-akhyě apuõ dõkhyě tõprè bèphyédwó akhĩ okyã yětõprè. ²⁶ Apuõ nyěprè tõprè htuõrò thuõprè tõprè tuõdõ aprè thuõthyótõprè yětõprènuô a htwõhtya thyákuõ lõ phú avyãprè htwõhtya nuô. ²⁷ Dõkhyětadũ rò prèmò yětõprè thyě kuõno prè. ²⁸ Phúnuôrò shyé~ thyěihtòkakhýe amõnyě pã tonyěnuô, yě thuõthyótõprè. Aklěnuô, bítě tõprè ki htwõ avè pã? Mětěhéro èthì htwõnólõ lüvè nuõ~,” a sudyã Jesù phúnuô.

²⁹ Rò Byacè Jesù hésù kakhýe èthì, “Thĩ thú lõhó, mětěhéro thĩ thégně tãtè kuõũ lisãšě ná Cómarya a tètprõtèprya męcyã tè tahe to. ³⁰ Mětěhéro shyé~ ù thyě ihtòkakhýe pãnuô ù phyéphúphyémě, ù phyéphúphyévè o pãtohó, èthì ki thyákuõlõ phú mókhtuanéphú nuõtahe pãhó. ³¹⁻³² Tèthyě ihtòkakhýe ari-akya yěnuô, Cómarya hékyã, ‘Vã ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’ †† a hé phúyě nuõma thĩ hõnõ kuõũ to ẽ? Cómarya ma kayãthyě tahe a Cómarya mato, kayã htwõprè tahe a Cómarya.”

³³ Bí kayã bémũ níhuô a tètthyóyě akhěnuô, a khyéthukhyéthě lõplí cõ.

Ngómekyã Dõ A Lodulõ Ů

(Marko 12:28-34, Luka 10:25-28)

³⁴ Pharisěophú tahe níhuô ná Saducěophú tahe hékakhýe súbě Byacè Jesù tòmũ~ to rò Pharisěophú tahe éopló nídyé khyělũ. ³⁵ Dõ èthì aklěnuô, a thégně lõbãklõ Judaphú a tètthyótèthya nuô a otõprè rò a hyã sudyãkhomyã Byacè Jesù, ³⁶ “Thárá, tèmekyãngó a tètthyótèthya aklě yètahe nuõma bítě tòmũ rò a lodulõ ù?”

³⁷ Byacè hésù kakhýe, “Mõ lõthulõthé thĩ Cómarya ná thĩ thèplò sımělõ, mõ lõthulõthé è ná thĩ tèo-

htwõprè lõ~ plí, mõ lõthulõthé è ná thĩ tètana lõ~ plí.’ ³⁸ Yěma tèmekyãngó dõ a lodulõ tòmã hõ.

³⁹ Nyěmãtòmã ma, a thyáhó ná aré nuô tòmã hõ, ‘Mõ kayã dõ a ophúowó ná thĩ nuõtahe phú thĩ mõlyã nídyé thñé nuô.’ ⁴⁰ Lõ~ Mosè ná prèprõ thĩtahe a tètthyóithya a khãshyěkhãryã tahenuô a tatehtya lõplí dõ tèmekyãngó yěnyěmũ alo prè.”

Messia Ma Ůpě Aklwíalyã Pě?

(Marko 12:35-37, Luka 20:41-44)

⁴¹ Bí Pharisěophú cuõ oplõoplu lõ lü akhěnuô, Byacè Jesù sudyã èthì, ⁴² “Křistu dõ a męlwõhtekã ù yětõprè ari-akya nuô, thĩ tana lõ phútě? Aklwíalyã tãkalyã dõ ůpě o?”

Rò èthì hésù, “Khwí Davi aklwíalyã.”

⁴³ Rò a hé èthì, “Ki męphúnuôrò mamětěrò Thé Sãšě Byacè hturyã Davi rò a cuõnõ étuõ Křistu yěnuô, ‘Byacè’ mětě~? Mětěhéro a cuõhé tuõ,

⁴⁴ ‘Byacè Cómarya hé vã Byacè, “Bí vã mępě lõlãtakli tyahĩ prèthéhte † nẹ nuõtahe rò vã dya-olõ èthì dõ nẹ khanyělě hító nuô, onyão dõ vã takhu cóhtwó yětõkyě.” ††

⁴⁵ “Rò Khwí Davi ki é lü, ‘Byacè’ kihérò a cuõ htwõ cyã Khwí Davi aphúkhũ phútě?” ⁴⁶ Ů hésù kakhýe cyã pã lõ tõprè~ to. Cáhtya bínuô tonyě tãplehyã nuô ù sudyãbũ pã lõ tõprè~ to.

Byacè Jesù Dyérõdyéryě Tęcõbucõbě A Khuklõkhuklyã Tahe

(Marko 12:38-40, Luka 11:37-52, 20:45-47)

23 Byacè hé kayã bémũ tahe ná a khõpacě tahe, ² “Prèithýó tètthyótèthya athárã tahe ná Pharisěophú tahe ma a níbè taryěshyosõ dõ a bè ithýóithya héhte taple luõ pé ù ná Mosè a tètthyótèthya tahe.

³ Męphúnuôrò thĩ bè níđã èthĩngó, thĩ bè krwõmę lõ phú a hėsoluõ pé thĩ nuô. Manárò krwõmę kuõ tã phú èthì męnuô tãmě, mětěhéro èthì yètahe nuõma a krwõmę kuõ phú a hé pé ù nuõtahe to. ⁴ Èthì nõlũkrwõmę ù tęcõbucõbě a tètthyótèthya écõ thyánã a nõzá ù tãmuõttãtè dõ ahtuõanyé tahenuô tadúro thyáphú ù ki zãbè tãmuõttãtè dõ ahtuõanyé tahe agněnuô, takima èthì męcwõ cõ ù to.

⁵ “Lõ~ èthì mę hõ nuõtahe nuô a thészũ nõmyãhtye ù ná ané prè. Èthì isé tapye lyãdu lisãšě htõ rò a cõ lahyã dõ a mãhtélo ná a takyãlo, htuõto èthì thészũ thyã lahyã çawõkarõ dõ akhãmĩ htũklõ ná ù nuõtahe.

⁶ Bípwebíla akhěnuô, èthì thészũ onyão lahyã dõ khãlě htyalõ tahe. Kidõ tęcõbě hõkũ héro èthì thészũ onyão lahyã khãlě dõ ù lěbezúbenyã lü nuõtahe prè. ⁷ Dõ klěkũ kayã oplu-ophè aklě hénuô, a thészũ nõhébè bezũ ù ná ané, rò a thészũ nõě ‘Thárã’ ù ná anéné.

† 22:24 Li Dõnyã 25:5 †† 22:31-32 Li Hteka 3:6,15

‡ 22:37 Li Dõnyã 6:5 †† 22:39 Li Cõbucõbě 19:18 †† Khura

††† 22:44 Li Htuõthéhtya 110:1

⁸“Manàrò thĩ rò nõ é ‘Thárá’ tã ù ná thĩné tãmé ní~, mètèhéro thĩthárá ma a o prè tòprèprè~ tuõ prè. Htuõ-to thĩ ma thĩpuõthĩvyã thyálõ lũ prè. ⁹Dõ hekhu yènuô é ‘phě’ tã ù tòprè~ tãmé ní~, mètèhéro nèphè oprè tòprèprè~ tuõ prè. È ma a o dõ mókhu. ¹⁰‘Thárádu,’ nõ é tã thĩné ná ù tòprè~ tãmémé, mètèhéro nè thárádu o prè tòprèprè~ tuõ prè, è ma Byacè Krístu. ¹¹Kayã dõ a htwõ thĩ prèmetèphú nuõma kayã dõ adulõ dõ thĩklẽ hó. ¹²Kayã dõ a phyéhtyalõ ané nuô, Cómarya ki shy-atã lũ pã. Kayã dõ a shyalyã ané nuô Cómarya ki dyahtyalõ lũ pã.

Tècóbè Khuklõkhuklyã Dõ A Hébé Taklyéngõ Tahe

¹³“Judaphú a prèithyó tètthyótètthya athárá thĩtahe ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki ciryã thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõte ané tahe. Thĩ mēbí phekyãlõ lõ~ kayã dõ a myápũnuõ dõ mókhu htyèlèkèkũ nuõtahe kadã. Thĩ nèbyacè nĩdũ có rò thĩ nuõnĩ to tadúro thĩ pũ mètãtũbí kyãlõ kayã dõ a myápũnuõ nuõtahe akadã. ¹⁴Judaphú a prèithyó tètthyótètthya athárá thĩtahe ná Pharisèophú thĩ~ Cómarya ki ciryã thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõte ané tahe. Mètèhéro thĩ cuõ hébé taklyé phyéphekyãlõ prēmòokryã ahi ná a tãmuõttãtè tahe rò thyáphú ù ki myãhtye thĩ phú kayãcókayãtè tahe nuõrò thĩ kwĩ còbèhtũ pè ù. Mephũnuõrò Cómarya ki ciryã cyèklõ thĩ ná ù pã. †

¹⁵“Prèithyó tètthyótètthya athárá ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki ciryã thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõte ané tahe. Thyáphú thĩ ki ilo kanuõ nĩkuõ kayã tòprènuô, thĩ cuõlè tavã yenyacõ dõ khõlõ khukhu, dõ htyèkũkũ có, rò bí kayã tòprèprè thèplò zũe krwõmẽ kuõ hó thĩ dõ a kò ná ngarakũ tahenuô, thĩ ithyóithya lũ dõ a ki htwõhtya thĩ khõpacẽ dõ acyãcũklõ ná thĩ nyèphuõ.

¹⁶“Kayã mètèkhĩ dõ a thũ pè ù klyã thĩ~, Cómarya ki ciryã thĩ pã. Thĩ hé, ‘Kayã tòprèprè ki byãangõ ná tètũhõdu hénuô, a lèhéó ná tãcõ~ to, manàrò ki a cuõbyã angõ ná htẽ dõ a o dõ tètũtyã hõkũ nuõtahe hénuõma a bè htwõhtya phú a hé nuô.’ ¹⁷Kayã olõoklõ thĩ~, thĩ thèplò a mètèhè yènuô a lè vã~. Tanẽ myámõ, bítè tãcõ a loduklõ. Htẽ loduklõ ẽ? Ma tètũhõdu dõ a mēsãsẽ htèyènuô a loduklõ ẽ? ¹⁸Thĩ hé, ‘Kayã tòprèprè ki byã angõ ná tètũtyã arẽ yènuõma, a lèhéó ná tãcõ~ to. Manàrò ki a cuõ byã angõ ná tètũ dõ a o dõ tètũrèkhu yènuõma a bè htwõhtya phú a hé nuô.’

¹⁹Kayã mètèlè thĩ~, tanẽ myámyã, bítè tãcõ duklõ, ma tètũ ẽ? Tomanã tètũrè dõ a dyé sãsẽ tètũ nuô ẽ?

²⁰Phũnuõrò kayã dõ a byã angõ ná tètũrè akhẽnuô, a byãpa tõkuõ lõ hó ná lõ~ tẽ dõ a o dõ tètũrè alõ nuõtahe hó. ²¹Htuõrò kayã dõ a byã angõ ná tètũhõdu nuô, a byã nuõttõkuõ lõ hó ná Cómarya dõ a o dõ tètũhõdu

akũ yènuô tòprè hó. ²²Kayã dõ a byã angõ ná mókhu nuô, a byã nuõttõkuõ lõ hó ná Cómarya lèonyã ná prè dõ a onyã bí alõnuô tòprèhõ.

²³“Prèithyó tètthyótètthya athárá thĩ ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki ciryã thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõte ané tahe. Thĩ mē phú Mosè a tètthyótètthya hénuô to. Thĩ myã talwókyã tẽ dõ a loduklõ tahe vã~. Thĩ mēcõtèto, thĩ thèzõnĩ ù to. Thĩ có ná thĩngõ to. Thĩ ahóacĩ tahe dõ ù é ná mí, dilã ná kumĩ thĩ tahenuô, thĩ dyé ná pwishyètõpwĩ tadúro bè ciryatè cõcõtète, bè thèzõnĩ ù, bè ohtwõprè có ná ngõ yètahe nuõma tẽ dõ a lodu rò thĩ tøbè mēprõ tõkuõ ná thĩ pwishyètõpwĩ yènuô. ²⁴Kayã mètèkhĩ dõ a thũ pè ù klyã thĩ~, thèisè ná thĩ õnuõ nĩtyã lakõ phõtháphú tøbè rò thĩ pryèkyã lũ manàrò thĩ píklũ nuõnĩ có tathĩbuõdu tãduõ có.

²⁵“Prèithyó tètthyótètthya athárá ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki ciryã thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõte ané tahe. Thĩ yètahe nuõma a thyácõdũ ná kayã dõ a sĩplĩ bëlõdĩbè dõ aklõ nuõtahe cõni, dõ thĩ thèplõkũ nuô a o bãtapĩ có ná tẽpũphe zèplèphe ù ná lũmẽmõ nĩdyédũ thèplõ yènuô tahe có. ²⁶Pharisèophú dõ a mètèkhĩ thĩ~, sĩplĩkyã rëlõ bëlõbèkyã ná dĩbè dõ akũ nuõtahe. Thĩ ki mephũnuô túma dõ aklõnuô a plĩhyã kuõdũ pã.

²⁷“Prèithyó tètthyótètthya athárá ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki ciryã thĩ pã, thĩ ma kayã dõ a cyézócõte ané tahe. Thĩ ma athyanã ù byã luõkũ ná lõ rò ù plõbũ è dõ aklõ nuõtahe hó. Aklõ rò abũsútũ twõlã tadúro dõ akũ rò a o shuõshuõ prè ná luõkrwĩluõkrwõ ná athõalõ tahe prè. ²⁸Phũnuõhõ dõ aklõ rò ù myãhtye thĩ ná kayãcókayãtè ryãlã tahe tadúro dõ akũ rò a o bãtapĩ có ná tẽcyézócõte nè ná tètthũtèplã tahe có.

²⁹“Prèithyó tètthyótètthya athárá ná Pharisèophú thĩ~, Cómarya ki ciryã málakõ có thĩ pã. Thĩ ma kayã dõ a cyézócõte ané tahe. Thĩ byã pè prèprõ mú~ nukhẽ nuõtahe aluõkũ ná lõ. Thĩ taritaryã twõ pè kayãcókayãtè tahe aluõkũ. ³⁰Htuõrò thĩ hé, ‘Pè ki ohtwõprè tõ bye dõ phyèphuõ yètahe ahtũkhè hénuõma, pè klyã onuõ tõkuõ nyã dõ kayã dõ a mēthyè prèprõ nuõtahe aklè to,’ thĩ hé lahyã phũnuô.

³¹Phũnuõrò thĩ dyèluõ lĩphõ cóhõ thĩné ná thĩ ma kayã dõ aklwĩalyã hó ná a mēthyè prèprõ nuõtahe cóhõ.

³²Phũnuõrò tarú mē plehyã tadũ põ lahyã dũ ní~. Mèlõmēbãhtya lõ pèpõdũ thĩphyèthĩphuõ a tètthũtèplã nuõtahe ní~.

³³“Rũmũmyã thĩ~, rũthĩ aphũalyẽ thĩ~, Cómarya kírè ciryatã thĩ dõ ngarakũ pãnuô, thĩ cuõ siplèbé cyã phútè? ³⁴Phũnuõrò vã ki nõhyã pè thĩ prèprõ tahe, prèthèkhũthègnè tahe ná Thárá thĩtahe pã, tahehenuô thĩ ki mũthyèhtya èthĩ dõ krusulõ pã, tahehenuô thĩ ki mũ lũ ná iplĩrwĩ dõ tètõbèhõkũ pã rò thĩ ki cuõlè pũ èthĩ tõvĩ htuõ tõvĩ pã. ³⁵Lõ~ kayãcókayãtè dõ ù mēthyè èthĩ bí hekhu yètahe athwi, cáhtya bí Abèlè athwi nuõrò, tuõhyã dõ Barakia aphũprèkhũ Zekaria athwi

† Û rã lĩphã mú~ nukhè tahehenuô, ù myãhtye lĩsãsẽ yètõmã opatõkuõ to

dố ử mệthyẽ lủ bí tẹlũhồdu ná tẹlũrẻ aplèkũ yẽnuô, Cómarya dyahtyalỏhỏ tẹthủ yẻtahenuô dố thỉkhu hỏ. ³⁶ Vả hẻcỏcỏ thỉ~, tẹ yẻtahenuô a ki lỵabẻ lỏ thỉ dố a ohtwỏprẻ khỏnyẻ yẻtỏhtủ tahe akhu pả.

(Luka 13:34-35)

³⁷ “Kỏ~ vĩ Jerusalem, vĩ Jerusalem~ prẻprỏ dố ử nõhyẻ ẻthỉ dố nẻo tahenuô, taheherỏ nẻ mệthyẻkyẻ ẻthỉ, taheherỏ nẻ tẻ ẻthỉ ná lỏ. Phủ shyẻmuỏ takỏtakẻbỉ nỉdyẻ aphủ dố adẻlẻ nuô, vả yẻcủ takỏtakẻbỉnỉ tamỏmỏ cỏ nẻ tadủrỏ nẻ thẻzủ nõtakẻbỉ nỉ vả ná nẻnẻ to. ³⁸ Myámỏ lahyẻ~ Cómarya ki dya-okryẻkyẻ túdủ thỉ tẹlũhồdu yẻnuô pả. ³⁹ Rỏ vả hẻ thỉ, thỉ ki myẻhtye pả vả tohỏ, rỏ shyẻ~ thỉ hẻhỏ, ‘Kayẻ dố a hyẻ dố Cómarya amwỉkủ yẻtỏprẻnuô, a ki nỉbẻ dủhỏ tẻsỏri nỉ~.’ † Thỉ hẻhtuỏhỏ phủnuô pả rỏ thỉ ki myẻhtye khyẻthyẻ no vả pả.”

Ủ Ki Mẻ Tẻprỏkyẻ Tẻlũhồdu Pả Ari-akyẻ

(Marko 13:1-2, Luka 21:5-6)

24 Bí Byacẻ Jesủ htecuỏkyẻ dố tẻlũhồdu vĩkủ akhẻnuô, a khỏpacẻ tahe hyẻ dố lủo rỏ a nõmyẻ lủ ná tẻlũhồdu dố ử isỏhtya lủ nuỏtahe. ² Rỏ a sudyẻ a khỏpacẻ tahe, “Lỏ~ tẻnuô tahe thỉ myẻhtye lỏ ẻ? Vả hẻlủỏ cỏ pẻ cỏ thỉ, lỏ~ yẻ tahenuô, ử ki hyẻ dỏtẻprỏkyẻ lỏ ẻ pả. Lỏ yẻtahenuô a oỉcủ pả lủ tỏmẻ~ to pả.”

(Marko 13:3-13, Luka 21:7-19)

³ Bí Byacẻ Jesủ onyẻo dố Oliva sokhu akhẻnuô, a khỏpacẻ tahe hyẻophủkuỏ túdủ lủ rỏ ẻthỉ hẻ lủ, “Hẻ-soluỏ pẻkuỏmyẻ pẻ dố nẻ hẻ pảnu tahenuô, a ki htwỏhtya bỉkhẻtẻ pả? Nẻ kỉrẻ hyẻ bỉkhẻtẻ pả htuỏrỏ hekhuyẻ ki tadủkyẻ bỉkhẻtẻ pảnuỏ tẻprotẻprẻ amỏadyẻ tỏcỏcỏ ki oluỏhtya rẻ pả ẻ?”

⁴ Byacẻ hẻsủ ẻthỉ, “Rỏnỉ lahyẻ thỉnẻ nỉ~, nõilolahỏ cuỏnỉ tẻ ử ná thỉnẻ tẻmẻ nỉ~. ⁵ Mẻtẻhẻrỏ kayẻ ki hyẻdỏkwỏ lahỏlyẻ nỉdyẻ lahyẻ anẻ ná vảmwỉ pả tahenuô a o ẻlẻ pả, rỏ ẻthỉ ki dỏkwỏ lahỏ lỵẻ nỉdyẻ lahyẻ anẻ, ‘Vả ma Krỉstủ’ rỏ ẻthỉ ki ilolahỏ ẻlẻ ử pả. ⁶ Thỉ ki nỉhuỏ tẻsẻtẻpẻ dố a htwỏhtya khỏnyẻ yẻnuỏtahe pả, htuỏtỏ thỉ ki nỉhuỏhtỏ nỉhuỏlyẻ ná ử kỉsỏkipẻ lủ pả tadủrỏ thẻisẻ bẻzỏbẻthỉ tẻ lahyẻ tẻmẻ nỉ~. Phủyẻ tahe nuỏma a bẻ htwỏhtya nyẻ pả, manẻrỏ yẻnuỏma hekhủ kỉrẻ tadủ hỏnuỏ mẻhỏtỏ. ⁷ Mẻtẻhẻrỏ myẻcỏ tỏcỏ ná tỏcỏ, htyẻkẻ tỏkẻ ná tỏkẻ kỉsỏkipẻ lủ pả. Kẻvỉkẻkỏ ná tanẻhtỏdỉ tahe ki ohtyahtỏohtyalẻ lỏplỉ dố hekhuyẻ tỏphỏ htuỏ tỏphỏ pả. ⁸ Lỏ~ tẻhtwỏhtya yẻtahe nuỏma mẻpẻprẻ tẻcyẻtẻcủ a khỏshẻyẻkhỏryẻ dố athẻnẻ prẻmỏ kỉrẻ phủo hỏsẻ mỏpẻ nuỏprẻ.

⁹ “Htuỏrỏ ử kỉpủkỉcỏ lỏ thỉ pả, ử kỉmủkipỏ lỏ thỉ pả htuỏtỏ ử ki mẻthyẻ thỉ pả. Dố thỉ cỏ ná vả akhu-akhẻrỏ kayẻ pwỏ~ tỏprẻ ki thẻhte lỏ thỉ pả.

¹⁰ Bỉnuỏkhẻ pả kayẻ ki vĩkyẻ ẻlẻ a tẻzủtẻnyẻ pả. A ki isẻ lủmwỉ tỏprẻ ná tỏprẻ pả. A ki thẻhte nỉdyẻ lỏ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ pả. ¹¹ Htuỏtỏ prẻprỏ klwolahỏ anẻ tahe

ki oluỏhtya ẻlẻ pả rỏ a ki ilolahỏ ẻlẻ ử pả.

¹² Tẻmủmyẻrỉcyẻ ohtyaẻ akhu-akhẻ, tẻmỏnỉ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ ki sỉmẻ hyẻ ná hyẻ pả. ¹³ Manẻrỏ kayẻ dố a ihtỏtanyẻ okỏsỏma dố a tẻzủtẻnyẻ akủ tuỏdỏ atadủ tahenuô Cómarya ki mẻlwỏhtẻkẻ ẻthỉ pả. ¹⁴ Htuỏrỏ mỏkhu ahtẻkẻ a tẻthẻkrủmỉla yẻnuô, ử ki hẻsỏdỏnyẻ nỉhuỏ pẻlỏ kayẻ o dố hekhuyẻ tỏba lỏ pả, htyẻkẻ pwỏtỏkẻ ki nỉhuỏnỏ lỏhtuỏhỏ tẻkhyẻthẻyẻ pả túma hekhuyẻ ki tadủkyẻ no prẻ.”

Tẻ Tarỏthẻ Thẻisẻ

(Marko 13:14-23, Luka 21:20-24)

¹⁵ “Thỉ ki myẻhtye ử ihtỏo dố tẻsẻsẻ akhẻlẻ pả. Tẻthẻzỏtẻthẻyẻ ki mẻ taprỏmủmyẻ lỏ Cómarya tẻlũhỏ-du pả. Prẻprỏ Danielẻ rẻ tẻthẻzỏtẻthẻyẻ yẻ ari-akyẻ. Nỏ thẻgnẻplỏ lahyẻ kayẻ dố a hỏ li thỉtahe nỉ~. ¹⁶ Htuỏrỏ bỉ thỉ myẻhtyẻhỏ tẻhtwỏhtya phủyẻ hỏ pả akhẻnuô, kayẻ dố a o dố Juda kẻkủ tahe bẻ klyehtya lahyẻ dố sokhunuô. ¹⁷ Kayẻ ki o dố hikhuklwỏ tabyekhu tỏprẻprẻ nuỏ nõklyẻtẻ phẻnỉ tẻ a tẻmuỏtẻtẻ dố hikủ nuỏtahe tẻmẻ. ¹⁸ Kayẻ o dố lỵẻkhu tahenuô nõkẻ phẻnỉ tẻ acỏklỏ tẻmẻ. ¹⁹ Bỉnuỏkhẻpẻ nuỏ a ki sỏryẻsỏphẻ pẻ nyẻcỏ prẻmỏ dố a o ná ahỏathẻ tahe agnẻ ná aphủ ỏnủ pẻlủ nuỏtahe agnẻ pả. ²⁰ Thỉ bẻ htekyẻ ashủỏakhẻ yẻnuô, thẻphủ a ki tẻtỏ tẻ ná kẻrỏkhẻ tẻmẻ tomanẻ Judaphủ a Mỏnyẻduỏ tẻmẻnuỏ, kwỉcỏbẻ lahyẻ nỉ~. ²¹ Bỉnuỏkhẻpẻ tẻpyẻtẻsẻ ná tẻcyẻtẻcủ tahe ki ohtya pả. Dố hekhủ htwỏhtyalủ pả tuỏkhỏnyẻ yẻnuỏ cỏ bẻbẻ, dỏnodỏkhyẻ pả bẻbẻ, tẻpyẻtẻsẻ, tẻcyẻtẻcủ dố myẻhtyẻnỏ takhyẻ~ to tahenuô, a ki ohtya pả. ²² Cómarya ki mẻphuỏ pẻ tẻcyẻtẻcủ yẻ ashủỏakhẻ to hẻnuô, kayẻ ohtwỏprẻbẻ tỏprẻ to. Manẻrỏ Cómarya yỏ myẻ kayẻ dố a nỏhtya yẻtahe amẻthẻ akhu-akhẻ, a ki mẻphuỏhyẻ ashủỏakhẻ pả. ²³ Bỉnuỏakhẻpẻ nuỏ, kayẻ tỏprẻprẻ ki hẻ, ‘Nẻ hyẻ myẻmỏ, Krỉstủ obỉyẻ,’ tomanẻ ‘A o dỏnuỏ,’ a ki hẻ thỉ phủnuỏ pả tadủrỏ zủ tẻ lahyẻ tẻmẻ nỉ~. ²⁴ Mẻtẻhẻrỏ prẻklwo lahỏ phủ Krỉstủnuỏ ná prẻklwo lahỏ phủ prẻprỏ thỉ tahenuô a ki ohtya ẻlẻ pả. ẻthỉ ki mẻluỏ cyẻ pẻ ử tẻ dố a htẻtapẻ cỏ ử nuỏtahe ná tẻprotẻprẻ tahe pả. A ki mẻcyẻ hẻnuỏma a thẻzủ ilolahỏ nỉ cỏ kayẻ dố Cómarya nỏphẻyẻ htuỏhỏ lủ nuỏ tahecỏ. ²⁵ Tẻmẻ-anẻ yẻtahe hyẻtuỏ tyẻhỏtỏ akhẻnuỏ, vả dyẻrỏdyẻryẻ one pẻ hỏ thỉ hỏ.

²⁶ “Phủnuỏrỏ kayẻ tỏprẻprẻ ki hẻ thỉ, ‘Cuỏmyẻ lahyẻ mỏlẻ, Messia odỏ lỏtamỏmủ nyẻkhu nuỏ,’ a ki hẻ thỉ tadủrỏ cuỏmyẻ lahyẻ tẻmẻ nỉ~. Tỏmanẻ a ki hẻ thỉ, ‘A o bỉ hidỏkủ yẻ prẻ,’ a ki hẻ tadủrỏ zủ tẻmẻmẻ.

²⁷ Mẻtẻhẻrỏ phủ shyẻlỉbỏ takhẻhtya dố kẻcỉhte rỏ kayẻ o dố kẻcỉnuỏ tahe myẻhtyẻnuỏ, prẻlukayẻ aphủkủ mẻhỏ vẻyẻ ki hyẻ pả ma a thẻ phủnuỏ pả.

²⁸ Tẻthỏtẻlỏ obítẻ~ ma latya ihỉplỏ bỉnuỏ.”

† 23:39 Lỉ Htuthẻhtya 118:26

Prèlu Aphúkhũ Ki Hyã Ari-akyã

(Marko 13:24-27, Luka 21:25-28)

²⁹ “Bí tẹcyětẹcũ, tẹpyátẹsẹ ashuõakhẽ ohtwõhtya talwó htuõhõ pãnuõ, tõphuõtuõ

‘Còmarya ki mẹkhíkyã tamõ pã. Lẽ ki lĩ pãtohõ. Sè dõ mólẹ tahe ki latãprõkyã lõpã. Còmarya ki mẹ kazikazuõ lõlõ~ mólẹ a tẹprõtẹprya nuõtahe pã.’ †

³⁰ “Bínuõakhẽ pãnuõ, prèlukayã aphúkhũ mähõ vãyẽ atẹhyã amáadyã ki oluõhtya dõ mólẹ pã. Htuõrõ lõ~ kayã o dõ kẹ pwõtõkẹ tahe kinguõkihè lõ pã. Èthĩ ki myáhtye lahyã prèlukayã aphúkhũ mähõ vãyẽ a ki sidyáhyãní òluõ dõ mólẹ pã rò a ki olõbã có ná a tẹprõtẹprya ná a tẹtaryẽdu taryẽhtũ dõ ashyo-asõ yẽnuõtahe pã. †³¹ Û ki uõ prashyohtya kwõ pã. Rò kayã dõ Byacè nwóhtya htuõhõ èthĩ rò a o lahyã dõ hekhu lwĩkyělwĩná, cáhtya dõ módá khãshyẽ tuõdõ módá tadũ pwõ~ tõprẽnuõ, Còmarya ki nõhyãlyã tanéphũ tahe pã rò a ki hyãéoplõ tõiõ èthĩ lõ~ plĩ pã.

Phyéni Tèithyõ Dõ Kadwímõ A O

(Marko 13:28-31, Luka 21:29-33)

³² “Khõnyãrõ phyéni lahyã tèithyõ tâcõ dõ kadwímõ aloyẽnuõ. A dã lẹ dyácẹ tamahtehõ, alè bèhõ hẽrõ thĩ thẽgnẽ ná kẹkúkhe phũhyã tuõhõ. ³³ Phũnuõhõ bí thĩ myáhtyehõ lõ~ tẹyẽ tahe htwõhtyahõ akhẽpãnuõ, thẽgnẽ lahyã ná prèlukayã aphúkhũ mähõ vãyẽ a hyãphũtuõhõ dõ kadãkũhtũ hó ní~. ³⁴ Vã héluõ cócõ~ pẹ có thĩ, lõ~ kayã dõ a ohtwõprẽ khõnyãyõtõtũ tahe thyẽlõ tyahito nuõ, tẹyẽtahe ki htwõhtya lõ pã.

³⁵ Mókhu ná hekhu ki símekyã pã tadũrõ vãlãvãngõ yõtãhenuõ a símekyã pẹ takhyã~ to.

Mõnyẽmõthẽ Yẽnuõ Û Thẽgnẽ Tôprẽ~ To

(Marko 13:32-37, Luka 17:26-30, 17:34-36)

³⁶ “Manárõ tẹyẽtahe ki htwõhtya mõnyẽmõthẽ, ashuõakhẽ bikhẽtẽ pãnuõ ù thẽgnẽ tôprẽ~ to. Tanéphũ o dõ mókhu nuõtahe có bèbè, a thẽgnẽ toto. Aphúkhũ ná anẹ yõtõtprẽ có~ bèbè, a thẽgnẽ toto. A thẽgnẽ prètũ vãphẽ tôprẽ~ tuõprẽ. ³⁷ Phũ a htwõhtya dõ Noah htũkhẽnuõ, prèlukayã aphúkhũ mähõ vãyẽ ki hyãpã akhẽnuõ, a ki htwõhtya thyákuõdũ phũnuõ pã.

³⁸ Mètèhẽrõ bí htyẽdubĩ tyahito akhẽnuõ, ùẽũõ, kãsomẽsõdya lũ tuõ có bí Noah nuõ dõ thòklyẽdukũ nuõtõnyẽ có. ³⁹ Tẹ kírẹ htwõhtya phúyẽ pãnuõ, tuõ có bí htyẽhyã dubĩ thyekyã lõ cóhõ èthĩ akhẽ có nuõ~, a thẽgnẽhĩ lahyã tâcõ~ to. Shyẽ~ prèlukayã aphúkhũ mähõ vãyẽ kírẹ hyãhõ pã akhẽnuõ, a ki htwõhtya thyákuõdũ phúyẽnuõ pã. ⁴⁰ Bínuõkhẽpã, prèkhũ thẽnyẽ dõ a rya rólũ tẹ dõ lyãkhu nuõ, tôprẽ rò ù ki ékãkyã lũ pã, tôprẽ rò a ki okyã pã. ⁴¹ Prèmõ isátũsũ lũ

† 24:29 Isaia 13:10, 34:4 †† 24:30 Daniel 7:13 ‡ Prèthiphéphũ dõ a thẽgnẽ lĩsãsẽ tahehe nuõ, a zũe ná Jesũ hé prẽ ví Jerusalem ki pyékya pã prẽ. A hé ná hekhu tadũ pã ari-akyã nuõ mato.

buõkũlã thẽnyẽnuõ, Còmarya ki ékãkyã è tôprẽ pã. Tôprẽrõ a ki dya-okyã lũ pã.

⁴² “Mephũnuõrõ othãklyã lahyã, mètèhẽrõ thĩbyacè ki hyã bitẽ tõnyẽ pã nuõ thĩ thẽgnẽ to. ⁴³ Manárõ thẽnẽ lahyã, hĩbyacè ki thẽgnẽ ná prèhuõ kírẹ hyã bitẽ tõtthẽtẽ pã hẽnuõ, a ki opõsũ pã rò prèhuõ hyãnuõ ehuõcyãto. ⁴⁴ Phũnuõ akhu-akhyẽ, thĩ yõtãhenuõ bèbè, otaritayã one kuõ lahyã thĩnẽ ní~, mètèhẽrõ shuõkhẽ bí thĩ tanẽtuõ to pãnuõ, prèlukayã aphúkhũ mähõ vãyẽ ki hyã pã.

Prèmõtẹphũ Dõ Acó Ná Angõ Ná Prèmõtẹphũ Dõ Acó Ná Angõ To

(Luka 12:35-48)

⁴⁵ “Prèmõtẹphũ dõ acó rò a plõphẽ tôprẽma ùpẽ? Prèmõtẹphũ dõ acó tôprẽ mamáhõ abyacè dyètã lũ tẽmẽ dõ a bè myákhwè buõebuõõnĩ prèmõtẹphũ dõ aruõ tahe dõ lũ takhukũ rò a buõẽ tõshuõtõkhẽ èthĩ yõtõtprẽnuõ hó. ⁴⁶ Abyacè ki kãmyáhtye ná a prèmõtẹphũ yõtõtprẽ mẹ tẽmẽ kihẽrõ a ki dyé lũ tẽmẽnĩkhwòkè pã. ⁴⁷ Vã hécócõ~ có thĩ, Byacè yõtõtprẽ a tãmuõttãtẽ lõ~ plĩnuõ a ki dyètãlõ dõ lũ khadãkũ pã rò a ki nõmyã nõkhwè ní ná lũ pã. ⁴⁸ Manárõ hékuõrẽ prèmõtẹphũ dõ acyẽ tõtprẽnuõ, a ki tanẽ. ‘Vãbyacè kãkhyẽ lẹpryã ná hĩto,’ a tanẽ rò, ⁴⁹ a kimũkipõ, pèpèpõ prèmõtẹphũ dõ aruõ tahe pã, rò a ki emũõpryã tõná kayã lẹklõ emũõmũ tahe pã. ⁵⁰ Rò shuõkhẽ bí a tanẽ tuõto rò a eõõtãpã tõnyẽnuõ, abyacè ki kãkhyẽtõ bĩnuõ tõnyẽ pã. ⁵¹ Abyacè ki ciryacyẽ ciryacũ lũ pã rò a ki dyanuõ tõkyã lũ ná bí kayã cyézócõtẽ anẹ nuõtahe lẹo akhãlẽ nuõ pã. Khãlẽ bĩnuõ tõphonuõ ù kinguõkihè, ù ki ą takrĩtakrũ có ùkhukhyẽ có pã.

Prèmõ Dõ A Krwõkruõ ù Aprèshyẽ Ari-akyã

25 “Mókhu htyẽlẹkékũ nuõ, athyãná prèmõ krwõkruõ ù aprèshyẽ phyéni mikõ rò cuõopõ myásũ khõmẽ prèkhũ hyã ari-akyã yẽnuõ hó. ² Nyãprẽ rò a plõphẽ, nyãprẽ rò a plõphẽ kuõũ to. ³ Prèmõ dõ a plõphẽ kuõũ to yèthényã nuõ, a phyéhyã níkuõ amikõ tadũrõ a phyéhyã nílõ kuõpõ mihtyẽ to. ⁴ Manárõ prèmõ dõ a plõphẽ yèthényã nuõ a phyéhyãní amikõ rò a phyéhyãnílõ põ mihtyẽ ná pyã tahe.

⁵ Khõmẽprèkhũ hyãtuõ pyãzèpyãsẽ akhu-akhyẽ èthĩ omyèkhãmýẽnuõ htuõrõ a omyèni lõ lahyã.

⁶ “Bí mõnẹkhẽ nuõ, ù èhtõ, ‘Kõ~ khõmẽprèkhũ hyãhõ, htecuõ myásũ mõ lahyã.’

⁷ “Rò prèmõ dõ a krwõkruõ ù yẽlõ~ plĩ ihtõ rò tari-taryã lahyã ami pwõ~ tôprẽ. ⁸ Prèmõ plõphẽ kuõũ to tahe hé prèmõ plõphẽ tahe, ‘Dyèkuõ pẹ thĩmihtyẽ, pè-mi kírẹ pĩhõ.’

⁹ “Manárõ èthĩ hẽsũ, ‘Tokõle, a pòpẹ tuõkuõ pã thĩgnẽ to, aryãlõ ma thĩ cuõipri nídyẽ khõdũ thĩgnẽ dõ ù lẹisẽ mihtyẽ khãlẽnuõ.’

¹⁰ “Bí èthĩ cuốpápřé đố klyálo akhěnuô, khôměpřekhũ hyātuố lếhố, přemò plốphế đố a o tari-taryã anế tahe hyãnuố tộkuố ná khôměpřekhũ đố kạsômếsốdya a tềtềđố khălế rò ử mềbĩkyã kadã.

¹¹ “Đốkhyế rò přemò đố a plốphế kuốũ to yếtahe kạ-tuố rò a hé lahyã, ‘Byacè, Byacè, bãmố pếkuố rế pề kadã.’

¹² “Tadúro khômế překhũ hếsũ èthĩ, ‘Vã hếlakố có thĩ, và thềgnếnố thĩ to.’

¹³ “Phúnuôrò othãklyã lahyã, mềtềhếro mộnyếmộthế đố přelũ aphúkhũ yế ki hyãkhyếthyã bíkhếtề pãnuô thĩ thềgnếcyãto.

Dyã Khákhò Přemềtềphú Thếthuố Ari-akyã

(Luka 19:11-27)

¹⁴ “Mốkhu htyếlếkếkũ nuô a thỹã kuốpốđũ ná kayã tồpřé đố a kịrế htecuố klyã rò éplố a přemềtềphú tahe, rò a dyếkyã a tềduzãhtyathế tahe đố a přemềtềphú tahe a takhukũ. ¹⁵ Tồpřé rò a dyếkyã lũ htế nyãcwế, tồpřềpố rò tồkò, đố aruôtồpřé kuốke rò tồcwế, phú èthĩ onã a tềcyãtềdề nuô a ibề pề èthĩ htuốrò a hte-cuốkyã klyã. ¹⁶ Kayã đố a nịbề htế nyãcwế yếtồpřềnuô, a nịbề hóhố ná a htecuố mềkuố rò a cuố mềnịhte élốpố nyãcwế. ¹⁷ Phúnuôrò a nịbề htế tồkò yếtồpřềnuô, a cuố mềkuốhte èhtyalố pố nyếcwế.

¹⁸ Manáro đố a nịbề htế tồcwế yếtồpřềnuô, a htecuố rò a cuố ivề hekũ tồkũ rò a cuố iplũ uốbĩkyã abyacè htếyế đố helế.

¹⁹ “Mộnyếmộthế nyếhyãhố rò èthĩ Byacè kạtuố rò a kạsudyã plốkhyế htế đố a dyếkyã èthĩ nuôtahe. ²⁰ Kayã đố a nịbề htế nyãcwế yếtồpřềnuô, a phyếhyã èhtyapố nyãcwế rò a hé abyacè, ‘Byacè, nề dyếkyã và htếarã nyãcwế. Rò yếlế, và mềhtenị élốpố hó nyãcwế hó.’

²¹ “Abyacè hếsũ lũ, ‘Ồ, aryã nyacố, nề ma přemềtềphú đố aryã rò acố ná và, nề có ná và dyế nề tềpatíphú yế-tahe akhu-akhyế, và ki dyế èhtya lố~ klốpố nề tềmề đố nề ki pốtarí élốklố pố ná yếnuô pã. Hyã thềkrũthếlố rốkuốđũ ná và.’

²² “Kayã đố a nịbề htế tồkò yếtồpřềnuô, a phyếhyã èhtyapố tồkò rò a hé abyacè, ‘Byacè, nề dyế và htế arã tồkò, rò yếlế, và mề htenị élốpố hó tồkò hó.’

²³ “Rò abyacè hếsũ lũ, ‘Ồ, aryã nyacố. Nề ma přemềtềphú đố aryã rò acố ná và. Nề có ná tề đố và dyế nề patíphú yếtahe akhu-akhyế và ki dyế èhtya lố~ klốpố nề tềmề đố nề ki pốtarí élố klốpố ná yếnuô pã. Hyã thềkrũthếlố rốkuốđũ ná và!’

²⁴ “Yếtồphuốrò kayã đố a nịbề htế tồcwế yếtồpřềnuô a hyãhé abyacè, ‘Byacè, và thềgnế ná nề ma kayã đố apyã nyacố tồpřé. Buố đố nề isố kuốũ to tahenuô nề cuố kềkạ dủgnế, buố đố nề iluố kuốũ to tahenuô nề cuốpốkạplố dủgnế. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyế và thềisế rò và cuố iplũ uốkyã nềhtế yếtồcwế đố helế, myãmố, yếlế~ htế đố nề dyếkyã và nuô.’

²⁶ “Rò abyacè hếkạkhyếsũ lũ, ‘Kayãcyế kayãcũ, kayã-taklế kayãlếbyã, nề thềgnế ná buố đố và isố mắto tahenuô, và cuố kềkạ dủgnế, buố đố và iluố mắto tahenuô và cuố pốkạplố dủgnế vàhế? ²⁷ Nề ki thềgnế phúnuôrò nề dyếbốkyã và htếyế đố přề phyếbồphyếlố htếtahe a takhukũ to mềtề? Nề ki mềphúnuô hếro shyế~ và kạkhyế pãnuô và ki nịbề kạkhyế aphúphú amuốmuố pã kốkố.

²⁸ “Phyế kạkhyếdwố khyếthyã htếnuô tồcwế rò dyế ná kayã đố a nịbề acwếshyế yếnuô tồpřé. ²⁹ Mềtềhếro lố~ kayã đố ử zũenị lũ rò ử dya-onị tặtề đố lũo tahenuô, ử ki dyếèhtya lố~ pố lũ pã. Rò atề ki o tặpồtặpề có pã. Manáro kạyã đố ử dya-o tặtề patíphúpřé đố lũlố rò ử zũenị lũ to tahenuô, ử ki phyếkạkhyế lốphe khyếthyã èthĩ pã. ³⁰ Tặhtekyã přemềtềphú olốoklố yếtồpřé đố tềkhítềlố aklế nuô. Bĩnuôtồphonuô ử ki cuốnguốcuốhề, ử ki ạ takritakrũ có ửkhukhyế pã.’

Tềciryã Đốkhyế Tadũ

³¹ “Shyế~ přelũ aphúkhũyế ki hyã ná alĩatakhế pã rò amốkhu tanếphú tahe ki hyã tộkuố ná lũ akhếpãnuô a ki onyão đố a khuklyãhtyalố takhế akhu pã. ³² Myếcô lố~ plĩ nuô a ki hyã oplốlố đố lũnyếhyã pã rò phú přềkyếthímíphú ibếkhố nịdyế athímí tahe ná pề tahenuô, a ki ibề khốlố kayã yếtahe pã. ³³ A ki dyakhố thímí tahe đố atakhu cóhtwố tồkyế pã rò pề tahenuô a ki dya khố đố atakhu cóci tồkyế pã.

³⁴ “Bĩnuôakhế pãnuô, khwí yếtồpřé ki hé kayã đố atakhu cóhtwố yếtahe pã, ‘Hyãmố lahyã, thĩ ma kayã đố a nịbề vàphế a tềsốri tahe, hyãnuố phyếdwố lahyã mốkhu htyếlếkếkũ đố a mắhố nề ucềtazề đố ử tari-taryã one pề thĩ đố mốkhu htwốlũ hekhu htwốthếpã akhếyế nuô. ³⁵ Mềtềhếro bí và thềvĩthếe akhế thĩ dyếedyếố và, bí và thềđhtyế akhế thĩ dyếố và, bí và cuốhtwố sịpřé akhế thĩ éomyế mốsũ và. ³⁶ Bí và oryã lếkũlếthyã akhế, thĩ dyếkũdyếthyã và, bí vàsívãsế akhế, thĩmyãthĩkhwề nịdyế và. Bí ử dốtặ và đố htốkũ akhếnuô, thĩ hyã olế kuố và.’

³⁷ “Rò kayãcốkayãtề yếtahe ki hếsũ è, ‘Byacè, pề cuốmyãhtyenố nề thềvĩthếe rò pề cuố dyếenố nề bókhếtề? Nề thềđhtyế rò pề cuố dyếonố nề bókhếtềtề? ³⁸ Nề htwố sịpřé rò pề cuố ésũnố nề, tomanã nề oryã lếkũlếthyã rò pề cuố dyếkũdyếthyãnố nề bókhếtềtề? ³⁹ Bí nề oswíosế akhếnuô bèbề, bí ử dốtặ nề đố htốkũ akhế nuôbềbề pề cuố hyã olếnố kuố nề bókhếtề?’

⁴⁰ “Khwí yếtồpřé ki hếsũ èthĩ, ‘Vã hếlakố có thĩ, đố và puốvyã tahe aklế, thĩ mềcwốnố kayã đố ử tanề patílố lũ tồpřé nuôma mắhố thĩ mềcwố và hó.’

⁴¹ “Htuốrò a ki héke kayã o đố atakhu cóci tahe, ‘Hte-cuố taphãkyã ná và, thĩ ma kayã đố a nịbề tềsốhã tahe, cuốnuố kuố lahyã đố ử taritaryã one pề khĩnếri-

cyá khukló nuôtôduď ná a khínékhinď nuôtahe agně dď èthí ki cuďo bí mi dď a pĭpĕ tōphuď~ to nuôtōphē akū nuô. ⁴² Mĕtĕhĕrò bí vā thĕethĕo akhĕ, thĭ dyéedyĕo vā to. ⁴³ Bí vā htwō sĭprĕ akhĕ, thĭ ěsū vā to. Bí vā oryá lĕkŭlĕthyá akhĕ, thĭ dyĕkŭdyĕthyá vā to. Bí vāsŭwāsĕ akhĕ, htuôto bí ũ dōo vā dď htōkŭ akhĕ, thĭ hyámáyăkhwĕ vā to.'

⁴⁴ "Rò èthĭ ki hĕsū lŭ, 'Byacĕ, nĕ thĕvĭthĕe bĕbĕ, nĕ thĕohtyĕ akhĕ bĕbĕ, nĕ cuď htwō sĭprĕ akhĕ bĕbĕ, nĕ oryáŭkŭ oryáthyá akhĕ bĕbĕ, nĕsŭwĭnĕsĕ akhĕ bĕbĕ, ũ dōtă nĕ dď htōkŭ akhĕ bĕbĕ, pĕ cuďomyáhtyĕ nĕ rò pĕ mĕcwō nĕ to bŏkhĕtĕ?'

⁴⁵ "Rò a ki hĕsū èthĭ, 'Vā hĕlakŏ cŏ thĭ, dď vā puďvyá tahe aklĕ, thĭ ki mĕcwōnŏ kuďŭ kayă dď ũ tanĕ patĭlŏ lŭ nuôtōprĕ~ to hĕnuôma măhŏ thĭ mĕcwō vā to hŏ.'

⁴⁶ "Phúnuôrò èthĭ ki khyábĕ tĕcĭrya tacúprĕ talĕkrĕ pă, manárò kayă cŏ yĕtahenuô a ki cuď nuďnĭ dď mŏkhu rò a ki nĭbĕ thĕhtwŏprĕ tacúprĕ pă."

Èthĭ Kĭrĕ Tanĕ Kre Mĕthyĕ Byacĕ

(Marko 14:1-2, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

26 Bí Byacĕ hĕsoluď pĕ lŏ htuďhŏ yĕtahe akhĕnuô, a hé a khŏpacĕ tahe, ² "Thĭ thĕgnĕhŏ, alopă nyĕnyĕ ma pwĕ dď ũ ě ná tĕcuďtalwŏpwĕ hyătuďhŏ. ũ ki isĕtăkyă prĕlukayă aphúkhŭyĕ pă rò ũ ki mŭthyĕtyakyă lŭ dď krusulŏ pă."

³ Bĭnuôakhĕnuô, bwĭdukhu tahe ná Judaphŭ tĕcŏbucŏbĕ khuklŏkhuklyă tahe oplŏlŏ lŭ dď bwĭdukhułŏ Caipha ahŏkŭ. ⁴ Èthĭ taritaryă one lŏ hŏ ná a ki pŭmĕthyĕ huŏkyă Jesŭ. ⁵ Manárò èthĭ hé nĭdyĕlŭ, "Bĭ pĕ mĕpwĕ akhĕyĕnuô pĕ tŏ pŭnĭ lŭ to, păma kayă bĕmŭ tahe thĕplŏdu rò a mĕtarŭtapyă lŏhe."

Ŭ Lyătă Htyĕnuômŭ Dď Jesŭ A Khuklŏlŏ Bí Dď Bethania Dŏkŭ

(Marko 14:3-9, Giovanni 12:1-8)

⁶ Bí Byacĕ Jesŭ o dď dď Bethania Simonĕ dď tĕsĕmŭmyă dď phálo bĕnŏ lŭ nuôtōprĕ ahĭkŭ rò a edĭ akhĕnuô, ⁷ prĕmò tōprĕ hyă dď lŭo rò a phyĕhyănĭ pyă dď ũ mĕ ě ná lŏbŭ dď a obă ná htyĕnuômŭ ngŭdupĭdu yĕtŏpyă rò a hyălyătă dď Byacĕ Jesŭ a khuklŏlŏ.

⁸ Bí a khŏpacĕ tahe myáhtyĕ akhĕnuô, a thĕplŏdu rò a sudyă lŭ, "Cuďmĕlŏ kyădĕ mĕtĕ? ⁹ Ki isĕ htyĕnuômŭ yĕnuô hĕma a nĭ ngŭdupĭdu nyacŏ rò a nĭ rŭ yĕnuô dyĕkuď ná kayă sŏphăsŏryaphŭ nuô kŏkŏ."

¹⁰ Byacĕ Jesŭ thĕgnĕ akhu-akhŭyĕ, a hé èthĭ, "Thĭ cuď mĕdĭdyă prĕmò yĕtŏprĕ mĕtĕ? A mĕtĕyĕ nuôma aryă nyacŏ dď văgnĕ hŏ. ¹¹ Kayă sŏphăsŏryaphŭ tahe otŏkuď ná thĭ pwŏ~ tōphuď cŏ, manárò văyĕnuô vă otŏlă kuď ná thĭ to. ¹² Bí a lyătă htyĕnuômŭ yĕ dď vă nĕlŏ akhĕ yĕnuôma, măhŏ a tari one pĕhŏ vă dď ũ ki iluŏtă vă dď luŏkŭ pă nuô hŏ. ¹³ Vă hĕcŏ~ cŏ thĭ, shyĕ~ ũ lĕ hĕsodŏnyă hŏ tĕthĕkrŭmila yĕ dď hekhu yĕtŏba

bĭtĕ~ tŏpho pă bĕbĕ, ũ ki tanĕhtyă tuŏbĕnĭ ě pă rò ũ ki dyăluďnĭ tĕ dď a mĕhtuďhŏ yĕnuô pă."

Juda Thĕplŏtŏ Dď A Ki Isĕkyă Byacĕ

(Marko 14:10-11, Luka 22:3-6)

¹⁴ Dď Byacĕ Jesŭ a khŏpacĕ shyĕthĕnyĕ aklĕ amwĭ ná Juda Iscariot hĕyĕtŏprĕnuô, a cuď dď bwĭdukhu tahe a o. ¹⁵ Rò a cuď sudyă èthĭ, "Vă ki dyĕtăkyă Jesŭ dď thĭ takhukŭ hĕrò thĭ dyĕ vă bátĕ?" Rò èthĭ dyĕ lŭ rŭzyĕ thakha. ¹⁶ Cáhtyă bĭnuô rò Juda htŭmyă shuŏkhĕ dď a ki tătŏtăbĕ dď a ki isĕtăkyănĭ Jesŭ.

Tĕcuďtalwŏpwĕ Sĕesăsĕ Mŏhĕ

(Marko 14:12-21, Luka 22:7-13, Giovanni 13:21-30)

¹⁷ Bí pwĕ e khŏmŭ sŏdŏ huŏmŭtapho arĕlŏ tŏnyĕ nuô, a khŏpacĕ tahe hyă dď Jesŭ a o rò a hyăsudyă lŭ, "Tĕcuďtalwŏpwĕ sĕesăsĕ mŏhĕ yĕnuô, nĕ thĕzŭ nŏtaritaryă tŏ pĕ bĭtĕ tŏphotĕ?"

¹⁸ Rò a hĕsū èthĭ, "Cuďnuď dď vĭkŭ nuôrò cuď dď prĕkhŭ nuôtōprĕ a o nuô rò cuď hé lŭ, 'Thará hé, shuŏkhĕ phŭhŏ dď văgnĕ hŏ, rò vă bĕebĕo tŏ tĕcuďtalwŏpwĕ sĕesăsĕ mŏhĕ ná vă khŏpacĕ dď nĕhĭkŭ' hé ě phŭnuô ní~." ¹⁹ Rò a khŏpacĕ tahe mĕphŭ a hé èthĭ nuô rò èthĭ cuď taritaryănĭ lahyă tĕcuďtalwŏpwĕ sĕesăsĕ mŏhĕ agně bĭnuô.

²⁰ Bí mŏkhĭpalŏhŏ akhĕnuô, Byacĕ ná a khŏpacĕ shyĕthĕnyĕ onyăo tava rŏlŏ lŭ dď lĕedĭrĕ akhăshŭyĕ. ²¹ Rò bí èthĭ edĭ akhĕnuô, a hé èthĭ, "Vă hĕcŏcŏ~ thĭ, dď thĭklĕ yĕ, kayă dď a ki isĕtăkyă vă pănuô a o tŏprĕ."

²² Yĕtŏphuŏrò èthĭ thĕplŏ mŏpă cŏ taki~ to, rò a sudyă lahyă Byacĕ tŏprĕ htuď tŏprĕ, "Byacĕ, nĕ hĕnuô tŏprĕma vă mătŏ văhĕ?"

²³ Byacĕ hĕsū èthĭ, "Kayă dď a bŏnuŏe tŏkuď ná vă dď bĕlŏkŭ nuôtōprĕ ma măhŏ prĕ dď a ki isĕtăkyă vă pă nuôtōprĕ hŏ. ²⁴ Phŭ lisăsĕkŭ hĕone ná prĕlu aphúkhŭ măhŏ văyĕ a bĕ thyĕ nyăpă tadŭrò kayă dď a ki isĕtăkyă prĕlu aphúkhŭ yĕtŏprĕnuô, Cŏmarya ki cĭrya lŭ pă. A ki opacĕlyă to hĕnuôma aryăklŏ pă cŏ dď lŭgnĕ cŏ."

²⁵ Yĕtŏphuŏrò Juda dď a ki isĕtăkyă lŭ yĕtŏprĕ sudyă lŭ, "Thará, nĕ hé nuôtōprĕma vă mătŏ, văhĕ?" Byacĕ hĕsū lŭ, "To, nĕ măhŏ."

(Marko 14:22-26, Luka 22:14-23, Corinthia arĕlŏ tŏba 11:23-25)

²⁶ Bí èthĭ ěsĕ akhĕnuô, Byacĕ Jesŭ phyĕ khŏmŭ rò a hĕbwĭhĕtaryĕ Cŏmarya, htuŏrò a ibiphĕ rò a dyĕtă dď a khŏpacĕ tahe a takhukŭ, rò a hé èthĭ, "Phŭĕemŏ lahyă, yĕma vă nĕklŏ hŏ."

²⁷ Htuŏrò a phyĕhtyă bĕ rò a hĕbwĭhĕtaryĕ rò a dyĕtă đĭtŭ dď a khŏpacĕ tahe a o rò a hé èthĭ, "Ŭmŏ lahyă yĕ.

²⁸ Bĕyĕ ma tĕemaklŏ athĕ dď a măhŏ văthwi dď a ki htŭwĭtă rò a ki plwŏkyă kayă ěprĕ atĕthŭ pă. ²⁹ Vă hĕso pĕ thĭ, cáhtyă khŏnyăyĕ tăplehyănuô vă ŏnŏ pă thŏbĭthĕhtyĕ yĕ tohŏ. Vă ki kăŏ rŏkuď khyĕthyă thŏbĭthĕhtyĕ athĕ ná thĭ dď văphĕ ahtyĕakĕkŭ pă."

³⁰ Htuõrò èthĩ irõ htuthétya Cómarya ali-irõ tótõ rò a htecuõhtyakyã dö Oliva sokhu.

Byacè Jesũ Hépro Ané Ná Petru Ki Htébíkyã Lũ Pã

(Marko 14:27-31, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)

³¹ Htuõrò Byacè Jesũ hé èthĩ, "Lisäsëkü hé, 'Vã ki mũ prëkyëthímí pã, rò thímímũ tahe ki klyapruõklyapryã lõ pã.' †
"Mëtehéro yëtõthë pã nuõ, tẽ ki htwõhtya ná vã phúyẽ pã akhu-akhyë, thĩ ki hteklya cuõkhókyã lõ vãlẽ pã," a hé phúnuõ.

³² "Manáro shyë- vã thyë ihtòkakhýë htuõpãnuõ, vã ki cuõ rë thĩ dö Galilea kékũ nuõ pã."

³³ Petru hésũ, "Ũ ki théplòpyékyã lõ có nẽ khälẽ bèbè, vã klyã théplò pyékyã vinyã ná nẽ taki- to."

³⁴ Manáro Byacè Jesũ hésũ lũ, "Vã hécócó nẽ, yëtõthë bí shyëphẽ i-uhya tyahító pã nuõ, vã thégnëno lũ to, nẽ ki htébíkyã bã vã thuõphuõ pã."

³⁵ Manáro Petru hésũ, "Vã töbè thyë tõkuõ có ná nẽ bèbè, vã thégnëno lũ to nuõ vã hécó nyã taki- to hõ." Rò a khõpacẽ dö aruõ tahe krwõhékuõ lõ phúnuõnuõ.

Byacè Jesũ Cuõ Kwícóbẽ Dõ Gethsemani Akhãlẽ Tôpho

(Marko 14:32-42, Luka 22:39-46)

³⁶ Htuõrò Byacè Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõ dö khälẽ tôpho dö ũ è ná Gethsemani rò a hé èthĩ, "Bí vã cuõ cóbẽ dö nuõtõpho akhëpãnuõ, onyãokyã kuõrë lahyã bíyë ní-." ³⁷ A ékrwõcuõnĩ Petru ná Zebedeo aphúprëkhũ thényë rò a théplëthézõ hyã rò a théplòkũ théplòkyã hyã. ³⁸ Htuõrò a hé èthĩ, "Vã théplëthézõ thyëkyãhõ, a thyácónã vã kírë thyë cóhõnuõ. Okyã lahyã bíyë rò othãklyã lahyã ní-."

³⁹ A cuõ plehyãpõ dö nyë takiphú rò a omyë takluõtã dö hekhu rò a kwícóbẽ rò a hé, "Kõ- phẽ- nẽ ki phyë taphãkyã pẽ vã tẽcyëtëcũ abëlõ yëtõbè mã anĩ prë kihéro phyétaphãkyã pẽ vã, manáro vã thézũ mẽ cú- dù vã théplò to. Cú- dùprë nẽ théplò ní-."

⁴⁰ Htuõrò a kakhýë khyëthyã dö a khõpacẽ tahe a o rò a kã myáhtye èthĩ omyëni sõtapa lõ, rò a sudyã Petru, "Thĩ othãklyã nyë tõkuõ ná vã bí tòmũnuõprë rò thĩ thãklyã khyãbeto è? ⁴¹ Thyáphú thĩ ki cuõnuõ tõkuõ tã dö tẽilo-ilyã akũ tãmënuõ, thãklyã rò kwícóbẽ lahyã ní-. Thĩ théplòshyomë nyacó tẽ dö atõ tadúro thĩ nẽklõ yënuõ a hęcërecë nyacó."

⁴² A cuõ khyëthyã nyëphuõtõphuõ rò a kwícóbẽ, "Kõ- vã phëthédõ-, vã bè õ- nyã hõ tẽcyëtëcũ a bëlõyë, phyétaphãkyã ní to kihéro, cú- dùprë nẽ théplòní-."

⁴³ Bí a kakhýë myã khyëthyã a khõpacẽ tahenuõ, a kãmýáhtye ná èthĩ omyësõtapa lõplĩ. Èthĩ théomyë cyëtãlwósúlũ rò a myáhtebé pã có to. ⁴⁴ Rò a htecuõ kwícóbẽ khyëthyã thuõphuõtõphuõ rò a héthyã khyëthyã phú a hé rë nuõprë.

⁴⁵ Htuõrò a kakhýë dö a khõpacẽ tahe a o rò a hé èthĩ, "Thĩ o- myë tadúpã lahyã, thĩ okuõ tabéthëprã tadú pã có lahyã phútë? Nĩdã myámõ lahyã, shuõkhë dö ũ ki isëtãkyã prëlukayã aphúkhýyë dö prëoraphú tahe a takhukũnuõ, a hyãtuõhõ. ⁴⁶ Ihtòmõ lahyã, rò pẽ ki cuõ-, prë isëtãkyã vã yëtõprë hyãtuõhõ."

Juda Éhyãní Kayã Tahe Rò A Hyãpũ Byacè Jesũ

(Marko 14:43-50, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)

⁴⁷ Bí Byacè Jesũ hébè pãprë akhënuõ, Juda dö a otõkuõ dö lõ khõpacẽ shyéthényë aklë yëtõprënuõ a hyãtuõ bínuõ. Rò ũ krwõhyãkuõ lõ tôplutõphë có rò a phyëhyãnĩ lahyã imũ, ipõ ná né tahe. Kayã yëtahe nuõ- ma mãprë bwídukhu tahe ná myécõphú a khuklõkhuklyã tahe plwõhyã èthĩ nuõtahe prë. ⁴⁸ Prëisëtãkyã Byacè yëtõprënuõ a dyéthëgnë one rë htuõhõ èthĩ, "Kayã dö vã nuõmũ è tôprë nuõma mãhõ Jesũ dö pẽ thézũpũ è nuõtõprë hõ rò hyãpũ lahyã lũ ní," a héone èthĩ phúnuõ. ⁴⁹ A hyã tödë tôphuõhyã dö Byacè Jesũ a o rò a hyã hé lũ, "Thárá, nẽ omõ-oryã è?" Htuõrò a nuõmũ lũ.

⁵⁰ Rò Byacè hékakhýësũ lũ, "Khõmõ, nẽ hyã bíyë rò nẽ lëhyã mëitënuõ tarú mëmõ."

Htuõrò kayã tahe hyãpũkyã Jesũ. ⁵¹ Kayã dö a krwõ hyãkuõ ná Byacè Jesũ aklë tôprënuõ a báhte ané rò a pãtũkyã bwídukhuõ a prëmëtëphú tôprë akhãlẽ tókhõ.

⁵² Byacè hé lũ, "Ryãnuõ dwókyã nënë nuõ. Mëtehéro kayã dö a pũ nenuõ a kipyékikyã khyë ná nẽkhyë pã.

⁵³ Thyáphú mókhuphú tahe ki hyãlyã takëbínĩ vã agnënuõ, vã ki kwĩ vãphẽ dö a ki nõhítã èthĩ klyëmũdu shyényëmũ hënuõ vãphẽ dyëtã tôphuõ dyëtã có vã mã- a ní có nuõma thĩ thégnëto è? ⁵⁴ Ki vã mephúnuõ hëro lisäsë a tẽräone dö a bè htwõhtya phúyënuõ a cuõlõcuõbãhtya cyã phútë?"

⁵⁵ Htuõrò Byacè Jesũ hé kayã bëmũ, "Vã mã kayã dö a mëthú tẽthyótëthya tôprë nyã è? Thĩ hyãpũ vã rò thĩ hyã có ná né ná imũipõ có phútë? Vã onyã ithyóithya ũ dö tẽlũtyã hõkũ pwõnyëpwõthë có rò thĩ pũ vã toto.

⁵⁶ Manáro tẽhtwõhtya ané phúyë nuõma thyáphú prëpõ räonekyã tahe kilõkibãhtya agnë prë." Htuõrò lõ- a khõpacẽ tahe hteklya taphãkyã lõ lũlẽ.

Judaphú Khuklõkhuklyã Tahe Ciryã Jesũ

(Marko 14:53-65, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵⁷ Kayã dö a hyãpũ Jesũ yëtahenuõ, a pũkã lũ dö bwídukhuõ Caipha héyë tôprënuõ ahi. Bínuõ mã prëithyõ tẽthyótëthya athára tahe ná tẽcóbucóbẽ khuklõkhuklyã tahe oplõ lõhõ lũ bínuõ. ⁵⁸ Petru krwõcuõ lõ kuõ prë Byacè Jesũ. A cuõ nuõtuõkuõ dö prëlũtyã akhuklõ dulõ yëtõprë ahõ lotarékũ rò a nuõ onyã tõkuõ ná klyëphú dö a opõ takëni nuõtahe. Rò Petru opõmyã ná ũ kírë ciryã kryã- Byacè phútë pã, phúnuõ.

† 26:31 Zekaria 13:7

⁵⁹ Thyáphú èthí ki cirya męthyękyă ní Jesŭ ag-nęnuôrò, bwídukhu tahe ná Judaphú dǎ a o ná a taryęshyosǎ htyalǎ klǎlǎ ũ tahe myápŭ lahyă lękẹlahǎ lęnẹlahya Jesŭ atẹthú tahe. ⁶⁰ Kayă hyăkhyă lahǎlahya ẹlă lŭtẹthú phúyẹphúnuô tadŭrò a htwǎ khuklǎdu khusuhtŭ tahe myáhtye ná a nẹ lŭ tẹthú yětahenuô a tătẹ to.

Dǎ khyětadŭrò kayă thényẹ hyăhte rò a hé, ⁶¹ "Kayă yětòprẹnuô a hé, 'Vă mętäprǎkyă Cómarya tẹlŭhǎduyẹ rò thuǎnyẹ akŭ vă isǎhtyabẹ khyęprẹ' a hé phúnuô."

⁶² Htuǎrò bwídukhu lǎ tǎprẹ ihtò rò sudyă Jesŭ, "Nẹ hé kăkhyęsŭ ũ hyădya nẹ tẹthú yětahe tǎmŭ- to mętẹ? ũ hyăkẹhyănẹlǎ nẹ tẹthú yęnuôma nẹ nĭhuǎ to ẹ?"

⁶³ Manárò a dyátaklwo prẹ.

Bwídukhu lǎ nuôtòprẹ hé, "Vă byă vǎngǎ ná Cómarya dǎ a htwǎprẹ yětòprẹ rò vă ki sudyă nẹ, nẹ ma Messia mǎhǎ Cómarya aphúkhŭ nuôtòprẹ mǎlakǎ hó ẹ nuô hẹpẹmyă pẹ."

⁶⁴ Rò Byacẹ Jesŭ hẹsŭ lŭ, "Ò, nẹ hẹnuôma amǎ tadŭrò vă ki hẹpẹ lǎ thĭ pwǎ- tǎprẹ ná nopǎnuô thĭ ki myáhtye prẹlŭkayă aphúkhŭyẹ ki onyă bí prẹ dǎ a tẹprǎtẹprya dulǎ yětòprẹ atakhu cǎhtwǎ nuôtǎkyẹ pǎ. Htuǎrò vă sidyáhyă ǎlŭ pǎ nuô thĭ ki myáhtye pǎ."

†

⁶⁵ Yětòphuǎrò bwídukhu lǎ yětòprẹ htǎzẹ aca rò a hé, "A hẹthúhǎ Cómarya hó. Pẹ cuǎlotuǎpǎ prẹkhyáthẹ tahe phútẹ? Myámǎ lahyă, thĭ nĭhuǎ lahyă hó a hẹbẹthú Cómarya ná thĭnẹ cǎ hó. ⁶⁶ Thĭ tanẹ phútẹ?"

Rò èthĭ hẹsŭ lahyă, "A tǎ thyẹ nyăhǎ," phúnuô.

⁶⁷ Htuǎrò èthĭ htuplá lŭmẹthẹ, mŭ lŭ, plŭ lŭ, tahehe rò a plyă lŭ. ⁶⁸ Rò èthĭ hé lŭ, "Kǎ- Krĭstu, prǎ pẹ myă pẹ, maŭpẹ mŭ nẹpẹ?"

Petru Htébĭkyă Jesŭ

(Marko 14:66-72, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁹ Bĭnuôakhẹ Petru onyăo dǎ lǎtarékŭ rò prẹmẹtẹ prẹmǎphú tǎprẹ hyătǎ dǎ lŭo rò a hé lŭ, "Nẹ ma tǎmŭmŭ- tuǎprẹ lŭ ná Galileaphú Jesŭ nuôtòprẹ prẹ vǎ."

⁷⁰ Manárò Petru htésŭ lǎ èthĭ bĭnuô tahe rò a hé, "Vă otǎkuǎ to. Prẹmǎ yětòprẹ hé yęnuôma vă thęgnẹnǎ kuǎ to."

⁷¹ Htuǎrò a htecuǎ dǎ lǎkadǎhtŭ rò prẹmẹtẹphú prẹmǎ dǎ aruôtòprẹ myáhtyeke lŭ rò a hé pẹ ũ bĭnuô tahe, "Yětòprẹ ma a krwǎkuǎ ná vĭ Nazarẹphú Jesŭ Krĭstu nuô tǎprẹ vǎ-"

⁷² A htésŭ khyẹthya rò a byă anẹ, "Vă thęgnẹnǎ lŭ to."

⁷³ Okhyẹthya dǎkhyẹ taplǎphú rò kayă ihtò tavĭtava phŭ bĭnuô tahe hyătǎ Petru rò a hé lŭ, "Nẹ ma ẹkhǎpacẹ tǎprẹ mǎlakǎ cǎ hó, nẹ hẹbẹ tală nuô a klwo Galilea tală cǎ."

† 26:64 Danielè 7:13

⁷⁴ Yětòphuǎrò Petru cáhtya byălyanĭ anẹ dǎ Cómarya nyẹhyă rò a hé, "Kayă yětòprẹ ma vă thęgnẹnǎ lŭ tǎphuǎ- to,"

A hẹhtuǎhtuǎ ná shyẹphẹ i-uhya. ⁷⁵ Yětòphuǎrò Petru tanehtya tuǎbẹ Byacẹ Jesŭ héonekyă lŭ ngǎ, "Bĭ shyẹphẹ i-uhya tyahĭto akhẹ, nẹ ki htébĭkyă ũ ná vă thęgnẹnǎ ẹ to thuǎphuǎ pǎ," akhu-akhyẹ a htecuǎ dǎ aklǎ rò a cuǎ nguǎthęnguǎ cǎ.

Èthĭ Ẽcuǎ Jesŭ Dǎ Khwĭ Pilato A O

(Marko 15:1, Luka 23:1-2, Giovanni 18:28-32)

27 Anotǎrǎ mǎlĭ rǎmŭ akhẹnuô, lǎ- bwídukhu tahe ná myęcǎphú khuklǎkhuklyă tahe okúokya lǎ lŭ ná èthĭ ki męthyẹ Jesŭ. ² Èthĭ cǎklǎ htũ Byacẹ Jesŭ rò a cwicuǎkyă lŭ dǎ Khwĭ Pilato a o rò a cuǎdyẹ tǎkyă lŭ dǎ a takhukŭ.

Juda Iscariot Thyękyă

(Prẹdǎnyăphú tahe 1:18-19)

³ Bĭ Juda dǎ a isẹtǎkyă lŭ nuôtòprẹ myáhtye dǎ ũ cirya thyẹ Byacẹ Jesŭ akhẹnuô, a thẹplẹthézǎ nyacǎ rò a hyă dyédwǎ khyẹthya rŭzyeyẹ thakha dǎ bwídukhu tahe a o ná Judaphú muǎprŭmuǎprẹ tahe a o. ⁴ Rò a hé èthĭ, "Vă męthúhǎ Cómarya hó, mętẹhẹrò vă isẹkyăhǎ kayă dǎ a tẹthúo tǎcǎ- to yětòprẹ hó."

Rò èthĭ hẹsŭ kăkhyẹ lŭ, "Nẹ ná nẹdŭhǎ pẹ thęgnẹ tuǎkuǎ nẹ to."

⁵ Èthĭ hẹphúnuô rò Juda prǎtǎkyă rŭzyeyẹ bí tẹlŭtyă hǎkŭ nuô rò a htekyă. Htuǎrò a htecuǎ dǎ aruǎ tǎpho rò a cuǎ cǎthękyă anẹ.

⁶ Bwídukhu tahe ihtuǎ dwǎkhyẹ rŭzye yětahe rò a hé lahyă, "Rŭzyeyẹ pẹ Juda a tẹthýótẹthya o ná a tǎkǎ sunuǎtǎ ná tẹlŭhǎdu arŭ to, mętẹhẹrò rŭ yęnuôma ũ dyẹ ná lẹmęthyẹ kayă prẹ." ⁷ Èthĭ belyă lahyă athẹplǎ ná a ki iprĭ ná prẹbyápǎ tǎprẹ aprẹ tǎlẹ rò èthĭ ki dya pẹ ná Judaphú mǎto tahe aluǎkhu. ⁸ Phúnuô akhu-akhyẹ, tuǎkhǎnyă hekhu bĭnuô tǎphonuǎ ũ ẹ ná thwi-hekhu. ⁹ Prẹprǎ Jeremia a tẹhẹone yęnuô a lǎhtyabǎhtya hó, "Èthĭ phyẹ rŭzye thakha rò Israelphú tahe hé lŭ, pẹ dya lŭ angŭ báyẹ ma a kǎhǎ. ¹⁰ Rò èthĭ iprĭ rŭzye nuǎtahe ná prẹbyápǎ aprẹ tǎlẹ phŭ Byacẹ nǎiprĭ vǎnuô." ††

Khwĭ Pilato Sudyă Jesŭ

(Marko 15:2-5, Luka 23:3-5, Giovanni 18:33-38)

¹¹ Bĭnuôakhẹ Jesŭ ihtò odǎ Khwĭ Pilato anyẹhyă rò a sudyă lŭ, "Nẹ ma Judaphú akhwĭ tǎprẹ mǎlakǎ ẹ?"

Rò a hẹsŭ khwĭ, "Ò, a mǎlakǎ phŭ nẹ hẹnuô hó."

¹² Bĭ bwídukhu tahe ná Judaphú muǎprŭmuǎprẹ dǎ a htwǎ khuklǎkhuklyă tahe kẹ lŭ tẹthú akhẹnuô, a hé kăkhyęsŭ tǎmŭ- to. ¹³ Khwĭ Pilato sudyă lŭ, "Ũ kẹ lǎ nẹ ná nẹ męthŭmẹplá phúyẹ phúnuôma nẹ nĭhuǎ to ẹ?"

†† 27:10 Zekaria 11:12-13, Jeremia 19:1-13, 32:6-9

¹⁴ Manárò Byacè Jesũ hékakhyësũ lũ ngó tõmũ~ to akhu-akhyë khwí khyéthukhyéthé nyacó.

Èthĩ Héplúkyã Ngó Dó A Ki Mëthyë Byacè

(Marko 15:6-15, Luka 23:13-26, Giovanni 18:39-19:16)

¹⁵ Khwíyë aléklõ o ná pwõnana~ tẽcuõtalwópwë dã bè hó hénuõ, a hé kayã bẽmũ tahe ki nwóhte kayäcyë dö ù dótã lũ dö htõkũ nuõtahe tõprẽ. Rò èthĩ nwóhte bítẽ~ tõprẽ bèbè, khwí plwõhte pẽ èthĩ prẽ.

¹⁶ Bĩnuõakhẽ ù dótã kayã mwĩdu dö acyë tõkyë rò amwĩ ná Barabba otõprẽ. ¹⁷ Rò bí kayã bẽmũ hyãopõ lõ lũ akhẽ, Khwí Pilato sudwõ èthĩ, "Thĩ thézũ nõ-plwõhte vã bítẽ tõprẽtẽ? Ma thĩ thézũ nõplwõhte vã dö Barabba ẽ? Måtoma Jesũ dö ù ẽ lũ ná Krĩstu yëtõprẽnuõ ẽ?" A sudyã èthĩ phũnuõ. ¹⁸ Mëtẽhéro a thẽgnẽ htuõhó ná tẽcõbẽ khuklõkhuklyã tahe thẽkhwẽnikũ Jesũ rò èthĩ hyãdyëtãkyã Jesũ dö lũo prẽ.

¹⁹ Bí Khwí Pilato onyão dö a lécirya ù khuklyãhtyalõ alo akhẽnuõ, amẽ nõhyãthũ ù tẽritẽkyã tõcõ dö avẽ Khwí Pilato a o rò a hé, "Cuõmẽbè tã kayã dö atẽthũ oto yëtõprẽnuõ taki~ tãmẽ ní~, mëtẽhéro vã omyemyã ryã có ari-akyã taki~ có to."

²⁰ Manárò bwĩdukhu tahe ná Judaphũ muõprũ-muõprẽ dö a htwõ khuklõkhuklyã tahenuõ a cuõ ilõ kayã bẽmũ tahe ná a ki kwĩhte Barabba rò ki cirya thyëkyã Jesũ.

²¹ Rò Khwí Pilato sudyã èthĩ, "Yëthényë aklẽ thĩ thézũ nõplwõkyã vã bítẽ tõprẽtẽ?"

Rò èthĩ èhtõhtyasũ, "Barabba."

²² Rò Khwí Pilato sudyã èthĩ, "Ki mephũnuõrò Jesũ dö ù ẽ lũ ná Krĩstu yëtõprẽnuõ vã bè mẽ è phútẽ?"

Rò èthĩ hẽsũ, "Mũthyë htyakyã è dö krusulo nuõ," a hé lahyã phũnuõ.

²³ Rò Khwí Pilato sudyã èthĩ, "Cuõ mũthyë htyakyã è mëtẽ? A cuõ mëtũmẽplã kryã~ ítẽ?"

Rò èthĩ lé~ èhtõhtyashyo klõlõ põ, "Mũthyëhtyakyã è dö krusulo nuõ."

²⁴ Bí Khwí Pilato myãhtye thẽgnẽhó ná ù nĩdãpã lũ tẽhébè to, htuõto kayã yẽtahe ki cáhtya mëtãrũtapyã súsa hyãhó akhu-akhyë a phýe htyëkacũ rò a thĩplĩkyã atakhu dö kayã bẽmũ a mètẽnẽyë rò a hé, "Kayã yëtõprẽ athwinuõ a tãbè tuõkuõ pã dö vãkhu tohó. Thĩ ná thĩdũhó."

²⁵ Rò kayã lõ~ plĩ hẽsũ, "Athwi nuõ nõlyãbèdũ dö pẽ ná pẽphũpẽlye tahe akhu nuõ."

²⁶ Rò a plwõhtekyã pẽ èthĩ Barabba rò a nõ klyëphũ tahe ki mũ Byacè Jesũ ná iplĩrwĩ, htuõrò a dyëtã dö klyëphũ tahe a khadãkũ dö a ki cuõ mũthyëhtyakyã Byacè Jesũ dö krusulo.

Klyëphũ Tahe Mëtakhwótakè Byacè Jesũ

(Marko 15:16-21, Giovanni 19:2-3)

²⁷ Htuõrò khwí aklyëphũ tahe écuõ Byacè Jesũ dö klyëklõ léo bí khwíhõ tarékũnuõ rò klyëphũ zëthuõthýo hyãoplõ tavalõ lũ. ²⁸ Htuõrò èthĩ plwõkyã Byacè Jesũ açã rò a thyãhtya pẽ lũ çacwõ lĩlõthõ tõpũ. ²⁹ Htuõrò èthĩ ikhu tava thõshyãmõ thyánã khuklwõ nuõrò a klwõhtya pẽ lũ rò èthĩ hé takhwótakè, mëlav-ilavõ kano lõ lũ. Èthĩ nõpũ lũ ihtyãbõ dö atakhu cóhtwõ tõkyë rò èthĩ dãngũlyã dö lũnyëhyã rò a hé lavõ kano lõ lũ, "Kõ~ Juda akhwĩdu, ohtwõprẽ mõnyë htũdũ ní~!" ³⁰ Èthĩ htuplã lũ ná plĩhtyë, èthĩ phýe ihtyãbõ rò mũntuõ mũthyãhtyã có ná lũ khuklõcõ. ³¹ Bí èthĩ mẽzõmẽlẽ nyëkruõhtuõ lũ nuõ a plwõtãkyã khyëhtyã çacwõhtũ nuõtõpũ rò a thyãhtya taple pẽ khyëhtyã lũ ná açã nĩdũ nuõtõpũ. Htuõrò a èhte-cuõkyã lũ rò a ki cuõ mũthyëhtyakyã lũ dö krusulo.

Klyëphũ Tahe Mũthyëhtya Jesũ Dõ Krusulo

(Marko 15:22-32, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)

³² Bí èthĩ htecuõ akhẽnuõ, a myãhtye Cyreneo vĩphẽ dö amwĩ ná Simonè yëtõprẽ rò klyëphũ tahe nõzã tadũ lũ ná Jesũ krusu. ³³ Èthĩ cuõ dö khãlẽ tõpho dö ù ẽ ná Goghõtha hé yẽnuõtõpho. (Goghõtha angõlasã ma khuklõkrwĩ akhãlẽ). ³⁴ Bĩnuõ akhẽnuõ, èthĩ dyëõ lũ htyëzã dö a klũ silyãtõ ná tẽkhukhẽ tõcõ dö ù ẽ, "kõ" rò Jesũ puõmyã htuõrò a thẽõto. ³⁵ Bí èthĩ mũthyëhtya htuõhó Jesũ nuõ, èthĩ ibẽphýe rõlũ Jesũ açã tahe. Bí èthĩ ibẽ tyahĩ lũ to akhẽnuõ, èthĩ bõ lahyã tẽbyãbwĩ tõcõ, mëtẽhéro a bõ tõprẽ htuõ tõprẽ, rò a tãtõ bítẽ tõprẽ tõ phýe bítẽ tõkyëtẽ nuõ, cú~ dù abwĩ tãtõ prẽ. ³⁶ Htuõrò èthĩ onyãtã lahyã rò opõmyãnĩ Jesũ. ³⁷ Dõ a khuklõhtẽ nuõ, èthĩ rãhtya-o lidyãtẽthũ tõklõ, "È ma Jesũ, Judaphũ tahe akhwĩ." ³⁸ ù mũthyëhtya tõkuõ lũ ná prẽpũphe zẽplẽphe ù thényë, dö cóhtwõ tõprẽ dö cóci tõprẽ. ³⁹ Kayã dö a cuõphũkaphũ lahyã bí akhãshýe nuõtahe nuõ lahyã akhuklõ, pacyëishýe rò a hé lahyã lũ, ⁴⁰ "Nè hé ná nè ki mëtãprõkyã tẽlũhõdu rò thuõnyë akũ nè isõhtya htuõbẽ khyëprẽ nè hé vãhẽ. Mëlwõhtekã nĩdyémõ nẽnẽ to. Nè ki mãlakõ Cómarya aphũkhũ hẽrò hĩtãmõ dö krusulo yẽnuõ to."

⁴¹ Bwĩdukhu tahe ná prẽithýo tẽthyótẽthya athará tahe ná tẽcõbucõbẽ a khuklõkhuklyã tahe hẽtakhwótakè thyãkuõ lõ dù lũ phũnuõ, ⁴² "A mëlwõhtekã cyã ù thẽhtwõprẽ tadũrò a mëlwõhtekã cyã nĩdyëkuõ anẽto vã~. È ma Israel akhwĩ vãhẽto. Nõhĩtã mõ è dö krusu-lõnuõ to, rò pẽ zũe kuõdũ kõ. ⁴³ A zũe Cómarya vãhẽ. Cómarya ki thẽplõonĩ lũ hẽrò nõmëlwõhtekã mõ lũ khõnyãyẽnuõ kõkõ? Mëtẽhéro a hẽ dyë anẽ, 'Vã ma Cómarya aphũkhũ' menẽ." ⁴⁴ Prẽpũphe zẽplẽphe ù dö ù mũthyëhtya tõkuõ ná Jesũ yëthényẽnuõ a pacyëishýe kuõdũ lũ phũnuõnuõhó.

Byacè Jesŭ Thyě

(Marko 15:33-41, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

⁴⁵ Cáhtya bí mǒhtuô córané nuô rò a tuõhyã dö mǒk-wilya thuõmũ akũnuô ké khítarũ tǎlǒ có tǒkélě có.

⁴⁶ Tavítava bí mǒkwilya thuõmũ akhẽnuô, Jesŭ cyépryě éhtõhtya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angólasá ma “Vã Cómarya, vã Cómarya, nẹ vỹkyã vã mẹtě?” †

⁴⁷ Kayã ihtòo bínuô tahe nĩhuõ lahyã Jesŭ éhtõhtya phúyě rò èthĩ hé lahyã, “A éhtõhtyahó Prẽpro Elia.”

⁴⁸ Bí èthĩ aklẽ nuôtõprẽ, tõphuõtuõ a klyacuõphyé tètõcô dö athyaná phyápłyě rò a cuõcyenuõ dö htyěžshye thõkũ rò a cóklõma dö vèlãkhyě rò a dyéhtya nõcwĩõ ná Byacè Jesŭ. ⁴⁹ Lõ~ a okyã nuõtahe hé lũ, “A o dũhó phũnuô, pẹ opõmyá kuõrẹ taplõphũ põ~, ma pẹ myáhtye sálẹ Prẽpro Elia hyã mǐlwóhteka lũ pã ẽ, ma to ẽ,” a hé lahyã phũnuô.

⁵⁰ Bí Byacè éhtõhtyashyo khyěthyápõ tõphuõ htuõnuô athéplõ htwõprẽ htecuõkyã.

⁵¹ Bínuôakhẽ ikẽbadu dö ù cótãtũbí dö tẹlũtyã hõkũ nuôtõba lazẽ kahtyakalya plũkyã nyěkyě. Tanéhtõdĩ htuõrò lõ tahe lüãyã phélõ. ⁵² Luõkũ tahe kũmõhtya lõ rò prẽsãšẽphũ dö a thyěhtuõhó nuõtahe ihtõhtwõprẽ kãkhyě éłã. ⁵³ Èthĩ o dö luõkũ rò hteka. Htuõrò dö khyě bí Byacè Jesŭ Krĩstu thyě ihtõkãkhyě htuõnuô èthĩ kã kanuõ lahyã dö vỹsãšẽ Jerusalem akũ rò ù myáhtye rǒkũlã èthĩ. ⁵⁴ Bí Roma klyětõzè khuklõ yětõprẽ ná kayã dö a opõmanĩ Jesŭ yětahe myáhtye tanéhtõdĩ ná lõ~ tẹhtwõhtya anẹ yětahe akhẽnuô, èthĩ thẽisẽ rò a hé lahyã, “È ma Cómarya aphũkhũ málakõ nyã hõ.”

⁵⁵ Prẽmò dö a opõ myácuõlõ dö aye tahe orõoé kũlã bínuô. Èthĩ ma prẽmò tahe dö a o dö Galilea ké rò a kr-wõkuõ ná Jesŭ. Rò èthĩ myákhwẽnĩ lahyã tẹ dö Byacè lo tahe. ⁵⁶ Dõ èthĩ yětahe aklẽnuô Magdalena döckũmuõ Maria, Jakomo ná Jose amuõ Maria ná Zebedeo aphũ tahe amuõ.

Jesŭ A Khõbõthyó Tahe Iluõnĩ Lũ

(Marko 15:42-47, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

⁵⁷ Bí mǒhélyã hõ akhẽnuô, kayãphẽduzã o dö vỹ Ari-mathea rò amwĩ ná Joseph hé yětõprẽ hyãtuõ. È ma a htwõ htuõhó Byacè Jesŭ a khõpacẽ tõprẽ. ⁵⁸ A cuõ dö Khwĩ Pilato a o rò a cuõkwĩ Jesŭ aluõto rò Khwĩ Pilato hétã ù ná ù ki dyé Jesŭ aluõto yẽnuô ná Joseph. ⁵⁹ Rò Joseph cuõphyétã luõtoyě rò a bobĩ lũ ná ikẽbãplĩhtũ tõba. ⁶⁰ Rò ù cuõsunuõ lũ dö luõkũthẽ tókũ. Luõkũthẽ yẽnuõma Joseph atẹ nĩdũ. A nõikhũkũnuõ one ù dö lõkũ. A htulõbí luõkũ yẽnuô ná lõdu tõmẽ htuõrò a kãkyã. ⁶¹ Magdalena döckũmuõ Maria ná Maria dö aruõtõprẽ onyão tõdẽ dö luõkũ anyěhyã.

Klyě Opõma Jesŭ Aluõkũ Tahe

⁶² Mõnyãnyě ma mõnyě dö Judaphũ tahe taritaryã one tẹlõ~ plĩ dö shyéparõ Mõnyěduô nuôtõnyě agnẽ. Mõnyãnyě htuõ shyéparõ Mõnyěduô yě akhẽnuô, bwĩdukhu tahe ná Pharisẽophũ tahe cuõ lahyã dö Khwĩ Pilato a o. ⁶³ Rò èthĩ cuõ hé lũ, “Khwĩ~ pẹ tõmanĩ pã ná bí phèlahõdu nuôtõprẽ ohtwõprẽpã akhẽnuô, a hé, ‘Thuõnyěhtuõpã nuô, vã ki ihtõhtwõprẽ kãkhyě pã,’ a hé phũnuô. ⁶⁴ Phũnuõrò hétã klyěphũ tahe rò nõopõma tãtẹ bã è thuõnyẽnuô. Pãma a khõpacẽ tahe hyãphyẽhuô nĩdyé lũ rò a cuõ hé pẹ ù ná a ihtõhtwõprẽ kãkhyě hõ~, phũnuõhe. Pãma tẹlahõ döckhyě yětõmũ nuô thẽisẽ ná a cyẽlõklõ ná tẹlahõ dö arẹ nuôtõmũ he.”

⁶⁵ Khwĩ Pilato hẽsũ, “Ki mephũnuõrò écuõnĩ lahyã prẽopõ tahe rò cuõmõ lahyã, yácũ opõma ryã lahyã bá~ thĩ opõmabé tadũ nuô.” ⁶⁶ Thyáphũ èthĩ ki mẽk-lõmẽma ryã luõkũyě rò èthĩ cuõklẽhtya luõ a tẽmãtẽdyã tõcô dö luõkũ mãhtẽlõ htuõrò a nõopõmanĩ ná klyěphũ tahe.

Byacè Jesŭ Htwõprẽ Kãkhyě

(Marko 16:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

28 Bí Judaphũ a Mõnyěduô htuõ anõtõrõ mõlĩ rõmũ mõkhiõpã akhẽnuô, Magdalena döckũmuõ Maria ná Maria dö aruõtõprẽ hyãmyã lahyã Byacè aluõkũ.

² Rò tanéhtõdĩ shyonyacõ, mẹtẽhèrõ Byacè a tanéphũ tõprẽ o dö mǒkhu hyãlyã htulõ taphãkyã lõnuô tõmẽ rò a hyã onyão dö lõ nuôtõmẽ akhu.

³ Anéklõ rò a takhẽ thyácónã shyelĩbõ nuô có, htuõrò acãnuô a bũplya thyácónã bũkhu lya nuô có. ⁴ Prẽopõ tahe tanyãtadè lõplĩ có. Èthĩ thẽisẽ talwósũlũ rò èthĩ thyã có ná kayãthyě nuô có.

⁵ Rò mǒkhu tanéphũ hé prẽmò yěthényě, “Thẽisẽ lahyã tãmẹ, mẹtẽhèrõ thĩ myápũ Jesŭ dö ù mũthyěhtya lũ dö krusu alõ nuôtõprẽ prẽ nuõma vã thẽgnẽ. ⁶ Manãrò a opã býyẽ tohõ. Phũ a héone htuõhó nuô, a ihtõhtwõprẽ kãkhyě htuõhõ. Hyãmyãmõ a lẹomyě khãlẹyě. ⁷ Vã hé thĩ~ kãdyãso pẹ pryãmõ a khõpacẽ nuõtahe, ‘A ihtõhtwõprẽ kãkhyě hõ khõnyã hõ rò a cuõ one rẹ hõ thĩ dö Galilea kékũ nuô hõ, thĩ ki cuõmyáhtye è bínuô pã,’ khõnyã rò vã hẹluõ pẹ thĩ hõ.”

⁸ Phũnuõrò prẽmò yěthényě o bí luõkũ nuô rò a taplõtaplyě hteka lahyã. Èthĩ thẽisẽsẽ, thẽkrũkrũ có rò a klyakã dyãso pẹ lahyã a khõpacẽ tahe. ⁹ Tõphuõtuõ Byacè Jesŭ myáhtye tãsũ èthĩ rò a hémõheryãsũ èthĩ. Rò èthĩ hyãtõ Byacè rò a hyã pũma lũ khãduô tarã rò cóbucóbẽhtya lũ. ¹⁰ Htuõrò Byacè hé èthĩ, “Thẽisẽ tã lahyã tãmẹ. Kãhẽso pẹ lahyã vãpuõvãvyã, cuõ lahyã dö

† 27:46 Li Htuthéhtya 22:1

Galilea kẹ nuô, thĩ ki cuốmyáhtye vã bínuô pã, hếsope èthĩ phúnũ ní.”

Prèopố Tahe Kạhếsoluố Ná Byacè O Pãtohố

¹¹ Bí prèmò yếtahe kạ đố klyálo akhếnuô, prèopố luốkũ tahe kạ kanuố tuốlố hó đố vỹkũ rò a mềkryá~ phútếnuô, èthĩ kạ hếsoluố pẹ ná bwídukhu tahe. ¹² Bí bwídukhu tahe myáhtye tặsũ ná Judaphú muốprủ-muốprể đố a khuklốkhuklyã tahe akhếnuô, èthĩ bẻ mề lahyã phútế pãnuô a taritaryã lahyã. Htuốrò èthĩ dyế cớ klyếphú tahe rữ tôplutôphẻ rò a hé èthĩ, ¹³ “Thĩ tởbẻ hé lahyã phúyế, ‘Bí pẹ omyế sọtạạ akhếnuô, a khốpacế tahe hyãphyếhuô kạkyã lữ hó,’ hé lahyã phúyế nuô ní~. ¹⁴ Tẻritệkyã yế ki luốcuốtuố đố khwí o pã hẻro thyáphú a ki mềpyámẹsẻ tã thĩ tằmẻnuô, pẹ myá hẻdũ è pã.” ¹⁵ Phúnũrò klyếphú tahe phyế lahyã rữ yẻnuô rò a hé phú èthĩ ithyố lữ nuô. Ngố yẻtỏmủnuô Judaphú tồkẻlẻ hé nỉdyế lỏpã cớ tuốkhỏnyã cớ.

Byacè Hẻbẻ Ná A Khốpacế Tahe

(Marko 16:14-18, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prẻdỏnyãphú tahe 1:6-8)

¹⁶ Yẻtỏphuốrò a khốpacế yẻ shyẻtỏprẻ cuố lahyã đố Galilea sokhu phú Byacè hẻso onekyã èthĩ nuô. ¹⁷ Bí èthĩ myáhtye a Byacè akhếnuô, èthĩ cớbẻhtya lữ tadủrò tahehe nuô athẻplỏ rare pã. ¹⁸ Rỏ Byacẻ Jesủ hyã đố èthĩ o rò a hé èthĩ, “Taryẻshyosỏ đố mốkhu bẻbẻ, đố hekhuyẻnuô bẻbẻ, ử dyế lỏhỏ ná vã hó. ¹⁹ Mềphúnũrỏ, vã hé thĩ~, cuố lahyã đố kayã myẻcỏ tahe a o rò cuốmề htwỏhtya èthĩ ná vã khốpacế ní~. Cuố plwỏ pẹ lahyã èthĩ htyẻ ná pẻẻ amwỉ, phúkủ amwỉ ná Thẻ Sặsẻ Byacẻ amwỉ ní~. ²⁰ Htuốrò ithyỏithya lahyã èthĩ ná a ki cẻẻ krwỏmề kuốlỏ phú vã mềkyã thĩ ngố nuỏtahe ní~. Vã ki otỏkuố ná thĩ pwỏ~ phuố cớ pã, tuố cớ đố hekhu tadủkyã cớpã bẻbẻ vã ki okuốdũ ná thĩ pã.”

Marko

Tèhébè Ré Dó Nyě

Li tètèkrũmila Marko yětôba ma, a cáhtya hésoluõ ré Cómarya aphúkhũ Byacè Jesũ Krístu a tètèkrũmila ari-akyã tahe. Liyě a dyéluõhtya ná Jesũ ma prè dó a mèmátè tòprè rò a o ná a taryěshyosõ tòprè. Û myáhtye a taryěshyosõ yěnuô a oluõhtya bí a ithyó ù akhě, bí a vèhte khĩnè akhě, htuõrò bí a plwõkyã útètú tahe akhěnuô. Jesũ hélyã nídyé ané ná è ma prèlukayã aphúkhũ tòprè. Thyáphú a ki plwõkyã prèlukayã tahe a tètútèplá lõ- plí agněnuô, a hyã dyélyakyã athéplòhtwõprè.

Marko rã Byacè Jesũ ari-akyã yěnuô, a dyadu rãklõ Jesũ mètè tahe, manárò Jesũ hébè ngó tahe ná a ithyóithya tètatahe nuô, a dyadu lã to. A rã dyéluõ pè ná Giovanni Baptista a tèphyétèmè ari-akyã, ná Jesũ plwõhtyè dó prè Giovanni Baptista a khadãkũ ari-akyã, ná khĩnécicyã khuklõ ilo-ilyã lũ tahe ari-akyã. Htuõrò a rãhyã lèkyã Jesũ mèsímè kayãwíkayãsè tahe ari-akyã ná a tètithyóithya tahe ari-akyã. Byacè Jesũ a khõpacè tahenuô tòphuótaki tòphuótaki a thègnèplõhyã tó lũrilũkyã, manárò kayã dó a thèhte Jesũ tahenuô acyèhyã ná acyèhyã. Li Marko Amãdu dõkhyèlõ 11 tuõdõ 16 yětahenuô a hésoluõ pè Jesũ a tètòhtwõprè dó khyèlõ tòklédã akũ atèmè ané tahe. A hésoluõ éklõ ù mũthyèhtya Jesũ dó krusulo ná atètthyè ihtòkakyè ari-akyã tahe.

Tèhébè tótó ná tótó

Tètèkrũmila akhãshyè 1:1-13

Jesũ mètè dó kayã bémũ aklè dó Galilea kè 1:14-9:50

Cáhtya dó Galilea kè tuõdõ vj Jerusalem 10:1-52

Dó khyèlõũkhõ tòklè bí vj Jerusalem akũ ná akhãskhãshyè tahe 11:1-15:47

Jesũ atètthyè ihtòkakyè 16:1-8

Jesũ thyèihtòkã htuõ a dyéluõ ù ná a tètãkahtya dó mókhu 16:9-20

Giovanni Baptista Taritaryã Ré Klyã

(Matteo 3:1-12, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

1 Yěma tètèkrũmila akhãshyè dó a hésoluõ pè Cómarya † aphúkhũ Jesũ Krístu ari-akyã.

2 Tètèkrũmila yěnuô ù rã o è dó Prèpro Isaiah alikũ, rò Cómarya hé,

“Myámõ, è ma prèthũ pè vã tètètèkyã tòprèhõ, thyáphú a ki mèmõ one ré pè nèklyã lèhyã agněnuô, vã nõhyã rěhõ è dó nènnyèhyã hõ, ††3 kayã tòprè éhtõhtya dó kèsèhtyèkyã lõtamákhũ rò a hé, ‘Taritaryã one lahyã klyã dó Byacè agně. Mécómepè lahyã Byacè lèhyãklyã agně tóbõ ní~.” †

4 Rò prè hésó pè ù tètètèkyã yětòprènuô a hyã htuõhõ. È ma Giovanni Baptista nuô hõ. A htecuõ dó kèsèhtyèkyã lõtamákhũ rò a hésodõnyã pè ù ná zã nídu lahyã thĩnè rò plwõ lahyã thĩnè ná htyè túrò Cómarya plwõkyã thĩ tètú nuõtahe prè. 5 Kayã o dó Juda kékũ nuõtahe ná vj Jerusalem akũ nuõtahe hyãrèlã dó Giovanni a o rò èthĩ hyã ólyãnuõlyã lahyã atètú rò

Giovanni plwõ pè èthĩ htyè dó Jordano htyèklõkũ.

6 Giovanni kũthyáhtyanĩ hyecã dó ù bó ná tathĩbuõdu asũ, rò a ryáhtyanĩ nyáhtópá. Rò a eprè takĩ ná vyáhtyè. 7 Rò a hésodõnyã pè ù rò a hé, “Kayã ki hyã dó vãkhyèkhu pã tòprè nuõma, a taryèproprya shyosõ lõklõ có ná vã pã. Vã ngõtakõ htulyè pè prè è khuphá- plyè prè nuô vã kò ná è to. 8 Vã plwõ thĩ ná htyè tadúro a ki plwõ thĩ ná Thé Sãsè Byacè pã,” Giovanni hé phúnuô.

Jesũ Plwõ Ané Ná Htyè Ari-akyã Ná Tèilo-ilyã Ari-akyã

(Matteo 3:13-17, Luka 3:21-22)

9 Bí Giovanni plwõ pè kayã tahe ná htyè akhěnuô, Jesũ o dó vj Nazarè Galilea kè rò a hyã dó Jordanohtyèklõ a o rò Giovanni plwõ pè lũhtyè dó Jordano htyèklõkũ. 10 Bí a o dó htyèlè rò a nyãkahtòhtò ná a myáhtye mókhu lümõãyã rò Thé Sãsè Byacè dó athyaná htulwĩ nuô a hyãlyã dó lũlõ. 11 Rò Cómarya o

† Cõphrya †† 1:2 Malaki 3:1 † 1:3 Isaia 40:3

dố mókhu, rò a hébètã lũ, “Nè ma vǎphúkhu dố vǎ mọ nĩdyé rò a mẹmọ vǎ thèplò tòprè,” a hé phúnuô.

(Matteo 4:1-11, Luka 4:1-13)

¹² A héhtuồ phúnuônuô, Thè Sǎsẽ Byacẽ cồcuồ lũ dố lǎmịsoklẽ. ¹³ Jesũ o bí lǎmịsoklẽ nuô anyẽ lwĩshyẽ, rò mọnyẽ lwĩshyẽ akũ yẽnuô, khĩnécryǎ khuklò hyǎ ilo-ilyǎ lũ. Jesũ otộ ná tẹphútẹlye, tẹmịtẹmyǎ tahe bínuô, rò tanéphú tahe myánĩkhwènĩ dyé lũ.

Byacẽ Jesũ A Khỏpacẽ Dố Ế Rếlố Tahe

(Matteo 4:12-17, Luka 4:14-15)

¹⁴ Bí ử pủdốtǎ Giovanni dố htỏkũ akhẽnuô, Jesũ cuồ dố Galilea kẹ rò a hẻsodỏnyǎ pẹ ử ná Cỏmarya a tẹthẻkrủmila bínuô. ¹⁵ Rò a hé, “Tẻshuồtẻkẻhẻ hyǎ-tuồhỏ. Cỏmarya ahtyẻakẻ phủhtyảhỏ rò ẵ nỉdũ lahyǎ thĩnẻ rò ẵkỏnyǎkỏ mỏ lahyǎ tẻthẻkrủmila yẻ.”

(Matteo 4:18-22, Luka 5:1-11)

¹⁶ Htuồrò Jesũ cuồ dố Galilea htyẻòduhtũ rò a cuồmyǎhtyẻ Simonẻ ná apuồ Andrea. Rò bínuôakhẻ èthĩ cộtẻ ná itavĩ dố nỏkũ, mẻtẻhẻrò a pủẻprẻ lahyǎ ahỏkủsẻ ná tẻ prẻ. ¹⁷ Rò Jesũ hé èthĩ, “Cuồ-krwỏkuồ vǎkhyẻ. Vǎ ki ithyỏithyả nỉ thĩ thyǎphủ thĩ ki ẻnỉ kayǎ phủ thĩ pủẻ nỉ tẻyẻ nuô.” ¹⁸ Rò tỏphuồtuồ èthĩ dyakỹǎ a itavĩ rò a krwỏkuồ Jesũ akhyẻ.

¹⁹ Rò èthĩ cuồ plehyǎ pộ dố nyẻ takiphủ rò a myǎhtyẻ Zebedeo aphúkhu Jakomo ná apuồ Giovanni isẻrỉ nỉdyẻ lahyǎ a itavĩ dố thỏklyẻkũ. ²⁰ Jesũ myǎhtyẻhtyenả a ẻ èthĩ rò èthĩ htecuồ krwỏkuồ lủkhyẻ. Rò aphẻ Zebedeo ná prẻmẻdakẻẻ tahe okỹǎ nỉdyẻdũ lahyǎ bí a thỏklyẻkũ nuồprẻ.

Jesũ Vẻhtekỹǎ Khĩnẻkhĩnỏ

(Luka 4:31-37)

²¹ Htuồrò èthĩ cuồtuồ dố vỉ Capernaum rò bí Mỏnyẻ-duô nuồtỏnyẻnuô, a cuồnuồ dố tẻcỏbẻhỏkũ rò a cuồnuồ ithyỏ pẹ ử bínuô. ²² Rò kayǎ tahe khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ cỏ Jesũ a tẻithyỏithyả yẻnuồtahe cỏ. A ithyỏ thyǎ cỏ ná kayǎ dố a o ná a taryẻshyosỏ nuồtahe ithyỏ nuô cỏ, htuồto a ithyỏ khỏdũ ná prẻithyỏ tẻthyỏtẻthyả athǎrǎ nuồtahe cỏ. ²³ Bínuồkhẻ kayǎphẻ dố khĩnẻ mẻbẻ lũ yẻtỏprẻnuô, a o dố tẻcỏbẻhỏkũ rò a hyǎhte khyẻ. ²⁴ Rò a ẻtỏhtyả, “Kỏ- vỉ Nazarẻphủ Jesũ-, nẻ thẻzủ mẻ pẻ phứtẻ? Nẻ kỉrẻ hyǎ mẻpyẻmẻkỹǎ mẻthyẻmẻmẻ kỷǎlỏhỏ pẻ pǎ ẻ? Nẻ ma ửpẻ nuồma vǎ thẻgnẻ prẻ, nẻ ma Cỏmarya aphúkhu sǎsẻ tỏprẻ.”

²⁵ Manỏrò Jesũ thẻprwỏ sủ khĩnẻkhĩnỏ, “Thuồthuồ- o lahyǎ, htecuồkỹǎmỏ dố kayǎphẻ yẻtỏprẻ akũnuô.”

²⁶ Rò khĩnẻkhĩnỏ o dố kayǎphẻ yẻtỏprẻ akũ yẻtỏ-duồnuô, a ẻhtỏẻmỏ tanyǎtapluồ rò a htecuồkỹǎ dố kayǎphẻ nuồtỏprẻ akũ.

²⁷ Lỏ- kayǎ obỉ tẻcỏbẻhỏkũ nuồtahe khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ cỏ rò a héhuồ nỉdyẻ khyẻlũ, “Yẻma ỉtẻtẻ? Yẻma tẻithyỏithyả athẻ ẻ? Athyǎnỏ a o cỏ ná a taryẻshyosỏ

nuô. A hétǎ prẻ angỏ ná a nỏhtecuồkỹǎ khĩnẻ mủmyǎricyǎ yẻtahe prẻ rò a nỉdỏ cỏ lũngỏngỏ,” èthĩ hé phúnuô. ²⁸ Yẻtỏphuồrò Jesũ ari-akỹǎ luồpasỉ cuồpryǎ lỏplỉ cỏ dố Galilea kẻkũ yẻnuô pwỏ- tỏphocỏ.

Jesũ Mẻsỉmẻ Kayǎ Ếprẻ Tẻswỉ

(Matteo 8:14-17, Luka 4:38-41)

²⁹ Jesũ ná a khỏpacẻ tahe htecuồkỹǎ dố tẻcỏbẻhỏkũ yẻ rò èthĩ htecuồ lahyǎ dố Simonẻ ná Andrea ahi. Jako-mỏ ná Giovanni cuồ tộkuồ ná èthĩ. ³⁰ Bínuô akhẻ Si-monẻ a prẻprẻmỏ thẻswỉnẻkũ rò omyẻotyǎ prẻ dố lẻmyẻkhu prẻ, rò tỏphuồtuồ èthĩ hẻsỏluồsủ ná Jesũ. ³¹ Yẻtỏphuồrò Jesũ cuồ dố lủo rò a cuồpủ lủtakhu rò a cwikahtỏ lũ. Rò a tẻswỉ sỉmẻkỹǎ rò a ihtỏ mẻ-ẻmẻỏsủ pẻ èthĩ.

³² Bí mỏhẻmỏtỏ akhẻnuô, kayǎ bínuô tahe ẻhyǎnỉ kayǎ dố aswỉsẻ tahe ná khĩnẻkhĩnỏ mẻbẻ lũ tahe dố Jesũ a o. ³³ Vỉkủphủ pwỏ- prẻ hyǎ oplỏoplủ lỏplỉ lahyǎ dố kadǎ khǎshyẻ. ³⁴ Htuồrò tẻswỉtẻsẻ ỉtẻtẻ- bẻbẻ Jesũ zasỉmẻ lỏplỉ cỏ. Rò a zasỉmẻ pẻ ẻnyỏcỏ kayǎ tahe a tẻswỉtẻsẻ rò a vẻhtekỹǎ ẻnyỏcỏ khĩnẻkhĩnỏ tahe, manỏrò Jesũ ma ửpẻnuô khĩnẻkhĩnỏ tahe yỏ thẻgnẻ akhu-akhyẻ, Jesũ nỏhẻbẻ èthĩ tỏmủ- to.

Jesũ Htecuồ Cỏbẻ

³⁵ Bí mỏlỉ rỏmủ mỏkhiỏ pǎprẻ akhẻnuô, Jesũ kahtỏ cuồcỏbẻ dố khǎlẻ dố ử o tỏprẻ- to tỏphỏ. ³⁶ Rò Simonẻ ná kayǎ dố a otộkuồ ná lủ tahe cuồ myǎpủ lủ. ³⁷ Bí èthĩ myǎhtyẻ hỏ Jesũ akhẻnuô, èthĩ hé lủ, “Kayǎ myǎpủthủ lỏplỉ nẻ,” a hé lủ phúnuô.

³⁸ Rò Jesũ hẻsủ èthĩ, “Pẻ ki cuồ pộ dố dỏruồ dố a o tavítavǎ lahyǎ bỉyẻ tahe pỏ-, rò vǎ ki hẻsỏdỏnyǎ ithyỏithyả pẻ èthĩ ná Cỏmarya alǎngỏ. Vǎ hyǎ bỉyẻnuồma tẻrỉtẻkỹǎ yẻhỏ,” a hé èthĩ phúnuô. ³⁹ Rò a cuồlẻ tavǎlỏ Galilea tỏkẻlẻ rò a lẻ hẻsỏdỏnyǎ, ithyỏithyả pẻ ử ná Cỏmarya alǎngỏ dố Galileaphủ tahe a tẻcỏbẻhỏkũ pwỏ- tỏphỏ, rò a vẻhtekỹǎ pẻ ử khĩnẻkhĩnỏ tahe.

Jesũ Zasỉmẻ Kayǎphẻ Dố A Tẻsẻmủmyǎ O Dố Phỏlỏ Tỏprẻ

(Matteo 8:1-4, Luka 5:12-16)

⁴⁰ Htuồrò kayǎ dố a tẻsẻmủmyǎ o dố phỏlỏ † otỏprẻ, rò a hyǎ dǎngủlyǎ dố Jesũ khǎshyẻ rò a kwỉthẻzỏhtyả lủ, “Nẻ ki thẻplỏo zasỉmẻ pẻ vǎ tẻsẻyẻ hénuồma nẻ ẵ cyǎ prẻ,” a hé lủ phúnuô.

⁴¹ Jesũ thẻzỏnỉ lủ, htuồrò a zỏhyǎ atakhu rò a tỏbẻh-tuồ lủ rò a hé lủ, “Vǎ thẻplỏo prẻ,” a hé htuồrò “Tẻsẻ-sỉmẻkỹǎmỏ,” a hé pộ phúnuô. ⁴² Yẻtỏphuồrò tỏphuồtuồ kayǎphẻ yẻtỏprẻ a tẻsẻmủmyǎ yẻnuô sỉmẻkhyẻkỹǎ rò a phỏỏazyẻ atwỏryǎhtyả khyẻthyǎ.

† Tahehe rò a ẻ ná pyẻnu

⁴³ Rò Jesũ plwõcuõkyã lũ rò a metãtẽ cuõní angó,
⁴⁴ “Héso pẽ tá ù tõprẽ- tãmẽ ní-. Cuõ dyéluõmyã nẽnẽ yẽnuõ dõ bwidu nuõtõprẽ a o nuõ, htuõrò thyáphú kayã lõplĩ ki myáhtye agnẽnuõ, lũtyãhtyatẽ phú Mosè a tẽthyótẽthya onuõ ní,” a mecuõní lũ ngó phũnuõ.
⁴⁵ Manárò a htecuõ hẽsoluõ pẽ lõplĩ ù akhu-akhyẽ, Jesũ cuõnuõ luõ lãlĩní pã dõ vĩkũ to, a bè cuõõ prẽ dõ vĩklõ dõ khãlẽthuõkrẽ tahenuõ prẽ tadúro kayã o dõ khãlẽ pwõ- tõpho hyãtõ lõ dõ lũo.

Jesũ Mesĩmẽ Kayãné Thyõtõkyẽ

(Matteo 9:1-8, Luka 5:17-26)

2 Ano thuõlwĩnyẽnuõ Jesũ kãkhyẽ dõ vĩ Capernaum akũ rò kayã tahe nĩhuõ lahyã ná a o dõ hi.
² Phũnuõrò kayã hyã tawítashya rọ talwósúlũ rò bí kadãklõ prẽnuõ rò akhãlẽ odã pã cõ tõpho- to. Jesũ hẽsodõnyã ithyóithyatã pẽ èthĩ ná Cómarya alãangó tahe. ³ Bínuõ akhẽ prẽkhũ thélwĩ záhyãní kayãné thyõtõkyẽ dõ Jesũ a o tõprẽ. ⁴ Manárò kayã yõ orọ talwósúlũ akhu-akhyẽ, èthĩ hyãnuõphũcyã pã dõ Jesũ a o to rò a htya mepłõ tõdẽ hikhuklwó bí Jesũ onĩ akhunuõ rò a cyãtã kayã thyõtõkyẽ yẽtõprẽ ná icõ. ⁵ Bí Jesũ myáhtye èthĩ atẽzũtẽnyã o phũnuõ rò a hé kayã swĩ thyõtõkyẽ nuõtõprẽ, “Vãphũ- vã plwõkyãhõ nẽ tẽthũ hõ,” a hé lũ phũnuõ.
⁶ Bínuõ akhẽ prẽithyó tẽthyótẽthya athará tahe onyão lahyã bínuõ rò a tanẽ lahyã dõ a thẽplõkũ,
⁷ “Kayã yẽtõprẽ a cuõ hẽtuõ phũyẽ mẽtẽ? È hẽbèthũ hó Cómarya hó. Ùpẽ tõprẽ ki plwõkyã cyã tẽthũ pẽ? Prẽ plwõkyã cyã tẽthũ ma túprẽ Cómarya tõprẽ prẽ.”
⁸ Tõphuõtuõ Jesũ thẽgnẽ èthĩ tẽtanẽ dõ thẽplõkũ rò a hé èthĩ, “Thĩ cuõtanẽ tuõ lahyã dõ thĩ thẽplõkũ phũnuõma mẽtẽ? ⁹ Ki vã hé kayã thyõtõkyẽ yẽtõprẽ, ‘Vã plwõkyãhõ nẽ tẽthũ hó’ matorò ‘Kahtò phyení nẽ lẽmyẽnuõ rò cuõ mõ’ kihéma azũklõ bítẽ tõcõtẽ?
¹⁰ Manárò prẽlukayã aphũkhũ mã vãyẽ, thyáphú thĩ ki thẽgnẽ lahyã ná dõ hekhu yẽnuõ, vã o ná taryẽshyosõ dõ vã plwõkyãbẽ ù tẽthũtẽplã tahenuõrò, vã ki dyéluõ pẽ thĩ,” a hé htuõphũnuõrò, a hé prẽthyõtõkyẽ yẽtõprẽ, ¹¹ “Vã hé nẽ, ihtò talũní nẽ klolẽmyẽ nuõrò kamõ dõ nẽ hinuõ.” ¹² Rò tõphuõtuõ a ihtò talũní a klolẽmyẽ rò a htecuõ dõ kayã lõ- plĩ a mẽthẽnyẽ. Kayã pwõ- tõprẽ khyẽthukhyẽthẽ lõplĩ rò htuthẽhtya lahyã Cómarya rò a hé lahyã, “Tẽmẽ-anẽ phũyẽnuõ, pẽ myáhtyenõ takhyã- to,” a hé lahyã phũnuõ.

Jesũ Ê Levi

(Matteo 9:9-13, Luka 5:27-32)

¹³ Jesũ htecuõ khyẽthyã dõ Galilea htyẽdõ khãshyẽ rò kayã bẽmũ hyã otavã lõ khyẽ lũ rò a cáhtya ithyóithya pẽ khyẽthyã èthĩ bínuõ. ¹⁴ Bí a cuõ akhẽnuõ, a myáhtye Alphaeo aphũ Levi. È ma prẽkwĩ amo-arã tõprẽ. A myáhtye a onyão dõ lẽkwĩamo-arã hikũ rò Byacẽ Jesũ

hé lũ, “Krwõkuõ vãkhyẽ,” rò Levi kahtò krwõcuõkuõ lũkhyẽ.

¹⁵ Bí Jesũ ná a khõpacẽ edĩ mõhẽ dõ Levi hi akhẽ, prẽkwĩ amo-arã tahe ná prẽoraphú tahe e õ tõkuõ ná èthĩ, mẽtẽhẽrò kayã dõ a krwõ Jesũ akhyẽ tahenuõ, a thyáprẽ ná èthĩnuõ a oparõ élä. ¹⁶ Bí Pharisẽophú dõ a ithyó Cómarya a tẽthyótẽthya nuõtahe myáhtye Jesũ etõõtõ ná prẽmẽthũmẽphyetẽphú tahe ná prẽkwĩ amo-arã tahe akhẽnuõ, a sudyã Jesũ a khõpacẽ tahe, “Mamẽtẽrò è cuõ etõõtõ kuõtuõ ná kayã kwĩ amo-arã nuõtahe ná prẽoraphú nuõtahe mẽtẽ?” A sudyã lahyã phũnuõ.

¹⁷ Bí Jesũ nĩhuõ èthĩ sudyã phũyẽ akhẽnuõ, a hẽkãkhyẽsũ èthĩ, “Kayã dõ a oshyo-opryã tahenuõ, a lo ná tẽkhuthárãdu to, kayã dõ aswiasẽ tahenuõ túma a lo prẽ tẽkhuthárãdu prẽ. Vã hyã ékã kayã dõ acóatẽ nuõtahe mato. Vã hyã ékãprẽ kayã dõ a tẽthũtẽora odũgnẽ nuõtahe prẽ.”

Û Sudyã Jesũ Duõesẽ Ari-akya

(Matteo 9:14-17, Luka 5:33-39)

¹⁸ Bínuõ akhẽ Giovanni a khõpacẽ ná Pharisẽophú tahe a duõeduõõ lahyã. Rò kayã tahehe hyã sudyã Jesũ, “Giovanni a khõpacẽ ná Pharisẽophú a khõpacẽ tahe duõe sèesèõ, manárò nẽ khõpacẽ tahenuõ a duõe kuõũ sèesèõ to mẽtẽ?” A hyã sudyã lũ phú nuõ.

¹⁹ Byacẽ Jesũ hẽsũ èthĩ ná ngókhãkho tòmũ rò a hé, “Bí khõmẽkhũphẽ otõkuõpã ná akhõ sĩprẽsĩmyã akhẽnuõ, a khõsĩprẽ yẽtahe cuõduõeduõõ cyã phútẽ? Bí khõmẽprẽkhũ cuõkyã hító, a dã otõkuõpã ná akhõathyó tahe hẽnuõ, èthĩ duõe cyã sèesèõ to.
²⁰ Shyẽ- ù ècuõ taphãkyãhõ khõmẽkhũphẽ hó pã akhẽnuõ, èthĩ ki duõeduõõ lahyã pã.

²¹ “Û iséphẽ hyecãlyẽ ná ikẽthẽ dõ a tanuõ hítóyẽ nuõ a o tõprẽ- to. Ki iséphẽ phũnuõ hẽnuõma ikẽthẽyẽ a ki htótanuõkã rò a lé htótazwĩ lazẽ cuõlyãryã põ hyecãlyeyẽ pã. ²² Û zũnuõ htyẽzãthẽ dõ htyẽõphãlyẽkũ nuõ a o tõprẽ- to. † Û ki zũnuõ phũnuõ hẽrò htyẽzã yẽnuõ a ki thẽphẽkyã htyẽõphãlyẽ yẽtõmẽ pã, rò htyẽzã ki lakuõkyã lõ pã. Htyẽzã athẽ yẽnuõ ù bè zũnuõ prẽ lũ dõ htyẽõ athẽkũ prẽ.”

Jesũ Ma Mõnyẽduõ A Byacẽ

(Matteo 12:1-8, Luka 6:1-5)

²³ Bí Mõnyẽduõ nuõtõnyẽ akhẽnuõ, Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõnuõcuõbẽ ù buõkũlã prẽlẽkhu tahe, rò a khõpacẽ tahe ipráe cuõ ù buõkũlãthẽ. ²⁴ Rò Pharisẽophú tahe hé Jesũ, “Myámõ, tẽmẽ dõ èthĩ tõbẽ mẽnĩ to dõ Mõnyẽduõ yẽtahenuõ, èthĩ cuõmẽdũ lahyã agnẽ phũnuõ mẽtẽ?”

²⁵ Rò a hẽsũ èthĩ, “Dõ nuõkhẽ bí Davi ná a khõbõthyó tahe ladyãeladyãõ rò a lobè lẽlẽlõ akhẽnuõrò, a

† Htyẽõyẽ nuõ ù mẽ lũ ná tẽphũtẽlyẽ aphã.

mekryá- ìtětě nuôma thĩ hõnó kuõnyã ù to ẽ? ²⁶ Èthĩ cuõnuõ lahyã dö Cómarya ahikũ rò khómũ dö ù lũhtya ná Cómarya tahe nuôma a o bínuô, rò enĩ prétú prèlũ-tyätèphú tahe pré tadúro Davi ná a khõpacẽ tahe cuõnuõphyée vãhéto? Bínuõkhẽ nuôma atõ ná Abi-athar htwõ bwídukhuõ.”

²⁷ Byacè Jesũ hépõ èthĩ, “Kayã nuôma Mõnyẽduõ agnẽ mato, Mõnyẽduõ nuôma kayã lõ- plĩ agnẽ. ²⁸ Prèlu kayã aphúkhũ mädũ vã yẽnuôma Mõnyẽduõ a Byacè có tõprẽhõ,” a hẽsũ èthĩ phúnuõ.

Kayã Takhuthyẽ

(Matteo 12:9-14, Luka 6:6-11)

3 Jesũ kanuõ khyẽthyã dö tètõbẽhõkũ rò bínuõ tõphõnuõ, kayã takhuthyẽ o tõprẽ. ² A yõ tõ ná Mõnyẽduõ akhu-akhyẽ, Pharisẽophú tahehenuõ a thẽzũ pũ pũ Byacè Jesũ atèthũ rò a opõ myã lũ ná Mõnyẽduõ yẽnuôma a zasímẽ kayã dá yõtõprẽ pã ẽ, ma to ẽ phúnuõ. ³ Rò Jesũ hé kayã takhuthyẽ tõkhó yõtõprẽ, “Hyã dö nyẽyẽ.”

⁴ Htuõrò a sudyã èthĩ, “Pẽ tètthýótètthya hé pẽ ná bí Judaphú a Mõnyẽduõ akhẽnuôma, pẽ tõbè męcwõ ù ẽ? Mátoma pẽ tõbè mępyãmesẽ ù ẽ? Pẽ tõbè męlwóhtekã kayã tõprẽprẽ athèplõ htwõprẽ ẽ? Mátorò pẽ tõbè męthyẽ ù ẽ?” Manárò èthĩ dyátaclwo lõplĩ prẽ.

⁵ A bèsẽ Jesũ athèplõ, mętẽhéro èthĩ khãlẽduõ lõplĩ có pwõ- tõprẽ, tètthẽzõnĩ ùnuõ a o có taki- to akhu-akhyẽ, Jesũ myã èthĩ rò a thèplõdu talwósúlũ rò a hé kayã takhuthyẽ tõkhó yõtõprẽ, “Zõhte nẽ takhunuõ,” rò a zõhte atakhu, rò atakhu ryákakhyẽ plũlõ khyẽthyã. ⁶ Pharisẽophú tahe htecuõ taphãkyã rò tõphũõtuõ èthĩ cuõoplõ tõná kayã dö a krwõkuõ Khwí Herodè akhyẽ nuõtahe rò èthĩ cuõ okũ hébè nĩdyélũ ná tõbè męthyẽ Jesũ phútẽ ari-akyã.

Kayã Éprẽ Krwõ Jesũ Akhyẽ

⁷ Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõ taphãkyã dö Galilea htyẽõdu rò kayã dö Galilea kékũ nuõtahe krwõ rõe-kuõ nyacõ èthĩkhyẽcõ. Tahehe nuôma dö Juda kékũ, ⁸ tahehe nuôma dö vĩ Jerusalem, tahehe nuôma dö Idumea kè ná dö Jordano htyẽklõ cíhte tõkyẽ, tahehe nuôma a o tavítava lahyã bí vĩ Tyre ná vĩ Sido yẽnuõtahe lõ- plĩ krwõkuõ lõ èthĩ akhyẽ. Lõ- kayã yẽtahe nuõma kayã dö a nĩhuõ lõplĩ Jesũ mę tẽprõtẽprya yẽtahe rò a krwõcuõkuõ èthĩkhyẽ prẽ. ⁹ Jesũ hé a khõpacẽ tahe ná thyáphú kayã bẽmũdu yẽtahe ki hyã tadwítashya tã lũ támẽ agnẽnuõ, a nõtaritayã one èthĩ thõklyẽ tõbè. ¹⁰ Jesũ cuõ hétuõ a khõpacẽ phúyẽ mętẽhéro a yõ męsímẽ ényacõ hó kayãswíkayãsẽ tahe hõ, rò kayã dö aswíasẽ pã tahenuõ, a yõ dwíhyãtõ lũ rò kírẽ hyã tõbè lõ lũ akhu-akhyẽrò a nõmẽ ù phúnuõ prẽ. ¹¹ Nẽ mębè kayã yẽtahenuõ, a myãhtye Jesũ bíkhẽtẽ- bẽbè, a lakhútã dö Jesũ a mètthẽnyẽ rò a èhtõ

lahyã, “Nẽ ma Cómarya aphúkhũ tõprẽ,” a hé lahyã phúnuõ. ¹² Rò a thèprwõ khĩné nuõtahe, “Vã ma ùpẽnuõ hẽsoluõ pẽ tã ù tõprẽ- támẽ ní-.”

Jesũ Nwóhtya A Khõpacẽ Shyéthényẽ

(Matteo 10:1-4, Luka 6:12-16)

¹³ Htuõrò Jesũ htyã dö solõ rò a éhyã kayã dö atõ lũthèplõ nuõtahe dö a o rò èthĩ hyã lahyã dö lũo.

¹⁴ Jesũ nwóphyẽ a khõpacẽ shyéthényẽ rò a hé èthĩ, “Vã nwóhtya thĩ ná thĩ tõbè otõkuõ ná vã htuõto vã ki nõhtecuõ thĩ pã rò thĩ ki cuõhẽsodõnyã pẽ ù ná Cómarya alãangõ pã. Rò a é nĩdyẽ èthĩ yẽ shyéthényẽ amwĩ ná Prẽdõnyãphú. ¹⁵ Htuõto vã ki dyẽ thĩ tẽtaryẽshyosõ dö thĩ ki vèhtekyãbẽ khĩné nuõtahe pã.”

¹⁶ Jesũ nwóhtya a khõpacẽ shyéthényẽ yẽtahe nuõma kryã- ùpẽ hé rò, Simonè (Dõ Jesũ èthètaple lũmwĩ ná Petru) ¹⁷ Zebedeo aphúprẽkhũ Jakomo ná apuõ Giovanni, rò Jesũ èthètaple èthĩmwĩ ná Boanerge. Angólasá ma shyelyã a phúpřekũ tahe. ¹⁸ Andrea, Philipu, Bartholomeo, Matteo, Thomazo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, Thaddeo, Simonè dö a mọ nĩdyẽ ahtyẽakẽ yẽnuõ tõprẽ, ¹⁹ ná Juda Iscariot dö a isõtãkyã Jesũ nuõtõprẽ.

Jesũ Ná Beelzebul

(Matteo 12:22-32, Luka 11:14-23, 12:10)

²⁰ Yõtõphuõrò Jesũ kã dö hi. Kayã hyã oplu-ophe kuõlõ khyẽthyãlũ tuõ có dö èthĩ eléolẽ pã có sè to. ²¹ Bí a puõvyãmuõphẽ nĩhuõ hó tẽmę-anẽ phúyẽ akhẽnuõ, èthĩ htecuõ rò a ki cuõ cwikã lũ mętẽhéro èthĩ hé lũzõ, “A có ná a tamwĩ,” èthĩ hé lũ phúnuõ.

²² Htuõrò kayã thègnẽ tètthýótètthya o dö vĩ Jerusalem tahe hyãlyã rò a hé lahyã, “Khĩnékhĩnõ Beelzebul o dö Jesũ akũ, rò a yõ nĩbè khĩné khuklõdu nuõtahe a taryẽproprya túrò a vèhtekyã bẽ prẽ khĩné nuõtahe prẽ.”

²³ Rò Jesũ éhyã èthĩ dö a o rò a hé èthĩ ná ngókhãkho phúyẽ, “Khĩnéricyã khuklõ cuõ vèhtebẽ cyã khyẽthyã khĩnéricyã khuklõ phútẽ? ²⁴ Htyẽkẽphú ná htyẽkẽphú ki sá nĩdyẽ khyẽdũ lũ héro ahtyẽakẽ oklõma plehyã ícũ tõcyã pã lũ to. ²⁵ Hiphúphyãphú kikyékingã nĩdyẽ khyẽdũ lũ héro hiphúphyãphú yẽ o plehyã tõcyã pã lũ to. ²⁶ Phúnuõrò khĩnéricyã khuklõ ná khĩnéricyã khuklõ ki sá nĩdyẽ khyẽthyãdũlũ héro a taryẽshyosõ tahenuõ, a oklõma cyãto. A taryẽshyosõ tahe ki lamẽkyã pã.

²⁷ Manárò bí kayã tõprẽ cuõnuõ dö khĩnéricyã khuklõ dö athyaná kayãshyokayãsõ tõprẽ ahikũ akhẽnuõ, a ki nuõ cóklõma rẽ lũ to kihẽnuõ, a nuõ phyéphenĩ cyã lũtãtẽ takhyã- to. A cóklõma htuõ lũ túma a phyéphe

† Liphálõ mú- nukhẽ tahehenuõ, a é nĩdyẽpõ èthĩ yẽ shyéthényẽ amwĩ ná Prẽdõnyãphú, li yõtõklõnuõ a rãtõ to. †† Prẽthĩphẽcyãdè tahehe hé, shyelyã a phúpřekũ angólasá ma, èthĩ yõ thèplõhtyapryã dúgnẽ, prẽthĩphẽcyãdè tahehekuõke rò a hé, èthĩ dã dõnyã pẽ ù hẽnuõ, a o có ná a taryẽshyosõ có, a hé phúnuõ.

ní cyä lü tătè pré. ²⁸ Vă hécócó thĩ, lǝ- prèlukayă a tètthú tahe ná lǝ- a hébè mũmyáricyă Cómarya tahenuô Cómarya ki plwökyă lǝ èthĩ tètthú pré.

²⁹ Manáro kayă dǝ a pacyéishyé Thè Săsè Byacè nuô Cómarya plwökyăbé pǝ cǝ lütètthú taki- to. Atètthú yènuô a ki omacyă lǝ tacúprè talèkré hó."

³⁰ Jesũ cuǝhétuǝ phúyè mètèhèrò, "Khĩnékhĩnǝ o dǝ lǝkũ," èthĩ yǝ hé phúnuô.

Jesũ Amuǝ Ná Apuǝvyă Tahe

(Matteo 12:46-50, Luka 8:19-21)

³¹ Jesũ amuǝ ná a puǝprèkhũ tahe hyăo kahtò dǝ hik- lǝ rò a nõcuǝé ǔ ná Jesũ. ³² Rò kayă éprè onyă tava pluphè lǝ ná Jesũ. ǔ hé Jesũ, "Myámò dǝ nuô, nèmũǝ ná nè puǝprèkhũ nè puǝprèmò † tahe olǝ dǝ hiklǝnuô rò a sudyăthũ lahyă nè."

³³ Rò a hèsú èthĩ, "Vămuǝ ná vǝ puǝprèkhũ tahema ǔpè?"

³⁴ A myă tavítavanĩ kayă onyăplu tava lǝ nuôtahe rò a hé, "Yélé, kayă dǝ a o biyé tahe nuôma mǝhǝ vămuǝ ná vǝ puǝprèkhũ tahehó. ³⁵ Kayă dǝ a mètò phú Cómarya a tètthézü nuôtahema mǝhǝ vǝpuǝvavyă tahe ná vămuǝ hó," a hé phúnuô.

Ngókhákhò Dǝ ǔ Pruǝtǝ Tèklwĩ Ari-akyă

(Matteo 13:1-9, Luka 8:4-8)

4 Jesũ cáhtya ithyó pèpǝ ǔ dǝ htyèòduhtũ rò kayă hyăo tavaplutavaphè lǝ è akhu-akhyè a nuǝ onyă o dǝ thòklyèkũ rò lǝ- kayă nuôtahe rò a o lahyă dǝ htyèhtũ. ² Jesũ ithyóithya kho èthĩ ná ngókhákhò ény- acó. Bí a ithyó èthĩ akhènuô, a hé, ³ "Nĩdǝ tătè lahyă! Bètòphuǝ, kayă o tǝprè, a hyăpruǝtǝ tèklwĩtèlwĩ. ⁴ Bí a pruǝtǝ akhè, tèklwĩ tahehenuô, a latǝtǝ dǝ klyádèkũ rò htu hyăihthuòekyă pré. ⁵ Tèklwĩ tahehenuô a latǝtǝ dǝ lǝklè hephábũkhu rò he yǝ phábũ akhu-akhyè, a dyáhtya pryǝléprè, ⁶ rò arwĩ yǝ sǝtǝzǝ to akhu-akhyè, bí tamòhtya rò a sákúnó amǝ tamadyácè htyayè akhènuô, a thyèkrákyă pré. ⁷ Tèklwĩ tahehenuô a latǝtǝ dǝ thòshyáthòprũklè rò thòshyámǝ yètahe duhtya khyábĩ lǝplĩ lǝ rò athèhtebé tǝplò- to. ⁸ Tèklwĩ tahe- henuô a latǝtǝ dǝ hezyerizyeryákhu rò a phéhtyaduhtyabé rò athèhte níé pè cǝ apuǝ thũshyè tahe, apuǝ shyèthuǝthyó tahe, apuǝ tǝzè tahe cǝ."

⁹ Htuǝrò a hé, "Kayă dǝ a o ná akhǝlè tahenuô, nõ nídǝ lahyă èthĩ."

(Matteo 13:10-17, Luka 8:9-10)

¹⁰ Bí a o túdũ ná a khǝpacè shyéthényè ná kayă dǝ a krwǝkuǝ lǝkhyè tahe akhènuô, èthĩ sudyă Jesũ ná ngókhákhò yènuô angólasá. ¹¹ Rò a hèsú èthĩ, "Cómarya dyéthègnèplǝ pèhǝ thĩ ná a htyèlékèkũ a

tètthèkhuthègnè dǝ a dǝuǝdǝbí nídyè yètahe hó tadúro kayă dǝ aruǝ tahe agnènuô,

¹² Èthĩ myă htuǝ myă thyáthyá cǝ tadúro thyáphú èthĩ myáhtye kuǝũ to, èthĩ nídǝ htuǝ nídǝ thyáthyá cǝ tadúro thyáphú èthĩ thègnèplǝ kuǝũ to, agnènuô, vǝ hé pè èthĩ ná ngókhákhò pré. Vă ki hébè pè èthĩ ná ngókhákhò to hénuô,

'Păma èthĩ shyalyă lahyă athèplò rò Cómarya plwökyă èthĩ tètthú he.'" ††

(Matteo 13:18-23, Luka 8:11-15)

¹³ Rò Jesũ thèprwǝ èthĩ, "Ngókhákhoyè, thĩ ki thègnè- plǝ to hèrò, thĩ cuǝ thègnèplǝ cyă lǝ- ngókhákhò dǝ vǝ hé yènuô tahe phútè? ¹⁴ Kayă dǝ a pruǝtǝ tèklwĩ angólasá mamǝhǝ kayă dǝ a pruǝtǝ Cómarya alǝangǝ nuô hó. ¹⁵ Kayă tahehenuô, athyaná tèklwĩ latǝ dǝ klyádèkũ nuôtahe, èthĩ níhuǝ Cómarya alǝangǝ ná tǝphuǝtũ khĩnéricyă khuklǝ hyăphyé tapháphekyă Cómarya alǝangǝ dǝ èthĩ thèplòkũ nuôtahe. ¹⁶ Dǝ aruǝ tahehe kuǝke rò athyaná ǔ pruǝtǝ tèklwĩ dǝ lǝklè hep- hábũkhu nuôtahehó. Èthĩ níhuǝ tǝphuǝtũ a phyésú ná tètthèkrũthèlǝ cǝ. ¹⁷ Manáro arwĩ yǝ sǝtǝzǝ to akhu- akhyè, a htwǝprè taplǝphú pré. A zǝ Cómarya alǝangǝ tadúro bí tètcyètècũ tèmũmyáricyă hyă bè èthĩ akhènuô, tǝphuǝtũ athèplò lǝcuǝkhókyă rò a lakhú kǝkhyèkyă khyèthyá pré. ¹⁸ Tahehenuô athyaná tèklwĩ latǝtǝ dǝ thòshyáthòprũklè nuôtahe hó. Èthĩ níhuǝ Cómarya alǝangǝ ¹⁹ manáro èthĩ yǝ bèkúbèkyă nídyè ná a tǝohtwǝprè htuǝrò a yǝ thèzü duzáhtyathè lahyă akhu-akhyè, èthĩ atètthézü yènuô a lahǝ nídyèhǝ èthĩ hó. Èthĩ thèzü tètòcò htuǝ tǝcò rò a tètthézü yètahe nuô a iplũkhyábĩkyă lǝhǝ lǝ rò athèaphǝ htebé pǝtohó. ²⁰ Kayă tahehenuô athyaná tèklwĩ latǝtǝ dǝ hezyerizy- eryákhu nuôtahehó. Èthĩ níhuǝ Cómarya alǝangǝ rò a zǝ rò athèhtebé é lǝklǝ cǝ apuǝ thũshyè tahe apuǝ shyèthuǝthyó tahe, apuǝ tǝzè tahe phúnuô cǝ."

Hékhákhongǝ Ná Mikǝ Ari-akyă

(Luka 8:16-18)

²¹ Htuǝrò Jesũ hé èthĩ, "Thĩ phyénũ mikǝ dǝ hidókũ rò thĩ nuǝdya è dǝ cǝlè è? Mǝtorò mǝ thĩ nuǝdya è dǝ lèmyèrè alè è? Thĩ dyahtya è dǝ mikǝrèkhunuô vǝhé- to? ²² Lǝ- tè mǝuǝmèbí tahenuô, ǔ ki phyèhtelũ lǝ è pǝ. Lǝ- tè dǝ ǔ thègnèplǝ to khǝnyáyè tahenuô, ǔ ki thègnèplǝ lǝ è shyè- nopǝ. ²³ Tè dǝ thĩ níhuǝ è khǝnyă yètahe nuô thĩ tǝ bezũ è."

²⁴ Htuǝrò a hé pǝ èthĩ, "Nĩdǝ tătè lahyă vǝ tètthèbèyè. Nè ki nídǝ tătè tè hénuôma, Cómarya ki dyè nè tètthègnèplǝ pǝ, htuǝto a ki nõthègnè èhtya lǝklǝ pǝ cǝ nè pǝ. ²⁵ Kayă dǝ atèone cǝhǝ bá- tè bèbè, ǔ lédyè èhtya pèpǝ cǝ lǝ pǝ, manáro kayă dǝ atè o to tǝprènuô, atè oprè takiphúprè bèbè, ǔ ki phyèphekyăphe lǝ pǝ lütè pǝ."

† Liphá mú- nukhè tahehenuô 'Nè puǝprèmò' liplǝyè a rǝnuǝpa to.

†† 4:12 Isaia 6:9-10

Hékhákhongó Ná Tèklwĩ Dyáhtya Ari-akyã

²⁶ Jesũ hé pó, “Cómarya ahtyëakénuô athyaná kayã tôprè pruõtã tètewítewĩ dó hekhũ nuô. ²⁷ Mòkhĩ rò omyë, mólĩ rò kahtò, mòkhĩ rò omyë, mólĩ rò kahtò, a mẹ prè phúnuô rò tètewiyë a phéhtya duhtya phútënuô a thégne tôcô- to. ²⁸ Hekhu dyéduhtya nídyédú atè prè. Amó tamahtya rélõ htuõrò aplyã hteno, rò athè bákõno dó khyëlõ prè. ²⁹ Athè mĩ hyã hõhóná a hyã ké nídyé atèthètèphõ yë ná tacé, mètèhèrò kébuõ shuõkhè hyãtuõhõ.”

Hékhákhongó Ná Taplèplò Ari-akyã

(Matteo 13:31-32, Luka 13:18-19)

³⁰ Jesũ hé, “Cómarya ahtyëaké yënuô pè ki talô byábũ cyã pè ù phútè? Matorò pè ki talô dyéluõ cyã pè ù ná ngókhákhõ phútè? ³¹ Cómarya ahtyëaké nuôma athyaná taplèplò nuô. Bí ù ivitã taplèplò dó hekhũ akhè, dó tètewítewĩ lõ- plĩ aklènuô taplèplò ma a patílõ ná akhõ cõ. ³² Manárò ù pruõtã htuõrò a dyáhtya hó akhènuô, dó thòtòmó, ithwíðbyálèmó ak- lènuô aduló ùkhõ, a phyãduhtya tahuõhtya lõklõná ù rò htuphúzuõphũ tahe hyãmè lahyã apwĩ dó aphyã tahe alog cõ.”

(Matteo 13:34-35)

³³ Bí Jesũ hésodõnyã pè ù ná Cómarya alãangó akhènuô, a dõnyã nuõtõ pè ù ná ngókhákhõ tahe. Thyáphũ ù ki thégneplõbé ryã nuõrò étaki a dõnyã pè ù phúnuô. ³⁴ A hébè pè kayã tahe ná ngókhákhõ tahe túprè tadúró bí a o túdũ ná a khõpacè tahe akhènuô, a hésoluõ pwõ pè lõ èthĩ lõ- ngókhákhõ angólasá nuô tahe.

Jesũ Nõokuõ Kèlathé

(Matteo 8:23-27, Luka 8:22-25)

³⁵ Bí nuõtõnyè hó, bí mõiémõtã hó akhènuô, Jesũ hé èthĩ, “Pè ki cuõ dó htyèò bérè tòkhó pó-.” ³⁶ Rò èthĩ htecuõ khókyã ná kayã bémũ. Rò Jesũ a khõpacè tahe cuõnuõ dó Jesũ onyã nídyé hó thòklyè nuõtõbè akũ rò èthĩ htecuõró lõ lõ. Thòklyè dó aruõ okuõ bínuô tahe. ³⁷ Kèlathé duhyã rò htyèháho nuõ dó thòklyèkũ rò htyè kírè htyabã có ná thòklyè có. ³⁸ Manárò Jesũ omyë ná mwókuõ tòmè dó thòipè tókýè rò èthĩ cuõ hturyã ihtò lõ rò a hé lõ, “Kõ- Thárá, pè kírè lacúthyè lõ cóhò rò mametè nè bezũ kuõ pã có pè tôcô- toto?”

³⁹ A kahtò thèprwõhtuõ kèlathé rò a hé htyèháhyè, “okuõ!” A hé rò kèlathé okuõtõphuo okuõ có rò htyèháho pã tôcô- to.

⁴⁰ A hé èthĩ, “Thĩ théisè mètè? Thĩ tètewítewĩyã o híto vã?”

⁴¹ Rò èthĩ théisè talwósúlũ rò èthĩ hé nídyé khyèlũ, “È ma kayã phútè tôprè tẽ? Kèlathé ná htyèháho tahe rò a níðã có lũngóngó.”

Jesũ Mesĩmè Pè Khĩné Mèbè Kayãphè Tôprè

(Matteo 8:28-34, Luka 8:26-39)

5 Jesũ ná a khõpacè tahe cuõtuõ dó htyèòdu bérè Gerasenephũ tahe a htyèkékũ nuô. ² Bí a o dó thòklyèkũ hte akhènuô, kayãphè dó khĩné mèbè lõ yètõprènuô a o dó luõkhu hte rò a htecuõ myáhtyesũ ná Jesũ. ³ Kayãphè yètõprènuô a cuõ prè bí kròkũ ù léiluõ luõ akhálè yënuô prè. Rò ù cõklõma pè lõ tôprè- to, ù cõklõma có lõ ná suplyètõhtè rò a pèto. ⁴ ù cõklõ- ma tamõtãmõ lútakhu ná suplyètõhtè tadúró a htótũkyã. Akhãduò rò ù cõklõma ná suplyètõhtèhtè, tadúró a cwitũkyã prèprè. Rò kayã dó a mepè lõ nuô, a o tôprè- to. ⁵ Bí a o dó kròkũ luõkhálè akhènuô, ná bí a o dó sokũ akhènuô, a èhtõémõ rò a mèmumèhtya tamõtãmõ nídyé lõ ané ná lõ pwõ- tôphuõ có.

⁶ Bí a myáhtyecuõlõ pãprè Jesũ akhènuô, a klyahyãtõ dó lõ rò a hyã dãngũlyã dó lõnyèhyã. ⁷ Rò a èhtõhtya rò a hé, “Tèdutèhtũ tadũ Cómarya aphúkũ Jesũ- nè kírè hyãmè kryã- vã itè? Vã kwithézõ có nè dó Cóm- aryã a mètènyè, mèmumècũ tã vã tãmé ní-.” ⁸ Mètèhènuõrò Jesũ héhtuõhõ lõ, “Khĩnékhĩnõ, htecuõ taphãkyã dó prèkhũ nuõtõprè alog,” a héhtuõ lõ phúnuô hó.

⁹ Jesũ sudyã lõ, “Nèmwi ná ùpè?”

Rò a hésũ, “Vãmwi ná Legion, † mètèhèrò pè oróoé nyacõ,” a hésũ phúnuô. ¹⁰ Thyáphũ Jesũ ki vèkyã tã èthĩ tãmé, rò nõhtecuõkyã tã èthĩ dó kèklõ tãmènuô, èthĩ kwithézõ tadũ có Jesũ có.

¹¹ Bínuõkhè, htyã tòmũdu kanúe tavítavaphũ asè bí sorõlõnuô. ¹² Khĩnékhĩnõ nuõtahe kwithézõ Jesũ, “Nõcuõnuõ rë pè dó htyã nuõtahe akũ rò plwõnuõ rë pè dó htyã nuõtahe akũ ní,” a kwithézõ lõ phúnuô. ¹³ Htuõrò Jesũ nõhtecuõ èthĩ, rò èthĩ htecuõkyã dó kayãphè nuõtõprè anélog rò a cuõnuõkyã dó htyã nuõtõmũ akũ. Htyã nuõtõmũ ma a o aduõnyèrí rò a pãtã rwó lãtaprĩ yè alog rò a latãlacũ thyèkyã lõ dó htyèòdukũ.

¹⁴ Prèkyèhtya tahe klyakã dyásoluõ cuõpye pèlõ ù dó vĩkũ ná dõdõdõso tahe akũ ná tètewítewĩyã yètahe. Rò a mèmryaané phútënuô ù hyãmýã lahyã bínuô. ¹⁵ Rò èthĩ hyã dó Jesũ a o rò a myáhtye kayãphè dó khĩné hte- cuõkyã dó lõkũ nuõtõprè onyã bínuô rò a kũhty- athyáhtya ryákyè ahyecã rò athèplõ ryáakhyè khyèthyã. Kayã tahe myáhtye lõ rò a théisè lõplĩ có lõlè. ¹⁶ Kayã dó a myáhtye khĩnékhĩnõ htecuõkyã dó kayãphè nuõtõprè akũ ná htyã nuõtahe mèmryã ané phútè nuô, èthĩ cuõ heso pè lõ lõ dó aruõ. ¹⁷ Kayã tahe cáhtya kwithézõ Jesũ ná a ki htecuõ taphãkyã ná èthĩ kékũ bínuô.

¹⁸ Bí Jesũ nuõ dó thòklyèkũ akhènuô, kayãphè dó khĩné htecuõkyã dó lõkũ nuõtõprè kwithézõ lõ,

† Legion angólasá ma oróoé

“Khyáthédô ékrwöcuố pékuố rế vã.”¹⁹ Manàrò Jesù ékrwöní lữ to, a hé lữ, “To, kạ dố nệ hinuô rò kạhésoluố pékuốrế nệ puốvỵamuốphẻ ná Byacè meryá pẹ cớ nệ bá- tẻnuô ná a tẻthẻnội nệ phútẻ nuô ní-,” a héhtuố lữ phúnuôrò,²⁰ kayá dố khínẻ htecuốkyá dố lữkữ nuôtỏprẻ htecuố rò a cáhtya lẻ hẻso pẹ ử pỏtỏđỏ dố kẻtỏkẻ ử é ná “Vỉ shyẻ” akữ rò Jesù mẹpẻ kryá- ẻ phútẻnuô ná kayá lỏ- plỉ tapạ khyẻthukhyẻthẻ lỏ kryá- phútẻnuô a cuố dỏnyáluố pẻ lỏủ bínuô.

Prẻmò Dố A Tẻswío Tỏprẻ Ná Pacẻ Prẻmỏphứ Tỏprẻ Thyẻ Ari-akyá

(Matteo 9:18-26, Luka 8:40-56)

²¹ Bí Jesù kạkhyẻ khyẻthyá dố htyẻòdu bẻrẻ tỏkyẻ ná thỏklyẻ akhẻnuô, kayá bẻmủ hyả oplỏoplu rẻẻ nyacố dố htyẻòdu htử nuô.²² Rò tẻcỏbẻhẻ khuklỏdu tỏprẻ, amwỉ ná Jairus hyảmyáhtye Jesù rò a dỏngủlyá dố lữkhảduỏ shyẻ.²³ Rò a kwithẻzỏ lữ, “Vả phứprẻmỏphứ tỏprẻ kỉrẻ thyẻhỏ rò thyáphứ atẻswỉ ki sỉmẻkyá rò a ki htwỏprẻ nuô, cuố dyahtya pẻrẻ vã nẻ takhu dố alo.”

²⁴ Rò Jesù krwỏkạkuố lữ.

Kayá tỏplutỏphẻ tadwítashya cuố kuố lỏ Jesù.

²⁵ Bínuô akẻ prẻmỏ dố a khyábẻ tẻsẻthwitặ dố anyẻ cớhỏ shyẻnyẻna nuô a o tỏprẻ.²⁶ Tẻkhuthará ẻprẻ myákhwẻnỉ lữ tadủrò a yakhyẻ to. A za nỉdyẻ anẻ rò arủahẻ lỏhỏ tadủrò a yakhyẻyặtỏ lữ to, atẻsẻ yẻnuô taklyá ná a mẻshyohyá ná shyohyá prẻ.²⁷ A nỉhuố Jesù ari-akyá rò a dwỉhyảnuố dố kayá orỏoẻklẻ rò a hyảtuố dố Jesù khyẻkhu rò a hyảtỏ lữ cạcwỏ.²⁸ A hẻnỉ anẻ, “Vả ki tỏbẻ prẻbỉ acạcwỏ yẻnuỏprẻ ma vả tẻsẻthwitặ yẻ a klyá sỉmẻ nyả hỏ,” a hé rò,²⁹ tỏphủoủtỏ athwỉhyả okủỏ rò a thẻgnẻ nỉdyẻ anẻ ná atẻsẻ yẻnuô a lamẻkyáhỏ.

³⁰ Yẻtỏphủoủrỏ Jesù thẻgnẻ nỉdyẻ anẻ ná a tẻprỏtẻprỏyá htecuốkyá dố anẻlỏ. A tarỉhtỏtarỉlyá anẻ dố kayá orỏoẻklẻ rò, a sudyá ử, “Maủpẻ tỏbẻ vả cạcwỏ pẻ?”

³¹ Rò a khỏpacẻ hẻsủ lữ, “Nẻ myáhtyedủhỏ ná kayá o tavạplutavạphẻ tadwítashya lỏ nẻ rò mamẻtẻrỏ nẻ cuốsudyá tuố, ‘Maủpẻ tỏbẻ vả cạcwỏ pẻ phútẻ?’”

³² Thyáphứ a ki myáhtye kayá dố a hyả tỏbẻ lữ nuôtỏprẻ rò a myákamỏyảhẻ tadủ.³³ Rò prẻmỏ yẻtỏprẻnuô bí a hyảtỏbẻ lữ cạcwỏ akẻ, tẻhtwỏhtya-anẻ ná ẻ phútẻnuô a thẻgnẻlyá nỉdyẻ anẻ akhu-akhẻ, a thẻisẻ tanyặtadẻ rò a hyảdỏngủlyá dố Jesù mẻthẻnyẻ rò a hẻsủluố cớ pẻ lỏplỉ Jesù.³⁴ Rò Jesù hé lữ, “Phủmỏ-, nẻ tẻzủ yẻnuô, a zasỉmẻkyáhỏ nẻ tẻsẻhỏ, kạmỏmỏ kạryáryá dủ ní-, nẻ tẻsẻ yẻ a lamẻ lảnyặdủhỏ.”

³⁵ Bí Jesù hẻbẻpảprẻ akhẻnuô, kayá tahe o dố Jairus dố a htwỏ tẻcỏbẻhẻ khuklỏ yẻtỏprẻ ahi hyả, rò a hyảhẻso pẻ Jairus, “Nẻphủmỏ thyẻhỏ. Rỏ thỉ cuốmẻdỉdyá tadủpả Thará mẻtẻ?”

³⁶ Manàrò Jesù nỉdả ẻthỉ atẻhẻbẻ to. A hé tẻcỏbẻhẻ khuklỏdu nuôtỏprẻ, “Bẻzỏ tẻmẻ, tarủ zủẻ vảnuô ní-.”

³⁷ Htuỏrỏ a ékrwỏnỉ prẻtủ Petru, Jakomo ná apủỏ Giovanni prẻ. A ẻnỉ kayá dố arủo tỏprẻ- to.³⁸ ẻthỉ cuốtuố dố tẻcỏbẻhẻ khuklỏdu nuôtỏprẻ ahi rò a myáhtye ử mẹpẻrỏprẻtẻ tahe, ửnguốhẻ tahe.³⁹ Bí a nuố dố hidỏkủ akẻ, a hé ẻthỉ, “Thỉnguốthỉhẻ mẻtarủtapyá mẻtẻ? Pacẻmuốphứ yẻtỏprẻma a thyẻ máto. A omyẻnỉ sỏtapạ prẻ.”⁴⁰ Rò ẻthỉ nyẻkruố lỏplỉ Jesù.

Htuỏrỏ Jesù vẻhtekyá lỏ- kayá nuỏtahe dố akỏ rò a ẻnỉ pacẻmuốphứ yẻtỏprẻ amủốphẻ ná a khỏpacẻ thẻthuố rò a kanủ dố pacẻphứ nuôtỏprẻ a o.⁴¹ Rò a pủ pacẻphứ nuôtỏprẻ atakhu rò a hé lữ, “Talỉ thakủmi” (Angỏlỏsá ma, “Kỏ- pacẻmuốphứ- vả hé nẻ- kahtỏmỏ.”),⁴² rò tỏphủoủtỏ pacẻmuốphứ shyẻnyẻna yẻtỏprẻ kahtỏcuố rò ẻthỉ khyẻthukhyẻthẻ nyacỏ lahyá.⁴³ Rò Jesù mẻkyá tặẻ ẻthỉ ngỏ, tỏbẻ hẻsủluốnỉ pẻ ử tỏprẻ- to, htuỏrỏ a hé ẻthỉ, “Dyẻẻ pẻ pacẻmuốphứ nuôtỏprẻ lẻẻlẻẻ tỏcỏcỏ ní-.”

Vỉ Nazarẻphứ Zủẻ Jesù To

(Matteo 13:53-58, Luka 4:16-30)

6 Jesù htecuốkyá bínuô rò ẻ ná a khỏpacẻ tahe kạkhyẻ khyẻthyá lahyá dố adỏaso nỉdủ vỉ Nazarẻ nuỏtỏvỉ.² Bí Mỏnyẻduỏ akhẻnuô, Jesù cáhtya ithyỏithya tẻ dố tẻcỏbẻhẻkủ. Kayá ẻprẻ nỉhuố a tẻithyỏithya rò a khyẻthukhyẻthẻ lỏ cớ rò a hé lahyá, “A tẻthítẻphẻ yẻnuô ná atẻmẻ tẻprỏtẻprỏyá lỏ- plỉ yẻ- tahe nuỏma a cuốnỉbẻ tỏ bítẻtẻ? A tẻthítẻphẻ dố a nỉbẻ yẻtahe nuỏma tẻthítẻphẻ phútẻtỏcỏ tẻtẻ? Htuỏrỏ a cuốmẻ cyạ tuố tẻprỏtẻprỏyá yẻtahe nuỏma phútẻtẻ? ³ ẻ ma prẻsỏcyặhi nuôtỏprẻ vảnhẻ? Rỏ ẻ ma Maria aphủprẻkhủ vảnhẻ? Apủỏ tahe nuỏma Jakomo, Jose, Juda, ná Simonẻ yẻtahe mặ vảnhẻto? Rỏ apủỏprẻmỏ tahe nuỏma a o prẻ bí đỏkủyẻ prẻ vảnhẻto?” ẻthỉ hé lahyá phúnuôrỏ, ẻthỉ thẻhte Jesù rò ẻmỏsủ lữ to.

⁴ Rò Jesù hé ẻthỉ, “Kayá dố a dyazủdyanyá nỉdyẻkủỏ prẻprỏ to tahe nuỏma tủprẻ adỏkủphứ nỉdủ, akỏwỉalyá nỉdủ ná a hipủphyặphứ nỉdủ tahe prẻ.”⁵ ẻthỉ zủẻ to akhu-akhẻ Jesù mẻcyá pả atẻmẻ tẻprỏtẻprỏyá nuỏtahe tỏcỏ- to, a mẻcyákyá prẻtủ a dyahtya atakhu dố kayá swỉẻ nuỏtahe alo prẻ, rò a mẻ sỉmẻ pẻ kayáswỉkayáẻ tahe patỉprẻ prẻ.⁶ Dỏphủsỏphứ tahe zủẻnỉ lữ to akhu-akhẻ a khyẻthukhyẻthẻ kanỏ- to.

Yẻtỏphủoủrỏ Jesù htecuốlẻ dố dố a o tavỉtavạ bínuô tỏđỏhtuỏtỏđỏ rò ithyỏithya pẻ ử.

Jesù Nỏhtecuố A Khỏpacẻ Shẻthẻnyẻ

(Matteo 10:5-15, Luka 9:1-6)

⁷ Htuỏrỏ a ẻhyá plỏỏ a khỏpacẻ shyẻthẻnyẻ rò a nỏhtecuố lữ tỏmủ ná thẻnyẻ phúnuô. Htuỏrỏ thyáphứ ẻthỉ ki vẻhtekyáẻ kỏhẻkỏhỏ agẻnẻnuôrỏ, a dyẻ pẻ ẻthỉ taryẻshyỏỏ.

⁸ Jesù mẻcuốnỉ a khỏpacẻ tahe angỏ, “Thỉ htecuốklyá rò phẻcuốnỉ tả tỏcỏ- tẻmẻ ní, phẻcuốnỉ tả khỏmủ,

pyě, ná rŭntŭ yěnuôtahe tãmé ní~. Phýení prétú ihtyábŭ nuô pré ní~. ⁹ Dyácuôní lahyã khuphá nuô manáro phýecuô tã cã nyěpũ tãmé ní~. ¹⁰ Thĩ ki cuônuô o dô hi tŏmëmě akũ hérŏ, thĩ dã htecuô hí dô dô nuôtôdŭ akũ híto nuô, tarú o tadú lahyã bínuô ní~.

¹¹ Dŏ tŏdŏdŏ dô a ki thézú ěsũ thĩ to rò a ki nĩdã thĩngŏ to hérŏ bí thĩ htecuôkyã akhěnuô, thuŏtãkyã hemũ dô thĩ khãduôlŏ nuôtahe, thĩ ki mephúnuô héma athýaná thĩ dyěluôkyãhŏ tẽmátẽdyã tŏcŏ dô Cŏmarya ki ciryã èthĩ pã nuôhŏ."

¹² A khŏpacẽ tahe htecuôlẽ hėsodŏnyã pẽ kayã tahe ná a tŏkŏ zã nĩdũ lahyã anẽ, a lẽ hėsŏ pẽ ũ phúnuô.

¹³ Èthĩ vễhtekyãní ělã khĩnėkhĩnŏ rò a plŏrŏnĩ ě pẽ lã kayãswıkayãšẽ tahe ná htahtyẽ rò a męsímẽ kãkhyẽ ě pẽ lã èthĩ.

Giovanni Baptista Atẽthyẽ Ari-akyã

(Matteo 14:1-12, Luka 9:7-9)

¹⁴ Jesũ amwĩ luŏhtyěluŏkẽ akhu-akhyẽ Khwĩ Herodẽ † nĩhuŏ lŏlŏ~ a mẽ tẽ nuôtahe ari-akyã. Htuŏto kayã tahehe hé lahyã, "Jesũ ma Giovanni Baptista thyěi-htŏkãkhyẽ prẽ, túrŏ a męcýã tẽprŏtẽprýã nuôtahe hŏ."

¹⁵ Taheherŏ a hé, "È ma Prẽprŏ Elia prẽ."

Htuŏto tahehe rò a hé, "È ma prẽprŏ khòkedũ tŏprẽ dô athýaná prẽprŏ dô~ nyěnu aklẽ tŏprẽprẽ prẽ," a hé lahyã phúnuô.

¹⁶ Bí Khwĩ Herodẽ nĩhuŏ Jesũ mẽ tẽprŏtẽprýã akhěnuô, a hé, "Giovanni dô vã nŏpãtũkyã ěkyãbŏ ná vã klyěphú nuôtŏprẽ htwŏprẽ kãkhyẽ khyěthyã hŏ," a hé phúnuô.

¹⁷ Dŏ arėkhěnuô ma Khwĩ Herodẽ nŏcuŏpũ cŏklŏma aklyěphú tahe ná Giovanni rò a nŏdŏtãkyã lũ dô htŏkũ nuôma Herodia khukhyẽ hŏ. Herodia ma Khwĩ Herodẽ akhĩ, apuŏ Philipu amẽ rò Giovanni hétãtũ tamŏmŏ Khwĩ Herodẽ ná a tŏ phýení apuŏ Philipu amẽ to.

¹⁸ Giovanni hé Khwĩ Herodẽ, "Nẽ phýẽ khyěthyã nẽ khĩnuô a lũkhŏkyã hŏ ná Cŏmarya tẽthyŏtẽthyã hŏ."

¹⁹ Phúnuô akhu-akhyẽrŏ khwĩ amẽ Herodia yěnuô a pũma tadú Giovanni tẽthũ rò a thézú męthyěkyã lũ tadúrŏ a męcýã tŏcŏ~ to. ²⁰ Mętěhěrŏ Khwĩ Herodẽ yěnuô a myádu nĩdyẽ Giovanni, mętěhěrŏ a thėgně ná ě ma kayã dô acŏatẽ asãšẽ tŏprẽ akhu-akhyẽ, a takẽbí nĩdyẽ lũ. Bí khwĩ nĩhuŏ Giovanni hėbẽ akhěnuô, a bẻzŏ nyacŏ tadúrŏ a thézú nĩhuŏ nyãprẽ lũ hėbẽ prẽ.

²¹ Bí Khwĩ Herodẽ opacẽlyã amŏnyẽ hyãtuŏkhyẽ akhěnuô, ashuŏakhẽ ryányacŏ dô Herodia ki męthyěkyã Giovanni. Khwĩ mępwẽ nĩdyẽ a opacẽlyã amŏnyẽ rò a buŏebuŏđ klyẽ khuklŏkhuklyã tahe, htyěkẽ khuklŏkhuklyã tahe, ná kayã htwŏ khuklŏkhuklyã dô Galilea kėkũ nuôtahe. ²² Bí Khwĩ Herodẽ amẽ Herodia aphúprẽmŏphú hyãnuŏ ilẽ akhěnuô, a mẽ thėplŏmŏ thėplŏmĩ ní Khwĩ Herodẽ ná asĩprẽ lŏ~ plĩ

† Khwĩ Herodẽ yětŏprẽ nuôma Khwĩ Herodẽ Antipa.

khukhyẽ Khwĩ Herodẽ hé pacẽmuŏphú yěnuô tŏprẽ, "Nẽ thézũthėlŏ itěnuô hėsŏ vã, vã ki dyẽ nẽ." ²³ Htuŏrŏ a ólyã rò a byãní angŏ ná a tẽhėbẽ phúnuô rò "Nẽ kwĩ cŏ vã itě~ bẻbẻ vã ki dyẽ nẽ pã, nẽ kwĩ cŏ vãhtyěvãkẽ taklãmẽ cŏ bẻbẻ, vã dyėbẻ nẽ pã," a ólyã phúnuô.

²⁴ Rŏ pacẽmuŏphú nuôtŏprẽ klyachte dô aklŏ rò hte-sudyã amuŏ, "Muŏ~ vã tŏbẻ kwĩ khwĩ itětẽ?"

"Kwĩ Giovanni Baptista a khuklŏnuô" amuŏ hėsũ lũ phúnuô.

²⁵ Rŏ a tapluŏtaplyẽ klyakanuŏ khyěthyã dô khwĩ o rò "Vã thézũ nŏdya nuŏ nẽ Giovanni Baptista akhuklŏ dô đĩbẻ tađdukũ rò hyãdyẽ cŏ vã khŏnyã yěnuô" a hé lũ phúnuô.

²⁶ Khwiyẽ a thėplŏmŏ pãtaki~ to tadúrŏ a yŏ ólyã htuŏhŏ dô sĩprẽ tŏplutŏphẽ a mětħenyẽ hŏ akhu-akhyẽ ngŏ dô a ólyã htuŏhŏ ná pacẽmuŏphú yěnuô, a thézũ mępyěkyã to. ²⁷ Phúnuôrŏ tŏphuŏtuŏ a nŏcuŏ-phýẽ aklyěphú prẽopŏtẽ nuôtŏprẽ ná Giovanni akhuklŏ rò aklyěphú yětŏprẽ cuŏ dô ũ lędŏo kayã htŏkũ rò a cuŏpãtũ kã Giovanni akyãbŏ. ²⁸ Htuŏrŏ a dyanuŏ Giovanni a khuklŏyẽ dô đĩbẻtađdu akũ rò a hyãdyẽ ná pacẽmuŏ nuôtŏprẽ rò pacẽmuŏyẽ dyẽ ná amuŏ.

²⁹ Giovanni Baptista a khŏpacẽ nĩhuŏ rò èthĩ hyã-phyěkã lũ nėklŏ okyãyẽ rò kã iluŏkyã lũ dô luŏkhu.

Jesũ Buŏebuŏđ Kayã Aprẽnyãrĩ

(Matteo 14:13-21, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

³⁰ Prẽdŏnyãphú tahe kã-oplŏ tavałŏ Jesũ rò èthĩ hėsŏ pėlŏ lũ ná lŏ~ èthĩ męhtuŏhŏ tẽnuôtahe ari-akyã ná èthĩ ithyŏithya pẽ ũ nuôtahe ari-akyã. ³¹ Prẽ hyã dô lũo rò hyã, prẽkã rò kã orŏoẽ talwŏsũlũ khukhyẽ Jesũ ná a khŏpacẽ tahe lėokuŏ eŏ ashuŏkhěnuô~ a opã cŏ to, rò Jesũ hé a khŏpacẽ tahe, "Pẽ cuŏ rŏlũ dô khãlẽthuŏkrẽ tŏpho dô kayã o tŏprẽ~ to nuô rò pẽ ki okuŏ tabẻthẻprã taplŏphú pŏ~."

³² Rŏ Jesũ ná a khŏpacẽ tahe cuŏnuŏ sidýanı thŏklyẽ rò htecuŏkyã lahyã túdũ dô khãlẽthuŏkrẽ tŏpho.

³³ Manáro kayã ěprẽ dô a myãhtye èthĩ cuŏ yẻtahenuô, a thėgně tãtẽ lahyã hŏ ná Jesũ ná a khŏpacẽ tahe mãyãhŏ akhu-akhyẽ, vĩphú pwŏtŏvĩ klyacuŏ ná khã-duô dô khŏkhu rò klyacuŏtuŏ rẻ dô Jesũ ná a khŏpacẽ tahe anyěhyã. ³⁴ Bí Byacẽ Jesũ o dô thŏklyěkũ hte akhěnuô, a myãhtye kayã bẻmũdu cuŏ opŏ one rẻ lŏhŏ dô nyẻhŏ rò a thẻzŏ nĩdyẽ nyacŏ èthĩ cŏ, mętěhěrŏ kayã yẻtahenuô athýaná thĩmĩ tahe dô prẻkyẽ o lũ to nuô akhu-akhyẽ a cáhtya ithyŏ ěpẽ nyacŏ èthĩ.

³⁵ Bínuô akhẽ mŏhėlã hŏ rò Jesũ a khŏpacẽ tahe hyã dô lũo rò a hyãhé lũ, "Khãlẽ bíyẻtŏpho ma dô ophũ tŏdŏ~ to, htuŏto mŏhėlã hŏ. ³⁶ Thyãphú èthĩ ki cuŏlẽ iprĩ-eprĩ nĩdyẽ lahyã dú asẻsẻđ agnėnuôrŏ, nŏcuŏkyã mŏ èthĩ dô đŏkũsokũ dô a o tavĩtava bíyẻ tŏpho nuô."

³⁷ Manàrò Jesù hèsù èthì, “Myá dyéedyéò pé èthì tâcôcô nuô.”

Rò èthì sudyá lǔ, “Pè ki cuóipri pé èthì khómǔ rò alǒ krũnyakǒ ná prèmetèphú tǒprè alèkè lèlwĩthyó † có kǒkǒ, rǔzye denari o prè tǒkoko~ tuǒ prè rò a kírè cuǒ pòepòð èthì phútè?”

³⁸ Jesù sudyá a khǒpacè tahe, “Dǒ thǐklènuô khómǔ o bákǐlǒtè? Cuómyámyá,” a hé èthì phúnuô akhè, èthì cuómyá rò èthì myáhtye prè, “Khómǔ nyǎklǒ ná tǐphú nyèbè prè,” èthì hé lǔ phúnuô.

³⁹ Htuǒrò Jesù nõnyá oplǒ èthì tǒmǔ ná tǒmǔ dǒ mĩthuǒlèkhu. ⁴⁰ Rò èthì onyǎoplǒ lǔ tǒmǔ ná aprè nyǎshyè tahe aprè tǒzè tahe. ⁴¹ Jesù phyé khómǔ nyǎklǒ ná tǐ nyèbèyè rò a tǔhtya dǒ mǒlè rò a hébwíhè-taryè htuthèntya Cómarya rò ibikyè khómǔ. Htuǒrò a dyétǎ dǒ a khǒpacè tahe a o. Rò a khǒpacè tahe zúetǎ dítú pé ná kayá nuòtahe. Htuǒrò a zókèkhǎkwo kuǒ tǐphú nuònyèbè phúnuònuô. ⁴² Èthì e pòepòð ekóðbǎ lõplǐ có pwǒ~ tǒprè có. ⁴³ A khǒpacè tahe phyédwóplǒ khyèthya khómǔ ná tǐphú dǒ a ibikyè rò a okyǎlǒ tahenuô a obǎ pǎ có ná krĩnuô shyényèmè có.

⁴⁴ Prèkhǔdu dǒ a e khómǔ lõ~ plǐ nuòma a o kayá nyǎri.

Jesù Cuǒ Dǒ Htyèkhu

(Matteo 14:22-33, Giovanni 6:15-21)

⁴⁵ Èthì ihtuòplǒ htuǒhtuǒ ná Jesù nõcuònuǒ sidyá lõ a khǒpacè tahe dǒ thòklyèkǔ rò a nõhtecuǒ rékyá èthì dǒ vǐ Bethsaida dǒ a o dǒ htyèòbérè nuòtǒvǐ. Rò bí a khǒpacè htyasidyá thòklyè akhènuô, è rò a plwǒkakyá lõplǐ kayá bémǔ. ⁴⁶ Htuǒrò Jesù htecuǒkyá rò a cuòhtya cóbè dǒ sokhu.

⁴⁷ Bí mǒkhǐpalǒ hyǎ hó akhènuô, a khǒpacè thòklyè cuótuǒ hó dǒ htyèklámè hó tadúro Jesù okyá tǔdǔ prè dǒ khǒkhu tǒprè prè. ⁴⁸ Jesù myáhtye ná kèlathé yǒ htǒhyásǔ a khǒpacè tahe akhu-akhyè, èthì khyásǔ kèlathé rò a thèpráladyá lõplǐ. Bí shyèi-utazè mǒ kírè lǐbǔhó akhènuô, Byacè Jesù cuǒ dǒ htyèkhu rò hyǎtǒ dǒ a khǒpacè tahe a o. A kírè cuǒtalwǒ ná a khǒpacè tahe. ⁴⁹ Manàrò bí a khǒpacè tahe myáhtye lǔ cuǒ dǒ htyèkhu akhènuô, èthì tanè lǔ ná luǒtapryǎ rò a èhtǒé-mǒ lõplǐ. ⁵⁰ Mètèhèrò èthì pwǒ~ tǒprè myáhtye lõplǐ lǔ rò thèisè lõplǐ có.

Tǒphuǒtuǒ Jesù hé èthì, “Dyakhǔdyahǎ lahyǎ thǐ thé-plǒ. Thèisè lahyǎ tǎmè, yèma vǎ prè.” ⁵¹ Htuǒrò a htyanuǒkuǒ dǒ a khǒpacè tahe a thòklyèkǔ rò kèlathé okuǒhyǎkyá rò a khǒpacè tahe khyèthukhyéthè lõplǐ có. ⁵² Mètèhèrò èthì yǒ khǎlèduǒ akhu-akhyè Jesù dyéluǒ pé có èthì ná buòe ù khómǔ atèmè tǐprotèprya yè có tadúro èthì thègnèplǒ lahyǎ to.

Jesù Mesǐmè Pé Kayǎwĩkayǎsè Dǒ Gennesaret Kè

(Matteo 14:34-36)

⁵³ Èthì cuǒbé hó htyèòduyè rò a cuótuǒ lahyǎ dǒ Gennesaret kè rò a cuǒ báokuǒ lahyǎ athòklyè bínuô.

⁵⁴ Èthì hte hó dǒ thòklyèkǔkǔ ná kayá tahe thègnètǎteno lahyǎ ná Jesù prè. ⁵⁵ Èthì klyantǒklyalyǎ lõ lahyǎ rò a cáhtya záhyǎ lahyǎ kayǎwĩkayǎsè tahe ná icǒ rò záhyǎtǒ lahyǎ bí èthì nĩhuǒ ná Jesù o nĩdyè akhǎlè nuòtǒpho. ⁵⁶ Byacè Jesù cuǒtǒ bítè~ tǒpho bèbè, a cuǒ dǒ dǒkǔ bèbè, a cuǒ dǒ vǐkǔ bèbè, a cuǒ dǒ vǐklǒ bèbè, èthì dyatǎ lahyǎ kayǎwĩkayǎsè tahe dǒ klèkǔ rò èthì kwĩthézǒ Byacè ná nõtòbè prè nè çǎhtǔ yènuô ná prèswǐ prèssè yètahenuô takiphúprè. Rò kayá dǒ a tǒbè lǔ çǎhtǔ tahenuô, a tèswítèsè lamè lõplǐcǒ.

Jesù Ithyó Û Ná Tèmwoǒplǐ Ari-akyá Ná Tèmwoǒplǐ To Ari-akyá

(Matteo 15:1-9)

7 Bínuô akhè prèithyó tètthýótètthya athará ná Pharisèophú dǒ a o lahyǎ dǒ vǐ Jerusalem akǔ hyǎ tahenuô, a hyǎ oplóoplu tava lõplǐ dǒ Jesù khǎshyè.

² Èthì myáhtye Byacè a khǒpacè tahe esèè rò a síplǐ kuǒǔ atakhu to. Angólasá ma èthì thézǔ hé ná phú tǐcóbucóbè alèklǒ o ná bí e tyahǐ sè to akhè tǒbè síplǐ ré takhu tadúro a khǒpacè tahe mǐkuǒ phúnuô to.

³ (Mètèhènuòrò Pharisèophú tahe ná lõ~ Judaphú tahenuô a ki síplǐ lahyǎ atakhu tuǒdǒ takhutarǎ tǔro èthì phyéeno sèesèò prè, èthì pǔmanǐ lahyǎ èthì phyè-phuǒ lèklǒ tahe. ⁴ Èthì ki o dǒ klè kǎ hérò a ki síplǐsí-plèkyá atakhu to hénuô, èthì eǒ tǒcǒ~ to. Htuǒto èthì pǔmanǐ tadúpǎ lèklǒ dǒ aruò tahenuô a o èlǎ pǎ. Kryá~ maítè hérò, èthì síplǐ ryá bèlèǒ tahe, dǐithwípǒ tahe, ná bètalǐ thǐtahe.)

⁵ Htuǒrò Pharisèophú tahe ná prèithyó tètthýótètthya athará tahe sudyá Jesù, “Nè khǒpacè tahe rò a krwǒmè kuǒ phú phyèphuǒ lèklǒ ithyókyá ù nuò to vǎ? Bí èthì esèòhtyè akhènuô, a síplǐkyá kuǒ lahyǎ atakhu to mètè?”

⁶ Jesù hèsù èthì, “Prèprǒ Isaiah héone thǐrithǐkyá nuòma a tǒtǔ có. Thǐ ma prè cyézócǒtè anè tahe. Prèprǒ Isaiah rákyá dǒ nuòkhè rò a hé, Cómarya hé, ‘Kayá yètahe bezǔbenyǎ lahyǎ vǎ ná akhǎu manàrò athèplǒ nuòma a otaphǎyè ná vǎ prè. ⁷ Èthì cóbèhtya vǎ yènuô angólasá o tǒcǒ~ to. Èthì ithyóithya prè ù ná prèlukayǎ alèklǒ tahe prè manàrò a hé nĩdyè lahyǎ ná a ithyóithya có ù ná Cómarya a tètthýótètthya tahecó.’ †† ⁸ “Thǐ dyataphǎ khókyá Cómarya a tètthýótètthya tahe rò thǐ pǔklǒma nĩdyè lahyǎ prèlukayǎ a lèklǒlèkhyá tahe.”

⁹ Htuǒrò a hé èthì, “Thyáphú thǐ ki pǔma nĩdyè thǐ lèklǒ tètthýótètthya tahe agnènuòrò, Cómarya

† Rǔzye denari tǒbè ma a krũnyá ná tǒnyè atèryǎ khwókè.

†† 7:7 Isaia 29:13

mekyängö tahenuô, thĩ limyã htésũkyã cyã nyacó.
¹⁰ Mosè hé, 'Bezúbenyã nẽmuõnẽphẽ ní,' † rò 'Kayã dõ a isõ amuõaphẽ tõprẽprẽnuô bè mẽthyẽkyã lũ.'
^{††11} Manárò thĩ nõhẽ ùmuõũphẽ, 'Kõ~ muõ, Kõ~ phẽ, rũhtẽ dõ vã kitõ myákhwẽ męcwõ ná thĩnuô a o vã, manárò vã ki nõhẽ è ná Kõban,' ‡ thĩ nõhẽ ù ná ùmuõũphẽ phũnuô, ¹² htuõrò thĩ nõmęcwõ myákhwẽnĩ pã èthĩ ná amuõaphẽ to. ¹³ Phũnuô akhu-akhyẽ thĩ mẹtaphũkyãlõ hó Còmarya alãangõ hékyã yẽnuõtahe hó, mẹtẽhèrò thĩ pũklõmanĩ thĩ lèklõ rò thĩ dyõtã dítũ ù. Thĩ męthyã phũyẽ dõ aruô tahenuô a o épã nyacó."

(Matteo 15:10-20)

¹⁴ Rò Byacè Jesũ éhyãphũ kayã bẽmũ dõ akhãshyẽ rò a hé èthĩ, "Pwõ~ tõprẽ nĩdã lahyã vã hé thĩyẽ rò yácũ pũthẽgnẽ tãtẽ lahyã. ¹⁵ Tẽ dõ a o dõ aklõ rò a hyãnuõ dõ kayã tõprẽprẽ akũ tahenuô a mę taprómũmyã cyã lũ to, manárò tẽ dõ a o dõ kayã thẽplòkũ rò a hte tahe nuõma a mę taprómũmyã lũ prẽ." ¹⁶ ("Lõ~ thĩ yẽtahe, thĩ ki thẽzũ thẽgnẽ hẽrò, thĩ tõkò nĩdã lahyã.") ††

¹⁷ Jesũ htecuõ taphãkyã dõ kayã orõklẽ rò bí a cuõnuõ dõ hidókũ akhẽnuô, a khõpacẽ tahe sudyã lũ ngõkhákhõ angõlasã tahe. ¹⁸ Rò a hé pẽ èthĩ, "Thĩ thẽgnẽ kuõnyã ù to ẽ? Thĩ tõbè thẽgnẽ, sèe ítètẽ~ bẽbè, a o dõ aklõ rò a hyãnuõ dõ kayãkũ tahe nuõma, a mę taprómũmyã cyã lũ to. ¹⁹ Mẹtẽhèrò sèe yẽnuô, a nuõ dõ lũ thẽplòkũ mato, a nuõ dõ phuõkũ rò a bè htecuõkyã dõ dõklõ prẽ." (A hé phũyẽnuõma, a thẽzũ hé, sèe ítètẽ~ bẽbè, e ma a nĩ lõprẽ.)

²⁰ Htuõrò a hé, "Tẽ dõ a o dõ kayã thẽplòkũ rò a hte tahe nuõma a mę taprómũmyã lũ prẽ. ²¹ Tẽ dõ a o dõ kayã thẽplòkũ hyãhte tahe nuõma mähõ tẽtane mũmyãricyã tahe, cuõthũ prẽmõprẽkhũ, ehũehĩ, męthyẽ kayã, cuõthũ ùmẽũvẽ, ²² tẽlõphã kóvẽkõpra e nĩdyẽgnẽ, tẽthẽkháthẽhte ù, lahõẽũ, tẽmę mũmyãricyã, thẽkhwẽnĩũtẽ, pacyẽishyẽũ, phýedunẽ, mętẽ rò tane tãtẽ to. ²³ Lõ~ tẽ dõ aryãto yẽtahenuô a o dõ kayã thẽplòkũ hte rò a mę taprómũmyã kayã prẽ."

Judaphú Mato Tõprẽ Zũe Ná Jesũ Ki Męcwõ Lũ

(Matteo 15:21-28)

²⁴ Jesũ htecuõkyã ná khãlẽ bĩnuõtõpho rò a htecuõ-tuõ dõ khãlẽ tõpho dõ aphũ ná vĩ Tyre ná vĩ Sido. Htuõrò a cuõnuõ dõ hitõmẽ akũ rò a thẽzũ dyéthẽgnẽ anẽ ná kayã bẽmũ yẽtahe to tadũrò a owóouõ bícyã to. ²⁵ Prẽmõ tõprẽ nĩhuõ Jesũ ari-akyãkyã ná tõphuõ-tuõ a hyã dãngũcòbelyã dõ Jesũ khãduõshyẽ. Rò prẽmõ yẽtõprẽnuô a phũprẽmõ patĩphũ o tõprẽ rò khĩnẽkhĩnõ mębè lũ tẽ. ²⁶ Prẽmõ yẽtõprẽ ma Judaphú mato, a o dõ Syria kẽmuõ alẽ Phonicia kẽkũ, rò a o nĩdyẽ ná a phũprẽmõ tõprẽ. Rò a hyã kwĩthẽzõ tadũ

† 7:10 Li Htekã 20:12, Li Dõnyã 5:16 †† 7:10 Li Htekã 21:17

‡ (Kõban angõlasã ma tẽmẽlũ dõ pẽ dyẽ ná Còmarya.) †† Ù rã lĩphã dõ akhãshyẽkhẽ tahehenuô, a sunuõpatõ liyẽtõmã to

Jesũ ná a ki vẹhtekyã pẽ khĩnẽkhĩnõ dõ a phũprẽmõ yẽnuô akũ.

²⁷ Htuõrò Jesũ hé è, "Phũ tahenuô a tõbè ekóõbã rẹ, pẽ phýe phũ yẽtahe asèe rò buõekyã ná htwi tahe nuõma a kòto." (Jesũ hé ná pacẽphũyẽ angõlasã ma Judaphú rò htwi a hé nuõma Judaphú mato tahe.)

²⁸ Manárò a hẽsũ Jesũ, "A málakõ cõ Byacè, htwi dõ a o dõ dĩrẽ alẽ tahenuô a enõ kuõnyãprẽ phũ tahe asèe tãkuõõtãvẽ nuõtahe nyãprẽ."

²⁹ Jesũ hé lũ, "Nẽ hẽsũ kãkhyẽ tẽyẽ aryã nyacó akhu-akhyẽ nẽ kã dõ hi ma anĩ hó. Khĩnẽkhĩnõ o dõ nẽ phũprẽmõ akũ nuõtõduõ htecuõkyã hó."

³⁰ A kã dõ ahi rò a myãhtye ná a phũprẽmõ omyẽkhũ o dõ lẽmyẽkhu rò a thẽgnẽ ná khĩnẽkhĩnõ htekyãhõ dõ lũkũ hó.

Jesũ Męsĩmẽkã Pẽ Kayã Khãlẽkaõ Rò A Pẽ Tõprẽ

³¹ Htuõrò Jesũ o bí vĩ Tyre tavĩtava nuõ rò a nuõ cuõ-plúbẽ vĩ Sido, htuõrò a kãkhyẽ dõ Galilea htyẽdõ. Htyẽdõ yẽnuô a ophũ ná vĩ shyẽ dõ ù ẽ ná Decapoli hé yẽnuô tõkẽ akũ. ³² Kayã tahe éhyãnĩ kayãphẽ khãlẽkaõ rò a pẽ uõyã hébè cyã kadãkadõ tõprẽ dõ Jesũ a o rò èthĩ kwĩthẽzõ tadũ Jesũ dõ a ki dya atakhu dõ lũlõ.

³³ Rò Jesũ èhte taphãcuõkhókyã tũdũ kayãphẽ yẽtõprẽ dõ kayã orõklẽ rò kĩnuõ htuõ akanõ dõ kayãphẽ nuõtõprẽ a khãlẽkũ rò a htuplãco aplĩhtyẽ ná akanõ rò a tõ ná kayãphẽ nuõtõprẽ aplĩ. ³⁴ Htuõrò a tũhtya dõ mókhu rò a thẽmuõ, rò a hé lũ, "Éphatha!" Angõlasã ma "lĩhtyamõ!" nuõprẽ. ³⁵ Rò kayãphẽ nuõtõprẽ khãlẽ lĩkãkhyẽ rò aplĩ cẽ kãkhyẽ rò a hébè cyã ryã khyẽthyã.

³⁶ Jesũ hé èthĩ ná hẽso pẽ tã ù tõprẽ~ tãmẽ ní~, a hé èthĩ phũnuô tadũrò Jesũ nõhẽluõ to shyõshyo, èthĩ lẽ hẽluõ shyõshyo. ³⁷ Rò lõ~ kayã dõ a nĩhuõ tahenuô, a khyẽthukhyéthẽ lahyã kanõ~ to. Rò èthĩ hé lahyã, "Lõ~ è mętẽ tahe nuõma aryã nyacó! Kayã khãlẽkaõ ma a męlĩkãkhyẽ, kayã pẽ ma a mębèbè cyã kãkhyẽ pẽ cõ ù ni," a hé lahyã phũnuô.

Jesũ Dyẽedyõ Kayã Lwĩrĩ

(Matteo 15:32-39)

8 Bĩnuô akhẽ kayã bẽmũdu dõ aruõ tõmũ hyã-plõoplu kuõ lõ ke lũ rò èthĩ lẽlẽlõ lõkyã hó rò Jesũ éhyã a khõpacẽ tahe dõ a o rò a hé èthĩ, ² "Vã thẽzõ nĩdyẽ nyacó kayã yẽtahe, a o kuõ lahyã ná vã bíyẽ ma a bã hó thuõnyẽ hó. Èthĩ lẽlẽlõ o lahyã tõcõ~ to. ³ Vã ki plwõkã tavĩtakõ èthĩ dõ ahi hẽrò, a enõõnõ lahyã to rò a ladyãeladyãõ kã lõ dõ klyãlõ he, mẹtẽhèrò kayã tahe ma a o lahyã dõ ayẽ hyã cõ."

⁴ Rò a khõpacẽ tahe hẽsũ lũ, "Pẽ tõbè dyẽe èthĩ lĩe ma amãvã, manárò dõ lãmĩsoklẽ phũyẽnuô, pẽ ki cuõmyãpũ dyẽe cyã pẽ èthĩ phũtẽ?"

⁵ Jesũ sudyã èthĩ, "Thĩkhõmũ o bálkõtẽ?"

“A o thuõthyótôklõ” èthĩ hêsũ lũ phũnuõ.

⁶ Jesũ nõnyãtã lõ kayã bêmũ yêtahe dõ hekhu rò a phyéhtya khómũ yêthuõthyótôklõ rò a hébwíhétaryẽ htuthéhtya Cómarya, rò a ibikyẽ htuõ khómũ yêtaherõ a dyé ná a khõpacẽ tahe rò a nõcuõzũ èthĩ rò a khõpacẽ tahe cuõzũtã dítũ ná kayã bêmũ tahe. ⁷ Èthĩ phyéhyã tuõkuõ tẽphũ tóbè nyẽbè rò Jesũ hébwíhétaryẽ htuthéhtya Cómarya htuõrõ a nõzũtã e ná kayã bêmũ yêtahe. ⁸ Èthĩ ekóõbã pòepò lõplĩ cõ. Rò a khõpacẽ phyédwókyhẽ khómũ dõ a okyãpã yêtahenuõ a bãpã cõ ná krĩnuõ thuõthyótôkrĩ cõ. ⁹ Kayã esèe yêtahenuõ a phũ- o cõ kayã lwĩrĩ. ¹⁰ Jesũ plwõkãkyã htuõ kayã bêmũ yêtahe rò tõphuõtuõ è ná a khõpacẽ tahe cuõnuõ dõ thòklyẽkũ rò htecuõ dõ Dalmanutha kẹ.

Pharisëophú Tahe Kwĩmyá Tèprotèprya

(Matteo 16:1-4)

¹¹ Pharisëophú tahe hyã dõ Jesũ a o rò a hyã cáhtya kryã lũ. Jesũ yẽnuõma a o dõ Cómarya a o hyã mã ẽ, mãto ẽ nuõ, èthĩ hyãkwĩ khákhomyábyepre lũ ná a ki dyéluõ pẹ èthĩ tèprotèprya tãcõ. ¹² Jesũ thémuõ rò a hé èthĩ, “Kayã yêthõtũ tahe cuõkwĩmyá tuõ vã tẽmẽ tèprotèprya mètẽ? Vã hécócõ thĩ vã dyéluõ pẹ thĩ tẽmẽ tèprotèprya tãcõ- to.” ¹³ A hé rò a htecuõ taphãkyã ná Pharisëophú nuõtahe, rò a kã kanuõkhyẽ dõ thòklyẽkũ rò htecuõkyã htyẽòbèrẽ tõkyẽ.

Jesũ Ithyó Nĩdyé A Khõpacẽ Tahe

(Matteo 16:5-12)

¹⁴ Jesũ a khõpacẽ tahe sõtapa phyécuõnĩ lahyã khómũ rò dõ thòklyẽkũ yẽnuõ èthĩ phyécuõnĩ prẽ khómũ tãklõphũ prẽ. ¹⁵ Jesũ mekyã tãtẽ a khõpacẽ tahe, “Rõnĩ lahyã thĩnẽ ná Pharisëophú tahe ahuõmũ ná Khwĩ Herodè ahuõmũ yẽnuõ ní-.”

¹⁶ Èthĩ hé nĩdyé khyẽlũ, “Byacè hé pẹ phũyẽnuõma, mã dõ pẹ khómũ o pẹ lũ to nuõhõ.”

¹⁷ Byacè Jesũ thègnè ná èthĩ hébè nĩdyélũ ná khómũ ari-akyã akhu-akhyẽ, a sudyã èthĩ, “Mamètèrõ thĩ cuõdõnyã nĩdyé khyẽlũ ná thĩ khómũ oto ari-akyã phútẽ? Ma thĩ myáhtye thègnèplõ kuõnyã híũ to ẽ? Thĩ cuõthègnèplõ pẹ kuõũ to phútètẽ? ¹⁸ Thĩ mètèplõ o kuõũ rò thĩ myáhtye kuõũ to, thĩkhãlè o kuõũ rò thĩ nĩhuõ kuõũ to. ¹⁹ Bí vã ibikyẽ khómũ nyãklõ rò vã buõe ná kayã nyãrĩ akhẽnuõ, thĩ phyédwóplõ khyẽthyã a okyãlõ nuõtaherõ a opã bákrítè nuõma thĩ tõiĩdyé pã-to ẽ?”

Èthĩ hêsũ lũ, “A okyãlõ shyényẽkrĩ.”

²⁰ “Bí vã ibikyẽ khómũ thuõthyótôklõ rò vã buõe ná kayã lwĩrĩ akhẽ, thĩ phyédwóplõ khyẽthyã khómũ dõ vã ibikyẽ tahenuõ, a okyãlõ pã bákrítè?”

Èthĩ hêsũ lũ, “A okyãlõ pã thuõthyó tãkrĩ.”

²¹ Rò a hé èthĩ, “Thĩ thègnè pẹkuõnyã híũ to ẽ?”

Jesũ Zasĩmẽ Kayãphẽ Mètèkhĩ Tôpre A Mètèplõ Dõ Vĩ Bethsaida

²² Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõtuõ dõ vĩ Bethsaida rò kayã tahe éhyãnĩ kayã mètèkhĩ tôpre rò a hyãkwĩthézo Jesũ ná a ki tóbè pẹ kuõ kayã yêtõpre. ²³ Jesũ pũnĩ kayã mètèkhĩ yêtõpre atakhu rò a éhte lũ dõ dõklõ rò a htuplãrẽ lũ mètèplõ rò a tõrẽ kayãphẽ yêtõpre a mètèplõ rò a sudyã lũ, “Nè myáhtye tẽ tãcõcõ ẽ?”

²⁴ A myáhtõmyãlyã rò a hé, “Vã myáhtye kayã tahe tadúro athyaná thòmõ rò a cuõkãcuõhyã phũnuõ prẽ.”

²⁵ Jesũ tõrẽ khyẽthyã kayãphẽ mètèkhĩ yêtõpre a mètèplõ rò kayã nuõtõpre yácũ myãtãtẽ khyẽthyã rò a mètèplõ lĩhtya rò a myáhtye ryãlõ tẽpwõtõcõ. ²⁶ Rò Jesũ hénĩ lũ, “Kã tõphuõkã dõ hi ní-, kã kanuõ tã dõ dõkũ tãmẽ ní-.”

Petru Hèluõhte Ná Jesũ Ma Prẽmewóhtekã Dõ Cómarya Nwóhtya È Tôpre

(Matteo 16:13-20, Luka 9:18-21)

²⁷ Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõ lahyã dõ dõ o dõ vĩ Caesarea Philipi akhãsõkhãshyẽ tahe rò bí a cuõ dõ klyãlõ akhẽnuõ, Jesũ sudyã èthĩ, “Kayã tahe hékryã- vã ná vã ma kayã phútè tãpre pẽ?”

²⁸ Èthĩ hêsũ lũ, “Taheherõ a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuõkerõ a hé ná Prẽpõ Elia, taheherõ a hé ná prẽpõ tomaná prẽpõ khódũ dõ aruõ tahe aklẽ tãprepre prẽ,” a hé lahyã phũnuõ.

²⁹ Rò a sudyã èthĩ, “Thĩ kuõkelé-, thĩ ki hé ke vã ná ùpẽ?” A hé rò Petru hêsũ è, “Nè ma prẽmewóhtekã ù † dõ Cómarya nwóhtya è nuõtõpre hõ.”

³⁰ Phũnuõrõ Jesũ mekyã èthĩ, “Vã ma prẽmewóhtekã ù † dõ Cómarya nwóhtya è nuõtõpre hõ, thĩ bè cuõ hẽ-soluõnĩ pẹ ù phũnuõ tãpre- to ní-.”

Jesũ Hèso-one Rẽ A Bè Khyácýkhyácũ Tẽ Ná A Bè Thyẽ Pã Ari-akyã

(Matteo 16:21-28, Luka 9:22-27)

³¹ Rò Jesũ cáhtya ithyó a khõpacẽ tahe, “Vã ma prẽlu kayã aphúkũ rò vã tóbè khyábè ènyacó tẽcyètècũ pã, rò Judaphú khuklõkhuklyã tahe, bwídukhu tahe ná prèithyó tẽthyótèthya athará tahe ki thótanã thõ-taphãkyã vã pã rò èthĩ ki mètýkhyã vã pã. Rò vã thyẽhtuõpã rò thuõnyẽ pãnuõ, vã ki htwõpre kãkhyẽ khyẽthyã dõ tẽthyẽ pã.” ³² A hẽluõ lãlĩ plõ pẽlõ cõ èthĩ ná lõ- tẽyetahe akhu-akhyẽ Petru écuõ taphã cõcẽkyã Byacè takiphũ rò a thẽprwõ lũ.

³³ Manárõ Jesũ tarihtõtãrilyã rò a myãrẽ htuõ a khõpacẽ tahe rò a thẽprwõ kãkhyẽsũ Petru, “Kõ- khĩnéricyã khuklõ, htecuõ taphãkyã ná vã, mètèhèrõ nè tẽ-

† Mewóhtekã ma Krĩstuphũ amũ dõ aruõ tahehenuõ a hé, “tẽmẽsiplèkã” mãtorõ “Tèkhyãkaphuõkã, tẽkãkaphuõkã.” †† Mewóhtekã-mẽsiplèkã-khyãkaphuõkã

tanę tahenuô athyaná prëlukayã a têtanę nuô pré, a thyákuô ná Cómarya a têtanę tahenuô mato.”

³⁴ Htuô rô Jesů éhyáplótŕŕ lŕ kayã bémü tahe ná a khŕpacę tahe dŕ a o rô a hé èthŕ, “Kayã tôpręprę ki thęzŭ krwŕ vakhýę hénuô, a tŕbę mę phŭ vã thęzŭnŕmę lŭ nuŕtahe, a mę cú~ dû athęplŕ ma anŕ to. A bę záhtya nídyędŭ a krusu rô a bę krwŕ vakhýę.

³⁵ Mętehęro kayã dŕ a thęzŭ męlwŕhtekã nídyę a thęplŕhtwŕprę tôpręprę nuô, a thęplŕhtwŕprę ki lamękyã pã. Manáro dŕ vakhuvakhýę rô kayã tôpręprę ki dyęlyakyã a thęplŕhtwŕprę ná tětthękrŭmila yęnuô dŕ vagnę hénuô, a ki nŕbę thęhtwŕprę tacŭprę pã. ³⁶ Kayã tahe ki nŕbę lŕ cŕ hekhusŕba a tęduzãhtyathę tahe cŕ rô a ki lacŭkyã a thęhtwŕprę tacŭprę yę hénuô abwŕo dŕ lŭgnę itę? ³⁷ Kayã dŕ a thęzŭ nŕbę kakhýę khyęthyã a thęhtwŕprę tacŭprę yę tôprępręnuô tęduzãhtyathę dŕ a ki ipribę ná a thęplŕhtwŕprę yęnuô a o tŕcŕ~ to.

³⁸ Htŭkhę dŕ a o shuŕshuŕprę ná kayã dŕ a męthŭmęplátę, kayã dŕ a krwŕlŭmę tŕ Cómarya athęplŕ o pã to yętŕhtŭ akŭyę, kayã tôpręprę dŕ a thętarę vã htuŕto a thętarę vãlãvãngŕ yętahe tôpręprę nuô, shyę~ prëlukayã aphŭkhŭ mähŕ vãyę ki hyãhŕ ná vãphę a taryędutyaryęhtŭ hŕpã, rô vã hyãtŕhŕ ná tanémŕkhuphŭ sãsę tahe hŕpã akhęnuô, vã ki thętarę kuŕke è pã.”

9 Jesů hé èthŕ, “Vã hé mälakŕ cŕ thŕ, kayã dŕ a ihtŕo bí thŕklęyę tahehenuô, bí èthŕ thýę tyahŕ tokhę, èthŕ ki myãhtyenŕ lahyã Cómarya hyã pŕhtyępŕkę ná a taryęprŕpřã pã.”

Jesů Nęklŕ Htulyakhŕkyã

(Matteo 17:1-13, Luka 9:28-36)

² Mŕnyę thuŕthyŕ bãhtuŕhŕnuô Byacę Jesů énŕ Petru, Jakomo ná apuŕ Giovanni rô a cuŕhtya dŕ sohtyalŕ tŕmę alŕ. Bí a o túdŭ ná èthŕ akhęnuô, Byacę Jesů anęklŕ htulya taklya khŕlŕ dŕ èthŕ nyęhyã. ³ A hyęçã tahenuô abŭplyatakhęhtya lŕplŕ cŕ rô a bŭthŭlŭ klŕpã cŕ ná ŭ ishŭphuŕ hyęçã dŕ hekhyę nuô cŕ.

⁴ Phŭnuôhtuŕrŕ a khŕpacę nuô thęthuŕ myãhtye Pręprŕ Elia dŕ~ nyęnu nuŕtŕprę ná Mosę oluŕhtya rô èthŕ hębę lahyã ná Byacę Jesů.

⁵ Petru hé Jesů, “Thárã~, khãlę býyę tŕphŕ rô atwŕ mŕyã lã. Pę ki isŕpę thŕ lęthŭ thuŕmę, tŕmęrŕ nęgnę, tŕmęrŕ Mosę agnę, tŕmęrŕ Pręprŕ Elia agnę.” ⁶ Èthŕ thęisę talwŕ súlŭ rô Petru tŕbę hé phŭtęnuô a thęgnę pãto akhu-akhyę a hęhte phŭnuô pré.

⁷ Rŕ ŕluŕ tŕba lapŕ tãbŕkyã èthŕ rô ngŕprãhtya dŕ ŕluŕkŭ rô a hé, “Yętŕprę ma vãphŭkhŭ dŕ vã mŕ nídyę è tôprę, rô níđã lahyã angŕ ní~.”

⁸ O taplŕphŭ rô èthŕ myãtarŕtãvã rô myãhtye prętŭ Jesů tôprę~ tuŕ, dŕ aruŕ thęnyęnuô myãhtye pãto hŕ.

⁹ Bí èthŕ o dŕ solŕ hitã akhęnuô, Jesů mekyã èthŕ ngŕ, “Lŕ~ thŕ myãhtye yętahenuô hęsoluŕ pę tã hí ŭ tôprę~ tãmę ní~, prëlukayã aphŭkhŭ mähŕ vãyę ihtŕhtwŕprę

kakhýę hŕ dŕ tětthýę pã túrŕ hęsoluŕ pę noprę ŭ ní~,” a mekyã èthŕ phŭnuô. ¹⁰ Rŕ èthŕ męphŭ Jesů mekyã èthŕ nuô tadŭrŕ èthŕ dŕnyã nídyę khyęlŭ tŕprę ná tŕprę rô a hé lahyã, “Tětthýę ihtŕhtwŕprę kakhýę angŕlasã ma itę ha?” A sudyã nídyę lŕ lŭ phŭnuô.

¹¹ Èthŕ sudyã Jesů, “Pręithýŕ tětthýŕtětthya athárã tahe hé ná Pręprŕ Elia bęhyã ręklŕ ná Messia dŕ a ki męlwŕhtekã ŭ yęnuô tôprę pã, a cuŕhętuŕ phŭnuô mętę?”

¹² Rŕ a hęsŭ èthŕ, “Pręprŕ Elia bę hyã ręlŕpã rô a bę hyã taritaryã męryã kakhýę tęlŕ~ plŕ nuŕma a mälakŕ cŕ vã. Manáro lisãsę hé ná pręlu kayã aphŭkhŭyę a tŕbę khyábę ényacŕ tęcyętęcŭ pã rô ŭ ki thŕtanã~ taphãkyã è pã a cuŕhętuŕ phŭnyęmętę? ¹³ Manáro vã hé thŕ, Pręprŕ Elia † hyãhtuŕhŕ rô kayã tahe mę lŭ cú èthŕ thęplŕ thęzŭ mę lŭ nuŕprę. Yęma a htwŕhtya hŕ phŭ lisãsę rãone è ari-akya nuô hŕ.”

Jesů Męsŕmę Pacęphęphŭ Dŕ Khŕnękhnŕ Mębę È Tôprę

(Matteo 17:14-20, Luka 9:37-43)

¹⁴ Bí Jesů ná a khŕpacę thęthuŕ cuŕtuŕ dŕ a khŕpacę aruŕ tahe a o akhęnuô, a myãhtye kayã bémüdu hyã~ plŕoplŭ tãvã lŕ èthŕ rô pręithýŕ tětthýŕtětthya athárã tahe hyãkręhyãkřyã lahyã ná èthŕ. ¹⁵ Bí kayã bémü myãhtye Jesů akhę, tŕphuŕtuŕ èthŕ khyęthukhyęthę lahyã rô èthŕ klyacuŕ hębę émosŭ lahyã Jesů.

¹⁶ Rŕ Jesů sudyã a khŕpacę tahe, “Ma thŕ krękřyã lahyã èthŕ ná tęritękyã itę?”

¹⁷ Dŕ kayã bémü aklęnuô kayãphę o tôprę rô a hęsŭ Jesů, “Thárã~ vã éhyãní vã phŭprękhŭ dŕ khŕnękhnŕ mępę lŭ rô a hębę çyã to tôprę dŕ nęo. ¹⁸ Đã khŕnękhnŕ mębę hŕ è bíkhętę~ nuô a bę lakhŭtã anę dŕ hekhu rô akyãkŭ bŕbęhte lŕplŕ. Htuŕrŕ a ãtakřŭ akhukhyę rô anę pryãhtya lŕplŕ. Vã kwŕthęzŕ nę khŕpacę tahe ki vęhtekyã pę lŭ khŕnękhnŕnyę tadŭrŕ èthŕ vęhtekyãbę pękuŕ lŭ phŭnuôto.”

¹⁹ Rŕ Byacę Jesů hé èthŕ, “Kayã sŕdŕ tęzŭ thŕ~ ma vã bę onyę tŕkuŕpã ná thŕ bátę pã? Vã tŕbę khyãthędŕ nyępękuŕpã thŕ bátę? Éhyã è dŕ vã oyę.”

²⁰ Rŕ èthŕ éhyã pacęphęphŭ nuŕtŕprę dŕ Jesů o. Bí khŕnękhnŕ myãhtye Jesů akhę tŕphuŕtuŕ a mę tanyã~ tapluŕ htyashyo pacęphęphŭ yętŕprę rô lakhŭtã dŕ hekhu rô a htulŕ taplŕtaple anę bŕnuô rô akyãkŭ bŕbęhte lŕplŕ cŕ.

²¹ Rŕ Jesů sudyã pacęphŭ nuŕtŕprę aphę, “A mę phŭyę nuŕma anyęlã hŕ è?”

Rŕ a hęsŭ lŭ, “A mępã dŕ a patŕkhę nuŕpã cŕ.

²² Khŕnękhnŕ thęzŭ męthyę lŭ rô a mę lakhŭnuŕ tamŕmŕ lŭ dŕ mikŭ, a mę latãnuŕ tamŕmŕ lŭ dŕ htyękŭ cŕ. Nę ki męçyã hęro thęzŕ rô męcwŕ péré pę to~.”

† Jesů hé “Elia”, angŕlasã ma Giovanni Baptista

²³ Rò Jesů hé lů, "Mętěřò nẹ cuó hētuó, 'Nẹ ki męcyá,' phúnuô mętě? Kayă tôpręprę dố a zúe Cómarya nuôma a męcyá lõplí pwõ- tôcô prę."

²⁴ Tôphuôtuô pacę phę ếhtố hé, "Vă zúe, manárò vă tẹzú opatílă, thyáphú vă tẹzú kishyokisố agnėnuô, męcwó kuố rẹ vă!" A ếhtố phúnuô.

²⁵ Bí Jesů myáhtye ná kayă bémũ klyahyătôphũ rọelă lủ akhėnuô, a thęprwó khínėkhĩnố yėnuô, "Kố- khínėkhĩnố dố a mękaố kayă akhălè rò a mępé kayă yětôprę, vă nõhtecuố taphăkyă nẹ dố pacęphęphú yětôprę akủ hó, nẹ bẹ kăkhyė nuóní pă tôphuô- to ní," a hētuố phúnuô rò.

²⁶ Khínėkhĩnốyế a ếhtốhtya rò a mę tapluốshyotaplúốsố htuố pacęphęphú nuôtôprę rò a htecuốkyă dố lủkủ. Rò pacęphęphú yětôpręnuô, a thyá có ná a thyėnuô có. Rò kayă tahe hé lahyă, "A thyếhố nuố- a hé lahyă phúnuô. ²⁷ Manárò Jesů cwikahtò lủ rò a kahtốbế khyếthyă.

²⁸ Jesů męhtuố phúnuôrò, bí ẹ ná a khốpacę tahe kăkhyế nuố dố hi dố ử o tôprę- to nuôtômế akủ akhėnuô, a khốpacę tahe sudyă lủ, "Pẹ vếhtekyă bėkuốũ khĩnế to mętě?"

²⁹ Rò Jesů hé ếthỉ, "Khínėkhĩnố phúyế tahe nuôma thỉ vếhtekyăbế prę ẹ ná tú tẹkwícốbế tôcô prę."

Jesů Hé Khyếthyă Ná Atệthyế Ari-akyă

(Matteo 17:22-23, Luka 9:43-45)

³⁰ Jesů ná a khốpacę tahe htecuốkyă htuố ná khălế bínuô rò ếthỉ lęcũorwó Galilea kẹkủ nuô. Jesů thészũ nõthėgnế ử tôprę- to, ³¹ mętěhėrò a ithyóithya a khốpacę tahe rò a hé ếthỉ, "Prẹlukayă aphúkủ mặhố vặyế, ử ki isế tặkyă ẹ dố prẹlukayă a takhukủ pă rò ếthỉ ki męthyế vă pă. Vă thyếhtuố thuốnyế pă nuô, vă ki htwồprę kăkhyế khyếthyă pă." ³² A khốpacę thėgnếplóryă a tẹithyóithya ếthỉ yế angólasá to tadúro ếthỉ sudyăbũ lủ tôprę- to.

Kayă Dố A Ki Htwồdulố Ủ Ma Ủpế?

(Matteo 18:1-5, Luka 9:46-48)

³³ Ếthỉ cuốtuố dố vỉ Capernaum rò bí a o dố hikủ akhėnuô, a sudyă a khốpacę tahe, "Bí thỉ cuố dố klyálo akhėnuô, thỉ hếbẹ cuố kryă- lủ ỉtế?" ³⁴ Bí ếthỉ cuố dố klyálo akhėnuô, ếthỉ yố krékryăcuố nídylủ ná dố pẹklế yėnuô, ửpế htwồdulố ử pẹ ari-akyă akhu-akhyế, ếthỉ othuôtakrủ lahyă prę, a hé kăkhyếsủ lủ tôcô- to.

³⁵ Jesů onyăo rò a ếhyă ếthỉ dố akhăshyế rò a hé ếthỉ, "Kayă dố a thészũ htwồdulố ử tôprę nuôma a tồbẹ o dố ử lẹlố rò a bẹ htwồpế lố ử pwõ- tôprę a prẹmętẹphú."

³⁶ Htuốrò a ếhyă pacęphú tôprę rò a nõhyă kahtòo lủ dố ếthĩklế rò a phýáhtya lủ rò a hé ếthỉ, ³⁷ "Kayă dố a myă vămèthề rò a ki ếmọsủ pacęphú thyáná yětôprę tôprępręnuô a ếmọsủ hó vă hó. Htuốrò kayă dố a ế-

mọsủ vă tôprępręnuô athyaná a ếmọsủ hó prę dố a nõhyă vă bítyế nuôtôprę hó."

Kayă Dố A Mętakề Pẹ To Nuôma A Otốkuố Ná Pẹ Tômũtuố

(Luka 9:49,50)

³⁸ Giovanni hėsoluố pẹ Jesů, "Thárá- pẹ myáhtye kayă tôprę dố a cuố vếhtekyă khínėkhĩnố tahe ná nẹmwi. A yố otốkuố dố pẹamũkủ mặto rò pẹ hé tặtủkyă lủ."

³⁹ Manárò Jesů hėsủ ếthỉ, "Hétặtủ tă ẹ tặmế, kayă tôpręprę dố a mę htwồhtya tẹprọtẹprya tôcôcô ná vă mwĩnuô dốkhyếpă a pacyếishyế zũnyế pă ná vă to. ⁴⁰ Kayă dố a thếhte pẹ to tahe nuôma a otốkuố dố pẹ tồkyế prę. ⁴¹ Vă hęcócó thỉ, dố thỉ krwố vặkhyế akhu-akhyếrò, kayă tôpręprę ki dyếóusủ thỉ htyế tồbế hėnuôma a ki nỉbẹ mặlakố có tẹmenĩkhwókề pă.

Kayă Dố A Męthủ Pacęphú

(Matteo 18:6-9, Luka 17:1-2)

⁴² "Kayă tôpręprę ki nõmệthủ kayă patílố dố a zúe vă yếtahe akłế tôpręprę hėnuô, có lộdu dố a kyăbồlộnuô rò tặtặkyă ẹ dố htyếdutavakủ nuôma aryáklố pă có dố lủgnế có. ⁴³ Nẹ takhu ki nõmẹ nẹ tẹthủ hėrò pặtủkyă ẹnuô. Nẹ takhutủ tồkhó rò nẹ kăkanuốbế dố mốkhu nuô aryáklố pă có ná nẹ takhu opwồlố nyếkhó có. Nẹ kăkanuố dố mốkhu ná nẹ takhu tủyếtồkhó prę yėnuô, aryáklố pă có ná nẹ takhu opwồlố nyếkhó rò nẹ latặ dố Mỏrapộtyă kủ dố mi pỉ cyă pă tôphuô- to yėnuô tồ akủ có. ⁴⁴ (Bínuô tồpho pầnuô lò ki e ếthỉ zye rò lò yếtahenuô a thyếpẹto rò mi dố a ử ếthỉ yėnuô, a pỉpẹ pă tôphuô- to.) ⁴⁵ Nẹ khăduô ki nõmệthủ nẹ hėrò pặtủkyă ẹ nuô. Nẹ nuố dố mốkhu ná nẹ khăduô tủyếtồkhó prę yėnuô, aryáklố pă có ná nẹ khăduô opwồlố nyếkhó rò ử vítặkyă nẹ dố mỏrapộtyă akủ yėnuô có. ⁴⁶ (Bínuô tồpho pă nuô, lò ki e ếthỉ zye pă rò lò yếtahe nuô a thyếpẹ tôphuô- to rò mi dố a ử ếthỉ yėnuô, a pỉpẹ pă tôphuô- to.) ⁴⁷ Nẹmèthề ki nõmẹ nẹ tẹthủ hėrò kaũhtekyă rò vỉkyă kyă ẹnuô. Nẹmèthề oprế tồkyế rò nẹ kăkanuốbế dố mốkhu nuô aryáklố pă có ná nẹmèthề opwồodwố lỏnyếkyế rò ử bẹ vítặkyă nẹ dố Mỏrapộtyă kủ pầnuô có. ⁴⁸ Bínuô tồpho pă nuô,

'Lò ki e ếthỉ zye pă rò lò yếtahenuô, a thyếpẹ tôphuô- to. Mi dố a ử ếthỉ yėnuô, a pỉpẹ pă tôphuô- to.'

⁴⁹ "Kayă pwõ- tôprę bẹ męmwồplithĩplo ẹ ná mi pă. †

⁵⁰ "Ithề nuôma aryă prę tadúro a ki sủhề pặto hėnuô męsủhế kăkhyế khyếthyă ẹ nuô anỉ pặto hó. Thỉ bẹ o

† Ủ rặ liphá mú- nukhế tahehenuô, ử myáhtye lisăsế yětômặ opatốkuố to †† Ủ rặ liphá mú- nukhế tahehenuô, ử myáhtye lisăsế yětômặ opatốkuố to † Kayă tahehenuô a hé ná lisăsế yětômặ angólasá ma a thészũ hé ná khyăbề tẹmęcyếmęcủ nuô athyaná mi męmwồplĩkyă ử lủhtya tẹphútẹlyế nuô. Manárò tahehenuô a hé ná kayă dố a shyalyă nídylủ kuố atệthủ to tahenuô, ử ki ciryakyă ẹ dố ngarakủ nuô ná mi pă.

nidyé lahyä ithè mädü tètöthyóbólä ní lü tôprè ná tôprè, htuôto oplóocü krüklë nidyé lü tôprè ná tôprè yënuô ní~."

Jesü Ithyóithyatä Ü Ná Okyämë Ari-akyä

(Matteo 19:1-12, Luka 16:18)

10 Htuôro Jesü o bínuô rò a htecuókyä dö Judaké rò a cuô dö Jordano htyéklö bërë tôkyë. Kayä bémü hyäoplótava kuölö khyéthya lü tôplutôphè rò a ithyótä pë ü phú aléklö ithyó pë ü pwö~ phuó nuô.

² Phariseophú tahehenuô a hyä tötüô dö Jesü a o rò èthi thézü hyä myápü pü Byacè Jesü atèthü rò a hyä sudyä takè lü, "Kayä tôprèprè okyä amë ma aní prè pë tètthytèthya hényä phúnuô è?"

³ Rò Jesü sudyä èthi, "Mosè hékyä thï ngó phütè?"

⁴ Èthi hésü, "Kayä dö a okyä amë tahenuô Mosè plwöprè èthi dö a ki rä li-okyämë a tètämá tôba rò a dyé ná amë rò a ki okyä amë hénuôma aní prè." †

⁵ Rò Jesü hésü èthi, "Mosè räkyä pë thï tètthytèthya phüyë metèhéro thï yö khuklópryë dü thigné nuô.

⁶ Manáro dö Cómarya byályalú hekhu ná mókhu akhënuôma 'Cómarya byályatú prëmò tôprè ná prèkhü tôprè prè.' †† 'Dö tètètèkyä yë akhu-akhyë prèkhü yënuô a bè dyakyä amüôaphè rò a bè cuô otökuô ná amë, ⁸ rò kayä yéthényënuô a htwöhtyahó tôprè~ tuôhö.' † Phúnuôro èthi ma kayä thényë mápã-tohö. A htwöhtyahó lü tôprè~ tuôhö. ⁹ Phúnuôro tèt dö Cómarya dya-otö lünuô, prèlukayä bè htöpëkyäní lü tôprè~ to."

¹⁰ Bí èthi katüô dö hi akhënuô, a khöpacë tahe sudyäpö lü tètètèkyä yë. ¹¹ Rò a hésü èthi, "Prèkhü tôprè ki okyä amë rò a ki cuöphyë taple ná prëmò dö aruôtôprè hénuôma a cuöthúhö amëlyë yënuô hö.

¹² Htuôro prëmò tôprè ki okyä avè rò a ki cuöphyë taple ná prèkhü dö aruôtôprè hénuôma a cuöthúhö avëlyë yënuô tôprè hö."

Jesü Sörisöbü Pacëphú Tahe

(Matteo 19:13-15, Luka 18:15-17)

¹³ Thyáphú Jesü ki dyahtya atakhu dö pacëphú yëtahe aq # nuô, kayä tahe éhyäní lahyä pacëphú dö Jesü a o. Manáro a khöpacë tahe thèprwösü kayä cwihyaní pacëphú yënuô tahe. ¹⁴ Jesü myáhtye èthi mephúnuôro a thèplòdu èthi rò a hé èthi, "Plwöhyä pacëphú nuôtahe dö vä oyë. Metätü tä èthi tãmë, metèhéro Cómarya ahtyëakë nuôma kayä dö a shyalyä athèplò thyána pacëphú yënuôtahe atèhö. ¹⁵ Vä hécócó thï, thï ki nöpö thiné ná Cómarya phú pacëphú tahe nöpöní ané nuôto hénuô, thï nuô ní cyä dö Cómarya htyélékékü takhyä~ to." ¹⁶ Htuôro a phyáhtya pacëphú dö anéto tôprè htuô tôprè rò a

† 10:4 Li Dönyä 24:1,3 †† 10:6 Hekhuhtwölü 1:27, 5:2 ‡ 10:8 Hekhuhtwölü 2:24 †† Jesü dyahtya atakhu dö pacëphú yëtahe aq rò a ki sörisöbü èthi

dyahtyahtuô atakhu dö pacëphú tahe aq rò a sörisöbü èthi.

Kayä Duzáhtyathë Tôprè Hébé Ná Jesü

(Matteo 19:16-30, Luka 18:18-30)

¹⁷ Bí Jesü cáhtya htecuókyähö akhënuô, kayä tôprè klyahyä dö lüo rò a hyä dängülyä dö lü mèthényë rò a sudyä Jesü, "Kö~ tharáryä~ thyáphú vä ki níbè kuöü thèhtwöprè tacúprè talèkré nuôro, vä töbè mekyrä~ maítè?"

¹⁸ Jesü sudyä lü, "Në cuöé tuö vä ná tharáryä metè? Kayäryä o tôprè~ to, a o prétü Cómarya tôprèprè. ¹⁹ Në thègnë Cómarya mekyängö tahe hé, 'Mèthyë tä kayä tãmë, cuöthü tä üphüümë tãmë, ehüehi tä ütë tãmë, khyä lahölahya tä tètãmë, cuöetüöplè tä ükhu tãmë, bezünyä nèmüöñèphë.'" ††

²⁰ Rò a hésü Jesü, "Thára~ yëtahenuô vä töní htuölöhö rò vä krwöme htuölöhö dö vä pacëkhë nuô pä cöhö."

²¹ Rò Jesü myä tätä~ lü rò a thézöní lü rò a hé, "Tè dö në lome nuô a opä tôcö, kã isëkyälö në tãmüötätë nuôtahe rò dyékyä ná kayä söphásöryaphú nuô. Në ki mephúnuô héro në ki níbè tètduzáhtyathë dö mókhu pä. Kamehtuô phúnuô rò hyä krwökuô väkhyë."

²² A yö duzá tãpötãpë cö akhu-akhyë, bí a níhuô htuô Byacè Jesü hé lü phüyë akhënuô, a khyë htuôro a mètèpyë rò a htekaçkyä.

²³ Jesü tarítava myä rò a hé a khöpacë tahe, "Kayä duzáhtyathë tahe kírë nuô dö Cómarya ahtyëakékü nuô, apyã nyacó dö èthigné cö!"

²⁴ A khöpacë tahe níhuô lü hébé phüyë rò a htetapa löplí cö lü. ††† Htuôro a hé khyëpö èthi, "Väphú thï~, ü kírë nuô dö Cómarya ahtyëakékü nuôma apyã nyacó~.

²⁵ Tathíbuödu tôduô kírë plyënuô dö htékhalíkünüô azü klöpä cö ná kayä duzáhtyathë tôprè kírë nuô dö mókhu htyélékékü nuô cö."

²⁶ A khöpacë tahe a hte tapã löplí lü rò èthi hé nidyéülü, "Ki mephúnuôro üpë tôprè kírë níbëcyãpä tètèlwóhtekã pë?"

²⁷ Jesü myä èthi rò a hé èthi, "Prèlukayä mëlwóhtekã cyä nidyé anéto tadúro Cómarya yö meçyätë pwö~ tôcö akhu-akhyë, a mëlwóhtekã cyä prè."

²⁸ Petru hé lü, "Myámö, pë dyakyä lö cöhö tètewö~ tôcö rò pë krwökuöhö nèkhyéhö."

²⁹ Jesü hé lü, "Vä hélakö cö thï, dö vägnë ná vä tètèkrümila agnë rò kayä tôprèprè ki víkyä ahi-aphyã ná apuöavyä, amüôaphè, aphúalyë, ná apréalyä thítahe hénuô, ³⁰ a ohtwöprè yëtöhtürò, a ki níbè èhtya lök-löpö ahi, apuöavyä, amüôaphè, aphúalyë, apréalyä thítahe dö apuö tözë cö pä. Manáro ü ki meçyëmeçü è pä. Nöpã töhtü rò a ki níbè thèhtwöprè tacúprè talèkré pä. ³¹ Manáro kayä dö ü tanë lü ná a lodulö ütöprënuô,

†† 10:19 Li Hteka 20:12-16, Li Dönyä 5:16-20 ††† Judaphú tahe tanë ná Cómarya sörisöbü prèduzáhtyathë rò a cuô dö mókhu pä

a ki okyã dôkhyẽlõ ù pã, kayã dô a okyã dôkhyẽlõ ù tahenuô a ki htwõhtya kayã dô ù lodulõ lù pã,” Jesũ hé pẽ èthĩ phú nuô.

Jesũ Hé Pẽ ù Ná A Bèthỹ Pã Ari-akyã Thuõphuõttõ-phuõ

(Matteo 20:17-19, Luka 18:31-34)

³² Jesũ ná a khõpacẽ tahe htya lahyã dô vỹ Jerusalem rò bí a htya dô klyálo akhẽnuô, Jesũ cuõ rẹ èthĩ dô nyẽ. Jesũ htya pẽ èthĩ dô vỹ Jerusalem akhu-akhỹ, a khõpacẽ tahe khyéthukhyéthẽ lõplĩ cõ lù, rò kayã dô a krwõhtya tõkuõ ná lù tahenuô, a thẽisẽ lõ lahyã. Rò Jesũ ẽplõ khyẽthyã a khõpacẽ shyéthenyẽ rò a cáhtya hé-soluõ pẽ èthĩ ná shyẽ- èthĩ cuõtuõ dô vỹ Jerusalem pãnuô a ki htwõhtya kryã- anẽ phútẽ pã nuõtahe ari-akyã. ³³ Rò a hé èthĩ, “Nĩdã tãtẽ lahyã, khõnyã rò pẽ htya dô vỹ Jerusalem. Bĩnuô pãma ù ki isẽtãkyã prẽlukayã aphúkhũ mädũ vãyenuô dô bwídukhu tahe ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe a takhukũ pã. Rò èthĩ ki thẽplõ tõ lõ lù dô a ki mẽthyẽkyã vã pã. A ki dyẽtãkyã vã dô Judaphú mato tahe a takhukũ pã. ³⁴ Phũnuõrò Judaphú mato tahe ki hébè lavilavõ kanĩkano lõ vã pã, èthĩ ki htuplãhtuthĩ lõ vã pã, a ki plĩ vã pã, rò èthĩ ki mẽthyẽkyã vã pã tadũrò a bãhtyahõ thuõnyẽ pãma vã ihtõhtwõprẽ kãkhyẽ khyẽthyã pã.”

Jakomo Ná Giovanni A Tẽkwĩthẽzõ

(Matteo 20:20-28)

³⁵ Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná Giovanni hyãphũ dô Jesũ a o rò a hé lù, “Thará- pẽ kwĩ nẽ ìtẽtẽ bèbè, pẽ thẽzũ dô nẽ ki mẽ pẽ pẽ.”

³⁶ Jesũ hẽsũ èthĩ, “Thĩ thẽzũ nõmẽ vã ìtẽtẽ?”

³⁷ Rò èthĩ hẽsũ lù, “Bĩ nẽ htya onyãhõ dô nõntyẽnẽkẽ rò nẽ ohõ dô nõtaryẽduhtũ akũ hó pãnuô, dyéonyã pẽkuõ pẽ dô nẽ takhu cõhtwó tũkyẽ tũprẽ, ná dô nẽ takhu cõci tũkyẽ tũprẽ pã ní-.”

³⁸ Rò Jesũ hẽsũ èthĩ, “Thĩ kwĩ tẽyẽnuô thĩ thẽgnẽ nĩdyẽ ari-akyã to. Tẽcyẽtẽcũ ahtyẽbẽ dô vã kírẽ õ yẽnuô thĩ õ bẽkuõnyã sálẽ pã ẽ? Htuõrò tẽkhyã-cyẽkhyãcũ dô vã kírẽ khyã yẽ pã nuõma thĩ khyábẽkuõ sálẽ pã ẽ?”

³⁹ Rò èthĩ hẽsũ lù, “Pẽ khyábẽkuõ prẽ.”

Rò Jesũ hẽsũ èthĩ, “Htyẽbẽ dô vã kírẽ õ yẽnuô thĩ ki õnõkuõ pã, htuõrò tẽcyẽtẽcũ dô vã kírẽ khyábè yẽnuô thĩ ki khyábènõ kuõdũ pã. ⁴⁰ Manárò lẽonyã akhãlẽ dô cõci tũkyẽ nuô bèbè, dô cõhtwó tũkyẽ nuô bèbè, a o dô vã takhukũ mato, Cõmarya ki dyéonyã khãlẽ yẽnuô ná kayã dô a taritaryã one pẽhtuõhõ lù nuõtahe agnẽ pã.”

⁴¹ Bí a khõpacẽ dô a okyã prẽshyẽ yẽtahe nĩhuõ a sudyã phuyẽ akhẽ nuô, èthĩ thẽplõdu Jakomo ná Giovanni. ⁴² Phũnuõrò Jesũ ẽhyã plõlõ èthĩ dô a o rò a hé èthĩ, “Thĩ thẽgnẽ dũhõ ná Judaphú mato tahenuô a o

ná a khuklõkhuklyã dô a põ nĩdyẽ èthĩ tahe. Htuõrò htyẽkẽphũ khuklõkhuklyã yẽtahenuô a nõnẽ nĩdyẽ lahyã a taryẽshyosõ yẽnuô dô htyẽphúkẽphũ tahe akhu. ⁴³ Manárò lõ- thĩ yẽtahenuô thĩ tõbè mephũnuô to. Dõ thĩklẽnuô, kayã tũprẽprẽ ki thẽzũ htwõdu hérò a tõbè htwõ thĩ prẽmẽtẽphũ. ⁴⁴ Dõ thĩklẽnuô, kayã tũprẽprẽ ki thẽzũ htwõ kayã dô ù lodulõ lù kihérò a tõbè htwõ kayã lõ- plĩ acũ. ⁴⁵ Mẽtẽhéro prẽlu kayã aphúkhũ mähõ vãyẽ, vã hyã dô ù ki mẽpẽ vãgnẽ nuô mato. Vã hyã dô vã ki mẽpẽ ùgnẽ prẽ. Rò thyãphũ vã ki ihtakanĩ èthĩ agnẽnuõrò, vã dyélyakỹã vã thẽplõ htwõprẽ dô kayã ẽprẽ agnẽ.”

Jesũ Mẽlĩkã Bartimeo Amèthè

(Matteo 20:29-34, Luka 18:35-43)

⁴⁶ Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõtuõ dô vỹ Jeriko rò bí èthĩ htecuõkyãhõ ná vỹ Jeriko akhẽnuô, kayã bẽmũdu bí vỹkũ nuõtahe htecuõ kuõ ná èthĩ. Bí èthĩ htecuõ akhẽnuô, kayãphẽ mètèkhĩ kwĩesè onyã bí klyãhtũnuô tũprẽ. Amwĩ ná Bartimeo, è ma Timeo aphúkhũ tũprẽ. ⁴⁷ Bí a nĩhuõ ná vỹ Nazarèphũ Jesũ hyã dô klyálo akhẽnuô, a cáhtya ẽhtõ, “Kõ- Davi aphúkhũ Jesũ- thẽzõnĩ kuõ rẹ vã.”

⁴⁸ Kayã ẽprẽ thẽprwõ lù rò a hé lahyã lù, “Thuõthuõ- omyã-” tadũrò a lè ẽhtõhtya shyoshyo, “Kõ- Davi aphúkhũ Jesũ- thẽzõnĩ kuõ rẹ vã ní-.”

⁴⁹ Jesũ okuõ rò a hé, “Cuõéhyã è bíyẽ” rò èthĩ cuõ ẽhyã lù rò a hé lù, “Thẽplẽ tãmẽ, kahtõmõ, Jesũ ẽ hó nẽ.” ⁵⁰ Rò a plwõhte acãklõ rò a phatãkyã. Htuõrò a pãkahtò rò a hyã dô Jesũ a o.

⁵¹ Jesũ sudyã lù, “Nẽ thẽzũ nõmẽ vã maĩtẽ?”

Kayã mètèkhĩ yẽtũprẽ hẽsũ lù, “Thará- vã thẽzũ myãhtye cyã kuõũ.”

⁵² Rò Jesũ hé lù, “Nẽ kanĩ hó. Nẽ tẽzũ mẽsĩmẽ pẽ nẽ hó.” Bĩnuô tũphũtuõ amèthè lĩhyã rò a krwõcuõkuõ Jesũ akhyẽ.

Jesũ Cuõnuõ Dõ Vỹ Jerusalem Akũ

(Matteo 21:1-11, Luka 19:28-40, Giovanni 12:12-19)

11 Bí èthĩ hyãtuõphũ hó ná vỹ Jerusalem bí dô Bethphage ná dô Bethania dòhtũ Oliva so khãshyèakhẽnuô, Jesũ nõhyã rẹ a khõpacẽ thẽnyẽ. ² Rò a hé èthĩ, “Hyãnuõ rẹ lahyã dô dô nyẽnuô tũdõ, thĩ hyã nuõnuõ ná thĩ ki myãhtye myãõlyãphũ plyã tũduõ dô ù sidyãnyã nõhĩ lù tũphũ- to tũduõ pã. Thĩ ki myãhtye ù cõklõ talã-e asè bĩnuô pã rò ilyẽ è rò cwĩkã è bíyẽ ní-. ³ Kayã tũprẽprẽ ki sudyã thĩ, ‘Thĩ cuõ ilyẽ tuõ myãõlyãphuyẽ mètẽ?’ Hérò, ‘Byacè lo nõ lù nuô, a nõhtuõ lù pã rò a thũkãpryã khyẽthyã dũ pã,’ hẽsũ lù phũnuô ní-.” Jesũ hé èthĩ phũnuô.

⁴ Bĩnuô akhẽ èthĩ cuõmyãhtye myãõlyãphũ dô ù cõklõ ophũ è ná hikadã khãshyè rò a kahtõ dô klyãkũ tũduõ. Rò èthĩ cuõilyẽ lũplyẽ. ⁵ Kayã kahtõ bí akhãshyè

nuôtahe sudyä èthĩ, “Thĩ cuõilyë tuõ myãolyãphú plyë mëtë?”⁶ Rò èthĩ hésû phú Jesũ nõhë èthĩ nuô rò kayã nuôtahe plwöcwika èthĩ.⁷ Èthĩ cwikanĩ myãolyãphú yënuô dô Jesũ a o rò èthĩ idëhtya lahyã açaklõ dô myãolyã nyãkhu rò Jesũ htyasidyã è.⁸ Kayã bëmü dëtã lahyã açaklõ tahe dô klyádëkũ htuõrò dô aruô tahe kuõke rò a pãkanĩ thòphyã dô alèo tahe dô nyekhu rò ka-idëtã dô klyádëkũ.⁹ Rò kayã cuõ rë lahyã dô nyë tahe, tahe rò a krwöcuõkuõ lahyã dôkhyë rò a éhtõ lahyã,

“Htuthëhtya lahyã Cómarya!”

“Kayã dô a hyã ná Byacë amwĩ yëtòprënuô, Cómarya ki sòridü è ní!”[†]

¹⁰ “Kayã dô a kírë hyã pö pë thyáná pëphë Khwĩ Davi dô~ nyénu yëtòprënuô, Cómarya ki sòridü è ní!”

“Htuthëhtya lahyã Cómarya dô a o dô mókhu akhãlë htyalõlõ yëtòprë!” Èthĩ émosû lahyã Jesũ phúnuô.

¹¹ Jesũ cuõtuõ dô vj Jerusalem akũ akhënuô, a cuõnuõ dô tëlũhõdu lókũ rò a cuõlëmyã tavalõ tèt-wõtõcõ. Tamõ kírë tãhõ akhu-akhyë è ná a khöpacë shyéthényë htecuõkyã dô dô Bethania.

Jesũ Isõhãkyã Kadwímõ Tômõ

(Matteo 21:18-19)

¹² Dõkhyë tônýënuô bí èthĩ o dô dô Bethania hteka dô klyálo akhë, Jesũ théë dĩ.¹³ Rò a myãhtyecuõlõ kadwímõ dô alè tahuõ tômõ. Ma athë o è a tanë rò a cuõtõ dô kadwímõ o, manárò bí a cuõtuõ dô kadwímõ o akhënuô, a myãhtye athë tòplõ~ to, ashuõakhë tõtthë híto akhu-akhyë a o shuõshuõprë alè prë.¹⁴ Jesũ hé kadwímõ nuõtômõ, “Tòprë~ ki enõ kuõpã tã nètthë tãmë ní~” a hé phúyënuô a khöpacë tahe nĩhuõ lahyã.

Jesũ Cuõ Dõ Tëlũhõdu

(Matteo 21:12-17, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

¹⁵ Bí èthĩ cuõtuõ dô vj Jerusalem akhënuô, Jesũ cuõnuõ dô tëlũtyã hõkũ rò a cuõnuõ cáhtya vëhtekyã kayã ipri-isëtë bínuô tahe rò a nuõhtu laklõtãkyã ù lëhtulya rũ a dířëhtyalõ nuôtahe ná khuklyãhtyalõ dô ù lëonyã isë ná htulwĩ nuôtahe.¹⁶ ù o bí tëlũhõdu vj kũ nuõrò ù kírë cõcuõkhõ ùtãtë dô aruô tòpho akhë Jesũ dyécõ cuõkhõ tòprë~ to.¹⁷ Htuõrò a ithyóithya èthĩ, “Dõ lisãkũnuô, Cómarya hé,

‘Vãhi ma ù ki é ná myëcõruô pwõ~ tãcõ lëcõbucõbë ahĩ’^{††}

“Manárò thĩ cuõnõ htwõhtya lõhõ è ná ‘Prëhuõehĩ lëowóo akhãlë hõ.’”

¹⁸ Bwídukhu tahe ná prëithyõ tètthýótètthya athará tahe nĩhuõ Jesũ hé phúyë rò èthĩ myápũ klyã dô a ki pũmëthyë Jesũ. Kayã bëmü tahe yõ khyéthukhyéthë lõplĩ Jesũ a tètthýóithya akhu-akhyë, èthĩ htwõ khuklõkhuklyã nuôtahe thëisë lahyã Jesũ alë.

¹⁹ Bí mõtã hó akhënuô, Jesũ ná a khöpacë tahe htekaýã dô vjklõ.

Phyénĩ Tëithyõ Tõcõ Dõ Kadwímõ Tômõ A O

(Matteo 21:20-22)

²⁰ Shyéparõ mõlĩromũ akhënuô, èthĩ htecuõ rwókhyë klyã nuõtõbõ rò kadwímõ dô Jesũ isõkyã lũ nuô tômõnuô èthĩ myãhtye ná akrãlõ sımõ tuõ cõ dô arwĩ cõ.²¹ Rò Petru thënëhtyabë tuõ Jesũ isõkyã thòmõ yënuô rò a hé lũ, “Thará~ myámõ dõnuô lé, kadwímõ dô në isõkyã lũ nuõtõtthõ a thyëkrãkyã hó.”

²² Rò Jesũ hésû lũ, “Zũë Cómarya nuô.²³ Vã hécõ cõ në, kayã tòprëprë a ki hé soyëtõmë, ‘Thóthũ cuõ taphãkyã dô htyëdutavã akũnuô,’ rò a ki thëplõrare to rò a ki zũë málakõ hënuô, a ki htwõhtya pë lũ phú a hé nuô pã.²⁴ Phúnuô akhu-akhyë vã hé thĩ, thĩ kwitë dô Phë Cómarya a o itëtë~ bèbënuô zũë ná thĩ nĩbèhõ nuô, rò thĩ ki nĩbë málakõ pã.²⁵ Bí thĩ kahtõ kwícõbë akhënuô, thĩ ki pũo kayã tòprëprë atëtthũ kihérõ plwõkyã ètètthũnuô. Thĩ ki plwõkyã túma thĩphë o dô mókhu yëtòprë ki plwõkyãkuõ thĩ tètthũ phúnuô pã.”

²⁶ (“Manárò thĩ ki plwõkyã ùtètthũ to kihérõ, thĩphë o dô mókhu yëtòprë plwõkyãkuõ thĩ tètthũ toto.”)[‡]

Û Sudyã Jesũ Taryëshyosõ Ari-akyã

(Matteo 21:23-27, Luka 20:1-8)

²⁷ Jesũ ná a khöpacë tahe cuõtuõ khyëhtyã dô vj Jerusalem rò bí Jesũ lëcuõ dô tëlũtyã hõkũ akhënuô, bwídukhu tahe ná prëithyõ tètthýótètthya athará tahe, ná Judaphũ khuklõkhuklyã tahe hyã dô lũ, ²⁸ rò èthĩ sudyã Jesũ, “Në cuõmëtuõ tètthýyë tahe rõma në cuõmë ná ùpë a taryëshyosõ pë? Në ki mëtë phúyëtahe agnënuô ùpë nõmë në pë?”

²⁹ Jesũ hésû èthĩ, “Vã sudyã kuõ thĩ nõgõ tômũ, rò hésû pë kuõ vã, rò vã mëtë tètthýtahe ná ùpë a taryëshyosõ pënuô vã ki hëluõ pëkuõ thĩ pã.³⁰ Giovanni Baptista plwõ pë ù htyë yënuõma Cómarya dyé lũ taryëshyosõ è? Mátõrõ prëlukayã dyé lũ è? Hëso pë myã vã.”

³¹ Rò èthĩ krë nĩdyélũ, “Pë ki hé, ‘Cómarya dyé lũ’ ki kihérõ, a klyã sudyã nyã hó pë, ‘Kihéphũnuõrò thĩ zũë lũ to mëtë?’ Phúnuô hó.³² Rò pë ki hé è, ‘Prëlukayã dyé lũ’ kihérõ, pë thëisë kayã bëmü yëtahe alëlë.”

(Mëtëhëro kayã pwõ~ tòprë yõ zũë lõ ná Giovanni ma prëprõ málakõ tòprë.)

³³ Phúnuô akhu-akhyë èthĩ hésû Jesũ, “Pë thëgnëto.”

Rò Jesũ hésû èthĩ, “Kihéphũnuõrò vã mëtë yëtahe ná ùpë taryëshyosõ pë nuô vã hësoluõ pë thĩ toto.”

† 11:9 Li Htuthëhtya 118:25-26 †† 11:17 Isaia 56:7

‡ Li yëtõmã nuô a o nuõtõkuõ dô li dô ù rã ná takhu dô kalúlo khënuô tõba akũ to.

Ngókhákhò Dó Kayă Hyă Dakèe Thòbìthèphè Tahe
(Matteo 21:33-46, Luka 20:9-19)

12 Jesù cáhtya dyá pè bwídukhu tahe ná prèithyó tètthýótèthya athára tahe ná Judaphú khuk-lókhuklyă tahe ná ngókhákhò tahe phúyě, “Bètòphuo, kayă o tòprè, a isóiplũ nídyé a thòbìthèmò tahe dó aprèkhu yě rò a iratavabí nídyé lò a thòbìthèphè yě, rò a ikhũo nídyé ahekũ tókũ dó a léizíte ná thòbìthèhtyě, rò a isóhtyaní léthũhtyaló dó ù léopomyá ná thòbìthèphè yènuò tòmě. Htuòrò a khyăekyă kuố ná prèkhyăe tahe rò a htecuókyă dó kéaruò tóké. ² Bí thòbìthè mĩhó akhènuò, thòbìthèphè byacè nõhyă a prèmetèphú tòprè dó prèkhyăe yètahe a o rò a nõhyă phyékaquố lũ thòbìthè dó a tókò níbèkuố nuòtahe. ³ Prèkhyăepre yètahe pũ lũ rò mĩsũpòsũhtuò lũlũlũ yètòprè rò a plwòka kazuốklíkyă prè lũ prè. ⁴ Htuòrò thòbìthèphè byacè nõhyă tapleke a prèmetèphú dó aruò tòprè dó èthĩ a o rò èthĩ mũ lũkhuklò htuòto metarè lỏplĩ lũ. ⁵ Thòbìthèphè byacè nõhyă pỏ a prèmetèphú dó khyě tòprè rò èthĩ mệthyekyă lũ. Èthĩ mũpỏ ù tahe mệthyekyă ù tahe. Èthĩ mẹ ù phúyě nuòma a o é nyacó hỏ.

⁶ “Thòbìthèphè byacè lénhõyăpỏ ù nuò a okyă pãprétũ aphúkhũ dó a mỏ nídyé yètòprè prè. Dókhýe-tadũ rò a tane, ‘Vă ki nõhyă vă phũprèkhũ ma a bezũbenyă klỏpă kỏle,’ a tane rò a nõhyă lũ dó prèkhyăe yètahe a o.

⁷ “Manàrò prèkhyăe yètahenuò a hébèdõnyă dyé lũ tòprè ná tòprè rò a hé lahyă, ‘Kayă yètòprè ma thòbìthèphè byacè aphúkhũ dó a kírè níbè ucètazè nuòtòprè hỏ. Cuố! Cuốmệthyekyă lũ pỏ~! A ucètazè tahenuò a ki htwỏlỏ pètè pã.’ ⁸ A hé lahyă rò èthĩ pũ mệthyekyă thòbìthèphè byacè aphúkhũyě rò a vĩhtekyă lũ dó thòbìthèphèklỏ,” Jesù hékhákhò pè èthĩ phũnuò.

⁹ Htuòrò Jesù sudyă èthĩ, “Ki mệphũnuòrò thòbìthèphè byacè yètòprènuò a ki mẹ phútè pã? A hyă mệthyekyă prèkhyăepre nuòtahe rò a ki plwỏkhyăe tapleke ná kayă dó aruò tahe pã.” ¹⁰ Htuòrò Jesù hé khyèthýă èthĩ, “Lisăsèkũ hé,

‘Kayă mệhtya hi rò lỏ dó èthĩ vĩkyă lũ nuòtòmẽnuò a htwỏhtya lỏ dó a tahtwỏma lỏ có hitòmẽ có. ¹¹ Yènuòma Byacè Cỏmarya metè prè, rò a metè yènuòma a tẹprotèprya nyacó.’ †

“Lisăsèkũ hé phúyènuòma thĩ hỏnỏ kuố tòphuo~ to è? Thĩ klyă hỏnỏ nyă prè.”

¹² Judaphú khuklỏkhuklyă tahenuò, a thègně ná Jesù dyá khákhò èthĩ ná prèvĩkyă lỏ nuòtòmẽ ma èthĩ hó akhu-akhyě a myápũ lahyă klyă dó a kírè pũ Jesù tadũrò èthĩ thèisè kayă bẻmũ nuòtahe alẻ rò èthĩ htecuố taphăkyă prè Jesù khảlẻ.

Ủ Sudyă Jesù Ná Tỏbẻ Dyé Amo-ară Ę, Ma Tỏbẻ Dyé To Ę Ari-akyă

(Matteo 22:15-22, Luka 20:20-26)

¹³ Ủ nõhyă Pharisẻophũ tahe ná Khwĩ Herodẻ akayă tahe dó Jesù a o dó a ki hyă myápũ pũ lahyă Jesù hébẻthúngỏ tahe. ¹⁴ Èthĩ hyă dó Jesù a o rò a hé lahyă lũ, “Thárádu~ pẻ thẻgnẻ ná nẻ ma kayảcỏkayặ rò a hébẻcỏprẻ ngỏ tỏprẻ. Nẻ thẻisẻ kuốũlẻ tỏprẻ~ to, nẻ myádumyápatĩ kuốũ tỏprẻ~ to. Nẻ đả ithyóithyahỏ ù tẻmặtẻcỏ hénuòma, nẻ ithyó pẻ có ù phũ Cỏmarya thẻzũ nõithyó nẻ nuò có. Phũnuòrò pẻ dyẻ amo-ară dó Khwĩ Caesare a o nuòma atỏ ẻ? Ma atỏ to ẻ? ¹⁵ Pẻ tỏkỏ dyẻ ẻ ẻ? Ma pẻ tỏkỏ dyẻ to ẻ? Hẻsỏ pẻmyă pẻ.”

Tadũrò èthĩ hyă hébẻ khobyẻ prẻ nuò Jesù thẻgnẻ rò a hẻsũ èthĩ, “Thýáphũ thĩ ki pũ pũnĩ vả tẻhẻbẻthũ tahe rò thĩ hyă sudyăkhásudyăkhỏ myábye vả phútẻ? Hyădyẻ pẻ myă vả thĩrửzyẻ nuòtỏbẻ,” a hé èthĩ phũnuò. ¹⁶ Rỏ èthĩ hyădyẻ lũ rửzyẻ denari nuòtỏbẻ rò a sudyă èthĩ, “Yẻma ửẻ khuklỏzặỏ pẻ? A rỏo ná ửẻ amwípẻ?”

Rỏ èthĩ hẻsũ lũ, “Khwĩ a khuklỏzặỏ ná khwĩ amwĩ.”

¹⁷ Htuòrò Jesù hé èthĩ, “Khwĩdu Caesare atẻ kihẻrỏ dyẻ ná khwĩdunuò, Cỏmarya atẻ kihẻrỏ dyẻ ná Cỏmarya nuò.” Jesù hé èthĩ phũnuò rò èthĩ khyẻthukhyẻthẻ lỏplĩ có Jesù khảlẻ có.

Ủ Sudyă Jesù Ná Tẻthẻyẻ Ihtỏhtwỏprẻ Kạkhyẻ

(Matteo 22:23-33, Luka 20:27-40)

¹⁸ Saducẻophũ thĩtahe lẻklỏ hé lahyă ná ù thyẻhtuố nuò ù htwỏprẻ kạkhyẻ cyă pã takhyă~ to phũnuò. Rỏ èthĩ hyă dó Jesù a o rò sudyă lũ, ¹⁹ “Thárádu~, Mosẻ rảkyă tẻthýótẻthya tỏmũ dó pẻgnẻ rò a hé, kayă tỏprẻprẻ ki thyẻkyă amẻ khảlẻ, rò aphũ ki okyă tỏprẻ~ to hénuò, thyáphũ aklwĩalyă ki okyă nuòrò, a puỏprẻkhũ bẻ phyẻdwỏ akhĩ okyăyẻ, a hé phũnuò.

²⁰ Tỏphuoũnuò puỏ ná vyă prẻkhũ o thuỏthýótỏprẻ. A vyăprẻlỏ tỏprẻ phýẻ amẻ rò bí a thyẻkhẻnuò aphũ okyă tỏprẻ~ to. ²¹ Rỏ apuỏ ahỏlẻlyă tỏprẻ phyẻdwỏ khyẻthýă akhĩyẻ rò a thyẻkyăpỏ rò aphủalyẻ okyă tỏprẻ~ to. Apuỏ thuỏprẻtỏprẻ nuò a htwỏhtya thyă kuốlỏ phũnuò. ²² Puỏnáyă thuỏthýótỏprẻ yẻnuò, a htwỏhtya thyă lỏplĩ lũ phũnuò, rò èthĩ yẻ thuỏthýótỏprẻ nẻcũ lỏplĩ lũ amẻ tỏprẻ~ tuố rò a thyẻkyă lỏplĩ, aphủokyă lahyă tỏprẻ~ to rò dókhýe-tadũnuò prẻmỏ yètòprẻ thyẻkyă kuố pỏ. ²³ Phũnuòrỏ shyẻ~ ù thyẻihtỏkạkhyẻ amỏnyẻ pã tỏnyẻnuò, prẻmỏ yètòprẻ ki htwỏ bítẻ tỏprẻ amẻ pảpẻ? Mẻtẻhẻrỏ èthĩ puỏnáyă thuỏthýótỏprẻ nẻcũlỏ lũ prẻmỏ yètòprẻ prẻ nuò~.”

²⁴ Jesù hẻsũ èthĩ, “Thĩ zủethũ lỏhỏ, thĩ thẻgnẻ tặẻ kuốũ lisăsẻ ná Cỏmarya a tẹprotèprya mẻcyă tẻ tahe

† 12:11 Li Htuthẻhtya 118:22-23

†† 12:19 Li Dỏnyă 25:5

to. ²⁵ Mětěhéro shyé- ũ thyě ihtòkəkyě pānuô ũ phyéphúphyémě, ũ phyéphúphyévě o pātohó, èthí ki thyákuđlồ phú mókhtanéphú nuôtahe pāhó. ²⁶ Mosè rāmákyā tětəwōprě kəkyě ari-akyā đố a libakũ bí miũ cǎcũ atědyá nuôtótố akũnuô, vǎ tanə ná thĩ hǎnố hǎ. Bí likũnuô, Cómarya hé Mosè phútě héré, ‘Vǎ ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’ † Mosè rǎkyā phúnuô. ²⁷ Cómarya ma kayǎthyě tahe a Cómarya mǎto, kayǎ htwōprě tahe a Cómarya. Thĩ zũethũ lǎlǎtakli có,” a hé Saducěophú thĩtahe phúnuô.

Təmekyǎngố Đố A Lodulố Tômũ

(Matteo 22:34-40, Luka 10:25-28)

²⁸ Bínuôakhě prěithyó tětəyótětəhya athára obínuô tōprě rò a nĩhuố èthĩ kryǎ lũ. A myǎhtye ná Jesũ hé kəkyěsũ cyǎ nyacố èthĩ akhu-akhyě a sudyǎ Jesũ, “Təmekyǎngố lỏ- plĩ aklě nuôma a lodulố ũ ma bítě tǎmũtě?”

²⁹ Rò Jesũ hếsũ lũ, “Təmekyǎ đố a lodulố ũ ma itě héré, ‘Kố- Israelpú thĩ-, nĩđǎ lahyǎ- Byacě o prětũ pẹ Byacě Cómarya yětōprě prě. ³⁰ Rò thĩ bẻ mọ lǎthulốthẻ thĩ Cómarya ná thĩ thẻplỏ sĩmẻlỏ, mọ lǎthulốthẻ è ná thĩ tẻohtwōprẻ lỏ- plĩ, mọ lǎthulốthẻ è ná thĩ tẻtane lỏ- plĩ,’ †† yěnuôma tẻmekyǎngố arẻlố tǎmũ đố a lodulố ũ hỏ. ³¹ Tẻmekyǎngố nyẻmũtỏmũ ma, ‘Thĩ bẻ mọ nĩdyẻ thĩhi khǎsỏkhǎshẻ tahe phú thĩ mọlyǎ nĩdyẻ thĩnẻ nuô.’ ‡ Tẻmekyǎngố đố a lodulố ná yẻ đố aruô nuôma a o pǎto hỏ.”

³² Prẻithyó tětəyótětəhya athára yětōprẻ hếsũ Jesũ, “Thǎrǎ- nẻ hé nuôma a tǎtũ có, nẻ hé ná Cómarya o prětũ tǎprẻ- tuố, Cómarya đố aruônuô a o pǎ tǎprẻ- to nẻ hé nuôma a mǎlakố có. ††† Pẻ bẻ mọ lǎthulốthẻ pẻ Cómarya ná pẻ thẻplỏ sĩmẻlỏ, ná pẻ tẻtane lỏ- plĩ, pẻhẻpẻ lỏ- plĩ. Htuốto pẻ bẻ mọnĩ kayǎ đố aruôtahe thyánǎ pẻ mọ nĩdyẻ pẻnẻ nuôma aryǎklỏ pǎ có ná lỏ- pẻ sũũ mẻlũhtya tẻphútẻlyẻ sĩduố ná mi ná lỏ- pẻ mẻlũhtya tẻ đố aruô tahe có nuôma vǎ thẻgnẻ,” †† a hếsũ lũ phúnuô.

³⁴ Jesũ myǎhtye ná kayǎ yětōprẻ hếsũ cyǎdẻ nyacố rò a hé lũ, “Nẻ phũ nuốnĩ talĩ- lǎ hỏ đố Cómarya a htyẻlẻkẻkẻ hỏ,” a hẻhtuố lũ rò đốkhyẻnuô ũ sudyǎbũ pǎ Jesũ tǎprẻ- to.

(Matteo 22:41-46, Luka 20:41-44)

³⁵ Bí Jesũ ithyóithya ũ đố tẻlũtyǎ hỏkũ akhẻnuô, a sudyǎ ũ, “Prẻithyó tětəyótětəhya athára tahe a hé ná Krĩstu đố a mẻlwóhtekǎ ũ yětōprẻ nuôma a tẻklwítǎlyǎ kalyǎ đố Khwĩ Davi a hé phúnuô vǎhẻto? ³⁶ Mětěhéro Khwĩ Davi anẻbyacẻ nĩđũ nuô Thẻ Sǎsẻ Byacẻ hturyẻ lũthẻplỏ rò a nẻhẻ lũ,

† 12:26 Li Htekǎ 3:6, 15 †† 12:30 Li Dỏnyǎ 6:4-5 ‡ 12:31 Li Cỏbucỏbẻ 19:18 †† 12:32 Li Dỏnyǎ 4:35, 6:4, Isaia 45:21 †† 12:33 Li Dỏnyǎ 6:5, Li Cỏbucỏbẻ 19:18

‘Byacẻ Cómarya hé vǎ Byacẻ, “Onyǎo đố vǎ takhu cỏhtwố yẻtỏkyẻ, onyǎo tuố shyẻ- vǎ mẻpẻ lỏplĩ hỏ lỏ- kayǎ đố a thẻhte nẻ nuôtahe hyǎcẻ ỏlyǎ lỏhỏ đố nẻ o pǎ nuô nĩ-.” †††

³⁷ “Davi anẻbyacẻ nĩđũ a ẻ Krĩstu đố a mẻlwóhtekǎ ũ yẻnuô tǎprẻ, ‘Byacẻ’ akhu-akhyẻ a cuố htwố cyǎ Khwĩ Davi aphủkhủ phútẻ?”

Kayǎ bẻmũ tahe thẻkrủthẻlỏ nĩđǎ lahyǎ Jesũ a tẻithyóithya.

Jesũ Dyẻrỏdyẻryẻ Kayǎ Bẻmũdu Tahe Ná Prẻithyó Tẻthyótẻtəhya Athára Nuôtahe Ari-akyǎ

(Matteo 23:1-36, Luka 20:45-47)

³⁸ Bí Jesũ ithyóithya ũ akhẻnuô, a hé, “Rỏnĩ lahyǎ thĩnẻ ná prẻithyó tẻthyótẻtəhya athára nuôtahe nĩ-. Èthĩ nuôtahe ma a phyẻduphyẻtyalỏ lahyǎ anẻ rò a thẻzũ thyǎ lahyǎ cǎcwỏkarỏ tahe rò bí a myǎhtye tǎsũ ná ũ đố klẻkẻ akhẻnuô, a thẻzũ nẻhẻbẻ bezũbenyǎ ũ ná anẻ. ³⁹ Htuốto đố tẻcỏbẻhỏkẻ nuỏbẻbẻ, đố pwẻkẻ nuỏbẻbẻ, èthĩ thẻzũ onyǎo lahyǎ khǎlẻ đố ũ dyaduzũnyǎnĩ è nuôtahe prẻ. ⁴⁰ Thyǎphủ èthĩ ki nẻbẻ prẻmỏokryǎ tahe ahinuôrỏ, èthĩ ilỏilyǎ ũ, htuốto thyǎphủ ũ ki nẻđǎnĩ rò ũ ki myǎhtye pǎ tǎ èthĩ tẻthũ tǎmẻ agnẻnuô, a kwẻcỏbẻhtũ pẻ ũ. Đố èthĩ mẻphủnuô akhu-akhyẻ èthĩ ki khyǎbẻ cyẻklỏlỏ có ũ tẻciryǎ pǎ.”

Prẻmỏokryǎ Tỏprẻ A Tẻmẻlủ

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Jesũ onyǎphủ bí ũ lẻbe-ỏplỏ rủtỏ khǎlẻ anyẻhyǎ nuô rò a myǎ kayǎ tahe hyǎ sunuố rủ akhẻ, kayǎ duzǎhtyathẻẻ prẻ hyǎ sunuố ẻnyacố rủ có. ⁴² Manỏrỏ prẻmỏokryǎ đố a sỏphǎsỏryǎ o tỏprẻ rò a hyǎ sunuố kuố rủ talĩ nyẻmyẻ đố angũ krủnyǎ prẻ ná rủ tỏpẻ nuỏprẻ.

⁴³ Rò Jesũ ẻplỏ a khỏpacẻ tahe đố a o rò a hé èthĩ, “Vǎ hẻcỏcỏ- thĩ, lỏ- kayǎ đố a hyǎsunuố rủ đố lẻsunuố rủtỏkẻ yẻnuô prẻmỏokryǎ nuôtỏprẻ sunuố ẻklỏlỏ có ũ hỏ. ⁴⁴ Mětěhéro lỏ- a hyǎsunuố rủ nuôtahema, a tẻolỏobǎ sũlũ rò a hyǎsunuố prẻ lahyǎ atẻ o kyǎsỏkyǎse kyǎ nuôtahe prẻ. Manỏrỏ prẻmỏokryǎ yẻtỏprẻ nuôma a sỏphǎsỏryǎ, a tẻolỏobǎ to tadủrỏ a hyǎsunuố lỏplủkyǎ có arủ đố a lẻbuỏe ná a thẻplỏhtwōprẻ agnẻ yẻnuô có.”

Tẻmẻtǎprỏkyǎ Tẻlũhỏdu Ari-akyǎ

(Matteo 24:1-2, Luka 21:5-6)

13 Bí Jesũ htecuỏkyǎ đố tẻlũhỏdu vỉkẻ akhẻnuô, a khỏpacẻ tỏprẻ hé lũ, “Thǎrǎ- nẻ myǎmỏ lỏđũ ná hiduhihtũ đố nuôtahe lẻ, atwố nyacố!”

² Rò Jesũ hếsũ lũ, “Hiduhihtũtỏ đốnuô tahenuô, thĩ myǎhtye vǎ hé? Lỏ- lỏđũ nuôtahenuô ũ ki hyǎđỏ

††† 12:36 Li Htuthẻhtya 110:1

tăpròkyă lö è pã. Lõ yětahenuô a oicũ pã có lũ tômẽ-
có to pã.”

Tèpyátèsě Ná Tèmecyēmecũ

(Matteo 24:3-14, Luka 21:7-19)

³ Bí Jesũ onyão dõ Oliva sokhu rò a myácuõ tõdẽ dõ tẽlũhõdu o akhẽnuô, Petru, Jakomo, Giovanni, Andrea, hyãhuõnĩ dõ lũo rò hyãsudỹã lũ, ⁴ “Nẽ hé yětahenuô a ki htwõhtya bíkhẽtẽ pã? Bí lö- tẽyõtãhe kírẽ htwõhtya htuõplũlõhõ pãnuô tẽprõtẽprya amáadyã tôcõcõ ki oluõhtya rẹ pã ẽ?”

⁵ Jesũ hé èthĩ, “Rõnĩ lahyã thĩnẽ ná kayã dõ a ki hyã ilolahõ thĩ pã nuõtãhe ní. ⁶ Kayã ẽprẽ ki klwohyã anẽ thyánã vã nuô pã rò a ki dákwo lahõ lya nĩdyẽ lahyã anẽ, ‘Vã ma Krĩstu dõ a mẽlwõhtekã ù nuõtõprẽ’ htuõrò a ki ilolahõnĩ ẽnyácõ ù pã. ⁷ Bí thĩ nĩhuõ ù sã prãrũprãtẽ lũ dõ aphũ bèbè, thĩ nĩhuõ ù dyã pẽ thĩ tẽsátẽpã ari-akyã dõ aye tahenuô bèbè, thẽisẽ lahyã tãmẽ ní. Mẽtẽhèrò phũyẽ tahe nuõma a bè htwõhtya nyã pã, manárò yẽnuõma hekhu kírẽ tadũ hõnuô mähĩto. ⁸ Mẽtẽhèrò myẽcõ tôcõ ná tôcõ, htyẽkẽ tókẽ ná tókẽ kisákipã lũ pã. Tanéhtõdĩ tahe ki ohtyahtõohtyalyã lõplĩ dõ hekhyẽ tôpho htuõ tôpho pã. Kẽvĩkẽkõ ki ohtya pã. Tẽhtwõhtya yõtãhe nuõma mápãprẽ tẽcyõtẽcũ a khãshyẽkhãryã dõ athyánã prẽmò kírẽ phũo hõsẽnuô hyãtuõ mópãprẽ.

⁹ “Thĩ bè rõnĩ lahyã thĩnẽ. Dõ vãkhuvãkhyẽ rò ù ki pũ thĩ pã, rò ù ki thũhtya thĩ dõ prẽcirya khuklõkhuklyã tahe a mètãnyẽ pã. ù kimũkipõ thĩ dõ tẽcõbẽhõkũ pã. Thĩ bè kahtò dõ prẽpõtãritẽ tahe ná khwĩ tahe anyẽhyã pã rò a ki cirya thĩ pã rò thĩ ki hẽsodõnyã nĩpẽ èthĩ ná tẽthẽkrũmila ari-akyã pã. ¹⁰ Manárò bí hekhu tadũ tyahĩto yẽ akhẽnuô, thĩ tõbè cuõ hẽsoluõ pẽ prẽlumyẽ pwõ- tôcõ ná tẽthẽkrũmila ari-akyã. ¹¹ ù pũthũhtya thĩ dõ khwĩhi bíkhẽtẽ- bèbè, thĩ tõbè hẽbè phútẽ phútẽnuô bèzõone rẹ tã lahyã tãmẽ ní. Mẽtẽhèrò shuõkhẽ hyãtuõ pã rò thĩ ki hẽbè túdũ mãto, Thẽ Sãsẽ Byacẽ ki hẽso mẽcwõ dũ thĩ pã.

¹²⁻¹³ “Bĩnuõakhẽ pãnuô, puõ ki nõmẽthyẽ nĩdyédũ avyã ná ùruô pã, rò vyã ki nõmẽthyẽ nĩdyédũ apuõ ná ùruô pã, phẽ ki nõmẽthyẽ nĩdũ aphũ ná ùruô pã, phũ tahe ki vũ kãkhyẽsũ nĩdyédũ amuõaphẽ tahe pã, rò a ki nõmẽthyẽ nĩdyédũ ù ná amuõaphẽ pã. Dõ vãkhu- vãkhyẽ rò kayã pwõ- tãprẽ ki thẽhte lõ thĩ pã. Manárò kayã dõ a ihtõtanyã oklõsõma dõ a tẽzũtẽnyã akũ tuõdõ atadũ tahenuô Cõmarya ki mẽlwõhtekã èthĩ pã.”

Tõtãrõthẽ Thẽisẽ Dõ Lẽthẽzõtãhỹã Tahe

(Matteo 24:15-21, Luka 21:20-24)

¹⁴ Jesũ hẽplehyã põ, “Manárò tẽtõcõ dõ Cõmarya thẽzõt thẽhte myãhtye è nuô, thĩ ki myãhtye è pã. A tõ o dõ tẽlũtyã hõkũ mãto rò a cuõ o bĩnuô pã. (Kayã hõ lĩ yõtãhe tõbè thẽgnẽplõ lahyã.) Bí thĩ myãhtye a

htwõhtya hó phũyẽ akhẽ pãnuô, kayã o dõ Juda kẹkũ nuõtãhe bè klyãhtya siplẽ lahyã anẽ dõ sokhu. ¹⁵ Kayã dõ a o dõ hikhu tahenuô, bí a klyatã akhẽ a tõbè nuõ- phyẽcuõnĩ a tãmuõtãtẽ dõ hikũ tôcõ- to. ¹⁶ Kayã mètẽ dõ lyãkhu tahenuô a bè klyakã phyẽnĩ açã dõ hi to.

¹⁷ Bĩnuõtõnyẽ pãma prẽmò dõ amuõdõ ná muõ dõ a onã aphũ dõ a õnú pãprẽ lũ nuõtãhe agnẽma shuõkhẽ cyẽcũ nyácõ dõ èthĩgnẽ pã. ¹⁸ Thyáphũ tẽcyõtẽcũ yẽ ki tãtõ tã ná kërõkhẽ tãmẽ nuô, thĩ tõ kwĩcõbẽ lahyã Cõ- marya pwõ- tãprẽ. ¹⁹ Èthĩ tõbè kwĩcõbẽ lahyã mètẽhèrò, tẽcyõtẽcũ amõnyẽ yõtãhe pã nuô, cáhtya dõ Cõmarya byályalũ tẽ tuõkhõnyã yẽnuô a mẽnõ phũnuô tõphuõ- to. Bĩnuõkhẽpã tẽcyõtẽcũ yětahenuô a ki cyẽlõũkhõ pã rò dõkhyẽpã nuô a ki htwõhtyanõ pã phũnuô tõphuõ- to pã. ²⁰ Byacẽ ki mẽphuô tẽcyõtẽcũ amõnyẽmõthẽ to hẽnuõma ù siplẽbẽ nuô a o tãprẽ- to. Manárò kayã dõ Cõmarya nwõhtya one htuõhõ lũ tahe agnẽnuô Byacẽ ki mẽphuô pẽ èthĩ amõnyẽmõthẽ pã. ²¹ A htwõhtya phũnuô htuõpãrò kayã tãprẽprẽ ki hé thĩ, ‘Myámõ lahyã, yẽ ma Krĩstu dõ a mẽlwõhtekã ù nuô tãprẽ hó,’ mãtorò a ki hé thĩ, ‘Cuõ myámõ lahyã, Krĩstu dõ a mẽlwõhtekã ù nuõtõprẽ a o dõ nuô,’ a ki hé thĩ phũnuô pã manárò zũe tã lahyã tãmẽ ní.

²² Mẽtẽhèrò kayã dõ a klwolahõ anẽ phũ Krĩstu dõ a mẽlwõhtekã ù yõtõprẽ tahenuô ná kayã dõ a klwolahõ anẽ phũ prẽprõ tahenuô, a ki oluõhtya pã. Thyáphũ èthĩ ki ilolahõ nĩtuõ kuõdũ kayã dõ Cõmarya nwõhtya htuõhõ lũ yětahenuô, èthĩ ki mẽcyã hẽrò, a ki mẽluõhtya atẽmẽ tẽprõtẽprya tahe ná atẽmẽ tapã khyẽthukhyéthẽ ù nuõtãhe pã. ²³ Rõnĩ lahyã thĩnẽ ní. Bí tẽyõtãhe htwõhtya tyahĩto yẽnuô, vã hẽso one rẹ pẽ lõ htuõhõ thĩ pwõ- tôcõ hó,” Jesũ hẽkyã phũnuô.

Prẽlu Kayã Aphũkhũ Kĩ Hyã Pã

(Matteo 24:29-31, Luka 21:25-28)

²⁴ Rõ Jesũ hé plehyã põ, “Bĩ tẽcyõtẽcũ amõnyẽmõthẽ tahe cuõ talwõhtuõhõ pã nuô,

‘Cõmarya ki mẽ khĩkyã tamõ pã. Lẽ ki lĩ pãtohõ. ²⁵ Sè dõ mólẽ tahe ki latãpròkyã lõpã. Cõmarya ki mẽkazikazuõ lõlõ- mólẽ a tẽprõtẽprya nuõtãhe pã.’

²⁶ “Htuõrò èthĩ ki myãhtye lahyã prẽlukayã aphũkhũ mähõ vãyẽ ki hyãlyã dõ óluõklẽ pã, rò a ki olõbã có ná a tẽprõtẽprya ná a tẽtaryẽdu taryẽhtũ dõ ashyo-asõ yẽnuõtãhe pã. ²⁷ Htuõrò prẽlukayã aphũkhũ mähõ vãyẽ a ki nõhyãlyã tanéphũ tahe pã rò vã ki nõcuõ èthĩ dõ hekhu lwĩnã pã, èthĩ ki cáhtya cuõ dõ mõdá khãshyẽ tuõdõ mõdá tadũ pã rò èthĩ ki cuõẽplõ kayã dõ Cõmarya nwõhtya htuõhõ èthĩ nuõtãhe pã.

(Matteo 24:32-35, Luka 21:29-33)

²⁸ “Phyẽnĩ lahyã tẽithyõ dõ kadwĩmõ onuô. Bí aphyã tahe dyácẽhtya hó rò alẽ tahe dyácẽhte hó akhẽnuô, kẹkũkhẽ phũhyãtuõhõ, thĩ thẽgnẽ lahyã phũnuô.

²⁹ Phũnuõhõ bí thĩ myãhtyehõ tẽyẽ tahe htwõhtyahõ

akhěpãnuô, thégně lahyã ná prëlukayã aphúkhũ máhõ vãyë a [†] hyãphũtuõhõ dĩ kadãkũhtũ hó ní~. ³⁰ Vã hëluõcõcõ~ cõ thĩ, lõ~ kayã dĩ a ohtwõprë khõnyãyëtõhtũ tahe thyë lõ tyahito nuô, tỳyëtahe ki htwõhtya lõ pã. ³¹ Mõkhu ná hekhu ki símëkyã pã tadũrõ vãlãvãngõ yëtahenuô a símëkyã pë takhyã~ to. (Matteo 24:36-44)

³² "Manárõ tỳyëtahe ki htwõhtya mõnyëmõthë, mãtorõ ashuõakhë bíkhëtë pãnuô ù thégně tõprë~ to. Tanéphũ o dĩ mõkhu nuõtahe cõ bèbè, a thégně to. Aphúkhũ ná anë yëtõprë cõ~ bèbè, a thégně toto. A thégně prëtũ vãphë tõprë~ tuõprë. ³³ Otaritaryã lahyã thĩnë, rõnĩ lahyã thĩnë ní~, mëtëhërõ a ki htwõhtya pã bíkhëtë nuô thĩ thégně to. ³⁴ Yëma athyanã kayã tõprë dĩ a kírë htecuõ klyã dĩ htyëké aruõ tõké rò a nõmyãnhõkhwëkyã ahi ná a prëmëtëphũ tahe rò a htecuõ. A dyëtãkyã khõdũ èthĩ tõprë ná tõprë atëmë rò a hékyã prëopõ kadã nuõtõprë ná a ki opõ thãklyãsũ phũnuô.

³⁵ "Hibyacë ki kãkhyë bíkhëtë pã nuô thĩ thégně to. Ma a kãkhyë shyë~ mõhé pã ẽ, mãtorõ ma a kãkhyë shyë~ mõnëkhë pã ẽ, mãtorõ ma a kãkhyë shyë~ shyë i-u pã ẽ, mãtorõ shyë~ mõlĩkhë pã ẽ nuô, thĩ thégně to akhu-akhyë thãklyãsũ lahyã ní~. ³⁶ Mëtëhërõ hibyacë ki kãtuõkhyë pã rò thyáphũ a ki myãhtye tã thĩ omyëñĩ sõtãpã tãmë nuô, o thãklyãsũ lahyã ní~. ³⁷ Të dĩ vã hé pë thiyë tahe nuõma, vã hëtuõpë kuõ lõ ù pwõprë, phũnuõrõ 'Opõ thãklyãsũ lahyã ní~."

Û Kre Mëthyë Jesũ

(Matteo 26:1-5, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

14 Bí təcũõtalwõpwë ná pwëkhõmũ sõdõ huõmũtaphõ bè tyahito nyënyë akhënuô, bwídukhu tahe ná prëithyõ tètthytõthya athará tahe myápũ klyã tõbõbõ dĩ a ki pũmëthyë huõkyã Jesũ. ² Mëtëhërõ èthĩ hé, "Bí pë mepwë akhëyënuô pë tõ pũnĩ lũ to, pãma kayã bëmũ tahe thëplõdu rò a mëtãrũtãpyã lõhë."

Û Plõ Jesũ Khukló Dĩ Dĩ Bethania

(Matteo 26:6-13, Giovanni 12:1-8)

³ Bí Byacë Jesũ o dĩ dĩ Bethania Simonè dĩ tèsëmũmyã dĩ phãlõ bënõ lũ nuõtõprë ahi rò a onyã esë dĩ dĩrëhtyalõ akhãshyë akhënuô, prëmõ tõprë phyëhyãñĩ pyã dĩ ù më è ná lõbũ dĩ a obã ná nardũ htyënuõmũ ngũdupřĩdu tashuõryã yënuô tõpyã. A hyãdõphë pyã akhãu yërõ a lyãtã dĩ Byacë Jesũ khuklõlõ.

⁴ Rõ dĩ èthĩklë tahehenuô a thëplõdu rò a hé nĩdyëlũ, "A cuõ mëkyãdë lõ htyënuõmũ phũnuõma mëtë? ⁵ Htyënuõmũ yëtõpyãnuô angũ o cõ rũzye denari thuõcwë ^{††} lõ cõ rò, isëkyã è rò cuõdyë ná kayã

[†] Prëthëgnë lisãssë dĩ aruõ tahe tanë lahyã ná tètthëbëyë angõlasã ma hekhu tadũ phũhtya hó phũnuô. ^{††} Rũzye denari tõbè ma a krũnyã ná tõnyë atëryã khwókë.

sõphãsõryãphũ nuõma aryãklõ," èthĩ hëtuõ phũnuô rò èthĩ dya lahyã prëmõ nuõtõprë a tètthũ.

⁶ Rõ Jesũ hë èthĩ, "Mëdídyã tã è tãmë. Thĩ cuõ mëtëdyã tãtũ è mëtë? A mëtũ kõkõ. A mëtũwõmeryã nyacõ hó tẽ dĩ vãgnë hó. ⁷ Kayã sõphãsõryãphũ tahe otõkuõ ná thĩ pwõ~ tõphuõ cõ. Thĩ ki thëzũ mëtũwõ èthĩ bíkhëtë~ nuõma anĩ prë, manárõ vãyënuô vã otõlã kuõ ná thĩ to. ⁸ Prëmõ yëtõprënuô bá~ a mëtë nuô rò a mëtũhõhõ vã hó. A hyã plõ vãnë ná htyënuõmũ yënuõma bí ù iluõ tyahĩ vã to yënuô a taritaryã one rë hó tẽ dĩ vãgnë hó. ⁹ Vã hécõ~ cõ thĩ, shyë~ ù lõ hësodõnyã hó tètthëkrũmila yë dĩ hekhu yëtõba bítë~ tõphõ pã bèbè, ù ki tanëhtya tuõbënĩ è pã rò ù ki dyãluõñĩ tẽ dĩ a mëtũhõhõ yënuô pã."

Juda Thëplõtõ Dĩ A Ki Isëkyã Jesũ

(Matteo 26:14-16, Luka 22:3-6)

¹⁰ Dĩ Byacë Jesũ a khõpacë shyëthënyë aklë amwĩ ná Juda Iscariot hëyëtõprënuô, thyáphũ a ki isëtãkyã nĩ Jesũ nuô rò a htecuõ dĩ bwídukhu tahe a o. ¹¹ Bí bwídukhu tahe nĩhuõ tëtřitëkyã yë akhënuô, èthĩ thëkrũthë lõ ólyãsũ Juda ná a ki dyë lũ rũ pã. Yëtõphuõrõ a myápũhõ klyã dĩ a ki isëtãkyãñĩ Jesũ.

Jesũ Ná A Khõpacë Tahe E Lahyã Təcũõtalwõpwë Asèe

(Matteo 26:17-25, Luka 22:7-14, 21-23, Giovanni 13:21-30)

¹² Bí pwë e khõmũ sõdõ huõmũtaphõ arë lõ tõnyë nuô ù mëtthyë thímíphũ rò ù mëlũhtya akhë, Jesũ a khõpacë tahe sudyã lũ, "Təcũõtalwõpwë sësãsë mõhé yënuô, në thëzũ nõcuõ taritaryã tõ pë bítë tõphõtë?"

¹³ Phũnuõrõ Jesũ nõ a khõpacë thënyë rò a hé èthĩ, "Cuõnuõ dĩ vĩkũnuô rò thĩ ki myãhtyesũ ná kayãphë hyãdyã cõkãhtyë ná thõví tõprë pã. Rõ krwõkãkuõ lõkhyë nuô ní~. ¹⁴ Rõ krwõkã kanuõ kuõ è dĩ a kã kanuõ nĩdyë hi nuõtõmë akũ rò sudyã hibyacënuô, 'Thará hé, sĩprë hidõkũ akhãlë dĩ vã ná vã khõpacë tahe ki eõ təcũõtalwõpwë lëe agnënuô a otõ bítë?' Sudyã lũ phũnuô. ¹⁵ Htuõpãrõ a ki zũlũ thĩ hidõkũ khãlëlyã dĩ akhu nuõtõtõ dĩ a olõobã cõ ná tãmuõttãtë dĩ pë lo nuõtahe cõ pã. Rõ okyã lahyã bĩnuô rò taritaryã pë lahyã pë sësësõ bĩnuô ní~."

¹⁶ A khõpacë yëthënyë htecuõ rò a cuõnuõ dĩ vĩkũ rò èthĩ cuõmyãhtye mãlakõ cõ phũ Jesũ hëone èthĩ nuõ cõ. Rõ èthĩ cuõ taritaryãñĩ lahyã təcũõtalwõpwë sësãsë mõhé agnë bĩnuô.

¹⁷ Bí mõkhĩpãlõhõ akhënuô, Byacë ná a khõpacë shyëthënyë hyãtuõkuõ bĩnuô. ¹⁸ Bí èthĩ onyã esë akhënuô, Jesũ hé, "Vã hécõcõ thĩ, dĩ thĩklë yënuô, kayã dĩ a etõõtõ tẽ ná vã rò a ki isëtãkyã vã pãnuô a o tõprë."

¹⁹ Cãhtya bĩnuô rò èthĩ thëplõmõ pãto, rò èthĩ sudyãhyã Jesũ tõprë htuõ tõprë, "Në hënuô tõprëma vã mãto vãhë?" phũnuô.

²⁰ Jesũ h́esũ èthĩ, “Kayã yětôprẽ nuôma dỏ thĩ shyéthényẽ yěaklẽnuô prẽ. È ma kayã dỏ a bónuõe tỗkuõ ná vã dỏ bẻlỗkũ nuôtôprẽ hỏ. ²¹ Phũ lisãsẻkũ héone ná prẽlu aphũkhũ mấdũ vãy a bẻ thyẽ nyãpã tadũrỏ kayã dỏ a ki isẻtặkyã prẽlu aphũkhũ yětôprẽnuô, Cỏmarya ki cỉrya lũ pã. A ki opacẻlyã to hẻnuôma aryaklỏ pã cỏ dỏ lủgnẻ cỏ.”

Byacẻ Sẻesẻsẻ Mỏhẻ

(Matteo 26:26-30, Luka 22:14-23, Corinthia arẻlỏ tỏba 11:23-25)

²² Bẻ èthĩ esẻ akhẻnuô, Jesũ phẻ khỏmũ rỏ hébwẻhẻ-taryẻhtya Cỏmarya htuỏrỏ a ibẻkyẻ khỏmũ rỏ a zủtặ pẻ a khỏpacẻ tahe rỏ a hé, “Phẻ rỏ e lahyã, yẻma vã nẻk-lỏ.”

²³ Htuỏrỏ a phẻ thỏbẻthẻhtyẻbẻ rỏ a hébwẻhẻtaryẻ Cỏmarya htuỏrỏ a zủtặ pẻ èthĩ rỏ èthĩ ỏ lahyã thỏbẻthẻhtyẻ dỏ bẻkũ yẻnuô pwỏ- tỏprẻ.

²⁴ Rỏ Jesũ hé èthĩ, “Yẻma vãthwi dỏ a ki htwẻlyã pẻ dỏ kayãẻprẻ agnẻ pã. Yẻma tẻmặtẻdyã tỏcỏ dỏ a ki mẻk-lỏmẻma pẻ tẻỏlyathẻ agnẻ hỏ. ²⁵ Vã hécỏ pẻ cỏ- thĩ, cáhtya khỏnyãyẻ tặplehyãnuô vã ỏnỏ pã thỏbẻthẻhtyẻ yẻ tohỏ. Vã ki kạ rỏkuỏ khyẻhtya thỏbẻthẻhtyẻ athẻ ná thĩ dỏ Cỏmarya ahtyẻakẻkũ pã.”

²⁶ Htuỏrỏ èthĩ ỉrỏ htuthẻhtya Cỏmarya ali-ỉrỏ tỏtỏ rỏ a htecuỏhtyakyã dỏ Oliva sokhu.

Jesũ Hẻsỏluỏ One Rẻ Petru Kẻ Hẻbẻkẻyã Lũ

(Matteo 26:31-35, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)

²⁷ Jesũ hé èthĩ, “Cỏmarya hékyã mú- nukhẻ, ‘Vã ki mũthyẻ prẻkyẻthẻmẻ pã, rỏ thẻmẻ tahe ki klyapruỏklyapryã lỏ pã,’ † lisãsẻkũ hé phũnuô. “Lỏ- thĩ yẻtahe nuôma athẻáná thẻmẻ yẻtahe nuỏhỏ. Thĩ ki hteklỳa cuỏkhỏkyãlỏ vã khẻlẻ pã. ²⁸ Manárỏ shyẻ- vã thyẻ ihtỏkặkhyẻ htuỏpãnuô, vã ki cuỏ rẻ thĩ dỏ Galilea kẻkũ nuô pã.”

²⁹ Petru hẻsũ lũ, “Ủruỏ ki hteklỳa cuỏkhỏkyãlỏ cỏ ná nẻ tadũrỏ vã klyã hteklỳa cuỏkhỏ nyã ná nẻ to.”

³⁰ Rỏ Jesũ hẻsũ lũ, “Vã hé mặlakỏ cỏ nẻ, yẻtỏthẻ pã bẻ shyẻphẻ i-uhetya tyahẻ nyẻphủỏ to nuô, nẻ ki htẻsủbẻkẻyã ủ ná nẻ thẻgnẻnỏ vã tonuô, thuỏphủỏ pã.”

³¹ Petru hẻsủkhyẻ Jesũ, “Vã tỏbẻ thyẻ tỗkuỏ cỏ ná nẻ bẻbẻ vã thẻgnẻnỏ lũ to nuô vã hécỏ nyã taki- to hỏ,” a hẻsũ sỏkadỏ cỏ angỏ ná Jesũ, rỏ a khỏpacẻ dỏ aruỏ tahenuô, a krwỏhẻ thyãkuỏlỏ phũnuô pwỏ- tỏprẻ.

Jesũ Cuỏ Kwẻcỏbẻ Dỏ Gethsemani

(Matteo 26:36-46, Luka 22:39-46)

³² Èthĩ cuỏ dỏ khẻlẻ tỏphỏ dỏ ủ ẻ ná Gethsemani rỏ a hé a khỏpacẻ tahe, “Bẻ vã cuỏkwẻcỏbẻ akhẻnuô, onyỏokẻyã lahyã bẻyẻ ní-.” ³³ Rỏ aẻkrwỏnẻ Petru, Jakỏmo ná Giovanni dỏ a ki cuỏ tỗkuỏ ná lũ. Rỏ Jesũ cáhtya bẻzỏbẻthẻ bẻkủbẻkyã nyacỏ. ³⁴ Rỏ a hé a khỏpacẻ nuô

thẻthuỏ, “A cyẻ nyacỏ vã thẻplỏ hỏ a tuỏ cỏ dỏ vã kẻrẻ thyẻ cỏhỏnuô, okẻyã lahyã bẻyẻ rỏ othặklyã lahyã ní-.”

³⁵⁻³⁶ A cuỏ plehyãpỏ dỏ nyẻ takiphủ rỏ a omyẻ tak-lủtặ dỏ hekhu rỏ a kwẻcỏbẻ rỏ a hé, “Tẻcyẻtẻcủ dỏ vã bẻ khyãbẻ khỏnyã yẻnuô, nẻ ki plwỏ talwỏ cuỏkyãbẻ pẻ vã ki anẻ hẻrỏ plwỏtalwỏ cuỏkyã pẻ vã,” a hé phũnuô. Rỏ a kwẻcỏbẻ, “Abba, Phẻ-, nẻ mẻcyã tẻlỏ- plẻ, phẻyẻ taphặkyã pẻ vã tẻcyẻtẻcủ abẻlỏ yẻtỏbẻ. Manárỏ vã thẻzủ mẻ củ- dủ vã thẻplỏ to. Củ- dủprẻ nẻ thẻplỏ ní-.”

³⁷ A cỏbẻ htuỏrỏ a kặkhyẻ khyẻhtya rỏ a kặmẻyãhtye ná a khỏpacẻnuô thẻthuỏ omyẻnẻ sỏtapỏ lỏ rỏ a sudyã Petru, “Simonẻ ma nẻ omyẻnẻ sỏtapỏ hỏ ẻ, nẻ thặklyã prẻ bẻ tỏmũ khẻlẻ prẻnuô ma a bẻ pã cỏnyã to ẻ” ³⁸ a hé lahyã èthĩ, “Thẻphủ thẻ ki cuỏnuỏ tỗkuỏ tã dỏ tẻlỏ- ilyã akủ tẻmẻnuô, thặklyã rỏ kwẻcỏbẻ lahyã ní-. Thẻ thẻplỏshyomẻ nyacỏ tẻ dỏ atỏ tadũrỏ thẻ nẻkỏlỏ yẻnuô a hẻcẻrẻcẻ nyacỏ.”

³⁹ Jesũ cuỏkhyẻhtya tỏphủỏ rỏ a cuỏkwẻcỏbẻ khyẻhtya Cỏmarya thẻáná a cỏbẻ rẻ nuô prẻ. ⁴⁰ Htuỏrỏ a kặ khyẻhtya dỏ a khỏpacẻ nuỏthẻthuỏ a o rỏ a kặmẻyãhtye ná èthẻ omyẻsỏtapỏ lỏplẻ. Èthẻ thẻomẻyẻ cyẻtalwỏsủlủ rỏ a mẻyãhtẻbẻ pã cỏ to. A tỏ hébẻsủ lahyã Jesũ phủtẻnuỏ a thẻgnẻ pã lahyã cỏ to.

⁴¹ Bẻ a kặkhyẻ mẻyã èthẻ bẻhỏ thuỏphủỏtỏphủỏ akhẻnuô, a hé èthẻ, “Thẻ o- mẻyẻ tadủpã lahyã, thẻ okuỏ tabẻthẻprỏ tadủ pã cỏ lahyã phủtẻ? Bẻnuôma pỏ hỏ. Nẻdỏ mẻyãmỏ lahyã, shuỏkhẻ dỏ ủ ki isẻtặkyã prẻlukẻyã aphủkhủyẻ dỏ prẻoraphủ tahe a takhủkủnuô, a hyãtuỏhỏ. ⁴² Ihtỏ mỏ! Pẻ bẻ cuỏhỏ! Mẻyãmỏdỏnuô, kayã dỏ a isẻ vã nuôtỏprẻ hyãtuỏhỏ!”

Ủ Pủ Jesũ

(Matteo 26:47-56, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)

⁴³ Bẻ Byacẻ Jesũ hébẻ pẻprẻ akhẻnuô, Juda dỏ a otỗkuỏ dỏ lủ khỏpacẻ shyéthényẻ akẻ yẻtỏprẻnuô a hyãtuỏ bẻnuô. Rỏ kayã krwỏ hyãrỏhyẻ kủ nyacỏ ná lũ. Kayã yẻtahenuô a phẻyẻhẻnẻ lahyã nẻtahe, imủtahe. Èthẻ yẻtahe nuôma mặprẻ bwẻdukhu nuỏtahe ná prẻithỏyẻ tẻthỏyỏtẻthẻya athẻrá nuỏtahe ná Judaphủ khủklỏkhủklyã nuỏtahe nỏhyã lủ nuỏtahe prẻ.

⁴⁴ Prẻisẻtặkyã Byacẻ yẻtỏprẻnuô a dyẻthẻgnẻ one rẻ htuỏhỏ èthẻ, “Kayã dỏ vã nuỏmủ ẻ tỏprẻ nuỏma mặhỏ Jesũ dỏ pẻ thẻzủpủ ẻ nuôtỏprẻ hỏ rỏ hyãpủ lahyã lủ rỏ opỏma nẻryãdyẻdủ ẻ ní-.” ⁴⁵ Juda hyãtuỏtỏuỏ ná a cuỏtỏ dỏ Jesũ o rỏ a hé lũ, “Thẻrá-” htuỏrỏ a nuỏmủ lủ. ⁴⁶ A mẻphủnuô htuỏrỏ kayã tahe hyãpủ cỏklỏmẻkyã Jesũ. ⁴⁷ Bẻnuô akhẻ kayã ihtỏo bẻnuô tỏprẻ bẻhẻ anẻ rỏ a pặtủkẻyã bwẻdukhuỏ a prẻmẻtẻphủ tỏprẻ akhẻlẻ tỏkhỏ.

⁴⁸ Jesũ hé èthẻ, “Thẻ lẻ hyãpủ vã rỏ thẻ phẻyẻhẻnẻ lỏplẻ cỏ dihtỏnẻkuỏ, imủipỏ a thẻyẻcỏnỏ thẻ lẻ hyãpủ prẻ- huỏhẻnẻ nuô cỏ vã? Vã ma kayặcyẻ kayặrẻcyã dỏ a cuỏpủphẻzẻplẻ e ửtẻ tỏprẻ nyã ẻ? ⁴⁹ Pwỏnyẻnyẻ- vã

† 14:27 Zekaria 13:7

otõkuõ dö thĩklẽ rò vã ithyóithya thĩ dö tẽlũtyã hõkũ rò thĩ pũ vã toto. Manárò thĩ cuõhyãpũ tuõ vã phúyẽ mẽtẽhenuõma a bè htwõhtya phũ lisãsekũ henuõ prẽnuõ." ⁵⁰ Bĩnuõkhẽ a khõpacẽ tahe hteklya cuõkhõkyã lõplĩ lũkhãlẽ.

⁵¹ Prẽkhũ talõ tõprẽ krwõkuõ Jesũ akhyẽ rò a kũthya túprẽ ikẽbũ rò kayã o bĩnuõ tahe pũ lũ. ⁵² Manárò a plwõtãkyã a ikẽbũyẽ rò a hteklya khãklõkyã.

Ůcẽsudyã Jesũ

(Matteo 26:57-68, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵³ Rò èthĩ ècuõ Jesũ dö bwĩdukhuõ tõprẽ a o rò bwĩdukhu tahe, ná Judaphũ a khuklõkhuklyã tahe ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe hyãoplõoplũ lõplĩ lũ bĩnuõ. ⁵⁴ Petru krwõcuõ lõ kuõ prẽ Jesũ dö khyẽ rò a cuõnuõ tuõkuõ dö bwĩdukhuõ yẽtõprẽ ahõ lõtãrẽkũ rò a cuõ onyã iswĩ tõkuõ mi ná kayã opõtẽ bĩnuõ tahe.

⁵⁵ Bwĩdukhu tahe ná lõ~ kayã dö a htwõ~ duhtwõkhutahe, thyáphũ èthĩ ki cĩrya mẽthyẽkyã ní Jesũ agnẽnuõrò, a myápũ lahyã lèkèlahõ lènẽlahya Jesũ atẽthũ tahe. Manárò èthĩ myãhtye lũtẽthũ tõtõ~ to. ⁵⁶ Èthĩ kayã èprẽ hyãdya bõbye lahyã Jesũ tẽthũ tadũrò kayã dö a hyã pũdya lahyã Jesũ atẽthũ yẽtahe a tẽhèbè tahenuõ a thyákyhẽlũ tõprẽ~ to.

⁵⁷ Kayã tahehe ihtò rò kèbõkèbye lõ lũtẽthũ rò a hé lahyã, ⁵⁸ "Pè níhuõ a hé, 'Vã mẽ tãprõkyã tẽlũhõdu dö prẽlukayã mẽhtya yẽnuõtõmẽ rò thuõnyẽ akũnuõ vã ki isõhtya khóke dö aruõ tõtẽ, dö prẽlukayã isõhtya ná atakhu mãto yẽnuõ tõtẽ pã,' a hé phũnuõ." ⁵⁹ Manárò èthĩ dya lũtẽthũ yẽtahenuõ a thyákyhẽlũ tõtõ~ to.

⁶⁰ Bwĩdukhuõ yẽtõprẽ ihtò dö ù lõ~ plĩ a mètẽnẽyẽ rò a sudyã Jesũ, "Nè hé kãkhyèsũ ù hyãdya nè tẽthũ yẽtahe tõtõ~ to mètẽ? Ů hyãkèhyãnlẽ nè tẽthũ yẽnuõma nè níhuõ to ẽ?" ⁶¹ Manárò Jesũ odyátãlwo pẽ lũ prẽ, a hèbè kãkhyèsũ lũ tõtõ~ to.

Rò bwĩdukhuõ yẽtõprẽ sudyã põ khyẽthya lũ, "Nè ma Cómãrya dö ù htuthẽhtyanĩ lũ yẽtõprẽ aphũprẽkhũ Krĩstu dö a mẽlwõhtekã ù nuõ tõprẽ ẽ?"

⁶² Rò Jesũ hèsũ lũ, "Ò, vã hó. Rò thĩ ki myãhtye prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ ki onyã dö Cómãrya dö ashyo-asõ yẽtõprẽ atakhu cõhtwó nuõtõkyẽ pã, rò thĩ ki myãhtye vã sidyãhyãnlĩ mõkhu a óluõ pã." †

⁶³ Bwĩdukhuõ nuõtõprẽ htõzẽkyã açã †† rò a hé, "Pè lopã kayã dö a ki zũlũ lũtẽthũ tõprẽ~ to. ⁶⁴ A hèbè radũ nídyẽ có anẽ phũ Cómãrya tõprẽ nuõma thĩ níhuõ lõdũhõ rò ma thĩ tanẽ lahyã phũtẽ?"

A hétuõ phũnuõ rò èthĩ pwõtõprẽ hèsũ lũ ná atẽthũ o rò tõtè mẽthyẽkyã lũ prẽ. ⁶⁵ Kayã dö aruõ tahe cáhtya htuplá lũ, htuõrò cõbí lũmètèhè rò plũ lũ. Èthĩ hé

lahyã Jesũ, "Prõmyãmyã, ùpẽ plũ nè pẽ?" Htuõrò klyẽphũ dö a opõ tẽ tahe pũcuõ lũ rò plyã põ lũ.

Petru Htébĩkyã Jesũ

(Matteo 26:69-75, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁶ Bí Petru opãprẽ dö hikhyẽkhu lõtãrẽkũ akhẽnuõ, prẽmõphũ dö a mẽ pẽ bwĩdukhuõ nuõtõprẽ atẽmẽ yẽtõprẽnuõ a okuõ bĩnuõ, rò a hyãtõ dö lũo. ⁶⁷ Bí a myãhtye Petru iswĩmi akhẽnuõ, a myãrẽtãtã lũ rò a hé lũ, "Nè ma tõtõmũ~ tuõprẽ lũ ná Nazarẽphũ Jesũ nuõtõprẽ prẽ vã."

⁶⁸ Rò Petru htébĩkyã rò a hé, "Nè hé ítẽnuõ vã thẽgnẽplõ nètẽ to," a hétuõrò a htecuõ otaphãkyã dö lõkadãhtũ rò bĩnuõakhẽ shyẽphẽ tõtè i-uhtya.

⁶⁹ Prẽmẽtẽphũ prẽmõ pãnu nuõtõprẽ myãhtye khyẽthya Petru cuõ bĩnuõ rò a cuõhẽso pẽ khyẽthya kayã ihtò tavítavã phũ bĩnuõ tahe, "Kayã yẽtõprẽ ma tõtõmũ~ tuõ lũ ná dö nuõtahe prẽ menẽ." ⁷⁰ Manárò Petru htébĩsũ khyẽthya.

Okhyẽthya dökhỹẽ taplõphũ rò kayã ihtò tavítavã phũ bĩnuõ tahe hé khyẽthya Petru, "Nè otõkuõ dö kayã nuõtõmũ aklẽ málakõ có, mẽtẽhèrò nè ma Galileaphũ prẽ."

⁷¹ Manárò Petru byãlyãnlĩ anẽ dö Cómãrya nyẽhyã, "Kayã dö thĩ hé ari-akyã khõnyãyẽ tõprẽnuõ vã thẽgnẽ lũ to," a byãnlĩ angõ phũnuõ.

⁷² A byã htuõhtuõ ná shyẽphẽ i-uhtya põkhyẽthya nyẽphuõtõphuõ. Bĩnuõkhẽ Petru tanẽhtya tuõbè Byacẽ Jesũ héonekyã lũ ngõ, "Bí shyẽphẽ i-uhtya tyahĩ nyẽphuõtõphuõ tonuõ, nè ki htébĩkyã vã thuõphuõ pã" a hé lũ ngõ phũnuõ akhu-akhyẽ cí~ asẽhtya có lũthẽplõ rò a nguõthyẽnguõ có.

Ů Thũcuõ Jesũ Dõ Khwĩ Pilato A Mètẽnẽyẽ

(Matteo 27:1-2, 11-14, Luka 23:1-5, Giovanni 18:28-38)

15 Bí mõiĩ tamõhtyahõ akhẽnuõ, bwĩdukhu tahe, Judaphũ khuklõkhuklyã tahe, prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe, ná kayã htwõ khuklõkhuklyã tahe okúokyã lũ rò èthĩ sukũ héplũkyã lõ lũ ngõ ná Jesũ ari-akyã. Èthĩ cõklõhtuõ Jesũ rò a cwicuõdyẽkyã lũ dö Khwĩ Pilato a takhukũ.

² Khwĩ Pilato sudyã Jesũ, "Nè ma Judaphũ akhwĩ tõprẽ málakõ ẽ?"

Rò a hèsũ khwĩ, "Ò, a málakõ phũ nè henuõ hó."

³ Rò bwĩdukhu tahe hyãdya élã tẽthũ dö Jesũ alog.

⁴ Phũnuõrò Khwĩ Pilato sudyã põ Jesũ, "Nè hèsũ kuõũ tõtõ~ to mètẽ? Nè myãmõ, èthĩ hyã dyaluõhtya ényacõ nè tẽthũ."

⁵ Manárò Jesũ hékãkhyèsũ lũ tõtõ~ to akhu-akhyẽ Khwĩ Pilato khyẽthukhyẽthẽ nyacõ.

(Matteo 27:15-26, Luka 23:13-25, Giovanni 18:39-19:16)

⁶ Khwĩ Pilato alèklõ o ná pwõnana~ tẽcuõtalwópwẽ dã bè hõhenuõ, ù ki kwĩ lũ ná a ki plwõhte pẽ kayãcyẽ dö ù dõtã èthĩ dö htõkũ bítẽ~ tõprẽ bèbenuõ, a

† 14:62 Li Htuthẽhtya 110:1, Danielè 7:13 †† Bwĩdukhuõ tõprẽ htõzẽ açã phũyẽnuõma, Jesũ hẽmũmyãthũ hó Cómãrya hó a tanẽ rò a dyẽluõ pẽ ù phũnuõ.

plwõhte pë ù prë. ⁷ Bínuôakhë kayã dö a sásû mețarũ-tapyã lahyã khwí rò a mețhyë kayã tahenuô, ù döțão lahyã èthí dö htõkũ. Kayã tã dö htõkũ yëtahe aklënuô kayã mwí ná Barabba héyëtõprënuô a opatõkuõ bí èthíklë nuô. ⁸ Rò kayã éprë hyã lahyã dö Khwí Pilato a o rò hyãkwí lũ phú aléklõ mepe htuõhó èthí nuô.

⁹ Rò Khwí Pilato sudyãsû èthí, “Vã plwõhte pë thĩ Judaphú akhwídu yëtõprë ma thĩ thëplò o ẽ?”

¹⁰ Mețehëro Khwí Pilato thëgnë ná bwídukhu tahenuô, a thëkhwéníkuõ Jesũ rò èthí hyãdëtãkyã Jesũ dö lũo prë. ¹¹ Manáro bwídukhu tahenuô a cuõnõshyo kayã bémũ ki kwíhtya khwí ná a ki plwõhte pë èthí dö Barabba, plwõhte pë tã pë Jesũ tãmë, a cuõhé lõũ phúnuô.

¹² Khwí Pilato sudyãpõ kayã bémũ yëtahe, “Ki mephúnuôro kayã dö thĩ é è ná Judaphú tahe akhwí yëtõprë nuõlë vã tõbë me nĩdyé lũ phútë?”

¹³ Rò èthí èhtõhtya põ lahyã, “Mũthyëhtyakyã è dö krusulo nuô!”

¹⁴ Rò Khwí Pilato sudyã èthí, “Cuõ mũthyëhtyakyã è mețë? A cuõ mețhúmeplã kryã- itë?” A sudyã èthí phúnuô tadúro èthí lé- èhtõhtyashyo klõlõ põ, “Mũthyëhtyakyã è dö krusulo nuô!”

¹⁵ Rò Khwí Pilato thëzũ krwõmekuõ phú kayã bémũ a tëtëhëzũ nuô rò a plwõhtekyã pë èthí Barabba, rò Khwí Pilato nõ klyëphú tahe ki cyëpryëplí lahyã Jesũ ná suplyë-iplí, htuõro a dyëtãkyã Jesũ dö klyëphú tahe a khadãkũ dö èthí ki cuõ mũthyëhtyakyã lũ dö krusulo.

Klyëphú Tahe Mezőmëlë Nyëkruõ Jesũ

(Matteo 27:27-30, Giovanni 19:2-3)

¹⁶ Klyëphú tahe écuõ Jesũ dö Khwí Pilato hõkũ khälë tõpho. (Khälë nuõtõpho ma ù é ná Pretorium) htuõro èthí éhyãplõ lõ põ klyëphú dö aruõ tahe. ¹⁷ Èthí mezőmëlë nyëkruõ lahyã Jesũ rò thyãhtya pë lũ çacwo taphelõthõ tõpũ. Htuõro èthí ikhu tava thõshyãmõ thyánã khuklwõ nuõro a klwõhtya pë lũ. ¹⁸ Htuõro èthí me lũ phú a bezũbenyãní lũ nuõ rò a hétakë lũ, “Kõ- Juda akhwídu, ohtwõprë mõnyë htũdũ ní-!” ¹⁹ Èthí mũ lũkhuklõ ná ihtyãbõ, htuplá lũ, hyã dãngũlyã dö lũnyëhyã tõprë htuõ tõprë, rò a mețakë lũ phú a bezũbenyã lũ nuõ rò a hyãcóbë kaníkano lũ tõprë htuõ tõprë. ²⁰ Bí èthí mezőmëlë nyëkruõhtuõhó lũ nuõ èthí plwõtãkyã khyëthyã çacwo taphelõthõ nuõtõpũ rò a thyãhtya taple pë khyëthyã lũ ná açã nĩdũ nuõtõpũ. Htuõro èthí èhtecuõkyã lũ rò a ki cuõ mũthyëhtyakyã lũ dö krusulo.

Û Mũthyëhtya Jesũ Dõ Krusulo

(Matteo 27:31-44, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)

²¹ Vĩ Cyreneophú dö amwí ná Simonë nuõ a o tõprë, rò Simonë yënuõ, a phúo thényë, tõprë rò amwí ná Alexandro, tõprëpã rò amwí ná Rufo. Bínuôakhë a o dö

adõaso rò a kírë hyãnuõ dö vĩkũ akhë, a hyã tãşũ ná klyëphú tahe rò èthí nõzã tadũ lũ ná Jesũ krusu. ²² Èthí écuõ Jesũ dö ù é ná Golgotha hé yënuõtõpho. (Golgotha angólasã ma khuklõkrwí akhãlë). ²³ Bínuô akhënuõ, èthí dyëõ Jesũ htyëzã dö a kluõşilyã tõná tøkhu meşímë tësënësëbya † yënuõ tadúro Jesũ õ to. ²⁴ Rò èthí mũthyëhtyahtuõ Jesũ dö krusulo rò èthí phyë Jesũ açã tahe rò a bõ lahyã tëtëyãbwí tõcõ dö cú- dũ a tãtõ bítë tõprë tõphyë bítë tõkyë phúnuõprë.

²⁵ Bí mõplyãşëhtya lwíthyótõmũ akhënuõ, èthí mũthyëhtya Jesũ dö krusulo. ²⁶ Rò ù rãhtya o lidy-atëthũ Jesũ, “Judaphú tahe akhwí” phúnuõ, ²⁷ rò èthí mũthyëhtya tõkuõ ná prëpũphe zëplëphe ù thényë. Èthí mũthyëhtya lũ dö Jesũ cõhtwó tõkyë tõprë dö cõci tõkyë tõprë. ²⁸ (Phú lisãşëkũ hé, “Û dyathyã è phú prëoraphú nuõprë,” tëtëbë yënuõ a lõhtyabãhtya hõ.) ^{††29} Kayã dö a cuõkaphũ lahyã bí akhãshyë nuõtahe nuõ lahyã akhuklõ, pacyëishyë ‡ rò a hé lahyã lũ, “Ò- në hé ná në ki mețãprõkyã tëlũhõdu rò thuõnyë akũ në isõhtya htuõbë khyëprë në hé vãhé. ³⁰ Phúnuõro o dö krusulo yënuõro hítã mõ to rò mełwõhtekã nĩdyémõ nënë to.”

³¹ Htuõro, bwídukhu tahe ná prëthyõ tëtëhyótëhtya athará tahe pacyë thyãkuõ Jesũ phúnuõ rò èthí hé lahyã, “A mełwõhtekã cyã ù thëhtwõprë tadúro a mełwõhtekã cyã nĩdyëkuõ anëto vã- ³² Në hé nĩdyë nënë ná në ma Juda akhwí dö a mełwõhtekã ù nuõtõprë vãhé. Pë ki myãhtye në hítã cyã dö krusulo khõnyã ki-hëro pë zũe në,” a héhtuõ phúnuõro, kayã dö ù mũthyëhtya tõkuõ ná Jesũ yëthényënuõ a pacyëishyë kuõdũ Jesũ phúnuõnuõhó.

Jesũ Thyë

(Matteo 27:45-56, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

³³ Cáhtya bí mõhtuõ cõranë nuõ rò a tuõhyã dö mõkwílyã thuõmũ akũnuõ kë khítarũ tãlõ có tøkëljë có. ³⁴ Bí mõkwílyã thuõmũ bëhõ akhënuõ, Jesũ cyëpryë èhtõhtya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angólasã ma “Vã Cõmarya, vã Cõmarya, në vĩkyã vã mețë?” ††

³⁵ Kayã ihtõo bínuõ tahe nĩhuõ lahyã Jesũ èhtõhtya phúyë rò èthí hé lahyã, “Nĩdã lahyã, a èhtõhtyahõ Prëpõ Elia.”

³⁶ Rò dö èthíklënuõ kayã o tõprë rò a klyacuõphyë tëtëcõ dö athyanã phyãplyë rò a cuõcyënuõ dö htyëzãshyë thõkũ rò a cõklõma dö vëlãkhyë rò a dyëhtya nõcwíõ ná Byacë Jesũ rò a hé lahyã, “Pë opõmyámyã kuõrë taplõphú põ, ma pë myãhtye sálë Prëpõ Elia ki hyãphyëtãkyã è dö krusulo nuõpã ẽ.”

³⁷ Rò Jesũ èhtõ prãshyo htuõro athëplõ htwõprë hte-cuõkyã.

† Tøkhu meşímë tësë yënuõma ù é ná myrra. †† Û rã liphã mú-nukhë tahehenuõ, ù myãhtye lisãşë yëtõmã opatõkuõ to ‡ Is-raelfhú tahe dãrithë hõ a thëhte ù tõprëprë akhënuõ, èthí nuõlahyã khuklõ †† 15:34 Li Htuthëhtya 22:1

³⁸ Rò ikěbadu dõ ù cõtätúbí dõ tẹlũtyã hõkũ nuõtõba lazě kahtyakalyã plũkyã nyěkyě. ³⁹ Bí Roma klyětõzè khukló yětõprè ihtõo bí krusu nyěhyã akhěnuõ, a myáhtye Jesũ thyě mephũnuõ rò a hé, “Kayã yětõprè ma Cõmarya aphũkhũ málakõ nyãhõ!” A hé phũnuõ.

⁴⁰ Prèmò dõ a ihtõo myácuõlõ dõ aye yětahe aklěnuõ Magdalena dõkũmuõ Maria, ná Jakomo dõ a pacěklõ nuõtõprè ná Jose amuõ Maria, ná Salome otõkuõ bínuõ. ⁴¹ Prèmò yětahe ma bí Jesũ o dõ Galilea kè akhěnuõ, a krwõ Jesũ akhyè rò a męcwõmękõ pè tẹ dõ Jesũ lo tahe. Prèmò aruõ tahe dõ a o lahyã dõ vř Jerusalem rò a krwõhyã tõkuõ ná Byacè tahenuõ a opa èkũ kuõlã bínuõ.

Ů Iluõ Jesũ

(Matteo 27:57-61, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

⁴² Tẹmęhtwõhtya nuõtõnyě ma mõnyãnyě. Mõnyě nuõtõnyě ma Judaphũ tahe taritaryã sèesèõ bí èthĩ amõnyěduõ bè tyahito nuõtõnyě. ⁴³ Bí mõhélyahõ akhěnuõ, vř Arimatheaphũ Joseph yětõprè a bekhũ athéplõ rò a cuõkwĩ Jesũ aluõto yě dõ Khwĩ Pilato a o. È ma a opatõkuõ dõ kayã htwõdu aplõamũ dõ ù bezũbenyã ní yěnuõtõmũ aklè tõprè. È ma kayã dõ a opõmyásũ kuõ Cõmarya ahtyěaké tõprè hõ. ⁴⁴ Jesũ thyěhõ, Khwĩ Pilato nřhuõ phũnuõ rò a khyéthukhyéthè rò a èhyã klyětõzè akhukló tõprè dõ a o rò “Ma Jesũ thyě nyělãhõ ẽ?” A sudyã lũ phũnuõ. ⁴⁵ Klyětõzè akhukló yětõprè hèsoluõ Khwĩ Pilato ná Jesũ thyěhtuõhõ rò Khwĩ Pilato plwõ Joseph dõ a ki cuõphyétã Jesũ aluõto. ⁴⁶ Joseph cuõ iprĩnĩ ikě bápĩngũdu tõpũ rò a cuõphyétã Jesũ dõ krusulo. A bobĩ lũ ná ikěbápĩ ngũdu yětõba rò a cuõ benuõ lũ dõ ù ikhũ one htuõhõ luõkũ tõkũ akũ. Luõkũ yěnuõma lõkũ dõ a o dõ lãlõ rò a htuõ bíkyã luõkũ yěnuõ ná lõdu tõmẽ. ⁴⁷ Magdalena dõkũmuõ Maria ná Jose amuõ Maria myátõma nřkyã ù lẹdyanuõ Jesũ akhãlè yětõpho.

Jesũ Htwõprè Kakhýě

(Matteo 28:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

16 Bí Judaphũ a Mõnyěduõ talwókyã htuõ nuõtõrõnuõ, Magdalena dõkũphũ Maria, Jakomo amuõ Maria ná Salome iprĩnĩ htyěnuõmũ rò a křcõplõ lahyã ná Byacè Jesũ. ² Mõnyě thuõthyótõnyě aklè kalũlõ nuõtõnyě bí mõlřromũ mõkhiõpã akhěnuõ, èthĩ hyã lahyã dõ luõkhu. ³ Bí èthĩ hyã dõ klyãlõ akhěnuõ, èthĩ hé nřdyè khyělũ, “Maũpè křcõ htuõ taphãkyã pè pè lõ dõ ù htuõlõ bí ná luõkũ nuõtõmẽ pẽ?” Mętehèrõ lõnuõ tõmẽ ma adu nyacõ.

⁴ Manárõ bí èthĩ myácuõ akhěnuõ, a myáhtye ná ù htuõlcuõtaphã onekyã htuõhõ lõdu nuõtõmẽ hõ. ⁵ Bí èthĩ nuõ dõ luõkũ akhěnuõ, a myáhtye prèkhũphũthè thyãnř cãcwõbũ tõpũ tõprè onyãõ dõ luõkũ dõ cõhtwõ nuõtõkyè rò èthĩ khyè lõplĩcõ.

⁶ Rò a hé èthĩ, “Khyéthukhyéthè lahyã tãmẽ~, thĩ myápũ Nazarèphũ Jesũ dõ ù mũthyěhtya lũ dõ krusulo nuõtõprè prè nuõma vã thęgně. A ihtõhtwõprè kakhýè htuõhõ. A opã biyě to. Hyãmyãmõ lahyã, yěma akhãlè dõ ù dyanuõ lũ nuõhõ. ⁷ Kãdyãso pè Petru ná Jesũ a khõpacě dõ aruõ nuõtahe ná Jesũ cuõ one rẹ hõ thĩ dõ Galilea kékũ nuõ hõ. Phũ a héone htuõhõ thĩnuõ thĩ ki myáhtye dũ è bínuõ pã.”

⁸ Èthĩ khyè rò anè tanyãtacõ lõplĩ cõ akhu-akhyè, èthĩ klyahtekyã dõ luõkũ. Èthĩ thėisè talwósũlũ rò bí a hte-cuõ akhěnuõ, a hébè pã cõ ù tõprè~ to.

Jesũ Oluõhtya Pè Anè Ná Magdalena Dõkũmuõ Maria

(Matteo 28:9-10, Giovanni 20:11-18)

⁹ Jesũ thyěihtõ htwõprè kakhýè bí mõnyě thuõthyótõnyě akũ akalũlõ nuõtõnyě † mõlřromũ nuõtõrõ. Htuõrõ dõkhyěnuõ a cuõdyéluõ rẹlõ pè anè ná Magdalena dõkũmuõ Maria. Rò Maria yětõprè nuõma a mã hõ prèmò dõ Jesũ vęhtekyã pè lũ khĩnékhĩnõ thuõthyótõduõ dõ aõ nuõtõprè hõ. ¹⁰ Phũnuõrõ, Maria cuõhèsoluõ pè kayã dõ a cuõtõkhetõnõ ná Jesũ nuõtahe ná Jesũ oluõhtya pè lũ ari-akyã. Bínuõakhè èthĩ thėplěnebè rò anguõahè pãprè lahyã prè. ¹¹ Èthĩ nřhuõ Maria hèsõ pè èthĩ, “Jesũ htwõprè prè, vã myáhtye cõ è ná vãnè cõ,” a hé pè èthĩ phũnuõ tadũrõ èthĩ zũeto.

Jesũ Oluõhtya Pè A Khõpacě Thėnyě

(Luka 24:13-35)

¹² Dõkhyěnuõ a khõpacě thėnyè htecuõ dõdõdõsõ akhè èthĩ myáhtye Jesũ klwõkhõ pè lũ anè rò a dyéluõ pè èthĩ. ¹³ A khõpacě yěthėnyě kakhýè hèsõ pè a khõpacě dõ aruõtahe tadũrõ èthĩ zũe lahyã kayã yěthėnyè angõ to.

Jesũ Oluõhtya Pè A Khõpacě Shyětõprè

(Matteo 28:16-20, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prèdõnyãphũ tahe 1:6-8)

¹⁴ Dõ khyěpõ tõphuõ rò bí a khõpacě shyětõprè esè akhěnuõ, a dyéluõ pè khyěthyã èthĩ ná anè. Kayã dõ a myáhtye Jesũ thyěihtõ htwõprè kakhýè yětahe hèsõ pè èthĩ tadũrõ èthĩ zũe lahyã ùngõ to akhu-akhyè, Jesũ thėprwõ èthĩ.

¹⁵ Rò a hé èthĩ, “Cuõ dõ hekhu pwõtõba rò cuõlè dõnyãhèsõ pėkuõ lõ ù pwõ~ tõprè ná tẹthėkrũmila yěnuõ nř. ¹⁶ Kayã dõ a zũe tẹthėkrũmila yě rò a plwõkã anè ná htyè tõprèprè nuõ a ki nřbè tẹmęlwõhtekã pã. Manárõ kayã dõ a zũe to tahenuõ a ki khyábè tẹcirya pã. ¹⁷ Kayã dõ a zũe tahenuõ vã ki dyè èthĩ taryěpřpřyã dõ a ki męcyã lahyã tẹpřtẹpřyã tahe pã. Èthĩ ki vęhtebè lahyã khĩnékhĩnõ tahe ná vãmwř pã, èthĩ ki hébè cyã ngõaruõ nuõtahe pã. ¹⁸ Èthĩ

† Mõnyě thuõthyótõnyě akũ akalũlõ nuõtõnyě ma mãhõ khõnyã Křstupũ tahe hé ná Mõnyěduõ nuõtõnyě hõ.

ki pũ có rúmũmyá tahe bèbè, a ki cuõebèõbè có tẹcùtẹplẹ htyě tahe bèbè, a mẹpyámẹsě ná èthĩ tôcôto. Èthĩ ki dyahtya atakhu dõ kayăwíkayăsě tahe alọ henuô, èthĩ tẹswítẹsě ki sımẹkyă lõ pã.”

Cómarya Ékạ Kahtyakyă Jesũ Dõ Mókhu

(Luka 24:50-53, Prèdônyăphú tahe 1:9-11)

¹⁹ Byacè Jesũ hébèhtuõ ná a khõpacě tahe rò Cómarya ékạ kahtyakyă lữ dõ mókhu rò a htya-onyăo dõ

Cómarya atakhu cóhtwó tôkyě. ²⁰ Jesũ a khõpacě tahe cuõlě dõnyăhéo pẹ ử ná Cómarya alặangộ dõ khặlẹ pwặ~ tộpho. Thyáphú kayă ki zũenyăe kuõ lahyă ná tặthẻkrũmila dõ èthĩ dõnyă pẹ ử yẻnuôma a mặlakỏ có agnẻnuô, Byacè dyé pẹ èthĩ dõ a ki mẹcyă lahyă tẹmẹ tẹprotẹprya tahe ẻnyacỏ. †

---

† Ử rả liphá mú~ nukhẻ dõ ử thẻlẻnỉ ryá è tahe ná liphá dõ aruô tahenuô, Marko 16:9-20 yẻ ử myăhtye a opatỏkuỏ to.

Luka

Tèhébé Ré Dó Nyě

Li tètèkrũmila Luka yětôba ma a héluõ pẹ pẹ Jesũ ma a htwõ prèmewóhteká Israelphú tahe a Byacè ná prèmewóhteká prèluhekhuphú tahe a Byacè nyẹmũ lǒ ari-akyã. Luka rãmárádyã ná Thé Sãsě Byacè é Byacè Jesũ dó a ki phyéhyã pẹ kayã soryasõpháphú tahe a tètèkrũmila. Tètèkrũthé lǒ o bí li tètèkrũmila Luka yětôba akũyenuõ, myáhtyeluõ khódú bí ǔ héluõ ná Byacè Jesũ hyãpã akhẽnuõ, ná bí Byacè Jesũ kakahtya dó mókhu akhẽnuõ hó. Byacè Jesũ kakahtya htuõ dó mókhu akhẽnuõ, Krístuphú a tẹzũtẹnyã tahe duhtyahtũtya, luõhtyeluõkẹ, luõpasí cuõlǒ ari-akyã tahenuõ, prèrãli yětòprènuõ, a rãluõ kuõpódú tẹritẹkyã yẽnuõ dó Li Prèdõnyãphú tahe akũnuõnuõ.

Tẹdyã tahehenuõ, myáhtye prétú bí li tètèkrũmila Luka yětôba akũ prènuõ a-o tahehe. Pẹ myáhtye kryã-maité hérò, pẹ myáhtye ná mókhu tanéphú tahe irõní tẹdyã tahe ari-akyã, ná prẹkyéthímíphú tahe hyã olẹ tuõkuõ dó Jesũ lẹopacẹlyã akhãlẹ ari-akyã, Jesũ hyãnuõ otõkuõ dó tẹlũtyã hõkũ phú pacẹ prèkhũphú tòprẹ ari-akyã, htuõrò tẹdyã khákho Samariaphú dó aryã tòprẹ ari-akyã ná phúprèkhũ dó a cuõthũklyã nuõtòprẹ ari-akyã. Li tètèkrũmila yětôba lǒnuõ, a dyadu nyacó tẹkwícóbě, Thé Sãsě Byacè, prèmò nuõ mepa tõkuõ dó Jesũ a tẹphyètẹmẹ akũ, ná Cómarya plwõkyã ǔ tẹmẹthú tahe ari-akyã.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dó nyě 1:1-4

Giovanni Baptista ná Byacè Jesũ a tẹopacẹlyã ari-akyã ná a tẹohtwõprẹ dó apacẹkhẽ ari-akyã 3:1-2:52

Giovanni Baptista a tẹphyètẹmẹ 3:21-4:13

Byacè Jesũ plwõhtyẽ ari-akyã ná khĩnécicyã khuklǒ ilo-ilyã lǔ ari-akyã 3:21-4:13

Byacè Jesũ mẹtẹ dó kayã bémũ aklẽ dó Galilea kẹkũ 4:14-9:50

Cáhtya dó Galilea tuõdǒ ví Jerusalem 9:51-19:27

Tẹhtwõhtya anẹ dókhyělǒ tǒklẹ bí ví Jerusalem akũ 19:28-23:56

Byacè Jesũ thyěihtò kakhỹě, dyéluõkhyě ǔ ná anẹ, ná a kahtyakhyě dó mókhu ari-akyã 24:1-53

1 Kayã éprẹ yácú rãmárádyã lahyã tẹ dó a htwõhtya bí pẹklẹ yétahe ari-akyã. ² Èthĩ kr-wõràkuõ prẹ phú kayã dó a myáhtye ná anẹ dó kalúkhẽ rò a hèsodõnyã luõ pẹ ǔ ná tẹritẹkyã nuõtaha hèsó dítú pẹ pẹ nuõtaha prẹ. ³ Phúnũ akhu-akhyẽ, Thárádu Theophilo~, vã myápũ thégne tãtẹ htuõlǒ hó tẹhtwõhtya dó a khãshyékħãryã tahehó akhu-akhyẽ, vã dyalyã hó vã thèplò ná vã ki rã pẹ nẹ phú a htwõhtya tótó htuõ tótó hénuõma a klyã ryã nyã prẹ vã tanẹ phúyẽ. ⁴ Thyáphú nẹ ki thégne tãtẹ lǒlãtakli lǒ tẹritẹkyã málakõ phú nẹ ithyónó htuõhó nuõtaha ag-nènuõrò, vã rã phúnũ prẹ.

Tẹdyéthégne Giovanni Baptista A Tẹopacẹlyã Ari-akyã

⁵ Bí Khwí Herodè htwõ khwí dó Juda kẹkũ akhẽnuõ, bwídu dó amwí ná Zekaria otòprẹ. Rò ènuõ a opatõkuõ dó prèlũtyã aplóamũ dó ǔ é lǔmwí ná Abijah mú~ nukhẽ nuõtòmũ akũ, rò amě mwí ná Elizabeth. È

ma aklwĩalyã ícũtǒ ná bwídu tahe. ¹⁶ Èthĩ thényẽ lǒ a ohtwõprẹ cótẹryã lǒ có dó Cómarya ^{††} a mètènyẽ có rò phú Byacè Cómarya a tẹthyótẹthya ná a tẹmekyãngó tahe hénuõ èthĩ cũe mëlómẹbã lǒplí có. ⁷ Elizabeth sǒphú akhu-akhyẽ èthĩ phúo kuõ lahyã ǔ to, htuõto èthĩ thényělǒ a muõprẹ lãhó.

⁸ Tõnyẽnuõ, shuõkhẽ tuõhó dó Zekaria tǒ phyení tẹmẹ dó a lyabè lǔ yẽ. A mẹ tẹmẹ phú bwídu tòprẹ dó tẹlũhõdu akũ. ⁹ Phú bwídu tahe lẹklǒ onuõ, ǔ nwóhtya hó è ná a tǒbè súũhtya tẹnuõmú dó tẹlũtyã hõkũ bínũ tǒnyẽ akhu-akhyẽ, a cuõnuõ dó tẹlũtyã hõkũ. ¹⁰ Bí a súũhtya tẹnuõmú akhẽnuõ, dó aklõnuõ, ǔ kwícóbèròcóbèé nyacó.

¹¹ Cómarya tanémókhuphú tòprẹ oluõhtya pẹ dó Zekaria anyěhyã rò a kahtò o bí lẹsúũhtya tẹnuõmú akhãlẹ dó cóhtwó nuõtòkyẽ. ¹² Bí Zekaria myáhtye tanémókhuphú akhẽnuõ, a khyé rò a théisẽ. ¹³ Manárò

† Elizabeth ma Aròn aklwĩalyã †† Cópħrya

tanémókhupú hé lǔ, “Zekaria~ théisě tǎmế! Cómarya nǐhuố hó nệ tẹkwícóbě akhu-akhyě nệmế Elizabeth ki phúo pẹ nệ phúpřekhǔ tởprẹ pǎ rò nệ tởbề é amwǐ ná Giovanni pǎ. ¹⁴ Shyé~ a o pacẹlyǎ pǎ ma a ki mẹ thẹkrǔthẻlỏ nệ pǎ rò kayǎ ki thẹkrǔplu thẹkrǔphẻ kuỏlỏ ná nệ pǎ. ¹⁵ É ma a ki htwỏ du đố Cómarya a mềthẻnyẻ pǎ tởprẹ. Thỏbỉthẻtyẻzǎ bẻbẻ, htyẻsẻprẻ bẻbẻ a tởbẻ eỏnỉ tỏcỏ~ to. A ki lỏbǎ ná Thẻ Sǎsẻ Byacẻ đố a muỏhỏkủ akhẻ cỏ pǎ. ¹⁶ Rỏ a ki thủ kạkhyẻ ényacỏ Israelphú tahe đố ethỉ Byacẻ Cómarya a o pǎ. ¹⁷ A ki hyǎ rẻ ná Byacẻ pǎ, rò athẻplỏ ki hẻshyoresỏ rò a ki o ná taryẻshyosỏ phú Prẻprỏ Elia nuỏ pǎ. A ki mẻrẻ kạkhyẻ khyẻthỏ phẻtahe ná phútahe pǎ. A ki buỏtarỉ kạkhyẻtỏ khyẻthỏ kayǎ nỉđǎ kuỏnỏ ngỏ to nuỏtahe đố prẻcỏprẻtẻ tahe a klyáđẻkủ pǎ. Thyáphú kayǎ tahe ki otaritaryǎsủ Byacẻ atẻhyǎ pǎ yẻnuỏrỏ, a ki taritaryǎ one pẹ kayǎ tỏmủ đố Byacẻ agnẻ pǎ.”

¹⁸ Zekaria sudyǎ tanémókhupú, “Yẻnuỏma amǎ é, amǎto ẻ nuỏ, vǎ ki thẻgnẻ myǎlwỏ cyǎ phútẻ? Vǎ rò vǎ muỏprẻ lǎ hỏhỏ, vǎmẻ rò a muỏprẻ lǎhỏhỏ.”

¹⁹ Rỏ tanémókhupú hẻsủ lǔ, “Vǎ ma Gabrielẻ, vǎ kahtỏ đố Cómarya a mềthẻnyẻ rò a nỏhyǎlyǎ vǎ đố vǎ ki hyǎ hẻso pẹ nệ ná tẻthẻkrủmila yẻtỏcỏ nuỏprẻ. ²⁰ Vǎ hyǎ hẻso pẹ nệ rò nệ zủeto akhu-akhyẻ, nệ ki pẻ tuỏđỏ a htwỏhtya phú vǎ ỏlyǎkyǎ nệ nuỏtỏnyẻ pǎ. Shyé~ ashuỏakhẻ bẻ pǎnuỏ, a ki lỏhtyabǎhtya dủ phú vǎ hẻnuỏ pǎ.”

²¹ Bínủokhẻ đố aklỏnuỏ ử opỏ ényacỏ Zekaria rò a cuỏnuỏ onyẻ nyacỏ đố tẻlủtyǎ hỏkủ mamẻtẻ ethỉ tane lahyǎ phúnủ. ²² Bỉ a hte tuỏđỏ aklỏ khẻnuỏ a hẻbẻ cyǎ pǎ ethỉ to rò ethỉ thẻgnẻ ná a klyǎ myǎhtye nyǎ tẻmyǎhtyelwỏ tỏcỏcỏ đố tẻlủhỏdu akủ nuỏ hó. A hẻbẻ cyǎ pǎ ná akhǎu tỏmủ~ to rò a vủvyǎlủ prẻ ná takhukhadǎ prẻ.

²³ Rỏ bỉ a tẻphyẻtẻmẻ đố tẻlủtyǎ hỏkủ htuỏhỏ akhẻnuỏ, Zekaria kạ đố ahi. ²⁴ Nyẻtyatonủ amẻ Elizabeth muỏđỏhtya rò a owỏoỏ đố hikủ nyǎlẻ khǎlẻ cỏ. ²⁵ Rỏ a hé, “Khỏnyǎyẻ Byacẻ mẻcwỏ hó vǎ hó. A phẻkyǎ pẹ hó vǎ tẻthẻtarẻ đố ử pacyẻishẻ vǎ nuỏtahe hó.”

Dyẻthẻgnẻ Ná Jesủ Ki O Pacẹlyǎ Ari-akya

²⁶ Bỉ Elizabeth muỏđỏ bǎhỏ lẻthủỏthỏyỏ akhẻnuỏ, Cómarya nỏhyǎlyǎ tanémókhupú Gabrielẻ đố vỉ Nazarẻ đố a o đố Galilea kẻ nuỏtỏvỉ akủ. ²⁷ A phẻhyẻ nỉpẻ prẻmỏphúthẻ đố amwǐ ná Maria yẻnuỏ tởprẻ a tẻritẻkyǎ. Maria yẻnuỏ a ỏlyǎ htuỏhỏ đố a ki phẻ ná prẻkhủ đố amwǐ ná Joseph yẻnuỏ tởprẻ hó. Joseph ma Khwỉ Davi aklwỉlyǎ tǎlyǎ đítủ tởprẻ. ²⁸ Tanémókhupú hyǎ đố a o rò a hé lǔ, “Cómarya myǎdu khỏnỉdủhỏ nệ hó, rò Byacẻ ki okủđủ ná nệ nỉ~.”

²⁹ Mỏkhutanẻphú hyǎ hẻsolủ pẹ Maria tẻritẻkyǎ yẻnuỏ, a tanẻplỏ nỉdyẻ angỏlỏsǎ to, a tanẻpyǎtẻnesẻ

nỉdyẻ nyacỏ. ³⁰ Tanémókhupú hé lǔ, “Maria~ théisẻ tǎmế nỉ! Cómarya mẻbwỉmẻtaryẻ hó nệ hó. ³¹ Nệ ki muỏđỏhtya pǎ rò nệ ki phúo nỉdyẻ pacẻ prẻkhủphú tởprẻ pǎ, rò é amwǐ ná Jesủ nỉ~. ³² É ma kayǎ đố abwỉdu-ataryẻhtủ tởprẻ pǎ rò ử ki é ná tẻdutẻhtủ tadủ Cómarya aphủkhủ tởprẻ pǎ. Byacẻ Cómarya ki dyẻ htwỏ é ná khwỉ tởprẻ phú aklwỉlyǎ Davi nuỏ pǎ. ³³ Htuỏrỏ a ki htwỏhtya Israelphú tahe akhwỉ pwỏtỏhtủ pwỏtẻple pǎ rò ahtẻyẻkẻ nuỏ atadủ pẹ cyǎ pǎ cỏ to.”

³⁴ Rỏ Maria hẻsủ tanémókhupú, “Vǎ phúthẻ prẻyẻ, vǎ ki muỏđỏ rò ki phúo cyǎ phútẻ?”

³⁵ Rỏ tanémókhupú hẻsủ ẻ, “Thẻ Sǎsẻ Byacẻ ki hyǎlyǎ dủ đố nẻlỏ pǎ rò đố tẻdutẻhtủ tadủ Cómarya a tẻprỏtẻprỏyǎ akhu-akhyẻ pǎ rò pacẻphú tởprẻ ki hyỏo pacẹlyǎ pǎ. Đố tẻritẻkyǎ yẻ akhu-akhyẻrỏ pacẻsǎsẻ yẻtỏprẻnuỏ ử ki é lǔ ná Cómarya aphủkhủ pǎ. ³⁶ Tẻtuỏđủ nệ tỏpuỏbủ Elizabeth nuỏ, a muỏprẻ lǎhỏ. ử hé lǔ ná aphủ o cyǎ pǎto hó tadủrỏ, khỏnyǎyẻ a muỏđỏ bǎhỏ lẻthủỏthỏyỏ hó. ³⁷ Cómarya mẻcyǎ tẻpwỏtỏcỏ.”

³⁸ Rỏ Maria hẻsủ, “Vǎ ma Byacẻ a lulẻmuỏ tởprẻ prẻ. A ki htwỏhtyadủ phú nệ hẻnuỏ pǎ nỉ~.” Rỏ tanémókhupú htecuỏ taphǎkyǎ ná lǔ.

Maria Cuỏlẻkuỏ Elizabeth

³⁹ Nyẻtyato nuỏ, Maria otaritaryǎ anẻ rò a htẻtalwỏ cuỏ đố vỉ đố a o đố solỏ nuỏtỏvỉ, bỉ Judakẻkủ nuỏ. ⁴⁰ A cuỏnuỏ đố Zekaria a hidỏkủ rò a hẻmỏhẻryǎ avyǎ Elizabeth. ⁴¹ Rỏ bỉ Elizabeth nỉhuỏ Maria hẻmỏhẻryǎ lủ akhẻnuỏ, pacẻphú đố ahỏkủ yẻtỏprẻnuỏ, a kủkǎhtya. Rỏ Elizabeth yẻnuỏ a lỏbǎhtya ná Thẻ Sǎsẻ Byacẻ. ⁴² Rỏ a hẻbẻshyỏ, “Đố prẻmỏ lỏ~ plỉ aklẻnuỏ nẻ ma prẻmỏ đố a nỉbẻ lỏhỏ ử tẻsỏrỉ tởprẻ hó rò pacẻphú đố nệ ki phúo nỉdyẻ lủ pǎ yẻtỏprẻnuỏ a nỉbẻ kuỏđủhỏ tẻsỏrỉ hó. ⁴³ Vǎ Byacẻ amủ cuỏhyǎtuỏ đố vǎ o mẻtẻ? Vǎ cuỏ nỉbẻ khỏdủ tẻmyǎdu vǎ mẻtẻ? ⁴⁴ Vǎ nỉhuỏ nẻ hẻmỏhẻryǎ vǎvǎ ná pacẻphú o đố vǎhỏkủ yẻtỏprẻ kủkǎhtya thẹkrủthẻlỏ cỏ. ⁴⁵ Nẻ zủẻ ná Byacẻ a tẻritẻkyǎ yẻ ki hyǎ lỏhtyabǎhtya mǎlakỏ đố nẻgnẻ pǎ akhu-akhyẻ nẻ nỉbẻhỏ tẻsỏrỉ hó!”

Maria Irỏ Htuthẻhtya Cómarya

⁴⁶ Maria hé, “Vǎ ki htuthẻhtya lỏthủlỏthẻ vǎ Byacẻ. ⁴⁷ Cómarya ma prẻmẻlwỏhtẻkạ vǎ tởprẻ htuỏtỏ ẻ ma vǎ Byacẻ tởprẻ akhu-akhyẻ vǎ thẹkrủthẻlỏ nyacỏ. ⁴⁸ Vǎ ma a lulẻmuỏ đố amẻthẻ okủđủ to tởprẻ manỏrỏ a thẻnẻhtyabẻ tuỏ vǎ. Cáhtya khỏnyǎyẻ tẻplehyǎnuỏ myẻcỏ pwỏ~ tỏcỏ ki é vǎ ná prẻmỏ đố a nỉbẻ tẻsỏrỉ tởprẻ pǎ. ⁴⁹ Mẻtẻhẻrỏ Cómarya đố ashỏ-asỏ yẻtỏprẻ dyẻo htwỏhtya pẻhỏ vǎ tẻacỏzǎ tadủ yẻnuỏ ná a tẻprỏtẻprỏyǎ tahe đố vǎgnẻ hó. Amwǐ ma asǎsẻ. ⁵⁰ Aphủalyẻ đố a dyaduzủnyǎ lủ tahenuỏ, a ki thẻzỏklẻbẻnỉ ethỉ tỏhtủ

htuõ tõhtũ pã. ⁵¹ Bí a zõhtya atakhu dõ ashyo-asõ yẽ akhẽ, kayã dõ a tanẽdu nídyẽ anẽ tahenuõ, a ki lüprüõlũprüãkyã lõ pã. ⁵² A dyatãkyã khwí shyosõ tahe dõ èthi akhãlẽ rò a dyahtyalõ tapleke kayã dõ amèthè okuõũ to nuõtahe hò. ⁵³ A dyéekó dyéõbã hó kayã dõ a ovõkõ tahe rò a plwõkã kazuõkyã kayã duzãhtyathẽ tahe hò. ⁵⁴ A thénẽhtya tuõbèhõ tẽ dõ a ólyã htuõhõ ná pèphyèpèphuõ dõ~ nyẽnu nuõtahe rò a hyãmecwõ hó alulé Israelphú tahe hò. ⁵⁵ Thyáphú a ki thézõk-labèní Abraham ná aklwíalyã yẽtahe tõhtũ htuõ tõhtũ agnẽnuõrò, a thénẽhtya nídyẽ hò.”

⁵⁶ Maria cuõokuõkuõ ná Elizabeth yẽnuõ a phũbã có thuõlẽ hò rò a kãno dõ ahi prẽ.

Giovanni Baptista A Tèopacẽlyã

⁵⁷ Bí Elizabeth ahóathè tõlẽ hò akhẽnuõ, aphú oní phũprèkhũ tõprẽ. ⁵⁸ Kayã ophũowó ná lũ bínuõ tahe ná aklwíalyã phũwó tahe níhuõ ná Byacè dyéluõ hò a tètèzõnĩ lakõ lũ akhẽnuõ, èthi thékruõthélo kuõlõ lũ pwõ~ tõprẽ. ⁵⁹ Èthi léklõ o ná ki pacẽ bãhõ agnẽ lwĩthyó henuõ, ù bè dũtalí nípẽ lũphã. Bí atõ dũtalíphã akhẽnuõ, aklwíalyã tahe hyãkuõ lahyã rò èthi thézũ põnĩ lahyã amwĩ ná aphẽ Zekaria amwĩ nídũ.

⁶⁰ Manárò amuõ hé, “Mátõ! Tõbè põnĩ lũmwĩ ná Giovanni.”

⁶¹ Èthi hẽsũ amuõ, “Dõ thĩklwĩthĩlyã aklẽnuõ, amwĩ ná Giovanni nuõ a o tõprẽ~ to.”

⁶² Aphẽ thézũ é amwĩ ná ùpẽnuõ èthi thézũ thègnẽ akhu-akhyẽ, èthi dyéluõ lahyã a takhukhadã rò sudyã lũ. ⁶³ Aphẽ kwĩ lõba rò a rãtã, “Amwĩ ma Giovanni.” Rò èthi khyéthukhyéthè lõplĩ có. ⁶⁴ Bínuõ tõphuõtuõ Zekaria hébè cyã kãkhyẽ rò a htuthéhtya Cómarya. ⁶⁵ Kayã ophũowó bínuõ tahe khyéthukhyéthè lõplĩ có, rò tètõtõhtya phũyẽnuõ a luõpasí cuõlõ có Judaké tõkèlẽ có. ⁶⁶ Byacè a tẽprõtèprya yõ okuõ ná pacẽphú yètõprẽ akhu-akhyẽ, lõ~ kayã dõ a níhuõ tẽritèkyã yẽtahenuõ a khyéthukhyéthè rò a hé lahyã, “Pacẽphú yètõprẽnuõ a ki htwõhtya itẽ pã ha?” phũnuõ.

Zekaria A Tèhéprõ-one

⁶⁷ Giovanni aphẽ Zekaria lõbãhtya ná Thé Sãsẽ Byacè rò a héprõ one rẽ Cómarya ari-akyã,

⁶⁸ “Pè ki htuthéhtya rólũ Israel a Byacè Cómarya pó~. Mètèhèrò a hyãhõ dõ akayã tahe a o hó rò a hyã mël-wóhtekã hó akayã hò. ⁶⁹ Dõ Cómarya a prèmètèphú Davi aklwíalyã akũnuõ, Cómarya dyéõhtwõhtya pè hó pè prèmèlwóhtekã Byacè dõ a o ná a taryëshyosõ yètõprẽ hò. ⁷⁰ Cómarya ólyã one htuõhõ ná aprèprõ sãsẽ dõ nuõkhẽ tahe, ⁷¹ è ki mël-wóhtekã pè dõ khura tahe ná kayã dõ a thèhte pè nuõtahe a takhukũ pã. ⁷² A hé ná a ki dyéluõ a tètèzõklabè dõ pèphyèpè-phuõ tahe a lõ pã, htuõto a ki thénẽhtya bètuõ khyéthya a tẽõlyã sãsẽ nuõtahe pã. ⁷³⁻⁷⁵ Pè tètõtõtõprẽ

tõhtũ kayãyẽ, thyáphú pè ki htwõhtya kayãsãsẽ, kayãcõkayãtẽ dõ Cómarya anyèhyã nuõ rò, a héklõhé-ma htuõhõ angõ ná Abraham hó, rò a ólyãnuõlyã htuõhõ dõ a ki mël-wóhtekã pè ná kayã dõ a thèhte pè nuõtahe a takhukũ rò a plwõmẽ hó a tèmeyẽ ná pè hó, rò pè ki mẽ tã ná tètõtõthè thèisè tãmẽ.” ⁷⁶ Zekaria hé aphú, “Vãphúkhũ, ù ki é nẽ ná tètõtõtõtũ tadũ Cómarya aprèprõ tõprẽ pã, mètèhèrò nẽ ki hyã taritaryã one rẽ pè Byacè lèhyãklyã agnẽ pã. ⁷⁷ Nẽ ki hẽso pè Byacè akayã èprẽ ná Cómarya ki plwõkyã èthi tètõtõtõtõra pã, rò èthi ki níbè tèmèlwóhtekã pã.

⁷⁸ Mètèhèrò pè Cómarya yẽnuõ, a thézõnĩ nyacó ù rò a khyáthèdõ nyacó. A nõhyãlyãhõ kayã o dõ mókhu tõprẽ ki hyã mël-wóhtekã hò pè, prèmèlwóhtekã pè yètõprẽnuõ, a thyáhõ ná tamõ lĩhtyarẽ dõ mõlĩbũkhẽ nuõhõ. ⁷⁹ Rò tamõyẽ a htya dõ mõlẽ rò a ki lĩtakhẽtã kayã o dõ tètèkhõtèlõ, tètèhyẽ azouõ akũ nuõtahe lõ~ plĩ pã, rò a ki zũklyãzũklõ cuõ nípèdũ pè tètõtõtõtõprẽ dõ tètèkacúkabè aklyákũ pã.”

⁸⁰ Bí Giovanni duhtyahõ akhẽnuõ, Cómarya a Thé Sãsẽ dyé lũ tètaryëshyosõ. Bí a cáhtya mëlũ tyahí atèmẽ dõ Israelphú tahe a mètènyẽ hĩto akhẽnuõ, a cuõõ prẽ dõ kèsèhtyèkyã lõtamákhu akũ prẽ.

Jesũ Opacẽlyã

(Matteo 1:18-25)

2 Bínuõakhẽ khwí Augusto nõihtuõ rãmá plólõ kayã mwĩ dõ Romaké tõkèlẽ có. ² Yẽma tètãmá plómwĩ arèlõ tõhũ bí Quirino htwõ khwídu dõ Syria kè akhẽnuõ hò. ³ Rò kayã pwõ~ tõprẽ kã lahyã dõ adõ, avĩ rò kãsunuõ lahyã amwĩ.

⁴ Joseph o bí vĩ Nazarè, Galilea kèkũ nuõ rò a hte-cuõkuõ dõ vĩ Bethlehem, Judaké, bí khwí Davi lèopacẽlyã khãlẽnuõ. Joseph ma Davi aklwíalyã kalyã dítũ tõprẽ akhu-akhyẽ a kãkuõ bínuõ. ⁵ È ná Maria dõ a dyémá † htuõhõ lũ dõ a ki phyẽ lũ nuõtõtõprẽ cuõ be-nuõkuõ amwĩ. Bínuõakhẽ ma Maria ohõ ná ahóathè hò. ⁶ Rò bí èthi o pã bí vĩ Bethlehem akhẽnuõ, Maria ahõ tõlẽ hò dõ a ki phúo hò. ⁷ A phũonĩ phũvyãprẽ prèkhũ tõprẽ rò a phyáplũ lũ ná ikẽ rò a dya omyètã lũ dõ pũklókũ, mètèhèrò hidókũ dõ agnẽnuõ a o pã tõtõ to.

Tanémõkhuphú Ná Prèkyèthímíphú Tahe

⁸ Khãlẽ tavítavã bínuõ tõphonuõ, prèkyèthímíphú o tahe. Èthi hyã omyèpõ nídyẽ athímíphú tahe dõ mĩklẽ, dõ nyelãkhu tõpho. ⁹ Bínuõakhẽ Byacè a tanémõkhuphú tõprẽ hyã oluõhtya pè èthi, rò Byacè Cómarya a tẽlõtètakhẽ tahe lĩ tavã lõplĩ èthi rò èthi thèisè tarõthè lõplĩ có. ¹⁰ Manárò tanémõkhuphú hẽ èthi, “Thèisè tãmẽ! Vã phyèhyãní pèhõ thĩ tètèkrũmi-

† Judaphũ alèklõ o ná “Dyémã htuõhõ lũ” ma a pũ htuõhõ takhu, manárò a omyètõhĩ lũ to.

la dó a ki mẹ thékrũ lakálakõ có ıpwõ- prè pã yënuôhó. ¹¹ Yětôthê dô Davi avĩkũ nuô, prêmelwóhtekã a Byacè máhó Křistu yě hyã o pacëlyã hó.

¹² Thĩ ki myáhtye pacë tãprè pã, rò ỹ phyáplũ lũ ná ikẽ rò ỹ be-omyětã è dô pũklókũ nuô pã. Thĩ ki myáhtye phũnuôma máhó pacëphũ dô vã hësoluô pë thĩ yënuô tãprè hó."

¹³ Bĩnuôakhẽ tanémókhuphũ aklyëphũ tãmũ hyãoluôhtya khyè tãkuô ná tanémókhuphũ yětãprè rò èthĩ irõ htuthéhtya Cómarya rò a irõ lahyã,

¹⁴ "Mëlĩmëtakhẽ htuthéhtya lahyã Cómarya dô a o dô khãlëhtyalõ tadũlõ ỹ dô mókhu yënuô tãprè pã. Tëpëtëdwõ ná tækacũkabé ki ohtya kuôdũ dô hekhuyë rò a ki otõkuôdũ ná kayã dô Cómarya thëplõ onĩ lũ nuôtahe ní."

¹⁵ Bĩ tanémókhuphũ kã kahtya htuôhó dô mókhu akhënuô, prëkyëthímĩ tahe hé nĩdyé khyëlü, "Cuô-, pë cuô dô vĩ Bethlehem rò pë cuômyákuô têtewôhtyané dô Byacè hyã dyéthëgnëkyã pë tëtĩtëkyã yënuô pã."

¹⁶ Rò èthĩ htecuô tapluôtaplyë lahyã rò cuômyáhtye Maria ná Joseph, htuôrò èthĩ cuômyáhtye ỹ dya omyëtã pacëphũ tãprè dô pũklókũ. ¹⁷ Bĩ prëkyëthímĩphũ yëtahe myáhtye pacëphũ yě ná amuôaphẽ akhënuô, a cuô hélũ pë ỹ phũ tanémókhuphũ hësoluôkyã pë èthĩ ná pacëphũ yětãprè ari-akyã nuôtahe. ¹⁸ Lõ- kayã dô a nĩhuô prëkyëthímĩphũ yëtahe hësoluô pë lũ tëtĩtëkyã yëtahe nuô a khyéthukhyéthé lõ lahyã có. ¹⁹ Maria tãmãní lõ tëtĩtëkyã yëtahe rò a tanë nĩdyé ari-akyã.

²⁰ Prëkyëthímĩphũ yëtahe kãkhyë khyéthýã dô èthĩ thímĩ tahe a o. Rò phũ tanémókhuphũ hësoluô pë èthĩ rò èthĩ nĩhuôdõ, èthĩ cuô myáhtyebënõ akhu-akhyë, èthĩ htuthéhtya Cómarya, htuôto èthĩ mëlĩmë-takhëhtya Cómarya.

²¹ Bĩ pacë yětãprè bãhtya hó athë lwĩthyó hórò a tãbè dútalĩ hó phá akhënuô, èthĩ é nĩdyé lũmwĩ ná Jesũ phũ tanémókhuphũ pãonekyã pëhó lũmwĩ bí amuô muôdõ tyahĩ lũ to akhënuô.

Joseph Ná Maria Besãšë Jesũ Dõ Tëlũtyã Hõkũ

²² Phũ Mosè mekyã a tëtthyótëhtya ná èthĩ tãbè mëmwõplĩthĩplo lahyã anënuô, ashuôkhẽ hyãtuôhó. Rò thyáphũ Joseph ná Maria ki besãšëhtya pacëphũyë dô Byacè anyëhyã nuôrò, èthĩ phyénĩ pacëphũyë rò a cuô lahyã dô vĩ Jerusalem. ²³ (Phũ Byacè tëtthyótëhtya tëtãmãrãdyã o, "Lõ- phũvyãprë prëkhũ tahenuô tãbè besãšëhtya è dô Byacè a mëthënyë.") ^{†24} Phũ Byacè héokyã a tëtthyótëhtya nuô, èthĩ tãbè cuô lũtyãhtya kuô "Htulwĩthõ nyëbè matorõ htulwĩ dĩkrã nyëbè." ^{††}

²⁵ Bĩnuôkhẽ, dô vĩ Jerusalem akũnuô kayã otãprè, amwĩ ná Simeonè. È ma kayã cũ bezũnyã Cómarya

† 2:23 Li Htekã 13:2,12,15 †† 2:24 Li Cóbucóbë 12:8

tãprè, htuôto Thé Sãšë Byacè okuô ná è. È ma kayã dô a opõmyásũ Cómarya ki mëlwõhtekã Israelphũ dô tëttyëtëcũ akũ tãprè. ²⁶ Htuôrò Thé Sãšë Byacè dyemyáhtyelwó tãtë one hó è, a ki myáhtye tyahĩ Křistu dô Byacè Cómarya nwóhtya lũ yětãprè hĩto hënuô, a bëthyëní hĩto. ²⁷ Thé Sãšë Byacè thũ è rò a cuônuô dô tëlũtyã hõkũ. Bĩ Jesũ amuôaphẽ phyáhyãní lũ, rò a ki hyãmë pë lũ phũ Cómarya a tëtthyótëhtya héonekyã akhënuô, ²⁸ Simeonè phyáhtya pacëphũ dô a takhulõ rò a htuthéhtya Cómarya rò a hé,

²⁹ "Kõ- Byacè, phũ në héone htuôhó nengõ nuô khõnyãrò a lõhtyabãhtya hó, nõthyë kacũkabé mođũ mõhõ nëlulë mã vãyë. ³⁰⁻³¹ Në tëmëlwõhtekã dô në taritaryã one pë në kayã pwõprë agnë yënuô, vã myáhtye shyëklõ cóhó ná vãmèthè hó. ³² È ma tëlĩ tãmë dô a ki dyëluôhtya pë Judaphũ mato tahe, htuôto a phyëhyãní pë tëtõrĩ dô në myëcõ Israelphũ tahe a o."

³³ Dõ Simeonè hébè tëtĩtëkyã yë akhu-akhyë, pacëphũ yětãprè amuôaphẽ khyéthukhyéthé nyacõ. ³⁴ Simeonè sõrĩ htuô èthĩ rò a hékyãní pacëphũ amuô Maria yënuô, "Pacëyë Cómarya nwóhtyahó lũ dô a ki mëlwõhtekã Israelphũ tahe pã, rò a ki dyadudyahtyalõ kuôke kayã dô aruô tahe pã. È ma Cómarya a tëmãtëdyã tãcõ, rò kayã éprë ki hébè takhwótakèsũ lũ pã. ³⁵ Phũnuôrò kayã éprë tanë dõuôdõbĩ tã dô èthĩ athëplõkũ tahenuô, Cómarya ki bãmõhtyalũ pã" htuôrò a hé Maria, "Tëtthëplënebè dô a htyã thyácóná në nuô a ki prõnuô në thëplõ pã."

³⁶ Prëpõmuô okryã dô a muôprë nyacõ hó o tãprè, amwĩ ná Anna. È ma Phanuel aphũprëmò, è ma Asher myëcõphũ tãprè. A phyëhtuô avë rò a otõnĩ lũ thuôthyótõna prë. ³⁷ Avë thyëkyã lõkhãlë rò a okryãkyã nĩdũ prë. Khõnyãrò ana o hó shyëlwĩthyó ná lwĩna hó. A htecuô tãpho- to, a oprë bí tëlũtyã hõkũnuô prë. A cóbucóbëhtya Cómarya dô tëlũtyã hõkũ mőkĩkhĩ mõsëklëklë có, htuôto a duôe sësësõ rò a kwícóbë pwõnyëpwõthë có. ³⁸ Bĩnuôkhẽ, a hyãtuô tõtũ dô èthĩ o rò a htuthéhtya Cómarya. Htuôrò a hësoluô pë pacëphũ yětãprè ari-akyã ná lõ- kayã dô a opõmyásũ Cómarya ki mëlwõhtekã vĩ Jerusalemphũ pã nuôtahe.

Joseph Ná Maria Kãkhyë Khyéthýã Dõ Vĩ Nazarè

³⁹ Bĩ Joseph ná Maria mëtũlõhó phũ lõ- Byacè mekyã tëtthyótëhtya tahe akhënuô, èthĩ kãkhyë khyéthýã dô alëo nĩdyé vĩ Nazarè nuô. Vĩyënuô a o bí Galilea kékũ nuô. ⁴⁰ Pacëyë a duhtya rò a hëshyoresõ hyã, rò a lõbã có ná tëtthĩphë rò Cómarya sõrisõbũnĩ lũ.

Pacë Jesũ Dõ Tëlũtyã Hõkũ

⁴¹ Pwõnana- bí ỹ mëmwõmëla nĩdyé pwë dô ỹ é ná tëttyëtãlwópwë akhënuô, Jesũ amuôaphẽ cuôkuô dô vĩ Jerusalem. ⁴² Bĩ Jesũ na ohó shyënyëna akhẽ, amuôaphẽ yënuô, alëklõ cuô lahyã tëttyëtãlwópwë, rò

a é cuóní pacěphú Jesů. ⁴³ Bí tẹcuđtalwópwě htuđhó akhěnuđ, èthí kạkhyě đố adđaso. Bínuđakhě, pacě Jesů yě a okyá đố vớ Jerusalem akủ, manárđ amuđaphě thềgně to. ⁴⁴ Èthí tanẹ ná a kạ tộkuđ hó ná kayá đố a cuđpwěka nuđtahe aklě hó. Bí èthí kạ htuđhó tởnyě-mộhé akhěnuđ, a myápủ sudyảnớ no Jesů đố aklwớalyả tahe aklě prě. ⁴⁵ Bí èthí myápủ rđ a myáhtye pẹ pả to akhěnuđ, èthí kạkhyě khyěthya lahya đố vớ Jerusalem. ⁴⁶ Thuđnyếtởnyềnuđ, a cuđ myáhtyeno ná Jesů cuđ o đố tẹlủtyả hỏkủ prě. A cuđ onyảo tộkuđ ná Juda a thárádu thẳmảhtủ tahe rđ a cuđnớđảkuđ Cỏmarya alảangỏ tahe rđ a hẻbẻsudyả kuđủ bínuđ. ⁴⁷ Bí kayá lỏ-pỉ nớnuđ pacěphú yếtởprẹ a tẻhẻbẻhẻsủ akhěnuđ, èthí khyếthukhyếthẻ lỏpỉ cỏ a tẻcyátẻdẻ ná a tẻhẻsủ kạkhyề ủ nuđtahe cỏ. ⁴⁸ Joseph ná Maria cuđmyáhtye lủ rđ a khyếthukhyếthẻ nyacỏ, rđ amuđ hẻ lủ, “Phủkhủ, nẻ cuđ mẹtủ phủyẻ mẹtẻ? Vả ná nẻphẻ kủkyả rđ myápủ lakỏ nẻ ma tadủ- kẻ cỏ menẻ.” ⁴⁹ Rđ pacẻ Jesů hẻsủ, “Thỉ cuđ myápủ vả katẻ nuđ mẹtẻ? Thỉ thềgnẻ nyả ná vả o đố vảphẻ ahikủ to ẻ.” ⁵⁰ Manárđ amuđaphẻ thềgnẻplỏ lủ tẻhẻbẻ yẻ angỏlasá to.

⁵¹ Htuđrđ pacẻphủyẻ a krwỏ kạkuđkhyề amuđaphẻ đố vớ Nazarẻ rđ a củ muđlảphẻngỏ pwỏ- tởphuđ. Amuđ tởma oplỏlỏ lỏ- tẻhtwỏhtya anẻ yẻnuđtahe.

⁵² Jesů duhtya lỏbả ná tẻthítẻphẻ rđ Cỏmarya ná prẻlukayả myámỏmyádu nớdyẻ lủ.

Giovanni Baptista A Tẻhẻsodỏnya

(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Giovanni 1:19-28)

3 Bí Khwídu Tiberia pỏtẻ bảhtya hó shyẻnyả ná akhěnuđ, Pontio Pilato htwỏhtya khwídu đố Judakẻ. Rđ prẻpỏ Galilea kẻ ma Khwớ Herodẻ. Rđ Khwớ Herodẻ apủ Philipu ma prẻpỏ Ituraea kẻ ná Trakoniti kẻ. Khwớ Lysania rđ a pỏnớ ke Abilene kẻ. ² Prẻlủtyả dulỏủ ma Anna ná Caipha hó. Bínuđakhẻ Zekaria aphủkhủ Giovanni o đố kẻsẻhtyẻkyả lỏtamákhủ rđ Cỏmarya hẻsolủ tẻpẻ alảangỏ đố Giovanni a o.

³ Phủnuđ akhu-akhyẻ lỏ- đố ophủ tavitavả bí Jordano lỏmuđ khảshyẻ tahenuđ, Giovanni cuđlẻ hẻsodỏnya pẻlỏ ủ ná zạ nớđủ lahya thỉnẻ rđ plwỏ lahya thỉnẻ ná htyẻ túrđ Cỏmarya plwỏkyả thỉ tẻthủ nuđtahe prẻ.

⁴ Phủ Cỏmarya alảangỏ rảone htuđhỏ đố Prẻpỏ Isaiah a likủnuđ, rđ a hẻ,

“Kayá tởprẻ ẻhtỏhtya đố kẻsẻhtyẻkyả lỏtamákhủ rđ a hẻ, ‘Taritaryả one lahya klyá đố Byacẻ agnẻ.

Mẻcỏmẻpẻ lahya Byacẻ lẻhyảklyả agnẻ tởbỏ nớ. ⁵ Lỏ- kẻtỏkủ tahenuđ, bẻ thỏbả lỏ. Lỏ- khỏmảkhỏlỏ ná sỏdỏsohtủ tahenuđ, bẻ mẻpẻ lỏ. Mẻcỏ lỏ klyá đố a takítakỏ nuđtahe. Rđ bẻ mẻthye lỏ klyá đố a taprítaprủ nuđtahe. ⁶ Kayá pwỏ- tởprẻ ki myáhtye lỏ Cỏmarya nỏhtya prẻmẻlỏwỏhtekỏ prẻlu hekhuphủ yẻnuđ tởprẻ pả.” †

⁷ Kayá tahe kớrẻ hyả plwỏ lahya anẻ ná htyẻ rđ a hyảrỏhyảẻ nyacỏ đố Giovanni a o. Rđ Giovanni hẻ èthỉ, “Rủthỉthỉ-! Maủpẻ tởprẻ dyẻrỏdyẻryẻ thỉ ná thỉ ki siplẻbẻ ná Cỏmarya a tẻcỏrya đố a ki hyảpả yẻnuđ pẻ?”

⁸ Thỉ ki zạ nớđủ mảlakỏ hó thỉnẻ hó kihẻrđ dyẻlủ lahya thỉ tẻhtwỏprẻ tahe ná thỉ tẻdya thỉ thẻplỏthủhtyẻ tahe. Hẻhtỏhẻlyả tả thỉnẻ, ‘Pẻ ma Abraham aklwớalyả’ nuđtảmẻ. Vả hẻ thỉ, Cỏmarya mẻhtwỏhtya lỏyẻtahe ná Abraham aphủ mả a mẻcyả prẻ. ⁹ Kwỏ tởbẻ ohỏ đố thỏkhảshyẻhỏ rđ ủ ki ikwỏ khủhỏ thỏmỏ tahe pả, rđ ủ ki icỏtủ tuỏ cỏ đố arwớhtwo pả. Thỏmỏ tỏmỏmỏ đố athẻaphỏ twỏryả to nuđ, ủ ki ikwỏ khủkyả ẻ pả rđ ủ ki vớnuđkyả ẻ đố mikủ pả.”

¹⁰ Rđ kayá ẻprẻ sudyả Giovanni, “Ki hẻ phủnuđrđ pẻ tởbẻ mẻphủtẻ?”

¹¹ Rđ a hẻsủ èthỉ, “Kayá đố acỏ o nyẻpủnuđ bẻ dyẻ pẻ kuđ kayá đố acỏ o kuđ tởpủ- to nuđtahe. Htuđrđ kayá đố a lẻẻlẻỏ o tahenuđ, ỉbẻbẻỏ pẻ kuđủ.”

¹² Prẻkwớamo-arả tahe ki plwỏ kuđ lahya anẻ ná htyẻ rđ a hyả đố Giovanni a o rđ a hyả sudyả lủ, “Thárá, pẻ tởbẻ mẻphủtẻ?”

¹³ Rđ a hẻsủ èthỉ, “Kwớ lahya amo-arả phủ ủ nỏkwớ thỉnuđ, kwớlỏkwớlỏ tả ná ủ nỏkwớ thỉ nuđ tảmẻ.”

¹⁴ Klyẻphủ tahe sudyảkuđ lủ, “Pẻkuđlẻ? Pẻ tởbẻ mẻphủtẻ?”

Rđ a hẻsủ èthỉ, “Bẻ pủpẻhẻẻplẻ nớ ừrủhtẻ to. Kẻbỏkẻbye tả ủ tởprẻ- tảmẻ. Thẻplỏmớ nớ lahya ná khwỏkẻ đố thỉ nỏbẻ nuđtahe.”

¹⁵ Kayá ẻprẻ myásủ thẻlẻ rđ tanẹ lahya Giovanni, “Taryả- ma Kớrứ đố Cỏmarya nỏhtya ẻ đố a ki hyả mẻlỏwỏhtekỏ prẻlu hekhuphủ hẻnuđma ẻ cỏ hó kỏ-.”

¹⁶ Phủnuđ akhu-akhyẻ Giovanni hẻ èthỉ pwỏ- tởprẻ, “Vả plwỏ thỉ ná htyẻ prẻ, manárđ prẻ đố a taryẻpỏrỏryả shyỏsỏ lỏklỏ cỏ ná vả tởprẻnuđ a ki hyả pả. Vả ilyẻ pẻprẻ ẻ khuphá plyẻ prẻ nuđ- vả kỏ ná ẻ to. A ki hyả plwỏ thỉ ná Thẻ Sảsẻ Byacẻ ná mi pả. ^{††} ẻ yẻnuđ athyảná kayá tởprẻ đố a ỉkrẻsẻkyả buỏthủ ná buỏsẻ nuđ. Abuỏsẻ tahenuđ a ki kạklỏplỏ đố acyảkủ pả, tadủrđ buỏthủ tahenuđ a ki ỉsủủkyả ná mi đố a pỏpẻ cyả pả tởphuđ- to yẻtỏphẻ akủ nuđ pả.” ¹⁸ Giovanni hẻsodỏnya pẻ ủ tẻthẻkrủmỉla đố klyả ẻbỏ rđ a dyẻhẻdyẻrẻ nớđủ kayá bẻmủ nuđtahe.

¹⁹ Manárđ Khwớ Herodẻ yỏ cuđphyẻ nớdyẻ khyẻthýadủ akhỉ Herodia akhu-akhyẻ, Giovanni hẻ lủ ná a mẻtẻ yẻnuđma a thủ. Htuđto đố arẻkhẻnuđ ma Khwớ Herodẻ yỏ mẻ tẻmủmyảrỏcyả tahe akhu-akhyẻ a dyapỏ lủ tẻthủ ná nuđnuđ. ²⁰ Túyẻnuđ htuđto, Khwớ Herodẻ mẻ tẻmủmyảrỏcyả dulỏpỏ tỏcỏ ma mảhỏ a đốtảkyả Giovanni đố htỏkủ yẻnuđ hó.

† 3:6 Isaia 40:3-5 †† “Mớ” angỏlasả ma, tẻcỏrya ma amảmả tẻmẻmỏwỏplỏthỉpỏ ma amảmả.

Giovanni Plwõ Pě Jesů Htyě

(Matteo 3:13-17, Marko 1:9-11)

²¹ Bí kayă bémü plwõ htuõlõhó ané ná htyě akhěnuô, Byacè Jesů plwõ kuõ no htyě dõ khyě. Bí a kwícóbě akhěnuô, mókhu lümõ äyãhtya. ²² Htuõrò Thé Săsě Byacè klwo ané phú htulwí rò a hyă tão dõ lũlo. Bínuôakhě ngóprãtã dõ mókhu rò a hé, “Nè ma vãphúkhũ dõ vã mọ nĩdyé rò atõabè ná vã thẽ-plòthuõhtyě tõprẽ.”

Jesů Aklwĩalyă Khãshyěkhãryă Tahe

(Matteo 1:1-17)

²³ Bí Jesů cáhtya ithyó ù akhěnuô, a na phũbã hõ thuõshyě hõ. ù tanętyă lũ ná Joseph aphú prẽ. Joseph ma Heli aphú, ²⁴ Heli afhẽma Mathat, Mathat afhẽma Levi, Levi afhẽma Melchi, Melchi afhẽma Jannai, Jannai afhẽma Joseph, ²⁵ Joseph afhẽma Matathia, Matathia afhẽma Amò, Amò afhẽma Nahu, Nahu afhẽma Esli, Esli afhẽma Naggai, ²⁶ Naggai afhẽma Maatha, Maatha afhẽma Matathia, Matathia afhẽma Semein, Semein afhẽma Josech, Josech afhẽma Joda, ²⁷ Joda afhẽma Joana, Joana afhẽma Rhesa, Rhesa afhẽma Zerubabe, Zerubabe afhẽma Shealtiel, Shealtiel afhẽma Neri, ²⁸ Neri afhẽma Melchi, Melchi afhẽma Addi, Addi afhẽma Cosam, Cosam afhẽma Elmadam, Elmadam afhẽma Er, ²⁹ Er afhẽma Joshua, Joshua afhẽma Eliezer, Eliezer afhẽma Jori, Jori afhẽma Mathat, Mathat afhẽma Levi, ³⁰ Levi afhẽma Simeonè, Simeonè afhẽma Juda, Juda afhẽma Joseph, Joseph afhẽma Jona, Jona afhẽma Eliakim, ³¹ Eliakim afhẽma Melea, Melea afhẽma Menna, Menna afhẽma Matatha, Matatha afhẽma Natha, Natha afhẽma Davi, ³² Davi afhẽma Jesse, Jesse afhẽma Obed, Obed afhẽma Boaz, Boaz afhẽma Salmon, Salmon afhẽma Nasho, ³³ Nasho afhẽma Amminadab, Amminadab afhẽma Admin, Admin afhẽma Arni, Arni afhẽma Hezrò, Hezrò afhẽma Perez, Perez afhẽma Juda, ³⁴ Juda afhẽma Jacob, Jacob afhẽma Isaac, Isaac afhẽma Abraham, Abraham afhẽma Tera, Tera afhẽma Nahor, ³⁵ Nahor afhẽma Serug, Serug afhẽma Reo, Reo afhẽma Pelè, Pelè afhẽma Eber, Eber afhẽma Shela, ³⁶ Shela afhẽma Caina, Caina afhẽma Arphaxad, Arphaxad afhẽma Shèm, Shèm afhẽma Noah, Noah afhẽma Lamech, ³⁷ Lamech afhẽma Methusela, Methusela afhẽma Enoch, Enoch afhẽma Jare, Jare afhẽma Mahalaleel, Mahalaleel afhẽma Caina, ³⁸ Caina afhẽma Eno, Eno afhẽma Sèth, Sèth afhẽma Adam mấhó Cómarya aphúkhũ nuõtõprẽ hó.

Khĩnėricyă Khukló Ilo-ilyă Jesů

(Matteo 4:1-11, Marko 1:12-13)

4 Bí Byacè Jesů o dõ Jordano lyãmuõ rò a ka akhěnuô, a lõbã ná Thé Săsě Byacè. Rò Thé Săsě Byacè okuõ ná lũ rò a thũcuõ lũ dõ kėsěhtyěkyă lõ-tamákhũ. ² Khĩnėricyă khukló hyă ilo-ilyă lũ athẽlwĩshyě anyẽlwĩshyě. Rò anyẽlwĩshyě athẽlwĩshyě akũyěnuô a esèe tõtõ- to akhu-akhyě anyẽlwĩshyě htuõrò athéethěõ hyă.

³ Bínuôakhě khĩnėricyă khukló hé lũ, “Nè ki mã Cómarya aphúkhũ hérò hétã lõ yěnuõtõmẽ rò nõhtwõhtya è ná khómũ nuô.”

⁴ Rò Jesů hėsũ è, “Cómarya alãangó hé, ‘Prẽlukayă htwõprẽ túprẽ ná sèesèõ nuô mậto.’” †

⁵ Htuõrò khĩnėricyă khukló écuõ Jesů dõ khãlęhtyalõ tõtõpho rò a dyéluõ lõ lũ ná htyěké dõ a o dõ hekhu yěnuô pwõtõba. ⁶ Khĩnėricyă khukló hé è, “Lõ-taryẽproprya yětahe ná tẽduzãhtyathẽ yětahenuô, vã ki dyé ná nẽ pã. Lõ- yětahe nuõma a o lõhó dõ vã khadãkũ hõ, vã ki dyépé kayă dõ vã thẽzũ dyé lũ nuõtãhe pã. ⁷ Phũnuõrò nẽ ki cõbẽhtya vã hénuô, lõ- yětahenuô vã ki dyé lõ ná nẽ pã.”

⁸ Jesů hėsũ lũ, “Cómarya alãangó hé phúyẽ, ‘Cõbẽhtya prẽtũ nẽ Byacè Cómarya rò mẽprẽtũ ètẽmẽ prẽ ní,’” †† a hé phũnuô.

⁹ Htuõrò khĩnėricyă khukló écuõ lũ dõ vỹ Jerusalem rò a nõihtò lũ dõ tẽlũhõdu a khuklwókhu dõ a htyalõlõ tõtõ rò a hé lũ, “Nè ki mã Cómarya aphúkhũ tõtõpho hérò pãtã mõ! ¹⁰ Mẽtẽhẽrò, Cómarya alãangó hé, ‘Cómarya nõ myákhwẽ takótakẽnĩ nẽ ná a tanémõkhuphũ tahe pã.’

¹¹ “Htuõtõ a hé pọ,

‘Thyáphũ nẽ khãduô ki bèsẽ ná lõ tãmẽ nuô èthĩ ki phyãhtyasũdũ nẽ pã.’” †

¹² Manárò Jesů hėsũ lũ, “Cómarya alãangó hé, ‘Nè bè memyánĩ nẽ Byacè Cómarya to.’” ††

¹³ Bí khĩnėricyă khukló ilo-ilyă pwõ htuõlõ hó Byacè Jesů akhěnuô, khĩnėricyă khukló htecuõ taphãkyă ná Jesů taplõphũ rò a opõmyă pọ tuõdõ ashuõakhẽ ryă dõ a ki ilo khyěthyă lũ tõphuõ.

Jesů Cáhtya Atẽmẽ Dõ Galilea Kékũ

(Matteo 4:12-17, Marko 1:14-15)

¹⁴ Htuõrò Byacè Jesů kãkhyě khyěthyă dõ Galilea kẹ rò a lõbã ná Thé Săsě Byacè a tẽprotẽprya. È ari-akyă yěnuô ù hẽso pasĩ luõcuõtuõ lõplĩ dõ Galilea kẹ ná dõso opũ tavítavã bínuô tahe. ¹⁵ A ithyó pẹ ù dõ tẽcõbẽhõkũ, rò ù htuthẽnĩ lũ pwõ- tõtõprẽ cõ.

† 4:4 Li Dõnyă 8:3 †† 4:8 Li Dõnyă 6:13 † 4:11 Li Htuthěhtya 91:11-12 †† 4:12 Li Dõnyă 6:16

Vĩ Nazarèphú Zũe Jesũ To

(Matteo 13:53-58, Marko 6:1-6)

¹⁶ Byacè Jesũ kakhÿe dõ vĩ Nazarè bí a lèduhtya nĩdyé nuôtõvĩ. Bí Judaphú Mõnyẽduô † akhẽ, phú aléklõ onuô, a cuõnuõ dõ tẽcõbẽhõkũ. Bí a kírẽ ihtõhõ Cõ-maryã alãangõ akhẽnuô, ¹⁷ ù dyé lũ li dõ Prẽprõ Isaiah rãokyã dõ- nyénu nuôtõba. A htulyẽmõ litalũ yẽtõklũ rò a myáhtye ù rão li tõmã dõ a hé,

¹⁸ “Cõmaryã Thẽ Sãsẽ o dõ vãkũ, mẽtẽhéro a nwóhtya hó vã nã vã ki hẽso pẽ kayã sõphãsõryaphú tahe ná tẽthẽkrũmila yẽnuô hó. Kayã dõ ù pũ dõtã o lũ dõ htõkũ tahe ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã agnẽ, kayã dõ a mẽthẽkhĩ tahe ki mẽthẽlĩ kakhÿe agnẽ, ná kayã dõ ù mẽcyẽmẽcũ lũ tahe ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã agnẽnuô a nõhyã hó vã dõ vã ki hẽso pẽ èthĩ hó. ¹⁹ Htuõto Cõ-maryã nõhyã vã dõ vã ki hẽsothẽgnẽ pẽ ù ná Byacè ki mẽlwõhtekã nĩdyé akayã nuô ashuõakhẽ hyãtuõhõ.” ††

²⁰ Rò Byacè Jesũ htulũdwõ khyẽthyã litalũ nuôtõklũ rò a dyekakhÿedwõ khyẽthyã dõ prẽmyãkhwẽnĩ tẽcõbẽhõ nuôtõprẽ a takhukũ rò a onyãtã. Lõ- kayã o dõ tẽcõbẽhõkũ nuõtahe myãtãtõ lõplĩ cõ lũ. ²¹ Rò Jesũ hé lahyã èthĩ, “Cõmaryã alãangõ dõ thĩ nĩhuõ vã hó pẽ thĩ yẽtõmã nuõma a lõhtyabãhtya cõ hó yẽtõnyẽ hó.”

²² Lõ- ù nĩhuõ tahenuô, ù htuthẽnĩ lõplĩ cõ lũ pwõ- tõprẽ cõ, rò a tẽhẽbẽmõ hẽbẽnĩ yẽnuô, ù khyẽthukhyẽthẽ lõplĩ cõ rò èthĩ hé lahyã, “È ma Joseph aphũprẽkhũ prẽ vãhẽto?”

²³ Rò a hẽsũ èthĩ, “Vã zũe tãtẽ cõ ná thĩ ki hẽkhãhẽkho vã ná ngõdõnyã otõmũ dõ a hé, ‘Tẽkhuthãrá- zasĩmẽ nĩdyédũ nẽnẽ nuô.’ Htuõrò thĩ ki hẽpõ vã, ‘Tẽmẽ tẽprõtẽprya dõ pẽ nĩhuõ nẽ mẽ dõ vĩ Capernaum akũ nuõtãhenuô, mẽluõ pẽkuõ myã pẽ bí nẽ duhtya nĩdyé vĩyẽ tõvĩ akũyẽ nuõ-” phũnuô pã.

²⁴ Rò Jesũ hé põ, “Vã hẽcõcõ thĩ-, Cõmaryã aprẽprõ bítẽ- tõprẽ bèbè, adõkũphú nĩdũ èsũ nĩdyẽkuõ lũ tõprẽ- to. ²⁵ Vã hẽcõcõ thĩ- dõ Prẽprõ Elia ahtũkhẽ nuô, nakla thuõna ná tõkwo rò kẽvĩkẽkõ cyẽcũ ohtya dõ Israelkẽ tõkẽlẽ cõ. Bínuô htũkhẽ, dõ Israel kẽkũ nuô, prẽmõokryã oẽ kũ- lã cõ. ²⁶ Manãrò Cõmaryã nõcuõ tõ Prẽprõ Elia dõ prẽmõokryã nuõtahe a o tõprẽ- to. Cõmaryã nõcuõ tõ prẽ lũ dõ prẽmõokryã dõ a o dõ vĩ Zarepha, Sidokẽkũ nuôtõprẽ a o prẽ.

²⁷ Htuõrò, dõ Israel kẽkũ, bí Prẽprõ Elizeo htũkhẽnuô kayã nĩbè tẽsẽmũmyã dõ phãlõ tahenuô a o ènyãcõ tadũrò Cõmaryã zasĩmẽ pẽ èthĩ tõprẽ- to, a zasĩmẽ pẽ túprẽ Syria kẽphũ Naama tõprẽ prẽ.”

²⁸ Rò lõ- kayã o bí tẽcõbẽhõkũ nuõtahe nĩhuõ Jesũ hẽbè yẽtahe akhẽnuô, èthĩ thẽplõdu lũ kanõ- to.

²⁹ Èthĩ ihtò rò cwihtecuõkyã Jesũ dõ vĩklõ, rò èthĩ cwihtya lũ dõ èthĩ léonĩdyé vĩ solõ lãtaprĩ tõpho. Rò èthĩ

tanẽ lẽ shyalatãkyã lũ dõ solẽ, ³⁰ manãrò a htecuõkyã bí kayã bèklõbẽmũ nuõtahe aklãmẽkũ prẽ.

Kayã Dõ Khĩnẽkhĩnõ Mẽbè Lũ Tõprẽ

(Marko 1:21-28)

³¹ Jesũ cuõ dõ vĩ Capernaum dõ a o bí Galilea kẽkũ yẽnuô rò bí Judaphú Mõnyẽduô akhẽnuô, a ithyõithya pẽ ù bínuô. ³² A tẽithyõithya yẽnuô a o ná a taryẽshyosõ akhu-akhÿe, kayã khyẽthukhyẽthẽ ènyãcõ.

³³ Dõ tẽcõbẽhõ akũnuô, khĩnẽ mũmyãricyã tõduõ mẽbè kayãphẽ otõprẽ rò a cyẽpryẽ èhtõẽmõhtya, ³⁴ “Kõ- vĩ Nazarèphú Jesũ-, nẽ thẽzũ mẽ pẽ phútẽ? Nẽ kírẽ hyã mẽpyẽmẽkyã mẽthyẽmẽmẽ kyãlõhõ pẽ pã ẽ? Nẽ ma ùpẽ nuõma vã thẽgnẽ prẽ, nẽ ma Cõmaryã aphũkhũ sãsẽ tõprẽ.”

³⁵ Jesũ thẽprwõ sũ khĩnẽkhĩnõ, “Thuõthuõ- o lahyã, htecuõkyãmõ dõ kayãphẽ yẽtõprẽ akũnuô.” Rò khĩnẽkhĩnõ mẽlakhũ tãkyã kayãphẽ yẽtõprẽ dõ èthĩ mẽthẽnẽyẽ rò a htecuõkyã dõ lũkũ tadũrò a mẽ bẽsẽ nĩná lũ tõcõ- to.

³⁶ Èthĩ khyẽthukhyẽthẽ lõplĩ cõ rò èthĩ hé nĩdyé khyẽlũ, “A tẽithyõithya yẽtõkuõrò tẽithyõithya cõ phútẽ tõcõtõtẽ? A hẽtã prẽ angõ ná a nõhtecuõkyã prẽ khĩnẽ rò khĩnẽ mũmyãricyã yẽtahe htecuõkyã cõcõ.” ³⁷ Yẽtõ-phuõrò Jesũ mwĩla yẽnuô ù hẽsoluõ pasĩcuõ lõ dõ vĩ Capernaum ná dõo tavĩtavã bínuô tõpho.

Jesũ Zasĩmẽ Kayã Èprẽ

(Matteo 8:14-17, Marko 1:29-34)

³⁸ Jesũ htecuõkyã dõ tẽcõbẽhõkũ rò a cuõ dõ Simonè ahi. Simonè a prẽprẽmõ thẽswínẽkũ htashyõ nyãcõ rò èthĩ kwĩthẽzõ Jesũ ná a ki zasĩmẽ pẽ lũ tẽswĩ. ³⁹ Rò Jesũ cuõ okahtò bí kayãswĩ yẽtõprẽ alẽmyẽ khãshyẽ rò a hé lũ, “Nẽ ki omõ kakhÿe ryãkhyẽthyã dũnĩ-” a hé rò tõphuõtuõ atẽkũ tã rò a ihtò mẽ-emeõsũ pẽ èthĩ.

⁴⁰ Bí mõtã akhẽnuô, kayã tahe èhyã lõplĩ a khõbõthyõ dõ aswiasẽ amyẽmyẽ acõcõ tahe dõ Jesũ a o rò Jesũ dyahtya atãkhu dõ èthĩ alõ tõprẽ htũ tõprẽ rò a zasĩmẽkyã pẽ lõplĩ èthĩ tẽswitẽsẽ pwõ- tõprẽ. ⁴¹ Bí èthĩ èhyã kayã yẽtahe aklẽnuô, khĩnẽkhĩnõ mẽbè lũ tahenuô a opatõ èlã. Rò a htecuõkyã dõ kayã nuõtahe akũ rò a èhtõhtya, “Nẽ ma Cõmaryã aphũprẽkhũ” phũnuô. Èthĩ yõ thẽgnẽ lahyã ná Jesũ ma Krĩstu dõ Cõ-maryã nwóhtya lũ rò a ki mẽlwõhtekã prẽluhekphuphũ nuôtõprẽ akhu-akhÿe, Jesũ thẽprwõ èthĩ rò a nõhẽbè èthĩ tõmũ- to.

Dõnyã Tẽ Dõ Tẽcõbẽhõ Tahe Akũ

⁴² Bí mõiĩbũ hó akhẽnuô, Jesũ o dõ vĩkũ rò a htecuõ dõ khãlẽ dõ ù o tõprẽ- to tõpho. Kayã lũmyãpũ ènyãcõ lũ, rò bí èthĩ myáhtye hó lũ akhẽnuô, a kwĩthẽzõ lahyã lũ, htecuõ taphã khókyã tã ná pẽ tãmẽ nĩ-, a hé lũ

† Judaphú a Mõnyẽduô ma mõtãtõ †† 4:19 Isaia 61:1-2

phúnuô. ⁴³ Manárò, Jesù hészù èthí, “Vă tǒbè cuố hé-sodônyă luố pékũ kăyă o đố vớ aruô tahe ná Cómărya ahtyêaké a tẻthẻkrũmila ari-akýă, mẻtẻhẻrẻ Byacẻ Cỏ-mărya nẻhyă vắ ná vắ kibẻ mẻ tẻmẻ yẻtỏcỏ agnẻ hỏ.”
⁴⁴ Phúnũu akhu-akhyẻ, a lẻ hẻsodỏnyă pẻ ử ná Cỏ-mărya alẻangỏ đố Judakẻ tẻcỏbẻhỏ nuỏtahe akũ.

Jesù A Khỏpacẻ Đố Arẻlỏ Tahe

(Matteo 4:18-22, Marko 1:16-20)

5 Tỏnyẻkhẻ bí Jesù kahtỏ o đố Gennesaret htyẻo-duhtủ akhẻnuỏ, kăyă tahe thẻzủ nỉhuỏ lahyă Cỏ-mărya alẻangỏ rỏ a hyă tadwítashya rẻẻ nyacỏ đố Jesù a o. ² Jesù myảhtye thỏklyẻ đố ử kạ báo ẻ đố htyẻhtủ nyẻbẻ. Prẻmẻ-etẻphủ tahe htecuỏkyă đố thỏklyẻkủ rỏ èthỉ cuố ishủpỉlỉ nỉdyẻ lahyă a itavỉ. ³ Jesù cuốhtyanủ đố Simonẻ a thỏklyẻkủ rỏ a nẻkhyă thỏthủnuỏ lủ thỏklyẻ yẻnuỏ đố htyẻzả taki, htuỏrỏ Jesù onyảtả đố thỏklyẻkủ rỏ a ithyỏtả kăyă bẻmũ nuỏtahe.

⁴ Bí a ithyỏ htuỏhỏnuỏ, a hẻ Simonẻ, “Khyảnuỏyẻ nẻ thỏklyẻẻ đố htyẻzảnuỏ. Thyáphủ thỉ ki pủnỉ lahyă tẻ agnẻnuỏrỏ, cỏtả lahyă thỉ itavỉ nuỏtahe.”

⁵ Simonẻ hieszủ lủ, “Thárá, pẻ cỏhtuỏhỏ tỏthẻ- tỏthẻ cỏhỏ rỏ tẻnỉ tỏbẻ- to, tadủrỏ phủ nẻ hẻnuỏ vắ ki cỏtả pỏkhyẻ ẻ-.”

⁶ Èthỉ cỏtả itavỉ rỏ tẻnỉ ẻnyacỏ, a tuỏ cỏ đố itavỉ phủ lazẻkyă cỏ. ⁷ Phúnũu akhu-akhyẻ, èthỉ ẻhyă pỏ lahyă akhỏ o đố thỏklyẻkủ đố aruỏ tỏbẻ tahe ki hyă mẻcwỏkuỏ èthỉ. Akhỏ tahe hyă mẻcwỏ kuỏ èthỉ rỏ a pủnuỏ lahyă tẻ đố thỏklyẻkủ rỏ a bắ cỏ ná thỏklyẻ nyẻbẻ, rỏ tuỏ cỏ đố thỏklyẻ yẻnyẻbẻ phủlacủ talỉ cỏ.

⁸ Bí Simonẻ Petru myảhtye tẻmẻ-anẻ phủyẻ akhẻ, a dằngủlyả đố Jesù a khảduỏshyẻ rỏ a hẻ, “Byacẻ, hte-cuố taphảkyă ná vắ, vắ ma kăyă tẻthủtẻoraphủ prẻ.”

⁹ ẻ ná akhỏ đố a o kuỏ ná lủ tahe pủnỉ ẻnyacỏ tẻ akhu-akhyẻ, èthỉ khyẻthukhyẻthẻ lỏ lahyă cỏ. ¹⁰ Prẻmẻrỏkuỏ tẻ ná Simonẻ tahema Zebedeo aphủkhủ, Jakomo ná Giovanni prẻ. Èthỉ ma a khyẻthukhyẻthẻ kuỏ nyacỏ cỏ.

Jesù hẻ Simonẻ, “Thẻisẻ tẻmẻ, cáhtya yẻtỏnyẻ tẻplehyă, nẻ ki htwỏhtya kăyă đố a cuốẻhyă ử đố Cỏmărya a o thyáná nẻ pủtẻ yẻnuỏ pắ.” ¹¹ Èthỉ báokýă thỏklyẻ yẻtahe đố htyẻhtủ rỏ, bekýă lỏlỏ- tẻ đố a o ná èthỉ nuỏtahe htuỏrỏ èthỉ krwỏkuỏ Jesù akhyẻ. Rỏ èthỉ htwỏhtyakuỏ Byacẻ Jesù Krítu a khỏpacẻ tahe.

Jesù Zasẻmẻ Kăyă Tỏprẻ

(Matteo 8:1-4, Marko 1:40-45)

¹² Tỏphuỏkhẻ bí Jesù o đố vỉtỏvỉ akhẻnuỏ, prẻbẻ tẻsẻmủmyả đố phảlỏ o tỏprẻ. Bí a myảhtye Jesù akhẻnuỏ, a dằngủlyả đố Jesù a khảduỏshyẻ, rỏ a kwỉthẻzỏ lủ, “Byacẻ-, nẻ ki thẻplỏo zasẻmẻ pẻ vắ tẻsẻẻyẻ hẻnuỏma nẻ zẻ cyả prẻ.”

¹³ Jesù zỏhyă atakhu rỏ a tỏbẻtuỏ lủ rỏ a hẻ lủ, “Vắ thẻplỏo prẻ,” a hẻ htuỏrỏ “Tẻsẻ- sẻmẻkyảmỏ,” a hẻ pỏ phúnũu, rỏ tỏphuỏtuỏ tẻsẻ sẻmẻkyả cỏ.

¹⁴ Jesù mẻkyả lủ ngỏ, “Hẻsỏluỏ pẻ tắ ử tỏprẻ- tẻmẻ nỉ-. Cuố dyẻluỏmýă nẻnẻ đố bwídu nuỏtỏprẻ a o nuỏ nỉ-. Htuỏrỏ nẻ tẻsẻ sẻmẻhỏ yẻnuỏ, thyáphủ a ki khyảluỏ pékũ đố kăyă ẻprẻ a mẻthẻnyẻ nuỏrỏ lủ-tyảhtya kuỏ phủ Mosẻ a tẻmẻkyảngỏ o nuỏ nỉ-.”

¹⁵ A nẻhẻluỏ ử tỏprẻ- to tadủrỏ Byacẻ Jesù ari-akýă yẻnuỏ, kăyă lẻ hẻsỏ luỏpasẻcuỏ yẻklỏ ná a khảlẻlyẻ nuỏ cỏ, rỏ kăyă tahe thẻzủ nỉhuỏ lahyă a tẻhẻbẻ, htuỏrỏ a thẻzủ nẻhyă zasẻmẻ lahyă a tẻsẻwítẻsẻ rỏ a hyảrỏhyảẻ nyacỏ đố lủ cỏ. ¹⁶ Manárỏ Jesù htecuỏkyă tamỏmỏ đố kẻsẻhtyẻkyả lỏtamảkhu rỏ cuố kwỉcỏbẻ bẻnuỏ.

Jesù Zasẻmẻ Kăyă Thyẻtỏkyẻ

(Matteo 9:1-8, Marko 2:1-12)

¹⁷ Tỏnyẻkhẻ bí Jesù ithyỏithyảtả ử akhẻnuỏ, Pharisẻophủ tahe ná prẻithyỏ tẻthẻyỏtẻthya athárá tahe onyảo kuỏ lahyă bẻnuỏ. Èthỉ yẻtahe nuỏma a o lahyă hỏ đố lỏ- đố o đố Galilea kẻkủ, nuỏtahe ná lỏ- đố o đố Juda kẻkủ nuỏtahe ná đố vớ Jerusalem akủnuỏ hyă hỏ.

Thyáphủ Jesù ki zasẻmẻ pẻ kăyảswỉkăyảsẻ yẻta-henuỏrỏ Byacẻ Cỏmărya a tẻprỏtẻprẻyả okủ ná lủ.

¹⁸ Kăyă tahe zảhyă kăyă thyẻtỏkyẻ tỏprẻ, rỏ èthỉ zảhyă sẻhtẻ ná lẻmẻyẻ. Rỏ thyáphủ a ki dyảtảnỉ lủ đố Jesù a mẻthẻnyẻ nuỏrỏ, a yắcủ cỏnuỏ lủ đố hidỏkủ.

¹⁹ Manárỏ kăyă yỏ orỏ talwỏsủlủ akhu-akhyẻ, èthỉ zỏnuỏ cyả pắto. Phúnũuỏrỏ èthỉ zỏhtya lủ đố hikhuklwỏ tabyekhu rỏ htyameplỏ lahyă hikhuklwỏ rỏ cyảtả sẻhtẻlỏ lẻmẻyẻmẻyẻ kăyả đố kăyă tỏplutỏphẻ ak-lẻmẻkủ đố Jesù anyẻhyă.

²⁰ Bí Jesù myảhtye èthỉ atẻzủsỏ nyacỏ akhẻnuỏ, a hẻ kăyă swỉ nuỏtỏprẻ, “Khỏbỏthỏyỏ- vắ plwỏkyă hỏ nẻ tẻthủtẻora tahe hỏ.”

²¹ Prẻithyỏ tẻthẻyỏtẻthya athárá tahe ná Pharisẻophủ tahe hẻ nỉdyẻ khyẻlủ, “Kăyă yẻtỏprẻ hẻbẻthủ hỏ Cỏ-mărya hỏ. Ừpẻ tỏprẻ ki plwỏkyă cyả tẻthủ pẻ? Prẻ plwỏkyă cyả tẻthủ ma tủprẻ Cỏmărya tỏprẻ prẻ.”

²² Jesù thẻgnẻ èthỉ hẻ nỉdyẻ khyẻlủ yẻtahe rỏ a sudyả èthỉ, “Thỉ cuốtanẻ tuỏ lahyă đố thỉ thẻplỏkủ phúnũoma mẻtẻ? ²³ Kỉ hẻ, ‘Plwỏkyảhỏ nẻ tẻthủtẻora hỏ,’ mắtorỏ ‘Kahtỏ rỏ cuốmỏ,’ kihẻma bẻtẻ tỏcỏ azủklỏ? ²⁴ Manárỏ prẻlukăyả aphủkhủ mắ vắyẻ, thyáphủ thỉ ki thẻgnẻ lahyă, đố hekhu yẻnuỏ, vắ o ná taryẻshyỏsỏ đố vắ plwỏkyảbẻ ử tẻthủtẻplả tahenuỏrỏ, vắ ki dyẻluỏ pẻ thỉ,” a hẻtuỏ phúnũu rỏ a hẻ prẻthẻyẻtỏkyẻ yẻtỏprẻ, “Vắ hẻ nẻ, ihtỏ talủnỉ nẻ klỏlẻmẻyẻ nuỏrỏ kạmỏ đố nẻ hinủ.” ²⁵ Tỏphuỏtuỏ kăyảphẻ nuỏtỏprẻ ihtỏ talủnỉ a klỏlẻmẻyẻ đố kăyă tỏplutỏphẻ anyẻhyă rỏ htekaýă đố ahi rỏ a htuỏthẻhtya Cỏmărya. ²⁶ Ừ khyẻthukhyẻthẻ lỏ-plỉ cỏ pwỏ- prẻ cỏ. Rỏ èthỉ htuỏthẻhtya lahyă Cỏmărya

rò a hé lahyă, “Yětônyě, pẹ myáhtyehó tẹprotẹprya tahe hó!”

Jesũ Ę Levi

(Matteo 9:9-13, Marko 2:13-17)

²⁷ A mehtuõ phúnuô rò, Jesũ htecuõkyă, rò a cuõmyáhtye ná prẹkwie amo-ară tọprẹ dọ amwị ná Levi. Rò a onyăo dọ lẹkwị amo-ară hikũ. Rò Jesũ hé lũ, “Krwõkuõ văkhyě rò htwõ kuõ vă khõpacẹ.” ²⁸ Levi kahtò rò dyakyă lỏlỏ- tẹ dọ a o ná lũ nuõtahe rò a krwõcuõkuõ Jesũ akhyě.

²⁹ Yětôphuõrò, Levi menị pwẽdu tọpwẽ dọ ahi, rò a mepwẽ pẹ Jesũgně prẹ. Rò a mehyănị akhõathyó dọ a kwị amo-ară tahe ná sịprẹsịmyă dọ aruõtahe, rò a hyăepluhyăephè kuõ lỏ ná lũ. ³⁰ Pharisěophú tahe ná prẹithyó tẹthyótẹthya athára dọ èthị aplóamükũ tahe dya lỏ tẹthũ dọ Byacẹ Jesũ a khõpacẹ tahe akhu rò a hé, “Thị cuõ etõõtõkuõ ná prẹkwiamo-ară tahe ná prẹoraphú nuõtahe metẹ?” Èthị sudyă lahyă phúnuô.

³¹ Jesũ hếsũ èthị, “Kayă dọ a oshyo-opryă tahenuô a lo ná tẹkhuthárádu to. Kayă dọ aswiasẹ tahenuô túma a lo prẹ tẹkhuthárádu prẹ. ³² Vă hyă ékạ kayă dọ acóate nuõtahe mátọ. Thyáphú prẹoraphú tahe ki zạ nịdũ lahyă anẹ nuõrò, vă hyă ékạ èthị prẹ.”

Ủ Sudyă Tẹduõesè Ari-akyă

(Matteo 9:14-17, Marko 2:18-22)

³³ Pharisěophú tahe ná prẹithyó tẹthyótẹthya athára tahe hé Jesũ, “Giovanni a khõpacẹ tahe ná Pharisěophú a khõpacẹ tahe duõe sẹesèò rò kwícóbẹ tamõtamõ có tadúró nẹ khõpacẹ tahe rò a duõeduõõ kuõ to vă.”

³⁴ Byacẹ Jesũ hếsũ èthị ná ngókhákhọ tòmũ rò a hé, “Bí khõmẹkhũphẹ otõkuõpă ná akhõ sịprẹsịmyă akhẽnuô, ù nõ duõeduõõ cyănyă sịprẹsịmyă tahe sẹ ề? ³⁵ Tõnyenyẽ pãnuô ù ki écuõ taphăkyă khõmẹkhũphẹ pă. Bínuõakhẽ pãma èthị ki duõeduõõ lahyă pă.”

³⁶ Jesũ hé pẹ pọ èthị ná ngókhákhọ tõtọ rò a hé, “Ủ htózẹ cạthẹ rò ù isẹphẹbị ná cạlyẹ nuô a o tọprẹ- to. Ki mephúnuô hẹrò cạthẹyẽnuô a ki lazẹpyékyă pă, htuõ-to ikẹthẹ ná ikẹlyẹ yẽnuô arẹthórẹhtyẹ pă lũ to. ³⁷ Ủ zũnuõ thòbithẹhtyẽzặthẹ dọ htyẽõphályẹkũ nuô a o tọprẹ- to. Ủ ki zũnuõ phúnuô hẹrò htyẽzặthẹ yẽnuô a ki thẹphẹkyă htyẽõphályẹ yětômẽ pă, rò htyẽzặ ki lakuõkyă lỏ pă, rò htyẽõ ki phẹpyékyă pă. ³⁸ Ủ tởbẹ zũnuõ prẹ htyẽzặthẹ dọ htyẽõpháthẹ akũ prẹ-.”

³⁹ Htuõrò kayă dọ a õnó htuõhó htyẽzặlyẹ tahenuô a thẹzũ ỏ pă htyẽzặthẹ tọprẹ- to. ‘Htyẽzặlyẹ nuô a vikỏ ná athẹ,’ a hé pẹ èthị phúnuô.”

Ủ Sudyă Judaphú A Mọnyẽduô Ari-akyă

(Matteo 12:1-8, Marko 2:23-28)

6 Bí Judaphú Mọnyẽduô tonyẽ khẽnuô, Jesũ ná a khõpacẹ tahe htecuõklyă rò cuõnuõcuõbẹ ù buõkũlă prẹlẹkhu tahe. Rò a khõpacẹ tahe prá lahyă ù buõkũlă plyă rò ithịplĩkyă lỏ buõkũlăphá rò a e lahyă.

² Rò Pharisěophú tahe sudyă, “Cómarya tẹthyótẹthya hé ná Judaphú a Mọnyẽduô yẽnuô, tẹmẹ dọ thỉ tởbẹ menị to tahenuô, thỉ cuõmẹdũ lahyă thigně phúnuô metẹ?”

³ Jesũ hếsũ èthị, “Bí Davi ná a khõbõthyó tahe ladyáe-ladyáõ akhẽnuô, a mekryă- ìtẹtẹ nuõma thỉ hõnõ kuõnyă ù to ề? ⁴ Èthị cuõnuõ lahyă dọ Cómarya ahikũ rò a phyée khómũ dọ ù lũhtya ná Cómarya nuõtahe, khómũ yẽtahe nuõma enị prẹtũ prẹlũtyătẹphú tahe prẹ tadúró Davi ná a khõpacẹ tahe cuõnuõphyée văhẹ-to?” ⁵ Rò Jesũ hé pẹ pọ èthị, “Prẹlukayă aphúkũ mậdũ vă yẽnuõma Mọnyẽduô a Byacẹ tọprẹhỏ.”

Jesũ Zasímẹ Kayă Takhuthyě Tôkhó Tọprẹ

(Matteo 12:9-14, Marko 3:1-6)

⁶ Bí Judaphú a Mọnyẽduô dọ aruõ tonyẽ kenuô, Jesũ cuõnuõ dọ tẹcóbẹhõkũ rò cuõnuõ ithyóithyanị ù bínuô. Bí tẹcóbẹ hõkũnuô kayăphẹ takhuthyě dọ cóhtwó tởkhó o tọprẹ. ⁷ Prẹithyó tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisěophú tahe myápũ lahyă tẹritẹkyă tởcỏcỏ dọ a ki pũnị lahyă Byacẹ Jesũ a tẹthũ. Phúnuô akhu-akhyě èthị opọmyă lahyă ná Judaphú a Mọnyẽduô yẽnuõma a zasímẹ pẹ ùtẹsẹ pă ề, ma to ề, phúnuô. ⁸ Manárò Jesũ thẹgně èthị atẹtẹnẹ tahe akhu-akhyě a hé kayă takhuthyě tởkhó yětọprẹ, “Hyăihtòo dọ ù klămẹkũyě,” rò kayă nuõtọprẹ hyăihtòo bínuô.

⁹ Phúnuõhtuõrò Jesũ hé èthị, “Vă sudyă pọ thỉ ngó tòmũ, pẹ tẹthyótẹthya hé pẹ ná bí Judaphú a Mọnyẽduô akhẽnuõma, pẹ tởbẹ mẹ cwọ ù ề? Mậtorò pẹ tởbẹ mẹpyămesẹ ù ề? Pẹ tởbẹ mẹlwóhtekạ kayă tọprẹprẹ athẹplò htwõprẹ ề? Mậtoma pẹ tởbẹ mẹpyémẹkyă ù ề?”

¹⁰ A myă tarítavạ htuõlỏ èthị rò a hé kayă takhuthyě tởkhó yětọprẹ, “Zỏhte nẹ takhunuô,” rò a krwõmẹ kuõphú Jesũ hé lũ nuô, rò atakhu ryákakhyẹ plũlỏ khyěthya. ¹¹ Manárò prẹithyó tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisěophú tahe thẹplòdu nyacó Byacẹ rò èthị tởbẹ mẹ Jesũ phútẽnuô, èthị cuõ okú hébẹ nịdyẹ lũ.

Jesũ Nwóhtya Prẹdõnyăphú Shyéthényẹ

(Matteo 10:1-4, Marko 3:13-19)

¹² Bínuõhtuõrò, Jesũ kịrẹ cuõ kwícóbẹ rò a cuõhtya dọ solo. Rò a cuõ kwícóbẹhtya Cómarya bínuô tởthẹ-tỏthẹ có. ¹³ Bí mọlĩbũ hó akhẽnuô, a ềhyăplỏ lỏ a khõpacẹ tahe dọ a o, rò a nwóhtya kayă shyéthényẹ dọ èthị akĩ, rò èthị shyéthényẹ yẽnuô, a enị pẹ lủmwi ná

prêdônyăphú tahe. ¹⁴ Simonè (Dó Jesú é pé pò lúmwj ná Petru) ná apuŕ Andrea, Jakomo ná Giovanni, Philipu ná Bartholomeo, ¹⁵ Matteo ná Thomazo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, ná Simonè (A yô moní ahtyëaké rò a o dõ Zeloto aplóamükũ rò ù é lũ ná Zelotophú.) ¹⁶ Jakomo aphúkhũ Juda, ná Juda Iscariot dõ a htwõhtya prëisëtãkyă Jesú nuôtôprë.

Jesú A Tèithyóithya Ná A Tëzasímé

(Matteo 4:23-25)

¹⁷ Jesú ná a khõpacë tahe o dõ sokhu hitã rò a tãkahtò o lahyă bí kèpëkhu tôpho. A khõpacë dõ aruô tôplutôphè ná kayă o dõ Judaké síkélõ tahe ná dõ vj Jerusalem akũ ná vj Tyrephú ná vj Sidophú dõ a o dõ htyëdutavãhtũ tahe hyă opõplu-opõphè rë lõplĩ dû hó bínuô. ¹⁸ Èthĩ thézũ níhuô lahyă Jesú a tètéhèdônyă htuôto a thézũ nõzasímé lahyă Jesú ná a tètswitèsè rò a hyă lahyă prë. Jesú vèhtekyă pé kayă dõ khínèkhĩnõ mëtë lũ nuôtahe. ¹⁹ Kayă pwõprë pũ tóbè lõ lũ, mëtëhèrò tètprotëpřya o dõ lünèlõ hte rò a zasímé pé lõplĩ có ù tètswitèsè pwõ- prë có.

Tètèkrũthéłõ Ná Tètèplëthézò

(Matteo 5:1-12)

²⁰ Jesú myátãtã- dõ a khõpacë tahe rò a hé èthĩ, “Thĩ dõ a sõphásõryă yëtahenuô, Cómarya ki sõri málakõ có thĩ hó, mëtëhèrò Cómarya htyëlékékũ nuôma kayă phúnũtahe atë hó.

²¹ Thĩ dõ a thëvĩthëe khõnyă yëtahenuô, Cómarya ki sõri málakõ có thĩ hó, mëtëhèrò Cómarya ki dyé ekõõbã thĩ pã!

Thĩ dõ a nguõhè khõnyă yëtahenuô, Cómarya ki sõri málakõ có thĩ hó, mëtëhèrò thĩ ki nyëhãno pã!

²² Thĩ yõ zúe prëlukayă aphúkhũ mähó vãyë akhu-akhyë rò ù thèhte thĩ, ù émosũ thĩ to, ù pacyéishyë thĩ rò ù hé mũmyáricyă thĩ akhu-akhyë, thĩ ki níbè málakõ cóhó tètõri hó.

²³ “Mëtëhèrò èthĩ aphyëaphuõ dõ- nyenu tahenuô, a męcýëmęcũ htuõlõhõ prëpřo tahe phúnũ hó. Bí thĩ myáhtye bèhó phúnũ pã akhẽnuô, thèkrũthéłõ lahyă ní-. Thélõthélya rò pãilè lahyă ní-, mëtëhèrò dõ thĩgnẽnuô, Cómarya dya-one péhó thĩ tẽmẽnĩkhwókè dõ mókhu nuô adu lakálakõ có.

²⁴ Manárò thĩ dõ a duzãhtyathë lahyă yëtõhtũ tahe thĩ, thĩ yõ ohtwõprẽnõ lahyă hó dõ tẽ aphwĩamõ akũ hó akhu-akhyë, tęcýëtëcũ ki hyãbè málakõ có thĩ pã.

²⁵ Thĩ dõ a ekõõbã lahyă khõnyăyë tahe thĩ-, tęcýëtëcũ ki bè málakõ có nyã thĩ pã, thĩ ki ovjokõ kuõke pã!

Thĩ dõ a nyëhãtakãno khõnyăyë tahe thĩ, tęcýëtëcũ ki hyãbè málakõ có thĩ pã, mëtëhèrò shuõkhẽ ki hyãtuõ dõ thĩ ki thëplënebè rò kinguõkihè kuõke pã!

²⁶ “Thĩ dõ kayă pwõprë htuthë nídyé hó thĩ yëtahenuô, thĩ ki níbè málakõ có tęcýëtëcũ pã, mëtëhèrò thĩ-phyëthĩphuõ dõ- nyenu tahenuô a htuthë nídyé htuõdũhõ prëpřolahõ prëpřolahya tahe phúnũ hó.

Moní Kayă Dõ A Thèhte Pé Tahe

(Matteo 5:38-48, 7:12)

²⁷ “Manárò thĩ ki thézũ nídã hërò vã thézũ hësonĩ pé thĩ tètãtahe, monĩ lahyă kayă dõ a thèhte thĩ nuôtahe † rò meryásũ kayă dõ a thèhte thĩ nuôtahe ní-. ²⁸ Sõrinĩ kayă dõ a isõ thĩ nuôtahe, rò kwícóbè pé kayă dõ a mëtë mũmyáricyă thĩ nuôtahe agnẽ ní-. ²⁹ Kayă tôprëprë ki plyă nẽ khãlĩshyë kihërò dyé plyă pò è dõ a okyă nuôtõkyë ní-. Kayă tôprëprë ki phyéphe nẽ çaklõ kihërò, nõphyëcuõnĩ pò è ná nęcã dõ akũ nuôtõpũ ní-. ³⁰ Ûpëpë- bèbè ki a kwĩ nètè tôcõcõ hërò dyépé è rò bí kayă tôprëprë phyë nètè tôcõcõ akhẽnuô, kwĩ kãkhyë tã è tãmé ní-. ³¹ Mëpé ù phũ thĩ thézũ nõmë ù ná thĩnẽ nuô ní-.

³² “Thĩ ki monĩ prëtũ kayă dõ a monĩ thĩ nuôtahe prë kihërò ù htuthëní ná thĩ tôprë- to. Kayă tètthütëoraphú prë tahe rò a mọ kãkhyësũ thyákuõdũ kayă dõ a monĩ lũ nuôtahe phúnũ hó. ³³ Rò thĩ ki meryá túpré kayă dõ a meryá thĩ nuôtahe prë kihërò ù htuthëní ná thĩ tôprë- to. Kayă tètthütëoraphú prë tahe rò a meryá kãkhyësũ thyákuõ dũ kayă dõ a meryá èthĩ nuôtahe phúnũ hó. ³⁴ Rò thĩ ki dyébò túpré thĩ tãtè ná kayă dõ thĩ myásũ dõ thĩ ki níbè kãkhyë khyëthyã thĩ tãtè dõ a o nuôtahe prë kihërò ù htuthëní ná thĩ tôprë- to. Kayă tètthütëoraphú prë tahe- rò a dyébò pé atãtè ná prëoraphú dõ èthĩ myásũ ná a ki dyé kãkhyë bé bã khyëthyã lũ pãnuô tahe a o, thyákuõdũ phúnũ prë.

³⁵ Tóbè mẽnĩ phúnũ to! Monĩ kayă dõ a thèhte thĩ nuôtahe rò meryá èthĩ nuô. Dyébò tẽ rò myásũ níbè kãkhyë tã tètõcõ- tãmé. Thĩ ki mephúnũ hërò Cómarya ki sõrisõbũ tãpõtãpë có thĩ pã, thĩ ki dyébò ù rò thĩ ki myásũ níbè kãkhyë khyëthyã tẽ tôcõ- to hënuôma ù ki myáhtye thĩ ná tètthütadũ Cómarya aphúmõphúkhũ thĩtahe pã, mëtëhèrò Cómarya meryásũ kayă dõ a thègnẽ sũ kuõ ùbwĩũtaryë to nuôtahe ná kayă dõ acyëaricyă dũgnẽ nuôtahe. ³⁶ Thĩ bè thézõnĩ kuõ phũ thĩ Phë Cómarya thézõnĩ ù nuô.

Tètèbõhëbye Û, Tètãnethúbõ Tanethúbye Û

(Matteo 7:1-5)

³⁷ “Hébõhëbye ù, tanethúbõtanethúbye tã ù tãmé. Thĩ ki hëbõhëbye ù, tanethúbõtanethúbye ù to hënuôma Cómarya meryë kãkhyësũ thĩ to. Bètëthũ tã ù tãmé, túma Cómarya bëtëthũ thĩ to. Plwõkyã ùtëthũ ní-, túma Cómarya plwõkyã thĩ tètthũ pã. ³⁸ Dyépé ù, túma Cómarya ki dyé pé kuõke thĩ pã. Cómarya ki ruõ laklyã rò tóbã cõmõ tãpõtãpë súpé có thĩ pã,

† Angólasá thyánã “khura” pé hé nuõhõ

mětěhèrò, Cómarya ki tỗsủ pệ thỉ phú thỉ tộ pệ ử nuô pã.”

³⁹ Htuỗrò Jesũ hé pệ èthỉ ná ngốkhákhò tòmũ, rò a hé pệ èthỉ, “Kayã mètèhkhí tỗprènuô a thũcuố cyạ pệ kayã mètèhkhí đố aruôtỗprè klyá to. Ki a thũ hẻrò èthỉ ki latặlỗ đố hekũ thẻnyẻ pã. ⁴⁰ Khỗpacẻnuô acyạadẻ lổklỗ ná athára takhyá to. Manárò, khỗpacẻ tỗprẻprẻ đố a ithyó plủtuỗ lỏhỏ đố athára o tỗprẻnuô a ki cyạ thýaná athára nuỏprẻ.

⁴¹ “Amủamá oprẻ đố thỉ puốvỷạ prẻzủetẻphủ tỗprẻ a mètẻplỏkủ prẻ rò thỉ myáhtye, manárò thỏklỏ o cỏ đố thỉ mètẻplỏkủ cỏ rò, thỉ myáhtye nỉdyẻ kuỗ to mětẻ? ⁴² Thỉ cuốhẻtuố thỉ puốvỷạ, ‘Puốvỷạ- vã takhwỏ htekyá pẻrẻ nẻ amủamá o đố nẻ mètẻplỏkủ yẻnuô,’ thỉ hé phủnuô tadủrò thỏklỏ o cỏ đố thỉ mètẻplỏkủ cỏrỏ thỉ myáhtye nỉdyẻ ẻ to. Thỉ cuốhẻ ử phủnuô ma anỉ to. Prẻ cyẻzỏcỏtẻ anẻ thỉ- phýhtekyá rẻlỏ thỏklỏ o đố thỉ mètẻplỏkủ nuô, tủrỏ thỉ myáhtyelủỏrỏ rò thỉ takhwỏ htekyá cyạ pệ amủamá o đố thỉ puốvỷạ a mètẻplỏkủ yẻnuô prẻ.

Thòmộ Tòmộ Ná Athẻ

(Matteo 7:17-20, 12:34-35)

⁴³ “Thỏrỏyá tòmỏnuô athẻhte thỏthẻ đố aryáto nuô a oto. Phủnuỏhỏ thỏrỏyáto tòmỏnuô athẻhte cyạ thỏthẻrỏyá to. ⁴⁴ Lẻlẻ- nẻ myáprẻ athẻ nuỗ- nẻ thẻgnẻ- cyáprẻ amỏ prẻ. ử cuốba-e kadwỉthẻ đố thỏshýamỏ alỏ tỗprẻ- to. Phủnuỏhỏ ử cuốba-e thỏbỉthẻ đố cắcuốcắprỷạlỏ tỗprẻ- to. ⁴⁵ Kayảrỏyá tỗprẻnuô a hẻbẻhte prẻ tẻrỏyá o đố lủ thẻplỏkủ nuỏtahe prẻ. Kayả- cyẻrỏcyạ tỗprẻnuô, a hẻbẻhte prẻ tẻmủmyáricỷạ o đố lủ thẻplỏkủ nuỏtahe prẻ. Kayả nuô a thẻplỏkủ obả tặpỏtặpẻ phủtẻrỏ akhầu krwỏ hẻbẻhte kuỗ phủnuỏprẻ.

Prẻisỏhtya Hi Thẻnyẻ

(Matteo 7:24-27)

⁴⁶ “Tòmũ- thỉ nỉdả vắngỏ to rò thỉ cuố ẻtuố vã ná ‘Byacẻ- Byacẻ,’ phủnuỏma mětẻ? ⁴⁷ Vã ki zủlỗ pệ thỉ ná lỏ- kayã đố a hyả đố vã o rò a nỉhuỗ vắlắvắngỏ, rò a nỉdả krwỏmẻkuỗ tahenuô athýaná ỉtẻ hẻnuỏma, ⁴⁸ a thýáhỏnỏ kayã đố a isỏhtya hi rò, a ikhủtặ zặzặ hekũ rò a byá hikhỏshẻ ná lỏ yẻnuô tỗprẻ hỏ. Htyẻduhtya, htyẻlyáhtyẻkhỏ hyásábẻ hiyẻ tỏmẻ tadủrỏ ử yỏ isỏlyạ klỏmaryá ẻ đố lỏlỏ akhu-akhyẻ, a kazuố pẻto.

⁴⁹ Manárò kayã tỗprẻprẻ đố a nỉhuỗ vắlắvắngỏ rò a nỉdả krwỏmẻkuỗ to tỗprẻnuô, athýaná kayã đố a isỏhtya ahi rò a byáma kuỗ akhỏshẻ ná lỏ to tỗprẻ nuỏhỏ. Bí htyẻduhtya, htyẻlyáhtyẻkhỏ hyásábẻ hiyẻ tỏmẻ akhẻnuô, tỏphuốtuỗ a latặprỏkyả rò a lakẻlamủkyả lỏ prẻ.”

Jesũ Zasỉmẻ Roma Klyẻkhủklỏ Tỗprẻ Alulẻ

(Matteo 8:5-13, Giovanni 4:43-54)

7 Bí Jesũ hé pệ htuỗlỗ hỏ ử ná lỏ- tẻyẻtahe akhẻnuô, a kắkhyẻ đố vỉ Capernaum. ² Bí vỉkủnuô Roma klyẻkhủklỏ o tỗprẻ, rò alulẻ phẻtỗprẻ đố a mỏnỉ nyacỏ lủnuô, a swỉ rò a phủ kỉrẻ thýẻtalỉ lả cỏ hỏ. ³ Bí klyẻkhủklỏ yẻtỗprẻ nỉhuỗ Jesũ ari-akỷạ akhẻnuô, a nỏcuố Juda muốprủmuốprẻ đố a htỏwỏ khủklỏkhủkỷạ tahe đố Jesũ a o rò a nỏcuốkwỉthẻzỏ lủ ná a ki hyả zasỉmẻ pệ lủ lulẻ yẻtỗprẻ. ⁴ Bí èthỉ cuốtuốhỏ đố Jesũ o akhẻnuô, a kwỉthẻzỏ tadủ cỏ Jesũ, “Nẻ ki mẻcwỏ klyẻkhủklỏ yẻtỗprẻ hẻnuỏma a kỏ prẻ. ⁵ Mětẻhẻrỏ a mỏnỉ pệ myẻcỏphủ tahe, rò a isỏhtya pệ pẻ tẻcỏbẻhỏ tỏmẻ cỏ ni,” ⁶ rò Jesũ krwỏcuốkuỗ èthỉ.

Bỉ a cuốtuố phủ larỏlare hỏ ná ahi akhẻnuô, klyẻkhủklỏ nuỏtỗprẻ nỏcuốsủ a khỏbỏthỏyỏ tahe đố Byacẻ a o rò a nỏcuốhẻ èthỉ, “Byacẻ- hyả thẻpráthẻ- tuố, sỏryasỏphỏ tắ nẻnẻ tắmẻ, nẻ hyảnuỏprẻ đố vã hikủnuô vã kỏ ná nẻ to. ⁷ Htuỗto vã tanẻlyạ nỉdyẻ vắnẻ ná vã hyảmyáhtyesủ prẻ nẻ nuô vã kỏ ná nẻ to. Manárò hẻtặ prẻ nẻngỏ tỏmủ nuỏma, vắlủlẻ tẻswỉ klyạ omỏkạ nyả dủ hỏ. ⁸ Mamětẻrỏ vã hé phủyẻ hẻnuỏma vã nẻbyacẻ nỉdủ vã bẻ nỉdả kayã đố adủklỏ ná vã tahe angỏ. Phủnuỏhỏ klyẻphủ đố a o đố vắlẻ tahenuô a bẻ nỉdảkuỗdủ vắngỏ phủnuỏnuô. Ki vã hé klyẻphủ tỗprẻprẻ, ‘cuốmỏ,’ hẻnuỏma a bẻcuố prẻ, ki vã hé ke đố aruôtỗprẻ, ‘hyảmỏ,’ hẻnuỏma a bẻ hyả prẻ. Htuỗto vã ki hé vắcủ, ‘mẻmỏyẻ,’ hẻnuỏma a bẻ mẻ prẻ, klyẻkhủklỏ nỏhyả hé pẻ phủyẻ.”

⁹ Bí Jesũ nỉhuỏ a hé phủyẻ akhẻnuô, a khyẻthủkhyẻthẻ cỏ. A tarítỏ kắkhyẻ anẻ đố kayã krwỏkuỗ lủkhyẻ tahe a o rò a hé kayã bẻmủ yẻtahe, “Vã hé pệ thỉ, tẻzủ phủyẻ nuô, vã myáhtyenỏ hí tỏphuố- to. Đố Israelphủ tahe akẻ cỏbẻbẻ, vã myáhtyenỏ hí tẻzủsỏ phủyẻnuô híto.” ¹⁰ Bí klyẻkhủklỏ akhỏ yẻtahe kạtuố đố klyẻkhủklỏ yẻtỗprẻ ahi akhẻnuô, èthỉ myáhtye ná alulẻ swỉ yẻtỗprẻ omỏ-oryá kắkhyẻ khyẻthýạ hỏ.

Jesũ Mẻtwỏprẻ Kắkhyẻ Prẻmỏokryá Tỗprẻ Aphủkhủ

¹¹ Nyẻtyatorỏ, Jesũ cuố đố vỉ Nain rò a khỏpacẻ tahe ná kayã bẻmủ tahe krwỏcuốplủ krwỏcuốphẻ kuỗlỗ lủkhyẻ. ¹² Bí a kỉrẻ cuốtuốhỏ đố vỉ kadẩhtủ akhẻnuô, a cuố tặsủ ná kayã tỏmủ zắhyả ilủlủlủ. Luố tatỏ yẻnuỏ- ma mắdủ prẻmỏ đố a okỷạ tủdủ ná a phủprẻkhủ nuỏtỗprẻ thýẻkyả phe lủ khắlẻ. Kayã đỏphủsỏphủ tahe krwỏ hyắplủhyắphẻ kuỗlỗ ná prẻmỏokryá yẻtỗprẻ. ¹³ Bí Byacẻ myáhtye prẻmỏokryá yẻtỗprẻ akhẻnuô, a thẻzỏ nỉdyẻ nyacỏ lủ rò a hé lủ, “Nguố tắmẻ nỉ-.”

¹⁴ Rỏ Jesũ cuốtỏ đố luốtỏ yẻ a o rò a cuốtỏ lỏnuô. Bỉnuỏakhẻ kayã đố a zắhyả luố tahe okủ. Rỏ Jesũ hé,

“Prèkhũphúthè ihtò mǎ.”¹⁵ Rò kayã thyě yětôprè ihtònyão, rò a hébè khyěthyã. Rò Jesũ nõcuõtõkhyě lũ dĩ amuõ o.

¹⁶ Kayã bémũ yětahe khyéthukhyéthé lõplĩ cõ rò htuthětya lahyã Cómarya rò a hé lahyã, “Prèprõdu oluõhtya hó dĩ pèklẽ tãprè hó” rò “Cómarya hyãlyã męcwõ hó akayã hó.”¹⁷ Kayã hėsoluõ pasĩcuõ lõ Jesũ ari-akyãyě dĩ Judaké tókělẽ ná dĩ o tavítavã bí Judaké khãõkhãshyě nuõtahe.

Giovanni Baptista Aprèthũ Tèritèkyã Tahe

(Matteo 11:1-19)

¹⁸ Giovanni Baptista a khõpacě tahe hėsó pè Giovanni ná lõ- tètítèkyã yětahe. ¹⁹ Rò Giovanni éhyã dĩ a khõpacě aklẽ yětahe thényè rò a nõcuõ èthĩ dĩ Jesũ a o rò a nõcuõsudyã lũ, “Nè ma Messia dĩ prèprõ tahe héone ná a ki hyã pã nuõtãprè hó ẽ? Matorò pè tãbè opõmyásũpã dĩ aruõtãprè ki hyã pã agnẽ nuõ ẽ? Cuõsudyã phũnuõ ní,” a hęcũõ èthĩ phũnuõ.

²⁰ Bí èthĩ hyãtuõ dĩ Jesũ o akhẽnuõ, èthĩ hé lũ, “Giovanni Baptista nõhyã pè rò a nõhyãsudyã pè ná nẹrĩnẹkyã rò a hé hyã pè, ‘Nè ma Messia dĩ prèprõ tahe héone ná a ki hyã pã nuõtãprè hó ẽ? Matorò pè tãbè opõmyásũpã dĩ aruõtãprè ki hyã pã agnẽ nuõ ẽ? A hé pè phũnuõ.’”

²¹ Bí èthĩ hyã akhẽnuõ, atõ ná Jesũ zasímekã ényacõ kayã dĩ atèswĩ o tahe, kayã dĩ atèsè o tahe, kayã dĩ khĩnėkhĩnõ mębè lũ tahe ná kayã dĩ a mětħėkhĩ tahe rò a męlĩkãkhyě pè ù ėlã. ²² A hėsũ kãkhyě pè Giovanni nõhyã sudyã èthĩ tètítèkyã yětahe, “Kãhėsó pè Giovanni ná lõ- tẽ dĩ thĩ myãhtye nĩhuõ yětãhenuõ ní-. Kayã mětħėkhĩ tahe myãhtye cyãhõ, kayã khãduõdã tahe cuõcyãhõ, kayã tėsèmũmyã dĩ phãlõ tahe sımé kãkhyě lõhõ, kayã khãlėkaõ tahe khãlėlĩ lõhõ, kayãthyě tahe ihtõtħwõprè kãkhyě khyěthyãhõ, kayã soryãõphãphũ tahe nĩhuõbè kuõhõ tětħėkrũmĩla hó. ²³ Dõ vãkhuvãkhyě rò kayã dĩ a thėplõpyé pėto, a zũe tadũ plehyãlã tahenuõ a ki nĩbè mãlakõ cõ tėsõrĩ hó.”

²⁴ Bí Giovanni aprèthũ tètítèkyã tahe hteka htuõhõ akhẽnuõ, Byacè Jesũ cáhtya hébè pè kayã bémũ nuõtahe ná Giovanni ari-akyã. Rò a hé pè èthĩ, “Thĩ htecuõ lahyã dĩ kėsěhtyěkya lõtamãkhu nuõma, thĩ cuõmyã kryã- ùpě? Ma thĩ cuõmyã lahyã kėlathé kazuõ põmõ nuõtahe ẽ? ²⁵ Phũnuõ mãto kihérò, ma thĩ htecuõmyã kryã- ítě? Ma thĩ htecuõmyã prè lahyã kayã dĩ a kũthyã pè thĩ hyecã takhėplyarashyĩ tãprèprè nuõprè ẽ? Kayã dĩ a kũthyã phũnuõ tahema kayã dĩ a duzãhtyathè nuõtahe prè, phũnuõ tahe ma nè myãhtye cyã prè dĩ khwĩhõ tahe akũ prè. ²⁶ Hépemyã vã, thĩ htecuõmyã kryã- ítětě? Thĩ htecuõmyã prèprõ tãprèprè ẽ? Thĩ ki cuõmyã prèprõ tãprèprè hėnuõma a mãhõ. Vã hé thĩ, kayã dĩ aduklõlõ cõ ná prèprõnuõ, thĩ myãhtye hó lũ hó. ²⁷ Giovanni ma kayã tãprè dĩ Cómarya héone lũrĩlũkyã,

‘Myãmõ è ma prètħũ pè vã tètítèkyã tãprèhõ, thyãphũ a ki męlã one rẹ pè nẹklyã lẹhyã agnėnuõrò, vã nõhyã rẹhõ è dĩ nẹnyěhyã hó.’”[†]

²⁸ Jesũ hé põ, “Vã hé pè thĩ, lõ- kayã dĩ a opacělyã tahe aklẽnuõ, aduloõklõ cõ ná prèplwõhtyě Giovanni a o tãprè- to. Manãrò kayã dĩ a patĩlõũ dĩ Cómarya htyělėkėkũ tãprėnuõ, aduloõklõ pã cõ ná Giovanni cõ.”

²⁹ Lõ- kayã yětahe ná prėkwĩamo-arã tahenuõ a yõ plwõrẹ htuõhõ htyě dĩ Giovanni o akhu-akhyě, bí èthĩ nĩhuõ lahyã Jesũ hébè phúyě akhẽnuõ, èthĩ cũe ná Cómarya a tēmekyãngõ yětahe nuõma acõate prè.

³⁰ Manãrò Cómarya taze-one pè Pharisėophũ ná prėithyõ tětħyõtětħya athará tahe agnẽ yėnuõ, èthĩ cũe kuõũ to mętėhėrò èthĩ plwõ kuõ lahyã ané ná htyě dĩ Giovanni a khadãkũ to.

³¹ Jesũ hé põ, “Kayã yětõtħũ tahe ma, a thyãdũ ná maĩtė? Vã kírė těrãdũ dyėluõ byãbũmyã pėdũ èthĩ ná maĩtė? ³² Èthĩ ma athyãná pacěphũ cuõnyã bémũlũ dĩ klėdã nuõtahe prè. Rò a èhtõemõ cuõ nĩdyé lũ tãprè ná tãprè rò a hé lahyã,

‘Pè uõ pè thĩ tėló rò thĩ ilẽ toto,

Pè irõihè pè thĩ luõ rò, thĩ nguõ toto.’

³³ “Giovanni Baptista hyãduõe sėesėõ, hyãduõõ thõbĩthėtyězã rò thĩ hé lũ, ‘Khĩnėkhĩnõ mębè lũ hó.’

³⁴ Prėlukayã aphũkhũ mãhõ vãyě hyãhyãõ kuõke rò thĩ hé, ‘Myãmõ kayã yětõprėlẽ, a õshyo nyacõ thõbĩthėtyězã, a cuõ bõthyõkhėkhõ dũgnẽ ná prėkwĩamo-arã ná prėoraphũ nuõtãhelé,’ thĩ hé phũnuõ.

³⁵ Manãrò bí kayã tahehe ohtwõprè phũ Cómarya a tětħĩphė yėakhẽnuõ, kayã dĩ aruõ tahe ki myãhtye thėgněhyã ná Cómarya a tětħĩphė yėnuõma a tãprè, phũnuõ pã.”

Jesũ Cuõ Dõ Pharisėophũ Simonè Ahi

³⁶ Pharisėophũ tãprè hyãée Jesũ dĩmõhé rò Jesũ kãkuõ dĩ lũhi rò kã-onyã ekuõ lũ dĩ dĩrė khãshyě. ³⁷ Bí vĩ nuõtõvĩ akũnuõ prēmò dĩ a mětħútė otõprè. A nĩhuõ ná Jesũ hyãedĩ bí Pharisėophũyě ahi rò a phyěhyãnĩ pyã dĩ ù mę ná lõbũ dĩ a obã ná htyėnuõmũ tãpyã. ³⁸ Rò a hyãihtõ phũtatò dĩ Jesũ akhyěkhu rò a nguõ rò a mětħėtyě tãco lõplĩ cõ Byacè Jesũ akhãduõ. Rò a htũthũplĩ pėkyã Byacè Jesũ khãduõyě ná akhuluõ, rò a nuõmũ lũ khãduõ. Htuõrò a lyãtã htyėnuõmũyě dĩ lũ khãduõlõ.

³⁹ Bí Pharisėophũ dĩ a émõsũ Jesũ yětõprè myãhtye a męphúyě akhẽnuõ, a tanę dĩ a thėplõkũ, “Kayã yětõprėnuõ, a ki mãlakõ prèprõ tãprè kihérò, prēmò dĩ a tãbè lũ yětõprè nuõma prēmò phútě tãcõtė, rò dĩ arėano nuõma a ohtwõprè mękryã- phútėnuõ a tã thėgně vã,”

⁴⁰ Rò Jesũ hé lũ, “Simonè, vã thėzũ hé nè tètõtõcõ.”

Rò Simonè hėsũ lũ, “Hémõ Thárã, anĩ prè.”

† 7:27 Malaki 3:1

⁴¹ Jesů hé lů, “Bètôphuõ kayã othényě, anuõasu o rò a tǒbè plákaḡhyě kayã dǒ a plwǒbò èthĩ rǔ yětôprě. Tǒprěnuõ asu-o rǔzye nyãcwě, rò dǒ aruõ tǒprěnuõ asu-o rǔzye hákhya. ⁴² Èthĩ plá kaḡhyěbé pã asu tǒprě~ to akhu-akhyě rǔbyacè yětôprě dyalwókyã pě èthĩsu yětahe. Ki mep̄hunuõrò, bítè tǒprě ki mǒlǒklǒ lǔ pě?”

⁴³ Rò Simonè hēsũ è, “Vã tanę myáma, kayã dǒ a plwǒlwókyã é pěkǒ lǔsu nuõtǒprě mǒnĩ éklǒ lǔ kǒle.”

Rò Jesů hēsũ lǔ, “Ně hé tǒ prě.”

⁴⁴ Htuõrò Byacè Jesů tarĩ kaḡhyětǒ dǒ prēmò yětǒprě a o rò a hé Simonè, “Ně myáhtye sálé prēmò yětǒprě ẽ? Vã hyãnuõ cǒ dǒ nẹ hidǒkũ cǒ rò, phú pẹ lẹklǒ o ná nẹ tǒbè dyé vã htyě lésĩplĩ khãduõ agnẽnuõ nẹ dyé vã to. Manárò èyẽnuõ a htũplĩ cǒ vã khãduõ ná a mètèhtyě cǒ rò a htũthũ cǒ ná akhuluõ cǒ. ⁴⁵ Nẹ rò nẹ nuõmúsũ vã to, manárò è rò cáhtya bí vã hyãnuõ akhẽ, a nuõmũ vã khãduõnuõ a okuõ cǒ tǒphuõ~ to.

⁴⁶ Phú pẹ lẹklǒlẹkhyã onuõ, nẹ plǒ pěkũ vã khuklǒ ná máũhtyě to, manárò è rò a lyátã cǒ htyẽnuõmũ dǒ vã khãduõlǒ cǒ. ⁴⁷ Phúnuõrò vã hé nẹ, prēmò dǒ atětũ oé yětǒprěnuõ, Cómarya plwǒkyã lõhǒ lǔtětũ hǒ. Phúnuõrò a khyáluõ hǒ ná a mǒ nĩdyé nyacǒ vã hǒ. Manárò kayã dǒ Cómarya plwǒkyã patĩ prě lǔtětũ tahenuõ a ki mǒnĩ kaḡhyēsũ patĩprě Cómarya prě.”

⁴⁸ Htuõrò Jesů hé prēmò nuõtǒprě, “Vã plwǒkyã lõhǒ nẹ tètũtẽora hǒ.”

⁴⁹ Kayã dǒ a onyã tavaḡkuõ ná Jesů bí lẹedĩrě khãshyě nuõtahe hé nĩdyělũ, “A cuõ plwǒkyã cyã cǒ ỹ tètũtẽora cǒ rò è ma kayã phútè tǒprě cǒtẽ?”

⁵⁰ Manárò Jesů hénĩ prēmò nuõtǒprě, “Ně tẹzũtẽnỹã nuõ, a mǐlwóhtekã hǒ nẹ hǒ. Kãmǒmǒ karyáryá dũ ní~.”

Prēmò Dǒ A Krwǒcuõkuõ Jesů Akhyě Tahe

8 Dǒkhyě nyětyato nuõ, Jesů htecuõklyã rò a cuõnuõ tǒdǒ htuõ tǒdǒ, tǒvĩ htuõ tǒvĩ, rò a cuõlě hēsodõnyã pẹ ỹ ná Cómarya ahtyěaké a tètèkrũmila ari-akya. Rò a khǒpacẽ shyéthényě krwǒcuõkuõ lǔkhyě. ² Htuõto prēmò dǒ khĩnékhĩnǒ mǐbè lǔ rò Jesů vĕhtekyã pẹ lǔ tahe, ná aswiasẽ lahyã rò Jesů zasĩmẹ pẹ lǔ tahenuõ, a krwǒcuõ tǒkuõ. Èthĩ yětahe nuõma kryã~ ỹpě henuõma, Maria (Dǒ ỹ é lǔ ná Magdalena dǒkũmuõ), è ma khĩné thuõthyótõduõ o dǒ lǔkũ rò Jesů vĕhtekyã pẹ lǔ nuõtǒprě hǒ rò a krwǒcuõ tǒkuõ. ³ Htuõrò Chuza dǒ a myákhwẽnĩ pẹ Khwĩ Herodè a tãmuõttãtè dǒ khwĩ hǒkũnuõ tǒprě amě Joanna ná Susanna ná prēmò dǒ aruõ tahe krwǒcuõ pa ékuõlã lǔ. Prēmò yětahenuõ, thyáphú èthĩ ki mǐcwómekǒ nĩ Jesů ná a prědõnyãphú yětahenuõrò, èthĩ lõkyã nĩdyédũ lahyã arũahťè rò a krwǒcuõkuõ èthĩ akhyě.

Dyá Khákhõ Pẹ Ỹ Ná Prěpruõtã Tẹklwĩtẹlwĩ Ari-akya

(Matteo 13:1-9, Marko 4:1-9)

⁴ Bí kayã bémũ dǒ a hyã pětǒ tǒvĩ htuõ tǒvĩ tahe hyãoplǒ tǔsũlǒ lǔ dǒ Byacè Jesů o akhẽnuõ, Byacè dyákhõ pẹ èthĩ ná ngǒkhákhõ tǒtǒ rò a hé, ⁵ “Bètôphuõ prēmep̄rěphú o tǒprě. Rò tǒnyěkhẽ a hyã pruõtã tẹklwĩ. Rò bí a pruõtã tẹklwĩ dǒ prěkhũ akhẽ, tahehenuõ a latã dǒ klyáděkũ, rò ỹ izĩtaprǒ cuõ lõplĩ lǔ, htuõto htuphúzuõphú tahe hyãhtuõekyã lõ lǔ. ⁶ Tahehenuõ a latãtǒ dǒ lõklẽ rò bí a phěhtya akhẽnuõ, hekhu yǒ caĩ to akhu-akhyě, amǒ krãthyě sĩmǒlǒ prě. ⁷ Tahehenuõ, a latãtǒ dǒ thòshyáthòprũklẽ rò a duhtya tǒnã thòshyáthòprũ akhu-akhyě thòshyáthòprũ duhtya khyábĩ lõplĩ lǔ. ⁸ Rò tẹklwĩ tahehenuõ a latãtǒ dǒ hezyerizyeryákhu rò a phěhtyaduhtya rò athèhte éklǒ cǒ aphuõ tǒzè.”

Htuõrò Jesů èhtǒ rò a hé, “Phúnuõrò, kayã dǒ a o ná akhãlè tahenuõ, nõ nĩdã lahyã èthĩ.”

Dyá Khákhõ Pẹ Ỹ Ná Tẹtaze-one Ari-akya

(Matteo 13:10-17, Marko 4:10-12)

⁹ Tẹdyã khákhõ yětǒtõnuõ a thé hé angǒlasá phútẽnuõ, a khǒpacẽ tahe sudyã lǔ. ¹⁰ Rò a hé pẹ èthĩ, “Cómarya dyéthègněplǒ pěhǒ thĩ ná a htyělẹkékũ a tètèkhuthègně dǒ a dǒuõdǒbĩ tahe hǒ tadúro kayã dǒ aruõ tahe agnẽnuõ vã hẹbè pẹ èthĩ ná ngǒkhákhõ prě.

Èthĩ myã lahyã tẹ dǒ vã mǐ nuõtahe tadúro thyáphú èthĩ myáhtye thègněplǒ kuõũ angǒlasá to, èthĩ nĩdã tadúro thyáphú èthĩ thègněplǒ kuõũ to,”[†] agnẽnuõ, vã hé pẹ èthĩ ná ngǒkhákhõ prě.

Jesů Dõnyãplǒ Pẹ Èthĩ Ná Prěpruõtã Tẹklwĩ Atẹdyã Khákhõ Angǒlasá

(Matteo 13:18-23, Marko 4:13-20)

¹¹ “Tẹdyã khákhõ yětǒtõnuõ angǒlasá hyã phútè hérò, tẹklwĩ angǒlasá ma Cómarya alǎangǒ hǒ. ¹² Tẹklwĩ dǒ a latã cuõrwó klyalǒ angǒlasá ma mǎhǒ kayã dǒ a nĩhuõ lahyã Cómarya alǎangǒ tadúro khĩnėricyã khuklǒ hyãphyě taphãphekya Cómarya alǎangǒ dǒ èthĩ thěplǒkũ. Htuõto thyáphú èthĩ thěplǒ ki dídòdídyã dǒ tẹzũtẽnỹã akũ rò ki nĩbè tã tēm̄lwóhtekã tãmẽnuõ rò khĩnėricyã khuklǒ hyãm̄ phúnuõ prě. ¹³ Tẹklwĩ tã dǒ lõklẽ angǒlasá nuõma mǎhǒ kayã dǒ a nĩhuõ Cómarya alǎangǒ tahe rò a thěkrũthělǒ phyésũ lahyã tadúro athyanã tẹklwĩ dǒ arwĩ sátãzãto nuõ. Èthĩ zũe lahyã prě taplǒtaplyáphú prě. Rò bí tēm̄emyã hyãbè èthĩ akhẽnuõ, a tẹzũtẽnỹã lamėkyã prě. ¹⁴ Tẹklwĩ latãtǒ dǒ thòshyáthòprũklẽ angǒlasá yẽnuõma mǎhǒ kayã dǒ a nĩhuõ Cómarya alǎangǒ yětahenuõ hǒ. Manárò, bí a ohtwǒprě plehyã akhẽnuõ, tètũkũthėkyã, tẹ-

[†] 8:10 Isaia 6:9-10

duzãhtyathě tahe ná a mojí yětôhtů a tětěžúthělo tahe khyábípekýã lě èthí phú thòshyáthòprů khyábí nuô akhu-akhyě athèprě békuô pã ũ tòphuô to hó.

¹⁵ Těklwí latãtõ dõ hezyerizyeryákhu angólasá ma mähó kayã dõ a nřhuô Cómarya alãangó rò a zúe cócú rò a tõní phyéma dõ a thěplòkũ, htuôto a nřdã ryá Cómarya ngó rò a khyáthěplòhtũ tuô có dõ athèhtephòhtecó.

Mikó Dõ ũ Taklwõbí Lũ Ná Cõ

(Marko 4:21-25)

¹⁶ “Ŭ isĩĩ htuô mi rò ũ taklwõbí lũ ná cõnuô a o tòprě to. Mátorõ ũ dya lũ dõ lěmyěré alěnuô a o tòprě to. Thyáphú a ki lí pě kayã dõ a hyãnuô tahe agně nuô, ũ isĩĩ htuô lũ rò ũ dyahtya è dõ mikõřekhu. ¹⁷ Těpwõ tãcõ dõ ũ meũ è tahenuô, Cómarya ki be-oluõhte è pã. Rò tẽpwõ tãcõ dõ ũ mebí ènuô, Cómarya ki dyéthěgně hteluô è pã. ¹⁸ Bí thĩ nřdã tẽ akhěnuô, nřdã tãtẽ lahyã. Mětěhéro kayã dõ a thěgně tãtẽ htuôhó Cómarya ahtyěaké tahenuô, Cómarya ki dyéthěgně èhtya lóklõpõ lũ ná a khãlělye yěnuô pã. Manáro kayã dõ a thěgně prě takiphúprě tahenuô, Cómarya ki phyéphekyã lõphe põ è pã.”

Jesũ Amuõ Ná Apuõvyã Tahe

(Matteo 12:46-50, Marko 3:31-35)

¹⁹ Jesũ amuõ ná a puõprěkhũ tahe hyã dõ lũo, manáro ũ yõ orõoé talwósúľũ akhu-akhyě èthĩ hyãnuô tuõhtwóbé dõ lũo to. ²⁰ Kayã tahe hé lũ, “Němuõ ná nẽ puõprěkhũ tahe hyãihò opõ nẽ dõ aklõnuô. Èthĩ thěžũ myáhtye ná nẽ henuô.”

²¹ Jesũ hěsũ èthĩ, “Lõ kayã dõ a nřhuô Cómarya alãangó rò a zúenyãe tahe nuõma vãmuõ ná vãpuõvãvyã lõ plĩ hó.”

Jesũ Nõokuõ Kělathělalyã

(Matteo 8:23-27, Marko 4:35-41)

²² Tõnyěnuô Jesũ ná a khõpacě tahe cuõnuô dõ thòklyě tóbè akũ rò a hé èthĩ, “Pě htecuõ dõ htyěòbèré nuõtòkyě pó~” rò èthĩ htecuõ lahyã. ²³ Bí èthĩ htecuõ akhěnuô, Jesũ omyěšõtapã, rò bínũ akhě, kělathě lalyã hyãdu, htyěháhó nuõbãlõ dõ thòklyěkũ, rò èthĩ bèzòbèthĩ lõplĩ có pwõ tòprě.

²⁴ A khõpacě tahe cuõ hturyãkahtò lũ rò a hé lũ, “Kõ Thará, Kõ Thará! Pě křé lacũthyě lõhó!”

Jesũ páihò rò a thěprwõ kělathě ná htyěháhó rò kělathě okuõkyã rò htyětacõ hyã. ²⁵ Rò a hé a khõpacě tahe, “Thĩ tẽžúttěnyã otõ lõkryã bítě?”

Èthĩ khyéthukhyéthě lõplĩ có, htuôto èthĩ thěisě lahyã rò a hé nřdyělũ, “È ma kayã phútě tòprětě? A thěprwõprě kělathě ná htyěháhó prě rò a nřdã có lũ ngõngõ.”

Jesũ Zasímě Kayã Dõ Khinėkhĩnõ Měbè Lũ Tôprě

(Matteo 8:28-34, Marko 5:1-20)

²⁶ Byacè ná a khõpacě tahe cuõtuõ dõ Gerasene kě. Gerasene kě yěnuõma a o bí htyěòdu béré Galilea kěkũnuô. ²⁷ Bí Jesũ htyahó dõ khõkhu akhěnuô, a myáhtye tãsũ ná vřkũphú dõ khinė mẽbè lũ tòprě bínũ. A okhãklo nyělãhó, rò a okuõ dõ hi to, a htecuõ o prě dõ luõkũ dõ ũ iluõ nuõo ná luõyěnuô akũ prě. ²⁸ Bí a myáhtye Jesũ akhě, a cyěpryě èhtõ rò a hyã dãngũlyã dõ Jesũ nyěhyã rò a cyěpryě èhtõhébè, “Tẽdutěhtũ tadũ Cómarya aphúkhũ Jesũ, nẽ křé hyãme kryã vã itě? Vã kwíthězõ nẽ, mẽcyěmẽcũ tã vã tãmé ní~.” ²⁹ Jesũ yõ vẽ htuõhó khinė yě dõ a ki bè htecuõkyã dõ kayãphě yětòprě alo akhu-akhyě, a hé lũ phúnũopřé. Khinėkhĩnõ mẽbècyě mẽbècũ tamõmõ có lũ rò ũ cóklõma có lũtakhu khãduô ná tõtěplye htuõto ũ opõmanĩ có lũ tadũrò a cwĩ tũkyã pě prě tõtěplye prě. Rò khinė nõhtecuõkyã lũ dõ kěsěhtyěkyã lõ tamákhu.

³⁰ Jesũ sudyã lũ, “Němwĩ ná ùpě?”

Rò a hěsũ, “Vãmwĩ ná Legion,” mẽtěhéro khinėkhĩnõ yõ hyã nuõo ényacó hó dõ lũkũ hó. ³¹ Thyáphú Jesũ ki cřya latãkyã tã èthĩ dõ krõkũdu krõkũzã tókũ tãměnuõrò, khinė yětahe kwíthězõ lahyã Byacè Jesũ.

³² Bínũokhě, htyã tòmũdu kanúe tavítavaphũ asè bí sorõlõnuô. Rò khinėkhĩnõ tahe kwíthězõ Jesũ ná a ki nõcuõnuô o èthĩ dõ htyã nuõtõmũ akũ. Rò Jesũ nõcuõnuô okyã èthĩ bínũ. ³³ Phúnũòrò khinė yětahe htecuõkyã dõ kayãphě nuõtòprě akũ rò a cuõnuõokyã dõ htyã nuõtõmũ akũ. Yětòphuõrò htyã yětõmũ pãtã rwó lãtapřĩ yě alo rò a latãlacũ thyěkyã lõ dõ nódukũ.

³⁴ Prěkyěhtyã tahe myáhtye tẽmẽtwõhtya ané phúyě rò a klyakã dyásoluõ cuõpye pělõ ũ dõ vřkũ ná dõdõdõso tahe akũ ná tẽritěkyã yětahe. ³⁵ Tẽmẽ-ané phúyě rò kayã tahe htecuõmyã lahyã. Èthĩ hyãtuõ dõ Jesũ o rò a myáhtye lahyã kayãphě dõ khinė tahe htecuõkyã dõ lũkũ nuõtòprě thěplõte kãkhyě hó rò a onyão bí Jesũ khãshyě rò a kũthyahtya ryã lõ khyěthyã ahyeçã. Èthĩ myáhtye lũ rò a thěisě lõplĩ có lũlě. ³⁶ Kayã dõ a myáhtye Jesũ zasímě kãkhyě khinė mẽbè lũ yětòprě ná ané rò a mẽkryã phútěnuô, a dõnyãplõ pě ũ. ³⁷ Tẽmẽhtuõané phúnũòrò, lõ kayã dõ a o tavítava bí Gerasene kě htũ nuõtahe thěisě talwósúľũ akhu-akhyě èthĩ kwíthězõ Jesũ ná a ki htecuõ taphãkyã ná èthĩ bínũ. Rò Jesũ htecuõhtyanuõ dõ thòklyěkũ rò a htekaçyã dõ Galilea kě.

³⁸ Kayãphě dõ khinė htecuõkyã htuõhó dõ lũkũ yětòprěnuô a kwíthězõ Jesũ, “Èkrwõcuõ pěkũõřě vã,” manáro Jesũ cũ lũ to, rò a hé kãkhyěsũ lũ, ³⁹ “Cómarya mẽ tẽprõtěprya kryã tẽadu-azã dõ něgně phútěnuô, kã dõ nẽhi nuô rò kãhěsoluõ pě kuõ ũruô tahe ní~.” Rò kayãphě yětòprě kanuô dõ vřkũ rò Jesũ mẽ pě kryã lũ phútěnuô, a cuõlě dyásoluõ pě lõplĩ ũ.

Jairus Aphúprèmò Ná Prèmò Dó A Tôbè Jesú Aca Tôprè
(Matteo 9:18-26, Marko 5:21-43)

⁴⁰ Bí Jesú kaxhyě khyěthýá dó htyèòdu bérè tókýě akhènuò, kayá bémüyě yò opòmýású lǒplí hǒ lǔ akhu-akhyě, èthí èmòsú lǔ. ⁴¹ Htuòrò tètòbèhǒ khuklódu dó amwí ná Jairus hé yètòprè hyātuǒ dó Jesú o rò a hyá dǎngũlyá dó lǔ khǎduòshyě, rò a kwíthézò Jesú ná a ki krwǒkakuǒ dó lǔhi. ⁴² Mètèhèrò a phúprèmò opré tòprè- tuǒ rò atè na ohó shyényèna yètòprè kírè thyě- talí làhó akhu-akhyě, a cuǒ ékǎ Jesú dó ahi prè.

Bí Jesú krwǒkakuǒ lǔ dó klyálo akhè, kayá krwǒ tad-wítashya pluphèbílo è díkhódinyě có. ⁴³ Prèmò dó a khyábè tètèshwítǎ dó anyě cóhó shyényèna nuò a o tòprè. Manárò ù zasímébé pé lǔnuò, a o tòprè- to. ¹⁴⁴ A hyǎnuò dó kayá oróóé klè rò a krwǒcuǒkuǒ dó Jesú khyèkhu, rò a hyá tòbè Jesú cǎkyǎkhámí, rò a tètèshwítǎ yènuò a okuǒ tòphuǒ okuǒkyá có.

⁴⁵ Jesú sudyǎ ù, “Ùpè tòbè vǎ pè?”

Ù othuòtakrú lǒplí pwǒ- tòprè rò Petru hésú lǔ, “Thará, ù hyǎdwítashya lǒ nyǎ nẹ nuǒ.”

⁴⁶ Manárò Jesú hésú, “Kayá hyǎtòbèkhò nyǎdú vǎ tòprè, mètèhèrò vǎ tètèshwítǎ htecuǒkyá dó vǎlo nuò vǎ thègně.”

⁴⁷ Yètòphuǒrò prèmò yètòprè thègnèhó ná a o tad-wǒúóbí cyǎ pǎ to akhènuò, a hyǎdǎngũlyá tanyǎtadètǎ dó Jesú nyěhyǎ. A cuǒhyǎtòbè tuǒ Jesú mètènuò, a hésoluǒ pélo ù dó kayá pwǒ- tòprè a mètènyě, htuǒto a hésoluǒnǐ pé pǒ ù ná a tòbèhtuǒ lǔ rò atèsè símè tòphuǒ símè có. ⁴⁸ Rò Jesú hé lǔ, “Phúmò-, nẹ tètèú yènuò, a zasímé kyǎhó nẹ tètèhǒ, kamomò kǎryǎryǎ dúní-.”

⁴⁹ Bí Jesú hébèpǎpré akhènuò, kayá tòprè o dó Jairus dó a htwǒ tètòbèhǒ khukló yètòprè ahi hyǎ, rò a hyǎhèso pé Jairus, “Nèphúmò thyèhó, mǎdídyǎ pǎ tá Thará tǎmè.”

⁵⁰ Jesú níhuǒ tàyè rò a hé Jairus, “Bèzò tǎmè, tarú zúú vǎ nuò ní-, nèphúmò ki ryǎ kaxhyě khyěthýá dú pǎ.”

⁵¹ Bí a cuǒtuǒ dó hi akhènuò, a dyènuǒ ù dó hidókú tòprè- to, a ènuǒnǐ túpré Petru, Giovanni, Jakomo ná pacèmuǒ yètòprè amuǒaphè prè. ⁵² Kayá o bínuò tahe nguǒhè nídyélǒ pacèmuǒphú yètòprè. Manárò Jesú hé èthí, “Nguǒ lahyǎ tǎmè. Pacèmuǒphú yètòprènuò, a thyě mǎto, a omyèní sǒtapǎ prè!”

⁵³ Èthí thègně lahyǎ ná pacèmuǒphú yètòprènuò a thyèhó akhu-akhyě, èthí nyèkruǒ lǒplí lǔ. ⁵⁴ Manárò Jesú pǔ pacèmuǒphú yètòprè atakhu rò a hé lǔ, “Phúmò- ihtò mò-!” ⁵⁵ A théhtwǒprè kǎkanuǒ khyěthýá rò a ihtò tòphuǒ ihtò có. Rò Jesú hé èthí ná dyée pé lǔ sèè tòcòcò nuò. ⁵⁶ Amuǒaphè khyéthukhyéthè lǒplí có,

† Liphá mú- nukhè tahehenuò, a rǎnuǒtǒ ní, “Thýáphú atèsè kí lamé agnènuò, a éza tètèkhúthará rò tǎtè dó a o ná lǔ tahenuò a lǒ cóhó.”

manárò Jesú mekyǎ èthí ngó ná vǎ mǎ phúyě nuò cuǒ hèso pé tá ù tòprè- tǎmè ní-.

Jesú Plwǒcuǒ Prèdònyǎphú Shyéthényě

(Matteo 10:5-15, Marko 6:7-13)

9 Jesú éhyǎ plǒlǒ a khǒpacě shyéthényě rò thyáphú prèdònyǎphú yètahe kí vèhtekyábè lǒ khínétahe rò a kí zasímébé lǒ tètèshwítèsè tahe agnènuòrò, a dyé pé èthí tètèshwítèsè ná tètaryèshyosǒ tahe. ² Htuòrò a plwǒcuǒ èthí dó a kí cuǒ hèsodònyǎ pé ù ná Cómarya ahtyèaké, rò a kí zasímé pé kayáshwíkyǎshè tahe. ³ Jesú hé èthí, “Thí cuǒklyá rò phyècuǒnǐ tá tòcò- tǎmè ní-, ihtyábǒ bèbè, pyè bèbè, sèè bèbè, rǔhtè bèbè phyéní tǎmè. Phyècuǒlǒphyècuǒklǒ tá cǎ tòpú- tǎmè.

⁴ Otadúkuǒ bí hi dó a èmòsú thǐ nuòtòmè akú tuǒdǒ thǐ htecuǒkyǎ bí vǐkǔnuò pǎnǐ-. ⁵ ù kí èmòsú thǐ tòpho- to hénuò, thuǒtǎkyǎ hemú dó thǐ khǎduòlo nuòtahe rò htecuǒkyǎ dó vǐnuò tòvǐ akú ní-. Thǐ kí mǎphúnuò héma athyáná thǐ dyèluǒkyǎhǒ tèmátèdyǎ tòcò dó Cómarya kí cǎrya èthí pǎ nuòhó.”

⁶ Prèdònyǎphú tahe htecuǒ rò a cuǒnuǒ tòdǒ htuǒ tòdǒ rò a cuǒ hèsodònyǎ pé ù tètèshwítèsè, rò a cuǒ zasímé pé ù tètèshwítèsè dó khǎlé pwǒ- tòpho.

Jesú Ma Ùpè Nuò Khwí Herodè Tanǎplǒ To

(Matteo 14:1-12, Marko 6:14-29)

⁷ Bínuòakhè Galilea ké a Khwí Herodè níhuǒ ná Jesú mètè yètahe, rò a súsá lǒ lǔ thèplò, mètèhèrò, kayá tahehe hé ná Giovanni Baptista thyèihtòkaxhyě hó.

⁸ Tahe kuǒke rò a hé ná Elia hyǎoluǒhtya khyěthyáhó, tahehe rò a hé kuǒke ná prèprǒ dó- nyènu aklé tòprèprè htwǒprè kaxhyě khyěthýá hò. ⁹ Rò Khwí Herodè hé, “Vǎ nǒpǎtǔkyǎ htuǒhó Giovanni akhukló hó rò kayá dó vǎ níhuǒ ari-akya yètòprè nuòma ùpèpè è?” Rò, “Vǎ kí myáhtye cyǎ Jesú phútètè,” a tané phúnuò.

Jesú Buòebuò Kayá Nyǎrí

(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Giovanni 6:1-14)

¹⁰ Prèdònyǎphú tahe kaxhyě rò kǎhèso pélo Jesú ná lǒ- èthí mǎhtuǒhó tènùtahe ari-akya. Jesú éní èthí rò a htecuǒ túdú lahyǎ dó vǐtòvǐ dó ù é ná Bethsaida nuòtòvǐ. ¹¹ Bí kayá bémü níhuǒ ná Byacè Jesú ná a khǒpacě tahe cuǒhó dó vǐ nuòtòvǐ akhè, èthí krwǒcuǒkuǒ lahyǎ bínuò. Jesú èmòsú èthí rò hèsodònyǎ pé èthí ná Cómarya ahtyèaké ari-akya rò a zasímé pé kayá tahe a tètèshwítèsè.

¹² Bí mò kíré tǎ hó akhènuò, a khǒpacě shyéthényěyě hyǎ dó lǔo rò a hyǎhé lǔ, “Thýáphú èthí kí cuǒ myápǔè myápǔò, kí cuǒmyápǔ nídyé lahyǎ dú èthí léomyě khǎlékhǎbya agnènuòrò, nǒkǎkyǎ mò èthí dó dòkú- sokú dó a o tavítavǎ bíyè tòpho nuò, mètèhèrò khǎlé bíyètòphoma dó ophú tòdǒ- to.”

¹³ Manàrò Jesù hé èthì, “Myá dyéedyéó pè èthì tóccôô nuô.”

Rò èthì hésù, “Pètè o prétú khómũ nyăklô ná tềphú nyèbè prè. Ma nè thézũ nõ cuôiprì pè sèesèò dõ kayă bémũ yètahe agnè ẽ?” ¹⁴ Dyášuõshuõprè prèkhũdu yètahenuô a phũ- odũ nyărí có.

Rò Jesù hétă a khõpacè tahe, “Kayă bémũ yètahenuô, nõonyă opló èthì tòmũ ná prènyăshyè, tòmũ ná prènyăshyè nuô.” ¹⁵ A khõpacè tahe nõonyăo kayă bémũ phú a hétă èthì nuô. ¹⁶ Rò Jesù phyé khómũnuô nyăklô ná tềphũnuô nyèbè rò a túhtya dõ mólè rò a hébwíhétaryèhtya Cómarya. Htuõrò a ibikyè khómũ ná tềphũyè rò a dyétă ná a khõpacè nuõtahe. Rò a khõpacè tahe zútăe pè ná kayă bémũ yètahe. ¹⁷ Èthì e pòepòò ekóõbă lõplí có pwõ- tòprè có rò a khõpacè tahe phyédwópló khyèthyá khómũ ná tềphũ dõ a ibikyè rò a okyălõ tahenuô a obă pã có ná krĩnuô shyényèmè có.

Petru Héhte Ná Jesù Ma Krístu

(Matteo 16:13-19, Marko 8:27-29)

¹⁸ Tõnyèkhè bí Jesù kwícóbè túdũ tòprè akhènuô, a khõpacè tahe ophũ ná lũ rò Byacè sudyă èthì, “Kayă bémũ tahe hékryá lahyă vă ná vă maũpè?”

¹⁹ Rò èthì hésù, “Taheherò a hé nè ná Giovanni Baptista, tahehe kuõkerò a hé ná Prèprò Elia, taheherò a hé ná prèprò dõ- nyenu tahe aklè tòprèprè ihtòhtwõprè kăkhyè prè,” a hé lahyă phúnuô.

²⁰ Rò Jesù sudyăke èthì, rò a hé èthì, “Thĩ kuõkelé-, thĩ hé vă ná ùpè?”

Rò Petru hésù lũ, “Nè ma Krístu dõ Cómarya nwóhtya è ná a ki mɛlwóhtekă prèluhekhuophũ yètahe nuõtòprè hò.”

²¹ Rò Jesù mekyă tătèkyă angó rò a hé èthì ná thĩ bè cuõ hésoluõní pè ù tòprè- to ní-.

Jesù Hésoluõ A Tèkhyácýèkhyácũ Ari-akyă Ná Atèthyè Ari-akyă

(Matteo 16:20-28, Marko 8:30-9:1)

²² Htuõrò a hé pè pò èthì, “Prèlu aphúkhũ mã văyè, a bè khyábè nyă tètýètècũ émyèécô pã, rò Judaphú aplóamũ akhuklô tahe ná bwídukhu tahe ná prèithyó tètýótètethya athará tahe ki cũ vă to, a ki thótanákyă vă pã. Û mètýèkyă vă pã rò thuõnyètõnyè pãnuô Cómarya ki mètýwõprè kăkhyè khyèthyá vă pã.”

²³ Htuõrò Jesù héso pè èthì pwõ- tòprè, “Kayă tòprèprè ki thézũ krwõ văkhyè hénuô, a tóbè mɛ phú vă thézũnõmɛ lũ nuõtahe, a mɛ cú- dû athéplò ma aní to. A bè záhtya nídyédũ a krusu pwõ- tõnyè rò a bè krwõ văkhyè. ²⁴ Mètéhérò kayă dõ a thézũ mɛlwóhtekă nídyé a thèplòhtwõprè tòprèprè nuô, a thèplòhtwõprè ki lamèkyă pã. Manàrò dõ văkhuvăkhyè rò kayă tòprèprè ki dyélyakýă a thèplòhtwõprè nídyè hénuô, a

ki níbè thèhtwõprè tacúprè pã. ²⁵ Kayă tòprèprè ki níbè lõ có hekhusíba a tètýwóhtyathè tahe có tadúro a ki lacúkyă a thèhtwõprè tacúprè yè hénuô abwío dõ lũgnè ítè? ²⁶ Kayă tòprèprè dõ a thétarè vă ná vălăvãngó yètahe tòprèprè nuô, shyé- prèlukayă aphúkhũ mãhó văyè ki hyăhó ná a taryèdutyèhtũ ná aphyè a taryèdutyèhtũ ná tanémókhuphũ sàsè tahe a taryèdutyèhtũ hópă akhènuô, vă ki thétarè kuõke lũ pã. ²⁷ Vă hé mãlakó có thĩ, kayă dõ a ihtòò bí thĩklèyè tahehenuô, bí èthì thyè tyahí tokhè, èthì ki myáhtyenó lahyă Cómarya hyă póhtyèpókè pã.”

Jesù Nèklô Htulya Khókyă Ari-akyă

(Matteo 17:1-8, Marko 9:2-8)

²⁸ Bí Jesù hébèhtuõ phúyè dõkhyè a phũ bãhó nyèl-wíthyó akhènuô, a éní Petru, Giovanni ná Jakomo rò a cuõhtya dõ so tòmè aļò rò Byacè Jesù kírè cuõkwícóbè bínuô. ²⁹ Bí a kwícóbè akhènuô, amèthè htulyahtya khólõ rò a hyeçă tahenuô abũplyatakhyèhtya lõplí có. ³⁰ Kayă hyă oluõhtyakhýè bínuô thényè rò a hébè ná Jesù. Èthì ma Mosè ná Prèprò Elia. ³¹ Rò a oluõhtya tộ ná mókhu a tètítètakhè tahe rò a hébè ná Jesù. Èthì hébè nídyélũ ná nyètyato pãnuô Jesù ki mɛlõmɛbãhtya Cómarya a tètaze-one yènuô pã, rò a ki thyèkyă bí ví Jerusalem akũnuô pã ari-akyă. ³² Petru ná a khõbóthyó tahe omyèníssè tadúro bí èthì thénèhtya akhènuô, a myáhtye Jesù a taryèdutyèhtũ tahe htuoõná kayă thényè ihtò otõkuõ ná lũ. ³³ Bí Mosè ná Prèprò Elia htecuõkyă hó akhènuô, Petru hé Jesù, “Byacè-, khălè bíyè tòpho rò atwó moryá lă. Pè ki isópè thĩ létũ thuõmè, tòmèrò nègnè, tòmèrò Mosè agnè, tòmèrò Prèprò Elia agnè.” (A hé phúyè tadúro a hékryá- ítènuô a thègnè nídyé to.)

³⁴ Bí Petru hébè pãprè akhènuô, óluõ tõba hyă oluõhtya rò a lapò tãbíkyă èthì. Bí óluõ lapòbí èthì akhènuô, a khõpacè tahe théisè lõplí có. ³⁵ Rò ngóprahte dõ óluõ akũ rò a hé, “È ma vãphúkhũ dõ vă nwóhtya htuoõhó è tòprè. Nídyă lahyă angó ní-.” ³⁶ Bí ngópra okuõhó akhènuô, a khõpacè yèthèthuõ myáhtye ná Jesù okyă túdũprè tòprè prè. Lõ- tètítèkyă dõ èthì myáhtye a htwohtya yètahenuô a hésoluõ pè ù tòprè- to, bínuõkhè èthì othuõtakrũ nídyé lõplí prè.

Jesù Zasímé Pacè Prèkhũphú Dõ Khínèkhĩnõ Mèbè Lũ Tòprè

(Matteo 17:14-18, Marko 9:14-27)

³⁷ Dõkhyètõnyè, bí èthì o dõ sokhu hită akhènuô, kayă bémũdu hyămyásũ có èthì tòplutòphè. ³⁸ Dõ kayă bémũ aklè tòprènuô a éhtõ, “Thará-! Vă kwíthézũ nè, nè myámõ vãphúkhũ yélè. Vãphúkhũ oprè tòprè- tuõ prè. ³⁹ Khínèkhĩnõ mèbè lũ rò a éhtõhtyakhýè. Htuõrò a mètaryé lũ rò akyăkũ bóbèhte. Khínèkhĩnõ yètõ-duõnuô, pwõphuõphuõ- a mèbè lũ rò a htecuõ zũnyè

to, a mecyemecû me thépráladýa lõ lú. ⁴⁰ Vã kwíthézò nê khõpacê tahe ki vèhtekyã pè lõ khínékhínõyê tadúro èthí vèhtekyã bétó.”

⁴¹ Byacê Jesú hé èthí, “Thí tètùtènyã oto, thí khàlèduõ nyacó! Vã bè onyê tòkuõpã ná thí bátè pã? Vã tóbè khyáthédò nyèpèkuõpã thí bátè?” A héntuõ phúnuôro a héke kayãphè nuôtòprè, “Èhyã nê phúkhũ bíyê.”

⁴² Bí pacèphè yètòprè hyã akhènuô, khínékhínõ mèlakhútã lõ dó hekhu rò a meytaryé lõ. Rò Jesú thèprwõ khínéyê, rò a zasímékyã pè lõ, rò a dyékaqhyé khyèthyã ná aphè. ⁴³ Kayã o bínuô pwõ- tòprè khyéthukhyéthé lõpí cõ Cómarya a tètòtèprya shyosõ yènuô cõ.

Jesú Hébé Põ Atèthyé Ari-akyã

(Matteo 17:22-23, Marko 9:30-32)

Bí ù pwõ- tòprè khyéthukhyéthé lõpãprè lõ- Jesú me tètòtèprya yètahe akhènuô, Jesú hésoluõ pè a khõpacê tahe, ⁴⁴ “Níďã tãtè lahyã ngó dó vã ki hésoluõ pè thí khõnyã yètahe ní-. Prèlukayã aphúkhũ máhó vãyê, ù ki isè tãkyã è dó prèlukayã a takhukũ pã.” ⁴⁵ Manáro a khõpacê tahe thègnèplõ lõ tètèbé yètòmũ angólasá to. Thyáphú èthí ki thègnè tãmé nuô, ù beuõbebíkyã angólasá prè. Èthí sudyãbũ Byacê Jesú tòprè- to.

Ûpè Htwõdulõ Û Pãpè?

(Matteo 18:1-5, Marko 9:33-37)

⁴⁶ Byacê a khõpacê tahe krékryã nídyélũ ná dó èthí aklènuô, ùpè ki htwõdulõ ù pãpè, phúnuô. ⁴⁷ Jesú thègnè èthí atètane dó a thèplòkũ tahe akhu-akhyé a éhyã pacê tòprè rò a nõhyã kahtò lõ dó akhãshyé, ⁴⁸ rò a hé èthí, “Kayã dó a myã vãmèthè rò a ki èmõsũ pacèphú thyánã yètòprè tòprèprènuô a èmõsũ hó vã hó. Rò kayã tòprèprè dó a ésũ vã nuõma a ésũ prè dó a nõhyãlyã vã yètòprènuô hó. Mètèhèro, kayã dó a tanepatí nídyélõ ané dó thíklè tòprèprè nuõma kayã dó a htwõdulõ ù hó.”

Kayã Dõ A Htésũ Thĩ To Nuõma, Máhó Kayã Dõ A Põ Nídyé Thĩ Hó.

(Marko 9:38-40)

⁴⁹ Giovanni héhte, “Byacê- pè myáhtye kayã tòprè dó a cuõ vèhtekyã khínékhínõ tahe ná nèmwi. A yõ otõkuõ dó pèamũkũ mato rò pè hé tãtũkyã lõ.”

⁵⁰ Manáro Jesú hésũ Giovanni, “Cuõpũ mètãtũ tã è tãmé. Mètèhèro kayã dó a htésũ thĩ to tahe nuõma kayã dó a põ nídyé thĩ hó.”

Samaria Dõ Tôdõ Dõ A Èmõsũ Jesú To

⁵¹ Bí mõnyèmõthè phũhyãhó dó ù ki éhtyahó Jesú dó mókhu akhènuô, a belyã athèplò ná a ki cuõ dó vĩ Jerusalem. ⁵² Jesú nõcuõone ré prèthũ tètítèkyã tahe dó nyè, rò thyáphú èthí ki taritaryã one pè Byacê agnè

lõ- plĩ nuôro, èthí htecuõ nuõ okuõlá dó Samaria dõtòdõ akũ. ⁵³ Manáro dòphúsophú tahe èmõsũ Jesú to, mètèhèro èthí thègnè tãtèhó ná è ki cuõ hó dó vĩ Jerusalem hó. ⁵⁴ Bí a khõpacê Jakomo ná Giovanni myáhtye èthí mephúyè rò, èthí hé Byacê, “Byacê, pè étã mi dó mókhu rò nõhyãlyã ùkyã lõ èthí pã nuõma nê thèplò o to è?” ⁵⁵ Jesú tarĩ kãkhyè rò a thèprwõ èthí. ⁵⁶ Rò èthí htecuõ plehyã khókyã dó aruô tódõ.

(Matteo 8:19-22)

⁵⁷ Bí èthí cuõ dó klyálo akhènuô, kayã tòprè hé Jesú, “Nè cuõ bítè- tãpho bèbè, vã ki krwõcuõkuõ ná nê rò vã htwõkuõ nê khõpacê.”

⁵⁸ Rò Jesú hésũ è, “Htwimĩ tahe o ná akũ, htuphú tahe o ná apwi, tadúro prèlukayã aphúkhũ máhó vãyê, bí vã léomyè kuõ tabéthèprã khãlè agnè prènuô a o tãpho- to.”

⁵⁹ A hé kuõke kayã dó aruôtòprè, “Krwõkuõ vãkhyè rò htwõkuõ vã khõpacê.”

Manáro yètòprè hésũ lõ, “Byacê, dyéré vã ashuõkhè dó vã ki kã iluõré kuõré vãphè ní-.”

⁶⁰ Jesú hésũ lõ, “Kayãthyè yètahenuô, nõiluõ nídyédũ ná kayã dó a thyè lahyã nuõtahe. Manáro nèyè, cuõ hésodõnyã pèré ù ná Cómarya htyéké ari-akyã.”

⁶¹ Dõ aruô pòke tòprè rò a hé, “Byacê- vã htwõkuõ nê khõpacê, manáro plwõkã hémõheryã kuõré vã ná vã hiphúphyãphú tahe.”

⁶² Jesú hésũ è, “Kayã tòprèprè dó a pũtãhtè rò a tarĩ kãkhyè nuô, abwítaryè o dó Cómarya ahtyèaké agnè tãcõ- to.”

Jesú Plwõcuõ Kayã Thuõthyótõshyè Ná Thényè

10 Htuõro Byacê Jesú nwóhtya róé pò hó a khõpacê dó aruô thuõthyótõshyè ná thényè † rò a nõcuõ èthí tãpho ná thényè. Rò a nõ cuõ ré lõ èthí dó dó pwõtòdõ akũ, vĩ pwõtòvĩ akũ ná khãlè pwõ- tãpho bí khãlè dó Byacê kíré cuõ yènuô tahe. ² A hé pè èthí, “Lèkébuõ akhãlè oelã, manáro prèkébuõ opatĩ- nyacó. Rò kwĩ lahyã lyãbyacè ná a ki nõhyã prèkébuõ tahe dó alyãkhu yènuô ní-. ³ Cuõmõ! Vã plwõcuõ hó thĩ phú ù plwõcuõ thímĩ tahe dó htwimĩ tahe aklènuô hó. ⁴ Rũpyè bèbè, pyèhó bèbè, khuphá bèbè, phyécuõnĩ tã tãcõ- tãmé ní-. Bí thĩ cuõ dó klyálo akhènuô, cuõ okuõ hémõheryã tã ù tòprè- tãmé ní-.

⁵ “Bí thĩ cuõnuõ dó hi tãmémè akũ khènuô, hérélõ, ‘Tèthèplò kacúkábé ki o dú dó hiyè tãmé akũ ní-!’ Hé lahyã phúnuô ní-. ⁶ Kayã dó a mõ tètètèdwõ ki o bínuô tòprè henuõma, a ki nĩbè dú nê tètèmõheryã a tètètèdwõ yènuô pã. Kayã dó a mõ tètètèdwõ ki oto henuô, nê tètèmõheryã tètètèdwõ yènuô a ki kãkhyètõ khyèthyã dú dó nê o pã. ⁷ O bí hinuô tãmé akũ rò hibyacè dyéedyéó thĩ ítètè- bèbè, tarú e lahyã,

† Liphã mú- nukhè tahehenuô, a rã thuõthyótõshyè.

mẹtèhèrò prēmẹtèphú tōprènuô, a tōkò nịbè nyã akhwóakè. Cuốilomyẽ ùhi tōmẽ htuỗ tōmẽ tãmẽ ní~.

⁸ “Thĩ cuỗnuỗ đố vỹ tōvỹvỹ akũ bikhếtẽ~ bèbè nuô, ù ki émọsũ thĩ kihèrò, ù dyée thĩ ìtếtẽ~ bèbè nuô, tarú e lahyã. ⁹ Zasímé pẹ kayã đố aswíasẽ bí vỹnuô tōvỹ akũ nuô. Rò heso pẹ kayã o bínuô tahe, ‘Cómarya kírẹ pōhtyẽpōkẹ amọnyemọthẽ nuô a hyātuợphũ hó ná thĩ hó.’ ¹⁰ Manárò bí thĩ cuỗnuỗ đố vỹ tōvỹvỹ akũ khènuô, ù ki émọsũ thĩ to kihèrò, cuỗ đố klyádukũnuô, rò cuỗ hé, ¹¹ ‘Thĩ vỹkũ hemũ đố a byáma pẹ khanyẻlẻ yẻtahenuô, pẹ thuỗtặkyã pẻhỗ thĩ hó. Pẻ thẻzũ nỏthẻgnẻ thĩ ná pẻ dyakyãhỗ thĩ hó. Manárò tởma lahyã ná Cómarya kírẹ pōhtyẽpōkẹ amọnyemọthẽ nuô a hyātuợphũ hó.’ ¹² Vã hé thĩ, shyẻ~ Cómarya ciryã prẻlukayã pã akhẻnuô, è ki thẻzủnỉ lổklỗ pã cỏ vỹ Sodom yẻnuô ná a thẻzủnỉ vỹẻ tỏvỹnuô pã.

Vỹ Đố A Zũeto Tahe (Matteo 11:20-24)

¹³ “Vỹ Chorazinhũ thĩ~, tẻciryã ki hyãbẻ mặlakỗ cỏ thĩ pã. Thĩ vỹ Bethsaidaphũ tahe bèbẻ, tẻciryã ki hyãbẻ kuỗ cỏ thĩ pặpã. Tẻprỏtẻprỷa đố vã dyẻluỗ pẻ hó thĩ tahenuô, vã ki dyẻluỗ tẻbye đố vỹ Tyre ná vỹ Sido hẻnuôma, htyẻphủkẻphủ bínuô tahe klyã onyão đố kỏphẻmũkhu rò èthĩ klyã kũthyãhtyã hyecạprủ đố a dyẻluỗ ná èthĩ zạ nỉdũ khyẻ anẻ hò, èthĩ ki mẹ lahyã phủẻ nyẻlặhỗ. ¹⁴ Shyẻ~ tẻciryã amọnyẻ hyātuợ pã rò, vỹ Tyrephũ ná vỹ Sidophũ yẻtahenuô, Cómarya ki thẻzủnỉklỗ ná thĩ pã. ¹⁵ Vỹ Capernaumphũ thĩ~, thĩ tane dyẻ cỏ lahyã thĩnẻ ná Cómarya dyahtyalỗ tuợ cỏ thĩ đố mỏkhu ẻ? A dyahtyalỗ tuợ ná thĩ to. A ki vỹtặkyã thĩ đố Mỏrapỏtỷa kũ pã!”

¹⁶ Jesũ hé a khỏpacẻ shyẻthẻnyẻ yẻtahe, “Kayã đố a nỉdặ thĩngỏ tahe nuôma mặhỗ a nỉdặ hó vặngỏ hó. Kayã đố a htẻsũkyã thĩ tahe nuôma a htẻsũkyãhỗ vã hó. Rò kayã đố a htẻsũkyã vã tahe nuôma a htẻsũkyãhỗ kayã đố a nỏhyãlyã vã yẻnuô tỏprẻ hó.”

Kayã Thuỗthyótỏshyẻ Ná Thẻnyẻ Kặkhyẻ Tuợ

¹⁷ Kayã thuỗthyótỏshyẻ ná thẻnyẻ kặkhyẻtuợ lahyã ná tẻthẻluợphỏphủ. Rò èthĩ hé Byacẻ, “Byacẻ, bí pẻ pỏ ná nẻmwĩ akhẻnuô, khỉnẻkhỉnỏ rò a cẻcỏ cỏ pẻngỏ cỏ.”

¹⁸ Jesũ hẻsũ èthĩ, “Vã myãhtyẻ Cómarya mẻpẻ khỉnẻricyã khuklỗ rò a o đố mỏkhu latặ thỷã cỏ ná shyẻlỉbỏ nuô cỏ. ¹⁹ Nỉdặ lahyã! Thyáphủ thĩ ki khẻzỉcuỗ đố rútahe ná dặmẻtahe akhu pã, rò thĩ ki mẻpẻkyã khỉnẻricyã khuklỗ đố a thẻhte thĩ yẻtỏduỗ a tẻprỏtẻprỷa tahe lỏ~ plỉ agẻnẻ pặnuô rò, vã dyẻhỗ thĩ tẻprỏtẻprỷa hó. Rò tẻ đố a ki mẻbẻmẻsẻ thĩ nuô a opặ tỏcỏ~ to. ²⁰ Manárò, khỉnẻkhỉnỏ tahe cẻcỏ thĩngỏ khukhyẻrỏ thẻkrủ lahyã tặmẻ ní~. Thẻkrủ lahyã đố ù rặmặ a hó thĩmwĩ đố mỏkhu yẻnuô.”

Jesũ Thẻkrủthẻlỗ

(Matteo 11:25-27, 13:16-17)

²¹ Bínuôkhẻ, đố Thẻ Sặsẻ Byacẻ akhu-akhẻrỏ Jesũ lổbặ ná tẻthẻkrủthẻlỗ rò a hé, “Kỏ~ mỏkhu Byacẻ, hekhu Byacẻ, vã Phẻ Cómarya~, vã hẻbwỉhẻtaryẻ nẻ, tẻ đố nẻ dya đốudỏbỉ pẻ prẻthỉphẻphủ tahe ná prẻpủthẻgnẻtẻphủ tahenuô, nẻ dyẻluỗhtyã pẻhỗ ná kayã đố a tanẻpatỉ nỉdyẻ anẻ thyánã pacẻphủ nuôtahehỗ akhu-akhẻ, vã hẻbwỉhẻtaryẻhtyã nẻ. Kỏ~ phẻ~, nẻ thẻplỏo thẻplỏtỏ mặnyãhỗ ná a kibẻ htwỏhtyanyã phủyẻhỗ akhu-akhẻ, vã hẻbwỉhẻtaryẻ nyacỏ nẻ.

²² “Vặphẻ dyẻtặlỗ hó vã tẻpwỏ~ tỏcỏ hó. Phủkhũ ma ùpẻnuô ù thẻgnẻ tỏprẻ~ to. Thẻgnẻ túprẻ phẻtỏprẻ prẻ. Rò phẻ ma ùpẻnuô ù thẻgnẻ tỏprẻ~ to, thẻgnẻ túprẻ phủkhũ ná kayã đố phủkhũ nwỏhtyã lủ đố a ki dyẻluỗ pẻ lủ pã nuôtahe prẻ.”

²³ Htuỗrỏ Jesũ tarỉ kặkhyẻ đố a khỏpacẻ tahe a o rò a hẻsohuô pẻ èthĩ, “Lỏ~ kayã đố a myãhtyẻ hó tẻđỏ thĩ myãhtyẻ hó yẻtahe tahenuô, èthĩ nỉbẻhỗ tẻsỏrisỏbũ hó. ²⁴ Vã hé pẻ thĩ, prẻprỏẻprẻ ná khwỉẻprẻ đố a ohtwỏprẻ đố~ nyẻnu tahenuô, èthĩ thẻzũ myãhtyekuỗ lahyã tẻ đố thĩ myãhtyẻ yẻnuôtahe tadủrỏ èthĩ myãhtyenỏ kuỗ to. Htuỗtỏ èthĩ thẻzũ nỉhuỗkuỗ lahyã tẻ đố thĩ nỉhuỗ nuôtahe tadủrỏ èthĩ nỉhuỗnỏ kuỗ to.”

Samariaphũ Đố Aryã Tỏprẻ Atẻdyã Khặkhongỏ

²⁵ Prẻithỷo tẻthyótẻthỷa athará tỏprẻ kahtỏ rò a thẻzũ cẻmyámẻmyã Jesũ a tẻcyátẻdẻ tahe rò a sudyã Jesũ, “Thará~, thỷáphủ vã ki nỉbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ nuô, vã tẻbẻ mẹ phứtẻ?”

²⁶ Jesũ hẻsũ è, “Lisặsẻ a tẻthyótẻthỷa hé phứtẻ? Nẻ hỏbẻnỏ rò nẻ thẻgnẻ phứtẻ?”

²⁷ Rỏ a hẻsũ, “Thĩ bẻ mỏ lỏthủlỏthẻ thĩ Byacẻ Cỏmarya ná thĩ thẻplỏ sỉmẻlỏ, mỏ lỏthủlỏthẻ è ná thĩhẻthẻre, mỏ lỏthủlỏthẻ è ná thĩ tẻtanẻ lỏ~ plỉ. † Thĩ bẻ mỏ nỉdyẻ thỉhỉ khặsỏkhặshỷẻ tahe phủ thĩ mỏlyã nỉdyẻ thỉnẻ nuô.” ††

²⁸ Jesũ hẻsũ è, “Nẻ tẻhẻsũ vã nuôma atỏ hó. Ohtwỏprẻ krwỏ thyánã nẻ hẻnuô, rò nẻ ki nỉbẻ dủ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ pã.”

²⁹ Manárò a thẻzũ dyẻluỗ anẻ phủ kayã cỏ tỏprẻnuô akhu-akhẻ a sudyã Jesũ, “Kayã o đố vặhỉ khặsỏkhặshỷẻ tahe rò ma ùpẻpẻ?”

³⁰ Jesũ hẻsũ lủ, “Bẻtỏphủỗ, kayã o tỏprẻ, a o đố vỹ Jerusalem rò a cuỗ đố vỹ Jeriko. Rỏ bí a cuỗ akhẻnuô, a cuỗ tặsủ ná prẻpủphẻ zẻplẻẻ ù tahe, rò èthĩ plwỏkyã lủ lủ hyecạ, mủpỏ lỏ lủ rò a phủthyẻ talỉ cỏ rò a dya-okyã prẻ lủ phủnuô prẻ. ³¹ Bínuôakhẻ, prẻlủtyã tỏprẻ cuỗrỏwỏklyã nuôtỏbỏ rò a myãhtyẻ lủ tadủrỏ a cuỗvỏkyã prẻ lủ prẻ. ³² Nyẻtyato rò Leviphủ tỏprẻ hyātuợkuỗ

† 10:27 Li Dỏnyã 6:5 †† 10:27 Li Cỏbucỏbẻ 19:18

bínuô hó rò a myáhtye lǔ tadúro a cuóvòkyã kuõ prèpré. ³³ Manáro Samariaphú tôprè htecuókyã rò bí a hyãtuõ bí kayã bèpyãbèsě yětôprè a o akhènuô, a myáhtye lǔ rò a thézòní lǔ. ³⁴ A cuó dó lǔo rò a plò pè lǔnèhtyã yětahenuô ná tềkhuhtyě, rò a bobí pè lǔ. A mệhtuõ phúnuôro a dyahtyaní lǔ dó a tathílo, rò a cuó thǔ lǔ dó sǐpréléo hitômě akǔ rò a myákhwèní lǔ bínuô. ³⁵ Dókhýe tônýenuô, a phyéhte rǔzye nyěbè † rò a dyé ná prèopphi yětôprè rò a hé lǔ, 'Myákhwèní ryá è ní~ rò shyé~ và katuõ khyěthyá pã rò, aìo pò bá~ tề pãnuô và ki dyé pò dǔ nệ pã.'"

³⁶ Rò Jesũ mẹtadũkyã atèdyá rò a sudyã prèithyó tètthýótètthya athára yětôprè, "Nệ tanẹ myámyá kayã yětthéthuõ aklè nuôma, bítètôprè rò a htwõ prèpúphe zéplée ù yétahe mũ lǔ nuôtôprè ahi khãòkhãshyè pè?"

³⁷ Rò a hészũ Jesũ, "Kayã dó a thézò məcwòní lǔ nuôtôprè prè."

Rò Jesũ hészũ lǔ, "Cuó mẹkuõ phúnuô ní~."

Jesũ Cuóolè Kuõ Martha Ná Maria

³⁸ Bí Jesũ ná a khõpacě tahe cuó plehyã pò klyã dó nyè akhènuô, èthĩ cuónuõ dó dõtôdõ rò prèmò dó amwí ná Martha héyě tôprènuô a émòsũ lǔ dó a hidókũ. ³⁹ Apuõprèmò dó amwí ná Maria o tôprè. Rò a onyão bí Byacè a khãduôshyè rò a nĩdã lǔ tètthýoithya tahe. ⁴⁰ Martha tanesúsá ná a tẹphyétèmẹ tahe akhu-akhyè, a cuóto dó Jesũ a o rò a cuó hé lǔ, "Byacè~ và puõprèmò məcwòkuõ và tôcô~ to, và bèmẹ lỏ nĩdyé túdũ prè tôprè prè, rò nệ hé pè kuõ và tôcô~ to ẻ? Hé pè và rò nõcuõ məcwò kuõ và to!"

⁴¹ Rò Jesũ hészũ lǔ, "Martha, Martha! Nẹkúnẹkyã rò nệ thèplò súzá ná tèmẹ émyéécô có. ⁴² Manáro tề dó alõnuô a o prè tôcôcô tuõ prè. Maria nwóphyé htuõhó tề dó aryáklõ yětôcô hó. ù phyéphekyã cyã pã è tôprè~ to hó."

Jesũ Ithyó Pè Tèkwícóbbě Ari-akya

(Matteo 6:9-13, 7:7-11)

11 Tônýekhě Jesũ kwícóbbě dó khãlẹ tôpho. Bí a kwícóbbě htuõhó akhě, dó a khõpacě tahe aklè tôprènuô a hé lǔ, "Byacè, ithyó pè kuõ pè tềkwícóbbě phú Giovanni ithyó pè a khõpacě tahenuô."

² Jesũ hé èthĩ, "Bí thĩ kwícóbbě akhènuô, kwí lahyã phúyě ní:

'Kõ~ phě~ ù ki diyadudyahtũ bezúbennyã nĩdũ nèmwi sãsě yě ní~. Nệ ki hyã isóo nĩdũ nệtyènẹkẹ ní~.

³ Dyépè pè léeléo dó pè lobè è tônýe ná tônýe agnẹ yènuô tahe ní~.

⁴ Plwõkyã pèrè pè tètthũ tahe ní~. Mẹtèhèrò pè plwõkyã htuõhó ù tèmethũ dó ù mệthũ pè nuôtahe hó. Nõcuõnuõ tã pè dó tềilo-ilyã aklènuô tãmé ní~."

† Rǔzye denari nyěbè

⁵ Htuõrò Jesũ hé a khõpacě tahe, "Hékuõrè dó thĩklè tôprèprènuô a ki cuó dó a khõbóthyó tôprè ahi bí mõnẹkhě rò a ki cuóhé lǔ, 'Khõbóthyó dyélókuõrè và nẹkhómũ thuõklõ. ⁶ Và khõbóthyó tôprè a cuóklyã rò a hyãtuõkuõ và rò và lẹdyéesũ è sèesèò o pã tôcô~ to hỏ.'

⁷ "Rò a khõbóthyó o dó hidókũ yětôprè ki hészũ lǔ, 'Məsúsá pã tã và tãmé. Và mẹ mahó vãkadã hó, rò và ná vaphũ tahe pè cuóomyè lỏ hó. Và kahtò dyé cyã pã nệ to.' ⁸ Phúnuôro và hé thĩ, dókhýe rò akhõ yětôprè ihtò dyé pè lǔ khómũ, manáro dó èthĩ yỏ mọ nĩdyé ny-accó lǔ akhu-akhyè yènuô mato. A yỏ kwítadũ lǔ akhu-akhyè a dyé pè lỏ lỏ~ tề dó a lo nuôtahe prè.

⁹ "Phúnuô akhu-akhyè và hé thĩ, kwí mỏ lahyã, thĩ ki nĩbè pã! Myápũ mỏ lahyã, thĩ ki myáhtye pã. Dòmõ lahyã kadãnuô, Cómarya ki bãmõ pèdũ thĩ pã.

¹⁰ Mẹtèhèrò lỏ~ kayã dó a kwítè tahenuô, a ki nĩbè pã, rò lỏ~ kayã dó a myápũ tề tahenuô, a ki myáhtye pã, rò lỏ~ kayã dó a dò kadã tahenuô, Cómarya ki bãmõ pè lỏ pã.

¹¹ "Thĩ dó a htwõ phě tahenuô, thĩphú ki kwíe thĩ tềphú rò, thĩ dyée è ná rú nuôma a o nyã tôprèprè ẻ?

¹² Matorò thĩphú ki kwíe thĩ shyedye rò thĩ dyée è ná dãmé ẻ? ¹³ Thĩ ma kayã dó a cyëricyã taheprè tadúro thĩ thègně dyée thĩphúthĩlye tahe ná tềdõ aryã tahe có kihèrò, tanemyámõ lahyã thĩphě dó mỏkhu yětôprènuô, a ki dyé tặtẹ málakõ pè có kayã dó a kwíhtya lǔ Thè Sãsě Byacè yènuô pã."

Jesũ Ná Beelzebul

(Matteo 12:22-30, Marko 3:20-27)

¹⁴ Jesũ vệtekyã khĩné dó a mẹpè ù nuôtôduõ. Bí khĩné htecuókyã htuõhó akhènuô, kayãpè yětôprè hébè cyã kakhýe khyěthyá rò kayã bémũ tahe khyéthukhyéthé nyacó. ¹⁵ Manáro kayã tahehe rò a hé, "A vệtekyã cyã khĩné tahe phúyè nuôma mạprè khĩné khuklódu Beelzebul dyé lǔ tètaryèppopyã prè." ¹⁶ Kayã dó aruô tahe hyãkwí khãkhomyábyepèrè Jesũ ná a ki dyéluõ pè èthĩ tẹpọtèpyã dó a o dó mỏkhu hyã tôcôcô.

¹⁷ Manáro Byacè Jesũ thègně èthĩ tẹtane tahe rò a hé èthĩ, "Kètòkẹ akũnuô akayã tahe kisákipã nĩdyédũ lǔ tôprè ná tôprè kihèrò a lǔpruõlǔpyãkyã pã. Hiphú-phyãphú tômuõ dó a krũklè nĩdyé lǔ to rò a kiklyék-ingã nĩdyé lǔ henuô, a ki lǔpruõlǔpyãkyã lỏ lỏ pã.

¹⁸ Phúnuô akhu-akhyè, khĩnécýã khukló ahtyèaké ki o ná khĩnékhĩnõ dó a mẹtakhwótakè nĩdyé khyèlũ tòmũ ná tòmũ henuô, a oklòsóma cyã to. Mamètè và hé phúyè henuôro, thĩ hé ná và vệtekyã khĩné tahe nuôma mạprè Beelzebul dyé và tẹpọtèpyã akhu-akhyè prè, thĩ hé lahyã phúnuô. ¹⁹ Kí và vệtekyã khĩné tahe ná Beelzebul a tẹpọtèpyã prè hèrò, thĩ khõpacě tahe vệtekyã khĩnètahe ná ùpè a tẹpọtèpyã pè? Thĩ hébè yè athũ prè nuô, thĩ khõpacě tahe ki khyáluõ athè pã.

²⁰ Manárò, vǎ ki vĕhtekyǎ khĭnĕkhĭnĕ yĕtahe ná Cómarya a tĕpřotĕpřya kihĕrò yĕnuôma a zũluôhó ná Cómarya ki hyǎ pŏhtyĕpŏkĕ yĕnuô a hyǎtuôhó dŏ thĭ o hó.

²¹ “Bí kayǎ hĕshyoresŏ tŏpřĕ opwŏodwŏ nĭdyĕ ná a takuŏtabĕ rò a opŏ nĭdyĕ ahi akhĕnuô, a tǎmuŏtǎtĕ tahe lamĕ cyǎ to. ²² Manárò, bí kayǎ hĕshyoresŏklŏ ná ě tŏpřĕ hyǎsápĕkyǎ ě akhĕnuô, a ki phyĕphekyǎ lŏ lŭ takuŏtabĕ dŏ a thĕlĕ nĭdyĕ yĕtahe rò a tǎmuŏtǎtĕ yĕtahenuô, a ki ibĕ pĕ lŏ ná akhŏ tahe pǎ.

²³ “Kayǎ tŏpřĕpřĕ dŏ a pŏ nĭdyĕkuŏ vǎ to nuôma, mǎhŏ kayǎ dŏ a htĕkyǎ hó vǎ hó. Kayǎ tŏpřĕpřĕ dŏ a ihtuŏplŏ cwŏkuŏ vǎ to nuôma mǎhŏ kayǎ dŏ a mĕ lŭpřuŏlŭpřya tĕ hŏ.

Khĭnĕkhĭnĕ A Kǎkanuŏ Mĕbĕkhyĕ Ũ

(Matteo 12:43-45)

²⁴ “Bí khĭnĕkhĭnĕ tŏduŏ htĕcuŏkyǎ htũhŏ dŏ kayǎ tŏpřĕ akŭ akhĕnuô, a htĕcuŏ dŏ khǎlĕkrǎkrĕ tŏpho rò a cuŏ myǎpŭ akhǎlĕ lĕokuŏ tabĕthĕpřa tadúro a ki myǎhtyĕ akhǎlĕ tŏpho~ to hĕrò, a hĕlyǎ nĭdyĕ anĕ, ‘Vǎ ki kǎkhyĕ khyĕthyǎ dŏ vǎhi dŏ vǎ lĕhtĕcuŏkyǎ ě nuŏtŏmĕ hĕni,’ a hĕ phúnuô. ²⁵ Rò bí a kǎtuŏ khyĕthyǎ dŏ kayǎ nuŏtŏpřĕ a o akhĕnuô, a kǎmyǎhtyĕ dŏ akhǎlĕ lĕyĕ yĕnuô, aplĭaphuŏ ryǎ, a o tanǎtashuŏ twŏryǎ lŏplĭ cŏ pwŏtŏcŏ. ²⁶ Rò a htĕcuŏ ěkanĭ pŏ akhŏ dŏ a cyĕricyǎ lŏklŏ cŏ ná lŭnuô thuŏthyŏtŏduŏ cŏ rò ěthĭ kǎkanuŏ o lahyǎ bĭnuô. Rò kayǎ nuŏtŏpřĕ ki cyĕ lŏklŏ cŏ ná a khǎlĕlyĕ nuô cŏ pǎ.”

Tĕsŏri Mǎlakŏ

²⁷ Bí Jesŭ hĕbĕhtuŏ ngŏ phúyĕ akhĕnuô, přĕmò tŏpřĕ o dŏ kayǎ orŏoĕ aklĕ rò a ěhtŏcuŏ Jesŭ, “Přĕmò dŏ a phúo nĭdyĕ nĕ rò a dyĕŏnú nĭdyĕ nĕ nuŏtŏpřĕ nuôma mǎhŏ přĕmò dŏ a nĭbĕ tĕsŏri hó.”

²⁸ Manárò Jesŭ hĕsŭ lŭ, “Kayǎ dŏ a nĭbĕ mǎlakŏ tĕsŏri nuôma mǎhŏ kayǎ dŏ a nĭhuŏ Cómarya alǎangŏ rò a cŭe nuŏtahe přĕ.”

Ũ Kwĭmyǎ Tĕpřotĕpřya Tŏcŏ

(Matteo 12:38-42, Marko 8:12)

²⁹ Bí kayǎ bĕmŭ hyǎplu ná hyǎplu dŏ Jesŭ o akhĕnuô, Jesŭ hĕ ěthĭ, “Kayǎ yĕtŏhtŭ tahe acyĕaricyǎ nyacŏ. ěthĭ cuŏkwĭmyǎ tuŏ vǎ tĕmĕ tĕpřotĕpřya tŏcŏ manárò vǎ ki dyĕluŏ pĕtŭpřĕ ěthĭ tĕpřotĕpřya tŏcŏ dŏ athyǎná Přĕpřo Jona nuô pǎ přĕ. ³⁰ Phŭ Jona htwŏhtyǎ tĕmǎtĕdyǎ tŏcŏ dŏ Ninevephú tahe agnĕnuô, přĕlukayǎ aphúkhŭ mǎhŏ vǎyĕ a ki mǎ kuŏdŭ tĕmǎtĕdyǎ tŏcŏ dŏ kayǎ khŏnyǎyĕ tŏhtŭ tahe agnĕ pǎ.

³¹ Tĕcĭryǎ amŏnyĕ pǎ tŏnyĕnuô, kĕ dŏ cílyǎ tŏkyĕ akhwĭmuŏ Sheba ki ihtò tŏkuŏ ná kayǎ dŏ a htwŏpřĕ khŏnyǎyĕ tŏhtŭ tahe pǎ rò a ki betĕthŭ dŏ ěthĭ yĕtahe alŏ pǎ, mĕtĕhĕrò thyáphú a nĭhuŏnŏ kuŏ Khwĭ Solomo

a tĕthyŏithyǎ dŏ a lŏbǎ ná tĕthĭphĕ yĕtahe agnĕnuô, a o cŏ dŏ kĕyĕ dŏ aruô tŏkĕ tadúro a hyǎ cŏ. Rò vǎ hĕ thĭ, kayǎ dŏ aduklŏlŏ cŏ ná Khwĭ Solomo nuô a o bĭyĕ tŏpřĕ. ³² Shyĕ~ tĕcĭryǎ amŏnyĕ pǎ tŏnyĕnuô, vĭ Ninevephú tahe ki ihtò rò betĕthŭ dŏ kayǎ khŏnyǎ yĕtŏhtŭ tahe alŏ pǎ, mĕtĕhĕrò bí ěthĭ nĭhuŏbĕ Jona hĕsodŏnyǎ pĕ ěthĭ akhĕnuô, ěthĭ zǎ nĭdŭ kyǎlŏ. Rò vǎ hĕ thĭ, kayǎ dŏ aduklŏlŏ ná Jona nuô, a o bĭyĕ tŏpřĕ.

Nĕklŏ Atĕlĭ

(Matteo 5:15, 6:22-23)

³³ “Ũ isĭlĭ htũ mi rò ũ dyauŏbí lŭ takhyǎ~ to, kimǎtorò ũ dya lŭ dŏ cŏlĕ takhyǎ~ to. Thyáphú a ki lĭ pĕ kayǎ dŏ a hyǎnuŏ tahe agnĕ rò, ũ dyahtyǎ ě dŏ mikŏřĕkhu. ³⁴ Thĭ mĕthĕplŏ tahe nuôma athyǎná mikŏ tŏmĕ dŏ thĭ nĕklŏ agnĕ yĕnuôhŏ. Thĭ mĕthĕplŏ ki lĭsĕryǎ hĕrò, thĭ nĕklŏ sĭpřĕlŏ luŏlĭphŏ ryǎlŏ hó, manárò thĭ mĕthĕ ki khĭ hĕrò, thĭ nĕklŏ sĭpřĕlŏ a khĭlŏplĭ hó. ³⁵ Mĕphúnuôrò tĕlĭ o dŏ thĭkŭ yĕnuô, thyáphú a ki htwŏ tǎ tĕkhĭtĕlĕ tǎmĕnuô, rŏnĭ lahyǎ thĭnĕ ní~. ³⁶ Phúnuôrò thĭ nĕklŏ sĭpřĕ ki lŏbǎ ná tĕlĭ, rò a ki o dŏ tĕkhĭtĕlĕ akŭ to hĕnuô, a ki lĭtakhĕrasŏ lŏ thĭ nĕsĭpřĕ thyǎná mikŏ tŏmĕ lĭ takhĕrasŏhtyǎ dŏ thĭgnĕnuô pǎ.”

Jesŭ Betĕthŭ Dŏ Pharisĕophú Ná Přĕithyŏ Tĕthyŏtĕthya Athǎrá Tahe Alŏ

(Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 20:45-47)

³⁷ Bí Jesŭ hĕbĕhtuŏ akhĕnuô, Pharisĕophú tŏpřĕ ěĕ lŭ dĭ rò a krwŏcuŏkuŏ dŏ lŭhi. ěthĭ kĭřĕ e lahyǎ hó dĭ rò a cuŏ onyǎo lahyǎ dŏ đĭřĕ khǎshyĕ. ³⁸ Jesŭ kĭřĕ ěĕĕ akhĕnuô, a sĭplĭ kuŏŭ atakhu to rò Pharisĕophú dŏ a kremyǎ lŭ yĕtŏpřĕnuô, a khyĕthukhyĕthĕ kanŏ~ to, mĕtĕhĕrò Judaphú alĕklŏ o ná bí ũ e tyahĭ sĕ tonuô ũ tŏbĕ sĭplĭřĕ takhu.

³⁹ Phúnuô akhu-akhyĕ Byacĕ Jesŭ hĕsŭ lŭ, “Pharisĕophú thĭ, thĭ sĭplĭ ryǎ nyacŏ bělŏ ná đĭbĕ dŏ aklŏ nuŏtŏkyĕ cŏ. Manárò dŏ thĭ thĕplŏkŭnuô, a lŏbǎ cŏ ná tĕkŏvĕkŏpra e nĭdyĕnyĕ ná tĕmŭmyǎricyǎ thĭtahe cŏ.

⁴⁰ Kayǎ olŏoklŏ thĭ~, Cómarya dŏ a byǎlyǎ tĕaklŏ yĕtŏpřĕnuô, akŭ nuôma a byǎlyǎlyǎ, mǎto ě? ⁴¹ Tĕ dŏ a o dŏ thĭ bělŏkŭ ná thĭ đĭbĕkŭ nuŏtahenuô, dyĕkyǎ ná kayǎ sŏphǎsŏryaphú nuô túma tĕlŏ~ plĭ ki mwŏplĭ lŏ dŏ thĭgnĕ přĕ.

⁴² “Pharisĕophú thĭ~ tĕcĭryǎ ki bĕ mǎlakŏ cŏ thĭ pǎ, mĕtĕhĕrò thĭ phyĕ lŏvyǎlĕ, bŏkhĕlĕ ná lŏ~ thŏtŏbyǎlĕ yĕtahenuôrò thĭ lŭtyǎ ná Cómarya pwĭshyĕtŏpwĭ. Manárò thĭ myǎ bĕkhtŏpřuŏkyǎhŏ tĕcŏtĕtĕ ná tĕmŏ Cómarya tahe hó. Thĭ dyĕ pwĭshyĕtŏpwĭ nuôma amǎ hó. Túnuŏhtuŏto, thĭ tŏbĕ dyakŭyǎnĭ tĕcŏtĕtĕ ná tĕmŏ Cómarya yĕnuŏtahe to.

⁴³ “Pharisĕophú thĭ~, tĕcĭryǎ ki bĕ mǎlakŏ cŏ thĭ pǎ, mĕtĕhĕrò thĭ thĕzŭ onyǎo lahyǎ khǎlĕ htŭalŏ dŏ ũ

bezûbenyá è dõ tètõbèhõkũ nuõtãhe, htuõto dõ klékũ nuõtèbè thĩ thézũ nõhèbè bezũ ní ù ná thĩnè.

⁴⁴ “Tètìciryã ki bè málakõ có thĩ pã, mètèhèrò thĩ thyaná luõkhu dõ ù mèmámèdyã lũ to tahe, rò kayã tahe cuõ dõ lũkhu tadúro ù thègnè ná luõkhu mato.”

⁴⁵ Prèithyó tètìyótètèhya athará tòprè hé Byacè, “Thará~, nè hé ngó yètõmũ nuõtãhe nè hé takhwótakè hé mũmyáricyã prè pè vã.”

⁴⁶ Rò Jesũ hèsũ è, “Prèithyó tètìyótètèhya athará thĩ~, tètìciryã ki bè málakõ kuõ có thĩ pãpã, mètèhèrò thĩ dyahtya tètìyótètèhya dõ ùlõ dõ athyaná tètìvítèzã dõ ùvítèzã zũ è to tahe, manáro thĩ rò, thĩ ki cõtewõ pèkuõ ù tètìvítèzã yètahe agnènuõ, thĩ ki cõtìyãcwõ kuõ prè ná thĩ kanõ tòmè prènuõ, thĩ hyätòbè to.

⁴⁷ “Thĩ bèbè, Cómãryã ki ciryã málakõ có thĩ pã, mètèhèrò thĩ byã pè prèprõ dõ thĩphyètìphũ ù mètìyè èthĩ mú~ nukhè nuõtãhe aluõkũ ná lõ nuõ.

⁴⁸ Phúnũrò thĩ dyéluõ líphõ cóhõ thĩnè ná thĩ thèplõ oícũ tõkuõ, thĩ thèplõ thiyákuõhõ ná thĩphyètìphũ dõ~ nyènu tahe mètètũ nuõtãhe hõ. Mètèhènuõ thĩphyètìphũ tahe rò a yõ mètìyè prèprõ nuõtãhe, thĩ rò thĩ yõ byã pè prèprõ nuõtãhe aluõkũ a yõ mènũ.

⁴⁹ Dõ tètìtèkyã yètõcõ akhu-akhyè, Cómãryã o ná a tètìphè rò a hé, ‘Vã ki nõhyã pè èthĩ prèprõ tahe, ná prèdõnyãphũ tahe pã, rò èthĩ ki mètìyèkyã tahehe pã, taheherò èthĩ ki mètìyèkyã lũ pã.’ ⁵⁰ Phúnũ akhu-akhyè cáhtya dõ hekhuhtwólũ mókhuhtwõtè akhè, lõ~ kayã dõ a mètìyè prèprõ tahe a tètìnuõ, Cómãryã ki ciryã dõ kayã yètõhtũ yètahe pã. ⁵¹ Vã hé thĩ~, cáhtya bí Adam aphũ mètìyè nídyè apuõ Abèlè nuõtã tuõhyã dõ ù mètìyè Zekaria dõ tètìlũyã akhálè ná tètìkhálèsãsè aplèkũnuõ, Cómãryã ki ciryã málakõ có dõ thĩ yètõhtũ tahe pã.

⁵² “Prèithyó tètìyótètèhya athará thĩ~, tètìciryã ki bè málakõ có thĩ pã, mètèhèrò thõhti dõ ù lèvímõ tètìphè ahi akadã yènuõ, thĩ phyécũkyã. Thĩnè nídyè rò thĩ nuõ toto, kayã dõ a thézũ cuõnuõ tahe rò thĩ mètätũ èthĩ thĩ.”

⁵³ Bí Jesũ htecuõkyã htuõhõ èthĩ khálè akhènuõ, prèithyó tètìyótètèhya athará tahe ná Pharisèophũ tahenuõ, a mètakhwótakè nyacó lũ rò pũ sudyãhtõ-sudyãlyã élá lũ ngó tahe. ⁵⁴ Thyáphũ èthĩ ki pũní lũ tètìhèbèthũ tahenuõrò, èthĩ opõ nídyè lũ tètìhèbè tahe.

Tètìyèrò Kayã Cyézócõtè Byepreané Tahe Ari-akyã

12 Bínũkhè kayã bémũ dõ aríkũ hyã oplõoplũ bã-tapí lõ có, a tuõ có dõ tòprè ná tòprè zíbè khyè có lũ akhènuõ, Jesũ hèsõ-one a khõpacè tahe, “Rõní lahyã thĩnè ná Pharisèophũ tahe ahuõmũ dõ èthĩ cyézócõtè byepre anè nuõtãhe ari-akyã. ² Lõ~ tètì dõudóbĩ tahenuõ, Cómãryã ki bãmõhtya luõlõ è pã, rò lõ~ tètìmèhuòmèthwé tahenuõ, Cómãryã ki mètèluõlõ è pã. ³ Phúnũ akhu-akhyè ngó dõ nè

hèbè dõ mòkhĩ tahenuõ, ù ki níhuõke è dõ mòsèklè pã. Htuõrò ngó dõ nè hèbèhuòhèbèthwé è dõ hidókũ tahenuõ, ù ki htyã èhtõluõ è dõ hikhwokwókhu pã.

Kayã Dõ Pè Tòbè Thèisè È

(Matteo 10:28-31)

⁴ “Vã khõbõthyó thĩ~, vã hé thĩ, kayã dõ a mètìyè cyã thĩ nèklõ tadúro dõkhyènuõ, a mètìyèkyã cyã pã thĩ to tahenuõ, thèisè tã è tãmè. ⁵ Thĩ tòbè thèisè ùpè nuõ, vã ki dyéluõ pèrè thĩ. Thèisè lahyã Cómãryã dõ a mètìyè cyã thĩ nèklõ rò dõkhyènuõ a o pã ná a tètìprètèprya dõ a ki vítã thĩ dõ Mórãpõtã kũ pã yènuõ tòprè ní~. Vã ki hé põ khyèthã thĩ ná thèisè lahyã è ní~. ⁶ Htuprèphũ nyãbènuõ ù isè prè lũ ná rũzye nyãmyè prè vãhéto? Manáro Cómãryã sõtãpã èthĩ tòbè~ to. ⁷ Lõ~ thĩ khuluõ dõ thĩ khuklõlõ nuõtãhe córò, Cómãryã dyábè one htuõlõplĩ cóhõ. Thèisè tãmè! Thĩ ngũduprìdu klõlõ có ná htuprèphũ nuõ tòplutòphè có.

Tètìlyã Phyèsũ Ná Tètìbísũkhyè Krístu

(Matteo 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

⁸ “Vã hé thĩ, ùpèpè~ bèbè a ki ólyã ná Jesũ Krístu ma vã Byacè dõ kayã èprè a mètìhènyè hénuõ, prèlu aphúkũ mähõ vãyè, vã ki ólyãkuõdũ è phúnũ dõ Cómãryã a tanémõkhupũ tahe a mètìhènyè pã.

⁹ Manáro ùpèpè~ bèbè a ki htèsúbíkyã † vã ná a zũè vã to dõ kayã èprè a mètìhènyè hénuõ, prèlu aphúkũ mähõ vãyè, vã ki htèsúbíkyã kuõ è dõ Cómãryã a tanémõkhupũ tahe a mètìhènyè pã. ¹⁰ Lõ~ kayã dõ a héthũ prèlukayã aphúkũ mähõ vãyè nuõ, Cómãryã ki plwõkyã lütètũ prè. Manáro kayã dõ a héthũ Thè Sãsè Byacè nuõ, Cómãryã plwõkyã cyã pã èthĩ tètìthũ to.

¹¹ “Shyé~ ù pũthũcuõ thĩ dõ tètìbèhõkũ pã akhènuõ bèbè, dõ khwídu tahe anyèhyã pãnuõ bèbè, ná dõ prèpõhtyèpõkè tahe a mètìhènyè akhèpãnuõ bèbè, nè tòbè hébè takèbí nídyè nènè phútè rò nè tòbè hèsũ phútènuõ bèkúbèkyã tãmè ní. ¹² Mètèhèrò shyè~ nè tõ hèbèhõ ashuõakhè pãnuõ, Thè Sãsè Byacè ki ithyótã dũ nè ná nè tòbè hébè phútè pã nuõ pã.”

Tètìhèbèkhãkho Kayãduzã Dõ Athèplõ Plõphè Kuõ To Tòprè

¹³ Dõ kayã èprè aklè tòprènuõ a hé Byacè Jesũ, “Thará~ hé pèkuõ vã vyãprèkhũ ná a ki ibè pèkuõ vã ucètazè dõ pèphè bekyã pè pènuõ tahe.”

¹⁴ Rò Jesũ hèsũ è, “Ma ùpè dyahtya vã ná vã ki htwõ pè thĩ prèciryã tètì, matorò prè ibè pè thĩ ucètazè dõ thĩ thènyè aplèkũ nuõ pè.” ¹⁵ Htuõrò a hé põ èthĩ, “Orõ-ryè lahyã, cuõvõ khèvõkyã lahyã tètìmãpũ kòvèkõpra e nídyè dũgnè †† nuõtãhe ní~, mètèhèrò kayã tòprènuõ,

† Tahehe nuõ a hé ná sumwó

a duzàhtyathě cóbátě- bèbè, a tẹduzàhtyathě yěnuô a meryá cwócyá lǔ tẹotwõprẹ tōcō- to.”

¹⁶ Htuõrò Jesũ hé èthĩ ná ngókhákhō tōmũ, “Bètō-phuõnuô kayá duzàhtyathě o tōprẹ, rò a o nĩdyé ná apré tōlé rò a tẹmõtèbõ tahenuô, a thètówtheryá ny-acó. ¹⁷ Rò a tanẹ nĩdyé anẹ, ‘Vã lẹklǒpló vã thòthèvèphõ yètahe agnenuô, a khǎlẹkhǎbya o pǎ to hó, rò vã bè mẹ phútě?’

¹⁸ “Yètōphuõrò a hé, ‘Vã ki mẹphúyě pǎ hénì, vã ki mẹpruõkyá vã cyá yètahe rò vã ki isóhtyadu isóhtyalyá taple klǒ ná yètahe, rò vã ki klǒplódyapló lǒ ná vã thòthèvèphõ, vǎbuõvǎhuõ ná vã tǎmuõtǎtẹ tahe bínuô pǎ hénì. ¹⁹ Htuõrò vã ki hélýa nĩdyé vǎnẹ, Phěbwíryá, nẹ dya-oplǒ lǒ hó tẹpwõ- tōcō dǒ nẹ ki eõnĩ nyẹ nĩdyé cǒ è énaélé cǒ pǎ. Omyě ná emõ, ekóõbǎ, okacúkabé mǒ.”

²⁰ “Manárò Cómarya hé lǔ, ‘Phěolóoklǒ, yètòthě pǎ ma vã ki phyéhtekyá hó nẹ thěhtwõprẹ pǎ. Phúnuôrò lǒ- tẹ dǒ nẹ bepló one dǒ nẹgně yètahenuô ùpě tōprẹ ki nĩbè pǎ pě?”

²¹ Rò Jesũ hé, “Kayá tōprẹprẹ dǒ a bepló nĩdyédú a tẹduzàhtyathě dǒ agnẹ, manárò dǒ Cómarya a mètènyěnuô, a ki sǒphásoryá hénuô a ki htwõhtya thyáphú yěnuô pǎ.”

Tẹzũenĩ Cómarya

(Matteo 6:25-34)

²² Htuõrò Jesũ hé a khõpacě tahe, “Phúnuô akhu-akhyě vã hé thĩ, bèkúbèkyǎ tǎ dǒ thĩ tẹotwõprẹ agnenuô tǎmẹ. Thĩ loe loõ agnẹ bèbè, thĩ lokũlothyá bíná thĩ nẹklǒ agnẹ bèbè, bèkúbèkyǎ tǎ lahyá tǎmẹ ní.

²³ Mẹtèhèrò thĩ tẹotwõprẹ nuô a lodulǒklǒ pǎ cǒ ná thĩ lẹlélǒ cǒ, rò thĩ nẹklǒ yěnuô a lodulǒklǒ pǎ cǒ ná thĩ lẹkũlẹthyá tahe cǒ. ²⁴ Tanemyá lahyá cǒvè tahenuô, èthĩ isóiplũ kuõũ tẹklwítẹlwi to, a kẹplóbedwó kuõũ tẹthètèphõ to. A lẹbepló lẹlélǒ khǎlẹ o kuõũ to, a lẹbepló buócyá o kuõũ to tadúró Cómarya buõebuõ èthĩ. Phúnuôrò, thĩ yètahenuô, thĩ ngũduprĩdu lǒklǒ cǒ ná htũ yètahe cǒ. ²⁵ Dǒ thĩkũthĩkyǎ akhu-akhyèrò, thĩ cwihtũhyá èhtya cyá nĩdyéklǒ pǒ thĩ mǒnyèmòthě takiphú prėnuô a o tōprẹ- to. ²⁶ Cwihtũhyá pǒ mǒnyě phúyě takiphú prė rò, thĩ ki męcyáto hénuô thĩ cuõ bèkúbèkyǎ tuõ tẹ dǒ aruô tahe mẹtě?

²⁷ “Tẹphõtẹkĩ nuõtahe a phětyaphõhtya lahyá phútěnuô, tanẹ myámǒ lahyá. Èthĩ erylũ kuõũ tōcō- to, a ihĩ kuõũ taphýa to tadúró vã hé thĩ-, Khwĩ Solomo dǒ a o cǒ ná a tẹduzàhtyathě lǒ- plĩ cǒ yètōprėnuô, a hycá dǒ atwó krũnyalé ná tẹphõ nuõtòphõ prėnuô a o tōba- to. ²⁸ Kǒ- kayá tẹzũpatĩ thĩ-, mĩmǒ tahenuô, yètónyě a o lahyá dǒ nyekhu, parõpǎ ù isũnuõkyá è dǒ mikũ prė tadúró Cómarya dyékũdyéthyá è kihèrò a ki dyékũdyéthyá ryá lǒklǒ pǎ cǒ thĩ ná nuô pǎ. ²⁹ Phúnuô

†† Kayá tahehe rò a hé ná “lǒphǎ” thyáná myangó nuô. Mǎtorò “Théiõ ùtẹ.”

akhu-akhyě, bèkúbèkyǎ bèzòbèthi tǎ lahyá tǎmẹ. Tǒ ekryá pǎ itě, tǒ òkryá pǎ itěnuô, tanẹ tǎ lahyá tǎmẹ ní. ³⁰ Mẹtèhèrò, kayá dǒ a zũenyáe kuõũ Cómarya to tahenuô, akũakýǎ, a myápũmyávyǎ lahyá phúnuôhõ. Tẹ dǒ thĩ lo tahenuô thĩ phě thěgnédú hó. ³¹ Bèzòbèthi tǎ lahyá phúnuô tǎmẹ! Myápũ lahyá tẹ dǒ a lodu dǒ Cómarya ahtyèakékũ nuõtahe rò lǒ- tẹdǒ thĩ lo yèta-henuô, Cómarya ki dyé kuõpódú thĩ pǎ.

Tẹduzàhtyathě Dǒ Mókhu

(Matteo 6:19-21)

³² “Kǒ- thímímũ patíphú thĩ-, thěisě tǎmẹ ní-, mẹtèhèrò thĩphě thěplò dǒ a ki dyé thĩ ná ahtyèaké hó. ³³ Isěkyá thĩ tǎmuõtǎtẹ tahe rò mǐlũ ná kayá sǒphásoryaphú nuõtahe. Thĩ ki mẹphúnuô hèrò thĩ be-nuõ opló lahyá hó thĩ tẹduzàhtyathě dǒ rǔpyě dǒ a lazě pẹto yěnuõtahe akũ hó. Dǒ thĩ dyé kayá sǒphásoryaphú tahe phúnuô khukhyě, a ki htwõhtya pẹ thĩ tẹduzàhtyathě dǒ mókhu pǎ. Thĩ ki dya-oplǒ dǒ mókhu hénuõma, thĩ tẹduzàhtyathě yètahenuô a yokalyá tócyá tōphuõ- to, prẹhuõehĩ tahe ehuõcyáto, akréahtwo mępyé cyá to akhu-akhyě dya-oplǒ lahyá dǒ mókhuõ. ³⁴ Mẹtèhèrò, thĩ tẹduzàhtyathě obítě tōphonuô, thĩ thěplò otõkuõ bínuô.

Lulé Dǒ A Thǎklyá Tahe

(Matteo 24:45-51)

³⁵ “Otaritaryá one lahyá thĩnẹ dǒ thĩ ki mẹ tẹmẹ agnẹ, rò nyáhtya one lahyá thĩnyǎtǒ, sĩlĩ one lahyá thĩmĩ tahe. ³⁶ Mẹ lahyá phú hĩbyacè o dǒ pwě kǎsòmẹsǒdya kǎ rò alulé tahe opõsũnĩ lũnuô. Bí a kǎ dõnuõ kadǎ akhẽnuô, alulé tahe bǎmǒ pẹ lǔ kadǎ tōphuõtuõ.

³⁷ Lulé dǒ abyacè kǎmyáhtye èthĩ ná a othǎklyá, a otaritaryá one lahyá anẹ tahenuô, a nĩbè lahyá tẹsõri. Vã hé mǎlakó cǒ thĩ, Byacè yètōprėnuô a ki kũhty-athyáhtya prēmētẹphú ahyecá rò a ki nõonyǎo èthĩ thyáná sĩprẹ tahenuô pǎ, rò a ki buõebuõ èthĩ pǎ. ³⁸ A ki kǎ dǒ mǒnẹkhě bèbè, mǎtorò dǒ mǒlĩromú ù omyěpǎ akhě bèbè, a ki kǎmyáhtye ná èthĩ otaritaryá one anẹ hénuõma, èthĩ ki nĩbè mǎlakó cǒ tẹsõri pǎ.

³⁹ Manárò théněhtyabè lahyá vã ki hé pẹ thĩ yěnuô ní-. Hĩbyacè ki thěgně ná prẹhuõ kírẹ hyǎ ashuõakhě hénuõma a ki opõsũ rò prẹhuõ hyǎnuõbũ to. ⁴⁰ Rò thĩ yètahenuô bèbè, otaritaryá one kuõ lahyá thĩnẹ ní-, mẹtèhèrò shuõkhě bí thĩ tanętuõ to pǎnuô, prẹlukayá aphúkhũ mǎhõ vǎyě ki hyǎ pǎ.”

Lulé Dǒ A Thěplòcǒ Ná Lulé Dǒ Athěplò Takǎ

⁴¹ Petru hé, “Byacè- nẹ hé ngókhákhō yěnuõma dǒ pẹgně è? Mǎtoma, kayá pwõ- tōprẹ agnẹ è?”

⁴² Byacè hēsũ lǔ, “Phúnuôrò, a htwõ lulékhuklǒ dǒ acó rò a o ná tẹthĩphě tōprėma ùpě? Lulékhuklǒ dǒ acó yètōprẹ nuõma mǎhõ kayá tōprẹ dǒ abyacè ki

dyétǎ lö alulé aruôtahe dö lö takhukũ rò a ki nõmyánõkhwèní lö ná èthĩ, rò è ki dyéetodyéòbè pè ù ashuõakhè tõphuõ ná tõphuõ nuõtõprè pǎ mǎto è? ⁴³ Abyacè ki kamyáhtye ná a lulékhukló yětõprè mę tẹmę kihéro a ki dyé lö tẹmenĩkhwókè pǎ. ⁴⁴ Vǎ hécócõ- cõ thĩ, Byacè yětõprè a tǎmuõtǎtè lö- plĩnuõ a ki dyétǎlö dö lö khadǎkũ pǎ rò a ki nõmyánõkhwè ní ná lö pǎ. ⁴⁵ Manáro lulékhukló yětõprè ki hélyǎ nĩdyé ané, 'Phũ- ná vǎbyacè kǎkhyéma anyè- lǎ pǎ kóle,' a hé rò amũapõní lulé prēmòprèkhũ tahe, htuõrò a emũõpryǎ. ⁴⁶ Rò shuõkhè bí a tanę tuõtõ rò a eõ sõtapa tõnyenuõ, abyacè ki kǎkhyètõ bínuõ tõnyè pǎ. Abyacè ki ciryacyè ciryacũ lö pǎ rò a ki dyanuõ tǔkyǎ lö ná kayǎ dö a zũe kuõ Cómarya to nuõtaha pǎ.

⁴⁷ "Lulékhukló dö a thègnèhõ abyacè a tẹthézũ tadúro a ki o tarĩtaryǎ one ané to, htuõto a ki męphũ abyacè a tẹthézũnuõ to henuõ, abyacè ki ciryǎ plísè nyacó lö pǎ. ⁴⁸ Manáro lulékhukló dö a thègnè abyacè a tẹthézũ to tõprènuõ, ki a męthũ tẹ tõcócõ dö a tõkò plĩ lö henuõ, abyacè ki ciryǎ plísè yakhyeklõ lö pǎ. Kayǎ dö a nĩbè é tẹcyátètè tõprèprènuõ, Cómarya myásũní lö dö a ki bẹmę élöklõ ná ù. Kayǎ dö Cómarya zũenĩ lö rò a dyé élöklõ lö tõprènuõ, Cómarya kwĩ élöklõ lö pǎ.

Jesũ Dyéo Htwõhtya Tẹsĩpruõsĩpryǎ

(Matteo 10:34-36)

⁴⁹ "Vǎ hyǎ vĩtǎ tẹciryǎ mi dö hekhuyè hó. Vǎ thézũ nõũhtya lǎ hó lö. ⁵⁰ Manáro tẹplwõhtyè dö vǎ lo plwõ nuõ a opǎ tõcõ. Tẹmę yětõcõ ki htuõtalwó hĩto rò vǎ thèplõ bèkúbèkyǎ nyacó. ⁵¹ Ma thĩ tanę ná vǎ phyéhyǎ tẹpètèdwõ dö hekhu yenuõ è? Vǎ hé thĩ-, vǎ phyéhyǎ tẹpètèdwõ mǎto. Vǎ hyǎlyǎ mępruõmępryǎ tẹ prè.

⁵² Cáhtya khõnyáyè tǎplehyǎ nuõ, kayǎ tõmuõ rò a ki o thényǎ henuõ thèthuõ rò a ki o tõkyè pǎ, dö yè thègnè rò a ki o tõkyè pǎ rò èthĩ ná èthĩ ki thèhtethéhǎ nĩdyé khyèdü lö pǎ. ⁵³ Èthĩ ná èthĩ ki lö sipruõsĩpryǎ lö lö pǎ. Phè tahe ki thèhte nĩdyé a phũprèkhũ tahe pǎ, rò phũprèkhũ tahe ki thèhte nĩdyé aphè tahe pǎ. Muõ tahe ki thèhte nĩdyé phúmò tahe pǎ, rò phúmò tahe ki thèhte nĩdyé amuõ tahe pǎ, prèprèmò tahe ki thèhte nĩdyé adya tahe pǎ, rò adya tahe ki thèhte nĩdyé a prèprèmò tahe pǎ."

Thègnè Tẹshuõtèkhè.

(Matteo 16:2-3, 5:25-26)

⁵⁴ Jesũ hé pè kayǎ bẹmũ tahe, "Bĩ thĩ myáhtye óluõtahe htya dö cínuõ tõkyè akhenuõ, tõphuõtuõ thĩ hé dü, 'Ké kĩré cũ hó,' rò kẹcũ mǎlakõ cõ. ⁵⁵ Rò bí kẹlathé hyǎ dö cílyǎ tõkyè akhenuõ, thĩ hé, 'Kékũ hó pǎ,' rò kékũ mǎlakõ cõ. ⁵⁶ Prè cyézócõte byèprè ané thĩ-, thĩ myǎ hekhu ná mólè rò tẹ ki htwõhtya phútè pǎnuõ thĩ myǎlwó thègnèone ré cõ tadúro Cómarya męhtwõhtya

tẹ khõnyáyè tahe angólasánuõ, thĩ myǎlwó thègnèone ré cyǎto męte?

Mekrũklè Nènè Ná Prè Dõ A Thèhte Nè Tahe

⁵⁷ "Tẹ dö a kòmę ná a kòmęto nuõ, thĩ bè sudyǎlyǎ nĩdyèdü thĩ thèplõ. ⁵⁸ Bí kayǎ dö a thèhte nẹ tõprè èhtya nẹ dö pokáhi akhenuõ, yácũ mekrũmeklè pryǎrelékyǎ è dö klyǎlonuõ. Pǎma a ki èhtya nẹ dö pokáhi rò pręciryatè ki dyétǎ dítũ nẹ dö prēmètèphũ a takhukũ pǎ rò a ki dõnuõkyǎ nẹ dö htõkũ pǎ. ⁵⁹ Vǎ hé thĩ-, nẹ ki plǎlĩlõbè nẹsu yenuõ to henuõma, nẹ htebé to."

Thĩ Ki Zǎ Nĩ Thĩné Toma Thĩ Thyè Pǎ

13 Bínuõkhè kayǎ tahe hyǎ hèsoluõ Jesũ ná bí Galileaphũ tahe lũtyǎhtya akhenuõ, Roma Khwĩ Pilato aklyèphũ tahe męthyè èthĩ. ² Rò Jesũ hèsũ èthĩ, "Ủ męthyè Galileaphũ tahe phúyè rò thĩ tanę ná èthĩ ma a tẹthútèora tahe mũmyǎricyǎklõ ná lö Galileaphũ dö aruõtahe phũnuõ è? ³ Vǎ hé thĩ, èthĩ mũmyǎricyǎklõ ná thĩ mǎto. Thĩ bèbè, thĩ ki zǎ nĩdũkuõ lahyǎ thĩné to henuõma, thĩ ki thyè kuõ lö pwõ- tõprè pǎ. ⁴ Bí Siloa hihtyalõ nuõtõmè latǎprõ thyè kayǎ shyélwĩthyó akhenuõ, thĩ tanę ná èthĩ ma a tẹthútèora o éklõ ná lö- kayǎ aruõ dö a o lahyǎ dö vĩ Jerusalem akũ nuõtaha è? ⁵ Amǎto, vǎ hé thĩ, thĩ yètahe bèbè, thĩ ki zǎ nĩdũ lahyǎ thĩné to henuõma, thĩ ki thyèkuõ lö pwõ- tõprè pǎ."

Tẹdõnyǎ Khákho Kadwímõ Dõ Athè Kuõ To Tõmõ Ari-akyǎ

⁶ Htuõrò Jesũ dõnyǎ pè èthĩ ná ngókhákho tõtõ rò a hé, "Bètõphuõ, kayǎ o tõprè, rò dö a thòthèphè lẹkhunuõ, a isóo nĩdyé kuõ a kadwímõ tõmõ. Rò a cuõ myápũ ba-e nĩdyé a kadwìthè, manáro a myáhtye athè o tõplõ- to. ⁷ Rò, a hé prēmýákhwèní thòthèphè yenuõ, 'Vǎ hyǎ myápũ ba-e kadwímõ nuõ tõthò athènuõ a bǎhõ thuõna hó tadúro vǎ myáhtye athè tõplõ- to. Ikwõ khũkyǎ è nuõ, a o dídyǎkyǎdè pré hekhu prè.'

⁸ "Manáro prēmýákhwè thòthèphè yětõprè hèsũ lö, 'Byacè-, myǎ põ kuõré pré yètõna nuõprè. Vǎ ivè tava ré akhǎshyé pǎ rò vǎ sunuõ ná asè pǎ. ⁹ Nabè pǎ ma a klyǎ thèyǎ nyǎ dü pǎ. A ki thèto hé pǎ rò vǎ ikwõkyǎ dü è pǎ."

Jesũ Zasĩmè Prēmõnyǎdǎkhõ Tõprè Bí Judaphũ Mõnyè-duõ Akhè

¹⁰ Bí Judaphũ Mõnyèduõ bè tõnyèkhènuõ, Jesũ ithyóithyatǎ ù dö tẹcóbèhõ tõmè akũ. ¹¹ Bí tẹcóbèhõkũ nuõ, prèmò dö khĩné mębè lö rò aswĩ nyǎdǎkhõ otyǎ o tõprè. A khyábè phúyenuõ anyè cõhõ ana shyélwĩthyó cõ hó. ¹² Bí Jesũ myáhtye lö akhè a éhyǎ lö dö nyè rò a

hé lů, “Mòmuđ~ nẹ tẹsě sǐmẹ hó.”¹³ Rò a dyahtya atakhu dǒ lǔlọ rò tǒphuđtuđ anyá cóhtyakhýě rò a htuthéhtya Cómarya.

¹⁴ Manárò Jesũ zasímẹ pẹ ỹ tẹswítẹsě dǒ Judaphú a Mǒnyěduô akhu-akhyě tẹcǒbẹhě khuklǒ yětǒprẹ théplòdu, rò a hé kayă bémũ tahe, “Mǒnyěmǒthẹ dǒ pẹ tǒkò mẹ tẹphyétẹmẹ nuô, a o nyěthuđthýó có. Hyă zasímẹ lahyă thǐ tẹswí bí mǒnyě thuđthýóyě akũnuô. Mǒnyěduô rò hyăza tă lahyă thǐnẹ tǎmẹ.”

¹⁵ Rò Byacè hēsũ kakhýě lǔ, “Prẹ cyézó cótẹ byepre anẹ thǐ~ thǐ pwǒ~ tǒprẹ ilyě lahyă thǐ pǔplyẹ, mǎtorò thǐ tathǐplyẹ dǒ apokũ rò thǐ cwihtecuđ buđo ahtýě bí Judaphú Mǒnyěduô akhěnuô mǎto ẽ?”¹⁶ Khǒnyǎrò Abraham akwĩyă mǒmuđ dǒ khǐnécýyă khuklǒ nǒcǒk-lǒma khǐnėkhǐnǒ ná lǔ yě, a onyě cóhó ana shyél-wĩthýó nuô a obíyě tǒprẹ. Rò ilyěhte siplékýyă pẹ ẹ ná khǐnécýyă khuklǒ cóklǒma lǔ yě bí Judaphú a Mǒnyěduô yěnuôma, a kò nyăto ẽ?”

¹⁷ Bí Jesũ hēsũ ngọ yětǒmũ akhěnuô, lǒ~ kayă dǒ a pǔ lǔ tẹthú nuôtahe thétarẹ lya nǐdyé lǒplǐ anẹ. Manárò Jesũ mẹ tẹprotẹprya lǒplǐ yě akhu-akhyě, kayă bémũ théplòmọ lǒplǐ có pwǒ~ tǒprẹ.

Tẹdǒnyă Khákho Ná Taplèplò Ari-akýă

(Matteo 13:31-33, Marko 4:30-32)

¹⁸ Htuđrò Jesũ hé, “Cómarya htyělékékũ nuôma athýána matẹ? Vă ki talô byábũmyă pẹ thǐ ná maĩtẹ?”

¹⁹ Cómarya htyělékékũ nuôma athýána kayă tǒprẹ iluđdyă taplèplò tǒplò dǒ aprékhu nuđhó. A phéhtya rò a duhtyahtũhtya thýána thòmǒnuô, rò tuđ có dǒ htuphũzuđphú tahe hyămẹ lahyă apwĩ dǒ aphyă tahe alọ có.”

Tẹdǒnyă Khákho Ná Huđmũ Ari-akýă

²⁰ Rò Jesũ hé pọ, “Cómarya htyělékékũ nuôma vă ki talô byábũmyă pẹ thǐ ná maĩtẹ?”²¹ Cómarya htyělékékũ nuôma athýána prèmò tǒprẹ phyení huđmũ rò a cimũ lwítđ dǒ díphé tǒplutǒphè akłè rò athě tapho htýalǒplǐ díphé yěnuđhó.”

Kadă I

(Matteo 7:13-14, 7:21-23)

²² Bí Jesũ cuđ dǒ vǐ Jerusalem akhě, a ithyóithya cuđ rwó ỹ dǒ klyálo, tǒvǐ htuđ tǒvǐ, tǒdđhtuđ tǒdđ có.

²³ Htuđrò kayă tǒprẹ sudyă lǔ, “Byacè~ kayă dǒ a nǐbè tẹmẹlwóhtekă tahenuôma, a o patǐprẹ prẹ ẽ?”

Rò Jesũ hēsũ èthĩ, ²⁴ “Yácú cuđpũnuđ lahyă dǒ kadă a-i nuđtǒkũ, mẹtẹhéro, kayă tahe yácú cuđpũnuđ rǒnyacó tadúro a nuđbè lahyă to.”²⁵ Hıbyacè ki kahtò mębíkýăphe thǐ kadă tǒphuđ pǎ. Bínuoakhě pǎ thǐ ki kahtò o dǒ akłǒ pǎ rò thǐ ki dǒ kadă pǎ. Rò thǐ ki hé, ‘Byacè~ bǎmǒ pẹkuđrẹ pẹ kadă.’

“Rò a ki hēsũ thǐ, ‘Thǐ ma kayă bítẹ nuô, vă thégngnǒ thǐ to.’

²⁶ “Bínuoakhě, thǐ ki hēsũ ẹ, ‘Pẹ eđtđ htuđhó ná nẹ, nẹ ithyóithyată htuđpéhó pẹ dǒ pẹ vǐkũ nuô vă.’

²⁷ “Manárò a ki hēsũ pọ thǐ, ‘Thǐ ma kayă bítẹ nuô vă thégngnǒ thǐ to. Lǒ~ thǐ yětahe nuôma kayă dǒ a mẹ tẹmũmyáricýyă nuôtahe prẹ, htecuđ taphăkyă yẹ lahyă ná vă nuô.’

²⁸ “Dǒ Cómarya htyělékékũ nuô, thǐ myáhtye ná Abraham, Isaac, Jacob ná prẹpro lǒ~ plǐ nuôtahe hyă nuđlǒ bínuô tadúro thǐ nẹbyacè nǐdũ rò ỹ ki vẹhtekýyă thǐ dǒ akłǒ pǎ. Tẹkhǎlẹ bí thǐ ki cuđ o yětǒpho pǎnuô, thǐ ki cuđ nguđplyănguđryă rò thǐ ki ątakrũ nǐdyé lǒ có thǐ khukhyě pǎ.”²⁹ Kayă o dǒ cínuđ, cíhte, cíhtya, cílyă tahe ki hyă pǎ rò èthĩ ki hyănuđ onyăphyé lahyă akhǎlẹ dǒ Cómarya ahtýakékũ nuô pǎ.”³⁰ Bínuô akhěpǎ nuô, kayă o dǒkhyě tahe ki hyătuđ rẹlǒ dǒ nyě pǎ, rò kayă o dǒ nyě tahenuô, a ki hyă tǎnokýă dǒkhyě pǎ.”

Jesũ Mǒnǐ Vǐ Jerusalemphú Tahe

(Matteo 23:37-39)

³¹ Bínuoakhě, Pharisěophú tahe hyă dǒ Jesũ o rò a hyă hé lǔ, “Nẹ tǒ htecuđ taphăkyă dǒ aruô tǒpho, mẹtẹhéro Khwí Herodé thézú mẹthyě nẹ.”

³² Rò Jesũ hēsũ èthĩ, “Cuđhéro pẹ htuwimĩnuô, ‘Yětǒnyě ná parǒ pǎnuô, vă ki vẹhtekýyă khǐnėkhǐnǒ tahe pǎ, htuđrò vă ki zasímẹ tẹswítẹsě tahe pǎ. Thuđnyětǒnyě pǎnuô, vă ki mẹtutuđkyă vă tẹphyétẹmẹ pǎ.’”³³ Manárò yětǒnyě ná parǒ ná sóvǐ pǎnuô, vă tǒbè htecuđ plehyă tadúpǎ klyă. Vă mǎhó Cómarya aprẹpro yě bè cuđthýě nyă dǒ vǐ Jerusalem akũnuô pǎ hó, mẹtẹhéro khǎlẹ bínuotǒpho ma khǎlẹ dǒ ỹ lẹmẹthyě Cómarya aprẹpro tahe hó.

³⁴ “Kǒ~ vǐ Jerusalem, vǐ Jerusalem~ prẹpro dǒ ỹ nǒhyă èthĩ dǒ nẹo tahenuô, taheherò nẹ mẹtutyěkyă èthĩ, taheherò nẹ tǎ èthĩ ná lǒ. Phú shyěmuđ takótakẹbí nǐdyé aphú dǒ adálẹ nuô, vă yácú takótakẹbínǐ tamǒmǒ có nẹ tadúro nẹ thézú nǒtakẹbí nǐ vă ná nènẹ to.”³⁵ Myámǒ lahyă~ Cómarya ki dya-okryăkyă túdũ thǐ tẹlũhǒdu yěnuô pǎ. Rò vă hé thǐ, thǐ ki myáhtye tadú prẹ vă ná shyé~ thǐ héhó, ‘Kayă dǒ a hyă dǒ Cómarya amwĩkũ yětǒprẹnuô, a ki nǐbè dũhó tẹsǒri ní~.’ Thǐ héhtuđhó phũnuđpǎrò thǐ ki myáhtye khyěthýá no vă pǎ.”

†

Jesũ Zasímẹ Kayăswí Tǒprẹ

14 Bètǒphuđ bí Judaphú Mǒnyěduô bẹ akhěnuô, Jesũ cuđ dǒ Pharisěophú khuklǒ tǒprẹ ahi. Bí a kǐrẹ esè akhěnuô, kayă bínuô tahe myácǒhuô lǔ.² Dǒ Jesũ anyěhyă nuô kayă yábuđtǒhtýě o tǒprẹ.³ Rò Jesũ sudyă prẹithýó tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisěophú tahe rò a hé èthĩ, “Dǒ pẹ lisăsě tẹthyótẹthya

† 13:35 Li Htuthéhtya 118:26

akũnuô, zasímé kayă bí Judaphú a Mõnyëduô akhë nuôma aní nyă è? Ma aní to è?" ⁴ Manárò èthí hészú lű tôcô~ to. Jesű behtya atakhu dõ kayă yëtõprë aļò rò a zasímé pëkyă lű, rò a plwõ kakyă lű.

⁵ Htuõrò Jesű hé èthí, "Bí Judaphú a Mõnyëduô bè akhënuô, thí phúkũ tôprëprë kimátorò thí pú tõduõduõ ki lată dõ htyëklũkũ hënuô, thí ki cuõphyëhtya có lű tôphuõphyëhtya có pã è? Ma to è?" ⁶ Manárò èthí hëkakyhészú lű tôcô~ to.

Tèemosû Sıprë Ná Tëshyalyathë

⁷ Bí sıprë dõ Pharisëophú khukló yëtõprë éhyäe èthí dĩ yëtahe hyãnuõ akhënuô, a hyãnwõphyë lahyă akhălë dõ aryá. Jesű myáhtye èthí mephũnuõrò a hëkhoní pë èthí ná ngõkhákho tõtõ. ⁸ "Bí ũ mehyäemehyă nõ dõ kayă tôprëprë a pwëkhõmë akhënuô, nwõ onyă phyë tă khălë dõ aryá tãmë, mëtëhërò kayă dõ a htwõ khukló dõ adukló ná në nuô, taryá~ ma ũ mehyäeõ ní cyă kuõ è. ⁹ Ki ũ mehyă tõtõkuõ è hërò hıbyacè ki hé në, 'Dyëonyăo përé në khălë yënuô ná èyè ní, rò bínuõkhë pã, në bè cuõonyăkyă dõ khălë larũlõ tõpho pã rò në ki thëtarëkyă pã. ¹⁰ Aryálõma, ki ũ mehyă në hërò cuõonyă dõ khălë larũlõ nuõtõpho. Në ki mephũnuô hërò, hıbyacè ki hyă hé në, 'Khõbõthyó, htya-onyăo dõ akhu nuõtõpho,' rò bínuõkhëpã, në ki mètèhò dõ ũ pwõtõprë anyëhyă pã. ¹¹ Mëtëhërò kayă tôprëprë dõ a phyëdu anënuô, ũ ki shyată è pã, rò kayă tôprëprë dõ a shyalyă athë nuô, ũ ki dyahtyalõ è pã."

¹² Htuõrò Jesű hé kuõke hıbyacè, "Bí në taritaryă mõhtuô sësèsõ akhë bèbè, kimátorò mõhé sësèsõ akhënuô bèbè, në khõbõthyó tahe bèbè, nëpuõnëvyă tahe bèbè, nëklwĩnëlyă tahe bèbè, nëhi khăşõkhăshyë dõ a duzãhtyathë tahenuô bèbè, é tă èthí tãmë. Në ki ée èthí phũnuô hërò èthí ki ée kakyhészú ke në pã rò thí melyëmëkë dyë prë lű prë. ¹³ Manárò bí në mepwë akhënuô, taritaryă sësèsõ rò é pë kayă dõ a sõphásõryă nuõtahe, kayădátarũ nuõtahe, kayă khăduõdá nuõtahe ná kayă mètèkhí nuõtahe ní~. ¹⁴ Rò në ki ée kayă phüyë tahe hënuô, në ki nıbè tësõri pã, mëtëhërò èthí ée kakyhészúbé kuõ në tôcô~ to. Bí kayăcõtë tahe ihtõtõwõprë kakyhë dõ tëtthë akhë pãnuô, Cõmarya ki dyëkhyë në tëtwtëtaryë pã."

Tëdõnyă Khákho Ná Pwëõdu

(Matteo 22:1-10)

¹⁵ Kayă onyăo kuõ ná Jesű bí lëe dĩrëkhăshyë nuõtahe aklë tõprënuô, a nıhuõ tètëbëyë rò a hé Jesű, "Kayă dõ a onyă eõnõ dõ Cõmarya ahtyëakëkũ pã tahenuô, a ki nıbè málakõ có tësõri pã có!"

¹⁶ Rò Jesű hé è, "Bëtõphuõ, kayă tõprë mepwëdu rò a buõebuõ ũ, rò a mehyäehyăõ ényacó kayă có. ¹⁷ Bí pwëõ ashuõakhë hyãtuõhõ akhënuô, a nõcuõhëso

alulé tõprë ná kayă dõ a mehyäehyăõ htuõhõ lű nuõtahe, rò a lulëyë cuõ hé, 'Hyäehyăõ lahyă mõ hënuõ~, ũ taritaryă one lõplĩ hõ.'

¹⁸ "Manárò tõprë tôcôcô~ a këtõkëlyă nıdyë lõplĩ ná alë to. Arëlõ tõprë rò a hé alulé yënuô, 'Vă iprı lyă tõlë rò vă tõbë cuõmyă nıdyë è. Rò khyáthëdõ rë vă ní~.'

¹⁹ "Aruõ tõprë ke rò a hé, 'Vă iprı pú nyăşë rò vă tõbë cuõ nõemyă nıdyë è khõnyă. Rò khyáthëdõ rë vă ní~.'

²⁰ "Dõ aruõtõprë rò a hëkuõke, 'Vă khõmëhtuõthë mópãprë rò vă hyăbé to.'

²¹ "Lulé yëtõprë kakyhë khyëhtyă rò a kahëso pë abyacè ná lõ~ tëtõtëkyă yëtahe. Rò hıbyacè yëtõprë thëplõdu rò a hé alulé, 'Htecuõ pryãpryă có dõ klyádukũ nuõ ná dõ klyáphú nuõtahe akũ, rò ékă lahyă kayă sõphásõryaphú, kayădátarũ, kayă mètèkhí, ná kayă khăduõdá nuõtahe ní~.'

²² "Alulé katuõkhyë rò a hé abyacè, 'Byacè~ vă cuõmëhtuõ lõhõ phú në hëtă nengõ nuõtahe hõ, manárò khălë odãpã tahe.'

²³ "Phũnuô akhu-akhyë Byacè hé alulé, 'Cuõ kuõke dõ dõphúsophú nuõtahe akũ rò nõhyă obă lõ dõ vă hikũyë. ²⁴ Vă hé thí, kayă dõ vă mehyă è tahenuô, a hyă enõ kuõ vă pwëõduyë tõprë~ to!"

Htwõhtya A Khõpacë Tõprë Akhwóakë

(Matteo 10:37-38)

²⁵ Tõnyë akhënuô, kayă krwõ cuõrõé kuõlă Jesű rò a tarı myákakhyë èthí rò a hé, ²⁶ "Kayă dõ a thëzũ htwõ vă khõpacë tõprëprënuô, amuõaphë bèbè, aphúamë bèbè, apuõavyă, ná anëbyacè nıdũ có bèbè, a ki mõ lõklõ có ná a mõ vă hënuõma a htwõhtya cyă vă khõpacë to. ²⁷ Kayă tõprëprë dõ a krusu rò a zá nıdyëdũ toto, văkhyë rò a krwõ toto tõprënuô, a htwõhtya cyă vă khõpacë to.

²⁸ "Hëkuõrë, dõ thıkılë tõprëprë nuô, a ki tanë-onehõ ná a ki byáhtya hihtyalõ tãmë kihërò, a ki lõ bá~ tẽ pã nuô a bè onyă dyámyă rë. Tuõdõ a mëtũmëplũ lõ hi yëtõmë nuõma, arũ ki pò pã è ma a põtõ è nuô a bè thëgnë rë. ²⁹ A ki mërë phũnuõto, rò a ki byáhtyarë ahi khăduô, rò a ki mëttya htuõplúbé ahi yënuô to hënuô, lõ~ kayă dõ a myáhtye è mëtärëhtya okyă ahi yëta-henuô, a ki nyëkrũ lõ lű pã. ³⁰ Èthí ki hé lahyă, 'Kayă yëtõprë isõhtya nıdyë ahi rò a mëplũmëtũõbé nıdyë to vă.'

³¹ "Kimátorò, hëkuõrë, khwı tõprë ki htecuõ nıdyë ná aklyëphú aprë tõtõhõ, rò a kırë cuõsásũ ná khwı dõ aruõtõprë dõ a o nıdyë ná aklyëphú aprë nyëtõhõ tõprë yënuô, a ki sásũ ná khwı yëtõprë nuõma, a pë dë pã è, ma a pë dë to è nuô, a bè onyăo tanë myă kuõrë. ³² Ki aryă pë dë to kihërò, bí a oye pã ná lű akhënuô, a bè nõcuõ rë akayă tahe dõ a ki cuõ hëpëhëdwõ rë.

³³ Phũnuô akhu-akhyë, lõ~ tẽ dõ a o ná thı lõ~ plĩ tahenuô, thı ki dyakyă to kihërò, thı htwõhtya cyă vă khõpacë tõprë~ to.

Ithè Ngükò

(Matteo 5:13, Marko 9:50)

³⁴ "Ithè nuôma aryá pré tadúro ithè a tèsúhě yěnuô a ki lamékyă hérò, ù cuô mesúhě kăkhyě cyă pã è phútě? ³⁵ Ithè dố asúhě pãtonuô, dố hekhu agnè bèbè, dố thòmố lénihěñire agnè bèbè, abwítaryě o pã tôcô~ to. Rò ù vỹkyă kyă pré è pré."

"Kayă dố a o ná akhălè dố a nĩhuố cyă tètahenuô a tồbè nĩdă lahyă."

Thímí Dố A Lamé Tôduố

(Matteo 18:12-14)

15 Bètôphuố prèkwĩamo-ară tahe ná prèoraphú tahe hyă oplu tava nĩdă lahyă Jesũ a tềdônyăhébè tahe. ² Pharisèophú tahe ná prèithyó tềthyótềthya athará tahe tamwốtalě nĩlồđũ Jesũ zọ, "Kayă yếtôprề ếmốsủ prèoraphú tahe, rò a cuố etốđốkuố có ná èthĩ vă~!"

³ Phúnuô akhu-akhyě, Jesũ dyá pẹ èthĩ ná ngókhákhò tồtồ rò a hé, ⁴ "Hékuốrề kayă tôprềprề dố thĩklềnuô, athímí o aduố tôzề rò a ki lamékyă pẹ lủ tôduố hénuô, a ki mephútě? A ki dyakyă thímí lwĩthyótôshyě ná lwĩthyó tôduố yěnuô dố asèekhu rò a ki cuốmyápủ a lamé yếtôduố htú a myáhtye kăkhyě khyěthya è pã mătồ è? ⁵ Bĩ a myáhtye kăkhyě khyěthya hó lủ akhěnuô, a ki thềkrũthềlồ rò a ki dyahtya lủ dố aplăkhu pã. ⁶ Rò a ki hókạ nĩdyề lủ dố hi pã. Rò a ki mehyă plónĩ a khốbốthýồ ná ahi khăşốkhăşhyề tahe rò a ki hé èthĩ, 'Vă myáhtye kăkhyě khyěthya hó vă thímí dố a lamé yěnuô tôduố hó, rò vă thềkrũ nyacố, rò hyă thềkrũthềlồ rốkuố lahyă ná vă.' ⁷ A thya kuốđũ phúnuôhố, vă hé thĩ, prèoraphú tôprề zạ nĩđũ khyěthya hó anề akhu-akhyě dố mốkhunuô ù ki thềkrũthềlồ lốklồ pã có ná kayăcốkayătề lwĩthyótôshyề ná lwĩthyótôprề dố a lo zạ nĩđũ anề hó to yěnuô tahe có.

Rũzye Dố A Lamé Tôbè

⁸ "Tomaná, hékuốrề prèmồ tôprề dố arũzye o abèshyề rò ki a lamé pẹkyă lủ tôbè hénuôma a ki mephútě? A ki isĩĩ mi, htuồrồ a ki dũplĩđũlặ ahi, rò a myápủtặ myápủtề htú a myáhtye có văhéto. ⁹ Bĩ a myáhtye kăkhyě khyěthya hó akhěnuô, a ki mehyăplồ a khốbốthýồ ná ahi khăşốkhăşhyề tahe rò a ki hếsoluố pẹ èthĩ, 'Vă myáhtye kăkhyě khyěthya hó vărũzye dố a lamékyă yếtôbè akhu-akhyě vă thềkrũ nyacố rò hyă thềkrũthềlồ rốkuố lahyă ná vă.' ¹⁰ Phúnuôhố, vă hé thĩ~, prèoraphú tôprề zạ nĩ hó akhu-akhyě, Cómarya a tanémốkhuphú tahe thềkrũthềlồ nyacố."

Phúkhũ Dố A Lamé Tôprề

¹¹ Jesũ hé pồ, "Bètôphuố kayă otôprề, a phúprềkhũ o thényề. ¹² Apuố tôprề kạ hé aphể, 'Phể~ ucếtazề dố vă tồbè nĩbè è tahenuô, dyémồhố vă khốnyă.' Phúnuô akhu-akhyề aphể ibếtặ pẹkyă aphú yếthényề ucếtazề yếtahe.

¹³ "Nyếtýato rò apuố yếtôprềnuô, a phynĩ lồlồ~ a ucếtazề dố aphể dyề è yếtahe rò a htecuốkyă dố kẹyề tồkề. Rò a cuố mềlốkyăđề lồ arủ ná a tềmủđpryă, atềlủ prèmồthềmề tahe. ¹⁴ Bĩ a mề lốkyă lồ hó arũahtề dố a o ná è tahe akhěnuô, tềovỉokồ ohtya dố kề bĩnuôtồkề akũ, rò tôcô~ opă ná lủ to. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyề a cuốkwĩ mềkuố tềmề dố htyềphúkềphú bĩnuô tôprề a o rò a nốcuốkyề lủ htyă dố a prềlyăkhu tồphồ. ¹⁶ Yếtôphuốrồ a ladyă thềethềrồ rò a tuố có dố a thềzũ e kuố nyacố kốbĩthề dố htyă yếtahe e yěnuô tadúro ù dyềe pẹ lủ lểe tôprề~ to.

¹⁷ "Dốkhyěnuô, a thềnềlyạ nĩdyề anề rò a hé, 'Lồ~ prềmềtềphú dố văphể ahikũ nuồtahema, a ekồđbă lồ lahyă, htuồtồ a olốkyă pluphề có nyă hó, vă rò vă kیره cuố ovỉokồ thyyề có bĩyề có hó. ¹⁸ Vă tồ ihtồ kăkhyề khyěthya dố văphể o rò vă tồbè kạ hé văphể, "Phể~ vă mềthúhố Cómarya ná nề hó. ¹⁹ ù ki é vă ná nề phúprềkhũ tôprềnuô a kồ pã to hó. Dya vă phú nề prềmềtềphú dố a hyădakềe prề dố akłềkũ yěnuô tôprề pré." ²⁰ Phúnuôrồ a ihtồkạ khyěthya dố aphể o.

"Bĩ aphể myáhtyecuốlồ a phúprềkhũ o dố aye kạ akhěnuô, a thềzồnĩ nyacố lủ rò a klyacuố phyanuômứsủ nĩdyề aphú.

²¹ "Aphúprềkhũ hếsủ lủ, 'Phể~ vă mềthúhố Cómarya ná nề hó, ù ki é vă ná nềphúkhũ tôprề nuố~ a kồ pã có to hó.'

²² "Manàrồ aphể hé alulé tahe, 'Mềpryăpryă, phyyəhyă cặcwồ dố aryălồ nuồtồpủ, rò thyahtya pẹ lahyă ná è yề, rò taplwố nuố pẹ è cótaplwố tồmề dố a kanồkũnuô, rò dyề sidyă pẹ è khuphá nuô. ²³ Htuồrồ cuốcwĩhyă pủphú dố pẹ buồbũ katúlồ nĩdyề è nuồtồduố rò mềthyề è nuô. Pẹ ki mềpwềmềla, rò takruốe-takruốồ rồlồ lủ pồ~. ²⁴ Mềtềhềrồ è ma athyaná văphúkhũ dố a thyyềhtuồhố tôprề, rò a htwồprề kăkhyề khyěthya yếtônyề tôprềnuô hó. È ma athyaná văphúkhũ dố a lamé rò myáhtye kăkhyề khyěthya hó è yếtônyề tôprề nuồhố.' Phúnuôrồ èthĩ cáhtya mềpwềmềla, takruốtăkrề eồ rồlồ lủ.

²⁵ "Bĩnuồkhề a phúprềkhũ dố adu tôprề o dố lyăkhu. Rò bĩ a kạphũhố ná hi akhěnuô, a nĩhuố ù dồhtồdồmồ rò ilềprềilềmyạ prạrủprạtề lồ dố lủhi. ²⁶ Phúnuôrồ a é lulé tôprề rò a sudyă lủ, 'Mamềtềrồ ù cuốmề prạrủprạtề lồplỉ phúnuô mềtề?' ²⁷ Rò alulé hếsủ lủ, 'Nề puốprềkhũ kạtuốmồ kạtuốryă khyề dố hi akhu-akhyề, nềphể mềthyề pẹ è pủphú dố pẹ buồbũkatú nĩdyề è nuồ tôduố nuố~.'

²⁸ “Yětôphuõrò a vyáprèkhũdu yětôprè thèplòdu rò a kàkanuõ pã dó hikũ to. Rò aphè hte ilòkanuõ lũ dó hidókũ. ²⁹ Manárò a hésũ aphè, ‘Phè~ nè myámõ kòkò, vǎevǎryǎ pè nè phú củ tòprènuõ dó anana dó alèlèkũ có, vǎhtévǎtaǎyǎ sũnó ná nengó tòmũ~ to. Nè dyénó pè hò vǎ maĩtè? Thyáphú vǎ ki mepwè, vǎ ki eróõrõ kuõ ná vǎ khòbóthyó tahe agnènuõ, bí pèphú tòduõ prè~ nuõ nè dyé nó pènáhí vǎ tòphuõ~ to. ³⁰ Manárò bí nèphúkhũ yětôprè cuõ mèlõ kyǎdè nè ucètazè, cuõlũ prèmòthèmmè katuõ khyèthyá rò, nè mèthyè pè có è púpúhũ dó pè buòbũkatú nídyé lũ nuòtòduõ cócò!’

³¹ “Rò aphè hésũ lũ, ‘Phúkhũ~, nè o dó vǎ khǎ-duòshyé pwõ~ tòphuõ rò tẹ dó a o ná vǎ lỏ~ plĩ tahe nuòma nètẹ lỏ hó. ³² Manárò nè puõprèkhũ yènuõ athyána a thyèhtuõhó rò khònyǎyè a htwõprè kǎkhyè nuòhó, athyána a lamè rò myáhtye kǎkhyè khyèthyá è yètònyè nuòhó akhu-akhyè, pè tǔbè mepwèmela nídyé è, rò pè tǔkò thèkrũthèlò eróõrõlũ kòkò.”

Prèmyákhwè Tǎmuõtǎtẹ Dó A Limyǎ Tòprè

16 Jesũ hé a khòpacè tahe, “Bètôphuõ kayǎ duzǎhtyathè o tòprè. Rò a o nídyé ná prèmyákhwèní a tǎmuõtǎtẹ tòprè. Û hèluõ pè lũ ná a mèlõ kyǎdè lỏ abyacè tǎmuõtǎtẹ pwõ~ tǔcò. ² Kayǎ duzǎ yětôprè èhyǎ aprè myákhwè tǎmuõtǎtẹ yětôprè rò a hé lũ, ‘Nèrinèkyǎ dó vǎ níhuõ yènuòma phútè tǔcòtè? Nè bè dyahtyaluõ nè rǎmǎrǎdyǎ, nè myákhwèní vǎ tǎmuõtǎtẹ nuòtahe ari-akyǎ, mètèhèrò vǎ nõ htwõ cyǎ pǎ nè ná prèmyákhwè vǎ tǎmuõtǎtẹ tòprè pǎto hò.’

³ “Prèmyákhwè tǎmuõtǎtẹ yětôprè hélyǎ nídyédũ ané, ‘Vǎbyacè nõhtekyǎhó vǎ dó a tèmekũ hó rò vǎ bèmè phútè? Vǎ ki iphuõivè e hekũ hèrò, vǎhèvǎre lỏbǎ toto, vǎ ki kwèsè hèrò, vǎ thétarè lǎlǎ. ⁴ Bí vǎ tèmè o pǎ to yèakhènuõ, thyáphú vǎ ki o kuõná vǎ khòbóthyó dó a ki èmõsũ kuõ vǎ dó èthĩ hikũ pǎnuõ rò, khònyǎyè vǎ tǔbè mephútè nuõ, vǎ thègnè hó.’

⁵ “Phúnuõ akhu-akhyè, a èhyǎ lỏ~ kayǎ dó a su-o abyacè nuòtahe tòprè htuõ tòprè. Rò a sudyǎ a hyǎ rẹlỏ nuòtòprè, ‘Nè su-o vǎbyacè bátè?’

⁶ “A hésũ lũ, ‘Vǎ su-o lũ olivahtyè akõdu tǔzè.’

“Rò prèmyákhwè tǎmuõtǎtẹ yětôprè hé lũ, ‘Phyé nè lirǎmǎrǎdyǎ nuòtòba rò onyǎ rǎtǎ mỏ, rò rǎnuõ prè nyǎshyè nuõ.’

⁷ “A sudyǎ pỏ dó aruòtòprè, ‘Nèlé~ nèsu o lũ bátè?’

“Rò a hésũ lũ, ‘Vǎsu o lũ buòkũlǎ akhwótòzè.’

Prèmyákhwè tǎmuõtǎtẹ yětôprè hé lũ, ‘Phyé nè lirǎmǎrǎdyǎ nuòtòba rò rǎnuõ prè shyèlwĩthyó nuõ.’

⁸ “Prèmyákhwè tǎmuõtǎtẹ dó acóatẹ to yětôprènuõ, abyacè htuthè nídyé nyacò lũ, mètèhèrò a mèlimyǎ tẹ. Prèluhekhuphũ yètahenuõ a limyǎ lahòlahya nídyé khyèdũ lũ, rò a delòklỏ pǎ có ná kayǎ o dó tẹlĩkũ nuòtahe có.” ⁹ Htuõrò Jesũ hé, “Phúnuõ akhu-akhyè vǎ hé-

so thĩ, thyáphú nè ki níbè è nèkhònèthyó tahe dó a ki htwõ nètẹ nuõ, nõe nèhekhu tẹduzǎhtyathè yèta-henuõ. Phúnuòrò shyè~ nè tẹduzǎhtyathè lỏhó pǎnuõ, ù ki èsũ dũ nè dó tẹhtwõprè tacúprè dó mỏkhu ahtyèakékũ nuõ pǎ.

¹⁰ “Kayǎ dó ù zũení cyǎ è dó tẹpatíphú prè akũ tòprènuõ, tẹadu-azǎ kũnuõ~ ma ù ki zũení cyǎ è pǎ.

Manárò kayǎ dó ù zũení cyǎ è dó tẹpatíphú akũ to tòprènuõ, tẹadu-azǎ kũnuõ~ ma ù zũení cyǎ lũ toto.

¹¹ Ki mephúnuõ hèrò, thĩ ki cótẹ ná tèmýákhwè hekhu a tẹduzǎhtyathè to hèrò, mỏkhu tẹduzǎhtyathè mǎlakò yènuõ, ù zũe cyǎ thĩ to. ¹² Rò thĩ ki cótẹ ná ùruõ tǎmuõtǎtẹ to kihèrò ù ki dyé thĩ tǎtẹ dó a ki htwõ nè tẹnuõ a o tòprè~ to.

¹³ “Lulé tòprè mepcyǎ tèmè dó Byacè thényè atèñ alènuõ a o tòprè~ to. A ki thèhtekyǎ nídyé tòprè pǎ, rò a ki mọ nídyé tòprè pǎ. Mǎtorò a ki thèplòicũ nídyé tòprè pǎ, rò a ki mètakhwótakè sũkyǎ nídyé tòprè pǎ. Thĩ mepèlỏ Cómalya agnègnè, rũ agnègnè nyècòlỏ nuõ, anĩ to.”

Jesũ Hébè Ngókhákhò Tahe

(Matteo 11:12-13, 5:31-32, Marko 10:11-12)

¹⁴ Pharisèophú dó a mọní rũhtè nuòtahe níhuõ ngóyè akhènuõ, a nyèkruõ lahyǎ Jesũ. ¹⁵ Jesũ hé èthĩ, “Thĩ ma kayǎ dó a cyézócòtẹ prè ané dó kayǎ a mètènyè nuòtahe prè, manárò Cómalya thègnè lỏplĩ hó thĩ thèplòkũ. Mètèhèrò, tẹ dó kayǎ tanẹ ná angũduprĩdulỏ ù tahenuõ, dó Cómalya mètènyè nuòma mǎ prè tèmũmyǎricyǎ dó ù lèthézòthèryǎ è nuòtahe prè.

¹⁶ “Mosè tẹthyótèthya ná prèpỏ a tẻǎkyǎ tahenuõ, ù hésodònyǎ tuõ tadũ è bí Giovanni Baptista a htũkhè nuòprè. Dỏkhyèyè vǎ hésodònyǎ pè ù ná Cómalya htyèlèkékũ tètèkrũmila ari-akyǎ rò ù yácũ nuòphe lỏ có lũ pwõ~ tòprè có. ¹⁷ Manárò phũ~ ná Cómalya a tẹthyótèthya dó a patílỏ tòplỏ kírej pyékyǎ agnènuõ, mỏkhu ná hekhu pyékyǎ zũklỏlỏ pǎ có.

¹⁸ “Prèkhũ tòprèprè dó a okyǎ amè rò a ki cuõphyè taple ná prèmò dó aruò tòprèprè hènuòma a cuõthúhó ná prèmò nuòtòprè hó. Rò prèkhũ tòprèprè dó a phyè prèmò dó a vẹ okyǎ lũ yětôprè nuòma a cuõthúhó ná prèmò nuòtòprè hó.

Kayǎ Duzǎhtyathè Tòprè Ná Lazarú

¹⁹ “Bètôphuõnuõ, kayǎ duzǎhtyathè otòprè.

Akũathyǎ shuõshuõ có hycǎ dó angũdulỏ tahe, rò a eviõsũ, mèmọ nídyé ané pwõ~ tònýè có. ²⁰ Kayǎ sỏphásoryaphú otòprè. Rò amwĩ ná Lazarú. Avǎ htelỏ nè sĩprè có, rò ù cộhyǎ dya omyèkhũ lũ bí kayǎ duzǎhtyathè yětôprè a lỏkadǎdu shyè nuõ. ²¹ A opỏ myásũmyátũ e kuõ prè kayǎduzǎ yětôprè asèè

tăkuõťăvĕ dõ a đĩrĕlĕ nuõtahe prĕ. Htuõto htwitahe hyăilye lõplĭ lŭvă nuõtahe.

²² “Bĩ kayă sõphásõryaphú yĕtõprĕ thyĕ akhĕnuõ, tanémõkhuphú tahe cõhtya ě dõ Abraham akhăshyĕ. Kayă duzăhtyathĕ yĕtõprĕnuõ, a thyĕkuõke rò ũ cuõ iluõkyă lŭ. ²³ Bĩ a khyábĕ nyacõ tĕcyĕ dõ ngarakŭ akhĕnuõ, a myáh̄tya dõ mõkhu rò a myáh̄tye hty-acuõlõ Abraham, rò Lazarú okuõ dõ lŭ khăshyĕ. ²⁴ Rò a ěhtõhtya, ‘Kõ~ Abraham~! Thézõrĕ vă ní~, nõcyĕnuõrĕ Lazarú a kanõkhyĕ dõ htyĕkŭ rò nõcyăťămĕ kacú pĕrĕ vă pliyĕ ní~, mĕtĕhĕrò vă khyábĕ tĕ dõ mikŭ yĕnuõ acyĕacŭ nyacõ vă hõ.’

²⁵ “Manárõ Abraham hĕsŭ lŭ, ‘Văphúkhŭ~ tanehtyabĕ tuõkhyĕ bí nĕ ohtwõprĕ pă ashuõkhĕnuõ, nĕ o ná tĕ dõ a mĕmõmĕphwĩ nĕ nuõtahe, manárõ Lazarú yĕnuõ, a nĩbĕ lõplĭ tĕcyĕtĕcŭ tahe, tadúro khõnyáyĕ, ě nĩbĕ kuõke hõ tĕomõ-opĕ khălĕ bĩyĕ hõ, rò nĕ rò nĕ khyábĕ kuõke tĕcyĕtĕcŭ hõ. ²⁶ Túnuõhtuõto, pĕ ná thĩ acõkŭ yĕnuõ, lyăžădu~ nyacõ o tõbõ rò kayă dõ a o bĩyĕ tahenuõ, a thézŭ cuõ dõ thĩ o tadúro a cuõ cyă to, htuõto kayă dõ thĩ o tahenuõ, a thézŭ hyă bí pĕ o yĕ tadúro a hyă cyă to.’

²⁷ “Rò kayă duzăhtyathĕ yĕtõprĕ hĕsŭ, ‘Ki mĕphúnuõ hĕrò, Abraham~, vă kwĩthézõ nĕ, nõkărĕ Lazarú dõ văphĕ ahi nuõ. ²⁸ Vă puõvyă prĕkhŭ okyă pă có thĕnyă có. Thyáphú a ki hyătuõkuõ tă bí tĕcyĕtĕcŭ akhălĕ yĕtõpho tămĕ nuõ, plwõkă pĕrĕ vă Lazarú nuõ, rò nõkă dyĕrõdyĕryĕ pĕrĕ ná ěthĩ nuõtahe.’

²⁹ “Abraham hĕsŭ lŭ, ‘Mosĕ ná prĕprõ tahe one dŭ hõ dõ a ki dyĕrõdyĕryĕ pĕ nĕ puõvyă prĕkhŭ nuõtahe hõ. ěthĩ tõkõ nĩđă dŭhõ ěthĩngõ pă.’

³⁰ “Rò kayă duzăhtyathĕ yĕtõprĕ hĕsŭ, ‘Abraham~ túyĕnuõ rò a lõbă hĩto. Kayăthyĕ tõprĕ ki ihtõhtwõprĕ kăkhyĕ, rò a ki kăkhyĕ dyăso pĕ ěthĩ túma a ză nĩ no prĕ anĕ prĕ.’

³¹ “Manárõ Abraham hĕsŭ lŭ, ‘ěthĩ ki krwõmĕ kuõ phú Mosĕ ná prĕprõ răkyă nuõtahe to hĕrò, kayă tõprĕprĕ ki ihtõhtwõprĕ kăkhyĕ pĕ có ěthĩ có ma, a zŭĕ pĕ ná nĕ to.’”

Tĕthŭ

(Matteo 18:6-7, 21-22, Marko 9:42)

17 Jesŭ hĕ a khõpacĕ tahe, “Tĕilo-ilyáthŭ ũ tahenuõ a bĕ ohtya nyă pă tadúro kayă dõ a mĕ-o htwõhtya tĕilo-ilyá thŭ ũ yĕtõprĕnuõ, tĕcyĕtĕcŭ ki bĕ nyacõ lŭ pă. ² Kayă phúnuõ tõprĕnuõ phŭ~ ná a kĩrĕ mĕ-ohtwõhtya tĕ dõ kayă patĩlõ dõ ũklĕ tõprĕprĕ ki mĕtĕthŭ phúyĕ nuõrò, có lõdu dõ a kyăbõlõnuõ rò tătăkyă ě dõ htyĕdutavăkŭ nuõma aryăklõ pă có dõ lŭgnĕ có. ³ Rõnĩ lahyă thĩnĕ ní~.

“Thĩ puõvyă dõ a zŭĕ Jesŭ tõprĕ ki mĕtĕthŭ hĕrò, bĕ ithyõithya ě. A ki ză nĩ hõ anĕ hĕrò plwõkyă lŭ tĕthŭ ní~. ⁴ Tõnyĕ akŭ, a ki mĕthŭ nĕ thuõthyótõphuõ hĕrò,

a ki hyătõ khyĕthyă nĕ thuõthyótõphuõ rò a ki hyă hĕ, ‘Vă ză nĩđŭ hõ vănĕ’ hĕnuõ, nĕ bĕ plwõkyă lŭ tĕthŭ.”

Tĕzŭĕ

⁵ Prĕdõnyăphú tahe hĕso Byacĕ, “Mĕsõhtya pĕ pĕ tĕzŭĕ.”

⁶ Rò Byacĕ hĕsŭ ěthĩ, “Thĩ tĕzŭĕ ki o tí~ taplĕplõ tõplõ nuõprĕ tadúro thĩ ki hĕ thõmõdu yĕtõmõ, ‘Cũhte nĕr-wĩnuõ, rò cuõisõo nĕnĕ dõ htyĕdutavă akŭnuõ,’ thĩ ki hĕ ě nuõ, a ki cŭĕ thĩngõ prĕ.

Tĕmĕlyabĕ Lulĕ Tõprĕ

⁷ “Hĕkuõrĕ, kayă dõ thĩklĕ tõprĕprĕnuõ, a ki o nĩdyĕ ná alulĕ dõ a hyăhtă prĕ tõprĕ, mătorõ prĕkyĕthĩmĩphú tõprĕ hĕbyenuõ. Bí alulĕ o dõ prĕkhu kătuõkhĕ, tõphuõtuõ thĩ ěnõ sálĕ, ‘Hyă onyă epyă mõ đĩyĕ,’ a hĕ phúyĕ nuõma a o nyă tõprĕprĕ ě? ⁸ Thĩ ki hĕ ě, ‘Phõĕ mõ đĩ, htulya taple mõ nĕ hyĕcãnuõ rò khwóĕ pĕ vă đĩ rò opõmyăkhwĕ buõĕbuõõnĩ vă bĩyĕ, vă ehtuõpă rò eno dõkhyĕ pă.’ ⁹ Lulĕ tõprĕ mĕphú abyacĕ hĕ lŭ nuõ tadúro abyacĕ lo hĕbwĩhĕtaryĕ lŭ to. ¹⁰ Thĩ bĕbĕ thyáphúnuõ hõ. Bí thĩ mĕhtuõlõhõ lõ~ tĕ dõ ũ nõ thĩ nuõtahe akhĕnuõ, thĩ tõ hĕ, ‘Pĕ ma lulĕ tahe dõ a mĕhtuõkyă cócŭ prĕ tĕmĕ dõ a lyăbĕ pĕ yĕnuõtahe prĕ.’”

Jesŭ Zasímĕ Kayă Prĕshyĕ Dõ A Tĕswímŭmyă Dõ Phálo Tahe

¹¹ Bí Jesŭ cuõ dõ vĩ Jerusalem akhĕnuõ, a cuõrwõ bí Samaria kĕ ná Galilea kĕ kĕkŭplĕ lŭ nuõ. ¹² A cuõnuõ dõ dõtõdõ akŭ rò a myáh̄tye tăsŭ ná kayăphĕ prĕshyĕ dõ a nĩbĕ lahyă tĕswímŭmyă dõ phálo tahe. ěthĩ ihtõo taphăyĕ rò, ¹³ a ěhtõcuõ, “Kõ~ Byacĕ Jesŭ! Thézõ kuõrĕ pĕ ní~!”

¹⁴ Jesŭ myáh̄tye ěthĩ rò a hĕ ěthĩ, “Cuõ dyĕluõ myă lahyă thĩnĕ dõ bwĩdu tahe a o nuõ.” Bí ěthĩ cuõ dõ klyălo akhĕ, ěthĩ tĕsĕ sĩmĕkyă lõplĭ có.

¹⁵ Dõ ěthĩ akĕ tõprĕnuõ, a myáh̄tyethĕgnĕ ná Jesŭ zasímĕkyă hõ ě akhu-akhyĕ, a kăkhyĕ rò a ěhtõhtuthĕhtya Cómarya. ¹⁶ Htuõrò a dăngŭcõbĕlyă dõ Jesŭ a khăduõshyĕ rò a hĕbwĩhĕtaryĕhtya lŭ. ě ma Samariaphú tõprĕ.

¹⁷ Rò Jesŭ hĕ lŭ, “Kayă dõ vă zasímĕ pĕ lŭ tahe nuõma a o prĕshyĕ văhĕto! Lwĩthyótõprĕ pă lĕ~ a otõ bĩtĕ?”

¹⁸ Mamĕtĕrò a kăkhyĕ hĕbwĩhĕtaryĕ htuthĕhtya khyĕthyă Cómarya túprĕ myĕcõruõphú yĕtõprĕprĕ rò ma phútĕ?” ¹⁹ Htuõrò Jesŭ hĕ ě, “Ihtõcuõmõ, nĕ tĕzŭĕ zasímĕkyă pĕ hõ nĕ tĕsĕ hõ.”

Cómarya Htyĕkĕ Ki Hyăisõo Pă

(Matteo 24:23-28, 24:37-41)

²⁰ Pharisĕophú tahe sudyă Jesŭ ná Cómarya ahtyĕakĕ ki hyătuõ bíkhĕtĕ pă. Rò a hĕsŭ ěthĩ, “Cõ-

marya ahtyëaké hyäisóo nuô ù myáhtye cyá phúnuô máto. ²¹ Tôprê- ma ù hé, 'Myámô býě,' 'Myámô dónuô,' phúnuô tôprê- to, metêhêrò Cómarya ahtyëaké yënuô a hyäisóo hó dđ thĩ thêplòkũ nuôhó."

²² Htuôrò Jesũ hé a khöpacê tahe, "Prêlukayã aphúkhũ máhó vãyê amõnyemõthê dđ thĩ thêzũ myáhtye nyacó yënuô, a ki hyätuõ tonyenyê pã, manárò thĩ myáhtye cyá è to. ²³ Ù ki hëso pé thĩ, 'Myámô dđ nuô' mátorò 'Myámô býě' phúnuô pã! Tadúro cuõkrwõ zũe kuõ tá èthĩ tãmé. ²⁴ Vã cuõhétuõ thĩ phuyê metêhêrò, bí prêlu aphúkhũ máhó vãyê ki hyã khyëthyã pã akhënuô, ù pwõ- tôprê ki myáhtye è pã. A ki thyáná shyelíbó dđ mólê rô a ki sátakhê rasó cuõ lõ mólêsíba pã. ²⁵ Manárò vã ki khyábè élóklõ rë có tetyëtêcũ pã, rô kayã yëtõhtũ zũe vã to.

²⁶ "Prêlukayã aphúkhũ máhó vãyê ki hyãpã akhënuô, a ki htwõhtya thyákuõdũ phú Noah htũkhê nuô pã. ²⁷ Bínuõkhê kayã tahe eõ lahyã, nĩphúnímê tuõ lahyã có bí Noah nuõ dđ thòklyëdukũ nuõtõnyê có. Rò htyë-duhtya thyëkyã lõplĩ kayã okyã dđ aklõ nuõtahe.

²⁸ "Bí vã hyã khyëthyã akhëpãnuô, a ki thyáná kayã dđ Abraham aphúdu Lot htũkhê nuô pã. Kayã bínuô tõtũ tahenuô, ae-aõ lahyã, ipri-isê, isóiplũ rô só lahyã ahi-aphyã. ²⁹ Manárò bí Lot htecuõ taphãkyã ná vĩ Sodom nuõtõnyê akhënuô, Cómarya nõcũtã ké ná mi ná lõmiũ dđ mókhu rô miũ thyëkyã lõ èthĩ pwõ- tôprê.

³⁰ "Shyé- prêlukayã aphúkhũ máhó vãyê kírê hyãhó pã akhënuô, a ki htwõhtya thyákuõdũ phuyënuô pã.

³¹ Mõnyê bínuô tonyê pã ma, kayã o dđ a hikuklwó tabyekhu tahenuô bè hitã nuõ phyení a tãmuõtãtê tahe dđ hidókũ tôcõ- to! Kayã o dđ lyãkhu tôprêprê nuô a bè klyã kãkhyê phyení atãtê dđ ahi to.

³² Tanehtyatuõ bèkhyê lahyã dú Lot amê nuô.

³³ Metêhêrò kayã dđ a thêzũ mëlwõhtekã nĩdyé a thêhtwõprê tôprêprênuô, a thêhtwõprê ki sımékyã pã. Manárò kayã dđ a dyélyãkyã a thêhtwõprê dđ vãkhu-vãkhyê tôprêprênuô, a ki nĩbè thêhtwõprê tacúprê pã.

³⁴ Vã hé thĩ, bí nuõtõthê pãma, kayã thényê ki omyëtõlũ dđ lëmyëkhu tãphotuõ pã. Rò Cómarya ki ékãkyã pã tôprê, tôprêrò a ki dya-okyã lõ pã. ³⁵ Prêmo thényê ki isátúsũ lõ buõe pã. Rò Cómarya ki ékãkyã lõ pã tôprê, rô a ki dya-okyã lõ tôprê pã. ³⁶ Prêkhũ o dđ lyãkhu thényënuô, tôprêrò Cómarya ki ékãkyã lõ pã, tôprênuô Cómarya ki dyakã lõ pã." ††

³⁷ Jesũ a khöpacê tahe sudyã lõ, "Byacê, a ki htwõhtya tã bitê tãphotê pã?"

Rò Jesũ hékãkhyësũ pé èthĩ ngó tãmũ, "Tètõ otõ bitê- nuô, latya ki oplólũ bínuô pã."

Dyákhákho Prêmòokryá Ná Prêciryatê

18 Htuôrò Jesũ thêzũ ná a khöpacê tahe ki kwícóbê lahyã pwõ- tôphuõ, rô èthĩ ki thêplòpyé tá taki- tãmé nuôrò, a dyákhákho pé a khöpacê tahe ná ngó tãmũ. ² Jesũ dyá pé èthĩ phútê hêrò, "Dđ vītõvĩ akũnuô, prêciryatê otõprê. Kayã tôprênuô a thêisê bezũbenyã kuõ Cómarya toto, a bezũbenyã kuõ prêlu kayã to-to. ³ Bí vĩ nuõtõvĩ akũ nuõprê, prêmòokryá o tôprê. Rò a hyã kwĩthêzõ tamõmõ prêciryatê yëtõprê, 'Mëcwõ përé vã rô ciryacócó përé vã ná prê dđ a thêhte vã yënuô.'

⁴ "A cũkuõ prêmòokryá yëtõprê to tadúro dđkhyënuô a tãnyã nĩdyé ané, 'Vã ma kayã dđ a thêisê kuõ Cómarya to, bezũbenyã kuõ kayã to tadúro, ⁵ prêmòokryá yëtõprênuô, a yõ hyãmesúsã tamõtãmõ vã rô vã ki myã taritaryã pëkyã è pã. Vã ki mephúnuô to héma, a hyã mesúsã tamõtãmõ vã pã rô tadũ- tadũ ma vã ladyáladã kyãdê prê.'"

⁶ Htuôrò Byacê hé, "Thĩ nĩdã myámyã prêciryatê cótê- to yëtõprê hé ngó yëtõmũ nuô. ⁷ Kayã dđ Cómarya nwõhtya è tahenuô, ki a kwĩ tãmëcwõ pwõnyëpwõthê hënuô, Cómarya ciryã cótê pé èthĩ toma a ocyã nyã è? Thyáphú a ki mëcwõ pé ù agnê nuôrò a ki mëkhómëzõ pã è? ⁸ Vã hé thĩ, Cómarya ki ciryã cótê pryãpryã pé èthĩ pã. Manárò bí prêlu aphúkhũ máhó vãyê hyã pã akhënuô, dđ hekhuyê pã vã myáhtye pũ kayã tahe ki opã lahyã ná têtũtënyã pã è?"

Dyákhákhonĩ Pharisëophú Tôprê Ná Prêkwĩamo-arã Tôprê

⁹ Kayã dđ a zũe nĩdyé ané ná acóatê rô a tanepatĩ ùruô tahenuô, Jesũ dyá pé èthĩ ná ngókhákho tõtõ.

¹⁰ "Kayã thényê cuõhtya kwícóbê dđ têtũtyã hõkũ.

Tôprê rô Pharisëophú, dđ aruõtõprê rô prêkwĩamo-

arã. ¹¹ Pharisëophú tôprê cuõ ihtòo kwícóbê rô a hé,

'Kõ- Cómarya, vã hébwíhétaryê nê, metêhêrò phú ùruô tahe cuõpũphe zéplé e ùtê, lahõlahya ù, cuõthũ ùphũmê nuô vã mënõ kuõ to. Vã thyákuõ ná prêkwĩe amo-arã nuõtõprê to akhu-akhyê vã hébwíhétaryê nyacó nê. ¹² Thuõthyótõnyê akũnuô, vã duõe sèesèõ nyënyê pwõ- tôphuõ có, htuôrò lõ- vã nĩbè tẽ tahenuô, vã dyé kãkhyê có nê pwĩshyëtõpwĩ có.'

¹³ "Manárò prêkwĩamo-arã yëtõprênuô, a cuõkahtòo lõ dđ ayê, rô a túhtya bú có amèthè dđ mókhu to. A thêplê rô a htõlyã nĩdyé ataõ rô a hé, 'Kõ- Cómarya- thêzõnĩrê vã. Vã ma prèoraphú tôprê.'"

¹⁴ Rò Jesũ hé èthĩ, "Vã hé thĩ, kayã dđ acóatê dđ Cómarya a mètènyê nuõma Pharisëophú yëtõprênuô máto. Prêkwĩamo-arã yëtõprênuô, bí a kã dđ ahi akhê, acóatê dđ Cómarya a mètènyê hó, metêhêrò kayã dđ a phyëhtyalõ ané tôprênuô, Cómarya ki shyalyã è pã

† Bí Cómarya ciryã vĩ Sodom akhënuô, Lot amê myãkãkhyê dđ vĩkũ rô a htwõhtyãkyã ithèklõ. †† Ù rã liphá mú- nukhê tahehenuô, ù myáhtye lisãsê yëtõmã opatõkuõ to.

rò kayă dö ashyalya-athé tôprènuô, Cómarya ki dyahtyalô è pã.”

Jesũ Sõri Pacëpatíphú Tahe
(Matteo 19:13-15, Marko 10:13-16)

¹⁵ Kayă tahe éhyă aphúpatí tahe dö Jesũ a o rò a thézũ nõdyahtya Jesũ takhu dö pacëphú yëtahe alo, manáro a khõpacë tahe myáhtye rò a thèprwõsũ èthĩ.
¹⁶ Manáro Jesũ éhyă pacëphú thĩtahe dö a o rò a hé, “Plwõhyă pacëphú nuõtahe dö vaoyë, metätũ tă èthĩ tãmé, metèhèrò Cómarya ahtyëaké nuõma kayă dö a shyalya athèplò thyána pacëphú yënuõtahe atèhõ.
¹⁷ Vă hécócó thĩ, thĩ ki nõpõ thĩnè ná Cómarya phú pacëphú tahe nõpõnĩ ané nuõto hénuô, thĩ nuõ ní cyă dö Cómarya htyëlèkèkũ takhyă to.”

Kayă Duzăhtyathè Tôprè
(Matteo 19:16-30, Marko 10:17-31)

¹⁸ Kayă htwõ khukló tôprè sudyă Jesũ, “Kõ- thárarýa- thyáphú vă ki nĩbè kuõ thèhtwõprè tacúprè talèkrè nuõrò, vă tõbè mękryă- maĩtë?”

¹⁹ Jesũ sudyă lũ, “Nè cuõé tuõ vă ná thárarýa mętë? Kayarýa o tôprè- to, a o prétũ Cómarya tôprèprè. ²⁰ Nè thègné Cómarya mekyãngõ tahe hé, ‘Cuõthũ tă ùphũmè tãmé, męthyë tă kayă tãmé, ehuõehĩ tă ùtè tãmé, khyă lahõlahya tă tètãmé, bezũnyă nẹ- muõnèphè.’” †

²¹ Rò kayăphè yètôprè hèsũ lũ, “Lõ- yëtahenuô vă tõnĩ htuõlõhõ rò vă krwõmę htuõlõhõ dö vă pacëkhè nuõ pã cóhõ.”

²² Bí Jesũ nĩhuõ a hé phuyë akhènuô, a hé lũ, “Tè dö nẹ lomę nuõ a opă tãcõ, kă isëkyälõ nẹ tãmuõtätè nuõtahe rò zútă pè lõ ná kayă sõphásoryaphú nuõtahe. Nè ki męphũnuô hèrò nẹ ki nĩbè tẽduzăhtyathè dö mókhu pã. Kamehtuõ phũnuô rò hyă krwõkuõ vakhýe.”

²³ Kayăphè yètôprènuô, a yõ duză tãpõtãpè có akhu- akhyë bí a nĩhuõ ngõ yètõmũ akhènuô, a thèplë nyacõ.
²⁴ Jesũ myátätã- htuõ lũ rò a hé, “Kayă duzăhtyathè tahe kírè nuõ dö Cómarya ahtyëakèkũ nuô, apýă nyacõ dö èthĩgnè có! ²⁵ Tathĩbuõdu tãduõ kírè plyénuõ dö htèkhãlĩkũnuô azũ klõpă có ná kayă duzăhtyathè tôprè kírè nuõ dö mókhu htyëlèkèkũ nuõ có.”

²⁶ Kayă dö a nĩhuõ Jesũ tẽhébè yëtahenuô, a sudyă lũ, “Ki męphũnuõrò ùpè tôprè kírè nĩbè cyăpă tẽmęl- wõhtekă pẽ?”

²⁷ Rò Jesũ hèsũ, “Tè dö kayă męcyátonuô, Cómarya męcyă prè.”

²⁸ Petru hé, “Myámõ, pè dyakyă lõ có hó pèhipèphyă tahe rò pè krwõkuõhõ nẹkhyë hó.”

²⁹ Rò Jesũ hé èthĩ, “Vă hélakõ có thĩ có, dö Cómarya ahtyëaké agnèrò, kayă tôprèprè ki dyakyă ahi-aphyă

† 18:20 Li Htekă 20:12-16, Li Dõnyă 5:16-20

bèbè, aphúamè bèbè, apuõavyă tahe bèbè, amuõaphè bèbè hénuõma, ³⁰ Cómarya ki dyèpludyéphè élöklõ pã có thĩ ná yëtõhtũnuô pã, htuõto shyë- nopă tõhtũnuô, Cómarya ki dyè lũ thèhtwõprè tacúprè talèkrè pã.”

Jesũ Héluõ Khyëthyă Atèthyë Ari-akyă
(Matteo 20:17-19, Marko 10:32-34)

³¹ Jesũ énihuõ tú prèdõnyăphú shyéthényë, rò a hé èthĩ, “Pè ki htya lõ dö vĩ Jerusalem. Rò lõ- tẽritèkyă dö prèprõ tahe ră onekyă prèlukayă aphúkhũ ari-akyă yë- tahenuô, a ki lõhtyabãhtya pã. ³² Vĩ Jerusalemphú tahe ki dyëtãkyă vă dö Judaphú mato tahe a takhukũ pã, rò èthĩ ki pacyë nyëkruõ lõ vă rò htuplá lõ vă ná plĩhtyë pã. ³³ Èthĩ ki plĩ vă rò męthyë vă pã tadúro thuõnyë tõnyë pã nuô, vă ihtõhtwõprè kakhýe khyëthyă pã.”

³⁴ Manáro a khõpacë tahe thègnèplõ lũ tẽhébè yètõmũ- to. Tẽhébèyè angõlasá yënuô, ù dya dóuõdóbĩ pè èthĩ akhu-akhyë, èthĩ thègnèplõ lahyă a hé pè èthĩ yënuô to.

Jesũ Zasímé Kakhýe Pè Prèkwĩesè Dõ A Mèthèkhĩ Tôprè

(Matteo 20:29-34, Marko 10:46-52)

³⁵ Bí Jesũ hyãtuõphũhõ ná vĩ Jeriko akhènuô, kayă mèthèkhĩ kwĩesè onyão dö klyáhtũ tôprè. ³⁶ Bí a nĩhuõ kayă bémũ cuõ bí lũkhãshýe akhènuô, a sudyă ù, “Ú mę kryă- ìtë?” ³⁷ Rò èthĩ hèsõ pè lũ, “Vĩ Nazarèphú Jesũ hyãnuõ cuõplũrwó bí vĩkũyë prè.”

³⁸ Rò a èhtõhtya, “Kõ- Davi aklwĩalyă Jesũ- thèzõnĩrè vă ní!”

³⁹ Kayă cuõ rë dö nyë tahenuô a thèprwõ lũ rò, a nõ thuõthuõ- o lũ tadúro a lé èhtõ prashyo ryarýa, “Kõ- Davi aphúkhũ Jesũ, thèzõnĩ kuõrë vă ní-.”

⁴⁰ Phũnuô akhu-akhyë, Jesũ okuõ rò a nõéhyă ù ná kayă mèthèkhĩ yënuô tôprè dö a o. Bí a hyãtuõhõ akhènuô, Jesũ sudyă lũ, ⁴¹ “Nè thèzũ nõmę vă maĩtë?”

Rò a hèsũ lũ, “Byacè, vă thèzũ myáhtye cyă kuõũ.”

⁴² Jesũ hé è, “Mèthè, lĩ mõ-. Nè tẽzũ zasímèhõ nẹ hó.”

⁴³ Tôphuõtuõ a myáhtye cyă rò a krwõkuõ Jesũ akhyë, rò a hébwíhétaryë Cómarya. Rò bí kayă bémũ myáhtye tẽmęhtwõhtya phuyë akhènuô, a htuthèhtya lõplĩ có Cómarya pwõ- tôprè có.

Jesũ Ná Zakeũ

19 Bí Jesũ nuõcuõluplũ rwó vĩ Jeriko akũ akhènuô, ² kayă htwõ prèkwĩamo-ară khukló dö amwĩ ná Zakeũ o tôprè, rò a duză nyacõ. ³ Jesũ ma ùpè nuô a thèzũ myáhtye kuõ tadúro a yõ tapó dũgnè, htuõrò kayă yõ orõoésũlũ akhu-akhyë a myáhtyewó kuõũ Jesũ to. ⁴ Phũnuô akhu-akhyë, thyáphú a ki túhtwó kuõũ Jesũ rò, a klyacuõ rë dö kayă bémũ anyëhyă bí Jesũ lëcuõ plehyă klyă yënuô tõbõ rò a cuõhtya dö kadwímõ tãmõ alo.

⁵ Bí Jesů hyātuŕ bí lůkhăshyě akhěnuô, a tůhtya lů rò a hé lů, "Zakeŭ, hítăpřya mŕ, meťehérò yětônyě pănuô, vă bê cuôlŕo kuô dô nêhi pă." ⁶ Zakeŭ hítă tapluôtaplyě rò a thêkrŭthlŕô émôsu cŕ Jesů.

⁷ Lŕ- kayă dô a myăhtye Jesů cuô kuô dô Zakeŭ ahi tahenuô, a tamwŕtalŕ lŕ lahyă rò a hé, "Kayă yětôprê cuôlŕ tŕkuô tuôdŕ prêoraphú ahi."

⁸ Zakeŭ ihtò rò a hé Byacê, "Byacê, myámŕ, khŕnyăyě vă ucêtazě dô a o ná vă taklăměnuô, vă ki dyétăkyă ná kayă sŕphăsŕyaphú tahe. Htuôto ki vă etŭôplê ũkhu tŕprêprê kihérò, vă ki dyékăkhyě khyěthyă è lwŕpwŕ pă."

⁹ Rò Jesů hé è, "Yětônyě, tēmŕlwŕhtekă hyātuŕ dô hiyě tŕmê akŭhŕ meťehérò kayă yětôprê ma măkuôdŭ hŕ Abraham aklwŕlwŕ hŕ! ¹⁰ Meťehérò prêlu aphŭkhŭ măhŕ văyě, vă hyă myápŭ mŕlwŕhtekă kayă dô a lamê tahe."

Dŕnyă Khăkho Htĕba Tahe Ari-akyă

(Matteo 25:14-30)

¹¹ Bí kayă éprê nŕdă Jesů tĕhĕbĕ yĕ akhĕnuô, a hé pĕ pŕ êthŕ ná ngŕkhăkho tŕmŭ, meťehérò Jesů hyātuŕ phŭ hŕ ná vŕ Jerusalem hŕ khukhyĕ, Cŕmarya ki cáhtya pŕ tŕphuŕ pŕ cŕhŕ htyĕkĕ hŕ, êthŕ tanĕthŭ lŕ lahyă phŭnuô. ¹² Phŭnuô akhu-akhyĕ a dyă pĕ êthŕ, "Bĕtŕ-phuŕ kayă htwŕdu otŕprĕ. Thyăphŭ ũ ki dyahtya lŭ ná khwŕ rò a ki htwŕ pĕ ũ khwŕ dô ahtyĕakĕkŭ nŕdŭ agnĕnuôrò, a htecuô dô htyĕrŕokĕklŕ tŕba, htuôrò a kăkhyĕ khyĕthyă dô akĕ. ¹³ Bí a htecuô tyahŕto akhĕnuô, a éplŕ alulĕ prĕshyĕ, rò a dyĕ êthŕ htĕba tŕprĕ tŕba, rò a hé êthŕ, 'Bŕ vă oto yĕakhĕnuô, cuô mĕkuŕmĕkhă lahyă, mĕmyĕhte nŕdyĕ lahyă tuôdŕ vă kăkhyĕ pă nuô ní,' a hékyă êthŕ phŭnuô.

¹⁴ "Manărò, a htyĕphŭkĕphŭ thĕhtĕthĕhă nŕdyĕ lŭ rò êthŕ nŕcuô lĕ prĕthŭ tĕritĕkyă tŕprĕ dô khwŕ o, rò a nŕhĕ lŭ, 'Kayă yětôprĕnuô, pĕ thĕzŭ nŕhtwŕ è ná pĕkhwŕ to.'

¹⁵ "Manărò kayă htwŕdu yětôprĕnuô, ũ nŕhtwŕ è ná khwŕ rò a kătuŕ khyĕthyă. Thyăphŭ êthŕ ki hyă dyĕluŕhtya lahyă ná êthŕ mĕphŭhteĕ tŕ bá- tĕ agnĕnuôrò, a kătuŕ rò a éhyă alulĕ dô a dyĕkyă êthŕ htĕba yĕtahe dô a o.

¹⁶ "Arĕlŕ tŕprĕ hyă dô a mĕthĕnyĕ rò a hé lŭ, 'Byacê, dô vă nŕe htĕba dô nĕ dyĕkyă vă yĕtŕba akhu-akhyĕ vă nŕbĕ éhtyalŕpŕ hŕ abashyĕ hŕ.'

¹⁷ "Rò a hé lŭ, 'Aryă nyacŕ! Nĕ ma lulĕ dô aryă tŕprĕ! Nĕ cŕ ná vă dyĕ nĕ tĕpatŕphŭ yĕtahe akhu-akhyĕ, vă ki nŕpŕ nĕ ná vŕ avŕshyĕ pă.'

¹⁸ "Lulĕ nyĕprĕ tŕprĕ hyă dô a mĕthĕnyĕ rò a hé lŭ, 'Byacê, vă nŕe htĕba dô nĕ dyĕ vă yĕtŕba akhu-akhyĕ, vă nŕbĕ éhtyalŕpŕ hŕ htĕnyăba hŕ.'

¹⁹ "Rò a hé alulĕ yětôprĕ, 'Vă ki nŕpŕ nĕ vŕ nyăvŕ pă.'

²⁰ "Rò lulĕ thuŕprĕ tŕprĕ hyă dô a mĕthĕnyĕ rò a hyăhé lŭ, 'Byacê, yĕ lé- nĕ htĕba dô nĕ dyĕkyă vănuô.

Vă bedwŕoŕ è dô zĕkrikŭ. ²¹ Vă thĕisĕ nĕlĕ, meťehérò nĕ ma kayă dô apyă nyacŕ tŕprĕ. Nĕtĕ măto tahenuô, nĕ cuô phyĕ dŭgnĕ. Htuôto nĕ isŕiplŭnŕo kuô to rò nĕ cuô kĕkaplŕo dŭ nĕgnĕnuô.'

²² "Rò a hé lŭ, 'Cŭcyĕcŭcŭ, vă ki cŕrya nĕ phŭ nĕ hĕbĕhte nŕdyĕ nĕngŕ yĕnuôtahe pă. Nĕ thĕgnĕhŕ ná vă ma kayă dô apyă nyacŕ tŕprĕ. Vătĕ măto tahenuô vă cuôphyĕ dŭgnĕ. Vă isŕiplŭtănŕo kuô to rò vă cuôkĕ kă dŭgnĕ tŕprĕ văhĕ! ²³ Phŭnuôrò mamĕtĕrò nĕ cuô-sunuô vă htĕbayĕ dô ũ lĕbe-oplŕ ũ lĕplwŕbŕ rŭ hiduku nuô to meťĕ? Nĕ ki mĕphŭnuô hérò, shyĕ- vă kătuŕ khyĕthyă pă nuô, vă ki nŕbĕ kăkhyĕkŭ aphŭphŭ amuŕ-muŕ pă kŕkŕ.'

²⁴ "Htuôrò a hé kayă ihtò bŕnuô tahe, 'Phyĕ kăkhyĕd-wŕo khyĕthyă htĕbanuô rò dyĕkyă ná kayă dô ahtĕba o abashyĕ yĕnuô tŕprĕ.'

²⁵ "Manărò êthŕ hĕsŭ lŭ, 'Byacê, ahtĕba onehtuô dŭ hŕ abashyĕ hŕ!'

²⁶ "Rò khwŕ hĕsŭ êthŕ, 'Vă hé thŕ, lŕ- kayă dô atĕone lŕ cŕhŕ nuôtahe bĕbĕ, ũ lĕdyĕ ĕhtya pĕpŕ cŕ lŭ pă, manărò kayă dô atĕ o to tŕprĕnuô, atĕ oprĕ takiphŭprĕ bĕbĕ, ũ ki phyĕpĕkyăpĕ lŕ pŕ lŭtĕ pă. ²⁷ Htuôrò, kayă dô a thĕhte vă rò a thĕzŭ nŕhtwŕ vă khwŕ to tahenuô, éhyă lŕ bŕyĕ rò mĕthyĕkyă lŕ êthŕ dô vă mĕthĕnyĕ yĕnuô!'"

Jesů Hyănuô Dŕ Vŕ Jerusalem Akŭ

(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Giovanni 12:12-19)

²⁸ Jesů héhtuô phŭnuôrò, a htya dô vŕ Jerusalem rò a htecuô rĕ a khŕpacĕ dô nyĕ. ²⁹ Bí a hyăphŭhŕ ná dô Bethphage ná dô Bethania dô a ophŭ ná Oliva so yĕtŕdŕ akhĕnuô, Jesů nŕhyă rĕ a khŕpacĕ thĕnyĕ.

³⁰ Rò a mĕcuŕnŕ êthŕ ngŕ, "Hyănuôrĕ lahyă dô dô nyĕnuô tŕdŕ, thŕ hyă nuônuô ná thŕ ki myăhtye tathŕphŭ tŕduô dô ũ sŕdyănyă nŕhŕ lŭ tŕphuŕ- to tŕduô pă. Rò thŕ ki myăhtye ũ cŕklŕ o è pă, rò ilyĕ è rò cwŕkă è bŕyĕ ní-. ³¹ Kayă tŕprĕprĕ ki sudyă thŕ, 'Thŕ cuô ilyĕkyătuŕ tathŕphŭ plyĕ meťĕ?' A ki hérò, 'Byacê lo ĕ,' hĕsŭ è phŭnuô ní-."

³² Êthŕ cuô rò a myăhtye lŕplŕ phŭ a héone pĕ êthŕnuô tahe. ³³ Bí êthŕ ilyĕ tathŕphŭ plyĕ akhĕnuô, anĕbyacĕ tahe hé êthŕ, "Thŕ cuôilyĕ tuŕ tathŕphŭplyĕ meťĕ?"

³⁴ Rò êthŕ hĕsŭ, "Byacê lo ĕ."

³⁵ Rò êthŕ cwŕkănŕ tathŕphŭ yĕnuô dô Jesů a o. Htuôrò êthŕ idĕhtya lahyă acăklŕ dô tathŕ nyăkhu rò a nŕhtyasŕdyă Jesů. ³⁶ Bí Jesů sŕdyă tathŕphŭ rò a htecuô akhĕnuô, kayă tahe dĕtă rĕ lahyă acăklŕ tahe dô klyădĕkŭ.

³⁷ Bí a hyăphŭhŕ ná vŕ Jerusalem, bí klyă o dô Oliva sokhu rò a talwŕtă nuôhŕ dô vŕkŭ yĕ akhĕnuô, lŕ- a khŕpacĕ dô a krwŕ lŕ lŭ nuôtŕmŭ cáhtya ĕhtŕhtuthĕ kĕkŕhtya lŕ Cŕmarya, meťehérò êthŕ yŕ myăhtye lŕ tĕprŕtĕpřya tahe akhu-akhyĕ, a ĕhtŕ lahyă phŭnuô. ³⁸ Êthŕ htuthĕhtya,

“Cómarya ki sōridû khwí dǒ a hyã ná Byacè amwì yětòprè ní! †

Tèpètèdwò ki o kuǒdû dǒ mókhu rò tètaryèdu taryèhtǔ ki o kuǒdû ná Cómarya dǒ a o dǒ mókhu akhǎlé htyalǒlǒ yětòprè ní!”

³⁹ Htuǒrò Phariséophú o dǒ kayã bémü aklè nuǒtahe hé Jesú, “Thará, nõothuôkyã nè khǒpacè yètahenuǒ, nõèhtǒ pǎ tá lahyã èthĩ tǎmè.”

⁴⁰ Rò Jesú hésû èthĩ, “Vã hé thĩ, èthĩ ki othuôtakrúkyã hénuǒma, lõ tahe ki èhtǒhtya kuǒke pǎ.”

Vĩ Jerusalem Akhu-akhyèrò Jesú Mèthèntyètǎ

⁴¹ Bí a hyãphũhó ná vĩ Jerusalem rò a myáhtye vĩyè akhènuǒ, a mèthèntyètǎ. ⁴² Rò a hé, “Yètõnyè, nè ki thègnè bye ná ù phyéhyã pè nè tètèpètèdwò hénuǒma aryã nyacǒ, manárò khǒnyáyè nè myáhtye cyã kuǒdǔ to. ⁴³ Tõnyènyè pǎnuǒ, shuǒkhè ki hyãtuǒ dǒ prèthèhte nè tahe ki hyã byáhtya bítava lõ nè ná vĩũ htyalǒ pǎ, rò èthĩ ki bòtǎtǔ tavabĩ lõ nèkyã pwǒ- tǒbǒ có pǎ. ⁴⁴ Htuǒpǎrò èthĩ ki mepýékyã lõ nè ná lõ- kayã o dǒ nè vĩkũ nuǒtahe pǎ. Bí lõtǒmè pré nuǒ a ki oícũ ma pǎ có lõ to pǎ, metèhèrò Cómarya ki hyã mǎwóhteka nè agnènuǒ, nè dyathudyathè lõ teshuǒtèkhè to akhu-akhyè, a ki mǎhtwǒhtya phúnuǒ pǎ.”

Jesú Cuǒnuǒ Dǒ Tèlũtyã Hǒkũ

(Matteo 21:12-17, Marko 11:15-19, Giovanni 2:13-22)

⁴⁵ Htuǒrò Jesú cuǒnuǒ dǒ tètũtyã hǒkũ rò a cuǒnuǒ vèhtekyã kayã ipri-isètè bínuǒ tahe. ⁴⁶ Rò a hé èthĩ, “Cómarya alǎangó hé, ‘Vãhi ma ù ki é è ná tètóbè ahi,’ †† manárò thĩ cuǒnǒ htwǒhtya lõhó è ná ‘Prèhuèhĩ lèowóo akhǎlé hǒ.’”

⁴⁷ Jesú ithyóithyatǎ ù dǒ tètũtyã hǒkũ pwǒ- tǒnyè có. Bwídukhu tahe, prèithyó tètthýótèthya athára tahe, ná prè htwǒ kayã bémü a khuklǒkhuklyã tahe thézũ pũmèthyè lõ. ⁴⁸ Manárò èthĩ tǒbè mǎ lõ phútènuǒ, a thègnè lahyã aklyáaklǒ to, metèhèrò kayã bémü tahenuǒ a nídǎthyèníđǎo có lõ tètèbè, rò a plwǒ latũ pǎ có lõ to.

Ū Sudyã Jesú A Taryèshyosǒ Ari-akya

(Matteo 21:23-27, Marko 11:27-33)

20 Tõnyèkhè, Jesú o dǒ tètũtyã hǒkũ rò a ithyóithyatǎ kayã èprè, rò a hésodõnyã pè ù ná tètèkrũmila. Rò bínuǒkhè, prèlũtyã khuklǒ tahe ná prèithyó tètthýótèthya athára tahe, ná Judaphú aplóamũ khuklǒkhuklyã tahe hyã dǒ lõo. ² Rò a hé lõ, “Hésoluǒ pè myã pè, nè metè yètahè nuǒma nè cuǒmǎ ná ùpè a taryèshyosǒ pè? Ùpè nõmǎ nè pè?”

³ Rò Jesú hésû èthĩ, “Ki héphúnuǒrò, vã sudyã kuǒ thĩ ngǒ tǒmũ, rò héluǒ pè kuǒ vã. ⁴ Giovanni Baptista

plwǒ pè ù htyè yènuǒma Cómarya dyé lõ taryèshyosǒ è? Mǎtorò prèlukayã dyé lõ è?”

⁵ Èthĩ dõnyã nídyé khyèlũ, “Pè tǒ hésû è phútè? Pè ki hé, ‘Cómarya dyé lõ’ kihèrò, a klyã sudyã nyã hǒ pè, ‘Kihéphúnuǒrò thĩ zũ lõ to metè?’ A klyã hé nyã hǒ.

⁶ Mǎtorò, ‘Prèlukayã dyé lõ,’ pè ki hé rò lõ- kayã bémü býyè tahe yǒ zũ ná Giovanni ma prèprǒ tǒprè akhu-akhyè, èthĩ ki tǎthyè pè ná lõ pǎ.”

⁷ Phúnuǒrò èthĩ hésû, “Ùpè dyé Giovanni taryèshyosǒ dǒ a ki plwǒ pè ù htyè yènuǒ, pè thègnè-to.”

⁸ Rò Jesú hésû èthĩ, “Kihéphúnuǒrò vã metè yètahè ná ùpè taryèshyosǒ pè nuǒ vã hésoluǒ pè thĩ toto.”

Hé Khákho Pè Ná Prèkhyã Thòbĩthèphè Tahe Ari-akya

(Matteo 21:33-46, Marko 12:1-12)

⁹ Rò Jesú hésoluǒ pè kayã èprè ná ngǒkhákho tǒmũ rò a hé, “Bètòphuǒ kayã o tǒprè, rò aprè dǒ a isóiplũ nídyé ná thòbĩthèphè tahenuǒ a o tǒlè rò a plwǒkhyãekyã ná prèkhyãèprè tahe. Htuǒrò a htecuǒ onyèkyã dǒ kǎaruǒ tǒkè. ¹⁰ Bí thòbĩthè mĩhǒ akhènuǒ, thyáphú a ki nĩbèkuǒ thòbĩthè dǒ a tǒkò nĩbèkuǒ nuǒ-tahèrò thòbĩthèphè byacè yè a nõhyãkuǒ a prèmetèphú tǒprè dǒ prèkhyãèprè nuǒtahe a o. Manárò prèkhyãèprè yètahenuǒ, a mǎsũpòsũhtuǒ lõlulè yètòprè rò a plwǒkǎ kazuǒklĩkyã pré lõ pré.

¹¹ Phúnuǒ akhu-akhyè, a nõhyã tapleke alulé dǒ aruǒ tǒprè tadúro prèkhyãèprè yètahè mǎsũ khyèpǒ lõ, a mǎtarèkyã htuǒ lõ rò a plwǒkǎ kazuǒklĩ kuǒpǒkhyè lõlũ. ¹² Htuǒrò a plwǒhyã pǒ alulé thuǒprè tǒprè, rò prèkhyãè thòbĩthèphè yètahenuǒ, a mǎtapǒlǒthǒ, mǎcumũhtyãsũ lõ lõ rò vèhtekyã lõ dǒ prèklǒ.

¹³ “Rò thòbĩthèphè byacè hé, ‘Vã tǒbè mǎ phútè? Vã ki nõhyã ná vã phúprèkhũ dǒ vã mǒ nídyélǒ lõ yètòprè ma èthĩ ki dyaduzũnyã klǒ lõ pǎ kǒle,’ a hé phúnuǒ.

¹⁴ “Manárò bí prèkhyãèprè yètahè myáhtye lõ phúprèkhũ hyã akhènuǒ, èthĩ hé nídyé khyèlũ, ‘Yètòprè ma prèbyacè aphúkhũ dǒ a tǒ nĩbè phúucè-tazè nuǒtǒprè hǒ. Cuǒ! Cuǒmèthyèkyã lõ pǒ-! Rò a ucètazè yètahè nuǒ a ki htwǒ lõ pètè pǎ!’ ¹⁵ Phúnuǒ akhu-akhyè, èthĩ cwitarú htekyã lõ dǒ prèklǒ rò mèthyèkyã lõ.

“Ki mǎphúnuǒrò prèbyacè ki mǎ prèkhyãèprè yètahè phútè pǎ? ¹⁶ A ki hyã mèthyèkyã lõ- kayã nuǒtahe rò a ki plwǒkhyã tapleke thòbĩthèphè yènuǒ ná kayã dǒ aruǒ tahe pǎ.”

Bí kayã èprè nĩhuǒ tètèbèyè akhènuǒ, èthĩ hé lahyã, “Pè thézũ nõhtwǒhtya è phúnuǒ to!”

¹⁷ Jesú myácuǒtǒ èthĩ rò a sudyã èthĩ, “Kihéphúnuǒ rò lisǎsè héone vǎrivãkyã,

† 19:38 Li Htuthèhtya 118:26 †† 19:46 Isaia 56:7

'Kayã mehtya hi rò lõ dô èthĩ vĩkyã lũ nuôtômẽnuô, a htwõhtya lõ dô a tahtwóma lõ có hitômẽ có,† a hé phúyẽ rò angólasá ma ítẽ?" A sudyã ù phúnuô.

¹⁸ "Lõ~ kayã dó a latã dó lõ nuôtômẽ alõ tahenuô, akrwĩ ki lakẽ prẽ pã, manárò lõ nuôtômẽ ki latã dó èthĩ alõ pã nuô, akrwiakrwó ki mũ kaprĩ lõ có pã."

¹⁹ Prẽithyó tẽthyótẽthya athára tahe ná bwídukhu tahe thẽgnẽ ná Jesũ hékho èthĩ khukhyẽ tôphuõtuõ a thẽzũ pũ có hó Jesũ bínuô hó. Manárò èthĩ thẽisẽ kayã bẽmũ nuõtahe alẽ.

Û Sudyã Jesũ Ná Tõkò Dyé Romakhwĩ Amo-arã Ě? Ma To Ě?

(Matteo 22:15-22, Marko 12:13-17)

²⁰ Phúnuô akhu-akhyẽ, thyáphú èthĩ ki pũnĩ Jesũ tẽhébèthũngó tahe, htuõto thyáphú èthĩ ki pũthũcuõkyã lũ dó Romakhwĩ dó a o ná a taryẽshyosó ná a tẽprõtẽpyã yẽtõprẽ a takhukũ agnẽnuô, èthĩ opómýá shuõkhẽ tãtõtãbè rò a nõcuõ prẽhtũmýá tahe ki cyémekho ané phú kayãcócuõ tahenuô rò èthĩ ki sudyã kho lahyã Jesũ ngó tahe. ²¹ Kayã prẽhtũmýá yẽtahe sudyã Jesũ, "Thára~, pẽ thẽgnẽ ná nẽ tẽhébèhésũ tahe ná nẽ tẽthyóithya tahe nuõma acóate, htuõto nẽ myádumýapatĩ kuõũ to. Nẽ ithyóithya ù phú atõ ná Cómarya aklyáaklõ a tẽmátẽcõ nuõtahe prẽ.

²² Phúnuõrò hẽso pẽmýá pẽ, ma pẽ tõbè dyé Romakhwĩ amo-arã ě? Ma to ě?"

²³ Manárò Jesũ yõ thẽgnẽ ná èthĩ pũpũ lũ tẽhébèthũ akhu-akhyẽ, a hẽsũ èthĩ, ²⁴ "Dyẽluõ pẽ myã vã thĩrũzye tõbè. Dõ rũzyelõ yẽnuõma ùpẽ khuklõzãzõ ná ùpẽ mwĩ opẽ?" ²⁵ Rò èthĩ hẽsũ lũ, "Roma Khwĩ Caesare azãzõ ná amwĩ o."

Rò a hẽsũ èthĩ, "Ki mephúnuõrò, Khwĩdu Caesare atẽ herò dyé ná khwĩdunuô, Cómarya atẽ kihérò dyé ná Cómarya nuô."

²⁶ Rò èthĩ pũnĩ lũ tẽhébèthũ dó ù éprẽ anyẽhyã tõmũ~ to. Jesũ hẽsũ èthĩ phúyẽ akhu-akhyẽ a htetapa lõplĩ có èthĩ rò a o thuõkrũkyã lõ prẽ.

Û Sudyã Jesũ Ná Tẽthyẽ Ihtòkakhỹẽ Ari-akyã

(Matteo 22:23-33, Marko 12:18-27)

²⁷ Saducẽophú dó a zũẽ ná kayãthyẽ ihtõhtwõprẽ kakhỹẽ to nuõtahe hyã dó Jesũ o rò hyã sudyã lũ ngó tõmũ, ²⁸ "Thárađu~, Mosè rãkyã tẽthyótẽthya tõmũ dó pẽgnẽ rò a hé, kayã tõprẽprẽ ki thyẽkyã amẽlẽ, rò aphú ki okyã tõprẽ~ to hẽnuô, thyáphú aklwĩalyã ki okyã nuõrò, a puõprẽkhũ bè phyédwó akhĩ okyãyẽ, a hé phúnuô. ^{†29} Khõnyãrò puõ ná vyã prẽkhũ o thuõthyótõprẽ. A vyãprẽlõ tõprẽ phyẽ amẽ rò dókhyẽnuô a thyẽkyã amẽ khãlẽ, rò aphú okyã tõprẽ~ to akhu-akhyẽ apuõ dókhyẽ tõprẽ bèphyédwó akhĩ okyã yẽtõprẽ. ³⁰ Rò a puõprẽkhũ nyẽprẽtõprẽ phyédwó

khyẽthyã akhỹẽ. ³¹ Htuõrò a puõprẽkhũ thuõprẽtõprẽ tuõdõ thuõthyótõprẽ yẽnuô thyẽkyã thyãkuõ phúnuô, rò aphú okyã lahyã tõprẽ~ to. ³² Dókhỹẽ rò prẽmò yẽtõprẽ thyẽkyã kuõ. ³³ Phúnuõrò shyẽ~ thyẽ~ htòkakhỹẽ amõnyẽ pã tũnyẽnuô, prẽmò yẽtõprẽ ki htwõ bítẽ tõprẽ amẽ pãpẽ? Mẽtẽhẽrò èthĩ puõnávyã thuõthyótõprẽ nĩcũlõ lũ prẽmò yẽtõprẽ nuõ~."

³⁴ Jesũ hẽsũ èthĩ, "Yẽtõhtũnuô, ù phyẽphúphyẽmẽ lahyã vã. ³⁵ Manárò kayã dó Cómarya dyahó èthĩ ná a kò hó dó a ki thyẽ ihtòkakhỹẽ shyẽ~ nopã tõhtũ pã tahenuô, tẽphyẽphúphyẽmẽ opã to hó. ³⁶ Èthĩ ki thyã ná tanémókhuphuõ nuõtahe pã rò a thyẽ cyã pã to. Èthĩ ihtò kakhỹẽ dó tẽthyẽ pã akhu-akhyẽ, èthĩ ma Cómarya a phúmòphúkhũ tahe hó. ³⁷ Rò Mosè khyã lãlãlãlĩ có athẽ ná kayã dó a thyẽ htuõhó tahenuô, a ki ihtò htwõprẽ kakhỹẽ pã, mẽtẽhẽrò Abraham ná Isaac ná Jacob yẽtahenuô, a thyẽhtuõ nyẽlãhó tadúro lisãsekũ hé o tõtõ ná bí mikyãhtya cãcuõ tõcuõ akhẽnuô, Mosè ẽ Byacè yẽnuô, 'Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,' † phúnuô.

³⁸ Kayã puõ~ tõprẽ ohtwõprẽ tacúprẽ lõ dó Cómarya a mẽthènyẽ akhu-akhyẽ, ẽ ma kayãthyẽ tahe a Cómarya mato, kayã htwõprẽ tahe a Cómarya."

³⁹ Prẽithyó tẽthyótẽthya athára tahe hé põ ẽ, "Thára~ nẽ hẽsũ cyã nyacó có." ⁴⁰ Rò èthĩ sudyã plehyã bú pã lũ tõcõ~ to.

Û Sudyã Krĩstu Ari-akyã

(Matteo 22:41-46, Marko 12:35-37)

⁴¹ Jesũ sudyã èthĩ, "Û cuõ hẽtuõ ná Krĩstu ma Davi aklwĩalyã ma phútẽ? ⁴² Mẽtẽhẽrò bí Li Htuthẽhtya akũnuô, Davi anẽbyacè nĩđu cuõ rãtuõ,

'Byacè hé vã Byacè, "Onyã dó vã takhu cóhtwó yẽtõkyẽ, ^{†43} onyã tadũ tuõdõ vã mepẽkyã lõlãtakli lõ hó kayã dó a thẽhte nẽ nuõtahe pãĩ~. Vã ki nõhtwõ kayã dó a thẽhte nẽ nuõtahe thyána nẽ khãduô lẽzĩ dó nẽ onyã rò nẽ zĩtã nĩdyẽ yẽnuô pã." [‡]

⁴⁴ "Khwĩ Davi ẽ Krĩstu ná 'Byacè' akhu-akhyẽ, a cuõ htwõ cyã Khwĩ Davi aphúkhũ phútẽ?"

Jesũ Hé Û Ná Rõnĩ Lahyã Prẽithyó Tẽthyótẽthya Athára Tahe

(Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 11:37-54)

⁴⁵ Bí kayã éprẽ nĩdã Jesũ a tẽhébè akhẽnuô, a hé a khõpacẽ tahe, ⁴⁶ "Rõnĩ lahyã thĩnẽ ná prẽithyó tẽthyótẽthya athára nuõtahe ní~. Èthĩ nuõtahema a thẽzũ thyã lahyã cãcwõ karõhtũ rò a cuõkãcuõhyã dó klékũ rò a thẽzũ nõ hẽbècẽhẽbènyã sũ ù ná anẽ. Dõ tẽcóbèhõkũ nuõbèbè, dó pwẽkũ nuõbèbè, èthĩ thẽzũ onyã lahyã khãlẽ dó ù dyaduzũnyãní ẽ nuõtahe prẽ. ⁴⁷ Èthĩ cuõlãhõ lahyã lõ prẽmòokryã tẽ puõ~ tõcõ.

† 20:37 Li Hteka 3:6 †† Onyã dó takhu cóhtwó tõkyẽ angólasá ma kayã dó ù bezũnyã ẽ rò a o ná a taryẽshyosó tõprẽ. †† 20:43 Li Htuthẽhtya 110:1

† 20:17 Li Htuthẽhtya 118:22 †† 20:28 Li Dõnyã 25:5

Thyáphú ù ki tanení èthí ná èthí ma kayäsäsě tahe có nuôrò, èthí kwícóběhtũ pẹ ù. Kayă phúnuô tahenuô, tẹciryá ki bè cyě lókló có ná ùruô tahe pã.”

Prèmòokryá A Tẹmẹlũ

(Marko 12:41-44)

21 Bí Jesũ myáhtya akhě, a myáhtye kayăduzã tahe hyã sunuô lahyã a tẹmẹlũ tahe dõ lẹbe-oplõ rũtõkũ dõ tẹlũhõdu akũ. ² Htuõrò a myáhtye prèmòokryá sỏphásoryã tởprẹ hyã sunuô kuõ rũ tallĩ nyěmyé. ³ Rò Jesũ hé, “Vã hécócõ- thĩ, prèmòokryá nuõtởprẹ sunuô éklõlõ có ná ùruô tahehõ. ⁴ Mẹtẻhẻrò lỏ- a hyãsunuô rũ nuõtahema, a tẹlõobã súlũ rò a hyãsunuô prẹ lahyã atẹ o kyãsỏkyãse kyã nuõtahema prẹ. Manárò prèmòokryá yẻtởprẹnuô a sỏphásoryã nyacó tadũrò a hyãsunuô lỏlãtakli có lỏ- tẹ dỏ a o ná lũ yẻnuô có.”

Jesũ Héná Tẹlũhõdu Ki Tặprỏ Pã Ari-akyã

(Matteo 24:1-2, Marko 13:1-2)

⁵ Jesũ a khỏpacẻ akỉẻ tahehenuô, a hẻbẻdỏnyã nỉdyẻ khyẻlũ ná tẹlũhõdu dỏ ù taritaryã twỏ ẻ ná lỏ ngũduprỉdu tahe ná tặtẻ dỏ ù lũhtya ná Cỏmarya nuõtahema akhu-akhyẻ atwỏ nyacỏ- èthĩ dỏnyã nỉdyẻ lũ phúnuô tadũrò Jesũ hé èthĩ, ⁶ “Lỏ- tẹ dỏ thĩ myáhtye khỏnyãyẻ tahenuô, ù ki hyãdỏ tặprỏkyã lỏ ẻ pã. Lỏ yẻ-tahenuô a oỉcũ pã có lũ tỏmẻ- to pãnuô, shuỏkhẻ ki hyãtuỏ tỏnyẻ pã.”

Tẹpyátẻsẻ Ná Tẹmẹcyẻmẻcũ

(Matteo 24:3-14, Marko 13:3-13)

⁷ Èthĩ sudyã, “Thárã, tẹ yẻtahenuô a ki htwỏhtya bíkhẻtẻ pã? Shuỏkhẻ kỉẻẻ hyãtuỏhỏ pã nuô tẻprỏtẻprỏyã amáadyã tỏcỏcỏ ki oluỏhtyarẻ pã ẻ?”

⁸ Jesũ hẻsũ èthĩ, “Thyáphú ù ki ilolahỏ cuỏnỉ tã thĩ tằmẻnuô, orỏoryẻ lahyã thỉnẻ nỉ-. Kayã dỏ a ki hyã dỏkwỏ lahỏ lahyã anẻ ná vãmũi pãnuô a o ẻlã pã, rò a ki dỏkwỏ lahỏ lya nỉdyẻ lahyã anẻ, ‘Vã ma Krỉstu hỏ,’ rò ‘Shuỏkhẻ phũtuỏ hỏ,’ phúnuô pã tadũrò krwỏkuỏ tã lahyã èthĩ akhyẻ tằmẻ nỉ-. ⁹ Bí thĩ nỉhuỏ tẻsátẻpã ná tẻtarủtapyã ohtya akhẻnuô, khyẻthukhyẻthẻ tã lahyã tằmẻ nỉ-. Mẹtẻhẻrò lỏ- tẹ yẻtahenuô, a bè ohtwỏhtya lỏrẻklỏ nyãpã tadũrò hekhu tadũ hyãtuỏ có hỏnuô mảhító.”

¹⁰ Jesũ hé plehyã pỏ, “Myẻcỏ tỏcỏ ná tỏcỏ ki thẻhtẻhẻnã lũ pã. Htyẻkẻ tỏkẻ ná tỏkẻ kỉsỏkỉpã lũ pã.

¹¹ Tanẻhtỏdỉ ki ohtyahtỏohtyalã lỏplỉ dỏ hekhuẻ tỏpho htuỏ tỏpho pã. Kẻvỉkẻkỏ ná tẻsẻkẻrẻ tahe ki ohtyahtỏohtyalã ẻlã dỏ khẻlẻ ẻpho pã. Tẻtarỏthẻ thẻisẻ tahe ná tẻamáadyã dỏ a tẻprỏtẻprỏyã nyacó tahe ki oluỏhtya dỏ mỏlẻ pã.

¹² “Manárò bí tẻyẻtahe htwỏhtya tyahító akhẻnuô, dỏ vãmũi akhu-akhyẻrỏ ù ki pũ thĩ ù ki mẻcyẻmẻcũ thĩ

pã, ù ki thũcuỏ thĩ dỏ tẻcỏbẻhỏkũ pã rò ù ki cỉrya thĩ pã, ù ki dỏtặ thĩ dỏ htỏkũ pã. Htuỏrỏ ù ki thũcuỏ thĩ dỏ khwỉ ná cỏphya tahe a mẻthẻnyẻ pã. ¹³ Yẻma mảhỏ thĩ ki nỉbẻ tẻshuỏtẻkhẻ dỏ thĩ ki hẻsỏdỏnyã nỉ pẹ ù ná vảrivỏkyã nuô hỏ. ¹⁴ Dyakủdyakyã one rẻ tã thĩ thẻplỏ ná thĩ ki hẻbẻsỉplẻ nỉdyẻ thỉnẻ phũtẻphũtẻ pã nuô tằmẻ nỉ-. ¹⁵ Mẹtẻhẻrỏ, tẻhẻbẻcyảhẻbẻdẻ ná tẻthítẻphẻ dỏ kayã thẻtẻ thỉtahe ki hé kỏkhyẻsủ cyã pã có thĩ tỏprẻ- to tahenuô, vã ki dyẻdũ thĩ pã. ¹⁶ Thĩ puỏvyã, muỏphẻ, klwỉlyã, khỏthỏyỏ tahe ki isẻthẻyẻ nỉdyẻdũ thỉmwỉ pã. Èthĩ ki mẻthẻyẻ thỉtahe pã. ¹⁷ Dỏ vỏkhu-vỏkhyẻ rò kayã pwỏ- tỏprẻ ki thẻtẻ lỏ thĩ pã. ¹⁸ Manárò bí thĩ khuluỏ tỏbỏ prẻ pãnuô, a sỉmẻkyã pẻ to. ¹⁹ Oklỏsỏma lahyã rò thĩ ki mẻlwỏhtẻkỏ nỉdyẻdũ thỉnẻ pã.

Jesũ Héná ù Ki Mẹtặprỏkyã Vỉ Jerusalem Pã Ari-akyã

(Matteo 24:15-21, Marko 13:14-19)

²⁰ “Shyẻ- thĩ myáhtyẻhỏ ná klyẻ tahe hyãbỏtavỏ hỏ vỉ Jerusalem pã akhẻnuô, thĩ bè thẻgnẻ ná nyẻtyato pã ma, ù ki mẻpyẻkyã ẻ hỏ pã. ²¹ Bỉnuỏakhẻ, kayã o dỏ Judỏkẻkũ tahe bè htekyacuỏ o dỏ sokhu pã. Kayã o dỏ vỉduvỉhtũkũ tahenuô, a bè htecuỏkyã pã, rò kayã o dỏ vỉkũ to tahenuô cuỏkanuỏ tã dỏ vỉkũ tằmẻ nỉ.

²² Mẹtẻhẻrỏ, phũ lỉsẻsẻ rỏone tẻcỉrya amỏnyẻmỏthẻ yẻtahe ari-akyã ki lỏhtyabỏhtya pã agẻnẻ prẻ.

²³ Mỏnyẻmỏthẻ bỉnuỏkhẻ pã ma, prẻmỏ dỏ a o ná ahỏathẻ tahe ná muỏ dỏ a o ná phũpatỉ dỏ a ỏnũ pã lũ tahenuô, ù ki thẻzỏ nỉdyẻ nyacỏ èthĩ pã. Tẻcyẻtẻcũ ki hyã bè htyẻkẻ yẻtỏkẻ pã rò Cỏmarya a tẻcỉrya ki tặbẻ dỏ kayã yẻtỏmũ akhu pã. ²⁴ ù ki mẻthẻyẻ èthĩ tahehe ná nẻ pã, rò tahehenuô, ù ki pủcwỏcuỏkyã èthĩ dỏ kẻp-wỏtỏkẻ dỏ hekhu yẻnuô pã. Judaphủ mỏto tahe ki mẻcyẻmẻcũ pẻpẻpẻ vỉ Jerusalemphủ tahe pã, rò a ki pỏ tuỏdỏ èthĩ Judaphủ mỏto tahe ashuỏkhẻ lỏhtyabỏhtya hỏ tỏphuỏ pã.

Prẻlukayã Aphủkhủ Ki Hyã Khyẻthỏyã Ari-akyã

(Matteo 24:29-31, Marko 13:24-27)

²⁵ “Tẻmỏtẻdyã khỏkhyẻ tahe ki oluỏhtyaluỏ dỏ tamỏkũ, lẻkũ, sẻ thỉtahe akũ pã. Dỏ hekhu yẻnuô, htyẻ dỏ htyẻdutavỏ akũ tahe yỏ háhỏ prỏ tawỏtathủ shy-onyacỏ akhu-akhyẻ, htyẻkẻ pwỏtỏba ki tarỏthẻ thẻisẻ lỏ rò a ki htẻtapỏ lỏplỉ có èthĩ pã. ²⁶ Tẻyẻtahe ki htwỏhtya lỏ có hekhu tỏbalỏ pã, htuỏto Cỏmarya ki mẻkazikazuỏ lỏlỏ- mỏlẻ a tẻprỏtẻprỏyã nuõtahema pã akhu-akhyẻ kayã tahe ki tarỏthẻ thẻisẻ lỏplỉ có pã.

²⁷ Htuỏrỏ èthĩ ki myáhtye lahyã prẻlukayã aphủkhủ mảhỏ vãyẻ ki hyảlyã dỏ óluỏklẻ pã, rò vã ki olỏbã có ná vã tẻprỏtẻprỏyã ná vã tẻtaryẻdu taryẻhtũ dỏ ashỏyỏ-asỏ yẻnuỏtahe pã. ²⁸ Shyẻ- tẻyẻtahe cáhtya mẻhỏ akhẻpãnuô, ihtỏ lahyã rò cỏhtya lahyã thĩ khukỏlỏ,

mẹtêhêrò, nyetyato pãma Cómarya ki mēlwóhtekã hó thĩ pã hó.”

Phyéní Tèithyó Dõ Kadwímõ Tômõ A O

(Matteo 24:32-35, Marko 13:28-31)

²⁹ Jesũ hékhákhõ pẹ èthĩ, “Tanemyá lahyã kadwímõ tòmõ ná thòmõ ítětẽ~ bèbè nuô. ³⁰ Thĩ myáhtye ná alè dã dyácẽhtyahó hénuô, thĩ thégngě ná kékúkě phũhyã hó. ³¹ Phũnuôhó bí thĩ myáhtyehó tẹyẽ tahe htwóhtyahó akhẽpãnuô, thégngě lahyã ná Cómarya kírẹ hyã põhtyẽpõkẹ phũhtya hó ní~.

³² “Vã héluôcócó~ cõ thĩ, lõ~ kayã dõ a ohtwõprẹ khõnyãytõtũ tahe thyẽlõ tyahito nuô, tẹyẽtahe ki htwóhtya lõ pã. ³³ Mókhu ná hekhu ki símekyã pã tadũrò vãlãvãngõ yẽtahenuô a símekyã pẹ takhyã~ to.

Pẹ Bè Thãklyã

³⁴ “Rõnĩ lahyã thĩnẹ ní. Bí thĩ emũõmũ akhẽ thĩ mēbõmēbye tẹ nuôtahe bèbè, thĩ kúkyã lahyã ná thĩ tẹohtwõprẹ dõ hekhu yẽ tõtũ tahenuô bèbè, mēlõkyãdẽ tã thĩ tẹshuõtěkě ná nuôtahe tãmẹ ní. Pã~ ma prẹlukayã aphúkhũ mǎhó vãyẽ ki hyãtuõkhyẽ dõ thĩ o bí thĩ tanetuõ to nuõtõnyẽ nuõtõthẽ pã.

³⁵ Mẽtêhêrò tẹcyẽtẽcũ ashuõakhẽnuô athyaná itavĩ tãbanuô pã, a ki hyãpũnĩ lõlõ~ kayã o dõ hekhu yẽtõba nuôtahe pã. ³⁶ Thyáphũ thĩ ki siplébẽ ryáryádèdè kyã ná tẹ kírẹ htwóhtya yẽtahe pã, htuõto thyáphũ thĩ ki ihtò dõ prẹlukayã aphúkhũ mǎhó vãyẽ a mètènyẽ pã nuôrò, thãklyã rò kwícóbẽ lahyã pwõ~ tõphuõ ní~.”

³⁷ Jesũ ithyõithya tã ù dõ tẹlũtyã hõkũ pwõ~ tõnyẽ cõ. Rò bí mǎhẽlyã ashuõakhẽnuô, a cuõhtya dõ so dõ ù é ná Oliva so yẽnuõtõmẽ aq, rò a o bĩnuô tuõdõ mǎlĩ cõ. ³⁸ Kayã tahe thẽhyã nĩdã lahyã a tẹhẽsodõnyã tahe rò a hyã romũ lõplĩ dõ tẹlũtyã hõkũ.

Judaphũ Khuklõkhuklyã Tahe Tanẹ Pũ Lahyã Jesũ

(Matteo 26:1-5, 14, 16, Marko 14:1-2, 14:10-11, Giovanni 11:45-53)

22 Pwẽekhõmũ sõdõ huõmũtapho dõ ù é ná tẹcuõtalwópwẽ yẽnuô, amõnyẽmõthẽ hyãphũ hó. ² Bwĩdukhu tahe ná prẹithyó tẹthyótẹthya athará tahe thẽisẽ kayã bẽmũ alẹ akhu-akhyẽ, a myápũ klyã tãbõbõ dõ a ki mẹthyẽhuõkyã Jesũ.

Juda Ólyã Dõ A Ki Isẽkyã Jesũ

³ Htuõrò Juda dõ ù épõ lõmwĩ ná Iscariot yẽtõprẽnuô, khĩnėricyã khuklõ hyãnuõ dõ lõ thẽplõkũ. È ma a otõkuõ dõ Byacè Jesũ a khõpacẽ shyéthẽnyẽ akłẽ tõprẽhõ. ⁴ Phũnuô akhu-akhyẽ, Juda cuõodõnyã ná bwĩdukhu tahe ná kayã opõ tẹlũhõdu khuklõ tahe. Rò a cuõokũdõnyã nĩ èthĩ ná a ki isẽtãkyã Jesũ phũtẽ pãnuô ari-akhyã. ⁵ Èthĩ thẽkrũthẽlõ ólyãsũ Juda ná a ki dyẽ lõ rũ pã. ⁶ Juda cũsũ èthĩ. Htuõrò thyáphũ ù ki

thégngě tã tõprẽ~ tãmẹ nuô, a cáhtya myápũ shuõkhẽtõ shuõkhẽbè dõ a ki isẽtãkyãnĩ Jesũ.

Tẹtaritaryã Tẹcuõtalwópwẽ Lẹlẹlõ

(Matteo 26:17-25, Marko 14:12-21, Giovanni 13:21-30)

⁷ Mõnyẽmõthẽ bèhõ dõ pwẽekhõmũ sõdõ huõmũtapho hyãtuõhõ rò Judaphũ tahe mẹthyẽ lahyã thĩmĩphũ dõ kiekĩõ ná tẹcuõtalwópwẽ agnẽ. ⁸ Jesũ nõ Petru ná Giovanni rò a mecũõnĩ èthĩ ngõ, “Cuõ taritaryã one lahyã pẹ lẹlẹlõ tẹcuõtalwópwẽ sẹesãsẽ mǎhẽ yẽnuô ní~.”

⁹ Èthĩ sudyã lõ, “Nẹ thẽzũ nõtaritaryã tõ pẹ bitẽ tõphotẽ?”

¹⁰ Jesũ hé èthĩ, “Nĩdã lahyã, bí thĩ cuõnuõtuõhõ dõ vĩkũ akhẽpãnuô, thĩ ki myáhtyesũ ná kayãphẽ hyãdyã cõkãhtyẽ ná thõvĩ tõprẽ pã. Rò krwõkã nuõkuõ cõ lõ dõ a kanũ nĩdyẽ hitõmẽ akũnuô ní~. ¹¹ Rò sudyã hĩbyacẽnuô, ‘Thará sudyã nẹ, hidõkũ dõ sĩprẽ agnẽ dõ vã ná vã khõpacẽ tahe ki e tẹcuõtalwópwẽ agnẽ yẽnuõma a o tõbitẽ?’ Sudyã lõ phũnuô ní. ¹² Htuõpãrõ a ki zũluõ thĩ hidõkũ khãlẽlyã dõ akhu nuõtõtõ dõ a olõobã cõ ná tãmuõtãtẽ dõ pẹ lo nuôtahe cõ pã. Rò okyã lahyã bĩnuô rò taritaryã pẹ lahyã pẹ sẹesẽõ bĩnuô ní~.”

¹³ Èthĩ htecuõ rò èthĩ cuõmyáhtye mǎlakõ cõ phũ Jesũ héone èthĩ nuô cõ. Rò èthĩ cuõ taritaryãnĩ lahyã tẹcuõtalwópwẽ sẹesãsẽ mǎhẽ agnẽ bĩnuô.

Byacè A Tẹõsãsẽ Mǎhẽ

(Matteo 26:26-30, Marko 14:22-26, Corinthia arẹlõ tõba 11:23-25)

¹⁴ Bí shuõkhẽ hyãtuõhõ dõ tõbè eõ hó tẹcuõtalwópwẽ akhẽnuô, Byacè Jesũ ná prẽdõnyãphũ tahe cuõ onyã tava rõlõ lõ dõ lẹedĩrẹ akhãshyẽ. ¹⁵ Rò a hé èthĩ, “Bĩ vã khyábẽ tyahĩ tẹcyẽtẽcũ hĩto akhẽnuô, vã thẽzũ etõõtõkuõ nyacõ tẹcuõtalwópwẽ yẽtõphuõnuô ná thĩ kanõ~ to. ¹⁶ Mẽtêhêrò, vã hé thĩ, Cómarya ki hyãihtakã plũhtuõlõ hí akayã to rò a hyã htwõkhwĩ rò põnĩhĩ èthĩ tonuô, vã enõkuõ pã tẹcuõtalwópwẽ sẹesẽõ yẽnuô ná thĩ to hó.”

¹⁷ Jesũ phyẽhtya bẽ rò a hébwĩhẽtaryẽhtya Cómarya htuõrò a hé, “Phyẽmõ bẽyẽ rò zútãõ pẹ lõ. ¹⁸ Mẽtêhêrò vã hé thĩ, cáhtya khõnyãyẽ tãplehyã tuõdõ Cómarya ki hyã põhtyẽpõkẹ pã tõphuõnuô, vã õnõ kuõpã thõbĩthẽnyẽ yẽ tohõ.”

¹⁹ Htuõrò Jesũ phyẽ khõmũ rò a hébwĩhẽtaryẽhtya Cómarya. Htuõrò a ibikyẽ khõmũ rò a dyẽtã ná èthĩ. Rò a hé èthĩ, “Yẽma vã nẹklõ dõ vã dyẽlyãkyã dõ thĩgnẽ nuõhõ. E lahyã yẽ dõ tẹthẽnẽhtya vã akũ ní~.”

²⁰ Bí a ehtuõhõ mǎhẽsẽe akhẽnuô, a phyẽhtyake bẽyẽ rò a mẹ thyãkuõdũ phũ a mẹ khõmũnuô rò a hé, “Yẽma vãthwĩ dõ a mēklõmẽma tẹõlyã athẽ rò a htwítã dõ thĩgnẽ yẽnuô hó. ²¹ Manãrò myã lahyã! Kayã dõ a ki isẽtãkyã vã yẽtõprẽnuô, a otõkuõ ná vã bí lẹedĩrẹ khãshyẽ yẽnuô prẽ. ²² Prẹlu aphúkhũ mǎdũ vãyẽ a ki

thyě phú Cómarya a tètaze-one nuôpă tadũrò kayă dö a ki isětăkyă vă yětôprënuô, a ki khyábè nyacó tęcycęcũ pă!"²³ Rò èthĩ sudyă nĩdyé lũ tōprë ná tōprë rò a hé lahyă, bítë tōprë ki isětăkyă è pă ha?

Tëkrékryă Lũ Ná Tëhtwöduló Ari-akyă

²⁴ A khōpacę tahe krékryă nĩdyélũ, dö pèklě yěnuôma ũpě ki htwöduló ũ pă ha? Phúnuô,²⁵ rò Jesũ hé èthĩ, "Judaphú mătó tahe a khwícóphya thĩ tahenuô, a nõe nĩdyé lahyă a taryëshyosó yěnuô dö htyěphúképhú tahe akhu rò prëpõtarityë tahenuô, a thészũ dö ũ ki è èthĩ, 'Prë mębwímętaryë htyěphúképhú' tahe phúnuô.²⁶ Manáro thĩ yětahema thĩ bëmę nĩ kuố phúnũtũ. Kayă dö a htwöduló ũ dö thĩklě tōprëprënuô, a tōbè htwö phú kayă dö a patíló tōprënuô, htuõrò kayă dö a htwö khukló tōprëprënuô, a tōbè htwö phú lulé tōprënuô.²⁷ Kayă hekhuphú tahe tanę ná kayă onyăo esèe dö dĩrë khăshyë nuôma a htwö dulóũ hó, rò prëmetèphú dö a buôe kayă dö a onyă esè nuôtahe ma a htwö kayă dö a patílóũ hó a tanę lahyă phúnuô. Manáro, vărò vă o dö thĩklě phú lulé dö a buôebuôũ ũ tōprë nuôprë.²⁸ Bí vă khyábè tẹpyătēsě akhënuô, thĩ okuôhó ná vă pwõ- tōphuố hó.²⁹ Phú văphě nõpố vă nuô, vă nõpố kuố thĩ pă.³⁰ Metëhërò thyáphú thĩ ki eõ tộkuố ná vă dö vă dĩrë khăshyë dö văhtyëvăkékũ pă, htuõto thyáphú thĩ ki onyăo tộno kuốdũ ná vă dö khuklyáhthë htyaló akhu pă rò thĩ ki ciryă nĩdũ Israelphú shyényęmuố yěnuô pă.

Jesũ Hëluõone Ná Petru Ki Htébĩkyă Lũ Pă Ari-akyă

(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Giovanni 13:36-38)

³¹ "Simonè, Simonè, nĩdă! Khĩnėricyă khukló cuốkwĩ-tadũ nĩ hó Cómarya ná a ki plwõhó khĩnėricyă khukló ki męmyă lỏ thĩ pwõprë hó. Rò a ki męmyă thĩ phú prëme-elyáphú talé sé nĩdyé abuo nuô pă.³² Manáro, Simonè, thyáphú nẹ tẹzũtęnyă ki pyékýă tãmé nuô, vă kwícóbě pẹ dö nęgně. Htuõrò bí nẹ thėnėlyă kạkhyë khyěthyă hó nẹnẹ pãnuô, nẹ tōbè dyéhědyėrenĩ nẹ puốvyă tahe pă nĩ-."

³³ Simonè Petru hếsũ lũ, "Byacè, vă tōbè cuố tộkuố ná nẹ dö ũ lédótă kayă a htỏkũnuô có bẻbẻ, mătórò vă tōbẻ thyě tộkuố có ná nẹ bẻbẻ, vă otaritaryă one hó vãnẹ hó."

³⁴ Rò Jesũ hếsũ lũ, "Petru, vă hé nẹ, yětôthẻ pă, bí shyěphẻ i-uhitya tyahító akhënuô, nẹ htébĩkyă vă thuố-phuố pă."

Rũhtỏ, Pyếhó Ná Nế

³⁵ Htuõrò Jesũ sudyă a khōpacę tahe, "Dö arékhẻ nuô, vă nõcuố thĩ rò vă hé thĩ, rũhtỏ bẻbẻ, pyếhó bẻbẻ, mătórò khuphá bẻbẻ phyécuốnĩ tă lahyă tãmé nĩ-, vă hé thĩ phúnuô. Bínuôkhẻ thĩ lonó pă nyă tởcởcở ẻ?"

Rò èthĩ hếsũ, "Pẹ lonó tởcở- to."

³⁶ Rò Jesũ hếsũ èthĩ, "Manáro khõnyáyẻ, ũpẻ bẻbẻ dö arũhtỏ mătórò, apyếhó otahenuô tở phyécuốnĩ lahyă, rò kayă dö anẻ oto tahenuô tở isẻkyă a cạklỏdu rò ipricuốnĩ lahyă.³⁷ Vă hé phuyẻ metëhėnuôma lisăsẻ hẻone vărivăkyă yěnuô, a bẻ lỏhtyabăhtya pă. Lisăsẻ hé, 'Ủ dyănuố tộkuố vă dö kayăcyẻ kayăricyă tahe ak-lẻ,' vă hé thĩ yěnuô, a kírẻ hyă lỏhtyabăhtya hó." †

³⁸ A khōpacę tahe hé, "Byacè, nẹ myámỏ! Nẻ o bĩyẻ nyẻbẻ."

"Bãnuô ma anĩ hó," a hếsũ phúnuô.

Jesũ Kwícóbẻ Dỏ Oliva sokhu

(Matteo 26:36-46, Marko 14:32-42)

³⁹ Jesũ o dö vỉkũ rò htecuố dö Oliva sokhu phú alẻklỏ cuố nĩdyé nuô, rò a khōpacę tahe krwỏcuố tộkuố ná lũ.⁴⁰ Bí a cuốtuốhỏ dö sokhu akhẻ, a hé èthĩ, "Thyáphú thĩ ki cuốnuố tộkuố tă dö tẹilo-ilyă akũ tãmėnuô, kwícóbẻ lahyă nĩ-."⁴¹ Htuõrò a htecuố taphăyẻ ná èthĩ bá ũ vỉcuốyẻ lỏ tởmẻ nuô, rò a cuốdángũ kwícóbẻ bínuô.⁴² A kwícóbẻ rò a hé, "Kỏ- Phẻ Cómarya, nẹ ki thẻplỏ tở hẻrò, phýẻ taphăkyă pẻ vă tęcycętęcũ abẻlỏ yětỏbẻ, manáro cú- dũ vă thẻplỏ a tẻthészũ mătó, cú- dũ prẻ nẻ thẻplỏ nĩ-."⁴³ Tanémỏkhuphú tōprë hyă oluỏhtya rò, a hyă dyéhědyėre lũ.⁴⁴ A thẻplỏkũ thẻplỏkyă hyăshyỏ rò, a lé kwícóbẻ shyolỏ pỏpỏ. Rò akũthả htwítă dö hekhu rò a thyă có ná thwítãmẻ nuô có.

⁴⁵ A kwícóbẻ htuõrò a kạkhyẻtỏ khyěthyă dö a khōpacę tahe a o. A khōpacę tahe thẻplỏkũkyă talwósủlũ akhu-akhyẻ, Jesũ kạmyáhtye ná èthĩ omyẻnĩ sỏtapạ lỏ- plỉ có pwõ- tōprë.⁴⁶ Jesũ hé èthĩ, "Thĩ omyẻ sỏtapạ lỏ lahyă phútẻ? Thyáphú thĩ ki cuố latậnuố tă dö tẹilo-ilyă akũ tãmẻ nuô ihtỏkwícóbẻ lỏ mỏ lahyă."

Ủ Pủ Jesũ

(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Giovanni 18:3-11)

⁴⁷ Bí Byacè Jesũ hẻbẻ păprẻ akhënuô, kayă bẻmũ tởmũ hyătuố. Juda dö a khōpacę shyếthėnyẻ akẻ yětôprënuô, a thũhyă èthĩ dö Jesũ a o, htuõrò a hyătỏ Jesũ rò a hyănuộmũ lũ.⁴⁸ Manáro Jesũ hé lũ, "Juda- yẻ- ma nẹ isẻtăkyă hó prẻlukayă aphúkũ mặhỏ vă yěnuô ná nẹ tẻnuộmũ yěnuô hó ẻ?"

⁴⁹ A khōpacę dö a okuố ná lũ tahenuô, a thẻgnẻhỏ ná ũ kírẻ pủ hó Jesũ hó akhu-akhyẻ, èthĩ sudyă lũ, "Byacè, pẻ tōbẻ pặsũ ná pẻ nẻyẻ ẻ?"⁵⁰ Rò dö èthĩ akẻ tōprënuô, a pặtũkyă bwídukhumỏ a prëmetèphú tōprẻ akhẻlẻ tởkhỏ.

⁵¹ Manáro Jesũ hé èthĩ, "Okuố lahyă, mępă tãmẻ hó" htuõrò Jesũ byáicủ kạkhyẻ pẻ khyěthyă kayă yětôprẻ a khẻlẻkuố rò a zarỉ pẻ khyěthyă lũ.

⁵² Htuõrò prèlũtyã khukló nuõtahe ná kayã opõ tẽlũhõdu khukló nuõtahe ná Judaphú muõprũmuõprẽ khuklõkhuklyã dó a hyãpũ lũ yõtahenuõ, Jesũ hé èthĩ, “Thĩ hyãpũ lahyã vã tõkuõrò thĩ hyã có ná nẽ ná imũ thĩtahe có rò vã ma kayã cyẽricyã dó a cuõpũphezẽplẽ e ùtẽ tõprẽ nyã ẽ? ⁵³ Vã okuõ ná thĩ dó tẽlũtyã hõkũ nuõ pwõ- tõnyẽ có rò thĩ pũ vã toto, manárò bí khĩnẽricyã khukló a taryẽshyosõ põtẽ akhẽyẽ, ashuõkhẽ bẽhó dó thĩ bè mẽnũ hõ phũyẽ hõ.”

Petru Htébĩkyã Jesũ

(Matteo 26:57-58, 26:67-75, Marko 14:53-54, 14:66-72, Giovanni 18:12-18, 18:25-27)

⁵⁴ Èthĩ pũ Jesũ rò ẽcuõkyã lũ dó bwĩdukhuõ tõprẽ ahikũ, rò Petru krwõcuõ lõ kuõ lũ dókhyẽ. ⁵⁵ Dõ prèlũtyãdulõ yõtõprẽ ahi vĩklãmẽkũnuõ, ù sũkyã o mi bínuõ tõphẽ, rò Petru hyãonyãtã tũkuõ ná kayã onyã iswĩmi bínuõ tahe. ⁵⁶ Prẽmẽtẽ prẽmõphũ tõprẽ myãrẽtãtã Petru onyã bí miphẽshyẽ nuõrò a hé lũ, “Yõtõprẽ ma mậhó a krwõkuõ Jesũ akhyẽ nuõtõprẽ vã-!”

⁵⁷ Manárò Petru htẽsũ lũ, “Mòmũ! Vã thẽgnẽnõ lũ to.”

⁵⁸ Dõkhyẽ taplõphũnuõ, prẽkhũ dó aruõtõprẽ myãhtyeke è rò a hé lũ, “Nẽ ma tõmũmũ- tuõ prẽ ná èthĩ kayã nuõtahe prẽ vã!”

Manárò Petru hẽsũ lũ, “Khũphẽ, vã mậ nãto.”

⁵⁹ Htuõrò dókhyẽ ashuõkhẽ phũnyẽhõ tõmũ akhẽnuõ, kayã dó aruõtõprẽ, hẽsõkadõ có, “Kayã yõtõprẽ ma a otõkuõ ná Jesũ nuõtõprẽ hõ, vã héyẽ athũ ná takĩ- to, mẽtẽhẽrò è ma Galileaphũ tõprẽ prẽ.”

⁶⁰ Manárò Petru hẽsũ lũ, “Khũphẽ, nẽ hẽkryã- ãtẽ nuõ, vã thẽgnẽ to!” Bí a hẽbẽ pãprẽ phũyẽ akhẽnuõnuõ ná shyẽphẽ i-uhya. ⁶¹ Byacẽ tarĩ myãcuõ tũdẽ lũ akhẽ, a tanẽhtya tuõbẽ Byacẽ Jesũ héonekyã lũ ngõ, “Yõtõthẽ pã, bí shyẽphẽ i-uhya tyahĩto nuõ, nẽ htẽbĩkyãrẽ vã thuõphũ pã,” a hé lũ phũnuõ.

⁶² Phũnuõrò a htẽcuõkyã dó aklõ rò a cuõ nguõthyẽnguõ có.

Ủ Pacyẽishyẽ Jesũ Rò ùmũũpõ Lũ

⁶³ Kayã dó a opõmyã Jesũ tahenuõ, a hẽzõhẽlẽ lũ rò amũapõ lõ lũ. ⁶⁴ Èthĩ cõbĩ Jesũ mẽthẽ rò sudyã lũ, “Maũpẽ mũ nẽ pẽ? Prõ myãmyã!” ⁶⁵ Htuõrò èthĩ pacyẽishyẽ hẽmũmyãricyã lũ ná ngõ dó aruõtahe nuõ a o ẽlãpã.

Ủ Ếcuõ Jesũ Dõ Judaphũ Htwõdu Tahe A Lẽoplõ Khãlẽ Nyẽhyã

(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Giovanni 18:19-24)

⁶⁶ Bí mỗlĩbũhõ akhẽnuõ, kayã htwõ Judaphũ aplõamũ a khuklõkhuklyã tahe, ná bwĩdukhu, ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athãrá tahe hyã oplõ lõ tõphõtuõ, rò èthĩ ẽhyã Jesũ dó kayã htwõdu tahe anyẽhyã.

⁶⁷ Rò èthĩ hé, “Hẽso pẽmyã pẽ, nẽ ma Krĩstu dó Cõmarya nwõhtya è dó a ki mẽlwõhtekã prẽlukayã nuõtõprẽ hõ ẽ?”

Rò a hẽsũ èthĩ, “Vã ki hé pẽ thĩ- ma thĩ zũ nyã ná vã toto. ⁶⁸ Vã ki sudyã thĩ- ma thĩ hẽsũ ná vã toto.

⁶⁹ Manárò cáhtya khõnyãy tãplehyã pãnuõ, prẽlukayã aphũkhũ mậhõ vãy ẽ ki dyẽonyã è dó tẽtaryẽdu taryẽhtũ a Cõmarya takhu cóhtwõ nuõtõkyẽ pã.” †

⁷⁰ Èthĩ pwõ- tõprẽ hé, “Ki hẽphũnuõ rò nẽ ma Cõmarya aphũkhũ tõprẽ hõ nuõ?”

Rò a hẽsũ èthĩ, “Ò, a mậlakõ phũ thĩ hé nuõ hõ.”

⁷¹ Rò èthĩ hé lahyã, “Pẽ cuõ lo pã prẽkhyãthẽ phũtẽ? A hé pẽ pẽ yẽnuõ, pẽ nĩhuõ lõdũhõ pwõ- tõprẽ hõ.”

Ủ Ếcuõ Jesũ Dõ Khwĩ Pilato Anyẽhyã

(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Giovanni 18:28-38)

23 Htuõrò lõ- kayã htwõdu yõtahenuõ, a ihtò rò a ẽcuõ Jesũ dó Khwĩ Pilato anyẽhyã. ² Èthĩ be lahyã tẽthũ dó Jesũ alo rò a hé, “Pẽ pũnĩ kayã yõtõprẽ, mẽtẽhẽrò a thũthũ ẽlã pẽ kayã tahe aklyã, rò a hé ná lodyẽ ná Romakhwĩ amo-ara to, htuõto a hẽlyanĩ põ anẽ ná vã ma Krĩstu dó a mậdũ khwĩ tõprẽ, a hé phũnuõ.”

³ Khwĩ Pilato sudyã lũ, “Nẽ ma Judaphũ akhwĩ tõprẽ mậlakõ ẽ?”

Rò a hẽsũ khwĩ, “Ò, a mậlakõ phũ nẽ hẽnuõ hõ.”

⁴ Htuõrò Khwĩ Pilato hé bwĩdukhu tahe ná kayã bẽmũ tahe, “Vã kĩrẽ cĩrya kayã yõtõprẽnuõ, vã myãhtye atẽthũ tõcõ- to.”

⁵ Manárò, èthĩ lé ẽhtõhtya shyõshyoklõ põ, “A cuõlẽ mẽtarũtapyã lõ Judaphũ tõkẽlẽ ná a tẽithyõithya yẽnuõ. A cáhtya mẽ dó Galilea kẽ rò a hyãtuõhõ bíyẽ hõ.”

Ủ Thũcuõ Jesũ Dõ Khwĩ Herodẽ Anyẽhyã

⁶ Bí Khwĩ Pilato nĩhuõ èthĩ hé ná Galilea kẽ, rò a sudyã èthĩ, “Kayã yõtõprẽ ma Galileaphũ ẽ?” ⁷ Bí a thẽgnẽ ná Jesũ ma Galileaphũ dó a o dó Khwĩ Herodẽ atẽpõ akhãlẽ akhẽnuõ, a nõthũkãkhyẽ lũ dó Khwĩ Herodẽ a o. Bínuõakhẽ ma Khwĩ Herodẽ o dó vĩ Jerusalem.

⁸ Bí Khwĩ Herodẽ myãhtye Jesũ akhẽnuõ, a thẽkrũthẽlõ nyacõ, mẽtẽhẽrò a nĩhuõ htuõhõ Jesũ ariakyã rò a thẽzũ myãhtye lũ nuõ anyẽlãhõ. A thẽzũ myãhtye a ki mẽ tẽprõtẽpryã tõcõcõ. ⁹ Phũnuõ akhuakhyẽ Khwĩ Herodẽ sudyã ẽlã Jesũ tadũrõ Jesũ hẽsũ lũ tõmũ- to. ¹⁰ Bwĩdukhu tahe ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athãrá dó a ihtò lahyã bínuõ tahe, myãpũmyãvyã pũ dya tadũ có Jesũ tẽthũ có. ¹¹ Khwĩ Herodẽ ná aklyẽphũ tahe nyẽkruõ Jesũ, hẽtãkhwõtãkẽ lõplĩ Jesũ, rò a thyãhtya pẽ lũ cặcwõtặ cặcworyã tõpũ, rò Khwĩ Herodẽ nõthũ kãkhyẽ èthĩ dó Khwĩ Pilato a o.

† 22:69 Li Htuthẽhtya 110:1

¹² Bínuôtönyënuô, Khwí Herodè ná Khwí Pilato htwôhtya khyělũ khöbóthyó. Dó arékhê nuôma èthí thêhtethêhá nídyé lũ.

Û Ciryá Jesũ Ná A Töbèthyë

(Matteo 27:15-26, Marko 15:6-15, Giovanni 18:39-19:16)

¹³ Khwí Pilato éplóní bwídukhu tahe ná kayã htwô prèpôtè khuklókuklyã tahe ná kayã éprè có. ¹⁴ Rò a hé èthí, "Thí hyãthũ kayã yètôprè dó vã o, rò thí hé ná a thũthũ kayã bémũ tahe aklyá, thí hé phúnuô. Khönyáyë vã sudyãcemyá hó è dó thí mètènyë hó tadúro phú thí kè lũ nuô, vã myáhtye atètũ tôcô- to.

¹⁵ Khwí Herodè nõthũkakhýë khyèthyá lũ dó pè o mètèhéro è myáhtye lütètũ tôcô- toto. Kayã yètôprènuô, atètũ o dó a tóbè thyënuô a o tôcô- to.

¹⁶ Phúnuô akhu-akhyë, vã ki nõplí ù ná è, htuôro vã ki plwôhtekakyã lũ."

¹⁷⁻¹⁸ Kayã bémũ èhtöhtya lõ, "Methýëkyã è, plwôhte pè pè dó Barabba nuô." Dã cuótalwópwë ashuóakhë hyãtuóhó hénuô, pwèyë aléklõ o ná Khwí Pilato bè plwôhte pè èthí kayã dó ù dótlã lũ dó htökũ tahe akłë tãprè. ¹⁹ (Û mësúsá dó vjũ akhënuô, Barabba yõ cuómësúsá patõkuõũ akhu-akhyë, ù dótlã lũ dó htökũ, htuôto ènuô a mètýhénó kayã tãprèprè.)

²⁰ Khwí Pilato thézũ plwôhtekyã Jesũ rò a hé khyèthyápõ ná kayã bémũ tahe, ²¹ manáro èthí èhtöhtyasũ tadũ, "Mũthyètyakyã è dó krusulo nuô! Mũthyètyakyã è dó krusulo nuô!"

²² Rò Khwí Pilato hépõ èthí thuõphuótõphuó, "Mamètèro bè mũthyètyakyã lũ? A mètũ maítè? A mètũtè dó a tóbè thyë có nuô, vã myáhtye tôcô- to. Vã ki nõmũ ù ná è rò vã ki plwôkakyã è pã."

²³ A hé phúnuô tadúro èthí lé- èhtöhtyashyo klõlõ põ ná ki mũthyètyakyã Jesũ dó krusulo. Rò dókhyë-tadũnuô, èthí pèkyã. ²⁴ Phúnuô akhu-akhyë, Khwí Pilato ciryakyã Jesũ phú èthí kwí lũ nuô prè. ²⁵ Khwí Pilato plwôhte pè èthí kayãphë dó èthí thézũ nõplwôhte lũ nuôtõprè. Kayãphë yètôprè ma a mètãrũtapyã tè, a mètýhë ù rò ù dóo lũ dó htökũ. Htuôro thyáphú èthí ki mē lũ cú- dù èthí thézũ mēnuô rò a dyétãkyã Jesũ dó èthí atakhukũ.

Û Mũthyètya Jesũ Dó Krusu Alo

(Matteo 27:31-44, Marko 15:21-32, Giovanni 19:17-27)

²⁶ Bí klyèphú écuóhó Jesũ akhënuô, èthí cuótãsũ ná kayã tãprè dó amwí ná Simonè. È ma vj Cyreneophú tãprè, rò a o dó dó hyã prè rò a hyãnuó dó vjũ. Bí a hyãnuó akhënuô, klyèphú púsũ lũ rò èthí dyahtya Jesũ krusu dó lüplãkhu, rò a nõzá lũ rò a nõkrwõcuó kuõ lũ dó Jesũ akhyëkhu. ²⁷ Kayã krwõcuóplu krwõcuóphë kuõlõ Jesũ akhyë, rò dó kayã yètahe akłënuô, prèmò dó a thèplënebè nyacó tahenuô, a opacuótkuõ bínuô,

† Û rã o liphá mú- nukhë tahehenuô amãphú 18 yë a opa kuõ to.

rò a nguõthyënguõ lahyã có. ²⁸ Jesũ taricuó tã èthí rò a hécuó èthí, "Vj Jerusalem phúmò thí-, nguõ tã dó vãgnë tãmé, nguõ nídyédũ lahyã dó thignë ná thíphúthilye tahe agnënuô. ²⁹ Mètèhéro, tètýètècũ amõnyëmõthë tahe ki hyãtuõ pã rò ù ki hé lahyã, 'Prèmòsõphú ná prèmò dó aphú onó kuõ lahyã tãphuõ- to, ná prèmò dó a dyéõnúno dyé kuõ pacë tãphuõ- to tahe ki nõbè nyacó tètõri! Û ki hé lahyã phúyë pã. ³⁰ Bínuôkhèpã

'Û ki hé lahyã lãso tahe pã, "Latãprõ dó pèkhuyë!" Htuôto a ki hé lahyã sophú tahe, "O tadwõbíré pè ní-!"

³¹ "Vã dó athyaná thòthithuõ yënuô, èthí ki mēcyëmecũ có vã báyë kihéro, kayã dó aruó dó a thyá lahyã prè ná thõkrã tahenuô, èthí ki mēcyëmecũlõ pãpã."

³² Èthí cwicuóní kuõ kayã dó a mètũ htyéké a tètýótètýa thényëlõ dó a ki mũthyètya tõkuõ ná Jesũ. ³³ Èthí cuótuõ dó khãlë tãpho dó ù è, "khuklõkrwí" khãlë yënuô. Htuôro èthí mũthyètya tõkuõ kayã mètũ htyéké a tètýótètýa yèthényë ná Jesũ dó krusulo. Tãprè rò a mũthyètya lũ dó Jesũ cóhtwó tãkyë, tãprè rò a mũthyètya lũ dó cóci tãkyë. ³⁴ Jesũ hé, "Phë-, plwõkyã èthí tètũ ní-, mètèhéro èthí mē tēphúyënuô, a thègnë nídyé to." Rò klyèphú tahe ki ibèphyë nírlũ Jesũ hyecã yënuôro èthí bó lahyã tēbyãbwí tôcô dó cú- dù a tãtõ bitë tãprè tã phyé bitë tãkyë tã phúnuôprè.

³⁵ Kayã tahe ihtõomyá lahyã pãprè bínuô akhë, kayã dó a htwô khuklókuklyã tahe pacyèishyë nyëkruõ lahyã Jesũ, rò a hé lahyã, "È ma a mēlwóhtekã cyã dãdu- ù ni. È ki málakõ Krístu dó Cómarya nwóhtya è nuôtõprè kihéro, nõmēlwóhtekã nídyé kuõmõ anënuô to."

³⁶ Klyèphú nuõtahe bèbè, a nyëkruõ kuõ lõ lũ. Èthí cuó dó Jesũ a o rò a cuódyéõ lũ htyëzãtãprè. ³⁷ Rò èthí hé lũ, "Nè ki málakõ Judaphú tahe akhwí kihéro mēlwóhtekã nídyé kuõmõ nènë nuô to."

³⁸ Dó a khuklõhtënuô, ù rãhtya o, "È ma Judaphú tahe akhwí."

³⁹ Kayã dó a mètũ htyéké a tètýótètýa rò ù mũthyètya tõ lũ ná Jesũ yèthényë akłë tãprè nuô a pacyèishyë Jesũ, "Nè ma Krístu mato è? Mēlwóhtekã nídyé kuõmõ nènënuô, rò mēlwóhtekã kuõmõ pè to!"

⁴⁰ Manáro kayã mètũ htyéké a tètýótètýa dó aruótõprè thèprwõ lũ rò a hé lũ, "Nè théisë kuõ Cómarya to è? Nè ma nè nõbè thyákuõdũ tètýa thyáná è yënuô prè. ⁴¹ Pè yèthényë nõbè tètýa phú pè mētũhtuõhó nuõtahe akhu-akhyë akòabè prè. Manáro ènuô, a mètũ kuõ tôcô- to."

†† 23:30 Hosea 10:8

⁴² Htuõrò a hé Jesũ, “Kõ~ Jesũ~, bí nẹ hyăpõhó phú khwí tởprẹ hó akhẽpãnuô, thénẹhtyabè tuõkuõ vã pã ní~.”

⁴³ Rò Jesũ hế sũ è, “Vã hécócõ~ cõ nẹ, yếtõnyẹ pãnuô, nẹ ki kạ- o tởkuõdũ ná vã dõ Paradisũ kékũ pã.”

Jesũ Thyế Ari-akyã

(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Giovanni 19:28-30)

⁴⁴ Bí mộhtuô shyényẽmũ phũbèhó akhẽnuô, tamõ khítarũtã tởkẻlẻ tuõ cõ dõ mộhẻlyã thuõmũ bè nuô cõ.

⁴⁵ Rò ikẻbadu dõ ù cõtặtủbỉ lủ dõ tẻlủhõdu akũ yếtõbanuô, a lazẻ kahtyakalyã plủkyã nyẻkyẻ. ⁴⁶ Jesũ cyẻprẻ ẻhtõhtyashyo rò a hé, “Kõ~ phẻ~, vã dyẻlyakyãhỏ vã thẻhtwõprẻ dõ nẹ takhukũ hó,” † a hé phũnuô htuõrò a thẻtặplủkyã.

⁴⁷ Roma klyẻtõzẻ khuklỏ yẻtởprẻ myãhtye tẻmẻ-anẻ yẻtahe rò a htuthẻhtya Cỏmarya rò a hé, “Kayã yẻtởprẻ ma kayãcỏkayãtẻ mặlakỏ cỏ nyã hó!” ⁴⁸ Kayã ẻprẻ dõ a hyã opỏmyã rò a myãhtye tẻmẻhtwõhtya anẻ yẻtahenuô, a thẻplẻ lỏplẻ cỏ akhu-akhẻ ẻthỉ htỏlyã nỉdyẻ lahyã ataỏ rò a kạ lahyã dõ ahi. ⁴⁹ Lỏ~ kayã dõ a thẻgnẻ Jesũ tahe ná prẻmò dõ a o dõ Galilea kékũ rò a krwỏ hyãkuõ lủ tahenuô, a cuỏ ihtòo lỏ-taphẻyẻ rò a myã lahyã lỏ~ a htwõhtya yẻtahe.

Ủ Iluõ Jesũ

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Giovanni 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kayã dõ amwỉ ná Joseph o tởprẻ. A o dõ vỉ Ari-mathea, Juda kékũ. È ma kayãryã, kayãcỏcũ dõ a opỏmyãsũ Cỏmarya ahtyẻkẻ ki hyã pã tởprẻ. È ma a opatỏkuõ dõ kayã htwõdu aplỏamũkũ tởprẻ tadủrỏ bí ù ólyã lỏ ná ù ki cirya Jesũ akhẽnuô, a ólyã patỏ kuõũ to. ⁵² A cuỏ dõ Khwỉ Pilato a o rò a cuỏkwỉ Jesũ aluỏtỏ. ⁵³ Htuõrò a cuỏ cõtặ Jesũ a luỏtỏyẻ dõ krusu alỏ rò a bobỉ lủ ná ikẻbápỉ ngũdu tỏba htuõrò a cuỏdyanuỏ lủ dõ luỏkũ dõ ù ikhũkũnuỏ o lủ dõ sorỏlỏ dõ ù iluỏnỏ hí ná luỏ tỏphuỏ híto yẻnuô tỏkũ. ⁵⁴ Mỏnyẻ nuỏtõnyẻ ma mỏnyẻnyẻ dõ ù taritaryã one lahyã Judaphủ a Mỏnyẻ-duô agnẻ. Judaphủ a Mỏnyẻduô phũhyãtuỏhỏ.

⁵⁵ Prẻmò o dõ Galilea kẻ rò a krwỏhyãkuõ Jesũ akhyẻ yẻtahenuô, a krwỏhyãkuõ ná Joseph rò a myátỏma nỉkyã ù lẻdyanuỏ Jesũ akhẻlẻ yẻtỏpho. ⁵⁶ Htuõrò ẻthỉ kạkhẻ dõ hi rò a kạ taritaryã one lahyã htẻnuỏmũ ná myrra dõ a ki hyã plỏ pẻ lahyã ná luỏtỏyẻ agnẻ. Manárò bí Judaphủ a Mỏnyẻduô nuỏtõnyẻnuô, Judaphủ tahe a tẻhtyỏtẻhtya o ná ẻthỉ bè okuỏ akhu-akhẻ, ẻthỉ okuỏ lỏ lahyã.

Jesũ Kristu Htwõprẻ Kạkhẻ Dõ Tẻhtyẻ

(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Giovanni 20:1-10)

24 Mỏnyẻ thuỏhtyỏtỏnyẻ kalủlỏ tỏnyẻ bí mỏlỉromũ akhẽnuô, prẻmò yẻtahe phẻnỉ htyẻnuỏmũ dõ

ẻthỉ taritaryã one hó yẻtahe rò a hyã lahyã dõ luỏkhu. ² Rò lỏ dõ ù htuỏbỉ lủ ná luỏkũ nuỏtỏmẻnuô, ẻthỉ myãhtye ná ù htuỏtaphỏ cuỏkyã lủ. ³ ẻthỉ nuỏmyã tadủrỏ a myãhtye pã Jesũ aluỏtỏ to. ⁴ Bí ẻthỉ ihtò tane tẻritẻkyã yẻakhẻnuô, kayã dõ a kủhtyã hyecạ takhẻasỏ thẻnyẻ oluỏhtyakhẻyẻ pẻ ẻthỉ rò a hyãihtòo dõ ẻthỉ khỏshẻyẻ. ⁵ Prẻmò yẻtahe thẻisẻ talwỏsủlủ rò a dỏngủlyã rò ngỏtaklwỉ vỉtặlỏ amẻthẻ dõ hekhu, rò kayã yẻthẻnyẻ hé ẻthỉ, “Thỉ cuỏmyápủ kayã htwõprẻ dõ kayã thẻ tahe akẻ mẻtẻ? ⁶ Jesũ opả bẻyẻ to hó, a ihtò htwõprẻ kạkhẻ hó. Thẻnẻhtya khyẻhtyã lahyã bí a o dõ Galilea kẻ akhẻ rò a hẻsỏkyã htuỏhỏ thỉ ngỏ nuỏtahenuô. ⁷ Prẻlukayã aphủkhủ mặhỏ vẫyẻ, ù ki dyẻtặkyã vã dõ kayã tẻhtủtẻoraphủ tahe a takhukũ pã. ù ki mủhtyẻhtya vã dõ krusu alỏ pã, rò bí thuỏnyẻtỏnyẻ pãnuô, vã ki ihtò htwõprẻ kạkhẻ khyẻhtyã pã.” ⁸ Yẻtỏphuỏrỏ prẻmò tahe thẻnẻhtyabẻ khyẻ a tẻhẻsỏ onẻkyã nuỏtahe.

⁹ Rò ẻthỉ htekạkyã dõ ahi rò a kạhẻsỏ pẻ lỏ tẻritẻkyã yẻ ná prẻdỏnyẻphủ shyẻtỏprẻ yẻnuô ná kayã dõ aruỏ dõ a okuỏ ná ẻthỉ lỏ~ plỉ bủnuô tahe. ¹⁰ Prẻmò yẻtahe ma mặhỏ Magdalena dỏkũmuỏ Maria, Joanna ná Jakỏmo amủ Maria thỉnuô tahe hó. ẻthỉ yẻtahe ná prẻmò dõ aruỏ tahe hẻsỏluỏ pẻ prẻdỏnyẻphủ tahe ná tẻritẻkyã yẻtahe. ¹¹ Manárò prẻdỏnyẻphủ yẻtahe tane lahyã ná prẻmò yẻtahe hẻbỏhẻbye prẻ akhu-akhẻ a zủe kuỏ ẻthỉ to. ¹² Manárò Petru ihtỏklyahẻ dõ luỏkhu rò bí a hyẻngỏmyỏcỏ nuỏ akhẻnuô, a myãhtye tú ikẻ bápỉhtủ nuỏtỏba prẻ. A hyẻmyã htuỏ phũnuỏrỏ a kạkhẻ khyẻhtyã dõ hi. A cuỏhtwõhtya tuỏ phủyẻ mẻtẻ a tane rò a khyẻhtukhyẻthẻ nyỏcỏ.

Kayã Tahe Cuỏ Dõ Dỏ Emmao

(Marko 16:12-13)

¹³ Bủnuỏtỏnyẻ hó, Jesũ a khỏpacẻ thẻnyẻ cuỏ dõ dỏ Emmao dõ a oỵẻ ná vỉ Jerusalem ma a phũ~ o thuỏhtyỏtỏmẻ. ¹⁴ Rò ẻthỉ dỏnyẻcuỏ nỉdyẻlủ ná lỏ~ tẻmẻhtwõhtya htuỏhỏ ari-akyã yẻnuỏtahe. ¹⁵ Bí ẻthỉ hẻbẻdỏnyẻ nỉdyẻlủ akhẻnuô, Jesũ hyẻphủkuỏ dõ ẻthỉ a o rò a cuỏ takỏ kuỏ ná ẻthỉ. ¹⁶ ẻthỉ myãhtye lủ tadủrỏ a thẻgnẻ lahyã lủ to.

¹⁷ Jesũ hé ẻthỉ, “Thỉ hẻbẻdỏnyẻcuỏ kryã lủ ná tẻritẻkyã ỉtẻtẻ?”

Yẻtỏphuỏrỏ ẻthỉ ihtỏokuỏ lahyã rò ẻthỉ mẻthẻnuô, a thẻplẻthẻzỏ lỏplẻ cỏ. ¹⁸ Bủnuô akẻ tởprẻ dõ amwỉ ná Cleopa yẻtỏprẻnuô a sudyã lủ, “Dõ vỉ Jerusalem akũ yẻnuô, kayã htwỏsỉprẻ ma a onẻyã prẻtủ nẻtỏprẻ nyã hó. Pahẻuỏhẻnuỏ rò ù mẻkryã~ mặtẻ nuỏma nẻ thẻgnẻ kuỏ nyã ù tỏcỏ~ to ẻ?”

¹⁹ Rò Jesũ sudyã lủ, “Ủ mẻ kryã~ ỉtẻ?”

Rò ẻthỉ hế sũ lủ, “Mặhỏ vỉ Nazarẻphủ Jesũ ari-akyã nuỏ kỏkỏ~. È ma prẻprỏ tởprẻ. A tẻhẻbẻhẻsủ ná a tẻ-phẻyẻtẻmẻ dõ Cỏmarya ná prẻlukayã lỏ~ plỉ anyẻhyã nuô, a o ná tẻprỏtẻprẻyã cỏ. ²⁰ Thyãphủ pẻ bủwủdukhủ

† 23:46 Li Htuthẻhtya 31:5

tahe ná pè kayädu tahe ki cirya thyëkyä lü agnënuô a dyëtäkyä lü dö Khwí Pilato a khadäku rô a müthyëhtykyä lü dö krusulo. ²¹ Manáro pè myásü thëlëni è ná a ki mëlwohteka Israelphú tahe pä. Phúnuôhtuôto, yëtönyëma tèmehtwöhtya ané bãhtyahó thuönyë hö. ²² Prëmò dö pèklë tahenuô, èthi hyä romú lahyä dö luökhü rô a ka hékhyéhézü löplí pè. ²³ Mëtëhéro èthi hyä rô a hyä myáhtye luötö yënuô to hënuô. Èthi kakhýë rô a kahé ná èthi myáhtye tanémókhuphú tahe oluöhtya pè èthi, rô a hé èthi ná Jesü htwöprë kakhýë hó, hënuô. ²⁴ Prëkhü dö pèklë tahehe klyahyãmyä lahyä dö luökhü rô a myáhtye Jesü luökü okökhükyä thyáná prëmò nuötahe hënuöprë hënuô. Rò èthi myáhtye Jesü to, hënuô.

²⁵ Phúnuô htuôro Jesü hé èthi, "Kayä olöoklö thï-prëprö tahe héonekyä ngö tahenuô, thï zúë pyä nyacö vä-! ²⁶ Krístu töbë khyä tÿcyëtëcü yëtahe htuôro a ki cuönuô dö a tëtaryëdu taryëhtü akü pä máto è?" ²⁷ Htuôro Jesü hësodönyäplö pè èthi ná lisäsë héone htuöhó è ari-akyä cáhtya dö Mosè räkyä li nuötahe ná lö-prëprö räkyäone nuötahe.

²⁸ Bí èthi cuötuöphúhó ná dö dö a kírë cuö yëtödö akhënuô, Jesü më phú a kírë cuö talwókyä ná döyënuô. ²⁹ Manáro èthi é tadü lü rô a hé lü, "Nuö okuökuö ná pè býé hó, mö kírë phütähö, päma mökhí tatilé në he." Phúnuô akhu-akhyë Jesü cuönuô okuökuö ná èthi bínuô.

³⁰ Bí a onyã etökuöšë ná èthi akhënuô, a phyë khómü rô a hébwihétaryëhtya Cómarya htuôro a ibikyë khómü rô a zúë pè ná èthi. ³¹ Htuôro èthi mètë líhtya rô a thégnë tötmaní khyë Jesü, rô tôphuötuö Byacë Jesü símé pékyä dö èthi mètënyë. ³² Èthi hé nidyë khyëlü, "Bí a hébë ná pè dö klyálo akhënuô bèbë, bí a hësodönyäplö pè pè ná lisäsë a tèhéso-one thítahe akhënuô bèbë, dö pè théplökü nuô, a tapúkazö thékrüthélöhtya có phúnuô vähéto?"

³³ Tôphuötuö èthi ihtökä dö ví Jerusalem. Rò èthi kamýáhtye ná prëdönyäphú shyétöprë ná üruô tahe oplö tölö lü bínuô. ³⁴ Prëdönyäphú yëtahe hé pè kayä hyätuö möpä yëthényë, "Byacë ihtö htwöprë kakhýë mälakö có hó menë. A dyéluö pè htuöhó ané ná Simonè hó!" ³⁵ A héhtuöphúnuô rô kayä yëthényë hësoluö pékuöke èthi ná bí èthi cuö dö klyálo akhënuô, a mækryä pè èthi phütë, htuôro èthi thégnëno prë Jesü bí a ibikyë khómü akhënuô prë, a hélüö péke èthi phúnuô.

Jesü Dyéluö Pè Ané Ná A Khöpacë Tahe

(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Giovanni 20:19-23, Prëdönyäphú tahe 1:6-8)

³⁶ Bí kayä yëthényë hësopé èthi ná tètëtyëkyä yë akhënuô, Jesü ané Byacë nídü hyäihtö oluökhýë pè dö

èthi klämëkü rô a hé èthi, "Tëtëplö kacúkabé ki okuödü ná thï ní."

³⁷ Èthi tanë lahyä ná a myáhtye luötapryä rô a théisë khyézü nyacö. ³⁸ Rò Jesü hé èthi, "Thï tanë théisë lö lahyä mëtë? Thï théplö rarörare lö lahyä mëtë?"

³⁹ Thyáphú thï ki myáhtyethëgnë tătë ná vä nêklö o mälakö agnënuô, myámö lahyä vä takhu ná vä khäduöyë, hyäphümyä lahyä mö vänéyë, mëtëhéro, luötapryä nuöma, apháazye akrwiákrwó okuödü phú vä yënuô to."

⁴⁰ A héhtuö pè èthi phúnuôro a dyéluö pè èthi ná atakhu ná akhäduô. ⁴¹ Èthi thékrüthélö lahyä rô a htebíhtetapá lö lahyä lü akhu-akhyë, a zúeryä lahyä híto. Htuôro Jesü sudyä èthi, "Thï sësëö o tötöcö è?" ⁴² Èthi dyé lü tëtisü tötöwophú. ⁴³ Rò a phyésü rô a ehtyaluö pè dö èthi mètënyë.

⁴⁴ Htuôro a hé pè èthi, "Bí vä okuöpä ná thï akhënuô, lö-ü rão htuöhó väriväkyä dö Mosè alikü nuötahe bèbë, prëprö räokýä nuötahe bèbë, dö Li Htuthëhtya akü nuötahe bèbë, a bè löbãhtya löplí pwö- tötö pãnuô, vä hësoluö pè htuölöhö thï hó."

⁴⁵ Htuôro thyáphú èthi ki thégnëplöphéryä lisäsë tahe agnënuô, a bãmöhtya pëhö èthi théplötanë tahe hó. ⁴⁶ Rò a hé pè èthi, "Lisäsë héone, Krístu ki khyábë tÿcyëtëcü pä htuôro thuönyëtönyë pãnuô, a ki ihtöhtwöprë kakhýë dö tëttyë pä. ⁴⁷ Htuôro dö èmwí akü rô ü ki hësodönyä tÿzä ní ari-akyä ná tÿplwökyä tÿthütëora yënuötahe ari-akyä pä. Ü ki hësodönyä è dö myëcö pwötöcö agnë pä, rô ü ki cáhtya hësorélö dö ví Jerusalem akü nuöpä. ⁴⁸ Thï ma prëkhyáthë dö a htwö pè tètëtyëkyä yëtahe agnë tahe hó. ⁴⁹ Rò vä ki nõhyälyä pè thï phú väphë ölyä one htuöhó nuötöcö dö thilö pä. Manáro thï ki níbë hí tëtaryëshyosö dö a o dö mökhuyë hyälyä tyahí dö thilö to nuô, thï bè opö-tadü bí víkü yënuô pä."

Cö Kakahtykyä Jesü Dö Mökhu

(Marko 16:19-20, Prëdönyäphú tahe 1:9-11)

⁵⁰ Htuôro dökhýënuô, a écuö a khöpacë tahe dö vík-lö, rô a écuötuö èthi dö dö Bethania akhäshýë, rô a zöhtya atakhu rô a söri èthi. ⁵¹ Bí a söri päprë èthi akhënuô, ü cökakahtya taphäkyä lü dö mökhu rô a dya-okýä kyä a khöpacë tahe. ⁵² Èthi cóbucóbëhtya htuö lü rô èthi thékrüthélö kakhýë lahyä dö ví Jerusalem akü. ⁵³ Htuôro èthi o dö tÿlütyä hökü pwö-töphuö rô htuthë hébwihétaryëhtya Cómarya bínuô.

Giovanni

Tèhébé Ré Dó Nyě

Li tètèkrũmila Giovanni yětôba ma a héluô ná Jesũ Krĩstu ma Cómarya alǎangó tacúprè tôprè. “È hyã htwõ prèlu hekhuphú rò a hyã ohtwõprè dó pèklě.” (1:14) Phú li yětôba hénídú, ù rǎo liyětôba ma thyáphú prèhóli tahe ki zúe ná Jesũ ma prēmewóhtekǎ ù dó Cómarya ólyǎ ná a ki hyã pǎ yěnuô tôprè, htuôto è ma Cómarya aphúkhũ tôprè, rò dó èthĩ zúe lũ akhu-akhyě rò a ki nĩbè lahyã thèhtwõprè, ù rǎo pè èthĩ phúnuô. (20:31) Bí liyětôba héplõrè pè htuôhó ná Jesũ ma Cómarya alǎangó tacúprè tôprè hó htuônuô, a héluô rǐlõke tẽmẽ tẽprotẽprya émyéécò rò tẽmẽ tẽprotẽprya yěnuô a dyéluô ná Jesũ ma prēmewóhtekǎ ù tôprè hó, htuôto è ma Cómarya aphúkhũ tôprè hó. Htuôrò a héluôplõ pè tẽmẽ tẽprotẽprya tahe angólasá. Kayã tahehe nuô, a zũkanyǎkǎ Jesũ phútě, rò ù krwõ lũkhyě phútě ari-akyãnuô, a hésoluô pè bí liyětôba akũ. Htuôrò a rǎluô pè pò ná ù thèhte Jesũ rò ù htésũtaãyãsũ lũ tahe ari-akyã.

Bí ù pũ tyahĩ Byacè Jesũ to nuôtõthẽ ná ù mũthyěhtya tyahĩ lũ to nuôtõrõ ari-akyã yěnuô, ù rǎmǎrǎdyã o è bí Amǎdu 13-17 akũ yěnuô. Htuôto è ná a khõpacẽ tahe a tẽbóthyóbólǎ nĩ lũ, a tẽtaritaryã one tahe ná a dyéhědyére nĩ èthĩ tahe ari-akyã yěnuô ù rǎmǎrǎdyã o kuôdũ bínuô. Amǎdu dó khyělõ tahenuô a hésoluô pè ná ù pũ Jesũ ná Khwĩ Pilato sudyãmyá cemýǎ lũ ari-akyã, ù mũthyěhtya lũ ari-akyã ná atẽthyě ihtõhtwõprè kǎkhyě ari-akyã, ná a thyěihtò kǎkhyě htuô nuô a dyéluô pè ané ná a khõpacẽ tahe ari-akyã.

Giovanni dyadu rǎdũ pè nĩbè dítũ tẽhtwõprè tacúprè ashyězũ nĩkrǎ yěnuô dó Krĩstu a o ari-akyã. Kayã dó a zúe ná Jesũ ma klyá, tẽmǎtẽcò, ná tẽhtwõprè tahenuô, thèhtwõprè ashyězũyě a kĩ htwõhó lũtẽ cáhtya khõnyãyě tǎ-plehyã acúccũ ahtũhtũ hó. Giovanni a tẽdyéluôplõ ryá tõecoma mǎhó bí a thézũ zũluô pè ù ná dóthudõthẽ ari-akyã tahe akhẽnuô, a nõe talõmyá pè ù ná tǎtẽ dó ù lěklõ nõe è mõhémõlĩ tahe. Hékuõrè, a nõe pè ù ná htyě, khómũ, tẽlĩ, prẽkyěthímĩ, thímĩ tahe, thòbĩthẽmõ, ná thòbĩthẽ tahe.

Tèhébé tõtó ná tõtó

Tèhébé ré dó nyě 1:1-18

Giovanni Baptista ná Byacè Jesũ a khõpacẽ aréllõ tahe 1:19-51

Jesũ a tẽphyétẽmẽ 2:1-12:50

Dó khyělõ tõe klẽ bí vĩ Jerusalem akũ ná akhãsókhãshyě tahe 13:1-19:42

Byacè Jesũ thyěihtò kǎkhyě, dyéluôkhyě ù ná ané, ná a kahtyakhyě dó mókhu ari-akyã 20:1-31

Jesũ dyéluô pè khyěthyá ané ná ù dó Galilea kè 21:1-25

Krĩstu Ma Cómarya Alǎangó Tacúprè Tôprè

1 Dó Cómarya † byǎlyǎ hí hekhũ to akhẽpǎnuô, ù é lũ ná tẽlǎtẽngó †† yětõprẽnuô, a ohtuôdũ hó. Tẽlǎtẽngó yěnuô a o kuô ná Cómarya rò tẽlǎtẽngó yěnuôma mǎhó Cómarya hó. **2** Dó Cómarya byǎlyǎ hí hekhũ to akhẽpǎnuô è otõkuô ná Cómarya dó kalúkhẽ pǎ có.

3 Cómarya nõbyǎlyǎ dítũ lũ tẽpwõtõcõ. Tè dó a byǎlyǎ to nuô a o tõe~ to. **4** È ma tẽhtwõprè a khãshyěkhãryǎ rò tẽhtwõprè yěnuô a dyé tẽlĩ dó ù

† Cõphrya †† Tẽlǎtẽngó angólasá ma mǎhó kayã tôprẽprè dó è ma mǎ prẽcyǎprèdè rò a dyéluô pè pè ná Cómarya.

pwõ~ tôprè agnẽ. **5** È ma athyáná tẽlĩ rò a lĩtakhẽ dó tẽkhítèlõ aklẽ rò tẽkhítèlõ mepékyǎ cyǎ lũ to.

6 Cómarya nõhyã kayã tôprè dó amwĩ ná Giovanni Baptista. **7** Thyáphú kayã pwõ~ tôprè ki nĩhuô a tẽhẽsodõnyã tahe rò a ki zũenyãe agnẽnuô, a hyã hésothégnẽ pè ù ná kayã dó Cómarya nõhyǎlyǎ lũ phú tẽlĩ yěnuô tôprè ari-akyã. **8** Giovanni nuõma tẽlĩ mǎto. Manárò è ma prè hyã hẽsothégnẽ pè ù ná tẽlĩ ari-akyã tôprè. **9** Tẽlĩ mǎlakõ yěnuô, a kírẽ hyãnuô hó dó hekhuyě hó, rò a ki lĩtakhẽ htyaluô pè ù pwõ~ tôprè.

10 A hyã ohtwõprè htuôhó dó hekhuyě hó. Rò a byǎlyǎ nĩdũ có hekhuyě tadũrò è ma kayã phútẽ tõeprẽnuô hekhuphú thẽgnẽplõ lũ to. **11** A hyã dó a htyěphúkèphú nĩdũ yětahe a o tadũrò akayã nĩdũ tahe

ésû lû to. ¹² Manárò kayă dó a ésû lû tahe rò a zúenyäe lû tahenuô a dyéhtwöhtya èthĩ ná Cómarya a phúmòphúkhũ tahe. ¹³ Èthĩ htwöhtya cyä Cómarya a phúmòphúkhũ ná phú kayă léklö opacëlyä nídyé aphú nuôtahe máto. Htuôró phú muôphê a tètthézüthélö rò aphú o nídyédü nuô máto. Máto khónuô, èthĩ htwöhtya cyä Cómarya a phúmòphúkhũ phú Cómarya athéplö onídü nuôpré.

¹⁴ Kayă dó ù é è ná tètätèngö yètòprènuô, a hyähtwö phú prèlukayă nuô rò a hyä ohtwöprè hó dó pèklë. Pè myáhtyehó a tètaryèdu taryèhtũ. Cómarya aphúkhũ yô otú tòprèprè akhu-akhyë, è níbè lõplĩ có tètaryèdu taryèhtũ yé dó afhèò có. È ma kayă dó a lõbă ná tèt-wítètareyë ná tètmatècö tòprè.

¹⁵ Giovanni hésothégnë è ari-akya rò a èhtöhtya, "Phú vă héso htuôpéhó thĩ è ari-akya, 'Kayă dó a ki hyä dó văkhyëkhu pã tòprènuô a taryèpropria duhtúklö có ná vă pã, mètèhèrò bí vă opacëlyä hito akhènuô, a one htuôdúhó.'" ¹⁶ Abwíataryë olóobă có akhu-akhyë, pè lõ- plĩ níbè kuôdúhó tèt-wítètareyë tóco htuô tóco dó lúo hó. ¹⁷ Cómarya dyétä tètthýótèthya ná Mosè rò Mosè dyétä dítú ná pè, tadúró Jesũ Krístu mamă kayă dó a dyétä pè pè tèt-wítètareyë ná tètmatècö. ¹⁸ Ù myáhtyenó Cómarya tòprè- to tadúró, aphúkhũ otú tòprè yènuôma máhó Cómarya hó dó a otókuô ná a Phè yé dyélúôhtyahó pè ná Cómarya hó.

Giovanni Baptista Héso Pé Ù Ná Jesũ Ari-akya

(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Luka 3:15-17)

¹⁹ Bètòphuođ Judaphú khuklòkhuklyă dó a o dó vĩ Jerusalem akũ tahe nõcuô bwídu ná Leviphú dó a męcwô tètłühödu tahe dó Giovanni a o rò a nõsudyă lũ, "Nè ma ùpě?" Rò Giovanni héluô thègnë pé èthĩ, ²⁰ "Vă ma Messia máto." A ólyä lălălĩlĩ súpé èthĩ phúnuô.

²¹ Èthĩ sudyă pö, "Ki mephúnuôró, nè ma ùpě? Nè ma Prèpro Elia è?" Rò Giovanni hésû èthĩ, "máto."

Htuôró èthĩ sudyă pö, "Nè ma prèpro † dó Cómarya ólyä dó a ki nõhyălyä lũ pã nuôtòprè è?" Rò a hésû, "máto."

²² Htuôró èthĩ hé, "Thyáphú pè ki kă héluôbé pé kayă dó a nõcuô sudyă pè tahe agnènuô, hésoluô pé pè ná nè ma ùpě? Nè hé nídyé nènë ná nè ma ùpě?"

²³ Giovanni hésû phú Prèpro Isaiah henuô, rò a hésû èthĩ, "Vă ma kayă tòprè dó a èhtöhtya dó kësèhtyëkyä lõtamákhu, 'Męcó one pé lahyă Byacè léhyă klyä agnè ní-, †† a ki èhtö pé ù nuôtòprè pré."

²⁴ Pharisèophú tahe nõhyă kayă yètahe dó Giovanni a o, ²⁵ rò èthĩ hyä sudyă pö Giovanni, "Nè ki má Krístu mátoto, Prèpro Elia mátoto, prèpro dó Cómarya ólyä dó a nõhyă lũ nuôtòprè mátoto kihèrò nè cuô plwö pé tuô ù htyë mètě?" Èthĩ hé lũ phúnuô,

²⁶ Rò Giovanni hésû èthĩ, "Vă plwö pé ù ná htyë tadúró dó thĩklë nuô kayă o tòprè manárò thĩ thègnë lũ to. ²⁷ A hyä dó văkhyëkhu pã prè tadúró vă ki ilyëkyă pé prè a khupháplye pã prènuô vă kò ná lũ to."

²⁸ Lõ- tèmë-ané yètahe nuôma, a htwöhtya bí Jordano htyëlyămuô bérë, dó Bethania, bí Giovanni lè-plwö pé ù htyë nuôtòpho.

Cómarya Athímíphú Dó A Phýécúökyă Kayă Hekhuphú A Tètthú

²⁹ Dókhýë tonyènuô, Giovanni myáhtye Jesũ hyä dó a o rò a hé, "Myámö, Cómarya athímíphú dó a phýévíkyă kyă prèlu hekhuphú a tètthútèora tahe yènuô tòprè.

³⁰ Vă héso htuôhó thĩ, 'Kayă tòprè ki hyä dó văkhyëkhu pã prè tadúró a taryèpropria duhtúklö ná vă pã, mètèhèrò bí vă opacëlyä tyahíto nuô, a one htuôréhó.' È ma má kayă dó vă héso pé thĩ nuôtòprè hó. ³¹ Kayă dó vă héso pé thĩ dó arékhë tòprè nuôma ùpènuô vă thègnëto tadúró thyáphú Israelphú ki thègnë tătë è agnènuô, vă hyä plwö pé ù ná htyë pré."

³² Htuôró Giovanni hésothégnë pé ù, "Vă myáhtye htuôhó Thé Săsë Byacè o dó mókhu hyălyä o dó lúlo thyáná htulwĩ nuôhó. ³³ Dó arékhë nuôma vă thègnëhĩ ná è ma kayă htwö phúyènuô tòprè hito tadúró Cómarya dó a nõ vă dó vă ki plwö pé ù ná htyë yètòprènuô a hé vă, 'Shýë- nopă nuô, ki nè myáhtye Thé Săsë Byacè hyălyä o dó kayă tòprè alo pã henuô è ma máhó kayă dó a ki plwö pé ù ná Thé Săsë Byacè pã nuôtòprè hó.' ³⁴ Tètthwöhtya phúyènuô, vă myáhtye htuôhó akhu-akhyë, vă həcócó pèhó thĩ ná è ma Cómarya aphúkhũ málakö tòprè hó."

Jesũ A Khöpacë Arélö Tahe

³⁵ Ano tonyènuô Giovanni kahtò orókuô khyèthýä ná a khöpacë thényë. ³⁶ A myáhtye Jesũ cuô dó klyálo rò a hé, "Myámö lahyă, Cómarya athímíphú dó ù ki lúhtya lũ pã nuôtòprè."

³⁷ A khöpacë yéthényë níhuô Giovanni hébèngö phúyë rò a krwöcuôkuô Jesũ akhyë. ³⁸ Bí Jesũ tarĩ myákakhyë akhë, a myáhtye èthĩ krwöcuôkuô lũ dó khyë rò a sudyă èthĩ, "Thĩ myápũ ítě?"

Èthĩ hésû, "Rabbi, nè omyëotö hi bítë tòmëtě?" (Rabbi angólasá ma Thárá)

³⁹ Rò a hésû èthĩ, "Krwöcuómýä kuôdú vă,"

Rò kayă yéthényë krwöcuómýä kuô lũ a léomyë khälë. Èthĩ cuómýáhtye kuô lũ léo rò èthĩ okuô lũ bínuô tuôdó mókhípaló. Jesũ è èthĩ akhènuôma a tóbĩ mókwílyä lwímũ akhènuô.

⁴⁰ Èthĩ níhuô htuô Giovanni Baptista hé, "Myámö lahyă, Cómarya athímíphú dó ù ki lúhtya lũ pã nuôtòprè," phúnuô htuôró èthĩ krwöcuôkuô Jesũ akhyë. Dó a krwöcuôkuô Jesũ akhyë yéthényë aklènuô, tòprè ma Simonè Petru apuô Andrea pré. ⁴¹ A cuô

† Judaphú zúë ná prèpro ki hyä pã tòprè †† 1:23 Isaia 40:3

myápũ rėlõ avyã Simonè rò a heso pè lũ, “Pè myáhtye-hó Messia hó” (Messia angólasá ma Krístu) ^{†42} yětõ-phuõrò a thũcuõ Simonè dó Jesũ a o.

Jesũ myá lũ rò a hé lũ, “Nè ma Giovanni aphúkhũ Simonè. Û ki é nè mwĩ ná Kepha pã,” (Kepha angólasá ma Petru). ^{††}

Jesũ Ęní Philipu Ná Nathanael

⁴³ Ano tonyè mõi akhẽnuõ, Jesũ dyalyã hõ athéplò dó a ki cuõ dó Galilea ké. A myáhtye Philipu rò a hé lũ, “Cuõ! Krwõkuõ vãkhyè rò htwõhtyakuõ vã khõpacẽ ha.”

⁴⁴ Philipu ma vĩ Bethsaidaphú, a otõ thyákuõ hó vĩ ná Andrea ná Petru o nĩdyé vĩnuõ tõi hõ. ⁴⁵ Philipu myáhtye Nathanael rò a hé lũ, “Pè myáhtyehó kayã dó Mosè rã lĩrilũkyã dó li tẽthyótẽthya akũnuõ ná prẽpro tahe rãkuõ lĩrilũkyã nuõ tõi prẽ hó. È ma Joseph aphúkhũ Jesũ rò è ma vĩ Nazarèphú.”

⁴⁶ Rò Nathanael sudyã Philipu, “Tẽtwõtẽryá tõi cõtõ ohtya cyã sálẽ nyã dó vĩ Nazarè akũ ẽ?”

Rò Philipu hẽsũ lũ, “Cuõ~, vã cuõzũ nè.”

⁴⁷ Bí Jesũ myáhtye Nathanael hyã dó lũo akhẽnuõ, a hé Nathanael ari-akyã, “È ma Israelphú málakõ tõi prẽ. A lahõlahya kuõ takhyã~ to.”

⁴⁸ Rò Nathanael sudyã lũ, “Nè cuõ thẽgnẽ cyã vã phútẽ?”

A hé rò Jesũ hẽsũ lũ, “Bí Philipu é tyahĩ nè to akhẽnuõ, vã myáhtye nè o bí kadwímõlẽ nuõ.”

⁴⁹ Nathanael hẽsũ lũ, “Rabbi~ nè ma Cómarya aphúkhũ mãyã hó, nè ma Israel akhwĩ málakõ có hó.”

⁵⁰ Jesũ hé lũ, “Vã hé nè ná vã myáhtye nè dó kadwímõlẽ nuõma nè zũe málakõ vã ná vã ma Cómarya aphúkhũ, Israel akhwĩ tõi prẽnuõ ẽ? Nè ki myáhtyepõ tẽprõtẽprya duklõlõ có ná yẽtahenuõ pã.” ⁵¹ Htuõrò Jesũ hé èthĩ, “Vã hẽsocócó thĩ, thĩ ki myáhtye mókhu bãmõ rò Cómarya tanéphú tahe ki kahtya kalyã dó prẽlu aphúkhũ mãyã vãyẽ aõnuõ pã.”

Pwẽkhõmẽ Dõ Vĩ Canan Akũ

2 Thuõnyè tõi yẽnuõ pwẽkhõmẽ odõ Galilea ké, vĩ Canan akũ tõi phu, rò Jesũ amuõ okuõ bĩnuõ. ² Pwẽkhõmẽ yẽnuõ, ù mehyã tõi kuõ Jesũ ná a khõpacẽ tahe. ³ Bí thõbĩthẽtyẽzã dó sĩprẽ tahe agnẽ lõkyãhõ akhẽnuõ, Jesũ amuõ hẽsoluõ Jesũ, “Èthĩ a thõbĩthẽtyẽzã lõhõ.”

⁴ Rò Jesũ hẽsũ lũ, “Muõ~, nè cuõhyã hẽsotuõ vã mètẽ? Shuõkhẽ tuõhĩ dó vã ki dyéluõ vã tẽprõtẽprya hĩto.”

⁵ Jesũ amuõ hẽso prẽmõtẽphú tahe, “Ki a nõ thĩ tõi cõtõ hérõ mepẽ è ní~.”

[†] Messia bèbè, Krístu bèbè angólasá ma prẽmẽlwõhtekã ù tõi prẽ a mwĩdumwĩhtũ dó Cómarya ólyã nĩdyé lũ nuõtõprẽ. ^{††} Kepha ma Aramaic myẽcõ ngõ, Petru ma Greek myẽcõ ngõ, mwĩyẽ nyẽcõ lõ angólasá ma “lõ.”

⁶ Tavítavã bĩnuõ tõi phonuõ thõdu o mẽ thuõthyó rò tõi mẽnuõ, ù zũnuõ ná htyè hẽnuõma a nĩ pyãdu nuõ 80-120. [†] Thõdu yẽtahenuõ, Judaphú tahe zũnuõ ná htyè rò èthĩ nõe ná a lẽsĩplĩ ná takhu phú èthĩ tẽcõbucóbẽ lẽklõ o agnẽ nuõprẽ. ^{††}

⁷ Jesũ nõ prẽmõtẽphú nuõtahe, “Zũnuõ bãlõhtyè dó thõdu nuõtahe akũnuõ.” Rò èthĩ zũnuõ bãlõ htuõrò, ⁸ Jesũ hé èthĩ, “Khõnyãyè dũnĩhtyè tõi bẽ rò cuõdyé dó pwẽkhuklõdu dó a tari myákhwẽ nĩpẽ lõ ù tẽpwõ~ tõi nuõtõprẽ a o,” a hé.

Rò èthĩ dũcuõ pẽ lũ. ⁹ Pwẽkhuklõdu õmyá htyè dó a htwõhtya thõbĩthẽtyẽzã yẽnuõ. Manárõ thõbĩthẽtyẽzã yè a o bítẽ hyãnuõ a thẽgnẽto. (Prẽmõtẽphú yẽtahe yõ dũhtyè akhu-akhyè, a thẽgnẽ prẽtũ èthĩ yẽtahe prẽ) rò pwẽkhuklõdu yõtõprẽ éhyã prẽkhõmẽ prẽkhũ, ¹⁰ rò a hé lũ, “Û pwõ~ tõi prẽ lẽklõ dyẽõrẽ thõbĩthẽtyẽzã dó avi-asũ tahe, htuõrò ù thẽõ bá~ tẽ rò ù õ htuõhõ akhẽnuõ, ù dyẽõke thõbĩthẽtyẽzã pã tahe. Manárõ nyẽ nè be-odwõ nĩdyé tuõpã nè thõbĩthẽtyẽzã avi-asũ tahe tuõkhõnyã cócõ.”

¹¹ Jesũ mẽ tẽprõtẽprya lú tẽ tõi phuõma bí vĩ Canan, Galilea ké yẽnuõhõ, rò a dyéluõhtya a tẽlõtẽtakhẽ bĩnuõ. Phũnuõrò a khõpacẽ tahe zũkanyãkã lũ.

¹² Htuõhõ rò è ná amuõ ná apuõ tahe ná a khõpacẽ tahe lya lahyã dó vĩ Capernaum akũ, rò èthĩ cuõ o lahyã bĩnuõ nyẽthuõnyè.

Jesũ Cuõ Dõ Tẽlũhõdu

(Matteo 21:12-13, Marko 11:15-17, Luka 19:45-46)

¹³ Mãy dó Judaphú tẽcuõtalwõpwẽ phũhyãhõ akhu-akhyè, Jesũ cuõ dó vĩ Jerusalem. ^{††14} Bí a hyãtuõ dó tẽlũtyã hõkũ akhẽnuõ, a myáhtye kayã isẽ pũ, thĩmĩ, htulwĩ tahe ná kayã onyã htulya rũ dó dĩrẽ khãshyè tahe. ¹⁵ Phũnuõrò a mẽ suplyẽ ipilĩ rò a vẽhtekyã lõ thĩmĩ ná pũ tahe dó tẽlũtyã hõkũ. Htuõrò a htulaklõkyã lõ ù lẽhtulya rũ a dĩrẽhtyalõ nuõtahe rò a mẽ lũpruõkyã lõplĩ èthĩ rũzye tahe. ¹⁶ Htuõrò a hé kayã isẽ htulwĩ nuõtahe, “Cõhte taphãkyã lõ yẽtahe. Nõhtwõhtya tã vãphẽ ahi yẽnuõ ná klẽ tãmẽ.”

¹⁷ A khõpacẽ tahe tanẽhtya tuõ lisãsẽkũ hé, “Vã thẽplõshyõ mõi nyacó nẽhi. Vã tẽthẽplõshyõ mõi yẽnuõma a ki ù lõkyã có vã thyáná minuõ có pã.” ^{†††}

¹⁸ Dõ a mẽ phuyẽ akhu-akhyè, Judaphú khuklõ tahe sudyã lũ, “Thyáphú pẽ ki thẽgnẽ ná nè nĩbè tẽtaryẽshyosõ dó nè ki hyãmẽ tẽlũpruõlũprya phuyẽ ma anĩ prẽ agnẽnuõ, nè ki dyéluõ pẽ pẽ tẽprõtẽprya ítẽtẽ pã tẽ?”

[†] 80-120 pyãdu hẽnuõma Kũlã ngõ ma litre ^{††} Thyáphú Israelphú tahe ki mètõ Cómarya athéplõ agnẽnuõ, èthĩ krwõ sĩplĩkuõ phú tẽthyótẽthya o nuõ. ^{†††} Tẽcuõtalwõpwẽ ma pwẽ tõi pwẽ dó ù mètẽ thẽnẽhtya khyẽthya bí Cómarya mẽlwõhtekã Judaphú tahe dó tanéphú hyãlyã mètỹè ù phũvyãprẽ akhẽnuõ. ^{†††} 2:17 Li Htuthẽhtya 69:9

¹⁹ Jesũ h́esũ, “Mẹ tặprợkyă mỗ tặlũhồdu yẽnuô. Thuõnyẽ akũ, vấ ki isỏhtya khyẽthýa pấ.”

²⁰ Htuõrò Judaphũ sudyã lũ, “Thuõnyẽ akũ, nệ kớre isỏhtya htuõbẻ khyẽthýa nyã pấ ẻ? Tặlũhồdu yẽnuoma ử isỏhtya nỉ ẻ ma anyẽ cỏ ana lwĩshýẻ nấ thuõthyỏ cỏ menẻ.” ²¹ Manárò bớ Jesũ hẻ nấ tặlũhồdu ari-akyã akhẽnuô ma a hẻlyã nớdyẻdũ anẻklỏ prẻ. ²² Phũnuô akhu-akhyẻ bớ Jesũ htwỏprẻ kạkhyẻ khyẽthýa đở tặthyẻ akhẽnuô, a khỏpacẻ tahe tanẻhtya tuỏbẻ khyẽthýa đở a hẻbẻkyã angỏ yẽnuô rò ẻthỉ zũe lisẻsẻ nấ ẻ heỏkyã angỏ nuỏtahe.

Jesũ Thẻgnẻ Lỏũ Thẻplỏ

²³ Bớ Jesũ opấ bớ vớ Jerusalem tặcuỏtalwỏ pwẻkũ akhẽnuô, ử myãhtye a mẹ tặprợtẻprýa nuỏtahe akhu-akhyẻ ử zũe ẻnyacỏ lũ. ²⁴ Manárò Jesũ zũenỉ ẻthỉ to, mẻtẻhẻrỏ a thẻgnẻ luplủ lỏplỉ hỏ ửthẻplỏ hỏ. ²⁵ ử lo hẻsolủ pẻ nấ Jesũ nấ kayã pwỏ- tỏprẻ ari-akyã to mẻtẻhẻrỏ Jesũ thẻgnẻ htuỏđũhỏ ử pwỏ- tỏprẻ athẻplỏ hỏ.

Jesũ Nấ Nicodemo

3 Judaphũ khuklỏ đở amwỉ nấ Nicodemo o tỏprẻ. ẻ ma a otỏkuỏ đở Pharisẻophũ aplỏamũ tahe akũ. ² Tỏthẻkhẻnuô Nicodemo hyã đở Jesũ o rò a hẻ lũ, “Thárá, pẻ thẻgnẻ nấ nẻ ma mặ Thárá đở a o đở Cỏmarya a ohyã tỏprẻ. Pẻ thẻgnẻ nấ Cỏmarya ki okủ đở nấ kayã tỏprẻprẻ to hẻnuoma a mẻcyã tặprợtẻprýa phũ nẻ mẹ yẽnuô tỏprẻ- to.”

³ Jesũ hẻsũ lũ, “Vấ hẻsocỏcỏ nẻ, kayã đở a opacẻlyã khyẽthýa tỏphuỏ- to tahenuô, a myãhtyẻbẻ Cỏmarya ahtyẻakẻ tỏprẻ- to.”

⁴ Nicodemo sudyã lũ, “Kayã duprẻhỏ tỏprẻnuô a cuỏ opacẻlyã cyã khyẽthýa phứtẻ? A kạ kanủ khyẽthýa đở a muỏhỏkũ rò a opacẻlyã nyẻphuỏtỏphuỏ ma a cyã pấnyã ẻ?”

⁵ Jesũ hẻsũ lũ, “Vấ hẻsocỏcỏ nẻ, kayã đở a opacẻlyã khyẽthýa nấ htyẻ nấ Cỏmarya a Thẻ Sẻsẻ to tahenuô a nuỏnỉ cyã đở Cỏmarya ahtyẻakẻkũ to. ⁶ Prẻlu kayã opacẻlyã nớdyẻ khyẻ prẻlu kayã prẻ. Manárò tẻopacẻlyã nấ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ nuô, a dyẻ ohtwỏhtya taple ử đỏthudỏthẻ tỏkyẻ. ⁷ Đở vấ hẻ pẻ nẻ, ‘Thỉ tỏbẻ opacẻlyã pỏ tỏphuỏ,’ phũyẻnuô akhu-akhyẻrỏ, khyẻthukhyẻthẻ tấmẻ. ⁸ Kẻlathẻ nuô a lathẻcuỏ cú- đũ atẻ prẻ. Nẻ nỉhuỏ aprạ tadủrỏ a o bítẻhyã mấtorỏ a kớre cuỏtỏ bítẻ nuô nẻ thẻgnẻto. Lỏ- kayã opacẻlyã nấ Cỏmarya a Thẻ Sẻsẻ tahe nuoma a thyáphũ nuỏhỏ.”

⁹ Nicodemo sudyã lũ, “A cuỏ htwỏhtya cyã phứtẻ?”

¹⁰ Jesũ hẻsũ ẻ, “Nẻ htwỏ cỏ Israel a thárádu- tỏprẻ vấhẻto, phũyẻprẻ rò nẻ cuỏ thẻgnẻto mẻtẻ? ¹¹ Vấ hẻsocỏcỏ nẻ, pẻ hẻ pẻ ử tẻ đở pẻ thẻgnẻ tahe, pẻ đõnyã pẻ ử tẻ đở pẻ myãhtye tahe tadủrỏ thỉ phýsẻsẻ pẻ tẻhẻbẻ yẽnuô tỏprẻ- to. ¹² Vấ hẻsỏ pẻhtuỏhỏ thỉ nấ

hekhu ari-akyã yẻtahe tadủrỏ thỉ zũe vấ to. Vấ ki hẻsỏ pẻ pỏ thỉ nấ mỏkhu ari-akyã tahe hẻnuoma thỉ kớre zũe cyã vấ phứtẻ? ¹³ Kayã htyatuỏnỏ đở mỏkhu nuô a o tỏprẻ- to. Prẻlu aphủkhũ đở a o đở mỏkhu hyảlyã yẻtỏprẻ htyatuỏ tũ- đũ prẻ. ¹⁴⁻¹⁵ Thyáphũ kayã pwỏ- tỏprẻ đở a zũkanyạkạ vấ tahe, ki nỉbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ agnẻnuô, vấ đở a mấđũhỏ prẻlu aphủkhũ yẻ ử ki tahtwỏhtya kuỏđũ vấ phũ Mosẻ mủ- nukhẻ cỏhtya rủtalỉbyã zặzỏ đở hihtủlỏ rò a tahtwỏhtya ẻ đở kẻsẻhtyẻkyã lỏtamákhũ nuô pấ.

¹⁶ “Cỏmarya mớnỉ lỏ cỏ prẻlu hekhuphũ lỏ- plỉ. Lỏ- kayã đở a zũe aphủkhũ tahenuô, thyáphũ a ki nỉbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ rò a ki tuỏ tấ đở tẻpyẻtẻkyã tấmẻ nuô, a dyẻlyạkyã aphủkhũ o tũ tỏprẻ yẽnuô đở prẻlu hekhuphũ tahe agnẻ. ¹⁷ Mẻtẻhẻrỏ, Cỏmarya nỏhyảlyã aphủkhũ đở a ki cớrya kayã hekhuphũ agnẻnuô mấto. Mấtỏkhỏnuô a nỏhyã lũ đở a ki hyã mẻlwỏhtekạ kayã hekhuphũ agnẻ nuỏprẻ. ¹⁸ Kayã đở a zũe phủkhũ tahenuô, Cỏmarya cớrya ẻthỉ to. Kayã đở a zũe phủkhũ to tahenuô, Cỏmarya cớrya ẻthỉ hỏ, mẻtẻhẻrỏ, a yỏ zũe kuỏũ Cỏmarya aphủkhũ đở a o tũ tỏprẻ- tuỏ yẻtỏprẻ to akhu-akhyẻ, a cớryahỏ ẻthỉ. ¹⁹ Mẻtẻrỏ ẻthỉ khyảbẻ tẻ- cớrya hẻnuoma, Cỏmarya atẻlỉ hyảnuỏ đở hekhuyẻ tadủrỏ prẻlu hekhuphũ tahe thẻzũ tẻlỉ yẽnuô to mẻtẻhẻrỏ ẻthỉ yỏ mẹ tẻmủmyảricýa tahe akhu-akhyẻ, a mớnỉklỏ đở tẻkhítẻlỏ. ²⁰ Lỏ- kayã đở a mẹ tẻmủmyảricýa tahenuô, a thẻhte tẻlỉ rò a hyã đở tẻlỉ a o to, mẻtẻhẻrỏ kayã đở a mẹ tẻmủmyảricýa tahenuô, a thẻisẻ nấ a tẻthủtẻora tahe oluỏhtya rò a hyãtỏ to. ²¹ Manárò kayã đở a mẹ tẻcỏtẻtẻ tahenuô, a hyãtỏ đở tẻlỉ a o, mẻtẻhẻrỏ thyáphũ ử pwỏ- tỏprẻ ki myãhtye luỏryã nấ a mẻtẻ tahenuô, atỏ nấ Cỏmarya athẻplỏ agnẻnuô, a hyãtỏ đở tẻlỉ o.”

Jesũ Nấ Giovanni Baptista

²² A hẻhtuỏ lũ rò, Jesũ nấ a khỏpacẻ tahe htecuỏ đở Judakẻ. Rỏ a cuỏo nyẻrare kuỏ nấ a khỏpacẻ tahe bớnuô rò a cuỏplwỏ pẻ ử htyẻ. ²³ Giovanni plwỏ pẻ kuỏpỏ ử htyẻ bớ khảlẻ đở ử ẻ nấ Aenon nuỏtỏphỏ. Aenon ma a ophủ nấ đở Salim htuỏrỏ htyẻ oẻ. Kayã hyã đở lủo rò a plwỏ pẻ ẻthỉ htyẻ. ²⁴ (Yẻma bớ ử đỏtấ hí Giovanni đở htỏkũ híto akhẻnuô) ²⁵ bớnuỏakhẻ Giovan- ni a khỏpacẻ tahe nấ Judaphũ tỏprẻ krẻkryạ khyẻlũ nấ lẻklỏlẻkhyã onấ tẻmẻmwỏplỉ phứtẻ nuô ari-akyã.

²⁶ ẻthỉ cuỏ đở Giovanni a o rò a hẻ lũ, “Thárá- kayã đở a okủ nấ nẻ bớ Jordano htyẻklỏ bẻrẻ rò nẻ khyảluỏ pẻ ử nấ ẻ ari-akyã nuỏtỏprẻ nỉ- khỏnyảyẻ a cuỏplwỏ pẻ- tuỏ ử htyẻ rò ử cuỏ lỏplỉ hỏ đở lủo hỏ.”

²⁷ Rỏ Giovanni hẻsũ lũ, “Ửpẻ bẻbẻ Cỏmarya ki dyẻtấ lủ to nuô, a nỉbẻ cyã tẻ tỏcỏ- to. ²⁸ Vấ hẻhtuỏhỏ thỉ, ‘Vấ ma Krítu mấto tadủrỏ Cỏmarya nỏhyã rẻ vấ đở ẻnyẻhyã prẻ.’ Vấ hẻhtuỏhỏ akhu-akhyẻ thỉ htwỏhỏ vấ prẻkhyảthẻ tahe hỏ. ²⁹ Vấ ma athýaná prẻkrwỏkủ

khõmễ prèkhũ tôprẽnuô. Khõmễ prẽmò ma khõmễ prèkhũ atẽ. Manárò prèkrwõkrũ nuõtõprẽ kahtò nĩdã khõmễ prèkhũ hébè. A nĩhuõ lũngõ akhu-akhyẽ, a thẽkrũthẽlõ nyacó. Phúnũuõhó vã tẽthẽkrũ yẽnuô a lõhtyabãhtya hó. ³⁰ È ma a tõbè loduklõ, vã ma a tõbè lo patĩklõ.

³¹ “Kayã o dõ mókhu hyã yẽtõprẽnuô, aduklõ ná ù lõ- plĩ. Kayã o dõ hekhu yẽtõprẽnuô a thẽgnẽ hébè prẽtũ hekhu ari-akyã prẽ. Kayã o dõ mókhu hyã yẽtõprẽnuô aduklõ ná ù lõ- plĩ. ³² A hẽsoluõ pẽ ù ná lõ- a myãhtye nuõtãhe ná lõ- a nĩhuõ nuõtãhe. Manárò a hẽsoluõ pẽ ù nuô ù nĩdã phyẽsũ lũtẽ tôprẽ- to. ³³ Kayã dõ a nĩdã phyẽsũ lũ tẽhẽsoluõ tahenuô a zũe tãtẽ lahyã ná Cómãrya ma amãacó. ³⁴ Kayã dõ Cómãrya nõtã è tôprẽnuô, Cómãrya dyẽ lõbã hó lũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ akhu-akhyẽ, a hébèprẽ Cómãrya alãangõ tahe prẽ. ³⁵ Phẽ Cómãrya mõi aphúkhũ rò a dyẽtãlõ lũ tẽpwõ- tôcõ dõ a takhukũ hó. ³⁶ Kayã dõ a zũenyãe phúkũ yẽtõprẽ tahenuô, a nĩbè thẽhtwõprẽ tacúprẽ. Rò kayã dõ a nĩdã kuõũ to rò a zũenyãe kuõũ phúkũyẽ to tahenuô, a nĩbè kuõũ thẽhtwõprẽ to. Cómãrya a tẽ- cĩrya tã o dõ kayã nuõtãhe alõ.”

Jesũ Ná Samaria Muõ

4 Pharisẽophũ tahe nĩhuõ ná Jesũ a khõpacẽ oẽhtya ná èhtya htuõrò a plwõnĩe pẽ klõ ù htyẽ ná Giovanni. ² Ki hẽlakõ ma, Jesũ plwõ pẽ ù htyẽ tôprẽ- to, a khõpacẽ tahe plwõ shuõshuõ pẽ ù prẽ. ³ Bí Jesũ nĩhuõ ù dyã lũzõ phuyẽ akhẽ, a htecuõkyã dõ Judakẽ htuõrò a kãkhyẽ khyẽthyã dõ Galilea kẽ.

⁴ Bí a cuõ akhẽnuô, a tõbè cuõbè ná Samaria kẽ. ⁵ Phúnũuõrò a cuõtuõ dõ vỹ Sykar dõ a o bí Samaria kẽkũnuô. Vỹ yẽtõvĩnuô a ophũ ná Jacob lẽdyékyã aphúkhũ Joseph hekhu khãlẽ nuõtõpho. ⁶ Jacob ahtyẽklũ o bĩnuô. Rò Jesũ cuõ thẽprãladyã klyã akhu- akhyẽ a cuõ onyãokuõ bí htyẽklũ nuõtõo akhãshyẽ. Bĩnuõkhẽ nuõtã phũ- mõihtuô hó.

⁷ Rò Samaria muõ tôprẽ hyãdyãhtyẽ, rò Jesũ hé lũ, “Dyẽõ pẽkuõ vã htyẽ to-.” ⁸ (Bĩnuõkhẽ ma a khõpacẽ htecuõ iprĩ lĩe dõ vỹkũ.)

⁹ Samaria muõ hẽsũ lũ, “Nẽ ma Judaphũ, vã ma Samariaphũ, nẽ cuõ kwĩõ tuõ vãhtyẽ.” (A hé phuyẽ mẽtẽhẽrò Judaphũ ná Samariaphũ nuõtã a rẽ lũ to.) [†]

¹⁰ Jesũ hẽsũ lũ, “Nẽ ki thẽgnẽbye Cómãrya a tẽdyẽkrã shyẽzũ htuõrò prẽ dõ a kwĩõ nẽhtyẽ yẽtõprẽ ma ùpẽ nuô nẽ ki thẽgnẽ põbye hẽma, nẽ ki kwĩõ vã htyẽ pã rò vã ki dyẽõ nẽ htyẽ dõ a dyẽ ù thẽhtwõprẽ yẽnuô pã.”

¹¹ Prẽmò nuõtõprẽ hẽsũ lũ, “Thárã- nẽ cuõ dyãhtya cyã htyẽ dõ a dyẽ ù thẽhtwõprẽ yẽnuô bitẽ pã? Nẽ htyẽlẽcõ rò a o toto, htyẽklũ yẽtõnuô a zã nyacó tũkuõrò. ¹² Pẽphẽ Jacob dõ- nyẽnu dyẽkyã pẽ htyẽk-

[†] *Ki mato ma phuyẽ, Judaphũ nõe kuõ Samariaphũ bẽlõ dõ a nõe nĩdyẽ nuõtãhe to.*

lũyẽ. Jacob ná aphũalyẽ ná a tẽphútẽlyẽ tahe dyãõ htyẽyẽ. Ma nẽ duklõnyã ná pẽphẽ Jacob ẽ?”

¹³ Jesũ hẽsũ lũ, “Kayã dõ a õhtyẽ yẽtahenuô, a thẽõ khyẽthyã pã, ¹⁴ manárò kayã dõ a ki õhtyẽ dõ vã dyẽõ è pã yẽnuô, a thẽõ pã htyẽ tôphuõ- to. Htyẽ dõ vã ki dyẽõ è pã yẽnuô, a ki htwõhtya htyẽhtekhu dõ lũkũ pã. Rò a ki dyẽ lũ thẽhtwõprẽ tacúprẽ talẽkrẽ pã.”

¹⁵ Prẽmò yẽtõprẽ hẽsũ lũ, “Thárã-, thyãphũ vã ki thẽõ pã htyẽ tôphuõ- to, htuõrò thyãphũ vã ki hyã dyãõnõ pã tã htyẽ bĩyẽ tãmẽnuô dyẽmõ vã htyẽ dõ nẽ hé yẽnuô.”

¹⁶ Jesũ hẽsũ lũ, “Kã èhyã nẽvẽ bĩyẽ.”

¹⁷ Rò a hẽsũ Jesũ, “Vãvẽ oto.”

Jesũ hẽsũ lũ, “Nẽ hé ná nẽvẽ oto nuõtã atõ prẽ.

¹⁸ Nẽvẽ ohtuõhõ nyãhtũ rò prèkhũ dõ nẽo nĩdyẽ khõnyãyẽ tôprẽ nuõtã nẽ vẽ mato. Nẽ hẽluõcõ hẽluõtẽ pẽ cõ vã hó.”

¹⁹ Prẽmõyẽ hé lũ, “Thárã- vã myãhtye thẽgnẽ tãtẽhõ ná nẽ ma prẽprõ tôprẽ. ²⁰ Pẽ klwĩlyã Samariaphũ dõ- nyẽnu tahenuô, a cõbẽhtya Cómãrya bí so yẽnuõtõmẽ alõ. Manárò thĩ Judaphũ tahenuô thĩ hé ná ù tõbè cõbẽhtya Cómãrya dõ vỹ Jerusalem akũ nuô.”

²¹ Jesũ hẽsũ lũ, “Mõmuõ- zũe vãnuô, shuõkhẽ ki hyã- tuõhõ dõ thĩ ki cõbẽhtya Phẽ Cómãrya pã. Manárò bí so yẽtõmẽ alõ nuô bẽbè, dõ vỹ Jerusalem akũ yẽnuô bẽbè, ù lo hyãcõbẽ pã bĩnuô tohõ. ²² Thĩ Samariaphũ tahenuô, thĩ cõbẽhtya ùpẽ nuô thĩ thẽgnẽ tãtẽ nĩdyẽ to. Manárò pẽ Judaphũ tahenuô, pẽ cõbẽhtya ùpẽnuô pẽ thẽgnẽ nĩdyẽ, mẽtẽhẽrò tẽmẽlwõhtekã nuô a ohtya dõ pẽ Judaphũ akĩ hó. ²³ Manárò kayã dõ a cõbẽ sãprẽnyacẽ Phẽ Cómãrya tahenuô, shuõkhẽ dõ èthĩ ki cõbẽ dõthudõthẽ ná tẽmãtẽcõ nuô, a ki hyãtuõ pã. A hyãtuõ cõ hó khõnyã hó. Mẽtẽhẽrò Phẽ Cómãrya myãpũ kayã dõ a cõbẽhtya lũ phúnũuô tahe hó. ²⁴ Cómãrya ma mãthumãthẽ rò kayã dõ a cõbẽhtya è tahenuô, a tõbè cõbẽhtya è phũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ zũk- lyázũklõ è dõ tẽmãtẽcõ akũ nuô.”

²⁵ A hẽsũ Jesũ, “Vã thẽgnẽ ná Messia (Dõ ù é amwĩ ná Krĩstu nuô) ki hyã pã, rò bí a hyãtuõ pã akhẽnuô, a ki hyãhẽso pẽ pẽ tẽlõ- plĩ pã a hé phúnũuô.”

²⁶ Jesũ hẽsũ è, “Kayã dõ a hébè ná nẽ khõnyãyẽ tôprẽ nuõtã mã nuõtõprẽ hó.”

²⁷ Bĩnuõakhẽ, Jesũ a khõpacẽ tahe kãtuõ rò a khyẽthukhyẽthẽ nyacó dõ a myãhtye Jesũ hébè ná prẽmò nuõtõprẽ. “Prẽmò nuõtõprẽ thẽzũ ítẽ?” nuô, èthĩ sudyã lũ tôprẽ- to, htuõto “Byacẽ Jesũ cuõhẽbè tuõ ná prẽmò nuõtõprẽ mẽtẽ?” nuô, èthĩ sudyã lũ tôprẽ- toto.

²⁸ Htuõrò prẽmò yẽtõprẽ bekyã ahtyẽõ rò a kãhẽso épẽlã ù dõ vỹkũnuô, ²⁹ “Hyã myãkuõ lahyã mõ vã kayã tôprẽ lẽ! A hẽprõ lõplĩ cõ lõ vã mẽhtuõhõ nuõtãhe. È mã Krĩstu cõ ẽ?” ³⁰ Phúnũuô akhu-akhyẽ èthĩ o bí vỹkũ nuô rò a hyã lahyã dõ Jesũ a o.

³¹ Bínuôakhě, a khôpacě tahe kwithézò Jesù, "Rabbi-, emò sèe yě-."

³² Manàrò a hésù èthì, "Vã sèe lée dó thĩ thègně tuõkuõ vã to nuô a o dù hó."

³³ Phúnuô akhu-akhyě a khôpacě tahe sudyã nĩdyé lũ tòprè htuõ tòprè, "Kayã tòprèprè hyãdyé htuõhó lũ sèe ẽ?"

³⁴ Jesù hé èthì, "Vã mětò prè dó a nõhya vã yětòprè a tètèzú rò vã mětũõkyã tèmě dó a dyé vã yěnuôma mậó vã sèe hó. ³⁵ Thĩ lèklõ hé nĩdyé lahyã, 'A bãhó lwĩlẽ pã ma shuõkhẽ tở kẻhó buõ pã.' Tadũrò vã hé thĩ, myátãtẽ lahyã kayã ẽprè dó athyánã lyã yětahenuô, èthì ma athyánã buõ mĩbũ tởkẻ lỏplĩ hó rò shuõkhẽ bẻhó dó tở kẻ cỏ hó khõnyãhó. ³⁶ Khõnyãy cỏ bẻbẻ, prẻkẻbuõ tởprẻnuô a nẻbẻ akhwỏakẻ rò a dya-oplỏ tẻtẻtẻphỏ tahe dó a mậó tẻhtwỏprẻ tacủprẻ agnẻ yẻnuô hó. Phúnuôrẻ prẻisỏbuõ yẻ ná prẻkẻbuõ yẻ thẻnyẻlỏ ki thẻkrủ rỏlỏ lũ pã. ³⁷ Mẻphúnuôrẻ ngỏdỏnyã hé, 'Tỏprẻ rò isỏ, tỏprẻ rò kẻ nuôma atỏ prẻ. ³⁸ Vã nõcuỏ kẻhỏ thĩ buõ dó lyãkhu dó thĩ mẻnỏ ná thẻnẻ tỏphuỏ- to yẻtỏlẻ hó. Kayã dó aruô tahe mẻhtuõhỏ bínuô rò dó èthì mẻhtuõrẻ hó akhu-akhyẻ, thĩ cuỏ nẻbẻ kuỏ hó tẻbwítẻtaryẻ bínuôhỏ.'"

³⁹ Dỏ vỹẻ tỏvỹ akũnuô Samariaphú zũenyãe kạ ẻlã Jesù, mẻtẻhẻrẻ mậ dó prẻmỏ nuôtỏprẻ khyãthẻ rò a hé, "A hẻprỏ lỏplĩ tẻ dó vã mẻhtuõhỏ tahenuô," akhu-akhyẻ èthì zũenyãe kạ ẻlã. ⁴⁰ Phúnuô akhu-akhyẻ bí Samariaphú tahe hyãtuõ dó Jesù o akhẻ, a kwithézò lũ ná a ki kạ-okuỏ ná èthì dó avĩkủ rò Jesù kạ-okuỏ ná èthĩ bínuô nyẻnyẻ. ⁴¹ Ủ hyã nẻdã ẻlã a tẻdỏnyã tahe rò ủ zũkanyãkạ rỏlã.

⁴² Èthĩ hé prẻmỏ nuôtỏprẻ, "Pẻ zũe Jesù khõnyãyẻ nuôma mậdỏ nẻ héso pẻ pẻ akhu-akhyẻ nuô mậto. Dỏ pẻ nẻhuỏ a tẻhẻsỏdỏnyã ná pẻnẻ htuõrẻ pẻ thẻgnẻ ná ẻ ma Krístu dó a mẻlwỏhtekạ hekhuphú yẻnuô tỏprẻ mậlakỏ hó, akhu-akhyẻ nuôprẻ."

Jesù Zasímẻ Khwĩ A Prẻmẻtẻphú Tỏprẻ Aphủkhủ

(Matteo 8:5-13, Luka 7:1-10)

⁴³ Jesù o bínuô nyẻnyẻ htuõrẻ a htecuỏ dó Galilea kẻ.

⁴⁴ Jesù hẻhtuỏ dù hó, "Prẻprỏ nuô adỏkủphủ nẻdủ dyazũdyanyã nẻdyẻkuỏ lũ to." ⁴⁵ Bí a cuỏtuỏ dó Galilea kẻ akhẻnuô, Galileaphủ bínuô tahe ẻmỏsủ ẻ, mẻtẻhẻrẻ èthĩ cuỏnỏkuỏ tẻcuỏtalwỏpủwẻ dó vỹ Jerusalem akủ rò a myãhtenyỏ lỏ htuõhỏ Byacẻ Jesù mẻ tẻprẻtẻprẻyã tẻlỏ- plĩ bí pwẻkhẻ nuỏhỏ.

⁴⁶ Htuõrẻ, Byacẻ Jesù kạkhyẻ khyẻthỹã dó vỹ Canan dó Galilea kẻkủ bí alẻ mẻhtwỏhtya htyẻ ná thỏbẻthẻhtyẻzã nuỏ. Bí vỹ Capernaum akủ nuỏ, kayã htwỏ khwĩ a prẻmẻtẻphủ khuklỏ otỏprẻ rò a phủprẻkhủ thẻswĩ. ⁴⁷ Bí a nẻhuỏ hó ná Jesù o dó Judakẻ rò a hyã dó Galilea kẻ akhẻnuô, a cuỏ dó lủo rò a kwithẻzỏ Jesù ná a ki krwỏkạkuỏ lũ dó vỹ Capernaum

rỏ kạ zasímẻ pẻ lủ phủkhủ dó a kẻrẻ thyẻtalỉ lảhỏ yẻtỏprẻnuỏ.

⁴⁸ Jesù hé ẻ, "Thĩ dảmyãhtye pẻpã tẻprẻtẻprẻyã ná tẻkhyẻthukhyẻthẻ tahe to hẻrẻ, thĩ zũe cỏ takỉ- to."

⁴⁹ Htuõrẻ kayã htwỏ khuklỏdu yẻtỏprẻnuỏ a hésù lủ, "Byacẻ- kạ kuỏnã vã khõnyã bí vủphủ thỹẻ tyahítỏ akhẻyẻ," a hé lủ phủnuỏ.

⁵⁰ Byacẻ Jesù hésù lủ, "Kạkhyẻ khyẻthỹã mỏ. Nẻ phủprẻkhủ ki omỏ kạkhyẻ dù pã."

Rỏ kayã htwỏ du yẻtỏprẻ zũe Jesù a tẻhẻbẻ rò a kạkhyẻ khyẻthỹã dó ahi. ⁵¹ Bí a kạ dó klyãlỏ akhẻnuô, a prẻmẻtẻphủ tahe hyã lủsủ ẻ rò a héso lủ, "Nẻ phủprẻkhủ omỏ kạkhyẻ hó." ⁵² A sudyã a prẻmẻtẻphủ yẻtahe ná aphủkhủ omỏ kạkhyẻ khyẻthỹã bíkẻtẻ rò èthĩ hésù lủ, "A tẻkủ tã bí pahẻnu mỏkwĩlyã tỏmủ akhẻnuỏ."

⁵³ Aphẻ tanẻhtya tuỏbẻkhyẻ aphủ tẻkủ tã ashuỏkhẻ nuôma, a tỏtủ bí Byacẻ Jesù hé lủ, "Nẻ phủkhủ ki omỏ kạkhyẻ dù pã shuỏkhẻ bínuô." Dỏ yẻ akhu-akhyẻ ẻ ná a hiphủphỹaphủ tahe zũkanyãkạ lỏplĩ Byacẻ Jesù.

⁵⁴ Yẻnuôma Byacẻ Jesù o dó Judakẻ rò htecuỏ khyẻthỹã dó Galilea kẻ rò a dyẻluỏ atẻmẻ tẻprẻtẻprẻyã nyẻphủỏtỏphuỏ yẻnuô hó.

Byacẻ Jesù Zasímẻ Kayã Khảduỏdã Tỏprẻ

5 Phúnuỏhtuõrẻ, Jesù cuỏkuỏ Judaphủ tahe apwẻ dó vỹ Jerusalem. ² Dỏ vỹ Jerusalem akũnuỏ htyẻỏ o tỏtỏ. Htyẻỏ nuỏtỏtỏ nuỏ a ophủ ná Thímỉlỏ Kadảkủ rò Hebreo ngỏ nuôma ủ ẻ ná Bethesda. † Dỏ htyẻỏ khuprỉ alỏnuỏ ủ isỏ tava ná lẻthủ nyãmẻ. ³ Bí lẻthủ nuỏtahe akũnuỏ kayã mẻthẻlẻ, kayã khảduỏdã, ná kayã thyẻtỏkyẻ tahe hyãomyẻ rỏ ẻkủ lả lahyã bínuô. ⁴ (Èthĩ opỏ lahyã htyẻkazuỏ mẻtẻhẻrẻ Cỏmarya a tanẻphủ hyãlyã mẻkazuỏ tamỏmỏ htyẻẻẻ rò bí htyẻ kazuỏ akhẻnuỏ, kayã dó a cuỏnuỏ rẻlỏ dó htyẻkủ tỏprẻprẻ nuỏ, atẻswỉ sẻmẻkyã.) †† Kayã swỉ nyẻhỏ thuỏshyẻ ná nalwẻthỹỏ obínuỏ tỏprẻ. ⁶ Jesù myãhtye a omyẻkhủỏ bínuỏ rò a thẻgnẻ ná aswỉ nyẻhỏ akhu-akhyẻ a sudyã lủ, "Nẻ thẻzủ nõsẻmẻ nẻ tẻsẻ ẻ?"

⁷ Rỏ a hésù Byacẻ, "Byacẻ-, bí ủ mẻ kazuỏ htyẻỏ akhẻnuỏ, kayã dó a ki cỏnuỏ vã dó htyẻỏ akũnuỏ a o tỏprẻ- to. Rỏ bí vã yácủ cuỏnuỏ akhẻnuỏ, kayã dó aruỏtỏprẻ cuỏnuỏpẻ rẻkyã hó vã."

⁸ Byacẻ hé ẻ, "Ihtỏ talủnẻ nẻ klỏlẻmyẻ rò cuỏmỏ."

⁹ Atẻswỉ sẻmẻkyã cỏ tỏphuỏtuỏ rò a talủnẻ alẻmyẻẻẻ rò a cuỏ.

Tẻmẻ-anẻ yẻnuỏ atỏ ná Judaphủ a Mỏnyẻduỏ akhu-akhyẻ, ¹⁰ Judaphủ khuklỏkhuklyã tahe hé kayã dó atẻsẻ sẻmẻ nuôtỏprẻ, "Yẻtỏnyẻ ma Mỏnyẻduỏ. Tẻthyỏtẻthya o ná nẻ phỹãcuỏnẻ nẻ lẻmyẻ phủnuỏ ma anẻ to."

† Liphã mú- nukhẻ tahehenuỏ, ủ ẻ ná Bethzatha, tahehe rò a ẻ ná Bethsaida. †† Liphã dó ủ rỏo mú- nukhẻ tahe akũnuỏ, tahehe rò a rảnuỏotỏ lisảsẻ amả (4) yẻtỏmả. ẻtaki rò a rảnuỏ otỏ to.

¹¹ Manàrò a hészù èthí, “Kayă dó a zasímé vǎ nuôtôprè hé vǎ, ‘Talúní nẹ klolémýe nuô rò cuómǎ,’ a hé vǎ nuǒ-.”

¹² Èthí sudyǎ lǔ, “Kayă dó a nõmẹ nẹ phúyě tǒprènuô ma ùpě?”

¹³ Manàrò Jesũ ma ùpě nuô kayă yětôprè thègněto, mẹtèhèrò Byacè Jesũ htecuǒ mékýă dó kayă oróóé ak-lé.

¹⁴ Anonuô, Jesũ myáhtye khyěthyá è dó tẹlũhõdu akũ rò a hé lǔ, “Nídǎ, vǎ hé nẹ, khõnyáyě nẹ tẹswí síméhó. Thyáphú nẹ ki myáhtyebè pǎ tǎ ná tẹ dó acyě lǒklǒ có ná yě pǎ tǎmènuô mepǎ tǎ tẹthú tǎmẹ ní-.” ¹⁵ Htuõrò a htecuǒ hészó pẹ Judaphú khuklókuklyǎ tahe ná kayă dó a zasímé vǎ tẹswí nuõma amwí ná Jesũ hénuõ-.

¹⁶ Phúnúô akhu-akhyě, Jesũ yǒ mẹ tẹyětahe dó Mõnyěduô khukhyě, Judaphú khuklókuklyǎ tahe cáhtya mészúsáhyǎ lǔ. ¹⁷ Jesũ hészù èthí, “Vǎphě mẹ tẹmẹ pwǒ- phuǒ, a okuǒ tǒphuǒ- to rò vǎ tǒbè mekuǒ phúnúô.” ¹⁸ Dó Jesũ hébè ngó phúyě akhu-akhyě Judaphú khuklókuklyǎ tahe lé yácú pǔmẹthyě shyolók-lǒ pọ ná dó arẹkhě nuô. Mǎ prétú a mẹ talwótalyẹ tǒ okuǒ Mõnyěduô a tẹthyótẹthya túdú yěnuô mǎto, a yǒ hé pọ ná Cómarya mamǎ aphě nídú rò a be krũnyaní ané ná Cómarya akhu-akhyě èthí pǔ mẹthyě lǔ prè.

Jesũ Taryěshyosǒ

¹⁹ Phúnúôrò, Jesũ hészù èthí, “Vǎ hécócó thǐ, phúkhyě a mẹ cú- dù phú a thézũmẹ nuõma aní to. A mẹpẹ phú a myáhtye a Phě Cómarya mènúô tahe prè. Phě mẹtè ìtè bèbè, a phúkhyě mẹ kuõdú phúnúô.

²⁰ Mẹtèhèrò, phě mọní aphúkhyě rò a dyéluǒ lǔ lǒ- tẹ dó a mẹ ná ané nuõtahe. Aphě ki dyéluǒ lǔ tẹmẹ dó adulókłǒ pǎ có ná yětahe pǎ rò thǐ ki khyéthukhyéthé nyacó pǎ. ²¹ Phú vǎphě mẹtwǒprè kǎkhyě kayă dó a thyě rò a dyé ù thèhtwǒprè nuô, aphúkhyě a ki dyépẹ kuõ thèhtwǒprè dó a thèplòo thézũ dyé pẹ ù nuõtahe pǎ. ²² Phě anẹbyacè nídú ciryá ù tǒprè- to. A dyétǎ lǒbǎ lǒ tẹciryá tahe dó aphúkhyě khadǎkũ hǒ.

²³ Mẹtèhèrò, thyáphú kayă lǒ- plǐ ki bezũbenyǎ aphúkhyě phú ù bezũbenyǎ phènuô rò a dyétǎ lǒ tẹciryá dó lǔ khadǎkũ. Kayă dó a bezũbenyǎ phúkhyě to tahenuô, mǎhó a bezũbenyǎ phě dó a nõhyǎlyǎ lǔ nuôtôprè to hǒ.

²⁴ “Vǎ hécócó thǐ, kayă dó a nǐhuǒ vǎ lǎngó yèrò a zũenyǎe prè dó a nõhyǎlyǎ vǎ yětôprè tahenuô, a nǐbè thèhtwǒprè tacúprè hǒ. Rò a myáhtye bènópǎ tẹciryá to. A cuǒ talwóbè hǒ ná tẹthyě rò a cuõnuǒ hǒ dó tẹhtwǒprè akũ hǒ. ²⁵ Vǎ hészó có có thǐ, shuǒkhě dó kayăthyě tahe ki nǐhuǒ Cómarya aphúkhyě ngó, rò kayă dó a nǐhuǒ yětahe ki htwǒprè pǎ nuô, a ki hyǎtuǒ pǎ. A hyǎtuǒ cóhó khõnyǎ hǒ. ²⁶ Phú vǎphě odú ná a taryěshyosǒ dó a dyé cyǎ ù thèhtwǒprè nuô, phěyě a dyé kuõhó aphúkhyě a taryěshyosǒ dó a dyé ù

thèhtwǒprè hǒ. ²⁷ Rò è mǎ prèlukayǎ aphúkhyě akhu-akhyě, Cómarya dyétǎkuǒ hǒ è taryěshyosǒ dó a ki ciryá kuõ hǒ.

²⁸ “Khyéthukhyéthé lahyǎ tǎmẹ, mẹtèhèrò shuǒkhě dó kayă odó luǒkũ lǒ- plǐ tahe ki nǐhuǒ Cómarya aphúkhyě angõnuô a ki hyǎtuǒ pǎ. ²⁹ Bínúôakhě pǎ, kayă o dó luǒkũ tahe ki ihtòhtekǎ lahyǎ pǎ. Kayă dó a meryǎ tẹ tahenuô a ki thyě ihtòkǎkhyě rò htwǒprè tacúprè talèkré pǎ. Kayă dó a mẹ tẹmũmyǎ tahenuô, a ki thyě ihtòkǎkhyě htuǒpǎ rò ù ki ciryá èthí pǎ.”

Prè Dó A Khyáthé Ná Jesũ Ari-akýă Tahe

³⁰ Byacè Jesũ héplehyǎ pọ, “Vǎ mẹ cú- dù phú vǎ thézũ mẹ nuõma aní to. Vǎ ciryá phú Phě Cómarya hészó vǎ nuô prè. Vǎ tẹciryá nuõma atǒ prè, mẹtèhèrò vǎ mẹ cú- dù vǎ thèplònuô mǎto. Vǎ mẹpẹ phú prè dó a nõhyǎlyǎ vǎ yětôprè a tẹthézũ o nuôprè.

³¹ “Hékuõré, vǎ ki khyáluǒ nǐdyédú vǎrivǎkyǎ kihérò lézũenǐ akhǎlé o tǒcõ- to. ³² Manàrò kayă dó a ki khyáluõnǐ pẹ thǐ ná vǎrivǎkyǎ nuô, a o tǒprè. Rò vǎ thègně ná a khyáathé ná vǎrivǎkyǎ yěnuõma a mǎlakó có.

³³ “Thǐ nõcuǒ thǐkayă dó Giovanni a o rò a khyáathé ná vǎrivǎkyǎ nuõma amǎ prè. ³⁴ Vǎ lo ná prèlukayǎ kǐ khyápẹ vǎrivǎkyǎ tǒprè- to. Manàrò thyáphú thǐ ki zũe tẹ dó è hé nuõtahe rò thǐ ki tuǒkuõ dó tẹmẹlwóhtekǎ agnènuõrò, vǎ dyé thénẹ kǎkhyě khyěthyá thǐ ná Giovanni a hé vǎrivǎkyǎ yěnuõtahe prè. ³⁵ Giovanni nuô a lítakhěhtya thyáná mikó tǒmẹ dó a kyǎhtya nuô. Thǐ thèluǒ atẹlǐ taplõtapyáphú prè, angólasá nuõma, a théhé ná thǐ thézũ hyǎ nídǎ a tẹthyó taplõtapyáphú prè a théhé phúnúô.

³⁶ “Manàrò vǎ tẹkhyáthé dó adulókłǒ pǎ có ná Giovanni a tẹkhyáthé yěnuô a o tahe. Vǎphě dyé vǎ tẹphyètẹmẹ dó vǎ bè mètũkyǎ, rò khõnyáyě vǎ mẹ hǒ tẹmẹ yětahe hǒ. Tẹmẹ yětahe nuõma, a khyáluǒ hǒ athé ná vǎphě nõhyǎ mǎlakó hǒ vǎ nuô hǒ. ³⁷ Rò phě dó a nõhyǎ vǎ yětôprènuô, a khyákuǒ athé dó vǎgně. Thǐ nǐhuõnó ná atalǎ to, htuõrò thǐ myáhtyenó ná amèthé tǒphuǒ- to. ³⁸ Cómarya nõhyǎ có vǎ tadúro thǐ zũenǐ kuǒ vǎ to akhu-akhyě, Cómarya alǎangó ohtwǒprè kuǒ dó thǐ thèplòkũ to. ³⁹ Thǐ myápũthègně lahyǎ lisǎsě tahe mẹtèhèrò thǐ tanẹ ná thǐ ki myáhtye thèhtwǒprè tacúprè bí li yěnuõtahe akũ pǎ. Lisǎsě yětahe nuõma a khyáluǒ pẹhó athé ná vǎrivǎkyǎ hǒ.

⁴⁰ Manàrò thyáphú thǐ ki nǐbè kuõ thèhtwǒprè tacúprè agnènuô, thǐ thézũ hyǎ kuǒ lahyǎ dó vǎo to. ⁴¹ “Vǎ myápũ dó ù ki htuthèhtyanǐ vǎ agnènuô mǎto. ⁴² Manàrò thǐ ma kayă phútẹ tahe nuõma vǎ thègně lǒhó rò vǎ thègně, dó thǐ thèplòkũnuô, thǐ tẹmọ Cómarya oto. ⁴³ Vǎ hyǎhó ná vǎphě amwí tadúro thǐ ésú vǎ to. Kayă dó aruôtôprè ki hyǎ dó thǐo ná amwí nídú kihérò, thǐ ésú mọnǐ è. ⁴⁴ Thǐ thézũ htuthé nǐdyé lǔ

tôprê ná tôprê tadúro túprê Cómarya tôprê ki htuthéní thĩ agnênuô, thĩ myápũ kuô lahyã ù to. Thĩ ki htuthê nídyé khyédũ lũ phúyê kihêro thĩ cuô zũe cyã vã phútê?

⁴⁵ "Tañe tă vã ná kayã tôprê dó a ki dya thĩ têtũ dó phẽ a mêtênýe nuôpã tãmé. Mosè dó thĩ myásũ thélê nídyé lũ nuôtôprê, ki dya thĩ têtũ pã. ⁴⁶ Thĩ ki zũe tãtê málakô Mosè kihêro, thĩ ki zũekuô nyã vã prê, mêtêhéro prê dó a rã vãrivãkyã ma è hó. ⁴⁷ Manáro, mã dó thĩ zũe a tãrãkyã yênuôtahe to akhu-akhyê, thĩ cuô zũe cyã vã têtêbê yêtahe phútê?"

Byacè Jesũ Buôe Kayã Nyãrí

(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Luka 9:10-17)

6 Phúnuôhtuôro, Jesũ htecuôkyã dó Galilea htyêodu abêrê tôkyê. (Û é ná htyêodu Tiberia ma amámá.) ² Kayã bémũ yô myáhtye htũôhó têtprotèprya dó Byacè cuô mèsímé pè kayãswí kayãse tahe akhu-akhyê, êthĩ krwô cuôplucuôphê kuô lỏ lũkhyê. ³ Rò Byacè Jesũ htya dó solo rò è ná a khôpacê tahe htya onyão lahyã bínuô. ⁴ Bínuôakhê Judaphú têtucótalwóp-wê yê a phũ~ bè hó.

⁵ Bí Byacè Jesũ túmyá rò a myáhtye kayã tòmũdu hyã tở dó lũo akhê, a hé Philipu, "Pê ki cuô iprĩ tốpé kayã yêtahe lée bítê ẽ?" ⁶ A sudyã myábyeprê Philipu prê. A kírê mepé êthĩ phútê pãnuô, a tanê one htũôhó dó a thêplòkũ hó.

⁷ Philipu hêsũ, "Pê iprĩ lỏ pè có êthĩ ná rũzye denari tởko † khãlê có ma, êthĩ e prê tôprê tòmũ nuô~ apòeto."

⁸ A khôpacê dó aruô tôprê dó amwĩ ná Andrea, a mãdũ Simonè Petru apuô yêtôprê hé Byacè, ⁹ "Pacê prêkhũphũ o bíyê tôprê. Akhómũ dó ù mệ ná buôbal-ĩnuô a o nyãklỏ ná têtphũ nyêbê. Manáro a ki pòe pè kayã báprêtê?"

¹⁰ Byacè Jesũ hé, "Nỏ onyão kayã nuôtahe," a hé phúnuô. Khãlê bínuô tởpho ma mĩthuôlê duôtwóryálã. Rò shuôshuôprê lỏ~ prêkhũdu dó a onyãtã bínuô tahenuô, a phũ~ odũ nyãrí có. ¹¹ Byacè Jesũ phýe khómũ yêtahe rò a hébwíhétaryêhtya Cómarya. Htuôro a dyétã ná a khôpacê tahe rò êthĩ zútã pëlỏ ná kayã onyão bínuô tahe. A phýeke têtphúbĩ yênyêbê rò a mệ thyákuô phũ khómũnuô. Rò kayã yêtahe a thêe kỏ có bá~ tẽnuô a phýee lahyã có.

¹² Bí êthĩ ekóôbã lỏhtũôhó pwô~ tôprê akhênuô, Byacè Jesũ hé a khôpacê tahe, "Phýédwóplỏ lỏkhyê sêe olỏkyã nuôtahe, nỏokyãlỏ dẽ tãmé," a hé êthĩ phúnuô. ¹³ Phúnuôro a khôpacê tahe phýédwó khómũ balĩ nyãklỏ dó ù e htũôhó rò a okyãlỏ tahenuô a obã pã có ná krĩnuô shyényẽmẽ có.

¹⁴ Bí kayã yêtahe myáhtyehtũ Byacè Jesũ mệ têtprotèprya yêtahe akhênuô, êthĩ hé lahyã, "Prêpro dó

† Rũzye denari tởbê ma a krũnyã ná tởnyê ateryã khwókê.

a kírê hyãlyã dó hekhuyê pã ù hé nuôma a mã nyã hó è hó," a hé lahyã phúnuô. ¹⁵ Byacè Jesũ thêgnê ná êthĩ kírê hyãnỏshyo htyahtwỏ lũ ná khwĩ akhu-akhyê, a cuôhtya khókyã dó sokhu túdũ tôprê prê.

Byacè Jesũ Cuô Dỏ Htyêkhu

(Matteo 14:22-27, Marko 6:45-52)

¹⁶ Bí mỏhélyã hó akhênuô, a khôpacê tahe tãkalyã cuô lahyã dó htyêoduhtũ. ¹⁷ Êthĩ tã sidyánĩ thòklyê bínuô rò a htecuô lahyã dó vĩ Capernaum. Vĩ yênuô a o dó htyêo bérê tôkyê. Mỏkhihỏ tadúro Byacè Jesũ kãtuô kuôhĩ êthĩ to. ¹⁸ Kêlathê duhyã rò htyê háhódu háhỏsỏ hyã. ¹⁹ Bí êthĩ khyãcuôtuô hó thuômile, lwĩmĩle hó akhênuô, êthĩ myáhtye Byacè Jesũ cuô dó htyêkhu rò hyãphũtỏ êthĩ thòklyê. ^{††} Rò êthĩ thêisê taròthê lỏplỏ có lũlê. ²⁰ Rò Byacè Jesũ hé êthĩ, "Vãprê! Thêisê lahyã tãmé." ²¹ Yêtôphuôro êthĩ thêkrũthêlỏ êsũ lahyã Jesũ dó thòklyêkũ. Rò tởphuôtuô, thòklyeyê cuôtuô gnê dó htyêhtũ bí êthĩ lẻcuôyê tởpho.

Kayã Bémũ Myápũ Byacè Jesũ

²² Shýeparỏ tởnyênuô, kayã bémũ dó a okyã dó htyêodu bérê tôkyê tahe thêgnê ná dó pahénukhê nuô thòklyê okyãprê tởbê prê. Rò Byacè a khôpacê tahe sidyánĩ lahyã thòklyê nuôtôbê rò a htecuô nídyédũ lahyã prê. Kayã bémũ tahe thêgnê ná Byacè Jesũ sidyacuô tởkuô ná a khôpacê nuôtahe to, êthĩ htecuô nídyédũ lahyã prê. ²³ Htuôro thòklyê o dó vĩ Tiberia rò a hyã tahenuô, a hyã okũ phũ lahyã bí Byacè lẻ hébwíhétaryê htya Cómarya rò a buôe kayã bémũ tahe ná khómũ akhãlê nuôtỏpho. ²⁴ Bí kayã bémũ tahe myáhtye pã Byacè Jesũ ná a khôpacê tahe bínuô to akhê, thyáphũ êthĩ ki cuô myápũ myáhtye Byacè Jesũ agnênuô, êthĩ nuô lahyã dó thòklyê tahe akũ rò htecuô lahyã dó vĩ Capernaum.

Byacè Jesũ Ma Sêe Dỏ A Dyé Û Têtwtỏprê

²⁵ Bí êthĩ cuô myáhtyehỏ Jesũ dó htyêodu bérê akhênuô, a sudyã lũ, "Rabbi, nẻ hyãtuô bíyê bỏkhêtê?"

²⁶ Byacè Jesũ hêsũ êthĩ, "Vã hécỏcó thĩ, thĩ myáhtye vã mệ têtprotèprya rò thĩ pũ vã mãto. Thĩ ekỏ khómũ rò thĩ pũ vã prê. ²⁷ Cyêpryê ryápé tă sêe lẻlẻlỏ dó a nuôthuô a thỏpyê cyã nuôtahe agnê tãmé. Cyêpryê ryápé sêesêo dó a ki dyê thĩ thêhtwỏprê tacúprê yêtahe agnênuô. Prêlukayã aphũkhũyê, a ki dyê ù sêe phúnuô tahe pã, mêtêhéro Phẽ Cómarya dyêluô hó ná a thêplỏo hó lũ hó."

²⁸ Rò êthĩ sudyã lũ, "Ki héphũnuô rò, thyáphũ pè ki mêtỏ Cómarya athêplỏ rò pè bệmệ kryã~ mãitê?"

²⁹ Rò Byacè Jesũ hêsũ êthĩ, "Zũe lahyã vã dó Cómarya nỏnyã è yênuô."

†† Mĩle ma a krũnyã ná akĩl 880

³⁰ Phúnúô rô èthi sudyã lû, "Thyáphú pè ki myáhtye tètprètprya rò pè ki zúe agněnuô, nê ki dyélúô pè pè tètprètprya ítětè pã? Nè ki mepè pè matèpã ẽ?" ³¹ Phú lisásèkú hé, 'A dyée èthi ná sèe o dó mókhu hyãlyã tahe, '† lisásèkú héphúnuô rô, pèphyèpèphuô dô nyènu tahe e lahyã khómú dó ù è ná mãna dó kèsèhtyèkyã lôtamákhu nuô."

³² Byacè Jesù hésù èthi, "Vã hécócó thĩ, sèe odó mókhu hyãlyã nuôma, Mosè dyée èthi máto. Vãphè dyée èthi prè. Khõnyãrò a ki dyée hó thĩ sèe málakó dó a o dó mókhu hyãlyã yènuô pã. ³³ Mètèhéro Cómarya asèe málakó ma a o dó mókhu hyãlyã rò a dyé pè prèlu hekhuphú théhtwõprè nuôtõprè hó," a hé èthi phúnúô.

³⁴ Rò èthi hé, "Byacè, pwõ nyènyè dyé pè pè sèe yènuô."

³⁵ Rò Byacè Jesù hésù èthi, "Vã ma sèe dó a dyé ù théhtwõprè hó. Kayã dó a hyãtõ dó vão nuô, a thèvíthèe pã tõphuô to. Kayã dó a zúe vã nuô, a thèõpã takhyã to. ³⁶ Manárò, phú vã hétuõhõ thĩnuô, thĩ myáhtye có vã tadúro thĩ zúe vã to. ³⁷ Lõ kayã dó vãphè dyé vã tahenuô, a ki hyã dó vão pã. Ùpèpè bèbè, a ki hyã dó vão nuô, vã vèhtekyã ná è ta ki to. ³⁸ Mètèhéro vã odó mókhu hyãlyã rò vã hyãmè cú dũ vã thèplò phúnúô máto. Vã hyãmè phú prè dó a nõhyã vã yètõprè a tètthézũ nuõprè. ³⁹ Tè dó atõ prè dó a nõhyã vã yètõprè athèplò ma matè hénuôma, lõ kayã dó a dyé vã nuõtahe vã bèplwõ lamékyãní èthi to. Shyé mõnyè dó khyetadúlo tónyè pãnuô, vã bèmè ihtòhtwõprè kakhýè èthi pã. ⁴⁰ Mètèhéro, vãphè a tètthézũ ma mãhõ lõ kayã dó a myáhtye aphúkhũ yè rò a zúe tahenuô, a ki nĩbè théhtwõprè tacúprè, rò vã ki mè ihtòhtwõprè kakhýè èthi shyé mõnyè dókhyè tadúlo nuõtõnyè pã."

⁴¹ "Vã ma sèe odó mókhu hyãlyã," Byacè Jesù yõ hé phúnúô akhu-akhyè, Judaphú tahe tamwõtãlè lõplĩ lũ.

⁴² Èthi hé lahyã, "È ma Joseph aphúkhũ Jesù hénuô tõprè prè vãhéto? Amuõaphè ma pè thègnè prè vãhé? Mamètèrò a cuõ hétuõ nĩdyé ané, 'Vã o dó mókhu hyãlyã' phútè?"

⁴³ Byacè Jesù hésù èthi, "Tamwõtãlè pã tã lahyã tãmé.

⁴⁴ Ki mã ná vãphè dó a nõhyã vãyè tõprè ki nõhyã ù dó vão to hénuô, ù hyãbé dó vã o tõprè to. Kayã dó a hyã dó vão tahenuô, vã ki mè ihtòhtwõprè kakhýè èthi shyé mõnyè dókhyè tadúlo tónyè pã. ⁴⁵ Prèprõ tahe rãokyã, 'Cómarya ki ithyóithya èthi lõ plĩ pã.' ^{††} Lõ kayã dó a nĩhuõ phè a tètthéyóithya rò a hyã ithyóithya tèt dó lũo tahenuô, a ki hyã dó vã o pã. ⁴⁶ Kayã myáhtyenó Phè Cómarya tõprèprè, vã thézũ hé phúnúô máto. ù myáhtyenó phè tõprè to, myáhtyenó phè ma túprè a o dó Cómarya a o rò a hyãlyã nuõtõprè prè. ⁴⁷ Vã hécócó thĩ, kayã dó a zúenyãe vã tõprèprè

nuô, a ki nĩbèhõ théhtwõprè tacúprè hó. ⁴⁸ Vã ma sèe dó a dyé ù théhtwõprè. ⁴⁹ Thĩ phyèphuô dó nyènu tahe e khómũ mãna tadúro a thyèpã lahyã prè.

⁵⁰ Manárò, sèe o dó mókhu hyãlyã vã hé thĩ nuôma, a o bíyè. Ùpèpè bèbè a ki e sèeyè hénuôma, a thyè pãto. ⁵¹ Vã ma sèe dó a dyé ù théhtwõprè rò a o dó mókhu hyãlyã. Ùpèpè bèbè, a ki e sèe yènuô, a ki htwõprè tacúprè pã. Sèe yènuôma mãhõ vãyze yènuô hó. Thyáphú prèlu hekhuphú ki htwõprè agněnuô vã dyélyãkyã vã nèklõ yè dó èthignè hó."

⁵² Judaphú tahe krèthyèkréo nĩdyélũ, "A cuõ dyée cyã pè ná azye phútè?"

⁵³ Rò Byacè Jesù hésù èthi, "Vã hécócó thĩ, thĩ ki e prèlukayã aphúkhũ yè azye to, thĩ ki õ lũthwi to hénuô, théhtwõprè o dó thĩkũ to. ⁵⁴ Manárò kayã dó a e vãyze õ vãthwi tahenuô, a nĩbè théhtwõprè tacúprè, rò shyé mõnyè tadú dó khyèlõ tónyè pãnuô, vã ki mètewõprè ihtòkakhýè lũ pã. ⁵⁵ Mètèhéro vãyze ma lèe málakó, vãthwi ma lèõ málakó hó. ⁵⁶ Kayã dó a e vãyze õ vãthwi tõprèprè nuô, a ohtwõprè dó vãkũ, rò vã ohtwõprè dó èkũ hó. ⁵⁷ Phú vãphè dó a nõhyã vãyè tõprè htwõprè nuô, dó èkhuèkhyè rò vã htwõprè kuõ. Phúnúô rô kayã dó a e vãyze tõprèprè nuô, dó vãkhuvãkhyè rò a ki htwõprè kuõ pã. ⁵⁸ Yèma sèe odó mókhu hyã hó. Thĩ phyèthĩphuô mú nukhè tahe e khómũ mãna tadúro a thyè lahyã prè. Manárò kayã dó a e sèe dó vã hé pè thĩ khõnyã yètãhenuô a ki htwõprè tacúprè pã." ⁵⁹ Bí a ithyótã ù dó vĩ Capernaum tètõbè hõkũ akhènuô, a hé ù phúnúô.

A Khõpacè Éprè Víkyã Lũ

⁶⁰ Èthi nĩhuõ Byacè Jesù héphúnúô rô, a khõpacè éprè hé lahyã, "A tètthéyó yè apyã nyacó. Ùpè tõprè kírè zúephyésũ békuõ a tètthéyóyè pè?"

⁶¹ A khõpacè tahe tamwõtãlè lahyã phúyènuô a thègnè akhu-akhyè, a hé èthi, "Vã hé phúyè rò thĩ thèplòpyè lõ lahyã ná vã tètthéyó yètahe ẽ? ⁶² Ki mephúnúô hèrò, thĩ myáhtye prèlukayã aphúkhũyè ki kãkahtya khyèthya dó akhãlè lèõ pã hèrò, thĩ ki tanè lahyã phútè pã? ⁶³ Thè Sãsè Byacè nuô a dyé théhtwõprè tacúprè. Prèlukayã nuô, a dyé cyã théhtwõprè tacúprè to. Ngó dó vã hébè thĩ yètahe nuôma, Thè Sãsè Byacè a tètthéyè tahe rò a dyébè ù théhtwõprè tacúprè.

⁶⁴ Manárò dó thĩklè nuô, kayã dó a zúe kuõ tonuô a o tahe." Mètèhéro Byacè Jesù thègnè pã có dó akhãshýè, dó èthĩklè nuô a zúe lũ to, rò a ki isètãkyã lũ pãnuô a otõprènuô, a thègnè rò a hé èthi phúnúô prè. ⁶⁵ A hé plehyã pò, "Dó thĩklènuô kayã zúe vã to otahe, túrò vã hé hó thĩ, phè ki nõhyã ù dó vão to hénuô ù hyãbé dó vão tõprè to, phúnúô hó."

⁶⁶ Cáhtya bínuô rò a khõpacè tahe kãkyã èlã rò krwõkuõ pã lũkhyè to.

† 6:31 Li Htuthéhtya 78:24 †† 6:45 Isaia 54:13

⁶⁷ Rò a sudyä a khöpacě shyéthényě yětahe, “Thĩlě, thĩ thěžũ htekaķyä kuõ vällě phúnuõ vāhétõ?” A hé èthĩ phúnuõ.

⁶⁸ Simonè Petru hé kaķhyěsũ lũ, “Byacè, pẹ kírě cuõtõ kuõ ùpě? Tẹthyóithya dõ a dyé pẹ thේhtwõprẹ tacúprẹ nuõ a o prètũ dõ nẹo prẹ. ⁶⁹ Pẹ zũe rò pẹ thẻgnẻ ná nẹ ma Cómarya a prẹsāsẹphũ tởprẹ, rò a nõhyǎlyä nẹ hó.”

⁷⁰ Htuõrò Byacè Jesũ hẻsũ èthĩ, “Vǎ nwóhtya htuõhỏ thĩ shyéthényě, mǎto ẻ? Manárò, dỏ thĩklẻ nuõ, khĩnẻrcyǎ khuklỏ otỏduõ,” a hé èthĩ phúnuõ. ⁷¹ (A hé phúyẻma a thẻzũ hé Simonè Iscariot aphủkhủ Juda. ẻ ma a otỏkuõ dỏ shyéthényẻẻ aklẻ tadủrỏ dỏkhyẻnuõ a isẻtǎķyǎ Byacè Jesũ.)

Byacè Jesũ Ná A Puỏprẻkhủ Tahe

7 Byacè Jesũ hẻtuõ phúyẻ rò, a cuõ dỏ Galilea kẻ rò, a lẻ tỏdỏ htuõ tỏdỏ bínuõ. Judaphủ khuklỏkhuklyǎ tahe yỏ myǎpủ mẻthyẻ lủ akhu-akhyẻ, a thẻzũ cuõ dỏ Juda kẻkủ to. ² Manárò, bínuõkhẻ, Judaphủ apwẻ isỏlẻthủ kírẻ bẻ nuõ a phủhyǎ hó. ³ Phúnuõrỏ Byacè Jesũ a puỏprẻkhủ tahe hé lủ, “Thyǎphủ nẻ khỏpacẻ tahe ki myǎhtyekuõ nẻ mẻ tẻprỏtẻprỷa tahe agnẻnuõrỏ, nẻ tỏkỏ htecuõ kỏkỏyǎ ná bẻyẻ rò cuõ dỏ Juda kẻkủ nuõ. ⁴ Kayǎ dỏ a thẻzũ mwỉ luỏhtyẻluỏkẻ hẻnuõma, a mẻhuõmẻthwẻ tẻ tỏprẻ to. Nẻ ki mẻnyǎ hó tẻprỏtẻprỷa phúnuõtahe hẻrỏ dyẻluỏ pẻ kuõũ nẻnẻ ná hekhu tỏbalỏ nuõ kỏkỏ. ⁵ Mẻtẻhẻrỏ Byacè a puỏprẻkhủ nẻdyẻdủ tahecỏnuõ, a zũe lủ to.

⁶ A hé lủ phúnuõ akhu-akhyẻ, Byacè Jesũ hé èthĩ, “Shuỏkhẻtỏ shuỏkhẻbẻnuõ a hyǎtuỏ dỏ vǎgnẻ hỏto. Manárò dỏ thĩgnẻnuõ thĩcuỏthĩķa bẻkhẻtẻ ma anỉ prẹ. ⁷ Prẻlu hekhupủ tahe thẻhte cyǎ thĩ to. Manárò a thẻhte lahyǎ vǎ, mẻtẻhẻrỏ vǎ yỏ hẻhteluỏ èthĩ mẻ tẻmủmyǎ tahe nuõ. ⁸ Cuỏdủmỏ lahyǎ dỏ pwẻkủ nuõ. Vǎ cuõ hỏto, mẻtẻhẻrỏ shuỏkhẻtỏ shuỏkhẻbẻ hyǎtuỏ dỏ vǎgnẻ hỏto.” A hẻsũ apuỏ thĩtahe phúnuõ. ⁹ Byacè Jesũ hẻtuõ phúyẻ rò a okyǎ bẻ Galilea kẻkủ nuõ.

Byacè Jesũ Cuõ Dỏ Pwẻ Isỏlẻthủ

¹⁰ Manárò bẻ a puỏprẻkhủ tahe htecuỏķyǎ htuõhỏ akhẻnuõ, a hte cuỏhuõcuỏthwẻ kuỏ dỏkhyẻ, a cuỏlỏcuỏlỏ to. ¹¹ Judaphủ khuklỏkhuklyǎ tahenuõ, “Jesũ otỏ bẻtẻ?” A myǎpủ sudyǎ lahyǎ lủ phúnuõ.

¹² Kayǎ bẻmủ tahe dỏnyǎhuỏ dỏnyǎthwẻ ẻnyacỏ lủrilủķyǎ. Tahehenuõ, a hé lahyǎ, “ẻ ma kayǎ ryǎ prẹ.” Akhỏruõ tahe hẻsũ, “Aryǎ mǎto. A pủ ilolahỏ ù prẹ,” a hé lahyǎ phúnuõ. ¹³ ù yỏ thẻisẻ lahyǎ Judaphủ khuklỏkhuklyǎ tahe rò ù hẻlỏhẻlẻ sủbủ tỏprẻ to.

¹⁴ Bẻ ù pwẻ phủ-klǎmẻhỏ akhẻnuõ, Byacè Jesũ cuỏhtyanuỏ dỏ tẻlủtyǎ hỏkủ rò a cáhtya ithyóithya ù bínuõ. ¹⁵ Judaphủ khuklỏkhuklyǎ tahe khyẻthukhyẻthẻ

rỏ a hé lahyǎ, “A htyadyánỏ kuõũ dỏ Judaphủ thyólihỏ a thǎradủ tahe a khadǎkủ to tadủrỏ a cuỏ thẻgnẻ ẻny-acỏ bẻyẻ nuõma a cuỏ ithyónỉtỏ bẻtẻtẻ?”

¹⁶ Rỏ Byacè Jesũ hẻsũ èthĩ, “Vǎ ithyỏ ù yẻtahe nuõma vǎ tẻthyóithya nẻdủ mǎto. Tẻthyỏ yẻtahe nuõma a hyǎ dỏ Cómarya dỏ a nõhyǎ vǎyẻ tỏprẻ a o. ¹⁷ Kayǎ tỏprẻprẻ ki thẻzũ lủmẻtỏ Cómarya athẻplỏ hẻnuõ, tẻthyóithya yẻtahe nuõma a o dỏ Cómarya a ohyǎ ẻ? Mǎtorỏ vǎ hẻbẻ nẻdyẻdủ ná vǎ taryẻshyosỏ ẻ, nuõ aklyǎ thẻgnẻ nyǎ prẹ. ¹⁸ Kayǎ dỏ a hẻbẻ nẻdyẻdủ ná a taryẻshyosỏ tỏprẻprẻ nuõ, a thẻzũ nõhtuthẻnỉ ù ná anẻ prẹ. Manárò kayǎ dỏ a thẻzũ nõhtuthẻnỉ ù ná prẻ dỏ a nõhyǎ lủ yẻtỏprẻprẻ nuõ, a hẻbẻcỏ prẻ, a lahỏlahya ù to. ¹⁹ Mosẻ dyẻhỏ thĩ tẻthyỏtẻthya vǎhétỏ? Manárỏ thĩ lủkrwỏmẻ kuỏ tẻthyỏtẻthya tỏprẻ to. Thĩ pủ mẻthyẻ vǎ mẻtẻ?”

²⁰ “Khẻnẻ mẻbẻ hó nẻ hó. ùpẻ tỏprẻ pủmẻthyẻ nẻ pẻ?” Kayǎ bẻmủ hẻsũ lủ phúnuõ.

²¹ Rỏ Jesũ hẻsũ èthĩ, “Dỏ Mỏnyẻduõ akhẻnuõ, vǎ mẻ pẻ thĩ tẻprỏtẻprỷa tỏcỏ rò thĩ khyẻthukhyẻthẻ lỏ cỏ pwỏ tỏprẻ vǎ! ²² Mosẻ meķyǎ thĩ, lỏ thĩ phủprẻkhủ tahenuõ thĩ bẻ dủtalỉ lủphǎ a hé rò thĩ dủtalỉ lahyǎ aphǎ bẻ Mỏnyẻduõ nuỏtỏnyẻ. Ki hẻklyácỏ rò prẻ dỏ a mẻ rẻlỏ yẻnuõma, Mosẻ mǎto. Thĩphyẻthỉphuỏ dỏnyẻnu tahe cáhtya mẻrẻlỏ prẹ. ²³ Phúnuõrỏ thyǎphủ thĩ ki khẻtalwỏcuỏtalyẻ tǎ Mosẻ a tẻthyỏtẻthya tẻmẻ nuõ, thĩ ki tỏ dủtalỉ lahyǎ thĩ phủprẻkhủ tahe aphǎ bẻ Mỏnyẻduõ akhẻnuõ, kihẻrỏ thĩ dủtalỉ lahyǎ prẹ. Phúnuõrỏ bẻ vǎ zasẻmẻ kayǎswỉ kayǎsẻ dỏ Mỏnyẻduõ akhẻ rò thĩ cuõ thẻplỏdu vǎ mẻtẻ? ²⁴ Dyatẻthủ tǎ ù phủ thĩ myǎhtye ù dỏ aklỏ nuõtahe tẻmẻ. Mǎtỏkhỏnuõ, dyalyacỏ dyalyatẻ lahyǎ thĩ thẻplỏ dỏ thĩ ki ciryatỏ ciryabẻ ù nuõ nẻ.”

ẻ Ma Messia ẻ?

²⁵ Jerusalemphủ tahehe hẻ, “Judaphủ khuklỏkhuklyǎ pủ mẻthyẻ lủ nuõma ẻ hó ẻ? ²⁶ Myǎmỏlẻ, a hẻbẻcỏ dỏ kayǎ tỏplutỏphẻ anyẻhyǎ cỏ rò ù hé tǎtủ lủ tỏprẻ to. Khỏnyǎyẻ ma pẻ khuklỏkhuklyǎ tahe thẻgnẻ tẻtẻ hyǎnyǎ hó ná ẻ ma Messia tỏprẻ hó, phúnuõ ẻ ha? ²⁷ ù hé ná Krẻstu ki hyǎpǎ nuõ, ù thẻgnẻ adỏaso tỏprẻ to ù hé vǎhẻ, manárò ẻyẻ a o tỏ dỏbẻtẻ nuõ pẻ thẻgnẻ prẻyẻ.” ẻthĩ hé lahyǎ phúnuõ.

²⁸ Bẻ Byacè Jesũ ithyỏtỏpǎ ù dỏ tẻlủtyǎ hỏkủ akhẻnuõ, a ẻntỏhtya, “Thĩ thẻgnẻ vǎ nuõma amǎvǎ. Vǎ o tỏ bẻtẻ hyǎ nuõma thĩ thẻgnẻ mǎlakỏ nyǎ vǎ nẻ. Vǎ hyǎ cú-ủ vǎ thẻplỏ mǎto. Prẻ dỏ a nõhyǎ vǎ yẻtỏprẻ nuõma, thĩ thẻgnẻ lủ to. ẻ ma prẻ dỏ acỏ tỏprẻ. ²⁹ Manárò vǎ thẻgnẻ lủ, mẻtẻhẻrỏ vǎ yỏ o dỏ lủo hyǎ prẻ nuõ. Prẻ nõhyǎ vǎ ma ẻ prẻ nuõ.”

³⁰ A hẻtuõ phúnuõrỏ èthĩ pủntủpủ Byacè Jesũ. Manárò shuỏkhẻ dỏ ù kẻ pủ mẻthyẻ lủ agnẻnuõ, a hyǎtuỏ hỏto akhu-akhyẻ ù pủhỉ lủ tỏprẻ to. ³¹ Manárò ù

zúeró zúéé panya lú pré. Èthí hé lahyă, “Shyé~ Krístu ũ hé nuôtôpré hyăpă akhënuô, a ki mę tětprëtęprya ék-lôpă có ná yětôpré pă ẽ?” A hé lahyă phúnuô.

Judaphú Khuklókuklyă Tahe Nôpú ũ Ná Jesú

³² Èthí hébènuô hébèthwé nídyélú ná Byacé Jesú Krístu ari-akyă phúyě akhënuô, Phariséophú tahe níhuô rô èthí ná bwídukhu tahe nõcuôpú Byacé Jesú ná klyěphú dó a opó tẹlũhõdu nuôtahe.

³³ Byacé Jesú hé, “Vă otõ nyěkuôpă ná thĩ to. Nyětya-to pãma vă ki kăkhyě khyěthya dó prẽnõhyă vă yětôpré a o hó. ³⁴ Thĩ ki myápũthú lahyă vă pã, manáro thĩ myáhtye vă to. Dó vă lẹo akhălẹ nuô, thĩ cuô cyă kuô vă tõtpré to.”

³⁵ Judaphú khuklókuklyă tahe hé nídyé lú tõtpré ná tõtpré rô a hé lahyă, “Pẹ myáhtye cyă è to a hé nuôma, a kírẹ tanẹ cuô tõ bitě ha? Ma a kírẹ cuô dó pẹ Judaphú cuô kuô dó Greekphú nuôtahe aklě rô a kírẹ cuô ithyóke Greekphú bínuôtahe ẽ ha? ³⁶ Htuôró a hé, ‘Thĩ ki myápũ vă pã tadúró thĩ myáhtye vă to,’ a hé phúnuô htuôró, a hé pọ, ‘Dó vă lẹo akhălẹ nuô, thĩ cuô cyă kuô vă to,’ a hé phúnuôma a thézú hé ítě ha?’ A hé nídyé lú tõtpré ná tõtpré phúnuô.

Htyé Dó A Dyéũ Théthwõpré

³⁷ Bí pwědulõ dókhyě tõnyě akhënuô, Byacé Jesú kahtõ éhtõ, “Lõ~ kayă dó a thėjo htyé tahenuô, nõhyă phyéó lahyă htyé dó vă oyě. ³⁸ Ûpěpě~ bẹbẹ, dó a zúenyăe vãnuô, phú lisăsěkũ hé, htyé dó a dyé ũ théthwõpré ahtyěklõ yěnuô, a ki htwíhte dó lúkũ pã.”

³⁹ Htyé dyé ũ théthwõpré dó Byacé Jesú hé yěnuôma má Thé Săsě Byacé pré. Ûpěpě~ bẹbẹ dó a zúe lũ tahenuô, a ki níbẹ pã. Byacé Jesú níbẹ hí tětaryědu taryěhtũ to, mętěhéro a thye ihtókăkhyě rô a kă kahtya dó mókhu híto. Phúnuôró Cómarya a Thé Săsě hyãnuôo dó èthĩ thěplókũ tõtpré híto.

⁴⁰ Bí kayă bémũ níhuô Byacé Jesú éhtõ hé phúyě akhënuô, tahehe rô a hé, “È ma prępřo dó pẹ opómyásũ lũ nuôtôpré mpanyă hó.” A hé lahyă phúnuô.

⁴¹ Tahehe rô a hé, “Messia mpanyă hó,” manáro tahehenuô a hé, “Messia o dó Galilea kẹ rô a ki hyă pã mãto. ⁴² Lisăsěkũ hé, Messia ki hyă ohtya dó Khwí Davi aklwíalyăkũ pã, a ki hyă opacęlyă dó Khwí Davi o nídyé vĩ Bethlehem akũnuô pã, vãhétõ?” A hé lahyă phúnuô. ⁴³ Dó Krístu akhu-akhyě rô kayă bémũ tahe tanẹ lúkhókhyě lũ tòmũ ná tòmũ. ⁴⁴ Tahehenuô a thézú pũ lũ, manáro ũ pũ lũ tõtpré to.

Judaphú Khuklókuklyă Tahe Zúe Jesú To

⁴⁵ Bí klyěphú opó tẹlũhõdu tahe kăkhyě khyěthya dó bwídukhu tahe ná Phariséophú tahe a o akhënuô, a sudyă èthĩ, “Thĩ pũkanĩ è to mętě?” A hé èthĩ phúnuô.

⁴⁶ Klyěphú opó tẹlũhõdu tahe hészũ èthĩ, “Ũ hébèdonyă thyáná ẽnuô a o tõtpré to.”

⁴⁷ Rò Phariséophú tahe hétakèsũ èthĩ, “Ma a ilo níkuô có hó thĩ kõ? ⁴⁸ Pẹ dó a htwõ tęcóbucóbě a khuklókuklyă aklě yětahenuô bẹbẹ, Phariséophú aklě yětahe nuôbẹbẹ, a zúe kuô lũ nuôma a o nyă tõtprépře ẽ? ⁴⁹ A o tõtpré to. Kayă bémũ nuôtahe ma a thęgně kuôũ Mosè a tětthyótětthya tõtô to akhu-akhyě, a cuô zúebõ zúebye dũgně lahyă pré. Cómarya ki ciryă èthĩ pã,” Phariséophú tahe hétakèsũ èthĩ phúnuô.

⁵⁰ Kayămwĩ ná Nicodemo o tõtpré. È ma a otõkuô dó Phariséophú aplóamũklě tõtpré. Dó arékhe nuôma a hyãno dó Byacé Jesú a o. Rò Nicodemo yě sudyă èthĩ, ⁵¹ “Kayă tõtpré męhtuôhó kryă~ maítenuô pẹ ki níhuôhĩ a hé to, pẹ ki myápũthęgně htuôhĩ atẹmę tahe híto nuô, pẹ bẹ ciryaní è to pẹ tětthyótětthya ophúnuô, vãhétõ?” A sudyă èthĩ phúnuô.

⁵² Èthĩ hészũ lũ, “Nẹ ma~ Galilea kẹphú prępře. Myápũ rwõ kăkhyě khyěthya mỗ lisăsě nuô, nẹ ki myáhtye thęgně ná prępřo nuôtôpré ohtya dó Galilea kẹkũ pã máto.”

⁵³ Htuôró kayă kăkyă lõ dó ahi pwõ~ tõtpré.

Prèmò Cuóthũ Prěkhũ Tõtpré

8 Manáro Byacé Jesú rô a cuóhtyakyă dó Oliva sokhu. ² Anotõrõ mólĩromũ akhënuô, Byacé Jesú kăkhyě khyěthya dó tẹlũtyă hõkũ. Kayă pwõ~ tõtpré hyă otava lõplĩ lũ. Htuôró a onyãtã rô a ithyóithya èthĩ. ³ Prěithyó tětthyótětthya athará tahe ná Phariséophú tahenuô a pũhyãní prèmò tõtpré dó Byacé Jesú a o. Èthĩ myáhtye lėní prèmò yětôpré bí a cuóthũ prěkhũ akhënuô. Èthĩ nõihtòo prèmò yětôpré dó kayă bémũ a mětħenyě. ⁴ Htuôró a hé Byacé Jesú, “Thará, prèmò yětôpré ma pẹ myáhtye lėní có lũ bí a cuóthũ prěkhũ akhënuô có. ⁵ Mosè a tětthyótětthya akũnuô, a mekyă pẹ ná prèmò phúyě tahe nuôma tõbẹ tătthyěkyă è ná lõ. Nẹ kuôkelé~, nẹ kírẹ hékuô phútě?” ⁶ Thyáphú èthĩ pũní Byacé Jesú a tẹhébèthũ ngó tahe agnënuô, a hyăpũ sudyă khobyepře lahyă Jesú.

Manáro Byacé Jesú onyă palõtã rô a ngòlyă rã li ná akanõ dó hemũklě. ⁷ Èthĩ yõ sudyă htuôhtuô sudyă thyáthya lũ akhu-akhyě, a ihtò rô a hé èthĩ, “Kayă dó thĩklě tõtprépře nuô, a ki hé nídyé anẹ ná atětthũ oto henuô, tã rėlõmõ prèmò yětôpré ná lõ nuô,” a hé phúnuô. ⁸ Byacé Jesú onyãtã khyěthya rô a rãtã khyěthya li ná akanõ dó hemũklě.

⁹ Bí èthĩ níhuôhó Jesú héphúnuô akhě, èthĩ htekaýă lõ tõtpré htuô tõtpré. A muõpré tahe hteka rėlõ ũ. Dókhyě rô prèmò nuôtôpré ihtò okyă túkuõdũ ná Jesú pré. ¹⁰ Byacé Jesú ihtò rô a sudyă lũ, “Mõmuõ, èthĩ cuótlõ bitě? ũ ciryă pã nẹ tõtpré to ẽ?”

¹¹ Rò a hészũ lũ, “A opã tõtpré to.”

Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Vã ma~ vã ciryã nê toto. Kãmõ rò mepã tá têtũ tãmé ní~,” a hé lũ phũnuô.

Byacè Jesũ Ma Hekhu Atẽĩ

¹² Byacè Jesũ hé khyẽthýã kayã nuõtahe, “Vã ma hekhu atẽĩ. Kayã dõ a krwõ vãkhyẽ tôprẽprẽ nuõ, a cuõ pã dõ tẽkhítẽlõ aklẽ takhyã~ to. A ki nĩbè tẽĩ dõ a dyẽ lũ thẽntwõprẽ athẽ yẽnuõ pã.”

¹³ Pharisẽophũ tahe hé lũ, “Nê hẽsoluõ nĩ nẽrĩnẽkyã tahenuõ lẽzũenĩ akhãlẽ o náto. Mametẽrõ pẽ zũenĩ nẽ tẽhẽbè to hẽrõ nẽ hẽbè nĩdyẽ lõdũ prẽ nẽrĩnẽkyã prẽ,” ãthĩ hé lũ phũnuõ.

¹⁴ Byacè Jesũ hẽsũ ãthĩ, “Vã hé nĩdyẽ cõ vãrivãkyã tadũrõ vã hé yẽtahe nuõma atõ prẽ mẽtẽhẽrõ vã obítẽhyã nuõ vã thẽgnẽ nĩdyẽ, vã kírẽ cuõ bítẽ pã nuõ vã thẽgnẽ nĩdyẽ prẽ. Manárõ vã obítẽhyã, tomaná, vã kírẽ cuõtõ bítẽ pãnuõ thĩ thẽgnẽ to. ¹⁵ Thĩ dãciryã ù ki-hẽrõ thĩ ciryã ù phũ prẽlu hekhu-phũ alẽklõ mẽnuõ prẽ. Vã rò vã ciryã ù tôprẽ~ to. ¹⁶ Manárõ vã ki ciryã ù hẽnuõ, vã ki ciryã cõcõtẽtẽ ù prẽ, mẽtẽhẽrõ vã ciryã túdũ tôprẽ mato. Vã mẽrõ tõkuõ ná vãphẽ dõ a nõhyã vã yẽtõprẽ. ¹⁷ Dõ thĩ tẽthyótẽthya akũ nuõ, ù rão ná ki kayã thẽnyẽ hẽbẽhte thýálũ hẽnuõ, ãthĩ tẽhẽbè tahenuõ ù dya ná a tõhõ. ¹⁸ Vã hẽbè nĩdyẽ vãrivãkyã vã. Vãphẽ dõ a nõhyã vã yẽtõprẽnuõ, a hẽsodõnyã nĩkuõdũ vãrivãkyãkyã, phũnuõrõ pẽ thẽgnẽ hẽhte thýálũ prẽ.” A hé ãthĩ phũnuõ.

¹⁹ “Nẽphẽ otõ bítẽ?” ãthĩ sudyã lũ phũnuõ.

Rò a hẽsũ ãthĩ, “Vã rò thĩ thẽgnẽ toto, vãphẽ rò thĩ thẽgnẽ toto. Thĩ ki thẽgnẽ vã kihẽrõ thĩ thẽgnẽ kuõdũ vãphẽ prẽ.” A hẽsũ ãthĩ phũnuõ. ²⁰ Bí a ithyõ ù dõ tẽlũ-tyã hõkũ akhẽnuõ, a hé ãthĩ phũnuõ. Akhãlẽ lẽithyõ ù dõ tẽlũtyã hõkũ yẽnuõma, a ophũ ná lẽbe-oplõ tẽmẽlũtõ akhãshýẽ. Manárõ dõ Cõmaryã taritaryã one pẽ Jesũ dõ ù ki mẽthyẽ lũ agnẽnuõ, a yõ tuõ tyahito akhu-akhyẽ, ù pũ lũ tôprẽ~ to.

Bí Vã Kírẽ Cuõ Akhãlẽ Nuõ Thĩ Cuõcyãto

²¹ Byacè Jesũ hé pẽ põ ãthĩ, “Vã ki htecuõhõ pã, rò thĩ ki pũthũ vã pã. Thĩ ki thýẽ pã tadũrõ Cõmaryã plwõkyã thĩ tẽthũ yẽtahe to. Bí vã lẽcuõ khãlẽ nuõ thĩ cuõcyã-to,” a hé ãthĩ phũnuõ.

²² Phũnuõrõ Judaphũ khuklõkhuklyã tahe hé lũ, “A hé ná bí lẽcuõ akhãlẽ nuõ, pẽ cuõcyãto a hé phũnuõma a kírẽ mẽthyẽ nĩdyẽdũ anẽ pã ã ha?” A hé lahyã phũnuõ.

²³ Byacè Jesũ hé ãthĩ, “Vãrõ mókhu a htyẽphũkẽphũ tôprẽ, manárõ thĩ ma hekhu a htyẽphũkẽphũ prẽ. Lõ~ thĩ tẽtanẽ tahenuõ, a icũ lõ ná hekhu prẽ. Lõ~ vã tẽtanẽ tahenuõ, a icũ ná mókhu. ²⁴ Phũnuõrõ, vã hé thĩ ná thĩ ki thýẽ pã tadũrõ Cõmaryã plwõkyã thĩ tẽthũ yẽtahe to vã hé thĩ nuõma yẽhõ. Vã ma ùpẽnuõ vã hẽso

pẽtuõhõ thĩ rò thĩ ki zũeto hẽnuõ, thĩ ki thýẽ pã tadũrõ Cõmaryã plwõkyã thĩ tẽthũ yẽtahe to.”

²⁵ ãthĩ sudyã lũ, “Nẽ ma ùpẽ?”

Rò Byacè Jesũ hẽsũ ãthĩ, “Vã ma ùpẽnuõ, vã hẽhtuõhõ thĩ dõ kalúkhẽ nuõpã cõ. ²⁶ Vã ki hé thĩrithĩkyã hẽnuõma, a lẽhé oẽlãpã, htuõto vã lẽdyã thĩ tẽthũ nuõ, a oẽlãpãpã. Manárõ ngõ dõ vã hé pẽ prẽlu hekhu-phũ yẽtahe nuõma mápẽrẽ vã nĩhuõ dõ prẽ dõ a nõhyã vã yẽnuõ tôprẽ a o rò tẽ dõ a hé tahe nuõma a tôprẽ,” a hẽsũ ãthĩ phũnuõ.

²⁷ Byacè Jesũ hé pẽ ãthĩ ná aphẽ ari-akyã nuõ, ãthĩ thẽgnẽplõ lahyã to. ²⁸ Dõ ãthĩ thẽgnẽplõto akhu-akhyẽ Byacè Jesũ hé ãthĩ, “Shýẽ~ thĩ mũthyẽthya prẽlu aphũkhũ mã vãyẽ dõ krusu díkẽ hihtũlõ akhẽpãnuõ, thĩ ki thẽgnẽno ná vã ma kayã dõ vã hẽsoluõ htuõpẽhõ thĩ nuõtõprẽ pã. Htuõto thĩ ki thẽgnẽhyã ná vã mẽ cú~ dũ vã thẽplõ mato, rò vã hẽbẽprẽ tẽ dõ vãphẽ ithyõithya vã nuõtahe prẽ nuõ thĩ thẽgnẽdũ pã. ²⁹ Htuõrõ prẽ dõ a nõhyã vã yẽtõprẽnuõ, a okuõ ná vã. Vã mẽtõ lũthẽplõ pwõ~ tôphuõ cõ akhu-akhyẽ a vikýã vã to.” ³⁰ Bí ù nĩhuõ a hé phũyẽ akhẽnuõ, ù zũenyãe ãnyãcõ lũ.

Tẽmãtẽcõ Kĩ Plwõkyã Thĩ Pã

³¹ Byacè Jesũ hé Judaphũ dõ a zũenyãe lũ nuõtahe, “Kĩ thĩ cũe pũmanĩ vã tẽthyõithya yẽtahe hẽnuõma, thĩ htwõhõ vã khõpacẽ dõ a tãtẽ tahe hõ. ³² Rò thĩ ki thẽgnẽ tẽmãtẽcõ pã. Rò tẽmãtẽcõ ki plwõhte thĩ pã,” a hé ãthĩ phũnuõ.

³³ ãthĩ hẽsũ lũ, “Pẽ ma Abraham akhwĩalyã tahe, pẽ cuõhtwõnõ ná ùcũ tôphuõ~ to. Nẽ cuõ hé tuõ ná tẽmãtẽcõ ki plwõhte thĩ pã, phũnuõ phũtẽ?” ãthĩ sudyã lũ phũnuõ.

³⁴ Rò Byacè Jesũ hẽsũ ãthĩ, “Vã hẽcõcõ thĩ, lõ~ kayã dõ a mẽ tẽthũ nuõtahe ma a htwõhõ tẽthũ acũhõ.

³⁵ Cũ hẽnuõma, a ocũ tõkuõ ná hĩbyacè nuõma anĩ to. Manárõ phũprẽkhũ tôprẽ hẽnuõma, a ocũ tõkuõ ná hĩphũphyãphũ tacũprẽ. ³⁶ Phũnuõrõ Cõmaryã

aphũkhũ mã vãyẽ ki ilyẽ plwõhtekyã hõ thĩ ná tẽthũtẽora yẽ hẽnuõ, thĩ nĩbẽhõ tẽpalã mãlakõ hõ.

³⁷ Thĩ htwõ Abraham akhwĩalyã nuõma vã thẽgnẽ prẽ. Manárõ vã ithyõ thĩ rò thĩ khãlẽkũ okuõdũ to akhu-

akhyẽ, thĩ pũmẽthyẽ vã. ³⁸ Vã hẽsoluõ pẽ thĩ phũ vãphẽ hẽsoluõ pẽ vã nuõtahe. Thĩ kuõke rò, thĩ mẽ phũ thĩ nĩhuõ dõ thĩphẽ tahenuõ a o.” A hé ãthĩ phũnuõ.

³⁹ ãthĩ hẽsũ lũ, “Pẽphẽ ma Abraham.”

Rò Byacè Jesũ hẽsũ ãthĩ, “Thĩ ki mãlakõ Abraham aphũ tahe hẽnuõ, thĩ ki mẽ thýãphũ è mẽnuõ kõkõ.

⁴⁰ Vã hẽsoluõ pẽ thĩ ná tẽmãtẽcõ dõ vã nĩhuõ vãphẽ hẽsopẽ vã nuõtahe tadũrõ thĩ pũmẽthyẽ vã. Abraham mẽnõ phũnuõ tôphuõ~ to. ⁴¹ Thĩ krwõmẽkuõ phũ thĩphẽ shyẽtõ mẽnuõ cõ,” a hé ãthĩ phũnuõ.

Rò èthì htésù, “Pèphè otú Cómarya tôprè- tuõ. Pè- muõpèphè cuõthúcuõplá lù rò aphú o nídyé pè mato.” A htésù phúnuõ.

⁴² Rò Byacè Jesù hésù èthì, “Thìphè ki málakõ Cómarya hérò thĩ moníkũ vã kòkõ, mètèhèrò vã o dõ lũo hyã rò khõnyáyè vã hyão bíyèpréyè. Vã hyã cú- dù vã thèplò mato, vãphè nõhyã vã prè. ⁴³ Vã hé pé thĩ rò thĩ cuõ thègnèplõ có taki- to rò ma a mètè có phútè? Thĩ thègnèplõ to mamètèhèrò thĩ thèzú níđã cónyã vãngó taki- to. ⁴⁴ Thĩphè ma khĩnèricyã khuklõ dõ ù é ná Satan nuõtõduõ hó. Thĩ thèzú krwõmèkuõ phú thĩphè a tètèzú nuõprè. Thĩphè ma a htwõ prèmèthyè kayã dõ kalúkhè pã có. Tèmátècò o dõ lũkũ to akhu-akhyè, a níđã krwõmè kuõ tèmátècò to. Bí a hébè akhènuõ, a tèlahõlahya tahe nuõma a htwõ hó lũ lèklõ hó. È ma kayã lahõlahya tôprè rò a htwõ hó lũ tèlahõlahya tahe apherò hó. ⁴⁵ Mètèhèrò vã yõ hébè pé thĩ tèmátècò akhu-akhyè, thĩ zũe to. ⁴⁶ Vã mètè nuõma a thũprè a hé rò a zũbè nuõma dõ thĩklè nuõ a otõprèprè è? Vã ki hébètè dõ amãacò taheprè kihèrò mamètè rò thĩ zũe vã to. ⁴⁷ Cómarya aphúalyè tahe nuõma a thèkrũthèlõ níđã Cómarya angõ. Manárò thĩ ma Cómarya phúmòphúkũ tahe mato akhu-akhyè, thĩ níđã lũngó to.”

Byacè Jesù Ná Abraham

⁴⁸ Phúnuõrò Judaphú tahe hé Byacè Jesù, “Pè hé nè, nè ma Samariaphú tôprè, htuõrò khĩné mètè nè, pè héphúnuõ ma amányãto è?”

⁴⁹ Rò Byacè Jesù hésù èthì, “Khĩné mètè vã mato, vã bedubehtũ vãphè rò thĩ bedubehtũ vã to. ⁵⁰ Vã thèzú nõhtuthè ù ná vãnè phúnuõ mato. Manárò Cómarya ma prè dõ a thèzú htuthèní vã. Prè dõ a ki ciryã ù pãnuõma è hó. ⁵¹ Vã hécócò thĩ, kayã tôprèprè ki a cũe níđã vãngó hénuõ, a thyèpã takhyã- to,” a hé èthì phúnuõ.

⁵² Judaphú tahe hé lũ, “Khõnyãrò pè thègnè tãtèhõ ná khĩné mètè nè hó. Abraham thyèhtuõhõ, prèprò tahe- ma a thyè htuõhõhõ. Manárò nè cuõhètuõ ná kayã tôprèprè ki cũe níđã vãngó hénuõ, a thyèpã takhyã- to, nè hé phúnuõ. ⁵³ Ma nè duklõnyã ná pèphè Abraham è? È thyè htuõhõ, prèprò tahe- ma a thyè htuõhõhõ. Nè tanè nídyé nènè ná ùpè?” Èthì hésù lũ phúnuõ.

⁵⁴ Rò Byacè Jesù hékãkhyèsù èthì, “Vã ki htuthè nídyé vãnè kihèrò vã tètututhè yènuõ, lèzũe thèlènĩ ná tãcõ- to. Vãphè dõ thĩ hé nídyé ná thĩ Cómarya yètõprènuõ, è ma prèmèlĩ mètakhè vã hó. ⁵⁵ Thĩ thègnè lũ to tadũrò vã thègnè lũ. Ki vã hé ná vã thègnèno lũ to hérò, vã htwõ kayã lahõlahya thyánã thĩnuõ hó. Vã thègnè tãtè có è rò vã níđã lũngó. ⁵⁶ Thĩphè Abraham thèluõ myãhtye dõ vã ki hyã dõ hekhu yè. A myãhtyehõ rò a thèkrũthèlõ hó,” a hésù èthì phúnuõ.

⁵⁷ Rò Judaphú tahe hé lũ, “Nanyãshyè- rò nè bã hito rò nè cuõ myãhtyenõ Abraham phútè?”

⁵⁸ Rò Byacè Jesù hésù èthì, “Vã hécócò thĩ, Abraham ohito akhè, vã one rẹ htuõdũ hó,” a hésù èthì phúnuõ. ⁵⁹ Yètõphuõrò èthì ihtuõ lahyã lỏ rò a kírè tãthyè lahyã ná Byacè Jesù. Manárò Byacè Jesù cuõ tadwõuõbĩkyã anè rò a htecuõmèkyã bí tètũtyã hõkũnuõ.

Byacè Jesù Zasímèkyã Kayã Phèmèthèkhĩ Tôprè

9 Bí Byacè Jesù cuõ dõ klyálo akhè, a myãhtye kayãphè mètèkhĩ dõ a muõhókũ tôprè. ² A khõpacè tahe sudyã lũ, “Thárã, kayãphè yètõprè cuõ mètèkhĩ pã có dõ a muõhókũ ma, dõ ètèthũ khukhyè è, matorõma, dõ amuõaphè tètũ khukhyè è?” A khõpacè tahe sudyã lũ phúnuõ.

³ Rò a hésù, “A tètũ mato, amuõaphè tètũ mato- to. Manárò thyáphú Cómarya a tètõprèpryã ki oluõhtya dõ è tètõtwõprè akũ rò a khĩ prè. ⁴ Dã mókhi hito nuõ, pè bè mètè prè dõ a nõhyã vã yètõprè atèmè. Mókhi rò ù meryã pã tôprè- to nuõ, a ki hyãtuõ pã. ⁵ Bí vã opã bí hekhyè akhènuõ, vã ma hekhu atèlĩ rò a dyè ù tètèkhuthègnè dõthudõthè tãkyè tôprè hó,” a hé èthì phúnuõ.

⁶ A héhtuõ phúnuõ rò, a htuplátã aplĩhtyè dõ hekhu rò a nícópè he ná aplĩhtyè rò a kírè dõ kayãphè yètõprè a mètèplò lỏ. ⁷ Rò a hé kayãphè mètèkhĩ yètõprè, “Cuõmõ, cuõ plèplĩkyã nè mètèyè dõ Siloa htyèò nuõ ní-” (Siloa angõlãsã ma “nõcuõ”). Yètõphuõrò kayãphè yètõprè cuõ plèplĩkyã htuõ amèthè, rò a kã akhènuõ, a mètè lĩ hyã.

⁸ Rò ahi khãskhãshyè tahe ná kayã dõ a myãhtyenõ lũ kwĩsè tahenuõ, a sudyã nídyé lũ tôprè htuõ tôprè, “Kayãphè mètèkhĩ onyã kwĩsè nuõtõprè ma èhõ è?” A hé lahyã phúnuõ. ⁹ Rò tahehe nuõ, a hé lahyã, “È hõnuõ.”

Tahehe rò a hé lahyã, “È mato, a cõ ná è phúnuõprè,” ù hé lahyã phúnuõ.

Manárò anèbyacè níđũ rò, a hé sõkadõ nídyé anè, “A kwĩsè nuõtõprè ma vãhõ,” phúnuõ.

¹⁰ “Rò nè cuõ mètèlĩ kãkhyè cyã khyèthyã phútè?” Èthì sudyã lũ phúnuõ.

¹¹ “Jesù hé nuõtõprè nícópè hemũ rò a kírè dõ vã mètèplòlỏ. Rò a nõcuõ plèplĩkyã vã dõ Siloa htyèò. Vã cuõ plèplĩkyã htuõ rò vã kã akhènuõ, a lĩhyã pè vã,” a hé pé èthì phúnuõ.

¹² “Khõnyãrò kayã nuõtõprè obítè?” Èthì sudyã lũ, rò. “Vã thègnèto,” a hésù èthì phúnuõ.

Pharisèophú Tahe Sudyãmyã Kayãphè Mètèlĩ Kãkhyè Khyèthyã Nuõtõprè

¹³ Èthì écuõ kayã mètèkhĩnõ tôphuõ nuõtõprè dõ Pharisèophú tahe a o. ¹⁴ Bí Byacè Jesù nícópè hemũ rò a mèlĩkã kayãphè mètèkhĩ nuõtõprè ma a yõ tãtõ ná

Mõnyëduô nuôtõnyë. ¹⁵ Rò Pharisëophú tahe cuõ sudyãkuõ lahyã è ná a cuõ mètèlì kạ phútë nuô ari-akyã. Rò a hé pẹ Pharisëophú tahe, “A kírẹ paá dõ vã mètèplò rò bí vã cuõ plèplìkyã htuõ lủ nuô vã mètèlì kạkhyë,” a hé phúnũuô.

¹⁶ Pharisëophú tahe hé, “È ma a o dõ Cómarya a o hyã mậto, mẹtèhéro a duô kuõ Mõnyëduô to nuõ.”

Manárò tahehenuô a hé lahyã, “Prèoraphú tởprẹ cuõmẹ cyã tuõ tẹpọtèprỵa phúyë tahe phútë?” Phúnũuô rò èthì thèplò lủkhó lỏkhyëlủ tòmũ ná tòmũ.

¹⁷ Dỏkhyë rò èthì sudyã khyëthyã kayãphë mètèkhínò tởphuõ yếtỏprẹ, “È mẹ lỉ kạhó nẹ mètèhó, phúnũuô rò nẹ ki hé è ná è ma a htwõ kayã phútë tởprẹ tể?”

Rò a hế sủ èthì, “È ma prẹprỏ tởprẹ,” a hế sủ phúnũuô.

¹⁸ È ma mètèkhínò htuõ tởphuõ rò khõnyãyë a lỉ kạkhyë nuô, Pharisëophú tahe zũe nyã hí lủ toto, rò a nõcuõ é ke ù ná amuõaphë. ¹⁹ Rò èthì sudyã amuõaphë, “Yëma thỉphú dõ thỉ hé nỉdyé è ná a mètèkhí pã cỏ dõ muõhỏkủ nuõtỏprẹ ể? Khõnyãrò a cuõ mètèlì kạkhyë cyã phútë?” A sudyã amuõaphë phúnũuô.

²⁰ “È ma pẹphú mậlakỏ ni. A mètèkhí mậlakỏ pãnyã dõ muõhỏkủ ni. ²¹ Manárò khõnyãyë, a mètèhè lỉkạkhyë phútë, maũpẹ mềlỉ kạkhyë pẹ lủ pẹ nuô pẹ thềgnẻto. Sudyã myádủ ẻnuô. A dutặthẻnẻtẻ hỏ. A hế sủplỏ hế sủphẻ cyã nỉdyẻhỏ anẻhỏ,” èthì hế sủ phúnũuô.

²² Bínũokẻ nuô, Judaphú khuklỏkhuklyã tahe thèplỏ sukủ lỏ lủ, kayã tởprẹprẹ dặhẻhỏ ná Jesủ ma Messia hẻnuỏma, èthì vẻhtekyã cỏ kayã dỏ a hé phúnũuô tởprẹ dỏ tẻcỏbẻ hỏklỏ akhu-akhyë, amuõaphẻ tahe thẻisẻ Judaphú khuklỏkhuklyã tahe alẻ rỏ, a hé lahyã ná pẹ thềgnẻkuỏ to, a hé phúnũuô prẻ. ²³ Tủrỏ amuõaphẻ hé, “Sudyãdủ lủ nuô, a dutặthẻnẻtẻ hỏ,” a hé phúnũuỏma dỏ tẻritẻkyã yẻ akhu-akhyẻ hỏ.

²⁴ Pharisëophú tahe ẻhyã khyẻthyã kayã mètèkhínỏ yếtỏprẹ rò èthì hé lủ, “Ólyãcỏcỏ dỏ Cómarya anyẻhyã nuô, pẹ thềgnẻ ná kayã mềlỉkạ nẹ mètèhẻ nuõtỏprẹ ma prẻora-othỷãphú prẻ,” a hé lủ phúnũuô.

²⁵ Rò a hế sủ èthì, “Prẻora-othỷãphú mậ ẻ, mậto ẻ nuô vã thềgnẻ to. Vã thềgnẻ prẻtủ dỏ arẻkhẻ vã mètèkhí, khõnyãrỏ vã mètèlỉ hỏ yẻnuỏ prẻ.”

²⁶ Htuõrỏ “È mẹkryã~ pẹ nẹ phútë? A mẹ lỉkạ pẹ nẹ phútë?” Èthì sudyã khyẻthyã lủ phúnũuô.

²⁷ “Vã hé pẻhtuõhỏ thỉ rỏ thỉ nỉdả to. Thỉ thẻzủ nỉhuỏ khyẻthyã mẹtẻ? Thỉ thẻzủ htwỏkạkuỏ a khỏpacẻ ể?” A hế sủ èthì phúnũuô.

²⁸ Yếtỏphuõrỏ, èthì thèplỏdu, hé takhwỏtakẻ lủ, “Nẹ ma ẻkhỏpacẻ. Pẹ ma Mosẻ a khỏpacẻ dủ,” a hé lủ phúnũuô. ²⁹ “Cómarya hẻbẻ ná Mosẻ mú~ nukẻ nuỏma pẹ thềgnẻ. Manárò kayã yếtỏprẹ, a otỏ bítẻhyã nuô pẹ thềgnẻnỏ cỏ taki~ to.”

³⁰ Kayãphẻ yếtỏprẹ hế sủ kạkhyẻ pỏ èthì, “Kayã yếtỏprẹ a mềlỉ kạkhyẻ cyã cỏ vã mètèplỏ cỏ rỏ, a otỏ

bítẻhyã nuô pẹ thềgnẻto thỉ cuõhẻ tỏkuỏrỏ a tapạ-ihủ cỏnyã vảnhỏ. ³¹ Prẻoraphú kwỉ tẻmẻcwỏ nuô, Cómarya nỉdả to nuỏma pẹ thềgnẻ. A nỉdảprẻ tú kayã dỏ a zũe lủ rỏ a mẹtỏ lủthẻplỏ nuỏtahe prẻ. ³² ù mềlỉ kạ cyã kayã mètèkhí dỏ muõhỏkủ nuô dỏ hekhủ htwỏlủ mỏkhu htwỏthẻ tuỏkhỏnyã nuô pẹ nỉhuỏnỏ tỏprẻ~ to. ³³ Kayã yếtỏprẹ a odỏ Cómarya a ohyã kimậto hẻnuỏma, a mẻcyã tỏcỏ~ to,” a hé kạkhyẻsủ èthì phúnũuô.

³⁴ Pharisëophú tahe hế sủ kạkhyẻ lủ, “Nẹ tẻthủtẻora dupỏ cỏ dỏ nẹ opacẻlyã akẻ rỏ nẹ cuõ ithỷo kạkhyẻ pẹ pẹ phútë?” A hé lủ phúnũuỏrỏ a vẻhtekyã lủ dỏ tẻcỏbẻ hỏklỏ.

Kayã Mètèkhí Dỏthudỏthẻ Tahe

³⁵ Bí Jesủ nỉhuỏ ná ù vẻhtekyãhỏ kayã mètèkhí yếtỏprẹ akẻnuỏ, Byacẻ Jesủ cuõpủ myáhtye lủ rỏ a hé lủ, “Nẹ zũe prẻlukayã aphủkhủ ể?”

³⁶ Rò a hế sủ Jesủ, “Thárá, ẻ ma ửpẻ? Thyáphủ vã ki zũe ẻ rỏ hẻluỏ pẻ vã,” a hé lủ phúnũuô.

³⁷ Byacẻ Jesủ hé lủ, “Nẹ myáhtye htuõhỏ ẻ hỏ. Nẹ hẻbẻ lủ khõnyã yếtỏprẹ nuỏma ẻ hỏ.”

³⁸ Rỏ kayã yếtỏprẹ hé lủ, “Byacẻ, vã zũe hỏ,” a hé rỏ a dỏngủlyã cỏbẻhtya Byacẻ Jesủ.

³⁹ Rỏ Byacẻ Jesủ hé lủ, “Thỷáphủ prẻlu hekhủphủ tahe ki myáhtye lỷ nỉdyẻ atẻthủ agẻnuỏrỏ, vã hyảlyã dỏ hekhủyẻ hỏ. Kayã dỏ athỷáná kayã mètèkhí rỏ a thềgnẻkuỏ Cómarya a tẻmậtẻcỏ to tahenuỏ, vã ki mềlỉ kạ èthì mètèhẻ pã. Manárò kayã dỏ a hé lỷ nỉdyẻ anẻ ná vã thềgnẻ htuõhỏ Cómarya a tẻmậtẻcỏ tahenuỏ, a ki htwỏ thỷáná kayã mètèkhí nuỏtahe pã.”

⁴⁰ Pharisëophú dỏ a o lahyã bínũuỏ tahe nỉhuỏ a hé phúyẻ rỏ a sudyã Jesủ, “Nẹ thẻ hé pẹ ná pẹ mètèkhí kuỏ phúnũuỏ ể?”

⁴¹ Rỏ Byacẻ Jesủ hé èthì, “Thỉ ki mètèkhí kihẻrỏ thỉ thềgnẻ tặtẻhỉ tẻmậtẻcỏ to akhu-akhyẻ thỉ tẻthủ oto. Manárò khõnyãyẻ thỉ hé ná thỉ mètèlỉ akhu-akhyẻ, thỉ tẻthủo,” a hé èthì phúnũuô.

Tẻhẻbẻkho Prẻkyẻthỉmỉ Ari-akyã

10 Byacẻ Jesủ hẻkhỏngỏ, “Vã hẻcỏcỏ thỉ, kayã dỏ a hyãnuỏtỏ dỏ thỉmỉpỏ a kadỏkủ to tỏprẹprẹ, rỏ a ki hyảhtya nuỏbẻ dỏ arủo tỏphỏphỏ hẻnuỏma, prẻ-huỏehỉ, prẻpủpẻ zẻplẻe ù prẻ. ² Manárò kayã dỏ a hyã nuỏtỏ dỏ kadỏkủyẻ tỏprẹprẹ nuỏma prẻkyẻthỉmỉ mậ hỏ. ³ Prẻopỏ kadỏkủ yếtỏprẻnuỏ, a ki bảmỏsủ pẻ prẻkyẻthỉmỉ yếtỏprẹ kadỏkủ pã. Thỉmỉ tahe nỉdả thềgnẻ lủngỏ. Rỏ a ẻhte nỉdyẻ athỉmỉ tahe tỏduỏ ná amwỉ tỏcỏ, tỏduỏ ná amwỉ tỏcỏ dỏ apỏklỏ rỏ athỉmỉ tahe krwỏkuỏ lỏ lủkhyẻ. ⁴ Athỉmỉ tahe yỏ tẻnỉ dyẻ lủngỏ akhu-akhyẻ, bí a ẻhte htuõlỏ hỏ athỉmỉ tahe dỏ apỏklỏ akẻnuỏ, ẻ rỏ a cuõ rẻ dỏ nyẻ, athỉmỉ tahe rỏ a krwỏkuỏ lỏ lủkhyẻ. ⁵ Thỉmỉ yẻtahenuỏ, a krwỏkuỏ kayã dỏ arủotahe akhyẻto, mẹtẻhẻrỏ èthì nỉhuỏnỏ lủngỏ to,

a thégñěńó lŭ to akhu-akhyě, a klya taphăkyă lŭ~ kayă dĩ aruô tahe alé prě.”⁶ Byacě Jesŭ dĩnyă pě èthĩ ngókhăkho yětôťo tadŭrô èthĩ thégñěplô lahyă angólasá to.

⁷ Phŭnuô akhu-akhyě, Jesŭ hé khyěthyă, “Vă hécócó thĩ, vă ma thímípo a kadăkŭ hó. ⁸ Lŭ~ kayă dĩ a hyă rě dĩ vănyěhyă nuôtahe ma, prěehuôehĩ, prěpŭphe zéplée ũ tahe prě. Rô thímĩ tahe nĩđă èthĩ ngó to. ⁹ Vă ma kadăkŭ hó. Lŭ~ kayă dĩ a hyănuô dĩťú ná vă dĩ a mądŭ kadăkŭ yětahe nuô, a ki nĩbè tēmēlwóhtekă pă. A ki hyăhte hyănuô rô a ki myăhtye a léesè akhălě pă. ¹⁰ Prěehuônuô a hyămetě hėnuôma, thyáphŭ a ki hyă ehũehĩ nĩ, a ki hyă mēthyěńĩ ũ, a ki hyă mēpyémekyă ũ agněprě. Vă rô thyáphŭ ũ ki nĩ tětwtwōprě htuôťo thyáphŭ ũ tēotwtwōprě ki lŭbă tăpôtăpě agně nuôrô vă hyă prě.

¹¹ “Vă ma prěkyěthímĩ dĩ aryă tŕprě. Prěkyěthímĩ dĩ aryă tŕprėnuô a dyélyăkyă athéplô htwōprě dĩ thímĩ tahe agně. ¹² Ki dakėkyěe thímĩ ná ũ hėnuôma, thímĩ yětahenuô atē mătó akhu-akhyě, bí a myăhtye htwimĩ hyă akhě, a dyăkyă thímĩ rô a hteklyăkyă prě. Rô htwimiyě ki hyă aťhyě pŭėkyă thímĩ pă, rô a hyă mē klyapruô klyapryăkyă lŭ thímĩ pă. ¹³ Prě dakėkyěe thímĩ yětŕprėnuô, a htekyă taphăkyă, mētěhėrô a mŕ nĩdyé thímĩ yětahe to.

¹⁴ “Vă ma prěkyěthímĩ dĩ aryă tŕprě. Vă thégñě vă thímĩ rô vă thímĩ thégñě vă. ¹⁵ Athyánă nuôhŭ, văphě thégñě vă rô vă thégñě văphě, rô vă dyélyăkyă vă thėplô dĩ vă thímĩ tahe agně. ¹⁶ Vă thímĩ dĩ aruô dĩ a o bí apokŭ yětonuô a opă tahe. Vă bè ékă kuô èthĩ pă. Èthĩ ki nĩđăkuô vă ngó pă, rô èthĩ ki kă htwŭ tŕ lŭ lŭ thímĩ tŕmŭťuô, prěkyěthímĩ a Byacě tŕprě~ tuô pă. ¹⁷ Văphě mŕnĩ vă mētěhėrô thyáphŭ vă ki htwōprě kăkhyě khyěthyă nuô, vă dyélyăkyă vă thėplô htwōprě. ¹⁸ Vă ki nŕmēthyě ũ ná văně to hėnuô, ũ mēthyě cyă vă tŕprě~ to. Vă dyélyăkyă vă thėplô yėnuôma, ũ nŕshyo vă tŕprě~ to, vă thėplô ná vă thėplô dyélyă nĩdyédŭ prě. Vă o ná vă tēprŕtēpryă dĩ vă thėzŭ dyélyăkyă văthė ma a nĩńĩ, vă thėzŭ phyédwŕkhyě è ma~ a nĩńĩ prě. Văphě mēhyăńĩ vă ngó ná vă bēmē phŭyě,” a hé pě èthĩ phŭnuô.

¹⁹ Dĩ a hėbè phŭnuô akhu-akhyě, Judaphŭ tahe lŭkhŕkyă khyělŭ nyēmŭ. ²⁰ Kayă éprě hé, “È ma khĩné mēbè lŭ rô a tamwĩ prě. Cuŕ nĩđă tuŕ lŭngŕ mētě?”

²¹ Manărô dĩ aruô tahenuô a hé kuŕke, “Khĩné mēbè kayănuô a hėbè mēphŭyě to. Khĩné mēlĩkă cyă nyă ũmèthè ě?” A hé lahyă phŭnuô tahe.

Judaphŭ Tahe Zŭe Jesŭ To

²² Bĩnuôkhě dĩ vĩ Jerusalem akŭnuô, a tŕnă Judaphŭ thĩtahe mē pwě tŕpwě dĩ ũ é ná tětħėněhtya kăkhyě tēbè săsě tětŭhŕdu mŭ~ nukhě nuô, a o tŕpwě.

^{†23} Bĩnuôkhě a tŕnă kėrŕkhě rô Jesŭ o bí tětŭťyă

hŕkŭnuô rô a cuŕwŕ bí khălě tŕpho dĩ ũ é ná Khwĩ Solomo hidăkuô nuôtŕpho alě. ²⁴ Judaphŭ tahe hyă oplu tavałŭ lŭ rô a hé lŭ, “Nė ma ũpě nuô nē hē-soluŕpě pě pě tŕphuŕ~ to, nē nŕopŕ myăsŭ nyěpŕ pă cŕ pě bă~ tē pă cŕ? Nė ki mălăkŕ Krĩtu hėrô hėsoluŕ pě pě,” a hé lŭ phŭnuô.

²⁵ “Vă hėťtuô pě hó thĩ rô thĩ zŭeto. Tēprŕtēpryă dĩ vă mē ná văphě amwĩ tahenuô, a hėbè pėhŕ dĩ văgně hó. ²⁶ Manărô thĩ yŕ htwŭ vă thímĩ mătó akhu-akhyě, thĩ zŭe vă to. ²⁷ Vă thímĩ tahe nuôma a nĩđă vă ngó. Vă thégñě èthĩ, rô èthĩ krwŭ văkhyě. ²⁸ Vă dyé èthĩ thėhtwŕprě tacŭprě. A ki thyě pă tŕphuŕ~ to. ũ hyă cwihte cyă pă èthĩ dĩ vă takhukŭ tŕprě~ to. ²⁹ Văphě yėnuô adukłŕ cŕ ná ũ pwŕ~ tŕprě. Thímĩ yětahe nuôma è dyé vă rô ũ hyă cwihtekyă cyă pă èthĩ dĩ vă phě a takhukŭ tŕprě~ to. ³⁰ Vă ná văphě ma tŕprě~ tuô prě.”

³¹ Judaphŭ tahe ihtuŕlyă khyěthyă lahyă lŭ rô kĩrě tătŭhyě lŭ. ³² Manărô Byacě Jesŭ hé èthĩ, “Tēmeryă dĩ văphě nŕmē vă tahenuô, vă dyėluô ě~ pėlăhŕ thĩ hó. Manărô thĩ kĩrě tătŭťŕ vă ná vă mē teryă yětahe bĩtē tŕcŕtē?” A hé èthĩ phŭnuô.

³³ “Dŕ nē tēmeryă yětahe akhu-akhyěrô pě kĩrě tătŕ nē ná lŭ mătó. Nė yŕ hėbėthŭ Cŕmaryă yėnuô prě, mētěhėrô nē htwŭ prě prėlŭ hekhupŭ tŕprěprě rô nē cuŕ dăkwŕ lŭ nĩdyé cŕ nēnē ná Cŕmaryă,” èthĩ hé lŭ phŭnuô.

³⁴ Rô Byacě Jesŭ hėsŭ èthĩ, “Dŕ thĩ tětŭyŕtětŭhya akŭ nuô, a răo tŕmă, ‘Vă hé ná thĩ ma cŕmaryă tahe,’^{††} a hé phŭnuô văhėto? ³⁵ Cŕmaryă alăangŕ nuôma atŕabė tacŭprě cŕ. ũ htulyă taple cyă lŭ tŕprě~ to. ³⁶ Phŭnuôrô phě nŕwŕhtya vă rô a nŕhyălyă vă dĩ hekhuyě. Rô bí vă hé, ‘Vă ma Cŕmaryă aphŭkhŭ tŕprě~ akhėnuô, thĩ cuŕ hėťuŕ vă ná vă hėthŭ Cŕmaryă phŭť? ³⁷ Vă ki mētŕ phŭ văphě mēnuô to hėrô zŭe tă vă tămė. ³⁸ Manărô ki vă mēhŕ phŭ văphě mēnuô hėrô thĩ ki zŭe lahyă cŕ takĩ~ to hėnuô, patítadŭ rô thĩ tŕkŕ zŭe sălė lahyă tē dĩ vă mē tēprŕtēpryă nuôtahe. Thĩ ki zŭe vă tēmē tahe hėrô thĩ ki thėgněhyă ná phėo dĩ văkŭ rô vă odŕ ěkŭ pă,” a hé èthĩ phŭnuô. ³⁹ Èthĩ thėzŭ pŭ lŭ tadŭrô a hte-cuŕ taphăkyă èthĩlė.

⁴⁰ Byacě Jesŭ kăkhyě khyěthyă dĩ Jordano htyėklŕ bėrě tŕkyě, bí Giovanni lėplwŕ rėlŕ pě ũ htyě akhălě nuôtŕpho, rô a kă-o bĩnuô. ⁴¹ Kayă hyăřhyăě nyacŕ dĩ lŭo. Rô èthĩ hé nĩdyé khyělŭ tŕprě htuŕ tŕprě, “Giovanni mēlŭ tēprŕtēpryă tŕcŕ~ to tadŭrô lŭ~ a hé kayă yětŕprě ari-akŭ nuô, atŕ lŕplĩcŕ,” a hé lahyă phŭnuô. ⁴² Kayă bĩnuôtahe zŭenyăe kă ělă Jesŭ.

† Bĩ Krĩtu hyălyă hĩto ana 164 akhėnuô, Syria kėphŭ tahe hyănuô mētaprŕ mŭmyăvĩgně tětŭhŕdu yě thuŕnă htuŕrô Judaphŭ tahe mēplĩmēphŭŕ khyěthyă rô a besăsě taple kăkhyě tětŭhŕdu yě rô apwě nĩdyé lahyă. †† 10:34 Lĩ Htuthėhtya 82:6

Lazarú Thyě

11 Kayãmwì ná Lazarú hé yětôprènuô aswí. È ná a vyãprèmò Maria ná Martha ma a o lahyã dó dô Bethania. ² Maria yětôprè ma mähó a lyátã htyënuômú dó Byacè a khãduôlo rò a htúplí ná akhuluô nuôtôprè hó. Lazarú dó aswí yětôprè nuôma a puôprèkhũ hó. ³ A vyãprèmò yéthényë nõcuô hëso ù ná Jesũ, rò èthí cuô hé Jesũ, “Byacè, nê khöbóthyómò Lazarú thëswí hó.”

⁴ Bí Jesũ níhuô tètítèkyã yě akhënuô, a hé, “Dó tètswiyë akhu-akhyë ù ki myáhtye Cómarya alí atakhë pã. Htuôto dó tètswiyë akhu-akhyëro ù ki mëlímetakhë kuôdú Cómarya aphúkhũ yënuô pã.” ⁵ Jesũ monej lloplí Martha ná apuôprèmò, ná a puôprèkhũ Lazarú thétuôllo. ⁶ Rò a níhuô ná Lazarú swí tadúro a o tadú plehyãpã bínuô nyënyë.

⁷ Htuôro a hé a khöpacë tahe, “Pë kã dó Judaké pó~.”

⁸ Manáro a khöpacë tahe hé lü, “Thará, dó pãnuu~ hupré rò Judaphú tahe thëzú pũ tá nê ná lö rò nê kírë kãkhyëtö khyëthyã èthí bínuô ò?”

⁹ Jesũ hësu èthí, “Tönyë ma a o shyënyëmú ha vãhé? Kayã tôprèprè dó a cuôkyã dó mósëklë yënuô, a taphö lakhú náto, mëtéhéro a yö myáhtye hekhu atëli nuô. ¹⁰ Manáro kayã tôprèprè a ki cuô dó mökhi hënuô, a ki taphö lakhú pã, mëtéhéro a yö khi nuô.”

¹¹ A hétuô phúyë rò, a hé plehyã pö èthí, “Pë khöbóthyó Lazarú omyëni sötapa hó, manáro vã ki cuô hturyã ihtò lü.” A hé èthí phúnuô.

¹² “A ki omyëni sötapa pré hëro, a omö-oryã hyãkhyë dû pã kôkô,” a khöpacë hësu lü phúnuô. ¹³ Jesũ thëzú hé angólasá ná Lazarú thyë hó manáro èthí tanëpré ná a omyëni phúnuôpré.

¹⁴ Yëtôphuôro a hëluôlì pë èthí, “Lazarú thyëhó, ¹⁵ manáro, vã okuô ná Lazarú bínuô to rò vã thëkrũ pré, mëtéhéro dó a htwöhtya phúyë akhu-akhyë, thí tëtüzë vã ki duhtya ná duhtya pã. Tëyëtahe htwöhtya phúyë nuôma, a htwöhtya dó a ki htwöbwihtwötaryë dó thigné pré. Phúnuôro cuô~, pë cuôkuô è pó~.”

¹⁶ Thomazo dó ù èpö lümwì ná Didymo † yëtôprè hé Jesũ a khöpacë tahe, “Pë cuôthyë rókuô ná pë Byacè pó!” A hé phúnuô.

Byacè Jesũ O Dó Dô Bethania

¹⁷ Bí Byacè Jesũ cuôtuô dó dô Bethania akhënuô, ù iluô †† Lazarú nuô a ohó lwĩnyë hó. ¹⁸ Dô Bethania yë a oye ná vj Jerusalem a pũ~ o nyëmile. ¹⁹ Martha ná Maria yë a puôprèkhũ thyë akhu-akhyë, ù hyã ilö èthí, ù hyã okruôlë ékuô lã èthí. ²⁰ Bí Martha níhuô ná Byacè Jesũ hyãhó akhënuô, a htecuô myásü lü. Manáro, Maria rò a okyã dó hi pré.

† Didymo angólasá ma odikryë. †† Judaphú tahenuô a ikhunuô luôkü dó lökü sorölo rò a iluônuô kayãthyë bínuô.

²¹ Martha hé Byacè Jesũ Krístu, “Byacè, nê ki okuô ná pë býë hënuôma, vã puôprèkhũ thyë cyã ítë.”

²² Manáro, khönyáyë có bèbè, vã thëgnë ná nê kwí Cómarya ítëtë~ nuô, a ki dyë nê pré.”

²³ Jesũ hësu lü, “Nëpuô ki htwöprè kãkhyë khyëthyã pã.”

²⁴ Rò Martha hësu lü, “Bí ù pwö~ tôprè ihtòkãkhyë lö dó tëtthyë dó khyëlö tönyë pãnuô, è ki thyëihtò kãkuô pãnuô vã thëgnë pré,” a hësu lü phúnuô.

²⁵ Byacè Jesũ hé lü, “Vã ma prè dó a mëtewöprè kãkhyë kayãthyë tahe. Vã ma prè dó a dyë ù thëhtwöprè. Kayã dó a zúë vã tahenuô, a thyë có tadúro a ki htwöprè kãkhyë pã. ²⁶ Mëtéhéro kayã dó a zúë vã tahenuô, a ki níbë thëhtwöprè tacúprè pã, a thyëpã tôphuô~ to. Vã héyë nê zúë è, Martha?”

²⁷ “Ò, vã zúë vã, Byacè,” a hësu phúnuô. “Vã zúë málakö có ná nê ma Messia mähó Cómarya a phúprèkhũ dó a kírë hyã dó hekhu yëtôprè nuôhó.”

Jesũ Nguô

²⁸ Martha hétuô phúnuôro a kã dó apuô Maria o rò a kã hëbëhuô lü, “Thará hyãtuô býë hó, rò a sudyã nídyë nê.” ²⁹ Maria níhuô rò a tapluôtaplyë htecuôto Byacè Jesũ. ³⁰ Manáro bínuô akhënuô, Jesũ nuôhí dó dokú to. A opãpré bí Martha lécuô myáhtye tãsu lü nuôtôpho pré. ³¹ Bí Judaphú dó a hyã okruôlë, a hyã ilö Maria thítahe myáhtye ná Maria ihtò htecuô tapluôtaplyë akhë, èthí krwöcuôkuô lükyë. Èthí tanë ná a kírë hyãnguô dó luôkhu.

³² Bí Maria cuômyáhtye ná Jesũ akhënuô, a hyãdangũlyã dó lükhãduô khãshyë rò a hé lü, “Byacè~ ki nê okuô ná pë býë hënuôma, vã puôprèkhũ thyë cyã ítë?”

³³ Bí Jesũ myáhtye Maria ná Judaphú dó a krwö hyãkuô lü tahe nguô akhënuô, a thëplë, a thëmuô rò a thëplômoto. ³⁴ A sudyã èthí, “Thí cuô iluôto lü bítë?”

Rò èthí hësu lü, “Byacè, hyãmyámö.”

³⁵ Rò Jesũ nguô.

³⁶ Rò Judaphú tahe hé lahyã, “Myámölé, a mọ có lü bá~ tënuô.”

³⁷ Manáro tahehe rò a hé, “A mę lí cyã có ùmèthè vã hé rò a cuô plwöthyëtuô kayã yëtôprè phútë?”

Byacè Jesũ Më-ihôtôkãkhyë Lazarú Dó Tëtthyë

³⁸ Jesũ thëplë thëmuô khyëthyã rò a cuôto dó ù lëluô nuô lü dó lökü yënuô a o. Luôkü yënuô ù htulöbí lü ná lödu tòmë. ³⁹ Rò a hé ù, “Htulö taphãkyã lödu yënuô.”

Manáro kayãthyë yëtôprè a vyãprèmò Martha hësu lü, “Byacè, tuôkhönyã yënuô, a thyë bãhó lwĩnyëhó. A ki nuôthönuômýã löhó,” a hé lü phúnuô.

⁴⁰ “Vã hétuôhó nê, nê ki zúë rò nê ki myáhtye Cómarya a tëlítetakhë pã, vãhëto?” Byacè Jesũ hé èthí phúnuô.

⁴¹ Phúnuô rô èthĩ htułò taphăkyă lódu nuôtômě. Rò Jesũ túhtya dŏ mólě rô a hé, “Kŏ~ Phě, nẹ nĩdă vă tẹk-wícŏbě akhu-akhyě, vă hébwíhétaryě nẹ. ⁴² Vă thégně ná nẹ nĩdă vă tẹkwícŏbě pwŏ~ phuŏ. Manáro vă myá dŏ a ki htwŏbwí htwŏtaryě pẹ kayă dŏ a ihtò biyé tahe agně, rô thyáphú èthĩ ki zúe ná nẹ nõhyă vă ag-něnuô rô, vă hé phúyě prě.”

⁴³ Bí Byacě Jesũ kwícŏbě htuŏnuô, a éhtŏhtya, “Lazarú! Htemŏ!” ⁴⁴ Rò kayă thyě yětŏprě hte. Atakhu khăduô tahenuô a talũoma lõpă ná ikě bápłĩ rô amèthè nuô a bo tavăbí lõpă ná ikě.

Rò Jesũ hé èthĩ, “Htulyěkyă pẹ lũ rô nõcuŏ è nuô.”

Ū Kre Měthyě Jesũ

(Matteo 26:1-5, Marko 14:1-2, Luka 22:1-2)

⁴⁵ Judaphú dŏ a hyă olě kuŏ Maria tahe myáhtye Jesũ meyě akhu-akhyě a zúkanýakă éłă Jesũ. ⁴⁶ Manáro tahehe nuô a cuŏ dŏ Pharisěophú tahe a o rô a cuŏ hěsoluŏ pẹ èthĩ ná Jesũ mețeyě. ⁴⁷ Phúnuô rô bwídukhu tahe ná Pharisěophú tahe éplŏ Judaphú khukłŏkhuklyă dŏ aruô tahe rô okúokyă nĩdyé lũ.

Rò èthĩ hé, “Pẹ ki mephútě yě? Kayă yětŏprě mełuŏ pẹ ũ tẹprŏtẹryă éłă hó. ⁴⁸ Pẹ ki dya-o tadũ è phúyě hěnuôma, ũ zúe kuŏlŏ lũ hó. Htuŏpărŏ Roma klyěphú tahe ki hyă pă rô hyă mepruŏkyă lõ pẹ tẹlũhŏduhŏ, pẹ myěcŏphúphú nyěcŏlŏ pă.”

⁴⁹ Yětŏphuŏ rô dŏ èthĩ aklě nuô, kayămwĩ ná Caipha otŏprě. Bínuô tŏna ma a htwŏ bwídukhułŏ. Rò a héhtya, “Thĩ thégně lahyă tŏcŏ~ to. ⁵⁰ Dŏ Judaphú myěcŏ yětŏmuŏ tŏcŏlŏ kírěpyékírěkyă lõ agněnuô, kayă yětŏprě ki thyěkyă dŏ Judaphú yětahe agně nuô aryáklŏ nuôma, thĩ thégněto ẽ?”

⁵¹ A hé phúyě nuôma a hé nĩdyédũ ná a tẹcyátèdè nuômăto. Cŏmarya nõhébè lũ prě. Bínuô tŏna akũnuô, è yŏ htwŏ bwídukhułŏ rô a héprŏ one rẹ ná Jesũ ki thyě dŏ Juda myěcŏphú tahe agně pă, phúnuôprě.

⁵² Htuŏ rô a tẹhéprŏ yěnuô, a tŏprétũ Jesũ ki thyě pẹ dŏ Judaphú tahe agně nuômăto, a ki thyětuŏ pẹkuŏ Cŏmarya aphúalye dŏ a o lahyă dŏ htyěkě aruô tahe agněgně. Thyáphú a ki mehtwŏhtya kayă yětahe tŏmũtuŏ pă agněnuô, ũ bẹ mețyě lũ pă. ⁵³ Phúnuô rô, cáhtya bínuô tŏnyě tăplehyă rô kayă htwŏ Judaphú khukłŏkhuklyă tahenuô, a pŏ kreměthyě lahyă hó Jesũ.

⁵⁴ Phúnuô rô, Jesũ cuŏ nuŏlănuŏlĩ pă dŏ Judaphú tahe aklě to. A cuŏ okhókyă dŏ kěsěhtyěkyă lŏtamăkhu akhăshyě khălě tŏpho. A cuŏ o nĩdyé dŏ yětŏdŏ nuôma ũ è ná dŏ Ephraim, a cuŏ otŏrŏ kuŏ ná a khŏpacě tahe bínuô.

⁵⁵ Judaphú pwě dŏ ũ é ná tẹcuŏtalwŏ pwěduyě a phũhyăhŏ rô, kayă dŏphúsophú otavítavă bínuô tahe htyarŏ ékũ~ lă lahyă dŏ vĩ Jerusalem. Bí pwě bẹtyahító akhěnuô, thyáphú èthĩ ki me mwŏplĩrě lahyă athéplŏ phú tẹcŏbě lěklŏ o nuô rô a cuŏ rẹ lahyă dŏ vĩ Jerusalem prě. ⁵⁶ Èthĩ myápũ lahyă Jesũ. Rò bí èthĩ oplŏ

tŏlũ dŏ tẹlũtyă hŏkũ akhěnuô, a sudyă nĩdyé khyělũ tŏprě ná tŏprě rô a hé, “Thĩ tanę phútě? A hyă pwě pă văhě?” ⁵⁷ Bínuôakhě prělũtyă khukłŏ tahe ná Pharisěophú tahenuô a hétă lahyă angŏ, thyáphú pẹ ki pŏnĩ Jesũ nuô rô, kayă dŏ a myáhtye lũ tŏprěprě nuô, a tŏbè hěsoluŏ pẹ pẹ.

Jesũ O Dŏ Dŏ Bethania

(Matteo 26:6-13, Marko 14:3-9)

12 Bí tẹcuŏtalwŏpwě bẹtya hító anyě thuŏthyo akhěnuô, Jesũ cuŏ dŏ Lazarú o nĩdyé dŏ Bethania nuô. Lazarú yětŏprě nuôma măhŏ Jesũ me ihtŏhtwŏprě kăkhyě lũ nuôtŏprě hó. ² Ū taritaryă buŏebuŏŏsũ Byacě Jesũ ná dĩmŏhé rô Martha buŏebuŏŏ kuŏ bínuô. Lazarú onyă otŏkuŏ dŏ kayă onyă e lahyă dĩ bí dĩrě khăshyě aklě nuôtahe. ³ Bínuôakhě Maria phyěhyănĩ htyěnuŏmũ dŏ ũ é ná nardũ yětŏpyă. Htyěnuŏmũ yěnuôma angũdu nyacŏ rô a phũ~ lyahtuŏ tŏcĩ khălě cŏ. A hyă lyătă dŏ Byacě Jesũ khăduŏlŏ rô a htũthũkyă ná akhuluŏ. Htyěnuŏmũ yěnuô, a nuŏmũ cuŏpye lõ cŏ hi tŏmě cŏ.

⁴⁵ Manáro, dŏ a khŏpacě aklěnuô, amwĩ ná Juda Iscariot hěyěnuô a otŏprě. Dŏ khyě rô a isěkyă Byacě nuôtŏprě hó, rô a hé, “Isěkyă htyěnuŏmũ rô a nĩ rũ yěnuô cuŏdyé ná kayă sŏphăsŏryaphú nuôtahe to mețě? Nẹ ki isěkyă ma a nĩ cŏ rũzye denari thuŏcwě cŏ meně!” ⁶ A thězŏnĩ mălăkŏ kayă sŏphăsŏryaphú rô a hé phúyěnuô mătŏ, mețéhéro è ma a htwŏ prěhuô. A bẹ pŏ pẹ ũ rũ, săpě ũ rũpye rô a bŏphyěhuô tamŏmŏ rũ rô a nõ nĩdyédũ ná agněprě.

⁷ “A o dũ, međidyă tă è tămě” Byacě Jesũ hékăkhyěsũ phúnuô. “A phyé odwŏ pẹhŏ vă htyěnuŏmũ dŏ ũ lěiluŏ vă pă tŏnyě agněhŏ. ⁸ Kayă sŏphăsŏryaphú tahe otŏkuŏ ná thĩ pwŏ~ tŏphuŏ cŏ, manáro văyěnuô vă otŏlă kuŏ ná thĩ to.”

Ū Tanę Kreměthyě Lazarú

⁹ Judaphú bémũdu tahe nĩhuŏ ná Byacě Jesũ obĩ dŏ Bethania nuô rô a cuŏ lahyă bínuô. Èthĩ thězũ hyămyáhtye lahyă tú Byacě Jesũ nuô mătŏ, èthĩ thězũ hyă myáhtye tuŏkuŏ Lazarú dŏ Byacě Jesũ mehtwŏprě kăkhyě lũ nuôtŏprěprě. ¹⁰ Phúnuô akhu-akhyě prělũtyă khukłŏ tahe tanę kreměthyě tŏkuŏ Lazarú. ¹¹ Mețéhéro dŏ Lazarú akhu-akhyě, Judaphú éprě vĩkyă bwídukhu tahe rô htecuŏkhŏ lahyă dŏ Jesũ o rô zúe lahyă Byacě Jesũ akhu-akhyě a tanę kreměthyě tŏkuŏ lũ prě.

Jesũ Cuŏnuŏ Dŏ Vĩ Jerusalem Akũ

(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Luka 19:28-40)

¹² Dŏkhyě tŏnyěnuô, kayă bémũ dŏ a hyă tẹcuŏtalwŏpwě yětahe nĩhuŏ lahyă ná Jesũ hyă dŏ vĩ Jerusalem yě dŏ klyălŏ hó phúnuô. ¹³ Phúnuô rô a pŏnĩ lahyă kanŏdulè tahe rô a htecuŏ myăsũ lũ, rô a éhtŏ lahyă,

“Htuthéhtya lahyă Cómarya!”
 “Cómarya ki sōri è dō a hyă ná Byacè amwĭ yětōprè!” †
 “Cómarya ki sōridū Israel akhwĭ yětōprè ní~”

¹⁴ Byacè Jesŭ phyénĭ myăólyă talóphú tōduò rò a htya sidyánĭ lŭ. Rò yěma a mę lōbăhó lisăsěkŭ hé,

¹⁵ “Kō~ Jerusalem †† vĭphú thĭ~! Thěisě tă lahyă tāmé ní! Myámō lahyă, thĭ khwĭcōphya dyánĭ myăólyă talóphú rò a hyătōkuō dō thĭo hō.” ‡

¹⁶ Bínuôakhě a khōpacě tahe thěgněplōhĭ tēmętwōhtya angólasă yětahe hĭto. Tę yětahe nuōma a mę lōbăhtyahó pręprō a tẹhéone mú~ nukhě tahehó. Manárò, bí Byacè Jesŭ kăkahtya htuođhó dō mókhu akhěnuô, èthĭ thěněhtyabè nopré ná a mę tẹyěta-henuô a tōlō ná pręprō a tẹhéone mú~ nukhě tahe. Rò a khōpacě tahe thěněhtya tuđbè ná a męto pělō lŭ phú pręprō héone nuôtahe.

¹⁷ Kayă bémŭ dō a myáhtye Jesŭ éhte Lazarú dō luđkŭ rò męhtwōprę kăkhyě lŭ tahenuô, èthĭ hėsoluđ plehyă pę pō ũ phú èthĭ myáhtye nuô. ¹⁸ Èthĭ nĭhuđ lahyă ná Byacè Jesŭ mę tẹprotęprya pę ũ tẹyě akhu-akhyě, èthĭ htecuđ myáplumyáphè lŭ ná tẹritękyă yě akhu-akhyě hō. ¹⁹ Phúnuôrò Pharisěophú tahe hé nĭdyé lŭ tōprę ná tōprę phútě hérò, “Myámōlé! Pę hępé pă èthĭ tohó. Hekhu tōbalō krwōkuđ lŭ lŭkhyě hō!”

Jesŭ Héprō One Rę Nĭdyé Atẹhtyě Ari-akya

²⁰ Kayă cuđ lahyă tęcũtalwó pwědu dō a ki cuđ cōbě Cómarya dō vĭ Jerusalem yětahe aklěnuô, Greek myēcōphú okuđ tahe. ²¹ Greekphú yětahenuô, a cuđtō dō Philipu a o, rò a hé lŭ, “Thárá, pę thě myáhtye kuđlă Byacè Jesŭ.” Philipu ma vĭ Bethsaida, Galilea kęphú tōprę. ²² Philipu cuđ hėsó pę Andrea rò è ná Andrea cuđ hėsoluđ pę Jesŭ.

²³ Rò Byacè Jesŭ hé, “Shuđkhě hyātuđhó dō pręlukayă aphúkhŭyě ki nĭbèhó tẹtaryědu taryěhtŭ hō. ²⁴ Vă hęcócó thĭ, buđkŭlăplō tōplōnuô, ũ ki iluđtă lŭ dō hekhu to hėnuô, a phěhtya a thěhtya cyăto. Manárò ũ ki iluđtă lŭ hėnuô, a ki phěhtya thěhtya ényacó pă. ^{†25} Kayă dō a mọ nĭdyé a thěhtwōprę dō hekhu yě tōpręprę nuô, a nĭbè thěhtwōprę tacúprę to. Manárò kayă dō a ki thělō nĭdyé a thěhtwōprę dō hekhu yě tōpręprę nuô, a ki nĭbè thěhtwōprę tacúprę pă. ²⁶ Úpěpě~ bèbè dō a mę vă tēmę nuô, a bėkrwō văkhyě. Túma, vă obĭtě~ tōpho bèbè, è ki okuđ bínuô pă. Văphě ki męlĭmętakhě kayă dō a mę vă tēmę nuôtōprę pă.

† 12:13 Li Htuthéhtya 118:25-26 †† Dō Greek ngó ma a hé, “Zion a phúprēmō” ‡ 12:15 Zekaria 9:9 †† Byacè Jesŭ ma athyánă buđkŭlăplō tōplō nuđhó. Thyáphú ũ ki nĭbè thěhtwōprę athě ag-něnuô, a khyáthyě hō athě dō krusu díkè hihtŭlō hō.

Jesŭ Héluđ Pę ũ Ná Atẹhtyě Ari-akya

²⁷ “A cyě nyacó vă thěplō. Vă tōbè hé phútě? ‘Kō~ văphě thědō, nōkhyábè tă vă ná tęcŭyětęcŭ yě tāmé ní~’ vă tōbè hé phúnuô è? Vă tōbè hé phúnuô to. Vă hyălyă nyă hó dō tẹyěnuô agněhó. ²⁸ Kō~ phě, nẹ taryěduhtŭ cō bá~ tẹ nuô, dyéluđ pę ũ ní~.”

Yětōphuđrò ngó o dō mókhu hętă, “Vă dyéluđ htuođhó vă tẹtaryědu taryěhtŭ hō, vă ki dyéluđ khyěhtya pă.” ²⁹ Kayă bémŭ o lahyă bínuô tahe nĭhuđ lahyă aprayě rò tahehe nuô a hé lahyă, mókřō prărúprăté, tahehe rò a hé, mókhu tanéphú hėbėtă lŭ.

³⁰ “Ngóprahtya yěnuôma thĭ lėnĭbwĭ nĭtaryě agněprę, văgně mătó,” a hé èthĭ phúnuô. ³¹ “Khōnyărò shuđkhě hyātuđhó dō ũ ki cĭrya pręlu hekhupú hō. Khōnyărò shuđkhě hyātuđhó dō ũ ki vĭhtekyă khĭnėricyă khukló Satan dō a pō kayă dō a zŭeto tahe yěnuô tōduđ hō.

³² Manárò shyé~ ũ mŭthyěhtyalōhó vă dō krusu díkè hihtŭlō akhěpănuô, vă ki éhyă lŭ kayă pwđ~ tōprę dō văo pă.” ³³ A hé phúyě nuôma a thězŭ dyéluđ thěgně pę ũ ná a ki thyě phútě pă nuđprę.

³⁴ Kayă bémŭ hėsŭ, “Pę nĭhuđnó tẹthyótẹhtya hé ná Krĭstunuô a bè ohtwōprę tacúprę vă, rò nẹ cuđ hėtuđ, ‘Ŭ bè mŭthyěhtya pręlukayă aphúkhŭyě dō hihtŭlō’ phútě? ‘Pręlukayă aphúkhŭ’ ma ũpě?” A hé lahyă phúnuô.

³⁵ Yětōphuđrò Byacè Jesŭ hėlyă nĭdyé ané, “Tĕlĭ yěnuô a okuđpō ná thĭ taplōphú păprę. Bí tĕlĭ okuđpă ná thĭ akhěnuô, tarú cuđplehyă lahyă. Tĕkhĭ ki hyātuđ khyě thĭ pă. Kayă cuđ dō tĕkhĭklĕ tōpręnuô, a cuđtō bĭtĕnuô, a thěgně nĭdyé ané to. ³⁶ Thyáphú thĭ ki htwōhtya tĕlĭphú tahenuô, bí tĕlĭ okuđpă ná thĭ akhěyě, zŭe lahyă è ní~.” A hėbè htuođ phúnuô rò a hte-cuđ taphă uđkhókyă ná èthĭ.

Kayă Sōđ Tẹzŭtĕnyă

³⁷ Byacè Jesŭ dyéluđ pę cō èthĭ lŭ tēmę tẹprotęprya yětahe dō èthĭ mĕthėnyě cō tadŭrò a zŭe pănyăhĭ lŭ toto. ³⁸ Dō a zŭe phúyě to akhu-akhyě, atō lŭhó Pręprō Isaiah lėhéone angóyě,

“Kō~ phě, ũpě zŭehó pę hėsodōnyă pę ũ yěnuô tahe pę? Nẹ dyéluđ pėhó nẹ tẹprotęprya yě ná ũpěhó?” †† Pręprō Isaiah hėphúnuô.

³⁹ Mętĕhėrò èthĭ zŭebé to hėnuô, Pręprō Isaiah hėkuđpă,

⁴⁰ “Thyáphú èthĭ ki kăkhyětō tă lahyă Byacè tāmé, htuođto thyáphú èthĭ nōzasĭmĕ tă lahyă ané ná Byacè tāmé nuôrò, Byacè mękhĭhó èthĭ mĕthĕ, Byacè mępryĕhó èthĭ thěplō khukhyě èthĭ myáhtye cyă ná amĕthĕ to, èthĭ tanęplōbĕ lahyă ná athĕplō to.” ††† A hé phúnuô.

†† 12:38 Isaia 53:1 ††† 12:40 Isaia 6:10

41 Prèpɔ Isaiah héphúyě mètéhéro a myáhtyenó Byacé Jesú a taryědutyaryěhtú túrò a hé lúrilúkyá phúyě pré.

42 Manárò bínuòkhě kayá zúe rólělä Byacé Jesú. Judaphú khuklódu khusuhtú aklě tahenuô a zúekuô có lú có. Manárò théisě ná Pharisěophú tahe vễhtekyá èthi đố tặcốbẻ hỏklỏ rỏ, èthi hếsohte luốbủ pẻ ử ná atẻzủ to. 43 Mètéhéro, èthi thẻzủ nỏhtuthẻnỉ lahyá anẻ ná prẻlu kayá nuô adu lỏklỏ có ná a thẻzủ nỏhtuthẻnỉ anẻ ná Cỏmarya có.

Byacé Jesú Alặngỏ Ki Ciryá Ủ Pả

44 Yẻtỏphủởrỏ Byacé Jesú ẻtỏhtya, “Bỉ kayá tỏprẻprẻ zúe vả akhẻnuô, a zúe tú vả mậto, a zúe tuộkuỏhỏ prẻ đố a nỏhyảlyạ vẫy tỏprẻ hỏ. 45 Kayá đố a myáhtye vả nuô, a myáhtye kuỏhỏ prẻ đố a nỏlyạ vẫy tỏprẻ hỏ. 46 Thyáphủ lỏ~ kayá đố a zúe vả tahe ki opả tả đố tặkhỉklẻ tặmẻ nuô vả hyả lỉtakhẻhtya phú tẻlỉ tỏmẻ đố hekhu yẻnuôhỏ.

47 “Kayá tỏprẻprẻ ki nỉnuỏ vảlặvặngỏ rỏ a ki zúeto hẻnuô, vả ciryá lủ to. Mètéhéro, vả hyảlyạ đố hekhu yẻnuôma, vả ki hyả ciryá ử agnẻnuô mậto, vả ki hyả mẻlwỏhtekạ ử agnẻprẻ. 48 Kayá đố a htẻsủ vả rỏ a phẻsủ kuỏ vảlặvặngỏ to tahenuô, prẻciryá èthi a otỏprẻ. Mỏnyẻmỏthẻ đốkhẻlỏ tỏnyẻpả nuô, ngỏ đố vả hẻbẻ yẻtahe ki htwỏ èthi prẻciryá tẻ pả.

49 Mètéhéro, vả hẻbẻ yẻnuô, vả hẻbẻ ná vả taryẻshyosỏ nỉđủ nuô mậto. Mậto khỏnuô vả hẻbẻ phú vảphẻ đố a nỏhyả vẫy tỏprẻ nỏhẻbẻ vả nuỏprẻ. 50 Vả thẻgnẻ ná vảphẻ a tẻmekyặngỏ yẻnuô a thửcủ ử đố tẻhtwỏprẻ tacủprẻ. Phủnuỏrỏ vả hé phú vảphẻ nỏhẻ vả nuỏtahe prẻ.”

Byacé Jesú Sỉplỉ Pẻ A Khỏpacẻ Tahe Akhảduô

13 Bỉ tặcủotảlwỏpwẻ bẻtya híto akhẻnuô, Byacé Jesú thẻgnẻhỏ ná shuỏkhẻ đố a ki bẻ vỉkyá hekhu rỏ a bẻ kạ đố aphẻo nuô a hyátủhỏ. Rỏ a mỏnỉ a khỏpacẻ đố a o đố hekhu yẻtahe pwỏ~ tỏphủố có. A mỏ tuộ có èthi đố a tadủ có.

2 Bínuỏkhẻ Byacé Jesú ná a khỏpacẻ tahe e lahyá pả đỉ mỏhẻ. Rỏ Simonẻ Iscariot aphủkhủ Juda Iscariot yẻtỏprẻnuô, thyáphủ a ki isẻtặkyá Byacé Jesú agnẻnuô, khỉnẻricyạ khukló Satan hẻbẻnuỏ htuỏhỏ angỏ đố lủ thẻplỏkủ hỏ. 3 Byacé Jesú thẻgnẻđủhỏ ná aphẻ dyẻtặ htuỏlỏhỏ lủ tẻprỏpyạ shyosỏ đố tẻlỏ~ plỉ akhu hỏ. A thẻgnẻ ná a o đố Cỏmarya ohyả rỏ a ki kặkhẻ khyẻthýá đố Cỏmarya a o pả. 4 Phủnuỏrỏ a kahtỏ đố èthi lẻe đỉrẻ khảshẻyẻ rỏ a plwỏkyá a cặklỏhtủ htuỏrỏ a cỏma anyặtặ ná khuhtỏ lẻhtủthủ tỏba. 5 A mẻhtủ phủnuỏrỏ, a zủnuỏ htyẻ đố bẻlỏ taẻdu kủzặ tỏbẻ akủ rỏ a cáhtya sỉplỉ pẻ a khỏpacẻ tahe akhảduô. Rỏ a htủthủkyá pẻ èthi ná khuhtỏ đố a có đố a nyặtặkủ nuỏtỏba.

6 A cuốtỏ đố Simonẻ Petru a o rỏ a hẻsủ lủ, “Byacẻ nẻ kỉrẻ sỉplỉ vả khảduô ẻ?”

7 Rỏ Byacẻ Jesú hẻkặkhẻsủ lủ, “Vả cuốmẻ tuộ phúyẻ mamẻtẻhẻrỏ khỏnyáyẻ nẻ thẻgnẻ híto tadủrỏ tỏnyẻnyẻ pảnuô, nẻ thẻgnẻplỏđủ pả.”

8 “To~, nẻ bẻ sỉplỉnỉ vả khảduô taki~ to,” Petru hẻsủ lủ rỏ Byacẻ Jesú hé lủ, “Vả ki sỉplỉnỉ nẻ to hẻrỏ, nẻ htwỏ vả khỏpacẻ mậto.”

9 Rỏ Simonẻ Petru hé khyẻ, “Ki mẻphủnuỏrỏ, Byacẻ, sỉplỉ tú tả vả khảduô tặmẻ. Sỉplỉ tuộ pẻkuỏ lỏđủ vả takhu ná vả khukló yẻnuô.”

10 Rỏ Byacẻ Jesú hẻsủ kặkhẻ lủ, “Kayá đố a ilủ htuỏhỏ htyẻ tỏprẻnuô, anẻ tỏprẻlỏ a plỉlỏhỏ, a lo sỉplỉ prẻtủ akhảduô prẻ. Thỉ thẻplỏ mwỏplỉthỉplo lỏhỏ vả, manárò a mwỏplỉthỉplo lỏ pwỏ~ tỏprẻ to.” 11 Mètéhéro a thẻgnẻ ná ử kỉrẻ isẻtặkyá lủ tỏprẻ pả, túrỏ a hé ná thỉ mwỏplỉthỉplo lỏ pwỏ~ tỏprẻ to, a hé phủnuô prẻ.

12 Bỉ a sỉplỉ htuỏhỏ èthi khảduô akhẻnuô, a thyáhtya khyẻthýá acặklỏ rỏ a kặkhẻ onýa khyẻthýá đố akhảlẻ. Rỏ a sudyả èthi, “Vả mẻ pẻ thỉ phúyẻ nuỏma thỉ thẻgnẻplỏ lahyá ẻ?” A hé phủnuô. 13 “Thárá, tomaná, ‘Byacẻ,’ thỉ ẻ lahyá vả phủnuỏma atỏ prẻ, mẻtẻhẻrỏ vả htwỏ mặlakỏ phú thỉ ẻ vả nuỏnuỏ~. 14 Phủnuỏrỏ khỏnyáyẻ vả htwỏ thỉ Byacẻ thỉ Thárá có rỏ vả ki sỉplỉ pẻ thỉ khảduô kihẻrỏ thỉ tỏ sỉplỉ pẻkuỏ lủ khảduô tỏprẻ ná tỏprẻ nỉ~. 15 Vả mẻkyá pẻ thỉ lẻkrwỏ mẻbyábủ yẻtỏcỏ hỏ. Thỉ tỏ krwỏmẻkuỏ lahyá phú vả mẻ pẻ thỉ yẻnuô. 16 Vả hẻcỏcỏ thỉ, lulẻnuô aduklỏ ná abyacẻ tỏprẻ~ to. Kayá đố ử nỏ lủ yẻtỏprẻnuô aduklỏlỏ ná a nỏ lủ nuỏtỏprẻnuô a o tỏprẻ~ to. 17 Khỏnyá rỏ thỉ thẻgnẻ lahyá hỏ tẻyẻtahe hỏ. Thỉ ki ohtwỏprẻ krwỏmẻ tẻyẻtahe hẻnuô, thỉ ki nỉbẻ tẻsỏrỉ.

Byacé Jesú Hẻpɔ One Rẻ Đố Ủ Ki Isẻtặkyá Lủ Pả

(Matteo 26:20-25, Marko 14:17-21, Luka 22:21-23)

18 “Vả thẻ hé lỏplỉ thỉ pwỏ~ tỏprẻ phủnuô mậto. Lỏ~ thỉ đố vả nỏhtya yẻtahe nuỏma vả thẻgnẻ nỉdyẻ lỏ thỉ pwỏ~ tỏprẻ. Manárò thyáphủ lỉsẻsẻkủ héone ki lỏbảhtya agnẻnuô, ‘Kayá đố a etỏđỏtỏkuỏ tẻ ná vả yẻtỏprẻ thẻhte vả rỏ a tapẻ kặkhẻkyá hỏ vả ná akhảnuỏkyá hỏ.’ †

19 “Shẻ~ a htwỏhtyahỏ pảnuô, thyáphủ thỉ ki zúe ná vả ma Messia nuô tỏprẻhỏ nuỏrỏ, vả hẻsủlỏkyá pẻ hỏ thỉ khỏnyá hỏ. 20 Vả hẻcỏcỏ thỉ, kayá tỏprẻprẻ đố a ẻ-mỏsủ kayá đố vả nỏhyả ẻ yẻtỏprẻ nuỏma, a ẻmỏsủ hỏ vả hỏ. Kayá tỏprẻprẻ đố a ẻmỏsủ vả nuỏma a ẻmỏsủ hỏ prẻ đố a nỏhyả vẫy nuỏtỏprẻ hỏ.”

21 A hẻhtủ phủnuỏrỏ, a sỏryạ nyacỏ lủthẻplỏ rỏ a hẻhte luỏlỉkyá pẻ èthi, “Vả hẻcỏcỏ thỉ, đố thỉklẻ yẻnuô kayá đố a ki isẻtặkyá vả pảnuô a o tỏprẻ,” a hẻlỉkyá èthi phủnuô.

† 13:18 Li Htuthẻhtya 41:9

²² A khõpacě tahe myáotyá nı́dyé lỏ lủ tôprẻ ná tôprẻ rò a theứú hé bítẻ tôprẻ nuô, a tanẻplỏ lahyã to, a hte tapạ lỏplỉ có ethỉ. ²³ Dỏ a khõpacẻ akẻ dỏ a mọ nı́dyé nyacỏ lủ yẻtỏprẻnuô, a onyãphủ dỏ Byacẻ Jesủ khãshyẻ tỏkyẻ. ²⁴ Simonẻ Petru nuôcuỏ akhukỏ dỏ a onyãphủ lủ khãshyẻ nuôtỏprẻ rò a hé lủ, “Sudyã è nuô, a theứú hé maủpẻ?” A héhuô cuỏ lủ phủnuô.

²⁵ A taterẻ Byacẻ Jesủ rò a hé lủ, “Byacẻ, nẻ hé nuôtỏprẻ ma ủpẻ?” A sudyã lủ phủnuô.

²⁶ Byacẻ Jesủ hé lủ, “Vã tônủ khỏmủ tỏkyẻ dỏ ith-wỉbẻkủ rò và dyẻẻ ná lủ nuôtỏprẻ ma ehỏ.” A hétuỏ phủnuô rò a phẻ khỏmủ tỏkyẻ rò a tônủ dỏ ith-wỉbẻkủ rò a dyẻcuỏ ná Simonẻ aphủkhủ Juda Iscariot. ²⁷ Juda phẻtuỏhtuỏ khỏmủ, khỉnẻricyã khukỏ hyãnuỏ dỏ lủkủ.

“Nẻ kỉrẻ mẻ ỉtẻnuô, cuỏ mẻpryãmỏ,” Byacẻ Jesủ hé lủ phủnuô. ²⁸ Mamẻtẻhẻrỏ Byacẻ Jesủ cuỏ hẻtuỏ lủ phủyẻ mẻtẻ~ nuô, ethỉ o bỉ dỉrẻ khãshyẻ nuỏtahe thẻgnẻ tôprẻ~ to. ²⁹ Juda yỏ pủ pẻ ethỉrủ khukhyẻ, ethỉ tahehe nuô, a tanẻ lahyã prẻ ná Byacẻ Jesủ nõcuỏ iprỉ lủ ná tẻ dỏ a lo ná pwẻduẻ agẻ tomaná a nõcuỏ dyẻ lủ ná kayã sỏryãsỏpháphủ tahe tẻtỏcỏcỏ prẻ, a tanẻ lahyã phủnuô. ³⁰ Juda phẻtuỏhtuỏ khỏmủ, a htecuỏ có. Bỉnuỏkhẻ ma mỏkỉ hí hó.

Byacẻ Jesủ Héprỏ One Rẻ Petru Ná A Kỉ Htẻbỉkyã Lủ Pã
(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Luka 22:31-34)

³¹ Juda htecuỏ htuỏhỏ akẻnuô, Byacẻ Jesủ hé ethỉ, “Khỏnyãyẻ shuỏkhẻ hyãtuỏhỏ dỏ prẻlukayã aphủkhủ mặhỏ vãyẻ ki nỉbẻhỏ tẻtaryẻdu taryẻhtủ hó. Cỏmarya ki nỉbẻ dỉtủ tẻtaryẻdu taryẻhtủ dỏ prẻlu kayã aphủkhủyẻ a o hó. ³² Cỏmarya ki nỉbẻ dỉtủ a tẻtaryẻdu taryẻhtủ dỏ è o kihẻrỏ Cỏmarya ki mẻlỉmẻtakhẻ aphủkhủyẻ ná anẻ nỉdủ pã. A ki mẻlỉmẻtakhẻ có lủ khỏnyãcỏ.

³³ “Vãphủvãlyẻ thỉ, và otỏ nyẻkuỏpã ná thỉ tohỏ. Thỉ ki myápủthủ và pã. Phủ và hétuỏhỏ Judaphủ khuk-lỏkhuklyã tahenuô, và ki hé pẻ pỏ thỉ khỏnyãyẻ ná khẻlẻ dỏ và kỉrẻ cuỏ yẻnuô, thỉ cuỏcyãto.

³⁴ “Phủnuỏrỏ khỏnyãyẻ và ki mekyã thỉ ngỏ athẻ tỏmủ. Mọ nı́dyẻ lahyã lủ tôprẻ ná tôprẻ nỉ~. Phủ và mọ nı́dyẻ thỉnuô, thỉ bẻ mọ nı́dyẻ lủ tôprẻ ná tôprẻ. ³⁵ Thỉ ki mọ nı́dyẻ lủ tôprẻ ná tôprẻ hénuô, ủ pwỏ~ tôprẻ ki thẻgnẻ ná thỉ htwỏ và khỏpacẻ pã.”

³⁶ “Byacẻ, nẻ kỉrẻ cuỏ bítẻ tôphotẻ pã?” Simonẻ Petru sudyã lủ phủnuô.

Rỏ Byacẻ Jesủ hẻsủ lủ, “Khẻlẻ dỏ và kỉrẻ cuỏ yẻtỏphỏnuô, khỏnyãrỏ nẻ krwỏcuỏ cyã kuỏhỉ và to. Manárỏ nẻ ki krwỏcuỏ kuỏno và dỏkhyẻ pã.”

³⁷ “Byacẻ, và ki krwỏcuỏkuỏ nẻ khỏnyãrỏ a cuỏ cyã-tuỏtorỏ mẻtẻ? Vã o taritaryã onẻhỏ vãnẻ ná và ki thẻyẻ dỏ nẻgnẻhỏ yẻ.” A sudyã lủ phủnuô.

³⁸ Yẻtỏphỏrỏ Byacẻ Jesủ hẻsủ lủ, “Nẻ o taritaryã one hó nẻnẻ ná nẻ ki thẻyẻ dỏ vãgnẻ mặlakỏ hó ẻ? Vã

hẻcỏcỏ nẻ, bỉ shyẻphẻ i-uhtya tyahító nuô, nẻ ki htẻbỉkyãsủ † ủ ná và thẻgnẻnỏ è to thuỏphỏ có pã,” a hé lủ phủnuô.

Byacẻ Jesủ Ilỏ Thẻplỏ Mỏkyã Nı́dyẻ A Khỏpacẻ Tahe

14 Byacẻ Jesủ hé ethỉ, “Thẻplỏkủ thẻplỏkyã lahyã tằmẻ nỉ~. Zủe lahyã Cỏmarya rò zủekủ lahyã và nỉ~. ² Dỏ vãphẻ ahikủ nuô, hidỏkủ lẻo akẻlẻ o ẻnyacỏ. A ki omặto hẻrỏ, và cuỏ hé tuỏ thỉ mẻtẻ? Vã kỉrẻ cuỏ taritaryã one pẻ hó thỉ khẻlẻ tỏphỏ hó. ³ Vã cuỏ taritaryã pẻ htủ thỉ khẻlẻ tỏphỏ pã rò và hyã khyẻthyã dỏ thỉo pã. Thyáphủ thỉ ki kạ otỏkuỏ ná và bỉ và lẻkạ-o akẻlẻ yẻpãnuô rò, và hyã ẻkạ khyẻthyã dủ thỉ pã nỉ~. ⁴ Klyã dỏ và kỉrẻ cuỏ yẻtỏphỏnuô, thỉ thẻgnẻprẻ,” a hé ethỉ phủnuô.

Byacẻ Jesủ Ma Klyãcuỏ Dỏ Phẻ A O

⁵ Thomazo hé lủ, “Byacẻ, nẻ kỉrẻ cuỏtỏ bítẻ tỏphỏ nuô pẻ thẻgnẻto, phủnuỏrỏ pẻ cuỏ thẻgnẻ cyã klyã phủtẻ?”

⁶ Rỏ Byacẻ Jesủ hẻsủ lủ, “Vã ma klyã ná tẻmặtẻcỏ ná tẻhtwỏprẻ hó. Vã htwỏ pẻhỏ ủ klyãcuỏ dỏ phẻ a o akhu-akhyẻ, ủpẻpẻ~ bẻbẻ, a ki cuỏ dỉtủ ná và to hẻnuô, a cuỏtuỏ cyã dỏ phẻ a o tôprẻ~ to. ⁷ Thỉ ki thẻgnẻ tặtẻhỏ và hẻnuô, thỉ thẻgnẻ tuỏkuỏ dủhỏ vãphẻ hỏ. Cáhtya khỏnyãyẻ tặplehyãnuô, thỉ klyã thẻgnẻ nyãhỏ vãphẻ hó rò thỉ klyã myãhtẻnỏ nyã hó ẻ hó.”

⁸ Philipu hé lủ, “Byacẻ, nẻ ki dyẻluỏ pẻ tú pẻ ná phẻ hẻnuỏma pỏhỏ.”

⁹ Byacẻ Jesủ hẻsủ lủ, “Philipu, và otỏkuỏ ná thỉ nyẻkủ~ lả cỏhỏ rò ma nẻ thẻgnẻnỏ nyã và to ẻ? Kayã dỏ a myãhtẻnỏ và nuô, a myãhtẻnỏhỏ phẻ hó. Rỏ, ‘Dẻluỏ pẻ pẻ ná phẻ,’ nẻ cuỏhẻtuỏ phủnuô mẻtẻ?

¹⁰ Vã okủ dỏ phẻkủ rò phẻ okủ dỏ vắkủ nuỏma, nẻ zủe nyãto ẻ? Vã hẻbẻ thỉ yẻnuỏma, vãngỏ nı́dyẻdủ mặto. Vã mẻ tẻ yẻtahe nuỏma phẻ dỏ a o dỏ vắkủyẻ tôprẻ mẻnỉ lỏplỉ prẻ. ¹¹ Bỉ và hé pẻ thỉ ná và okủ dỏ phẻkủ rỏ phẻ okủ dỏ vắkủ yẻnuỏma, tarủ zủe lahyã. Thỉ ki~ zủelả và to hẻrỏ, patítadủ rò thỉ tỏ myã và mẻ tẻprỏtẻprỏ dỏ và dyẻluỏ htuỏhỏ nuỏtahe rò zủetẻ dỏ và hé pẻ thỉ yẻtahe nuô. ¹² Vã hẻcỏcỏ thỉ, kayã dỏ a zủe và tahenuô, a ki mẻtẻ dỏ và mẻtuỏhỏ yẻnuỏtahe pã. Vã kỉrẻ cuỏhỏ dỏ phẻ a o akhu-akhyẻ, a ki mẻdu mẻlyã mẻẻlỏ klỏpã có ná yẻtahe pã. ¹³ Dỏ vắkhủvắkhyẻ rò thyáphủ ủ ki mẻlỉmẻtakhẻhtya vãphẻ agẻnuô, thỉ kwítẻ ỉtẻtẻ~ bẻbẻ, thỉ ki kwỉ ná vắmwỉ hẻnuô, và ki dyẻ thỉ pã. ¹⁴ Thỉ kwỉ tẻtẻtẻ~ bẻbẻ, thỉ ki kwỉ ná vắmwỉ hẻnuô, và ki mẻpẻ thỉ phủ thỉ kwỉnuô pã.

† Tahehe nuô a hé ná sumwỏ

Jesů Ólyā Dó A Ki Nõhyă Pě Èthĩ Thě Săsě Byacè

¹⁵ “Thĩ ki mọ vă hêrò, thĩ ki nĩdă cűe vă tẹmekyăngọ tahe. ¹⁶ Vă ki kwihtya phẻ dỏ a ki thũtặ pẻ thĩ prẹmẹcwọ thĩ tởprẻ dỏ vă khălẻ yẻnuô pả. Rò a ki okuỏ ná thĩ tacủprẻ pả. ¹⁷ È ma mặhỏ Thě Săsě Byacè hó. È ki ithyóithya zũklyázũklỏ thĩ ná tẹmátẻcỏ yẻnuô pả. Prẻlu hekhuphủ tahe myáhtyenỏ lủ toto, thẻgnẻnỏ lủ toto akhu-akhyẻ, a ẻsủ lủ to pả. Manárò thĩ thẻgnẻhỏ lủ, mẻtẻhẻrỏ a ohtwỏprẻ tỏkuỏ ná thĩ rò a ki hyả dỏ thĩ thẻplỏkủ pả. ¹⁸ Vă dya-okryákyả thĩ to. Vă ki hyả khyẻthyả dỏ thĩỏ pả. ¹⁹ Taplỏphủ akủnuô, prẻlu hekhuphủ tahe myáhtye pả vă to. Manárò thĩrỏ, thĩ ki myáhtye vă pả. Vă htwỏprẻ akhu-akhyẻrỏ thĩ ki htwỏprẻ kuỏ pảpả. ²⁰ Bínuôtỏnyẻ pảnuô, thĩ ki thẻgnẻ ná vă o dỏ vảphẻ akủ rò thĩ o dỏ vắkủ rò vă o dỏ thĩkủ pả. ²¹ Kayả tởprẻprẻ dỏ a pủmanỉ vă tẹmekyăngọ yẻtahe, rò a krwỏ ohtwỏprẻ tahe nuỏma mặhỏ kayả tởprẻ dỏ a mọ mặhỏ vă hó. Kayả dỏ a mọ vă nuô vảphẻ ki mọnỉ lủ pả. Vảrỏ, vă ki mọnỉkuỏ ẻ pả rò vă ki dyẻluỏ shyẻklỏ cỏ ẻ ná vảnẻ pả.”

²² Yẻtỏphủỏrỏ Juda (Juda Iscariot mặtỏ) hẻ, “Byacẻ, nẻ thẻzủ dyẻluỏ pẻ pẻ ná nẻnẻ tadủrỏ mamẻtẻrỏ nẻ dyẻluỏ tuỏpẻkuỏ prẻlu hekhuphủ tahe to mẻtẻ?”

²³ Byacẻ Jesủ hẻsủ kạkhyẻ lủ, “Lỏ kayả dỏ a mọ vă tahenuô, a ki mẻ phủ vă hẻ lủ nuô pả. Vảphẻ ki mọnỉ ẻthĩ pả, rò pẻ ki hyả dỏ ẻthĩ a o pả rò pẻ ki hyả ẻsỏ o cỏ pẻhipẻphỷả dỏ a thẻplỏkủ pả. ²⁴ Kayả tởprẻprẻ dỏ a mọ vă to nuô, a nĩdă vă tẻithyóithya to. Ngỏ dỏ thĩ nỉhuỏ yẻtahe nuỏma vắngỏ nỉdủ mặtỏ. Mặdủ phẻ dỏ a nõhyả vă yẻtỏprẻ angỏ prẻ.

²⁵ “Bỉ vă okuỏpả ná thĩ khỏnyắkhẻ yẻ, vă hẻsolủ pẻhỏ thĩ tẻyẻtahe hó. ²⁶ Manárò, phẻ ki nõhyả pẻ thĩ prẹmẹcwọ thĩ Thě Săsě Byacẻ ná vắmwỉ pả. È ki ithyóithya pẻ thĩ tẻlỏ- pỉ pả, htuỏtỏ lỏ tẻ dỏ vă hẻtuỏhỏ thĩ tahenuô, a ki dyẻthẻnẻ kạkhyẻ khyẻthyả thĩ pả. ²⁷ Vă dyákyả pẻ thĩ thẻplỏ a tẻkacủkabẻ hó. Rỏ vă dyẻ pẻ hó thĩ vă tẻkacủkabẻ hó. Vă dyẻ thĩ yẻnuỏma athyáná prẻlukayả dyẻ thĩ nuỏtahe mặtỏ. Thẻplỏkủ thẻplỏkyả tả lahyả tắmẻ. Thẻisẻ tả lahyả tắmẻmẻ.

²⁸ “Thĩ nỉhuỏ htuỏhỏ vă hẻ thĩ, ‘Vă cuỏkyả thỉlẻ pả tadủrỏ vă ki kạtỏkuỏ khyẻthyả thĩ pả.’ Vă kỉrẻ cuỏ dỏ phẻ a o pả, vă hẻ thĩ phủyẻnuô, thĩ ki mọ vă hẻrỏ thĩ thẻkrủ prẻ, mẻtẻhẻrỏ vảphẻ nuô adukỏ ná vă.

²⁹ Shyẻ- a htwỏhtyahỏ pảnuô, thyáphủ thĩ ki zủ agnẻnuỏrỏ, vă hẻsỏ one pẻ cỏhỏ thĩ bí a htwỏhtya tyahỉ to yẻnuô hó. ³⁰ Vă ki hẻbẻ nyẻnyẻ ná thĩ nuỏma ashủỏakhẻ o ẻ pỏtỏhỏ. Khỉnẻricỷả khukỏ Satan dỏ a pỏ hekhu yẻtỏduỏnuô, a kỉrẻ hyảhỏ. A tẻtaryẻshyosỏ yẻnuô, a mẻ pẻ ná vă to. ³¹ Thyáphủ prẻlu hekhuphủ ki thẻgnẻhyả lahyả ná vă mọ phẻ agnẻnuô, vă mẻ tỏtủprẻ phủ phẻ mẻhyả vă ngỏ nuỏtahe prẻ.

“Cuỏ-! Pẻ htecuỏhỏ pỏ!”

Jesủ Ma Thỏbỉthẻmỏ Dỏ A Mặlakỏ Tỏmỏ

¹⁵ “Vă ma thỏbỉthẻmỏ dỏ a mặlakỏ tỏmỏ, vảphẻ ma prẻbyacẻ. ² Thỏbỉthẻphỷả dỏ a ẻcủ ná vă rò athẻaphỏ hteto tahenuô, ẻ ki pắkyả lỏ pả. Aphyả dỏ athẻaphỏhte tahenuô bẻbẻ, thyáphủ a ki thẻhte ẻhtyapỏ agnẻnuô a mẻlắkyả lỏke aphyả tahe. ³ Thĩ mwỏplỉbủphủ hó ná vắlắvắngỏ dỏ vă hẻ pẻ thĩ yẻ akhu-akhyẻ prẻ. ⁴ Oklỏsỏma lahyả dỏ vắkủ rò vă ki oklỏsỏma dỏ thĩkủ pả. Thỏbỉthẻphỷả tỏphỷáphỷả dỏ a osỏicủma ná vă to nuô, a thẻhtya cyả nỉdyẻdủ anẻ tỏphỷả- to. Phủnuỏhỏ thĩ ki oklỏsỏma dỏ vắkủ to hẻnuô, thĩ thẻhte bẻ cyả thỏthẻ dỏ a mặdủ mẻtẻryả yẻnuô tỏprẻ- to.

⁵ “Vă ma thỏbỉthẻmỏ, thĩ ma aphyả tahe. Kayả dỏ a ki-o kỉsỏ dỏ vắkủ rò vă ki-o kỉsỏ dỏ ẻthĩ akủ tahenuô, ẻthĩ ki thẻhtyaphỏhtya ẻnyacỏ pả. Mẻtẻhẻrỏ thĩ ki o ẻcủ ná vă to hẻnuô, thĩ mẻcyả tẻ tỏcỏ- to. ⁶ Kayả tỏprẻprẻ dỏ a oklỏsỏma dỏ vắkủ to nuô, athyáná thỏphỷả dỏ ử vỉhtekyả ẻ dỏ aklỏ, rò a nỏkyắkrắkyả tahe nuỏprẻ. Thỏphỷả phủnuô tahenuô, ử ihuỏtỏplỏ ẻ rò ử vỉnuỏkyả lủ dỏ mikủ rò ử ẻsủủkyả ẻ prẻ. ⁷ Thĩ ki oklỏsỏma dỏ vắkủ, rò vắlắvắngỏ ki osỏklỏma dỏ thĩkủ kihẻrỏ thĩ thẻzủkwỉ ẻtẻtẻ- bẻbẻ nuô, vă ki dyẻ thĩ pả. ⁸ Dỏ thĩ thẻhtyaphỏhtya ẻ thỏthẻ dỏ a mặhỏ mẻtẻryả yẻtahe akhu-akhyẻ, ử ki mẻlỉmẻtakhẻhtya vảphẻ pả. Dỏ thĩ thẻhtyaẻ phủnuô akhu-akhyẻ thĩ dyẻluỏhỏ ná thĩ htwỏ vă khỏpacẻ tahe hó.

⁹ “Vă mọkuỏ thĩ phủ vảphẻ mọ vă nuô, khỏnyắrỏ oklỏsỏma lahyả dỏ vă tẻmọ akủ yẻnuô nỉ-. ¹⁰ Thĩ ki nĩdă cűe vă tẹmekyăngọ yẻtahe hẻnuỏma thĩ oklỏsỏma hó dỏ vă tẻmọ akủ hó. Thĩ ki mẻ phủyẻ hẻnuỏma a thyáhỏ ná vă nĩdă vảphẻ angỏ rò vă oklỏsỏma dỏ a tẻmọkủ yẻnuô hó. ¹¹ Thyáphủ thĩ ki thẻluỏphỏphủ thyákuỏ phủ vă thẻluỏphỏphủ yẻ agnẻnuô, vă hẻsolủ pẻ hó thĩ hó. ¹² Mọ nỉdyẻ lủ tởprẻ ná tỏprẻ phủ vă mọ nỉdyẻ thĩ yẻnuô nỉ-, yẻma mặhỏ vă tẹmekyăngỏ hó.

¹³ Tẻmọ dỏ adukỏlỏ ná kayả tỏprẻprẻ dỏ a khyáthyẻkyả cỏ athẻ dỏ a khỏbỏthyỏ tahe agnẻnuô a o pả to hó. ¹⁴ Thĩ ki mẻ phủ vă mẻkyả thĩ ngỏ yẻ hẻnuỏma, thĩ htwỏhỏ vă khỏbỏthyỏ hó. ¹⁵ Vă ẻ pả thĩ ná lulẻ to hó, mẻtẻhẻrỏ lulẻ hẻnuỏma a thẻgnẻ nỉdyẻ kuỏ abyacẻ atẻmẻ ari-akỷả to. Vă ki ẻkhỏ hó thĩ ná thĩ ma vă khỏbỏthyỏ tahe hó, mẻtẻhẻrỏ lỏ- vă nỉhuỏ tẻ dỏ vảphẻ a o tahenuô, vă hẻsolủ pẻlỏhỏ thĩ hó. ¹⁶ Thĩ nwỏhtya vă mặtỏ. Vă nwỏhtya thĩ rò vă dyahtyahỏ thĩ dỏ thĩ ki htecuỏ lahyả rò cuỏ thẻhtyaphỏhtya ẻ lahyả. Vă dyahtyahỏ thĩ ná thĩ ki thẻicủmatủ lahyả dỏ atadủ. Thĩ ki mẻphủnuô túma thĩ kwỉ ẻtẻtẻ- bẻbẻ, thĩ ki kwỉ ná vắmwỉ hẻnuô, phẻ ki dyẻ thĩ pả. ¹⁷ Vă tẹmekyăngỏ yẻnuỏma mặhỏ mọ nỉdyẻ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ yẻnuỏhỏ.”

Prèlu Hekhupú Ki Thèhte Byacè Jesù A Khõpacě Tahe Pă.

¹⁸ “Prèlu hekhupú tahe ki thèhte thì hêrò tanęhtya tuõbè lahyă ná a thèhte rêhtuõhó vă nuô ní~. ¹⁹ Thì ki thyaná prèlu hekhupú yêtahe hénuô, a ki mọ nıdyé thì phú èthi kayă nıdũ nuôtahe pă. Manáro thì rò, thì khódũ ná èthi hó. Vă nwóhtekhókyă hó thì đõ prèlu hekhupú tahe aklẽ hó. Èthi thèhte thì akhăshyêkhăryă ma mậhó đõ thì yõ khódũ ná èthi hó, htuõto vă yõ nwóhtekhókyă hó thì ná èthi yẽ akhu-akhyêrò èthi thèhtethêhă hó thì hó. ²⁰ Thénęhtyabè lahyă ngọ đõ vă hé pè thì, ‘Lulé duklõlõ ná abyacè nuô a o tởprè~ to,’ yẽnuô ní~. Èthi męcyemęcũ htuõhó vă akhu-akhyê, a ki męcyemęcũ kuõ ke thì pă. Èthi ki cũe nıdă htuõhó văngó hénuô, a ki cũe nıdă kuõdũ thingó pă. ²¹ Thì htwõ vă khõpacě akhu-akhyê prèlu hekhupú tahe ki męcyê thì pă, mętehêrò èthi thęgnẽ lahyă phẽ đõ a nõhyă vă yẽnuô tởprè to. ²² Vă ki hyă hêsodõnyă pè èthi to kihénuô, Cómarya dya ná èthi tệthũ to. Manáro khõnyáyẽ vă hyă hêsodõnyă luõ pè èthi akhu-akhyê, aléhé siplẽ nıdyé angó ná atệthũ agnẽnuô a opă tòmũ~ to hó. ²³ Kayă đõ a thèhte vă nuô a thèhte tuõkuõhó văphẽ hó. ²⁴ Tèmę tẹprotẹprya đõ ỹ męcyă tởprè~ to yêtahe nuô, vă ki dyéluõ đõ èthi aklẽ to hénuô, èthi tệthũ o takhyă~ to. Manáro, khõnyáyẽ, èthi myáhtye tèmę tẹprotẹprya yêtahe rò a thèhte lõplĩ hó vă ná văphẽ hó. ²⁵ Manáro yẽnuôma, èthi męlõmębăhtya pèhó phú lisăsẽ héo htuõhó, ‘Vă mę thèhtethêhănõ èthi ná vãnẽ tởcõ~ to tadúro èthi thèhte vă.’ †

²⁶ “Vă ki nõhyă prēmęcwõtẹ đõ a o đõ phẽo yẽnuô tởprè đõ thì o pă. È ma tèmátęcó a Thê Săsẽ Byacè đõ a o đõ phẽ a o hyă. Shyé~ a hyătuõ pãnuô, a ki hêsoluõ pè thì ná vărivăkyă pă. ²⁷ Thì otõkuõ ná vă đõ akhăshyêkhẽ pă cõ akhu-akhyê thì bẽ hêsó pè kuõũ ná vărivăkyă ní~.”

16 “Thyáphú thì ki vıkyă tă thì tệtũtẹnyă tãmé nuô, vă hêsoluõ lõpẹ htuõhó thì tệtyetahe hó. ² ỹ ki vệtekyă thì đõ tęcõbèhõ tahe aklõ pă. Kayă đõ a męthyê thì tahenuô a tanę nıdyé ané, ‘Pè mę hó Cómarya atèmę hó,’ shuõkhẽ phúyẽnuô, a ki hyătuõ pă. ³ A cuõ mętuõ lahyă phúyẽ mętehêrò èthi thęgnẽnó phẽ tởphuõ~ to, htuõrò a thęgnẽnó vă tởphuõ~ to. ⁴ Shyé~ tậshuõtẹkhẽ hyătuõhó pă akhẽnuô, thì ki khyábè tęcýtẹcũ tahe pă. Thyáphú thì ki thénęhtyabè tuõ tẹ đõ vă dyêrò one thì tệtyetahe agnẽnuôrò, vă hêsó-one pè hó thì khõnyáyẽ hó. Đõ akhăshyêkhẽ nuôma vă yõ okuõ ná thì akhu-akhyê vă hêsoluõnó pèhĩ thì to.”

Thê Săsẽ Byacè Atèmę

⁵ “Khõnyárò, vă ki kạhó đõ prè đõ a nõhyă vă yêtõprè a o hó. ‘Nè kırıe cuõbítẹ tởphotẹ pãnuô,’ thì sudyă vă tởprè~ to. ⁶ Vă hêluõ pè thì phúyẽ rò thì thêplệthézõ lõplĩ cõ. ⁷ Ki hé lõlõ~ ngọ ma, vă cuõkyă thilẹ ma aryă klõlõ cõ đõ thignęcó, mętehêrò vă ki cuõ to hénuô, prēmęcwõ mậhó Thê Săsẽ Byacè yêtõprè hyă đõ thì to. Manáro vă ki cuõ hénuô, vă ki nõhyălyă ke lũ đõ thì o pă. ⁸ Bí Thê Săsẽ Byacè hyătuõhó pă akhẽnuô, a ki dyéthęgnẽ pè prèlu hekhupú tahe ná èthi mę tệthũ pă, htuõrò a ki dyéthęgnẽ pè pọ èthi ná tęcótẹtẹ aklyă pă. Htuõto, a ki dyéthęgnẽ pẹkuõpọ èthi ná Cómarya ki cırya èthi pă. ⁹ Đõ èthi zũe vă to akhu-akhyê, a dyéthęgnẽhó èthi ná èthi tệthũ o hó. ¹⁰ Mętehêrò, vă ki kạ đõ phẽ a o pă rò thì myáhtye pă vă to akhu-akhyê, Thê Săsẽ Byacè ki dyéthęgnẽplõ pè èthi ná tęcótẹtẹ aklyăaklõ pă. ¹¹ Cómarya cıryahó khınırıcyă khuklõ Sattan đõ a põ hekhu yêtõduõ hó akhu-akhyê, a dyé thęgnẽplõ pèhó prèlu hekhupú tahe ná Cómarya ki cırya èthi pă hó.

¹² “Tẹ đõ vă thézũ hé pè pọ thì tahenuô a o ẻlăpă, manáro thì thęgnẽplõbè lõhító. ¹³ Bí Thê Săsẽ Byacè đõ a dyéluõ tèmátęcó yẽ hyăpă akhẽnuô, a ki zũklyázũklõ pè thì ná lõ tèmátęcó nuôtahe pă. A ki hêsoluõ pè thì ná a tệtanę nıdũnuô mậto. A ki hêsoluõ pè thì phú a nıhuõ hyănĩ đõ Cómarya a o nuôtahe pă. A ki dyéluõ pè thì ná tẹ đõ a htwõhtya hító nuôtahe pă. ¹⁴ Đõ a hyă hêsoluõ pè thì ná lõ a nıhuõ tẹ đõ vảo nuôtahe akhu-akhyê, a ki męlımętakhẽ vă pă. ¹⁵ Lõ~ tẹ đõ a o ná phẽ tahe nuôma vătẹ lõ~ plĩ hó. Túrò vă hé pè thì ná Thê Săsẽ Byacè ki hyă hêsoluõ pè thì lõ~ a nıhuõ tẹ đõ vă o nuôtahe pă, phúnuô hõnuõ.”

Tệthẻplẻ Htwõhtya Tệthẻkrũ

¹⁶ “Nyệtyato pãma thì myáhtyenó pă vă to hó, manáro nyệtyato khyethyă pãma thì myáhtye khyethyă vă pă.”

¹⁷ A khõpacě tahehe nuô, a sudyă nıdyé lũ tởprè ná tởprè rò a hé lahyă, “A cuõ hé tuõ, ‘Nyệtyato pãma thì myáhtyenó pă vă to hó, manáro nyệtyato khyethyă pãma thì myáhtye khyethyă vă pă’ a hé phúyẽnuôma a thêhé angólasá phútẽ?” Htuõrò èthi hé lahyă, “‘Mętehêrò vă kırıe cuõ đõ phẽ a o hó,’ a hé phúnuôma a thézũ hé angólasá phútẽtẽ?” ¹⁸ Rò èthi ná èthi sudyă tadũ nıdyé pãlũ, “‘Nyệtyato pãma,’ a hé yêtõmũ nuôma a thêhé ítẽ? A thézũ hé matenuô, pè thęgnẽplõ htwópãto hó.”

¹⁹ Byacè Jesù thęgnẽ đõ èthi thézũ sudyă lũ tệtitẹkyă yẽ akhu-akhyêrò a hé èthi, “Vă hé pè thì, ‘Nyệtyato pãma thì myáhtyenó pă vă to hó, manáro nyệtyato khyethyă pãma thì myáhtye khyethyă vă pă,’ yẽnuô vă thê hé angólasá ítenuô thì sudyă nıdyé khyelũ tởprè

na tôprê vâhêto? ²⁰ Vă hécócó thĩ, bí prêlu hekhupú tahe ki thêkrúthêlô tapúlúsú có pã akhênuô, thĩ kinguõkihê lahyã pã. Dô vã khyábê têtçyêtêcû akhu-akhyê, thĩ ki thêplênêbê nyacó pã, manárò thĩ têtthêplênêbê yênuô a ki htwôhtya taplekhó péke thĩ ná thĩ têtthêluõphòphủ pã. ²¹ Athyaná prêmò phúo hósê nuô pã. Bí a hósê akhê, a khyábê têtôphásõryã tadúró bí aphúohó akhênuô, a sõtapyã a têtôphásõryã tahe, mêtêhêrò aphúoní pacêphú tôprê dô hekhuyê akhu-akhyê a thêkrúthêlô hyã pã. ²² Tê ki htwôhtya thyákuõdú ná thĩ phúyênuô pã. Khõnyãrò thĩ ki thêplênêbê pã, manárò vã ki myáhtye khyêthyá thĩ pã rò thĩ ki thêkrúthêlô nyacó pã. Htuõto ù phyékã cyã pã có thĩ têtthêkrúthêlô tôprê- cóto pã. ²³ Bínuôtõnyê pãnuô, thĩ sudyã pã có vã tôcô- to hó. Vã hécócó thĩ, thĩ ki kwĩ vãphê ìtêtê- bèbê, thĩ ki kwĩ ná vãmwi hénuô, vãphê ki dyê thĩ pã. ²⁴ Tuõkhõnyã yênuô, thĩ kwĩ ná vãmwi tôcô- to. Kwĩ lahyã, thĩ ki nĩbê pã. Rò thĩ ki nĩbê lóbã có têtthêluõphòphủ pã.

Têmpê Hekhu

²⁵ “Vã hébê pê thĩ têtçyêtahe ná ngókhákhô tahe. Manárò shuõkhê dô vã lo hébê pã ná ngókhákhô to nuô, a ki hyãtuõ pã. Vã ki hêluõlĩ pêlô thĩ ná vãphê ari-akyã pã. ²⁶ Bínuôtõnyê pãnuô, thĩ kwĩcóbêhtya lahyã ná vãmwi pã. Rò vã lokwĩ pê pã dô thĩgnê to. ²⁷ Mêtêhêrò vãphê mõi thĩ ná anê nĩdúcó. Dô thĩ mõi hó vã, thĩ zũenĩ hó vã ná vã o dô phê a o hyã akhu-akhyê, a mõi hó thĩ hó. ²⁸ Vã o dô phêo hyã rò vã hyãlyã dô hekhuyê. Khõnyãrò vã ki htekyã dô hekhuyê rò vã ki kãkhyê khyêthyá dô vãphê a o.” ²⁹ Yêtôphuõrò a khõpacê tahe hé lũ, “Khõnyã rò nê hébê pã ná ngókhákhô to rò a plõryálã. ³⁰ Pê sudyã tyahĩ nê tôcô- to tadúró nê thêgnê lõrêdúhó têt dô pê kírê sudyã nê nuõtahe hó. Phúnũrò khõnyãpê pê thêgnê ná nê thêgnê lõ têtçwõtôcô. Dô nê thêgnê phúyê akhu-akhyê, pê zũe ná nê o dô Cómarya a o hyãlyã mãyã hó.”

³¹ Rò Byacê Jesũ sudyã êthĩ, “Khõnyãrò thĩ zũe málakô hó nuõ-? ³² Manárò shuõkhê dô thĩ ki klyapruõklyapryã lõ pã, rò thĩ ki kãkyã lahyã dô thĩhi tôprê ná tôprê nuô, a ki hyãtuõ pã. Hétãtã- ma a hyãtuõ cóhó. Thĩ pwõ- tôprê ki dya-okyã túdú vã pã. Manárò vã otúdu mato, mêtêhêrò vãphê okuõ ná vã.

³³ “Thyáphú thĩ ki nĩbê têtthêplò kacúkabê agnênuô, vã hé pê htuõ lõ hó thĩ lõ- yêtahe hó. Dô thĩ htwôhtyahó têtôcô- tuõ ná vã akhu-akhyê, thĩ nĩbêhó thêplò a têtacúkabê hó. Dô hekhuyê yênuô, thĩ ki myáhtyebê ná têtçyãtêstê têtçyêtêcû pã, manárò dyashyodyasõ lahyã thĩ thêplò ní-. Vã mepê htuõhó hekhunêkhu a taryêshyosõ yêtahe hó.”

Byacê Jesũ Kwĩcóbê Nĩdyê Agnê

17 Byacê Jesũ héhtuõ phúyê rò a tútya dô mókhu rò a kwĩcóbê rò a kwĩ phúyê, “Phê-, shuõkhê hyãtuõhó. Thyáphú vã ki mêtímêtakhê htyaluõ nênuô, mêtímêtakhê mô vã mądú nê phúkhũyê. ² Mêtêhêrò thyáphú lõ- kayã dô nê dyê vã tahe ki nĩbê thêhtwõprê tacúprê agnênuô, nê dyê htuõlõhó vã têtaryêshyosõ dô vã ki pố lõ kayã yêtahe hó. ³ Cómarya mãmã tú nê tôprêprê, rò kayã dô a thêgnê nê rò a thêgnê ná vã ma Jesũ Kĩstũ dô nê plwõhyã lũ tôprê tahe nuõma mánhó têtthêgnê dô a dyê êthĩ thêhtwõprê tacúprê hó. ⁴ Vã mepê htuõlõ hó nê têtçmê dô nê nõmê vã nuõtahe akhu-akhyê, vã mêtímêtakhê hó nê dô hekhuyê hó. ⁵ Phê-, phú vã têtítêtakhê otõkuõ ná nê dô hekhuyê htwôhtya tyahĩto pã akhênuô, dyêkhyemô vã têtítêtakhê yênuô dô nênyêhyã khõnyãyê to.”

Byacê Jesũ Kwĩcóbê Pê Dô A Khõpacê Tahe Agnê

⁶ “Kayã dô nê nwóhtekho êthĩ dô hekhuyê rò nê dyê ná vã tahenuô vã dyêluõ pêhó êthĩ ná nê hó. Êthĩ tahe nuõma nêtê hó. Êthĩ tahenuô, nê dyê ná vã rò êthĩ nĩdã lahyã nengõ. ⁷ Khõnyãrò lõ- têt dô vãhê vãmê yê-tahenuô, a o dô nõo rò a hyã prênuô êthĩ thêgnê hó. ⁸ Mêtêhêrò, têtítêtakyã dô nê dyê vã nuõtahenuô, vã dyê ná êthĩ rò êthĩ phyêsũ htuõhó. Êthĩ thêgnê tãtê hó ná vã o dô nê o hyã rò êthĩ zũe ná nê nõhyã vã. ⁹ Vã kwĩcóbê pê dô êthĩ agnê. Vã kwĩcóbê pê prêlu hekhupú nuõtahe agnê mato. Manárò kayã dô nê dyêhó vã tahenuô, nêtê akhu-akhyê, vã kwĩcóbê pê dô êthĩgnê. ¹⁰ Lõ- a o ná vã tahenuô, nêtê hó, rò lõ- a o ná nê tahenuõma, vãtê hó. Vã nĩbê dítú têtítêtakhê dô êthĩ o. ¹¹ Vã o tadú pã dô hekhuyê to, manárò êthĩ yê-tahe ki o tadúpã dô hekhuyê pã. Vãrò, vã ki kãkhyê khyêthyá dô nê o pã. Kõ- Phê sãse! Thyáphú êthĩ ki olũ ná thêplò tômê- cũ phú vã ná nê olũ ná thêplò tômê- cũ akũnuô, takótakê bínĩdũ êthĩ ná nêmwĩ dô aproapryã, nêmwĩ dô nê dyê vã yênuô ní-. ¹² Bí vã otõkuõ ná êthĩ akhênuô, vã takótakêbĩ nĩdyê êthĩ hó, vã opô myákhwenĩ êthĩ ná mwĩ dô nê dyê vã nuô hó. A lamékã ná tôprê- to. Thyáphú lisãse ki lóbãhyã agnênuô, a lamékã túprê kayã nuõtôprê dô ù dya one nyãhó è dô a ki pyenyã pã nuõtôprê túdú prê.” ¹³ “Vã hyãhó dô nê o khõnyã hó. Thyáphú êthĩ ki olóbã ná têtthêluõphòphủ agnênuô, bí vã opã bí hekhuyê akhê, vã hêluõ pê hó êthĩ ná têtçyêtahe hó. ¹⁴ Vã dyêthêgnê pêhó êthĩ ná nêlãnengõ, rò kayã dô a zũe vã to tahenuô, a thêhtethêhã lõ êthĩ mêtêhêrò phú vã oícútõ ná hekhuyê to nuô, êthĩ thyákuõ hó ná vã akhu-akhyê, ù thêhtethêhã lõ êthĩ. ¹⁵ Vã kwĩcóbê ná phyêhte taphãkyã êthĩ ná hekhuyê phúnũ mato. Mátõkhõnuô, vã kwĩcóbê ná nê ki takótakê bínĩ êthĩ ná kayãcyê

kayāricyā dō ũ é lū ná Satan yēnuô tôduô. ¹⁶ Phú và oícũtō ná hekhū to nuô, êthĩ thyákuôđũ ná và hỏ. ¹⁷ Mēsāsē khòđũ êthĩ ná nệlặnệngộ dố ácỏ yēnuô ní. ¹⁸ Phú nệ nõhyả và dố hekhū yēnuô, và nõcuôhỏ êthĩ dố hekhuphủ yếtahe a o hỏ. ¹⁹ Thyáphủ êthĩ ki besāsē kuô lahyả athè ná nệlặnệngộ a tẹmátẹcỏ yēnuô rỏ, và dyélyạ lỏlặtakli htuôhỏ và thềtwỏprẹ dố êthĩ akhặlệ hỏ.”

Byacè Jesũ Kwícỏbẻ Dố Prẹũtẹphủ Tahe Agnẻ

²⁰ “Vả kwícỏbẻ pẹ tú và khỏpacẻ yếtahe agnẻnuô mặ-tọ. Êthĩ yếtahe cuỏ khyáthẻ pả rỏ kayả dố a nệhuỏ rỏ a zũenyạe kạ kuỏ và pả tahe agnẻbẻbẻ, và kwícỏbẻ pẹ tộkuỏ lỏ dố êthĩngẻnẻ. ²¹ Kỏ~ phẻ, phú nệ o dố vắkũ, rỏ và o dố nệkũ yēnuô, thyáphủ êthĩ lỏ~ plỉ ki okuỏđũ lũ ná thềplỏ tởmẻtuỏ rỏ, và kwỉ thềđộhtya hỏ nệ hỏ. Htuỏto thyáphủ prẹlu hekhuphủ tahe ki zũe ná nệ nõhyảlyạ và nuỏrỏ, và kwícỏbẻ ná êthĩ ki okuỏđũ dố pẹkũ ní. ²² Thyáphủ êthĩ ki olũ ná thềplỏ tởmẻ~ cũ phú và ná nệ olũ ná thềplỏ tởmẻ~ cũ akũnuô rỏ, và dyẻ hỏ êthĩ tẹlặtẻtakhẻ dố nệ dyẻ và yēnuô hỏ. ²³ Thyáphủ êthĩ ki thềplỏ ícũryả lũ tởmẻtuỏ agnẻ, htuỏ-to thyáphủ prẹlu hekhuphủ tahe ki thềgnẻhyả ná nệ nõhyảlyạ và, rỏ nệ mọnỉ prẹ dố a zũe và tahe phú nệ mọnỉ và nuỏrỏ, và o dố êthĩ akũ rỏ nệ o dố vắkũ.” ²⁴ “Kỏ~ Phẻ, kayả dố nệ dyẻ ná và yếtahenuô, và o bítẻ tởphonuô, và thềzũ é okuỏ êthĩ bínuô. Vả thềzũ dố êthĩ ki myáhtye và tẹlặtẻtakhẻ dố nệ dyẻ và yếtahe, mẹtẻhẻrỏ, nệ mọ pả và dố pẹ byályạ tyahỉ hekhū to akhẻ pả cỏ.” ²⁵ “Phẻ dố ácỏate~, prẹlu hekhuphủ tahe thềgnẻ nệ to tadủrỏ và thềgnẻ nệ, htuỏto kayả dố a zũe và yếtahe thềgnẻ ná nệ nõhyả và. ²⁶ Thyáphủ nệ tẹmọ vắyẻ ki o dố êthĩ akũ, htuỏto thyáphủ và ki okuỏ dố êthĩ akũ agnẻnuô, và dyẻthềgnẻ pẻhỏ êthĩ ná nệ, rỏ và ki dyẻthềgnẻ plehyả pẹ pộ êthĩ ná nệ pả,” Byacẻ Jesũ kwícỏbẻ rỏ a hé phủnuô.

Ủ Isẻặkyả Byacẻ Jesũ Rỏ Ủ Pủ Lũ

(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Luka 22:47-53)

18 A kwícỏbẻ htuỏrỏ è ná a khỏpacẻ tahe hte-cuỏbẻ Kidro lyặzặkrả nuỏtỏbỏ. Dố lyặ bẻẻ nuô, olivaphẻ prẻlẻ otỏlẻ. Rỏ è ná a khỏpacẻ tahe cuỏnuỏ lahyả bínuô.

² Byacẻ Jesũ ná a khỏpacẻ tahe cuỏ myáhtye tặsủ tamỏmỏ nỉdyẻ lũ bí khặlẻ nuỏtỏphỏ akhū-akhựẻ, Juda dố a isẻặkyả Byacẻ Jesũ yẻtỏprẻnuô, khặlẻ nuỏtỏphỏ ma a thềgnẻ prẻ. ³ Phủnuỏrỏ, Juda cuỏ dố prẻnuô tỏlẻkhu. Rỏ bwídukhū tahe ná Pharisẻophủ tahe nõhyả tộkuỏ Roma klyẻphủ tahe ná klyẻphủ dố a opộ tẻlủhỏđu nuỏtahe ná Juda. Êthĩ phẻyẻhảnỉ mikỏ thỉtahe, mikyả tarẻbỏ tahe ná takuỏtabẻ tahe.

⁴ Tẻ kírẻ htwỏhtya anẻ ná Jesũ phứtẻ nuô, a thềgnẻ lỏplỉ akhū-akhựẻ a hyặtỏ êthĩ rỏ a sudyả êthĩ, “Thỉ myápủ ửẻ?”

⁵ Êthĩ hẻsủ lũ, “Pẻ myápủ vỉ Nazarẻphủ Jesũ,”

A hé rỏ Jesũ hẻsủ êthĩ, “Vả ma ehỏ.” Rỏ Juda dố a isẻặkyả lũ nuỏtỏprẻ ihtỏ tộkuỏ ná êthĩ bínuô. ⁶ Bí Byacẻ Jesũ hé êthĩ, “Vả ma ehỏ,” akhẻnuô, êthĩ thyẻkạkhyẻ rỏ a lakhủtặ lỏ dố hekhū.

⁷ Yẻtỏphủrỏ Byacẻ Jesũ sudyả khyẻthyả êthĩ, “Thỉ myápủ ửẻ?”

Rỏ êthĩ hẻsủ, “Pẻ myápủ vỉ Nazarẻphủ Jesũ,” a hẻsủ lahyả phủnuô.

⁸ “Vả hétuỏhỏ thỉ ná và ma ehỏ. Thỉ ki myápủ mặ và hẻrỏ plwỏkạkyả kayả dố aruỏ nuỏtahe,” a hẻsủ êthĩ phủnuô. ⁹ Tẻhẻbẻ yẻtỏmủnuô, a mẻ lỏbảhtya ngộ dố a hétuỏhỏ, “Kayả dố nệ dyẻ và tahenuô, a lamẻkyảnỏ tỏprẻ~ to,” yẻnuỏhỏ.

¹⁰ Yẻtỏphủrỏ Simonẻ Petru dố a phẻyẻhảnỉ nẻ tỏbẻ yẻtỏprẻ báhte anẻ rỏ a pặtủkyả bwídukhủlỏ a prẻmetẻphủ tỏprẻ a khặlẻkuỏ dố cỏhtwỏ tỏkyẻ. Kayả yẻtỏprẻnuô amwỉ ná Malko.

¹¹ Rỏ Byacẻ Jesũ hé Petru, “Ryặnuỏ dwỏkyả nẻ nẻ dố aklokũ nuô. Tẻcyẻtẻcủ abẻlộ dố vắphẻ nõỏ vắyẻ nuỏma, và tỏ ỏ nyả to ẻ?”

Ủ Éhyả Byacẻ Jesũ Dố Anna Anyẻhyả

(Matteo 26:57,58, Marko 14:53,54, Luka 22:54)

¹² Htuỏrỏ Roma klyẻphủ ná êthĩ klyẻkhumỏlỏ tỏprẻ ná Juda klyẻphủ dố a opộ tẻlủhỏđu tahe pủ cỏklỏma lỏ Jesũ. ¹³ Rỏ a é cuỏ rẻlỏ lũ dố Anna ahi. È ma Caipha aprẻ. Caipha ma bínuô tỏnakũ a htwỏ bwídukhủlỏ hỏ.

¹⁴ Caipha ma kayả tỏprẻ dố a dyẻ thềgnẻcwỏ pẻ Judaphủ khukỏlỏkhuklyả tahe, “Phủ~ ná kayả lỏ~ plỉ ki thyẻlỏ nuô, kayả yẻtỏprẻ ki thyẻkyả nuỏma aryắklỏ” a hé phủnuô.

Petru Htẻbíkyả Ná Vả Thềgnẻnỏ Jesũ To.

(Matteo 26:69-70, Marko 14:66-68, Luka 22:55-57)

¹⁵ Simonẻ Petru ná Jesũ a khỏpacẻ dố aruỏ tỏprẻnuô, a krwỏcuỏkuỏ Byacẻ akhyẻ. A khỏpacẻ dố aruỏ yẻtỏprẻnuô, bwídukhủlỏ yẻtỏprẻ thềgnẻ tặtẻ lũ akhū-akhựẻ a cuỏnuỏkuỏ ná Byacẻ Jesũ dố bwídukhủlỏ yẻtỏprẻ ahi vỉkũ. ¹⁶ Manỏrỏ Petru ihtỏ okyả dố lỏkadắklỏ prẻ. A khỏpacẻ dố aruỏ dố bwídukhủlỏ thềgnẻ lũ yẻtỏprẻnuô, a htekyẻ rỏ a htehẻ prẻopộ lỏkadả prẻmỏphủ yẻtỏprẻ rỏ a ẻnuỏ Petru yẻ dố hivỉkũ.

¹⁷ Prẻmỏphủ opộ kadả yẻtỏprẻ hé Petru, “Nẻ ma nẻ otộkuỏ dố Jesũ hẻnuô tỏprẻ a khỏpacẻ nuỏtahe akẻ tỏprẻ hỏ, vắhẻto?” Rỏ a hẻsủ lũ, “Vả mặto.”

¹⁸ Yỏ kẻrỏ rỏ prẻmetẻphủ tahe ná klyẻphủ dố a opộ tẻlủhỏđu tahe ihtỏswỉ tava lỏplỉ mi. Rỏ Petru ihtỏswỉ tộkuỏ mi ná êthĩ.

Bwídukhułó Tôprè Cemyá Jesů

(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Luka 22:66-71)

¹⁹ Bwídukhułó nuôtôprè sudyámyá Jesů ná a khõpacě tahe ari-akyá ná a tètíyõithya tahe ari-akyá.

²⁰ Byacè Jesů hêsũ lũ, "Vã ithyõhuõ ithyõthwénõ ná ũ to, vã ithyõlãithyõlĩ ũ dõ kayã pwõ- tôprè anyěhyã prě. Lõ- Judaphú tahe lěhyã myáhtye tãsũ nĩ lũ akhãlě dõ tětõbě hõkũ nuõ bèbè, dõ tětũtyã hõkũnuõ bèbè vã ithyõ ũ pwõ- tôphuõ cõ. ²¹ Phúnũõrò nẹ cuõ sudyãtuõ vã mětě? Sudyãkuõ kayã dõ a nĩhuõ vã tètõnyã nuõtahe kõkõ. Vã dõnyã pẹ èthĩ kryã- mětě nuõ, a thěgně lõplĩ prě," Byacè Jesů hékãkhyěsũ èthĩ phúnũõ.

²² Bí Byacè Jesů hé phúyě akhẽnuõ, klyěphú opõ tětũhõdu dõ a ophũ bí lũkhãshyẽ nuôtôprè plyã lũ khãlĩshyẽ rò a hé lũ, "Nẹ cuõ hêsũtuõ bwídukhułó yětôprè phúnũõ mětě?" A hé lũ phúnũõ.

²³ Byacè Jesů hêsũ lũ, "Vã ki hé thũ hěrõ a thũkryã- ãtẽnuõ, zũlũõ pemyá vã, a ki tõ hěrõ mamětěrõ nẹ cuõ plyãtuõ vã khãlĩshyẽ mětě?" A hêsũ lũ phúnũõ.

²⁴ Htuõrõ Anna cõklõma pãprě lũ rò a nõthũcuõ ũ ná Jesů dõ bwídukhułó Caipha hé yětôprè a o.

Petru Htébĩkyãkhyě Jesů

(Matteo 26:71-75, Marko 14:69-72, Luka 22:58-62)

²⁵ Simonè Petru iswílẹ tadũpã mi bínũõ. Rõ kayã dõ aruõ tôprè hé lũ, "Nẹ ma èkhõpacě vãherto?" A sudyã lũ.

Rõ a hé kãkhyěsũ, "Vã mã náto."

²⁶ Bwídukhułó a prēmētēphũ dõ apuõvyã ná Petru pãtũ lũ khãlẽkuõ nuôtôprè sudyã lũ, "Vã myáhtyenõ nẹ dõ olivaphè tarékũ nuõrõ nẹ otõkuõ ná Jesů vãherto?" A sudyã lũ phúnũõ. ²⁷ Petru htésũ bíkyã khyěthyã ná vã mãto a héhtuõhtuõ ná shyěphě i-uhtya.

Ũ Écuõ Byacè Jesů Dõ Khwĩ Pilato Nyěhyã

(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Luka 23:1-5)

²⁸ Yětõphuõrõ Judaphú tahe o dõ Caipha hi rò a écuõ lahyã Byacè Jesů dõ Roma Khwĩ Pilato hõkũ. Èthĩ écuõ lũ bí mõi rõmũ akhẽnuõ. Judaphú tahe thézũ o mwõ- plĩthĩplo lahyã anẹ phũ èthĩ tětõbě lěklõlěkhyã o nuõ. Phúnũõrõ èthĩ nuõ lahyã dõ Khwĩ Pilato hõkũ to, mětěhěrõ èthĩ ki nuõ hẽnuõ, ũ dyée èthĩ tětõwõp- wě asèe mõi yẽnuõ to. ²⁹ Phúnũõ akhu-akhyě, Khwĩ Pilato hte dõ hõklõ rò a myáhtye hẽbèsũ ná èthĩ rò a sudyã èthĩ, "Thĩ cuõ dyatětũ lũ ná ãtẽ akhu-akhyě tẽ?"

³⁰ Èthĩ hêsũ, "A ki mětũ tẹ to rò pẹ ẽhyã lũ dõ nẹo takhyã- to," a hêsũ lũ phúnũõ.

³¹ Khwĩ Pilato hêsũ èthĩ, "È cuõ nĩdyédũ lahyã rò cĩryã nĩdyédũ lahyã phũ thĩ tětíyõtětíyã onuõ."

Manãrõ Judaphú tahe hêsũ lũ, "Pẹ taryěshyõsõ dõ pẹ bè cĩryã thyěkyã kayã nuõ, a oto," a hêsũ phúnũõ. ³² A hé lahyã phúyě ma thyáphũ a ki lõbãhtya phũ Byacè

Jesů héone hékhoxyã ná a kírě thyě phútě tõtõ pã nuõhõ.

³³ Phúnũõrõ Khwĩ Pilato nuõ dõ ahõkũ rò a nõẽnuõ ũ ná Byacè Jesů rò a sudyã lũ, "Nẹ ma Judaphú akhwĩ tôprè mãlakõ ẽ?" phúnũõ.

³⁴ Byacè Jesů hêsũ lũ, "Yẽma nẹ tětãnyẽ héhte nĩdyédũ ẽ? Mãtorõ kayã tôprèprè hyãdyã pẹ nẹ ná vãrikyã ẽ?" A sudyã kãkhyěsũ lũ phúnũõ.

³⁵ Rõ Khwĩ Pilato hé lũ, "Nẹ tanẹ vã ná Judaphú ò? Prě dõ a thũhyã nẹ dõ vão tahe nuõma nẹ myēcõphũ nĩdũ ná nẹ bwídukhu nĩdũ nuõtahe prě. Nẹ cuõmětũ kryã- ãtětẽ?" Khwĩ Pilato sudyã lũ phúnũõ.

³⁶ Byacè Jesů hêsũ lũ, "Vãhtyěvãkẹ ma bí hekhuyě mãto. Ki a mã bí hekhuyě hẽnuõ, thyáphũ vã ki tuõdõ Judaphú a khuklõkhuklyã yẽtahe a takhukũ tãmẹ nuõ, vãkhõ dõ a krwõkuõ vã tahe ki vũsũ htuõhõ èthĩ kõ. Phúnũõrõ vãhtyěvãkẹ ma bí hekhuyẽnuõ mãto." A hé phúnũõ.

³⁷ Khwĩ Pilato hé lũ, "Ki héphúnũõ hěrõ nẹ htwõ khwĩ tôprè hõ nuõ?" A sudyã lũ phúnũõ.

Byacè Jesů hêsũ lũ, "Vã ma khwĩ tôprè mãlakõ phũ nẹ hé nuõhõ. Thyáphũ vã ki hêsopẹ ũ ná tēmãtětõ nuõrõ, vã hyã opacělyã dõ hekhuyě hõ. Lõ- kayã okuõ dõ tēmãtětõ tõkyẽ tahenuõ a ki nĩdã vãngõ pã." A hé phúnũõ.

(Matteo 27:15-31, Marko 15:6-20, Luka 23:13-25)

³⁸ Khwĩ Pilato sudyã lũ, "Tēmãtětõ ma ãtětẽ?" phúnũõ. Rõ Khwĩ Pilato htetõ khyěthyã dõ Judaphú yẽ- tahe a o rò a hé èthĩ, "Vã kírě cĩryã è agnẽnuõ vã myáhtye atětũ tõtõ- to." A hé èthĩ phúnũõ.

³⁹ "Manãrõ phũ thĩ tětõbě alěklõ o ná bí thĩ mēhõ tětõwõp- wě akhẽnuõ, vã plwõhte pẹ thĩ kayã tã dõ htõkũ tôprè pwõ- tôphuõ. Phúnũõrõ ma thĩ thézũ plwõhtekyã 'Judaphú akhwĩdu yětõprè' ẽ?" A sudyã èthĩ phúnũõ.

⁴⁰ Rõ èthĩ èhtõtíyã lahyã, "Plwõhte to. Plwõhte dõ Barabba nuõ," a hé lahyã phúnũõ. Barabba ma prępũphe zéplée ãtẹ tôprè.

19 Phúnũõrõ Khwĩ Pilato é Byacè Jesů rò a nõmũ ũ ná suplye ipĩ. ² Klyěphũ tahe ikhu tãvã thõshyãmõ thyánã khuklwõ nuõrõ a klwõhtya pẹ ná Jesů. Rõ a thyáhtya pẹ lũ cãwõ taphèõhtũ dõ athyánã khwĩ lěthyã yětõba htuõrõ, ³ a hyãtõ lũ rò a hyãhẽ kãkhyěkhyě hyãnyẽnyẽlũ, "Kõ- Juda akhwĩdu, ohtwõprè mõi nyẽ htũdũ ní-!" A hé lavilavõ kanĩkano htuõ lũ phúnũõ rò èthĩ plyã lũ khãlĩshyẽ.

⁴ Khwĩ Pilato hyãhte khyěthyã rò a hé Judaphú tahe, "Thyáphũ thĩ ki thěgně lahyã ná vã cemyã è rò vã myáhtye a mē tětũ tõtõ- to agnẽnuõ, vã ki èhtelũõ pẹ khyěthyã thĩ býyẽ." ⁵ Byacè Jesů klwõhtenĩ khuklwõ thõshyã rò thyáhtenĩ cãwõ taphèõhtũ tõba rò htetõ èthĩ. Rõ Khwĩ Pilato hé èthĩ, "Yělẽ, è ma kayã nuôtôprè hõ." A hé èthĩ phúnũõ.

⁶ Bwídukhu tahe ná klyěphú dǒ a opǒ tǝlǝhǒdu tahe myáhtye lǝlǝ, “Mǝthyěhtyakyǎ è dǒ krusu díkè hihtǝlǝ nuǒ, mǝthyěhtyakyǎ è dǒ krusu díkè hihtǝlǝ nuǒ,” a ǝhtǝhtya lahyǎ phǝnuǒ.

Manǎrǝ Khwí Pilato hé ǝthǝ, “ǝcuǝ nǝdyédǝ lahyǎ rò mǝthyěhtya nǝdyédǝ lahyǎ dǒ hihtǝlǝ nuǒ. Dǒ vǎgnǝ rò, tǝthǝ dǒ vǎ ki cirya è nuǒ, vǎ cemýǎ è rò vǎ myáhtye tǝcǝ~ to,” a hé ǝthǝ phǝnuǒ.

⁷ Judaphú tahe hé tadǝ lahyǎ, “Pǝ tǝthyótǝhtya o ná è bǝhtye prǝ, metǝhǝrǝ a dákwǝ lya nǝdyé ané ná vǎ ma Cǝmarya aphúkhǝ, a hé nǝdyé ané phǝnuǒ.” A héhtya tadǝ lahyǎ phǝnuǒ.

⁸ Khwí Pilato nǝhuǝ pǝ ngǝphúyǝ rò a lé thǝisǝ hyǎshyoshyo. ⁹ A kǝ kanuǝ khyěhtya dǒ ahǝkǝ rò a nuǝ sudyǎ Jesǝ, “Nǝ obítǝ hyǎ?” Manǎrǝ Jesǝ hékǝkhyěsǝ lǝ tǝcǝ~ to. ¹⁰ Rǝ a hé Jesǝ, “Nǝ hékǝkhyěsǝ vǎ tǝcǝ~ to metǝ? Vǎ nǝbǝ tǝtaryěshyosǝ dǒ vǎ ki plwǝkyǎ nǝ ma a nǝnǝ, mǝtorǝ vǎ ki mǝthyěhtyakyǎ nǝ dǒ hihtǝlǝ nuǝma a nǝnǝ prǝ nuǝma nǝ thǝgnǝ to ǝ?” A hé lǝ phǝnuǒ.

¹¹ Rǝ Byacǝ Jesǝ hǝsǝ lǝ, “Cǝmarya ki dyétǝ nǝ taryěshyosǝ yǝ tonuǒ, nǝ nǝbǝ cyǎ to. Phǝnuǝrǝ kayǎ dǒ a dyétǝkyǎ vǎ dǒ nǝ takhukǝ yǝtahenuǒ, atǝthǝ duklǝlǝ pǎ có ná nǝ.”

¹² Cáhtya bí a héhtuǝ phǝnuǒ rò, Khwí Pilato yácǝ myápǝ klyǎ dǒ a ki plwǝhtykyǎ Jesǝ. Manǎrǝ Judaphú tahe ǝhtǝ plehyǎ tadǝpǝ, “Nǝ ki plwǝhtykyǎ kayǎ nuǝtǝprǝ héma, nǝ ma Khwí Caesare akhǝbǝthyǝ mǝto. Kayǎ tǝprǝprǝ dǒ a dákwǝ lya nǝdyé ané ná khwí nuǒ, mǝhǝ kayǎ dǒ a htǝsǝ Khwí Caesare hǝ.”

¹³ Bí Khwí Pilato nǝhuǝ ǝthǝ héphúyǝ akhǝnuǒ, a ǝhte Jesǝ rò a onyǎtǝ dǒ tǝcirya léonyǎ khǎlé dǒ ǝ é, ǝ byáhtye kayǎ lécuǝ ná lǝ. Hebreo ngǝ ma a hé, Gab-batha. ¹⁴ Bínuǝ tǝnyǝ ma atǝ bí mǝhtuǝkhǝ ǝ tari one tǝcuǝtalwǝpwǝ agnǝ nuǝtǝnyǝ.

Rǝ Khwí Pilato hé Judaphú tahe, “Yǝlé thǝkhwí,” a hé ǝthǝ phǝnuǒ.

¹⁵ Manǎrǝ ǝthǝ ǝhtǝhtya lahyǎ, “Mǝthyěkyǎ è, mǝthyěhtyakyǎ lǝ dǒ krusu díkè hihtǝlǝ nuǒ.”

Rǝ Khwí Pilato sudyǎ ǝthǝ, “Thǝ thǝzǝ nǝ mǝthyěhtyakyǎ vǎ ná thǝkhwíyǝ dǒ krusu díkè hihtǝlǝ ǝ?”

Rǝ bwídukhu tahe hé, “Pǝ khwí oprǝtǝ Khwí Caesare tǝprǝ tuǝ. Pǝkhwí dǒ aruǝ ma a o tǝprǝ~ to,” ǝthǝ hé lahyǎ phǝnuǒ.

¹⁶ Dǝkhyǝtadǝ rò Khwí Pilato dyétǝkyǎ Jesǝ dǒ ǝthǝ atakhukǝ dǒ ǝthǝ ki mǝthyěhtyakyǎ lǝ dǒ krusu díkè hihtǝlǝ.

ǝ Mǝthyěhtya Byacǝ Jesǝ Dǒ Krusu Díkè Hihtǝlǝ.

(Matteo 27:32-44, Marko 15:21-32, Luka 23:26-43)

Phǝnuǝrǝ klyěphú tahe pǝcuǝkyǎ Jesǝ. ¹⁷ Rǝ a zǝcuǝ nǝdyédǝ a krusu rò a htǝcuǝ dǒ khuklǝkrwí akhǎlé. Khǎlé yǝtǝpho ma Hebreo ngǝ hé, “Golgotha.” ¹⁸ ǝ

mǝthyěhtyakyǎ lǝ dǒ krusu díkè hihtǝlǝ bínuǒ. ǝ mǝthyěhtya tǝ lǝ ná kayǎ thǝnyǝ, tǝkyǝ ná tǝprǝprǝ. Jesǝ rò a o dǒ akłǝmǝkǝ.

¹⁹ Khwí Pilato nǝrǎ ǝ tǝmǝtǝdyǎ aliplǝ rò a nǝmǝthyěhtya ǝ dǒ krusu díkè hihtǝlǝ. ǝthǝ rǎ lipłǝyǝ, “Judaphú tahe akhwí, vǝ Nazarǝphú Jesǝ” phǝnuǒ. ²⁰ ǝ mǝthyěhtya Jesǝ yǝnuǒ, a ophǝprǝ ná vǝ akhu-akhyǝ, Judaphú tahe hǝmyǎ ǝlǎ liyǝ. Rǝ liyǝnuǒ ǝ rǝo lǝplǝ ná Hebreo ngǝ dǒ Judaphú hébǝ nǝdyé yǝnuǒ, ná Latin ngǝ ná Greek myǝcǝphú angǝ. ²¹ Prǝlǝtyǎ khuklǝ tahe hé Khwí Pilato, “Judaphú tahe akhwí, rǝphǝnuǒ tǝmǝ. Rǎ taple khyěhtya ná kayǎ yǝtǝprǝ ma a dákwǝlyǎ nǝdyé ané ná Judaphú tahe akhwí,” rǎ taple khyě phǝnuǒ.

²² Manǎrǝ Khwí Pilato hé lǝ, “Tǝ dǒ vǎ rǝhtuǝhǝ nuǝma, a htǝhǝ.”

²³ Bí klyěphú tahe mǝthyěhtya htǝhǝ lǝ dǒ hihtǝlǝ akhǝnuǒ, klyěphú thǝlwǝ yǝnuǒ a phýǝ Byacǝ Jesǝ hýcǝ tahe rò, a ibǝ nǝdyé lǝ tǝprǝ tǝba. Rǝ ǝthǝ phýǝ pǝ lǝ cǝcwǝhtǝ dǒ ǝ bǝcǝ tǝhtǝplǝ prǝ lǝ rò ǝ lǝisǝtǝ lǝ oto yǝtǝba.

²⁴ ǝthǝ tǝprǝ ná tǝprǝ hé nǝdyélǝ, “Pǝ htǝzǝ è to ha, ǝpǝ tǝ nǝbǝpǝ pǝnuǒ, pǝ bǝ tǝbyǎbwí tǝcǝ~ pǝ!” A hé nǝdyé lǝ phǝnuǒ.

Thýáphú lisǝsǝkǝ ki lǝhtyabǝhtya rò tǝhtwǝ ané phúyǝ prǝ. Lisǝsǝkǝ hé,

“ǝthǝ ibǝ phýǝ nǝdyé lahyǎ vǝcǝ tahe hǝ. Thýáphú ǝthǝ ki phýǝnǝ vǝcǝ rò a bǝ lahyǎ tǝbyǎbwí hǝ.” † Rǝ klyěphú yǝtahenuǒ, a mǝ lahyǎ phǝnuǒ hǝ.

²⁵ Bí Byacǝ Jesǝ a krusu akhǝshyǝnuǒ, Byacǝ amuǝ ná Byacǝ amuǝ apuǝprǝmǝ, ná Clopa amǝ Maria ná Magdalena dǝkǝmuǝ Maria ihtǝ o lahyǎ bínuǒ. ²⁶ Bí Byacǝ Jesǝ myáhtye amuǝ ná a khǝpacǝ dǒ a mǝ nǝdyé lǝ yǝtǝprǝ ihtǝ ophǝ ná lǝ akhǝ, a hé cuǝ amuǝ, “Muǝ~ khǝnyǎyǝ kayǎ yǝtǝprǝ ma a htǝwǝhǝ nǝphú hǝ,” a hé cuǝ amuǝ phǝnuǒ. ²⁷ Htuǝrǝ a hé kuǝke a khǝpacǝ nuǝtǝprǝ, “Khǝnyǎyǝ vǝmuǝrǝ a htǝwǝhǝ nǝmuǝ hǝ.” Cáhtya bínuǒ rò a khǝpacǝ yǝtǝprǝ ǝkǝ-o Byacǝ amuǝyǝ dǒ ahi.

Byacǝ Jesǝ Thyǝ

(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Luka 23:44-49)

²⁸ A héhtuǝ phǝnuǒ rò Byacǝ Jesǝ thǝgnǝ ná a mǝhtuǝlǝhǝ tǝpwǝ~ tǝcǝ~ hǝ. Rǝ thýáphú lisǝsǝ ki lǝbǝhtya agnǝnuǒ, Byacǝ Jesǝ hé, “Vǎ thǝhǝ htyǝ” a hé phǝnuǒ.

²⁹ Bínuǝ tǝphonuǝ, htyǝzǝshyǝ o tǝthǝ. Rǝ ǝthǝ kly-acuǝphýǝ tǝtǝcǝ dǒ athýánǝ phýáplyǝ rò a cuǝcyǝnuǝ dǒ htyǝzǝshyǝ thǝkǝ rò a cǝklǝma dǒ thǝphýǎ dǒ ǝ é ná hyssǝphyǎyǝ alǝ rò a túdyahyǝtǝ dǒ Byacǝ a khǝu-lǝ. ³⁰ Bí Byacǝ Jesǝ puǝmyǎ yǝ akhǝnuǒ, a hé, “A htǝhǝ.” Rǝ a khuklǝ tǝngǝkyǎ, htǝrǝ a dyǝlyǝkyǎ athǝplǝ htǝwǝprǝ dǒ Cǝmarya a takhukǝ.

† 19:24 Li Htuthǝhtya 22:18

Ũ Sũ Lũrř Ná Tabyă

³¹ Bínuô tonyẽnuô atõ ná moryẽ dô ũ taritaryă one shyéparõ Judaphú a Moryẽduô nuôtõnyẽ agnẽ. Moryẽduô yẽnuõma mądũ Moryẽduô dô a tãtõ khódũ bí pwẽ dô ũ é ná tẽcuõtalwópwẽ akhẽnuô. Phúnuõrõ Judaphú khuklõdu khusuhtũ tahenuô, bí Moryẽduô akhẽyẽ, èthĩ thẽzũ dya-o luõto yẽtahenuô dô krusu díkè hihtũlo to. Thyáphú èthĩ ki thyẽpryãnuô rò, èthĩ cuõ kwĩ Khwĩ Pilato dô a ki nõdòkẽkyă ũ ná èthĩ nuõtahe akhapyă rò ki phyétãkyă èthĩ dô krusu díkè hihtũlo. ³² Phúnuõrõ klyẽphú tahe hyãdòkẽ rėlõ ũ mũthyẽhtya tõná Jesũ yẽthẽnyẽ aklẽ tõprẽ. Htuõrõ a cuõ dòkẽ kuõpõke a okyă nuõtõprẽ. ³³ Manárõ bí èthĩ cuõtuõ dô Jesũ o akhẽnuô, èthĩ myáhtye ná a thyẽ htuõhõ akhu-akhyẽ a dòkẽ lũ khapyă tõkhõ- to. ³⁴ Manárõ klyẽphú yẽtahe aklẽ tõprẽnuô, a sũ Jesũ rõk-lẽ ná tabyă rò tõphuõtuõ thwi ná htyẽ sátãhte. ³⁵ Kayă dô a myáhtye a htwõhtya phúyẽ tõprẽnuô a hẽsoluõ pẽ ũ. Rò a hẽso luõtõ pẽ ũ prẽ. A thẽgnẽ tãtẽ nĩdyẽ ná a hé yẽnuõma acóatẽ prẽ. Thyáphú thĩ ki zũe kuõũ nuô, a hẽsoluõ pẽ thĩ prẽ. ³⁶ Thyáphú lisãsẽ ki lõbãhtya agnẽnuô, tẽyẽtahe htwõhtya hõ. Lisãsẽkũ hé, “Akrwĩ ki lakẽní tõbõ- to,” † a hé phúnuô. ³⁷ Lisãsẽ dô aruõtõpho hé põ, “Èthĩ sũ nĩdyẽlũ ná tabyă yẽtõprẽnuô, èthĩ ki myá lũ pã.” ††

Ũ Iluõ Jesũ

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Luka 23:50-56)

³⁸ Htuõrõ vĩ Arimatheaphú Joseph cuõkwĩ Jesũ aluõto yẽ dô Khwĩ Pilato a o. Joseph ma Byacẽ Jesũ a khõpacẽ tõprẽ, manárõ a yõ thẽisẽ Judaphú tahe alẽ akhu-akhyẽ a htwõhuõhtwõthwẽ prẽ lũ khõpacẽ prẽ. A cuõkwĩ Khwĩ Pilato yẽnuô, a cũ lũ rò a hyã phyédwõ cuõkyă Byacẽ aluõto yẽ. ³⁹ Nicodemo krwõcuõkuõ ná è. Kayă dô a hyã olẽ kuõ Byacẽ Jesũ dô mõkhíkhẽ dô arẽkhẽ nuõtõprẽ ma Nicodemo hõ. A phyẽhyãní lẽplõ nuõmũ nyẽcõ dô ũ é, myrra ná alõsa. A lyahtuõnuô, a phũ- o có nyẽshyẽ ná nyãcwẽ có. ⁴⁰ Èthĩ yẽthẽnyẽ phyẽ Jesũ a luõtoyẽ rò a bo talũ ná ikẽ bápĩ tõba rò a bobĩ talũ tõ lũ ná tẽnuõmũ nuõtahe. Judaphú alẽklõ iluõ luõ nuõma a mẽ lahyă phúnuô. ⁴¹ Bí ũ lẽmũthyẽhtya Jesũ dô krusu díkè hihtũlo akhãshyẽnuô, prẽ o tõlẽ. Dõ prẽ nuõtõlẽ akũnuô, ũ ikhũkũnuõ othẽ luõkũ tõkũ dô lõkũ, rò ũ iluõnõ hí ná luõtõprẽ- hĩto. ⁴² Bínuô tonyẽnuô atõ ná moryẽ dô ũ taritaryă one shyéparõ Judaphú a Moryẽduô nuôtõnyẽ, htuõto luõkũ yõ ophũ bínuô tõkũ akhu-akhyẽ, èthĩ cuõ iluõnuõkyă lũ bínuô.

Luõkũ Okõkhũkyă

(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Luka 24:1-12)

20 Judaphú a Moryẽduô htuõ anotõrõ mõiĩ romũ mõkhíõpã akhẽnuô, Magdalena dõkũmuõ Maria hyã dô luõkhu rò a myáhtye ná lõdu dô ũ htuõbĩ lũ ná luõkũ nuõtõmẽnuô ũ htuõtaphã cuõkyă lũ. ² Rò a klyakã dô Simonẽ Petru ná Jesũ a khõpacẽ dô a moryĩdyẽ lũ dô aruõtõprẽ a o rò a hẽso pẽ èthĩ, “Èthĩ phyẽcuõkyãmẽ hó Byacẽ nuô dô luõkũ hó. Èthĩ cuõdya-otõ lũ bítẽ- nuô pẽ thẽgnẽ to.” ³ Yẽtõphuõrõ Petru ná Byacẽ a khõpacẽ dô aruõ tõprẽ klyahyă lahyă dô luõkhu. ⁴ Èthĩ klyahyă prõ lũ prẽ tadũrõ Byacẽ a khõpacẽ dô aruõ yẽtõprẽ klyapryãklõ ná Petru akhu-akhyẽ, a klyahyă tuõrẽklõ lũ dô luõkhu. ⁵ A hyã ngõmyãcõnuõ dô luõkũ rò a myáhtye ikẽ bápĩhtũ yẽ okyă bínuô, manárõ a hyãnuô dô akũ to. ⁶ Yẽtõphuõrõ Simonẽ Petru dô a klyahyă tãno dô lũkhyẽkhu yẽtõprẽ hyãtuõ rò a hyãnuõ dô luõkũ. Rò a myáhtye ikẽ bápĩhtũ nuõtõba okyă bínuô. ⁷ Htuõrõ a myáhtye tuõkuõ khuhtõ dô ũ bobĩ pẽ ná Byacẽ Jesũ akhuklõ nuõtõbaba. A khuhtõphũ yẽtõbanuô a otõkuõ ná ikẽ bápĩhtũ nuõtõba to. A botalũ kyă khódũ tõpho. ⁸ Dõkhyẽ rò a khõpacẽ dô a klyahyă tuõrẽ dô luõkhu yẽtõprẽ hyãnuõ dô akũ. A hyã myáhtye rò a zũe ná Jesũ htwõprẽ kãkhyẽ hó. ⁹ Lisãsẽ hẽone cóhõ, Byacẽ Jesũ ki thyẽ ihtõkãkhyẽ pã tadũrõ, tuõ cóhõ bínuõkhẽnuô, phú lisãsẽ hẽone yẽnuô, a khõpacẽ tahe thẽgnẽplõ hĩto.

¹⁰ Htuõrõ èthĩ yẽthẽnyẽ kãkhyẽ lahyă dô ahi.

Byacẽ Jesũ Oluõhtya Pẽ Magdalena Dõkũmuõ Maria

(Marko 16:9-11)

¹¹ Manárõ Maria rò a ihtõ okyă bí luõkũhtũnuô rò a nguõ. Bí a nguõ khẽ, a ngõ takõ myãcõnuõ dô luõkũ. ¹² Rò a myáhtye mõkhu tanẽphũ thyãní hyecãbũ thẽnyẽ onyão dô Jesũ luõto lẽo nuô. Tõprẽ rò a o dô a khuklõhtẽ tõkyẽ, tõprẽ rò a o dô a khãzõ tõkyẽ. ¹³ Rò èthĩ sudyă Maria, “Mõmuõ, nẽ nguõ mẽtẽ?” Rò Maria hé kãkhyẽsũ èthĩ, “Èthĩ phyẽcuõkyãmẽ hó vã Byacẽ hó, èthĩ cuõdya-o tõ lũ bítẽnuô vã thẽgnẽto,” a hẽsũ phúnuô. ¹⁴ Bí a tarĩ kãkhyẽ akhẽnuô, a myáhtye Byacẽ Jesũ kahtõo dô lũkhyẽkhu tadũrõ a thẽgnẽ ná Byacẽ Jesũ mato. ¹⁵ “Mõmuõ~, nẽ nguõ mẽtẽ? Nẽ myápũ ùpẽ?” A sudyă lũ phúnuô. Maria tanẽtyă Byacẽ Jesũ ná prẽopõ myãkhwẽ tarẽ rò a hé lũ, “Vyă, nẽ ki phyẽcuõ lũ hẽrõ nẽ cuõdya-o tõ lũ bítẽ tõphonuô, hẽluõ pẽ vã rò vã ki cuõphyẽkhyẽ è,” a hé lũ phúnuô.

¹⁶ “Maria,” Byacẽ Jesũ hé lũ phúnuô.

Rò a tarĩ cuõtõ lũ rò a hẽsũ lũ ná Hebreo ngõ rò a hé, “Rabboni-.” (Angõlasá ma Thará)

† 19:36 Li Htekã 12:46, Li Lẽmĩklẽ 9:12 †† 19:37 Zekaria 12:10

¹⁷ Rò Byacè Jesũ hé lũ, “Pũ tá vǎ mǎ, mǎtǎhǎrò vǎ kǎ dǎ vǎphǎ o híto. Cuǒ dǎ vǎ puǒvyǎ nuǒtahe a o rò cuǒhé pǎ èthĩ, ‘Vǎ ki kǎkahtya dǎ vǎphǎ ma amǎmǎ, thĩ phǎ ma amǎmǎ, vǎ Cǎmarya ma amǎmǎ, thĩ Cǎmarya ma amǎmǎ yǎtǎprǎ a opǎ” a hé lũ phũnuǒ.

¹⁸ Magdalena dǎkũmuǒ Maria yǎ cuǒ dyǎsopǎ a khǒpacǎ tahe ná tǎrǎtǎkyǎ yǎ rò a hé pǎ èthĩ, “Vǎ myǎhtye-hǒ Byacè hǒ!” Rò a héluǒ pǎ èthĩ ná Byacè hé pǎ lũ nuǒtahe.

Byacè Jesũ Oluǒhtya Pǎ A Khǒpacǎ Tahe

(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Luka 24:36-49)

¹⁹ Bí Judaphũ a Mǎnyǎduǒ mǎkatǒ nuǒtǎnyǎ htuǒ shyǎparǒ tǎnyǎ mǎkhĩpalǒ akhǎnuǒ, a khǒpacǎ tahe thǎisǎ lahyǎ Judaphũ a khuklǒdu tahe alǎ rò a mǎma lahyǎ kadǎ, rò bí èthĩ oplǒ tǒlũ dǎ hidǒkũ akhǎnuǒ, Byacè Jesũ hyǎihtǒ oluǒkhyǎ pǎ dǎ èthĩ klǎmǎkũ rò a hé èthĩ, “Tǎthǎplǒ kacũkabǎ ki okuǒdũ ná thĩ ní~,” a hé èthĩ phũnuǒ. ²⁰ A héhtuǒ pǎ èthĩ phũnuǒrò a dyǎluǒ pǎ èthĩ ná atakhu ná arǒklǎ. Bí a khǒpacǎ tahe myǎhtye lũ akhǎnuǒ, a thǎkrũthǎlǒ tapǎ lahyǎ cǎ.

²¹ Byacè Jesũ hé khyǎthyǎ èthĩ, “Tǎthǎplǒ kacũkabǎ ki odũ ná thĩ ní~! Rò phũ vǎphǎ nõhyǎ vǎ nuǒ, vǎ nõcuǒkuǒ thĩ.” ²² A héhtuǒ phũnuǒrò a thǎcuǒ dǎ èthĩkhu rò a hé èthĩ, “Phyǎsũ lahyǎ Thǎ Sǎsǎ Byacè yǎ. ²³ Thĩ ki plwǒkyǎ ùtǎthũ tahe hérò ùtǎthũ ki plwǒkyǎ pǎ. Thĩ ki plwǒkyǎ ùtǎthũ to hérò, ùtǎthũ ki plwǒkyǎ to.”

Byacè Jesũ Oluǒhtya Pǎ Thomazo

²⁴ Bí Jesũ cuǒnuǒ oluǒ pǎ a khǒpacǎ dǎ hikũ akhǎnuǒ, Thomazo dǎ ù épǒ lũmwĩ ná Didymo yǎtǎprǎ okuǒ ná èthĩ bínuǒ to. ²⁵ A khǒpacǎ yǎtahe hé Thomazo, “Pǎ myǎhtyehǒ Byacè hǒ,” a hé pǎ lũ phũnuǒ.

Manǎrò a hǎsũ èthĩ, “Vǎ ki myǎhtye lipana akhǎlǎ cwǎokyǎ dǎ a takhukũ to, htuǒrò vǎ ki kaũbǎnĩ lipana cwǎkhǎlǎ ná vǎ kanǒ to, vǎ ki phũbǎnĩ arǒklǎ acwǎ ná vǎ takhu to hénuǒ, vǎ zũeto.”

²⁶ Dǎkhyǎ thuǒthyǎtǎnyǎnuǒ, Byacè Jesũ a khǒpacǎ tahe oplǒ tǒkhyǎlũ dǎ hinuǒ tǎmǎ akũ. Bínuǒakhǎ Thomazo otǒkuǒ ná èthĩ bínuǒ. Èthĩ mǎma kadǎ tadũrò Byacè Jesũ hyǎnuǒ ihtǒo dǎ èthĩ klǎmǎkũ rò a hé èthĩ, “Tǎthǎplǒ kacũkabǎ ki okuǒdũ ná thĩ ní~” phũnuǒ. ²⁷ Yǎtǎphuǒrò a hé Thomazo, “Hyǎmyǎmǎ vǎ takhukũyǎ, hyǎ rò kaũmyǎdũ ná nǎ kanǒ nuǒ. Zǒhyǎ nǎ takhunuǒ rò phũmyǎdũ vǎ rǒklǎ acwǎyǎ. Thǎplǒ rare tǎmǎ. Tarũ zũenuǒ.” A hé lũ phũnuǒ.

²⁸ “Vǎ Byacè, vǎ Cǎmarya,” Thomazo hǎsũ lũ phũnuǒ.

²⁹ Htuǒrò Byacè Jesũ hé lũ, “Nǎ yǒ myǎhtye vǎ khukhyǎrò nǎ zũe prǎ. Kayǎ dǎ a myǎhtye vǎ to rò a zũe tahenuǒ a ki nĩbǎ tǎsǒri,” a hé lũ phũnuǒ.

Ũ Rǎ Li Yǎtǎba A Tǎtaze Myǎsũ Tahe

³⁰ Byacè Jesũ dyǎluǒ pǎ tǎmǎ tǎprǎtǎpǎyǎ dǎ a khǒpacǎ tahe anyǎhyǎ dǎ ù rǎmǎnuǒ tǒ bí li yǎtǎba akũ to tahenuǒ a oǎlǎ pǎ cǎ. ³¹ Manǎrò ù rǎo li yǎtǎba ma thyǎphũ thĩ ki zũe ná Jesũ ma Messia, è ma Cǎmarya aphũkhũ tǎprǎ, rò dǎ thĩ zũe lũ akhu-akhǎyǎrò, thĩ ki nĩbǎ thǎhtwǒprǎ agnǎnuǒ, ù rǎ pǎ thĩ prǎ.

Byacè Jesũ Oluǒhtya Pǎ A Khǒpacǎ Thuǒthyǎtǎprǎ.

21 Dǎkhyǎ nyǎtyato nuǒ, Byacè Jesũ oluǒhtya pǎ a khǒpacǎ tahe dǎ Tiberia htyǎduhtũ. A oluǒhtya pǎ lũ phũtǎ hérò, ² Simonǎ Petru, Thomazo dǎ ù épǒ lũmwĩ ná Didymo, [†] ná Galilea kǎ vĩ Cananphũ Nathanael ná Zebedeo aphũprǎkhũ thǎnyǎ ná Jesũ a khǒpacǎ dǎ aruǒ thǎnyǎ cuǒ oplǒ rǒlǒ lũ. ³ Simonǎ Petru hé èthĩ, “Vǎ cuǒpũe tǎ,” a hé rò, èthĩ hé lũ, “Pǎ cuǒkuǒ ná nǎ,” a hé lũ phũnuǒ. Phũnuǒrò èthĩ sidyǎnĩ thǒklyǎ rò htecuǒ pũe lahyǎ tǎ tadũrò tǒthǎ~ tǒthǎ a nĩ tǒbǎ~ to.

⁴ Mǎlĩbũhǒ rò Byacè Jesũ ihtǒo dǎ htyǎhtũ nuǒ, manǎrò a khǒpacǎ tahe thǎgnǎ ná Jesũ mǎto.

⁵ A sudyǎ èthĩ, “Khǒbǒthyǎ thĩ, tǎ nĩ sǎlǎ è?”

Rò èthĩ hǎsũ lũ, “Anĩ tǒbǎ~ to.”

⁶ Rò Jesũ hé èthĩ, “Vĩtǎ thĩ itavĩ dǎ thĩ thǒklyǎ cǒhtwǒ nuǒtǎkyǎ, tǎ nĩdũ pǎ.” Rò bí èthĩ mǎphũ a hé akhǎnuǒ, tǎnĩ ényacǒ akhu-akhǎyǎ, a cwĩhtya pǎ nĩdyǎ pǎ cǎ a itavĩ dǎ thǒklyǎkũ to.

⁷ Yǎtǎphuǒrò Jesũ a khǒpacǎ dǎ a mǎ nĩdyǎ yǎtǎprǎ hé Petru, “È ma Byacè nuǒ~” a hé pǎ lũ phũnuǒ. Bí Simonǎ Petru nĩhuǒ lũ hé, “È ma Byacè nuǒ~,” phũnuǒ akhǎ, tǎphuǒtuǒ a thyǎhtya khyǎthyǎ acǎ dǎ a plwǒkyǎ lũ nuǒtǎba htuǒrò a pǎtǎ dǎ htyǎkũ. ⁸ A khǒbǒthyǎ dǎ a okyǎ dǎ thǒklyǎkũ yǎtahenuǒ, a krwǒkhyǎkǎ kuǒ lũ. Èthĩ khyǎ cwitarũ kǎnĩ itavĩ dǎ a nĩbǎ ná tǎ yǎnuǒtǎba dǎ htyǎhtũ. Èthĩ oyǎ lǎ ná htyǎhtũ to, a oyǎ prǎ aplǎ nyǎzǎ prǎ. ⁹ Bí èthĩ kǎbǎ ohǒ athǒklyǎ dǎ khǒlǒkhu akhǎnuǒ, èthĩ myǎhtye ù isũe tǎ dǎ mikl-wǒkhu htuǒná khǒmũ tahe.

¹⁰ Byacè Jesũ Krĩstu hé èthĩ, “Phyǎ hyǎpǎmyǎ vǎ tǎ dǎ thĩ pũnĩ nuǒtǎklǒ bíyǎ tahe.”

¹¹ Rò Simonǎ Petru cuǒhtyanuǒ dǎ thǒklyǎkũ rò a cwitarũhtya itavĩ dǎ a nĩbǎ ná tǎyǎ dǎ khǒlǒkhu. Lǒ~ tǎbǎdu dǎ a nĩ nuǒma a o tǒzǎ ná nyǎshyǎ ná thuǒbǎ. Tǎ nĩ ényacǒ tadũrò itavĩ lazǎ tǒcǎ~ to. ¹² Byacè Jesũ hé èthĩ, “Hyǎ emǒ lahyǎ.” Èthĩ thǎgnǎhǒ lahyǎ ná è ma Byacè Jesũ akhu-akhǎyǎ, “Nǎ ma ùpǎ?” Èthĩ sudyǎ bú lahyǎ lũ tǎprǎ~ to. ¹³ Byacè Jesũ phyǎnĩ khǒmũ rò a cuǒtǒ èthĩ rò a zũe pǎ èthĩ. Rò a phyǎnĩ tǎ rò a cuǒ zũe pǎkuǒ èthĩ phũnuǒnuǒ. ¹⁴ Byacè Jesũ thyǎ ihtǒhtwǒprǎ kǎkhyǎ htuǒrò a dyǎluǒ pǎ anǎ ná a khǒpacǎ tahenuǒ, yǎ ma thuǒphuǒtǎphuǒ hǒ.

[†] Didymo angǒlasǎ ma odĩkryǎ.

Byacè Jesŭ Ná Petru

¹⁵ Èthĩ e htuõrò, Byacè Jesŭ sudyă Simonè Petru, “Giovanni † aphúkhũ Simonè, nẹ mọklõ málakõ vă ná kayă yětahe mọ vă nuô ẽ?” A sudyă lũ.

Rò Simonè hēsũ lũ, “Ò, Byacè, vă mọ nẹ nuôma nẹ thègnědũ hó,” a hé lũ phúnuô.

Byacè Jesŭ hé lũ, “Myá buđenĩ vă thímíphú nuôtahe ní~.”

¹⁶ Rò Byacè Jesŭ sudyă khyěthyá lũ, “Giovanni aphúkhũ Simonè, nẹ mọ málakõ vă ẽ?” A sudyă lũ.

Rò a hēsũ Byacè, “Ò, Byacè, vă mọ nẹ nuôma nẹ thègnědũhó.”

Rò Byacè Jesŭ hēsũ lũ, “Myákhwènĩ vă thímídu nuôtahe ní~.”

¹⁷ Htuõrò a sudyă pọ lũ thuõphuõtõphuõ, “Giovanni aphúkhũ Simonè, nẹ mọ vă ẽ?”

Byacè Jesŭ yõ sudyă lũ, “Nẹ mọ vă ẽ?” nuô thuõphuõhó akhu-akhyě, a mọ lũthéplò to. Rò a hēsũ lũ, “Byacè, nẹ thègně lõ tẹpwõtõcõ, vă mọ nẹ nuôma nẹ thègně hó,” a hé lũ phúnuô,

Rò Byacè Jesŭ hé lũ, “Myá buðebuõõnĩ vă thímídu nuôtahe ní~. ¹⁸ Vă hécõcõ nẹ, bí nẹ nacẹpă akhě, nẹ nyáhtyabé nĩdyédũ nẹnyáhtõ, nẹ thézũcuõ bítě~ nuô nẹ cuõbé. Manárò shyé~ nẹ muõprěhó pãnuô, nẹ ki zõhte nẹ takhu nyěkhó pã. Û ki cõklõma nẹ takhu rò ù ki cõcuõ nẹ dõ khălě dõ nẹ thézũ cuõ to nuô pã.” ¹⁹ Byacè Jesŭ hé lũ phúyě nuôma, a thě hėluõ lũ ná Petru ki thyě phútě pã rò Cõmarya alĩatakhě ki oluõhtya phútě pã agnėnuô prě. Htuõrò Byacè Jesŭ hé lũ, “Krwõ văkhyě.”

† Tahehenuô, a ẽ lũmwĩ ná Bar Jonna.

Byacè Jesŭ Ná A Khõpacě Dõ Aruõtahe

²⁰ Bí Petru myákhayě akhėnuô, a myáhtye Byacè Jesŭ a khõpacě dõ a mọdyé lũ nuõtõprě krwõkuõ èthĩkhyě. (È ma prě dõ a o taterě Byacè Jesŭ bí èthĩ es-èè mọhé akhě nuõtõprě hó, rò a sudyă lũ, “Byacè, ùpě kírě isětăkyă nẹ pã pě?” nuõtõprě hó. Yěma Byacè Jesŭ thyěhító akhě) ²¹ bí Petru myáhtye lũ akhėnuô, a sudyă Jesŭ, “Byacè, èkuõlě, a ki htwõhtyakuõ phútě pã?” A sudyă Jesŭ phúnuô.

²² Byacè Jesŭ hēsũ lũ, “Vă ki thézũ nõohtwõprě tuõ lũ dõ vă hyăpă kihérò, cú vă prě. Nuôma nẹ tẹmẹ mato, nẹ tẹmẹ ma nẹ bè krwõkuõ vă prě,” a hé lũ phúnuô.

²³ Dõ Byacè Jesŭ hé phúyě akhu-akhyě, ngõ luõpasĩcuõ bõbyelõ dõ puõvyă prězũtẹphú tahe akłě ná a khõpacě nuõtõprě a thyěto hėnuõ, a hé lahyă phúnuô. Manárò Byacè Jesŭ hé ná a thyěto phúnuô mato. A hé, “Vă ki thézũ nõohtwõprě tuõ lũ dõ vă hyăpă kihėnuô rò cú vă prě, nuôma nẹ tẹmẹ mato,” a hé phúnuô prě.

²⁴ Prě rãmárădyă tẹ yětahe ma vă dõ a htwõ Byacè Jesŭ a khõpacě yětõprě prě, rò a myáhtye lõlõ~ tẹmẹhtwõhtya anẹ yětahe rò a rãmárădyă prě. A tẹhėsoluõ pẹ yětahe nuôma atõ lõ prě nuô pẹ thègně.

Tẹhėbè Dõkhyě Tadũ

²⁵ Khõnyăyě, Byacè Jesŭ metẹ dõ aruõ tahenuô a oėlăpă. Ki rãmárădyă lõlõ~ a mẹ nuôtahe hėnuôma, vă tanẹ ná hekhuyě tõbalõ cõnuô, lėdyali akhălě pòpă cõto hó.

Prèdônyăphú Tahe

Tèhébé Ré Dó Nyě

Prèdônyăphú dó Li Prèdônyăphú akũ yětahe nuôma ari-akyă ícũ plehyă ná Li Luka pré. Liyě a ră hésoluô pé ũ ná Jesũ a khõpacě dó kalúlõ tahenuô, Thé Săsě Byacě zũ pé èthĩ klyá phútě, a dõnyă pasĩcuõluô pé ũ ná Jesũ a tètèkrũmila ari-akyă rò a cáhtya dõnyă dó “Vĩ Jerusalem, Judaké, Samaria kẹ rò a dõnyăpasĩ cuõtuõ dó hekhu tadũ” (1:8) phútě nuôma, liyětõba atèră hésoluô pé ũ tètèrètèkyă amuõklõ ma yětahe hó. Yěma Krístuphú cáhtya mẹ tẹphyétẹmẹ dó Judaphú tahe aklẽ htuõrò Krístuphú a tẹzũtẹnyă yětahenuô, a cáhtya cuõnuô lõhó dó Judaphú tahe aklẽ hó, rò a oéhtya ná oéhtya lõhó hekhu tõba hó. Prèrăli thézũ dyéluô tặtẹ pé pọ prèhõli tahe ná Krístuphú yětahenuô, a kírẹ mẹpyékyă Roma ahtyěakẹ máto, htuõto Krístuphú a tẹzũtẹnyă yěnuô, a mẹlõbãhtya pé lõ prè Judaphú tahe a tẹcõbucõbè pré.

Ũ dõnyă Jesũ a tètèkrũmila rò a luõcuõpasĩ lyãhtya ná lyãhtya, htuõto Prèdônyăphú tahe cuõ mẹ-ohwõhtya pé ũ prèzũtẹplõmũ tahe yěnuô, li yětõba rãluô pé tètèrètèkyă a khãshyékãryă a khãlèkhãbya thuõpho. Yěthuõcõ ma kryă~ mãitèhèrò, (1) Jesũ kạ kahtya htuõ dó mókhu rò Krístuphú a tẹcõbucõbè cáhtya duhtya-lyãhtya dó vĩ Jerusalem akũ. (2) Èthĩ cuõlẽ mẹ lyã htya tuõdõ Palestine kẹ rò (3) èthĩ cuõlẽ mẹ plehyă tavítava tuõ lahyă dó Mèditarinean htyèòdu akhãshyè rò mẹ cuõtuõ lahyă dó Romakẹ.

Li Prèdônyăphú a tẹphyétẹmẹ dó a luõdulõ ma mãhõ Thé Săsě mẹtẹ yěnuô hó. Bí pwě dó ũ é ná Pentecosto bè rò ũ pwě dó vĩ Jerusalem akũ nuõtõnyě akhẽnuô, Thé Săsě Byacě o ná a taryěshyosõ rò a hyãlyă dó prèzũtẹphú nuõtãhe alog rò li yětõba heso lõplĩ ná Thé Săsě Byacě zũklyázũklõ, dyéhẽdyère prèzũtẹtẹ plõmũphú tahe ná prèzũtẹplõmũ a khuklõdukhusuhtũ tahe. Krístuphú tahe a tẹhèsodõnyă tahe nuôma apropyã shyosõ nyacõ. Tẹmhtwõhtya anẹ tõcõ htuõ tõcõ dó Li Prèdônyăphú akũ yětahe nuôma pẹ myãhtye ná tẹpropyã shyosõ yětahenuô a o dó prèzũnyãtẹtẹ tahe a tẹohwõprẹ tahe akũ, ná prèzũtẹtẹ plõmũphú tahe a tẹbõthyõbõlã nĩ lũ akũ yěnuõprẹ.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Byacě Jesũ a tẹmekyãngõ dó khyẽlõ ná a tẹõlyă. 1:1-14

Kayă dó a htya Juda khãlẽ 1:15-26

Tẹcuõ dõnyãluô pé ũ dó vĩ Jerusalem akũ 2:1-8:3

Tẹcuõ dõnyãluô pé ũ dó Judakẹ ná Samaria kẹ 8:4-12:25

Paulu a tẹphyétẹmẹ 13:1-28:31

A. Htelẽ cuõmẹ Cõmarya a tẹphyétẹmẹ arẽlõ tõphuõ 13:1-14:28

B. Okúokyã myãhtye tặsũ lũ dó vĩ Jerusalem akũ 15:1-35

C. Cuõ mẹ Cõmarya a tẹphyétẹmẹ nyẽphuõtõphuõ 15:36-18:22

D. Cuõmẹ Cõmarya a tẹphyétẹmẹ thuõphuõtõphuõ 18:23-21:16

E. Ũ dóo Paulu dó htõkũ dó vĩ Jerusalem ná vĩ Caesarea ná vĩ Roma tahe avĩkũ 21:17-28:31

1 Thárãdu Theophilo, cáhtya bí Byacě Jesũ mẹ Cõmarya † atẹmẹ nuõtõnyě rò a tuõdõ Cõmarya éka kahtya lũ nuõtõnyě ari-akyă ná a tẹithyõithya lõ~ plĩ tahenuô vã rãmãrãdyă htuõlõhõ dó li arẽlõ nuõtõba akũ hó. ² Bí ũ éka kahtya tyahĩ è dó mókhu hĩto nuô, dó Thé Săsě Byacě a tẹprõtẹpyã akhu-akhyèrò a mekyă a Prèdônyăphú dó a nwóhtya htuõhõ lũ nuõtãhe ná èthĩ ki bè mẹtẹ tahe ari-akyă. ³ A khyãthyẽhtuõ

† Cõphrya

anẹ rò a ihtõhtwõprẹ kạkhyě dó tẹthyě htuõrò dókhyě anẹ lwĩshyě akũnuô, a dyéluô pé anẹ ná a khõpacě tahe éphuõlã, htuõrò a hèsodõnyă pé èthĩ ná Cõmarya ahtyěakẹ ari-akyă. A khõpacě tahe myãhtye è rò athèplò rare pã lahyă to. Èthĩ zũe sãprẹnyacě có ná a htwõprẹ mãlakõ có. ⁴ Tõphuõkhẽ bí a eõ tõkuõ ná a khõpacě yětahe akhẽnuô, a mekyă èthĩ, “Htecũkyă tã lahyă hí dó Jerusalem vĩyě akũnuô tã hĩmẹ. Opõtadũ lahyă bĩnuô tuõdõ thĩ nĩbè shyèzũ dó vã heso-one

htuôhó thĩ ná văphě ôlyă dô a ki dyé thĩ pănuô ní~." ⁵ Htuôto a hépô èthĩ, "Giovanni plwô pè ù ná htyě, manàrò nyětyato pănuô ù ki plwô pè thĩ ná Thè Săsě Byacè pă."

Û Êkă Kahtyakyă Jesũ Dô Mókhu

⁶ Bí Prèdônyăphú tahe hyă myáhtye tăsû khyěthyá lũ dô Jesũ o akhěnuô, a sudyă Jesũ, "Byacè, khõnyăyěma shuôkhě bēhó dô nē kírě dyékaḵhyě hó Israelphú tahe ahtyěké nuô hó ẽ?"

⁷ Rò Jesũ hēsũ èthĩ, "Těshuôtěkhě ná mõnyěmõthě tahe nuôma a htwõhtyadũ ná phě a taryěshyosõ prě. A ki htwõhtya bíkhětě pă nuôma, thĩ lo thěgně mato.

⁸ Manàrò bí Thè Săsě Byacè hyălyăhó dô thĩlo pă akhěnuô, thĩ ki lõbă ná těshyotēsõ pă rò thĩ ki htwõhtya pè vă prèkhyáthé tahe dô vĩ Jerusalem akũ, ná Juda tókẽ- lě, ná Samaria kè htuôto a ki tuõ cõdõ hekhusiba lõ cõ pă," a héphúnuô.

⁹ Jesũ hébè htuôrò bí a khõpacě tahe túhtyamyă è akhěnuô, Cómarya êkă kahtyakyă lũ dô mókhu. Óluõ tõba kuõbíkyă lũ rò èthĩ myáhtye pă lũ to.

¹⁰ Bí èthĩ túhtya sõtapa pă dô mólě akhěnuô, kayăthényě kũthyánĩ hyecabũ rò hyăokahtò htyaluõkhyě pè dô èthĩ akhăshyé. ¹¹ Rò a hé èthĩ, "Galileaphú thĩ- thĩ cuõ ihtòo túhtya lahyă dô mólě bíyě mētě? Jesũ dô thĩ myáhtye ù êkă kahtyakyă è dô mókhu yětôprènuô a ki hyălyă thyá khyěthyá phú thĩ myáhtye a kaḵhtya khõnyăyěnuô pă." ¹² Htuôrò a khõpacě tahe o dô Oliva sokhu rò a kăkhyě khyěthyá lahyă dô vĩ Jerusalem. Vĩ Jerusalem yěnuôma a oye ná soyě akĩ zěthuõthyó ná shyéthuõthyó prě. ¹³ Èthĩ kă- tuõ dô vĩ Jerusalem akũ rò a cuõhtyanuõ dô hi dô èthĩ lěcuõokuõ nĩdyé taplõtapyáphú yěnuôtômě dô akhunuô tõtõ. Rò èthĩ yětahema kryă- ùpě hérò Petru, Giovanni, Jakomo, Andrea, Philipu, Thomazo, Bartholomeo, Matteo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, Simonè dô a mọ nĩdyé ahtyěaké yětôprè ná Jakomo aphúkhũ Juda thĩtahe prě. ¹⁴ Èthĩ yětahenuô a hyă myáhtye tăsû tặplõ tamõmõ ná prēmò dô aruõtahe ná Jesũ amuõ Maria ná Jesũ a puõprèkhũ tahe rò èthĩ kwícóbě rólõ lũ bínuô.

Nwóhtya Kayă Dô A Tõhtya Juda Akhălě

¹⁵ Tônyěkhěnuô, prèzũetèphú dô a phú- o aprè tõtènyěshyě yěnuô a hyă okúokyă lũ. ¹⁶ Rò Petru ihtòhé, "Puõvyă thĩ~, lisăsě héone htuôhó Juda dô a zũ pè ù klyă rò a nõpũ ù ná Jesũ yě ari-akyă. Rò Thè Săsě Byacè nõhébè Khwĩ Davi ná èrièkyă yětahē nuôma a tõbè lõhtyabăhtya nyă prě. ¹⁷ È ma a otõnõkuõ dô pè aplõamükũ tõprè rò ù nwóhtya kuõ è dô a ki mētõkuõ tẹ ná pè."

¹⁸ (Rũ dô Juda mẹnĩ dô tēmũmyáricyă akũ yěnuô a ipri ná prě tólě rò a latăthyě hõpõphě dyé bínuô rò

aphuõapřă tahe tặhte lõ. ¹⁹ Kayă o dô vĩ Jerusalem tahe nĩhuõ lahyă tēmẽ-ané yě rò a ẽ lahyă khălě yětôpho amwĩ ná angõ nĩdũ. Rò èthĩ ẽ ná "Akeldama," angólasá ma a hé ná "Tětewi kělăkhu")

²⁰ "Û rão dô Li Htuthěhtya akũnuô rò a hé, 'Ahi ki oryăkyă dũ pă ní- ù ki nuõ tã dô hiyě akũnuô tõprè- tãmé ní~.' †

"Htuôrò a hépô,

'Û ki nuõmèdũ akhălě tõprè pă ní~.' ††

²¹⁻²² "Phúnuôrò kayă tõprèprè tõbè nuõ otõkuõ ná pè rò a ki khyă kuõ athé ná Byacè Jesũ thyěihtò htwõprè kăkhyěyě ari-akyă. Kayă dô pè kírě nwóhtya taple è yětôprè nuôma, bí Jesũ cuõtõkhětõ kuõpă ná pè bí hekhuyě akhě, htuôto cáhtya bí Giovanni plwô pè ù htyě tuõ hyă dô Cómarya êkă kahtyakyă Byacè Jesũ dô mókhu nuô, è ma bínuõkhě a tõbè mądũ kayă dô a otõcuõtõ kuõ ná pè pwõ- phuõ tõprè," Petru hé phúnuô.

²³ Rò èthĩ hēsoluõhtya kayă thényě dô amwĩ ná Joseph, kayă tahehe ẽ lũ ná Barsabba (Mátorò Justo) ná Mathia. ²⁴ Htuôrò èthĩ kwícóbě lahyă, "Kõ- Byacè- nẹ thěgně dũhó kayă théplõ a tètane tahe akhu-akhyě, dô kayă yěthényě aklěnuô nẹ nwóhtya htuôhó è bítě tõprè, ²⁵ htuôto kayă dô nẹ nwóhtya htuôhó è yětôprè thyáphú a ki phyénĩ Prèdônyăphú Juda dô a víkyă kyă a tẹphyétẽmẽ yětôprè akhălě nuô, dyéluõhtya pè pè khõnyă. Juda ma a thyěhó rò a cuõ dũhó klyă dô a tókõ cuõ ná lũ nuôhó." ²⁶ Htuôrò thyáphú èthĩ ki nwóhtya dô yěthényě aklě tõprè nuôrò èthĩ bó lahyă tẹbyăbwĩ tõtõ rò a tătõ dô Mathia rò ù sunuõ tõkuõ è dô Prèdônyăphú shyétõprè aplõamüyě akũ.

Thè Săsě Byacè Hyălyă

2 Bí mõnyě dô ù ẽ ná Pentecosto † hyătuõhó akhěnuô, èthĩ lõ- plĩ hyă oplõoplu rólõ lũ dô khălě tõphotuõ. ² Tẹprarúpraté htya khyé dô mólě rò a pra thyácóná kělathé lalyădu hyănuôrò a hyălyă nuõ dô èthĩ onyăo nĩdyé hinuô tõtẽ akũ rò a pra lõ cõ hitõtẽ cõ. ³ Htuôrò èthĩ myáhtye lahyă mikyăhtya thyáná plĩ- tahe rò a lüsipyăcuõ lõ rò a cuõ byáo lõ dô èthĩ tõprè htuõ tõprè aļõ. ⁴ Èthĩ lõbă lõplĩ ná Thè Săsě Byacè pwõ- tõprè rò èthĩ hébèhte lõ ná ngõkhókhye phú Thè Săsě Byacè nõhébè èthĩ nuõtahe.

⁵ Bínuõakhě Judaphú dô a bedu Cómarya tahe o lahyă dô htyěké pwõtõké rò a hyă lahyă dô vĩ Jerusalem rò a hyă o lahyă bínuô. ⁶ Bí ù nĩhuõ tẹprarúpraté htayě akhě, kayă tahe hyă oplõopluphè tava lõplĩ rò èthĩ khyéthukhyéthé lõplĩ cõ, mētèhéro prèzũetèphú tahe hébè ngõ tahenuô, lõ- kayă hyă bínuô tahe, tõprè ná tõprè nĩhuõ nĩdyé lõ dũ ná èthĩ angõ nĩdũ akhu-akhyě, a khyéthukhyéthé lõplĩ cõ. ⁷ Rò

† 1:20 Li Htuthěhtya 69:25 †† 1:20 Li Htuthěhtya 109:8 ‡ Pen- tecosto angólasá ma "mõnyěnyăshyě" mētèhéro atõ bí ù mē htuõhó tẹcuõtalwó pwẽ rò a băhtya mõnyě nyăshyě nuõtõnyě.

èthí hé nıdyé khyělü, “Kayă dö a hébè tẹ yëtahe nuôma Galileaphú prë vâhéto? ⁸ Mametêrò lö~ pẹ yëtahe cuônıhuö tuö lögné èthí hébè lö ná pẹ tôprè ná tôprè angó phútëtê? ⁹ Pẹ yëtahenuô, tahehe ma Pathiaphú, Medephú, Elamitephú, Mesopotamiaphú, Judaphú, Cappadociaphú, Pontusphú, Asiaphú, ¹⁰ Phrygiaphú, Pamphyliaaphú, Egyptphú, Libyaphú dö a ophú ná vı Cyreneo, rò pẹ yëtahehenuô a o dö vı Roma rò a hyă olë. ¹¹ (Pẹ yëtahe nuôma tahehe rò Judaphú, tahehe rò Judaphú mato tadúro pẹ nuökuö dö Judaphú a təcóbucóbè akü.) Kayă dö aruô pö tahe nuôma Creta klúphú ná Arabiaphú thıtahe. Manárò pẹ pwö~ tôprè cuônıhuö tuö lö èthí yëtahe hésodônyă Cómarya atemę tẹprotèprya tahe ná lö~ pẹ yëtahe angóngó.” ¹² Èthí khyéthukhyéthé löplı có pwö~ tôprè rò a taneplı pã có lahyă to, rò èthí sudyă nıdyé lahyă lö, “Tẹ cuöme htwöhtya tuö ané phúyë ma angólasá hyă phútëtê?” A hé nıdyé lö tôprè ná tôprè phúnuô.

¹³ Manárò kayă dö aruô tahehenuô a nyëkruö prëzúetèphú yëtahe rò a hé lahyă, “Kayă yëtahe ma a ömü lahyă htyësıpré prë.”

Petru A Tèhésodônyă

¹⁴ Htuöró Petru dö a ihtòo tókuö ná Prëdônyăphú shyétòprè yëtòprènuô a èttö hébè shyo pẹ ü, “Puövyă Judaphú ná kayă o dö vı Jerusalem akü lö~ plı thı~ nıdă lahyă! Vă ki héso pẹ thı tètwtöhtya yë angólasá. ¹⁵ Thı tanę lahyă ná kayă yëtahe ömühtyë manárò amato, mölı lwıthyótömmü bè mópăpré! ¹⁶ Tètwtöhtya phúyë tahe nuôma a htwöhtyahö phú Prëpro Joel hésodônyă one htuöró nuôtahe prë.

¹⁷ ‘Cómarya hé, yëma tẹ dö və ki nõhtwöhtya è bí mõnyë dö khyetadülö pã tahenuô hó, və ki klölyă və Thé Săsë Byacè dö kayă hekhuphú lö~ plı tahe aļo pã~, thı phúmòphúkhü tahe ki hésoluö one və tètıtëkyă tahe pã, thı prèkhüphúthè tahe ki myáhtyelwó one pã, rò thı muöpré tahe ki omyëmyálwó tẹ tahe pã.

¹⁸ Mõnyëmöthè hyätüöhö pã nuô, və ki klölyă və Thé Săsë dö väcü prëmòprèkhü lö~ plı tahe aļo pã rò èthí ki hésoluö pẹ thı ná və tètıtëkyă tahe pã. ¹⁹ Vă ki dyéluö tèmëtapă khyéthukhyéthé tahe dö mölë pã, htuöto və ki dyéluöhtya tèmë tẹprotèprya a tèmátëdyă tahe dö hekhu yë pãpã, thwi, ná mi, ná mikhuô taöhtya ki ohtya dö hekhuyënuô pã. ²⁰ Bí Byacè a mõnyëdu dö a löbă ná tètaryëdu taryëhtü yë hyätüö tyahıto akhënuô, tamö ki khıtarüküyă pã, rò lë ki lıkathwıkyă phú thwınuô pã. ²¹ Rò bınüôakhë pãnuô kayă dö a èttöhtya dö Byacè a o tôprèprènuô a ki nıbedü tèmëlwóhtekă pã, † Prëpro Joel hé phúnuô.”

²² Rò Petru hé pö, “Văkhö Israelfhú thı~ nıdă lahyă və tètëbèyë! Bí vı Nazarephú Jesü otökuö ná thı akhënuô, a dyéluö èhtüö pëlähö thı tèmë tẹprotèprya

tahe ná tèmëtapă khyéthukhyéthé tahe ná tèmë tẹprotèprya a tèmátëdyă dö Cómarya dyéprödyëprya lö yënuôtahe hó. Yënuôma a dyéluöhö ná Jesü ma a o dö Cómarya a ohyă phúnuô hó. A mę pẹ htuölöhö tèmë yëtahe nuôma thı thégné htuödühö. ²³ Phú Cómarya tarıtyă one rò a thégnëone htuödühö ná ü ki dyé tặkyă Jesü dö thı takhukü pã rò thı nõmühtyëhtya è ná kayăcyë kayărıcyă tahe dö krusu aļo pã. ²⁴ Manárò Cómarya męhtwöprè kặkyë khyëthyă è dö tètthyë, rò a mëlwóhtekă lö dö tètthyë a tęcýëtëcü aļë, mëtèhéro tètthyë amuöphë púklòmacyă pã lö to hó. ²⁵ Phuö Davi héso-one htuöhö Krıstu ari-akyă rò a hé,

‘Vă myáhtye Byacè o dö və mètènyë pwö~ tôphuö có. Cómarya o dö və takhu cóhtwó tókyë akhu-akhyë ü mępyámęsë cyă və təcö~ to. ²⁶ Phúnuôró və théplòmö pwö~ tôphuö có, rò bí və hébè akhë və hébè shuöshuö có ná tètèkrüthélö có. Htuöto və nêklö yënuôbèbè, və ohtwöprè dö tëmýásü akü pã. ²⁷ Vă thèkrüthélö nyacó, mëtèhéro nẹ vıtặkyă və thèhtwöprè dö Luökénédö to. Nẹ nõthönlöküyă nẹ kayăsäsë yëtòprè dö luökü to.

²⁸ Nẹ dyéluö htuöhö və klyă dö a thücuö və dö tètwtöprè nuôtöbö hó, nẹ oküö ná və akhu-akhyë və thèkrüthélö nyacó, †† Phuö Davi hé phúnuô.”

²⁹ Rò Petru hé khyëthyă, “Vă puövyă thı~, və ki hé-soluö pẹ thı ná pẹ Phuö Davi dö~ nyënu tôprè ari-akyă. È thyë rò ü iluö htuöhö lö, rò aluökhunuô a o tadú pã bıyë tuökhönyă có. ³⁰ Phuö Davi ma prëpro tôprè. Cómarya ólyă htuöhö lö ná dö aklwılyă aklë tôprènuô, Cómarya ki nõhtyahtwö lö ná khwı dö èkhälë yënuô pãnuô, a thégné prë. ³¹ Phuö Davi myáhtye-one ná Cómarya ki mëtë pã akhu-akhyë a hébè one rë Krıstu dö Cómarya nwóhtya è ná prëmëlwóhtekă ü yëtòprè a tètthyeihtò htwöprè kặkyë ari-akyă rò a hé, Cómarya vıkyă kyă è dö Luökénédö to. Htuöto a nõthönlöküyă lö to. ³² Cómarya męhtwöprè kặkyë htuö Jesü yë dö tètthyë rò lö~ pẹ yëtahe nuôma pẹ htwö pẹ lö prèkhyáthè dö pẹ ki khyáluö pẹ ü ná atètthyë ihtòkặkyë yë ari-akyă. ³³ Cómarya bedubehtü Jesü rò a dya-o lö dö atakhu cóhtwó tókyë, rò phú a Phë Cómarya ólyă htuöhö ná a ki dyé lö Thé Săsë nuô a dyéhö lö hó. Rò Jesü klölyalyályă hó tẹ dö nẹ myáhtye nıhuöhö khönyáyë nuôtahe hó. ³⁴ Phuö Davi anëbyacè nıdü htya tuödü mökhu to tadúro a hé,

‘Cómarya hé və Byacè, “Onyă dö və takhu cóhtwó yëtökyë. ³⁵ Rò onyă tuödü və dyată prë dö a théhte nẹ yëtòprè dö nẹ khanyëlë dö athyaná nẹ khăduö lëkhëzıtă yënuô pã,” †† Phuö Davi hé phúnuô.

³⁶ “Phúnuô akhu-akhyë Israel aklwılyă lö~ plı thı~ thı bè thégné tặtẹ ná Jesü dö thı mütthyehtya è dö krusulo yëtòprènuô, Cómarya dyéhtwöhtya hó lö ná è ma Byacè ma amámă, Krıstu ma amámă hó,” Petru hé phúnuô.

† 2:21 Joel 2:28-32

†† 2:28 Li Htuthéhtya 16:8-11 ‡ 2:30 Li Htuthéhtya 132:11

‡† 2:31 Li Htuthéhtya 16:10 ‡‡ 2:35 Li Htuthéhtya 110:1

³⁷ Bí kayä yëtahe níhuõ Petru héso pé èthí phúyë akhënuõ, èthí thëplòsë nyacó rò a hékākhyësü Petru ná Prëdônyäphú dö aruõtahe, “Puõvyä thĩ~, ki-hëphúnuõrò pë töbë mephútë?”

³⁸ Petru hé pé èthí, “Thyáphú Cómarya ki plwõkyä thĩ tètú tahenuõ zä nídú lahyä thínë pwõ~ tôprë rò plwõ lahyä thínë ná htyë dö Jesü Krístu amwí akünuõ, túma Cómarya ki dyé thĩ shyëzú máhó Thé Säsë Byacë yënuõ pä. ³⁹ Cómarya a tëmaklò yënuõma, mä thĩgnë ná thĩklwíthilyä dökhýë tahe agnë, lö~ kayä dö a o dö htyëkéyë tahe agnë ná lö~ kayä o dö Cómarya éhyä lö dö a o nuõtahe agnë hó.”

⁴⁰ Petru hérò one èthí émülä, htuõto a dyéhëdyére èthí, “Mëlwóhtekä lahyä thínë ná tètírya dö a kírë hyäbë kayä mũmyáricyá yëtóhtü nuõtahe ní!” ⁴¹ Kayä dö a zúë Petru a tètëbëdônýä yëtahenüõ a plwõkã lahyä anë ná htyë, rò bínuõtônýënuõ, kayä zúkanyákã rò a kakanuõ èhtya kuõ pò èthí nuõ, a phũ~ o aprë thuórí có.

Prëzúetëphú Tahe A Tëtóhtwõprë A Tëtóbthýókhëkhõ Khyëlü

⁴² Èthí phyení lahyä tëtshuõtëkhë dö a ki ithýó thëgnëhtyaní kuõ anë dö Prëdônyäphú tahe a o, rò èthí bóthýókhëkhõní lö, eõ rólü † rò kwícóbë rólü.

⁴³ Prëdônyäphú tahe meluõ tètapa khyéthukhyéthë tahe ná tëmë tëtprotëprya a tëmátëdyä tahe akhu-akhyë üpwõ~ prë thëisë beduzünýä löplí Cómarya có.

⁴⁴ Lö~ prëzúetëphú tahenuõ a otõopló lö rò tët dö a o ná èthí tahenuõ, a zútã męcwó nídýë lö tôprë ná tôprë. ⁴⁵ Èthí isëtãkyä a ucëtazë ná a tãmuõtätë tahe rò a męcwó pé ná kayä dö a lorúlohtë tahe. ⁴⁶ Èthí cuó okúokýä rólü dö tëtühhödu pwõ~ tônýë rò èthí thëplòshyó zúëzúõ pé lö tôprë ná tôprë rò thëkrúthëlö erõrólü dö èthí ahidóhiphyä akü. ⁴⁷ Èthí htuthéhtya Cómarya rò üpwõ~ prë thëplò okuõ èthí. Byacë bepló èhtya pé èthí kayä dö a níbë tëmëlwóhtekã tahe dö èthí prëzúetëplómü akü pwõ~ tônýë có.

Petru Ná Giovanni Zasímé Kayä Khäduõdá Tôprë

3 Bëtônýë bí mőhélyã thuõmü, ü tö kwícóbë ashuókhënuõ, Petru ná Giovanni cuõhtya lahyä dö tëtühhödu. ² Rò ü cõhyä kayä khäduõdá dö a muõhókü tôprë rò ü hyä dya-o è bí tëtühhödu kadã akhãshýë nuõ. Kadã yënuõ ü è ná “kadãtwó.” Thyáphú a ki kwíníkuõ rü dö kayä hyãnuõ dö tëtühtýä hõkü nuõtahe a o rò pwõnyënyë ü cõhyä dya-o lö bínuõ. ³ Bí a myáhtye Petru ná Giovanni kírë nuõ dö tëtühtýä hõkü akhënuõ, a kwíthézò èthí dö a ki dyé pé lö tëtühhödu. ⁴ Rò èthí myátã lö rò Petru hé lö,

† Bí prëzúetëphú tahe eõ rólü tët akhënuõ, èthí eõ patõkuõ ná Byacë a tëtësäsë mőhé köle.

“Myácuõttö dö pëoyë!” ⁵ Rò a kírë níbë tëtühhödu köle a tanë rò a myácuõttö Petru ná Giovanni.

⁶ Manárò Petru hé lö, “Vãrũvãhtë o tòmýë~ to, manárò tët dö a o ná vã yënuõ, vã ki dyé në. Dö ví Nazarëphú Jesü Krístu dö amwí o ná tëtproryã shyosõ yëtõprë khukhyërò vã hé në, kahtò cuómò!” ⁷ A héhtuõ phúnuõrò a pũ lütakhu cóhtwó rò a cwikahtò lölö ná tôphuõtuõ a khãduõlë, akhãduõ shyëdye ná akhãduõ mètthëplò tahe a shyohtyasõhtya löplí có. ⁸ Rò a pákahtò rò a kahtò cuókãcuõhtýä htuõrò a cuõnuõ róküõ ná èthí dö tëtühhödu akü rò a cuókãcuõhtýä, páishye-iprú rò htuthéhtya Cómarya. ⁹ Lö~ kayä o bínuõ tahe myáhtye lö a cuócyã yënuõ ná a tëtörõhtuthéhtya Cómarya yënuõ tahe. ¹⁰ Rò èthí tõtmaní lahyä lö ná è ma kayä onýãkwíë ürü bí tëtühhödu kadãtwó khãshýë nuõtõprë prë. Dö a cuócyã khyëhtýä phúyë akhu-akhyë èthí khyéthukhyéthë löplí có pwõ~ tôprë có.

Petru A Tëtëhësodônýä Dö Tëtühtýä Hõkü

¹¹ Bí kayä yëtõprë pũma taklò nídýë Petru ná Giovanni bí khälë tôpho dö ü è ná Solomo hilákü akhënuõ, kayä bínuõ tahe khyéthukhyéthë rò klyahýä lahyä dö èthí a o. ¹² Petru myáhtye èthí rò a hé èthí, “Vã khõbõthýó Israelphú thĩ~ thĩ cuó khyéthukhyéthë lahyä tëmë yëtõcò alë mëtë? Thĩ cuó myáotyã tuõ lö pë mëtë? Kayä yëtõprë cuócyã yënuõma thĩ tanë lahyä ná pë mę pé è ná pë tëtprotëprya nuõ è? Thĩ tanë lahyä ná ma kayä sãsëphú tahe akhu-akhyë phúnuõ è?”

¹³ Abraham, Isaac ná Jacob tahe a Cómarya ná pë muõphëphyëphuõ dö~ nyënu tahe a Cómarya dyëluõ htyahó a tëtítëtakhë ná alulë Jesü yënuõ hó. Manárò thĩ dyëtãkyä è dö kayä htwõduhtwõkhu tahe a takhukü rò bí Khwí Pilato ciryã htuõhó dö a ki plwõhtekýä lö akhënuõ, thĩ cũkuõ lö to. Dö khwí yëtõprë a mètthënyënuõ, thĩ htësü tapã có ü có. ††¹⁴ È ma kayäsäsë, kayãcókayãtë tôprë tadúro thĩ víkyä è. Thĩ kwí Khwí Pilato, ‘Khyáthédò rò plwõhte pé pë kayä dö a męhyë ü nuõtõprë.’ ¹⁵ Thĩ męthyëkyãhó kayä dö a dyé ü thëhtwõprë yënuõ tôprë hó, manárò Cómarya męhtwõprë kãkhyë khyëhtýä è dö tëtýë hó, rò tëtühtwõhtya-anë phúyë nuõma pë myáhtye có hó ná pënë hó. ¹⁶ Thĩ myáhtyethëgnëhó ná kayä khäduõdá yëtõprë nuõma mädó a zúë Jesü amwí akhu-akhyërò a ryákakhyë prë. Pë thëgnë ná yënuõma mä dö è zúë Jesü akhu-akhyë, Jesü męryã lölãtakli lö có lö phú thĩ lö~ plí myáhtye lödühó khõnyã yënuõhó.

¹⁷ “Puõvyä thĩ~, khõnyãrò, thĩ ná thĩ khuklókukhyã męhyë Jesü nuõma, thĩ yõ thëgnë angólasá to akhu-akhyërò thĩ mę è prë. ¹⁸ Cómarya héone htuõlõhó angó ná prëprõ tahe lö~ plí hó. Rò a héone pé èthí ná Krístu bè khyábë nyã tëtýëtëcũ pä. Rò a löhtyabãhtya

†† 3:13 Li Htekã 3:6,15

hó phú a hé yěnuô hó. ¹⁹ Thyáphú Cómarya ki plwökyă thĩ tètũnuô rò, ză nĩdũ lahyă thĩné rò taklyé kăkhyě khyěthyă lahyă dõ Cómarya a o. Thĩ ki mepnúnuô hérõ shyẽ- shuõkhẽtõ shuõkhẽbè hó pãnuô Byacè Cómarya ki dyéhẽdyére khyě thĩ pã. ²⁰ Rò a ki nõhyălyă pẽ thĩ Jesũ mądũ Messia dõ Cómarya nwóhtya pẽ htuõhõ dõ thĩgnẽ yěnuô tãprẽ pã. ²¹ Phú Cómarya dyé thẽgnẽone htuõdũhõ ná prẽprõ sãsẽ mú- nukhẽ tahe ná Jesũ yěnuô a tãbè o dõ mókhu tuõdõ Byacè Cómarya mẽthẽ kăkhyě lõhõ tẽpwõ- tãcõ akhẽnuô pã. ²² Mẽtẽhèrõ Mosè hé, 'Phú Cómarya nõhyă vã nuô, a ki nõhyă prẽprõ dõ thĩ myẽcõklẽ tãprẽ pã rò thĩ tãbè nĩdã cõ angõ pwõ- tãmũ cõ pã. ²³ Kayă dõ a nĩdãcũe kuõ prẽprõ nuõtãprẽ alãangõ to tahenuô, Cómarya ki dyataphăkyă èthĩ ná Cómarya aphúalyẽ khălẽ pã, htuõto a ki mẽpyékyă èthĩ pã.' ††

²⁴ "Cáhtya dõ Samuelè htũkhẽ tuõdõ lõ- prẽprõ dõ a hẽsodõnyă Cómarya ari-akyă dõ khyě tahe ahtũkhẽnuô, a hẽso-one htuõ lõ hó tẽ dõ a ki htwõhtya htũkhẽ khõnyăkhẽ yẽtahe ari-akyă hó. ²⁵ Cómarya a tẽmaklõ dõ a nõdyẽluõdã dítũ prẽprõ thĩ tahe nuõma thĩgnẽ hó. Htuõto Cómarya õlyă htuõhõ ná thĩ muõphẽphyẽphuõ dõ- nyẽnu tahe nuõ- ma thĩgnẽ otõkuõ hõhõ. Phú Cómarya hẽso-one htuõhõ Abraham, 'Vã ki sõri dítũ lõ hekhuphú yẽtahe lõ- plĩ ná nẽ klwĩlyă kalyă nuõtãprẽ akhyẽ pã.' †²⁶ Bĩ Cómarya nwóhtya alulé Jesũ akhẽnuô, a nõhyă rẽ pẽ lõ dõ thĩ o hó. Thyáphú a ki sõri thĩ rò a nõhyă lõ phúnuô. Mã dõ Cómarya a tarĩkõklõkyă thĩ pwõ- tãprẽ ná tẽmũmyãri- cyă akhu-akhyẽ, Cómarya a sõri thĩ."

Ủ Dõtã Petru Ná Giovanni Dõ Htõkũ

4 Bĩ Petru ná Giovanni hẽbẽpã ná kayă yẽtahe akhẽnuô, bwĩdu tahe ná prẽopõ tẽlũhõdu khuklõ tãprẽ ná Saducẽophú tahe hyãtuõ lahyă.

² Prêdônyăphú yẽthẽnyẽ ithyõithya pẽ ù ná Jesũ htwõprẽ kăkhyẽ dõ tẽthyẽ rò a zũluõplõ pẽ lõ ù ná kayăthyẽ tahe ki htwõprẽ kăkhyẽ thyákuõphú yěnuô pã akhu-akhyẽ, èthĩ nuõtahe thẽplõdu kayă nuõthẽnyẽ. ³ Rò èthĩ pũ Prêdônyăphú yẽthẽnyẽ rò a dõtã èthĩ dõ htõkũ. A pũ èthĩ akhẽnuô, yõ mõiẽlãhõ akhu-akhyẽ a dõo tuõ èthĩ dõ mõiĩ. ⁴ Manárõ kayă dõ a nĩhuõ èthĩ tẽdõnyă yẽtahenuô, a zũenyăkẽ ẽlã Jesũ. Dyá shuõshuõ prẽ prẽkhũdu dõ a zũe Jesũ tahenuô a phũ- o cõ nyãri cõ.

⁵ A pũtuõ èthĩ anotõnyẽnuô Judaphú a khuklõdu tahe ná muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyă tahe ná prẽithyõ tẽthyótẽthyã athará tahe hyă okũ tãsũtãplõ khyẽlũ dõ vĩ Jerusalem akũ. ⁶ Èthĩ hyă okũ myãhtyesũ ná Caipha, Giovanni, Alexandro, bwĩ- dukhulõ Anna ná kayă aruõ dõ aklwĩalyă ná bwĩ-

dukhulõ nuõtãprẽ tahe. ⁷ Èthĩ nõkahtõ Prêdônyăphú yẽthẽnyẽ dõ èthĩ mẽthẽnyẽ rò a sudyă èthĩ, "Thĩ meryă kăkhyẽ khyěthyă kayă khãduõdá nuõtãprẽ phútẽ? Thĩ mepnúnyẽ nuõma thĩ mẽ ná ùpẽ a tẽprõtẽprya pẽ? Mã- torõ thĩ cuõ nõe ùpẽ amwĩ pẽ?"

⁸ Petru lõbãhtya ná Thẽ Sãsẽ Byacè rò a hẽsũ èthĩ, "Prẽhtwõduhtwõkhu thĩ- ná muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyă thĩ- ⁹ dõ pẽ meryă kăkhyẽ kayă khãduõdá yẽtõnyẽ tãprẽ akhu-akhyẽ thĩcẽ thĩsudyă pẽ phúnuô ẽ? Pẽ zalamẽkã lõ phútẽ nuõma thĩ thẽzũ thẽgnẽ ẽ? ¹⁰ Lõ- thĩ yẽtahe bèbè, Israel aklwĩalyă lõ- plĩ bèbè, a tã thẽgnẽ lahyă ná kayă khãduõdá yẽtãprẽ ihtõcuõcyă ryákăkhyẽ khyěthyă dõ thĩ mẽthẽnyẽ khõnyăyẽ nuõma mądõ vĩ Nazarẽphú Jesũ Krĩstu amwĩ a tẽprõtẽprya akhu-akhyẽ prẽ. Jesũ Krĩstu ma thĩ mũthyẽhtya è dõ krusulõ nuõtãprẽ hó, manárõ Cómarya mẽhtwõprẽ kăkhyẽ khyěthyă è dõ tẽthyẽ hó.

¹¹ Jesũ ma,

'A thyaná lõ tãmẽ dõ thĩ byãhtya hi rò thĩ tãkyă è manárõ dõkhyẽnuô a htwõhtya lõ dõ ù nõe è dõ hinã dõ a lodulõ ù tãmẽ.' ††

¹² "Kayă dõ a mẽlwõhtekã cyă pẽ ma tũprẽ Jesũ tãprẽ prẽ. Kayă aruõ dõ Cómarya dyé èthĩ ná a ki mẽlwõhtekã pẽ agnẽnuô, dõ hekhu yẽtõba lõ cõ nuô a o tãprẽ- to."

¹³ Judaphú dõ a htwõduhtwõkhu tahenuô, a myãhtye ná Petru ná Giovanni thẽplõkhũhã rò a thẽgnẽ ná èthĩ ma kayă cyãlicyãlẽ mãto htuõto èthĩ ma kayă mõiẽmõiĩphú prẽ tahe akhu-akhyẽ, a khyẽthukhyẽthẽ lahyă cõ. Htuõto èthĩ thẽgnẽ põ ná Petru ná Giovanni ma kayă dõ a krwõbõthyõ kuõ ná Jesũ tahe. ¹⁴ Manárõ èthĩ myãhtye ná kayă dõ akhãduõ ryákăkhyẽ nuõtãprẽ kahtõ o bĩ Petru ná Giovanni akhãshyẽ akhu-akhyẽ èthĩ hẽcyă pã tãcõ- to. ¹⁵ Htuõrõ èthĩ nõhtecuõ tãphăkyă Petru ná Giovanni dõ prẽzũtẽplõmũ hidõklõ rò èthĩ nuõtahe okũokyăkyă tũ dyẽdũ lõ. ¹⁶ Èthĩ sudyă nĩdyẽlũ, "Pẽ tãbè mẽ èthĩ phútẽ? Èthĩ mẽhtwõhtya tẽprõtẽprya yẽtahenuô lõ- kayă o dõ vĩ Jerusalem akũ yẽtahe thẽgnẽ lõplĩ hó akhu-akhyẽ pẽ ki hé ná amãto nuô a nĩpãto hó. ¹⁷ Manárõ, thyáphú tẽritẽkyă yẽ ki luõpasĩcuõ pã tã dõ kayă ẽprẽ aklẽ tãmẽ nuô, pẽ bè hé èthĩ ná bè hẽsodõnyãni pẽ pã ù ná Jesũ amwĩ tãprẽ- to."

¹⁸ Rò èthĩ ẽkanuõ khyěthyă Petru ná Giovanni rò a hé èthĩ, "Jesũ amwĩ yěnuô, thĩ bè hẽbẽnĩ pã toto, thĩ bè ithyõithyanĩ pẽ pã ù toto." ¹⁹ Manárõ Petru ná Giovanni hẽsũ èthĩ, "Ma pẽ tãbè nĩdã thĩngõ ẽ? Mãtorõ pẽ tãbè nĩdã Cómarya angõ ẽ nuô, tanelyă nĩdyẽ lahyă thĩné dõ Cómarya a mẽthẽnyẽ nuô. ²⁰ Mẽtẽhèrõ tẽ dõ pẽ myãhtye nĩhuõ htuõhõ tahenuô pẽ ki hẽsoluõ pẽ ù to hẽnuô, pẽ ocyă to."

† 3:22 Li Dõnyă 18:15-16 †† 3:23 Li Dõnyă 18:19, Li Cõbucõbẽ 23:29 ‡ 3:25 Hekhuhtwõlũ 22:18, 26:4

‡† 4:11 Li Htuthẽhtya 118:22

²¹ Phúnuô rô Judaphú dô a htwô khuklôkhuklyă tahe lé dyérôdyéryě shyosô hyăklôlô pô êthî ná dô aréano nuô có, htuô rô a plwôkăkyă êthî prê. Êthî thégně ná kayă htuthéhtya lôplî Cómărya ná êthî mehtwôhtya têtýtətahe akhu-akhyě a ki cirya Petru ná Giovanni phútěnuô a tanepłô lahyă to. ²² Kayăphě dô ũ zasímě tètprətəpřya lŭ yětôprěnuô ana ohô lwışhyělô hó.

Prèzúetěphú Tahe Kwícóbě Cómărya Dô A Ki Dyé Lŭ Tětěplôkhŭhă.

²³ Bí ũ plwôhtehô Petru ná Giovanni yěnuônuôná tôphúôtuô êthî kăkhyě dô a khôbôthyô tahe a o. Rô lŭ- bwídukhu tahe ná muôprŭmuôprě dô a htwô khuklôkhuklyă tahe hékryă- êthî phútě nuô, a kădyáluô pě ná akhŭ yětahe. ²⁴ Bí a khôbôthyô tahe nŭhuô tètřtěkya yě akhěnuô, êthî kwícóbě rôlô lŭ dô thépłô tômě- cũ akŭ dô Cómărya a o rô a hé, "Kô- byacědu, nê ma prě dô a byáytělŭ mókhuhekhu, htyědutavă thŭtahe ná lŭ- tět dô a o dô tětýtətahe akŭ lŭ- plŭ têtprê! ²⁵ Thé Săsě Byacě nõhébě dŭtŭ pě Phuô Davi, mähô nêlulě yěnuô, 'Myěcôruô tahe cuô thépłodu lŭkathwŭ có lahyă meťě? Mametěro kayă tahe cuôkre mêmŭmyă lahyă tět dô a kyădě tahe meťě? ²⁶ Hekhucôphya tahe taritaryă one lahyă ané dô a ki sá Cómărya ná khwŭ dô Cómărya nwóhtya lŭ dô a ki mëlŭwóhtekă prělu kayă yětôprê. Phúnuôhô prěpôtăritě tahe okúokya rônŭ lŭ dô a ki sătôrókuô tět ná hekhu akhwŭ tahe.' †

²⁷ "Khônyărô dô vŭkŭ yěnuô a htwôhtyahô ané phúnuô hó! Metěhéro Khwŭ Herodě ná Khwŭ Pôntio Pilato okúokya tăsŭ ná Judaphú mătô tahe ná Judaphú tahe bí vŭkŭyě. Rô a tanę męthyě rôlŭ Jesŭ mädŭ nê lulésăsě dô nê dyéhtwô è ná Krŭstu yěnuô têtprê. ²⁸ Dô nê tètprətəpřya akhu-akhyě ná tět dô nê dyalyă htuôhô nê thépłô dô a ki htwôhtya pă tahe akhu-akhyě, kayă yětahe mę lahyă hó phú nê taritaryă one htuônuô hó.

²⁹ Manáro, Kô- Byacě-, nŭdă myámô êthî hé tarôthé théisě lahyă pě khônyăyě tahenuô, htuôto thyáphú pě htwô nêlulě yětahe ki hébêkhŭhăbŭ ryákuô nêriněkya nuôro, męcwôrě pě. ³⁰ Dyéluô nê taryěpřpřya dô a ki zasímě ũ agně, ná tēmę tètprətəpřya tahe ná tēmę tapăkhyěthu tahe, rô dô nê lulésăsě Jesŭ yětôprê amwŭkhyě rô nõluôhtya dŭ tětýtətahe ní-."

³¹ Bí êthî kwícóbě htuôhô akhěnuô, khălě bí êthî léoplô tŭlŭ nuôtôpho a kazuôřúruôhtya rô êthî lŭbă lŭplŭ ná Thé Săsě Byacě pwô- têtprê rô êthî pwô- têtprê hêsodônyă khŭkhŭhăhă pě lahyă ũ ná Cómărya ari-akya.

Prèzúetěphú Tahe Mëlŭmetyă Męcwômekô Khyělŭ Ná Tět Dô A O Ná Êthî Tahe

³² Prê dô a zŭenyăetě tahenuô êthî olŭ ná thépłô tômě- cũ, tětətanę tôcô- tuô. Êthî tătmuôtătě tahenuô êthî dăkwô nŭdyě lahyă ná atě têtprê- to. Tět dô a o ná

† 4:26 Li Htuthéhtya 2:1-2

êthî tahenuô êthî erôphyérô khyělŭ. ³³ Prèdônyăphú tahe khyáluô pě ũ athé ná Byacě Jesŭ nyăkahtô htwôprê kăkhyě ari-akya yěnuô, a lŭbă có ná tètprətəpřya ashyo-asô htuôto Cómărya klŭlyalô klŭlyabă pě có abwŭataryě dô êthî lŭ- plŭ alo có. ³⁴ Dô prèzúetěphú yětahe aklěnuô, kayă sóphăsôryă o têtprê- to, meťehéro kayă dô a o ná htyěôlyărô, năhinăphyă tahenuô, a isětăkyă rô a phyěhyănŭ lahyă rŭ dô a isětănŭ yětahe, ³⁵ rô hyădyétă lahyă rŭyě dô Prèdônyăphú tahe a takhukŭ rô êthî ibě pě ná kayă dô a lorŭlohtě nuôtahe.

³⁶ Phúnuô akhu-akhyě kayă mwŭ ná Joseph o têtprê, è ma Leviphú têtprê rô a o pacělŭ dô Cyprŭ klŭkhu, rô Prèdônyăphú yětahe é lŭmwŭ ná Barnaba (Angólásă ma kayă dô a dyéhědyére ũ) ³⁷ a isěkya alyă tôlě rô a hyă dyétă arŭyě dô Prèdônyăphú tahe a takhukŭ.

Anania Ná Sapphira

5 Manáro kayă dô amwŭ ná Anania otêtprê. È ná amě Sapphira isěkya nŭdyě alyă tôlě. ² Rŭ dô êthî isěni yěnuô, amě thépłô thyákuô ná lŭ dô êthî ki bekyă êthigně tahe rô a okya dô aruô yětahenuô a hyădyě ná Prèdônyăphú nuôtahe.

³ Rô Petru hé lŭ, "Anania- nê cuô nõpôtŭ nèně ná khŭnéricyă khuklô meťě? Nê lahôkyăhô Thé Săsě Byacě hó. Nê cuô bedwô uôkyă tuôlyă ngŭ dô nê isěni è aklě nuôtahe meťě? ⁴ Bí nê isětă tyahŭ nelyă to akhěnuô, lyăyě ma nêtě nŭdŭ mătô ě? Nê isěhtuôhô rô rŭ dô nê nŭbê tahenuô- ma nêtě prěprě. Phúnuô rô nê cuô belyătuô nê thépłô dô nê ki męphŭyě meťě? Yěma nê lahô kayă mătô, nê lahô có hó Cómărya hó."

⁵ Anania nŭhuô ngô yěnuô ná tôphúôtuô a lakhŭthyěkyă có. Rô lŭ- kayă dô a nŭhuôthégně lahyă tēmęhtwôhtya ané yětahenuô a tarôthé théisě lŭplŭ có. ⁶ Prêkhŭ phŭdíphŭthè tahe hyănuôtuô rô a talŭbí lŭ ná ikě, rô êthî cŭhtekya lŭ rô cuô iluôkyă lŭ.

⁷ Htuôro a phŭ- ohô thuômŭ akhěnuô, amě hyănuô tuôdô Petru a o. Manáro dô pănunuô, a mękryă- phútěnuô a thégně kuô tôcô- to. ⁸ Petru sudyă Sapphira, "Nê hêsoluô pě myă vă, lŭ- nê ná nèvě isěni ucě- tazě angŭ nuôma rŭ báyě nyăprě ě?"

Rô a hêsŭ, "Amăvă, lŭ- plŭ nuôma báyě nyăprě hó."

⁹ Phúnuôro Petru hé lŭ, "Mametěro nê ná nèvě cuô męmyă tuô Thé Săsě Byacě meťě? Kayă cuôiluô nèvě tahenuô, a kătuô mópăprě bí kadăhtŭ yěnuô prě rô êthî ki cŭcuô kuô pô nê pă!"

¹⁰ A hé htuôro tôphúôtuô Sapphira lakhŭ thyětăkyă kuô bí Petru khăduô khăshyě nuô. Prêkhŭ phŭdíphŭthè tahe hyănuô rô myăhtye ná a thyěhó akhu-akhyě êthî cŭhtecuôiluô tŭkyă lŭ ná avě. ¹¹ Lŭ- prèzúetě plŭmŭphú yětômŭlŭ ná kayă dô aruô tahe nŭhuôthégně lahyă tēmęhtwôhtya ané yětaherô a théisě lahyă kanô- to.

Tëprotëpřya Ná Tëme Tapakhyéthu Tahe

¹² Tëme tëprotëpřya tahe bèbè, tëme tapakhyéthu tahe bèbè, Prëdônyăphú tahe meľuô pë élä ũ. Lõ~ prëzúetëphú tahe hyă myáhtye täsû lű dö tëlűhõdu khälé tôpho dö ũ é ná Khwí Solomo hilákû yënuô akũ. ¹³ Kayă dö a zűenyăe to tahenuô a hyănuô obû kuô èthí tôprë~ to tadúro a htuthé nidyé nyacó èthí. ¹⁴ Manáro přemòprëkhũ dö a zűe Byacè tahenuô, a hyănuôřó èhtya ná èhtya kuô dö èthí aplóamũ akũ. ¹⁵ Prëdônyăphú tahe yõ me tëprotëpřya pë hó ũ tàyë~ tahe akhu-akhyë, bí Petru cuõrwó klyákũ bí èthí khăshyé yë akhënuô, thyáphú a zouô ki täbè přëswíprësë yëtahe nuôro, kayă tahe záhyăní lahyă kayăswíkayăsë tahe rò a hyă dëlyă pë èthí alëmyë tahe, klo tahe dö klyádukkũ. ¹⁶ Kayă bëmũ dö a o tavítavă phũ ná ví Jerusalem nuôtahe záhyăní lahyă kayăswíkayăsë tahe, matorò kayă dö khínémũmyă mẽbè lű tahe dö èthí a o rò a zasímë pë lö có ũ pwõ~ tôprë.

Prëdônyăphú Tahe Khyábè Tëmëcyëmëcũ

¹⁷ Yëtôphuõro bwídukkuló tôprë ná lõ~ prë dö a krwõkuô lűkhyë dö a opanuô tõkuô dö Saducëophũ aplóamũ bínuô tahe, thëkháthëhte tadũ có Prëdônyăphú yëtahe có. ¹⁸ Èthí pũ Prëdônyăphú tahe rò dõtăkyă èthí dö htõkũ. ¹⁹ Manáro bí nuôtõthënuô, Byacè tanémókhuphũ tôprë hyăbámõ kadă rò a plwõhtekyă Prëdônyăphú yëtahe rò a hé èthí, ²⁰ “Cuõnuô kahtòo lahyă dö tëlűhõdu avĩkũ nuô rò hé~ sodõnyă pë löũ ná tèohtwõprë athë yë ari-akýă nuô.”

²¹ Prëdônyăphú tahe nídă mőkhtanëphũ nuôtõprë angó rò, bí mǒlibũ akhënuô, èthí cuõnuô lahyă dö tëlűhõdu a vitarékũ rò èthí cáhtya ithyóithyată lõ ũ bínuô.

Bwídukkuló tôprë ná kayă dö a krwõhyăkuô lűkhyë tahe hyätuõ rò hyă épló lõ Juda khuklódu tahe ná muõprũmuõprë tahe rò èthí okúokyă lõ lű. Htuõro a nõcuõéhyă Prëdônyăphú o dö htõkũ nuôtahe dö èthí nyëhyă. ²² Manáro bí Juda klyëkhukló tahe cuõnuô dö ũ lédóo èthí akhălë akhënuô, a myáhtye pã Prëdônyăphú yëtahe tôprë~ to akhu-akhyë, èthí kahë~ so khyë kayă htwõ khuklókhuklyă nuôtahe ná muõprũmuõprë nuôtahe, rò a hé èthí, ²³ “Bí pë cuõtuõ dö ũ lédóo akhălë akhënuô, pë myáhtye ũ kama orýálă kadă ná thó. Htuõro lõ~ přëopõ htõ yëtahenuô, a kahtòopõo lahyă bí kadăhtũ nuô pwõ~ tôprë tadúro pë bámõ kadă rò pë nuõmyă dö akũ akhënuô, pë myáhtye pã tôprë~ to.” ²⁴ Bí přëopõ tëlűhõdu khukló yëtõprë ná přëlũtyă khukló tahe nĩhuõ tëritëkyă yë akhënuô, a htetapă lõplĩ lű rò a tanë lahyă ná ma a kírë htwõhtya kuõlõ põ kryă~ itë pã a tanë lõplĩ phũnuô.

²⁵ Yëtôphuõro kayă hyănuô tôprë rò a hé èthí, “Nídă lahyă~ thĩ dõtă kayă dö htõkũ nuôtahe cuõ dö tëlűhõ~ du a vitarékũ nuô rò a ithyóithyată lõplĩ ũ bínuô hó.”

²⁶ Phũnuõro přëopõ tëlűhõdu khukló yëtõprë ná a khõ~ pacë tahe htëcuõ ékăkhyë Prëdônyăphú nuôtahe. Manáro thëisë ná ũ ví èthí ná lõ rò èthí mẽshyomëšõ bũ lă ná èthí to.

²⁷ Èthí thũcuõ Prëdônyăphú yëtahe dö Judaphũ khuk~ lókhuklyă yëtahe anyëhyă rò bwídukkuló yëtõprë sudyă cemyă èthí. ²⁸ A hé èthí, “Pë hétăhëte htuõhó thĩ ná ithyóithya pã tă ũ ná kayă yëtõprë amwĩ tãmë ní~, rò khõnyăyë thĩ myámyă thĩ cuõ mekryă~ hó ítëtë! Thĩ ithyó pyëcuõ lõplĩ hó ũ dö ví Jerusalem akũ yënuô hó. Kayă nuôtõprë thyë nuõma pë yëtahe akhyë hó, thĩ thëzũ dya lahyă pë tètũ phũnuô.”

²⁹ Petru ná Prëdônyăphú tahe hësũ, “Phũ~ ná kírë nídă přëlu kayă angõnuô, bè nídă klõ dö Cómarya angó. ³⁰ Thĩ mũthyëhtya htuõhó Jesũ dö krusulõ rò pë~ phyëpëphũõ a Cómarya yëtõprë mẽhtwõprë kăkhyë khyëthyă è dö tètthyë khälé hó. ³¹ Thyáphũ Cómarya ki dyë pë Israelphũ tahe tëză nídũ në ná tẽplwõkyă tètũ tahe agnënuô, a dya-ohó Jesũ dö atakhu cóhtwó tõkyë phũ kayă htwõduhtwõkhu tôprë ná přemëlwõhtekă ũ tôprënuô hó. ³² Pë ma přë dö a khyáluõ pë ũ thë ná tàyë tahe ari-akýă hó. Phũnuõhó Thë Săsë Byacè yë bèbè, a khyáluõ thyákuõ athë phũnuõnuô. Thë Săsë Byacè yënuô Cómarya dyëtă pë ná kayă dö a nídă lũngõ nuôtahe agnë přë.”

³³ Bí Judaphũ khuklódu khusuhtũ tahe ná Judaphũ muõprũmuõprë dö a htwõ khuklókhuklyă tahe nĩhuõ tètëbëyë akhënuô, a thëplõdu kanõ~ to. Rò a thëzũ kremëthyëkyă có Prëdônyăphú yëtahe có. ³⁴ Manáro bí èthí aklënuô Pharisëophũ dö amwĩ ná Gamalie otõprë. È ma tètthyótëthya athára tôprë, htuõto è ma kayă tôprë dö ũ dyaduzũnyăní lű. A ihtò dö kayă htwõ khuk~ ló tahe anyëhyă rò a nõëhte khókyă lõ Prëdônyăphú tahe dö aklõ taplõphũ. ³⁵ Htuõro a hé Judaphũ dö a htwõ khuklókhuklyă tahe, “Khõbóthyó Israelphũ thĩ~, thĩ kírë me kayă yëtahe phútënuô, tanë tătë lahyă takí. ³⁶ Tanëhtya tuõ lahyă ná dö arëkhë nuõma kayămwĩ ná Theuda ohtya tôprë. A hëlyă nidyé anë ná vã ma kayă htwõdu tôprë. A khõpacë dö a krwõkuô lű nuô a phũ~ o lwĩzë có, tadúro bí ũ mẽthyëkyă htuõhó lű akhënuô, a khõpacë tahe lüpruõlũpřyă lõ přë. Htuõro a tẽ~ phyëtëmë tahenuô a pyëkyă lõ bínuô přë. ³⁷ Dõkhyë bí ũ ihuõplõ htýëphúkëphũ amwĩ tẽãmárădyă akhënuô, Galileaphũ dö amwĩ ná Juda héyënuô tôprë oluõhtya khyëthyă. A cuõ ilo-ilyání élä kayă tadúro nyëtatorò ũ mẽthyëkyă lű rò a khõpacë tahe lüpruõlũpřyăkyă khyëthyă přë. ³⁸ Phũnuõhó tëritëkyă dö a htwõhtya khõnyăyë bèbè, vã thëzũ hé thĩ ná me tă èthí tãcõ~ tãmë. Nõodũ èthí phũnuô, mẽtëhëro èthí tanë mẽtë yëtahenuô, ki mã přë a hyă dö přëlu kayă a tètãne kihëro a pyëkyă dũ atë pã~. ³⁹ Matorò tëmë

yënuô, a o dô Cómarya a ohyă kihënuôma thĩ mepé ná èthĩ to, thĩ vúsû pré ná Cómarya pré nuô, thĩ myáhtye shyëklô ná thĩné pã.”

⁴⁰ Prë htwô Judaphú khuklódukhusutũ tahe cűe kuô Gamalie a tedyetanecwô yë rò a ênuô khyëthya Prëdônyăphú yëtahe. Htuôró a mũ èthĩ ná iplírwĩ htuôró a hé èthĩ ná thĩ bè dônyăhësonĩ pë pã ù ná Jesũ amwĩ yënuô to, a héhtuô phúnuôró a plwô kakyă èthĩ.

⁴¹ Prëdônyăphú tahe thëkrúthëlô htecuôkyă dô Judaphú khuklókhuklyă yëtahe a mètënyë, mëtëhëró dô Jesũ akhu-akhyëró Cómarya dya-o nyă hó èthĩ ná a bè khyábë ù mëtärë èthĩ phúyë nuôma a kò nyă hó phúnuô pré. ⁴² Rò dôkhyënuô, èthĩ okuôkyă to. Dô tëlũhödu akũnuô bèbë, dô ùhiũphyă akũnuô bèbë, pwônyënyë~ èthĩ ithyóithya plehyă pë ù, èthĩ hé-sodônyă plehyă luô pë pô ù ná tètëkrúmila ari-akya. Tètëkrúmila ma máhó Jesũ ma kayă dô a mëlwohteka prëlu hekhuphú lõplĩ tãprë hó.

Prëmecwómekô Û Thuôthyótãprë.

6 Bínuô akhë, prëzũtëphú tahe oéhtya ná oéhtya rò Helleniaphú tahe ná Judaphú dô a hébë nídyédũ angô tahe krékhyëlũ. Helleniaphú tahe hé ná kayă dô a zúezúô sëesëô tonyë ná tonyë tahenuô a myátãphuô békhukya èthĩ prëmòokryă tahe, a hé lahyă phúnuô. ² Phúnuôró Prëdônyăphú shyéthényëyë, a épló lõ prëzũtëphú tahe rò a hé èthĩ, “Pë ki dya-okuôkyă tètëhësodônyă pë ù ná Cómarya alãangô yëtahe rò pë ki ibëtã pë ù sëesëô nuôma a tã-to. ³ Phúnuô akhu-akhyë puôvyă thĩ~, nwóhtya lahyă kayă thuôthyótãprë dô a lõbã ná Thé Săsë Byacë ná tètíphë tahe rò pë ki nõmë èthĩ tëmë dô a bè zúezúô pë ù sëesëô tahe. ⁴ Pë yëtahe kuôke rò pë tãbë dyëlyă lõshuólõkhë ke dô tøkwiôcóbë ná tètëhësodônyă pë ù ná Cómarya alãangô tókyë.”

⁵ Lõ~ kayă o dô aplóamũkũ yëtahe pwô~ tãprë thë-plòtô kuô lõplĩ ná Prëdônyăphú hësoluôhtya yëtahe, rò èthĩ nwóhtya Stephano dô a lõbã ná tëtũtënyă ná Thé Săsë Byacë yëtãprë, htuôró a nwóhtya kuôpô Philipu, Prochorus, Nicano, Timon, Pamena. Htuôró a nwóhtyanĩ Nicolaita, è ma Judaphú máto, è ma vĩ Antiokophú tãprë rò a kanuô kuô dô Juda a tètãbucóbë akũ. ⁶ Èthĩ aplóamũyë thũhyă kayăyë thuôthyótãprë dô Prëdônyăphú tahe a o. Rò a kwícóbë pë htuô èthĩ rò a dyahtya lahyă atakhu dô èthĩ yëtahe alô.

⁷ Phúnuôró Cómarya alãangôyë a luôpasícũ ná cuô cõ. Htuôró dô vĩ Jerusalem akũ nuô, kayă dô a zũkanyăkatë tahe oróóéhtya ná htya cõ. Htuôto bwídu tahenuô, a zũkanyăkã é kuô nyacõ.

Û Pũ Stephano

⁸ Stephano dô a lõbã ná Cómarya abwíataryë ná a tètãprëryă yëtãprënuô, a mëlũ pë ù o bínuô tahe ná

tëmë tètãprëryă tahe ná tëmëtapã khyéthukhyéthë tahe bínuô. ⁹ Manárò kayă dô a htésũ lũ nuô a o tahe. Èthĩ ma kayă tãmũ dô a nuô otõkuô dô (Phú ù é èthĩ ná) Judaphú dô a nĩbë tãpalã tahe a tètãcóbëhõ aplóamũ. Èthĩ ma a o dô vĩ Cyreneo ná vĩ Alexandria akũ. Èthĩ yëtahe ná Judaphú dô aruôtahe dô a o dô Cilicia kë ná Asia kë thĩ tahenuô, a cáhtya krékryásũ Stephano. ¹⁰ Manárò bí Stephano hëbëtë akhënuô, Thé Săsë Byacë dyë lũ tètíphëcyádë tahe akhu-akhyë èthĩ krékakhyësũ cyă pã lũ tãcõ~ to.

¹¹ Phúnuôró èthĩ cuô ilõhuô kayă dô aruôtahe rò a nõhëlahõ èthĩ, “Pë nĩhuôno htuôhõ Stephano yë, a htésũ, a hëbë mũmyáricyă Mosë a tètíyótëthya tahe ná Cómarya cõ.”

¹² Èthĩ cuô dô kayă bëmũ yëtahe a o, ná Judaphú khuklókhuklyă tahe, ná prëtíyó tètíyótëthya athará tahe a o rò a cuô ryãmikuô rò a cuô nõmësúsáhtya èthĩ. Rò kayă yëtahe cuô pũ Stephano rò cwíhyă lũ dô kayă htwô khuklókhuklyă tahe a mètënyë. ¹³ Htuôró èthĩ éhyă kayă dô a ki khyálahõnĩ athë ná Stephano ari-akya tahe. Rò kayă yëtahenuô a hé lahyă, “Kayă yëtãprë ma a hépyéhëkyă lõplĩ pë tëlũhödu săsë ná Mosë a tètíyótëthya tahe pwô~ tãphuô cõ menë. ¹⁴ Pë nĩhuô a hé ná vĩ Nazarëphú Jesũ yë ki mëtãprëkyă tëlũhödu yënuô pã rò a ki htulya taplekyă pë lëk-lõlëkhyă dô Mosë dyëokyă htuôhõ pë yënuôtahe pã” a hé phúnuô.

¹⁵ Lõ~ kayă dô a onyã bí kayă htwô khuklókhuklyă akhãlé yënuô tahe myátãtõ lõ Stephano, rò èthĩ myáhtye lũ mètënuô a thyácóná tanémókhuphú amèthë nuô cõ.

Stephano Hébëngô Tahe

7 Bwídukhuólô yëtãprë sudyă Stephano, “Phú kayă yëtahe hé nè yënuôma, nè hé málakõ nyă ë?”

² Rò Stephano dyă pë èthĩ, “Puôvyămuôphë thĩ~ níďã lahyă vã hé pë thĩ yë! Bí pëphë Abraham cuô tyahĩ dô vĩ Haran hĩto, rò a opã pré bí Mesopotamia akhënuô, Cómarya dô a lõbã ná tètaryëdu taryëhtũ yëtãprë oluôhtya pë lũ dô a mètënyë. ³ Htuôró a hé lũ, ‘Dyakyă nëhìnëphyă, nëphúnëlye ná nëtíyënëkë nuô-tahe rò cuô o dô kë dô vã ki dyëluô nè yënuô pã ní.’ †

⁴ “Phúnuôró Abraham htecuôkyă bí Chaldea kékũ nuôró a htecuôo dô vĩ Haran. Bí aphë thyëhtuô ró dôkhyënuô Cómarya nõcuô lũ dô htyëkë bí thĩo nídyë khõnyă yënuôhõ. ⁵ Rò Cómarya dyëtã nõhĩ Abraham pré tãlë~ to, bí tãkyëphú prënuô~ a dyë cõ hí lũ to, tadúró Cómarya ólyă lũ ná a ki dyë lũ këtãkë pã, rò këyënuô, a ki htwô Abraham ná akwĩalyă kalyă dítũ yëtahe ahtyëakë pã. Bí Cómarya ólyă lũ nõgyë akhënuô, Abraham aphú o hí tãprë~ to. †⁶ Cómarya hëokyă Abraham, ‘Nëklwĩnëlyă kalyă dítũ tahenuô a ki

† 7:3 Hekhuhtwólú 12:1 †† 7:5 Hekhuhtwólú 17:8, 48:4

cuôhtwô sîprê dô htyëruôkêklô tôké pã, rò èthî ki cuôhtwô cû bínuô pã, rò ù ki męcyëmęcû èthî analwîzë akû pã. ⁷ Manàrò vã ki cîrya kayã dô a nõhtwô èthî cû nuôtahe pã. Rò dôkhyëpãnuô, èthî ki htekaýã ná kébínuô tôké pã rò èthî ki kã cóbucóbëhtya vã bí khälë nuôtôpho pã, [†] Cómarya hé phúnuô. ⁸ Htuôrò Cómarya ólyã angó ná Abraham tômũ, rò a tẽôlyã a tẽmátẽdyã yẽnuôma máhó Abraham lëklô mę tẽdũ-talíphá ^{††} yẽnuô hó. Rò Abraham dútalí nîdyé a phúprëkhũ Isaac phá bí a opacëlyã htuô a bãhtya athë lwîthyó akhẽnuô. Isaac mę dítũ pëkuô a phúprëkhũ Jacob phú aphë męnuô. Htuôrò Jacob mę dítũ pë kuôpô a phúprëkhũ shyéthënyë phúnuônuô. Jacob aphúprëkhũ shyéthënyë yẽnuôma máhó pë klwilyã shyényẽmuô yëtahe aphë tahe hó.

⁹ “Jacob aphúprëkhũ tahenuô, a thékhwé nîdyé kuô apuô Joseph rò èthî isëcuôkyã lũ dô a ki cuôhtwôkyã cû dô Egypt ké. Manàrò Cómarya okuô ná è. ¹⁰ Htuôrò bí a sítôbè tẽpyátẽsë akhẽnuô, Cómarya męsípłë lũ pwô- tôphuô có. Bí Joseph cuôtuô dô Egypt ké Khwí Pharao mèthënyë akhẽnuô, Cómarya dyé lũ tètítèphé ná Khwí Pharao a tẽmyádu khó nîdyédũlũ tahe. Htuôrò Khwí Pharao nõpõnî lũ ná Egypt ké ná ahi-aphyã ná ahõhtë thítahe.

¹¹ “Bínuôakhë tẽovïokô ohtya dô Egypt ké ná dô Canan kékũ rò tẽcyëtẽcũdu tadũ tahe ohtwõhtya tuô có dô pẽphyëpẽphuô tahe lëléłë o pã có to có. ¹² Rò bí Jacob nîhuô ná buõhuôđĩ o dô Egypt ké akhẽnuô, a nõcuô iprî pẽphë dô- nyẽnu tahe sèesẽđ dô Egypt ké arêlô tôphuô. ¹³ Bí èthî cuôhó nyẽphuôtôphuô akhẽnuô, Joseph dyéthëgnë èthî ná è ma èthî apuô nîdũ rò Khwí Pharao thëgnëhyã kuôđũ Joseph apuôavyã, amuôaphë yëtahe. ¹⁴ Htuôrò Joseph nõkã éhyã aphë Jacob ná apuôvyã klwilyã lã- pĩ dô Egypt kékũ. Apuôvyã klwilyã lã- pĩ nuô, a o thuôthyótôshyë ná thënyã. ¹⁵ Phúnuôrò Jacob ná aphúalyë tahe cuôo lahyã dô Egypt ké rò è ná pẽphë dô- nyẽnu tahe cuôthyëlô bínuô. ¹⁶ Èthî luôto tahenuô, ù phyékã è dô vî Shekem. Rò ù kã iluô èthî bí Abraham iprî onekyã nîdyé luôkhu nuôtôpho. Luôkhu dô vî Shekem yẽnuô Abraham iprî dô Hamor aphú thítahe a o.

¹⁷ “Bí shuôkhë phũhtyahó ná Cómarya ki mëlómëbãhtya a tẽemaklô dô a ólyã htuôhó ná Abraham akhẽnuô, pë myëcôphú dô a o dô Egypt kékũ yë-tahenuô, a orõhtya ná orõhtya có. ¹⁸ Dôkhyẽnuô, khwí dô a thëgnë Joseph ari-akyã to tôprẽnuô, a htya põnî Egypt ké. ^{†††} Athéplô có dô pë myëcôphú yëtahe akhu to. A męcyëmęcû pẽmuôpẽphë, pẽphyëpẽphuô dô-nyẽnu tahe, thyáphú pacëphú othë nuôtahe ki thyëkyã

† 7:7 Hekhuhtwólú 15:13-14, Li Hteka 3:12 †† Cómarya hétã Abraham ná a bè dútalíphá. Thyáphú è ná aklwilyã tã kalyã dítũ tahe ki dyéluô ná èthî thëplôtôkuô ná Cómarya a tẽôlyã yë rò a cũe krwómëkuô phú Cómarya mekyã agnë nuô, a bè dútalíphá, htuôto thyáphú a ki dyéluô lahyã ná èthî ma Cómarya akayã hô agnënuô, a bè dútalíphá. ‡ 7:18 Li Hteka 1:8

agnënuô a nõcuô dyataphãkyã tadũ pẽmyëcô phúothë yëtahe ná hi.

²⁰ “Mosè opacëlyã tókũ bínuôakhë hó. È ma pacëphú dô a phëtwóphëthãryã dô Cómarya anyëhyã tôprë. Amuôaphë myákhwë nîdyélë lũ dô hidókũ thuôlëlë- tuô prë. ²¹ Rò bí ù cuôdya taphãkyã è ná hi akhẽnuô, Khwí Pharao aphúprẽmò myáhtye lũ rò a phyékã buôdu ínîdyé lũ phú aphú ná anë nîdũ tôprẽnuô. ²² ù ithyóithyanî Mosè ná Egyptphú a tètítèphé pwô- tôcô rò a tẽhébèhësũ ná a tẽ-phyëtẽmę tahenuô, a lãbã ná tẽtaryëshyosô có.

²³ “Bí ana ohó lwîshyë akhẽnuô, a belyã athéplô ná a ki cuôlë kuô amyëcô Israelphú tahe. ²⁴ A myáhtye Egyptphú tôprë męnũmęcã Israelphú tôprë rò a cuô męcwô pëkuô Israelphú yëtôprë. A męlyësũ kãkhyë Egyptphú yëtôprë rò a męthyëkyã lũ. ²⁵ A tanę ná a myëcôphú nîdũ tahe thëgnë ná Cómarya ki nwóhtya è dô a ki mëlwóhtekã nî èthî dô cũkhälë pã tadũrò èthî thëgnësũ kuô lũ to. ²⁶ Anotõnyẽnuô, a myáhtye Israelphú ná Israelphú thënyë klyé nîdyé khyëđũ lũ rò a cuô yácũ mępẽmędwô kãkhyë pë èthî rò a hé èthî, ‘Nîđã lahyã khõbõthyó thĩ- thĩnáthĩ nîdũprë rò thĩ cuô vúnîdyé lũ mętë?’

²⁷ “Manàrò kayã dô a męthũmęplã rë akhõ Israelphú nîdũ yëtôprẽnuô, a shya taphã cuôkyã Mosè dô ahtũ rò a hé lũ, ‘Maũpë tôprë dyé nẽ taryëshyosô dô nẽ kibë põ pë rò cîrya pë nuôpë?’ ²⁸ Nẽ thëzũ męthyëkuô vã phú nẽ męthyë Egyptphú dô pahénu nuôtôprë ẽ?’ ^{††††} Bí Mosè nîhuô ngó yëtõmũ akhẽnuô, a htekyã cuôo dô Midia ké phú htyëruôkêklôphú tôprë, rò a cuô phúonî bínuô thënyë.

³⁰ “Mosè cuôo bãhõ bínuô analwîshyë hó akhë, dô Sínai so khãshyë, kësëhtyëkyã lõtãmákhũ khälë tôphõnuô, miũhtya cãcuô rò tanémókhuphú tôprë oluôhtya pë lũ dô mikũ dô a mèthënyë. ^{†††††} Mosè myáhtye rò a khyéthukhyéthë rò a hyãmyáphũ tãtë lũ rò a nîhuô Byacè ngóprãhtya, ³² ‘Vã ma nẽ muôphë-phyëphuô dô-nyẽnu tahe a Cómarya. Vã ma Abraham, Isaac, Jacob tahe a Cómarya.’ ^{†††††} Mosè thëisë tanyãtadë có rò a myábũ pã có to.

³³ “Cómarya hé pô lũ, ‘Khälë bí nẽ kahtõo nîdyé nuôtôpho ma hekhu dô asãsë akhu-akhyë plwóhtekyã nëkhuphá nuô. ^{†††††} Vã myëcôphú khyácýëkhyácũ nyacó dô Egypt kékũ nuôma vã myáhtye hó. Vã nîhuôhó èthî tauôtasë rò thyáphú vã ki mëlwóhtekã èthî agnënuô, vã hyãlyã hó. Cuôcómõ khõnyã, vã ki nõcuô nẽ dô Egypt kékũ.’ [§]

³⁵ “Mosè ma kayã tôprë dô amyëcô Israelphú nîdũ vîkyã lũ ná ngó tômũ dô a hé lũ, ‘Maũpë tôprë dyé nẽ taryëshyosô dô nẽ ki bèpõnî pë rò cîrya pë nuô pë?’ ^{§†} A hé lũ phúnuô. Tanéphú oluôhtya pë lũ dô cãcuôkũ

†† 7:28 Li Hteka 2:14 ††† 7:30 Li Hteka 3:2 †††† 7:32 Li Hteka 3:6 †††† 7:33 Li Hteka 3:5 § 7:34 Li Hteka 3:7-8, 10 §† 7:35 Li Hteka 2:14

akhu-akhyê, Cómarya anébyacê nídú nõcuố lủ dố a ki pốnỉ a kayă bémũ rò a ki mêlwóhtekạ êthỉ. ³⁶ Dố Egypt kékũ nuô bẻbẻ, dố Htyêlĩdutavạ akũnuô bẻbẻ, Mosè dố a êhtekạkyạ Judaphú tahe dố Egypt kékũ yẻtỏprẻnuô, a mẻlủ pẻ êthỉ tẻmẻ tẻprotẻprạ tahe ná tẻmẻtapạ khyẻthukhyẻthẻ tahe. Htuỏto bí êthỉ kạ dố kẻsẻhtẻyẻkạ lỏtamákhũ ana lwỉshyẻ akũnuô bẻbẻ, a mẻlủ pẻ ử tẻprotẻprạ yẻtahehe.

³⁷ “Mosè ma kayă dố a hẻsủlủ pẻ Israel akwlỉalyạ tahe, ‘Cómarya ki nõhyảlyạ prẻprỏ dố thỉo phú a nõhyả vả yẻnuô pả, rò ẻ ma thỉ myẻcỏphủ nídủ prẻ.’ ^{†38} Mosè ma kayă tỏprẻ dố a otỏoplỏ rỏkuố lỏ ná pẻ-phyẻpẻphủ dố kẻsẻhtẻyẻkạ lỏtamákhũ nuỏtỏprẻ hỏ. A otỏkuố ná pẻ muỏphẻphyẻphủ dố-nyẻnu tahe ná tanẻmỏkhủphủ dố a hẻbẻ nỉdyẻ lủ dố Sỉnai sokhu nuỏtỏprẻ hỏ. Htuỏrỏ ẻ ma kayă tỏprẻ dố a nỉbẻ Cỏmarya alỏangỏ dố a htwỏprẻ yẻtahe rò a ki dyẻlyạ dỉtủ pẻ ná pẻ yẻtahe nuô hỏ.

³⁹ “Tadủrỏ pẻ muỏphẻphyẻphủ dố-nyẻnu tahenuô, a nỉdả Mosè angỏ to. Êthỉ betanạkyạ lủ rò êthỉ tanẻ thẻzủ kạkhyẻ dố Egypt kẻ prẻ. ⁴⁰ Êthỉ hẻ Mosè avạ Arỏn, ‘Byạ pẻ pẻ byacẻ tahe dố a kipỏkithủ nỉ pẻ tahe! Mosè dố a êhtekạ pẻ dố Egypt kékũ yẻtỏprẻnuô, khỏnyảrỏ a mẻkryạ- anẻ phứtẻ nuô, pẻ thẻgnẻ pỏto hỏ!’ ^{††41} Htuỏrỏ bỉnuỏkhẻ êthỉ byạ pủphẻphủ zỏzỏ tỏduố rò a lủhtyanỉ lủ rò êthỉ thẻkrủthẻlỏ mẻpwẻ ẻo nỉdyẻ, rò htuthẻtya nỉdyẻ lahyả tẻ dố a mẻ nỉdyẻ lahyả ná atakhũ yẻtahe. ⁴² Phủnuỏrỏ Cỏmarya tarỉ kỏk-lỏkyạ êthỉ rò a dyẻhtwỏhtyakyạ êthỉ ná kayă dố a cỏbẻhtya tamỏ, lẻ, sẻ dố mỏlẻ tahe phú ử rỏokỷạ dố prẻprỏ tahe alỉkủ nuô rò a hẻ,

‘Israelphủ thỉ-! Bí thỉ o dố kẻsẻhtẻyẻkạ lỏtamákhũ analwỉshyẻkủ akhẻ, tẻphứtẻlyẻ dố thỉ mẻthyẻ rò thỉ lủ-tyảhtya tahe nuỏma thỉ lủhtya ná vả mỏto. ⁴³ Tẻ dố thỉ zỏcuố nỉdyẻ yẻnuỏma byacẻ dố ử ẻ ná Molo yẻ alẻthủ ná thỉbyacẻ dố ử ẻ ná Repha yẻ asẻ prẻ. Tẻnuỏtahe ma mỏprẻ prẻzỏ dố thỉ byạ nỉdyẻ ná thỉ lẻcỏbẻhtya ag-nẻprẻ. Phủnuỏrỏ vả ki nõcuỏyẻkỷạ thỉ dố htyẻruỏkẻklỏ dố ayẻklỏ cỏ ná Babylonia kẻ yẻnuô pả.’ [†]

⁴⁴ “Bỉ pẻ muỏphẻphyẻphủ dố-nyẻnu opả dố kẻsẻhtẻyẻkạ lỏtamákhũ akhẻnuô, êthỉ isỏnỉ lahyả lẻthủ dố Cỏmarya hẻlủ pẻ êthỉ nuỏtỏmẻ. ^{††} A isỏhtya lẻthủduyẻ phú Cỏmarya hẻsủlủnỉ pẻhỏ Mosè rò a dyẻlủ pẻhtủdỏ lủ nuỏprẻ. ⁴⁵ Dỏkhyẻnuô pẻklwỉpẻlyạ yẻtahe nỉbẻkuố lẻthủduyẻ dố pẻmuỏpẻphẻ tahe a o rò bí êthỉ cuỏkuố ná Joshua akhẻnuô, a phẻcủ nỉdyẻ. Bỉ a nuỏphẻnỉ hỏ kẻ akhẻnuô, êthỉ phẻnuỏtỏ nỉdyẻ lẻthủdu yẻnuô dố kẻnuỏtỏba akủ. Rỏ Cỏmarya vẻhtẻrẻ pẻkỷạ êthỉ myẻcỏruỏphủ dố a o bỉnuỏ tahe rò lẻthủ yẻnuô a o bỉnuỏ tuỏdỏ Davi htủkhẻ. ⁴⁶ Cỏmarya thẻ-plỏnỉ Davi rò Davi kwỉthẻzỏ htyanỉ lủ dố a ki plwỏ isỏhtya lủ Jacob a Cỏmarya lẻonỉhỉ agnẻ tỏmẻ.

† 7:37 Lỉ Dỏnyả 18:15 †† 7:40 Lỉ Htekạ 32:1,23 † 7:43 Amos 5:25-27 †† Lẻthủ dố a dyẻlủ ná Cỏmarya okủ ná êthỉ

⁴⁷ Manárỏ kayă dố a isỏhtyanỉ pẻ Cỏmarya ahi yẻtỏmẻ nuỏma Davi aphủkhủ Solomo prẻ.

⁴⁸ “Manárỏ Cỏmarya dố adủlỏ yẻtỏprẻnuô hi dố prẻlukayă mẻ ná atakhũ nuô a oto. Phú prẻprỏ tỏprẻ hẻone ná ⁴⁹ Byacẻ Cỏmarya hẻ,

‘Mỏkhu ma vả khẻlẻ lẻonyả. Hekhu ma vả khẻduô lẻzỉ dyatả tỏcỏ. Thỉ kỉrẻ isỏhtya pẻ vả hỉ phứtẻ tỏcỏtẻ pả? Vả lẻokhẻlẻ otỏ bítẻ tỏphotẻ? ⁵⁰ Lỏ- yẻtahe ma vả mẻhtwỏhtya ná vảnẻ nỉdủ mỏto ẻ?” ^{††}

⁵¹ Stephano hẻ pỏ, “Thỉ thẻplỏ prẻkadí cỏ! Thỉ thẻ-plỏnuô a thẻcỏnỏ kayă dố a thẻgnẻ Cỏmarya to tahe nuô cỏ! Cỏmarya alỏangỏ agnẻ rò thỉ khẻlẻkỏ kỏnỏ-to! Thỉ krwỏmẻ thẻcỏnỏ thỉ muỏphẻphyẻphủ dố-nyẻnu tahe mẻnuô cỏ, rò thỉ mẻdỉdyả tẻtủ Thẻ Sẻsẻ pwỏ- tỏphủ cỏ! ⁵² Thỉ muỏphẻphyẻphủ dố-nyẻnu tahenuô, a mẻcyẻmẻcủ lỏ prẻprỏ tahe pwỏ- tỏphủ cỏ. Cỏmarya akayă dố a hyả hẻsỏ one pẻ ử ná Cỏmarya alủlẻ cỏtẻ dố a kỉrẻ hyả pả yẻtỏprẻ ari-akỷạ tahenuô, thỉ muỏphẻphyẻphủ tahe mẻthyẻkỷạ htuỏ êthỉ hỏ. Khỏnyảrỏ thỉ isẻtạkỷạ Cỏmarya alủlẻ cỏtẻ yẻtỏprẻ hỏ, htuỏto thỉ mẻthyẻkỷạ hỏ lủ hỏ. ⁵³ Thỉ nỉbẻhỏ Mosè a tẻthyỏtẻthya dố Cỏmarya dyẻtả dỉtủ ná mỏkhutanẻphủ nuỏtahe tadủrỏ thỉ nỉdả lủngỏ to,” Stephano hẻ phủnuô.

Ủ Tẻthyẻ Stephano Ná Lỏ

⁵⁴ Bí kayă htwỏ khủklỏ tahe nỉhủ Stephano a tẻhẻbẻyẻ akhẻnuô, êthỉ thẻplỏdu rò a ỏtỏkrủ tỏdẻcủ lahyả cỏ akhủkhyẻ dố lủo. ⁵⁵ Manárỏ Stephano rò, a lỏbả ná Thẻ Sẻsẻ Byacẻ. A tủhtya dố mỏkhu rò a myảhtye Cỏmarya alỉatỏkhẻ, htuỏto a myảhtye Jesủ kahtỏo dố Cỏmarya atakhũ cỏhtwỏ tỏkyẻ. ⁵⁶ Rỏ Stephano hẻ êthỉ, “Myỏmỏlẻ-! Vả myảhtye mỏkhu omỏhtya rò prẻlukayă aphủkhủ kahtỏo dố Cỏmarya atakhũ cỏhtwỏ nuỏtỏkyẻ.”

⁵⁷ Yẻtỏphủỏrỏ kayă htwỏ khủklỏ tahe ẻhtỏẻmỏ rò tỉbỉ lahyả akhẻlẻ ná akanỏ. Rỏ tỏphủỏtuỏ a lwỏ hyỏtỏ dố Stephano a o. ⁵⁸ Rỏ êthỉ cwỉhtecủkỷạ Stephano dố vỉk-lỏ rò tẻ lủ ná lỏ. Prẻkhyẻthẻ thỉtahe dya-okỷạ êthỉ cỏk-lỏ tahe dố prẻkhủphủthẻ dố amwỉ ná Saulu yẻtỏprẻ a o rò a nõopỏmyảnỉ lủ.

⁵⁹ Bí êthỉ tẻ Stephano ná lỏ akhẻ, Stephano kwỉcỏbẻhtya Byacẻ rò a hẻ, “Byacẻ Jesủ-, phẻdẻwỏkỷạ vả thẻplỏ yẻ.” ⁶⁰ A dỏngủlyạ rò a ẻhtỏhtya, “Kỏ- Byacẻ, plwỏkỷạrẻ êthỉ tẻthủ nỉ-” a hẻ htuỏrỏ a thẻkỷạ.

8 Ủ mẻthyẻ Stephano yẻnuô, Saulu sutỏ thẻyỏkuố athẻplỏ ná prẻmẻthyẻ Stephano nuỏtahe rò a krwỏỏlyạ thẻyỏkuố phủnuô. Cáhtya bỉnuỏ tỏnyẻ tẻplehyả rò kayă dố a o dố vỉ Jerusalem akủ rò a zủenyẻ Jesủ tahenuô ử mẻcyẻmẻcủ nyacỏ êthỉ cỏ. Kayă dố a okỷạ dố vỉ Jerusalem akủ tahe nuỏma tủprẻ Prẻdỏnyăphủ tahe prẻ. Rỏ lỏ- kayă dố a zủenyẻtẻ tahenuô a

†† 7:50 Isaia 66:1-2

hteklya cuôprüôcuôprüă lõplĩ dõ Judaké ná Samaria ké. ² Prë monejĩ nyacó Cómarya nuô a o tahe rò a cuô iluô dwókyă Stephano. Rò èthĩ nguôthyënguôo lahyă có. ³ Saulu héyë tãprënuô a yácú pũ mepyémekyă Kris-tu a prëzũetë plómũphú tahe. A cuôhtya nuô dõ hitômë htuô tãmë akũ, rò a cuôcwi tarũhte prëmòmò, prëkhũkhũ dõ a zũenyăetë tahe rò dónuô èthĩ dõ htókũ.

Philipu Hésodônyă Tëthëkrũmila Dõ Samaria Kékũ

⁴ Prëzũetëphú dõ a klyacuôprüôcuôprüă kyă lõ lõ tahenuô, a cuôtuõlõ dõ khălé pwõ- tôpho rò a cuôlë hësodônyă pë ù ná Jesũ a tëtëthëkrũmila ari-akyă yëtahe. ⁵ Philipu cuôtuõ dõ vjduõ dõ a o dõ Samaria kékũnuô tôvĩ. Rò a cuô hësodônyă pë kayă o bínuô tahe ná Krĩstu ari-akyă. ⁶ Kayă bëmũ tahe nĩhuô nõ htuôhõ Philipu a tëtëhësodônyă tahe, htuôrò èthĩ myáhtyenó htuôhõ lõ tëmë tëtëprëtëpřya tahe akhu-akhyë a nĩdă ryányacó lõ tëtëbè tahe. ⁷ Khĩnékhĩ nõ mũmyă tahe éhtõëmõ htecuô taphăkyă dõ kayă tahe aļo nuô a o élä, htuôto a zasímë é pë lä kayă dõ a thyëtõkyë tahe ná kayă dõ a khăduôdá tahe. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, vjũphú tahe thëkrũthëlõ nyacó.

⁹ Bí vjũnuô kayă dõ amwĩ ná Simonë o tãprë. A hé nĩdyë anë ná è ma a htwõ khuklõdu khusutũ tãprë, rò a cuôlë mëtapa khyéthukhyéthë htuô é pë lä hó Samariaphú tahe ná tëmë taple ùmèthë tahe.

¹⁰ Phúnuôrò lõ- kayă dõ a htwõduhtwõkhu rò a o bí vjũ nuôtahe bèbè, kayă esë ryätëphú o bí vjũ nuôtahe bèbè, a nĩdăthyëñĩdăo lõplĩ có lũngõ. Èthĩ hé lahyă, “Kayă yëtãprë ma Cómarya a tëtëprëtëpřya dõ ù é ná tëtëprëpřya dõ adu-ază nyăhõ.” ¹¹ A më khyéthukhyéthë pë ù ná atëmë taple ùmèthë bínuô ma anyëlähõ akhu-akhyë, ù nĩdăthyëñĩdăo có lũngõ. ¹² Manárò bí Philipu hësodônyă pë èthĩ ná Cómarya ahtyëaké ari-akyă ná Jesũ Krĩstu ari-akyă akhënuô, prëmòmò, prëkhũkhũ a zũkanyăkă tëtëthëkrũmila rò plwõkă lõ anë ná htyë. ¹³ Simonë anëbyacë nĩdũ a zũenyăe kuõ Jesũ rò a plwõkăkuõ anë ná htyëhtyë, htuôto a cuôrõkăřo kuõ có ná Philipu pwõ- tôphuõ. Bí a myáhtye tëmëtapa khyéthukhyéthë dõ adu-ază tahe phúyë akhënuô, a khyéthukhyéthë nyacó.

¹⁴ Bí Prëdônyăphú dõ vjũ Jerusalem akũ tahe nĩhuõ ná Samariaphú tahe zũe kuõ lahyă Cómarya aļangõ akhënuô, èthĩ nõcuõ Petru ná Giovanni dõ èthĩo. ¹⁵ Bí èthĩ hyătuõhõ akhë, thyáphú Samariaphú tahe ki nĩbèkuõ Thë Săšë Byacë agnënuô, a kwícóbë pë èthĩ. ¹⁶ Mëtëhërò Thë Săšë hyălyă hí dõ èthĩ aļo tãprë- to. Èthĩ plwõ túpăprë lahyă anë ná htyë dõ Byacë Jesũ amwĩ akũ păprë. ¹⁷ Phúnuôrò Petru ná Giovanni behtya atakhu dõ èthĩ aļo, rò èthĩ nĩbè lahyă Thë Săšë Byacë.

¹⁸⁻¹⁹ Bí Prëdônyăphú Petru ná Giovanni behtya atakhu dõ prëzũetëphú tahe aļo rò èthĩ nĩbè Thë Săšë Byacë akhënuô, Simonë myáhtye rò a thëzũ dyë Petru ná Giovanni rũ rò a hé èthĩ, “Vă ki behtya kuõ vă takhu dõ ùpë tãprë aļo pă nuô bèbè, thyáphú ù ki nĩbèkuõ Thë Săšë Byacë agnënuôrò, dyépëkuõ vă tëtëprëtëpřya yënuôtõcõ.”

²⁰ Rò Petru hësũ lõ, “Cómarya a tëdyëkră shyëzũ yënuô, ipřĩ è ná rũ ma anĩ prë, në tanë phúnuô akhu-akhyë, në ná nërũ ki lată tõtũlũ dõ Mòrapõtya kũ nĩ-.” ²¹ Në ma kayă dõ a otõkuõ dõ pë tëtëphyëtëmë akũ mătto, mëtëhërò në thëplò yënuô, acó dõ Cómarya a mëtënyë to. ²² Në thëplò a tëtanë mũmyăřicyă yëta-henuô, në tãbè ză nĩdũ mõ è rò kwícóbë Cómarya nuô. Bëtõbë- ma Cómarya plwõkyă cyă pă në tëtanëthũ yënuô tahe pă. ²³ Mëtëhërò vă myáhtye ná në thëplò nuô a bãtapĩ có ná tëtëhëthethëhă rò në tëtëhũtëora cóklõma në thyácónă ù tã dõ htókũ tãprënuô có.”

²⁴ Simonë hësũ Petru ná Giovanni, “Thyáphú lõ- thĩ héhõ yëtahe ki tãbè tã vă tãcõ- tãmë nuô rò kwícóbë pë lahyă vă dõ Byacë o.”

²⁵ Bí Petru ná Giovanni hësuluõ pë ù ná tëtë dõ a thëgnë myáhtyenó htuôhõ Jesũ Krĩstu ari-akyă nuôtahe rò dõnyăluõ pë htuõ ù ná Byacë aļangõ akhënuô, èthĩ kăkhyë khyëthyă dõ vjũ Jerusalem. Bí èthĩ kă dõ klyălo akhënuô, a lëkă dõ Samaria dõ éddõ rò a nuõ tãdõ hte tãdõ rò a lë hësodônyă luõ kă pë ù tëtëthëkrũmila.

Philipu Ná Kayă Htwõ Ethiopia Ké Khuklõdu Tãprë

²⁶ Byacë a tanémõkhuphú tãprë hé Philipu, “Taritaryă one nënë rò cuôpalyă rwópõ klyă cuô dõ vjũ Jerusalem rò a tãkalyă cuôrwó dõ vjũ Gaza nuôtõbõ. Klyă yënuô- ma kësëhtyëkyă lõtamăkhu aklyă.” ²⁷ Phúnuôrò Philipu o taritaryă anë rò a htecuõ. Bí a cuô dõ klyălo akhënuô, a myáhtyesũ ná Ethiopiaphú dõ aswĩkyă a dye tãprë. È ma a htwõ khuklõ rò a bè myăkhwë põt-arinĩ Ethiopia khwĩmuõ Candace arũhtë lõ- plĩ tãprë. A cuô cóbucóbë htuõ dõ vjũ Jerusalem rò a kăkhyë dõ adõ ná tathĩlõ. ²⁸ Bí a kă dõ klyălo akhënuô, a hõ li dõ Prëpřo Isaiah rão dõ- nyënu nuôtahe. ²⁹ Thë Săšë Byacë hëso Philipu, “Cuô dõ a tathĩlõ khăshyënuô.”

³⁰ Rò Philipu klyacuõ dõ tathĩlõ khăshyë rò bí a nĩhuõ a hõ Prëpřo Isaiah li akhënuô, a sudyă lõ, “Në hõ liyë nuôma, në thëgnë nĩdyë sálë angólasă è?”

³¹ Rò kayă htwõ khuklõ yëtãprë hësũ lõ, “Ù ki hësothëgnëplõ pë vă tãprë- to hërò vă cuô thëgnëcyă phútë?” A hé rò a éhtya sidyă pë lõ lõ.

³² Kayă dõ aswĩkyă adye yëtãprë hõ lisăšë tãmă dõ a hé,

“Ènuô athyaná thímĩ tãduõ dõ ù cwicuõ rò ù kírë mëtthë lõ nuô, rò athyaná ù icĩ thímĩphú asũ dõ a nguõ éhtõëmõ kuõ tãmũ- to tãduõ, a hësũ kuõ ngõ

tômũ~ to. ³³ Ũ mețarê lû rò ù ciryacóciryate pè lû to, kayă dõ a dõnyăcyă pè ù ná a klwíkalyă ari-akyă nuô a o tôprê~ to, mețêhêrò ù phyékakya lû théplòhtwöprê dõ hekhuýê hõ." †

³⁴ Kayă htwö khukló yêtõprênuô, a sudyă Philipu, "Hêso pemyă vâ prêpro yêtõprê hébè tàyê, ma a hé nidyédû prê è ari-akyă prê è? Mátoma a héní ũruô tõprêprê ari-akyă è?" ³⁵ Phúnuôrò Philipu cáhtya hé pè lû ná lisăsê yêtõmă rò a hêsulođní pè lû ná Jesũ a têtêkrũmila ari-akyă.

³⁶ Rò bí êthí yêthényê cuô plehyă pò dõ nyê akhênuô, êthí cuôtuđ dõ htyêo akhălê tôpho. Yêtõphuôrò kayă htwö khukló yêtõprênuô a hé lû, "Htyê o bíyê vâ~! Vâ ki thêzũ plwö vãnê ná htyê hénuôma tèmeđidyă tătũ vâklyă o tôcôcô è?" ³⁷ (Philipu hêsũ lû, "Nê ki zũe lỏthulỏthê málakõ Jesũ Krístu hénuôma, nê plwö nènê ná htyê ma aní prê." A hé lû rò a hêsũkhyê, "Jesũ Krístu ma Cómarya aphúkhũ málakõ nuôma vâ zũe" a hêsũ phúnuô) ^{†38} kayă htwö khuklókhuklyă yêtõprênuô a è okuô prêvê tathílỏ yêtõprê. Rò Philipu ná kayă htwö khuklódu yêthényê lỏ hítă dõ htyêkũ, rò Philipu plwö pè a htwö khuklódu yêtõprê ná htyê. ³⁹ Bí êthí o dõ htyêkũ kakahtya akhênuô, Thê Săsê Byacê cõcuô mékya Philipu. Kayă htwö khukló yêtõprê myáhtye pã lû to tadúro a thêkrũthêlỏ rò a kã plehyă lã dõ adõ. ⁴⁰ Philipu thêgnê nidyê anê ná a cuôtuđ dõ vj Azoto akũ rò a cuô plehyăpò dõ vj Caesarea. Bí a cuô dõ klyálo akhênuô, a hêsodõnyă pè ù ná Jesũ Krístu a têtêkrũmila ari-akyă yê pwö~ tôvj cõ.

Saulu Htwöhtya Prêzũetêphú Tôprê

9 Bínuôakhê Saulu hé thêisê Byacê a khõpacê tahe dõ a ki mețhyê êthí. A cuô dõ bwídukhułỏ tôprê a o ² rò a cuôkwithêzỏ lû ná a ki rãcuónj likhyáthê tahe rò a ki rãcuô pè Juda têtêcõbêhõ dõ a o dõ vj Damasco akũ nuôtahe a o. Likhyáthê yêtahenuô, a hé cuô êthí ná prêmò bẻbẻ, prêkhũ bẻbẻ, ùpẻpẻ~ bẻbẻ, dã Saulu myáhtye ná êthí krwõmekuõ Byacê Jesũ aklyă tahe hénuô, a ki pũ êthí pã rò a ki thũkakyă êthí dõ vj Jerusalem pã, a rãcuô phúnuô. ³ Saulu cuô dõ vj Damasco rò bí a phũ cuôtuđhỏ vj akhênuô, tẻlitakhê dõ mókhu sátakhê tătava dõ lủ khăshyê. ⁴ Rò a lakhútă dõ hekhu rò a nỉhuỏ ngỏprahtya tômũ rò a hé lủ, "Saulu, Saulu, nê mecyemecũ vâ mețê?"

⁵ Rò Saulu sudyăsũ lủ, "Byacê~ nê ma ùpẻ?"

Rò ngỏpra yê hékakhysũ lủ, "Vã ma Jesũ dõ nê mecyemecũ è nuôtõprê hõ. ⁶ Manáro kahtòmỏ rò cuõnuỏ dõ vj kũ nuô. Nê tở mekryă~ phútênuô, ù ki hêsodũ nê pã."

⁷ Kayă dõ a krwõcuõkuỏ ná Saulu yêtahenuô a nỉhuỏ ngỏpra tadúro a myáhtye kayă tôprê~ to akhu-akhyê,

† 8:33 Isaia 53:7-8 †† Ũ rã o liphá dõ kalúkhê tahenuô, tahe-henuô limă 8:37 yênuô a opa to

tũ~, a okuỏ lỏ lahyă rò a tanẻplỏ hébẻ pã tôcô~ to. A htetapa lỏplỉ cõ êthí. ⁸ Saulu kahtò rò a yácũ myákalỏhte tadúro a myáhtye tôcô~ to akhu-akhyê êthí cwicuỏ lủ rò a thũnuỏ lủ dõ vj Damasco akũ. ⁹ Rò thuỏnyêthuỏthẻ akũ a myáhtyecyăto, htuỏto ae-aỏ tôcô~ to.

¹⁰ Dõ vj Damasco akũnuô prêzũetêphú dõ amwĩ ná Anania o tôprê. A myáhtyelwóré tẻ rò dõ a tẻmyáhtyelwóré akũyênuô Byacê é è, "Anania!" Rò a té kakhysũ, "Byacê vảo prê."

¹¹ Rò Byacê hé lủ, "O taritaryă mỏ nẻnẻ rò cuô mỏ dõ klyă nuôtỏbỏ dõ ù é amwĩ ná klyácỏ hénuô tỏbỏ rò cuô sudyă mỏ vj Tarsophú dõ amwĩ ná Saulu dõ Juda ahikũ nuô. Khõnyáro a kwícỏbẻ hỏ tẻ. ¹² Rò a myáhtyelwóré hỏ, thyáphú a ki myáhtye kakhysê khyêthyă agnênuô, kayă dõ amwĩ ná Anania hénuô tôprê hyă dõ lủo rò a hyă dyahtya atakhu dõ lủo."

¹³ Anania hêsũ, "Byacê, kayă yêtõprê ari-akyă nuô, vâ nỉhuỏ ù éprê héhtuỏpẻ élã hỏ vã, a mecyemecũ nê kayăsăsê o dõ vj Jerusalem akũ nuôtahe, hévã. ¹⁴ Htuỏto, a hyă dõ vj Damasco yênuôma a hyă dõ a kírẻ hyápũ lỏlỏ~ kayă dõ a cỏbẻ nê nuôtahe prê. Bwídukhu tahe dyê è taryeshyosỏ menẻ."

¹⁵ Manáro Byacê hé lủ, "Cuỏmỏ, mețêhêrò vâ nwóhtya hỏ è dõ a ki hêsodõnyă pè Judaphú mato tahe ná khwĩ tahe, ná Israelphú tahe ná vãrivăkyă pã. ¹⁶ Lỏ~ tẻcyetẻcũ dõ a tỏbẻ khyă dõ vakhuvăkhyê tahenuô vã ki dyêluỏ sỉnẻ cỏdũ lủ ná vãnẻ pã."

¹⁷ Phúnuôrò Anania cuõnuỏ dõ hi bí Saulu o nidyê nuôtỏmẻ akũ. Htuỏrò a nuỏdyahtya atakhu dõ Saulu alo rò a hé lủ, "Puỏvyă Saulu, thyáphú nê ki myáhtye kakhysê ryă khyêthyă, htuỏrò thyáphú nê ki lỏbãhtya ná Thê Săsê Byacê agnênuô, Byacê Jesũ dõ a oluỏhtya pè htuỏhỏ nê dõ klyálo nuôtỏprê, nõhyă vã dõ nẻo hỏ." ¹⁸ Bínuô tôphuỏtuỏ tẻ dõ athyaná tẻba o dõ lủ mẻthẻplỏlỏ nuô latăkyă rò a myáhtye kakhysê khyêthyă. Yêtõphuôrò a kahtò rò a cuô plwö kakhysê anê ná htyê. ¹⁹ Ae-aỏ khyêthyă rò ahẻare ohtya khyêthyă.

Saulu Hêsodõnyă Pẻ ũ Dõ Vj Damasco Akũ

Rò a okuỏ ná prêzũetêphú tahe bí vj Damasco akũnuô thuỏlwĩnyê. ²⁰ Rò tôphuỏtuỏ Saulu htecuỏ tỏdẻ dõ Juda tẻcỏbẻhỏ tahe akũ rò a cuỏhêsodõnyă pẻ ù ná Jesũ ma Cómarya aphúkhũ tôprê ari-akyă. ²¹ Lỏ~ kayă dõ a nỉhuỏ lủ hébẻ tahenuô, a htetapa lỏplỉ êthí rò a hé lahyă, "È ma kayă dõ a cuỏlủ mețhyê kayă dõ a cỏbẻ Jesũ dõ vj Jerusalem akũ nuôtahe tôprê mato è? A hyă bíyẻ rò a ki hyápũ kayă prêzũetêphú tahe rò a kírẻ thũkạ ù dõ bwídukhu tahe a o vãhẻto?" ²² Saulu a tẻhêsodõnyă pẻ ù yênuô a taryeshyosỏ duhyă ná duhyă cõ rò a khyáluỏ tẻtẻ pẻ ù ná Jesũ ma Krístu málakỏ cõ tôprê akhu-akhyê, tuỏ cõ dõ Judaphú o bí vj

Damasco akü nuôtahe hésûkakhÿe cyä pä có lü tôcôto.

²³ Mõnyëmõthë nyëhyä hó taki rò Judaphú tahe okú tãsä nidyé lü rò a tanë kremëthyë Saulu. ²⁴ Manárò ù hésoluõ thëgnë pë lü ná ù ki kre mëthyë lü pä, rò thyáphú ù ki mëthyëñí lü agnënuõ ù opõ bí vj kadäduhtũnuõ mõkhikhí mõsëklëklë có. ²⁵ Manárò bí mõkhí akhënuõ, Saulu a khõpacë tahe sunuõ lü dö thu tômë akü rò a htya cyätã lü dö vjũhtyalõ kadäphú akü tôkü rò a cyätãkyä lü dö vjũdu klõtõkyë.

Saulu Kakhÿe Khyëthyä Dõ Vj Jerusalem

²⁶ Saulu kã dö vj Jerusalem rò a yácú bõthyókhëkhõ anë ná prëzũetëphú tahe tadúro èthí thëisë lõplí lü lë. È htwõ hó prëzũenyäephú tôprë hó tadúro èthí zũe lü to. ²⁷ Yëtõphuõrò Barnaba mëcwõ lü rò a écuõ lü dö Prëdônyäphú tahe a o. Rò a dyáluõ thëgnë pë èthí ná Saulu myáhtyehó Byacë Jesü bí a cuõ dö vj Damasco akhënuõ, htuõrò Byacë hésoluõ pë htuõhó lü ná è ariakyä tahe. Htuõto Barnaba hésoluõ pëkuõ põ èthí ná Saulu hésodõnyä khũkhũhãhã pë có vj Damascophú tahe ná Jesü ariakyä. ²⁸ Phũnuõrò Saulu otõ kuõná èthí rò a cuõ lë hésodõnyä khũhã pë có ù ná Byacë ariakyä dö vj Jerusalem akü pwõ~ tôpho. ²⁹ A dõnyäplõ kakhÿëhyänyë sũ ná Helleniaphú tahe tadúro èthí yácú myápũ klyä dö a ki mëthyë lü. ³⁰ Bí prëzũetëphú tahe nĩhuõ tètítëkyä yë akhënuõ, èthí èhte cuõkyä Saulu dö vj Caesarea rò thũcuõkyä lü dö vj Tarso.

³¹ Phũnuõrò bĩnuõakhë prëzũetë plõmũphú dö a o dö Judakë, Galilea kë, Samaria kë yëtahe akü tahe othuõokrë nõkuõ no ù prë. Dõ Thë Sãsë Byacë akhuakhyë prëzũetë plõmũphú tahe ahëare shyohtyasõhtya, èthí nĩhëñĩre, èthí orõoéhtya rò ohtwõprë lahyä dö tëtëbeduzũnyä Byacë akü.

Petru Cuõtuõ Dõ Vj Lydda Ná Vj Joppa Akü

³² Petru cuõlë lõ khälë pwõ~ tôpho. Tôphuõpä rò a cuõlõ tõkuõ prëzũenyäephú dö a o dö vj Lydda nuõtahe a o. ³³ Rò a cuõ myáhtye tãsä ná kayä thyëtõkyë dö amwĩ ná Aenea o bĩnuõ tôprë, a omyëkhú oprë dö lëmyëkhú rò a kahtõbëto nuõ a o hó analwĩthyó hó.

³⁴ Rò Petru hé è, "Aenea~ Jesü Krĩstu zasĩmëhó në hó. Ihtò mõ rò kéklyédwõ në lëmyënuõ" rò Aenea kahtò tapluõtaplyë có. ³⁵ Lõ~ kayä o dö vj Lydda akü ná Sharòn nyekhu tahenuõ a myáhtye tëmëhtwõhtya phüyë akhuakhyë a zũkanyäka kuõ lõplí Byacë.

³⁶ Bí vj Joppa akũnuõ prëmò dö a zũkanyäka Jesü nuõ a o tôprë amwĩ ná Tabitha (Greek ngõ ma amwĩ ná Dorca, angõlasá ma takhyë tôduõ) a tëshuõtëkhë lõplí nuõ a mëbwĩmëtyarë pë ùruõ htuõrò mëcwõmëkõ pë kayä sõphásõryaphú tahe. ³⁷ Bĩnuõkhë aswĩ rò a thyëkyä. Aluõto yënuõ, ù iluõplĩluõphuõ ryä htuõhó ná htyë rò ù dya-o lü dö hidõkü dö akhu tõtõ. ³⁸ Vj Lyd-

da yënuõ, a ophũ ná vj Joppa akhuakhyë, bí prëzũetëphú tahe nĩhuõ ná Petru o dö vj Lydda akhënuõ, èthí nõcuõ kayä thënyë dö lüo rò a cuõ kwĩthëzõ lü, "Khyáthëdõ mëpryãpryã rò hyãpryã dö pë o hënuõ!"

³⁹ Rò Petru taritaryähtyaní anë rò a htecuõ rõkuõ ná èthí. A cuõtuõ dö èthio akhënuõ, èthí èhtya lü dö hidõkü dö akhu tõtõ. Rò lõ~ prëmòokryä tahe o lahyä bĩnuõ rò èthí kahtò nguõ tavã lõplí ná Petru rò a dyëluõ pë Petru ná cã ná caklõ thĩtahe dö Dorca isë pë èthí bí a ohtwõprë tõkuõpä ná èthí akhë nuõtahe.

⁴⁰ Petru nõhtekyã lõ ù dö aklõ rò a dãngũlyã kwĩcõbë tëtë. Htuõrò a tarí myácuõ dö Dorca luõto lëonuõ rò a hé, "Tabitha~ kahtõmõ" a hé rò Tabitha myákalõhte rò a myáhtye Petru akhë a kahtò onyã. ⁴¹ Petru zõhyä atakhu rò a cwikahtò lü. Htuõrò a énuõ khyëthyä prëzũetëphú tahe ná prëmòokryä tahe rò a dyëluõ èthí ná prëmò dö a htwõprë kakhÿe khyëthyä yëtõprë. ⁴² Tètítëkyä yënuõ, a luõpasĩcuõ tuõ lõ dö vj Joppa tøkëlë rò ù zũkanyäka ékuõlã Byacë. ⁴³ Petru onyëkuõpõ ná èthí bĩnuõ mõnyëmõthë nyëkũkuõpä lã sálë dö Simonë hi bí vj Joppa akü nuõ. Simonë ma kayä dö a mëhte tãmuõttãtë yëtahenuõ ná tëmõtëmýã aphá tõtprë.

Petru Ná Cornelio

10 Bí vj Caesarea akü nuõ klyëkhuklõ dö amwĩ ná Cornelio otõprë, è ma Roma klyëtõzë akhuklõ dö ù é ná Itali klyëklõ. ² È ma kayä dö a moní Cõmarya tôprë rò è ná lõ~ a hiphũphyäphú tahenuõ a beduzũnyä nyacó Cõmarya. A mëcwõ ényacó kayä sõphásõryaphú tahe rò shuõkhë dã tõ kwĩcõbë hó hënuõ, a kwĩcõbë pwõ~ tôphuõ có. ³ Tõnyëkhë bí mõhëlyã thuõmũ phũbëhó akhënuõ, a myáhtyelwõ one líphó có Cõmarya a tanémõkhuphú tôprë hyãnuõ oluõkhyë dö a hidõkü rò a é lü, "Cornelio!" phũnuõ.

⁴ A myá otyäsũ tanémõkhuphú rò a thëisë kanõ~ to rò "Byacë, në thëzũ hé vã itë?" A sudyä tanémõkhuphú phũnuõ,

Rò tanémõkhuphú hésũ è, "Cõmarya thëplõohó në, mëtëhëro në tëtëkwĩcõbë tahe ná në tëmëcwõ kayä sõphásõryaphú tahenuõ, a tuõhtyahó dö Cõmarya a o thyáhóná në lũhtya è nuõhó. ⁵ Khõnyäyë nõcuõ éhyãmõ Simonë Petru ná kayä tahe dö vj Joppa akü nuõ. ⁶ A cuõ dö Simonë dö a mëphá nuõtõprë ahi dö a o dö htyëdutavãhtũ nuõtõprë."

⁷⁻⁸ Tanémõkhuphú htecuõkyä htuõrò, Cornelio éhyä prëmëtëphú dö a hidõkü thënyë ná klyëphú tôprë dö a dyaduzũnyä Cõmarya rò a lëzũe nidyé lü yëtõprë, rò a hésoluõ pë lõ èthí ná tëmëhtwõhtya htuõhó anë ná è yëtahe, htuõrò a nõcuõ èthí dö vj Joppa.

⁹ Dõkhyëtõnyë bí èthí cuõtuõphũhó ná vj Joppa akhënuõ, Petru htya dö hikhuklwó tabye tômë akhu rò

a htya kwícóbě. Bínuô akhě ma atô ná mŏphú kírě htuôhó. ¹⁰ A théethě rô ũ taritaryă pě lŭ sěe akhě a myáhtyelwó tětôcô. ¹¹ A myáhtye mŏkhu lŭmŏhtya rô tětôcô dô athyaná tahŭ lŭđu dô aná o lwĩná tŏba rô ũ cyatã ênuô. ¹² Lŏ- tēphútēlye dô a khăđuô lwĩkhó nuôtahe ná lŏ- tēphútēlye dô a labăcuô nuôtahe ná lŏ- htuphúzuŏphú dô a zuŏ dô mŏlě tahenuô a o lŏplĩ dô tahŭdu yětôba akŭ. ¹³ Ngŏprahtya rô a hé lŭ, "Petru- kahtò mēthyēkyămŏ tēyēnuôtahe."

¹⁴ Manárò Petru hēsú, "Byacē- vā e cŏnyă taki- to, tē dô ũ dyahó è ná a sāsěto nuôtahe bēbē, matorò a mwŏplĩhĩplo to nuôtahe bēbē, vā enŏ è tŏphuŏ- to."

¹⁵ Rò ngŏprahtya pŏ, "Tē dô Cŏmarya dăhéhó ná a mwŏplĩ prē, rô enĩ prē a hé nuôtahenuô, hé tã è ná a mũmyă tāmé."

¹⁶ Tahŭdu dô tēphútēlye o dô lŭkŭ yětôbanuô, akuŏ tãlŭ dô pē lŭ thuŏphuŏ htuŏrò ũ cŏhtya mēkyă khyě è dô mŏkhu.

¹⁷ Bí Petru tanemyánĩ Cŏmarya a tēdyéluŏ è tēmyáhtyelwó yě angŏlasá akhěnuô, kayă dô Cornelio nŏhyă lŭ tahenuô, a hyă sudyă myápŭ Simonè ahi rô a hyăkahtò bí ahinyēhyă lŏkadăhtŭnuô. ¹⁸ Rò èthĩ sudyăhtya, "Kayă mwĩ ná Simonè Petru hēnuô tŏprē ma a otŏ bíyě ě?"

¹⁹ Bí Petru tanenĩpă tēmyáhtyelwó yě akhěnuô, Thē Sāsě Byacē hé lŭ, "Simonè! Kayă hyămyápŭ nē thēthuŏ. ²⁰ Phúnuô akhu-akhyě hītămŏ dô hilě nuô, mē pyázēpyásě tāmé, tarú krwŏcuŏkuŏ èthĩ nuôtahe akhyěnuô, mētēhērò vā nŏhyănyă èthĩ dô nēo."

²¹ Phúnuô rô Petru hītă dô hilě rô a hé èthĩ, "Vā ma kayă dô thĩ hyă myápŭ è nuôtŏprē hó. Thĩ hyămyápŭ vā mētě?"

²² Rò èthĩ hēsú, "Klyěkhuklŏ Cornelio nŏhyă pē. È ma kayăcŏkayătē tŏprē, htuŏto kayă dô a bezŭbenyălă Cŏmarya tŏprē. Judaphú tahe bezŭnyánĩ lŏplĩ có lŭ pwŏ- tŏprē có. Thyáphú a ki nĩhuŏnŏ kuŏ nē tēhéběhēsú tahenuô rô Cŏmarya a tanémŏkxuphú hyă hé lŭ ná bē cuŏ éhyă nē dô lŭhĩ." ²³ Rò Petru ě omyēsú èthĩ.

Htuŏrò parŏ tŏnyēnuô, Petru taritaryă anē rô a krwŏcuŏkuŏ èthĩ. Prēzŭnyăpěphú dô a o dô vĩ Joppa akŭ tahe krwŏcuŏkuŏ lŭ. ²⁴ Rò dôkhyě tŏnyēnuô èthĩ cuŏtuŏ dô vĩ Caesarea bí Cornelio lēéplŏ nĩdyé apuŏvyă tatò tahe ná akhŏathyó tahe akhălě, rô èthĩ bínuôtahe opŏmyásŭ nĩ lahyă Petru. ²⁵ Bí Petru kírě nuŏ dô hidŏkŭ akhěnuô, Cornelio émosú lŭ rô a dăngŭlyă ngŏtaklwĩtă dô lŭ khăđuŏshyě rô a cŏbēhtya lŭ.

²⁶ Manárò Petru nŏkahtŏkhyě è rô a hé lŭ, "Kahtŏmŏ- vā ma prēlu kayă thyáná nē prē."

²⁷ Bí Petru ná Cornelio hēbē nănuŏ dô hidŏkŭ akhěnuô, a myáhtye kayă hyăoplu-ophē, oplŏone lahyă bínuô. ²⁸ Petru hé èthĩ, "Thĩ thēgně dŭhó, pē Judaphú a tēthyótēthya oná Judaphú tŏprē kírě cuŏbŏthyŏkhěkhŏ tŏnă Judaphú mătŏ tahe bēbē, a kírě cuŏlŏo kuŏ prē èthĩ bēbē, anĩ to. Manárò Cŏ-

marya dyéluŏhó vā ná Judaphú mătŏ tahe nuôma a mwŏplĩ kuŏto to, mătŏrò a sāsě kuŏto to hé tã lahyă tāmé, pē tŏbē bŏthyŏ lŏplĩ èthĩ, Cŏmarya dyéluŏ vā phúnuô. ²⁹ Phúnuô akhu-akhyě bí nē éhyă vā akhěnuô, vā hēsú pă tŏcô- to, vā hyă tŏphuŏhyă prē. Phúnuô rô khŏnyăyě vā thēzŭ sudyă nē, nē éhyă vā mētě?" nuŏprē.

³⁰ Rò Cornelio hé pē lŭ, "Bí a talwŏkyă thuŏthě mŏhélyă thuŏmŭ athyaná khŏnyăkhě yēnuôhó, vā kwícóbě tē. Bínuôakhě, kayă kŭthyánĩ hyeçă takhěpl-yarashyĩ tŏprē hyăkahtò khyě dô vā mēthēnyě. ³¹ Rò a hé vā, 'Cornelio- Cŏmarya nĩhuŏhó nē tēkwícóbě hó. A thēnēhtyabē tuŏ hó nēdyēnēzŭ pē kayă sŏphásŏryăphú nuôtahe hó. ³² Nŏcuŏmŏ kayă tahe rô nŏcuŏé èthĩ ná kayă tŏprē dô amwĩ ná Simonè Petru dô a o dô vĩ Joppa nuôtŏprē. Khŏnyărò a cuŏ okuŏkuŏ dô amwĩ Simonè ahi hó. Simonè yēnuôma ahi o dô htyēdutavahtŭ, è ma prēmephá tŏprē.' ³³ Phúnuô rô vā nŏcuŏé ũ ná nē tŏphuŏtuŏ có, nē hyătuŏkuŏ pē rô aryă nyacŏ. Thyáphú pē ki nĩhuŏnŏ kuŏlŏ Cŏmarya hēsŏtă htuŏhó nē nuôtahe rô khŏnyăyě pē hyă lŏplĩ dô Cŏmarya a mēthēnyěhó."

Petru A Tēhēsodŏnyă

³⁴ Petru cáhtya hēbē, "Khŏnyărò vā thēgně ná Cŏmarya myádumyápatĩ ũ tŏprē- to nuôma a mălăkŏ có. ³⁵ Kayă myēcŏ ětětē- bēbē, ki a bezŭbenyă Cŏmarya rô a ki mētŏmēbē tē hēnuôma Cŏmarya émosú èthĩ prē. ³⁶ Thĩ thēgně htuŏdŭ hó tēritēkyă dô Cŏmarya nŏhyă pē Jesŭ dô Israel aklwĩalyă tahe agnē rô a hyă hēsŏluŏ pē èthĩ ná tētēkrŭmila ari-akyă yēnuô hó. Dô Jesŭ Krístu dô a htwŏ ũ pwŏ- tŏprē a Byacē yětŏprē akhu-akhyērò pē nĩbēhŏ tēpētēdwŏ hó. ³⁷ Dô Judakē tŏkělě akŭnuô, Byacē Jesŭ mēhtuŏhó kryă- mătě nuôma thĩ thēgně dŭ hó. Bí Giovanni hēsodŏnyă htuŏpéhó ũ ná plwŏhtyě ari-akyă akhěnuô, Jesŭ cáhtya mētē dô Galilea kékŭ. ³⁸ Htuŏrò Cŏmarya nwŏhtya vĩ Nazarēphú Jesŭ rô a dyé lŭ Thē Sāsě Byacē ná a tēprŏtēpřya phútě nuô, thĩ thēgně htuŏdŭhó. Jesŭ lēcŭ dô khălě pwŏ- tŏpho rô cuŏ mēbwĩmetyă pē ũ, zasímekă kayă o dô khĩnēryă khuklŏ mēnŭmēçă lŭ tahe, mētēhērò Cŏmarya okuŏ ná è akhu-akhyě a mēhŏ tē phúnuô hó.

³⁹ "Pē ma kayă tahe dô a khyáluŏ pē lŭ ũ ná lŏ- Jesŭ mēhtuŏhó tē dô Judaphú tahe o nĩdyé kē tahe, ná vĩ Jerusalem akŭ yēnuôtahe ari-akyă prē. Htuŏrò èthĩ mũthyēhtyakyă Jesŭ dô krusu ałŏ. ⁴⁰ Manárò bí thuŏthě tŏthēnuô, Cŏmarya mēhtwŏprē ihtŏkăkhyě khyěthýă lŭ dô tēthyě rô a dyéoluŏhtya khyěthýă lŭ. ⁴¹ A oluŏhtya pē ũ pwŏ- tŏprē mătŏ. A oluŏhtya pē túprē Cŏmarya nwŏhtyahó pē dô pē ki htwŏhtya prēkhyáthě yētahe nuŏprē. A thyēihtŏ kăkhyě htuŏhó akhěnuô, pē yětahenuô, pē erŏŏrŏ tŏkuŏ htuŏhó ná lŭ

hó. ⁴² Rò a mēkyă pọ pẹ ná pẹ ki cuố hēsodônyă pẹ ử ná tềthêkrũmila, htuôrò pẹ ki cuốkhýaluố pẹ ử pềthê ná è ma kayă tôprê đố Cómarya nwóhtya lữ rò è ma a ki htwỏ pẹ kayă htwỏprê tahe ná kayăthýe tahe a prê-ciryatê pã. ⁴³ Prêpro pwỏ- tôprê hēsodônyă one htuốhỏ è ari-akyă rò èthỉ hé, ‘Lỏ- kayă đố a zũenyăe lữ tahenuô Cómarya ki plwỏkyă dítủ èthỉ atềthủ ná èmwỉkhyế pã,’ Petru hé pẹ èthỉ phúnúô.

Judaphú Mạto Tahe Nỉbê Thê Săsê Byacê

⁴⁴ Bí Petru hébê pãprê akhẽnuô, Thê Săsê Byacê hyălyă đố kayă đố a nỉđă tềritêkyă yếtahe alo pwỏ- tôprê. ⁴⁵ Cómarya cuố dyélyă tuốkuố Thê Săsê Byacê đố Judaphú mạto yếtahe alo akhu-akhyế, Judaphú đố a zũkanyăkạ hó tề rò a o lahyă đố vỉ Joppa akủ rò a hyă rỏkuố ná Petru yếtahenuô a khyếthukhyếthê nyacỏ. ⁴⁶ Mẹtêhêrô èthỉ nỉhuố dũ kayă yếtahe hébê ná ngỏkhókhye tahe akhu-akhyế, èthỉ htuthếtya lahyă Cómarya.

Htuốrò Petru hé, ⁴⁷ “Kayă yếtahe nỉbêkuố Thê Săsê Byacê phú pẹ nỉbê htuốhỏ yếnuôhỏ. Mephúnúôrò èthỉ ki plwỏ anế ná htyế agnẽnuô maũpê tôprê ki mẹtậttũ-cyă èthỉ pẽ.” ⁴⁸ Phúnúô akhu-akhyế Petru hétậngỏ ná èthỉ ki plwỏ anế ná htyế đố Jesũ amwỉ akủ. Rò èthỉ kwĩthếzỏ Petru ná a okuốpỏ ná èthỉ bínúô nyếthúốthế.

Petru Dyaluốhtyakhýe Tềritêkyă Đố Jerusalem Prềzũetềplómũ A O

11 Prêdônyăphú ná prềzũetềphú đố a o đố Judakê pwỏ- tôpho tahenuô, a nỉhuố ná Judaphú mạto tahe nỉbê kuốhỏ Cómarya alặangỏ. ² Phúnúôrò bí Petru cuố đố vỉ Jerusalem akhẽnuô, prềzũenyăephú đố a dủtalíphá tahenuô, a dya tềthủ đố lủkhu. ³ Rò èthỉ hé Petru, “Nê cuốolê tuốkuố Judaphú mạto đố a dủtalí kuốhỏ phá to tahe ahi rò nẹ cuốecuố đố tuố ná èthỉ.”

⁴ Rò Petru hēsoluốplỏ pềlỏ èthỉ tềritêkyă đố a cá htwỏhtya lủ đố akhăshýe tuốđố atadủ nuôtahe pwỏtỏcỏ. ⁵ Rò a hēsoluốplỏ pẹ èthỉ, “Bỉ vắ o đố vỉ Joppa rò vắ kwỉcỏbẻ akhẽnuô, vắ myăhtyelwỏ tềtỏcỏ. Vắ tềmyăhtyelwỏ yếnuô, a o đố mỏkhu rò a cyạtặ pẹ vắ thyáná tahũdu đố anạ o lwỉnạ tôbanuô. Htuốrò a cyạtặ phũtatỏ bí vắ khăshýe. ⁶ Vắ myánủố tặtặ đố tahũdu yếakủnuô rò vắ myăhtye tềphũtềlye đố akhăduô o lwỉkhỏ tahe, tềmítềmyă tahe ná tềphũtềlye đố al-abácủ tahe ná htuphủ đố a zủ đố mỏlề tahe. ⁷ Yếtôphuốrỏ vắ nỉhuố ngỏprạhtya rò a hé vắ, ‘Petru, ihtỏ mũthyếekýă mỏ tềyếnuôtahe.’

⁸ “Manáro vắ hēsủ, ‘Byacê- vắ e- nyă ná taki- to. Tề đố ử bẻ è ná a sắsẻ to tahe ná a mwỏplỉ to tahenuô, vắ enỏ ná tôphuố- to.’

⁹ “Rò ngỏprạhtya đố mỏkhu yếnuô hé pọ, ‘Cómarya dặhẻ ná a mwỏplỉ henuôma, a sắsẻ to, bẻ tanẹ nỉ to.’

¹⁰ Rò a kuốtặ bắ thuốphuố rò đốkhyếlỏ tôphuốnuô, ử phyếhtya dwỏkyă è đố mỏkhu.

¹¹ “Ủ phyếhtyakyăkyă ná tôphuốtuố kayă vỉ Cae-sareaphú thềthuố đố ử nỏhyă èthỉ yếtahenuô, lỏ-, a hyătuố bí pẹ lểcuốokuốnỉ hi nuốtỏmẻ. ¹² Yếtôphuốrỏ Thê Săsẻ Byacê hé vắ ná mepyặzếpyặsẻ tặmẻ, kr-wỏcuố lểkuốmỏ èthỉnuô. Rò puốvự đố vỉ Joppa aprềthuốthyó yế krwỏcuốkuố ná vắ tuốđố vỉ Caesarea rò pẹ nuốkuố đố Cornelio ahikủ pwỏ- tôprê. ¹³ Corne-lío hēsỏ pẹ pẹ ná a myăhtye tanémỏkhuophủ tôprê hyăkahtỏo đố a hidỏkủ ari-akyă rò a hé lủ, ‘Nỏcuố kayă tôprê đố vỉ Joppa rò nỏcuốếhyă kayămwỉ ná Simonê đố ử é pã lủmwỉ ná Petru nuốtỏprê. ¹⁴ A ki hébêtề ná nẹ pã rò đố a hébê thỉ akhu-akhyế nẹ ná nẹ hiphủ-phyăphủ lỏ- plỉ ki nỉbê tềmềlwỏhtekạ pã.’

¹⁵ “Rò bí vắ cáhtya hébêtề akhẽnuô, Thê Săsẻ Byacê hyălyă đố èthỉ alo phú a hyălyă htuốhỏ đố pềlỏ đố kalủkhẻ nuốtôphuố nuốhỏ. ¹⁶ Yếtôphuốrỏ vắ thềnhếtyabẻ tuố tềhẻbẻ đố Byacê hékyă, ‘Giovanni plwỏ thỉ ná htyế tadủrỏ ử ki plwỏ thỉ ná Thê Săsẻ By-acê pã nuốtỏmủ.’ ¹⁷ Mephúnúôrỏ pẹ zũe Byacê Jesũ Krĩstu rò Cómarya dyế pẹ shyếzủ, phúnúôhỏ Judaphú mạto đố a zũe thyăkuốnắ pẹ yếtahenuô, Cómarya ki dyế thyăkuố èthỉ shyếzủ phú a dyế htuốhỏ pẹnuô ki-hêrỏ vắ ma kayă tôprê đố a pũ mẹtậttũ Cómarya ak-lyăaklỏ tôprê ẻ?”, Petru hé pẹ èthỉ phúnúô.

¹⁸ Bí èthỉ nỉhuố tềritêkyă yế akhẽnuô, èthỉ pacyếishýe pã Petru to, rò a htuthếtya lahyă Cómarya, “Ki a mặlakỏ phúnúôhêrỏ Cómarya dyếpềkuốhỏ Judaphú mạto tahe tềshuốkhẻyắ đố a ki zạ nỉđủkuố lahyă anế rò a ki nỉbẻ kuố lahyă thềhtwỏprê hó.”

Prềzũetềplómũ Đố Vỉ Antioko

¹⁹ Đố ử mệthyế Stephano akhu-akhyế, cáhtya bínúôrỏ ử mệcyếmecủ kayă đố a zũkanyăkạ Jesũ tahe phúnúôrỏ èthỉ lủpruốlủprýă cuố lỏplỉ. Tahenuô a cuốtuố đố Phonicia kẹ, Cyprủ klủkhu ná vỉ Antioko. Èthỉ hēsodônyă pẹ túprê Judaphú thỉ tahenuô ná Cóm-arya alặangỏ prê. ²⁰ Manáro Cyprủklủphủ ná vỉ Cyre-neophủ đố a zũkanyăkatề aklẻ tahenuô, a cuốtuố đố vỉ Antioko rò a hēsodônyă pẹ myếcỏrủ Greekphủ tahe ná Jesũ Krĩstu a tềthêkrũmila ari-akyă. ²¹ Rò Cóm-arya a tềprỏtềprýa o ná èthỉ akhu-akhyế kayă zũkạ-plukạphẻ rò athềplỏ htulya kạtỏ lahyă đố Byacê o.

²² Tềritêkyă yế luốcuốtuố đố Jerusalem prềzũetề-plómũ a o akhu-akhyế èthỉ thũcuố Barnaba đố vỉ An-tioko. ²³ Rò bí a cuốtuố akhẻ, a cuốmyăhtye ná kayă yếtahe nỉbẻ Cómarya abwítaryế akhu-akhyế a thêkrũthẻlỏ nyacỏ rò thyăphủ èthỉ ki ohtwỏprê cỏ ple-hýă tadủ ná Byacê rò, a dyếhẻdyẻe shyakrwỏ kuốpỏ èthỉ akhyế. ²⁴ Barnaba ma kayă đố aryắ rò a lỏbắ ná Thê Săsẻ Byacê tôprê. Rò è ma kayă đố a tềzũtềnyắ sỏ tôprê. Rò a mệcwỏ é pềlắ ử rò ử zũkanyăkạ élắ Byacê.

²⁵ Phúnuôhtuôrdò dôkhyênuô, Barnaba cuômyápũ Saulu dô vj Tarso akũ. ²⁶ Bí a myáhtye lũ akhênuô, a êkanj lũ dô vj Antioko. Rò èthj yêthênýe ka-okũ myáhtye tãsu ná prêžúetê plómũphú bínuô tahe tona-hyã cò. Rò a ithyóithyatã níe pélã kayã obínuô tahe. Û êrêlô prêžúetêphú tahe ná Kristuphú ma bí vj Antioko yênuô hó.

²⁷ Bínuôakhê, prêpro tahe o dô vj Jerusalem rò a hyã dô vj Antioko. ²⁸ Dô èthj aklênuô amwj ná Aghabu otôprê. Dô Thê Săse Byacê a têtprôtêprya akhu-akhyê, a ihtò rò a hépro one ngó ná têtovjokô cyêcũ ki ohtya dô hekhusiba lõ pã. (Yênuôma a htwôhtya bí Claudio htwô khwí akhênuô.) ²⁹ Prêžúetêphú pwô-tôprê belya lahyã athêplò ná a ki thũcuô pê kuô têtmeçwô bá èthj dyébé nuô, dô èthj puôvyã o dô Judakêkũ nuôtahe.

³⁰ Phúnuôrdò a thũcuônj rũyê ná Saulu ná Barnaba. Saulu ná Barnaba phyêcuônj rũyê rò a cuô dyétã dítũ dô prêžúetêplómũ muôprũmuôprê dô a htwô khuk-lókhuklyã tahe a takhukũ.

Û Metyemecũ Shyosô Hyãtô

12 Bínuôakhê Khwí Herodê † cáhtya metymecũ prêžúetê plómũphú tahe. ² Dô a hétã angó akhu-akhyê, ù sũthyêkyã Giovanni avyã Jakomo ná né. ³ A myáhtye ná a metê phúyênuô, atò ná Judaphú tahe athêplò akhu-akhyê, a hé tãpô angó ná bè pũ pô Petru. Têtme yênuô a htwôhtya bí pwêkhómũ sôdô huômútapho akhênuô. ⁴ Û pũ htuô Petru rò ù dôttã lũ dô htôkũ. Û dyétã klyêphú lwimũ atême dô èthj bè opônj lũ. Èthj opô tòmũ htuô tòmũ. Tòmũnuô a o thêlwj. Bí pwê htuôhó akhênuô, Khwí Herodê tanê ná a ki cemyã Petru rò a ki ciryã lũ dô kayã bémũ a mêtênýe pã.

⁵ Phúnuôrdò ù dóo tadũ pã Petru dô htôkũ. Manárò prêžúetê plómũphú tahe thêplòshyo kwícóbê pê ny-acó dô lůgnê.

Tanémókhuphú Mesiplékyã Petru Dô Htôkũ

⁶ Bí Khwí Herodê èhte tyahí Petru dô kayã bémũ a mêtênýe híto tóthênuô, Petru omyêo dô klyêphú thênýe aplêkũ. Û còklòma è ná suplyetôhtê nyêbô. Htuôto klyêphú tahe opô olô bí lédôtã ù htô kadãhtũnuô. ⁷ Byacê a tanémókhuphú tôprê hyã kahtò oluôkhyê bínuô rò a lĩhtya lõ bí Petru o nídyé a pòkũnuô. Tanémókhuphú plyã Petru plãkhu rò a htu-ryãkahtò lũ rò a hé lũ, “kahtòpryãmô” tòphuohtũ suplyetôhtê o dô Petru atakhu nyêkhólô akũ yênuô a latã plwôhtekyã lõ nídyédũ anê.

⁸ Htuôrdò tanémókhuphú hé lũ, “Nyáhtya nê nyáhtô rò dyánj nê khuphãnuô.” Rò Petru krwômekũ phú tanémókhuphú hé è nuô. Rò a hé pô lũ, “Ihtóhtyanj nê ikênuô rò krwôcuôkũ vãkhyêyê.” ⁹ Rò Petru krwôhte

† Khwí Herodê yêtôprê nuôma Khwí Herodê Agrippa.

kuô lũkhyê tuôdô htôklô. Manárò tanémókhuphú mepê lũ phú yênuôma a málakô ê, mato ê nuô Petru thêgnê tãtê to. A tanêprê ná a myáhtyelwótê prê. ¹⁰ Èthj cuôtalwóbékýãhtuô prêopôkadã arêlô tótô htuôrdò a cuô talwóbê pô nyêtôtôtô. Dôkhyêlô rò a cuô-tuô dô kadã dô ù mepê ná tóhtê nuôtôkũ. Kadãkũ yêtôkũnuô ma a cuôluplũ nuôtô cò dô vjũkũ rò a lümôhtya pê nídyédũ èthj prê, rò èthj htecuôkyã bí kadã yênuôtôkũ. Rò èthj krwôcuôrwô prê vjũkũlyã yêtôbô rò tanémókhuphú lamêkhyêkyã pê Petru.

¹¹ A lamêhtuô pê lũ túrdò Petru thêgnêno prê têtwtôhtya-anê ná èyê prê rò a hé, “Khônyãýê vã thêgnêhó ná têtmehtwôhtya anê phúyênuôma a málakô cò. Byacê Cómarya nõhyã a tanémókhuphú rò a hyã mēsiplé htekyã vã dô Khwí Herodê a taryêshyosô alê, htuôto a hyã mēlwôhtekã vã dô Judaphú dô a myásũ dô a ki mēcyê vã tahe a takhukũ.”

¹² Bí a thêgnêhyãhó ná têtmehtwôhtya anêyê ma a málakô cò hó akhênuô, a cuô dô Giovanni dô ù êpô amwj ná Marko yêtôprê amuô Maria ahi, rò bínuôkhênuô, a tótũ ná ù hyã oplóoplu kwícóbê rjólô lũ bínuô. ¹³ Petru kãdò kadãdu dô hinyêhyãnuô tókũ rò thyáphú èthj ki thêgnê ná maũpê dò kadã pê nuô rò lulê prêmòphú dô amwj ná Rhoda hé yêtôprê cuômyásũ lũ. ¹⁴ Rò a thêgnê Petru talã rò a thêkrũ tal-wósúllũ rò a sôtapa bãmô pê lũ kadã rò a klyakanuô hêso pê èthj ná Petru kahtò dô aklônuô.

¹⁵ “Ma nê tamwí ê?” Èthj hêsũ Rhoda phúnuô, tadúrdò a málakô cò Rhoda hêsãprêsũ èthj phúnuô. “Petru azo prêkô” èthj hêsũ kãkhyê lũ phúnuô.

¹⁶ Bínuôakhê Petru dò plehyã pô kadã rò èthj bãmô kadã rò a myáhtye Petru rò èthj khyéthukhyéthê kanô- to. ¹⁷ Petru thêzũ nõthuôthuô- o èthj rò a vúvyãluô pê èthj ná atakhu. Rò a hêso pê èthj ná Byacê Cómarya mēsipléhte kryã- è dô htôkũ phútê ari-akyã. Rò a hé, “Hêso pêkuô Jakomo ná lõ- prêžúetêphú dô aruô nuôtahe ná têtítêkyã yênuô ní-,” Petru héhtuôkyã pê èthj phúnuô rò a htecuôkyã dô aruô tôpho.

¹⁸ Mòlĩbũ hó rò prêopô htô tahe tanê thêplòsúsã ny-acó rò a hé nídyé khyê lũ, “Petru cuôhtêplécyã phútêtê?” ¹⁹ Khwí Herodê hétã angó, a nõ myápũ khyêthyã aklyêphú tahe ná Petru tadúrdò èthj myáhtye pã lũ to. Phúnuô akhu-akhyê a cuô cemyã prêopô htô yêtahe rò a hétãkyã angó ná mêtýêkyã prêopô htô nuôtahe.

Têtwtôhtya-anê phúnuô htuôrdò dôkhyênuô Khwí Herodê htecuôkyã bí Judakênuô rò a htecuô okuô dô vj Caesarea.

Khwí Herodê Thyêkyã Ari-akyã

²⁰ Khwí Herodê thêplòdu nyacó vj Tyrephú tahe ná vj Sidophú tahe. Phúnuôkhukhyêrdò thyáphú èthj ki

cuômyáhtye hébèní ná Khwí Herodè yěnuôrò èthí vjphú tahe cuôrólú dđ Khwí Herodè a o. Aréłó rò èthí cuôhébè plôré ná Blasto dđ a ki męcwó pę èthí agnë, mętehéro è ma a htwó pręzũklyázũkló cwó khwí rò kayă dđ khwí zũení lú tôprë. Dđkhyë rò èthí cuôkwí tępëtëdwó dđ khwí a o, mętehéro khwí yětôprë ahtyëaké nuô, a męcwó pę èthí htyëphúkëphú ná sëesëö tahe.

²¹ Tônyëkhë bí ỹ nwóhtya khódũ hó Khwí Herodè akhënuô, akũathyáhtyanj khwíhyecă rò a onyăo dđ khwí a khuklyáhtëhtyalôkhu rò a hébëtă kayă bémũ tahe. ²² Rò èthí èhtöhtya, “Khwí dđ a hébè yětôprë ma prëlukayă mătó. Măcódũ cómarya tôprë cóhó.” ²³ Tôphuođuô, Byacè a tanémókhu phú tôprë męswímęşë Khwí Herodè, mętehéro a tđ htuthëhtya Cómarya tadúró a cuô nõhtuthëhtya anë ná prëlukayă. Rò ză ethyëkyă lũ.

²⁴ Manáro Cómarya alăangónuô, a luôpasícúö yę plehyăpđ dđ nyë rò ỹ zũkanyăkă éhtya ná éhtya có.

²⁵ Rò Barnaba ná Saulu męhtuô atëmę bí vj Jerusalem akũ nuôrò a énj Giovanni dđ ỹ épđ lũmwj ná Marko yětôprë rò a htekăkyă.

Prëzũetë Plómũphú Nwóhtya Barnaba Ná Saulu Rò A Nöcuô Èthí

13 Prëzũetëplómũ bí vj Antioko akũnuô prëpřo ná Thára o tahe. Maũpë hénuôma Barnaba, Simeonë (Dđ ỹ é lũ ná kayăzyelö) ná Lucio (Vj Cyreneophú), Menaen (ũ buô duhtya rđkuô è ná Khwí Herodè) † ná Saulu yëtahe hó. ² Bí èthí cóbucóbëhtya Byacè rò duôe sëesëö akhënuô, Thé Săsë Byacè hé èthí, “Nwóhte khókyă pę vă Barnaba ná Saulu nuô. Mętehéro vă nwóhtya one htuôhó èthí dđ a ki bè mę vă tëmę.” ³ Èthí duôe sëesëö rò a kwícóbë, htuôrò èthí dyahtya atakhu dđ Saulu ná Barnaba alđ rò a nõhtecuô èthí.

Barnaba Ná Saulu Héso Pę ũ Tëthëkrũmila Dđ Cyprú Klúkhu

⁴ Barnaba ná Saulu cuô phú Thé Săsë Byacè nõcuô èthí nuô. Èthí tălyăcuô dđ vj Seleucia bí ỹ lëkăbáo thòklyëdu akhălë nuôtôpho rò èthí htya sidyanj lahyă thòklyëdu bínuô rò htecuô dđ Cyprú klú. ⁵ Bí èthí cuôtuô dđ vj Salami akhënuô, a cuô hësdônyă pę ỹ ná Cómarya alăangó dđ Judaphú tęcóbëhë tahe akũ. Giovanni Marko cuô tđkuô ná èthí rò a męcwókuô èthí.

⁶ Èthí cuôhtyanuô dđ Cyprú klúkhu rò a cuô luplú tuôdđ vj Papho o dđ klútadũ nuôtôvj. Èthí myáhtye tăsũ ná Juda prëpřo lahölahyaphú dđ a cuôlë dyélúö pę ỹ ná tëmętaple ùmèthë tôprë. Amwj ná Bar-Jesũ. ⁷ È ma a mępë khwídu Sergio tëmę. Khwídu Sergio ma kayă dđ a dë tôprë. A thëzũ nĩhuô Cómarya alăangó rò

† Khwí Herodè yětôprë nuôma Khwí Herodè Antipa dđ a pđ Galilea nuôtôprë hó.

a éhyă Barnaba ná Saulu. ⁸ Manáro kayă mętaple ũ mèthë Elyma yětôprënuô, (Yëma Bar-Jesũ amwj ná Greek ngó), thyáphú khwídu kizũkinyă kuô tãmë nuôrò, a pũ mędídyă tătũ èthí. ⁹ Bínuô Saulu (ũ thëgnë kuôpđ èmwj ná Paulu) yětôprënuô, a lőbă ná Thé Săsë Byacè. Rò a myárë tđdë kayă mętaple ùmèthë nuôtôprë. ¹⁰ Rò a hé lũ, “Në ma prë dđ a mę khñëricyă khukló atëmę tôprë. Në ma kayă dđ a thëhte lđ- të dđ acóatę nuôtahe. Në lőbă có ná tëlăhălahya ná tëmũmyáricyă pwôttôcô, nę pũ mętaplôtaple lahö lđ Byacè a tëmătëcô yěnuô pwô- tôphuô có. ¹¹ Khönyăyë Byacè ki ciryă nę, nę ki mèthëkhí pă, Cómarya ki nõlĩkăkhyë nę to hénuô, nę ki myáhtyeyă pă tëlĩ tohó.”

Rò amèthë óruôkyă rò a khíkyă tôphuôkhí có. Rò ak-luôaphũ cuôprë rò a myápũ kayă dđ a ki pũcwíthũcuô lũ prë. ¹² Bí khwídu yětôprë myáhtye tëmęhtwöhtya anë phuyë akhënuô, a zũkanyăkă kuô Jesũ. A nĩhuô ũ ithyó pę lũ Byacè ari-akyă rò a khyéthukhyéthë nyacó.

Cuôlë Héso Tëthëkrũmila Bí Vj Antioko Dđ Pisidia Këkũ

¹³ Paulu ná kayă dđ a cuô tđkuô ná lũ tahe sidyăcuônj thòklyëdu bí vj Papho nuôrò htecuô dđ vj Perga dđ a o dđ Pamphylia kékũnuô. Cuôtuô bínuô rò Giovanni Marko htecuô khókyă ná èthí rò a kăkhyë dđ vj Jerusalem. ¹⁴ Èthí odđ vj Perga rò htecuô lahyă dđ vj Antioko o dđ Pisidia kékũnuô tđvj. Rò bí Judaphú Mõnyëduô bè akhënuô, èthí cuônuô onyăo dđ tęcóbëhökũ. ¹⁵ Bí ỹ hõhtyahtuôhó Mosë ali tëthyótëhtya ná li dđ prëpřo răone nuôtahe akhënuô, tęcóbëhë khukló tahe nõcuôsudyă kayă tôprë ná èthí rò a hé èthí, “Puôvyă thĩ-, thĩ lëdyéhëdyëre kayă bémũ yëtahe ki o tòmũmũ hëro, pę thëzũ nõdyéhëdyëre thĩ.”

¹⁶ Paulu ihtò rò a vúvyăluô atakhu. Mętehënuôrò a thëzũ nõthuôthuô- o kayă yëtahe rò a cáhtya hébè, “Puôvyă Israel akłwíalyă thĩtahe ná Judaphú mătó rò a cóbucóbëhtya Cómarya bíyë thĩtahe lđ- plĩ thĩ-, nĩdă lahyă. ¹⁷ Judaphú a Cómarya nwóhtya pę muôphë-phyëphũ dđ- nyënu tahe rò bí èthí cuôokuôlë dđ Egypt kę akhënuô, a dyë htwöhtya èthí ná kayă myécôdu tđcô. Cómarya èhtekăkyă èthí dđ Egypt kékũ ná a tępřëtëpřya dđ adu-ază yěnuô hó. ¹⁸ Rò a bè khyáthëplòhtũnj èthí dđ kësëhtyëkyă lđtamákhu nuô analwĩshyë có. ¹⁹ Kayă myécôphú thuôthyótômyë dđ a o dđ Canan kékũ tahenuô Cómarya mępëkyă pę èthí, rò a dyë kęyëtôba ná Israelphú rò a htwó hó èthíkë. ²⁰ Të dđ a ki htwöhtya phuyënuô, anyë có ana lwĩzënyăshyë có.

“Phúnuô htuôrò dđkhyënuô, a tuôhyă tyahí dđ Prëpřo Samuelè htwöhtya tyahí khuklódu akhë tonuô, Cómarya dyëtă pę èthí prëciryatë tahe. ²¹ Htuôrò èthí kwĩ Samuelè ná a ki nwóhtya pę èthí khwí dđ a ki pñj pę èthí tôprë. Rò Cómarya nwóhtya pę èthí ná Kish

aphúkhũ Saulu. È ma Benjamino aklwĩalyă rò a htwô pè èthĩ khwĩ analwĩshyě. ²² Dôkhyě rò Cómarya dy-atăkyă Saulu dđ khwĩ akhălê rò a nõhtwôhtyake Davi ná èthĩ khwĩ. Davi ari-akyă yěnuô Cómarya héhtuôhó, 'Vă myăhtyehũhó Jesse aphúkhũ Davi ma kayă tôprê dđ a mêmõnyacó vă thêplò rò a ki mē lõplĩ phú vă thêzũ nõmē lũ nuô pã.' †

²³ "Phú Cómarya ólyă one htuôhó ná a ki nõhyălyă Jesũ phú prēm̄wóhtekă Israel aklwĩalyă thĩtahe agnē tôprê pã nuô, a ki ohtwôhtyă dđ Davi aklwĩalyă tãpalyă dítũ yěnuô pã a hé phúnuô. ²⁴ Bí Jesũ hyă tyahító nuô, Giovanni hēsodõnyă pëlõ Israelfhú tahe ná èthĩ ki ză nĩdũ lahyă anê rò a ki plwôkă lahyă anê ná htyě, phúnuô. ²⁵ Bí Giovanni mē atēmē kírē phú htuôhó akhẽnuô, a hēsó pè kayă bémũ tahe, 'Thĩ tanē vă ná ùpě? Vă ma kayă dđ thĩ opõmyásũ akyă nuôtõprê mậ-to. Nuôtõprê ma a ki hyă dđ văkhyěkhu pã, rò vă ki htulyě pèprê lũ khupháplye prê nuô- vă kò ná è to.'

²⁶ "Puõvyă Abraham aklwĩalyă thĩtahe ná Judaphú mậto dđ a o biyě rò a cõbucõbẽhtyă kuõ Cómarya tahe lõ- plĩ thĩ-, tēm̄wóhtekă ari-akyă yěnuô, ù thũhyă pè dđ pègnẽ prê. ²⁷ Mệtêhêrò vĩ Jerusalemphú tahe ná èthĩ akhuklõ tahenuô a thêgnẽ kuõ lũ ná è ma prēm̄wóhtekă a Byacè tôprê phúnuôto. Htuôto prẽprotahe alăangõ dđ ù hõlũhũtahe è bí Judaphú a Mõnyẽduô †† pũ- tôphũ nuôtahe bẽbẽ, èthĩ thêgnẽ tãplũ kuõũ angõlasá to. Phúnuô rò thyáphú prẽpro tahe alăangõ ki lõhtyabãhtyă agnẽnuô, a nõciryă thyěkyă hõ Jesũ prê. ²⁸ Tệthũtèplá dđ a ki ciryă thyěkyă Jesũ agnẽnuô- ma a myăhtye tôcõ- to tadũrò ù nõshyõ Khwĩ Pilato dđ a ki ciryathyěkyă lũ hõ. ²⁹ Bí èthĩ mēhtuõ lõhó phú lisăsẽ héone lũrilũkyă akhẽnuô, èthĩ cuõphyétăkyă lũ dđ krusulõ rò èthĩ cuõsunũkyă lũ dđ luõkũ. ³⁰ Manáro Cómarya mēhtwõprê ihtòkăhyě khyěthyă lũ dđ tệthyě. ³¹ Htuõrò Byacè Jesũ yě a dyélũ mõnyẽmõthẽ nyěkũ- pëlă sálẽ anê ná kayă dđ a cáhtyă krwõkuõ lõkhyě, cáhtyă dđ Galilea kẹ tuõdđ vĩ Jerusalem nuôtahe. Khõnyărò, èthĩ htwõhtyahó prèkhyáathé dđ lũgnẽ rò a cuõ khyápêhó Israelfhú tahe hõ.

³² "Khõnyărò pè hēsó pè thĩ tệthêkrũmila: Tẹ dđ Cómarya ólyă pè htuôhó ná pèphyẽpèphũ dđ- nyénu nuôtahe, ³³ khõnyărò a mēlõbã pèhó pè hõ ma dđ Cómarya mē-ihò htwõprê kăkhyě khyěthyă hõ Jesũ dđ tệthyě hõ. Pè ma pè klwĩlyă tăkalyă dđ pèphyẽpèphũ yětahe a o hõ rò a mēlõbã pèhó pè hõ. Phú ù rảo dđ Li Htuthẽhtyă amậdu nyệtõtõtõt akũnuô a hé,

'Nè ma văphúkhũ, yếtõnyêrò, vă htwõ hõ nệphẽ hõ.' †
³⁴ "Cómarya mē-ihò htwõprê kăkhyě Krĩstu dđ tệthyě hõ rò athõalò cyă pãto hõ. Cómarya hé,

'Vă ki dyé thĩ tệtõrĩ dđ asăsẽ ná atặatặ tahe phú vă ólyănuõlyă htuõhó Davi dđ vă ki dyé è pã nuôtahe pã.' ††

³⁵ "Phú prẽrãli irõ htuthẽhtyă hé pũ,

'Nè nõthõnõlõkyă nệ lulėsăsẽ yếtõprê dđ luõkũ to.' ††

³⁶ "Mệtêhêrò Cómarya taze-onekyă pè Davi mũ- nukhẽ rò Davi mēhtuõkyă bí ahtũkhẽ nuô, rò dđkhyẽnuô a thyěkyă. Rò ù iluõtặặ lũ ná aphẽ dđ- nyénu tahe rò anêklõ thõkyă bĩnuô. ³⁷ Manáro kayă dđ Cómarya dyé htwõprê kăkhyě è tôprẽnuô athõalò to.

³⁸ "Phúnuô akhu-akhyě, puõvyă lõ- plĩ thĩ- vă thêzũ nõthêgnẽ tặặ kuõ thĩ ná ù hēsodõnyă pè thĩ tẹ- plwõkyă thĩ tệthũ nuõma mậdđ Jesũ Krĩstu akhu-akhyě prê. ³⁹ Dđ Jesũ mēhtuõhó akhu-akhyě, kayă dđ a zũe Jesũ pũ- tôprê nuô Cómarya plwõkyă lõhó lũtệthũ rò a dyacõdyatẹkyă lũ hõ. Dđ thĩ krwõlũ mēkuõ Mosè a tệthyótệthyă akhu-akhyě, Cómarya plwõkyăcyă thĩ tệthũ nuôtahe taki- to. ⁴⁰ Phúnuôrò rònĩ lahyă thĩnẽ, mėtųhêrò thĩ ki mēhtwõhtyă tã thĩnẽ phú prẽpro tahe héone htuôhó nuôtahe tãmẽ. ⁴¹ Prẽpro hé, 'Thĩ dđ a hébè takhwótakè dũgnẽ tahe thĩ-, nĩdã lahyă! Khyéthukhyéthẽ rò thyěkyă lahyă mỗ. Mėtųhêrò, bí thĩ htũkhẽ yěnuô vă ki mēpè thĩ tệtõcõcõ dđ ù hēsó pè có thĩ pã manáro thĩ zũe kuõũ taki- to yěnuô pã,' ††† prẽpro hé phúnuô."

⁴² Bí Paulu ná Barnaba htecuõkyă dđ tẹcõbẽhõkũ akhẽnuô, kayă bémũ tahe nõhyăpõ èthĩ shyẽ- Judaphú a Mõnyẽduô bẽ khyěthyă dđkhyě thuõthyótõnyẽ pã rò a nõhēsodõnyă èhtyă pũ èthĩ ná tệtitẹkyă thĩtahe. ⁴³ Rò bí ù cõbẽ htuõhó dđ tẹcõbẽhõkũ akhẽnuô, Judaphú tahe ná Judaphú mậto dđ a zũkanyăkă kuõ Judaphú a tẹcõbucõbẽ tahenuô, a krwõplukrwõphẽ kuõlõ Paulu ná Barnaba akhyě. Rò èthĩ hébè dyéhẽdyere shyosõhtyă kayă dđ a krwõkuõ lõkhyě nuôtahe ná a ki ohtwõprê thêlẽ plehyă nĩkuõ lahyă anê dđ Cómarya abwĩataryẽ akũ.

⁴⁴ Dđkhyě thuõthyótõnyẽ bí Judaphú a Mõnyẽduô bẽ khyěthyă akhẽnuô, kayă dđ a hyă nĩdãkuõ Byacè Cómarya alăangõ tahenuô a pũ- lõ có tũvĩlõ có. ⁴⁵ Bí Judaphú tahe myăhtye kayă hyãrõhyăé akhẽnuô, èthĩ thêkothêkhwẽ nĩkuõ nyacó Paulu rò a htêsũ pa-cyẽishyěkyă Paulu a tệthêbêhêsũ tahe.

⁴⁶ Htuõrò Paulu ná Barnaba lé hébè khũhãlõ pũpũ có, rò a hé, "Pè tỗbè hēsodõnyă rẹlõ pè thĩ ná Cómarya alăangõ. Manáro thĩ zũenyăe pè tệtdõnyă yěnuô to akhu-akhyě, thĩ ciryalyă nĩdyédũ hõ thĩnẽ phú kayă dđ a kò nĩbè kuõũ thêhtwõprê tacũprê to nuôtahe hõ. Phúnuôrò pè ki dyakyă thĩ rò pè ki cuõ dđ Judaphú mậ-to tahe a o. ⁴⁷ Mėtųhêrò, Byacè mekyă pè angõ,

'Thyáphú hekhũsĩbalõ ki nĩbè kuõũ tēm̄wóhtekă agnẽnuô, vă nõhtwõhtyahó thĩ phú tẹlĩ tòmẽ dđ Judaphú mậto tahe agnẽ hõ.'" Byacè hékyă phúnuô. †††

† 13:22 Li Htuthẽhtyă 89:20, Samuelè arẹlõ tỗba 13:14 †† Judaphú Mõnyẽduô ma bí mỗkatõ nuôtõnyẽ. † 13:33 Li Htuthẽhtyă 2:7

†† 13:34 Isaia 55:3 †† 13:35 Li Htuthẽhtyă 16:10 ††† 13:41 Habaku 1:5 ††† 13:47 Isaia 49:6

⁴⁸ Bí Judaphú mătô yêtahe nîhuônó kuố hó tềyê akhênuô, êthi thêkrủ rô htuthêtya Byacê alăangô yêtahe hó. Rô kayă đố Cómalya nwóhtya hó êthi đố a ki nîbêkuố thêhtwôprê tacúprê tahenuô, a htwôkạ lahyă prêzûetêphú tahe hó.

⁴⁹ Byacê Cómalya alăangô yênuô, ừ bẻ hêsodônyă luôpasicủ lỏ è tởkẻ lỏ hó. ⁵⁰ Manárò thyáphú ừ ki mệcyemecủ Paulu ná Barnaba yênuôrò Judaphú thỉ tahenuô, a nỏshyo shyakrwỏ prêmò đố a cởbẻ Cómalya rô a htwỏ khuklỏ tahe, ná prêkhủ đố a htwỏ khuklỏ đố vỉkủ nuôtahe, rô a nỏcuôryă đítủ pỏ kayă yêtahe mikuố. Rô êthi vểhtekyă Paulu ná Barnaba đố êthi kẻkủ. ⁵¹ Phúnuôrò Prêdônyăphú tahe thuốtạkyă hemủ đố a khanyẻẻ. Yêma a dyêluốkyă vỉkủphú bínuô tahe ná tẻmátẻdyă tởcỏ hó, mệtẻhẻrò êthi vỉkủphú tahenuô, a htẻsủ vểhtekyă êthi, rô êthi htẻcuốkyă đố vỉ Iconio. ⁵² Rô prêzûetêphú o bí Pisidia kẻ, vỉ Antioko akủ tahenuô, êthi thêkrủthẻlỏ nyacỏ rô a lỏbả lahyă cỏ ná Thẻ Sẻsẻ Byacê.

14 Phú êthi mệtuốhỏ đố vỉ Antioko akủnuô, Paulu ná Barnaba cuốnuố đố Judaphú tahe tẻcỏbẻhỏkủ đố a o đố vỉ Iconio akủ nuôtỏmẻ. Rô êthi hẻbẻplỏphẻ pẻ ryányacỏ ừ ná Byacê Jesủ ari-akyă akhu-akhyẻ Judaphú ná Judaphú mătô tahe zủkạnyăkạ êkuố êthi kanỏ to. ² Manárò Judaphú đố a zủe kuốủ to tahenuô, a ryă Judaphú mătô tahe mikuố đố a ki htẻsủkyă kayă đố a zủkạnyăkạ nuôtahe. ³ Prêdônyăphú yẻthẻnyẻ onyẻ kủlả bínuô. Rô êthi thẻlẻhtyanỉ Byacê Jesủ đố a ki mệcwỏ êthi akhu-akhyẻ, a hêsodônyă khủhả pẻ cỏ ừ. Byacê dyẻ êthi tẻmẻcyă tẻtạpạ khyẻthukhyẻthẻ thỉtahe ná tẻprỏtẻprya a tẻmátẻdyă yẻtahe nuôma mậhỏ Byacê khyăluố athẻ ná tẻwítẻtaryẻ ari-akyă đố Prêdônyăphú hẻsỏ pẻ ừ tahe nuôma a mặlakỏhỏ nuôprẻ. ⁴ Vỉkủphú bínuô tahe lủpruốkyă nyẻmủ, tỏmủ rô apỏnỉdyẻ Judaphú, tỏmủ rô apỏnỉdyẻ Prêdônyăphú tahe. ⁵ Judaphú mătô tahe ná Judaphú tahe cuốotỏkuố ná êthi khuklỏdukhusuhtủ rô hẻbẻ plủhtuốkyă rỏlủ ngỏ ná ki mệcyemecủ Prêdônyăphú tahe rô ki tặ êthi ná lỏ pả. ⁶ Bí Prêdônyăphú tahe thẻgnẻhỏ ná ừ tanẻ kremẻmủmyă hó êthi akhênuô, êthi htẻklya cuốkyă đố vỉ Lystra ná vỉ Derbe đố a o đố Lycaonia kẻ a tẻpỏalẻ nuôtahe, ná khẻlẻ otavítavạ bínuôtahe. ⁷ Rô êthi cuốlẻ hêsodônyă plehyă pẻ pỏ ừ tẻthẻkrủmila tavítavạ bínuôtỏphỏ.

Cuốmẻ Tẻmẻ Đố Vỉ Lystra Ná Vỉ Derbe Akủ

⁸ Bí vỉ Lystra akủnuô kayă khẻduốdá pả đố a muốhỏkủ rô a cuốcyătỏ o tỏprẻ. ⁹⁻¹⁰ A onyă nỉđả Paulu hêsodônyătẻ bínuô. Paulu myátặtặ lủ rô a thẻgnẻ ná è o ná a tẻzủtẻnyă đố a mẻsỉmẻbẻ lủ khẻduốdáyẻ akhu-akhyẻ, a êntỏhẻ lủ, “kahtỏmỏ” rô kayă khẻduốdá yẻtỏprẻ pỏkahtỏ cuốkạcuốhyă bínuô.

¹¹ Bí kayă bẻmủ myáhtye Paulu mệtẻphúyẻ akhênuô, êthi êhtỏ hẻbẻ lủ ná Lycaoniaphú angỏ rô a hé, “cỏmarya tahe klwohyảlyạ anẻ phú prẻlukayă đố pẻo hó.”

¹² Êthiẻ Barnaba amwỉ ná Byacê “Zeo” htuốrò aẻ kuốkẻ Paulu mwỉ ná Byacê “hema”. † Mẻtẻhẻrỏ Paulu yỏ hẻbẻẻklỏ ná ừ akhu-akhyẻrỏ aẻ lủ phúnuô. ¹³ Byacẻ Zeo a tẻlủhỏđu nuô, a o đố vỉklỏ rô Byacẻ Zeo a bwídu yẻtỏprẻnuô,ẻ ná kayă bẻmủ tahe thẻzủ hyả lủtyảhtya Prêdônyăphú tahe akhu-akhyẻ a cwihyảnỉ pủphẻ tahe rô a phẻyẻhyảnỉ tẻphỏ tahe đố tẻlủhỏđu kadảhtủ.

¹⁴ Bí Barnaba ná Paulu nỉhuố đố ừ kỉrẻ lủtyảhtya êthi akhênuô, êthi htỏzẻ ahyecạ rô, êthi klyahyảnuố đố kayă bẻmủ tahe akẻ rô êthiẻ êhtỏ hẻ kayă nuôtahe, ¹⁵ “Thỉ cuốmẻphúyẻ mẻtẻ? Pẻ ma kayă thyáná thỉ prẻ, Pẻ hyảhẻsỏ pẻ thỉ tẻthẻkrủmila ari-akyă prẻ. Pẻ thẻzủ hẻsỏluố pẻ thỉ ná cỏbẻpả tả lahyă tẻ đố angỏlasỏ oto nuôtahe tẻmẻ. Pẻ thẻzủ nỏcỏbẻ thỉ ná Cómalya đố a htwỏprẻ yẻtỏprẻ.ẻ ma Cómalya đố a byảlyạ mỏkhu, hekhu, htyẻdutavạ ná tẻo đố akủ nuôtahe lỏ- plỉ tỏprẻ. ¹⁶ Đố nuỏkhẻ ma Cómalya plwỏ lỏủ pwỏmyẻpwỏcỏ ná cú ừ thẻzủ mẻđu ừtẻ phúnuô. ¹⁷ Manárỏ Cómalya dyẻluốhtuốhỏ ừ ná a tẻkhyáthẻ pwỏ- tỏphuố hó. A tẻkhyáthẻ yẻtahe ma ỉtẻ hẻrỏ a mẻtẻryă tahe đố thỉgnẻ akhu-akhyẻ, yẻma mậhỏ a dyẻluố náẻ o mặlakỏ nuốhỏ. A nỏcủtặ pẻ thỉ kẻ, a nỏthẻhte tỏshuốtỏkhẻ pẻ thỉ buốhuốđỉ ná thỏthẻvẻphỏ tahe, a dyẻtặ lỏbả pẻ thỉ sẻsẻsẻ rô a mẻ thẻluốphỏphủ pẻ thỉ thẻplỏ.” ¹⁸ Prêdônyăphú tahe hẻsủ cỏ êthi báyẻ tadủrỏ êthi kỉrẻ mẻtặtủsủbẻ kayă bẻmủ đố a kỉrẻ lủtyảhtya tẻ đố êthi o yẻtahe nuô azủ to.

¹⁹ Htuốrỏ Judaphú tahehenuô, a o đố vỉ Antioko ná đố vỉ Iconio rô a hyả. Thyáphú kayă bẻmủ yẻtahe ki thẻhtekyă Paulu ná Barnaba, rô a ki thẻplỏ okủỏ êthi tỏkyẻ agnẻnuô, a cuốilo kayă bẻmủ tahe. Htuốrỏ êthi tặhtuố Paulu ná lỏ rô a tanẻ lahyă ná a thyẻhỏ rô êthi cwihẻtẻ vỉkyă kyả lủ đố vỉklỏ. ²⁰ Manárỏ bí prêzûetêphú tahe hyảpỏtỏtavạ myăẻ akhênuô, a kahtỏ khyẻthyă rô a kạkanuố khyẻthyă đố vỉkủ. Đốkhyẻ tỏnyẻnuô,ẻ ná Barnaba htẻcuố đố vỉ Derbe.

Paulu Ná Barnaba Kạkhyẻ Khyẻthyă Đố Êthi Prẻzủetẻplỏmủ Akủ

²¹ Paulu ná Barnaba hêsodônyă pẻ ừ ná tẻthẻkrủmila bí vỉ Derbe akủ nuô, rô ừ htwỏhtyaẻả a khỏpacẻ. Htuốrỏ đốkhyẻnuô,ẻthi kạkhyẻ khyẻthyă đố vỉ Lystra ná vỉ Iconio ná vỉ Antioko đố a o đố Pisidia kẻkủnuô tahe. ²² Thyáphú prẻzủetêphú tahe ki okỏsỏma đố a tẻzủtẻnyă akủ agnẻnuô, Paulu ná Barnaba dyẻhẻdyẻẻ htyanỉẻthi, htuốtỏ shyakrwỏnỉẻthikhyẻ. Êthi ỉthyỏithya pẻ ừ, “Pẻ kỉrẻ cuốnuố lủplủbẻ tuốđỏ Cỏ-

† Byacẻ Zeo ma Greekphú tahe a Cómalya đố adulỏ ừ tỏprẻ. Htuốrỏ Byacẻ Herme ma prẻthủ pẻ Cómalya tahe tẻrítẻkyă.

marya ahtyăkékũ yěnuôma pè bè cuótalwó élä ná tēpyátēsě thítahe có.”²³ Dó prêzûetēplómũ tòmũ ná tòmũ akũnuô, Paulu ná Barnaba nwóhtya pè èthĩ muõprũmuõprê dó a bē htwõ khuklókuklyă tahe. Rò a kwícóbě pè èthĩ, htuõrò a duõe sēsēsò, a mēhtuõ phũnuôrò a dyétăkyă kayă yētahe dó Byacè dó èthĩ zũe nĩdyé yētōprê a takhukũ.²⁴ Èthĩ cuóplũ talwókyă Pisidia kē rò èthĩ cuótuõ dó Pamphylia kékũ.²⁵ Èthĩ hēsodônyă pēhtuõhó ù tēthēkrũmila bí vĩ Perga akũnuô rò èthĩ cuó dítũ pò dó vĩ Attalia.

²⁶ Èthĩ sidyání thòklyēdu bí vĩ Attalia nuô rò kăkhyě khyěthya lahyă dó vĩ Antioko. Vĩ Antioko ma vĩ dó a dyétă Paulu ná Barnaba dó Cómarya a takhukũ dó a kimyákikhwēnĩ èthĩ dó a tēcuólē dōnyă ná Cómarya alăangó yěnuô hó. Rò èthĩ mēhtuõhó tēphyétēmē yētahe hó.²⁷ Bí èthĩ kătuõ dó vĩ Antioko akhēnuô, èthĩ épló prêzûetē plómũphú tahe rò a hēsodônyă pēlõ èthĩ ná lõ~ Cómarya mētõkuõtē ná èthĩ nuôtahe rò Judaphú mătõ tahe ki zũkanyăkă kuõ agnē nuô, Cómarya bāmõhtya pè èthĩ kadă.²⁸ Èthĩ onyěkuõ nyacó ná prêzũenyăephú thítahe bĩnuô.

Û Sudyă Mosè A Tēthyótēthya

15 Kayă o dó Judakékũ tahe hyălyă lahyă dó vĩ Antioko rò hyă ithyóithyată prêzũenyăephú tahe, “Thĩ ki dútalí phá phũ~ Mosè a tēthyótēthya okyă nuôto héma thĩ nĩbēcýă tēmēlwóhtekă to.”² Paulu ná Barnaba krékryă sòsũ nyacó kayă yētahe ná tēritēkyă yētôcô. Phũnuôrò dó tēritēkyă yē akhu-akhyě, ù nwóhtya Paulu ná Barnaba ná kayă o dó vĩ Antioko akũ tahe, rò èthĩ tōbē cuó myăhtyesũ ná Prêdônyăphú ná prêzûetēplómũ muõprũmuõprê a khuklókuklyă dó vĩ Jerusalem akũ nuôtahe.³ Phũnuôrò prêzûetē plómũphú tahe thũcuótuõ èthĩ dó vĩ Jerusalem rò bí èthĩ cuó talwóplúbé hó Phonicia kē ná Samaria kē akhēnuô, ù hēsoluõ pè èthĩ ná Judaphú mătõ tahe zũkanyăkă kuõhó Cómarya phútēnuô ari-akyă akhu-akhyě prêzûetēphú tahe thēkrũthéllõ lõplĩ có pwõ~ tōprê.⁴ Bí èthĩ cuótuõ dó vĩ Jerusalem akhēnuô, prêzûetē plómũphú tahe ná Prêdônyăphú tahe ná prêzûetēplómũ muõprũmuõprê dó a htwõ khuklókuklyă tahe émosũ èthĩ rò hēsó pè ù ná tēritēkyă dó Cómarya mē dítũ tē dó èthĩkũ tahe ari-akyă.

⁵ Manárò Pharisēophú aplóamũ dó a zũkanyăkă tē aklē tahe kahtò hé, “Judaphú mătõ tahenuô a tōbē dútalí kuõ phá, htuõrò ù tōbē hé tōpékuõ èthĩ ná èthĩ tōbē lũkrwõmekũ Mosè a tēthyótēthya tahe.”

⁶ Prêdônyăphú tahe ná prê dó a htwõ prêzûetēplómũ muõprũmuõprê khuklókuklyă tahenuô, èthĩ okú khyělũ rò èthĩ tanē rókhyělũ tēritēkyă yētôcô.⁷ Èthĩ hēbēdōnyă khyělũ rò anyē kúlăhó nuô Petru kahtò hé èthĩ, “Vă puõvyă thĩ~, thyáphú vă ki hēsodônyă pēkuõ Judaphú mătõ tahe ná tēthēkrũmila,

htuõto thyáphú èthĩ ki nĩhuõ kuõ rò zũkanyăkă Jesũ agnēnuô, Cómarya nwóhtya nyělăhó vă dó thĩklē nuôma thĩ thēgnē dũ hó.⁸ Cómarya ma a myăhtye thēgnēlõ ù pwõ~ tōprê athēplõ. Dó a dyé pè Judaphú mătõ tahe Thé Săsē Byacè akhu-akhyě, a dyéluõ hó ná a thēplõhó èthĩ phũ a dyé htuõhó pè Thé Săsē nuô hó.⁹ Cómarya a tēmýáhtye nuôma phútēhērò, Judaphú yētahe ná Judaphú mătõ yētahe nuôma akhóakhye ná lũ tōcô~ to. Dó èthĩ zũenyăe Cómarya akhu-akhyě a plwókyă èthĩ tētũ rò a mēmwoõplĩkyă èthĩ thēplõ.¹⁰ Phũnuôrò, mamētē thĩ cuómē thēplõdu tuõ Cómarya mētē? Tēvítēză dó pè yētahe ná pè muõphēphyēphũ dó~ nyēnu tahe vipéto tahenuô, thĩ cuó thēzũ nõvínõzá tuõ ná kayă dó a zũenyăe tēyētahe alõ mētē?¹¹ Cuómē lahyă tă phũnuô tāmē, dó Byacè Jesũ abwíataryě akhu-akhyě pè nĩbē tēmēlwóhtekă prê pè zũe phũnuô. Èthĩ~ ma a nĩbē thyákuõdũ tēmēlwóhtekă phũ pè nĩbē nuõnuô prê,” Petru hé èthĩ phũnuô.

¹² Bí Paulu ná Barnaba o dó Judaphú mătõ tahe aklē akhēnuô, Cómarya mē dítũ tēprõtēprya a tēmátēdyă ná tēmētapă khyéthukhyéthē tahe ná èthĩyē thényē. Bí Paulu ná Barnaba hēluõ pè kayă hyăokúokyă yētahe ná tēritēkyă yē akhēnuô, thuõkrũkrũ~ a nĩdă lahyă có.

¹³ Bí èthĩ hēbēhtuõ akhēnuô, Jakomo hé, “Puõvyă thĩ~, nĩdă lahyă vă hēsoluõ pè thĩ,¹⁴ Simonē Petru hēsoplõluõ htuõthē pè prê pè ná Cómarya cáhtya dyéluõ pè hó a tēmýátēkhwēnĩ yěnuô dó Judaphú mătõ tahe a o hó. Mētēhērò dó Judaphú mătõ aklē tahehenuô, thyáphú a ki htwõhtya nĩkuõdũ Cómarya atē agnēnuôrò, a nõ zũkanyăkă hó èthĩ hó.¹⁵ Yēma a thyácóhó ná prēprõ tahe dōnyă onekyă nuô cóhó, rò lisăsěkũ héone,

¹⁶ “Dókhýē pãnuô vă ki hyă khyěthya pã. Vă ki hyă meryă kăkhyě khyěthya Davi ahi dó a tãprõkyă yěnuô pã. Vă ki hyă isóthēhtya taple khyěthya a latãprõ pyékyă yěnuô pã.¹⁷ Thyáphú lõ~ prēluhekhuphú dó aruõ tahe pwõ~ tōprê ná Judaphú mătõ tahe dó vă é htuõhó èthĩ ná vãmwi dó a ki htwõhtya nĩlõdũ vă tēta-henuô, a ki hyălõdũ dó vảo pã.¹⁸ Byacè dó a dyéthēgnē nyē~ lăhó prēlukayă ná tēritēkyă yētôcô tōprēnuô, a hékyădũ phũnuô hó.”

¹⁹ Phũnuô akhu-akhyě, Jakomo hēkuõ pò, “Vă tēmýáhtye o ná Judaphú mătõ dó a tarĩ kăkhyětõ dó Cómarya a o tahenuô pè tōbē mēdĩdyănĩ èthĩ to.²⁰ Pè tō rã pè èthĩ li, rò pè tō hētaplē~ èthĩ ná sēe dó ù lũtyăhtya è ná prēzõ tahenuô, a mwõplĩto akhu-akhyě, pè tōbē nõe èthĩ to, pè tōbē nõcuóthúnĩ èthĩ ná prēmòprēkhũ to, htuõrò pè tōbē nõenĩ èthĩ ná tēphútēlye dó ù cithyě è nuôtahe to, htuõrò tēthwi ítētē~ bēbēnuô, pè tōbē nõenĩ èthĩ to.²¹ Mētēhērò ù hõ luõhtya Mosè a tēthyótēthya nuôma anyē~ lăhó. Ju-

daphú Mõnyěduô pwõ~ phuõphuõ~ nuô, ù hõhtya è dõ təcóběhõkũ. Alăangõ yětahenuô ù hėsodõnyă luõ è dõ vjpwõtõvĩ akũ,” Jakomo hé èthĩ phũnuô.

Ũ Răcuõ Pẹ Li Dõ Judaphú Măto Rò A Zũkanyăkă Jesũ Tahe A o

²² Htuõrò Prèdõnyăphú tahe ná muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyă tahe ná prẽzũetẽ plõmũphú tõmũlõnuô, èthĩ thẽplõtõ dõ a ki nwõhtya kayă dõ èthĩklẽ tahe rò nõcuõđõ èthĩ ná Paulu ná Barnaba dõ vj Antioko. Èthĩ nwõhtya kayă dõ prẽzũetẽphú tahe bezũbenyă nĩdyé nyacõ lũ yěthényẽ rò amwĩ ná Sila ná Juda. Juda yěnuô ù épõ lũmwĩ ná Barsabba. ²³ Èthĩ rã liyẽ rò a răcuõ pẹ prẽzũetẽ plõmũphú dõ a htwõ Judaphú măto tahe, rò a thũcuõ ná kayă yětahe. Rò èthĩ rã lahyă,

Pẹ dõ a mądũ thĩ puõvyă Prèdõnyăphú yětahe ná prẽzũetẽplõmũ muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyă yětahe thũcuõ pẹ thĩ tẹhémõheryă tahe. Pẹ thũcuõ pẹ lõplĩ lõ~ pẹpuõpẹvyă mądũ Judaphú măto dõ a o dõ vj Antioko, Syria kẹ ná Cilicia kẹ yětahe akũ nuõtahe a o.

²⁴ Pẹ nĩhuõ ná kayă dõ pẹklẽ tahe cuõnuõ mędidyă thĩ, htuõrò hékũhékũyă lõ thĩ, ù hé phũnuô manáro èthĩ ma kayă dõ a phyenĩ kuõ tẹthyõithya dõ pẹo nuõtahe măto. ²⁵ Phũnuô akhu-akhyẽ pẹ okũ hẹbè khyěhõlũ ná tẹritẹkyă yě ari-akya rò pẹ thẽplõtõ khyěhõlũ ná pẹ ki nwõhtya kayă dõ pẹklẽ tahe rò pẹ ki nõhyă dõ thĩ o pã. Èthĩ ki cuõđõkuõ ná pẹ khõbõthyó Barnaba ná Paulu dõ pẹ mọ nĩdyé nyacõ yěnuô thényẽ pã. ²⁶ Èthĩ ma kayă dõ a dyéyabũ athẽplõ dõ Byacè Jesũ Krĩstu agnẽ tahe. ²⁷ Phũnuô akhu-akhyẽ thyáphú Juda ná Sila ki hyă hẽluõplõ tãtẹ pẹ põ thĩ ná pẹ răcuõ pẹ thĩ tẹnuõtahe agnẽnuõrò, pẹ nõhyă èthĩ prẽ. ²⁸ Thẽ Sãsẽ Byacè ná lõ~ pẹ yětahe thẽplõtõ khyělũ ná tẹthyótẹthya dõ aruõ tahenuô pẹ thẽzũ nõvĩnõzá thĩ tõcõ~ to. Pẹ thẽzũ nõlũkrwõmẹ prẽ thĩ tẹ dõ a lo krwõmẹ nuõtahe prẽ. ²⁹ Tẹ dõ a lo krwõmẹ tahe ma kryă~ ítẽhèrò sèe dõ ù lũhtya ná prẽzõ tahenuô, e lahyă tãmẹ, tẹthwi nuõma e nĩ toto, tẹphútẹlye dõ ù cithyẽ è nuõma e nĩ toto, htuõrò cuõthũcuõplá lahyă tã prèmõprèkhũ tãmẹ. Thĩ ki ròbẽ lahyă tẹyětahe hẽnuõma, a ki ryă dõ thĩgnẽ pã. Omõ-oryă oshyo-opryă lahyă dũ nĩ~. Èthĩ răcuõ lahyă phũnuô.

³⁰ Ũ nõcuõ prẽthũ tẹritẹkyă yětahe dõ vj Antioko htuõrò èthĩ cuõ éoplõlõ prẽzũkanyăkă tẹtahe rò a dyé èthĩ liyětõba. ³¹ Liyẽ tõbanuô, li dõ a dyéhědyere èthĩ akhu-akhyẽ bí èthĩ hõ akhẽnuô, a thẽkrũthẽlõ lahyă cõ. ³² Juda ná Sila dõ a mądũ prẽprõ yěthényẽnuô, a shyakrwõ dyéhědyere nyěkũ~ lã ná prẽzũenyăephú bĩnuô tahe. ³³ Èthĩ onyẽ bĩnuô taplõphú htuõrò kayă dõ a zũkanyăkă tẹtahe plwõkãmõkaryă èthĩ dõ ù nõhyă èthĩ tahe a o. ³⁴ Manáro Sila belyă athẽplõ ná a

ki okyă bĩnuô. ^{†35} Paulu ná Barnaba oplehyă põ bí vj Antioko akũnuô. Èthĩ ná kayă dõ aruõ tahe ithyõithya hėsodõnyă rõlũ ná Byacè alăangõ bĩnuô.

Paulu Cuõpẹkyă Ná Barnaba

³⁶ Mõnyẽmõthẽ nyěhyăhõ tãki rò, Paulu hé Barnaba, “Pẹ cuõlõkuõ khyěthyă prẽzũetẽphú tahe dõ pẹ hėsodõnyă htuõpẹhõ èthĩ ná Byacè Cõmarya alăangõ nuõtahe pwõtõvĩ põ~, èthĩ atẹzũtẹnyă Cõmarya nuõma a mẹ lõplĩ kryă~ hõ phũtẽ nuô pẹ kã myăkhyẽ rõlũ põ~.” ³⁷ Barnaba thẽzũ ẹcuõnĩ kuõ Giovanni dõ ù ẹ lũ ná Marko hé yěnuô tõprẽ. ^{†38} Manáro Paulu thẽzũ ẹcuõnĩ kuõ lũ to, mẹtẽhèrò a cuõmẹ kuõ htuõhõ ná èthĩ tadũrò a mẹplũmẹhtuõ tẹmẹ to, htuõđõ a bekyă èthĩ bí Pamphylia kẹ nuõrò a kãpkeyă èthĩlẽ akhu-akhyẽ a tõkõ ẹnĩkhyẽ pã lũ tohõ a myăhtye phũnuô. ³⁹ Paulu ná Barnaba krékryă khyělũ ná Marko khyẽ yěnuõma kanõ~ to akhu-akhyẽ èthĩ cuõkhõcuõpẹkyă lũ. Barnaba ẹnĩ Marko rò èthĩ cuõdyánĩ thòklyẽdu rò htecuõ lahyă dõ Cyprũ klũ. ⁴⁰ Paulu rò a ẹnĩ kuõkẽ Sila. Rò prẽzũetẽphú tahenuô, a dyé tãkyă Paulu ná Sila dõ Cõmarya abwĩataryẽ a tẹmyátẹkhwè akũ rò èthĩ yěthényẽ htecuõkyă bĩnuô. ⁴¹ Rò èthĩ yěthényẽ cuõnuõlẽ dõ Syria kẹ ná Cilicia kẹ rò dyěshyodyėsõhtya khyěthyă prẽzũetẽ plõmũphú bĩnuô tahe.

Timothy Cuõkrwõkuõ Paulu Ná Sila

16 Paulu cuõ plehyă põ dõ nyẽ rò a cuõtuõ dõ vj Derbe ná vj Lystra. Bí vj Lystra akũnuô, kayă zũkanyăkatẽ otõprẽ rò amwĩ ná Timothy. Rò amuõ ma Judaphú dõ a zũenyăetẽ tõprẽ, manáro aphẽ ma Greek myęcõphú tõprẽ. ² Prẽzũetẽphú dõ a o lahyă bí vj Lystra ná vj Iconio nuõtahe htuthẽ nĩdyé nyacõ lũ cõ. ³ Paulu thẽzũ ẹkrwõcuõnĩ Timothy akhu-akhyẽ, a dũtalĩ pẹ lũ phá. [†] A cuõmẹ phũyẽ mẹtẽhèrò, Judaphú dõ a o lahyă bĩnuõtahe thẽgnẽ lõplĩ ná Timothy aphẽ nuõma Greek myęcõphú tõprẽ akhu-akhyẽ túrò a dũtalĩ pẹ lũ phá prẽ. ⁴ Bí èthĩ cuõ nuõđõvĩ htetõvĩ akhẽnuô, a cuõ ithyõithya htuõkyă pẹ lõ hõ prẽzũetẽphú dõ a o lahyă bí vj nuõtahe akũ nuõtahe hõ. Rò a ithyõithya pẹ èthĩ phũ Prèdõnyăphú ná prẽzũetẽplõmũ muõprũmuõprẽ khuklõkhuklyă dõ a o lahyă dõ vj Jerusalem akũ nuõtahe hékũlõhẽma betãbetẽ htuõhõ tẹmekyãngõ nuõtahe hõ. ⁵ Phũnuô akhu-akhyẽ, prẽzũetẽ plõmũphú tahe a tẹzũtẹnyă ashyo-asõ hyãtõ, htuõđõ prẽzũetẽphú tahe orõhtya ná orõhtya cõ põ~ tõnyęcõ.

† Ũ rã lĩphá mú~ nukhẽ tahehenuô, ù myăhtye lisãsẽ yětõmă opatõkuõ to †† Dõ likhãshyẽ tahe akũnuô Prèdõnyăphú Amădu 15:37 a opato ‡ Timothy pacẽkhẽnuô, a dũtalĩnõ phá to mẹtẽhèrò aphẽ ma myęcõruô Greekphú, Judaphú măto.

Paulu Myáhtyelwó Tê Bí Vĩ Troa Akũ

⁶ Bí Asia kékũ nuô Thê Săsê Byacê nõcuô hêsodônyă êthĩ ná Cómarya alăangô to akhu-akhyê êthĩ cuókhó rò cuóplúbékyă ná Phrygia kẹ ná Galasia kẹ. ⁷ Bí êthĩ cuótuô dô Mysia kékũ akhênuô, êthĩ yácũ cuônuô dô Bithynia kékũ tadúro Jesũ a Thê Săsê nõcuônuô êthĩ to. ⁸ Phúnuô akhu-akhyê, êthĩ cuó talwókyă Mysia kẹ rò cuó dô vĩ Troa akũ pré. ⁹ Bínuôthê, Paulu myáhtyelwó têtôcô. Rò a myáhtyelwó ná Macedonia kẹphú tôprê hyăkahtò kwíthézô lũ, “Hyănuô męcwô pẹkuôrê pẹ dô Macedonia kékũyê.” ¹⁰ Paulu myáhtyelwó htuô tẹ yěyê, pẹ otaritaryă pẹnẹ ná pẹ ki htecuô dô Macedonia kẹ, mętêhêrò pẹ zũe ná Cómarya é pẹ ná pẹ ki cuó hêsodônyă pẹkuô Macedonia kẹphú tahe ná têtêkrũmila ari-akyă.

Lydia Htwôhtya Prêzûetêphú Dô Vĩ Philippi Akũ

¹¹ Pẹ o bí vĩ Troa nuô rò pẹ sidyanĩ thòklyêdu rò pẹ htecuô tởdê còcô dô Samothrace klú onĩ nuôtôpho, parò tởnyênuô, pẹ cuó plehyă pọ dô vĩ Neapoli. ¹² Pẹ o bínuô rò, pẹ htecuô dítúpô dô vĩ Philippi. Vĩyê tôvĩ ma vĩdu tôvĩ dô a o dô Macedonia kékũ rò kayă bínuô tahe ma Roma a htyêphúkẹphú lõ pwô~ tôprê cò. Rò pẹ o bínuô thuđwĩnyănyê.

¹³ Bí Judaphú Mỏnyêduô bẻhỏ akhênuô, pẹ htecuô dô vĩklỏ rò pẹ cuó dítú dô htyêklỏhtũ. Bínuôma Judaphú tahe lẹkwícỏbẻ akhẻlẻ okỏle pẻ ne rò pẻ cuô~, rò prẻmỏ tahe hyăoplỏ one rẻ lahya bínuô rò pẻ onyăhẻbẻ ná êthĩ. ¹⁴ Prẻmỏ dô a nỉđả pẻ tẻhẻbẻ yẻ akẻlẻ tôprẻnuô, amwĩ ná Lydia, ẻ ma vĩ Thyatiraphú tôprẻ rò a ỉẻ ỉẻ lỉlỏthỏ ngũdu tahe. ẻ ma prẻmỏ tôprẻ dô a cỏbcỏbẻ Cỏmarya. Rỏ thyáphú a ki zũekuô Paulu a tẻđỏnyăhẻbẻ pẻ ủ yẻtahe agnẻnuôrỏ, Cỏmarya bảmỏ pẻ lủthẻplỏ. ¹⁵ ẻ ná a hiphúphyăphú ná kayă o lảkuô vĩ Lydia ahikũ nuỏtahe plwỏ lahya anẻ ná htyẻ. Htuỏrỏ a ẻkạ pẻ rò a hẻ, “Thĩ ki dyanyăhỏ vả ná vả ma kayă tôprẻ dô a zũenyẻe tẻtẻ tôprẻ hó hẻrỏ thĩ bẻ kạ-olẻ tuỏkuỏ dô vảhi,” a hẻ rò a ẻtadủ pẻ, rò pẻ bẻ kạkuỏ cỏ lũ.

Ủ Dỏtả Paulu Ná Sila Dỏ Htỏkũ Dỏ Vĩ Philippi Akũ

¹⁶ Tỏnyẻkhẻ bí pẻ cuó dô tẻkwícỏbẻ akhẻlẻ tôpho akhẻnuô, pẻ myáhtye tặsủ ná cũmuỏ pacẻphú tôprẻ, cũmuỏphú yẻtỏprẻnuô khỉnẻkhỉnỏ o dô lủkũ rò a nõhẻ lũ, tẻshuỏtẻkhẻ dô a ki hyảhtwỏhtya dô nyẻ pả nuỏtahe ari-akyă. Dỏ a hẻsỏ pẻ ủ phúnuô akhu-akhyẻ abyacẻ tahe nỉbẻ ẻnyacỏ rủ ná ẻkhukhyẻ cỏ. ¹⁷ A kr-wỏcuỏkuỏ Paulu ná pẻ tahe akhyẻ rò, a ẻtỏhtya, “Prẻkhủ yẻtahe ma Cỏmarya dô adu-ahtũ tadủ yẻtỏprẻ alulẻ tahe hó. A hẻsỏdỏnyă luỏ pẻ thĩ ná Cỏmarya mẻlwỏhtekạ thĩ ari-akyă hó.” ¹⁸ A hẻ phúnuô mỏnyẻmỏthẻ nyẻhỏ rò a sủsỏdỉdỉyả nyacỏ Paulu athẻplỏ rò a tarỉ

kạkhyẻtỏ lủ rò a hẻ khỉnẻkhỉnỏyẻ, “Dỏ Jesũ Krỉstu amwĩ akũnuô, vả nõhtecủkỷa nẻ dô prẻmỏ yẻtỏprẻ akũ,” a hẻhtủ tôphuỏtuỏ khỉnẻkhỉnỏ yẻtỏduỏ hte-củkỷa dô lủkũ.

¹⁹ Bí pacẻmuỏphú yẻtỏprẻ abyacẻ thẻgnẻhỏ ná a lẻnỉbẻrủ klyả o pảto akhẻnuô, êthĩ pủ Paulu ná Sila rò cwicủ êthĩ dô khukỏlỏdu khusuhtũ tahe lẻonỉ akhẻlẻ dô klẻkũ nuô. ²⁰ Êthĩ ẻcuỏ Paulu ná Sila dô Roma prẻ-ciryatẻ tahe a mẻthẻnyẻ rò a hẻ êthĩ, “Kayă yẻtahe ma Judaphú rò a hyảmẻ tathủtalủ lõplỉ pẻ vĩkũ. ²¹ Êthĩ ithyỏithyạtả ngỏ dô a khỏdủ ná pẻ tẻthỳỏtẻthya alẻklỏ tahe. Pẻ ma Roma htyẻphúkẹphú tahe akhu-akhyẻ, pẻ củe, krwỏmẻbẻ kuỏcyả êthĩ alẻklỏ yẻtahe to,” êthĩ hẻ lahya phúnuô.

²² Lỏ~ kayă bẻmủ yẻtahenuô a htẻsủ kuỏ lõplỉ Paulu ná Sila. Phúnuỏrỏ prẻciryatẻ tahenuô, a nõhtỏzặkyả kayă yẻthẻnyẻ hyecạ, rò a hẻtả angỏ ná bẻmủ êthĩ ná ỉplỉrwĩ. ²³ Ủ mủcyẻmủcủ nyacỏ êthĩ rò dỏkhyẻnuô, ủ dỏnuô êthĩ dô htỏkũ, rò ủ nõ opỏma tẻtẻkyả êthĩ ná prẻopỏ htỏ akhukỏlỏ nuỏtỏprẻ. ²⁴ Bí ngỏ hyảtuỏhỏ dô prẻopỏ htỏ khukỏlỏ yẻtỏprẻ a o akhẻnuô, a dỏnuỏ êthĩ dô htỏkũ dô akũ tỏtỏ rò a klỏma êthĩ khảduô ná thỏbyedu.

²⁵ Bí mỏnẻkhẻnuô, Paulu ná Sila kwícỏbẻ rò ỉrỏ htuthẻhtya Cỏmarya akhẻ, kayă o dô htỏkũ tahe nỉđả lahya êthĩ tẻkwícỏbẻ tahe ná êthĩ ỉrỏtẻ tahe. ²⁶ Yẻtỏphuỏrỏ tanẻhtỏdỉ htyakhyẻ rò a htỏ shyonyacỏ rò lẻdỏ o htỏ khảshẻyẻ yẻnuô a kazuỏtuỏ lõ cỏ. Bínuô tôphuỏtuỏ, lẻdỏ o htỏ kadảdu tahe lủmỏhtya nỉđyẻ lỏdủ anẻ. Htuỏtỏ lõ~ suplyẻtẻhtẻ dô ủ cỏma ná ủ dỏo kayă tahenuô, a lalyẻ htekyả nỉđyẻdủ lõ anẻ. ²⁷ Bí prẻopỏhtỏ khukỏlỏ yẻtỏprẻ thẻnẻhtya rò a myáhtye ná kayăhtỏ akadả lủmỏ akhẻnuô, a tanẻ ná ủ dỏtả kayă tahe klyahẻplẻ lỏhỏ rò a bảhte anẻ rò a kỉrẻ sủthẻyẻlạ nỉđyẻ ná anẻ. ²⁸ Bínuỏkhẻ Paulu ẻtỏcuỏ lũ, “Sủsẻ dyẻtả nẻnẻ tẻmẻ. Pẻ o lõplỉ bỉyẻ pré.”

²⁹ Prẻopỏhtỏ khukỏlỏ nõphyẻhyả ủ mikỏ rò a klyanuỏ dỏngủtả tanyạtadẻ dô Paulu ná Sila a khảduỏshẻyẻ. ³⁰ A mẻphúnuô htuỏrỏ a ẻhte Paulu ná Sila dô akỏlỏ rò a sudyả êthĩ, “Puỏvỷả thĩ~, thyáphủ vả ki nỉbẻkuỏ tẻsỉplẻkạ agnẻnuô, vả tỏbẻ mẻphủtẻ?”

³¹ Rỏ êthĩ hẻsủ lủ, “Zủkạnyắkạ Byacẻ Jesũ yẻnuô, rò nẻ ná kayă dô a hyả olảkuỏ ná nẻ dô nẻhikũ tahenuô, a ki nỉbẻ dủ tẻmẻlwỏhtekạ pả.” ³² Htuỏrỏ Paulu ná Sila hẻsỏdỏnyă pẻ ẻ ná lõ~ kayă o dô lủhikũ nuỏtahe ná Byacẻ alăangỏ. ³³ Bí nuỏtỏthẻthẻ~ tuỏ pré, prẻopỏhtỏ khukỏlỏ yẻtỏprẻnuô a sỉplỉkyả pẻ êthĩ acu-ahtyả tahe, htuỏrỏ tôphuỏtuỏ ẻ ná lõ~ a hiphúphyăphú nuỏtahe plwỏ lõ lahya anẻ ná htyẻ. ³⁴ A ẻkạnỉ Paulu ná Sila dô ahi, htuỏrỏ a dyẻedyẻỏ pẻ êthĩ sẻesẻỏ. ẻ ná a hiphúphyăphủ tahe a zủkạnyắkạ lahya hó Cỏmarya akhu-akhyẻ, a thẻkrủthẻlỏ lahya kanỏ- to.

³⁵ Dỏkhyẻ tỏrỏnuô, Roma prẻciryatẻ tahe nõcuỏ klyẻopỏ vĩ tahe dô kayỏopỏhtỏ khukỏlỏ yẻtỏprẻ a o. Rỏ

a nõcuõhé prèopõhtõ khukló nuõtõprè, “Plwõhtekyă kayă nuõtaha.” ³⁶ Phúnuô rò, prèopõhtõ khukló yètõprè hèsoluõ Paulu, “Prèciryatè tahe hétãhó angó ná bèplwõhtekyă nê ná Sila akhu-akhyë, thĩ htecuõ ní hó. Cuõmõmõ lahyă ní-.”

³⁷ Manárò Paulu hèsú klyëopõ vjphú tahe, “Pè ma Roma htyëphúkèphú tahe pré. Èthĩ sudyăcemyá hí pè tôphuõ- to rò a cuõmũcuõpõ lõplĩ pè dó ù tôplutõphè mèthènyë, htuõto èthĩ cuõdõtã tuõ pè dó htõkũ có. Khõnyárò, èthĩ thézũ nõhtecuõhuô pè è? Èthĩ cuõmephúyë ma anĩ to. Roma prèciryatè yëtahe tõbè hyă bíyë rò bèhyăplwõhte pè ná ané.”

³⁸ Klyëopõ vjphú tahe hèsoluõ kakhýë pè khyëthyá tètítèkyă yë dó Roma prèciryatè tahe a o rò bí èthĩ nĩhuõ ná Paulu ná Sila ma Roma htyëphúkèphú tahe pré akhènuô, èthĩ théisë lahyă. ³⁹ Phúnuô akhu-akhyë, Roma prèciryatè tahe hyă kwíthézõ Paulu ná Sila rò èthĩ thũhte lũ dó htõklõ rò a kwíthézõ èthĩ ná a ki htecuõtaphã dó vjũ yë. ⁴⁰ Paulu ná Sila o dó htõkũ hte rò htecuõ dó Lydia ahi. Èthĩ cuõmyáhtye ná prèzũetèphú tahe bínuô. Rò èthĩ dyéhèdyére htuõ ù bínuô tahe rò èthĩ htecuõkyă.

Dó Vj Thessalonia Akũ

17 Èthĩ cuõtalwókyă vj Amphipoli ná vj Apollonia rò a cuõtuõ lahyă dó vj Thessalonia. Bí vjnuô tõvĩ akũnuô, Judaphú tètõbèhõ o tõmë. ² Phú Paulu lèklõ mę nĩdyë nuô, a cuõnuõ dó tètõbèhõkũ. Judaphú a Mõnyëduô thuõphuõ lõnuô a cuõ hëbèdõnyă krékryă ná kayă bémũ bínuô tahe rò a zũluõ pè ù ná lisäsë ari-akyă. ³ Rò a hëso pè èthĩ ná ù rãone lisäsë ari-akyă nuõtaha rò a zũluõplõ pè ù ná Krístu ari-akyă. Rò a hé, Krístu dó Cómarya nwóhtya è ná prëmewóhtekã ù yètõprè nuõtã ù męcyëmecũ lũ htuõpãrò a ki ihtò htwõprè kakhýë khyëthyá dó tètýyë pã a hësoplõ pè ù phúnuô. Rò a hé, “Jesũ dó vã hèsoluõ pè thĩ khõnyáyë tõprè nuõtã mãhó Krístu dó Cómarya nwóhtya lũ dó a ki męlwóhtekã ù yënuô tõprè hó.” ⁴ Dó Judaphú aklè tahehenuô, a zũekuõ Paulu a tètéhèbè rò a thèplõ nuõkũ kuõná Paulu ná Sila. Greekphú dó a bezũnyă Cómarya tahenuô a zũkanyăkã ékũ kuõlã èthĩ yèthényë, htuõto prëmò dó a mwĩdumwĩhtũ tahenuô, athèplõ okuõ èthĩ yèthényë rò a zũkanyăkã kanuõ ékuõ lã èthĩ.

⁵ Manárò Judaphú tahe thèkháthèhte èthĩ rò a cuõéplõ kayăcyë kayăricyă dó a lë dó klékũ yëtahe rò a nõmę tarũtapyă lõ có ù tõvĩlõ có. Thyáphú èthĩ ki pũcwitarú htenĩ Paulu ná Sila dó kayă bémũ yëtahe a mèthènyënuô, Judaphú yëtahe ná kayă bémũ yëtahe cuõ mępruõnuõ Jason ahi rò nuõmyápũ Paulu ná Sila. ⁶ Manárò èthĩ myáhtye Paulu ná Sila to akhu-akhyë a cwĩhte Jason ná apuõvyă Krístuphú dó aruô tahe rò a écuõ èthĩ dó kayă htwõ vjkhuklókhuklyă tahe a mèthènyë rò a èhtõhtya lahyă, “Kayă yëtahe ma,

prëmę tarũtapyă tètõ dó khälé pwõ- tõpho có. Rò khõnyáyë èthĩ hyátuõhó dó pè vjũ hó. ⁷ Prè émõsũ èthĩ dó ahikũ ma Jason hó. Èthĩ hé lahyă ná khwĩdu o dó aruô tõprè, rò amwĩ ná Jesũ akhu-akhyë, èthĩ hëbè talwótalyë hò Khwĩdu Caesare a tètýtètýta tahe hó.”

⁸ Dó èthĩ hëbè lahyă phúyë akhu-akhyë a mętarũtapyă súsámahyă htyalõ kayă bémũ ná kayă dó a htwõ vjkhuklókhuklyă tahe hó. ⁹ Thyáphú Jason ná apuõvyă Krístuphú dó aruô tahe ki siplè agnënuô, èthĩ kwĩ Jason ná akhõ yëtahe rũ, htuõrò a plwõhtecuõkyă no èthĩ pré.

Dó Vj Beroea Akũ

¹⁰ Mõkhíhó akhènuô, prèzũetèphú tahe thũcuõkyă Paulu ná Sila dó vj Beroea. Bí a cuõtuõ dó vjũ akhènuô, a cuõnuõ cócũ có dó Judaphú a tètõbèhõ akũ có. ¹¹ Judaphú o bí vj Beroea tahenuô a thèplõhtũ myáhtyeyeklõ ná vj Thessaloniaphú thĩtahe. Èthĩ nĩdã sãprësãmyă nyacó tètítèkyă dó tètéhèplõshyo akũcó. Htuõrò thyáphú èthĩ ki thègnë tãtë ná Paulu a tètéhèbè yënuõtã, amã è ma mato è nuô a pũthègnë lahyă có lisäsë pwõnyënyë pwõthèthë có. ¹² Èthĩ zũkanyăkã élã, htuõrò Greek myëcõphú prëmò dó a mwĩdumwĩhtũ tahe ná Greekphú prèkhũ tahe zũkanyăkã kuõ élã.

¹³ Rò bí Judaphú dó vj Thessalonia tahe nĩhuõhó ná Paulu hësodõnyă pè pò ù ná Cómarya alãangó dó vj Beroea akũ akhènuô, èthĩ hyãryă kayă bémũ yëtahe mikuõ rò a nõ mętarũtapyă ù. ¹⁴ Prèzũetèphú tahe thũcuõ tõphuõ thũcuõkyă Paulu dó htyëdutavahtũ, manárò Sila ná Timothy thényëlõ okyãpã bí vj Beroea akũ nuõprè. ¹⁵ Prè dó a thũcuõ Paulu tahenuô, a krwõ sidyacuõ tuõkuõ lũ thòklyëdu dó vj Athenia có. Rò bí èthĩ kakhýë khyëthyá dó vj Beroea hó akhènuô, Paulu krwõmecuõnĩ èthĩ ngõ ná a ki kãhëso nĩpè lũ Sila ná Timothy ki hyãpryãkuõ dó lũo.

Dó Vj Athenia Akũ

¹⁶ Bí Paulu opõ Sila ná Timothy bí vj Athenia akhènuô, a myáhtye prèzõ tahe oé nyacó bí vjũnuô akhu-akhyë a thèplõpyë nyacó. ¹⁷ Phúnuô akhu-akhyë, a hëbèdõnyă krékryă ná Judaphú ná Greek myëcõphú dó a bezũbenyă Cómarya tahe bí tètõbèhõ akũ nuô, htuõto a dõnyăkrékryă kuõpõ ná kayă dó a o lahyă dó klékũ nuõtã phúnuô pwõnyënyë- có. ¹⁸ Thará dó ù é, Epicureaphú ná Stoicphú tahe hëbèdõnyă krékryă lahyă ná Paulu. Èthĩ aklè tahehenuô, a hé lahyă Paulu, “Kayă tètéhègnë okuõ tõcõ- to rò a cuõcyëmę ané phú pręcýãprèdè yètõprèyë a cuõ hékryã- ìtètè?” Tahehe rò a héke, “A thyánã a dõnyă htyëruõkèklõ a cómarya tahe ari-akyă,” a hé phúnuô. Èthĩ cuõhétuõ lahyă phúyë mętèhèrò a tõbí Paulu hësodõnyă pè ù ná Jesũ ari-akyă ná atètýyë ihtò htwõprè kakhýë ari-akyă akhènuô akhu-akhyë a hé lahyă phúnuô. ¹⁹ Htuõrò èthĩ

écuố Paulu dố kayă htwô khuklôkhuklyă tahe a o rô êthĩ cuố okúokyă lủ bí Areopago khôlôkhunuô, rô êthĩ sudyă Paulu, "Pê thêzũ thêgnê kuố nệ tệthyóithya athê yêtcô ari-akyă. ²⁰ Têritêkyă dố nệ dôn्या yênuô, akhóakhye nyacố dố pègnê rô angólasă hyă phútênuô pè thêzũ thêgnêkuố," a hé lủ phúnũ. ²¹ (Mêtêhêrô, Atheniaphú ná htyêruôkêklôphú dố a o lahyă bínũ pwo~ prênuô, dă têritêkyă oluôhtyathê khókhye hó tôcôcô hó hênuôma, a thêzũ dôn्या lahyă, a thêzũ nĩdă rô a mêtôkyădê lỏ a teshuôtêkhê ná têtêtahe ari-akyă prê.)

²² Paulu ihtô dố kayă htwô khuklôkhuklyă tahe lèokú lủ bí Areopago khôlôkhu anyêhyă yênuô rô a hé, "Vĩ Atheniaphú lỏpĩ thĩ~, bítê tôcôbêbê, vă myáhtye ná thĩ dyaduzũnyă nyacố Cómarya vă~. ²³ Mêtêhêrô, bí vă cuốlê dố thĩ vĩkũ akhê rô vă myă thĩ têtôbucốbê akhălê tahe akhênuô, vă myáhtye têtũtyă khălê tôpho dố ỉ rảo lủ, 'Cómarya dố ỉ thêgnê è to tôprê agnê' phúnũ. Phúnũ akhu-akhye, Cómarya dố thĩ thêgnê lủ to rô thĩ cúbucốbêhtya nĩdyê è yêtcôprênuô, vă ki hê-sodôn्या pè thĩ ná è ari-akyă khôn्या.

²⁴ "Cómarya dố a byályatêlyă tamố, sê, lẻ, hekhu ná têtêpwo~ tôcô yêtcôprê nuôma mókhu ná hekhu a Byacê hó. Rô têtũhồdu dố kayă mệ è ná atakhu tahenuô, Cómarya o bínũtahe akũ to. ²⁵ Phúnũ akhu-akhye prêlukayă ki mectwómekố Cómarya agnênuô a lo ná tôcô~ to, mêtêhêrô, anêbyacê nĩdũ yênuô, a dyê ỉ pwo~ tôprê thêntwôprê ná têtênuôthêhte ná têt dố aruôtahe pwo~ tôcô cố. ²⁶ Cómarya byályă prê kayă tôprê prê rô a nỏhtwôhtya prêluhekhuphú pwo~myêp-wôcô rô a nỏlỏ ỉ dố hekhũsĩba akũ. Anêbyacê nĩdũ taritaryă one tătê teshuôtêkhê ná têtêkhălêkhăbya dố prêluhekhuphú kiokisố agnê. ²⁷ Thyáphú prêlukayă ki myápũ lủ pã rô taryăma a ki myáhtye lủ pã kôle a tanê rô a byályăhố êthĩ. Ki héklyăcố ma Cómarya ophũnyêprê ná pè prê. ²⁸ Phú kayă tôprê héhtuốhố, 'Dố Cómarya akhu-akhyerô pè ohtwôprêbê, rô pè kúkărũryăbê,' a hé phúnũ. Phú thĩ prêăngóirô tahe hékyă nuô, 'Pê ma aphúalyê tahe,' a răkyă phúnũ.

²⁹ "Phú pè htwôhố Cómarya aphúalyê tahenuô, Cómarya ma athyáná rủ, htê, mậtorô lỏ tahe pè tởkô tanêñĩ phúnũto, Cómarya ma prêisố byácyăhi tahe, prê htwô takhucyădê tahe byă htwôhtya cyă è phú prêzô nuôtahe mậto. ³⁰ Bí ỉ thêgnê hí Cómarya to akhênuô, a myă békhtăphuôkyă prêlukayă atêthũ phúnũ tôcô prê. Manărô khôn्याyênuô, a hétậhố angố ná kayă pwo~ tôprê dố a o dố khălê bítê~ tô-phobêbê a tởbê zạ lahyă anê rô a tởbê tarĩ kăkhyêtô khyêthyă dố Cómarya a o pwo~ tôprê a héhtuố phúnũ hó. ³¹ Mêtêhêrô, a beklôbema htuốhố mỗnyêmộthê dố a ki ciryă cócôtêtê lỏ cố hekhũsĩba pã. Cómarya nwóhtya htuốhố prêciryatê tôprê hó. Rô a dyêluố pè htuốhố ỉpwo~ tôprê ná a têtêhyáthê hó. Rô a têtêhyáthêyê ari-akyă ma mậhố a mệ-ihô

htwôprê kăkhyê khyêthyă kayă nuôtôprê dố têtêhyê yênuôhố."

³² Bí êthĩ nĩhuố Paulu hêsdôn्या pè êthĩ ná têtêhyê ihtôkăkhyê ari-akyăyê akhênuô, tahehe rô a nyêkruố lủ, tahehe kerô a hé, "Pê thêzũ nĩhuố khyêthyápố nệ hé pè pè têtêritêkyă yênuô." ³³ Yêtcôphuôrô Paulu htecuố taphăkyă. ³⁴ Kayă tahehenuô a thêplỏ lủ rô a bóthyó ná lủ rô a zúkanyăkạ kuố tề. Prê dố a zúkanyăkạtê tahe aklênuô, amwĩ ná Dionysio otôprê. È ma kayă tôprê dố a otôkuố dố Areopago kayă htwô khuklôkhuklyă aplỏamũ tahe aklê tôprê. Htuố ná prêmò dố amwĩ ná Damari ná kayă dố aruô tahe zũenyăkạ kuố tề.

Dố Vĩ Corinthia Akũ

18 Têtêtwôhtya htuố phúyê rô, Paulu o bí vĩ Athenia nuô rô a htecuố dố vĩ Corinthia. ² Rô a cuố myáhtye tặsũ ná Judaphú tôprê dố amwĩ ná Aquila yê bínũ tôpho. Aquila yênuô, a o pacêlyă dố vĩ Pontus rô è ná amê Priscilla hyătuốthê lahyă mópăprê bínũ prê. Khwĩdu Claudio hétậ angố ná lỏ~ Judaphú tahenuô, bê htecuốkyă lỏpĩ bí vĩ Roma akũyê. Dố khwĩ hétậ angố phúyê akhu-akhyerô Aquila yê ná amê Priscilla hte-cuốkyă dố Itali kékũ rô hyătuố lahyă bĩyê prê. Rô Paulu cuố myáhtye tặsũ ná êthĩ. ³ Rô Paulu okuố ná êthĩ bínũ. Rô a mệrốkuố tề ná êthĩ, mêtêhêrô Paulu nuô a buôenĩ prê a thêntwôprê ná a mệ lệthũikê thyáná mệ ná vè thênyêyê meyênuô prê. ⁴ Judaphú Mỗnyêduô pwo~ phuốphuố~ nuô, Paulu dôn्याkrêkyă ỉ bí têtôbêhố akũnuô. Thyáphú Judaphú ná Greekphú nyêmũlỏ ki zúkanyăkạ kuố Jesũ agnênuô, Paulu yácũ hébê cwinĩhtônĩ êthĩ thêplỏ.

⁵ Bí Sila ná Timothy o dố Macedoniakê htecuố rô a hyătuố dố Paulu o akhênuô, Paulu dyêlyă lỏpĩ a teshuôtêkhê dố a ki hêsdôn्या pè ỉ ná têtêkrũmila ari-akyă. Rô a khyáathê rô a hêsdôn्या luố pè Judaphú tahe ná Jesũ ma Krĩstu, è ma prê dố Cómarya nwóhtya lủ ná dố a ki mêtôhtekạ prêlukayă nuôtôprê hó, a hé phúnũ dố ỉ pwo~ tôprê a mêtênyê. ⁶ Manărô Judaphú tahe htêstũ pacyêishyê Paulu akhu-akhye, Paulu htóruố tặkyă hemũ dố a hyecạlỏ. A htóruố tặkyă hemũ phúyênuôma a dyêluốhố têtmatêdyă tôcô dố ỉ htêstũ êthĩ phúnũ. Htuốrô a hêstũ êthĩ, "Thĩ ki tuốdố têtêyêtkyă hênuôma thĩnáthĩ nĩdũhố. Têtêhũtêplỏ opă dố vạlỏ to hó. Cáhtya khôn्याyê tặplehyă nuô, vă ki cuố hêsdôn्या pêtđũhố dố Judaphú mậto tahe aklêhố."

⁷ Phúnũ akhu-akhye, a htecuốkyă êthĩ khălê rô a cuố okuố dố Judaphú mậto dố amwĩ ná Titio Justo hé yênuô tôprê ahi, rô ahi o bí têtôbêhố khăshyênuô. È ma kayă dố a cúbucốbêhtya Cómarya tôprê. ⁸ Crispu ma kayă htwô têtôbêhố akhuklỏ bínũ tôprê. È ná lỏ~ kayă dố a hyălỏ kuố lủ bí ahi nuôtahe zúkanyăkạ lỏpĩ

Byacè rò kayă aruô dô a o dô vî Corinthia akũ dô a nîhuô tètêkrúmila tahenuô, a zúkanyăkă kuô rô a plwôkă kuô lahyă ané ná htyě.

⁹ Tôthênũ, Paulu myáhtye temyálwó tâcô rô Byacè hébè lũ, “Théisě tãmé! Okuôkyă tă nê tètêbè tãmé! Othuôtakrú tãmé! ¹⁰ Mětêhéro vã okuôdũ ná nê, rò ù mepýamesě cyă ná nê tôprê- to, mětêhéro kayă obí vîyě tôvî akũ nuôtahema prè dô a zúenyăe vã nuôma a orôoě lâhó.” ¹¹ Phúnuôrò Paulu obí vî Corinthia nuô tôna ná lěthuôthyó rò a ithyóithya pè kayă bémũ tahe ná Cómarya alăangó.

¹² Bí Gallio htwô Roma khwídu dô Akaia kè akhênũ, Judaphú tahe éplô nîdyé lã lũ rò a cuôpũ lahyă Paulu rò a thũcuô lũ dô lécirya khălě. ¹³ Èthĩ hé, “Kayă yětôpréma, kayă lě iloilyă lã kayă bémũ. Rò a nócóběhtya ù ná Cómarya dô a khó ná tětthyótětħya nuôtahe.”

¹⁴ Bí Paulu kírě hébèhte akhênũ, Khwídu Gallio hé Judaphú thĩtahe, “Judaphú thĩ-, tètítěkya yěnuô a ki mányăhó tē dô a talwótalye cò htyěké a tětthyótětħya tahe cóbèbè, vã tóbè thèplòhtũ nîdã dù thĩ tēdyaluôhtya yětahe. ¹⁵ Manárò tètítěkya yěnuôma a mápřé tètêbè krékryă lũ ngó tahe ná mwî tahe, ná thĩ Judaphú tětthyótětħya nîdũ tahe prè akhu-akhyě, thĩ tóbè cirya nîdyédũ thĩtē prè. Vã ma kayă dô a htwô pè ù prēcirya tètítěkya phúyěnuô tahe agnėnuô mato.” ¹⁶ Rò a vèhtekyă Judaphú tahe dô lécirya khălě yěnuô akłó. ¹⁷ Htuôrò èthĩ pwo- tôprê pũma tēcóběhó khukłó Sostheno yě, rò a mũ lũ dô lécirya akhălě yěnuô anyěhyă cò tadúro Khwídu Gallio hétătũ mětătũ èthĩ tâcô- to.

Paulu Kăkhyě Khyěthyă Dô Vî Antioko

¹⁸ Paulu oplehyă mőnyēmōthě nyěkũ- lã pò bí vî Corinthia akũnuô, htuôrò a htecuôkyă prězúetèphú bínuô tahe alé. A sidyaní thòklyědu rò a htecuô dô Syria kè. Rò a htecuô tőná Priscilla ná Aquila. Bí a htya sidyă tyahí thòklyědu to nuô, a byă lyaní ané dô Cómarya a mètħenyě bí vî Cenchrea akũnuô rò a icíkyă akhuluô. ¹⁹ Èthĩ cuôtuô dô vî Epheso rò a bekyă Priscilla ná Aquila bínuô. A cuônuô dô tēcóběhókũ rò a cuô hébèdōnyă krékryă ná Judaphú tahe. ²⁰ Judaphú tahe kwíthézò lũ ná a ki onyě pėkuôpó èthĩ bínuô tadúro a cũto. ²¹ Manárò bí a htecuô hó akhênũ, a hékyă èthĩ, “A ki tő Cómarya athèplò héro vã kăkhyě kuô khyěthyă dô thĩo pã.” A hé htuôrò a htya sidyă thòklyědu bí vî Epheso akũnuô rò a htecuôkyă. ²² Bí a cuôtuô dô vî Caesarea akhênũ, a htya dô vî Jerusalem rò a htya hémohéryăkyă prězúetè plómũphú bínuô tahe, rò a lya dô vî Antioko.

²³ A lya o bínuô taplôtaplyáphú rò a htecuôkyă khyě. A cuôlě bí Galasia kè ná Phrygia kékũnuô tôpho htuô

tôpho. Htuôrò a cuô dyěshyodyésōhtya pè prězúetèphú o bínuô tahe ahěare.

Apollo Mětè Dô Vî Epheso Akũ Ná Vî Corinthia Akũ

²⁴ Judaphú dô amwî ná Apollo otôprê. A opacělyă dô vî Alexandria, rò a hyă dô vî Epheso. È ma kayă hébècyăhébèdè lã tôprê. Htuôto lisăsě a tērămărădyă tahe- ma a thėgněplöplũ lã cò. ²⁵ ù ithyóithyanó htuôhó è ná Byacè aklyáakłó tahe hó. Htuôrò a thèplòshyo dōnyăpè nyacó ù, htuôrò a ithyóithya tătē pè nyacó ù ná Jesũ ari-akya tahe. Manárò a thėgně prētũ Giovanni a tēplwōhtyě ari-akya tâcôtuô prè. ²⁶ A cáhtya hébèkhũhã dô tēcóběhó akũ. Bí Priscilla ná Aquila nîhuô a tètêbè akhênũ, a êkă lũ dô ahi. Thyáphú è ki thėgněhyă tătē klólöpó ná a khălělye yěnuôrò, Priscilla ná Aquila hėluô pè pò lũ ná Cómarya aklyáakłó tahe.

²⁷ Bí Apollo thězũ cuô dô Akaia kè akhênũ, prězúetèphú bí vî Epheso nuôtahe męcwó pè lũ ná èthĩ atērăli dô a dyěshyodyésōhtya prězúetèphú dô a o dô Akaia kékũ nuôtahe. A răcuóní pè èthĩ li phúyě mětêhéro thyáphú ù ki émōsũryă Apollo agnėnuô prè. A cuôtuô bínuô rò a htwôbwíhtwōtaryě pėnyacó kayă dô a htwôkăhó prězúetèphú dô Cómarya abwíataryě akhu-akhyě prè nuôtahe agnė cò. ²⁸ Mětêhéro, a tètêbèdōnyă krékryă ù tahenuô a oná tēprōpyřashyosó, htuôto a zũluôbè pè ù lisăsě khyăathé tahe ná Jesũ ma Krístu, htuôto Jesũ ma prè dô Cómarya nwóhtya lũ ná a ki męlwóhtekă prələukayă akhu-akhyě, a kré pėkyă lã Judaphú tahe dô kayă tôplutôphè a mètħenyě.

Paulu Cuô Dô Vî Epheso

19 Bí Apollo obí vî Corinthia akũ akhênũ, Paulu cuôtalwókyă Galasia kè ná Pisidia kè, rò a cuôtuô dô vî Epheso akũ. A myáhtye ná prězúetèphú tahe bí vî Epheso akũnuô. ² Rò a sudyă èthĩ, “Bí thĩ zúenyăetè akhênũ, thĩ nîbè htuôkuôhó Thé Săsě Byacè è?”

Rò èthĩ hėsũ lũ, “Pè nîbè nókuô híto. Htuôrò Thé Săsě Byacè o hėnuô-, pè nîhuônó kuô cò ù tôphuôto.”

³ Paulu sudyă èthĩ, “Ki mephúnuôrò thĩ plwónó lahyă htyě phútě tâcôtě?”

Rò èthĩ hėsũ lũ, “Pè plwónó prè Giovanni plwô pè nuô prè.”

⁴ Rò Paulu hé pè èthĩ, “Giovanni plwô pè kayă dô a za nîdũ ané hó nuôtahe agnė prè. A hé kayă nuôtahe ná zúkanyăkă prè dô a kírě hyă dôkhyě yěnuô tôprê ní-, è ma Jesũ hó.” ⁵ Èthĩ nîhuô a hé pè èthĩ phúyě rò, èthĩ plwô lahyă ané ná htyě dô Byacè Jesũ amwî akũ. ⁶ Bí Paulu behtya atakhu dô èthĩlo akhě, Thé Săsě Byacè hyălyă dô èthĩlo rò dô Thé Săsě Byacè akhu-akhyě èthĩ hébèhtengó dô a khókhye tahe rò a hėsodōnyă pè

lahyă ũ ná Cómarya alăangó tahe. ⁷ Lõ~ plĩ nuôma a o shyéthényě prě.

⁸ Paulu cuônuô dô təcóběhőkũ rò a hébèdônyă khũhă ná kayă bémũ bínuô thuõlě akũ. Paulu hébèdônyă krékryă èthĩ, Cómarya ahtyěké ari-akyă rò a htónĩcwĩnĩ lă èthĩ athèplò. ⁹ Manárò tahehenuô a khălèduô rò zũe kuõũ to. Rò a pacyéishyě lahyă Byacè aklyáaklõ dô ũ dyéluô yěnuô dô kayă tôplutôphè mèthènyě có. Phúnuô akhu-akhyě, Paulu htecuô taphăkyă ná èthĩ. Rò a éní a khõpacě tahe rò pwõnyěnyě~ è ná a khõpacě tahe cuô hébèdônyă rólũ dô ũ é ná Thára Tyranno léithyótè khălé nuôtôpho.

¹⁰ Rò a cuô meroķuô tẹ bínuô nyěna. Phúnuô rô lõ~ Judaphú ná Judaphú mato tahe dô a o dô Asia kékũ tahe nĩhuõnó kuõ Byacè alăangó.

Sceva Aphúprèkhũ Tahe Věhtemyákuõ Khĩnékhĩnõ

¹¹ Cómarya dyé Paulu ki mẹ tẹprotẹprya dô adu-ază tahe. ¹² Phúnuô akhu-akhyě, Paulu nõe nĩdyé a khuõtõphú tahe ná a ikẹphú dô a lécõtătũbí dô nyě dô a nõenó nĩdyé htuõhó tahenuô, ũ ki phyécũ dô kayăswikayăsě tahe a o, ná khĩnékhĩnõ mẽbè lũ tahe a o hénuô, a tẹswítèsě sımékyă có. Htuõrò khĩnékhĩnõ tahe hteklyă taphăkyă lõplĩ có.

¹³ Judaphú dô a lěvēhtekyă khĩnékhĩnõnuô a o tahe. Èthĩ pũ vēhtekyă kuõ khĩnékhĩnõ ná Jesũ amwĩ. Èthĩ hé khĩnékhĩnõ tahe, "Jesũ, dô Paulu hēsodônyănĩ lũmwĩ yětõprè akũnuô, vă nõhtecuõkyă thĩ," a vēhte kuõ phúnuô. ¹⁴ Judaphú prèlũtyă khuklõ dô amwĩ ná Sceva hé yětõprènuô, a phúpřèkhũ o thuõthyótõprè. Aphú yětahe nuôma a pũ vēhte lahyă khĩnékhĩnõ phúnuô tahehó. ¹⁵ Manárò khĩnékhĩnõ hēsũ èthĩ, "Jesũ ma vă thégngě. Paulu ma~ vă thégngěngě. Manárò vă thégngě thĩ to. Thĩ ma ũpě?" ¹⁶ Kayă dô khĩnékhĩnõ mẽbè è yětõprènuô, a pãhtya dô èthĩlò rò a vúpékyă lõ èthĩ. Phúnuô rô khĩné mẽbèsě ényacó èthĩ rò èthĩ klyachte khăklõ lõ lahyă dô hitaklõ.

¹⁷ Lõ~ Judaphú ná myēcõruô Greek myēcõphú dô a o bí vĩ Epheso akũ nuôtahe nĩhuõ lõplĩ tẹmętwõhtya ané yětõcõ. Rò èthĩ théisě lõplĩ có rò èthĩ beduzũnyă, rò htuthéhtyanĩ lahyă Byacè Jesũ amwĩ. ¹⁸ Prězũtẹphú tahe hyăřõhyăělă dô Paulu o rò èthĩ hyă ólyanuõlyă lahyă dô kayă tôplutôphè a mèthènyě, htuõrò èthĩ dyéluõhtya lahyă a tẹmęmũmyáricyă dô èthĩ męhtuõhó nuôtahe. ¹⁹ Kayă yětahe aklěnuô, tahehe rò a htwõ khĩnékhĩnõ Thára rò a phyéhyănĩ lahyă ali dô a cuõithyónĩ kuõ tẹmęyě dô ũlò ari-akyă nuôtahe rò a hyă isũũkyă ná mi dô kayă tôplutôphè a mèthènyě. Èthĩ dyámyă lõ~ li yětahe angũnuô, a tă rũzye nyăthó khălécó. ²⁰ Dõ Cómarya tẹprotẹprya oluõhtya dô klyă phúyě akhu-akhyě, Cómarya alăangó luõpasĩ cuõlyăhtya pọ rò a duhtyahtũhtya plehyă pọ dô nyě.

Tẹsúsá Ohtya Dõ Vĩ Epheso Akũ

²¹ Tẹmę-ané phúyětahe htuõrò Paulu dyalyă athèplò ná a ki lěcuõrwó Macedoniaké ná Akaia kẹ rò a ki cuõtalwó dô vĩ Jerusalem pã. Htuõrò a hé, "Vă cuõhtuõ dô vĩ Jerusalem rò vă bè cuõ plehyă pọ dô vĩ Roma pã."

²² Bí a cuõ okuõ taplõphú bí Asia kẹ akhěnuô, a nõcuõ Timothy ná Erasto dô a męcwó lũ yéthényěnuô dô Macedoniaké.

²³ Bínuôkhě, dô ũ zũe Byacè Jesũ aklyáaklõ akhu-akhyě, tẹpyátèsě du~ tôcõ ohtya dô vĩ Epheso akũ.

²⁴ Prèlõrũ dô amwĩ ná Demetrio hé yětõprènuô, alõabyáhtya Byacè muõ Artemi † tẹlũtyăhiphú dô a lõ ná rũ tahe rò prèmetẹphú tahe nĩbwĩnĩtaryě kuõ nyacó ná tẹphytẹmę yě akhu-akhyě có. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyě a éplõ lõplĩ a prèmetẹphú tahe ná prèmetẹphú dô atẹmę thyáná lũ dô aruô tahe rò a hé èthĩ, "Puõvyă thĩ~, pẹ duzãhtyathě prě ná pẹ tẹphytẹmę yětõcõ akhyě prě nuôma thĩ thégngě dũhó. ²⁶ Paulu héyě tõtprènuô a mękryă~ ítě nuôma thĩ myãhtyenĩhuõ lõdũhó ná thĩné hó. A cuõ ilo-ilyă pyé lõ ũ ná cómarya dô kayă byă ná atakhu tahenuô, cómarya mậ taki~ to, a hé phúnuô. Rò a ilo-ilyă nĩ ényacó ũ tú kayă obĩ vĩ Epheso akũyě tahenuô mato, a phũ~ ilo-ilyă nĩlõ cóhó Asia kẹ tôkélě cóhó. ²⁷ Phúnuô rô, théisě ná pẹ tẹphytẹmę yě pyékyă. Htuõto vă bèzò ná pãma ũ dyaduzũnyă kuõ pã byacè muõ Artemi a təcóběhõ to. Asia kẹ tôkélě ná hekhusĩbalõ cóběhtya lõplĩ Artemi. Vă bèzò ná byacè muõ Artemi amwĩ luõhtyěluõkẹ yěnuô, pãma a sımékyă he."

²⁸ Prèmetẹphú yětahe nĩhuõ tẹhébè yětahe rò èthĩ thèplòdu kanó~ to, rò èthĩ éhtõhtya lõ, "Epheso Byacè muõ Artemi yětõprè ma a taryědutyayěhtũ nyacó!"

²⁹ Tẹtathũtalũ ohtwõhtya rò a pasĩcuõ lõ có tôvĩlõ có. Kayă bémũ pũma Macedoniaphú Gaio ná Aristarko dô a cuõ nĩkhõnĩthyó kuõná Paulu yéthényě. Rò ũ cwicuõ èthĩ dô ũ lědyéluõ tẹlavilavõ akhălé bí vĩkũnuô.

³⁰ Paulu thězũ cuõ dyéluõ ané dô kayă bémũ tahe a mèthènyě tadũrò prězũtẹphú tahe dyécũ lõ to.

³¹ Paulu a khõbõthyó dô a htwõ Asia kẹ khuklõkhuklyă nuôtahe cóbèbè, a nõthũhyă tẹritẹkyă dô lũo rò a kwĩthézò lõ ná nõhyă dyéluõ tã ané dô ũ lẹlavilavõ akhălé yěnuô tãmé a hélũ cuõ kuõ lõ phúnuõnuô.

³² Bínuôakhě, kayă dô a hyăoplõ lahyă bínuô tahe męsúsısúsá takruõtakrè rò tõtprè tôcõcõ~ a éhtõemõ lõ lahyă. Èthĩ hyă oplõoplũ lõ lahyă bínuô ná tẹritẹkyă matě~ nuô a thégngě nĩdyé lahyă anéto tahenuô, a phũ kírě lõ có pwõprè có. ³³ Judaphú tahehenuô a nõhte Alexandro dô kayă bémũ a mèthènyě, rò kayă bémũ yětahe hé lõ ná hébè mỗ pẹ. Rò Alexandro zõhtya atakhu rò a nõothuô èthĩ. Rò a hélũoplõ pẹ kayă bémũ

† Thyăphú Greekphú tahe ki phúoé pã agnẽnuô, èthĩ lũhtya lahyă Byacè muõ Artemi.

yêtahe ná tēmęhtwôhtya anê yêtahe. ³⁴ Manárò bí êthĩ thęgněhò ná è ma Judaphú tôprêprê akhěnuô, êthĩ êtôhtya rôlò lữ rò a hé lahyă, “Epheso Byacè muố Artemi nuôma ataryědu nyacó! A êtôhtya yěnuô, anyěnuô a phũ~ o có nyěmũcố.”

³⁵ Dốkhyě rò vỹ a prêrăli yêtôprê nõothuô kayă bémũ yêtahe, rò a hé êthĩ, “Vỹ Ephesophú lỏ~ plĩ thĩ~, ỹ pwố~ tôprê thęgně ná pệ vỹ Ephesophú tahema prê dố amyáakhwê Byacè khwímuố Artemi tẻlũhồdu ná lỏsă sế dố a o dố mốkhu latặ nuôtômể nuôma ỹ thęgně lahyă có pwố~ tôprê có. ³⁶ Ỗ htébímẹbí pęcýă ná tẻritẹkyă yêtahe tôprê~ to. Mephúnuôrò, thuôthuô~ thĩ tở o lahyă rò thĩ lo mẹbỏmẹbye hĩto. ³⁷ Kayă dố thĩ êhyă lữ bíyě tahe nuôma kayă dố a pủphezẻplẻphe ỹtẻ dố tẻlũhồdu akũ nuôtahe ná a pacyẻishyẻ pệ byacẻ muố nuôtahe mậto. ³⁸ Demetrio ná a prêmẻtẻphú yẻ tahenuô, a ki thẻzủ be tẻthủ ỹ tôprêprê hẻrò anỉ prẻ. Mẻtẻhẻrò tẻciryahỏ bắmỏ prẻ, htuỏrò ashuỏkhẻ tởprẻ ná prẻciryatẻ tahe hyỏ tở lahyă bíyẻ prẻ. Bítẻ~ tởmũ bẻbẻ, a ki dyahtya ỹtẻthủ dố kayădu-o, rò a ki thẻzủ hẻbẻ ỹ ná kayădu hẻnuôma anỉ prẻ. ³⁹ Manárò tẻciryă dố aruô ki okhỏ pỏdủ hẻrò, êthĩ tỏbẻ ciryă bí khwí lẻk-lỏ éokủ htyẻphúkẻphú akhěnuô. ⁴⁰ Tẻhtwỏhtyahỏ anẻ yẻtỏnyẻ akũnuô, pệ thẻisẻ ná Romaphú tahe betẻthủ dố pẻlỏ rò a ki hé pệ ná thĩ mẻduhtya tẻsủsủsủsủ phủnuô. Tẻsủsủsủsủ htwỏhtyadu phủyẻnuôma, pệ hẻbẻsủplẻcýă nỉdyẻ pẻnẻ tỏcỏ~ to. Tẻsủsủsủsủ htwỏhtya ná tẻritẹkyă ỹtẻnuô, pệ hẻsỏluỏcýă pẻ ná ỹ tỏcỏ~ to.” ⁴¹ A hẻtuỏ phủyẻ rò, a plwỏkạkyă lỏ kayă bémũ yêtahe.

Paulu Cuốpố Dố Macedoniakẻ Ná Greece Kẻ

20 Bí tẻsủsủ othuô htuỏhỏ akhěnuô, Paulu éplỏ prẻzủtẻphú tahe rò a dyẻhẻdyẻrẻ êthĩ, a hẻmỏhẻryákyă êthĩ htuỏrò a htecuố dố Macedonia kẻkủ. ² Bí a cuốrwỏ dố o bí klyálo tahe akhěnuô, a dyẻhẻdyẻrẻ cuố épẻ lả ỹ. Htuỏrò a cuố plehyă pỏ dố Greece kẻ. ³ A cuố bínuô thuỏlẻ htuỏrò a o tari-taryảhỏ anẻ ná a ki htecuố dố Syria kẻ ná thỏklyẻdu tadủrò a thẻgnẻ ná Judaphú tahe kre mẻthyẻ lữ akhu-akhyẻ, a belyă khyẻthyă athẻplỏ ná a ki kanủ cuốtal-wỏ khyẻthyă Macedoniakẻ ná akhăduô. ⁴ Vỹ Beroeaphú Pyrrho aphủkhủ Sopater ná vỹ Thessaloniaphú Aristarko ná Secundo, htuỏrò vỹ Derbephú Gaio, ná Timothy, ná Asia kẻphú Tykico ná Trophimo tahe krwỏcuố kuỏnả lữ. ⁵ Êthĩ cuốopỏrẻ pẻ dố vỹ Troa akủ. ⁶ Pwẻ khỏmủ sỏdỏ huỏmủtapho htuỏhỏhỏnả, pẻ htyasidyánỉ thỏklyẻdu bí vỹ Philippi nuô rò pẻ hyảmyảhtye ná êthĩ dố vỹ Troa. Pẻ hyả dố klyálo nuô a o có nyặthẻ có. Rò pẻ hyả onẻ bínuô thuỏthyỏtỏnyẻ.

Paulu Cuốlẻkuố Prẻzủtẻphú Tahe Dố Vỹ Troa Anỏlỏ Tôphuố

⁷ Bí mốkatỏ mỏhẻ akhěnuô, pẻ oplỏotỏ khyẻthyảlủ ná ki ibikyẻ khỏmủ agnẻ. Parỏpả nuô Paulu kẻrẻ hte-cuốhỏ akhu-akhyẻ a hẻbẻ tuố có kayă bémũ yẻta-henuô dố mỏnẻkhẻ có. ⁸ Hidỏkủ dố akhutỏtỏ bí pẻ lẻokủnỉ lữ akhảlẻ nuô, ỹ isỉỉẻ lẻả mi. ⁹ Pacẻ prẻkhủ phủthẻphú dố amwỉ ná Eutyko hẻyẻ tôprẻnuô a onyỏ dố kadảphủkhu. Paulu dỏnyả nyẻnyacỏ rò Eutyko omyẻkhả rò a omyẻnỉ hyảlả. Yẻtỏphuỏrò a odỏ hikhu thuỏtỏtỏtỏ rò a latặ tuốdỏ hekhu. Bí ỹ cuố phỷáhtya lữ akhěnuô, a thyẻhỏ. ¹⁰ Rò Paulu hĩtặ dố hilẻ rò a ngỏtặ phỷábủ lữ rò a hé, “Bẻzỏ tắmẻ. A htwỏprẻpả prẻ!” ¹¹ Htuỏrò a kahtya khyẻthyă dố hidỏkủ rò a htya-ibikyẻ khỏmủ rò a ki etỏỏtỏkuố tẻ ná prẻzủtẻphú tahe. A hẻbẻnyẻ tỏkuố ná êthĩ tuốdỏ mỏlỉbủ rò a htecuốkyả no prẻ. ¹² Êthĩ kạthủ pacẻ prẻkhủphủthẻ Eútychus yẻ dố ahi. A htwỏprẻ pắprẻ akhu-akhyẻ, a mỏkhyẻ nyacỏ êthĩ thẻplỏ.

Paulu Odỏ Vỹ Troa Rò Htecuố Dố Vỹ Mileto

¹³ Paulu mekyă pẻ ná cuốsủdyă thỏklyẻdu rò htecuố rẻ dố vỹ Asso nuô, rò Paulu ki cuố sủdyă kuố pẻ bínuô pả. Mẻtẻhẻnuô è rò a ki cuố ná akhăduô dố khỏkhu tỏkyẻ pả. ¹⁴ Pẻ myảhtyesủ lữ dố vỹ Asso, rò pẻ sủdyăcuố rỏlủ thỏklyẻdu dố vỹ Mitylene. ¹⁵ Pẻ sủdyă cuố thỏklyẻ-duyẻ rò parỏ tỏnyẻnuô, pẻ cuốtuố dố Chio klủ. Dốkhyẻtỏnyẻ rò pẻ cuốtuốkẻ dố Samo klủ. Dốkhyẻtỏnyẻ pỏ rò pẻ cuốtuố dố vỹ Mileto. ¹⁶ Thyáphủ tẻshuỏtẻkẻ ki lỏkyảdẻ tắ bí Asia kẻkủ yẻ tắmẻnuô, Paulu dyalyă athẻplỏ ná a ki cuố talwỏkyả vỹ Epheso. Ki aryánỉ rò Paulu thẻzủ cuốtuố prỷảlẻ kuố Pentecostop-wẻ ashuỏakhẻ bí vỹ Jerusalem akũnuô.

Paulu Hẻbẻ Ná Vỹ Epheso Prẻzủtẻplỏmủ Muốprủ-muốprẻ Khuklỏkhuklyă Tahe Dốkhyẻlỏ Tôphuố

¹⁷ Bí Paulu obỉ vỹ Mileto akhěnuô, a mehyă prẻzủtẻplỏmủ muốprủmuốprẻ dố a htwỏ khuklỏkhuklyă rò a o lahyă dố vỹ Epheso akủ nuôtahe dố a o. Rò a hé êthĩ ná a ki hyả myảhtye tặsủ lữ bí vỹ Mileto akủyẻ. ¹⁸ Bí êthĩ hyảtuốhỏ akhěnuô, Paulu hé êthĩ, “Cáhtya bí vả hyả-tuốlủ dố Asia kẻ nuôtỏnyẻ tặplehyảnuô, vả ihtỏnyả tỏnả thĩ phủtẻphủtẻnuô thĩ thẻgnẻ htuỏdủhỏ. ¹⁹ Bí vả myảhtyẻbẻ có ná tẻpyátẻsẻ dố Judaphú tahe kre mẻ mủmyảricýă có vả akhěnuô tadủrò vả yỏ mẻtẻ dố Cỏ-maryă agnẻ akhu-akhyẻ vả bẻ mẻthẻhtyẻ tặ có. Htuỏ-to vả bẻ shyalýă tadủ có vả thẻplỏ. ²⁰ Thĩ thẻgnẻdủhỏ ná tẻhẻsỏdỏnyả tỏcỏcỏ dố a ki htwỏhtya tẻmẻcủwỏ dố thỉgnẻ hẻnuô, vả mẻbẻmẻuỏkyả ná tỏcỏ~ to. Rò dố kayă bémũ akẻ bẻbẻ, dố thỉhithỉphỷă akủ bẻbẻ, vả ithyỏithyă pẻ htuỏhỏ thỉ hỏ. ²¹ Judaphú tahe bẻbẻ, Judaphú mậto tahe bẻbẻ, vả hẻtắsỏ nyacỏ êthĩ nyẻmủlỏ,

zạ nídū lahyă thĩnẹ̀ rọ̀ zúkanyáka kuđ lahyă Byacè Jesũ, vẫ́ hé pẹ̀ ẹ̀thĩ phúnuo nuo.

²² “Khõnyáyẹ̀, vẫ́ nídạ́ Thẹ́ Sẫ́sẹ́ Byacè angọ̀ rọ̀ vẫ́ ki cuo đọ̀ vỹ Jerusalem. Bínuopãrọ̀ tẹ̀ kírẹ̀ mẹ-anẹ̀ ná vẫ́ phúttẹ̀phúttẹ̀ pãnuo, vẫ́ thẹ̀gnẹ̀to. ²³ Vẫ́ thẹ̀gnẹ̀ prẹ̀ tọ̀cọ̀cọ̀- tuo, đọ̀ vỹ pwọ̀tọ̀vỹ akũnuo, Thẹ́ Sẫ́sẹ́ Byacè dyerọ̀ vẫ́ ná ỹ̀ bẹ̀ cọ̀klọ̀ma vẫ́ pã, rọ̀ prẹ̀ mepyámẹ̀sẹ̀ vẫ́ tahenuo, a opọ̀ onehọ̀ vắklyá hó. ²⁴ Maná rọ̀ thyáphú vẫ́ ki mẹhtuokýá tẹ̀mẹ̀ đọ̀ Byacè Jesũ dyélyákyá vãyẹ̀ agnẹ̀nuo, vẫ́ dyadu thẹ̀lọ̀ nídýẹ̀ pã cọ̀ vẫ́ thẹ̀plọ̀ htwọ̀prẹ̀ yẹ̀nuo to hó. Tẹ̀mẹ̀ đọ̀ a nõmẹ̀ vẫ́ yẹ̀tahe nuoma mặ́họ̀ vẫ́ bẹ̀ khyá vặ́thẹ̀ ná Cómarya abwíataryẹ̀ a tẹ̀thẹ̀krũmıla yẹ̀ ari-akyá yẹ̀nuo hó.

²⁵ “Khõnyáyẹ̀ vẫ́ thẹ̀gnẹ̀họ̀ ná lỏ- thĩ đọ̀ vẫ́ hẹ̀sodõnyá pẹ̀htuọ̀ lỏhọ̀ ná Cómarya ahtyẹ̀akẹ̀ ari-akyá yẹ̀tahe nuo, cáhtya khõnyáyẹ̀ tặ̀plehyá nuo thĩ myáhtye pã vẫ́ tọ̀prẹ̀- to hó. ²⁶ Phúnuo akhu-akhyẹ̀, yẹ̀tõnyẹ̀, vẫ́ ki hẹ̀luo thẹ̀gnẹ̀ tặ̀tekyá pẹ̀ thĩ ná lỏ- thĩ yẹ̀tahenuo, thĩ ki thẹ̀htwọ̀prẹ̀ pyẹ̀kyá tọ̀prẹ̀prẹ̀ kihẹ̀nuoma vẫ́ tẹ̀thũ má pãto hó. ²⁷ Mẹtẹ̀hẹ̀rọ̀ lỏ- tẹ̀ đọ̀ Cómarya taze-one tahenuo, vẫ́ dóuđóđóbĩ ná tọ̀cọ̀- to. Vẫ́ hẹ̀sodõnyẹ̀ pẹ̀ htuọ̀lỏhọ̀ thĩ hó. ²⁸ Myákhwẹ̀ nídýédũ lahyă thĩnẹ̀ rọ̀ myákhwẹ̀ nídýẹ̀ lahyă lỏ- thĩmĩ đọ̀ Thẹ́ Sẫ́sẹ́ dyéttákyá pẹ̀ thĩ đọ̀ thĩ bẹ̀ myákhwẹ̀nĩ yẹ̀nuo tahe ní-. Htwọ̀ lahyă prẹ̀kyẹ̀thĩmĩphú đọ̀ a myákhwẹ̀nĩ athĩmĩ yẹ̀tahe nuo tahe ní-. Myákhwẹ̀nĩ lahyă Cómarya a prẹ̀zũetẹ̀ plómũphú đọ̀ aphúkhũ ipriķa htuođhọ̀ ná athwi nídũ yẹ̀nuo ní-. ²⁹ Vẫ́ htecuokýá htuođhọ̀ pãnuo, vẫ́ thẹ̀gnẹ̀ ná kayá đọ̀ a thýá ná htwimĩ đọ̀ acyẹ̀hặ́ tahe ki hyãnuo đọ̀ thĩklẹ̀ pã, rọ̀ a ki nuođmẹ̀bẹ̀sẹ̀ lỏ thĩmĩ muođmũ yẹ̀tahe pã. ³⁰ Rọ̀ đọ̀ thĩklẹ̀nuo kayá ki oluđhtya tahehe pã. Rọ̀ thyáphú ẹ̀thĩ ki ilỏilyá cuođĩ prẹ̀zũetẹ̀phú tahe agnẹ̀ nuo rọ̀, a ilolahọ̀ cuo ẹ̀thĩ pã. ³¹ Phúnuo akhu-akhyẹ̀, rọ̀ryẹ̀nĩ lahyă thĩnẹ̀ ní-. Rọ̀ vẫ́ ithyoihtyanĩ thĩ mọ̀khĩkhĩ mọ̀sẹ̀klẹ̀klẹ̀ thuođna akũ cọ̀. Htuođto pwọ̀- phuođphuođ- vẫ́ mẹ̀thẹ̀htyẹ̀ttạ đọ̀ thĩgnẹ̀ ẹ̀nyacónuo thẹ̀nẹ̀htyabẹ̀ lahyă dũnĩ-.

³² “Khõnyáyẹ̀, vẫ́ dyéttákyá thĩ đọ̀ Cómarya a tẹ̀myátẹ̀khwẹ̀ akũ ná abwídu-ataryẹ̀htũ a tẹ̀ritẹ̀kyá yẹ̀nuo akũ hó. A tẹ̀ritẹ̀kyá yẹ̀nuo a mẹ̀duhtyahtũhtya cyạ thĩ rọ̀ a ki dyẹ̀ thĩ ucẹ̀tazẹ̀ đọ̀ a bedwó one pẹ̀ ná a kayásẫ́sẹ̀ lỏ- plĩ yẹ̀tahe agnẹ̀ nuo pã. ³³ Rũ bẹ̀bẹ̀, hẵ̀ bẹ̀bẹ̀, hyeçạ lẹ̀kũlẹ̀thyá bẹ̀bẹ̀, vẫ́ thẹ̀zũthẹ̀lọ̀ nõkuo ná ụtẹ̀ tọ̀prẹ̀- to. ³⁴ Lỏ- tẹ̀ đọ̀ vẫ́ ná vẫ́ khỏbỏthyọ̀ lobẹ̀ tahenuo, vẫ́ mẹ̀cwọ̀ nídýédũ ná vặ́nẹ̀ nuoma thĩ thẹ̀gnẹ̀ lỏđũhọ̀. ³⁵ Thyáphú pẹ̀ ki mẹ̀cwọ̀ bẹ̀kuo kayá đọ̀ a hẹ̀cẹ̀recẹ̀ tahenuo rọ̀, vẫ́ mẹ̀ byábũ pẹ̀lỏ htuođhọ̀ thĩ pwọ̀- tọ̀cọ̀ ná pẹ̀ tọ̀bẹ̀ krũekrũryạ tẹ̀, phúnuo. Rọ̀ thẹ̀nẹ̀htyabẹ̀ lahyă Byacè Jesũ a tẹ̀hẹ̀bẹ̀ đọ̀ a hé, ‘Dyẹ̀tẹ̀ nuo tẹ̀sọ̀ri bẹ̀ ẹ̀klỏ pã cọ̀ ná nĩbẹ̀tẹ̀ cọ̀,’” Paulu hé pẹ̀ ẹ̀thĩ phúnuo.

³⁶ Bĩ pẹ̀ hẹ̀bẹ̀htuođhọ̀ akhẹ̀nuo, a dẵ̀ngũlyạ tọ̀kuođlỏ ná ẹ̀thĩ pwọ̀- tọ̀prẹ̀ rọ̀ a kwícỏbẹ̀. ³⁷ Rọ̀ ẹ̀thĩ phyábũ nuođmũ hẹ̀mọ̀hẹ̀ryákyá Paulu rọ̀ a nguọ̀ lahyă cọ̀ pwọ̀-

tọ̀prẹ̀. ³⁸ Ẽthĩ thẹ̀plẹ̀nebẹ̀ lỏmahọ̀ Paulu hé ẹ̀thĩ ná thĩ myáhtyenọ̀ pã vẫ́ tọ̀phuođ- to pã, a hé ẹ̀thĩ yẹ̀tõmũ nuođhọ̀. Rọ̀ ẹ̀thĩ thũcuođ lủ đọ̀ ỹ̀ lẹ̀báo thỏklyẹ̀du khặ̀lẹ̀.

Paulu Cuo Đọ̀ Vỹ Jerusalem

21 Pẹ̀ hẹ̀mọ̀hẹ̀ryákyáhtuođ ẹ̀thĩ bínuo rọ̀ pẹ̀ hteķakyá. Pẹ̀ sidyáhtyanĩ thỏklyẹ̀du rọ̀ pẹ̀ cuo cọ̀ranẹ̀ cọ̀ đọ̀ klủ đọ̀ ỹ̀ ẹ̀ ná Co klủ. Parọ̀ tọ̀nyẹ̀nuo pẹ̀ cuođtuọ̀ đọ̀ Rhode klủ rọ̀ pẹ̀ cuo plehyá lặ̀pọ̀ đọ̀ vỹ Patara. ² Pẹ̀ myáhtye thỏklyẹ̀du bínuo tọ̀bẹ̀ đọ̀ a kírẹ̀ cuo đọ̀ Phonicia kẹ̀ rọ̀ pẹ̀ htya sidyánĩ rọ̀ pẹ̀ htecuođ. ³ Bĩ pẹ̀ myáhtyeluođhọ̀ Cyprú klủ akhẹ̀nuo, pẹ̀ cuo đọ̀ cilyạ tọ̀kyẹ̀ rọ̀ pẹ̀ cuo đọ̀ Syria kẹ̀. Thỏklyẹ̀du ki htedya tặ̀kyá tặ̀muođttẹ̀ tahe akhu-akhyẹ̀, pẹ̀ hte-okuođkyá đọ̀ htyẹ̀htũ bĩ vỹ Tyre nuo. ⁴ Pẹ̀ myáhtye prẹ̀zũetẹ̀phú bínuo tahe rọ̀ pẹ̀ cuo okuođkuo ẹ̀thĩ bínuo thuođhtyotõnyẹ̀. Rọ̀ Thẹ́ Sẫ́sẹ́ Byacè hturyạ ẹ̀thĩ thẹ̀plọ̀ akhu-akhyẹ̀, ẹ̀thĩ hẹ̀so pẹ̀ Paulu, “Cuo tặ́ đọ̀ vỹ Jerusalem tặ́mẹ̀ ní-.” ⁵ Maná rọ̀ thuođhtyotõnyẹ̀ htuođrọ̀ pẹ̀ htecuođ khyẹ̀thyá klyá. Lỏ- prẹ̀zũetẹ̀phú bínuo tahe ná aphúamẹ̀ tahe thũhte pẹ̀ đọ̀ vỹklỏ rọ̀ thũcuođtuọ̀ pẹ̀ đọ̀ htyẹ̀dutavahtũ rọ̀ ẹ̀thĩ dẵ̀ngũlyạ lỏplĩ bínuo pwọ̀- tọ̀prẹ̀ rọ̀ kwícỏbẹ̀ lahyă tẹ̀. ⁶ Pẹ̀ hẹ̀mọ̀hẹ̀ryákyá htuođ lủ tọ̀prẹ̀ ná tọ̀prẹ̀, rọ̀ pẹ̀ htya đọ̀ thỏklyẹ̀dukũ rọ̀ ẹ̀thĩ kặ̀khyẹ̀kyá lỏ đọ̀ ahi.

⁷ Pẹ̀ cáhtya dyánĩ thỏklyẹ̀du bĩ vỹ Tyre nuo rọ̀ pẹ̀ hte- cuo đọ̀ vỹ Ptolemais vỹ. Rọ̀ pẹ̀ hẹ̀mọ̀hẹ̀ryánĩ ẹ̀thĩ prẹ̀zũetẹ̀phú bínuotahe rọ̀ pẹ̀ okuođkuo ná ẹ̀thĩ bínuo tọ̀thẹ̀. ⁸ Đọ̀khyẹ̀ tọ̀nyẹ̀nuo, pẹ̀ htecuođ rọ̀ pẹ̀ cuođtuọ̀ đọ̀ vỹ Caesarea. Pẹ̀ cuo okuođkuo ná Philipu đọ̀ a hẹ̀sodõnyá pẹ̀ ỹ̀ ná tẹ̀thẹ̀krũmıla yẹ̀tọ̀prẹ̀ ahi. Đọ̀ vỹ Jerusalem akũ nuo, ỹ̀ nwohtya kayá thuođhtyotõprẹ̀ đọ̀ a ki mẹ̀cwọ̀ ỹ̀ aklẹ̀nuo, Philipu ma a otọ̀kuođ ná kayá bínuo tahe aklẹ̀ tọ̀prẹ̀. ⁹ A phúprẹ̀mọ̀ phúthẹ̀o thẹ̀lwĩ. Ẽthĩ hẹ̀prọ̀ one pẹ̀ ỹ̀ ná Cómarya ari-akyá tahe.

¹⁰ Pẹ̀ o bínuo, mọ̀nyẹ̀mọ̀thẹ̀ nyẻ́lặ́ sálexọ̀ akhẹ̀nuo, kayá mwĩ ná Aghabu hẹ̀yẹ̀ tọ̀prẹ̀nuo a o đọ̀ Judakẹ̀ rọ̀ a hyátuọ̀ bínuo. ¹¹ A hyặ́ đọ̀ pẹ̀o rọ̀ a phyẹ̀hte Paulu nyặ̀htọ̀ rọ̀ a cỏlyạ nídýẹ̀ khyẹ̀dũ ná atakhu khặ̀duo ná nyặ̀htọ̀ yẹ̀tỏba rọ̀ a hé, “Thẹ́ Sẫ́sẹ́ Byacè hé, ‘Judaphú o bĩ vỹ Jerusalem akũ nuotahe ki cỏklỏ nyặ̀htọ̀ Byacè yẹ̀tỏprẹ̀nuo phúyẹ̀ pã rọ̀ a ki dyéttákyá lủ đọ̀ Judaphú mặ́to tahe a takhukũ pã.”

¹² Bĩ pẹ̀ nĩhuođ hó ngọ̀yẹ̀ akhẹ̀nuo, pẹ̀ ná kayá đọ̀ aruo obínuo tahe, pẹ̀ kwĩthẹ̀zọ̀ Paulu ná cuo tặ́ đọ̀ vỹ Jerusalem tặ́mẹ̀ ní- pẹ̀ hé lủ phúnuo. ¹³ Maná rọ̀ Paulu hẹ̀sũ pẹ̀, “Thĩnguotĩhẻ̀ rọ̀ thĩ mẹ̀ thẹ̀plẹ̀thẹ̀zọ̀ vẫ́ mẹtẹ̀? Vẫ́ otaritaryá one hó vặ́nẹ̀ đọ̀ ỹ̀ kipủkicỏ vẫ́ bĩ vỹ Jerusalem yẹ̀nuo pã tũdũ mặ́to, vẫ́ taritaryá one pọ̀ cỏhỏ đọ̀ vẫ́ ki thýẹ̀ đọ̀ Byacè Jesũ agnẹ̀ cọ̀.” ¹⁴ Pẹ̀ kwĩthẹ̀zọ̀ ẹ̀ rọ̀ a nĩpặ́to akhu-akhyẹ̀, pẹ̀ hé pã lủ tọ̀cọ̀-

to, pè hékyă pré, “Cú~ dùhó atõ Byacè athéplò a tètèzú hó kó?” Pè hékyă lǔ phúnuô pré.

¹⁵ Pè opó bínuô taplôphú rò, pè taritaryăní pè tǎ-muôttătè rò pè htecuô dô vǐ Jerusalem. ¹⁶ Prèzúetèphú bí vǐ Caesarea akǔ tahenuô a cuôkuô ná pè rò a écuô okuô pè dô Cyprúklúphú Maso hé yètôprènuô ahi. Maso ma prèzúetèphú dô aréłó tahe aklè tôprè hó.

Paulu Cuôlèkuô Jakomo

¹⁷ Bí pè cuôtuô dô vǐ Jerusalem akǔ akhènuô, prèzúetèphú tahe thèkrúthéłó émosú có pè. ¹⁸ Parõ tonyènuô, Paulu cuôkuô ná pè rò pè cuôlè hébèkuô ná Jakomo ná prèzúetèplómü muôprǔmuôpré dô a htwô khuklôkhuklyă bínuôtahe pwô~ tôprè. ¹⁹ Paulu hémoherýă htuô èthí rò, a héso luôpwôluôdwô pé lǔ èthí ná tètítèkyă dô Cómarya mehtuô pé lǔkryă~ hó lǔ tètphytème dô Judaphú mǎto tahe aklè phútè nuôtahe.

²⁰ Èthí níhuôhtuô a tètèbè rò, èthí htuthéhtya lahyă Cómarya pwô~ tôprè. Htuôrò èthí hé Paulu, “Puôvyă Paulu~, Judaphú dô a zúkanýakatè tahenuô a o cóhó dô aríathókú có hó nuôma, nẹ myáhtye hó. Htuôrò èthí yètahenuô a bedu lǔplí có Judaphú a tètthyótèhtya tahecó. ²¹ Manárò nẹ cuô ithyóithyakyă tuô Judaphú dô a cuô dô Judaphú mǎto aklè tahe ná nẹ nõ vǐkyă èthí ná Mosè a tètthyótèhtya tahe, htuôto nẹ nõ dútalí kuô èthí aphú tahe phá to, htuôto nẹ nõ krwôme kuôpă èthí ná Judaphú a léklólèkhya tahe to, ù hé pé èthí phúnuô. ²² Nẹ hyātuô bíyè nuôma, èthí klyă~ níhuô nyă pré. Phúnuô akhu-akhyè, pè tǔbè mephútè? ²³ Rò mephú pè héso pé nẹ yènuô. Bíyènuô kayă dô a byăhtuôhó ané dô Cómarya a mètènyènuô, a o thélwǐ. ²⁴ Cuô tǔkuô ná èthí rò cuômewôplí rǔkuô nènè ná èthí nuô. Htuôrò nõklútaplú èthí khuklô rò plá pé èthí akènuô. † Nẹ ki mephúnuô hérò nèrinèkyă dô ù hé tahenuô ù pwô~ tôprè ki thègnè lǔdú ná amǎ tôcô~ to pǎ. Htuôto ù ki thègnè lǔdú ná nẹ nẹbyacè níđú rò nẹ ohtwôprè krwôkuôđú Mosè a tètthyótèhtya akhyènuô pǎ. ²⁵ Pè rǎthũcuôhó li tôba dô Judaphú mǎto dô a htwôhtyahó prèzúetèphú tahe a o rò pè hèsoluô pé hó èthí ná pè hébèplú htuôhó ngó ná sèè tôcôcô dô ù lǔtyăhtya è ná prèzo bèbè, thwi bèbè, tètphútèlye dô ù cithyè akyăbõ tahenuô bèbè, e tǎ è mé, htuôrò tǔbè cuôthũcuôplání prèmòprèkhũ to.”

²⁶ Phúnuô akhu-akhyè, shyéparõnuô Paulu cuôrókuô ná kayănuô thélwǐ rò a cuômewôplí rǔkuô ané ná èthí phú Judaphú léklólèkhya onuô. Thyáphú a ki hèsoluô thègnè one ré pé Judaphú a bǐdu ná tèmewôplí a mǔnyèyè atadú bikhètè pǎ, htuôrò èthiyè thélwǐ ki hyǎlũhyătyăhtya tèt bikhètè pǎ ag-

† Cáhtya bí Judaphú tahe byătè akhènuô, a icǐ akhuluô to. Bí a tètbyăyè a lǔhtyabăhtya hõnuô, a iklũ taplúno akhuluô rò a lǔhtyătyăhtya tètngúduprǐdu tahe.

nènuô, èthí cuômewôplí htuô ané rò Paulu cuôhtyanuô dô Judaphú tètlytyă hõkũ.

Û Pú Paulu Dõ Tètlytyă Hõkũ

²⁷ Bí tèmewôplí amǔnyè thuôthyótõnyè phũhtuôhó akhènuô, Judaphú o dô Asia kékũ tahe myáhtye Paulu dô tètlytyă hõkũ, rò a cuôryă kayă bémü tahe mikuô rò a nõpú ù ná Paulu. ²⁸ Èthí èhtõhtya, “Israelpú thĩ~, mecwô kuô mǔ pè tǎ! Kayă yètôprè ma, a cuôlè có khǎlè pwô~ tôpho rò a cuôlè ithyó pé lǔ ù pwô~ tôprè. A cuôlè ithyóithya pé lǔ Israelpú tahe rò a ithyóithya khópyè lǔ Mosè a tètthyótèhtya tahe ná tètlyhõdu yètômè hó. Khõnyăyè, a éhyă nícóhó Judaphú mǎto tahe dô tètlytyă hõkũ rò a hyănuô me mǔmyáricyă lǔ khǎlè sǎsè bíyè hó.” ²⁹ (Èthí cuôhétuô phúyè mètèhèrò a myáhtye Ephesophú Trophimo okuô ná Paulu dô vǐkũ rò èthí tane lahyă ná Paulu éhyă nuô lǔ dô tètlytyă hõkũ akhu-akhyè a hé lahyă phúnuô.)

³⁰ Rò a súsáhtya lǔplí có tôvǐlǔ có. Rò kayă bémü tahe klyahyă plulô dô Paulu o rò a hyăpú lǔ rò a cwihte lǔ dô tètlyhõdukló, rò tôphuôtuô ù mebíkyă tètlyhõdu lǔkadădu tahe. ³¹ Bí kayă bémü tahe pǔmèthyèhó Paulu akhènuô, ù thũcuô tètítèkyă dô Roma klyètõrí akhuklô yètôprè a o, rò ù hé lǔ ná vǐ Jerusalem tathũtalũhtya lǔ cóhó tôvǐlǔ có. ³² Tôphuôtuô klyètõrí akhuklô yètôprè éní klyètõzè akhuklô tahe ná klyèphú tahe rò a klyanuô lahyă dô kayă bémü tahe akũ, rò bí kayă bémü tahe myáhtye klyèkhuklô ná klyèphú yètahe akhènuô, èthí be-okuôkyă lǔ a tèmúttèpò Paulu yè.

³³ Klyètõrí akhuklô yètôprè hyătõ dô Paulu o rò a hyăpú Paulu. Rò a hétǎ a khõpacè tahe rò a nõpú cók-lò Paulu ná suplyètõhté nyèbõ. Htuôrò a sudyă ù, “È ma ùpè? A cuômè kryă~ ítètè?” ³⁴ Kayă bémü tahe èhtõhtya tôprè tômyè tôprè tôcô pré, dô akhõruô tahe rò a èhtõhtya khóke tôcô. Dõ tèmè-ané phúyè akhu-akhyè klyètõrí akhuklô yètôprè thègnè tǎtè pèpǎto akhu-akhyè a nõékakyă Paulu ná a khõpacè tahe dô klyèphú tahe léo akhǎlè. ³⁵ Bí Paulu ná klyèphú tahe kǎtuô dô kabõ khăshyè akhènuô, kayă bémü tahe lé meşúsá shyohyă akhu-akhyè klyèphú tahe cõhtyamó kakyă lǔ. ³⁶ Kayă bémü yètahe krwôkakuô rò “Mèthyèkyă lǔ,” a èhtõ lahyă phúnuô.

Paulu Hébéslèní Ané

³⁷ Bí klyèphú tahe kírè énuô Paulu dô klyèphú léo akhènuô, Paulu hé klyètõrí akhuklô yètôprè, “Vă hébè ná nẹ ma aní sǎlè è?” A hé.

Rò klyèkhuklô yètôprè sudyă lǔ, “Nẹ hébècyă sǎlè Greek ngó è? ³⁸ Dõ arékhè anyèlǎ hító nuô, kayă Egypt-phú dô a me tathũtalũhtya súsá rò a èhtecuôkhókyă kayăcyè kayáricyă aprèlwǐrí dô kèsèhtyèkyă lǔtamákhunuôma nẹ hó vǎhétõ?”

³⁹ Rò Paulu hêsû lû, “Vă ma Judaphú tôprê, vă opacêlyă bí Cilicia ké, vî Tarso akũ nuôprê. Vîyê tôvî nuôma vî dô amwî luôhtyêlũôké tôvî. Vă ma vî Tarso-phú tôprê prê. Khyáthêdô dyé vă têtshuôtêkhê dô vă ki hébê ná kayă bémũ yêtahe.”

⁴⁰ Rò klyêtôri akhuklô yêtôprê dyé è têtshuôtêkhê akhu-akhyê, Paulu kahtò bí kabôlo nuô, rò a vúvyăcuô atakhu dô kayă bémũ yêtahe a o. Bí êthî othuôhó akhênuô, Paulu hébêtă êthî ná Hebreo ngô.

22 Rò Paulu hé pé êthî, “Puôvyă muôphê thî~, nîdă lahyă vă têtshêbêsiplé vãnê dô thî mêtshenyê yê.”

² Bí êthî nîhuô a hébê êthî ná Hebreo ngô akhênuô, êthî léothuô ryáklôlô păpă.

Rò Paulu hébê plehyă pô, ³ “Vă ma Judaphú tôprê, vă opacêlyă dô vî Tarso, dô Cilicia ké a têtshôalê, manáro và duhtya dô vî Jerusalem. Gamalie ma vă Thára rò ù ithyó tătê nyacó và ná têtshyótêthya dô muôphêphýe-phuô dô~ nyenu tahe krwômekũ htuôhó nuôtahe. Vă thêplôshyo mêtshôlôthê nyacó Cómarya a têtshyétême thyáná thî dô a o bíyê tahe pwôprê thêplôshyo nyacó khônyă yênuôhó. ⁴ Kayă dô a krwôkuô klyă dô Jesũ Krístu dyéluô yênuô, và mêtshyêmeçû có êthî bá~ têtshênuô, và mêtshyêmeçû tuô có êthî dô a thyé có. Htuôhó và pũ lô prêmôprêkhũ tahe rò và dôtlô êthî dô htôkũ. ⁵ Vă hébêcôhêbêtê prê nuôma, bwí-dukhuô yênuô ná Judaphú dô a htwô khuklôkhuklyă lô~ plî tahe khyábê athê dô văgnê prê. Mêtshêrô, thyáphú và ki cuôpũ kayă dô a krwôkuô Jesũ Krístu akhyê nuôtahe rò và ki còklô êthî ná suplyetôhtê, htuôpărô và ki êkă cîrya êthî dô vî Jerusalem pă nuôrô, êthî htwô khuklôkhuklyă nuôtahe răcuônî litahe rò a dyécuô ná vă. Li yêtahenuô, a răcuô pé apuôvyă Judaphú dô a htwô khuklôkhuklyă rò a o lahyă dô vî Damasco dô và kîrê cuô vîyê tôvî akũ nuôtahe a o.”

Paulu Héluô Pé Û Ná Athéplô Htulyakă Ari-akýă

⁶ “Bí vă hyă phũhó ná vî Damasco bí môtshuôhó akhênuô, têtshítakhê rasô tôkuô o dô mókhu hyălyă lî-tavă htyakhyé dô và khăshyê. ⁷ Vă lakhútă dô hekhu rò và nîhuô ngô prăhtya rò a hé vă, ‘Saulu~, Saulu~, mamêtêrô nê cuô mêtshyêmeçû và mêtê?’

⁸ “Rò và sudyăsû è, ‘Byacê, nê ma ùpê?’

“Rò a hêsû vă, ‘Vă ma vî Nazarêphú Jesũ dô nê mêtshyêmeçû ênuô tôprê hó.’ ⁹ Kayă dô a krwôcuôkuô ná và tahe myáhtye têtshî nuôtôkuô tadúro a nîhuô lahyă ngô dô a hébê ná và yênuô to.

¹⁰ “Byacê~, và tóbê mephtútê? Vă sudyăsû è phúnuô.

“Rò Byacê hêsû vă, ‘Ihtò rò cuônũ dô vî Damasco akũ nuô. Cómarya taritaryă pêtshuôhó dô nêgnê hó, nê tóbê mêtshyê~ ítênuô, ù ki hêsó pêtshû nê pă.’ ¹¹ Têtshítakhê nuôtôkuô akhu-akhyêrô và mêtshêkhîkyă. Văkhôvăthyó tahe cwînuôthũnuô prê và dô vî Damasco akũ prê.

¹² “Kayă amwî ná Anania o tôprê, è ma kayă tôprê dô a mônycó Cómarya, rò a lû krwômekũ phú têtshyótêthya o nuô. Rò Judaphú o bí vî Damasco akũ nuôtahe dyaduzũnyă nyacó lû có. ¹³ A hyă ihtò dô và khăshyê rò a hé vă, ‘Puôvyă Saulu~, myáhtye kăkhyê khyêthyámô,’ a hé rò, vămêthê lîkă tôphuô lîkăkhyécó, rò và myáhtyerê è.

¹⁴ “Rò Anania hé vă, ‘Cómarya dô pêtshê dô~ nyenu tahe cóbêhtya è tôprênuô, a nwóhtyahó nê dô nê ki thêgnê têtshî dô atô lúthêplô tahe, htuôrô nê ki myáhtye a prêmêtshêphú cótê tôprê, rò nê ki nîhuôbê dũ ngô dô a hébê nîdũ nê ná anê yênuô pă. ¹⁵ Mêtshêrô nê ki htwôhtya prêkhyáthê tôprê dô lúgnê pă, rò nê ki hêsó pé ù pwô~ tôprê ná têtshî dô nê myáhtye, nîhuôbê nuôtahe pă. ¹⁶ Nê mêtshyê nênyê mêtê? Ihtômô rò plwôkamô nênyê ná htyênuô, rò kwícóbêhtya môtshê dô a ki síplîkyă nê têtshî yênuô,’” Paulu hé pé êthî phúnuô.

Byacê É Paulu Ná A Ki Cuôhêsodônyă Pé Û Dô Judaphú Mătô Tahe Aklê

¹⁷ Paulu hé pô, “Vă kăkhyê khyêthyă dô vî Jerusalem rò bí vă kwícóbê dô têtshyô hôtshî akhênuô, và myáhtyelwó têtshî. ¹⁸ Dô và têtshyômyáhtyelwó yêakũnuô, và myáhtye Byacê rò a hé vă, ‘Htecuôkyă prăprăyãmô dô vî Jerusalem yêakũnuô, mêtshêrô nê khyáluô nêthê ná vărivăkyă yêtahenuô kayă bémũ bíyê tahe nîdăkuô nêtê to.’

¹⁹ “Vă hêsû è, ‘Byacê~, êthî thêgnê tătê cóhó ná và cuô dô têtshôbêhôtshî tômê htuô tômê rò kayă dô a zũkanyakă nê tahenuô, tahehe rò vămũvăpô êthî, tahehe rò và dôtlô êthî dô htôkũ hó. ²⁰ Rò bí ù mêtshyê Stephano dô a khyáathê ná nêrinêkyă yêtôprê akhênuô, và okũ bínuô, rò và krwôpô nîdyé kuô ná kayă dô a mêtshyê lû nuôtahe tôkyê rò và opômyánî pêtshû kayă dô a mêtshyê lû nuôtahe açăklô tahe.’

²¹ “Byacê hé vă, ‘Cuômô! Mêtshêrô, và ki nôcuô taphăyeyă nê dô Judaphú mătô tahe a o.”

²² Bí Paulu hébê tuôhó bíyê akhênuô, kayă bémũ yêtahe nîdă khyăpăto rò êthî cyêpryê êhtôhtya lahyă, “Mêtshyêkyă è! A kò ohtwôprê pă to hó!”

²³ Êthî êhtôémô, vúvyăhtya lô ahyecă rò pruôhtyamô lôplî hemû. ²⁴ Judaphú yêtahe cuô êhtôémô lahyă có katéyê rò ma, têtshítêkyă cóphútêtênuô, Roma klyêtôri akhuklô yêtôprê thêzũ thêgnê kuô akhu-akhyê, a hétă a khôpacê tahe ná a ki thũcuô Paulu dô klyêphú tahe léo ahikũ, rò a ki nôttă aklyêphú tahe ki mũ Paulu rò kî cemyă lû pă. ²⁵ Manáro bí êthî còklô Paulu dô a ki mũ lû ná iplîrwî akhênuô, Paulu hé klyêtôzê akhuklô dô a kahtò obínuô tôprê, “Roma htyêphúkêphú tôprênuô atêtshî o è, ma a oto è nuô, thî cîrya htúcemyă htuôhító rò thî kîrê mũ è nuôma atô sálê nyă ná têtshyótêthya è?”

²⁶ Bí klyětôzè akhukló yětôprè nîhuô tàyè akhënuô, a cuô hëso dîtú pè ná klyětôrí akhukló rò a cuôsudyă klyětôrí akhukló yě, “Nè kírè mē è phútè pã? È ma Roma htyěphúkèphú tôprè vã!”

²⁷ Dô tètítèkyă yě akhu-akhyèrò, klyětôrí akhukló yětôprè cuô dô Paulu a o rò a cuô sudyă lǔ, “Hépemyă vã, nè ma Roma htyěphúkèphú tôprè è?”

Rò Paulu hësû lǔ, “Ô~ amă.”

²⁸ Rò klyětôrí akhukló yětôprè hé lǔ, “Thyáphú vã htwônǐkuô Roma htyěphúkèphú tôprè nuôrò, vã dyébè é nyacó rǔ có.”

Manárò Paulu hësû lǔ, “Vămuôvãphě ma Roma htyěphúkèphú akhu-akhyě, vã rò, vã htwô Roma htyěphúkèphú dô vã opacëlyă akhěpă có.”

²⁹ Tôphuôtuô, kayă dô a kírè htúcemyă lǔ tahenuô, a cuô taphăkyă lǔ ná lǔ. Htuôrò klyětôrí akhukló yětôprènuô, a thëisè nidyé khyě nyacó, mëtêhêrò a thëgně hyă ná Paulu ma Roma htyěphúkèphú tôprècô, manárò a yô cuônô cǒklòmathú htuôhó ù ná suplyetôtè tahe akhu-akhyě, a thëisè nidyé khyě nyacó.

Paulu Cuôtuô Dô Judaphú Khuklókhuklyă Tahe A Mèthènyě

³⁰ Judaphú tahe cuôbetuô tètú dô Paulu alog mëtenuô, klyětôrí akhukló yětôprè thëzú thëgně tătèryă akhu-akhyě, mǒlǐbǔrò, a nôcuô ilyěkyă suplyetôtè dô Paulu alog. Htuôrò a dyëtă angó ná a nôokúokyă lǒlǒ~ kayă dô a htwô prëlǔtyă khukló tahe ná Judaphú dô a htwô khuklókhuklyă nuôtahe. Htuôrò a é Paulu rò a nôhtò lǔ dô èthǐ amèthènyě.

23 Paulu myăcuôtô Judaphú dô a htwôduhtwôkhu yětahe rò a hé èthǐ, “Vă puôvyă thǐ~, dô vã thëplòkǔnuô a dyéluô vã ná vã tètòhtwôprè dô Cómarya a mètènyeyě, tuôkhönyănuô, amwôaplǐ lǒbă lǒplǐ prè.”
² Bwídukhułó Anania nôplyă Paulu khău ná kayă dô a kahtòophú ná lǔ nuôtahe. ³ Htuôrò Paulu hësû è, “Kǒ~ dô dô ù plǒbǔ è~, Cómarya ki plyă nè pã! Nè onyăo bínuô ná nè ki ciryă vã phú tètuyótèthya aklyă hyă nuô tadúrò dô nè nôplyă ù ná vã khău akhu-akhyě nè talwóhó tètuyótèthya hó.”

⁴ Kayă dô a ophú ná Paulu tahe hësû lǔ, “Kǒ~ nè cuô hébè mũmyăricyă bútuô có Cómarya a bwídukhułó yětôprèprè!”

⁵ Rò Paulu hësû, “Vă puôvyă thǐ~, vã thëgně ná è ma a htwô bwídukhułó nuô mătò. Lisăšè héone, ‘Kayă htwô khuklókhuklyă dô a pônǐ nè kayă tahe yětôprènuô, nè tǒbè hé mũmyăricyă nǐ lǔ to,’” † a hé phúnuô.

⁶ Bí Paulu myăhtye ná kayă obínuô tahe ma tahehe rò Saducëophú, tahehe rò Pharisëophú akhu-akhyě, a èhtòhtyaluô pè Judaphú dô a htwô khukló tahe, “Vă puôvyă thǐ~, vã ma Pharisëophú tôprè. Vã ma Phar-

† 23:5 Li Htekă 22:28

isëophú tahe a phúprèkhǔ ma amámă. Vă myăsǔ ná kayă dô a thyě tahenuô, a ki ihtòhtwôprè kăkhyě khyěthya pã akhu-akhyèrò thǐ htúcë vã.”
⁷ Dô a hëluôhtya tèt phúyě akhu-akhyě, Pharisëophú ná Saducëophú tahe krékryă khyělǔ rò èthǐ lǔpruôkyă lǔ nyëmü. ⁸ (Mëtêhêrò Saducëophú tahenuô, a hé lahyă, kayă thyě htuôhó tahenuô, a ihtòhtwôprè kăkhyě pãto. Htuôto tanémókhupú bèbè, zô bèbè, a o tǒcô~ to. Manárò Pharisëophú tahe ke rò, a zúe lǒ ke ná a olǒ thuôcô.)

⁹ Yětôphuôrò ù lé~ èhtòémqhtya shyoshyo rò dô èthǐ aklënuô kayă dô a thëgně Cómarya tètuyótèthya o tahe, èthǐ ma tǒmücǔ ná Pharisëophú yětahe nuôhó, rò dô èthǐklě tahehenuô, a ihtò rò a kré kăkhyësû, “Pè myăhtye kayă yětôprè a tètëmthú tǒcô~ to. Taryăma thëhtwôprè mătoma tanémókhupú nõhébè lakò è prè kǒle.”
¹⁰ Tèklyètèngă yě a shyohtya tuô có dô klyětôrí akhukló yětôprè bèzò ná thëisè ù htózáhtómúkyă Paulu akhu-akhyě, a nõhëtekyă Paulu ná aklyěphú tahe dô èthǐ aklě, rò a thǔcuôkyă lǔ dô klyěphú tahe lëonǐ hi nuôtahe akǔ.

¹¹ Bí nuôtòthè, Byacè hyă kahtò dô Paulu khăshyè rò a hé lǔ, “Dyashyodyasò nè thëplò nǐ~. Phú nè khyă htuôhó nètèhé ná vărivăkyă bí vǐ Jerusalem akǔ yënuô, nè ki khyănǐkuô pódú tètítèkyă yënuô dô vǐ Roma akǔ nuôpă.”

Û Kre Mëthyě Paulu

¹² Shyéparò mǒlǐbǔ akhënuô, Judaphú tahe hyăokú hébè lǔ rò èthǐ hébè sukǔ nidyé lǔ ngó rò a byăkhyělǔ, “Pè ki mëthyënǐ hí Paulu to nuô, pèpèð tǒcô~ to.”

¹³ Kayă dô a sukǔhuô lǔ ngó yětahenuô, a o kayă lwǐshyě lǒcǒ. ¹⁴ Htuôrò èthǐ cuô dô bwídukhu tahe ná Judaphú muôprǔmuôprè dô a htwô khuklókhuklyă tahe a o rò a hé, “Pè byăthyě htuôhó pènè ná pè ki mëthyënǐ hí Paulu to hêrò pèpèð tǒcô~ to. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyě thǐ ná Judaphú dô a htwô khuklókhuklyă tahe răcuô li tǒba dô Roma klyětôrí akhukló nuôtôprè a o rò hé lǔ, nõthǔkăkhyě khyěthya Paulu dô thǐ onuô. Rò cyëmë lahyă phú thǐ thëzú thëgně tătè éhtyapó tètítèkyă yënuô. Rò bí ù thǔkăkhyěhó lǔ dô klyălo akhě pănuô, pè otaritaryă onedû pènè pã rò pè ki mëthyësû è pã.”

¹⁶ Manárò Paulu apuôvyă prëmò a phúprèkhǔ nîhuô ná ù kírè kremëthyě Paulu rò, a cuônú dô klyěphú tahe lëohiyè akǔ rò a cuônú hësoluô pè Paulu ná tètítèkyă yëtôcô.

¹⁷ Yětôphuôrò Paulu é klyětôzè a khuklódu tahe aklě tôprè rò a hé lǔ, “Thǔcuô pacë prèkhǔphú yětôprè dô, klyětôrí khukló nuôtôprè a o nuô. Tètítèkyă dô a thëzú hësoluô pè lǔ nuô, a o tǒcô.”
¹⁸ Rò klyětôzè khukló tôprè thǔcuô lǔ dô klyětôrí khukló nuôtôprè a o rò a hé lǔ, “Paulu dô ù dônuô lǔ dô htòkǔ nuôtôprè é vã rò

a nõthũcuố vǎ ná pacě prèkhũphú yětôprè dổ nẹo. A thềzũ hébè nệnuô, a o tồcô, a hé phúnũô.”

¹⁹ Klyětôrí khuklô cwiní lũtakhu rò a écuố lũ dổ khǎlẻ tadwố tồpho rò a sudyăhuô lũ, “Tềritềkyǎ dổ nệ thềzũ hé vǎnuô ma ítế?”

²⁰ Rò a hếso pẻ lũ, “Judaphú tahe thềplò nuốkũ rồlỗ lũ ná shyéparố pǎnuô, ềthỉ ki cyẻmẻ anẻ phú Juda kayǎ htwốdu tahe thềzũ thềgnẻ tặtẻ Paulu ari-akya pǎ rò a nõthũhyǎ nệ ná Paulu yẻ dổ Juda kayǎ htwốdu nuôtahe a o pǎ. ²¹ Manàrò cuốnỉdǎ tǎ ềthỉngỏ tǎmẻ ní~, mẻtẻhẻrò kayǎ kírẻ opỏ mẻthyẻhuô ềnuô a o cỏ kayǎ lủshyẻ lổcỏ. Ềthỉ byǎhtuốhỏ lũngỏ tồprẻ ná tồprẻ, ềthỉ ki mẻthyẻnỉ hí Paulu to hẻnuô, ềthỉ eỏ tẻ tồcỏ~ to, a hé lahyǎ phúnũô~. Khỏnyǎyẻ ềthỉ o tari-taryǎ one lỏhỏ anẻ ná a ki mẻ lahyǎ phúyẻ akhu-akhyẻ, ềthỉ opỏ nỉdǎ prẻ nệ tẻhẻ kǎkhyẻsủ phútẻ nuôprẻ.”

²² Klyětôrí akhuklô yětôprẻ hé lũ, “Nẻ hếsoluố pẻ vǎ tềritềkyǎ yếtồcỏ nuô, cuốhếso pẻ tǎ ừ tồprẻ~ tǎmẻ ní~.” A héhtuố phúnũô rò a plwốkǎkyǎ prèkhũphú yếtôprẻ.

Ừ Thũhtya Paulu Dổ Khwídu Felice A O

²³ Phúnũô htuốrò, klyětôrí khuklô ềhyǎ klyětỏzẻ khuklỏ thẻnyẻ rò a hé ềthỉ, “Nỏ o taritaryǎ one klyẻphú nyẻzẻ, rò nõcuố tồkuố ná prẻsidyǎ tathỉ aprẻ thuốthyótỏshyẻ, ná prẻpủ tabyǎ aprẻ nyẻzẻ nuô, rò yếtỏthẻ bí lủthyótỏmủ bẻhỏ pǎ akhẻnuô, nõhtecuố ềthỉ dổ vỉ Caesarea pǎ ní~. ²⁴ Taritaryǎ one pẻ tathítahe dổ Paulu agnẻ pǎ ní~, rò thũcuốtuố mỏmỏryǎryǎ è dổ khwídu Felice a o pǎ ní~, rò thũsiplẻ cuốkyǎryǎ è ná prẻ dổ a thẻhtethẻhǎ lũ nuôtahe a takhukủ ní~.”

²⁵ A hé phúnũô htuốrò, klyětôrí khuklỏ yếtôprẻ rǎnỉ li tồba rò a hẻcuố phú dổ alẻ yẻnuô,

²⁶ Prẻrǎliẻ ma vǎ dổ amwỉ ná Claudio Lysia. Vǎ rǎcuố pẻ nẻ dổ a mǎ Byacẻ khwídu Felice. Nẻ ki omỏ-oryǎ dủ ní~.

²⁷ Judaphú tahe pủmanỉ kayǎ yếtôprẻ rò a kírẻ mẻthyẻ lũ pǎ. Ừ dyẻthẻgnẻ vǎ ná è ma Roma htyẻphủkẻphú tồprẻ akhu-akhyẻ, vǎ ềnỉ vǎ klyẻphú tahe rò vǎ cuố mẻlwỏhtekǎkyǎ lũ. ²⁸ Ềthỉ cuốbẻ tẻthủ lũ ná tềritềkyǎ ítẻnuô, vǎ thềzũ thềgnẻ akhu-akhyẻ, vǎ thũcuố è dổ ềthỉ Judaphú dổ a htwốduhtwốkhu tahe a o. ²⁹ Atẻthủ dổ a tuố cỏ dổ a tồbẻ thẻcỏnuô bẻbẻ, ừ tồbẻ dỏnuố cỏ lũ dổ htỏkủ cỏnuô bẻbẻ, vǎ myǎhtye a o tồcỏ~ to. Ừ behtya tẻthủ dổ lủlỏ khỏnyǎyẻ nuôma, mǎprẻ ềthỉ atẻthyótẻthya nỉdyẻdủ nuôtahe prẻ. ³⁰ Bí ừ dyẻthẻgnẻhỏ vǎ ná Judaphú tahe cuốokủokyǎ nỉdyẻ lủ rò ềthỉ hébẻ sunuốkủ khyẻlủ ná ềthỉ kírẻ kremẻthyẻ Paulu nuô, vǎ bẻlyǎhỏ vǎ thềplò ná vǎ ki nõthũcuố pryǎkyǎ è dổ nẹo tồphuốtuố cỏ. Rò vǎ hẻdủ kayǎ dổ a bẻ lủ tẻthủ yẻnuôtahe ná a ki hyǎdyǎhtyaluố Paulu atẻthủ ari-akya dổ nẻ mẻthẻnyẻ pǎ.

³¹ Rò klyẻphú tahe mẻphú ừ nõ ềthỉ nuô. Rò ềthỉ ềnỉ Paulu rò a thũcuố tuố cỏ lũ dổ vỉ Antipatri bínũô tồthẻcỏ. ³² Dổkhyẻ tồnyẻnuô, klyẻphú dổ a cuố ná akhǎduô tahenuô a kǎkhyẻ khyẻthyǎ dổ klyẻphú tahe lẻonỉ akhǎlẻ. Rò thyǎphú prẻsidyǎ tathỉ tahe ki cuố ple-hyǎ kuốpỏ ná Paulu dổ nyẻ tồkyẻ agnẻnuô, a nõokỷǎkyǎ prẻsidyǎ tathỉ tahe bínũô. ³³ Ềthỉ cuốtuố dổ vỉ Caesarea rò, a cuốdyẻ li nuốtỏba dổ khwídu takhukủ rò ềthỉ thũhtyakyǎ Paulu dổ khwídu yếtôprẻ a o.

³⁴ Khwídu hỏmyǎhtuố liẻyẻ rò a sudyǎ Paulu ná a odỏ kẻbítẻ tồkẻ hyǎtẻ, rò bí a thẻgnẻhỏ ná Paulu o dổ Cilia kẻ hyǎ akhẻnuô, ³⁵ a hé lũ, “Shyẻ~ kayǎ dổ a bẻ tẻthủ nẻ nuôtahe ki hyǎtuốhỏ pǎ rò vǎ ki nỉdǎ myǎmyǎ nẻ tẻhẻbẻ pǎ.” Htuốrò, a hẻtǎ angỏ dổ klyẻphú tahe alỏ ná cuốdyǎ Paulu dổ Khwỉ Herodẻ mẻhtya nỉdyẻ ahỏ nuốtỏmẻ akủnuô, rò opỏmanỉ lủ ní~.

Judaphú Betẻthủ Paulu Dổ Khwídu Felice Amẻthẻnyẻ

24 Opỏ nyǎnyẻ rò, bwídukhuố Anania ná Judaphú muốprủmuốprẻ khuklỏdukhusuhtủ tahe ềhyǎtỏnỉ ná kayǎ cyǎhẻbẻ htyẻkẻ a tẻthyótẻthya tồprẻ dổ amwỉ ná Tertullo, rò a hyǎlyǎ lahyǎ dổ vỉ Caesarea. Ềthỉ hyǎnuố dổ khwídu Felice amẻthẻnyẻ rò a hyǎdyǎhtya Paulu tẻthủ. ² Ừ ềnuốhtuố Paulu rò Tertul-lo betẻthủ Paulu rò a hé, “Khwídu Felice, dổ nẻ pỏtǎrỉ ryǎnyǎcỏ tẻ akhu-akhyẻ pẻ nỉbẻ nyẻlǎhỏ tẻpẻtẻdwố hỏ. Htuốto nẻ myǎhtye one tẻ dổ nyẻ akhu-akhyẻ tẻ dổ a tỏkỏ htulya tahenuô nẻ htulya htuốhỏ. ³ Nẻ mẻtẻ yẻtahe bítẻtỏpho bẻbẻ, atỏ lỏplỉ pẻ thềplò pwỏ~ tồphuố cỏ akhu-akhyẻ, pẻ hébwỉhẻtaryẻ nyǎcỏ nẻ. ⁴ Vǎ thềzũ mẻlỏ nyẻ nẻ tẻshuốtẻkẻhẻ to. Manàrò vǎ kwỉthẻzỏ nẻ ná nẻ ki khyǎthẻdỏ nỉdǎ pẻkuốrẻ pẻ tềritềkyǎ yẻ. Vǎ hébẻdỏnyǎhtủ pẻ ná nẻ to.

⁵ “Pẻ thẻgnẻ ná kayǎ yếtôprẻ ma kayǎ dổ a pủ mẻdỉdyǎ ừ. Kayǎ dổ a mẻ-ohtyalỏ tẻtarủtapyǎ dổ Judaphú tahe akẻ tuốlỏ dổ hekhủsỉba yẻnuôma ềhỏ. È ma Nazarẻphủ aplỏamủ akhuklỏ tồprẻ. ⁶ A pủ mẻ mủmyǎricyǎ kuốpỏ tẻlủhỏdu rò pẻ pủ lủ prẻ. (Pẻ hẻtǎ-plủ htuốhỏ pẻngỏ ná pẻ ki cỉryǎ è phú pẻ tẻthyótẻthya o nuô hỏ. ⁷ Manàrò, klyětôrí akhuklỏ Lysia cyẻprẻyẻ hyǎ cwihtephekyǎ lủ dổ pẻ takhukủ. ⁸ Htuốrò Lysia hẻtǎ angỏ ná pẻ tồbẻ betẻthủ Paulu dổ nẻ mẻthẻnyẻ.) † Nẻ ki sudyǎ kayǎ yếtôprẻ hẻnuôma, lỏ~ pẻ behtya tẻthủ dổ lủlỏ tahenuô, nẻ ki thẻgnẻlỏ dủ pǎ.”

⁹ Yếtôphuốrò, Judaphú tahe~ rò a krwỏ bekuốlỏ tẻthủ dổ Paulu alỏ phúnũônuô. Rò ềthỉ hé lahyǎ ná lỏ~ a hé yẻtahe nuôma a tỏlỏ prẻ.

Paulu Hẻsiplẻ Anẻ Dổ Khwídu Felice Amẻthẻnyẻ

¹⁰ Bínũôakhẻ khwídu yếtôprẻ zỏhtyaluố atakhủ dổ Paulu ki hébẻ tẻ rò Paulu hẻsủ, “Nẻ htwốdủhỏ prẻcỉryǎ

† Ừ rǎ lỉphǎ mú~ nukẻ tahehenuô, lỉsǎsẻmẻ dổ a o dổ klỏmỏk-lỏbỉ akủ yếtỏmẻnuô, ừ myǎhtye patỏkuố lủ to.

tê dô kayă yêtômyêtôcô akhu ma ana-alê nyêlăhó nuôma và thêgnê prê. Phúnuô akhu-akhyê, và kírê hébêsi-plêní vãnê dô nê mêtênýê phúyênuôma, và thêkrú nyacó. ¹¹ Vă cuôcóbê dô vj Jerusalem nuôma anyêlô ná shyênýêthê híto. Nê ki pũthêgnê ná nêné hênuôma anj prê. ¹² Judaphú yêtahenuô a myáhtyênóná và cuôkrékryá ná kayă dô têtũhodu akũnuô tôprê to, và cuômê tarútapyă kayă bêmũ dô têtôcóbêhókũ hênuô bêtê, khălê dô aruô dô vjkyê nuôbêtê, êthj myáhtyênóná tôphuô to. ¹³ Túnuôhtuôto êthj betêthũ dô vălo khônýâyê tahenuôma, a zũluôbê ná êthj betêthũ yênuôma a tôprê nuô a o tôcô to. ¹⁴ Manárô, và ólyă ná và cúbucóbêhtya pê muôphêphyêphuô dônyênu tahe a Cómarya, rò mậ dô và krwôkuô klyá dô Byacê dyêluô yênuôrô êthj hé lahyă và ná vâzũvănýă thũhó têtô, a hé lahyă phúnuô. Lô Mosê a têtýótêtýha dô a rãone rê tahenuô ná lô prêpơ ali tahenuô, và zũe kuôlô prêprê. ¹⁵ Vă têtmyásũ dô Cómarya akũ nuôma athýaná êthj nuôprêprê. Vă zũe myásũ ná kayăryă bêtê, kayăcyê bêtê, a ki nyăkahtô htwôprê kăkhyê lókhyê pã. ¹⁶ Thyáphú và thêplô a têtanêyê a ki mwôplj dô Cómarya ná prêlukayă a mêtênýê nuô, và yácũ mêtê aryă tadũ pwô tôphuô có.

¹⁷ “Vă cuôotaphă nyê ná vj Jerusalem dô ana, alêkũ cóhó, rò dôkhyênuô, thyáphú và ki cuôthũ pê và myêcôphũ nĩdũ tahe arũ, htuôto thyáphú và ki lũhty-atyăhtya têt bínũ agnê nuôrô, và kăkhyê khyêthýă bí vj Jerusalem yênuô prê. ¹⁸ Bí và lũtyăhtya têt dô têtũtyă hókũ akhênuô, êthj myáhtye và. Vă mệ htuôplũryă têtmemwôplĩhtya vãnê phú têtôcúbucóbê lêklôlêkhyă o nuôprê. Rò và memwôplĩ htuô vãnê rò, dôkhyênuô và mệ súsisúsá thêkháthêhte ũ tôcô to. Bí và khăshýenuô kayă oprê tókũtôprê prê, kayă bêmũ o ná to. ¹⁹ Manárô Judaphú dô a o dô Asia kê tahe hyănuô okuô bínũ tahe. Êthj ki thêzũ dya và têtthũ hêrô a tở hyătô ná anê dô nêo, rò a tở dyaluôhtya têtítêkyă nuôtahe. ²⁰ Kimátôrô bí và kahtôo dô Juda kayă htwôduhtwôkhu tahe a mêtênýê akhênuô, kayă bíyê tahe tókô hêluôhtya lahyă lô và têtthũ dô a myáhtye nuôtahe. ²¹ Vă têtthũ ki o hênuôma a oprétũ và ihtôo dô êthj amêtênýê rò và êhtôhtya, ‘Thĩ ciryă và yêtônýê nuôma mậ dô và zũe ná kayă dô a thyê tahe nyăkahtô htwôprê kăkhyê pã, yêtômũ akhu-akhyê prê,’” Paulu hé pê lũ phúnuô.

²² Htuôrô khwídu Felice dô a thêgnê htuô ryáryádêdêhó klyá dô Byacê dyêluô yênuôrô, a be tadũkyă têtũdyăcemyă yê rò a hé, “Shýê klyêtôrí khuklódu Lysia hyātuôhó akhêpãnuô, và ki ciryă pê thĩ têtítêkyă yêtôcô pã,” a hé êthj phúnuô. ²³ Rò a hêtã angô dô klyêtôzê khukló yênuô tôprê a o, opónĩryă Paulu yê ní, manárô plwôpală cuôhtôcuôlyă pêkuô sálêdũ è cú athêplô thêzũmênuô tahehe ní.

Akhôathyó tahe ki hyămyáhyădyé lũ têt dô a lo tahe ki-hêrô plwômyă pê lũ ní.

Paulu O Dô Khwídu Felice Ná Amê Drusilla Mêtênýê

²⁴ Dôkhyê thuôlwĩnyênuô, khwídu Felice ná amê Drusilla mậdũ Judamuô yêtôprê hyă rò a nôcũôế ũ ná Paulu rò a nĩdãmýă Paulu hébê pê lũ ná têtũnyăe Jesũ Krĩstu ari-akyă. ²⁵ Rò bí Paulu hébê pê pô lũ ná têtôctê, têtôlyanj nê ná têtçiryă mônýê dô a ki hyă pã ari-akyă yê akhênuô, khwídu Felice thêisê rò a hé lũ, “Yêtôhũ rò nê kănj hó. Vă têtshuôtêkhê ki o pã hêrô, và ki êhyăpô khyê nê pã.” ²⁶ Phúnuô akhu-akhyê a mehyă tamôtamô Paulu dô a ki hyăhêbê ná lũ, mêtêhêrô a myásũkuô ná tônýenyê pãnuô, Paulu ki dyê lũ rũ pã a tane phúnuô.

²⁷ A talwó hyăhó nyêna htuôrô, Pòki Festo htwôhtya khwídu dô Felice akhălê, rò khwídu Felice thêzũ mêtêhêkuô dô Judaphú tahe a mêtênýê akhu-akhyê a dôtã tadũpã Paulu dô htókũ.

Paulu Kwĩcuô Dô Roma Khwídu A O

25 Khwídu Festo hyātuô bí kê nuôtôba akũ rò a bảhó thuônýê htuônuô, a o bí vj Caesarea nuô rò a cuô dô vj Jerusalem. ² Bwídukhu tahe ná Judaphú a khuklódu tahe hyă dyaluôhtya têtýatêthũ Paulu tahe dô khwídu Festo a o. ³ Êthj kwĩthêzô khwídu Festo ná a ki mệwímêtaryê pêkuô êthj rò êthj thêzũ ná khwídu Festo ki nôthũhyă ũ ná Paulu rò a ki thũhyă pê êthj dô vj Jerusalem, mêtêhêrô êthj kírê kremêthyê Paulu dô klyálo pã. ⁴ Khwídu Festo hêsũ, “Ũ dôtã Paulu dô vj Caesarea, rò nyêtýato pãnuô, và ki cuô bínũ pã. ⁵ Rò nôcũô têtũkũ thĩ kayădu tahe ná và dô vj Caesarea pã ní, rò ki Paulu memălakô têtthũ dô ũ tókô ciryă è pã hêrô, thĩ kayădu yêtahe ki behtyaluô lũ têtthũ pãma anj prê.”

⁶ Khwídu Festo opô bí Jerusalem vjnuô anyêlwĩthyó, mătôrô nyêshýê bínũ tôpho rò a lyă dô vj Caesarea. Anotônýê rò a onýăo dô prêçiryatê akhălê akhu rò a hêtã angô ná ũ ki thũhyănuô Paulu dô a o. ⁷ Bí Paulu hyātuô akhênuô, Judaphú dô a o dô vj Jerusalem rò a hyă tahenuô a hyă kahtôo tavă lô Paulu. Rò êthj hyăbehtya élă têtthũ dô adu-ază tahe tadúro êthj hyă dyahtya lũ têtthũ yêtahenuô, atô tôcô to.

⁸ Phúnuôrô Paulu hêsiplê anê, “Têtthũ dô a mệpyémekýă Judaphú a têtýótêtýha tahe bêtê, têtũhoduônuô bêtê, htuôrô Roma akhwídu bêtê và menô tôcô to.”

⁹ Khwídu Festo thêzũ mêtêhêo dô Judaphú tahe a mêtênýê akhu-akhyêrô, a sudyă Paulu, “Ki cuô ciryă pê nê têtítêkyă yê dô Jerusalem dô và mêtênýê hênuôma, nê thêplôo cuô sálê ế?”

¹⁰ Rò Paulu hêsũ è, “Khônýărô và ihtôohó dô khwídu lêçiryă akhălê hó. Yêma khălê dô tởbê ciryă

sudyăcemyă vă hó. Phú nệ thégñě tặtẹ htuôđũhố nuô hó, vă mệthúnó ná Judaphú tahe tôcô~ to. ¹¹ Ki vă mệthú talwótalyẹ hó Judaphú tahe a tặthyótặthya đố a tồkò ná tặciryă thyế vă tồcôcô hẻrò, vă kwithẻzọ pả ná thỉ đố thỉ ki plwỏ htwỏprẻ pọ vă nuôto. Manàrò ẻthỉ atặdyahyalyủ vă tặthú yẻtahe nuô, ki a tồto hẻrò ử dyẻtặcyă vă đố Judaphú tahe a takhukủ tôprẻ~ to. Thyáphú ử ki ciryă vă rò vă kwícủ ử đố ử ki thừcủ vă đố Roma khwídu a o.”

¹² Khwídu Festo ná kayă tặthíphẻcyăđẻ tahe hẻbẻ sunuỏkủ rỏkhyẻlủ rò a hẻsủ Paulu, “Nẻ kwỉ ử đố ử ki thừcủ nẻ đố Khwídu Caesare ohỏ akhu-akhyẻ nẻ ki cuỏnỏ đố lủo pả.”

Paulu Đố Khwídu Agrippa Ná Apuỏ Bernice Amẻthẻnyẻ

¹³ Đốkhyẻ thuỏlủwỉnyẻ hỏnuô rò khwídu Agrippa ná apuỏ Bernice hyătuỏ đố vỉ Caesarea đố a kírẻ hyă olẻ kuỏ khwídu Festo rò a ki hyă olẻ dyẻluỏ lủ ná a tặhẻmỏhẻryă tahe. ¹⁴ ẻthỉ cuỏo mỏnyẻmỏthẻ nyẻrẻrẻ kủ~ lả bínuô rò khwídu Festo hẻluỏ pẻ khwídu Agrippa ná Paulu ari-akya. Rò a hẻ, “Khwídu Felice đốtặkyă kayă đố htỏkủ tôprẻ. ¹⁵ Rò bí vă hyă đố vỉ Jerusalem akhẻnuô, Judaphú prẻlủtyă khukỏ tahe ná Judaphú muỏprủmuỏprẻ đố a htwỏ khukỏlỏkhuklyă tahe hyă dyaluỏhtya lủ tặthú rò a nỏciryă ná vă.

¹⁶ “Manàrò vă hẻsỏ ẻthỉ ná pẻ Romaphú tahe a lẻk~lỏlẻkhyă o, bí ử dyẻtặ tyahỉ kayă mệthú htyẻkẻ tặthyótặthya tôprẻprẻ đố ử takhukủ hítonuô, a tỏbẻ nỉbẻ ashuỏakhẻ đố ử ki nỉhuỏ ử betặthú đố alo, htuỏrò bẻ dyẻ lủ ashuỏakhẻ đố a bẻ hẻbẻsiplẻ nỉdyẻ anẻ ná tặthú đố ử be lủlọ yẻnuô tahe. ¹⁷ Phúnuô akhu-akhyẻ, bí ẻthỉ hyătuỏ bí vỉ Caesarea akủ yẻakhẻnuô, vă cwihtủ pẻ pả ẻthỉ mỏnyẻmỏthẻ to. Anotỏnyẻ rò vă onyăo đố lẻciryă akhẻlẻ rò vă nỏ ẻhyănuỏ kayă nuỏtỏprẻ đố vă mẻthẻnyẻhyă. ¹⁸ Kayă hyă betặthú Paulu yẻtahe ihtỏ lahyă rò dyahtyalủ lỏplỉ lủtặthú tahe. Rò ẻthỉ ki kẻ Paulu tặthú ná a mệthú talwótalyẹ htyẻkẻ a tặthyótặthya o pả ẻ vă tanẻ tadủrò ẻthỉ kẻ lủ tặthú tahenuô, a mệthú talwótalyẹ htyẻkẻ a tặthyótặthya nuô a opa tôcô~ to. ¹⁹ ẻthỉ krẻkryă shuỏshuỏ khyẻđủ lủ ná ẻthỉ atẻcỏbucỏbẻ nỉđủ nuỏtahe ná kayă đố amwỉ ná Jesủ đố a thyẻhtuỏhỏ nuỏtỏprẻ ari-akya prẻ, tadủrò Paulu kuỏkẻ rò a hẻ ná a o htwỏprẻ pảprẻ. ²⁰ Thyáphú vă ki thẻgnẻ ẻhtyapỏ tẻritẻkyă yẻtahe rò, vă tỏbẻ mẻphútẻnuô vă hẻplỏbẻ pẻ pả ẻthỉ to akhu-akhyẻ, vă sudyă Paulu ná ma nẻ thẻplỏo cuỏ đố vỉ Jerusalem rò nẻ thẻzủ nỏsudyă cemyă ử tẻritẻkyă yẻtahe ná nẻnẻ ẻ? Vă sudyă lủ phúnuô. ²¹ Manàrò Paulu kwỉozyỏ kuỏrẻ rò a thẻzủ nỏciryă tẻritẻkyă yẻnuô ná Khwídu Caesare. Phúnuô akhu-akhyẻ, vă nỏtặ vă klyẻphú tahe ki opỏ nỉ lủ tuỏđố pẻ thừcủ tuỏbẻ hó lủ đố Khwídu Caesare a o pả,” khwídu Festo hẻ phúnuô.

²² Khwídu Agrippa hẻsủ khwídu Festo, “Vă thẻzủ nỉhuỏkuỏ kayă yẻtỏprẻ a tẻhẻbẻhẻsủ ná vẻnẻ nỉđủ.”

Rò khwídu Festo hẻsủ lủ, “Ki hẻphủnuô rò shyẻparỏ pảnuô nẻ ki nỉhuỏnỏ đủ pả.”

²³ Đốkhyẻ tỏnyẻnuô, khwídu Agrippa ná apuỏ Bernice hyă rò a kủthyă hyăní hyẻcạtwỏ hyẻcạryă đố a plyatakẻ tahe rò a hyănuỏ rỏkuỏ ná klyẻkhukỏ ná kayădukayăhtủ bí vỉkủ nuỏtahe đố ử lẻokủokyă lủ akhẻlẻ tôpho. Khwídu Festo nỏẻnuỏ ử ná Paulu đố akủ. ²⁴ Rò khwídu Festo hẻ, “Khwídu Agrippa ná kayă đố a o bỉyẻ lỏ~ plỉ thỉ~, thỉ myăhtyẻhỏ kayă yẻtỏprẻ hó. Lỏ~ Judaphú đố a o bỉyẻ tahenuô bẻbẻ, a o đố vỉ Jerusalem akủ nuỏtahe bẻbẻ, a hyă kwithẻzọ vă ná kayă yẻtỏprẻ ari-akya. ẻthỉ ẻhtỏhtya lahyă ná kayă yẻtỏprẻ tồkò ohtwỏprẻ pảto, a hẻ lahyă phúnuô.

²⁵ Manàrò, a mẻ tặthú đố tồkò ciryă thyẻkyă ẻnuô vă myăhtyẻ tôcô~ to. Anẻbyacẻ nỉđủ kwídu ná a thẻzủ nỏciryă nỉđủ ná Khwídu Caesare akhu-akhyẻ, vă belyạhỏ vă thẻplỏ ná vă ki thủlyạ ẻ prẻ. ²⁶ Manàrò, tẻritẻkyă đố vă ki rảluỏhtya tặtẹ pẻ đố khwídu onuô, a o tôcô~ to. Phúnuô akhu-akhyẻ vă nỏẻhyă ử ná ẻ đố thỉ lỏ~ plỉ a mẻthẻnyẻ hó. A lodu rẻlỏma hó vă ki nỏhyă lủ đố khwídu Agrippa mảhỏ nẻyẻ a mẻthẻnyẻ hó. Shẻ~ pẻ sudyă htuỏhỏ ẻ pả túma vă rảhtyalủ tặtẻno tẻritẻkyă pả, phúnuỏprẻ. ²⁷ Mẻtẻhẻrò ử đốtặ kayă đố htỏkủ yẻtỏprẻnuô, vă ki hẻluỏplỏhtya tặtẹ khyẻthyă tặthú đố ử kẻ lủ yẻnuỏtahe to hẻrò vă ki nỏthừcủ lủ đố khwídu o hẻnuô, a cỏ~ ná atỏabẻ to,” khwídu Festo hẻ phúnuô.

Paulu Hẻbẻsiplẻ Anẻ Đố Khwídu Agrippa Amẻthẻnyẻ

26 Khwídu Agrippa hẻ Paulu, “Nẻ ki thẻhẻbẻ ma anỉ prẻ.” Rò Paulu zỏhtya atakhu rò a hẻbẻsiplẻ nỉdyẻ anẻ phúyẻ: ² Paulu hẻ khwídu Agrippa, “Khwídu Agrippa~, vă nỉbẻ tẻshuỏtẻkẻkẻ ryă đố vă tỏbẻ hẻbẻsiplẻ nỉdyẻ vẻnẻ đố nẻ mẻthẻnyẻ phúyẻ, htuỏto vă tỏ htẻsủ lỏ~ tặthú đố Judaphú kẻlỏ vă yẻtahe đố yẻtỏnyẻ akủ akhu-akhyẻ, a mỏnyacỏ vă cỏ. ³ Mẻtẻhẻrò nẻ thẻgnẻ tặtẹ lỏđủhỏ Judaphú a lẻkỏlỏlẻkhyă tahe ná ẻthỉ atẻklyẻtẻngả yẻtahe lỏ~ plỉ hó akhu-akhyẻ a mỏlả vă. Phúnuỏrò, vă kwithẻzọ đủ nẻ ná nẻ ki khyăthẻplỏhtủ nỉđả pẻkuỏrẻ vă tẻhẻbẻyẻ nỉ~.

⁴ “Cảhtya đố vă pacẻkẻkẻ, bí vă o nỉđủ đố vă kẻkủ akẻ, rò đốkhyẻnuô vă cuỏo đố vỉ Jerusalem rò vă ohtwỏprẻ kryă~ phútẻnuô, Judaphú tahe thẻgnẻlỏ đủhỏ pwỏ~ tôprẻ. ⁵ Vă mạ vă onuỏtỏkuỏđủ đố Pharisẻophủ aplỏamủ đố a pủma sỏnyacỏ tẻcỏbucỏbẻ a tặthyótặthya tahe tỏmủ tỏprẻnuỏma ẻthỉ thẻgnẻ nyẻlảhỏ vă hó. Ki ẻthỉ thẻzủ khyăluỏ vảrivăkyă hẻnuỏma a thẻgnẻ lỏplỉ cỏ. ⁶ Vă yỏ myăsủ tẻ đố Cỏmarya ólyạ one htuỏhỏ pẻ muỏphẻphẻphủ đố~ nyẻnu nuỏtahe akhu-akhyẻ, khỏnyăyẻ vă bẻ kahtỏo bỉyẻ rò ử bẻ sudyăsucẻ myăhỏ vă hó. ⁷ Cỏmarya a tẻỏlyạ yẻnuỏma

măhó khõnyăyě Judaphú shyényěmuõ mẹ pếhó lủ a tềphyétềmẹ, rò èthỉ opỏmyásủ nỉdyếhỏ mọhémỏlỉ đố athyáná và myásủ yếnuô tôcôhỏ. Phẻkhwídu~ đố và myásủhỏ yếnuô akhu-akhyế, Judaphú tahe pủ kẹ lỏhỏ và tềthủ hỏ. ⁸ Cỏmarya mềhtwỏprề kạkhyếcyạ kayăthyế tahenuô, thỉ bỉyế tahe cuốtạ tuố lahyă ná a mềcyạ kuố to phứt?

⁹ “Vả nếbyacề nỉdủ cỏ, đố nuỏkhể và tanetyạ htuỏhỏ bí và mềbề tadủnuô, phứtềtề- bẻbề và bẻ pủ htésủmẹsủ ná kayă đố a zủ vỉ Nazarephú Jesủ amwỉ yếnuôtahe, và tạ htuỏhỏ phủnuô. ¹⁰ Phứyếnuô và mềhtuỏlỏhỏ đố vỉ Jerusalem akủ nuỏhỏ. Vả phyénỉ tề- taryếshyosỏ đố prềlủtyạ khukỏ tahe a o rò và đốnuỏ élả Cỏmarya akayă sắsẻ tahe đố htỏkủ. Bí ử mềthyế èthỉ akhếnuô, và thềplỏo ólyạ patỏkuố ná nỏmềthyếkyạ ử. ¹¹ Vảmủvạpỏ, mềcyếmềcủ nỏ élả èthỉ đố tềcỏbẻhỏ tahe akủ, rò và hếsỏ èthỉ rò và nỏhẻ èthỉ, ‘Vả zủ pả Jesủ to’ phủnuô, rò và thềplỏdu kanỏ- èthỉ to. Tuố cỏ đố và ki htecuố đố myếcỏruỏphủ o nỉdyế vỉ- tahe akủ rò, và ki cuố mềcyếmềcủ cỏ èthỉ cỏ.”

Paulu Hẻluỏhtya Pẻ Ủ Ná Athẻplỏ Htulya Kạkhyế Ari- akya

¹² “Phủnuỏrỏ tônyếkhể, và cuố đố vỉ Damasco. Rỏ và phyếcuốỉ li tôba đố bwídukhu tahe dyétạ và ná a taryếshyosỏ tahe tôba. ¹³ Kỏ- phẻ khwídu Agrippa, tônyẻò bí và cuố đố klyạlỏ rò bí- mỏhtuô cỏranẻ hỏ akhếnuô, và myáhtye tẻlỉ shyosỏ tômẻ rò a takhếsỏklỏ cỏ ná tamỏnuô, a o đố mỏkhu rò a sátakhểtạ tạvạ và ná kayă đố a cuố tỏkuố ná và tahe. ¹⁴ Pẻ lakhủtạ lỏ đố hekhu pwỏ- tỏprề cỏ, rò và nỉhuỏ ngỏprạhtya ná Hebreo ngỏ tômủ rò a hé và, ‘Kỏ- Saulu~, Saulu~, nẻ mề- cyếmềcủ và mềtẻ? Nẻ taphỏsẻ nỉdyế khyếdủ nẻ khả- duô ná tamỏ đố athyáná pủ tapẻ kạkhyế sẻ nỉdyế khyếthyáđủ a nếbyacề iplí nuỏprẻ,’ a hé và ná Hebreo ngỏ phủnuô.

¹⁵ “Rỏ và sudyạ kạkhyếsủ ẻ, ‘Byacề~, nẻ ma ửpẻ?’

“Rỏ Byacề hếsủ và, ‘Vả ma Jesủ đố nẻ mềcyếmềcủ ẻnuô tỏprẻhỏ,’ a hé và phủnuô. ¹⁶ ‘Manároz tarủ ihtỏ khyếthyámỏ, và hyạ oluỏhtya pẻhỏ nẻ ná vảnẻ phứyế nuỏma măhỏ đố và ki nwỏhtyahỏ nẻ ná nẻ ki htwỏhtyahỏ và Prẻdỏnyăphủ ná prẻkhyáthẻ tỏprẻ hỏ. Yẻtỏnyẻ nẻ myáhtyehỏ ná và bỉyế ari-akya yẻtahe ná tẻ đố và kỉrẻ zủlủ pẻpỏ nẻ đốkhyế pả tahenuô, nẻ bẻ cuốdyạlủ pẻlỏ ử pả~. ¹⁷ Vả ki nỏthủcuố nẻ đố nẻ myếcỏnỉdủ tahe ná Judaphú mậto tahe akẻ pả. Rỏ và ki mềsỉplẻhte nẻ đố èthỉ nuỏtahe a takhủ pả. ¹⁸ Nẻ bẻ bảmỏhtya pẻ èthỉ tahe amẻthẻ pả, htuỏrỏ nẻ nỏtari kạkhyế khyếthyá èthỉ đố tềkhítạpạ aẻ pả, rò nẻ ki thủcuố èthỉ đố tẻlỉ pả, htuỏto nẻ ki thủcuốnuỏ èthỉ đố a o đố khỉnẻricyạ khukỏ a taryếshyosỏ aẻ yếnuôtahe đố Cỏmarya a tềprỏtẻprạ aẻ pả. Đố èthỉ zủenyạe và akhu-akhyế, Cỏmarya ki plwỏkyạ èthỉ tềthủ pả, htuỏto

đố Cỏmarya nwỏhtya nỉdyế akayă nuỏtahe lẻo akhẻlẻ yếnuô, èthỉ ki nỉbẻ kuốđủ pả,” a hé và phủnuô.

Paulu Hẻluỏhtya A Tềphyétềmẹ Tahe Ari-akya

¹⁹ “Khwídu Agrippa~ phủnuô akhu-akhyế, và kr- wỏmềkuố phủ tềmyáhtyelwỏ đố a o đố mỏkhu hyạ yếnuỏprẻ. ²⁰ Vả cuốlẻ hếsỏdỏnyạ rẻlỏ pẻ ử đố vỉ Damasco htuỏrỏ đố vỉ Jerusalem akủ, đốkhyẻò và cuố đố Judakẻ pwỏ- tỏphỏ, htuỏto và cuố kuốđủ đố Judaphú mậto tahe akẻklẻ. Rỏ thyáphủ èthỉ ki zạ nỉdủ lahyă a tềthủtẻora tahe, htuỏrỏ thyáphủ èthỉ ki tari kạkhyếtỏ khyếthyá anẻ đố Cỏmarya a o, htuỏto thyáphủ a ki dyẻluỏhtya lahyă atẻmẹ đố aryạ tahe ná a zạ nỉdủ htuỏhỏ anẻ agnẻnuô, và hếsỏdỏnyạ pẻhỏ èthỉ hỏ. ²¹ Đố tẻritẻkyạ yẻ akhu-akhyế, bí và o đố tẻlủtyạ hỏkủ akhếnuô, Judaphú tahe pủ và rò a pủ mềthyế và prẻ. ²² Manároz, Cỏmarya mềcwỏ và akhu-akhyế, tuố đố yẻtỏnyẻ và ihtỏ khyánỉ pẻpả vảthẻ ná kayă đố a o bỉyế pwỏ- tỏprẻ. Kayă đố ử tanẻdu lủ bẻbẻ, ử tạ patỉ lủ bẻbẻ và hếsolủ thyápẻ lỏ lủ. Tẻritẻkyạ đố và hé pẻ èthỉ yếnuỏma, tôcỏcỏ- tuố prẻ lủ ná prẻprỏ tahe ná Mosẻ hếso-one htuỏhỏ nuỏtahe prẻ, rò a hé lahyă, ²³ Krítủ đố Cỏmarya nwỏhtya lủ ná prẻmẻlwỏhtekạ prẻluhekhuphủ yẻtỏprẻnuô, a ki khyábẻ tềmềcyếmềcủ pả rò ẻ ma prẻ đố a ihtỏ htwỏprẻ kạkhyế rẻlỏ ử đố tẻthyế tỏprẻ pả, phủnuô akhu-akhyế, a ki hếsỏdỏnyạ tẻlỉ pẻ Judaphú tahe ná Judaphú mậto tahe pả,” Paulu hé pẻ khwídu Agrippa phủnuô.

²⁴ Bí Paulu hẻbẻsỉplẻ anẻ phứyế akhếnuô, khwídu Festo cyẻprẻyẻ ẻhtỏ lủ, “Paulu~, nẻ tamwỉ prẻ. Nẻ tẻthẻkhuthẻgnẻ đố adu-azạ tahe mềtamwỉ lỏ nẻ hỏ.”

²⁵ Paulu hếsủ lủ, “Phẻ khwídu Festo~, và tamwỉ mậto. Vả hé yẻtahe nuỏma tềmậtẻcỏ prẻ. ²⁶ Phẻ khwídu Agrippa, và hẻbẻ hả đố nẻnyẻhyạ phứyế mềtẻhẻrỏ, nẻ thẻgnẻđủhỏ tẻritẻkyạ yẻtahe hỏ. Mềtẻhẻrỏ và zủẻ tặẻ cỏ ná nẻ klyạ thẻgnẻ htuỏnyạhỏ tẻritẻkyạ yẻ hỏ, mềtẻhẻrỏ tẻritẻkyạ yẻtahe nuỏma a htwỏ htyạhuỏhty- athwẻ mậto. ²⁷ Phẻ khwídu Agrippa~, ma nẻ zủẻ kuố sắlẻ prẻprỏ a tẻhẻbẻ nuỏtahe ẻ? Nẻ zủẻ prẻ nuỏma và thẻgnẻ.”

²⁸ Khwídu Agrippa hếsủ Paulu, “Đố tẻshuỏtẻkhẻ ta- plỏtaplyáphủ akủ yếnuô, nẻ tạ nẻ ná nẻ ki ilỏnỉ và đố và ki htwỏhtyakuỏ Krítủphủ pả tỏprẻnuô ẻ?”

²⁹ Paulu hếsủ, “Đố taplỏphủ akủ bẻbẻ, anyẻ cỏ bẻbẻ, a lodu náto. Vả kwícỏbẻ pẻtủ nẻtỏprẻ agnẻ mậto, và kwícỏbẻ nỉpẻlỏ lỏ- kayă đố a nỉhuỏ và tẻhẻbẻ khỏnyăyẻ tahe ki htwỏhtyakuỏ Krítủphủ thyáná vạyẻ, manároz tẻ đố và thẻzủ nỏsítỏbẻkuố thỉ to nuỏma a otủprẻ phủ ử đốtạ và đố htỏkủ rò ử cỏma và ná suplyẻtỏhtẻ yếnuỏprẻ.”

³⁰ Bỉnuỏkhẻ khwídu Agrippa ná khwỉ Festo ná khwídu Agrippa apủ Bernice ná lỏ- kayă onyạ kuốná èthỉ bỉnuỏ pwỏ- tỏprẻ ihtỏlỏ. ³¹ Rỏ èthỉ htecuốkyạ lỏ đố ak-

lõ rò a hé nıdyé khyělú tôprè ná tôprè phúyě, “Kayă yětôprènuô atèthú dõ bè cirya thyëkyă è nuôbèbè, matorò bè dónuôkyă è dõ htõkũ nuôbèbè, tètthú dõ a mẹ talwótalye phúyënuô, a o tõe~ to.”

³² Rò khwıdu Agrippa hëso khwıdu Festo, “Kayă yětôprè ki kwıthézò nõcirya ané ná Khwıdu Caesare to héma, tõe bè plwõhtekyă lũ hõ.”

Paulu Sidyánı Thòklyëdu Rò Htecuõ Dõ Vı Roma

27 Bí ù héplúhéhtuõ hó ngõ dõ pè bè sidyánı thòklyëdu rò bè htecuõ dõ Italy ké akhë, Paulu ná kayă aruõ dõ ù dõtã èthı dõ htõkũ tahenuô, ù dyétãkyă èthı dõ Julius a takhukũ. Julius ma klyëtözè akhuklõ tôprè. È ma a o panuõtõ kuõ dõ Roma klyëphú dõ a o aprè tõi tømü, rò ù é ná “Augusta aklyë bëmüdu.” ² Thòklyëdu tõe bè a o dõ vı Adramytium rò a hyă. Rò a kırıe htecuõ dõ vı dõ a orwó htyëdu-tavãhtũ dõ Asia kékũ tahe rò pè htya sidyánı lũ. Kayă mwı ná Aristarko dõ a o dõ vı Thessalonía, dõ Macedoniaké a tẽpõalë otõprè rò a cuõ tõkuõ ná pè.

³ Shyéparõ nuô, pè cuõtuõ dõ vı Sido. Julius thézò nıdyé Paulu. Rò thyáphú a khõbõthyó tahe ki dyépé kuõ lũ tẽ dõ a lo tahenuô rò a plwõcuõolë kuõ lũ dõ a khõbõthyó tahe a o. ⁴ Pè obınuô htecuõ rò kélathé htõhyäsü pè akhu-akhyë, pè cuõ tadwõbıkyă ná Cyprú klú dõ cíhtõ tõe. ⁵ Pè cuõ talwókyă Cilicia ké ná Pamphylia ké a htyëdutavã rò pè cuõtuõ dõ vı Myra, Lycia kékũnuô. ⁶ Bınuõkhë klyëtözè akhuklõ nuõtõprè myáhtye thòklyëdu o dõ vı Alexandria hyă rò a kırıe cuõ dõ Italy ké tõe, rò a nõhtyasidyá cuõkuõ pè ná thòklyëdu yëtõbè. ⁷ A cuõzõ pè súlũ pè rò mõnyëmõthë nyëhyãhõ rò dõkhyënuô pè cuõtuõ pyásënyacõ dõ khãlë tõpho, bí aphũ ná vı Cida nuô. Kélathé yõ htõsũ pè rò pè cuõ plehyã cyápãto akhu-akhyë, pè cuõ tadwõhõ dõ Crete klú cílya tõe. Crete klú yënuô a o tõdëcuõ ná Salmone klú tanõphú nuõtõklú. ⁸ Pè cuõwó htyëdutavãhtũ yënuô apyãasë nyacõ pè. Rò pè hyãtuõ dõ khãlë tõpho dõ ù é lũ ná Lëokuõ khãlëmõ héyënuô tõpho. Khãlë yënuô a ophũ ná vı Lasea.

⁹ Pè cuõ yënuô, mõnyëmõthë nyëlähõ akhu-akhyë pè ki cuõ plehyã põ dõ nyë hënuô tẽpyãtësë ohtya cyãdè pã, mëtëhërò, tẽplwõkyă tètthú pwëyënuô amõnyëmõthë talwókyãhõ akhu-akhyë Paulu dyérõdyéryë èthı rò a hé, ¹⁰ “Khõbõthyó thı~, vã myáhtye ná ki pè htecuõ hënuô, cáhtya bıyë tãplehyã tuõ dõ nyë nuõpãma tẽpyëtëkyă ki ohtya pã, rò tẽlacúlaprõ ki ohtya ényacõ pã. Pè ki lacúlaprõ tũpré thòklyëdu ná tãmuõtãtè o dõ thòklyëdukũ yënuõtahe túdũ mato. Pè thèplõ htwõprè tahe ki lacúlaprõkyă kuõ pãpã.” ¹¹ Manárò klyëtözè akhuklõ yětôprènuô a nıdãkuõ Paulu angõ to. A nıdã prëtú thòklyëdu a khuklõdu yětôprè ná thòklyëdu abyacè angõ prè. ¹² Shyé~ kërõkhë hyãtuõpãnuô, lëbãokuõ thòklyëdu khãlë bıyë

nuõma a tãtõtãbè to. Èthı thèplõtõ éklõ ná ki htecuõkyă bıyë, rò ki yácú cuõtuõbè dõ vı Phoeni hënuô, shyë~ kërõkhë pãrò ki cuõokuõrë bınuô pã. Vı Phoeni ma mädũ thòklyëdu bí Crete klú nuõtahe lëkabãokuõ tadwõryã akhãlë. Vıyënuô, a o tõdëcuõ dõ cínuõ cílya ná cínuõ cíhtya tõe.

Kélathédu Tã Dõ Htyëdutavã Akũ

¹³ Ké cáhtya lathé thédõthédõ hyã dõ cílya tõe pè kayă tahe tanë lahyã ná yëtõphuõrò, ki htecuõ ma anı hõ a tanë lahyã phúnuô, rò èthı cúhtyakyă lõ dõ ù lëcũ okuõma ná thòklyëduyë [†] rò a plwõkuõcuõkyă thòklyëduyë rwó Crete klúhtũ nuõtõe. ¹⁴ Manárò nyëtã-tonuô, kélathé hyãsõ dõ ù é lũ ná “Cíhtya cíhte kélathé” nuô a o dõ klúkhu tõe rò a hyãtõ dõ èthı o. ¹⁵ Kélathé hyãhtõ thòklyëduyë rò èthı buõpè nıdyé pã a thòklyëdu akhuklõ to akhu-akhyë, pè plwõ htõcuõkyă lũ ná kélathé. ¹⁶ Bí pè cuõtadwõhõ ná Cauda klúphú akhënuô, thyáphú a thòklyëphú dõ thòklyëdu cwıcuõnı lũ yëtõbè ki phèpyëkyă tãmé nuô, pè yácú-yãre pũcuõ nıdyé khyëthyã è dõ tẽpyãtësë akũcõ.

¹⁷ Èthı cwıhtya thòklyëphú yëtõbè dõ thòklyëdu akũ, htuõrò thyáphú thòklyëdu yëtõbè ki phëkyã tãmënuô, èthı phyë suplyëdu rò a cõtãrã tavãma ná thòklyëdu. Thëisë ná thòklyëduyë locuõ tabõ otyã dõ Syrti het-hõkhu nuõrò, èthı htõtãkyă thòklyëdu a ikëbadu lëplwõhtõ ná kélathé yënuô rò a plwõ locuõkyă thòklyëdu yë, cú~ dũhõ kélathé htõcuõ è phúnuô prè.

¹⁸ Kélathëshyo lathësõ pã akhu-akhyë, ano tõnyënuô èthı tãtãkyă tãmuõtãtè dõ thòklyëdukũ yëtahe dõ htyëkũ. ¹⁹ Dõkhyëpõ tõnyënuô, èthı anëbyacè nıdũ tãtãkyă kuõpõ thòklyëdu krũkrõ tahe dõ htyëkũkũ.

²⁰ Tamõ bèbè, sè bèbè, pè myáhtyenõ pã to nuô, mõnyëmõthë nyëlähõ, kélathé lalyã hyãsõpã nyacõ rò pè myásũ dõ pè lësiplë nuô a o pãto.

²¹ Bí kayă yëtahe enõõnõ pãto nyëlähõ akhënuô, Paulu ihtõ dõ èthı nyëhyã rò a hé èthı, “Khõbõthyó thı~ bí pè o dõ Crete klú akhënuô, thı tõkò htecuõ to vã hé thı akhënuô, thı tõkò nıdã sãlë vãngõ. Thı ki nıdã vãngõ hënuõma, thı kırıepyëkırıkyă, kırıe lacúlaprõ lõkyã phúyë to. ²² Manárò khõnyãyë vã kwıthézò thı, beshyobesõ lahyã thı thèplõ, thı thèhtwõprè tõe lacúkyãnı tôprè~ to. A ki pyëkyã prëtú thòklyëdu yëtõbè pã prè. ²³ Mëtëhërò, yëtõthë, Cómãrya dõ vã htwõhõ atè rò vã mẽhõ atëmẽ yëtõprè a tanémõkhuphú hyã kahtõo dõ vã khãshyë, ²⁴ rò a hé vã, ‘Paulu~, thëisë tãmé. Nè bè hyã kahtõo tuõbè nıdũ dõ Khwıdu Caesare a mètënyë pã, rò a ki cirya sudyã-sucemyã dũ nè pã. Cómãrya yõ myã nèmèthè rò a mẽbwımẽtaryë nıdũ nè akhu-akhyë, a ki mẽsiplë nè ná kayă dõ a sidyã tõkuõ thòklyëdu ná nè yëtahe lõ~ plı pã.’ ²⁵ Phúnuô akhu-akhyë, khõbõthyó thı~, besõ lahyã

[†] Lëmẽ-okuõ thòklyëdu

thĩ thêplò ní~, mêtêhêrò vă zũenĩdũ Cómarya yêtôprê ná a ki mepnú a hétuôhó vă nuô pã. ²⁶ Phútêtê~ bèbè, kélathéyê klyá htôcuô dyahtya nyă pè dố klú tòmêmê akhu pã.”

²⁷ Bí shyélwĩthê tồthênuô, kélathêduyê a htôcuô pè dố Adria htyêdutavă yênuô akũ. Atô bí mố kírê phũnêhó akhênuô, prêmêtêphú dố thòklyêdu akũ yêtahe thêgnê ná a cô ná a locuôphũhó ná khòkhu tồphopho hó. ²⁸ Phũnuô akhu-akhyê, êthĩ tễmyá htyêyê rò a ză akĩ nyêshyê, rò o taplôdu nuô êthĩ tễmyákhýê htyê rò a oprê akĩ shyényă prê. ²⁹ Êthĩ bẻzô ná théisê thòklyêdu cuôtápè ná lỏ rò a cyatã lỏ lême-okuô thòklyêdu lwĩmê dố htyêkũ rò a kwícóbê lahyă ná mố ki lí pryă pè êthĩ. ³⁰ Prêmêtêphú dố thòklyêdukũ tahe pũ lahyă klyá dố a ki klyaplêkyă agnê rò êthĩ dyatã thòklyêphú nuôtôbê dố htyêkũ rò a dyatã kho lahyă lême-okuô thòklyêdu yêtahe dố htyêkũ dố thòklyêdu yê anyêhyă. ³¹ Rò Paulu hé klyêtôzê akhuklô yêtôprê ná klyêphú tahe ná prêmêtêphú dố thòklyêdukũ yêtahe, “Thĩ ki o lahyă dố thòklyêdu akũ to hênuôma thĩ siplêcyă tồprê~ to.” ³² Phũnuô akhu-akhyê, klyêphú tahe pătũkyă suplyê dố ử cồma ná thòklyêphú yêtôbê tahe rò a plwô locuôkyă thòklyêphú yê.

³³ Mố kírê lĩbũhó akhênuô, Paulu kwĩthêzô tadũ lỏplĩ êthĩ ná a kie kiô khyêthyă lahyă. “Khỏnyărò thĩ thăklyă talá cồ shyélwĩthê cồhó, rò thĩethĩ nớhĩ tồcô~ to.

³⁴ Phũnuôrò, vă kwĩthêzô thĩ ná thĩ kiekiô lahyă sêtôcôcô. Thyáphú thĩ ki htwôprê lahyă nuô, thĩ loe lahyă sê. Khuluô prê tồbô dố thĩ khuklôlô prênuô a bè lamêkyănĩ tồbô~ to.” ³⁵ Paulu hétuô êthĩ phúyê rò, a phýení khómũ rò a hébwíhétaryê Cómarya dố êthĩ lỏplĩ a mêthênýê. Htuôrò a ibimũ khómũ rò a e lahyă.

³⁶ Phũnuôrò êthĩ thêplòshyô thêplòsô kăkhyê lỏkhyêthyă rò a ekuô lỏkhyêthyă sê pwô~ tồprê.

³⁷ Kayă o dố thòklyêdu akũ lỏ~ plĩ nuôma a o nyêzê ná thuôthyótôshyê ná prê thuôthyô. ³⁸ ử ekôôbă htuôlỏhó sê pwô~ tồprê rò thyáphú thòklyêdu ki phwĩhyă agnê nuô, êthĩ tătắkyălỏ buôkũlă tahe dố htyêdutavă akũ.

Thòklyêdu Phêpyékyă

³⁹ Bí mốlĩbũhó akhênuô, êthĩ myáhtye luôhó khòkhu tadũrò êthĩ cuôtuôttô bítê tồphotê nuô a thêgnê lahyă to. Manárò êthĩ myáhtye htyêdutavă a tanônuô otôphô akhu-akhyê, êthĩ ki cuôtuôcyă bínuô hênuôma, a thêzũcuô báokuô lahyă a thòklyêdu bínuô. ⁴⁰ Phũnuô akhu-akhyê êthĩ pătũkyă suplyê dố ử cồklôma ná lỏ lême-okuô thòklyêdu yênuôtahe htuôrò a plwô lacú tắkyă lỏ lỏyêtahe dố htyêdutavăkũ. Tồphuôtuô êthĩ ilyêkyă suplyê dố ử cồklôma ná lêpê thòklyêdu nuôtahe. Htuôrò êthĩ cồtadyăhtya ikêbadu dố thòklyêdu nyêhyă tồkyê rò êthĩ plwôhtôcuô ná kélathê dố

htyêhtũ tồkyê. ⁴¹ Manárò thòklyêdu htya-otyă dố hethòkhu tồpho. Thòklyêdu akhuklô sáma nyétaklô cồ rò a kazuô pépăto. Dố thòklyêdu aipê tồkyênuô, htyêháhó plyăshyô talwósũlũ rò a phêkyăhó.

⁴² Păma lỏ~ kayă dố ử dốtã êthĩ dố htòkũ yêtahe izôhte lỏ dố khòkhu rò hteklyă plêcuôkyă lỏ he, klyêphú tahe a tanê rò, êthĩ dyalyă lahyă hó athêplò ná a ki mêtýêkyă lỏ êthĩ. ⁴³ Manárò klyêtôzê a khuklôyê a thêzũ mészplê Paulu akhu-akhyê, hé dídyătătũ klyêphú tahe ná a ki mêtýê tă êthĩ tồprê~ tằmê. Phũnuô akhu-akhyê a hétã angố ná kayă dố a izôcyă htyê tahenuô pătã rêlômô dố htyêkũnuô rò izôhtêrêmô dố khòkhu nuô. ⁴⁴ Kayă dố a okyă tahenuô, sidýaní thòbye tahe, mátorò sidýaní lahyă thòklyêdu phê khakĩkhăkwo yêtahe rò krwô izôhte kuô lahyă. Rò êthĩ mệ lỏ lahyă phú a hé nuôrò êthĩ htetuô ryáryádêdê lỏplĩ dố khòkhu pwô~ tồprê.

Cuôtuô Dố Malta Klú

28 Bí pè htyatuô ryáryádêdê htuôdố khòkhu akhênuô, ử héluô pè pè ná klú nuôtôklú ma ử é ná Malta klú. ² Kayă o bí klúlô tahenuô, a meryă nyacó pè. Kêcũ hyă rò kêrô nyacó pè akhu-akhyê, êthĩ uôkyămi rò a éiswĩ lahyă pè mi. ³ Paulu cuô ihtêkă kru tồhtê rò a kă isũnuô dố mikũ akhênuô, mi thêhtya kũ rúthĩ tồbô rò a hte iphuô Paulu rò a oícũ lỏlôma dố lủ takhu-lô. ⁴ Kayă klúkhuphú bínuô tahe myáhtye rú ícũlỏlôma dố Paulu takhulô rò a hé nĩdyê khyêlũ tồprê ná tồprê phúyê, “Kayă yêtôprêma prêmêtýê kayă prê. A siplê ná têtýê dố htyêdutavăkũ tadũrò Byacê dố ử é ná têtôttê yêtôprê dya ohtwôprê pã lủ to.” ⁵ Manárò Paulu tasĩ tãnuôkyă rú dố mikũ, rò a mệ lủ tồcô~ to. ⁶ Êthĩ opô myă lahyă ná Paulu klyá nệ zăhyă nyă pã hó. Êthĩ opô nyêlăhó tadũrò a myáhtye aryă htya lủ tồcô~ to akhu-akhyê, êthĩ tanê khòkyă Paulu ná è ma cồmarya aphú tồprêprê nyă hó.

⁷ Khălê tavítavă phũ bínuôtôpho ma, klúbyacê Publio aprê o tồlê. Rò a êmosũ ryányacó pè, rò pè cuô htwô kuôkuô lủ sĩprê thuônyêthuôthê. ⁸ Publio apnê nêkũ rò a sêă lủhókũ akhu-akhyê a omyêo dố lêmekyêkhu prê. Rò Paulu nuô dố a hidókũ rò, a nuô kwícóbê pè lủ, rò a dyahtya atakhu dố lủlô rò a zasímê pè lủ. ⁹ Phũnuô akhu-akhyê, lỏ~ kayăwĩkayăšê o bí klúkhú nuôtahe hyă zasímê kuô lahyă anê dố lủ. ¹⁰ Êthĩ dyêpludyêphê cồ pè shyêzũ tahe, rò bí pè sidýáhtya thòklyêdu akhênuô, êthĩ dyacuônĩ pè pè lêlêlô dố klyálo agnê tahe.

Paulu O Dố Klú Malta Rò Htecuô Dố Vĩ Roma

¹¹ Thuôlê bắhtuô dốkhyênuô, pè sidýáhtya vĩ Alexandria a thòklyêdu tồbê. Dố thòklyêdu akhuklô nyêhyănuô byacê đĩkryê azăzô o. Rò thòklyêdu yê a cuô okuô plũtuô dố kêrôkhê bí klú nuôtôklú alo. ¹² Pè

cuôtuđ đố vĩ Syracuse rò pẹ cuốo bínuô thuốnyẻ. ¹³ Pẹ o bínuô rò pẹ htecuố pọ đố vĩ Rhegio. Htuốrò đốkhyẻ tồnyẻnuô, kẹlathẻ duhyả đố cílyả tồkyẻ rò nyẻnyẻtồnyẻ nuô pẹ cuốtuđ đố vĩ Peteoli. ¹⁴ Pẹ myáhtyesủ ná prẻzủtẻphủ bínuô tahe, rò ẻthỉ ẻkỏyả kuốpọ pẹ bínuô thuốthyỏtồnyẻ. Pẹ okyả htuố bínuô rò pẹ htecuốkyả đố vĩ Roma. ¹⁵ Pẹ puốvyả prẻzủtẻphủ đố a o đố vĩ Roma akủ tahenuô, a nỉhuố lahyả pẻpẻpẻkyả rò a hyả myáhtyesủ tuố pẹ đố vĩ Appio klẻkủ nuô tahe, taheherò a hyả myáhtyesủ pẹ đố sỉprẻhi nuô thuốmẻ akủ. Bí Paulu myáhtye ẻthỉ akhẻnuô, a nỉhẻnỉre lả lủ rò a hẻbwichẻtaryẻ Cỏmarya.

Đố Vỉ Roma Akủ

¹⁶ Bí pẹ cuốtuđ đố vĩ Roma akủ akhẻnuô, ử nỏo nỉdyẻđủ Paulu rò ử cuốkhyảo pẻ lủ hitỏmẻ rò klyẻphủ tồprẻ opọ nỉdyẻ lủ.

¹⁷ Thuốthẻ bảhỏnuô, Paulu ẻplỏnỉ Judaphủ đố a htwố akhủkỏ bí vĩ Roma nuốtahe. Bí ẻthỉ hyảtuố lỏhỏ akhẻnuô, a hẻ ẻthỉ, “Vả puốvyả thỉ, tẻmẻ takhwỏ-takẻsủ pẻ myẻcỏ tahe bẻbẻ, mảtorỏ tẻ đố a khỏ ná pẻ lẻklỏlẻkhyả đố pẻ nỉbẻ đố pẻ muốphẻphyẻphủ đố nyẻnu tahe a o nuô bẻbẻ, vả mẻnỏ ná tỏcỏ to. Manárỏ ử pủ vả đố vĩ Jerusalem akủ rò ử dyẻtảkyả vả đố Romaphủ tahe a takhủkủ. ¹⁸ ẻthỉ sudyảcẻmyả htuốhỏ vả rò đốkhyẻnuô, ẻthỉ myáhtye vả tẻthủ đố atỏ ná bẻ tẻcỉrya thẻkyảnuô a o tỏcỏ to akhủ-akhyẻ, ẻthỉ thẻzủ plwỏkyả vả. ¹⁹ Manárỏ bí Judaphủ tahe htẻsủ tẻyẻ akhẻnuô, vả tỏbẻ nỏcỉrya vảnẻ ná Khwỉdu Caesare vả tanẻ phủnuô. Vả dya tẻthủ đố vả myẻcỏphủ alọ nuô a o ná tỏcỏ to. ²⁰ Đố tẻtẻtẻkyả yẻ akhủ-akhyẻrỏ, vả kwỉ kuố ẻthỉ đố a ki dyẻmyáhtye hẻbẻkuố tẻ ná thỉ. Kihẻlakỏma đố thỉ mảhỏ Judaphủ yẻtahe a tẻmyásủ akhủ-akhyẻrỏ ử bẻ cỏklỏmakyả vả ná suplyẻtỏhtẻ yẻ hỏ.”

²¹ Rỏ ẻthỉ hẻsủ lủ, “Pẻ nỉbẻnỏ ná li o đố Judakẻ hyả rò a hẻsỏ pẻ pẻ ná nẻrỉnẻkyả nuô a o tỏba to. Pẻ puốvyả Judaphủ đố a hyả bíyẻ tahenuô, a hẻnỏ pẻ ná pẻ ná nẻ mẻthủmẻplátẻ ari-akỏyả tồprẻ to. ²² Manárỏ pẻ thẻzủ nỉhuố kuốđủ nẻ tẻmyáhtye ná nẻ tẻtẻnẻ tahe prẻ,

mẻtẻhẻrỏ, pẻ thẻgnẻ ná kayả bítẻ- tồphỏ bẻbẻ a hẻ takhwỏtakẻ lỏplỉ kayả yẻtỏmủ.”

²³ Phủnuôrỏ ẻthỉ hẻo lủ mỏnyẻmỏthẻ đố a ki myáhtye tẻsủ khyẻthyả ná Paulu rò bí ẻthỉ hẻo lủ nuốtồnyẻnuô, Judaphủ tahe hyả lahyả bí Paulu o nỉdyẻ hi nuốtỏmẻ akủ, rò ẻthỉ hyảrỏ ẻklỏlỏ cỏ ná đố arẻkhẻ nuốtỏhủ cỏ. Rỏ Paulu cáhtya hẻsỏđỏnyảlủ pẻ ẻthỉ ná Cỏmarya ahtẻyẻakẻ ari-akỏyả rò a khyả nỉdyẻ athẻyẻ đố mỏlỉ tuố cỏ đố mỏkhỉ cỏ. Thyáphủ ẻthỉ ki zủ Jesủ ari-akỏyả yẻagnẻnuôrỏ, a yácủ hẻsỏthẻgnẻplỏ pẻ ẻthỉ ná Mosẻ a tẻthỏyỏtẻthya nuốtahe ná prẻprỏ hẻone nuốtahe. ²⁴ Tahehe rò a zủ lahyả ná Paulu hẻ yẻtahe nuốma a mảlakỏ cỏ, manárỏ tahehenuô a zủ to. ²⁵ Bí ẻthỉ thẻplỏ lủkhỏkhyẻlủ rò ẻthỉ htecuốkyả akhẻnuô, Paulu hẻbẻ ngỏ đốkhyẻlỏ tỏmủ, “Thẻ Sảsẻ Byacẻ hẻbẻ đỉtủ ná Prẻprỏ Isaiah rò a hẻsỏkyả pẻ muốphẻphyẻphủ đố nyẻnu tahe nuốma a tỏtủ cỏ. ²⁶ Rỏ a hẻ,

‘Cuố đố kayả yẻ tỏmẻyẻtỏcỏ a o rò hẻ ẻthỉ, “Thỉ nỉhuố htuố nỉhuố thyathyả cỏ tadủrỏ thỉ thẻgnẻplỏto. Thỉ myáhtuốhtuố myáthyảthyả cỏ tadủrỏ thỉ myáhtyeto.”

²⁷ Mẻtẻhẻrỏ kayả yẻtỏmẻyẻtỏcỏ nuô, a thẻzủ thẻgnẻ kuốnyả ử to. ẻthỉ mẻbỉ lahyả a khẻlẻkủ, htuốrỏ a mẻbỉ lahyả a mẻthẻplỏ. Kimảtỏma, ẻthỉ ki myáhtye kuố lahyả tẻ ná a mẻthẻplỏ, rò ẻthỉ ki nỉhuố kuố lahyả tẻ ná akhẻlẻ, ẻthỉ ki tanẻplỏ hyảkuố lahyả rò a ki tarỉ kảkhyẻtỏ lahyả anẻ đố vả o, rò vả ki zasỉmẻ khyẻ ẻthỉ.”[†] A hẻ phủnuô.

²⁸ Paulu hẻ pọ, “Phủnuô akhủ-akhyẻ thỉ tỏbẻ thẻgnẻ lahyả, Cỏmarya a tẻmẻlwỏhtẻkỏ ari-akỏyả nuô, ử ki thủcuốhỏ lủ đố Judaphủ mảto tahe a o hỏ, rò Judaphủ mảto tahe ki nỉđả lủ pả.” ²⁹ (Paulu hẻhtuố tẻ phủyẻ rò, Judaphủ tahe htecuốkyả rò ẻthỉ cuố kryảthẻkryỏo nỉdyẻ khyẻlủ.)^{††}

³⁰ Paulu o bí hi đố a cuố khyả okủnỉ yẻnuô nyẻna rò a ẻmỏsủ lỏ- kayả đố a hyả olẻ kuố lủ nuốtahe. ³¹ Paulu hẻsỏđỏnyả pẻ ử ná Cỏmarya ahtẻyẻakẻ ari-akỏyả, rò a ithỏyỏithyảtả pẻ ử ná Byacẻ Jesủ Krỉstu ari-akỏyả. Htuốrỏ a hẻbẻkhẻhẻbẻhẻ rò ử mẻtẻtủ ẻnuô a o tồprẻ to.

[†] 28:27 Isaia 6:9-10 ^{††} Ử rả o liphả đố akhẻshẻyẻlỏ tahe akủ nuố, taheherỏ limả 29 yẻnuô a opa to.

Roma

Tèhébé Ré Dó Nyě

Paulu răcuõ pẹ liyěnuõ dõ vỹ Roma prẹzũetẹ plómũphú tahe a o, li yěnuõma mậhõ a taritaryã dyerò one rẹ a tẹ-taze-one dõ a ki cuõolẽo kuõ vỹ Roma prẹzũetẹ plómũphú tahe pã ari-akyã prẹ. A tẹtaze-one maĩtẹ hẻrò a ki cuõ mẹtõkuõ tẹ ná Krístuphú bínuõtahe taplõtapyã pã, htuõpãrò èthĩ bínuõtahe ki mẹtwõ lũ dõ a ki cuõ plehyã pọ dõ Spain kẹ. Phú a thẻgnẻ Krístuphú a tẹzũtẹnyã ná Krístuphú tở ohtwõprẹ krwõ mẹkuõ tahenuõ, a rã hẻsoluõplõ pẻlõ ỹ. Paulu dyẻluõ pẻ ỹ Krístuphú a ohtwõprẹ ari-akyã tahe aklẻnuõ, liyẻtõba nuõma alõabã lỏũ hỏ.

Paulu hẻmõhẻyã Roma prẹzũetẹ plómũphú tahe rỏ a hẻsoluõ pẻ htuõ èthĩ ná a tẹkwĩcỏbẻ pẻ dõ èthĩgnẻ tahe htuõhỏ yẻtõphủrò a hẻluõ pẻ èthĩ ná tẹ dõ a thẻzũ rã liyẻ a khảshyẻkhảryã ari-akyã. Tẻritẻkyã a khảshyẻkhảryã ma mậhỏ "Cỏmarya dyacỏdyatẹ hỏ kayã tahe ná anẻ nĩdũ phẻtẻnuõ tẻthẻkrũmila yẻ dyẻluõhtyaluõ hỏ. Tẻcỏtẻtẹ yẻnuõma a cáhtyã ná tẻzũ rỏ a tadũ ná tẻzũ." (1:17)

Htuõrò Paulu hẻsoluõẻhtyapỏ tẻritẻkyã a khảshyẻkhảryã yẻ. Judaphú tahe bẻbẻ, Judaphú mậto tahe bẻbẻ, Cỏmarya lo mẹtỏmẹtẹ kạ lỏplĩ èthĩ pwỏ~ tỏprẻ, mẹtẻhẻrò kayã pwỏ~ tỏprẻ o thyỏlỏ lũ dõ tẻthủtẻora a taryẻshyosỏ aẻ prẻ. Dỏ prẻluhẻkhủphú zũe Krĩstu akhu-akhyẻrò Cỏmarya dyacỏdyatẹ hỏ èthĩ. Htuõrò Paulu hẻsoluõ pọ ná tẻohtwõprẻ athẻ dỏ pẻ nẻbẻ yẻnuõma mậ dỏ pẻ htwỏhtyã tẻtỏcỏ~ tuỏ ná Krĩstu hỏ akhu-akhyẻ prẻ, a hẻsoluõ pẻ pọ phủnuõ. Prẻzũetẻphủ tahenuõ, a nẻbẻ lahyã hỏ tẻpẻtẻdwỏ ná Cỏmarya hỏ, htuỏto tẻthủ ná tẻthẻyẻ a taryẻshyosỏ pủma èthĩ yẻnuõ, Cỏmarya a Thẻ Sẻsẻ plwỏhte palã cuỏ hỏ èthĩ hỏ. Bĩ Amậdu 5-8 akủnuõ, Paulu hẻsỏplỏ pẻ pọ ná Cỏmarya a tẻtaze myỏsủ one a tẻthẻyỏtẻthẻyã tahe ari-akyã ná Thẻ Sẻsẻ Byacẻ a tẻpẻtẻprẻyã shẻyosỏyẻ htulya taple pẻ ỹ tẻohtwõprẻ athẻ ari-akyã. Htuỏto Judaphú tahe agnẻ bẻbẻ, Judaphú mậto tahe agnẻ ná Cỏmarya taze-one pẻ lỏkryã~ ỹ pwỏ~ tỏprẻ phẻtẻnuõ, Paulu hẻsỏplỏ pẻ lỏ ỹ hỏ. Thyỏphủ kayã pwỏ~ tỏprẻ ki nẻbẻ đítủ kuỏ lahyã Cỏmarya abwĩdu-ataryẻhtủ dỏ Jesủ Krĩstu a o agnẻnuõrò, Judaphú tahe vỹkỏ yẻ Byacẻ Jesủ Krĩstu prẻ. A mẹ phủyẻnuõma Cỏmarya a tẻtaze-one prẻ. Manỏrò prẻrỏliyẻ zũe ná Judaphú tahenuõ, a vỹkỏ lỏ ná Byacẻ Jesủ to, a hẻplủkyã angỏ phủnuõ. Dỏkhyẻ tadũ rỏ Paulu rỏluõ pẻ ná Krĩstuphủ tahe tởbẻ ohtwõprẻ dya lahyã a thẻplỏthủohtyẻ phẻtẻ, htuỏto a lodulỏ~ ma bĩ èthĩ bỏthẻyỏbỏlỏ ná kayã dỏ aruõ tahe akhẻ, a tở dyẻluõ lahyã atẻmỏ phẻtẻnuõ, a rỏluõplỏ pẻ phủnuõ. A rỏluõ ná mẹ Cỏmarya a tẻphyẻtẻmẹ ari-akyã, htuõrò Krístuphủ tahe tởbẻ nẻdỏ khwĩcỏphỏyã dỏ a pỏhtẻyẻkẻ tahe angỏ, rỏ a tởbẻ mỏnẻ lũ mẹtwỏnẻ lũ tỏprẻ ná tỏprẻ. Rỏ a mẹtadủkyã alẻ yẻtõba ná a tẻhẻmỏhẻyã tahe ná a tẻthủthẻhtyã Cỏmarya tahe prẻ.

Tẻhébé tỏtỏ ná tỏtỏ

Tẻhébé rẻ dỏ nyẻ ná tẻritẻkyã akhảshyẻkhảryã tahe 1:1-17

Kayã pwỏ~ tỏprẻ lo tẻmẻlwỏhtekạ 1:18-3:20

Cỏmarya a tẻmẻlwỏhtekạ ỹ aklyỏaklỏ 3:21-4:25

Tẻohtwõprẻ athẻ dỏ Krĩstukủ 5:1-8:39

Cỏmarya a tẻtaze-one pẻ Israelphủ tahe 9:1-11:36

Krĩstuphủ a tẻdya thẻplỏthủohtyẻ 12:1-15:13

Tẻhébé tadủkyã dỏkhyẻ ná tẻhẻmỏhẻyã tahe 15:14-16:27

Paulu A Tẻhẻmỏhẻyã

1 Vả ma Paulu. Vả răcuõpẻ thĩ li yẻtõba. Vả ma Jesủ Krĩstu a prẻmẻtẻphủ tỏprẻ. A ẻ vả ná vả ki htwỏhtyã Prẻdỏnyỏphủ tỏprẻ, htuõrò a nwỏhtyã vả ná

vả ki hẻsỏdỏnyỏ pẻ ỹ ná Cỏmarya a tẻthẻkrũmila.

² Tẻthẻkrũmila yẻnuõ, Cỏmarya ólyã one nyẻlỏhỏ angỏ mủ~ nukhẻ ná aprẻprỏ tahe phủ a rỏone htuõhỏ dỏ lisẻsẻ akủnuõ. ³ Tẻthẻkrũmila yẻnuõma a mậhỏ aphủkhủ mậdủ pẻ Byacẻ Jesủ Krĩstu yẻ ari-akyã dỏ a

hyälyä klwo-ané phú prèlukayä yënuô tôprè hó, rò a hyä opacëlyä dö khwí Davi aklwíalyä akü yënuô tôprè hó. ⁴ Dó Thè Säsë Byacè akhu-akhyèrò bí Cómarya mehtwöprè kakhýè pè Byacè Jesù Krístu dö tètýè ná a tètprotèprya akhënuô, a dyéluô hó lü ná è ma Cómarya aphúkhü tôprè málakö hó. ⁵ Dó Krístu akhu-akhyèrò Cómarya dyétä pè a tètbitètaryè ná tètshuôkhè töryä dö pè ki htwöhtya Prèdönyäphú dö Krístu agnè. Thyáphú lö~ Judaphú máto tahe ki zúkanýakä kuöü Jesù, rò èthí ki níðäkuö Cómarya ngó agnënuòrò, a nõhtwöhtya pè pré. ⁶ Cómarya é ù dö ù ki htwöhtya Jesù Krístu akayä tahe aklënuô, thí ma thí onuöðtökuö bínuònuô hó.

⁷ Khöbóthyómö dö a o dö ví Roma akü thí, Cómarya mọ nídyé thí, htuöto a é hó thí dö thí ki htwöhtya akayä níðü hó.

Vä räcuö pélö thí liyëtöba. Pè Phë Cómarya ná pè Byacè Jesù Krístu ki dyédü thí tètbitètaryè ná tèt kacük-abé ní~.

Paulu Kwícóbë Rò A Hébwíhétaryè Cómarya

⁸ Dó Jesù Krístu akhu-akhyèrò, vä hébwíhétaryè rélö hó vä Cómarya dö thí lö~ plí agnè hó, mehtëhéro, thí tètzütenýä yënuô, ù níhuö löhö hekhu töba hó. ⁹ Bí vä kwícóbëhtya Cómarya akhënuô, vä thénëhtyabè thí pwö~ tôphuö có. Vä me málakö có phúyè nuöma Cómarya thégnè pré. Vä me löthulöthé pé lü tème ná vä tètönyä pé aphúkhü Byacè Jesù Krístu a tètthékürümila ari-akyä yè akhyè hó. ¹⁰ Vä kwícóbë nyë~ lähö Cómarya, a ki thèplòo ná vä ki cuöölè kuö thí kihèrò vä thézü cuöölè kuölä thí.

¹¹ Mehtëhéro thyáphú vä ki hyä dyé pékuö thí Cómarya a Thè Säsë ashyëzü yënuòrò, vä thézü hyä olè kuö lä thí. Cómarya a Thè Säsë ashyëzü ki dyëshyodyésöhtya dü thí thèplò ní~. ¹² Vä thézü hé phüté héro pè dyéhèdyére mecwölyè mecwökè khyëthyálü thí tètzü ná vä tètzü phúnuô töcöprè. ¹³ Puövyä thí~, vä thézü nõthégnè kuö thí ná vä tètaze-one dö vä ki hyä olè kuö thí pä ari-akyä yënuöma éphuö lähö. Maná rò tème díðòdídyä vä nuö a o tuöpä có khönyä yënuô có. Phú vä mehtuöhö dö Judaphú máto tahe aklënuô, thyáphú kayä o dö thíklè nuötahe ki htwöhtyakuö prèzüetèphú agnënuòrò, vä thézü hyä olè mecwö pé kuö kayä nuötahe pré.

¹⁴ Greek myécöphú tahe bèbè, Greek myécöphú mäto tahe bèbè, kayä tètthítèphé o bèbè, kayä tètthítèphé oto bèbè, tème lyabèhö vä dö vä kibè hésodönyä pé myécö pwö~ töcö ná tètthékürümila yéhö. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyè thí dö a o lahyä dö ví Roma akü yëta-henuô, vä thèplòshyö dönyä pékuö nyacó thí ná tètthékürümila yè ari-akyä có.

Tètthékürümila A Tètprotèprya

¹⁶ Dó tètthékürümila yè akhu-akhyè, vä thètarëto, mehtëhéro, lö~ kayä dö a züè tètthékürümila yëta-henuô, Cómarya mehwöhtekä lö èthí ná a tètprotèprya hó. A mehwöhtekä rélö Judaphú tahe, htuöto a mehwöhtekä kuöpö Judaphú máto tahe. ¹⁷ Cómarya dyacödyatè hó kayä tahe ná ané níðü phütënuô tètthékürümila yè dyéluöhtyaluö pé hó. Tècötètè yënuöma a cáhtya ná tètzü rò a tadü ná tètzü. Lisäsë hé, “Kayä dö Cómarya dyacödyatè è ná atèzü tahenuô, èthí ki níbè tètöhtwöprè athè málakö pä.” †

Kayä Mełöplí Tètthü Pwö~ Tôprè

¹⁸ Cómarya a tètthéplòdu oluöhtya dö mókhu. Rò a oluöhtya pé lö~ kayä dö a me tètthütèplá nuötahe ná kayä dö a me tètümýaricyä nuötahe. Dó èthí me tètümýaricyä tahe akhu-akhyèrò a nõ thégnè pä ù ná tètmatècö yënuô to hó. ¹⁹ Mehtëhéro èthí léthégnëcyä Cómarya ari-akyä nuö, a oluö líphó có dö èthígnè có, mehtëhéro Cómarya anébyacè níðü dyéluö láli pé có hó èthí có hó. ²⁰ Mehtëhéro cáhtya dö Cómarya byáyalü hekhu akhënuô, kayä tahe thégnèplö ryáryádèdè có ná Cómarya o ná a taryèproprya tacúprè có, htuöto èthí thégnè plöplü có ná è ma Cómarya a málakö tôprècö. Cómarya a taryèproprya tacúprè yëta-henuô ná è ma Cómarya málakö tôprè có yënuô, èthí myáhtyeyä to tadúro èthí thégnëcyä pré. Èthí yö myáhtye Cómarya byáyatèlyä tètýetahe akhu-akhyè, èthí thégnëcyä lahyä Cómarya ari-akyä yëtahe pré. Phúnuô akhu-akhyè, lö~ tèt dö èthí mehtuöhö tahenuô, èthí héhtöhélya cyä päto.

²¹ Èthí thégnèhö Cómarya tadúro èthí bezúbényä kuö lü phú Cómarya tôprè to. A hébwíhétaryè kuö lü toto. Phúnuòrò èthí atètane tahenuô, a htwöhtya lö tètöloöklö. Htuöto èthí atètane öloöklö yëta-henuô, tètthítèlö mebíkyä hó èthí hó. ²² Èthí hélya nídyé lahyä ané ná a tètthítèphé o, tadúro a htwö lahyä kayä uóyá pré. ²³ Èthí tö cóbëhtya Cómarya dö a o ná a taryèduhtü rò a thyëcyäto yëtöprè, maná rò a cuö cóbè taplédügnè prèzöprèkí dö ù byá ná takhu tahe. Èthí cóbè prèzöprèkí dö athyaná kayä dö a thyëcyä yënuötahe, mátorò athyaná htuphúzuöphú tahe, mátorò athyaná tètphütèlye tahe, tomaná athyaná rúplyä tahté tahe.

²⁴ Phúnuô akhu-akhyè, èthí thèplò thézü tètpatápatö mümyáricyä phütënuô, Cómarya plwömekyä èthí pré. Rò èthí me thètarè nídyé lö lü tôprè ná tôprè. ²⁵ A tö züè Cómarya a tètmatècö tadúro a htulya taplekyä rò a cuö züè níðü tètlahölahya. A tö cóbè shyëtöcö Cómarya rò a tö mepè prétü prè dö a byálya tèt yëtöprè atème prè tadúro a cuö cóbè rò mepè tuö tèt dö Cómarya

† 1:17 Habaku 2:4

byálya lǔ tahe ateme. Byacè yèôprènuô ù ki htuthéhtya dû lǔ acúcu ahtũtũ ní. Amèn.

²⁶ Dó èthí mephúnuô akhu-akhyè, Cómarya dyétàkyá èthí dô thwihtyè a tètèzúthélò dó a metarè mũmyá èthí yè a khadákũ. Prèmò tahe có bèbè, a víkyá aléklò bóthyó omyètò ná prèkhũ rò èthí ná èthí cuó bóthyó omyètò nídyé lǔ. ²⁷ Prèkhũ tahenuô bèbè a thyáphúnuôhó. Èthí víkyá aléklò omyètò ná prèmò tahe rò athwihtyè a tètèzú nuô a thézúcuó omyè tó nídyé khyédũ lǔ. Prèkhũ tahenuô a mē thétarè nídyé khyédũ lǔ tōprè ná tōprè. Dó èthí metèthútèora phúyè akhu-akhyè, Cómarya ki cirya hó èthí phú a kò ná èthĩnuô hó.

²⁸ Htuôto èthí thègnè htuôhó Cómarya ari-akya tadúro, a phyésũ lahyá to, a dya tètôcô- to akhu-akhyè, Cómarya nõpõkyá èthí ná èthí atètane mũmyáricyá nídu tahe rò a plwõmē lahyá èthí ná tē dó a kò mēto nuôtahe hó. ²⁹ Èthí tēhtwõprè yènuô a lǔbã shuõshuõ có ná tètótētē to, tēmũmyáricyá, kǔvèkõpra enídyé dùgnè, htuôro a lǔbã có ná tètèkhwé ù, mēthyè kayá, vúũ, lahõlahya-e ù, thèkháthènte ù, dyámwihyèzõ ù. ³⁰ Htuôro èthí hépyé ùmwĩ, théhte Cómarya, isõibashyo, phyédu phyéhtyalõ nē, htuthé nídyé ané. Èthí pũtane éhtyapó klyá athè tahe dó a ki mē éhtya plehyá tēmũmyáricyá. Èthí nídá lahyá amũaphè ngó to. ³¹ Èthí ma kayá uóáyá kayá phuõhtyá, acó kuõ ná angó to. A tēmõní ùnuô, a oto, a thézõní ùnuô a oto. ³² Cómarya a tètèyótèthya hé ná kayá dó a ohtwõprè phúnuô tahe ma a kòthyè nuô a thègnè pré tadúro a mē plehyá tadúdúpó pré. Htuôto ù ki mēkuõ phúnuô hérò èthí thèplòmõ lahyá pré.

Cómarya A Tècirya Ma Akòabè, Acóatè

2 Khõbóthyó, nē ki hé ù, “Èthí nuõma kayá ryáto,” tadúro nē ma kayá ryáto thyáná èthĩthĩ pré. Nē cyáhé laplénĩ nènè ma anĩ to. Bí nē hé ná èthĩ ma kayácyè rò Cómarya tǔ cirya èthĩ akhènuô, nē cirya nídyédũ hó nènè, mētèhèro nē rò nē mē thyákuõ phúnuõnuô pré. ² Pè thègnè ná Cómarya ciryacó ciry-atè pré kayá dó a mē tètũ phúnuõtahe pré. ³ Manáro khõbóthyó, kayá mē tètũ phúnuô tahenuô, nē cuó pacyéishyé ní ù mētè? Nē nēbyacè nídu rò nē mē tètũ thyáná èthĩ nuô préprè. Phúnuõro, nē tane nídyé nènè ná nē ki siplé ná Cómarya a təciryá pã phúnuô è? ⁴ Cómarya ryá dó nèkhu bá- tē, a khyáthédõ pè nē bá- tē, a khyáthèplòhtũ pè nē bá- tē nuô, nē dyazũto è? Thyáphú nē ki zã nídu nènè agnènuõro, Cómarya yácũ dyéluõ pè nē atèmõ tètýá tahe dó nèkhu nuõma nē thègnè tātè to è?

⁵ Mētèhèro nē ma kayá khuklõpryèthèplõyõ nyacó tōprè, phúnuõro, shyè- Cómarya thèplõdu rò a ki ciry-atè cócótētē oluõhtyahó pã akhènuô, a ki thèplõ duklõ nē pã rò a ki cirya cyèlõklõ nē pã. ⁶ Cómarya ki dyé ù

tēmõníkhwókè pwõ- tōprè phú ù ohtwõprè mēhtuõhó tēnuô tahe pã. ⁷ Kayá tahehe nuô, a dyéluõ a tètèzú málakõ ná Cómarya ki htuthénĩ èthĩ pã, rò a ki mēlímètakhè èthĩ pã, htuôto a ki dyé èthí tètèwõprè dó a thyècyápato yènuô pã a myásũ lahyá phúnuõro èthí yácũ-yáre mē plehyá tadũ lahyá tètýá. Phúnuõro Cómarya ki dyé thèhtwõprè tacúprè yènuô ná kayá phúnuõtahe pã. ⁸ Manáro kayá dó a molyá nídyédũ ané nuõtahe, ná a víkyá tēmátècõ, rò a krwõmēkuõ tēmũmyáricyá tahenuô, Cómarya ki thèplõdu èthĩ pã rò a ki cirya èthĩ pã. ⁹ Lõ- kayá dó a mē tēmũmyá tahenuô, a khyábè tēpyátèsè ná tètúkètèkyá pã. Judaphú tahe ki khyábè rëlõ pã, htuõpãro Judaphú mato tahe ki khyábèkuõ no dókhyè pã. ¹⁰ Manáro Cómarya ki dyépè kayá dó a mē tètýá lǔ- plĩ nuõtahe, tètaryèdu taryèhtũ, tètututhénĩ lǔ ná tètèplõ kacúkabé pã. A ki dyé rëlõ Judaphú nuõtahe pã htuõpãro a ki dyéno Judaphú mato nuõtahe dó khyè pã. ¹¹ Mētèhèro Cómarya ki cirya thyálo pré lǔ pã. A myádu myápatĩ ù tōprè- to.

¹² Tètèyótèthya dó Cómarya nõãmáo Mosè tahenuô Judaphú mato tahe atè o kuõ to tadúro Cómarya ki cirya èthí tètũ pã. Judaphú dó a o ná tètèyótèthya yè-tahenuô bèbè, a yõ nídá lahyá Cómarya a tètèyótèthya to rò a mētũ lahyá tē akhu-akhyè, Cómarya ki cirya èthí pãpã. ¹³ Cómarya dyacódyatè prèlukayá ná a níhuõnó tètèyótèthya khukhyènuô mato. Cómarya dyacódyatè prèlukayá ná a krwõmēkuõ phú tètèyótèthya mekyá ngó nuõtahe pré. ¹⁴ Judaphú mato tahenuô a níbèkuõ Cómarya a tètèyótèthya to tadúro tō-phuõtõkhyanuô, èthí thèplõ léklõ tane tètètahenuô a thyákuõ phú tètèyótèthya hénuô a o tahe. Phúnuõro dó èthí athèplõkũ nuô a dyéluõ ná èthí thègnè tètýá ná tēmũmyá. Phúnuõro èthí nēbyacè nídu yènuô a htwõhtya pè hó èthí atètèyótèthya hó. ¹⁵ Èthí atèhèbèhésũ, a tètèhtõnyã thĩ tahenuô, a dyéluõ ná Cómarya a tètèyótèthya hébè lǔ dó a thèplõkũ. Èthí thèplõ dó a thègnè nídu tètýá ná tēmũmyá yènuô a hélõ nípédũ èthí. Èthí thèplõ a tètane yènuô, tōphuõ-phuõ a nèkakhýè nídyé khyèthýálũ ná a thũ, tōphuõ-phuõ rò a tǔ, a mē phúnuô. ¹⁶ Bí Cómarya dyétã a tètèprõtèprýa shyosõ dó Jesũ Krístu ki cirya ù lǔ- plĩ pã tōnyènuô, a ki thyá kuõdũ phúnuô pã. Bínuõakhèpã, lǔ- kayá a tètane dóuõdóbĩ tahenuô, Cómarya ki cirya lǔ èthí atèdóuõdóbĩ nuõtahe pã. Yéma tètèkrũmila dó vã dõnyã pè ù yènuõhó.

Judaphú Tahe Ná Tètèyótèthya

¹⁷ Nè dó a htwõ Judaphú yè kuõkelè-, nē hé nídyé nènè ná vã ma Judaphú tōprè vãhéto. Nè zũenĩ Mosè a tètèyótèthya rò nē tanenídyé nènè ná Cómarya mōnyacó nē vãhéto. Thĩ hébè htyamóhtyapho nídyé thĩnè, “Cómarya nwóhtya pè Judaphú dó pè ki htwõhtya nídu

akayã,“ vâhéto. ¹⁸ Cómarya thézú nõmę kryã~ nẹ maítenuô nẹ thégñé hó. Dõ ù ithyóhó nẹ ná tẹthyótẹthya tahe akhu-akhyẽ nẹ thégñé nwócyã béhó tẹđó a tóló ù tahe hó. ¹⁹ Nẹ tanę nidyé nẹnẹ ná nẹ ma kayã tôprẹ đõ a zúpẹ Judaphú mậto đõ athyáná kayã mệthèkhí tahe aklyá. Nẹ tanę nidyé nẹnẹ ná nẹ lĩhtya pẹ kayã o đõ tẹkhítẹlẹ yẹtahe agñé. ²⁰ Nẹ tanę nidyé nẹnẹ ná nẹ zúbé pẹ kayã uóáyáhtyáphuồ yẹtahe aklyá rò nẹ ithyóthyacyã pẹ kayã đõ athyáná pacẹ đõ a ónú pã yẹtahe, mẹtẹhéro tẹthyótẹthya zũklyázũklõ pẹ lỏ hó thĩ ná thĩ ki thégñé Cómarya ari-aklyá ná tẹmátẹcỏ tahe hó. ²¹ Nẹ ithyó pẹ ù vãi Mamẹtẹrò nẹ ithyólyã nidyé nẹnẹ to? Nẹ hẹsodõnyã pẹ ù ná ehuõehĩ tá ù tẹ tãmé ní~, nẹ hé phúnũo tadúro ma nẹ cuõ ehuõ có ùtẹ có ể? ²² Cuõthũ tá ùphũmẽ tãmé ní, nẹ hé phúnũo tadúro ma nẹ cuõthũ có ùphũmẽ có ể? Nẹ thẹzỏtheryã prẹzoprẹkĩ tadúro ma nẹ cuõphyéphe có Judaphú mậto tahe a tẹngũduprĩdu đõ a tẹlũtyã hỏkũ nuõtahe có ể? ²³ Nẹ phýé htyalỏhtyamỏ nĩnyacỏ nẹnẹ ná Cómarya dyétã nẹ atẹthyótẹthya tadúro đõ nẹ cũe nĩđã kuõũ tẹthyótẹthya to akhu-akhyẽrò, ma nẹ cuõ mẹ thétarẹ có hó Cómarya ể? ²⁴ “Đõ thĩ Judaphú tahe akhu-akhyẽrò Judaphú mậto tahe pacyéishyẽ lỏ hó Cómarya,” † lisãsẻkũ héphúnũo.

²⁵ Ki thĩ nĩđã tẹthyótẹthya hẻrò, thĩ dũtalípã †† nuõma a ngũduprĩdu lãvã. Manáro thĩ ki nĩđãto hẻrò đõ Cómarya a mệthenyẽ nuõ thĩ thyáprẹ ná kayã đõ a dũtalípã to nuõtahe prẹprẹ. ²⁶ Phúnũo rỏ ethĩ đõ a dũtalĩ kuõũ pháto tahenuõ ki a nĩđã tẹthyótẹthya hẻnuõma Cómarya dyathyã kuõ hó ethĩ phũ kayã đõ a dũtalípã nuõtahe hó. ²⁷ Phúnũorỏ Judaphú mậto tahe đõ a dũtalĩ kuõũ pháto yẹtahenuõ, ki a nĩđã Cómarya a tẹthyótẹthya hẻrò a ki zũtaryãtã dũ nẹ tẹthũ pã. Nẹ o ná tẹthyótẹthya rò nẹ dũtalĩ có phá bẻbẻ, nẹ yỏ nĩđã kuõũ tẹthyótẹthya to akhu-akhyẽ, a kizũkinẻtã nẹ tẹthũ pã.

²⁸ Ki hé lỏlỏngỏ hẻrò, đõ pẹ krwỏ ohtwỏprẹ kuõ phũ Judaphú alẻklỏ nuõtahe akhu-akhyẽrỏ pẹ htwỏhtya bẻcyã Judaphú a mặlakỏ tôprẹ~ to, htuõto Judaphú a mặlakỏ tôprẹ nuõma a dũtalĩ prẻtũ nẻklỏpházye nuõ mậto. ²⁹ Judaphú mặlakỏ tôprẹ nuõma a bẻ dũ athẻplỏ đõ a mặhỏ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ htulyã taplekỹã lũthẻplỏ yẻnuõ. Tẹthyótẹthya yẻnuõ a htulyã taplekỹã cyã lũthẻplỏ to. Prẻlukayã htuthẻhtya kuõ kayã đõ a dũ athẻplỏ nuõ tahe to tadúro Cómarya htuthẻhtya nidyé ethĩ.

† 2:24 Isaia 52:5 †† Tẹđũtalípã angỏlỏsã ma Judaphú tahe a tẻcỏbucỏbẻ alẻklỏ mẻmãmẻdyã tỏcỏ. Bĩ Judaphũ prẻkhũ tahe opacẻlyã bảhtyahỏ anyẻ lữĩthyỏ nuõ, Cómarya nõdũmãdũdyã a phũprẻkhũ tahe. Yẻma mậđũ Cómarya a tẻỏlyã a tẻmátẻdyã ná ethĩ tỏcỏ hó.

Cómarya Mẻphũ A Hẻnuõ Pwỏ~ Tôphuồ

3 Ki hé phúnũorỏ, htwỏ Judaphũ tôprẻnuõ abwĩtaryẻ oĩtẻ? Judaphũ a tẻđũtalípã yẻnuõma abwĩtaryẻ oẻ mặlakỏ có. Tẻđỏ abwĩtaryẻ olỏũ tỏcỏ nuõma mặhỏ Cómarya zũenĩ pẹ Judaphũ tahe akhu-akhyẽ, a hẻsolủ pẹ pẻngỏ đõ a thẻzũ hẻso pẹ ù nuõtahe hó.

³ Judaphũ tahehe ki có nidyé pã angỏ ná Cómarya to hẻrò, Cómarya a tẻỏlyã tahe ki taphũkyã lỏ pã ể? ⁴ A taphũkyã ná taki~ to. Prẻlukayã lỏ~ plĩ htwỏlỏ có kayã lahỏlahya có bẻbẻ, Cómarya có tadũpã nyã ná angỏ prẹ. Lisãsẻkũ hé,

“Prẻlukayã ki hé nẹ ná nẹ hẻbẻ bẻkhẻtẻ~ bẻbẻ atỏabẻ lỏ prẻ, ù pũkẻpũnẻ nẹ tẻthũ đõ nẹ mẻtẻtỏto bẻkhẻtẻ~ bẻbẻ nuõ, ù lacủkyã nẹ khẻlẻ prẻ.” ‡

⁵ Manáro pẹ Judaphũ a tẻcỏtẻtẻ to tahenuõ a ki dyẻlủ lĩphỏ có Cómarya a tẻcỏtẻtẻ kihẻrỏ pẹ kẻrẻ hẻdyẻ ẻ phứtẻ? Cómarya thẻplỏdu rò a ciryã pẻyẻ nuõma athũ prẻ, pẹ ki hé phúnũo ể? (Vã hẻbẻ phũ prẻlukayã lẻklỏ hẻnuõ prẻ.) ⁶ Ki héphúnũoma a tỏto. Cómarya mẻtẻyẻ ki a tỏto hẻrỏ a ki ciryatỏ ciryabẻcyã prẻlu hekhupũ phứtẻ pã? ⁷ Kayã tahehe ki kryãsủ, “Vã mẹ tẻcỏtẻtẻ to tahenuõ, a ki dyẻlủhtya Cómarya a tẻmátẻcỏ, htuõto a ki mẹ ẻhtyapỏ Cómarya a taryẻdu-taryẻhtũ kihẻrỏ, mamẹtẹrỏ a cuõ ciryatuỏ prẻoraphũ, phũ vãy mẻtẻ?” ⁸ ẻthĩ hẻyẻ a ki tỏ hẻrỏ, pẹ lohẻkuỏ, “Thyáphũ ù ki htuthẻhtya Cómarya ná a mẻtẻ nuõ a tỏprẻ agñenuõ, tarũ mẻ lahỹã tẻthũnuõ,” lohẻkuỏ phũyẻprẻkỏ. Kayã đõ a hé phúnũo tahema Cómarya ciryã lũ nuõ a tỏprẻ. Manáro kayã tahehenuõ a dyã lỏ vãzỏ ná vã ithyỏ ù phúnũo. Manáro vã ithyỏ ù phúnũo mậto.

Prẻlu Kayã Cỏtẻ Tôprẻ~ To

⁹ Phúnũorỏ, pẹ ki hé phứtẻ? Pẹ Judaphũ tahe ma pẻ ryáklỏ ná Judaphũ mậto tahe ể? Pẻ ryáklỏ ná taki~ to. Pẻ dyẻlủ htuỏhỏ ná Judaphũ bẻbẻ, Judaphũ mậto bẻbẻ ethĩ olỏplĩ prẻ đõ tẻthũtẻora a taryẻshyosỏ alẻ prẻ. ¹⁰ Lisãsẻkũ hé,

“Kayãcỏkayãtẻ o tôprẻ~ to. ¹¹ Kayã đõ a o ná tẻthẻkhuthẻgnẻ hẻnuõ bẻbẻ, kayã đõ a myápũ Cómarya tahe bẻbẻ, a o tôprẻ~ to. ¹² Kayã pwỏ~ tôprẻ cuõ taphỹkyã lỏhỏ ná Cómarya. ẻthĩ htwỏlỏhỏ kayã olỏok-lỏ pwỏ~ tôprẻ hó. Kayã đõ a mẻ tẻryã nuõ a opã tôprẻ~ to, bẻ tỏkũ tôprẻprẻ nuõ, a oto. ¹³ ẻthĩ tẻhẻbẻ tahenuõ, lẻthẻzỏtheryã thyácỏnã nẹ mẻmỏ luỏkũ rò a nuỏthỏ htelủ nuõ có. ẻthĩ pũ ilolahỏ ù ná a tẻhẻbẻhẻsủ tahe. ¹⁴ Athyánã rủthĩ iphuỏ ù rò aryã nuõ, ẻthĩ mẻpyẻmẻkyã lỏ ù ná a tẻhẻbẻ tahe. ¹⁴ ẻthĩ atẻhẻbẻhẻsủ tahenuõ, a lỏbã có ná tẻisỏiba. ẻthĩ hẻbẻ

‡ 3:4 Li Htuthẻhtya 51:4 †† 3:12 Li Htuthẻhtya 14:1-3, 53:1-3 †† 3:13 Li Htuthẻhtya 5:9 ††† 3:13 Li Htuthẻhtya 140:3

shuõshuõ ngõ dõ taklẽ nĩhuõ ãnuõ tahe cõ. ^{†15} Mẽthyẽ kayã põ~ kihèrò èthĩ cuõ tapluõtaplyẽ cõ. ¹⁶ Èthĩ cuõ bítẽ~ tõpho bèbè, a cuõ mẽpyémekyã ù, a cuõmẽ théplẽthẽzõ ù. ¹⁷ Tõ ohtwõprẽ krũklẽ pẽdwõkuõ ná ù phútẽnuõ, èthĩ thẽgnẽ kuõũ to. ^{††18} Tõbè thẽisẽ Cómãrya nuõ èthĩ tanẽ tuõkuõũ tõcõ~ to.” †

¹⁹ Pẽ thẽgnẽ ná lõ tẽthyótẽthya hẽso tahenuõ, a hẽ pẽ kayã dõ a nĩbè tẽthyótẽthya nuõtahe agnẽprẽ. Thyáphú pẽ ki hẽbè siplẽcyã nĩdyẽ pã tã pẽnẽ ná pẽ mẽ tẽthũ akhyẽyẽ tãmẽ nuõrò, Cómãrya dyẽtã pẽ pẽ tẽthyótẽthya yẽnuõ prẽ. Htuõto thyáphú Cómãrya ki ciryã lõ~ kayã o dõ hekhu yẽtõba pwõ~ tõprẽ pã nuõrò, a dyẽtã prẽ. ²⁰ Mẽtẽhèrò, dõ ù ohtwõprẽ krwõmekuõ tẽthyótẽthya akhu-akhyẽrò, ù htwõhtyacyã kayãcõkayãtẽ dõ Cómãrya a mètẽnẽyẽ nuõ a o tõprẽ~ to. Thyáphú pẽ ki thẽgnẽhyã nĩdyẽ pẽ tẽthũ rò Cómãrya dyẽtã pẽ prẽ.

Cómãrya Mẽcõmẽtẽ Kayã Tahe Ná Èthĩ Atẽzũtẽnỹã Akhyẽ

²¹ Manárò khõnyãyẽ, thyáphú prẽlukayã ki htwõhtya kayãcõkayãtẽ dõ Cómãrya a mètẽnẽyẽ nuõ, a mẽ khódũ klyã dõ aruõ tõbõ ná anẽ. Cómãrya aklyãyẽ nuõma dõ pẽ nĩdã cũe tẽthyótẽthya akhu-akhyẽ nuõ mato. Mosè ná prẽprõ tahe rãone htuõhõ dõ lisãsẽkũ mú~ nukhẽ pã cõ. ²² Kayã dõ a zũe ná Jesũ Krĩstu mẽhtuõ pẽhõ lũgnẽ tahenuõ, Cómãrya dya hõ lũ phũ kayãcõkayãtẽ nuõhõ. Yẽma klyã dõ Cómãrya mẽpẽ lõ~ kayã dõ a zũe Jesũ Krĩstu nuõtahe agnẽ hõ. Dõ Cómãrya a mètẽnẽyẽnuõ akhóakhye ná lũ tõprẽ~ to. ²³ Mẽtẽhèrò kayã pwõ~ tõprẽ mẽ tẽthũtẽora. A lũ tuõhtya htwóbẽ Cómãrya dyamá a taryẽdutyãhtũ yẽnuõ tõprẽ~ to. ²⁴ Cómãrya yõ thẽzõnĩ pẽ akhu-akhyẽ, a dyacõdyatẽ krãprẽ pẽ prẽ. Dõ Jesũ Krĩstu ihtakã hõ pẽ akhu-akhyẽ, pẽcõpõtẽ prẽ. ²⁵ Mẽtẽhèrò Cómãrya dyẽluõ lĩphõ cõ ná Krĩstu hyãlyã phyẽkyã pẽhõ pẽ tẽthũtẽplã dõ Cómãrya kírẽ ciryã pẽyẽ pã nuõ hõ. Dõ pẽ zũe Jesũ Krĩstu khyáthyẽ athẽ dõ hihtũlõ rò athwi htwõtã dõ pẽnẽ akhu-akhyẽ, Cómãrya dyacõdyatẽ hõ pẽ. Thyáphú Cómãrya ki dyẽ htyaluõ ná a mẽcõmẽtẽ tẽ agnẽnuõ, a nõhyã Jesũ Krĩstu hõ. Dõ nuõkhẽ ma, a khyáthẽdõ pẽ hekhu-phũ tahe a tẽthũ. A myã talwókyã èthĩ mẽ tẽthũ nuõtahe rò a ciryã èthĩ to. ²⁶ Manárò khõnyãyẽ a ki dyẽluõ ná a mẽ tẽyẽ atõ prẽ agnẽnuõ a nõhyã Jesũ ná a ki hyã khyáthyẽ dõ ù pwõ~ tõprẽ agnẽ. Phũnuõ akhu-akhyẽ, Cómãrya anẽ Byacè nĩdũ a dyẽluõ ná a mẽcõmẽtẽ prẽ, rò a dyacõdyatẽ kayã dõ a zũe Jesũ nuõtahe ná anẽ nĩdũ.

²⁷ Kihẽphũnuõrò, pẽ lẽphyẽhtyalõ nĩdyẽ pẽnẽ nuõ a o tõcõ~ to. Mẽtẽhèrò Cómãrya dyacõdyatẽ prẽlukayã ná a nĩdã cũe tẽthyótẽthya khukhyẽ nuõ mato.

† 3:14 Li Htuthẽhtya 10:7 †† 3:17 Isaia 59:7-8 † 3:18 Li Htuthẽhtya 36:1

Mãtõkhõnuõ, prẽlukayã yõ zũenĩ Krĩstu thyẽ pẽ dõ èthĩgnẽ akhu-akhyẽ, Cómãrya dyacõdyatẽ èthĩ prẽ.

²⁸ Mẽtẽhèrò prẽlukayã lũkrwõmẽ kuõ tẽthyótẽthya akhyẽ rò Cómãrya dyacõdyatẽ èthĩ phũnuõ mato. Dõ èthĩ zũenyãtẽ khukhyẽrò, a dyacõdyatẽ lũ prẽ. ²⁹ Cómãrya yẽnuõma Judaphũ a Cómãrya tũdũprẽ ẽ? Ma Judaphũ mato tahe a Cómãrya mãtõkuõ dũto ẽ? Cómãrya yẽnuõma Judaphũ mato tahe agnẽ~ ma amãmã. ³⁰ Mẽtẽhèrò Cómãrya oprẽ tõprẽ~ tuõ prẽ. Bí Judaphũ zũehõ Krĩstu akhẽnuõ, a ki dyacõdyatẽ lũ pã. Htuõto, bí Judaphũ mato tahe zũekuõ Krĩstu akhẽpãnuõma~, a dyacõdyatẽ kuõ èthĩ pãpã. ³¹ Cómãrya ki dyacõdyatẽ pẽ ná pẽ tẽzũtẽnỹã khukhyẽ prẽ kihèrò tẽthyótẽthya yẽtahe nuõma a taphũkyã lõhõ kõ? A taphũkyã to. Thĩ hé tã ná a taphũkyã tãmẽ, a lẽ mẽ shyohtyasõhtya klõlõ pã taplẽcõ, mẽtẽhèrò ki pẽ zũe Jesũ hẽnuõ pẽ lẽ nĩdã ryáhyã klõlõ pópõ tẽthyótẽthya cõ.

Cómãrya Dyacõdyatẽ Abraham Phútẽ

4 Kihẽphũnuõrò, pẽ Judaphũ tahe aphẽ Abraham yẽnuõlẽ, pẽ ki hé nĩdyẽ lũ phútẽ? Cómãrya dyacõdyatẽ prẽlukayã ná a tẽzũtẽnỹã prẽ phũnuõrò Abraham cuõmyãhtye thẽgnẽ nõ kuõũ tẽcõtõtẽ phútẽ?

² Cómãrya ki dyacõdyatẽ Abraham ná a mẽryã tẽ khukhyẽ kihèrò a ki phyẽhtyalõ nĩdyẽ anẽ ná a mẽ tẽryã yẽtahe khukhyẽ hẽnuõma anĩ prẽ. Manárò dõ Cómãrya a mètẽnẽyẽ nuõ, a phyẽhtyalõ ná tẽyẽtahe akhu-akhyẽ nuõ anĩ to. ³ Lisãsẽkũ hé, “Abraham zũe Cómãrya rò dõ atẽzũ akhu-akhyẽ, Cómãrya dyacõdyatẽ lũ prẽ.” ††

⁴ Kayã tõprẽprẽ ki cuõryã pẽ ùtẽ rò ù ki dyẽ lũ akhwóakè hẽnuõ, a nĩbè akhwóakè yẽnuõma a nĩbèkrã phũ shyẽzũnuõ mã takhyã~ to. A ryãtẽ rò a nĩbè akhwóakè prẽ. ⁵ Manárò kayã dõ a zũe nĩdyẽ kuõ a tẽmeryã yẽtahe to, rò a ki zũenĩ prẽ Cómãrya dõ a mẽcõmẽtẽ kã kayãcyẽ kayãricyã yẽ tõprẽ prẽ kihèrò, Cómãrya myãhtye lũ tẽzũyẽ rò a ki dyacõdyatẽ lũ ná anẽ nĩdũ pã. ⁶ Khwĩ Davi hé thyãkuõdũ phũnuõ dõ nuõkhẽ, kayã dõ a nĩbè tẽsõri tahe nuõma mãdũ kayã dõ Cómãrya dyacõdyatẽ èthĩ ná a tẽmeryãtẽ nuõtahe akhyẽ mato. ⁷ Khwĩ Davi hé,

“Kayã dõ Cómãrya plwõkyã hõ lũtẽthũ rò mẽbíkyã lõhõ lũtẽthũ tahenuõ, a nĩbèhõ tẽsõri hõ.

⁸ Kayã dõ Byacè rãmãrãdyã pã lũtẽthũ to tahenuõ, a nĩbèhõ tẽsõri hõ.” ††

⁹ Tẽsõri yẽnuõma nĩbẽcyã prẽtũ Judaphũ dõ a dútalíphã nuõtahe prẽ ẽ? A nĩbè tũ èthĩ mato. Judaphũ mato dõ a dútalí kuõũ phá to nuõtahe ma a opatõ kuõkuõ. Pẽ hẽhtuõdũhõ, dõ Abraham atẽzũ akhu-akhyẽ Cómãrya dyacõdyatẽ lũ. †††¹⁰ Ki mẽphũnuõ hẽrò

†† 4:3 Hekhuhtwõlũ 15:6 †† 4:8 Li Htuthẽhtya 32:1-2 ††† 4:9 Hekhuhtwõlũ 15:6

bí Cómarya dyacódyate Abraham akhěnuôma atô bíkhětê? Ma aré ná a dútalíphá nuô ề? Mátòrò anoklô ná nuô ề? Anoklô ná nuô mato, aréklô ná nuô. ¹¹ A dútalíphá nuôma ano dố khyê prê. Bí a dútalí tyahí phá to akhěnuô, dố atềzú akhu-akhyê Cómarya dyahô è phú kayăcókayăte tồprêhó, phúnuôrò a mêmámedyăkyă lủ ná tềdútalíphá phúnuô tôcô prê. Phúnuôrò kayă dố a dútalí kuố cồ phá to tadúro, a zúe Cómarya tahenuô, Abraham htwô pề lỏ kayă phúnuô tahe aphê hỏ. Phúnuô akhu-akhyê Cómarya dyacódyate kuốhỏ êthí hỏ. ¹² Htuôđnátò, pề Judaphú yê tahenuô, pề dútalí cồ phá tadúro pề ki thềlệhtyaní tềdútalíphá yê to tahenuô, Abraham ma a htwô kuốđú pềphêphê. Bí pềphê Abraham dútalí tyahí phá to khê a tềzútệnyă yěnuô, pề ki krwô myábủ kuốđú è.

Dố Tềzú Akhu-akhyê Nỉbê Cómarya A Tềólyă

¹³ Cómarya ólyă Abraham ná aklwíalyă tahe dố nuôkhê ná hekhu yêđbalô nuô, a ki htwôhtya êthítê pă. Manáro dố êthí cűe lủkrwô mekuố tềthyótệthya akhyê rò a ki htwôhtya êthítê pă, a ólyă lủ phúnuô mătò. Cómarya dyacódyate êthí ná a tềzútệnyă akhu-akhyê, a ólyă ná a ki dyé êthí pă prê. ¹⁴ Cómarya ki ólyă ná kayă dố a lủkrwômê kuố tềthyótệthya yêtahenuô a ki nỉbê Cómarya a tềólyă pă kihêrò tềzútệnyă yěnuô abwítaryê o pă to hỏ. Tềólyă yěnuô angólasá opă tôcôto hỏ. ¹⁵ Mếtêhêrò tềthyótệthya ma a mề duhtya Cómarya athêplò. Prêlu kayă lủbê tềthyótệthya pwô- tôphuố to akhu-akhyê, a mềduhtya Cómarya athêplò rò a ki cỉrya êthí pă. Tềthyótệthya ki oto nuô kayă tồprê- ma a cuốtalwô khêtalỵ tềthyótệthya to.

¹⁶ Phúnuôrò, pề nỉbêcyă Cómarya a tềólyă ná pề tềzú tôcô- tuố prê. Mếtêhêrò thyáphú pề ki nỉbê kuố tềyěnuô ná abwítaryê khukhyê túprê agněnuô, pề bê o ná tềzú. Htuốto, lỏ- Abraham aklwíalyă tahenuô a ki nỉbê lỏ tềólyă yê pă. Kayă dố a lủkrwômêkuố Judaphú a tềthyótệthya nuôtahe ki nỉbê túđú mătò, kayă dố a zúenyăe thyákuố ná Abraham nuôtahe ki nỉbê lỏkuố păpă. Abraham ma pề lỏ- plỉ aphê. ¹⁷ Lisăsêkủ héone, "Vă nỏhtwôhtya hỏ nệ ná myêcô tôplutôphê aphê hỏ." † È htwô pề pềphê dố Cómarya anyěhyă. Cómarya yêtồprê nuôma a mắhỏ pềphê Abraham zúenídyé nuôtồprê hỏ. È ma Cómarya dố a mềhtwồprê kạkhyê kayăthyê, htuốto a hétặ prê angó tômủ prê rò tề dố a o híto tahenuô a htwôhtya lỏplỉ cồ.

¹⁸ Cómarya hé Abraham, "Nề ki htwô myêcô tôplutôphê aphê pă. Nềklwínelyă ki oróoé thyácóná sê dố mỏlệ nuôtahe pă." Cómarya hé tềyěnuô alé htwôhtya pề dố Abraham ki phú oróoéhtya agněnuô azủ pătò tadúro a zúe opố myásủnỉ dố a ki htwôhtya. †††¹⁹ Abraham thềgnědyé ané ná ana ohỏ tôzê hỏ, a muốprê kỉrê thyêhỏ, htuốto amê Sara bẻbẻ, a sỏphú

† 4:17 Hekhuhtwólú 17:5 †† 4:18 Hekhuhtwólú 15:5

tadúro Abraham atềzú patí kalyă tộ to. ²⁰ Abraham zúe Cómarya a tềólyă yěnuô athêplò lủhtlủlyă taki- to. A tềzútệnyă nuô, taklyă ná a shyohtyasỏhtya rò a htwôthê hébwíhétaryệthya Cómarya. ²¹ Cómarya ki mề phú a ólyă nuôpă nuô, a zúe lỏthulỏthê cồ. ²² Abraham a tềzútệnyă yỏ ophúnuô akhu-akhyê, "Cómarya dya è phú kayăcókayăte tồprê." †²³ Rò tềhẻbẻ dố a hé, "Cómarya dya Abraham phú kayăcókayăte tồprê," yêtômủ nuôma, ừ rả pếtú Abraham tồprê agněnuô mătò. ²⁴ Tềhẻbẻ yêtômủ nuôma, pềgnẻ- ma a onuốtộ sảprê kuố cồ. Kỉ pề zúe ná Cómarya dố a mềhtwồprê kạkhyê pề Byacẻ Jesủ dố tềthyê yêtồprê hénuôma a ki dyakuố pề phú kayăcókayăte tahe pă. ²⁵ Dố pề tềthútềora akhu-akhyêrò Cómarya nỏmủthyê ừ ná a phứprêkhủ. Thyáphú a ki dyacódyate pề agněnuô, a mềhtwồprê kạkhyê hỏ lủ dố tềthyê hỏ.

Tềpềtềdwỏ Ná Tềthêkrủthêlỏ

5 Phúnuôrò Cómarya dyacódyate hỏ pề nắ pề tềzútệnyă akhyê hỏ. Rò pề opềodwỏ okrủoklẻ tộ khyệthýă hỏ ná Cómarya hỏ. Prềmề htwôhtya pề pề phúyěnuôma mắhỏ pề Byacẻ Jesủ Krítu hỏ. ² Dố pề zúe Byacẻ Jesủ Krítu akhu-akhyêrò, a nỏ ohtwồprê hỏ pề dố Cómarya abwítaryê akủ hỏ. Khỏnyăyẻ pề ohtwồprê kuốhỏ dố abwítaryê akủ hỏ. Rò pề thêkrủ myásủmyátủ kuố hỏ Cómarya a taryềdutaryệhtủ yěnuô hỏ. ³ Pề myásủ túprê yěnuô mătò, bí pề myáhtye ná tềcyệtềcủ, tềpyátẻsẻ akhẻ nuôbẻbẻ, pề thêkrủthêlỏlỏ prê, mếtêhêrò pề thềgnẻ ná tề yêta- henuô a dyé ềhtya pề pồ pề tềkhyăbẻ tềcyệtềcủ prê. ⁴ Tềkhyăbẻ tềcyệtềcủ nuô a dyé oểhtya tềmềtỏ Cómarya athêplò, tềmềtỏ Cómarya athêplò nuô, a dyé ohtwôhtya épố tềmyásủ. ⁵ Bí pề myásủ ná Cómarya ki mềpề pề akhěnuô, pề thềplỏpyẻ to, mếtêhêrò, bí Cómarya dyẻtặ pề Thẻ Sẻsẻ Byacẻ akhěnuô, a klỏlyă lyályă pềhỏ pề atềmồ dố pề thềplỏkủ hỏ.

⁶ Mếtêhêrò, bí pề mềcwỏ lyăbẻ cyă nỉdyẻ pă pẻnẻ to akhěnuô, Jesủ Krítu hyăkhyáthyê tỏshuốtỏkhẻ pề kayăcyẻ kayăcủ tahe agnẻ. ⁷ Kayă tồprê ki khyáthyê pề kayăcókayăte agnẻ tồprê hénuôma, akya nyacỏ. Manáro kayăryă mắlakỏ tồprê agnẻ hénuô, taryă- ma prê khyáthyẻbủ dố agnẻ nuôma a o prê kỏle. ⁸ Manáro Cómarya mồ cồ pề bá- tẻ hẻrò, bí pề htwồpă cồ prềmềtềthủ tềoraphú akhẻ pă cồ nuôrò, Krítu hyăkhyáthyê athẻ dố pềgnẻ. Yẻma Cómarya dyềluốhỏ pề ná atềmồ pề hỏ.

⁹ Pề htwồhỏ kayăcókayăte dố Cómarya a mềthẻnyẻ ná Krítu athwi khukhyẻ hỏ. Phúnuôrò Krítu ki mềl- wỏhtekạ mắlakỏ cồ pề ná Cómarya a tềcỉrya yěnuô pă. ¹⁰ Dố arẻkhẻ nuôma, pề htwô kayă dố a thềhte Cómarya tahe. Dố aphủkhủ khyáthyẻ athẻ dố pềgnẻ akhu-akhyẻ, a mề krủklẻ kạkhyẻ khyệthýă hỏ pề hỏ.

‡ 4:22 Hekhuhtwólú 15:6

Khönyáyě pè htwöhhó akhö bóthyó hó. Pè thégně tặặ cớhó ná pè siplébé pré ná aphúkhũ a tặohtwöprè akhyè pré. ¹¹ Pè lặthékrũthélló nuô a o túyẽnuô mặto. Dố Byacè Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò pè thékrũthélló bóthyónĩ hó ná Cómarya hó. Prè dố a mẹ khöbóthyó kặkhỹ pè khyèthyá pè ná Cómarya ma Jesũ Krĩstu yẽnuô hó.

Tặthyè Ná Adam, Tặtwöprè Ná Krĩstu

¹² Mặphúnuôrò, dố kayá tồprè nĩdặ Cómarya angố to akhu-akhyèrò, kayá pwặ- tồprè mặlố hó tặthũ hó. Tặthútặora yè a dyèhtwöhtya hó tặthyè hó. Phúnuôrò dố tặthútặora yè akhu-akhyèrò, kayá pwặ- tồprè myáhtye sítòbè lố ná tặthyè hó. ¹³ Prèlu kayá mặrẻklố tặthũ ná Cómarya dyélyặ tặthyótặthya yẽnuô. Manáro ki tặthyótặthya oto hénuô Cómarya ciryá ná kayá tặthũ to. ¹⁴ Cáhtya bí Adam nĩdặ Cómarya angố to ahtũkhẽnuô, rò a tuợhyặ dố Mosè ahtũkhẽ nuô, kayá lố- plĩ bệthyẻlố. Kayá nuôtahe ma, a mặthũkuố phứ Adam mặthũ nuô mặto tadúró èthĩ bệthyẻ kuốlố pré. Adam ma athyáná Krĩstu dố a kírẻ hyặặ nuôtồprè hó.

¹⁵ Manáro Cómarya a tặdyétặ krặ shyẻzủ yẽnuô ná Adam mặtặthũ yẻnyẻcồ nuôma a thyalũ to. Mặtẻhẻrò, dố kayá tồprè nĩdặ Cómarya angố to akhu-akhyèrò, kayá bẻ thyẻ ényacố. Manáro Cómarya abwíataryẻ nuô adulố klốpặ cớ ná nuô cớ. Htuốto shyẻzủ nĩkrặ dố a hyặ dố kayá aruô tồprè a o ma mặhố Jesũ Krĩstu yẽnuôhó. Dố è abwíataryẻ khukhyẻrò, a dyẻ tặpồtặpẻ é pẻ nyacố ửẻ prẻ cớ. ¹⁶ Vặ ki hẻpồ khyèthyá, Cómarya a tặdyẻkrặ shyẻzủ yẽnuô, ná kayá tồprè mặtặthũ nuôma a thyalũ to. Bí a mặhố tặthũ akhẽnuô, Cómarya ciryáhố lủ phứ kayá dố a mặthủmẻplặ tặ tồprẻnuô tadúró bí kayá mẻẻhố tặthũ akhẽnuô, Cómarya dyẻkrặ pẻ èthĩ ná abwíataryẻ ashyẻzủyẻ akhu-akhyẻ, a dy-acốdyate hó èthĩ hó. ¹⁷ Dố prẻkhũ Adam mẹ tặthútặplặ akhu-akhyẻ kayá lố- plĩ bệthyẻ nuôma atố prẻ. Manáro kayá dố a thẻplồo phẻyẻsủ Cómarya dyẻ lủ ná abwídu taryẻhtũ yẽnuô ná a dyẻkrặ lủ tặcồtặtẻ ashyẻzủ yẻtahenuô, a ki ohtwöprẻ lacủlahtũ kuố ná Jesũ Krĩstu pặ, htuốto a ki pố tặkuố tẻ ná Jesũ Krĩstu pặ. Mặtẻhẻrò kayá tồprẻ dố a mặ Krĩstu yẽnuô, a mẻpẻ htuốhố tẻ dố pẻgnẻ hó.

¹⁸ Phúnuôrò kayá tồprẻ mặhố Adam yẻ mặthútẻ tồcồ akhu-akhyẻ Cómarya ciryáhố kayá pwặ- tồprẻ hó. Phúnuôhố, kayá tồprẻ dố a mặhố Jesũ Krĩstu yẻ a mẻhố tặcồtặtẻ tồcồ akhu-akhyẻ, Cómarya dyacốdyate lốhố kayá pwặ- tồprẻ hó, rò èthĩ ki nẻbẻ lahyặ thẻhtwöprẻ tacủprẻ pặ. ¹⁹ Mặtẻhẻrò dố kayá tồprẻ nĩdặ Cómarya angố to akhu-akhyẻ, kayá pwặ- tồprẻ htwöllố hó tặthútặora a phứmồphúkhũ tahe hó. Manáro dố kayá tồprẻ nĩdặ Cómarya angố akhu-akhyẻ, Cómarya dyacốdyate lốhố kayá pwặ- tồprẻ hó.

²⁰ Thyáphủ kayá lố- plĩ ki thẻgnẻ ná èthĩ mặthũ ényacố agnẻnuô, Cómarya dyẻtặpẻ hó èthĩ tặthyótặthya yẽnuô hó. Manáro bí èthĩ mặtặthũ éhtya ná éhtya akhẽnuô, Cómarya a tặbwítặtaryẻ yẻ a lé oẻhtya ná oẻhtyahtya cớ. ²¹ Mặphúnuôrò, phứ tặthútặora pốtarínĩ lố kayá lố- plĩ rò a nỏohtwöhtya hó tặthyẻ akhỏnuô, khönyáyẻ thyáphủ pẻ ki nẻbẻ dítủkuố thẻhtwöprẻ tacủprẻ dố pẻ Byacè Jesũ Krĩstu a o rò, Cómarya abwíataryẻ pốtarĩ nẻdyẻ kuố hó pẻ ná tặcồtặtẻ hó.

Dố Jesũ Krĩstu Akhu-akhyẻrò Pẻ Ohtwöprẻ

6 Ki mặphúnuô hẻrò, pẻ ki hé phứtẻ? Thyáphủ Cómarya abwíataryẻ ki oẻhtya ná éhtya agnẻnuôrò, pẻ tồbẻ mẹ plehyặ lặpồ tặthũ ẻ? ² Phúnuô mặto. Pẻ ma athyáná kayá dố a thyẻ rò a mẹ plehyặ cyặpặ tặthũ to yẽnuô tồprẻ hó. Phúnuôrò pẻ cuố ohtwöprẻ mẹ plehyặ cyặpặ tặthũ phứtẻ? ³ Toròma, thĩ sỏtapặ nyặ hó ẻ? Bí pẻ lố- plĩ plwố pẻnẻ ná htyẻ akhẻ nuôma pẻ dyẻluố hó ná pẻ htwöhtya tồcồ- tuố hó ná Jesũ Krĩstu hó, rò pẻ thyẻ tặkuố hó ná lủ nuôma thĩ thẻgnẻ prẻ vặhẻto? ⁴ Phúnuô akhu-akhyẻ bí pẻ plwốhtyẻ akhẽnuô, a thyáhố ná pẻ thyẻ tặkuố hó ná Krĩstu hó, rò ử ilố tặtặkuố hó pẻ ná Krĩstu dố luốkũ hó. Dố pẻ Phẻ Cómarya a tặtaryẻduhtũ prỏprựặ akhu-akhyẻ, phứ a mặtwöprẻ kặkhỹ khyèthyá Krĩstu dố tặthyẻ akủnuô, a ki dyẻ ohtwöprẻ kuố pẻ yẻtahe ná tặtwöprẻ athẻ pặ.

⁵ Ki pẻ thyẻ tặkuố hó ná Krĩstu dố atặthyẻ akủhố ki- hẻrò pẻ ki thyẻ ihtòkặkhỹ tặtẻ tặkuố cớ ná è dố atặthyẻ ihtòhtwöprẻ kặkhỹ akủ pặ. ⁶ Mặtẻhẻrò, thyáphủ tặthũ a tẻprồtẻprựặ ashyo-asỏ yẻ ki pốtarĩ pặ tặ pẻ tặmẻ, htuốto thyáphủ pẻ ki htwố pặ tặthũ acủ tặmẻnuô, thĩ thẻgnẻhố ná pẻ tặohtwöprẻ alyẻ yẽnuô, Cómarya mủthyẻhtya tặkuố htuốhố ná Krĩstu hó. ⁷ Mặtẻhẻrò, bí kayá tồprẻprẻ thyẻ akhẽnuô, tặthũ a tẻprồtẻprựặ shyosỏyẻ pốtarĩ cyặpặ lủ to hó.

⁸ Pẻ thyẻ tặkuố ná Krĩstu akhu-akhyẻ, pẻ zủe ná pẻ ohtwöprẻ tặkuố ná è hó. ⁹ Mặtẻhẻrò pẻ thẻgnẻ ná Krĩstu ihtòkặkhỹ dố tặthyẻ rò a thyẻcyặ pặtohố. Tặthyẻmuốphẻ pốtarĩ cyặpặ lủ to hó. ¹⁰ Dố a thyẻ akhu-akhyẻ, tặthũ a tẻprồtẻprựặ shyosỏ lacủ lốhố lủkhặlẻ hó. A thyẻ tồphuốprẻ rò ahtuốaplủ lốhố, a lothyẻ pặtohố. Manáro khönyáyẻ a htwöprẻ rò a ohtwöprẻ pẻ dố Cómarya agnẻ hó.

¹¹ Thyánánuôhố, thĩ tồkò hẻlyặnĩ lahyặ thẻnẻ, tặthũ atẻ tahenuô, pẻ bẻdyakyặ è phứ kayáthyẻ dố a mẻcyặpặ tặthũ to nuô. Manáro thĩ ná Jesũ Krĩstu ma thĩ htwöhtyahố lủ tẻ tồcồ- tuố hó akhu-akhyẻ thĩ tồbẻ ohtwöprẻ mẻlẻ mặtặkhẻhtya lahyặ Cómarya.

¹² Phúnuôrò, thyáphủ thĩ ki krwỏmẻ kuố pặ tặ tặthẻzủ patápatỏ mủmyặ tahe tặmẻnuô, nỏpỏnẻ pặ tặ thẻ nẻk-lố dố a thyẻcyặ yẽnuô ná tặthũ yẽnuô tặmẻ nẻ. ¹³ Dyẻ

tả thí nêklô akrûakrô yênuô dô tèmũmyáricyá ki nồ lủ ná a takuôtabê dô lêmê têtthú tahe agnênuô tãmé ní~. Cómarya dyéhô nê têtôhtwôprê athê akhu-akhyê, dyé lahyã thí nêklô yênuô dô a o nuô. Dyétã lỏ thí nêklô akrûakrô yêtahe lỏ~ plỉ dô Cómarya a o nuô, rò phú thí nồ takuôtabê nuô, nồ lahyã thí nêklô krûkrô yênuô dô thí lêmê têtôhtwôprê agnê ní~. ¹⁴ Thí ohtwôprê dô têtthýótêthya alê mã pãtohó, thí ohtwôprê hó dô Cómarya abwíataryê alê hó. Phúnuôrò têtthú yênuô a htwô pã thíbyacê mãpãtohó.

Têtôhtwôprê Acủ Tahe

¹⁵ Phúnuôrò pè ki opã dô têtthýótêthya alê to hó, pè ohó dô têtbwítetaryê alê hó kihêrò, khõnyáyê pè mêtêthú ma aní prê kỏ? Phúnuô mạto. ¹⁶ Thí thêgnênôto ề? Bí thí dyélya hó thĩnê dô kayã tôprêprê a takhukũ rò thí ki htwô hó lủcủ akhênuô, thí nỉdã ứruô angỏ ma a nỉpãto hó. Thí bẻ nỉdã prétủ angỏ prê, vãhétỏ? Phúnuôrò bí thí htwô têtthú acủ akhênuô, a ki thũcuỏkyã thí dô têtthýê pã. Manárò thí ki nỉdã Cómarya angỏ hêrò a ki nồohtwôprê thí dô thí ki mêtỏ lủ thêplỏ pã. ¹⁷ Vã hébwíhétaryê Cómarya, mêtêhêrò, dô nuôkhê thí htwôhó htuôhó têtthú acủ tôphuỏ tadúrò khõnyáyê thí nỉdã lỏthulỏthê hó Cómarya a têtthýó athê dô thí nỉbẻ yênuôtahe hó. ¹⁸ Cómarya ilyê plwỏhtecuỏkyã hó thí ná têtthútêora acủ yênuô hó. Khõnyáyê thí htwôhó têtôhtwôprê acủ hó.

¹⁹ Vã hébẻ pè thí ná mỏhêmỏỉ a têtêbẻ tahe, mêtêhêrò thí ma prêlu hekhuphủ rò, thí thêgnêplỏzủ kuỏủ Cómarya a têttahe to akhu-akhyê, vã hébẻ pè thí phúnuô prê. Dỏ nuôkhê ma thí nồhtwô thí nêklô akrûakrô yêtahe ná thíbyacê dô a mũmyáricyá nuôtahe acủ, thí nồmẻ êthỉ ná têtpatápatỏ mũmyáricyá tahe rò thí mêtủmẻplá lỏ Cómarya a têtthýótêthya pwỏtỏcỏ. Phúnuôrò khõnyáyê thí nêklô krûkrô yêtahe nuô nồhtwô ke è ná Byacê dô aryá yêtỏprê acủ yênuô ní~. Thyáphủ thí ki htwỏhtya kayãsã sẻ agnênuôrò, nồhtwỏhtya mỏ thí nêklô krûkrô yêtahe ná têtôhtwôprê yê acủ yênuô ní~. ²⁰ Bí thí htwô têtthútêora acủ akhênuô, têtôhtwôprê abyacê pỏ nỉdyê kuỏ thí to.

²¹ Bínuôkhê nẻ nỉbẻ kuỏủ têtwtỏtẻyá tỏcỏ~ to. Dỏ nẻ mẻ phúnuô akhu-akhyê, khõnyárò thí tanẻ thétarẻ nỉdyê hó thĩnê hó. Tẻmẻ phúnuôtahe ma a thũcuỏ ừ dô têtthýê tacủprê akhãlẻ prê. ²² Manárò khõnyáyê Cómarya ilyê plwỏhtecuỏkyã hó thí dô têtthútêora acủ hó. Rỏ thí htwỏhó Cómarya acủ dô athê tahe hó. Dỏ thí htwỏhó phúyẻ akhu-akhyê, a nỉbwínítaryê dô thígnẻ ma mãhỏ a thũcuỏ thí dô têtôhtwôprê sẻ sẻ a klyáđêkủ yênuô hó. Rỏ dô pẻ ohtwôprê sẻ sẻ hó akhu-akhyê, a nỉbwí hó dô thígnẻ ma mãhỏ thí nỉbẻ thêhtwôprê tacủprê yênuô hó. ²³ Mêtêhêrò, têtthú akhwỏakẻ ma têtthýê. Manárò têtbwítetaryê ashyẻzủ dô Cómarya

dyétãkrã pẻ yênuôma mãhỏ thêhtwôprê tacủprê dô pẻ Byacê Jesủ Krítu akủ yênuôhỏ.

Têkhỏmẻkhỏmả Alẻmyábủ

7 Puỏvyá thí~, lỏ~ thí yêtahe nuô thí yỏ thêgnẻ htuỏlỏhỏ têtthýótêthya akhu-akhyê, tẻ dô vã kớẻ hé pẻ thí yêtahe nuô, thí thêgnẻ tặẻ htuỏ lỏđủhỏ. Kayã tôprê ki thýẻ híto nuô, têtthýótêthya tahe pỏ tadủ nỉdyẻ pã lủ prê. ² Hẻkuỏẻẻ byehỏ, prẻmỏ dô a khỏmẻ htuỏhỏ tôprẻnuô, têtthýótêthya pủma nỉdyẻlủ, avẻ ki thýẻ híto nuô a bẻ okyãnỉ avẻ to. Manárò ki avẻ thýẻhtuỏhỏ hẻrò a siplẻkyãhỏ ná tẻkhỏmẻ a têtthýótêthya yẻ hó. ³ Phúnuôrò, bí avẻ ohtwôprê pã akhênuô, a ki cuỏ khỏmẻkhỏ ná prẻkhủ dô aruỏ tôprẻ hẻrò ừ ki hé lủ ná prẻmỏ dô a cuỏthủ prẻkhủ. Manárò, ki avẻ thýẻhtuỏhỏ rò a siplẻkyã hỏ ná tẻkhỏmẻ a têtthýótêthya yênuô hó. A ki cuỏphyẻ tapẻ cỏ avẻ tôprẻ bẻbẻ, ừ hé pã lủ phúnuôto hó.

⁴ Phúnuôrò, vã puỏvyá thí~, bí Krítu thýẻ dô krusulỏ akhênuô, a thyáhỏ ná thí thýẻ tỏkuỏhỏ ná lủ hó akhu-akhyê, thí opã dô têtthýótêthya a tẻpỏtêthủ alẻ to hó. Khõnyáyẻ thí htwỏhtyahỏ tỏcỏ~ tuỏ ná è dô Cómarya mêtwtỏprẻ kạkhyẻ lủ dô têtthýẻ yênuô tôprẻ hó. Dỏ tẻmẻhtwỏhtya hó phúyẻ akhu-akhyê, thí ki thêhtyaphỏhtya lahyã tẻ dô aryá tahe rò a htwỏbwí htwỏtaryẻ pẻ dô Cómarya agnẻ. ⁵ Mêtêhênuôrò pẻ yỏ thêgnẻhyã têtthýótêthya hé pẻ akhu-akhyẻ, bí pẻ ohtwôprẻ phú prẻlu kayã a thwihtyẻpházye a tẻthẻzủthẻlỏ akhênuô, pẻ tẻthẻzủthẻlỏ mũmyáricyá tahe oẻhyã ná oẻhyã. Rỏ tẻ yêtahe nuô, a thũcuỏ pẻ dô ngarakủ tacủprẻ prê. ⁶ Manárò khõnyá yênuô, Cómarya mẻsỉplẻ hó pẻ ná têtthýótêthya hó, mêtêhêrò pẻ yỏ thýẻ tỏhỏnỏ Krítu akhu-akhyẻ, têtthýótêthya yẻ cỏklỏma thyákuỏ pẻ phú dô nuôkhẻnuô a nỉpãto hó. Cómarya mẻlwỏhtekạ hó pẻ ná têtthýótêthya yẻ, rò Thẻ Sẻ sẻ Byacê mẻcwỏhỏ pẻ ná klyá athẻ yẻtỏbỏ hó akhu-akhyẻ, pẻ mẻhỏ atẻmẻ yẻhỏ. Pẻ mẻ Cómarya a tẻphyẻtẻmẻ ná dô pẻ nỉdã krwỏmẻkuỏ têtthýótêthya aklyá lẻ yẻtỏbỏ akhu-akhyẻ nuô mã pãtohỏ.

Têtthýótêthya Ná Têtthútêora

⁷ Mẻphúnuôrò pẻ ki hé phútẻ? Têtthýótêthya ma athủ prẻ pẻ ki hé phúnuô ề? Pẻ hé phúnuôma a tỏto. Nẻ mẻ phúnuôma athủ têtthýótêthya ki zủlủ to hẻnuô, tẻ dô vã mẻthủ htuỏhỏ kryá~ ítẻnuô vã thêgnẻ kạkhyẻ nỉdyẻ lakỏto. Hẻkuỏẻẻ, "Thẻzủthẻlỏ tả ừ tẻ tãmẻ ní," † ki têtthýótêthya rảlủ phúyẻ to hẻrò, thẻzủthẻlỏ ừtẻ nuôma a htwỏ têtthú hó nuô, vã thêgnẻ to. ⁸ Manárò vã yỏ htwỏ prẻoraphủ akhu-akhyẻ, têtthýótêthya hé vã ná thẻzủthẻlỏ tả ừtẻ tãmẻ a hẻrò, vã lẻ thẻzủthẻlỏ shyoshyo. Mẻphúnuôrò têtthýótêthya ki oto hẻnuô, têtthú yênuô a taryẻshyosỏ o to, a thýẻ prẻ. ⁹ Dỏ

† 7:7 Li Htekạ 20:17, Li Dỏnyã 5:21

arêkhê nuô, vâ thêgnê Cómarya a têtthótêthya to akhu-akhyê, vâ ohtwôprê tở prê Cómarya athêplò prê, vâ tanê thêplòmĩ nĩdyê phúnũ. Manáro bí têtmeқыngó hyátũhó akhênuô, têtthũ aklyá hyãnuôhó dỏ vâ têtthótêthya akũ hỏ rỏ vâ thyêkyã hó dỏthudỏthê tỏkyê hó. ¹⁰ Vả myáhtye ná Cómarya dyétặ têtmeқыngó yêtahe nuô, a tởbê thũcuố pệ dỏ têtthótêthya tacủprê aklyá tadúrò tadũ- tadũ nuô alêdả thũcuố vâ dỏ têtthótêthya prê.

¹¹ Mếtêhêrò, têtthũ myáhtyenĩ a khảlêryá dỏ a ki tatehtyanĩ têtmeқыngóyê akhu-akhyê, a ilolahỏ prê vâ, htuỏrò a nỏe têtmeқыngóyê rỏ a mệthyêkyã vâ prê.

¹² Phúnũrò, têtthótêthya ma asãsê. Rỏ têtmeқыngóyê tahe nuôma asãsê, acỏate rỏ atỏabê prê.

Tếtátêpả O Dỏ Pêkũ

¹³ Kihêphúnũrò, tẻ atwỏaryá yênuôma a mệthyêkyã vâ ê? A mệthyêkyã vâ mậto. A mệthyêkyã vâ yênuôma têtthútêora prê. A nỏe Cómarya a têtthótêthya dỏ aryá yê rỏ a ilo mệthyêkyã vâ prê. Mếtêhêrò thyáphủ vâ ki thêgnê tặtẻ ná tẻ dỏ vâ mệtuỏhỏ nuôtahe ma a thủhỏ nuôrò, Cómarya dyétặ têtthótêthya prê. Phúnũrò dỏ têtmeқыngó yê akhu-akhyêrò, vâ ki myáhtyehyã ná têtthútêyê a mũmyáricyá nyacỏ.

¹⁴ Pệ thêgnê ná Cómarya a Thê Sãsê dyétặ pệ têtthótêthya yêtahe tadúrò vâ ma prêlu hekhuphủ dỏ a thyêcyá tởprê prê. Vả ma athyáná củ dỏ ử isẻ cuốkyã lủ ná a ki cuốhtwỏ pệ têtthútêora Byacẻ yêtỏprê acủ prê. ¹⁵ Mạtêrò vâ cuố mệtuỏ têtthũ phúnũyênuô, vâ thêgnê nĩdyê vãnẻ to. Mếtêhêrò vâ mệ phủ vâ thêzủ mệnuô mậto. Tẻ dỏ vâ thêzủ mệ taki- to tahenuô vâ cuốmệ tuỏtuỏ. ¹⁶ Tẻ dỏ vâ thêzủ mệto tahe rỏ vâ cuốmệtuỏ nuôma a dyêluỏhỏ ná têtthótêthya yênuô, aryá prê vâ thêplỏtỏkuỏ phúnũ hó. ¹⁷ Phúnũrò, ki hêlakỏma prê dỏ a mệ tẻyẻ tởprê nuôma vâ mậto. Nuôma têtthũ dỏ a o dỏ vắkũ yênuô tởprê mệ prê.

¹⁸ Dỏ vậphávẵyẻ a têtthêzủthêlỏ akũnuô, vâ thêgnê ná tẻryá o tỏcỏ- to, mếtêhêrò vâ thêzủ mệtẻryá tadúrò vâ mệbêto. ¹⁹ Tẻryá dỏ vâ thêzủ mệ ênuô, vâ mệ ẻ to, vâ cuố mệ takhátũ dỏ tẻmũmyáricyá dỏ vâ thêzủ mệ ẻ to tahe. ²⁰ Ki vâ mệ phủ vâ thêzủ mệnuô to hênuôma, a mệ nuôtỏprê ma vâ mậlakỏ mậto. Nuôma têtthũ dỏ a o dỏ vắkũ nuôtỏprê mệ prê.

²¹ Phúnũrò vâ myáhtye ná têtthũ dỏ prêlukayả lẻklỏmệ panuỏ nĩdyê yênuô a mệ dỏ vắkũ. Bí vâ thêzủ mệtẻryá akhênuô, vâ myáhtye shuỏshuỏ có tẻmũmyá o dỏ vắkũ có. ²² Dỏ vậ thêplỏkũ nuô vâ mỏ nyacỏ Cómarya a têtthótêthya có. ²³ Manáro vâ myáhtye lẻklỏ mệpanuỏ têtthũ dỏ aruỏ tỏcỏ dỏ a nỏmẻ vâ nẻklỏ akrủakrỏ yêtahe ná tẻmũmyáricyá tahe. Lẻklỏ mệpanuỏ têtthũ yênuô asả-ảả ná vâ thêplỏ dỏ a thêzủmẻ

tẻryá yênuô. Tẻthũ alẻklỏ mệpanuỏ yênuô, a sảpẻkyã lủ rỏ a nỏhtwỏkyã vâ ná tẻthũ dỏ alẻklỏ mệpanuỏ yênuô acủ hó. Rỏ tẻthũ dỏ alẻklỏ mệpanuỏ dyẻ yênuô a o dỏ vậ nẻklỏ krủkrỏ tahe akũ. ²⁴ Ồ- buỏ uỏ! Vả cuốhtwỏ tẻthũ acủ phúnũyẻ rỏ acyẻ nyacỏ vậ. Tẻthũ dỏ a o dỏ vắkũyẻ rỏ a thũcuố vậ dỏ tẻthytẻ yênuô, ửpẻ tỏprê ki mệlwỏhtekả bẻ pẻ vậ pẻ? ²⁵ Vả hẻbwíhẻtaryẻ Cómarya, mệtẻhêrò dỏ pẻ Byacẻ Jesũ Krủtu akhu-akhyêrò, a mệlwỏhtekả hó vậ hó.

Phúnũrò tẻmệhtwỏhtya anẻ ná vả ma phúnũhêrò vâ thêplỏ yênuô, a thêzủ mệ shuỏshuỏ prê Cómarya a têtthótêthya tadúrò vậphávẵyẻ a têtthêzủthêlỏ yênuô a mệ shuỏshuỏprê tẻ dỏ alẻklỏ mệpanuỏ tẻthũ yênuô- tahe prê.

Tẻhtwỏprẻ Dỏ Thẻ Sãsẻ Byacẻ Akũ

8 Phúnũrò khỏnyáyẻ, kayả dỏ a htwỏhtyahỏ tỏcỏ- tuỏ ná Jesũ Krủtu tahenuô, Cómarya cỉrya pả lủ takhyã- to hó. ¹² Mếtêhêrò dỏ pẻ htwỏhtya hó lủ tỏcỏ- tuỏ ná Jesũ Krủtu hó akhu-akhyê, Cómarya a Thẻ Sãsẻ mệpẻhỏ pẻklyá dỏ athẻ tỏbỏ hó. Htuỏrò a mệlwỏhtekả hó vậ ná tẻthũ alẻklỏ mệpanuỏ dỏ a thũcuỏhỏ vậ dỏ tẻthytẻ dỏthudỏthẻ yẻ akũ nuỏhỏ. ³ Dỏ mậitẻ akhu-akhyẻ hẻrò, thyáphủ pẻ ki okủkyã dỏ pẻ mệ tẻthũ yẻ agnẻnuô, pẻ nẻdả krwỏmẻkuỏ có têtthótêthya yẻ akhyẻ có rỏ, a taryẻshyosỏ dỏ a ki mệcwỏ pẻ pẻnuô a oto, mệtẻhêrò ahẻare dỏ a ki mệpẻkyã pháyẻ a têtthêzủthêlỏ yênuô a oto. Phúnũrò Cómarya mệ ná anẻ, a nỏhyảlyả a phúnủrẻkhủ rỏ a hyảlyả klwo-anẻ phủ hekhuphủ thyáná pẻ dỏ a mệ tẻthũ yêtahe. Manáro tẻthũ alẻklỏ mệpanuỏ yẻ pỏcyá lủ to. A hyả khyápẻ pẻ tẻthútêora, rỏ a mệpyẻkyã hó tẻthũ a tẻpỏtarỉ pẻ yêtahe hó. ¹⁴ Thyáphủ pẻ ki mệlỏmẻbả pẻlỏ têtthótêthya atẻkwỉ tahenuô, Cómarya mệpẻhtuỏhỏ dỏ pẻgnẻ hó. Pẻ dỏ a nẻdả krwỏmẻ kuỏ pả nẻklỏpháyẻ a têtthêzủthêlỏ to yêtahe, rỏ pẻ mệ phủ Thẻ Sãsẻ Byacẻ zủklyázủklỏ pẻ yêtahe agnẻnuô, Cómarya mệ pẻhtuỏ lỏhỏ pẻ hó.

⁵ Kayả dỏ a ohtwỏprẻ phủ nẻklỏpháyẻ a têtthêzủ mũmyá tahenuô, a tanẻ shuỏshuỏ prẻ têtthêzủthêlỏ dỏ a mũmyá tahe prê. Manáro kayả dỏ a ohtwỏprẻ phủ Thẻ Sãsẻ Byacẻ zủklyázủklỏ lủ tahenuô, a tanẻ shuỏshuỏprẻ phủ Thẻ Sãsẻ Byacẻ a têtthêzủ nuôtahe prê. ⁶ Kayả dỏ a tanẻ shuỏshuỏprẻ nẻklỏpháyẻ a têtthêzủthêlỏ mũmyá tahenuô, a ohtwỏprẻ tẻnẻkủ pả ná Cómarya tacủprẻ to hó. Manáro kayả dỏ Thẻ Sãsẻ Byacẻ pỏnẻ lủ tẻtanẻ tahenuô, a ki nẻbẻ tẻmỏtẻpẻ yẻtỏhtủ pả, htuỏto a ki otỏkuỏ ná Cómarya tacủprẻ

† Lisãsẻ alyẻkũ hẻ pỏ, "Kayả dỏ a ohtwỏprẻ tẻ phủ Thẻ Sãsẻ Byacẻ a têtthêzủ rỏ a ohtwỏprẻ phủ pháyẻ a têtthêzủthêlỏ mũmyá nuỏ mậto tahe" †† Lỉ dỏ ử rả rẻlỏ akhảshẻyẻ mũ- nukẻ tahenuô, ử sunuỏlỏ pỏ, "Kayả dỏ a ohtwỏprẻ tẻ phủ Thẻ Sãsẻ Byacẻ rỏ a ohtwỏprẻ phủ pháyẻ a têtthêzủthêlỏ mậto tahenuô, Cómarya cỉryapả lủ to."

pă. ⁷ Mëţêhêrò, kayă dõ a tanę şuõşuõprê nêk-lõpházye a têtêzũ mũmyáricyă tahenuô, a htwõhtya prê dõ a théhte Cómarya. Mëţêhêrò a cũe nõkuõ Cómarya a têtthyõtethya takhyá~ to. A cũ~ ma a cũe bêkuõ nyă toto. ⁸ Kayă dõ a nõpõ anê ná pházye a têtêzũthêlõ mũmyă tahenuô, a mëţêkrũ bêkuõ Cómarya takhyá~ to.

⁹ Manárò, thĩrò, pházye a têtêzũthêlõ mũmyă põnĩkuõ thĩ to. Cómarya a Thé Săsê ki ohtwõprê dõ thĩkũ hêrò, a Thé Săsê Byacè yënuô ki põnĩ thĩ pă. Ūpêpê~ bèbè, dõ a nĩbè kuõũ Krĩstu a Thé Săsê to tahenuô a htwõ Krĩstu atê mătò. ¹⁰ Manárò Krĩstu ki ohtwõprê dõ thĩkũ hêrò, thĩ zõ dõ a o dõ thĩkũ tahenuô a ki htwõprê tacúprê pă, mëţêhêrò Cómarya dyacódyatę htuõhó thĩ hó. Dõ thĩ têtthú akhu-akhyêrò thĩ nêklõ yënuô, a ki thyëkyă pă tadúro thĩ ki htwõprê tacúprê pă. ¹¹ Cómarya dõ a mëţwõprê kakhýê Jesũ Krĩstu dõ têtthýe yëtõprê a Thé Săsê Byacè ki ohtwõprê dõ thĩkũ hêrò, thĩ nêklõyê a ki thyë cõ pă bèbè, dõ Thé Săsê Byacè ohtwõprê dõ thĩkũ akhu-akhyê, Cómarya ki dyëkuõ thĩ théhtwõprê pă.

¹² Mëphúnuôrò khõbõthyõ thĩ~, tèmę lyabè pè dõ pè ki ohtwõprê phú Cómarya a Thé Săsê hé pè nuô. Pè tõbè ohtwõprê nĩ pă phú thwihtyëpházye a têtêzũthêlõ mũmyă nuõtòhó. ¹³ Mëţêhêrò, ki thĩ ohtwõprê phú thĩ pházye a têtêzũthêlõ mũmyă hënuô, thĩ ki thyëkyă pă. Manárò dõ Cómarya a Thé Săsê męcwõ hó thĩ rò thĩ ki mëthyëkyă nêklõpházye a têtêzũthêlõ mũmyáricyă yëtahe hënuõma, thĩ ki htwõprê pă. ¹⁴ Mëţêhêrò, kayă dõ a ohtwõprê phú Cómarya a Thé Săsê zũklyázũklõ lũ tahe nuõma mähó Cómarya a phúmòphúkũ tahe hó. ¹⁵ Mëţêhêrò Thé Săsê Byacè dõ Cómarya dyë thĩ yënuô, a nõtaruõ thĩ, a nõthéisê khyëthyă thĩ phú cũnuô mătò. Mătòkhónuô, Thé Săsê Byacè mëţwõhtya pëhtuõhó thĩ ná thĩ htwõhó Cómarya a phúmòphúkũ akhu-akhyê, a dya hó thĩ phú a phúmòphúkũ tahenuô hó. Dõ Thé Săsê Byacè akhu-akhyêrò, pè é Cómarya, "Abba, Phê" phú thĩphê sĩnê tõprê nuõma anĩ hó. ¹⁶ Thé Săsê Byacè nĩdũ a khyáluõ, hësoluõ rõtõ pëkuõpõ ná pè théplò yë ná pè ma Cómarya a phúmòphúkũ tahe, phúnuõhó. ¹⁷ Khõnyáyë pè ki htwõ mähó aphúalyę rò a ki dyë pè a têtõri ucëtazë dõ a dya odwó pè pè nuõtahe pă. A ki dyë têtõri dõ aphúalyę tahe tõ nĩbè nuõtahe pă. Htuõto ucëtazë dõ a klõma tacúprê yë pè ki nĩbè prõkuõ ná Krĩstu pă. Ki pè khyácýekhyácũ rõtõkuõ ná Krĩstu hêrò pè ki nĩbè rõtõkuõ têtaryëduhtũ ná è pă.

Cómarya Ki Dyë Pè Têtaryëduhtũ

¹⁸ Vă thégnë myáhtye ná tęcýëtęcũ dõ pè khyábè khõnyákhe yënuô, vă ki talõmyă ná Cómarya ki męlimetakhë pè shyë~ nopă tõhtũ hêrò, vă dya ná têtõtõ~ to. ¹⁹ Lõ~ Cómarya byálya thòmõvèbõ,

tèphútelyę ná kayă pwõ~ tõprê yënuô, a théplò shyo oyõ myásũ nyacó ná Cómarya ki dyëluõhtya a phúmòphúkũ tahe pă. ²⁰ Lõ~ Cómarya byálya tẹ yëta-henuô a bè pyëkyă lõ pă. Èthĩ thézũ tuõdõ tètýëtëkyă phúnuô to tadúro Cómarya mëţwõlõ èthĩ phú atê taritaryă one nuõhó. ²¹ Manárò lõ tètèbyă yëtahenuô a myásũ pãná, thyáphú a kithyëkithõ to nuô, Cómarya ki męlwõhtekă èthĩ pă rò a ki dyë èthĩ tètälă ná tètaryëduhtũ dõ athyaná aphú yëtahe pă.

²² Pè thégnë ná lõ tètèbyă yëtahenuô, a tauõtasë nĩdyë lõ atëşë dõ athyaná prëmò phúo hõşë rò a éhtõ nuô pă. A tauõtasë tuõ lahyă pă cõ khõnyă. ²³ Lõ~ tètbyálya yëtahe tauõtasë túdũ mătò, pè lõ~ plĩyë bèbè, pè tauõtasë tõkuõ lõ dùprê. Pè dõ a nĩbè Thé Săsê Byacè mähó Cómarya dyëkră shyëzũ dõ arêlõ yëtahenuô bèbè, pè tauõtasë kuõdũ dõ théplòkũkũ. Pè opõmyásũ tauõtasë kuõdũhó Cómarya ná shyë~ a ki hyă íhó pè ná aphú pă tõnyë, ná shyë~ a ki hyădyéhó pè nêklõ athë pă yënuõhó. ²⁴ Cáhtya bí Cómarya męlwõhtekă pè nuô, pè myásũ dõ a ki mępë pè yëtahe pă. Manárò kayă tõprêprê ki nĩbè htuõhó tẹ dõ a myásũ yënuô, a lo opõmyásũ pă ná to hó. Ū opõmyásũ tẹ dõ ũ nĩbè htuõhõnuô a o tõprê~ to. ²⁵ Manárò pè ki myásũ tẹ dõ pè nĩbèhĩ è to tahenuô, pè théplòhtũ opõmyásũ prê.

²⁶ Phúnuõhó, bí pè hęcërecë akhënuô, Cómarya a Thé Săsê hyă męcwõ pè. Pè tõ kwícõbë Cómarya ítënuô pè thégnëto tadúro Thé Săsê Byacè anê nĩdũ kwípë pëkhälé. Bí a kwípë pëgnë akhënuô, nõgõ dõ pè hé hteluõ cyáto tahenuô a tauõ htyaluõ pè pè dõ Cómarya o. ²⁷ Htuõrò Cómarya dõ a pũ htúcemyă pè théplò a têtanę yëtõprënuô, a thégnë tătę tẹ dõ Thé Săsê Byacè thézũ kwípë pëgnë yënuõtahe, mëţêhêrò Thé Săsê Byacè kwípë Cómarya akayă săsë tahe agnë phú Cómarya a têtêzũo nuõprê.

²⁸ Kayă dõ a mõ Cómarya, rò Cómarya é lũ ná a tètaze myásũ one agnë tahenuô, tëmëţwõhtya anê ná èthĩ phútëtë~ bèbènuô, Cómarya mę pè tètýá dõ èthĩ agnëprê nuõma, pè thégnë prê. ²⁹ Mëţêhêrò, kayă dõ a kírë zũe Cómarya tahenuô a thégnë one rëdũhó. Htuõto a belyă-one nĩhtuõdũhó athéplò mú~ nukhë ná a ki nõhtwõhtya thyákuõ èthĩ ná aphúkũ yënuô pă. Phúnuõrò aphúkũyë htwõhtyahó phúvyáprê tõprê dõ apuõvyă éprê yëtahe aklë hó. ³⁰ Htuõto, kayă dõ Cómarya belyă one htuõhó athéplò ná èthĩ mú~ nukhë yëtahenuô, a éhó èthĩ dõ a ki htwõhtyahó akayă hó. Htuõrò kayă dõ a é nĩdyë yëtahenuô, a dyacódyatę htuõhó èthĩ hó. Htuõto kayă dõ a dyacódyatę htuõhó yëtahenuô, a dyéhó èthĩ ná a tètaryëduhtũ tahe hó.

Cómarya Atëmõ

³¹ Kihéphúnuõrò, lõ~ tètõ vă hé pëhó thĩ yëtahenuô, pè ki tanę phútë? Cómarya ki okuõ dõ pè tõkyë kihêrò, maupë tõprê ki thëkhácýápă pè pè? ³² Cómarya

yětôprënuô, aphú ná ané níđú có rò a thêlô níđyé to rò a dyélyakyã có aphú dõ pè lõ- plĩ tahe agnê có. Ki a dyétãkrã có pè ná aphúkũ Jesũ Krĩstu có kihêrò, lõ- têt dõ a okyã dõ aruô tahenuô, a ki dyé tãkrãpõ pè pã mãto ẽ? ³³ Maũpẽ tôprẽ kírẽ hyã dyacyã kayã dõ Cómarya nwóhtya èthĩ yëtahe atêthũ pẽ? Prẽ dõ a dyacodyatẽ èthĩ ma Cómarya hó. ³⁴ Phúnuôrò, maũpẽ kírẽ ciryã èthĩ pẽ? Tôprẽ- ma ù ciryã cyãní èthĩ to. Mõtêhêrò, Jesũ Krĩstu ma prẽ dõ a thyẽ dõ pè têtthũ agnê tôprẽ, htuôto Cómarya mëtwtôprẽ kãkhyẽ lũ dõ têtthyẽ tôprẽ. Rò Cómarya dyé lũ khãlẽ dõ atakhu cóhtwó tókýẽ. Thyáphú Cómarya ki męcwõ pè nuô Jesũ nuô kwĩthézò pè hó pè khãlẽ hó. ³⁵ Maũpẽ tôprẽ htópëkyã-cyã Jesũ Krĩstu atëmõ pè yënuô pẽ? Bí pè khyábẽ có têtýátèsẽ akhënuô bèbè, tètýètècũ akhë nuôbèbè, ù męcýmęcũ pè akhënuô bèbè, tètõvĩokõ bèbè, orýãkũ orýãthyã bèbè, tètãròthé théisẽ akhënuô bèbè, ù mëtthyẽ mëmé có pè akhë nuôbèbè, ù htópëkyãcyã pè ná Jesũ Krĩstu atëmõ pè yënuô tôprẽ- to. ³⁶ Lisãsekũ hé,

“Dõ thĩkhuthĩkhyẽ rò, pè myáhtyebè ná têtthyẽ tónyẽ-mõhé có. ù tanẽ pè ná pèyẽ athýáná thímí dõ ù kírẽ mëtthyẽ lũ nuô,” † a hé phúnuô.

³⁷ Lõ- tètýetahe htwóhtya tadúró Krĩstu dõ a mõi ní pè yětôprẽ akhu-akhyẽ, pè ki mepẽ lõlátaklyã lõhõ tètýetahe pã. ³⁸ Têtthyẽ bèbè, tètwtôprẽ bèbè, tanémókhuphú bèbè, khĩnékhĩnõ bèbè, tètmetwtóhtya ané khõnyáyẽ tahe bèbè, shyẽ- nopã tahe bèbè, tètprõtëpřya tahe bèbè, vã zúẽ tãtã ná a htópëkyãcyã pè ná Cómarya atëmõ to. ³⁹ Tè o dõ mólẽ tahe bèbè, a o dõ hekhu tóbayẽ alẽ tahenuô bèbè, tètbyãlyã dõ aruô tahe bèbè, dõ pè Byacè Jesũ Krĩstu mëtwtõ pèhõ tèt dõ pègnẽ akhu-akhyẽ, lõ- tèt yëtahenuô a htópëkyãcyã pè ná Cómarya atëmõ to.

Cómarya Ná A Kayã Bémũ Tahe

9 Vã ná Krĩstu yõ htwóhtya hó lũ tõtõ- tuõ hó akhu-akhyẽ, vã hébècòhébetẽ prẽ thĩ prẽ. Vã lahõ ná thĩ to. Thẽ Sãsẽ Byacè põi ní thũní vã thèplòyẽ, rò vã thèplòyẽ a héklòmawõ kuõpõ ná vã hébè tètýenuõma atõ prẽ. ² Vã thèplèthézò kanõ- to. Asẽ vã thèplòyẽ, a lamé pèpã cóto hó. ³ Mõtêhêrò, dõ vã puõvyã Judaphú, mãhõ vãmyècõ níđú, vãthwivãhtyẽ níđú yëtahe agnënuô, Cómarya ki isõhãkyã dõ vãyẽ ma anĩ prẽ, htuôrò Cómarya ki htópëkyã vã ná Krĩstu rò èthĩ ki ní tètmetwóhtekã pã kihêrò a htópëkyã vã ma anĩ prẽ, vã thézũ khyápẽ nyacó dõ èthĩgnẽ có. ⁴ Èthĩ ma Israelphú tahe. Cómarya ínĩbuõní hó èthĩ phú aphúalyẽ shyëklõ nuôhõ. Rò a dyéluõ pè hó èthĩ ná a tètaryèduhtũ hó. Cómarya ema htuõhõ sè ná èthĩ rò a dyétã htuõhõ èthĩ ná a tètthyótëthya hó. Èthĩ níbè tètõcè aklyáaklõ dõ tètlytyã hõkũ rò a níbè lahyã Cómarya a tètëmaklõ

† 8:36 Li Htuthéhtya 44:22

tahe hó. ⁵ Èthĩ phyëphuõ klwĩlyã ma Hebreo aklwĩalyã dõ amwĩla du mú- nukhẽ tahe. Bí Krĩstu hyãlyã opacẽ phú prëlu hekhuphú akhënuô, a hyã dõ èthĩ aklwĩalyã akũ. È ma Cómarya dõ a põtãritẽ lõ- plĩ tôprẽ, rò ù ki htuthéhtyadũ è tacúprẽ talèkrẽ ní-. Amèn.

⁶ Kihéphúnuôrò, Cómarya mepýëkyãhõ a tètëmaklõ yënuô ná Judaphú yëtahe hó ẽ? A mepýëkyã ná to. Mõtêhêrò lõ- Israelphú dõ aklwĩlyã kalyã dõ Jacob a o tahenuô, a htwólõ Cómarya kayã mãlakõ pwõ- tôprẽ mãto. ⁷ Lõ- aklwĩalyã tã dõ Abraham a o tahenuô bèbè, a htwõ lõ Abraham aphú pwõ- tôprẽ mãto. Mãtõkhõnuô, Cómarya hé Abraham, “Vã ki dyanuõ túprẽ Isaac aklwĩalyã yënuô dõ nèklwĩnèlyã akũ pã.”

^{†8} A thézũ hé angõlasã phútẽ hérò, prëlukayã phúo rò aklwĩlyã kalyã dítũ dõ Abraham thwĩhtyẽ tahenuõma, Cómarya aphúalyẽ lõ pwõ- tôprẽ mãto. Kayã dõ a opacëlyã phú Cómarya a tètõlyãnuõlyakyã nuõtãhema tú ù ki dya èthĩ phú Abraham aklwĩalyã prẽ.

⁹ Mõtêhêrò, Cómarya ólyã nuõlyakyã angõ, “Shyẽ- ashuõakhẽ tãtõtãbèhõ pãnuô, vã ki hyã khyëthyã pã rò Sara ki phúonĩdyẽ a phúprëkhũ pã.” ‡

¹⁰ Túnuõhtuõto, Rebecca phúo dĩkryẽ níđyé htuõhõ aprëkhũ thényẽ hó, rò aphẽ ma tôprëprẽ- tuõ prẽ.

Aphẽ ma mãhõ pèphẽ Isaac dõ- nyenu nuõtôprẽ hó.

¹¹⁻¹² Bí aphú dĩkryẽ yëthényẽ opacëlyã tyahĩto akhẽ, htuõrò bí aphú yëthényẽ mẽ tyahĩ tètthũ ná tètýã hito akhënuô, Cómarya héone rë amuõ, “Avýãprẽ tôprẽ bèryã pè apuõ nuõtôprẽ atëmõ pã.” †† Thyáphú ù ki thégñẽ ná Cómarya nwóhtya cú- dù athèplò phú a tètaze-one htuõhõ nuôrò, a mèhõ phú a tètaze-one yënuô hó. Dõ kayã tôprëprẽ mëtwtõhõ tètõtõcõ akhu- akhyèrò a nwóhtya lũ mãto. Mãtõkhõnuô, a o dõ Cómarya a khadãkũ rò a nwóhtya níđyé lũ prẽ.

¹³ Lisãsekũ hé, “Vã mõ níđyé Jacob, vã thèhtekyã Esau,” ‡ a héphúnuô.

¹⁴ Ki mephúnuôrò pè bè hé phútẽ? Cómarya mẽ tèt tõtõkuô, acóto, pè ki hé phúnuô ẽ? Pè hé phúnuô ma atõ to. ¹⁵ Mõtêhêrò, tõtphuõkhẽ a hé Mosè,

“Vã ki thézõní kayã tôprëprẽ dõ cú- dù vã thèplò lèthézõní lũ nuõtôprẽ pã. Vã ki męcwõkrã kayã tôprëprẽ dõ cú- dù vã thèplò thézũ męcwõ nuõtôprẽ pã.” †††

¹⁶ Phúnuôrò pè lèthèlèhtya níđyé pè prëlukayã a tètthézũ, mãtorò, atẽ yácú-yãre tahe nuõma anĩ to. Tèlõ- plĩ dõ pè lèthèlè htyanĩ nuõma túprẽ Cómarya a tètthézõ prẽ. ¹⁷ Mõtêhêrò lisãsekũ hédũ Khwí Phãro, “Thyáphú vã ki dyéluõ ní dítũ vã taryèpřopřya tahe ná nẽ, htuõto thyáphú vãmwĩ ki luõhtyèluõkẽ lõ dõ hekhũsĩba yënuôrò, vã nõhtyahtwõ nẽ ná khwí prẽ,” ††† a hé lũ phúnuô. ¹⁸ Mephúnuôrò Cómarya thézõní ù cú-

†† 9:7 Hekhuhtwólú 21:12 ‡ 9:9 Hekhuhtwólú 18:10,14

†† 9:11-12 Li Htekã 25:23 †† 9:13 Malaki 1:2-3 ††† 9:15 Li Htekã 33:19 ††† 9:17 Li Htekã 9:16

dù a thézò nuô, a mẹ khuklôpřyě kayă dô cú~ dù a thézú mępřyěni ũ nuôtahe přé.

Cómarya A Tèthéplòdu Ná A Tèthézò

¹⁹ Taryáma dô thiklènuô, a ki sudyă vă, “Ki męphúnuôrò mamętëro a cuô dyatadûpă pę tětthú mętë? Ŭpě tōprë ki mętătú bé lů thézúmetë yënuô pë?” ²⁰ Manárò vă ki hé në, në ma přèlu kayă přé. Nè lohé pacyě kăkhyësù Cómarya phúnuôto. Pöhe tōmënuô, ki a hé kăkhyësù přebyálů yëtōprë, “Në cuôbyă vă phúyě mętë?” † A hé kăkhyësù phúyě nuôma aní to. ²¹ Paá tōbë yënuô, a o dô přëbyápōhe yëtōprë a takhukŭ přé, a ki byápō cú~ dù phú a thézú byánuô ma aní přé. Paá tōbë akŭnuô, a ki byápō dô ũ nõe khókhyedũ è bípwebílá akhě nuôbëbë, matorò a ki byápō dô ũ ki nõe è mōhémólí agnë nuôbëbë, a byá cú~ dù athéplò thézú byá nuôma aní přé.

²² Cómarya thézú mę cú~ dù athéplò nuô, aní pwō~ tōphuô có. A thézú dyéluô pę ũ ná a tětthéplòdu htuôrò a thézú nõthégnë kuôŭ ná a tětprōtępřya tahe. Manárò kayă dô a bè khyábë lů tětthéplòdu pă, rò a bè tuôdô tępýetękyă pă tahe agnënuô, a dyéluô taple khópë èthí ná a tětthýáthédô, a tětthýáthéplòhtũ tahe. ²³ Thyáphú Cómarya ki dyéluôní pę kayă dô a thézò nídyé lů nuôtahe ná a mę tětprōtępřya pę có èthí bá~ tēnuô rò, a khyáthéplòhtũ pę nyacó èthí có. A nwóhtya one rë hó èthí hórò a ki dyé pę èthí ná a taryëduhtũ yënuô pă. ²⁴ Pę ma kayă dô Cómarya é có pę tahe hó. A é tú Judaphú tahe aklènuô mato, dô Judaphú mato tahe aklènuôma, a é ní tōkuô dũdũ. ²⁵ Phú Cómarya nõhé přèprō Hosea,

“Dô nuôkhë èthí ma a htwō văkayă mato, manárò vă ki é èthí, ‘văkayă’ pă, htuôto, dô nuôkhë rò èthí ma kayă dô vă mō nídyé è tahe mato manárò khõnyáyě vă ki é èthí, ‘Kayă dô vă mōní è tahe’ pă.” ††

²⁶ “Khälé dô vă héhtuôhó thí mú~ nukhě, ‘Thí ma văkayă mato’ nuôtōpho nuô, khõnyáro vă ki é èthí ná ‘Cómarya dô a htwōprë tōprë a phúmòphúkhũ tahe’ hó,” ‡ přèprō Hosea hé phúnuô.

²⁷ Přèprō Isaiah hé Israelfhú tahe ari-akyă, “Israelfhú tahenuô, a oé thyácóná lōtamá dô htyëdu-tava ahtũ nuô có manárò Cómarya ki męlwóhtekă patíprë èthí pă. ²⁸ Mętëhëro, Cómarya ki cirya tadũ pryăkyă hekhuyě pă.” ††

²⁹ Phú Přèprō Isaiah héone htuôhó, “Byacè dô a cyátë lō~ plí yëtōprë ki thélõnídyé pëkl-wípëlyă tahe to hénuôma, pę ki htwóhtya thyákuô phú a cirya plúkyă vı Sodom ná vı Gomorra nuô přé.” †††

† 9:20 Isaiä 29:16, 45:9 †† 9:25 Hosea 2:23 ‡ 9:26 Hosea 1:10 †† 9:28 Isaiä 10:22-23 †† 9:29 Isaiä 1:9 ††† Vıküphú tahe mę tēmũyáricyă akhu-akhyě Cómarya mępyékyă lō có nyëví có.

Israelfhú Ná Tèthékrũmila

³⁰ Ki męphúnuôrò, pę ki hé phútë? Judaphú mato tahenuô, a myápũ kuôŭ klyă dô Cómarya dyacódyatë ũ yënuôtōbô to tadúro èthí níbë hó. Dô èthí tētžütënyă akhu-akhyëro Cómarya dyacódyatë hó èthí hó.

³¹ Manárò Judaphú yětahenuô, thyáphú a ki níbë Cómarya a tēdyacódyatë èthí agnënuôrò, èthí yácú lůkr-wōmę lahyă tětthýótęthya tahe tadúro a níbë cyă takhyă~ to. ³² A cuô níbë tuô to mętëhëro èthí yácú myápũ tęcótętę nuô, a thélëhtyaní kuô lahyă tētžũ to. Mátōkhónuô, èthí thélëhtyaní lahyă tęryă dô èthí mę nuôtahe alo přé. Èthí sítakluôbë “Lô lésítakluô tōmë.”

³³ Phú lisăšëkũ hé Messia ari-akyă,

“Myámô lahyă, vă dya-o lō tōmë dô vı Zion akũ pă, rò ũ ki sítakluô è pă, rò a ki męlakhũ ũ pă.

Manárò kayă dô a zúe lů tahenuô, a tuô dô tětthéplōpyë akhălë takhyă~ to.” †††

10 Vă puôvyă thí~ thyáphú Cómarya ki męlwóhtekă pę Israelfhú tahenuôrò, vă théplòshyo nyacó rò vă kwícóbë pę nyacó dô èthí agnë có. ² Vă thégnë tătë lō èthí ari-akyă akhu-akhyë, vă ki hësoluô pę thí ná èthí ari-akyă hénuôma aní přé. Èthí théplòshyo myápũ lůkrwô męto nyacó Cómarya théplò tadúro bëtô lůkrwô mę phútënuô èthí thégnë lahyă to.

³ Cómarya dyacódyatë ũ aklyáaklô nuô èthí thégnëplô to. Mátōkhónuô, èthí myápũ męhtya nídyédũ lahyă ná èthíklyăèthíkľô přé. Phúnuôrò Cómarya dyacódyatë ũ aklyáaklô yënuô èthí théplòthézú krwōmę kuôŭ takı~ to. ⁴ Thyáphú Cómarya ki dyacódyatë lō kayă dô a zúe Krıstu nuôtahe agnënuôrò, Krıstu męhtuôkyă plúlôhó tětthýótęthya a tětaze-one tahe hó.

Tēmęlwóhtekă Yënuôma Kayă Pwō~ Tōprë Agnë

⁵ Mosè ră pę kayă dô a lůkrwô mębë tětthýótęthya rò a htwóhtya kayăcókayatë dô Cómarya anyëhyă tahe ari-akyă, rò a ră rò a hé, “Kayă dô a krwólũmę lōbă lōlō~ tětthýótęthya yětahenuô, a ki htwōprë tacúprë pă,” § a ră rò a hé phúnuô. ⁶ Manárò kayă dô Cómarya dyacódyatë è ná a tētžütënyă khukhyë tahenuô, a tōbë sudyăní, “Ŭpě kírë htya (Ětă Krıstu) dô mókhpë?” §† phúnuôto. ⁷ Htuôto a bè sudyăní, “Ŭpě kírë hıtă dô Luôkënédô (Rò męhtwōprë kăkhyë Krıstu dô tětthýë) pë?” §†† phúnuôto. ⁸ Manárò, Cómarya dyacódyatë ũ aklyáaklô nuôma a hé phútë? Rò a hé, “Cómarya alăangó ophũ tatò có ná në có. A o přé bí në khăuphalõnuô přé, a o přé bí në théplòkũ nuôprë.” §† Nuôma máhó tētžũ a tětthékrũmila dô pę dônyă pę thıyě nuôhó. ⁹ Ki në ólyă ná nëkhău rò në ki hé ná Jesũ ma Byacè tōprë rò në ki zúe dô në théplòkũ ná Cómarya męhtwōprë kăkhyë Jesũ dô tětthýë kihënuô, në

††† 9:33 Isaiä 8:14, 28:16 § 10:5 Li Cóbucóbë 18:5 §† 10:6 Li Dõnyă 30:12 §†† 10:7 Li Dõnyă 30:13 §‡ 10:8 Li Dõnyă 30:14

ki nĩbè tẹsiplẹkạ pã. ¹⁰ Mẹtẹhèrò, kayã dỏ a zũe dỏ a thẹplòkũ tahenuô, Cỏmarya ki dya-cỏdyatẹ lũ. Htuỗrò kayã dỏ a ólyạ ná akhãu tahenuô, a nĩbèhỏ tẹsiplẹkạ hỏ. ¹¹ Lisãsekũ hé Jesũ ari-akyã, “Ủpẹ bẹbẹ, dỏ a zũenyạe lũ tahenuô, a ki tuỗdỏ tẹ lẹthẹplỏpyẹ akhãlẹ nuô a o takhyã- to.” ¹² Mẹtẹhèrò Judaphũ ná Judaphũ mậto tahenuô a lẹkhỏlẹkhye lũnuô, a o ná tỏcỏ- to. Lỏ- prẹ zũetẹphũ yẻtahe nuôma a Byacẻ orỏlũ tỏprẻ- tuỗ prẻ. Kayã dỏ a kwihtya lũ tẻmẻcwỏ tahenuô, a sỏri tặpỏtặpẻ pẻ cỏ ẻthỉ cỏ. ¹³ Mẹtẹhèrò, phũ lisãse hé, “Ủpẻpẻ- bẹbẹ dỏ a kwihtya tẻmẻcwỏ dỏ Byacẻ a o tahenuô, Byacẻ Cỏmarya ki mẻlwỏhtekạ lũ pã.” ††

¹⁴ Ki mẻphủnuỗrò, ẻthỉ tẻzũ ki oto hẻrỏ a cuỗ kwihtya-acyạ tẻmẻcwỏ dỏ Byacẻ Jesũ a o phứtẻ? Ki ẻthỉ nỉhuỗnỏ to hẻrỏ a cuỗ zũecyạ Byacẻ Jesũ phứtẻ? Prẻdỏnyạdyỏso pẻ ẻthỉ ki oto hẻrỏ ẻthỉ cuỗnỉhuỗcyạ phứtẻ? ¹⁵ Ủ ki plwỏhyạ prẻdỏnyạ dyỏso pẻ ẻthỉ to hẻrỏ ẻthỉ cuỗ dỏnyạ hẻsỏcyạ pẻ ủ phứtẻ? Lisãsekũ hé, “Kayã dỏ a phẻhyạ pẻ tẻthẻkrủmila tahe akhãduô nuô atwỏ nyacỏ.” †

¹⁶ Manỏrỏ Israelphũ tahenuô a phẻysủlỏ tẻthẻkrủmila pwỏ- tỏprẻ to. Mẹtẹhèrò, Prẻprỏ Isaiah hé, “Kỏ- Byacẻ, maủpẻ kớẻ zũekuỗ pẻ tẻritẻkyạ yẻnuô pẻ?” ††¹⁷ Mẻphủnuỗrò, tẻzũ ma a o dỏ tẻnỉhuỗ tẻritẻkyạ aly

hyạ prẻ. Dỏ ủ dỏnyạhẻsỏ pẻ Krủtu ari-akyạ akhu-akhẻrỏ, ủ nỉhuỗnỏ kuỗ tẻritẻkyạ prẻ. ¹⁸ Manỏrỏ vạ ki sudyạ, “Ma ẻthỉ nỉhuỗnỏ kuỗ nyỏto ẻ?” Vạ ki hé, ẻthỉ nỉhuỗnỏ vạ. Lisãsekũ hé,

“ẻthỉ ngỏprạ cuỗ lỏhỏ dỏ hekhusỉbalỏ hỏ. ẻthỉ alặangỏ yẻnuô a cuỗtuỏ lỏhỏ dỏ hekhu tadũ hỏ.” ††

¹⁹ Vạ ki sudyạ khyẻthyạ, Israelphũ tahe ma a thẻgnẻplỏkuỗ nyạ ủ to ẻ? Kayã dỏ a hẻsủ rẻlỏ ủ nuôma Mỏse hỏ rỏ a hé phủyẻ,

“Myẻcỏruỏ dỏ thỉ tanẻdu kuỗ lũ to tahenuô, vạ ki sỏri ẻthỉ rỏ nỏthẻkhẻwẻkuỗ ná thỉ pã. Vạ ki sỏri myẻcỏruỏphũ dỏ a thẻgnẻplỏbẻ kuỗ vạ to tahe rỏ vạ nỏthẻplỏdu ná thỉ pã.” †††

²⁰ Dỏkhyẻ rỏ Prẻprỏ Isaiah hẻkhủhẻhỏ lỏpỏ cỏ rỏ a hé, “Judaphũ mậto dỏ a yỏcủ myỏpủkuỗ vạ to tahenuô, a myỏhtyẻhỏ vạ hỏ, rỏ vạ oluỗhtya pẻ Judaphũ mậto tahe dỏ a pủ sudyạkuỗ vạ to tahe hỏ.” †††

²¹ Manỏrỏ, Prẻprỏ Isaiah rỏnỉ Israelphũ tahe ari-akyạ rỏ a hé,

“Vạ o tarítaryạ opỏmyỏsủsủ vạkayã ki kạkhyẻtỏ khyẻthyạ dỏ vỏ tỏnyẻ- mỏhẻ cỏ, manỏrỏ ẻthỉ nỉdỏ lahyạ vạngỏ to, a khuklỏprẻ lahyạ prẻ.” †

Cỏmarya Thẻzỏnỉ Israelphũ Tahe

11 Phủnuỗrỏ vạ ki sudyạ lahyạ thỉ, ma Cỏmarya vỉkyạ kyạ hỏ a myẻcỏphũ nỉdũ yẻ hỏ ẻ? A vỉkyạ ná ẻthỉ taki- to. Tanẻmyạ lahyạ myỏ vạyẻ, vạ ma- Is-

raelphũ tỏprẻprẻ kỏkỏ. Vạ ma Abraham akwiỏlyạ, Benjaminỏ akwi kalyạ prẻ. ² Cỏmarya vỉkyạ ná akayã dỏ a nỏwỏhtya htuỗhỏ ẻthỉ dỏ kalủkhẻ nuỏtahe to. Lisãse hé Prẻprỏ Elia ari-akyạ nuỏma thỉ thẻgnẻ nyạ to ẻ? A tauỗtasẻhtya Cỏmarya ná amyẻcỏ Israelphũ tahe ari-akyạ rỏ a hé, ³ “Kỏ- Byacẻ- ẻthỉ mẻthyẻkyạ hỏ prẻprỏ dỏ nẻ nỏhyạ ẻthỉ nuỏtahe hỏ. ẻthỉ dỏprủ tặlỏ hỏ tẻlủtyẻrẻ tahe hỏ. A okyạ prẻtủ vạ tỏprẻ- tuỗ prẻ, tadủrỏ ủ pủmẻthyẻpạ vạvạ.” ††⁴ Rỏ Cỏmarya hẻsủ kạkhyẻ lũ phứtẻ? Cỏmarya hẻsủ lũ, “Nẻ okyạ tủdũ tỏprẻ mậto, vạ dya-okyạ kuỗpạ kayã thuỗthyỏtỏrỉ. Prẻ- zỏ dỏ ủ ẻ ná Baal yẻnuô, ẻthỉ yẻtahe dỏngủ cỏbẻhtya kuỗ to.” ††⁵ Khỏnyạyẻ bẹbẻ a thỏyạ phủnuỗhỏ, Cỏmarya nỏwỏhtya hỏ pẻ ná abwỏdu-ataryẻhtũ yẻta- henuô, a okyạpạ taki. ⁶ Ki Cỏmarya mẻlwỏhtekạ ẻthỉ ná tẻbwítẻtaryẻ kihẻrỏ, angỏlasỏ ma dỏ ẻthỉ mẻ tẻyỏyạ akhu-akhẻ nuỏmậto. Dỏ ẻthỉ mẻyỏtẻ khukhyẻ kihẻrỏ Cỏmarya abwỏtaryẻ nuô, a mậ pạ tẻdyẻkrỏ shyẻzũ mặpỏto hỏ.

⁷ Phủnuỗrỏ, angỏlasỏ ma mậhỏ tẻ dỏ Israelphũ myỏpủ nỉdyẻ yẻnuô, a myỏhtyẻ nỉdyẻ to. Túprẻ kayã dỏ Cỏmarya nỏwỏhtya ẻthỉ yẻtahe myỏhtyẻ lahyạ prẻ. Lỏ- a okyạ nuỏtahe ma Cỏmarya nỏ khuklỏprẻ lỏ nyạhỏ ẻthỉ nuỏtahe hỏ. ⁸ Phũ lisãsekũ hẻone, “Cỏmarya mẻkhỉmẻtapỏkyạ ẻthỉ thẻplỏ. ẻthỉ myỏkuỗ lahyạ manỏrỏ a myỏhtyẻ thẻgnẻ kuỗ lahyạ ủ to. A nỉhuỗkuỗ lahyạ ủ manỏrỏ a thẻgnẻplỏ kuỗ lahyạ ủ to. Judaphũ tahe nuỏma a thỏyạ lahyạ ná nuô tuỗkhỏnyỏcỏ.” ††

⁹ Htuỗrỏ Davỉ hé,

“ẻthỉ mẻ pwẻ rỏ a takruỏẻ takruỏẻ nỉdyẻ lahyạ sẻe tahenuô, a ki htwỏhtya nỉdyẻ khyẻthyạ dủ ẻthỉ dỏdỏ pạ nỉ-. Htuỗrỏ a ki htwỏhtyadũ ẻthỉ lẻsítakluỗ lakhủ pạ nỉ-. ẻthỉ tỏkỏ nỉbẻ lyẻ kạkhyẻsủ khyẻthyạ bá- tẻnuô, plỉ nỉdyẻdũ ẻthỉ nỉ-.

¹⁰ Thỏyỏphũ ẻthỉ ki myỏhtyẻkuỗ pạ tặ ủ tẻmậtẻcỏ tẻmẻnuô, mẻlẻkyạ ẻthỉ mẻthẻplỏ nuô nỉ-. Nỏkhyỏbẻ nyỏtakủcỏ ẻthỉ ná tẻpyỏtẻsẻ tacủprẻ yẻnuô nỉ-.” †††

¹¹ Phủnuỗrỏ vạ ki sudyạ, bí Judaphũ tahe sítakluỗ lakhủ akhẻnuô, apẻỏkyạ lỏ cỏ ẻ? Apẻỏkyạ lỏto. ẻthỉ yỏ mẻdủgnẻ tẻthủ rỏ, Cỏmarya mẻlwỏhtekạ ke Judaphũ mậto tahe, rỏ a mẻ thẻkhẻwẻkuỗ Israelphũ tahe ná ẻthỉ prẻ. ¹² Dỏ ẻthỉ mẻ tẻthủtẻora akhu-akhẻ, Cỏmarya sỏri ẻnyỏcỏ hỏ kayã o dỏ hekhu yẻtỏba hỏ. Dỏ ẻthỉ thuckyạ Cỏmarya a tẻmyỏdu ẻthỉ akhu-akhẻ, Judaphũ mậto tahe nỉbẻ lỏbỏkyạ hỏ Cỏmarya a tẻmyỏdunỉ ẻthỉ hỏ. Phủnuỗrỏ shyẻ- lỏ Judaphũ dỏ Cỏmarya nỏwỏhtya ẻthỉ nuỏtahe ki zũekạ lỏhỏ Krủtu akhẻ pủnuô, Cỏmarya ki sỏrisỏbủ lỏ cỏ ủ bá- tẻ pủnuô, tanẻmyạ lahyạ mỏ.

† 10:11 Isaia 28:16 †† 10:13 Joel 2:32 † 10:15 Isaia 52:7 †† 10:16 Isaia 53:1 †† 10:18 Li Htuthẻhtya 19:4 ††† 10:19 Li Dỏnyạ 32:21 ††† 10:20 Isaia 65:1 † 10:21 Isaia 65:2

‡† 11:3 Khỏ arẻlỏ tỏba 19:10,14 ‡†† 11:4 Khỏ arẻlỏ tỏba 19:18 ‡† 11:8 Li Dỏnyạ 29:4, Isaia 29:10 ‡†† 11:10 Li Htuthẻhtya 69:22-23

Tèmɛlwohtekə Dǒ Judaphú Mǎto Tahe Agně

¹³ Khǒnyǎyě, vǎ hébè ná thǐ Judaphú mǎto tahe. Cómarya nǒ vǎ phú Prèdǒnyǎphú tǒprè dǒ Judaphú mǎto tahe agně akhu-akhyě, tèmɛ dǒ Cómarya dyé vǎ yě vǎ tanɛdu nǐdyé nyacó è. ¹⁴ Phú Cómarya mɛryǎ htuǒpɛhǒ thǐ Judaphú mǎto tahe agněnuô, vǎ myásǔ ná thyáphú vǎ ki mɛ thékhwé nǐpɛ kuǒdǔ vǎkhǒ Judaphú nǐdǔ tahe agně, htuǒto thyáphú vǎ ki ilokǎnǐ kuǒ èthǐ tahehe ná a ki nǐbè kuǒ tèmɛlwohtekə agněnuô, vǎ tanɛdu nǐdyé nyacó tèmɛ dǒ Cómarya dyé vǎ yěnuô có. ¹⁵ Cómarya víkyǎ èthǐ akhu-akhyě, lõkayǎ hekhupú dǒ aruô tahenuô a htwǒhtya tapleke hó lǔ khǒbǒthyó hó. Kihéphúnuô rò shyé Cómarya émosú khyěthyá hó Judaphú yětahe akhěpǎnuô a ki thyáná maĩtɛ pǎnuô tanɛmyámǒ lahyǎ. A ki thyácóná kayǎthyě htuǒrò a htwǒprè kǎkhyě khyěthyá nuô có pǎ. ¹⁶ Judaphú ma athyáná ù nío khómǔ huǒmǔ tǒbǔnuô. Dǒ huǒmǔ yětǒbǔ aklěnuô, huǒmǔplǒ aréłǒ tǒplǒ dǒ ù lǔhtya ná Cómarya yě ki a sǎsě hénuô, a ki sǎsě lõhǒ tǒbǔhǒ. Judaphú tahenuô a thyákuǒ pǒdǔ ná thòmǒ tǒthò nuǒnuǒhǒ. Thǒrwǐyě a ki sǎsě hérò amǒaphyǎ tahenuô a sǎsě kuǒ lõ nyǎ dǔ hó.

¹⁷ Judaphú yětahe nuǒma athyáná ù cuǒ zókěkyǎ olivaphyǎ dǒ ù isǒdyǎ lǔ dǒ tarékǔ yětahe aphyǎ rò ù cuǒ zókěkǎ kuǒke olivaphyǎ dǒ a dyǎnǐdǔ ané dǒ mǐklě nuǒtahe aphyǎ rò ù kǎ pluǒhtǔ ǐcǔlǔ. Thǐ Judaphú mǎto tahe nuǒma athyáná olivamǒ dǒ a dyǎ dǒ mǐklě yětahe nuǒhǒ. Khǒnyǎyě thǐ nǐbè kuǒhǒ tɛsǒri dǒ Cómarya sǒrikyǎ Judaphú phyěphuǒ dǒ nuǒkhě tahe hó. Thǐ nǐbè thyáná thòphyǎ yětahe cwǐǒ nǐhěnyǎre kuǒ thǒcyǎhtyě dǒ a o dǒ arwǐkǔ rò a hyǎ yětahe nuǒhǒ.

¹⁸ Manárò thǐ dǒ a mǎdǔ Judaphú mǎto yětahenuô, thǐ tǒbè hébè htyamǒhtyapho rò hétakhwótakè nǐ Judaphú dǒ a mǎdǔ thòphyǎ dǒ ù zókěkyǎ è yěnuǒtahe to. Thǐ ki tanɛ htyalǒ nǐdyé thǐnɛ hérò, thénɛhtyabè lahyǎ, thǐ dyéhědyére nǐ thǒrwǐ mǎto. Thǒrwǐ dyéhědyére nǐ thǐ prè. ¹⁹ Thǐ ki hé, “Thyáphú Cómarya ki pluǒhtǔ ǐcǔ nǐ vǎnuô, a zókěkyǎ thòphyǎ yětahe prè.” ²⁰ Thǐ hé yěnuǒma a mǎhǒ. Manárò dǒ èthǐ zǔe Krístu to akhu-akhyě, Cómarya zókěkyǎ thòphyǎ dǒ a mǎ Judaphú yěnuô prè. Dǒ thǐ tɛzǔtɛnyǎ akhu-akhyèrò, Cómarya pluǒhtǔ ǐcǔ thǐ ná thòmǒ yěnuô prè. Phúnuôrò tanɛdu nǐdyé tǎ lahyǎ thǐnɛ tǎmɛ. ²¹ Cómarya ki thélǒ nǐdyé a thòphyǎlye dǒ a mǎ Judaphú thǐ yětahe to kihérò thǐ ma~ a thélǒ nǐdyé toto.

²² Phúnuôrò tanɛ tǎtɛ lahyǎ. Cómarya nuô, tǒkyéma a thézǒnǐ akayǎ, tǒkyé nuô a ci sǒsǒ nǐdyé akayǎ. A cisǒ nǐdyé akayǎ Judaphú dǒ a cuǒ taphǎkyǎ lǔ tahenuô tadúro a thézǒ nǐdyé thǐ dǒ a mǎ Judaphú mǎto yětahe. Manárò thǐ tǒ dyaduzǔnyǎ plehyǎ lahyǎ a tètthézǒ nǐdyé thǐ yěnuô. Kimǎtoma a ki pǎtǔkyǎ kuǒ thǐ pǎ. ²³ Judaphú ki tarǐ kǎkhyětǒ khyěthyá Cómarya,

rò èthǐ ki zǔe khyěthyá lǔ hénuô, a ki pluǒhtǔ ǐcǔ kǎkhyě khyěthyá èthǐ ná thòmǒ yěnuô pǎ, mɛtɛhèrò Cómarya ki pluǒhtǔ ǐcǔ kǎkhyě khyěthyá phúnuô ma mɛ cyǎprè. ²⁴ Thǐ Judaphú mǎto tahenuô athyáná olivaphyǎ dǒ a dyǎdǔ ané dǒ mǐklě nuǒtahe hó, rò ù cuǒ ǐkěkǎ pluǒhtǔ ǐcǔlǔ ná olivamǒ dǒ ù isǒdyǎ è nuǒtahe prè. A bè mɛhtwǒ khódǔ thǐ ná aléklǒ mɛdyǎnǐ yěnuǒtahe. Phúnuôrò Cómarya ki mɛicǔ kǎkhyě thòphyǎ dǒ a pǎkyǎ dǒ tarékǔ nuǒtahe hénuǒma azǔklǒ pǎ có ná a mɛhtwǒ thǐ yěnuô có.

Cómarya Ki Mɛlwohtekə Kuǒ Judaphú Tahe

²⁵ Puǒvyǎ thǐ~, thyáphú thǐ ki phyé htyalǒhtyamǒ tǎ thǐnɛ tǎmɛ nuô, khǒnyǎyě vǎ thézǔ nǒthégnɛ tǎtɛ thǐ ná tɛmǎtɛcǒ acóazǎ dǒ ù thégnɛplǒnǒ lǔ to yěnuǒtǒcǒ, mɛtɛhèrò, Cómarya nǒ khuklǒpryɛ Judaphú tahe. Manárò a khuklǒpryɛ nyɛtadǔ tuǒprè bí Cómarya nwóhtya onéhǒ Judaphú mǎto dǒ a zǔe Krístu tahe akayǎ bǎprè hó pǎ bínuô prè. ²⁶ Htuǒpǎrò, lõIsraelphú nuǒtahe ki nǐbè lõ tèmɛlwohtekə pǎ. A ki htwǒhtya phú Prèprǒ Isaiah rǎone nuô pǎ. Rò a hé, “Prè mɛlwohtekə Cómarya akayǎ yětǒprɛnuô a ki o dǒ ví Zion rò a hyǎ pǎ. A ki phyé taphǎkyǎ lõlǒ~ Jacob aklwǐalyǎ yětahe a tɛmǔmyǎricyǎ nuǒtahe pǎ.

²⁷ Bí vǎ phyé taphǎkyǎ htuǒlǒhǒ èthǐ tɛthǔ yětahe akhěpǎnuô, vǎ mɛ lõbǎhtya hó vǎ tɛǒlyǎ ná èthǐ dǒ nuǒkhě nuǒtǒmǔ hó.” †

²⁸ Judaphú tahe yǒ phyésǔkuǒ tɛthékǔmǐla yě to akhu-akhyě, èthǐ htwǒhtyakyǎ prè dǒ a thétte Cómarya tahe hó. Manárò thǐgnɛ kuǒke rò Cómarya dyékǎ hó thǐ shyézǔ akhu-akhyě a nǐbwǐnǐtaryě dǒ thǐ Judaphú mǎto tahe agně hó. Ki myáke dǒ Judaphú tǒkyé hérò Cómarya yǒ nwóhtya htuǒhǒ èthǐ ná akayǎ hó akhu-akhyě, a mǒ nǐdyé èthǐ, mɛtɛhèrò a ǒlyǎ one htuǒhǒ angǒ ná èthǐ phyěphuǒdu mú~ nukhě tahe hó.

²⁹ Mɛtɛhèrò Cómarya dyétǎkrǎ htuǒhǒ shyézǔ yěnuô ná kayǎ dǒ a nwóhtya hó lǔ yětahenuô, a hébè taklyé kǎkhyě pǎ angǒ taki~ to hó. ³⁰ A thyáhǒ ná thǐ dǒ nuǒkhě hó nuǒ, dǒ nuǒkhě ma thǐ cǔe nǐdǎ kuǒ Cómarya alǎangǒ to tadúro khǒnyǎyě dǒ Judaphú tahe cǔe nǐdǎ kuǒ Cómarya angǒ to akhu-akhyě Cómarya thézǒnǐ hó thǐ Judaphú mǎto yětahe hó. ³¹ Phúnuǒhǒ, khǒnyǎyě Judaphú tahe nǐdǎ pǎ Cómarya angǒ to. Rò Cómarya yǒ thézǒnǐ thǐ akhu-akhyě, tǒnyěnyě pǎnuô Judaphú tahe ki nǐbèkuǒ Cómarya a tètthézǒ pǎ.

³² Mɛtɛhèrò thyáphú Cómarya ki thézǒnǐ lõlǒ pwǒ~ tǒprè nuǒrò, a dǒnuǒ othyǎ lõplǐ ù pwǒ~ tǒprè dǒ tɛnǐdǎ ngǒ to apǒkǔ yěnuô hó.

Tɛtthéhtya Cómarya

³³ Cómarya a tètthézǒ, a tɛthítɛphé ná a tɛthékthégnɛ yětahenuô, adu-azǎ nyacó. A taritaryǎ

† 11:27 *Isaia 59:20-21, 27:9*

meṭe yētahenuô, ù thēgnēhtwó bé có tôprê- to. Aklyá tahenuô ù krwô thēgnē bé có tôprê- to.

³⁴ Lisāsēkũ hé,

“Maũpē thēgnēhtwó bénó Cómarya athéplò pē? Maũpē tôprê zũklyázũklô bénókuô Cómarya pē? A onó ná tôprê- to.” †

³⁵ “Kayá dó a meḃwímēтарыё nó élä hó Cómarya rò Cómarya tò meḃwímēтарыё kakhýēsũ kuôke lũ nuôma a o ũpē?” ††

³⁶ Meṭēhéro, a byálya tēlô- plĩ, a myákhwēnĩ tēlô- plĩ ná a taryēproprya tahe, rò dó a byálya tēpwô- tôcô akhu-akhyē ù htuthēhtyanĩ hó Cómarya hó. Kayá pwô- tôprê ki htuthēhtyadũ Cómarya acúccũ ahtũhtũ ní-. Amèn.

Dyélya Tèhtwôprê Dó Cómarya Agnē

12 Phúnuôrò, puôvyá thĩ-, Cómarya a tēthézò pē nuô, adu-azã talwósúllũ có dó pēgnē akhu-akhyē, vã kwĩthézò thĩ ná thĩ ki dyélya thĩ nēklô yē dó Cómarya a o phú tēlũ dó a htwôprê, phú tēlũ dó a sãsé ná phú tēlũ dó atô lũthéplò a tēthézũ nuô ní-. Thĩ tò cóbēhtya Cómarya phúyēnuôma mǎhó klyá dó atôabē tóbô hó. ² Ohtwôprê myábũkuô tá phú kayá dó a thēgnē kuôũ Cómarya to nuôtahe aléklô ohtwôprê nuôtámé ní-. Thyáphú thĩ ki ohtwôprê khódũ ná èthĩnuô rò, nõhtulya taplethē khókyã thĩ tētane tahenuô ná Cómarya nuô ní-. Thĩ ki meḃphúnuô túma thĩ thēgnēhyábé prē tē dó Cómarya thézũ nõmē thĩnuô tahe prē. Túrò thĩ ki thēgnēhyã tēryá, tēmemo Cómarya athéplò, ná tēthēgnē lóbãhyã Cómarya a tēthézũ tahe pã prē.

³ Dó Cómarya abwíataryē khukhyērò a dyahtya vã ná vã ki htwô Prèdônyãphú tôprê akhu-akhyē, vã hé lõplĩ thĩ pwô- tôprê, tanedu lõklô tá thĩné ná bá thĩ tókò tane nĩdyé thĩnénuô tãmé ní-. Mátôkhónuô thĩ tóbē tanenĩ thĩné bá akòabē nuôprē. Sudyã lyamýá nĩdyé thĩ tēzũtēnyã dó Cómarya dyé thĩ nuôma adu bá- tēnuô tanēthyã lahyã bánuôprē ní-. ⁴ Pēné ma tôprê cũ lũ prē tadúró pēnēklô akrũakrô tahe nuôma a okhólũ. Akrũakrô tôcô ná tôcô nuô, a me tēmē thyálũ to. ⁵ Phúnuôhó pē oróoé tadúró pē htwôhtyahó lũ nētôprê- tuô dó Krístu akũhó. Pē oícũtô lõhó lũ pwô- tôprêhó. ⁶ Pē ki nõe pē shyézũ dó Cómarya dyébwĩ dyétaryē khólũ tôprê ná tôprê yēnuô. Cómarya ki nõhésodônyã kayá tôprêprê ná alãangó kihéro, a tóbē hésodônyã bá Cómarya dyé lũ tēzũtēnyã nuôprē. ⁷ Ki Cómarya dyé kayá tôprêprê a tēcyátèdè dó a nõmēcwó lũ ná ũruô kihéro, a tóbē mēcwó ũ. A ki dyé kayá tôprêprê a tēcyátèdè dó a ki nõithyó lũ ná ũ kihéro, a tóbē ithyó ũ. ⁸ Ki Cómarya dyé kayá tôprêprê a tēcyátèdè dó a bè shyakrwô ũkhyē kihéro a tóbē shyakrwô ũ. Ki kayá tôprê a thēplòshyo meḃlũmētyã

kayá soryasôpháphú tahe ná a tãmúôtãtè tahe kihéro a tóbē thēplòshyo meḃlũmētyã pédũ ũ. Cómarya ki dyé kayá tôprêprê a tēcyátèdè dó a bè htwô khuklôkhuklyã hérò a tóbē me sãprēsãmyã nĩdũ. Kayá tôprêprê ki a thézò mēcwónĩ ũ kihéro, a tóbē me dó tēthēluôphòphũ akũ.

⁹ Mòkhámokho tá ù tãmé ní-. Thézòkyã tēmũmyãri- cyã ní-. Díklã manĩryã lahyã tēryá ní-. ¹⁰ Mò nĩdyé lũ phú puôvyá tômuô hókũnuô ní-. Bezũbenýá nĩdyé lũ tôprê ná tôprê ní-. ¹¹ Krũmē lahyã Byacè atēmē ní-. Taklè lahyã tãmé ní-. Dã meḃhó Byacè atēmē hó hēnuô- ma dyashyo lahyã thĩ thēplò ní-. ¹² Thĩ tēmýásũ dó Cómarya taritaryã pē thĩgnē yētahenuô, thēkrũthéllò lahyã ní-. Bí tēpyátēsē hyábē thĩ akhēnuô, khyáthédò lahyã, kwícóbē lahyã pwô- phuô ní-. ¹³ Cómarya akayã tahe ki soryasôphá hérò, mēcwómekô pēnĩ kuô èthĩ ní-. Myã dyéedyéôsũ lahyã sĩprēsĩmyã ní-. É omyē opé lahyã èthĩ dó thĩ hidókũ ní-.

¹⁴ Sõrĩsõbũ dũ kayá dó a mecyēmeçũ thĩ nuôtahe ní-. Kwícóbē dó Cómarya kĩ sõrĩnĩ èthĩ nuô ní-, isõibasũ tá èthĩ tãmé ní-. ¹⁵ Thēkrũthéllò rókũ ná kayá dó a thēkrũthéllò nuôtahe ní-. Thēplēthézò rókũ ná kayá dó a thēplēthézò nuôtahe ní-. ¹⁶ Ohtwôprê rólò lũ dó thēplò tòmē- cũ akũ ní-. Phýēhtyalô tá lahyã thĩ thēplò tãmé ní-. Mátôkhónuô, bóthyókhékhô nĩkuô lahyã ná kayá soryasôpháphú nuôtahe ní-. Tanedu nĩdyé nēné tãmé ní-.

¹⁷ Kayá dó a mecyē nē nuô, mecyē kakhýēsũ tá èthĩ tãmé ní-. Tēmē dó ù pwô- tôprê tane ná aryã tahenuô, yácũ pũmē lahyã tēmē phúnuô tahe ní-. ¹⁸ Yácũ ohtwôprê krũklē kuô lahyã ná ù bá a cyã tadũ ná nēnuô ní-. ¹⁹ Khõbõthyó thĩ, ù ki meçē thĩ hérò, mēlyē kakhýēsũ tá ù tãmé ní-. Nõcirýadũ è ná Cómarya pã, meṭēhéro lisāsēkũ hé, “Prê dó a mēlyēsũ kakhýē kayá dó a me tēmũmyã nuôtahe ma vã prē. Vã mēlyē kakhýēsũdũ ná vãnē pã,” * Byacè hé phúnuô.

²⁰ Mátôkhónuô, phú lisāsēkũ hé,

“Kayá dó a thēhte nē tahenuô, a ki thēvĩthée hérò, tarú dyée è ní-. A ki ladyá thēõhtyē hérò, tarú dyéõ lũ ní, thĩ ki meḃphúnuô héma, a ki thétarē nĩdyé anē thyáná thĩ dyahtya miklwó dó a khuklôkhu nuô pã.” ††

²¹ Plwô mepē tá tēmũmyã ná nēné tãmé ní-. Mepēkyã tēmũmyã yēnuô ná tēryá yēnuô ní-.

Krístuphú Tahe Tõ Nĩdã Kayá Dó A Põ Lũ Tahe Angó

13 ù pwô- tôprê tóbē cũe nĩdã khwícóphya dó a põhtyēkē tahe angó, meṭēhéro Cómarya ki nõpô èthĩ to hēnuô, èthĩ htyahtwóbē khwĩ to. Kayá dó a põhtyēpõkē khõnyáyē tahe nuôma Cómarya dyahtya lõ èthĩ prē. ² Phúnuô rò, kayá dó a sásũ prēpõhtyēpõkē tahe nuôma a sásũhó Cómarya taritaryã dyahtya tēyēnuô hó. Htuõto, kayá dó a me phúyē tahenuô, ù ki

† 11:34 Isaia 40:13 †† 11:35 Joba 41:11

‡ 12:19 Li Dõnyã 32:35 †† 12:20 Prèthíphé tēhébè 25:21-22

cirya èthĩ pã. ³ Kayã dó a mețeryá tahenuô, a lo théisě ná prěpõhtyěkě yětahe alě to. Manàrò kayã dó a mețethũ tahenuô, a ki théisě èthĩ alě pã. Phúnuôrò thĩ ki thěžũ théisě èthĩlě to hérò, me țeryánuô, dó thĩ mephúnuô akhu-akhyěrò prěpõțtě yětahe ki htuthě nĩdyě thĩ pã. ⁴ Mețehérò, thyáphú a ki htwöbwíhtwõtaryě dó thĩgně rò Cómarya dyahtya pėhó thĩkhwĩ yětahe hó. Thĩ ki mețhũ hérò thĩ tǒbè théisě málakǒ nyã hó, mețehérò Cómarya dyě málakǒ hó lũ taryěshyosǒ dó a ki ciryanĩ thĩ pã hó. È ma Cómarya a prěmetěphú tǒprě. Bĩ a cirya kayã dó a mețhũtě tahe phúyě akhěnuôma mǎhó a cirya pě hó Cómarya akhǎlě hó. ⁵ Phúnuôrò, thĩ tǒbè nĩđã kayã dó a pǒ thĩ tahe angǒ. Dǒ thĩ mețhũ akhu-akhyěrò a ki cirya thĩ pã phúnuô túdũ mǎto, thyáphú thĩ ki thěgnělyã nĩdyě kuǒ pǒđũ thĩnė ná mephúyě ma aryáryá phúnuô prě. ⁶ Phúnuô akhu-akhyěrò, thĩ tǒbè dyépě kuǒ khwĩ amo-arã, mețehérò èthĩ ma a htwǒ Cómarya a prěmetěphú tahe. Htuǒrò èthĩ ma a dyélyã athé rò a me lǒshuǒlǒkhě pě ũ ná a tǐpǒtarĩ yě agně. ⁷ Phúnuôrò, thĩ lo dyě ũ tahenuô, dyě lahyã, ki thĩ lo dyě nĩdyédũ thĩ nẹbyacě amo-arã kihérò dyě lahyã ní. Thĩ ki lodyě amo-arã dó aruô tahe hérò tarú dyě lahyã ní. Thĩ tǒ bezũbenyã ũ tahenuô bezũbenyã lahyã ũ ní. Thĩ tǒ mełĩmetakhě ũ tahenuô mełĩmetakhě lahyã ũ ní.

Tẹmǒnĩ Lũ Tǒprě Ná Tǒprě

⁸ Plǎlĩlǒ thĩnuǒthĩsu ní, nõokyã tǎ tǒcǒ tǎmě ní. Nõokyã prětũ su dó thĩ lo mǒnĩ lũ tǒprě ná tǒprě nuǒprě ní. Mețehérò kayã dó a mǒnĩ ũ nuô, a me lǒbǎhó tẹthyótẹthya hó. ⁹ Cómarya a tẹmekyǎngǒ tahe hé, “Cuǒthũ tǎ ũphũmě tǎmě ní,” “Mețhyě tǎ prělu kayã tǎmě ní,” “Ehuǒ tǎ ũtẹ tǎmě,” “Thěžũthělǒ kuǒ tǎ ũtẹ tǎmě,” lǒ tẹyětahe, ná tẹmekyǎngǒ dó aruôtahe betǒlǒ prě lũ tǒmũ rò a hé, “Mǒnĩ kayã dó a ophũ nẹ khǎsǒkhǎshyě tahe phũ nẹ mǒlyã nĩdyě nẹnẹ nuô ní.” ¹⁰ Thĩ ki mǒnĩ ũ nuô thĩ mețhũ pã ũ to hó. Phúnuôrò kayã dó a mǒnĩ ũ nuô, a krwǒ mełǒbǎ lǒhó tẹthyótẹthya hó.

¹¹ Thĩ bẹ mǒnĩ ũ mețehérò khǒnyã yěnuô thĩ thěgně ná shuǒkhě dó a lodu mǎlakǒlǒ yětǒcǒnuô a phũ kírě hyǎtuǒhó. Ihtǒmǒ lahyã, shuǒkhě tǒ omyěo mǎpǎto hó. Tẹmelwǒhtekã pẹ yěnuô, a hyǎtuǒ phũklǒ hó ná dó pẹ zũe lú khě nuôhó. ¹² Mǒkhĩ kírě cuǒtalwókyã hó, mǒ kírě bũtalĩ lǎhó. Phúnuôrò pẹ ki dyatǎkyã lǒ tẹmemũmyã dó pẹ me dó tẹkhĩklě yěnuôtahe pǒ. Rò pẹ ki kũthyáhtya lahyã tẹlĩ aca tǒhtě yětahe pǒ.

¹³ Yětǒphuǒrò, pẹ ohtwǒprě thǎryã eǒ kuǒ phũ kayã dó a ohtwǒprě dó mǒsěklě nuôtahe pǒ. Me tarũtapyã pwěla bẹbẹ, emũǒpryã bẹbẹ, thwihtyě a tẹthěžũ mũmyã tahe bẹbẹ, tẹtanẹ patápatǒ tahe bẹbẹ, tẹk-

lyétengǎ lũ tahe bẹbẹ, tẹtanẹ thěkhwě lũ tahe bẹbẹ, pẹ mepǎto hó pǒ. ¹⁴ Krwǒ myábũkuǒ Jesũ Krĩstu a tẹohtwǒprě yěnuô ní. Phũ thĩ kũthyáhtya hyecã nuô, kũthyáhtya taple kuǒke dó Byacě Jesũ Krĩstu rò tanẹ pǎ tǎ lahyã tẹlũ memǒ thwihtyě a tẹthěžũthělǒ aklyáaklǒ tahe tǎmě ní.

Dya Pǎ Tǎ Lũ Tǒprě Ná Tǒprě Tẹthũ Tǎmě

14 Émǒsũ pẹ Krĩstuphũ dó atẹzũ patípǎ dúgně nuôtahe ní. Èthĩ atẹtanẹ tahenuô, a khó ná nẹ bẹbẹ, kryǎsũ tǎ èthĩ tǎmě ní. ² Kayã tahehenuô a zũe ná e itě ma anĩ prě a hé tadúrò kayã dó atẹzũ patípǎ yětǒprěnuô a e prětũ thòtǒbyǎlě prě. ³ Kayã dó a e lǒ tẹpwǒ tǒcǒ tǒprěnuô, a bẹ tanẹ patínĩ kayã dó a e kuǒ tẹpwǒ tǒcǒ to yěnuô tǒprě to. Phúnuôhó kayã dó a e kuǒ pwǒ tǒcǒ to yětǒprěnuô, a bẹ dya tẹthũ ní kayã dó a e tẹpwǒ tǒcǒ yětahenuô to, mețehérò Cómarya émǒsũ kayã yětǒprě. ⁴ Nẹ cuǒ pũ dya tẹthũ tuǒ cǒ ũ prěmetěphú rò ma nẹ ma kayã phũtě tǒprě cǒ? A me htwǒhtya atẹmẹ bẹbẹ, a me htwǒhtya to bẹbẹ, abyacě odũ rò a ki hé nĩdyédũ lũ pǎ kǒkǒ, mețehérò Byacě Cómarya yěnuô, a mecwǒ bécyã pẹ èthĩ akhu-akhyě, èthĩ ki mehtwǒhtyabě pǎ.

⁵ Thyáphúnuôhó, kayã tahehenuô a tanẹ lahyã, mǒnyě tahehenuô ũ dya sǎsě khòdũ è a tanẹ phúnuô tadúrò tahehenuô a tanẹ ná mǒnyě lǒ plĩ nuô a thyǎlǒ prě lũ a tanẹ lahyã phúnuô. Kayã tǒprě ná tǒprě nuô, a bẹ zũe klǒma taklǒ nĩdyédũ a tẹtanẹ prě. ⁶ Kayã dó a tanẹ ná mǒnyě tahehenuô, ũ tǒbẹ dyasǎsě khòdũ è a ki tanẹ hérò, besǎsě mǒnyě yěnuô dó tẹmelĩmetakhě Byacě agněnuô. Kayã dó a e tẹpwǒ tǒcǒ tahenuô, e dó tẹmelĩmetakhě Byacě agně nuô, mețehérò a hébwíhétaryě htuǒ Cómarya rò a e tẹ akhu-akhyě a mełĩmetakhě Cómarya hó. Phúnuôhó kayã dó a duǒesě tahenuô, a hébwíhétaryě kuǒ Cómarya rò a mełĩmetakhě htyakuǒ Cómarya amwĩ akhu-akhyě a thyǎlũlũ prě. ⁷ Pẹ ohtwǒprě nĩtúdũ pẹgně mǎto. Htuǒrò pẹ thyěnĩ túdũ pẹgně mǎto. ⁸ Pẹ ki htwǒprě hérò, pẹ ohtwǒprě dó Byacě agně. Pẹ ki thyě hérò pẹ thyě dó Byacě agně. Phúnuôrò pẹ htwǒprě bẹbẹ, pẹ thyě bẹbẹ, pẹ ma Byacě atẹ tahe.

⁹ Dǒ tẹritẹkyã yětahe akhu-akhyě, thyáphú Krĩstu ki htwǒhtya kayã htwǒprě tahe ná kayã thyě tahe a Byacě rò, a thyě htuǒrò a ihtǒhtwǒprě kǎkhyě khyěthya hó dó tẹthyě hó. ¹⁰ Phúnuôrò, nẹ cuǒ pũ dya tẹthũ tuǒ nẹ puǒvyã meț? Mǎtorò, nẹ cuǒ tanẹ patítuǒ nẹ puǒvyã yětǒprě meț? Lǒ pẹ yětahenuô, pẹ bẹ ihtǒlǒ dó Cómarya lécirya akhǎlě nuô anyěhyã pǎ.

¹¹ Mețehérò, dó lisǎsěkũ nuô, Byacě hé, “Phũ vǎ htwǒprě mǎlakǒ nuô, vǎ ólyã thĩ, ũpwǒ tǒprě ki hyã dǎngũ sǎtaklwítǎ lǒ dó vǎ nyěhyã pǎ rò a ki ólyã lahyã pwǒ tǒprě ná vǎ ma Cómarya mǎlakǒ tǒprě pǎ.” ††

† 13:9 Li Htekã 20:13-15,17, Li Cǒbucǒbě 19:18, Li Dǒnyã 5:17-19,21

¹² Phúnúôrò, pè mehtuô kryá~ hó ítenuô pè bè hésotyalyuô lõ Cómarya pwõ~ prè pã.

Dyé Htwõhtya Tèlakhúlalõ, Tèthútèplá Dõ Ûgnè Tãmé

¹³ Phúnúôrò, dya pã tả lútèthú tôprè ná tôprè tãmé ní~. Tè dõ a ki htwõhtya tèlakhúlalõ, tèthútèplá dõ puõvyá tôprèprè agnè hénuô, nè bè dyalya khókyã nè thèplò dõ nè ki mepã tẽnuôtahe tôcô~ to. ¹⁴ Vã yõ htwõhtya hó ná Byacè Jesũ tôcô~ tuõhõ akhu-akhyẽ, vã thègnè tãtẽ ná sèe odũ anè rò a mwõplĩ tonuô a o tôcô~ to. A mwõplĩ lõ prè. Manárò ki nè zũe ná sèe tahehenuô a mwõplĩ to kihèrò sèeyẽ a mwõplĩ dõ nègnè to. ¹⁵ Dõ nè e tẽtôcôcô akhu-akhyèrò, nè puõvyá tanemõ taki~ to kihèrò, nè mẽ tẽyẽnuô dõ tẽmõ akũ mato. Dõ nè esè akhu-akhyèrò cuõmẽpyékyã tả nè puõvyá dõ Krĩstu khyáthyẽ pè htuõhõ dõ agnè yẽnuô tôprè tãmé. ¹⁶ Vã ki mẽ tẽyẽtôcô ma aryá prè dõ vãgnè, nè tanẽ cõ tadúró, ki a htwõhtya puõvyá Krĩstuphú tahe a tẽtanethú kihèrò mẽ tãmé. Pãma èthĩ pacýeishyẽ lõhe. ¹⁷ Mẽtèhèrò, Cómarya ahtyẽakèkũ nuô, sèesèõ ma tẽ dõ a lodulõũ mato. Tè dõ a lodulõ ù ma, tẽcõtètẽ, tẽothuõokrẽ, ná tẽthèluõphòphũ dõ Thè Sãsẽ Byacè dyè pè yẽtahe nuõprè. ¹⁸ Kayã dõ a ohtwõprè krwõkuõ phúnúô tahe, rò a mẽ Krĩstu a tẽphyètẽmẽ tahenuô, Cómarya bèbè prèlukayã bèbè athèplò onĩ hó lõ hó.

¹⁹ Phúnúôrò, pè ki yácũ-yãre okrũoklẽ nídyé lõ tôprè ná tôprè htuõrò pè ki phyécwõmẽcwõ, dyéhèdyèrè nídyé lõ tôprè ná tôprè pò~. ²⁰ Mẽpyékyã tả Cómarya a tẽphyètẽmẽ ná sèesèõ akhyẽ tãmé ní~. Sèe lõ~ plĩ ma a mwõplĩthĩplo lõ prè tadúró sèe ítètẽ~ bèbè, kayã tôprèprè ki e rò a ki htwõhtya puõvyá dõ aruô tôprè a tèlakhúlalõ hénuõma, è mẽ tẽyẽnuõma a thũhõ. ²¹ E tẽzye bèbè, õ htyẽzã bèbè, mẽtè tẽtôcôcô dõ a htwõhtya tèlakhúlalõ dõ puõvyá agnèbèbè, pè ki duõ ma aryák-lõ.

²² Tè yẽtahenuô, nè zũe è phútẽ bèbè, huõhuõ~ dya-o nuô, nènè nídyé ná Cómarya ki thègnè ma pòhõ. Kayã tôprè ki thègnè ná a mẽ tẽyẽnuõma a tõprè, rò a mehtuõrò dõ a thèplòkũ nuô, mõmõ~ a mõ prè, rò athèplò nídyé ki ciryã lõ to hénuô, a níbè tẽsõri hó. ²³ Manárò a e rò a ki thèplò dídòdídyã kihènuô Cómarya ki ciryã è bí a etè akhènuô pã, mẽtèhèrò a e tẽyẽ nuõma a e ná tẽzũtẽnyã mato. Nè mẽ tẽtètẽ~ bèbè, tẽzũ ki oto hénuô a htwõ tètũ hó.

Ohtwõprè Lũmẽmõ Pè Ûthèplò

15 Pè dõ a o ná tẽzũtẽnyã sõ yẽtahenuô, pè tõkò khyáthédõ mẽcwõ pèkuõ kayã dõ a tẽzũtẽnyã patĩpã rò athèplò larõlare pã dũgnè nuõtahe. Pè tõ lũmẽmõ lya nídyédũ pènè to. ² Thyáphú a ki htwõb-wíhtwõtaryẽ pè dõ èthĩ agnè, htuõrò thyáphú èthĩ ki

†† 14:11 Isaia 45:23

duhtya htũhtya dõ tẽzũtẽnyã akũnuô, pè tõ lũmẽmõ pè pè puõvyá Krĩstuphú tahe athèplò. ³ Mẽtèhèrò, Krĩstu anèbyacè nídyé cõ rò a lũmẽmõ nídyé anè to. Mátõkhõnuô, lisãsèkũ hé, "Tè dõ ù pacýeishyẽ nè tahenuô, a hyãbè kuõhõ vã hó." ¹⁴ Mẽtèhèrò, lisãsè dõ ù rão è mú~ nukhẽ tahenuô, a rã one dõ a ki ithyõithya pè agnèhõ. Thyáphú pè ki o ná tẽmyásũ nuô, lisãsè dyè hó pè tẽkhyáthèplòhtũ ná tẽhètèrè tahe hó.

⁵ Vã kwícõbè ná Cómarya dõ a dyè thĩ tẽkhyáthèplòhtũ yẽ ná tẽhètèrè yẽtõprènuô, a ki mẽcwõ nídyé thĩ thyáphú thĩ tôprè ná tôprè ki odũ lõ ná tẽthèplò tãmẽ-tuõ phú thĩ myábũkuõ Jesũ Krĩstu a tẽohtwõprè nuõtahe ní~. ⁶ Thĩ ki mephúnúô hé túrò thĩ ki htuthèhtya bè lahyã pè Byacè Jesũ Krĩstu a Phè Cómarya yẽnuô dõ thèplò tãmẽ~ cũ akũ ná dõ tẽhèbèhte rõi lõ tôcô~ tuõ akũ prè.

Tèthèkrũmila Dõ Judaphú Mato Tahe Agnè

⁷ Phúnúôrò èmõsũnĩ lahyã lõ tôprè ná tôprè ní~. Thyáphú ù ki htuthèhtya lahyã Cómarya rò èmõsũ nídyé lõ tôprè ná tôprè phú Krĩstu èmõsũ htuõhõ thĩnuô ní~. ⁸ Mẽtèhèrò, vã hé thĩ ná Krĩstu hyãlyã htwõ pèhõ Judaphú tahe a prèmẽtèphú hó, mẽtèhèrò thyáphú Cómarya ki cõ ná angõ dõ a õlyã htuõhõ ná èthĩ aphyẽaphuõ mú~ nukhẽ tahenuô Krĩstu hyãlyã htwõ phúnúô. ⁹ Htuõto, thyáphú Judaphú mato tahe ki htuthèhtya kuõ Cómarya a tẽthèzõ níkyõ èthĩ yẽ agnènuõrò, Krĩstu hyãlyã pè tuõkuõ èthĩgnègnè. Lisãsèkũ hé,

"Phúnúôrò, vã ki htuthèhtya nè dõ Judaphú mato tahe aklẽ pã, vã ki htuthèhtya nè ná vã tẽirõ thĩtahe pã." ††

¹⁰ Rò a hé kuõpõ,

"Kõ~ Judaphú mato thĩ, thèkrũthèlõ tõkuõmõ ná Cómarya kayã Judaphú yẽnuõtahe ní~." †

¹¹ A hé kuõpãpã,

"Judaphú mato thĩ~, htuthèhtya lahyã Byacè, htuthèhtya lõplĩ è pwõ~ tôprè ní~." ††

¹² Prèprõ Isaia hẽ põ khyèthyã,

"Jesse aklwĩalyã ki hyã oluõhtya tôprè pã, rò a ki põnĩ Judaphú mato tahe pã. Judaphú mato tahe ki myásũ lahyã lõ pã." ††

¹³ Bí thĩ zũenĩ hó Cómarya dõ a mẽcwõ thĩ yẽ akhènuô, è ma Cómarya tôprè dõ pè lèmyásũ a khãshyèkhãryã akhu-akhyẽ, a ki mëlõbã pèdũ thĩ tẽthèluõphòphũ ná thĩ thèplò a tẽcacũkabé ní~. Htuõto thyáphú thĩ tẽmyásũ ki shyohtyasõhtya plehyã kuõpõ dõ nyẽ ná Thè Sãsẽ Byacè a tẽprõtèprya akhu-akhyẽ prè nuõrò vã kwícõbè pè dõ thĩgnè.

† 15:3 Li Htuthèhtya 69:8 †† 15:9 Li Htuthèhtya 18:49, Samuèlè nyèba tõba 22:50 † 15:10 Li Dõnyã 32:43 †† 15:11 Li Htuthèhtya 117:1 †† 15:12 Isaia 11:10

Paulu A Tèphyètème

¹⁴ Puõvya thĩ-, vã zũe tãtẽ ní cõ thĩ ná thĩ ohtwõprẽ lõbã cõ ná tètewõtẽryã, ná tètèkhuthègnẽ dõ alõabã, rò thĩ ithyõithya cyã nĩdyẽ hó lahyã lũ tõprẽ ná tõprẽ hó. ¹⁵ Manárò, Cómarya dyẽ hó vã tètewõtẽryã dõ vã ki mẽ tẽmẽyẽ akhu-akhyẽ, thyáphú thĩ ki thénèhtyabẽ nĩkhyẽ ngõ dõ vã ithyõithya thĩ nuõtahe rò, tahehenuõ vã rãlãlĩ pẽ cõ thĩ cõ. ¹⁶ Cómarya abwĩataryẽ akhu-akhyẽ a dyẽ vã tẽmẽ dõ vã ki mẽ Jesũ Krĩstu atẽmẽ dõ Judaphú mato tahe aklẽ. Thyáphú Judaphú mato tahe ki htwõhtya tẽlũ tõtõ dõ Cómarya ki phyésũ è, htuõrò tẽlũ tõtõ dõ Thẽ Sãsẽ Byacẽ mēsãsẽ htuõhõ lũ rò, Cómarya nwóhtya khódũhõ vã ná vã ki mètẽ phú bwĩdu dõ a dyásodõnyã luõpẽ ù ná Cómarya a tètèkrũmila nuõtõprẽ hó.

¹⁷ Phũnuõrò, dõ vã htwõhtya tõtõ- tuõhõ ná Jesũ Krĩstu hó akhu-akhyẽ, vã tanẽdu nĩdyẽ nyacõ tẽmẽ dõ vã mepẽ Cómarya yẽnuõ cõ. ¹⁸⁻¹⁹ Tẽ arĩaruõ thĩ tahenuõ vã hébèhtyalõ búkuõ ná ù to. Vã hébèhtyalõ búprẽtũ Krĩstu atẽmẽ dõ a męcwõ vãyẽ ari-akyã prẽ. Dõ vã hébè è ari-akyã yẽ akhu-akhyẽ, htuõrò dõ èthĩ myáhtye vã tẽmẽ tahe, htuõto dõ Thẽ Sãsẽ Byacẽ dyẽ vã atẽprõtẽpryãyẽ rò, vã mẽ luõpẽ èthĩ tẽprõtẽpryã yẽtahe ná tètõtãpã khyéthukhyéthẽ nuõtahe akhu-akhyẽ vã zũklyázũklõ bẽpẽhõ Judaphú mato tahe dõ a ki nĩdã cũehõ Cómarya hó. Bí vã lẽ hēsodõnyã pẽlõ ù ná Krĩstu a tètèkrũmila akhẽnuõ, vã cuõnuõ hēsoluõ pẽ lõhõ ù pwõ- tõprẽ, pwõtõdõ dõ dõo rwõ vĩ Jerusalem nuõ tuõdõ Illyricum kẽ nuõtahe hó. ²⁰ Yẽma mähõ tẽ dõ vã thẽzũ myásũ mẽ nuõhõ. Khãlẽ bítẽ- tõtõphõ bèbè dõ a nĩhuõhĩ Krĩstu ari-akyã to nuõ vã dõnyãpẽ èthĩ ná tètèkrũmila, mètèhèrò athyánã hitõmẽ dõ ù byátã htuõhõ akhãduõ kyãdẽ ná lõnuõ, vã thẽzũ cuõ isóhtya dítũ ná ùkhãlẽ dõ ù byátã htuõhõ yẽ a lo náto. ²¹ Mátõkhõnuõ, phú lisãsẽkũ hé, "Kayã dõ ù hénõ pẽhĩ èthĩ ná è ari-akyã hitõ tahenuõ, èthĩ ki myáhtye lũ pã, kayã dõ a nĩhuõhõ kuõ hitõ tahenuõ èthĩ ki thègnèplõhyã pã," † a hé phũnuõ.

Paulu Taritaryã Dõ A Ki Cuõlõ Okuõ Krĩstuphú Dõ Vĩ Roma Akũ Nuõtahe

²² Dõ tẽyẽtahe akhu-akhyẽ, vã kírẽ hyã dõ thĩo nuõ tẽmẽ dídyã tãtũ tamõmõ cõ vã cõ. ²³ Manárò, khõnyãyẽ, lõ- khãlẽ tavĩtavã bĩyẽ tõtõphõnuõ, vã mẽhtuõ lõhõ, vã lẽmẽ khãlẽkhãbyã nuõ a o pãtohõ. Htuõto vã thẽzũ hyã olẽ myáhtye nyacõ thĩ cõ. ²⁴ Phũnuõrò shyẽ- vã cuõ dõ Spain kẽ akhẽpãnuõ, vã tanẽ thẽcuõlõ tuõkuõ thĩ pã. Shyẽ- vã cuõ hó dõ Spain kẽ akhẽpãnuõ vã cuõlõkỹã kuõkuõ thĩ bí vĩ Roma akũ nuõ pã rò vã ki cuõ bóthyóbõlãkyã nĩkuõ ná thĩ taplõtãplyáphú pã vã tanẽ phũnuõ. Htuõrò vã myásũ dõ thĩ

† 15:21 Isaia 52:15

ki dyẽkuõ vã thĩ tẽmęcwõ dõ vã tẽcuõ plehyã dõ Spain kẽ yẽnuõ pã, vã myásũ phũnuõ. ²⁵ Manárò, khõnyãyẽ vã cuõ dõ vĩ Jerusalem. Rò vã ki cuõphyẽ rũ dõ ù mëlũmetyã tahe bĩnuõ pã, rò vã ki męcwõ ná Cómarya akayã bĩnuõ tahe pã. ²⁶ Mètèhèrò, Macedonia kẽphú tahe ná Akaia kẽphú tahenuõ, a thẽplõshyõ dyẽcuõ pẽkuõ rũtahe ná Cómarya a prēsãsẽphú dõ a soryasõphã rò a o lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe. ²⁷ Èthĩ thẽplõshyõ mëlũ nyacõ. Ki hëlakõ rò, èthĩ lomęcwõ nyã Judaphú dõ a zũe kãkuõ yẽnuõtahe hó. Athyánã èthĩ nuõsu oẽ hó Judaphú yẽtahe hó. Mètèhèrò Judaphú yẽtahenuõ a dyẽe pẽkuõ dítũdũ hó Judaphú mato tahe tẽsõri dõthudõthẽ tahe hó. Phũnuõrò Judaphú mato tahe nuõsu o Judaphú tahe ná a ki bè ibẽe kãkhyẽ pẽ khyẽthyã èthĩ ná tẽsõri mähõ rũhtẽ ná tãmuõtãtẽ yẽtahe hó. ²⁸ Phũnuõrò shyẽ- vã dyẽkyã htuõhõ rũ dõ èthĩ takhukũ pãnuõ, htuõrò shyẽ- vã thègnẽ tãtẽhõ ná èthĩ nĩbè htuõhõ rũ pã akhẽnuõ, vã ki htecuõ dõ Spain kẽ pã, rò vã ki nuõ olẽ kuõlãkuõ thĩ bĩnuõ pã. ²⁹ Vã thègnẽ ná shyẽ- vã hyãtuõ dõ thĩ opã nuõ, vã ki phyẽhyãní Krĩstu a tẽsõri dõ alõabã yẽnuõ pã.

³⁰ Puõvya thĩ-, dõ pẽ Byacẽ Jesũ Krĩstu ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ atẽmõ akhu-akhyẽ vã kwĩthẽzõ thĩ ná thĩ ki kwĩcõbẽ rõtõkuõ ná vã pã, rò thĩ ki kwĩcõbẽhtya pẽkuõ vã dõ Cómarya a o pã rò thĩ ki kwĩcõbẽ lõthulõthẽ pẽkuõ dõ vãgnẽ pã ní-. ³¹ Htuõrò, thyáphú Cómarya ki mēsĩplẽ vã ná kayã dõ a o dõ Juda kẽkũ dõ a zũe kuõ Krĩstu to nuõtahe a takhukũ nuõrò, kwĩcõbẽ pẽkuõ dõ vãgnẽ ní-. Htuõrò kwĩcõbẽ pẽnĩ kuõpõ prẽzũtẽpũ dõ a o dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe ki thèkrũthẽlõ phyẽsũ tẽmëlũ dõ vã thũcuõ pẽ èthĩ yẽnuõtahe ní-. ³² Ki Cómarya thẽplõo ná vã ki hyã olẽ tuõkuõ thĩ pã hèrò, vã ki hyãokuõ tabèthẽprã kuõ thĩ pã, rò vã ki hyã thẽluõphõphũ tõtõkuõ ná thĩ pã. Htuõto vã ki hyã nĩbè tẽdyẽhẽdyẽre vã dõ athẽ tahe pã. ³³ Cómarya a tẽthuõtẽkrẽ ki okuõdũ ná thĩ lõ- plĩ ní-. Amèn.

Tèhèmõheryã Tahe

16 Vã ki hēsoluõ pẽ thĩ ná pẽ puõprẽmò Phoebe ari-akyã. È ma vĩ Cenchrea prẽzũtẽplõmũ khuklõ tõtõprẽ. ² Shyẽ- a hyãtuõkuõ thĩ pã rò èmõsũ è phú prẽzũkanyãkã Byacẽ Jesũ dõ athyánã thĩ yẽnuõ ní-. È- mõsũ è phú Cómarya akayã sãsẽ tahe tõtõ myákhwẽnĩ ù nuõ ní-. A lo kuõ thĩ ìtẽtẽ- bèbènuõ męcwõ pẽkuõ è ní-, mètèhèrò vã bèbè, ùruõ tahe bèbè, a męcwõmẽkõ èlãhõ ù hó.

³ Vã thũcuõ nĩkuõ vã tèhèmõheryã yẽ dõ Aquila ná amẽ Priscilla a o. Èthĩ ma a mètõkuõ tẽ ná vã dõ Jesũ Krĩstu agnẽ. ⁴ A thègnẽ ná ù ki mẽthyẽ cõ èthĩ tadũrò a khyãthyẽkhyáo cõ lahyã anẽ, rò a mël- wõtẽkã htuõhõ vã menẽ. A mẽbwĩmetyã tú vã mato, a mẽbwĩmetyã pẽkuõ lõdũ lõ- prẽzũtẽ

plómüphú dǎ a htwǎ Judaphú mǎto nuǒtahe akhyě, pẹ hébwíhétaryě ní ẹthĩ.

⁵ Hémohéryá pẹkuǎ vǎ prẹzúetẹ plómüphú dǎ a hyǎ cǒbucǒbẹ kuǎ dǎ lǔ hi nuǒtahe ní.

Hémohéryá nípẹ kuǎ vǎ khǒbǒthyómọ Epaeneto ní. Kayǎ dǎ a zúka rẹlǎ ǔ Krístu dǎ Asia kẹkú nuǒma ẹ hǒ.

⁶ Vǎ thǔcuǎ níkuǎ vǎ tẹhémohéryá dǎ Maria a o. Ẹ ma a mẹpẹ nyacó tẹ dǎ thǐgně tǒprẹ.

⁷ Thǔ cuǎ nípẹ kuǎ vǎ tẹhémohéryá dǎ Andronico ná Junia ní. Ẹthĩ ma Judaphú thyáná vǎ yěnuǒ prẹ. Ẹ dótǎ rǒkuǎ ẹthĩ ná vǎ dǎ htǒkú ní. Ẹthĩ ma Prẹdǒnyǎphú dǎ Ẹ dyaduzúnyǎ nyacó tahe. Ẹthĩ kr-wǒrẹklǎ Krístu akhyě ná vǎ ní.

⁸ Vǎ thǔcuǎ níkuǎ vǎ tẹhémohéryá dǎ Ampliato a o, ẹ ma vǎ mọní nyacó lǔ dǎ Byacẹ akú ní.

⁹ Vǎ thǔcuǎ ní vǎ tẹhémohéryá dǎ Urbano dǎ a mẹ rǒkuǎ Krístu a tẹphyétẹmẹ ná vǎ yěnuǒ tǒprẹ ná vǎ khǒbǒthyómọ Staky a o.

¹⁰ Thǔcuǎ ní pẹkuǎ vǎ tẹhémohéryá dǎ Apelle a o nuǒ ní. Ẹ ma prẹmẹtẹphú dǎ a sítǒ myáhtyebé nǒ htuǒhǒ tẹmẹcyẹmẹcú tahe rǒ a thẹplǒpyé kuǎ to tǒprẹ khukhyě kayǎ dǎ léthélẹní nyacó ẹ tǒprẹcǒ.

Thǔcuǎ ní pẹkuǎ vǎ tẹhémohéryá yěnuǒ dǎ Aristobulo ná a hiphúphyǎphú nuǒtahe a o ní.

¹¹ Thǔcuǎ ní pẹkuǎ vǎ tẹhémohéryá dǎ Herodio a o ní. Ẹ ma Judaphú thyáná vǎ prẹprẹ.

Thǔcuǎ ní pẹ kuǎ vǎ tẹhémohéryá dǎ puǒvyǎ Krístuphú dǎ a o dǎ Narcisso ahi nuǒtahe ní.

¹² Hémohéryá nípẹ vǎ Tryphaena ná Tryphosa nuǒthényě ní. Ẹthĩ ma prẹmò tahe dǎ a mẹ nyacó tẹ dǎ Byacẹ agně.

Hémohéryá nípẹ kuǎ vǎ khǒmọ Persi nuǒ ní. Ẹ ma prẹmò dǎ a yácú mẹnycótẹ dǎ Byacẹ agně tǒprẹ hǒhǒ.

¹³ Hémohéryá nípẹ kuǎ vǎ Rufo nuǒ ní. Ẹ ma prẹmẹtẹphú dǎ amwǎladu dǎ tẹzútenyǎ tǒkyě tǒprẹ. Hémohéryá nípẹ kuǎ vǎ amuǒ nuǒnuǒ ní.

Amyáakhwẹ ní vǎ thyácóná aphú ná anẹ nuǒ cǒ. ¹⁴ Hémohéryá nípẹ kuǎ vǎ Asycrito, Phlego, Herme, Pataroba, Herma thĩ tahenuǒ ní. Htuǒrò hémohéryá nípẹ kuǎ vǎ puǒvyǎ Krístuphú dǎ a hyǎ cǒbẹ tuǒkuǎ ná ẹthĩ nuǒtahe ní.

¹⁵ Hémohéryá nípẹkuǎ vǎ Philologo ná amẹ Julia, Nereo ná apuǒprẹmò, ná Olympa ná lǒ. Cómarya akayǎ sǎsẹ dǎ a hyǎ cǒbẹ tǒkuǎ ná ẹthĩ nuǒtahe ní.

¹⁶ Bí thĩ myáhtyẹ tǎsú lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ akhenuǒ, nuǒmúnuǒthyǎ lǔ ná tẹnuǒmú dǎ a sǎsẹ nuǒ akú ní.

Krístu a prẹzúetẹ plómüphú lǒ plĩ thǔhyǎ pẹ thĩ ẹthĩ atẹhémohéryá tahe prẹ.

Tẹmekyǎngọ Dǎ Khyě Tadú Tahe

¹⁷ Puǒvyǎ thĩ, vǎ thěshyǎkrwǒnĩ thĩkhyě, rǒnĩ lahyǎ thĩné ná kayǎ dǎ a hyǎnuǒmẹ lǔpruǒlǔpryǎ tẹ nuǒtahe ní. Ẹthĩ tẹithyóithya tahenuǒ a ilo cuǎ taphǎkyǎ kayǎ dǎ thĩklẹ tahehe ná Krístu pǎ. Ẹthĩ tẹithyó tahenuǒ a lǔ khódú ná Krístu ari-akyǎ dǎ Ẹ ithyó htuǒhǒ thĩ nuǒtahe. Otaphǎkyǎ ná ẹthĩ ní. ¹⁸ Mẹtẹhéro kayǎ phúnuǒ tahe ma a mẹ Byacẹ Krístu atẹmẹ mǎto. Mǎtǒkhónuǒ, a lǔmẹmọ mẹthẹplǒmĩ nídyé lahyǎ anéklǒ a tẹthézúthélǒ tahe prẹ. A hébẹmọ hébẹcyǎ Ẹ, htuthénĩ Ẹ rǒ ẹthĩ ilolahǒnĩ kayǎ dǎ a cǔezú tẹnuǒtahe pǎ. ¹⁹ Thĩ cǔe nídǎryǎ ngónuǒ, Ẹ níhuǎ lǒ plĩ cǒ pwǒ tǒprẹ cǒ hǒ. Dǎ thĩ ohtwǒprẹ phúnuǒ akhu-akhyě vǎ thěkrú kanǒ to. Manárò tẹryǎ ma phúte nuǒ, vǎ thézú nǒthégněplǒplú ryǎ kuǎ thĩ. Htuǒrò tẹmúmyǎ ma phútẹnuǒ, vǎ thézú nǒ mǔwǒplĩthĩplo ryǎ thĩ prẹ.

²⁰ Nyẹtyato pǎma tẹpẹtẹdwǎ a Cómarya yě ki nǒzĩ-tapró mǔkyǎ khĩnécıyǎ khuklǒ yětǒduǎ dǎ thĩ khanyělẹ pǎ.

Byacẹ Jesú Krístu abwíataryě ki okuǒdú ná ẹthĩ ní.

²¹ Timothy dǎ a mẹrǒkuǎ tẹ ná vǎ yětǒprẹ thǔhyǎ kuǎ a tẹhémohéryá dǎ thĩ o. Htuǒrò Lucio, Jason ná Sosipater yětahe thǔhyǎnĩ kuǎkuǎ. Ẹthĩ ma Judaphú tahe thyáná vǎyě hǒ.

²² Vǎ ma Tertio. Liyětǒba ma Paulu nǒrǎ vǎ prẹ. Rǒ vǎ hémohéryá cuǎnĩ thĩ dǎ Krístu amwǎ akú.

²³ Gaio hémohéryá cuǎnĩ thĩ. A ẹmǒsúryǎ túdú vǎ dǎ ahi mǎto, a ẹmǒsúnĩ lǒdú prẹzúetẹ plómüphú lǒ plĩ cǒ. A myǎ ẹsúmoryǎ nyacó síprẹsımyǎ cǒ.

Prẹopọ pẹ Ẹshyědǎ rǔ Erasto yě ná pẹ puǒvyǎ Quarto thǔhyǎ pẹkuǎ thĩ atẹhémohéryá tahehe. ²⁴ Pẹ Byacẹ Jesú Krístu abwíataryě ki o kuǒdú ná thĩ lǒ plĩ ní. Amèn. †

Tẹtuthéhtya A Tẹcǒbẹ Dǎ Khyě Tadú

²⁵ Dǎ vǎ hėsodǒnyǎ luǎ pẹ Ẹ ná tẹthěkrúmila yě ná Jesú Krístu ari-akyǎyě akhu-akhyě, Cómarya mēsǒhtyabé pẹ hǒ thĩ tẹzú rǒ pẹ ki htuthéhtya ẹ pǒ. Jesú Krístu ari-akyǎ yěnuǒma, Ẹ dyauǒdyabí ẹ nyělǎhǒ tadúró khǒnyáyě Ẹ dyéluǎ htyahǒ ẹ hǒ. ²⁶ Manárò khǒnyáyě phú prẹprọ héone htuǒhǒ nuǒ, htuǒrò phú Cómarya dǎ a htwǒprẹ tacúprẹ yětǒprẹ mekyǎ one htuǒhǒ angọ tahe, thyáphú Judaphú mǎto tahe ki zúe Krístu rǒ ẹthĩ ki nídǎ lǔngọ agněnuǒ, Ẹ dyéthégně luǒpẹ lǒhǒ ẹthĩ pwǒ tǒpho hǒ. ²⁷ Rǒ Cómarya dǎ a mẹtẹcyǎ túprẹ ẹ yětǒprẹnuǒ, dǎ Jesú Krístu akhu-akhyě Ẹ ki mẹlímẹtakhě htya dítú ẹ acúcu ahtúntú ní. Amèn.

† Liphá dǎ Ẹ rǎ rẹlǎ lǔ mǔ- nukhě tahenuǒ amǎphú (24) yě a opa to.

Corinthia Aréłó Tôba

Tèhébè Ré Dó Nyě

Li Corinthia aréłó yětôba ma Paulu răcuó pẹ Corinthia prẹ̀zúetèplómü dö è me-ohwöhtya ná ané yětômü a o, Corinthiaphú tahe a tẹohwöprẹ ná a tẹ̀zútẹnyá tahenuô a tătõtábè lahyă to akhu-akhyě a rã héplö cuó pẹ èthí. Bínuôkhè vĭ Corinthia yěnuô a htwö Greek myécôphú vĭduvĭhtü tówĭ dö kayă myécô écô lẹhyăoplı tölü akhălẹ, a htwö Akaia kẹ vĭmuó, a o dö Roma kẹdu a tẹpóalẹ. Vĭ yěnuô ỳ lẹmekuómekhá a khălẹryă, ỳ lẹphyéhtyalö nĭdyé ỳ lẹklölẹkhyä twómwĭriné akhălẹ, thèplò a tẹpatápatò lẹthézúthéryă akhălẹ, tẹcóbucóbě émyéécô onĭ akhălẹ. Corinthia prẹ̀zúetè plómüphú tahe thèplò lükhólü rò a o khólü tòmü ná tòmü, thèplò a tẹthézú patá mŭmyă tahe, tẹsudyă prèmòprèkhü a tẹomyé tölü tahe ná tẹphyéphúphyémě tahe ari-akyă, ná prẹ̀zúetèplómü a tẹcóbucóbě a lẹklölẹkhyä tahe, Thé Săsě Byacè dyé shyézú tahe ná thyě ihtòhtwöprẹ kăkhyě ari-akyă yětaha lö- plĭ nuô, yěma máhó tẹpyátèsě dö Prèdónyăphú Paulu thézú hé tahenuô hó. Paulu dyéluô ná tẹthékřumila yěnuô, a hékăkhyěsŭbé pẹ tẹsudyă yětaha.

Amădu 13 dö a hésoluó pẹ ná Cómarya dyétă pẹ akayă tahe shyézú tahe aklěnuô tẹmọ ma aryálöü hó yětômănuô, taryăma liyětôba akũnuôma, ỳ thégñě éłó ỳ hó kőle.

Tèhébè tótó ná tótó

Tèhébè ré dö nyě 1:1-9

Okhólü tòmü ná tòmü dö prẹ̀zúetèplómü akü 1:10-4:21

Thwihtyě a tẹthézúthéłö mŭmyă tahe ná

Tẹnăhinápřé 5:1-7:40

Křĭstuphú ná Křĭstuphú máto tahe 8:1-11:1

Prẹ̀zúetè plómüphú tahe a tẹohwöprẹ ná a tẹcóbucóbě tahe 11:2-14:40

Křĭstü ná prẹ̀zúetèphú tahe atẹthyě ihtókăkhyě 15:1-58

Mełmetyă pẹ Křĭstuphú o dö Judaké tahe 16:1-4

Èriěkyă nĭdŭ ná tẹhébètadŭ dö khyě 16:5-24

1 Vă ma Paulu. Cómarya thèplòo vă rò a nwóhtya vă ná Jesŭ Křĭstu a Prèdónyăphú tōprẹ. Rò vă ná pẹ puóvyă Křĭstuphú Sostheno răcuó pẹ thĭ liyětôba.

2 Pẹ răcuó pẹ liyě dö Cómarya prẹ̀zúetè plómüphú o dö vĭ Corinthia akü tahe a o, ná lö- kayă dö a cóběhtya Byacè Jesŭ Křĭstu rò a o lahyă dö khălẹ pwö- tōpho nuôtahe a o. Jesŭ yěnuô, pẹ Byacè ma amámă, èthĭ Byacè ma amámă. Dö Jesŭ Křĭstu akhu-akhyě Cómarya mešăsěhó thĭ rò a éhó thĭ dö thĭ ki ohtwöprẹ săsě èhtya pọ agně hó.

3 Pẹ Phě Cómarya ná pẹ Byacè Jesŭ Křĭstu ki dyé dŭ thĭ tẹbwítetaryě ná tẹthéplò kacúkabé nĭ-.

Paulu Hébwíhétaryě Pẹ Corinthia Prẹ̀zúetè Plómüphú Tahe Agně

4 Dö Jesŭ Křĭstu akhu-akhyèrò Cómarya dyétăhó thĭ abwíataryě hó. Dö a dyé thĭ phúyě akhu-akhyě, vă hébwíhétaryě pẹ thĭ Cómarya pwö- tōphuó có.

5 Mețéhérò, dö thĭ ná Křĭstu htwöhtyahó lŭ tōcô- tuó hó akhu-akhyě, Cómarya sōrisōbü hó thĭ pwö- tōcô hó. Rò lö- thĭ tẹhébèhēsŭ tahenuô bèbè, thĭ tẹthékthégně tahenuô bèbè, a sōrisōbü löplĭ hó thĭ hó. **6** Rò pẹ hésoluó pẹ thĭ Křĭstu ari-akyă yětahenuô, a oklòoma tătẹ hó dö thĭkŭ hó. **7** Phúnuô akhu-akhyě, bí thĭ opómyásŭ Byacè Jesŭ Křĭstu ki hyăoluóhtya pă yěnuô, lö- Thé Săsě Byacè ashyézú nĭkră dö thĭ lo tahenuô Cómarya dyé lö hó thĭ hó. **8** Shyě- pẹ Byacè Jesŭ Křĭstu hyă amōnyě pă tōnyěnuô, thyáphú ỳ lẹdyä tẹthú dö thĭlo ki o pă tămé agněnuô, Byacè ki pŭklöpŭ- ma nĭdŭ thĭ tuóđđ a tadŭ pă. **9** Cómarya yětōprẹ ma lẹzúenĭ nyacó. È ma prẹ dö a é thĭ rò a thézú nõ bōthyókhékħō thĭ ná aphúkhŭ mądŭhó pẹ Byacè Jesŭ Křĭstu yětōprėnuô hó.

Prèzúetè Plómüphú Tahe Théplò Lükhókhýěľü

¹⁰ Văpuõvăvyă thĩ~ khõnyăyě vă kwĩthézò shyonyă hõ thĩ ná tètaryěshyosõ dõ Byacè Jesũ Krĩstu dyé vă yěnuõhõ. Vă thézũ kwĩthézò thĩ ma phútéhérò, vă thézũ dõ thĩ ki krũklě ľũ, okhómekhólũ tòmũ ná tòmũ tãmé. Vă thézũ shyakrwõ thĩ ná thĩ tètane tahe bèbè, thĩ tètaze-one tahe bèbè, nõ thyá prè ľũ tõtõtõ~ tuõ prè ní~. ¹¹ Mètéhérò, puõvyă thĩ~, Chloe a khõbõthyó aklě tahehe hésoluõplõ pè vă, thĩklyéthĩngă thĩvũ nĩdyé ľõ ľũ tõtprè ná tõtprè hé vă~, ¹² thĩklyéthĩvũ kryă~ ľũ phútéhérò, tõtprè rò a hé, "Vă ma Paulu a khõpacě" dõ aruõ tõtprè ke rò a hé, "Vă ma Apollo a khõpacě," tõtprèke rò a hé põ, "Vă ma Cepha a khõpacě," dõ aruõ tõtprè põ kuõ ke rò a hé, "Vă ma Krĩstu a khõpacě," phũnuõ hé vă.

¹³ Krĩstu anéklõ yěnuõma ù mę lüpruõ hte ľũ tòmũ ná tòmũ phũnuõma anĩ nyă ě? Vă mądũhõ Paulu yěnuõma a khyáthyěno pè nyă dõ thĩgně dõ krusulo ě? Thĩ plwõ thĩnė ná htyě dõ thĩ ki htwõhtya vă khõpacě phũnuõ nyă ě? ¹⁴ Vă plwõnõ prétũ Gaio ná Crĩpu thěnyěprè akhu-akhyě, vă hėbwihétaryě ľă Cómarya. ¹⁵ Phũnuõrò, thĩ cuõhé ná vă plwõ hõ htyě ná Paulu amwĩ hõ, phũnuõma anĩ tõtprè to ní~. ¹⁶ (Kõ~ a mălakõ, vă plwõ pè kuõpă lakõ Stephana ná a hiphũphyăphũ tahe. Vă tõtakyă prétũ yětahe prè. Dõ aruõ ma a opă ě, ma a o pă to ě nuõ vă tõtmanĩ pă to hõ.) ¹⁷ Krĩstu plwõhyă vă ná vă bėhyă plwõ pè ù htyě mătõ. A plwõ hyă vă dõ vă ki hyă hėsodõnyă pè ù ná tětėkrũmila ari-akyă prè. Rò bí vă hėsodõnyă pè ù tětėkrũmila akhěnuõ, vă hėbėnõ ná prėthĩphėphũ tahe angõ to. Mėtéhérò vă ki thėlėhtyanĩ prėthĩphėphũ a tětėbė tahe hėrò, vă mę taphũkyă ľõ hõ Krĩstu atėthyě a tětprètėprya shyosõ dõ krusulo yěnuõ hõ.

Krĩstu Ma Cómarya A Tětprètėprya Shyosõ Ná A Tětĩphėcyădè

¹⁸ Kayă tahehe zũ tē to akhu-akhyě, Cómarya ki cĩrya ěthĩ pă. Kayă phũnuõ tahenuõ, a tanę lahyă ná Krĩstu thyě dõ krusulo ari-akyă yěnuõma a olõoklõ prè. Manárò pè dõ a nĩbè tēmęlwõhtekă yětahe agnėnuõ, tětĩtėkyă yě a mądũ Cómarya a tětprètėprya shyosõ dõ pėgně hõ. ¹⁹ Cómarya alăangõ hé,

"Vă ki mępyėkyă prėthĩphėphũ tahe a tětĩtėphė tahe pă. Vă ki vĩkyă kyă pręcýăprėdėphũ tahe a tětėkhuthėgně nuõtahe pă," † a hé phũnuõ.

²⁰ Ki męphũnuõrò prėthĩphėphũ tahe bèbè, pręcýăprėdėphũ tahe bèbè, prè dõ a kryăsũcyă ù tahe bèbè, pè thėgně ná ěthĩ tětĩphė tahenuõ, a olõoklõ prè. A dyėluõplõ cõ, hekhu a tětėkhuthėgně yěta-henuõ a olõoklõ prè. ²¹ Cómarya a tětĩtėphė ma adu-ază mălakõ cõ. Phũnuõrò prėlukayă yětahe ki

pũthėgněbė Cómarya ná ěthĩ tětėkhuthėgně tahenuõ, a bė takhyă~ to. Mătõkhõnuõ, Cómarya thė-plõo dõ a ki męlwõhtekă kayă dõ a zũ Krĩstu a tětėkrũmila dõ pè hėsodõnyă pè ù yěnuõ tahe pă. Manárò kayă dõ a zũ tětėkrũmila yě to tahenuõ, a tanęthũ lahyă ná tětėhėsodõnyă yětahe nuõma a olõok-lõ prè, a tanę lahyă phũnuõ. ²² Judaphũ tahenuõ, a ki myáhtye Cómarya atēmę tětprètėprya tahe to hėrò, a zũ kuõ lahyă cõ ù tětėkrũmila yěnuõ to. Greeķ myēcõphũ tahe agnė kuõke rò, Krĩstu a tětėkrũmila yě a htwõ tēolõoklõ dõ ěthĩgně prè, mėtéhérò a thézũ nĩhuõ lahyă prè kayă dõ a o ná tětĩtėphė rò a hėbė-cyăhėbėdè tahe a tětėbė prè. ²³ Phũnuõrò bí pè hėsodõnyă Krĩstu thyě dõ krusulo akhěnuõ, Judaphũ tahe tanę thėplõsě nyacõ. Judaphũ mătõ tahe ke rò a hé ná angõlasă o dõ ěthĩ agnė tõtõtõ~ to. ²⁴ Manárò kayă dõ Cómarya é ľũ dõ a ki zũ tětėkrũmila yětahe agnėnuõ, Judaphũ tahe bèbè, Judaphũ mătõ tahe bèbè, Krĩstu thyě dõ krusulo yěnuõma mądũ Cómarya a tětprètėprya shyosõ ná a tětĩtėphė hõ. ²⁵ Mėtéhérò, bí pè hėsodõnyă pè ù Krĩstu atėthyě ari-akyă akhěnuõ, taheherò a hé lahyă ná Cómarya mėtē yěnuõ, a olõok-lõ ľõ hõ, a tanęthũ lahyă phũnuõ. Cómarya mėtē yěnuõ, acyăadè ľõklõ pă cõ ná prėlukayă dõ a tęcýătėdè dulõ ù tõtprè pă cõ. Cómarya a tětėcėrecė yěnuõ, a hěshyoresõ ľõklõ pă cõ ná prėlu hekhuphũ dõ a hěshyoresõ ľõ ù tõtprè pă cõ.

²⁶ Puõvyă thĩ~, tanęmyă nĩdyédũ kũ thĩnė bí Cómarya é tyahĩ thĩ to akhěnuõ kőkõ. Ki hé ná prėlu hekhuphũ a tětmyáhtye hėrò, dõ thĩklěnuõ, prè dõ acyăadè tahe bèbè, prè dõ a o ná a taryěshyosõ tahe bèbè, kayă dõ aklwĩalyă duzăhtyathě tahenuõ bèbè, a o nuõ tõtkuõ patĩprè prè. ²⁷ Thyáphũ kayă dõ a tanędyé lahyă anė ná kayăcyăkayădè tahe ki thėtaryėkyă agnėnuõ, Cómarya é takè nyă hõ kayă dõ ù tanę ěthĩ ná a olõoklõ nuõtahe prè. Thyáphũ kayă dõ a tanędyé lahyă anė ná a o ná taryěshyosõ nuõtahe ki thėtaryėkyă agnėnuõ, Cómarya é takè nyă hõ kayă dõ ù tanę ěthĩ ná a taryěshyosõ o kuõ to nuõtahe hõ. ²⁸ Thyáphũ Cómarya ki mępyėkyă tē dõ prėlu hekhuphũ tanędunĩ nuõtahe agnėnuõrò, a é prè kayă dõ ù dyadu ěthĩ to nuõtahe prè, ù tanępatĩ ěthĩ nuõtahe ná ù dya ěthĩ ná kayă olõoklõ nuõtahe prè. ²⁹ Phũnuõrò, dõ Cómarya a mětėnyěnuõ, ù phyėhtyalõ cyă ùnė tõtprè~ to. ³⁰ Cómarya męhtwõhtya tõtõ thĩ ná Jesũ Krĩstu tõtõtõ~ tuõ hõ. A męhtwõ pè hõ thĩ tõtõtõ~ tuõ ná Krĩstu yěnuõ, a ki htwõhtya hõ pè tětĩtėphė hõ. Dõ Krĩstu akhu-akhyěrò Cómarya dya hõ pè phũ kayăcõkayăte tahenuõ hõ. Htuõto pè htwõhtya hõ Cómarya akayă săsě rò Krĩstu plwõhte pală hõ pè dõ tětĩthũ acũ akhălė hõ.

³¹ Męphũnuõrò, phũ lisăsėkũ hé, "Kayă dõ a thézũ phyėhtyalõ anė tahenuõ, a tőkõ phyėhtyalõ prétũ ľõ Byacè męhtuõ pè hõ ľũ nuõtahe prè." ††

† 1:19 Isaia 29:14

Krístu Khyáthyě Ané Dó Krusulo Ari-akyá

2 Vă khôbôthyó thĩ, bí vă hyă dôn्या pẹ hó thĩ ná Cómarya alăangó akhěnuô, liplò dđ ử thềgněhtwô to tadúro kayă tanędu lya nıdyé lahyă ané tahe nõe è tahenuô, vă hébèno pẹ thĩ tồphuo~ to. ² Mẹtêhéro, vă dyalya htuôhó vă thềplò ná vă ki hėsodôn्या prétú Jesú Krístu yětôprè ari-akyá ná atệthyě dđ krusulo ari-akyá yěnuô prè. ³ Bí vă hyă kuô dđ thĩ o bínuô tồphuo akhěnuô, vă thềgně nıdyé vă tềhēcerecè rò vă thềisè tanyătatè cò. ⁴ Htuôto bí vă hėsodôn्या pẹ thĩ akhěnuô, vă hébè ilł-ilyánó thĩ ná prẹlu hekhupú a tẹcyătèdè tồphuo~ to. Manáro thĩ zũe lahyă tẹ dđ vă hėsó pẹ thĩ yěnuô tahe, mẹtêhéro Cómarya a Thề Săšě yěnuô a pơpřyashyosò rò a dyéthềgněplồ pẹ thĩ rò thĩ zũe hó. ⁵ Phúnuôrò, thĩ tẹzũtệnyă yětahenuô, a thềlệtyanı dđ prẹlu hekhupú a tẹcyătèdè tahe alo nuô mătó. A thềlệtyanı dđ Cómarya a tẹpřotẹpřya shyosò yě alo hó.

Cómarya A Tệthítệphé Dđ Adu-ază

⁶ Kayă dđ a tẹzũsò tahenuô, vă ithyó pẹ èthĩ ná tệthítệphé ari-akyá tahe. Tệthítệphé yětahenuô, a hyă dđ prẹlukayă a o mătó. A hyă dđ prẹlukayă dđ a o ná a taryěshyosò nuôtahe a o mătoto. Mẹtêhéro tẹyětahenuô a ki pyékyă lỏ pă. ⁷ Vă hėsodôn्या pẹ ử ná Cómarya a tệthítệphé dđ acóază tahe. Dđnudótha khěnuô, Cómarya dyéluồ pẹ hí ử ná tệthítệphé yětahé hí to. Dđ~ Cómarya byálya tyahı hekhu to akhě pănũô, a taze-one pẹ htuôhó dđ a ki mẹ pẹ pẹ tẹlítetakhě yětahé hó. ⁸ Tệthítệphé yěnuô, kayă dđ a htwô khuk-lókhuklyă dđ hekhu yětahé thềgně tồprè~ to. Èthĩ ki thềgně yě héro, èthĩ mũthyệtya ná Byacè dđ a o ná a tẹlítetakhě yětôprè dđ krusulo takhyă~ to. ⁹ Phú lisăšě hékyă dđ nuôkhě,

“Tẹ dđ Cómarya taritaryă one dđ a ki mẹ pẹ kayă dđ a mơnı lủ tahe agněnuô, ử myáhtyenó tồprè~ hí to, ử nıhuônó tồprè~ hí to, ử tanętuônó è tồprè~ hí to.” †

¹⁰ Manáro, Cómarya dyéthềgně dđtủ pẹ pẹ tẹyětahé ná Thề Săšě Byacè.

Thề Săšě Byacè yěnuô a thềgně lỏ tẹpřotồcô. A thềgně tuộ lỏ cò Cómarya a tẹtanę dđ acóază tahe cò. ¹¹ Phúnuôhó, kayă tồprè a tẹtanę lỏplı tahenuô, è ná è thềgně nıdyédủ prè. Tồprè~ ử thềgněhtwô kuô lủ to. A thyăkuôđủ phúnuôhó, túprè Thề Săšě Byacè thềgně lỏlỏ~ Cómarya a tẹtanę tahe. Kayă dđ aruô tahe thềgněhtwô tuộ tồprè~ to. ¹² Cómarya dyé pẹ a Thề Săšě, rò Thề Săšě Byacè yěnuô, a hyă dđ prẹlukayă a o nuô mătó. Thyáphú pẹ ki thềgněplồ lỏ tẹ dđ Cómarya dyé tặkră pẹ yětahé agněnuô, pẹ nıbèhó Thề Săšě Byacè dđ a hyă dđ Cómarya a o yěnuô hó. ¹³ Phúnuôrò, bí pẹ ithyó pẹ kayă dđ Thề Săšě Byacè o dđ lủkủ tahe

†† 1:31 Jeremia 9:24 † 2:9 Isaia 64:4

akhěnuô, pẹ nõe prẹlu hekhupú dđ a cyă hébè tahe a tềhébè tồmũ~ to. Pẹ hébè phú Thề Săšě Byacè ithyóithya pẹ nuôprè. Pẹ héplồ pẹ kayă yětahé ná tẹmătècò phú Thề Săšě Byacè ithyó pẹ nuôprè.

¹⁴ Manáro ửpẹpẹ~ bèbè, dđ a nıbè kuôũ Thề Săšě Byacè dđ a thềplồkủ to tahenuô, a phỵsủ kuôũ Thề Săšě Byacè a tẹithyóithya to. Kayă phúnũô tahenuô, a thềgněplồbè kuôũ angólasá to, a tanę lahyă prè ná a olóoklồ prè, mẹtêhéro, prè dđ a héplồbè pẹ èthĩ nuô~ ma túprè Thề Săšě Byacè tồprè prè. ¹⁵ Lỏ~ kayă dđ a nıbè Thề Săšě Byacè yětahenuô, a thềgně luplủ rẹ lỏ htuôhó tẹithyóithya yětahé hó. Manáro kayă dđ a nıbè kuôũ Thề Săšě Byacè to tahenuô, a thềgněplồbè kuôũ kayă dđ a o ná Thề Săšě Byacè tahe a tẹtanę tahe to.

¹⁶ Phú lisăšěkủ hé,

“Ủpẹ tồprè thềgněhtwóbè Byacè athềplồ pẹ? Kayă dđ a dyéthềgněcwóbè pẹ kuô Byacè ná a tẹtanę tahe nuôma a o tồprèprè ể?”

Manáro pẹ yětahenuô, pẹ nıbè htuôhó Krístu athềplồ a tẹtanę tahe hó. ††

Cómarya A Prềmẹtệphú Tahe

3 Puộvyă thĩ~, vă otồkuô ná thĩ dđ arékhě nuôma, vă ithyó pẹ thĩ phú vă ithyó pẹ kayă dđ a cữe nıđă Thề Săšě Byacè angó tahe nuôma anı hí to. Vă bè ithyó pẹ thĩ phú prẹluhekhu phú dđ a lủkrwô mẹ păprè a tềthềzũthềlồ tahe nuôtahe prè. Matêhéro thĩ tẹzũe Krístu nuô ashyo-asò híto akhu-akhyě thĩ thyápăprè ná pacềphú dđ a ònúpă nuôtahe prè. ² Thĩ esè dđ apřęazwô tahe nuôma anı híto akhu-akhyě, vă bè dyé ỏ prè thĩ pủ nuộtyề thyáná pacềphú tồprènuô prè. Tuộkhỏnyăyề cò bèbè a thyă păprè ná thĩ e sèe a přyề rò a nıhító nuô. Vă ki ithyó thĩ ná tẹ dđ acóază tahe héro thĩ thềgněplồ hí to. ³ Mẹtêhéro thĩ ohtwôprè thyă păprè ná prẹlu hekhupú dđ a krwólủ mẹ păprè lahyă phú a tềthềzũthềlồ o nuôtahe prè. Thĩ thềkhwé nıdyé khyělủ tồprè ná tồprè, thĩklyéthĩngă nıdyé khyělủ nuô~ ma a dyéluồhtyahó ná thĩ thyă păprè ná prẹlu hekhupú nuôtahe prè văhétó? Thĩ mệthyă păprè ná kayă dđ a zũe kuôũ Krístu to nuôtahe prè. ⁴ Bí thĩ hé nıdyé khyělủ, vă ma Paulu a khỏpacề, vă ma Apollo a khỏpacề akhě nuôma, thĩ mẹ thyă păprè phú prẹlu hekhupú alẻklồ mệnuô prè văhétó?

⁵ Kihẻlỏlỏ rò, Apollo ma ửpẹ? Paulu ma ửpẹ? Pẹ ma kayă mộhémộlỉphú dđ a mẹ Cómarya atẹmẹ tahe prè. Dđ pẹ hėsodôn्याlủ pẹ thĩ akhu-akhyě thĩ zũenyăe kạ lahyă Byacè Jesú Krístu. Phú Cómarya dyétă pẹ tẹmẹ tồprè ná tồprè nuô, pẹ mẹ nıđủ phú a nõmẹ pẹ yěnuô prè. ⁶ Vă ma prềiluộtặ tềklwı. Apollo ma prềzũhtyề. Manáro prè dđ a nõphệtyaduhtya tềklwıtềlủ nuôma Cómarya prè. ⁷ Prềiluộtặ tềklwıtềlủ ná prềzũhtyề yěnuôma a lodu lả mătó. A lodulỏ ử ma prè dđ a

†† 2:16 Isaia 40:13

nõphétyaduhtya tẽklwĩ yẽtõprẽnuô hó. ⁸ Prẽ dó a iluõtã tẽklwĩ yẽ ná prẽ dó a zũhtyẽ yẽ thẽnyẽ lõ nuô, a tẽtaze myású one tahe nuôma a thyálũ prẽ, aduklõ ná lũ to. Phú ãthĩ tãprẽ ná tãprẽ yácú-yáre mẽhtuõhõ tẽtahenuô Cómarya ki dyé ãthĩ tẽrya nĩkhwókẽ pã. ⁹ Pẽ ma prẽmẽrõlũtẽ dó Cómarya agnẽ tahe prẽ. Thĩ ma athyáná Cómarya a tarẽtarã dó pẽ lẽmẽ-e akhãlẽ. Htuõto thĩ ma athyáná hi dó Cómarya isóhtya è tãmẽ.

¹⁰ Vã kuõke rò athyáná prẽisóhtya hi dó acyãadẽ tãprẽnuô. Mẽtehéro, Cómarya dyé vã shyẽzũ nĩkrã rò vã idẽ lya hihtũ kyãdẽ khãshyẽ ná lõ tahe. Rò kayã dó aruô tahehenuô, a hyã isóhtya dítũ kuõke hihtũkyãdẽ khãshyẽ dó vã dẽlyã htuõhõ ná lõyẽ nuô alõ. Manárò, ãthĩ tãbè isóhtya phútẽ nuô, a bè mẽ tãtẽ lahyã. ¹¹ Hihtũkyãdẽ khãshyẽ dó vã dẽlyã htuõhõ ná lõ mãhõ Jesũ Krĩstu yẽnuô ma a o prẽ tãphotũ. Tẽ dó pẽ tãkò zũenĩ nuôma a mã prẽtũ Jesũ Krĩstu yẽtãprẽ prẽ. Ú dẽlyã khõ dó aruô nuô a o pã tãphõ- to. ¹² Kayã tahehe dó a ithyó tãtẽ ù ná tẽmãtẽcõ tahenuô, a thyáhõ ná a hyã isóhtya dítũ hihtũ kyãdẽ khãshyẽ dó ù dẽlyã ná lõ yẽ alõ nuô hó. A thyáhõ ná a isóhtya dítũ hó ná htẽ, rũ, mãtorõ lõngũduprĩdu tahenuô hó. Manárò dó aruô tahe kuõke rò, a hyã isóhtya dítũ ná thò, mĩmõ mãtorõ buõpũ tahe dó alõ yẽnuô hó. ¹³ Kayã tãprẽ ná tãprẽ a tẽisóhtya hi a tẽcyãtẽdẽ yẽnuô, a ki oluõhtya shyẽ- Byacẽ Krĩstu hyã amõnyẽ nuõtõnyẽ pã. Kayã pwõ- tãprẽ mẽ tẽ tahenuô, ù ki mẽmyã è ná mi pã. Tãprẽ ná tãprẽ a tẽcyãtẽdẽ atẽmẽ yẽnuô, mi ki laũ myã lõ pã rò a ki dyé hteluõ lõ pã. ¹⁴ Tãtẽ dó ù hyã isóhtya è dó hihtũ kyãdẽ khãshyẽ yẽ alõ tahenuô, a ki khyãbẽ milãũ hẽro a tẽisóhtya hi yẽnuô a ki nĩbè tẽrya nĩkhwókẽ pã.

¹⁵ Manárò, mi ki ùkyã atẽmẽ yẽtahe pã kihẽro, a ki lacúkyã pã. Manárò, anẽbyacẽ nĩdũ yẽnuô a ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã pã. Rò a ki siplẽkyã ná mi thyáná kayã tãprẽprẽ siplẽhtekyã ná mikyãũtã hi nuô pã.

¹⁶ Thĩ ma Cómarya a tẽlũhõdu rò Thẽ Sãsẽ Byacẽ dó a o dó Cómarya a o yẽtãprẽ hyã nuõ ohtwõprẽ dó thĩkũ nuôma thĩ thẽgnẽ nyã to ẽ? ¹⁷ Kayã tãprẽprẽ dó a mẽpyẽkyã Cómarya a tẽlũhõdu yẽnuô, Cómarya ki mẽpyẽkyã lõ pã. Mẽtẽhẽro Cómarya a tẽlũhõdu ma a sãsẽ rò thĩ nẽbyacẽ nĩdũ nuôma mãhõ Cómarya lẽonĩ a tẽlũhõdu hó.

¹⁸ Lahõlyã nĩdyẽ tã thĩnẽ tãprẽ- tãmẽ. Kayã tãprẽprẽ ki tanẽlyã nĩdyẽ anẽ ná vã ma prẽthĩphẽphũ tãprẽ hẽnuô, a bè htwõhtya kayã olõoklõ tãprẽ. Vã thẽzũ hẽnuôma phútẽhẽro, è ki tanẽ nĩdyẽ anẽ ná vã ma prẽthĩphẽphũ tãprẽ yẽnuô athyáná kayã dó a thẽgnẽ kuõ Cómarya to tahe a tẽtanẽ nuô hó. Thyáphũ a ki htwõhtya prẽthĩphẽphũ mãlakõ dó Cómarya anyẽhyã tãprẽnuô, a bè htwõhtya kayã olõoklõ tãprẽ dó prẽlu hekhuphũ tahe a mẽthẽnyẽ. ¹⁹ Prẽlu hekhuphũ tahe tanẽ ná yẽma tẽthĩphẽ hó tahenuô, dó Cómarya agnẽ nuôma a mã prẽ tẽolõoklõ prẽ. Lisãskũ hé, "Prẽthĩphẽphũ tahe tanẽ nĩdyẽ lahyã anẽ ná pẽ dẽ lã

hõ tadũrò Cómarya pũnĩkyã hó ãthĩ ná ãthĩ atẽcyãdẽ adãpã yẽnuôhõ. ãthĩ atẽmẽcyãmẽdẽ tahe nuôma mãprẽ dápã prẽ." ²⁰ Lisãsẽ dó aruô tãmã hé põ, "Cómarya thẽgnẽ ná prẽthĩphẽphũ tahe a tẽtaze-one tahenuô, angólasá o to." ²¹ Phúnuõrò, thĩ krwõkuõ ná ùpẽpẽ- bèbè, thĩ tã phyẽhtyalõ nĩ thĩnẽ tãprẽ- to. Ki hé tãtã rò, tẽlõ- plĩ nuôma thĩ tẽ prẽ. ²² Paulu bèbè, Apollo bèbè, Petru bèbè, hekhusĩba lõ có bèbè, tẽthyẽ ná tẽhtwõprẽ bèbè, htũkhẽ khõnyãkhẽ yẽbèbè, shyẽ- nopã tãhtũ bèbè, Cómarya dyẽtã lõ tẽyẽtahe dó a ki htwõbwihtwõtaryẽ dó thĩgnẽ prẽ. ²³ Thĩ ma Krĩstu atẽ, rò Krĩstu ma Cómarya atẽ.

Krĩstu A Prẽdõnyãphũ Tahe

4 Thĩ tã dya lahyã pẽ phú Jesũ Krĩstu a prẽmẽtẽphũ tahenuô. Thĩ tã dya lahyã pẽ phú prẽmẽtẽphũ tahe dó a ithyóithya hẽsoplõ pẽ ù ná tẽmãtẽcõ dó ù thẽgnẽno hĩto dó nuõkhẽ tahe. Rò Cómarya dyẽtãhõ pẽ tẽmẽ dó pẽ ki mẽ yẽ agnẽ hó. ² Kayã dó ù dyẽtã lõ tẽmẽ tahenuô, a tãbè có ná atẽmẽ. ³ Thĩ ki hẽcõ vã ná Paulu tãkuõrõma ryãzũ nĩcyã è ẽ, ma ryã zũenĩ to ẽ có bèbè, a lẽhẽo nátoto. Kayã dó aruô tahe ki hé vã bèbè, a lẽhẽo nátoto, mẽtẽhẽro vã nẽbyacẽ nĩdũ có rò vã hẽlyã nĩdyẽno vã nẽ phú thĩ hé vã nuô tãphuõ- to. ⁴ Vã thẽplõ yẽnuô mõmõ a mõ prẽ, vã thẽplõ yẽ a dya kãkhyẽ ná vã tẽthũ tãcõ- to. Vã thẽplõ yẽ a hé vã phútẽtẽ- bèbè, alẽhẽ o tãcõ- to. Vã mẽtẽ yẽnuô athũ ẽ, ma atõ ẽ nuô, prẽ dó a thẽgnẽ vãrivãkyã rò a ki cẽmyã vã pã tãprẽnuõma tũprẽ Byacẽ tãprẽ prẽ.

⁵ Phúnuõrò tẽciryã ashuõakhẽ hyã bè tyãhĩto nuô, cuõ ciryã tã ù tãprẽ- tãmẽ. Opõ tuõ lahyã dó Byacẽ hyã ciryã ù pã tãphuõ nuô. Tẽouõobĩ dó tẽkhĩtẽlõ akũ tahenuô, a ki dyẽhtyalũ pã. Rò prẽlukayã a tẽtanẽ dóuõdõbĩ dó a nõmẽ lõ tahenuô, Cómarya ki dyẽluõ thẽgnẽ pã. Bĩnuõkhẽ pã rò, phú kayã tãprẽ ná tãprẽ mẽ tẽ nuô, Cómarya ki htuthẽnĩ ãthĩ pã.

⁶ Vã puõvyã thĩ, thyáphũ a ki htwõbwihtwõtaryẽ dó thĩgnẽ rò vã hẽsoluõ pẽ thĩ ná vãrivãkyã ná Apollo arĩ- akyã phú tẽ dyẽluõbỹábũ tãcõ nuô hó. Tẽ dó vã thẽzũ hé pẽ thĩ angólasá nuôma phũyẽ: "Mẽ talwólõ tã lahyã phú lisãsẽ rã o nuô tãmẽ." Phúnuõrò yẽtãprẽ rò aryãk- lõ ná dó nuõtãprẽ, cuõ htuthẽ nĩdyẽ lahyã ù phúnuô tãprẽ- tãmẽ. ⁷ Mãpẽ tãprẽ hé nẽ ná nẽcyãnẽdẽ khõk- lõ dù ná ù phúnuô tãprẽ pẽ? Lõ- tẽ dó a o ná thĩtahe nuôma Cómarya dyẽ thĩ mãto ẽ? Phúnuõrò, thĩ cuõcyẽ htyalõhtyamõ nĩdyẽ thĩnẽ thyãcõnã Cómarya dyẽtã krã thĩ mãto nuô phútẽtẽ?

⁸ Thĩ tanẽ ná lõ- tẽ dó thĩ lo tahenuô a o lõplĩ hó, lõ- Cómarya õlyãkyã tahenuô thĩ nĩbè lõplĩ hó, thĩ tanẽ lahyã phúnuô. Thĩ tanẽ nĩdyẽ lahyã ná thĩ htwõ códũ hó khwĩ dó Cómarya ahtyẽakẽkũ cóhõ ni, manárò pẽ rò pẽ htwõbẽ kuõ hí ù khwĩ to. Thyáphũ pẽ ki htwõ

tòkuố khwí ná thì rò, vấ thészủ nốhtwố kuố là hó thì khwí hó. ⁹ Vấ hé phúyề mệtềhéro, a cô ná pề Prẹdôngyáphủ tahenuô, Cómarya dya patíklồ pề a tộ ná ứruô tahe. Htuồto athyáná kayá tặ đố htốkủ tahe đố ừ kírề mệthyề hó èthỉ đố kayá tồplutồphề a mệthènyề nuô. Rồ athyáná lỏ- mốkhu tanéphủ tahe ná prẹlu hekhuphủ tahe myá hyả tặtồ lỏ pề nuô. ¹⁰ Mệtềhéro đố pề krwố Krístu akhyề akhu-akhyềrồ ừ hé pề ná kayá tamwỉ. Maná rồ thì kuốke rồ, thì htwốhtya hó tề tồcồ- tuố ná Krístu hó akhu-akhyề, thì tanẹ nỉdyề có lahyá thỉnề ná prẹcyáprẹdềphủ tahe hó. Pề rồ pề hếcềcềcề dủ pềgnề prề, thì rồ thì hếshyoresố nyacố đầdu- ni. Ừ tanẹ patí dủgnề pề prề. Thì rồ ừ mềlímẹtakhề có dủ đầdu- thì ni. ¹¹ Tuốkhỏnyá rồ pề ovỉokồ, pề ovỉohtyề, pềkủpềthýá dủgnề prề hyecazề hyecamủ prề. Pề khyábề dủ pềgnề ừmủừpồnỉ pề. Pề sồdồhi sồdồprề dủ pềgnề prề. ¹² Thyáphủ pề ki ebềohtwố agnenuô, pề bề cyềprýcýềlỉ eryl dủgnề tề. Bí ừ isố pề akhènuô, pề sồri kạkhyềsủ ừ. Bí ừ mềcyềmềcủ pề akhènuô, pề khyáthềplồhtủ sủ prề ừ prề. ¹³ Bí ừ hé takhwótakề pề akhènuô, pề hé kạkhyềsủ ryá prề ừ prề. Tuốkhỏnyáyề, pề ma a thyá tadủ pấdủgnề prề ná ừ cuố vỉkyá thòth-wíthồdồ tahe ná hekhu paápáồ nuótahe prề.

¹⁴ Vấ thészủ nốhtetarề thì rồ vấ rấ cuố pề thì li yènuô mậto. Vấ mọngỉ thì phú vấphủ ná vắnề nuô rồ vấ ithyóithya cuố nỉdyề thì prề. ¹⁵ Thárá đố a ithyóithya thì nuô a o có aprề tồthồ tadú rồ thìphề ma a o prề tồprềprề- tuố prề. Bí vấ hếsodôngyá pề thì tềthềkrủmỉ- la rồ thì zủehyá hó Krístu akhènuô, vấ htwốhồ thìphề hó. ¹⁶ Phúnúô rồ vấ kwíthézồ thì ná thì ki krwố myá bủ kuố vấ tềohtwốprề yề. ¹⁷ Đố tềritềkyá yề akhu-akhyềrồ vấ nốhyá hó Timothy đố thì o hó. È ma athyáná vấphủ ná vắnề đố vấ mọ nỉdyề rồ acố ná angố đố Byacề akủ tồprề. Kayá đố a krwố Krístu akhyề tahenuô, a tồkồ ohtwốprề lahyá phútềnuô, a ki dyề thénềhtya khyề thì phú vấ ohtwốprề hó yènuô pấ. Yènuôma tề đố vấ ithyó pề kayá đố a zủkạnyá kạ Jesủ Krístu tahe đố khắlề pwố- tồpho tahenuô hó.

¹⁸ Thì tanẹ lahyá ná vấ hyả olề kuố pấ đố thì to akhu-akhyề, đố thìklề tahehenuô a phyềhtyalồ lahyá anề. ¹⁹ Maná rồ ki Byacề thềplồo vấ đố vấ ki bề cuốolề kuố thì héro vấ ki hyả olề lề kuố thì pấ. Shyề- vấ hyátuốkuố thì pấ rồ, kayá đố a phyềhtyalồ anề nuótahe a mềkryá- ítenuô vấ ki hyả pủthềgnề tồdủ ná vắnề pấ. Ma èthỉ nỉbề mắlakồ tềtaryềppryá đố Cómarya a o ề, mậtorồ a o byềprề akhầu tabề a tềhềbề prề ề nuô vấ hyả pủthềgnề tồdủ ná vắnề pấ. ²⁰ Kayá đố a o đố Cómarya ahtyềakềkủ tahenuôma, a o prétủ khầu tồbề a tềhềbề mậto. Cómarya htulya taplekýá htuồlồhồ èthỉ atềdyathudyathề tahe ná a tềpồtềpryá hó. ²¹ Thì ki vỉkyá thì tềmề đố a mủmýaricyá yэтаhe to henuôma, vấ ki hyáthềprwố sỏ nyá hó thì hó. Thì ki vỉkyá héro vấ ki hyả hếbềcềhềbềnyá prề thì pấ rồ vấ ki mọ nỉdyề thì pấ. Phúnúô rồ, thì thészủ klồ lahyá bitề tồcồtề?

Tềcuốthủ Prềmòprềkhủ Ohtya Đố Prềzủtềtềplómủ Akủ

5 Khỏnyá rồ, ừ héluố pề vấ, đố thìklề nuô kayá cuốthủ prềmò rồ a cuốthủ nỉdyề khyềdủ ná amuốno o tồprề vấ nỉhuố ừ hé pề vấ phúnúô. Kayá đố a zủe Krístu to tahe có rồ tềthủ phúyềnuô a mềnồ lahyá to. ² Ki mềphúnúô rồ, thì cuố phyềhtyalồcyá nỉdyề thỉnề phútề? Phủ- ná thì phyềhtyalồ thỉnề nuô, thì tồ thềplềthézồ thýkyá có thỉnề có. Kayá đố a cuốthủ phúyề tồprềprề nuô, thì tồ vểhtekýá lủ đố thì aplóamủ akủ. ³ Vấ nềklồ oye có ná thì tadú rồ vấ thềplồ ícủ ná thì prề. Kayá đố a mệtềthủ adu-azạ phúyề nuô- tahenuô, vấ ciryá hó è đố Jesủ amwỉ akủ phú vấ otồkuố ná thì nuô hó. ⁴ Bí thì okủ myáhtye tặsủ rồlồ lủ akhềpầnuô, vấ thészủ nốmề lỏ thì pwố- tồcồ đố athyáná vấ otồkuố hó ná thì phúnúô. ⁵ Thyáphủ ừ ki mềpyềkyá kayá yэтồprề a thwíhtyềpházye a tềthézủthềlồ agnenuô, thì bề dyэтắkyá kayá yэтồprề đố khỉnềricýá khuklồ a takhukủ. Thyáphủ kayá yэтồprề a thềplồhtwốprề ki nỉbề tềmềlwóhtekạ shyề- Byacề a mọngyề pấ tồnyề agnenuô, thì bề mề phúnúô. Mệtềhéro thì nỉbềhồ Byacề a taryềshyosố ná a tềpồtềpryá hó akhu-akhyề mề lahyá phúnúô.

⁶ Thì cuố hébề htyalồ tuố thỉngồ phúnúôma amậ to. Thénềhtya lahyá ngồ tồmủ đố a hé, “Huốmủ takíphủ prề rồ a mềtapho lỏ khómủ tồklồ,” ừ hé nuôma thì thềgnề vấhề. Phúnúô rồ kayá yэтồprề a tềthủnuô, a dyềhtwốhtya tuốkuố lỏ hó thì tồmủlồ atềthủ hó.

⁷ Thyáphủ thì ki mwốplỉ lậtakli lỏ agnenuô, thì bề phyềhtekýá huốmủ lỵề atềthủ yènuô, tú rồ thì htwốhtya thyáná khómủ thề đố huốmủtapho otồto yènuô pấ. Vấ thềgnề tặtề có ná thì ma kayá mwốplỉthỉ- plo htuồhồ tahe, mệtềhéro Krístu ma pề tềcuốtalwóp- wể athímỉ đố a khyáthyề htuố pề hó đố pềgnề rồ a plwốkyá pề tềthủ tồprề. ⁸ Phúnúô rồ pề eồ rồlủ tềcuố- talwópwể yènuô pồ-. Khómủ đố a osilyá tồ ná huốmủ- tapho yènuô, pề tồkồ e è to. Huốmủtapho yènuô, a mề duhtya éhtya tềthủ ná tềmủmýaricyá tahe prề. Pề ki eồ rồlủ khómủ đố huốmủtapho otồsilyá to yènuô, ná khómủ đố a mwốplỉthỉplo yènuô ná tềmậttềcồ yènuô tahe pồ-!

⁹ Vấ rấ pề thì li đố arềkhề tồba nuôma, vấ hé thì ná bóthyókhềkhồ tấ ná kayá đố a cuốthủ prềmòprềkhủ nuótahe tắmề, vấ rấ hếcuố pề thì phúnúô. ¹⁰ Maná rồ vấ hé phúyề nuôma, vấ thészủ hé ná bề bóthyónỉ ná kayá đố a zủe kuốủ Jesủ Krístu to nuótahe tắmề phúnúô mậto. Đố èthỉ akề tahehenuô kayá đố a cuốthủ prềmòprềkhủ, a kóvềkồpra e nỉdyềdủ agnề, a ehúehí, a cóbề lahyá prềzồ thì tahenuô a o akhu-akhyề vấ thészủ hé kayá phúnúô tahe mậto. Kayá đố a zủe kuốủ Cómarya to tahenuô thì bề bóthyónỉ èthỉ to kihéro, thì bề htecuố taphắkyá plủlầ hó ná hekhu yènuô hó. ¹¹ Vấ thészủ henuôma phútềhéro kayá đố a

hélýa nídyé lahyă ané ná prèzúetèphú tahe tadúro a ki cuóthú prèmòprèkhú, a pŭ kóvèkópra enídyédú agně, a cóbè prèzo, dyámwihyèzo ũ, emũopryá matorò ehuôehí thĩ tahenuô bóthyó tă èthĩ tãmé. Bí etóótô pré ná kayă phúnuô tahe pré nuô etóótô tãmé mé.

¹²⁻¹³ Hétãtã~ ma, ciryá kayă o dó prèzúetèplómũ akló nuôtahe ma vã tẽmẽ máto. Kayă phúnuô tahe ma Cómarya ciryá dú èthĩ pã. Manáro thĩ tókò ciryá nídyédú thĩ prèzúetè plómũphú tahe nuôma máto ẽ? Lisãsekũ hé, “Vèhtekyă kayă mũmyă dó thĩklẽ nuô,” † rò thĩ bè mẽ kuô phúnuô.

Puôvyă Krístuphú Ná Krístuphú Éhtya Lũ Dó Kayădu Hi

6 Thĩ ki klyélungãlũ héro thĩ cuó éhtya ciryá tuó lũ tôprẽ ná tôprẽ dó kayădu dó a zũe Krístu to tahe ahi mẽtẽ? Thĩ ná thĩ é hébèplõ nídyé lũ rò thĩ nõciryá ná Cómarya akayă tahe to mẽtẽ? ² Cómarya akayă tahenuô, a ki ciryá prèlu hekhuphú pãnuôma thĩ thègnẽ to ẽ? Thĩ ma kayă tahe dó a bè ciryá có prèlu hekhuphú o dó hekhú yètôba lõ có pã akhu-akhyẽ, tètítèkyă phúbõphúbí yètahe pré rò thĩ tóbè hébèplõ pẽ nyă ũ to ẽ? ³ Dó mókhu pã nuô, pẽ bè ciryá có mókhu tanéphú có pã tahe nuôma thĩ thègnẽ to ẽ? Phúnuôro hekhunékhu a tøklyélungãlũ phúyẽ tahe pré rò pẽ cuó ciryá to mẽtẽ? ⁴ Tøklyélungãlũ phúyẽ kị ohtwõhtya rò, thĩ cuó tã kayă dó a htwõ kuô prèzúetè plómũphú to tahe a o rò thĩ cuó nõciryá tuó èthĩ mẽtẽ? ⁵ Thétarẽ tadũ~ ké có. Dó thĩ prèzúetè plómũphú aklẽ nídũ nuô kayă dó a o ná tẽtanecyă rò a hébè ciryacyă pẽ Krístuphú yètahe a tøklyéngã lũ yẽ bí aplèkũ nuô patítadũ tôprẽ nuôma aklyá o nyă pré. ⁶ Thĩ cuó mẽ khódũ lahyă thĩgnẽ phútẽ. Thĩ ná thĩ cuó éhtya tuó lũ dó kayădu hi rò cuó nõciryá tuó ná kayă dó a zũe kuô Krístu to yètahe vã!

⁷ Dó thĩ ná thĩ cuó éhtya hébè lũ dó kayădu hi akhu-akhyẽ, a dyéluõ hó ná thĩ lacúkyă lõlãtakli hó. Phũ~ ná thĩ mẽphúnuô rò thĩ khyáthèplõhtũ pèkyă thĩ puôvyă dó a mẽthú thĩ yẽnuôma aryáklõ to ẽ? Phũ~ ná thĩ éhtya thĩ puôvyă Krístuphú dó kayădu ahi nuô, thĩ plwõ thukyă thĩ tãmuõđãtè tahe nuôma aryáklõ pã có. ⁸ Phúyẽnuôro thĩ mẽ to. Thĩ cuó mẽthú nídyé khyèlũ tôprẽ ná tôprẽ. Htuõto thĩ cuó pũphezèplèphe nídyé khyèlũ tôprẽ ná tôprẽ. Thĩ Krístuphú ná Krístuphú cuómẽ nídyédũ lũ phútẽ.

⁹ Kayăhã kayăkãkè, kayă mũmyáricyă tahenuô a htwõ ní kuô Cómarya a htyèphúkèphú dó lũhtyèlũkèkũ to pã nuôma thĩ thègnẽ to ẽ? Thyáphú thĩ ki mẽthú tă lahyă tãmé nuô, tanẽ tãtã lahyă vã hé thĩ yẽnuô. Kayă dó a lũkrwõmẽ tètèzũ patápatõ tahe, kayă dó a cóbè prèzo tahe, kayă dó a cuóthú ùphúũmẽ tahe, prèkhũ ná prèkhũ cuóthú khyèlũ nuôtahe, ¹⁰ htuõto kayă ehuôehí tahe, kayă dó a pŭ kóvèkópra e

† 5:12-13 Li Dõnyă 17:7

nídyé dũgnẽ tahe, kayă emũopryá tahe, kayă dó a dyámwihyèzo ũ, ná kayă dó a lahõẽ ũ rũ tahenuô a htwõ ní cyă kuô Cómarya a htyèphúkèphú dó lũhtyèlũkèkũ to. ¹¹ Dó thĩklẽ tahehe nuô, dó nuôkhẽ ma a htwõ htuõhó kayăcyẽ kayăricyă thyáná nuôhó tadúro Cómarya síplĩkyă htuõhó thĩ tètũ hó. Rò khõnyáyẽ thĩ htwõ hó Cómarya atè hó. Dó Byacè Jesũ Krístu ná Cómarya a Thé Sãsẽ akhu-akhyèro khõnyáyẽ, Cómarya dyahó thĩ phú kayăcókayãtẽ tahenuô hó.

Dyènoẽ Thĩ Nèklõ Yẽnuô Dó Cómarya Alĩatakhe Agně

¹² Dó thĩklẽ tahehenuô, a hé, “Vã mẽ ìtètẽ~ ma aní prẽ,” a hé phúnuô ma a mähó tadúro ìtètẽ~ ma aryá lõ dó thĩgnẽ máto. Vã mẽ ìtètẽ~ ma aní prẽ tadúro vã plwõhtwõ vãnẽ ná lõ~ tẽ dó vã thèzũ mẽ nuôtahe acũ to. ¹³ “Sèe ma hòkũ agně, hòkũ ma sèe agně,” kayă tahehe ki hé phúnuô. Amávã, manáro yẽnyècõnuô Cómarya ki mẽpyékyă lõ pã. Nèklõ yẽma lènõẽ ná tẽpatápatõ agně máto. Mådũ lènõẽ ná Byacè a tètèzũ nõmẽ pẽ tahe agně prẽ. Dó Byacè yẽ akhu-akhyèro, shyẽ~ nopã a ki mẽ ihtòkakhỹ khyèthyá pẽ nèklõ yẽnuô pã. ¹⁴ Cómarya dó a mẽhtwõprẽ kakhỹ Byacè dó tètèhyè yètõprẽnuô, a ki mẽhtwõprẽ kakhỹ kuô pẽ dó tètèhyè ná a tẽprõtèpryã shyosõ yẽnuô pã. ¹⁵ Thĩ nèklõ yẽnuô~ ma a mådũ Krístu anèklõ krũkrõ tahe nuôma thĩ thègnẽ to ẽ? Vã phyé Krístu akrũakrõ yẽ rò vã nõomyẽ tõ ná himyáphèmuõ ma a kò nyă ẽ? Kì mẽphúnuôma aní taki~ to. ¹⁶ Kayă tôprèprẽ dó a omyè tõ ná himyáphèmuõ nuô, a htwõhtya hó tõtèwituõ tõtèyètuõ ná himyáphèmuõ yẽ hó nuôma thĩ thègnẽ to ẽ? “Èthĩ yẽ thényẽ nuôma a htwõhtya hó lũ tõtèwituõ tõtèyètuõ hó” †† lisãsekũ hé phúnuô. ¹⁷ Manáro kayă dó a htwõhtya hó tõtè~ tuõ ná Byacè tahenuô, a htwõhtya hó tõtè~ tuõ ná Byacè dóthudõthè tõtèkyè hó.

¹⁸ Cuó taphãkyă lahyă ná tẽcuóthú prèmòprèkhũ nuôtahe ní~. Tètũ dó aruõ ìtètẽ~ bèbè nuô a mẽbè sè tõ ná kayă anèklõ phú cuóthú prèmòprèkhũ atètũ yẽnuô to. Kayă dó a cuóthú prèmòprèkhũ tahenuô a mẽthú lya nídyédũ có anèklõ có hó. ¹⁹⁻²⁰ Thĩ nèklõ yẽnuôma Thé Sãsẽ Byacè dó Cómarya dyélya pẽ thĩ yètõprẽ alèo a tẽlũhõdu nuôma thĩ thègnẽ to ẽ? Mètèhèro Cómarya iprĩ ngũdungüsĩ htuõhó thĩ akhu-akhyẽ, thĩ nèklõ yẽnuô thĩ tẽnĩdũ mã pã to hó. A htwõhtya hó Cómarya atè hó. Phúnuôro nõe lahyă thĩ nèklõ yẽnuô dó Cómarya alĩatakhe agněnuô ní~.

Tètèsyă Tèphyémèphyévè Ari-akýă

7 Khõnyáro, vã ki rãdõnyãplõ kakhỹesũ pẽ thĩ ná thĩ sudyă vã dó thĩ likũ nuôtahe. Thĩ sudyă vã ná ki phyémèphyévè to ma aryáklõ kò thĩ hé phúnuô. Prèkhũ ki phyé amẽ to ma aryáklõ. ² Manáro kayă dó a cuóthú ùphúũmẽ, a cuóthú prèmòprèkhũ tahe yõ oẽ

†† 6:16 Hekhuhtwõlũ 2:24

talwósúlú akhu-akhyě, prèkhũ pwõ- tôpre tókò phyé lahyã amě, rò prèmò pwõ- tôpre tókò phyé lahyã avě. ³ Prèkhũ tóbè omyě tở ná amě. Bí vẹ thészũ omyětở ná amě akhẽnuô, mề tở yo nĩdyé to, phúnũhó, bí mề thészũ omyětở ná a vẹ akhẽnuô, vẹ tở yo nĩdyé toto. ⁴ Mề anékló yẽnuôma atẹ tũdũ mậto, vẹ atẹnĩ kuố dũdũ. Phúnũhó vẹ anékló yẽnuô a tệtũdũ mậto, mề atẹnĩ kuố dũdũ prě. ⁵ Mề ná vẹ a tệthészũthếlồ tôpre ná tôpre nuô, bẹ yo nĩdyé lũ to. Manárò bí thĩ thészũ kwĩcóbẻ thuokrũthũokrẻ tũdũ akhẽnuô, thĩ ki thếplồtồ lũ đố thĩ ki omyě taphã khó nyẻlã lũ to kihẽnuôma anĩ prě. Manárò thĩ kwĩcóbẻ htuốnuô, thĩ bẹ omyětở khyẻlũ, mẹtẻhẻrò ki thĩ khỏpẻ dyé thĩ thếplồ to hẻnuô, khĩnẻricyã khuklồ ki ilo-ilyánĩ thĩ pã. ⁶ Vã hé thĩ phũyẻnuôma vã nõshyo thĩ mậto. Mậdũ vã dyếthẻgnẻ cwộ thĩ prě. ⁷ Ki hẻlakỏma vã thészũ nõopalã kuố lỏ thĩ phũ vẫy. Manárò Cỏmarya dyẻtã tôpre ná tôpre nuôma a thỹalũ to. Yẻtỏpre rò a dyẻtã lũ shyẻzũ yẻtỏcỏ đố nuỏtỏpre rò a dyẻtã khỏlũ shyẻzũ đố aruô tỏcỏ ke a mẹ phúnũuô.

⁸ Phúnũuỏrò kayã đố a o ná hi ná prě to thĩ tahe, ná prẻmỏokryã thĩ tahenuô, aryãma opalã plehyã lã kuố lahyã phũ vã yẻnuô hỏ. ⁹ Manárò thĩ ki khỏpẻ nĩdyé thĩ thếplồ to hẻrò, tarũ phyé lahyã phũmẻphũvẻ nuô. O ná hi ná prě ma aryãklồ pã cỏ ná thếplồ tanẻ patápatỏ mũmyã nuỏtahe cỏ.

¹⁰ Kayã đố a onã phũmẻphũvẻ tahenuô, vã thészũ ithyỏtãkyã ẻthĩ ngỏ tỏmũ. Tẻithyỏ yẻnuôma vã tẻithyỏ mậto, Byacẻ ithyỏkyã ná anẻ cỏ. Rò a hé ná mề bẻ okyãnĩ avẻ to. ¹¹ Manárò a ki okyã hẻrò a bẻphyẻ taple nĩpã avẻ to. A ki o tũdũ ma anĩ prě, mậtorỏ a ki hẻbẻplỏ khyẻthyã ná a vẹ rò a ki kạ otỏkuố khyẻthyã ná lũ hẻnuôma anĩ prě. Vẻ ma a bẻ okyãnĩ amẻ toto.

¹² Vã thészũ hé pẻ pỏ kayã đố aruô đố thĩklẻ nuỏtahe. (Manárò, yẻma Byacẻ hékyã mậto.) Vã tẻithyỏ nĩdũ prě. Vã thészũ ithyỏkyã vẻ đố a ki htwỏhỏ Krĩstũphũ rò amẻ ki zũe kuốhĩ Krĩstu to tadủrỏ amẻ yẻ ki thészũ oplehyã tỏkuốpã ná avẻ hẻnuô, avẻ bẻ okyãnĩ amẻ to. ¹³ Phúnũhỏ mề đố a htwỏhỏ Krĩstũphũ rò a vẻ ki zũenyẻe kuố hí Jesũ Krĩstu to tadủrỏ avẻ ki thészũ oplehyã tỏkuốpã ná lũ hẻnuô, a bẻ okyãnĩ avẻ to.

¹⁴ Mẹtẻhẻrỏ, thĩ đố a zũe pẻ Byacẻ Jesũ tahenuô, thĩmẻ bẻbẻ, mậtorỏ thĩvẻ bẻbẻ, a ki zũe kuố hí pẻ Byacẻ Jesũ to kihẻrỏ, đố thĩ yỏ zũe tẻ akhu-akhyẻ, Cỏmarya ki sỏrỉ ẻthĩ pã. Rò a ki sỏrỉ tỏkuố thĩphũthĩlyẻ tahe pã. Cỏmarya ki sỏrỉ thĩphũ tahe to hẻnuô, thĩ phũ tahenuô a ki thỹakuố lỏ ná kayã đố a zũe Byacẻ to nuỏtahe aphũalyẻ nuỏtahe pã.

¹⁵ Manárò mề bẻbẻ, vẻ bẻbẻ đố a zũe Krĩstu to yẻtỏprenuô a ki thészũ okyảẻ hẻrỏ a okyã dũ. A ki mẻphũnuô hẻrỏ, kayã đố a zũe Krĩstu yẻtỏprenuô a tỏbẻ otỏnĩ ná kayã đố a zũe Krĩstu to yẻnuô tôpre to. Mẹtẻhẻrỏ Cỏmarya ẻhỏ thĩ đố thĩ ki olũ ná tẻpẻtẻdỏwỏ prě. ¹⁶ Mề đố a htwỏhỏ prẻzũetẻphũ tahe thĩ-, đố

thĩkhũthĩkhyẻ rò vẻ htwỏhtyacyã prẻzũetẻphũ to thĩ hẻcyã to. Phúnũhỏ vẻ đố a htwỏhỏ prẻzũetẻphũ tahe thĩ-, đố thĩkhũthĩkhyẻ rò thĩmẻ htwỏhtyacyã prẻzũetẻphũ to thĩ hẻcyã to.

Ohtwỏpre Phũ Cỏmarya ẻ Nẻ Nuô

¹⁷ Thĩ pwõ- tôpre tókò ohtwỏpre plehyã lahyã phũ Cỏmarya dyẻtã thĩ bí a ẻ thĩ akhẽnuô. A mề one htuố lỏ nyã hỏ đố pẻ ki ohtwỏpre phũyẻ nuô nyã hỏ. Tẻithyỏithya phũyẻnuô, vã ithyỏtã lỏ htuốhỏ đố prẻzũetẻplỏmũ akũ pwõ- tỏpho hỏ. ¹⁸ Kayã đố a dũtalĩ htuốhỏ phá rò Cỏmarya ki ẻ lũ tahenuô, a tỏbẻ mẻsĩmẻkyã nĩ a tẻdũtalĩphã a tẻmátẻdyã yẻnuô to. Kayã đố a dũtalĩ kuố phá to tahenuô, Cỏmarya ki ẻ ẻthĩ hẻrỏ a lo dũtalĩ pã phá to. ¹⁹ Mẹtẻhẻrỏ, dũtalĩphã bẻbẻ, dũtalĩphã to bẻbẻ a lodu lã mậto. Tẻ đố a lodulỏ ử tỏcỏma tẻnĩdã Cỏmarya mẻkyảngỏ tahe yẻnuô hỏ. ²⁰ Bí Cỏmarya ẻ kayã tôprepre akhẽnuô, ẻ htwỏ kayã phũtẻ tôprenuô a tókò ohtwỏpre plehyã lã phúnũuô. ²¹ Bí Cỏmarya ẻ nẻ akhẽnuô, nẻ htwỏ cỏ củ bẻbẻ, a lẻhẻo ná to. Manárò nẻbyacẻ ki hé nẻ ná thészũ cuố bítẻ ma anĩ hỏ a ki hé rò htecuố nuô. ²² Mẹtẻhẻrỏ nẻ htwỏ củ tadủrỏ, bí nẻ zũehỏ Byacẻ Jesũ akhẽnuô, a dyahỏ nẻ phũ kayã tôpre đố a nĩ hỏ tẻpalã nuô hỏ. Phúnũhỏ kayã đố a htwỏnỏ củ to tôprenuô, bí a zũe hỏ Byacẻ Jesũ Krĩstu akhẽnuô, ẻ htwỏhỏ Byacẻ Jesũ Krĩstu acũ hỏ. ²³ Cỏmarya iprỉ ngũdungũsĩ nyacỏ thĩ akhu-akhyẻ, cuố htwỏ pã tã lahyã prẻlukayã acũ tằmẻ. ²⁴ Phúnũuỏrỏ puỏvyã thĩ-, bí Cỏmarya ẻ nẻ akhẽnuô, nẻ htwỏ kayã phũtẻ, nẻ mề tẻmẻ ỉtẻnuô, tarũ ohtwỏpre, bỏthyỏ plehyã lã hỏ Cỏmarya ná nẻ tẻmẻ yẻnuô hỏ.

Tẻsudyã Kayã Đố A o Ná Hi Ná Prẻ Hítỏ Tahe Ná Prẻmỏokryã Tahe Ari-akỹã

²⁵ Khỏnyảrỏ vã ki hẻsỏdỏnyảplỏ pẻ thĩ ná kayã o ná hináprẻ hítỏ tahe ari-akỹã. Tẻrẻtẻkyã yẻnuôma, Byacẻ mẻkyảnỏ ngỏ to. Manárò vã thészũ dyẻthẻgnẻ pẻ thĩ ná vã tẻmyảhtye. Mẹtẻhẻrỏ Cỏmarya thẻzỏnĩ vã akhu-akhyẻ, zũenĩ lahyã vã nuô. ²⁶ Mẹtẻhẻrỏ, pẻ htủkhẻ khỏnyảyẻ, tẻpyảtẻsẻ, tẻmẻcyẻmẻcủ o ná prẻzũetẻphũ tahe akhu-akhyẻ, kayã đố a o ná hináprẻ hítỏ tahenuô, oplehyã lã lahyã phúnũuôma aryãklỏ vã tanẻ phúnũuô. ²⁷ Thĩmẻ o ẻ? A ki o hẻrỏ tanẻ đố ki dyakyã ẻ tằmẻ. Thĩ phũthẻ lahyã ẻ? Thĩ ki phũthẻ pã lahyã hẻrỏ pủphyẻ tã lahyã thĩmẻthĩvẻ tằmẻ nĩ-. ²⁸ Manárò thĩ ki phyẻ thĩmẻthĩvẻ hẻrỏ thĩ mẻthũ tẻ mậto. Prẻmỏ opalã tôpre ki phyẻ avẻ hẻrỏ a mẻthũ tẻ mậto. Manárò phũ mẻnávẻ bẻ myảhtyẻbẻ ná tẻpyảtẻsẻ đố a tẻohtwỏpre akũ tahenuô, vã thészũ nõmyảhtye thĩ to.

²⁹ Khỏbỏthyỏ thĩ-, vã thészũ hé thĩ ma phũyẻ: mỏnyẻ tadũ phũhtya hỏ. Cáhtya khỏnyảyẻ tẻplehyã, kayã đố amẻo avẻ o tahenuô, a tókò ohtwỏpre lahyã phũ kayã đố amẻ oto avẻ oto tahenuô. ³⁰ Kayã đố angủahẻ

tahenuô, a tở mẹ lahyă phú êthĩ nguổ to nuô. Kayă dỏ a thêkrủ tahenuô, a tở mẹ lahyă phú êthĩ thêkrủ to nuô. Htuổto kayă dỏ a iprĩ tề tahenuô, athêplồ tồbê ícủnĩ ná tặtê dỏ a iprĩ yêtahe to. ³¹ Kayă dỏ a nỏe tặ-muổtặtề dỏ hekhu yêtahenuô, a bẻ tanedu nĩdyé tặtề dỏ hekhu yêtahe to. Mẻtẻhẻrỏ lỏ- tẻ dỏ a o dỏ hekhu yẻ tahenuô, a oklỏma nyẻ tacủprẻ mặto akhu-akhyẻ, vả hé thĩ phúyẻ prẻ.

³² Hekhu a tặmuổtặtề yêtahenuô, vả thẻzủ nỏkủnỏkyả thĩ to. Kayă dỏ amẻ o to tỏprẻnuô, a thẻzủ krwỏlủ mẻtỏ Byacẻ athẻplỏ akhu-akhyẻ, a be sặsẻ a tẻtane tahe dỏ Byacẻ agnẻ. ³³ Manỏrỏ, kayă dỏ amẻ o tỏprẻnuô, akủakyả ná hekhu a tẻphyẻtẻmẻ tahe agnẻ. Mẻtẻhẻrỏ a thẻzủ krwỏlủ mẻtỏ prẻ amẻ thẻplỏ.

³⁴ Phủnuỏrỏ, kayă dỏ amẻ o tỏprẻnuô, athẻplỏ o nyẻmẻ. Prẻmỏ dỏ avẻ onỏ tỏphuổ- to tỏprẻ, mặtorỏ prẻmỏokryả tỏprẻnuô, a be sặsẻ a tẻtane tahe dỏ Byacẻ a tẻphyẻtẻmẻ tahe agnẻ. Mẻtẻhẻrỏ a thẻzủ dyẻlyả lỏ anẻklỏ ná athẻplỏ nyẻcỏlỏ dỏ Cỏmarya agnẻ.

Manỏrỏ prẻmỏ dỏ avẻ o tỏprẻnuô, a bẻkủbẻkyả ná hekhuẻkhu a tẻphyẻtẻmẻ tahe. Mẻtẻhẻrỏ a thẻzủ krwỏlủ mẻtỏ avẻ thẻplỏ. ³⁵ Thyỏphủ a ki htwỏbwỉhtwỏ-taryẻ dỏ thỉgnẻ rỏ vả hé phúyẻ prẻ. Vả pủ mẻdỉdyả tặtủ thĩ mặto. Thyỏphủ thĩ ki ohtwỏprẻ tặtỏtặbẻ lahyả, htuổto thyỏphủ thĩ ki dyẻlyả lỏthulỏthẻ lahyả thỉnẻ dỏ Byacẻ a tẻphyẻtẻmẻ agnẻnuỏrỏ, vả thẻzủ mẻcwỏ thĩ phủnuỏ prẻ.

³⁶ Hẻkuỏrẻ, prẻmỏ dỏ nẻ hyặsudyả htuổỏẻ ẻ yẻtỏprẻnuô, nẻ thẻzủshyỏ nyacỏ lủ rỏ nẻ tane shuổshuỏ prẻ ná nẻ ki phýẻ ná lủ kihẻrỏ, phýẻkyả ẻ nuô. Nẻ ki mẻphủnuỏma tẻthủ o to. ³⁷ Manỏrỏ prẻkhủ yẻtỏprẻ ki dyảlyả htuổỏẻ athẻplỏ ná a ki phýẻ pả prẻmỏ yẻtỏprẻ to, htuổrỏ a ki khỏpẻ nĩdyẻ athẻplỏ hỏ kihẻrỏ, a ki phýẻpả amẻ to rỏ a ki-o hỏ phủnuỏ hẻnuỏma aryả prẻ. ³⁸ Phủnuỏ akhu-akhyẻ, prẻkhủ dỏ a phýẻ amẻ nuỏ aryả nyacỏ, manỏrỏ prẻkhủ dỏ a phýẻ amẻ to nuỏ aryả lỏklỏ pả cỏ.

³⁹ Prẻmỏ tỏprẻnuô, avẻ ki thýẻhítỏ hẻrỏ a ki phýẻ taple avẻ hẻnuỏma anỉ to. Manỏrỏ avẻ ki thýẻ htuổỏẻ kihẻrỏ a ki thẻzủ phýẻ taple prẻkhủ dỏ aruỏtỏprẻ hẻnuỏma anỉ hỏ. Manỏrỏ a tồbẻ phýẻ prẻ prẻkhủ dỏ a zủe Byacẻ Jesủ Krủtu nuỏ prẻ. ⁴⁰ Manỏrỏ a ki phýẻ pả avẻ to hẻnuỏ, a mỏklỏ lủ. Yẻma mặhỏ vả tẻmyảhtye ná vả tẻtane tahe. Vả tẻhẻbẻ yẻnuỏ, vả zủe ná Thẻ Sặsẻ Byacẻ dyẻluỏ vả prẻ.

Sẻ Dỏ Ủ Buỏhtya Ná Prẻzỏ Tahe Ari-akýả

8 Khỏnyỏrỏ vả thẻzủ rắcuỏ pẻ thĩ sẻẻ dỏ ủ buỏhtya ná prẻzỏ nuỏtahe ari-akýả. Thĩ hé ná prẻzỏ tahe nuỏma a tẻprỏtẻprỏyả shyỏsỏ dỏ a lẻmẻpẻ pẻ nuỏ a o to nuỏ pẻ thẻgnẻ, thĩ hé phủnuỏ ma amặ vả. Thĩ tẻthẻgnẻ yẻnuỏ, a nỏphyẻhtyalỏ thĩ ná thĩ nẻ manỏrỏ tẻmỏ nuỏ a mẻcwỏmẻkỏ mặlakỏ cỏ ủ cỏ. ² Kayă dỏ a

tane nĩdyẻ anẻ ná vả thẻgnẻ ẻlả hỏ tahenuỏ, tẻ dỏ a tỏkỏ thẻgnẻ tahenuỏ, a thẻgnẻ hí tỏcỏ- to. ³ Manỏrỏ kayă tỏprẻprẻ dỏ a mỏ Cỏmarya nuỏ, Cỏmarya thẻgnẻ lủ ná ẻ ma akayả hỏ.

⁴ Phủnuỏ akhu-akhyẻ, esẻẻ dỏ ủ buỏhtya ná prẻzỏ tahenuỏ, pẻ thẻgnẻ ná prẻzỏ yẻnuỏma a kyặdẻ prẻ, angỏlasỏ o tỏcỏ- to. Pẻ thẻgnẻ kuổ pỏ dủ ná Cỏmarya nuỏma a o prẻ tỏprẻ- tuổ. ⁵ Cỏmarya mặto dỏ kayă cỏbẻ lủ tahe nuỏma a o ẻnyacỏ. Rỏ ẻthĩ hé lahyả, cỏmarya yẻtahe nuỏma a o dỏ mỏkhu, mặtorỏ a o bỉ hekhu yẻ, phủnuỏ. Rỏ cỏmarya mặto yẻtahenuỏ ẻthĩ cỏbẻhtya nĩdyẻ lủ phú ẻthĩ cỏmarya, ẻthĩ byacẻ tahenuỏ. ⁶ Manỏrỏ pẻ thẻgnẻ ná Cỏmarya ma a oprẻ tỏprẻprẻ- tuổ prẻ. ẻ ma pẻphẻ, ẻ ma a byỏlyả tẻpwỏ- tỏcỏ rỏ pẻ ohtwỏprẻ pẻ dỏ lủgnẻ. Byacẻ ma a oprẻ tỏprẻprẻ- tuổ prẻ, ẻ ma Jesủ Krủtu hỏ. Cỏmarya nỏbýátặ dỉtủ tẻpwỏ- tỏcỏ ná Jesủ Krủtu. Prẻ dỏ a dyẻ pẻ thẻhtwỏprẻ ma mặ ẻ hỏ.

⁷ Manỏrỏ, pẻ puỏvyả Krủstủphủ tahehe dỏ a thẻgnẻ tặtẻ kuổ lỏ hí tẻthẻgnẻ dỏ vả rả pẻ thĩ khỏnyỏyẻ to nuỏ a o tahe. Bỉ ẻthĩ zủe tyahỉ Jesủ to akhẻnuỏ, ẻthĩ tane ná prẻzỏ yẻtahe nuỏma a taryẻshyỏsỏ o akhu-akhyẻ ẻthĩ kỉrẻ vỉkyả a tẻtane yẻtahenuỏ, apýasẻ nyacỏ dỏ ẻthĩ agnẻ cỏ. Rỏ bỉ ẻthĩ esẻẻ dỏ ủ lủtyảhtya ná prẻzỏ yẻtahe akhẻnuỏ, a mỏ lủthẻplỏ to, rỏ a mẻthủ hỏ tẻ hỏ a tane lahyả phủnuỏ. ⁸ Sẻsẻsẻỏ yẻnuỏ a mẻryảhtyatỏ pẻ tẻbỏthýỏkhẻkhỏ ná Cỏmarya taki- to. Pẻ e bẻbẻ, pẻ e to bẻbẻ, a lẻhtwỏbwỉ htwỏtaryẻ tỏ dỏ pẻgnẻ tỏcỏ- to.

⁹ Thĩ thẻzủ e tẻ ỉtẻtẻ- nuỏ thĩ enỉ prẻ tadủrỏ, rỏnỉ lahyả thỉnẻ nỉ-. Mẻtẻhẻrỏ thĩ mẻ tẻ tahenuỏ, nỏhtwỏhtya tặ tẻlakhủlalỏ dỏ kayă a tẻzủtẻnyả patỉ tahe agnẻ tặmẻ. ¹⁰ Hẻkuỏrẻ, kayă dỏ atẻzủ patỉ tỏprẻprẻ ki myảhtye thĩ cuỏ phýẻ esẻẻ dỏ ủ lủhtya ná prẻzỏ yẻ, hẻbyenuỏ. Thĩ thẻgnẻ ná prẻzỏ yẻnuỏma a kyặdẻ prẻ, angỏlasỏ o tỏcỏ- to tadủrỏ kayă dỏ a thẻgnẻ kuổ to yẻtỏprẻnuỏ a myỏbủ kuổ thĩ rỏ a ki cuỏphyẻẻ kuổ pả. A phýẻẻ rỏ a mỏ lủthẻplỏ to, tadủrỏ a ki phýẻẻ pả. ¹¹ Phủnuỏrỏ thĩ puỏvyả dỏ atẻzủ patỉ yẻtỏprẻnuỏ, thĩ tồbẻ thẻgnẻ ná Krủtu khyỏthyẻ pẻ tỏkuổ dỏ ẻgnẻ. Mẻtẻhẻrỏ dỏ thĩ thẻgnẻ tẻyẻ ná thĩ mẻtẻ yẻ akhu-akhyẻrỏ thĩ mẻpyỏmẻsẻẻ hỏ thĩ puỏvyả yẻ hỏ. ¹² Dỏ thĩ mẻphủnuỏ akhu-akhyẻ thĩ mẻthủhỏ thĩ puỏvyả yẻtahe hỏ. Mẻtẻhẻrỏ atẻzủ patỉ rỏ a krwỏ myỏbủ mẻkuổ thĩ rỏ athẻplỏ mỏ nĩdyẻ to akhu-akhyẻ, a thýả hỏ ná thĩ mẻthủhỏ Krủtu nuỏ hỏ.

¹³ Mẻphủnuỏrỏ, dỏ vả e tẻzẻye khukhyẻrỏ a ki dyẻhtwỏhtya puỏvyả Krủstủphủ tỏprẻprẻ a tẻlakhủlalỏ kihẻnuỏ, vả e pả tẻzẻye tỏphuổ- to. Mẻtẻhẻrỏ vả thẻzủ nỏhtwỏhtya tẻlakhủlalỏ dỏ vả puỏvyả Krủstủphủ yẻtahe agnẻ to akhu-akhyẻ, vả e pả to prẻ.

Prèdônyăphú Tahe A Tèphyétèmè Ná A Tètaryëshyosô
Tahe

9 Vă ma prèpalăphú tôprè mătô ề? Vă ma Prèdônyăphú tôprè mătô ề? Ma vă myáhtyenó kuố nyă hí pè Byacè Jesũ Krĩstu to ề? Vă krũmè Byacè atèmè akhu-akhyề, thĩ zũkanyăkạ hó Krĩstu hó nuôma amătô ề? ² Kayă aruô tahe dyakuố vă phú Prèdônyăphú tôprè to tadúro thĩ rò thĩ tồbè dya vă phú Prèdônyăphú tôprènuô. Mètèhèrò thĩ ná Krĩstu htwòhtya hó lủ tồcô- tuố akhu-akhyề, thĩ dyéluố tặtề hó ná vă ma Prèdônyăphú a mắlakố có hó tôprè hó.

³ Kayă tahe ki pũ sudyă vă ná vă mètè yề ari-akyă ki-hèrò vă ki hèsũ èthĩ, ⁴ vă mề tèmeyề rò vă tồkò nỉbè nyă ừ tềbuôebuố vă to ề? ⁵ Vă phyề kuố vămề đố a zũe Krĩstu rò vă ékrwôcuốnĩ kuố è ná klyá phú Prèdônyăphú đố aruô tahe mềnuô bèbè, phú Byacè a puốprèkhũ thĩ nuôtahe mề nuô bèbè, phú Petru mề nuô bèbè, vă mề kuố phúnuô ma anĩ nyă to ề? ⁶ Tanemyă mỗ lahyă. Pè mètè phúyề rò ừ kò mềcwố kuố nyă pè to ề? Túnyă prè vă ná Barnaba bè pũepũryạ buôelyạ nĩdyề nyă dũ hó pènè phúyề nyă prè hó ề?

⁷ Hékuốrề, klyèphú tahenuô, a mề klyề atèmè rò a lỏkyă nĩdyédũ arũ nuôma a onó nyă ề? Prèisó thòbĩthèmộ tôprènuô, a enó nĩdyề kuố a thòbĩthè to nuôma a onó nyă ề? Kayă đố a kyề pũpanè tôprènuô, a tồkò nỉbè nyă akhwóakề to ề? ⁸ Vă hé pề thĩ yềnuô- ma prèlukayă a tềtanề túdũ nyă prè ề? Còmarya a tềthyótềthya hé kuố nyă phúnuô to ề? ⁹ “Thĩ nỏzĩtặthyyề pũ ná buố akhènuô, taklwốbĩ tặ akýăkũ tặmề” † Mosè a tềthyótềthya hé phúnuô. Còmarya hé phúyềnuôma thĩ tanề ná a hé pề prétũ pũ agnề prè ề? ¹⁰ A hé pề pềgnề mătô ề? Yềma a hé mắlakố pề có hó pềgnề hó. Kayă đố a hyă htá pề ừ lyạ ná kayă đố a hyă kề pề ừ buố tahenuôma, a myásũ nyă hó đố a ki nỉbè lahyă akhwóakề tahe đố a lẹlẹố agnề hó. ¹¹ Phúnuôhố, pề hèsodônyă pề thĩ ná Còmarya alặangố đố athyaná kayă đố a pruốtặ tềklwítềlủ tahenuô hó. Pề tồ myásũ kềe nĩdyề khyề thĩ tèmềcwố đố thĩ o nuôma a kònyă to ề? ¹² Kayă đố aruô tahe hyă hèsodônyă pề thĩ rò thĩ ki mềcwốmềkồ èthĩ hénuô, pề rò thĩ tồkò mềcwốmềkồ nyacó pề mătô ề? Pề kwĩ thĩ tèmềcwố ma a kò prè tadúro pề kwĩnố ná thĩ tồcô- to. Thyáphú pề ki mề dídòdídyă tặ Krĩstu a tềthèkrũmila tềmềnuô, pề yácũ khyáthèplòhtũ có tềpwố- tồcô có. ¹³ Thĩ thềgnề tặtề dũ hó ná kayă đố a mề tềphyétèmề đố tềlũtyă hỏkũ tahenuô, a e lahyă prè sềesề đố a o đố tềlũtyă hỏkũ nuôtahe prè. Kayă đố alủatyăhtya pề ừ yềtahenuô, èthĩ e nĩdyề khyề lahyă prè tềzye đố ừ hyă lủhtya yềnuô tahe prè ma thĩ thềgnề to ề? ¹⁴ Phúnuôhố kayă

đố a dônýă tềthèkrũmila tahenuô, đố a mề tèmeyề akhu-akhyề, ừ tồ buôe èthĩ, Byacè hékyă phúnuô.

¹⁵ A kò đố vă tồkwĩ có thĩ tèmềcwố có tadúro vă kwĩ thĩ tồcô- to. Htuốto vă thềzũ nỏmềcwố thĩ ná vặnề rò vă rặ pề thĩ liyềnuô mătoto. Vă thềzũ mềdídyă tềthèkrũmila taki- to. Phú- ná vă mềphúnuôrò, vă thyềkyă nuô- ma a mốklồ pặ có. ¹⁶ Vă lẹphyyềtýalố nĩdyề vặnề ná vă dônýăhềsô pề ừ tềthèkrũmila yềnuô akhắlề o ná tồpho- to, mềtềhèrò Byacè mekyllă nyă ná vă bè dônýăhềsô pề ừ tềthèkrũmila. Vă ki dônýăhềsô pề ừ tềthèkrũmila yề to hénuô, a kicyềkicủ nyacó vă bá- tề pặ. ¹⁷ Tèmề yềnuô vă ki nwóphyénwómề nĩdyédũ prè kihèrò, vă phyề akhwóakề ma a kò prè. Manáro vă nwóphyénwómề nĩdyédũ mătô. Còmarya nwóhtya vă rò a dyétặkyă tèmeyề đố vă khadắkũ akhu-akhyề, vă bè mề phú a dyétặ vă, a nỏmề vă nuôprề. ¹⁸ Kihéphúnuôrò, vă kírề nỉbè kuố akhwóakề ỉtề pặ? Akhwóakề đố vă nỉbè nuôma mắhố vă dônýă pề ừ tềthèkrũmila yềnuô hó, a kò có đố vă tồ kwĩ kuốũ tèmềcwố tadúro vă phyề kuốũ akhwóakề to yềnuô hó.

¹⁹ Vă ma prèpalăphú tôprè rò ừ mềcwốmềkồ nỏ vă to akhu-akhyề, vă lo nĩdặ èthĩngố to. Manáro thyáphú ừ ki zũkanyăkạ é Byacè Jesũ agnènuô, vă thềzũ htwố pề có kayă pwố- tôprè acủ có. ²⁰ Thyáphú Judaphú tahe ki zũkanyăkạ kuố Byacè Jesũ Krĩstu agnènuô, bí vă o kuố đố èthĩklề akhề, vă mề thyákuố phú Judaphú tahe mề nuô. Vă o đố Mosè a tềthyótềthya alề mătô tadúro thyáphú èthĩ ki zũenyắe kạ kuố Byacè Jesũ agnènuô, vă bè lủkrwố mềkuố tềthyótềthya phú èthĩ mề nuô prè. ²¹ Thyáphú kayă đố a thềgnề kuốũ Mosè a tềthyótềthya to tahe ki zũkanyăkạ kuố Byacè Jesũ Krĩstu agnènuô, bí vă o kuố đố èthĩklề akhề, vă mềphú pề Judaphú alềklồ mềnuô to, vă mề thyákuố phú èthĩ mềnuô prè. Manáro vă krwốlủ mề kuố Còmarya a tềthyótềthya to, vă hé phúnuô mătô. Ki hétặtặma vă ma kayă tôprè đố a lủkrwố mề nyacó Krĩstu a tềthyótềthya tôprè có. ²² Thyáphú kayă đố ừ mềcyề èthĩ, pềepềố èthĩ tahe ki zũkanyăkạ kuố Byacè Jesũ agnènuô, bí vă otồkuố đố èthĩklề akhề, vă ohtwốprề thyákuố phú èthĩ nuô. Thyáphú kayă tahehe ki nỉbè kuố tềmềlwóhtekạ agnènuô, vă myápũ ohtwốprề tặtồtặbè kuố pwố- tồcô phú èthĩ pwố- tôprè ohtwốprề nuô có. ²³ Vă mề tềtềtề- bèbè nuô, vă mề đố tềthèkrũmila agnề prè. Thyáphú vă ki nỉbè kuố tềthèkrũmila a tềsòri tahenuô, vă mề hó phúnuô.

²⁴ Ừ klyá díccề lủ nuôma, ừ klyapluklyaphề có tadúro a klyá pề lỏ ừ nuôma a o prè tôprè prè, rò ừ dyề tềklyạ nỉkhwókề tú è tôprè prè nuôma thĩ thềgnềdũ hó! Shyé- nopặ, thyáphú thĩ ki nỉbè kuốũ tềsòri đố Còmarya a o nuô rò thĩ tồ yácũ-yắe, cyềpryềcyềlỉ krwốkuố lahyă Còmarya akhyề thyáná kayă klyadíccề đố a thềzũ klyá pề ừ rò a thềzũ nỉbè tềklyạ nỉkhwókề yềnuô tahe cyềpryềcyềlỉ klyá nuô. ²⁵ Lỏ- kayă đố a klyadíccề tahenuô, a bè khỏnĩdyề athèplồ, a bè ithyólyạ

† 9:9 Li Dônýă 25:4

nıdyé lahyă athéplò a tètéhéúthéłò tahe. Thyáphú a ki nı̀bè ù ki mełımetakhé èthı ná khuklwò dõ anóakă, apyëakyäcyä yëtahe agnënuô pré rò, a khõ nıdyé lahyă ané phúnuô. Manáro pë dõ a zúe Jesú Krıstu tahenuô, pë ki nı̀bè ù ki mełımetakhé pë ná khuklwò dõ anóakă-cyă to tahe pã. ²⁶ Phúnuôrò, thyáphú vã ki nı̀bè kuõ tÿyë agnënuô, vã thyácóhó ná kayă klyadıcé tÿ tòprë dõ a klyã tödë hyă córané có dõ mábõ a o nuô tòprë có. Vã thyácóhó ná prèplútë dõ a plúthúplúbë dıgnë ù tòprënuô máto. ²⁷ Phúnuôrò vã khõ, vã khyá nıdyé vã théplò a tètéhéúthéłò tahe rò vã ithyócyë ithyócú lya nıdyé vãnë. Vã yõ hësodõnyã pë htuõhó ù akhu-akhyë, vã thézú htwõ kayă dõ a lacúkyã ù khãlé to, vã thézú htwõ phú vã tókò htwõ nuô.

Tÿdyéròdyéryë Tÿcóbë Prëzo Tahe Ari-akya

10 Vã khõbóthyó thı~! Vã thézú nõthégnë kuõ thı ná pèphyëpèphuõ dõ Mosë thũkã lũ dõ nuõkhë tahe ari-akya. Ólũ dõ a dyéluõ ná Cómarya hyãlyã otõkuõ ná èthı yëtõba nuô, a zõuõkã pë dõ èthıku. Htuõrò èthı kãcuõ talwóbë ryáryádèdè lõplı ná htyëdu-tavã dõ ù é ná htyëlıdu yënuô tóbõ có. ² Lõ~ èthı yëta-henuô a thyáhó ná èthı plwõ lahyă lõplı hó htyë dõ ólũ yëtõba akú ná dõ htyëdutavã yë akúnuô hó, rò èthı htwõ kãłõ hó Mosë a khõpacë dõ a krwõ lũkhyë tahe hó. ³ Èthı erõ lõplı lũ khómũ dõ Cómarya dyëtã èthı yënuô pwõ~ tòprë hó. ⁴ Htuõrò èthı örõ lõplı lũ htyë dõ Cómarya dyë èthı yënuô hó. Htyë dõ èthı õ yënuõma a o dõ lõkũ hte. Lõ yënuõma máhó Jesú Krıstu hó. Èthı cuõ bıtë~ tòpho bèbë nuô, Jesú cuõ tõkuõ ná èthı. ⁵ Cómarya mecwómekõ pë có èthı bánuõ có tadúró dõ èthıklë tahehenuô a mÿ tõ Cómarya athéplò to nuô a o ényacó. Phúnuôrò èthı thyëkyã lõ dõ kësëhtyëkyã lõtamáku.

⁶ Pèphyëpèphuõ yëtahe lũkrwõmë a tètéhéú mũmyáricyã tahe akhu-akhyë a htwõhtya hó phúnuô hó. Thyáphú pë ki myábũ krwõmekuõ tã phú èthı mÿnuô tãmë nuô, a htwõhtya hó tÿithyó tóco dõ pëgnë hó. ⁷ Pë bè cóbëñıkuõ prëzo phú èthı nuô to. Mÿtëhéro lisäsëkũ hé, “Èthı onyã takruõtakré emũõmũ lahyă rò ilëpréilëmyã nıdyé lõ lahyã.” ^{†8} Pë bè cuõthú nıkuõ prëmòprëkhũ phú dõ èthı aklë tahehe cuõ thú nuô to. Dõ èthı cuõthú prëmòprëkhũ akhu-akhyë, tonyë akú prë nuô, èthı thyëkyã kayă nyëthó ná thuõrı có. ^{†9} Byacë tókuõ~ rò ma acó ná a tÿólyã è, ma acó to è phúnuõma pë bè hémyámemyã nı Byacë phú èthı tahe hémyámemyã nuô to. Pèphyëpèphuõ tahenuô a mÿmyã lahyã phúnuô akhu-akhyë, rú tahe iphuõ thyëkyã éłã èthı. ^{†10} Pë bè tamwõtãlëñı phú èthı tahehe tamwõtãlë nuô to. Pèphyëpèphuõ dõ nuõkhë tahe

tamwõtãlë lahyã akhu-akhyë, mókhu tanéphú mÿthyëkyã èthı.

¹¹ Tÿyëtahe cuõ htwõhtya tuõ lõplı phúnuô mÿtëhéro thyáphú kayă dõ aruõ tahe ki krwõ myábũ mekuõ tã phúnuô tãmë nuô, a dyéluõ pë ù prë. Thyáphú ù ki dyéròdyéryë one pë pë dõ a ohtwõprë dõ khyéłõ ù yëtõhtũ tahe agnënuôrò, ù rãmáryã okyã pë dõ lisäsëkũ yëprë. ¹² Phúnuôrò në ki tanë nıdyé nënë ná vã tÿzútÿnyã sõ nyacó hó kihérò, orõoryë nıdyé nënë ní~, pãma në mÿthú kuõ he. ¹³ Lõ tÿilo-ilyã dõ në myáhtye hyãbëno tahe nuõma a thyã prë ná prëlu hekhupú dõ aruõ tahe myáhtye hyãbëno nuõtahe prë. Manáro Cómarya nuô acó ná angõ, mÿtëhéro tÿilo-ilyã dõ ashyo-asõ dõ në khyábë to tahenuô, a nõkhyã në to. Bí tÿememyã hyãbë në akhënuô, thyáphú në ki khyáthéplòhtübë è, htuõto thyáphú në ki siplëbé ná tÿilo-ilyã yë agnënuô, Cómarya ki bãmõ pë në klyã pã.

¹⁴ Vã khõbóthyómõ thı, cóbë tã lahyã prëzo taki~ tãmë ní~. ¹⁵ Thı ma kayă dõ acyãdè tahe. Phúnuôrò vã hé pë thı khõnyáyë nuõma athú è ma atõ è nuô tanë tãtë nıdũ lahyã ní~. ¹⁶ Bí pë eõ rõlũ Byacë tÿeõ sãšë mõhé akhë rò pë kwıhtya Cómarya ná a ki sõrisõbũ thõbıthÿtyëbë yë akhënuô, a dyéluõ hó ná dõ Krıstu athwi akhu-akhyë, pë htwõhtya tóco~ tuõ lũ ná è hó máto è? Phúnuõhõ bí pë ibiphë khómũ rò pë e è akhënuô, a dyéluõ hó ná pë htwõhtya tóco~ tuõ lũ ná Krıstu anéklõ hó, máto è? ¹⁷ Pë ecũõcũ rõ lõplı lũ khómũ tóklõtuõ. Phúnuôrò pë orõoé tadúró pë ma në tòprëprë~ tuõ lũ prë.

¹⁸ Tanemyámõ lahyã Judaphú dõ a e lahyã tÿyë dõ ù lũtyãhtya ná Cómarya tahenuô. Dõ èthı e tÿlũtyãhtya yëtahe akhu-akhyë, èthı cóbÿhtya lõplı hó Cómarya yënuô hó. ¹⁹ Ma vã thézú hé ná prëzo dõ kayă cóbë nıdyé è yënuõma a o ná a taryëshyosõ phúnuô è? Torõma vã thézú hé ná tÿetÿõ dõ ù lũhtya ná prëzo yënuõma a lodu klõ, vã thézú hé phúnuô è? ²⁰ Vã thézú hé phúnuô mã taki~ to. Vã thézú hé ná tÿ dõ ù lũhtya ná prëzo tahe nuõma a lũhtya lahyã prë khınékhıno prë, a lũhtya lahyã Cómarya máto. Phúnuôrò vã thézú nõ bóthyóbõlã thı ná khınékhıno to. ^{†21} Byacë tÿeõsãšë mõhé rò thı cuõ nuõenuõõ kuõ ù, kayă dõ a cóbë prëzo tahe buõ nıdyé asëesëõ ná khınékhıno tahenuô rò thı cuõnuõ etõõtõkuõ ù, thı cuõ mÿphúnuô ma, anı to. Mÿtëhéro, në ki cuõ nuõenuõõ tõkuõ phúnuô hénuõma ahyánã në bóthyó hó ná khınékhıno hó. ²² Pë thézú nõ théplòdu Cómarya ná pënë è? Ma pë hÿshyoresõklõ nyã ná Cómarya è?

²³ Dõ thıklë tahehenuô a hé lahyã, “Pë mÿ ïtëtë~ ma anı prë,” phúnuô. A hé phúnuõma amávã tadúró ïtëtë ma a htwõbwihtwõtaryë lõ máto. “Pë mÿ ïtëtë ma anı prë,” tadúró ïtëtë~ bèbë nuô, a dyëshyodyésõhtya cyã

† 10:7 Li Htekã 32:6 †† 10:8 Li Htekã 32:6 † 10:9 Li Lëmiklë 21:3-6

†† 10:20 Li Dõnyã 32:17

ũ tẹ̀zùtẹ̀nyà to. ²⁴ Tẹ̀ dǒ a nǐbwínítaryě prétú thǐ tǒprẹ̀ agnẹ̀ nǐdú nuô, thǐ tǒ myápũ mẹnǐ tǒprẹ̀ to. Mátòkhonuô, thǐ tǒ myápũ mepẹ̀ kuô tẹ̀ dǒ a nǐbwínítaryě dǒ ǔruô agnẹ̀nuô tahe.

²⁵ Dǒ klékũ nuô, ǔ isě e tẹ̀zye ìtẹ̀tẹ̀- bèbè, thǐ enǐ lǒplǐ prẹ̀. Thyáphú thǐ ki thẹ̀plòmọ̀ agnẹ̀nuô, tẹ̀zye yěma ǔ buô htuôhó ná prẹ̀zọ̀ ẹ̀, ma to ẹ̀ sudyà tǎ ǔ tǎmẹ̀. ²⁶ Vǎ hé phúyě mẹtẹ̀hẹ̀rò, “Hekhu ná tẹ̀ dǒ a o dǒ hekhu alọyẹ̀ pwọ̀- tǒcô nuôma Cómarya atẹ̀ lǒ- plǐ prẹ̀,” lisǎsẹ̀kũ hé phúnuô. †

²⁷ Krístuphú máto tǒprẹ̀ ki ẹ̀ e nẹ̀ dǐ rò nẹ̀ ki dya hó nẹ̀ thẹ̀plò ná nẹ̀ ki cuó e hénuô, ǔ taritaryǎ dyatǎsú pé nẹ̀ ìtẹ̀tẹ̀- bèbè nuô, tarú e ẹ̀. Thyáphú nẹ̀ thẹ̀plòmọ̀ agnẹ̀nuô, tẹ̀zye yěnuôma ǔ buô htuôhó ná prẹ̀zọ̀ ẹ̀ ma ǔ buô htuô híto ẹ̀ nuô, sudyà pǎ tǎ ǔ mẹ̀, tarú enuô.

²⁸ Manáro kayǎ tǒprẹ̀prẹ̀ ki hé thǐ, “Tẹ̀zye yěnuô ǔ buôhtya htuôhó ná prẹ̀zọ̀ hó meně,” a ki hé thǐ rò, thyáphú thǐ ki męcýě tǎ kayǎ dǒ a hé thǐ yětǒprẹ̀ athẹ̀plò tǎmẹ̀ nuô, tanẹ̀ pé kuô ẹ̀gnẹ̀ rò e tǎmẹ̀. ²⁹ Thǐ thẹ̀gnẹ̀ ná thǐ e tẹ̀zye ma anǐ prẹ̀ akhu-akhyě, thǐ thẹ̀plòmọ̀ prẹ̀. Manáro vǎ bèzọ̀ pé kayǎ dǒ aruô tahe agnẹ̀. Hékuorẹ̀, dǒ thǐklẹ̀ tǒprẹ̀prẹ̀ ki sudyà, “Vǎ ki mẹ̀ ìtẹ̀tẹ̀- ma anǐ prẹ̀, mamètẹ̀rò vǎ bècuó krwólũmẹ̀ tuọ̀ pé kuôpǎ kayǎ dǒ a tanẹ̀mọ̀ to yětǒprẹ̀ agnẹ̀ phútẹ̀?” A ki hé phúnuô. ³⁰ Tomaná, dǒ thǐklẹ̀ dǒ aruô tǒprẹ̀prẹ̀ ke rò a ki sudyàke, “Sèesèò dǒ vǎ ki e yěnuô, vǎ ki hébwíhétaryěhtya Cómarya rò vǎ ki e hénuô, tẹ̀tẹ̀tẹ̀ phúnuô tǒklóma tẹ̀thú o prẹ̀ kayǎ tahehe cuó hé tuọ̀ phúnuô rò mẹtẹ̀?”

³¹ Phúnuôrò, vǎ ki hésùplò pé ẹ̀thǐ, thǐ mẹ̀ ìtẹ̀tẹ̀- bèbè, thǐethǐ ìtẹ̀tẹ̀- bèbè, mẹ̀ dǒ ǔ ki htuthẹ̀htya lahyǎ Cómarya agnẹ̀ nuô. ³² Dǒ Judaphú tahe agnẹ̀ bèbè, Judaphú máto tahe agnẹ̀ bèbè, Cómarya a prẹ̀zùtẹ̀ plómũphú tahe bèbè, thǐ mẹ̀ tẹ̀ ìtẹ̀tẹ̀- nuô nõhtwóhtya tǎ tẹ̀lakhúlalò dǒ ẹ̀thǐ agnẹ̀ tǎmẹ̀. ³³ Mẹ̀kuô lahyǎ phú vǎ mẹ̀ nuô. Thyáphú ǔ ki nǐbẹ̀ tẹ̀mẹ̀lwóhtekǎ agnẹ̀nuô, vǎ mẹ̀ ìtẹ̀tẹ̀- bèbè, vǎ yácú lũmẹ̀tǒ pé ǔ thẹ̀plò a tẹ̀thézú tahe. Vǎ tanẹ̀ mẹ̀ prẹ̀ tẹ̀ dǒ vǎ thézú mẹ̀ nuôtahe ná tẹ̀ dǒ aryá dǒ vǎ tǒprẹ̀ agnẹ̀ nǐdú nuôtahe máto. Vǎ pũ mepẹ̀ tẹ̀ dǒ aryá dǒ kayǎ pwọ̀- tǒprẹ̀ agnẹ̀ nuôtahe prẹ̀.

11 Phúnuôrò, myábũkuô lahyǎ vǎ phú vǎ myábũ Krístu nuô.

Bí Cóbě Akhě Rònǐ Lahyǎ Thǐ Tẹ̀dya Thẹ̀plòthuôhtyě Tahe

² Thǐ thénẹ̀htyabẹ̀ tuọ̀ vǎ pwọ̀- phuó, htuôto thǐ krwómẹ̀ phú ǔ ithyókyǎ vǎ rò vǎ ithyó dítú pé thǐ nuôtahe akhu-akhyě vǎ htuthẹ̀ nǐdyé nyacó thǐ.

³ Manáro vǎ thézú nõ thẹ̀gnẹ̀plǒ ryá kuô pọ̀ thǐ ná Krístu ma prẹ̀khũ tahe akhuklò. Rò vẹ̀ ma a htwó mě akhuklò, rò Cómarya ma a htwó Krístu akhuklò.

⁴ Phúnuô akhu-akhyě, ki prẹ̀khũ tǒprẹ̀prẹ̀ thézú kwícóbě dǒ tẹ̀cóběhókũ bèbè mátorò a ki thézú hé- sodonyǎ luó pé ǔ ná ngọ̀ dǒ Cómarya nõhélúò lǔ yětahe dǒ tẹ̀cóběhókũ nuô bèbè, a ki kẹ̀kuọ̀ bínǐ akhuklò hénuô, a thyá hó ná a bezúbenyǎ Krístu to nuô hó.

⁵ Prẹ̀mò tahe agnẹ̀ kuóke rò, a ki kwícóbě dǒ tẹ̀cóběhókũ bèbè mátorò a ki hésodonyǎ pé ǔ ná ngọ̀ dǒ Cómarya nõhélúò lǔ nuôtahe dǒ tẹ̀cóběhókũ bèbè, a ki kẹ̀kuọ̀ bínǐ akhuklò to hénuô, a thyá hó ná a bezúbenyǎ avẹ̀ to hó. Htuôto a thyá hó ná prẹ̀mò dǒ a icǐ taklú akhulúò tǒprẹ̀ rò a htwóhtya tẹ̀thetarẹ̀ nuô hó.

⁶ Prẹ̀mò dǒ a thézú kẹ̀kuọ̀ bí a khuklò to tǒprẹ̀prẹ̀ nuô, a tǒ icǐ taklúkyǎ akhulúò ma aryáklò. Manáro icǐ taklúkyǎ rò thetarẹ̀ prẹ̀ a kihẹ̀rò, kẹ̀kuọ̀ bíkyǎ akhuklò ma aryáklò. ⁷ Manáro prẹ̀khũ kuóke rò bí a cóbucóbě tǒ ná ǔ akhẹ̀nuô, a tǒ kẹ̀kuọ̀ bínǐ akhuklò to. Mẹtẹ̀hẹ̀rò Cómarya byátǎ prẹ̀khũ yěnuô thyáná anẹ̀ akhu-akhyě, prẹ̀khũ ma Cómarya a taryẹ̀dutyǎhtú, manáro prẹ̀mò ma prẹ̀khũ a taryẹ̀dutyǎhtú. ⁸ Mẹtẹ̀hẹ̀rò bí Cómarya byátǎ prẹ̀khũ akhẹ̀nuô, a phyé prẹ̀mò akrũakrọ̀ rò a byátǎ lǔ máto. Manáro bí a byátǎ prẹ̀mò akhẹ̀nuô, a phyé prẹ̀khũ akrũakrọ̀ rò a byá lǔ.

⁹ Phúnuôrò dǒ prẹ̀mò akhu-akhyẹ̀rò Cómarya byátǎ prẹ̀khũ máto. Manáro thyáphú prẹ̀khũ ki nǐkhõnǐthyó agnẹ̀nuôrò, a byátǎ prẹ̀mò prẹ̀. ¹⁰ Thyáphú tanémókhuphú tahe ki thẹ̀gnẹ̀ ná prẹ̀mò tahe o lahyǎ ná a taryěshyosó agnẹ̀nuô, a tǒkò kẹ̀kuọ̀ bí lahyǎ akhuklò. Ẹ̀thǐ kẹ̀kuọ̀ bí akhuklò yěnuôma a dyélúò tẹ̀mátẹ̀dyǎ tǒcô dǒ a kwícóbě bèbè, a hésodonyǎ Cómarya alǎangọ̀ bèbè, a o ná a taryěshyosó phúnuô.

¹¹ Phútẹ̀tẹ̀- bèbè, lǒ- kayǎ dǒ a htwóhtya hó tẹ̀tǒcô- tuó ná Byacè tahenuô, prẹ̀khũ bèbè, prẹ̀mò bèbè, a lo nǐ nyǎ lǔ tǒprẹ̀ ná tǒprẹ̀. ¹² Pé lo nǐ lǔ tǒprẹ̀ ná tǒprẹ̀ nuôma a mǎlakó cǒ. Mẹtẹ̀hẹ̀rò Cómarya phyé prẹ̀khũ akrũakrọ̀ rò a byátǎ ná prẹ̀mò. Manáro prẹ̀khũ nuô, a opacẹ̀lyǎ kuó prẹ̀ dǒ prẹ̀mò ahókũ pwọ̀- tǒprẹ̀ prẹ̀. Prẹ̀ dǒ a nõhtwóhtya lǒ tẹ̀pwọ̀- tǒcô yětǒprẹ̀ nuôma Cómarya prẹ̀. ¹³ Thǐ tanẹ̀myámǒ, prẹ̀mò tǒprẹ̀ hyǎ cóbě dǒ tẹ̀cóběhókũ rò a ki kẹ̀kuọ̀ bínǐ akhuklò to hénuô, aryáto nuôma thǐ thẹ̀gnẹ̀dú hó. ¹⁴ ǔ lẹ̀klò hé, prẹ̀khũ dǒ a dyahtú akhulúò nuô, a htwó tẹ̀thetarẹ̀ dǒ lǔgně, ¹⁵ manáro prẹ̀mò dǒ a dyahtú akhulúò nuô, atwọ̀aryá dǒ lǔgně, ǔ hé phúnuô vǎheto? ¹⁶ Manáro, vǎ hé phúyě rò dǒ thǐklẹ̀ nuô, kayǎ dǒ athẹ̀plò tǒ kuó to nuô a o tahe. Tẹ̀ dǒ vǎ thézú hé ẹ̀thǐ nuôma phútẹ̀hẹ̀rò, pé Prẹ̀donyǎphú tahe ithyókhó pé ǔ ná lẹ̀klólẹ̀khya dǒ aruônuô a o tǒcô- to. Htuôto prẹ̀zùtẹ̀tẹ̀phú dǒ a o dǒ vǐ bítẹ̀- tǒvǐ akũ tahenuô bèbè, bí ẹ̀thǐ cóbě akhě, a mẹ̀thyá kuó lǒ phúnuô prẹ̀.

† 10:26 Li Htuthẹ̀htya 24:1

Bí Corinthiaphú Tahe Eõ Lahyã Byacè Tèeõ Sãsě Mõhé Akhě, A Měthú Lahyã Tè

¹⁷ Htuõrò vã thézú ithyó pè pò thĩ nuô a o pã tahe. Vã kírè ithyó pè pò thĩ yěnuô, vã ki htuthě nıdyé thĩ mètè yětahenuô a o tōcō~ to, mètěhèrò bí thĩ cóbucóbě rólú akhěnuô, thĩ tōmè tề đố aryáklõ tahe tadúró thĩ lé mètè đố a mũmyã klõ tahehe. ¹⁸ Aréłó tōcō ma mặó thĩ hyã cóbucóbě tōlú bíkhětě~ bèbè nuô, thĩ théplò lùkhókhyělú, ù hé pè vã phúnúô. Phú ù hé pè vã nuô vã zũe ná tahehe ma atõ nyã pré. ¹⁹ Thyáphú ù ki myáhtye thégñě ná kayã tahe ma a zũe mặ ế, mặto ế nuô, tềthéplò lùkhólú yěnuô a bè ohtya nyã pré. ²⁰ Bí thĩ hyã eõ rólú Byacè tềeõ sãsě mặhé akhěnuô, thĩ eõ thyápã có ná ù eõ Byacè tềeõ sãsě mặhé to.

²¹ Mètěhèrò, thĩ hyã eõ Byacè tềeõ sãsě mặhé bíkhětě~ bèbè nuô, thĩ hyã ekóõbã nıdyé rếlõ sèesèõ tahe, thĩ dyakyã pè kuõũ to. Kayã ovıe nuô a o tahe. Kayã đố a emũõpryã nuô a o tahe. ²² Thĩ e lahyã đố thĩhi toma thĩhi o nyã to ế? Ma thĩ thézú mēmwpı̄htyéthi takè nyã hó lỏ~ prềzũetèphú yětahē amwı nyã hó ế? Ma thĩ thézú mề thétarěkyã kayã sỏphásoryã nuõtahē ế? Vã kírè hé pã thĩ phútế? Vã tồbè htuthě nıdyé thĩ ế? Lẻhtuthě nıdyé thĩ nuô a o tōcō~ to.

²³ Mètěhèrò, tề đố thĩ mề tahenuô, athyaná phú Byacè Jesũ ithyókyã pè vã nuõtahē to. Tề đố a ithyókyã pè vã tahenuôma, vã ithyó pè kuõ lỏ htuõhó thĩ hó. Vã ithyó pè thĩ, bí ù isếtãkyã hó Byacè Jesũ nuõtòhé akhěnuô, a phyéhtya khómũ, ²⁴ rò a hébwíhétaryěhtya Cómarya, htuõrò a ibiphékýe khómũ rò a hé, “Yé ma vã nẻklõ đố a dyélyãkyã đố thĩgně. Thyáphú thĩ ki thẻnẻhtyabẻ tuộ vã pwỏ~ tồphuố nuõrò, mề lahyã phúyẻ pwỏ~ tồphuố ní~.” ²⁵ Èthĩ ehtuõ khómũ rò, a phyéhtyake thỏbỉthẻhtyẻbẻ rò a mềthyã kuõ phú a mềrẻ nuô, rò a hé, “Thỏbỉthẻhtyẻ yẻnuôma mặó Cómarya tềõlyã athẻ a tềmátẻdyã tồcō. Cómarya mềk-lòmema tặtẻkyã htuõhỏ tềõlyã yẻnuô ná vãthwi đố a htwtặ đố thĩgnẻ yẻnuô hó. Thĩ ỏ thỏbỉthẻhtyẻ yẻ bíkhětẻ~ bèbẻnuô, thyáphú thĩ ki thẻnẻhtyabẻ tuộ vã pwỏ~ tồphuố nuõrò, mề lahyã phúyẻ nuô ní~.” ²⁶ Thĩ e khómũ rò thĩ ỏ thỏbỉthẻhtyẻ đố bẻkủyẻ bíkhětẻ~ bèbẻ nuô, thĩ hẻsoluỏhtya hó Byacè atẻthẻyẻ ari-akyã tuộ hó đố a hyã khyẻthýã pã tồphuố nuô hó.

²⁷ Phúnúôrò, ùpẻpẻ~ bèbẻ đố a e khómũyẻ rò a ỏ Byacè ahtyẻbẻ đố tẻbezủbenyã lủ akủ to tahenuô, a mềthú hó Byacè anẻklõ ná athwi yẻnuô hó.

²⁸ Phúnúôrò nẻ tỏ sudyãlyã myánırẻ dyédũ nẻnẻ, rò nẻ tỏ eno khómũ, ỏno thỏbỉthẻhtyẻ đố bẻkủ yẻnuô. ²⁹ Bí thĩ e khómũ, thĩ ỏ thỏbỉthẻhtyẻ yẻ akhěnuô, thĩ bẻ tanẻ tặtẻ tuộ Krıstũ anẻklõ angólasá yẻnuô. Thĩ ki tanẻ tặtẻ to hẻnuô, Cómarya ki plı thĩ pã. ³⁰ Đố thĩ tanẻ tặtẻ lahyã phúnúô to akhu-akhyẻ, đố thĩklẻ nuô, kayãswıkayãsẻ tahe ma a o ếế, kayã hẻcẻrẻcẻ tahe ma

a oplu-ophẻphẻ, kayãthyẻ ma a o tahehe. ³¹ Thĩ ki sudyãlyã myárẻlỏ nıdũ thĩnẻ hẻnuôma, Cómarya plı thĩ to. ³² Shyẻ~ Cómarya cırya kayã đố a zũe lủ to nuõtahē akhẻpãnuô, thyáphú a ki cırya pã tỏkuỏ pẻ ná èthi tằmẻ nuô, a ithyó nıdyẻ pẻ, a plı nıdyẻ pẻ phúyẻ nuỏprẻ.

³³ Phúnúôrò, vã khỏbỏthý thĩ~ bí thĩ hyãoplỏ lủ đố thĩ ki erỏõrỏlủ Byacè tềeõ sãsě mặhé akhěnuô, oyỏopỏ kírẻ lủ tồprẻ ná tồprẻ rò erỏõrỏlủ. ³⁴ Manárò bí thĩ eõ Byacè tềeõ sãsě mặhé akhẻ, đố thĩklẻ nuô, kayã tồprẻprẻ ki thẻethẻõ lảẻ hó kihẻrò thyáphú Cómarya ki plı thĩ to nuô, thĩ tỏkỏ eõ hyã rẻ lahyã đố thĩhi.

Tề đố vã lo hé ithyóithya thĩ nuô a o pã tahe, manárò vã ki hé pẻ thĩ shyẻ~ vã hyãtuộ đố thĩ o pã.

Thẻ Sãsě Byacè Ashyẻzủ Nıkrã Tahe

12 Puỏvyã thĩ~, khỏnyãyẻ, vã thézú đỏnyãplỏ pẻ thĩ ná shyẻzủ nıkrã đố Thẻ Sãsẻ Byacẻ dyẻ thĩ tồprẻ ná tồprẻ nuõtahē ari-akyã. ² Bí thĩ zủkanyãkạ tyahı Byacẻ Jesũ to akhěnuô, thĩ krwỏcỏõthủ kuỏ lỏ prẻzỏ đố a hẻbẻcyãtỏ nuõtahē akhyẻ, rò a thủcủõthủ lỏ thĩ klyã.

³ Vã thézú nỏthẻgnẻplỏ kuỏ thĩ ná kayã đố a isỏ mũmyã Jesũ takhyã~ to nuõtahē ma, tồprẻ kayã đố Thẻ Sãsẻ Byacẻ zủklyázủklỏ lủ nuõtahē prẻ. Thẻ Sãsẻ Byacẻ ki zủklyázủklỏ kayã tồprẻprẻ to hẻnuô, a ólyãbẻ lahyã ná Jesũ ma Byacẻ tồprẻ, phúnúô tồprẻ~ to.

⁴ Shyẻzủ nıkrã đố Thẻ Sãsẻ Byacẻ dyẻyẻ tahenuô, a thyálủ tồcō~ to, a o amyẻmyẻ acỏcỏ tadúró a hyã a khảshyẻkhảryã ma tồphophỏ~ tuỏ prẻ. A khảshyẻkhảryã ma a hyã đố Thẻ Sãsẻ Byacẻ yẻ a o hó.

⁵ Tẻmẻ đố pẻ ki mềpẻ prẻzũetèphú đố aruô tahe agnẻnuô a o ẻlả tadúró tẻmẻ yětahenuô a khólủ. Manárò Byacẻ đố pẻ mềpẻ lủ tẻmẻ yẻtồprẻ nuõtahē tồprẻprẻ~ tuỏ lủ prẻ. ⁶ Tẻcyãtẻdẻ đố a o ná pẻ đố pẻ ki mềpẻ Cómarya a tẻphyẻtẻmẻ agnẻnuô, a o ẻlả tadúró tẻcyãtẻdẻ yětahenuô a khólủ. Manárò prẻ đố a dyẻtặ pẻ tẻcyãtẻdẻ tồprẻ ná tồprẻ đố pẻ ki mề Cómarya atẻmẻ yětahē agnẻ nuõtahē, Cómarya tồprẻprẻ~ tuỏ prẻ.

⁷ Thyáphú pẻ ki mềcwỏ pẻ kuỏ pẻ puỏvyã Krıstũphú đố aruô tahe agnẻnuô, Cómarya dyẻluỏ ná Thẻ Sãsẻ Byacẻ o đố pẻ pwỏ~ tồprẻ akủ hó. ⁸ Đố pẻklẻ tahenuô, Thẻ Sãsẻ Byacẻ dyẻtặ èthi tẻrítẻkyã đố acỏazặ tahe, tahenuô a dyẻtặ èthi tẻrítẻkyã đố a lỏbã ná tẻthẻkhuthẻgnẻ tahe. ⁹ Tahenuô Thẻ Sãsẻ Byacẻ dyẻtặ lủ tẻzủsỏ, tahenuô a dyẻtặ lủ tẻprỏtẻprỏyã đố a mềsımẻ pẻ ù tẻswítẻsẻ tahe. ¹⁰ Tahenuô Thẻ Sãsẻ Byacẻ dyẻtặ lủ tẻprỏtẻprỏyã đố a mềluỏcyã tẻprỏtẻprỏyã tahe. Tahenuô Thẻ Sãsẻ Byacẻ dyẻ èthi tẻcyãtẻdẻ đố a ki htwỏhtya prẻprỏ tahe, tahenuô a dyẻtặ lủ tẻcyãtẻdẻ đố a thẻgnẻcyã tẻ đố ù hẻbẻ tahe rò ù hẻbẻ tẻ yětahē nuõtahē a o đố Thẻ Sãsẻ Byacẻ a o hyã mặ ế, ma amặto ế phúnúô. Tahenuô a dyẻtặ lủ tẻhẻbẻcyã ngỏkhỏkhyẻ tahe. Tahenuô a hẻluỏplỏ kạkhyẻcyã

pé khyě ǔ ná kayăhébè ngókhókhye dǒ ǔ thégñětwó to yětahe angólasá. ¹¹ Prě dǒ a dyétă lǒ~ shyězú yětahe nuôma Thé Săse Byacè tǒprèprè~ tuǒ prě. Rò shyězú nǐkră yěnuô, a dyétă pé lǒ prězûetèphú pwǒ~ tǒprè. A dyétă pé ǔ cú~ dû phú a thézú dyétă ǔ nuô prě.

Nékló Akrûakrǒ Oéłă Tadúro Né Ocǔ Lǔ Tǒprèprè~ Tuǒ Prě

¹² Prělukayă anékló yěnuô akrûakrǒ oé nyacó tadúro nékló ocǔprè lǔ tǒprèprè~ tuǒ prě. Thyáphúnuôhó pé dǒ a zúe Jesú Krístu yětahenuô, a oró oé nyacó tadúro pé htwǒ cǔprè lǔ né tǒprèprè~ tuǒ prě. ¹³ Phúnuôhó, dǒ pèklě nuô, tahehe ma Judaphú, tahehe ma Judaphú mǎto, tahehe ma cú, tahehe ma prè palăphú. Manáro dǒ Thé Săse Byacè yětǒprèprè~ tuǒ cǔprè lǔ akhu-akhyě, pé plwǒ rǒ lǒplǐ lǔ htyě dǒ Krístu anékló tǒprè~ tuǒ akǔ prě. Pè nǐbè thya lǒplǐ lǔ Thé Săse Byacè tǒprèprè~ tuǒ prě.

¹⁴ Mètèhéro, kayă anékló nuô, akrûakrǒ o prě tôcô mǎto. A o ényacó. ¹⁵ Hékuoré, khăduô ki hé, "Vă ma takhu mǎto, phúnuôrò vă ma nékló akrûakrǒ mǎto," a ki hé phúnuô tadúro, a htwǒ tadúpă nyă prě nékló akrûakrǒ prě. ¹⁶ Htuôrò ki khălèkuǒ hé, "Vă ma mètèplò mǎto, phúnuôrò vă ma nékló akrûakrǒ mǎto," a ki hé phúnuô tadúro a htwǒ tadúpă nyă prě nékló akrûakrǒ prě. ¹⁷ Pè néklóyě a ki o shuǒshuǒ prě mètèplò héro, pé ki cuǒ nǐhuǒcyă phútě? Pè néklóyě a ki o shuǒshuǒ prě khălèkuǒ héro, pé kǐrě cuǒnuǒthyăcyă phútě? ¹⁸ Manáro nékló akrûakrǒ tôcô ná tôcô nuô, Cómarya dyatădú hó lǔ akhălě ná akhălě rò a dyată cú~ dû phú atǒ lǔthèplò nuô hó. ¹⁹ Nékló krûkrǒ khălě pwǒ~ tǒpho nuô, a ki o shuǒshuǒ prě mètèplò, mǎtorò a ki o shuǒshuǒ prě khălèkuǒ kihéro nékló o pǎ to hó. ²⁰ Phúnuô akhu-akhyě, nékló krûkrǒ oé tadúro né ocǔ prě lǔ tǒprè~ tuǒ prě.

²¹ Phúnuôrò, "Vă lo nẹ to," mètèplò bè hénǐ takhu to. Phúnuôhó, "Vă lo nẹ to," khukló bè hénǐ khăduô to-to. ²² Ki hétăță rò, nékló krûkrǒ dǒ a lodu to, ǔ tanepatǐ lǔ tahenuô, ǔ lodu klǒlǒ có lǔ taplé có. ²³ Nékló krûkrǒ dǒ a lodu to pé tanę nǐdyé lǔ tahenuô, pé lé dyadu nǐdyé ethǐ. Nékló krûkrǒ dǒ ǔ myáhtye rò atwǒmwǐriné to tahenuô, pé bè mǐbimeuǒ nǐryádyé klǒ có lǔ.

²⁴ Nékló krûkrǒ dǒ ǔ myáhtye rò a léhéoto tahenuô, pé lo tari kǔbǐthyábiryă nǐdyé è to. Manáro, bí Cómarya byă pènénékló akhě, tẹ dǒ pé tanę ná a lodu to yětahenuô, è dyadu ryányacó. ²⁵ Thyáphú thǐ thèplò ki lǔkhó tă lǔ tǒprè ná tǒprè~ tǎmẹ nuô, Cómarya mę-ohtyanǐ Krístu anékló phúnuô hó. Phúnuôrò, khǒnyâyě, nékló krûkrǒ tôcô ná tôcô yě ki bè mǐrǒlǔ tẹ rò ki męcwǒmękǒ nǐkhyě lǔ tǒprè ná tǒprè. ²⁶ Akrûakrǒ tôcô ki khyábè tẹpyătěsě héro akrûakrǒ lǒ~ plǐ ki khyă tǒkuǒ ná lǔ. ǔ ki htuthénǐ akrûakrǒ tôcô héro, akrûakrǒ lǒ~ plǐ ki thékruǐ rǒkuǒ lǒ lǔ.

²⁷ Khǒnyâyě, lǒ~ thǐ yětahe nuôma, thǐ htwǒ rǒlǒ lǔ Krístu anékló tôcô~ tuǒ. Rò thǐ tǒprè ná tǒprè nuôma mǎhó anékló krûkrǒ tôcô~ tuǒ hó. ²⁸ Dǒ prězûetèplòmü akǔ nuô, Cómarya dyahtya réłó Prědǒnyăphú tahe, nyětǒtǒtǒ ma prèpro tahe, thuǒtǒtǒtǒ ma Thára tahe, dǒkhyèrò kayă dǒ a meluǒ tẹprotèprya tahe, kayă dǒ a nǐbè tẹtaryèproprya dǒ a zasíměcyă pé ǔ tẹsě tahe, kayă dǒ a męcwǒmękǒ ǔ tahe, kayă dǒ a zǔklyázǔklǒ pé ǔ tahe, ná kayă dǒ a hébècyă ngókhókhye tahe yěnuô tahe hó. ²⁹ Kayă pwǒ~ tǒprè htwǒ lǒ Prědǒnyăphú mǎto. Kayă pwǒ~ tǒprè htwǒ lǒ prèpro mǎto. Kayă pwǒ~ tǒprè htwǒ lǒ Thára mǎto. Kayă pwǒ~ tǒprè nǐbè lǒ tẹtaryèproprya dǒ a ki meluǒ pé ǔ tẹprotèprya tahenuô mǎto. ³⁰ Kayă pwǒ~ tǒprè zasíměcyă pé lǒ ǔ tẹswítěsě mǎto, kayă pwǒ~ tǒprè hébècyă lǒ ngókhókhye tahe mǎto, kayă pwǒ~ tǒprè htwǒlǒ prè dǒ a hélüǒplǒcyă pé ǔ ná ngókhókhye tahe angólasá mǎto. ³¹ Vă thézú dǒ thǐ ki thèplòshyo thézú kuǒ lahyă shyězú dǒ aryálǒ ǔ dǒ a męcwǒmękǒ mǎlakǒ có ǔ nuô tahe. Manáro dǒ tẹlǒplǐ yětahe ak-lěnuô, aryálǒ ǔ nuô a o pǎ tôcô. Nuôtôcôma mǎhó mǒnǐ lǔ tǒprè ná tǒprè yěnuô hó.

Tẹmọ

13 Vă ki hébècyă lǒ có prělukayă angó tahe ná lǒ~ mókhu tanéphú tahe angó có tadúro vă ki mǒnǐ ǔ to henuô, vă htwǒ prě mọ ná cǎcẹ dǒ apră tawǒ-tathǔ kaǒkaáyă kyăđě yěnuôtahe prě. ² Vă ki nǐbè có tẹcyătèdè dǒ vă ki hēsodǒnyă cyă pé có ǔ ná Cómarya alăangó tahe có bèbè, vă ki thégñě lǒlátakli có tẹ acóază tahe nǎ lǒ~ tẹthékhuthégně tahenuô có bèbè, vă nǐbè có tẹzú dǒ a nõthóthú cuǒkyăbè có so tahe bèbè, vă ki mǒnǐ ǔ to henuô, vă ma kayă olǒoklǒ tǒprè prě. ³ Lǒ tẹ dǒ a o ná vă tahenuô, vă ki dyé lǒkyă có ná kayă sǒphăsǒryă tahe cóbèbè, htuǒto vă ki lǔtyakyă có vǎnẹ dǒ ǔ ki sǔũkyă có vǎ ná mi bèbè, vă ki mǒnǐ ǔ to henuô, a nǐbwǐnǐtaryě dǒ vǎgně tôcô~ to.

⁴ Pè ki mǒnǐ ǔ héro, pé khyáthèplòhtǔbè, pé thézǒnǐ ǔ, pé thékhwé kuǒ tẹ to, pé hébèhtyalǒ pèngó to, pé phyédu phyéhtyalǒ pènẹ to. ⁵ Pè ki mǒnǐ ǔ héro tẹ dǒ akǒabè to tahenuô pèhépèmẹ ǔ to. Pè myápǔmyávyă nǐdyédú pègně to. Pè ki mǒnǐ ǔ henuô pé thèplòdu zǔnyé ǔ to. Pè pǔma ǔtèthú to. ⁶ Pè ki mǒnǐ ǔ héro, bí ǔ mę tẹmǔmyáricyă akhěnuô, pé thékruǐthèlǒ to, manáro ǔ ki hécómęcó tẹ henuô, pé thékruǐthèlǒ ny-acó. ⁷ Pè ki mǒnǐ ǔ henuô, pé thèplò pyé pé tǒphuǒ~ to. Pè zúe plehyă tadú ná ǔ ki ryă hyă pǎ, pé myásǔ plehyă tadú ná Cómarya ki meryă hyă ǔ pǎ, htuǒto pé khyáthèplòhtǔbè tẹpwǒtôcô.

⁸ Tẹmọnuô atadú cyăto, a oklǒma tacúprè. Prèpro tahe a tẹhébè tahe bèbè, tẹhébècyă ngókhókhye tahe bèbè, tẹthégněplǒphé tahe bèbè, a o klǒma tacúprè mǎto, a ki lamékya lǒ pǎ. ⁹ Pè tẹthékhuthégně

khõnyákhě yětahenuô bèbè, pè tètéhéprõ one Cómarya alãangõ tahenuô bèbè alõabã hí to. ¹⁰ Manárò shyé~nopã bí Cómarya dyé hó pè tètèkhuthégně dõ alõabãhõ yě akhěpãnuô, tèt dõ alõabã to tahenuô a ki símékýã lõ pã. ¹¹ Bí vã pacě pã akhěnuô, vã tètéhébè bèbè, vã tètèya vã thèplòthuõhtyě tahenuô bèbè, vã tètètanẹ tahenuô bèbè, athyaná pacě tõtprẽnuô prě. Manárò bí vã duprě hyã hó akhěnuô, vã vỹkýã lõ pacě aléklõ tahe. ¹² Thyáphúnuõhõ tèt dõ pè thégñě khõnyáyě tahe nuõma a thyáprě ná pè myá mãduõ dõ a luõ õruõ tõtè nuõ prě. Manárò dõ khyě pãnuõ mõnyẽmõthẽ dõ pè ki myáhtye tãsũ shyéklõ có Cómarya ná pẽnẽ pã nuõ, a ki hyãtuõ pã, rò pè ki thégñẽplõ lõ pwõ~ tõtõ có pã. Khõnyárõ pè thégñẽplõ lõ hí Cómarya to tadúro bínuõkhě pã nuõ, pè ki thégñě tãtẹ lõ phú Cómarya thégñě tãtẹ lõ pè nuõ pã.

¹³ Manárò khõnyá yẽnuõ, tètũ, tètmyásũ ná tètõkyã pã thuõcõ. Dõ yě thuõcõ aklẽnuõ adulõ ù ma tètõmõ hó.

Shyěžú Dõ Aryálõ Tahe Nuõma Shyěžú Dõ A Męcwõmekõ Û

14 Thĩ tõkõ cyépryěcyéli yácú mõi kuõũ. Htuõrõ thěžũ nĩbè kuõ lahyã ù shyěžú dõ Thẽ Sãsẽ Byacè dyétãkrã yẽnuõ tahe. Shyěžú nĩkrã dõ aryálõ ù ma mànhõ hēsodõnyã cyã pè ù ná Cómarya alãangõ phú prẽprõ tõtprẽ nuõhõ. ² Mětèhèrõ kayã tõtprẽprẽ ki hébè ngõkhókhye dõ ù thégñěhtwõ to yětahe hẽnuõ, a hébè ná prẽlukayã tahenuõ mato, a hébè ná Cómarya prě. Û thégñẽplõ kuõ lõ tèt tõtprẽ~ to. È yõ hébè ná Thẽ Sãsẽ Byacè a tètprõtèpryã rò a hébè ngõ yětahenuõ acóazã akhu-akhyě, ù thégñěhtwõ kuõ lõ to. ³ Ki myáke klyã dõ aruõ tõtõ hèrõ, kayã dõ a hēsodõnyã pè ù ná Cómarya alãangõ tahenuõma, a hébè ná prẽlukayã tahe hó, rò a htwõ tètęcwõ dõ prẽlukayã tahe agnẽ, a dyéhědyere prẽlukayã, rò a mèmõhtya khyěthýã prẽlukayã tahe athèplõ. ⁴ Kayã dõ a hébè ngõkhókhye yětahenuõ a męcwõlyã nĩdyé tũdũ ané prě. Manárò kayã dõ a hēsodõnyã pè ù ná Cómarya alãangõ tahenuõ, a męcwõ lõ prẽzũtètè plómũphú pwõ~ tõtprẽ. ⁵ Vã thěžũ dõ thĩ pwõ~ tõtprẽ ki nĩbè lõ ngõkhókhye ashyěžú tahe tadúro vã thěžũklõ dõ thĩ pwõ~ tõtprẽ ki hēsodõnyã pè ù ná Cómarya alãangõ tahe. Mětèhèrõ kayã dõ a nĩbè shyěžú dõ a hēsodõnyã pè ù ná Cómarya alãangõ phú prẽprõ tahenuõ, a loduklõ rò a nĩbwínĩtaryě klõ ná kayã dõ a nĩbè ngõkhókhye ashyěžú yětahe. Manárò kayã dõ a hébè ngõkhókhye yětahe tõtprẽnuõ, kayã tõtprẽprẽ dõ a ki hēsõhte luõplõ pè ù ná è hébè ngõkhókhye yě angólasá ki o túma, a nĩbwínĩtaryě pè dõ prẽzũtètè plómũphú tahe agnẽ prě.

⁶ Phúnuõrõ vã khõbõthyó thĩ, vã ki hyã hébè pè thĩ ná ngõkhókhye yě kihèrõ a ki nĩbwínĩtaryě dõ thĩgně

phútě? Manárò, vã ki phyéhyãní pè thĩ tètítèkyã dõ Cómarya dyéluõ pè vã tahenuô bèbè, tètèkhuthégně tahenuô bèbè, tètéhéprõhẽpryã one tahenuô bèbè, ná tètithyóithya tahenuô bèbè, kihẽnuõ, a ki htwõb-wíhtwõtaryě dõ thĩgně pã. ⁷ Myá kuõrě lahyã tètèdõtèuõ a tãmuõtãtè dõ a sõdõ thèplõ yětahenuõ, kayã tõtprẽ ki uõtělõ, matorõ ki a dõtĩ manárõ a dõtprã atalã yẽnuõ a ki prã rẹ to kihèrõ a thěžũ dõtprã kryã~ phútẽnuõ, a khõbõthyó tahe cuõ thégñẽplõcyã lõ tètèdõtprã atalã prãrẽprãní yẽnuõ phútě? ⁸ A thyá phúnuõhõ, hẽkuõrě, klyěphú tõtprẽ ki thěžũ dyéthégně akhõ tahe ná èthĩ tõt htyasátè hó rò a ki uõprãhtya pè èthĩ kwõ. manárò a uõ dyéthégně ù yẽnuõ, a ki uõ prãplõ ryã kwõ to kihèrõ ùpè tõtprẽ cuõ thégñěcyã a tètèdyéthégně ù yẽnuõ ná ù bè htyasátè phútě? ⁹ Phúnuõhõ nẽ ki hébè ù ná ngõkhókhye dõ ù thégñě angólasá to yẽnuõ hèrõ ù cuõ thégñěcyã angólasá phútě? Nè ki hébè phúnuõ hèrõ, a thyáprě ná nẽ hébè lõ kyãdẽ nẽ kèlathè prě.

¹⁰ Dõ hekhu yẽnuõ, ngõkhólũ nuõ a o ènyacõ tadúro tõtõ ná tõtõ nuõ angólasá o khódũ atè. ¹¹ Manárò kayã tõtprẽprẽ ki hébè vã rò vã ki thégñě lũngõ to hèrõ, ènuõ a thyákyã hó ná htyékèruõphú tõtprẽ dõ vãgně hó, rò vãnuõ, a thyákuõdũ hó htyékèruõphú tõtprẽ dõ ègně hóhõ. ¹² Thĩ ki thěžũ málakõ Thẽ Sãsẽ Byacè dyékrã shyěžú yě hẽnuõ, nwóphyé lahyã shyěžú dõ a ki mę duhtyahtũhtya cwõ prẽzũtètèplómũ nuõtahenuõ.

¹³ Phúnuõrõ kayã dõ a hébècyã ngõkhókhye yětõtprẽnuõ, a tõtè kwĩ Cómarya ná a ki dyé lõ tètècyátèdè dõ a ki hēsoplõ kãkhyě pè khyě ù ná a tètéhébè tahe. ¹⁴ Mětèhèrõ, vã ki kwícóbẽ ná ngõkhókhye yě hèrõ, vã thèplõ yẽnuõ a thégñě ná vã kwícóbẽ Cómarya tadúro vã tanèplõ nĩdyé angólasá to. ¹⁵ Ki hẽphúnuõrõ, vã kibè mę phútě? Vã ki kwícóbẽ phú Thẽ Sãsẽ Byacè zũklyázũklõ vã thèplõ nuõ prě, htuõto vã ki kwícóbẽ dù ná ngõ dõ ù thégñě kuõ vã nuõtahe prě. Bí vã irõ akhẽnuõ, vã ki irõ phú Thẽ Sãsẽ Byacè zũklyázũklõ vã thèplõ nuõ prě, htuõto vã ki irõdũ ná ngõ dõ ù thégñě kuõ vã nuõtahe prě. ¹⁶ Hẽkuõrě, nẽ ki hẽbwíhétaryě htuthéhtya túprẽ Cómarya ná ngõkhókhye yě kihèrõ, kayã dõ a hyãcóbẽ kuõ nẽ yětahe aklẽ tõtprẽprẽ yõ thégñě kuõ nengõ to akhu-akhyě, a krwõ hẽbwíhétaryěhtya cyã kuõ nẽ Cómarya to. ¹⁷ Nè tètèkwícóbẽ htuthéhtya Cómarya yẽnuõ, aryálã có hó tadúro a htwõb-wíhtwõtaryě dõ ùgně tõtõ~ to.

¹⁸ Tètéhébè ngõkhókhye yětahenuõ, vã yõ hébècyã lõklõ lõ ná thĩ akhu-akhyě vã hẽbwíhétaryě Cómarya.

¹⁹ Manárò dõ prẽzũtètèplómũ akũnuõ, vã hébè ná ngõkhókhye yětahe to. Mětèhèrõ, phũ~ ná vã hébè ù ná ngõkhókhye yě amũ tõtõ hó nuõ, vã ithyó prě ù ná ngõ dõ ù thégñěcyã yě nyãmũ prě nuõ aryáklõ pã có dõ vãgně có.

²⁰ Vã khõbõthyó thĩ, tanẹ lahyã tã phú pacẽphú tahe tanẹ nuõ tãmé. Manárò túprẽ tètëmũmyáricyã yětõtõ nuõ prě rò htwõhtya thyá lahyã ná pacẽphú othẽ dõ a

thégně kuõũ tẽmũmyáricyá to nuõtahe ní~. Manárò tẽ dó vã rá pẽ thĩ yẽtahenuõ, tanẽ lahyã phú kayãduprẽ hó tõprẽ a tẽtanẽ nuõ. ²¹ Lisãsekũ hé,

“Vã ki nõhyã htyẽruõkẽklõphú tahe ki hyã hébẽ vãkayã tahe ná htyẽruõkẽklõ angó tahe pã. Vã ki hébẽ có èthĩ phúnuõ pã manárò èthĩ níđã vã ngó to pã,” † Byacè hé phúnuõ.

²² Phúnuõ akhu-akhyẽ, ngókhókhye yẽtahe nuõma tẽmátẽdyã dó prẽzũetẽphú tahe agnẽnuõ mato. Ngókhókhye yẽtahe nuõma a dyéluõ ná Cómarya kírcyã kayã dó a zũenyãe kuõũ to nuõtahe agnẽ prẽ. Manárò tẽhéprõ Cómarya alãangó tahenuõ a dyéluõ ná Cómarya thẽplõonĩ prẽzũetẽphú tahe prẽ. Tẽhéprõ one yẽnuõma prẽ dó a zũe kuõũ to tahe agnẽnuõ mato. ²³ Hékuõrẽ, thĩ hyã cóbucóbẽ rólũ lũ rò thĩ ki hébẽ ná ngókhókhye yẽtahe pwõ~ tõprẽ kihenuõ, kayã dó aruõ tahe, matorò kayã dó a zũekuõ hí ù Krístu to tahe ki hyãcóbẽ tũkuõ thĩ hérò èthĩ ki níhuõnõ kuõ ngó yẽtahe tõphuõ~ to kihenuõ èthĩ ki hé lahyã thĩ ná kayã tamwĩ pã. ²⁴ Manárò, hékuõrẽ, kayã aruõ dó a níhuõnõ kuõũ ngó yẽtahe tõphuõ~ to tahe, matorò kayã dó a zũe kuõhĩ Krístu to tahe ki hyãcóbẽ tũkuõ thĩ hérò thĩ ki héprõ Cómarya alãangó pwõ~ tõprẽ henuõ, èthĩ ki thẽgnělyã nídyẽ lahyã anẽ ná èthĩ ma prẽoraphú tahe pã. Dó thĩ héprõ yẽ akhu-akhyẽrò èthĩ ki thẽzũ zã lahyã anẽ pã. ²⁵ Yẽtõphuõrò, tẽ dó èthĩ thẽgněhtwóto dó a thẽplõkũ tahenuõ, a ki tanẽplõhte pã, rò a ki dãngũlyã cóbẽhtyã Cómarya rò a ki hé, “Cómarya a taryẽpropryã shyosõ omãkuõ lakõ ná kayã yẽtahe hó,” a ki hé lahyã phúnuõ pã.

Paulu Ithyóithyã Ù Ná Cóbucóbẽ Rólũ Ari-akyã

²⁶ Vã khõbóthyó thĩ, phúnuõrò bí thĩ hyãcóbẽ rólũ akhẽnuõ, thĩ tõ mẽ phútẽ? Tahehenuõ a ki irõ htuthẽhtyã Cómarya, tahehenuõ a ki ithyóithyã ù ná Cómarya alãangó, tahehenuõ a ki hẽluõhte pẽ ù ná Cómarya dyéluõ lũ tahe, tahehe kuõke rò a ki hébẽ ná ngókhókhye tahe, tahehe ke rò a ki hẽplõhte pẽ ù ngókhókhye yẽtahe angólasá. Thĩ mẽ lahyã phúyẽ ma aryã vã. Manárò thĩ mẽ tẽtẽtẽ~ bẽbẽ nuõ, nõ níhẽnĩre, nõ htwõbwihtwõtaryẽ pẽ prẽ dó a níhuõ tẽ tahe agnẽ nuõ. ²⁷ Kayã tõprẽprẽ ki thẽzũ hébẽ ná ngókhókhye yẽtahe kihérò, a tõ hébẽ éłõ ná thẽnyẽ tomaná thẽthuõ to. Manárò èthĩ tõbẽ hébẽ tõprẽ htuõ tõprẽ. Rò dó èthĩ aklẽ tõprẽnuõ, a tõ thẽgněplõ angólasá rò a tõbẽ hẽso kãkhyẽ plõ pẽ khyẽthyã pẽ ù. ²⁸ Manárò, kayã dó a hébẽ ná ngókhókhye yẽtahenuõ, prẽhẽsohtẽplõ luõ pẽ lũ angólasá ki o tõprẽ~ to hérò, nõothuõkyã èthĩ dó thĩ prẽzũetẽplõmũ akũnuõ, rò nõkwícóbẽ huõ nídyédũ è ná Cómarya nuõprẽ.

²⁹ Phúnuõhó, kayã dó a héprõ Cómarya alãangó tahenuõ, a tõ héprõ prẽ thẽnyẽ tomaná thẽthuõ prẽ.

† 14:21 Isaia 28:11-12

Èthĩ héprõ yẽtahe nuõma Cómarya nõhéprõ mã èthĩ ẽ, mato ẽ nuõ, kayã dó a okyã tahe tõbẽ níđã rò tanẽmyã tãtẽ lahyã èthĩ atẽhéprõ yẽtahe. ³⁰ Manárò, dó kayã onyãníđã tẽ aklẽ tahenuõ, kayã tõprẽprẽ ki níbẽ ngó dó Cómarya o tõmũmũ kihérò, kayã dó a héprõtẽ nuõtõprẽ tõbẽ okuõkyã, kayã yẽtõprẽ bẽ hébẽ kuõke.

³¹ Phúnuõhó, thyáphú ù pwõ~ tõprẽ ki níbẽ kuõ tẽthẽkhuthẽgně ná tẽhẽtẽre agnẽnuõ, lõ~ kayã dó a héprõ tẽ tahenuõ, a tõbẽ héprõ tõprẽ htuõ tõprẽ.

³² Kayã dó a thẽzũ héprõ tẽ tahenuõ, a héprõ bẽbẽ, a héprõto bẽbẽ, a tõ khõbécýã dyẽ lahyã anẽ.

³³ Mẽtẽhẽrò, bí thĩ hyã cóbucóbẽ rólũ akhẽnuõ, thĩ héprõ prãrũprãtẽ prõ lũ lũ tõphuõtuõ phúnuõ rò Cómarya thẽplõ o to. Cómarya thẽzũ dó thĩ ki hé thĩ ki mẽ lahyã ná aklyáaklõ tõprẽ htuõ tõprẽ phúnuõ.

³⁴ Bí prẽzũetẽ plõmũphú okúokyã lũ akhẽnuõ, èthĩ lẽklõ o ná dó prẽzũtẽ plõmũ akũ yẽnuõ, prẽmò tahe tõbẽ othuõokrẽ. Èthĩ tõbẽ hébẽnĩ to. Manárò phú Judaphú tẽthyótẽthya o nuõ, ù tõbẽ dyaduzũnyã èthĩ.

³⁵ Èthĩ ki thẽzũ thẽgně tẽtõcõcõ hérò, a bẽ kã sudyã prẽ avẽ dó hi. Dó prẽzũetẽplõmũ akũnuõ, prẽmò tõprẽprẽ ki hébẽkuõ tẽ henuõ a htwõhtyã tẽ thẽtarẽ tõcõ.

³⁶ Cómarya alãangó a khãshyẽkhãryã ma a o nyã prẽtũ dó thĩ Corinthia prẽzũetẽplõmũ akũ rò a hyã nyã prẽ ẽ? Matorò a hyã pẽ prẽtũ nyã dó thĩ yẽtahe a o prẽ ẽ? ³⁷ Kayã tõprẽprẽ ki tanẽ nídyẽ anẽ, vã ma prẽ dó a héprõ pẽ Cómarya a tẽritẽkyã tõprẽ, matorò vã ma kayã dó a níbẽ shyẽzũ dõthudõthẽ tũkyẽ tõprẽ kihérò vã rá tẽ yẽtahenuõ Byacè a tẽhẽkyã prẽ nuõ a bẽ thẽgně prẽ. ³⁸ Manárò lõ~ vã hé lũ yẽtahenuõ, a ki bezũbenyã to hérò bezũbenyã tã è tõprẽ~ tãmẽ.

³⁹ Mẽphúnuõrò, vã khõbóthyó thĩ, dyaícũ lahyã thĩ thẽplõ ná tẽhéprõ yẽtahe. Manárò cuõ nõokuõ tã kayã dó a hébẽ ná ngókhókhye nuõtahe tãmẽ. ⁴⁰ Thĩ mẽ ítẽtẽ~ bẽbẽ nuõ, thĩ tõbẽ mẽ tãtõtãbẽ è rò tõbẽ cuõ ná aklyáaklõ.

Krístu Thyẽ Ihtòkãkhyẽ

15 Vã khõbóthyó thĩ, khõnyãrò vã thẽzũ dyẽ thẽnẽhtyabẽ khyẽthyã thĩ ná tẽthẽkrũ ari-akyã dó vã hẽsodõnyã pẽ htuõhó thĩ rò thĩ níbẽ htuõhó rò thĩ dyashyodyasõ htyahó thĩ tẽzũtẽnyã dó alo yẽnuõ ari-akyã prẽ. ² Yẽnuõma tẽthẽkrũ ari-akyã dó vã hẽsodõnyã pẽ htuõhó thĩ nuõ hó. Thĩ ki zũe rò thĩ ki pũk-lõma ryã tẽthẽkrũmila ari-akyã yẽtõcõ henuõma, thĩ níbẽhó thĩ tẽmẽlwóhtekã hó. Thĩ ki mẽ phúnuõto hérò, thĩ tẽzũ yẽtahe nuõma tẽzũ dó a mãlakõ mato.

³ Tẽritẽkyã dó a lodulõ ù dó vã níbẽ rò vã dyẽtã dítũ pẽ thĩ yẽnuõma mãhó, thyáphú pẽ ki siplẽ ná tẽrcyã pẽ tẽthũ yẽnuõrò, Krístu khyãthyẽ hó athẽ hó, lisãsekũ hé phúnuõ. ⁴ Htuõto lisãsekũ hé põ, ù iluõhtuõ Krístu rò thuõnyẽ tũnyẽnuõ a ihtõhtwõprẽ kãkhyẽ dó tẽthyẽ.

⁵ A htwõprè kạkhyẽ htuõrò a oluõhtya pè Petru, htuõrò a oluõhtya pè Prèdõnyãphú shyéthényẽ. ⁶ Htuõrò dõkhyẽnuô, a oluõhtya pè pọ a khõpacẽ nyãzẽ tô-phuõtuõ. Rò kayã dõ a myáhtye lủ yếtahenuô, tahehe ma a thyẽhtuõhỏ manárò tahehenuô, a ohtwõprè tuõpã khõnyãkhẽ yẽnuô a o éklỏ pã cỏ ná a thyẽ htuõ nuõtahe cỏ. ⁷ Htuõrò a oluõhtya pèhtuõ Jakomo rò a cuõ oluõhtya pèke lỏ Prèdõnyãphú nuõtahe.

⁸ Dõkhyẽlỏ rò a oluõhtya pè kuõke và dõ athyána pacẽphú dõ a o bãlẻ kuõũ to yếtõprè.

⁹ Dõ Prèdõnyãphú lỏ plỉ aklẻnuô, và ma kayã dõ akỏabẻ kuõũ phú Prèdõnyãphú dõ aruô nuõtahe taki-to tởprẻ hó, mẹtẻhẻrỏ bí và zủe tyahỉ Jesũ Krĩstu to akhẻnuô, và mẹpẻmẹpẻ cayã dõ a zủe Jesũ Krĩstu tahe akhu-akhyẽ, ử ki é kuõ và ná Prèdõnyãphú tởprẻprẻnuô a kỏcỏ taki to. ¹⁰ Manárò, dõ Byacẻ ab-wiataryẻ akhu-akhyẻ, khõnyãrỏ và htwõhtyahỏ Prèdõnyãphú tởprẻhỏ. Tẻwítẻtaryẻ dõ Cỏmarya dyẻtẻ và yẽnuô a kyãdẻ to. Mẹtẻhẻrỏ và yácủ htỏhẻtỏrẻ mẻ klỏ cỏ ná Prèdõnyãphú dõ aruô tahe cỏ. Và mẹpẻ phúyẻ nuõma vàhẻvẻrẻ nỉdủ mạtỏ. Cỏ-marya abwítaryẻ mẻ tỏkuỏ ná và akhu-akhyẻ, và mẹpẻ phúyẻ nuõprẻ. ¹¹ Phúnủrỏ, và hẻsodỏnyã pẻ thỉ yếtahenuô bẻbẻ, ẻthỉ hẻsodỏnyã pẻ thỉ tahenuô bẻbẻ, thỉ zủe thyáỉỏ hó lủ phúnủ hó.

Pẻ Ihtỏ Htwõprẻkạ Dỏ Tẻthyẻ

¹² Pẻ hẻsodỏnyã htuỏ pẻ hó thỉ ná Krĩstu ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ dỏ tẻthyẻ tadủrỏ dỏ thỉklẻ tahehenuô, "Kayã thyẻ htuỏhỏ tỏkuỏrỏ a ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻcyả pã takhyả to," a cuỏhẻ lahẻ phúnủma mẹtẻ? ¹³ Phú thỉ hẻnuô a ki mảlakỏ hẻrỏ, Krĩstunuô, a thyẻ ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ to, angỏlasá hyả phúnủ hỏnuỏ. ¹⁴ Krĩstu ki thyẻ ihtỏkạkhyẻ mảlakỏ to kihẻrỏ, pẻ hẻsodỏnyã pẻ thỉ yẽnuõma a nỉbwínítaryẻ to. Thỉ zủe nuõ ma a nỉbwínítaryẻ toto. ¹⁵ Túyẻnuô mạtỏ, thỉ hé ná kayã thyẻhtuõnuô a htwõprẻ kạkhyẻ cyảpỏto yẽnuô a ki mảlakỏ hẻrỏ, a tẻ ná thỉ hé hó ná Cỏmarya mẻhtwõprẻ kạkhyẻ khyẻthyả Krĩstu mạtỏ phúnủ hỏnuỏ. A ki mảlakỏ phúnủ hẻrỏ, pẻ ma kayã dõ a cuỏ dỏnyã lahỏlahẻ pẻỉỏ hó ử ná Cỏmarya ari-akyả tahe hó, mẹtẻhẻrỏ pẻ yỏ hẻsodỏnyã pẻ ử ná Cỏmarya mẻhtwõprẻ kạkhyẻ khyẻthyả hỏ Krĩstu phúnủ nuỏ. Manárò thỉ hé yẻtahe nuõma atỏ tỏcỏ to. ¹⁶ Kayã thyẻ tahe ki ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ to kihẻrỏ, Krĩstu nuỏ ma Cỏmarya mẻ ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ lủ dỏ tẻthyẻ mạtỏ to. ¹⁷ Krĩstu ki thyẻ ihtỏkạkhyẻ dỏ tẻthyẻ to kihẻrỏ, thỉ zủe Krĩstu nuỏ a kyãdẻ lỏ hó. Htuỏtỏ tẻthủ tahe cỏklỏma pảprẻ thỉ prẻ, a plwỏkyả hí thỉ to. ¹⁸ Thỉ hẻyẻ a ki tỏ hẻrỏ, kayã dõ a zủe Krĩstu rò a thyẻ htuỏhỏ tahenuô, a tuỏỉỏ hó dỏ tẻpyẻtẻkyả hó. ¹⁹ Pẻ dỏ a zủe Krĩstu rò a ohtwõprẻ pã khõnyãyẻ tahenuô, pẻ zủe Krĩstu rò pẻ ki myásủ prẻtủ yẻtỏhtủ agnẻ prẻ, pẻ myásủ dỏ a ki mẻl-

wỏtekạ pẻ shyẻ nopả tỏhtủ agnẻnuô a ki oto hẻrỏ, dỏ hekhu yẻnuô, tỏ thẻzỏỉỏ ná kayã phú pẻ yẻtahe nuõma a o pả to hó.

²⁰ Manárỏ, Krĩstu thyẻ ihtỏkạkhyẻ yẻnuõma a mảlakỏ cỏ. Dỏ ẻ thyẻ ihtỏkạkhyẻ rẻỉỏ ử dỏ tẻthyẻ akhu-akhyẻ, a dyẻluỏ thẻgnẻ tẻtẻ pẻ cỏ hó pẻ ná kayã dỏ a thyẻ tal-wỏ htuỏhỏ tahenuô, a ki ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ lỏkhyẻ dỏ tẻthyẻ pã. ²¹ Dỏ kayã tỏprẻprẻ mảhỏ pẻ Adam mẻtẻthủ akhu-akhyẻrỏ, prẻlu hekhuphủ pwỏ tởprẻ bẻ thyẻ lỏ. Phúnủhỏ, dỏ kayã tỏprẻprẻ mảhỏ Jesũ yẻ mẻ tẻ akhu-akhyẻrỏ, lỏ kayã thyẻ tahe ki ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ lỏ khyẻthyả dỏ tẻthyẻ pã. ²² Prẻlukayả pwỏ tởprẻ aklwíalyả tẻ kalyả dỉtủ dỏ pẻ Adam a o akhu-akhyẻ, kayã pwỏ tởprẻ bẻ thyẻ lỏ prẻ. Phúnủhỏ, kayã dỏ a htwỏ hó tỏcỏ tuỏ ná Krĩstu tahenuô, Krĩstu ki mẻhtwõprẻ kạkhyẻ lủ pã. ²³ Manárỏ tẻihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ yẻnuô a ki htwỏhtya tỏcỏ htuỏ tỏcỏ pã. Pẻ pwỏ tởprẻ tỏbẻ opỏ tuỏdỏ mỏnyẻ tỏ ihtỏ nuỏtỏnyẻ pã. Byacẻ Jesũ ihtỏ htwõprẻ rẻỉỏ pã. Htuỏrỏ shyẻ Byacẻ Jesũ Krĩstu hyảlyả khyẻthyả pã nuỏ a ki mẻ ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ kayã dỏ a zủe lủ nuõtahe pã.

²⁴ Htuỏpảrỏ, hekhu ki tadủkyả pã. Bínủkhẻ pã, Krĩstu ki mẻpẻkyả lỏỉỏ prẻpỏtẻ tahe, tẻtaryẻprỏpyả tahe ná tẻtaryẻshyosỏ nuõtahe pã. Rỏ a ki dyẻtẻkyả htyẻkẻyẻ dỏ Phẻ Cỏmarya a takhukủ pã. ²⁵ Mẹtẻhẻrỏ Krĩstu bẻ pỏ tuỏ tẻ shyẻ Cỏmarya mẻpẻ lỏỉỏtakli htuỏỉỏhỏ prẻ dỏ a thẻtẻ Krĩstu yẻtahehenuô, rò a dyatẻ lỏ hó ẻthỉ dỏ Krĩstu a khỏduỏỉẻ hó pã. ²⁶ Tẻshyotẻsỏ dỏ khyẻỉỏ ử tỏcỏ dỏ Cỏmarya ki bẻ mẻpyẻkyả ẻ nuõma mảhỏ tẻthyẻ yẻnuô hó. ²⁷ "Cỏmarya ki dyatẻ lỏ tẻpwỏ tỏcỏ dỏ akhỏduỏỉẻ pã," † lỉsẻsẻkủ hẻphúnủ. Manárỏ ngỏ yẻtỏmủnuô ma, a thẻzủ hé ná Cỏmarya o dỏ Krĩstu a taryẻprỏpyả shyosỏ aỉẻ phúnủ mạtỏ, mẹtẻhẻrỏ, prẻ dỏ a nỏpỏ Jesũ Krĩstu ma Cỏmarya prẻ. ²⁸ Thyảphủ Cỏmarya ki pỏ lỏỉỏtakli tẻpwỏ tỏcỏ agnẻnuô, shyẻ Jesũ Krĩstu pỏ hó tẻỉỏ plỉ pã akhẻnuô, a ki nỉdả a Phẻ Cỏmarya dỏ a nỏpỏ lủ yẻtỏprẻ angỏ pã.

²⁹ Và thẻzủ hé pẻ pỏ thỉ tỏcỏ. Kayã thyẻhtuỏ tahenuô a ki htwõprẻ kạkhyẻ pỏto hó kihẻrỏ kayã tahehe cuỏ plwỏ pẻ tuỏ htyẻ dỏ kayã thyẻ tahe agnẻ rò a nỉbwínítaryẻ dỏ ẻthẻgnẻ phútẻ? Kayã thyẻhtuỏhỏ tahenuô, a ki htwõprẻ kạkhyẻ cyả pỏto hó kihẻrỏ, kayã nuõtahe cuỏ plwỏ pẻ tuỏ ẻthỉ htyẻ mẹtẻ? ³⁰ Pẻ kuỏkelẻ, kayã thyẻhtuỏhỏ tahe ki ihtỏhtwõprẻ kạkhyẻ pỏto kihẻrỏ, pẻ cuỏ khyả tuỏ tẻcyẻtẻcủ yẻtahe pwỏ tỏnyẻ mẹtẻ?

³¹ Và khỏbỏthỏyỏ thỉ, và myáhtyẻbẻ ná tẻthyẻ pwỏ tỏnyẻ cỏ. Dỏ thỉ zủe Byacẻ Jesũ Krĩstu akhu-akhyẻ, thỉ mẻthẻkrủ nyacỏ và nuõma Cỏmarya thẻgnẻ prẻ. Htuỏto, và khyảbẻ nyacỏ tẻcyẻtẻcủ nuõma Cỏmarya thẻgnẻ kuỏdủ prẻ. ³² Bí vỉ Epheso akủ yẻnuô, và khyảbẻ nyacỏ tẻcyẻtẻcủ cỏ, mẹtẻhẻrỏ kayã dỏ a thẻhtẻthẻhẻ và tahenuô a thẻzủ e vàzyẻ nuõma a

† 15:27 Li Htuthẻhtya 8:6

thyácóná tẽmĩtẽmyá tahenuô có. Phúnuôrò, vã ki zũe ná kayã thyẽhtuõ tahe ki htwõprẽ kãkhyẽ pãto kihèrò, vã cuõ khyáthẽplòhtũ, khyácỹkhyácũ katẽ yẽ metẽ? Ki ù thyẽ ihtòkãkhyẽ pã to kihèrò, aryáló ma pẽ ki mẽmõmẽphwĩ pẽnẽ rò pẽ ki hé kuõ phú ù héo ngõ tũmũ, “Parõpã ma pẽ thyẽ hó pã ù, rò pẽepẽõ pó, mẽmõmẽphwĩ nĩdyẽ lahyã pẽnẽ pó.” † Ngõ dõnyã o phúnuô.

³³ Zũe tã kayã dó a hé phúnuô tahe tãmẽ. Phú ù hé, “Thĩ ki bóthyó thĩ khõbõthyó dó a mẽ tẽmũmyãricyã tahe rò a tanẽ tẽmũmyãricyã tahenuô, a ki rẽnĩ thĩ pã rò thĩ ki htwõhtya thyãkuõ kayã mũmyãricyã phú èthĩ nuô pã.” ³⁴ Tanẽ tãtõtãbè khyẽthyã lahyã thĩ thẽplò rò víkyã kyã thĩ metẽthũ nuô tahe. Metẽhèrò dó thĩklẽ tahehenuô tuõkhõnyã a thẽgnẽ tãtẽ kuõ hí ù Cómãrya ari-akyã to. Tẽohtwõhtya phúyẽ nuõma thĩ tũkò thẽtã nyacó.

Pẽ Thyẽ Ihtòkãkhyẽ Pã Nuô Pẽnẽklõyẽ A Ki Thyã Phútẽ Pã

³⁵ Hékuõrẽ, kayã tũprẽprẽ ki sudyã, “Kayã thyẽhtuõnuô, a cuõ htwõprẽ kãkhyẽ cyã phútẽ? A ki htwõprẽ kãkhyẽ hérò, anẽklõ yẽ a ki htwõhtya nẽklõ phútẽ tũcõtẽ pã?” A ki sudyã phúnuô pã. ³⁶ Kayã olõ thĩ thĩ iluõtã tẽklwĩ nuô, a ki phákrãthõrẽ to hérò a phẽhtya cyãto. ³⁷ Buõkũlã plò bèbè, tẽklwĩ itẽtẽ bèbè, amõ dó a kírẽ phẽhtya yẽ pã nuô a zãzõzãkĩ ki thyánã tẽklwĩ aplò yẽnuô pã mato. ³⁸ Tẽklwĩ tũcõ ná tũcõ nuô a tũbè plòhte mẽ phútẽ nuô, Cómãrya tari one htuõlõdũ hó cú athẽplò thẽzũ mẽnuô hó. Tẽklwĩ tũcõ ná tũcõ nuô, amõ tũbè mẽkhõdũ phútẽ nuô, Cómãrya tari one lõ htuõhó phú a thẽzũ mẽnuô hó.

³⁹ Phúnuõhó, Cómãrya byãtã thẽhtwõprẽ tahe anẽklõ pházye tũcõ ná tũcõ nuô a thyálũ to. Kayã tahe anẽklõ pházye bèbè, tẽphútẽlye tahe anẽklõ pházye bèbè, htu tahe anẽklõ pházye bèbè, tẽ tahe anẽklõ pházye bèbè, tũcõ ná tũcõ nuô a khólũ. ⁴⁰ Phúnuõrò nẽklõpházye dó mókhu agnẽnuô a khódũ, dó hekhu agnẽnuô a khódũ. Mókhu anẽklõ pházye a tẽtwõtẽryã yẽnuô atwõ khòdũ tũmyẽ, hekhuñkhu anẽklõ pházye a tẽtwõtẽryã yẽnuô atwõ khòdũ tũcõ. ⁴¹ Tamõ a tẽtwõtẽryã bèbè, lẽ a tẽtwõtẽryã bèbè, sè a tẽtwõtẽryã bèbè, tũcõ ná tũcõ nuô, atwõ khódũ lũ. Sè tũmẽ ná tũmẽ a tẽtwõtẽ prẽ nuô a khódũ lũ.

⁴² Phúnuõhó shyẽ ù thyẽ ihtòkã pã tũnyẽnuô, pẽnẽklõ yẽ a khódũ ná pẽnẽklõ khõnyã yẽnuô pã. Kayã thyẽ tũprẽ anẽklõ nuô a ki thõkyã pã tadũrõ shyẽ a thyẽihtòkã pã tũnyẽnuô, anẽklõ yẽnuô a thyẽcyã pãto hó, a thõcyã pãto hó. ⁴³ Bí kayã tũprẽ ohtwõprẽ pã akhẽnuô, anẽklõ pházyeyẽ a dyẽhtwõhtya lũ tẽthẽplõpyẽ ná tẽhẽcẽrecẽ tahe prẽ. Manárò shyẽ a thyẽ ihtòkãkhyẽ pã tũnyẽnuô, anẽklõ

pházyeyẽ a ki lõbã ná tẽlõtẽtãkhẽ ná tẽtaryẽshyosõ pã. ⁴⁴ Pẽ hekhuñkhu anẽklõ yẽnuô, ù ki iluõ tãkyã è pã. Manárò shyẽ pẽ thyẽ ihtòkãkhyẽ hó pã nuô pẽ ki nĩbè khódũ nẽklõ athẽ dó a ki ohtwõprẽ bẽcyã dó mókhu rò a ki thyẽcyã pãto yẽnuô pã.

Phú pẽ o ná nẽklõ dó a ohtwõprẽ bẽcyã dó hekhu yẽnuô, pẽ ki o ná nẽklõ dó a ohtwõprẽ bẽcyã dó mókhu nuô pãpã. ⁴⁵ “Prẽlukayã aréłó tũprẽ dó ù é lũ ná Adam yẽnuô Cómãrya dyẽ lũ thẽhtwõprẽ,” †† lisãsẽkũ héphúnuô. Manárò Jesũ Krĩstu dó ù é lũ ná Adam dó khyẽlõ yẽtũprẽnuô, a dyẽtã dítũ hó prẽlukayã tahe a tẽohtwõprẽ athẽ ná Thẽ Sãsẽ Byacè hó. ⁴⁶ Pẽnẽklõ dó a thyẽcyã yẽnuô a hyã rẽklõ, htuõrò pẽ thẽhtwõprẽ anẽklõ yẽnuô a hyãno dó khyẽ prẽ. ⁴⁷ Prẽlukayã Adam aréłó tũprẽnuô, ù byã lũ ná hemũ prẽ. Manárò Jesũ Krĩstu dó ù é lũ ná Adam nyẽprẽ tũprẽ yẽtũprẽnuô a o có dó mókhu hyãlyã. ⁴⁸ Prẽlukayã lõ plĩ nuô a o ná anẽklõ dó athyanã prẽlukayã aréłó dó ù byãtã lũ ná hemũ nuô tũprẽ hó. Manárò kayã dó a krwõ Jesũ Krĩstu akhyẽ tahenuô, shyẽ mókhu pã, anẽklõ ki thyánã kayã o dó mókhu hyãlyã nuõtũprẽ pã. ⁴⁹ Pẽ pwõ tũprẽ pẽ o ná pẽnẽklõ dó athyanã Adam anẽklõ nuô. Manárò dó khyẽ pã pẽnẽklõ yẽnuô a ki thyánã Krĩstu dó a hyãlyã dó mókhu yẽnuô tũprẽ anẽklõ pã.

⁵⁰ Khõbõthyó thĩ, khõnyãyẽ vã thẽzũ hé pẽ thĩ ná pẽnẽklõ pházye dó a o ná thwi ná htyẽ yẽnuô a cuõnuõ ohtwõprẽcyã dó Cómãrya ahtyẽakẽkũ to. Metẽhèrò pẽnẽklõ dó athõapyeyã cyã tacũprẽ yẽnuô, a ohtwõprẽ khyãnyẽbẽ tacũprẽ to. ⁵¹ Khõnyãyẽ vã thẽzũ hé pẽ thĩ tẽ dó ù thẽgnẽ híto nuõtahe. Pẽ ki thyẽ lõ pwõ tũprẽ pãnuô mato. Manárò pẽnẽklõ yẽnuô a ki htulya tapleyã lõ pwõ tũprẽ pã. ⁵² Shyẽ a htwõhtya hó pãnuô, apyã nyacó pã, a ki pryãklõ pã có ná pẽ bõklẽ pẽmèthè nuô pã có. Mõnyẽdõkhyẽ tadũhó pã tũnyẽnuô, pẽ ki nĩhuõ kwõ prãhtya pã. Bí kwõ prãhtya akhẽnuô, thyáphú kayã dó a thyẽ tahe ki htwõprẽ kãkhyẽ lahyã tacũprẽ pã agnẽnuõrò, èthĩ ihtòkã dó tẽthyẽ pã. Manárò kayã dó a ohtwõprẽ tuõpã bĩnuõtũnyẽ pã tahenuô, anẽklõ tahe ki htulya taple kãlõ pã. ⁵³ Pẽnẽklõ dó a thõpyeyã yẽnuô, a bè htulya tapleyã ná nẽklõ dó a thõpyeyãto yẽnuô pã. Pẽnẽklõ dó a thyẽcyã yẽnuô, a bè htulya tapleyã ná nẽklõ dó a thyẽcyãto yẽnuô pã. ⁵⁴ Shyẽ pẽnẽklõ htulya tapleyã hó ná nẽklõ dó a thyẽcyãto yẽ pã akhẽnuô, a ki lõhtyabãhtya thyánã lisãsẽkũ hé, “Tẽthyẽ lacũkyã hó, ù mẽpẽ plũlã hó lũ hó.” †

⁵⁵ “Kõ tẽthyẽ, nẽ mẽpẽcyã pã ù to. Nẽ takuõtãbẽ ashyo-asõ dó a ki mẽpyãmẽsẽ ù tahenuô a otõ bítẽ?” ††

⁵⁶ Tẽthyẽ a taryẽshyosõ dó a ki mẽpyãmẽsẽ ù nuõma a nĩbè dó tẽthũtẽora a lõ rò tẽthũtẽora a taryẽshyosõ yẽnuõma a nĩbè dó tẽthyõtẽthya a lõ prẽ. ⁵⁷ Manárò pẽ hébwĩhẽtaryẽ Cómãrya kanõ to, dó Byacè Jesũ Krĩstu

† 15:32 Isaia 22:13

†† 15:45 Hekhuhtwõlũ 2:7 † 15:54 Isaia 25:8 †† 15:55 Hosea 13:14

mepé htuõhó tẹ dõ pègně akhu-akhyě, Cómarya dyé hó pẹ tẹmepé tẹthú a taryěshyosõ ná tẹthyě a taryěshyosõ yětahe hó.

⁵⁸ Phúnuôrò, vǎ khõbõthyó thĩ, khõnyǎrò ihtò tanyǎryǎ lahyǎ rò oklõsõma lahyǎ dõ thĩ tẹzũ akũnuô ní~. Mẹ shyoshyo lahyǎ Cómarya atẹmẹ pwõ~ tôphuõ ní~, mẹtèhèrò thĩ mẹ Byacè atẹmẹ nuô a kyǎdè dõ thĩgně to.

Ihtuô Tẹmẹlũmẹyǎ Dõ Cómarya Akayǎ Tahe agně

16 Khõnyǎyě, vǎ thézũ hé thĩ ná thĩ ihtuõpló rũ tẹmẹlũ dõ thĩ ki mẹcwó ná prẹzũetẹphú dõ a soryasõphá rò a o dõ Judakékũ nuõtahe ari-akya. Vǎ thézũ hé thĩ ná krwõmekuõ phú vǎ hékyǎ Galasia prẹzũetẹ plómũphú nuõtahe bèmẹ nuô. ² Pwõ~ phuõ-phuõ bí Mõnyẽduô [†] bè hó nuô, thĩ tõprẹ ná tõprẹ tõ dya oplõkyǎkhó thĩ rũ nuõ tõklẽ ná tõklẽ akũ nuô. Thĩ ki dya opló tõ lõ lũ phúnuô hérò shyé~ vǎ hyǎtuõhó akhẽpãnuô, thĩ locuõ lũ ihtuõpló pǎto hó. ³ Shyé~ vǎ hyǎtuõ pǎ nuô, thĩ tõkò nwõhtya kayǎ tahe dõ a ki bè cuõthũ pẹ ỉ rũ dõ vĩ Jerusalem pǎ. Rò thyáphú kayǎ dõ a ki phyésũ rũyě pǎ tahe ki thẽgně ná ỉ dyé rũ yẽnuô ná tẹritẹkyǎ ỉtẹ agnẽnuô, vǎ ki rǎcuõnĩ pẹ prẹphyésũ rũ nuõtahe li tõba pǎ, rò vǎ nõphyecuõnĩ ná èthĩ pǎ. ⁴ Bínuõkhẽ pǎ, vǎ lo tõ cuõ tõkuõná èthĩ pǎ kihèrò èthĩ ki cuõrõkuõ ná vǎ pǎma anĩ prẹprẹ.

Paulu A Tẹtaze-one

⁵ Vǎ lo cuõnuõrẹ dõ Macedoniaké akhu-akhyě, shyé~ vǎ cuõnuõ htuõhó dõ Macedoniaké pǎ nuô, vǎ ki hyǎ dítũ dõ thĩ o pǎ. ⁶ Vǎ ki hyǎ olě nyě kuõ thĩ taki pǎ kõle. Taryǎ~ ma vǎ oplũ talwó kuõ thĩ ná kẹrõkhẽ yě pǎ kõle. Htuõpǎrò, vǎ ki cuõ plehyǎ pọ klyǎ pǎ. Rò vǎ ki cuõ plehyǎ pọ klyǎ bítẽ~ tôpho pãnuô bèbè, vǎ myásũ ná thĩ ki mẹcwóbé vǎ prẹ. ⁷ Hyǎ olě prẹ taplõphú rò vǎ thézũ hyǎ olě to. Byacè ki thẽplòo hérò, vǎ thézũ hyǎ olě nyě kuõ thĩ taki. ⁸ Vǎ ki cuõ o bí vĩ Epheso akũ nuô pǎ rò vǎ ki o tuõdõ pwẽ dõ ỉ é ná Pentecosto htuõ nuô pǎ. ⁹ Kayǎ dõ a thẽhtethẽhǎ vǎ tahenuô a o ényacó tadúró vǎ cuõ o bí vĩ Epheso akũ yẽnuô a ngũduprĩdu nyacó dõ vǎgně có, mẹtèhèrò kayǎ dõ a thézũ nĩhuõ Cómarya alǎangó tahenuô a o é nyapǎcõ.

¹⁰ Shyé~ Timothy hyǎ tõkuõ thĩ pǎ akhẽnuô, myǎkhwè ryǎ é ní~, mẹtèhèrò è ma Byacè a prẹmẹtẹphú tõprẹ dõ a thyákuõdũ ná vǎ yẽnuô hó.

¹¹ Thĩ bè tane patinĩ lũ tõprẹ~ to. Thyáphú a ki kǎtuõbẹ

[†] Judaphú a Mõnyẽduô ma mọkatõ. Byacè thyẽihtòkǎ amõnyẽ ma mọkatõ htuõ nuõtõnyě

kyě dõ vǎ o, htuõto thyáphú a ki cuõ plehyǎ mọmọ ryǎryǎ pọ klyǎ dõ nyě tõkyě agnẽnuô, thĩ bè mẹcwó lũ, mẹtèhèrò vǎ opõmyásũ è ná akhõ puõvyǎ Krístuphú dõ aruô tahe ki kǎtuõ rólõ lũ dõ vǎ o.

¹² Apollo ma pẹ puõvyǎ Krístuphú tõprẹ. È kuõke rò vǎ nõshyo nyacó lũ dõ a ki cuõlõ kuõ thĩ rò a ki krwõcuõkuõ ná pẹ puõvyǎ Krístuphú dõ a cuõlõ kuõ thĩ nuõtahe tadúró a hé ná khõnyǎrò a thézũ cuõlõ hí to, shyé~ ashuõkhẽ o pǎ rò a cuõlõ kuõ no thĩ pǎ a hé phúnuô.

Tẹhébè Dõkhyělõ Tahe

¹³ Vǎ puõvyǎ thĩ~, othǎklyǎ lahyǎ thĩnẹ pwõ~ tôphuõ ní~, ihtò tanyǎma lahyǎ dõ thĩ tẹzũe Krístu yě akũnuô ní~, dya khũhǎ kuõ lahyǎ thĩ thẽplò ní~, dyashyodyasõ lahyǎ thĩ thẽplò dõ tẹzũ akũnuô ní~. ¹⁴ Thĩ mẹ tẹtẹtẽ~ bèbè, mọnĩ ỉ rò mẹ lahyǎ ní~.

¹⁵ Stephana ná a hiphúphyǎphú ari-akya nuõma thĩ thẽgně lõdũ hó. Dõ Akaia kẹkũ nuõma, prẹ dõ a zũenyǎe kǎ rẹlõ ỉ Krístu ma èthĩ nuõtahe hó. Rò èthĩ mẹcwó Cómarya akayǎ nuõtahe pwõ~ tôphuõ có. ¹⁶ Vǎ puõvyǎ thĩ~, vǎ kwíthézõ thĩ~, kayǎ dõ a htwõ khuk-lõkhuklyǎ thyáná Stephana ná akhõ prẹmẹtõ lũ tẹ tahe hé thĩ rò nĩdǎ lahyǎ èthĩ nuõtahe angó ní~.

¹⁷ Thĩkhõ dõkũphú Stephana, Fortunato ná Akaicu tahe hyǎtuõ rò vǎ thẽkrũ nyacó. Thĩ oyẹ rò thĩ hyǎ myǎhtyebè vǎ to tadúró khõnyǎyě èthĩ hyǎ myǎhtye hé-mõheryábè vǎ akhu-akhyě, a thyáhó ná thĩ hyǎ myǎhtyesũ hémõheryǎ vǎ hó. ¹⁸ Phũ èthĩ mẹ thẽkrũthẽlõ thĩ nuô, èthĩ mẹ thẽkrũthẽlõ nyacó vǎ. Rò dyaduzũnyǎ lahyǎ kayǎ phúnuô tahe ní~.

¹⁹ Prẹzũetẹ plómũphú dõ a o dõ Asia kẹkũ yětahe thũhyǎ pẹ thĩ atẹhémõheryǎ tahe. Aquila ná amẹ Priscilla ná prẹzũetẹ plómũphú dõ a hyǎcõbè dõ lũhi tahe thũhyǎ pẹkuõ thĩ èthĩ atẹ hémõheryǎ dõ Krístu akũ. ²⁰ Pẹ puõvyǎ Krístuphú dõ a o bíyẽ lõ~ plĩ tahenuô bèbè, a thũhyǎ pẹkuõ thĩ atẹ hémõheryǎ tahe. Thĩ o lahyǎ bínuô tahe bèbè, hémõheryǎ nĩdyẽ lũ tõprẹ ná tõprẹ rò dyéluõ lahyǎ thĩ tẹmọnĩ lũ tõprẹ ná tõprẹ nuô ní~.

²¹ Vǎ mǎhó Paulu yě, vǎ rǎcuõ pẹ thĩ litõklõ ná vǎnẹ nĩdũ có. Vǎ rǎcuõ pẹ thĩ rò vǎ hé phúyě, “Hémõheryǎ thĩ pwõ~ tõprẹ,” vǎ rǎ phúnuô.

²² Úpẹpẽ~ bèbè, dõ a mọnĩ Byacè to nuô, tẹisõhǎ ki bèdũ lũ ní~. “Maranátha” Kõ~ pẹ Byacè~! Hyǎmõ ní~.

²³ Byacè Jesũ abwíataryě ki o kuõdũ ná thĩ ní~.

²⁴ Lõ~ kayǎ dõ a zũe Krístu rò a htwõhó tõcõ~ tuõ ná lũ tahenuô, vǎ tẹmọ ki okuõdũ ná èthĩ ní~.

Corinthia Nyěba Tôba

Tèhébé Ré Dó Nyě

Bí Paulu bóthyóbólă ná Corinthia prèzúetè plómüphú rò, apyá nyacó dõ lüğně akhěnuô, a răcuô Li Corinthia nyěba tôba yě dõ Corinthia prèzúetè plómüphú tahe a o. Corinthiaphú aklè tahehenuô, a hétakhwótakè, pacyécyè pacyécû nyacó Paulu, manárò Paulu dyéluô ná a thézú okrukłè ná èthĩ, rò bí tẹkrútèklè o khyěthyá hó akhěnuô, a thẹkrũ kanõ to a hėsoluô pè èthĩ phúnuô.

Bí Paulu ră liyětôba dõ akhăshyè khěnuô, a rădõnyăré ná a tẹbóthyóbólă ná Corinthia prèzúetè plómüphú tahe, rò a hėsoplõ pè èthĩ ná mametèrò a hé kăkhyēsũ sõtakłõ có kayă o bí prèzúetèplómü kũ, dõ a hétakhwótakè pacyécyè pacyécû nyacó lũ nuôtahe, htuôto bí a hé kăkhyēsũ kayă nuôtahe phúnuô akhě èthĩ ză nĩdũ lahyă khyěthyá ané rò a okrukłè kăkhyè khyěthyá ná ù akhěnuô, a thẹkrũ nyacó a héplõ pè èthĩ phúnuô. Htuôrò a kwithézõnĩ Corinthia prèzúetè plómüphú tahe ki dyé pékuô Krístuphú soryasõphá dõ a o dõ Judaké nuôtahe tèmèlũ. Lisăsè Amădu okyă dõ khyè yětahenuô, Paulu răluô pò ná dõ Corinthia prèzúetèplómü akũnuô, kayă o nyěthuõprè rò a hé lahyă Paulu, Paulu ma Prèdõnyăphú a málakõ tôprè mătõ, èthĩ ma a málakõ có a hé lahyă phúnuô rò Paulu héplõ kăkhyēsũ èthĩ ná è ma Prèdõnyăphú tôprè málakõ, phúnuô.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-11

Paulu ná Corinthia prèzúetè plómüphú tahe 1:12-7:16

Melũmetyă Krístuphú odõ Judaké tahe 8:1-9:15

Paulu héplõ kăkhyēsũ ù ná è nĩbèhõ tètaryěshyosõ

Dõ a bè htwõ Prèdõnyăphú tôprè 10:1-13:10

Tèhébé tadũkyă dõ khyè 13:11-13

Paulu A Tèhémõhéryá

1 Vă ma Paulu. Cómarya théplõ tõdũhõ dõ a ki nwóhtyahõ vă ná Byacè Jesũ Krístu a Prèdõnyăphú tôprè hó. Vă ná pè puõvyă Timothy răcuõpè liyè dõ thĩ vĩ Corinthiaphú dõ a zũe Cómarya tahe a o. Htuôto pè răcuõtõ pèkuõdũ kayă dõ a zũe Cómarya dõ a o dõ Akaia kékũ nuôtahe a o.

² Pè Phè Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyétădũ thĩ tẹbwítetaryè ná tẹkacúkábè ní.

Paulu Hébwihétaryè Htuthéhtya Cómarya

³ Pè ki hébwihétaryè htuthéhtya rólũ pè Byacè Jesũ Krístu a Phè Cómarya yě pó. È ma phè dõ a thézõ ù tôprè, rò lõ tèmemo tèmecwõ tahe nuôma a o dõ lũ hyă pré. ⁴ Bí pè myáhtye sítòbè ná tẹpyátèsè lõ plĩ tahe akhěnuô, è mèmõ məcwõ pè. Dõ è mèmõ məcwõ pè phúyè akhu-akhyè, pè mèmõ məcwõbé pè kuõ ũruô dõ a myáhtye sítòbè ná tẹpyátèsè pwõmyèpwõcõ tahe. Tèmemo məcwõ dõ pè mèmõ məcwõ ù yétahe nuôma, a thyáprè ná Cómarya mèmõ məcwõ pè nuô-

tahe pré. ⁵ Dõ Krístu akhu-akhyèrò pè khyábè ényacó tẹcyètècũ, manárò dõ Jesũ Krístu akhu-akhyèrò Cómarya mèmõ məcwõ ékuõ nyacó pè. ⁶ Thyáphú thĩ ki nĩbè tèmemo məcwõ ná théhtwõprè tacúprè agněnuô, Cómarya nõkhyábè pè tẹpyátèsè phúyěnuô pré. Rò thyáphú thĩ ki nĩbèkuõ tèmemo məcwõ agněnuô, Cómarya mèmõ məcwõ hó pè. Pè tèmemo məcwõ thĩ yěnuô, a dyéhtwõhtya hó thĩ tẹkhyáthéplõhtũ thyáhóná pè khyábè htuõhõ nuôtahe hó. ⁷ Phúnuô akhu-akhyè, pè zũenĩ nyacó thĩ, mètèhèrò bí thĩ khyábè thyákuõ tẹcyètècũ phú pè khyábè tahe akhěnuô, Cómarya ki mèmõ məcwõ kuõ thĩ phú a mèmõ məcwõ hó pè yěnuô pã.

⁸ Puõvyă thĩ, pè thézú dyé thégněluô pèkuõ thĩ ná bí pè o dõ Asia kè dukũ akhěnuô, pè khyábè nyacó tẹcyètècũ tahe ari-akyă. Tẹcyètècũ dõ pè khyábè yěnuô, acyèacũ talwósúlũ có akhu-akhyè pè thyécóhõ pãkõ pè tanè có phúnuô. ⁹ Rò pè dya ná pè thyè có hó mametèrò pè bècuõ khyácýekhyácũ tuõ phúyè mètèhèrò, thyáphú pè ki zũelya nĩdyé tă pènè tãmé, rò pè ki zũe prétũ Cómarya dõ a mē htwõprèkã ù dõ

tèthyë yënuô tôprë agnënuô, pë bè khyábënyã tè phúyë prë. ¹⁰ Rò Cómarya mëlwohtëkã hó pë dö tètthë a tètãròthë thëisë dö adu-azã akü yënuô hó. Pë züení ná Cómarya klyã mëlwohtëkã plehyã tadúpó nyã pë prë. ¹¹ Thyáphú Cómarya ki mëlwohtëkã pë ná tètphúyë tahe agnënuô, pë lo dö thĩ ki męcwókuô pë ná thĩ tękwícóbë. Thyáphú kayã éprë ki htuthë hébwihétaryëhtya Cómarya pã agnënuô, Cómarya ki nídã thĩ tękwícóbë tahe pã rò a ki mëlwohtëkã pë dö tètthë ná abwídu ataryëhtü pã.

Paulu Htulya Khókyã Atë Taritaryã

¹² Mamëtërò pë hébëhtyalö bú pęngó hérò, dö pë thëplòküyë pë thëgnë tãtë ná pë męthúmeplã, pë héthúhéphenó ü tôprë- to, htuôto pë dya cócúprë pë thëplòthuôhtyë dö thĩkhu prë. Pë męphúyë nuôma má dö Cómarya abwíataryë a tępřotëpryã akhu-akhyë prë, mądó přëlu hekhuphú a tětthítëphë akhu-akhyë nuô mătó. ¹³ Pë rãcuô pë thĩ li tahenuôma, pë hé córané có thĩ có, pë dóuodóbí angólasá tôcô- to. ¹⁴ Khönyãrò thĩ thëgnëplö pwö lö hí përipëkyã to, manárò dökhypãnuô pë myásü ná thĩ ki thëgnëplö lölátakli lö có përipëkyã pã. Phúnuôrò, bí Byacë Jesü hyãkhyëthyã pã tonyënuô, dö pëkhupëkhyë rò thĩ ki thëkrúthélö phú pë thëkrúthélö dö thĩkuthĩkhyë nuô pã.

¹⁵ Vã thëgnëttãtë hó ná pë klyã thëkrúthélö lahyã nyã phúnuô pã prë. Phúnuôrò thyáphú thĩ ki nĩbë tësöri nyëpřuô agnënuô, vã dyalyã htuôhó vã thëplò ná vã thëzú hyã olë kuô thĩ nyëpřuô có. ¹⁶ Phúnuôrò vã dyalyã htuôhó vã thëplò ná shyé- vã cuô dö Macedoniakë akhëpãnuô vã ki cuônuoolë kuólã kuô thĩ pã. Htuôrò shyé- vã o dö Macedoniakë kã akhëpãnuô, thyáphú thĩ ki męcwókuô vã dö vã kírë cuôpó dö Judakë yëagnënuôrò, vã ki kanuô olëkuólã kuô pó thĩ pãpã, vã tanę phúnuô. ¹⁷ Vã taritaryã htuôhó phúnuô tadúro a htwôto. Taryãma thĩ tanę lö lahyã vã ná a hétö kuô angó to, a héhtöhélyã dügnë vã, phúnuô kóle. Přëlu hekhuphú tahe a tětãritaryã tahenuôma, shyépã rò a hé, "ò," shyépã rò a hé, "to," a mę lahyã phúnuô. Vã tětãritaryã yënuôma a thyã phúnuô mătó.

¹⁸ Phú Cómarya hébëcò tē nuô, vã hébëcò thyãkuôdú phú è nuôprë. Shyépã rò "ò," shyépã rò "to," vã hé kuô phúnuô takhyã- to. ¹⁹ Mętëhërò vã ná Sila † ná Timothy hësodönyã pëhó thĩ ná Jesü Krístu ari-akya hó. È ma Cómarya aphúkhü tôprë, a hébëcöhëbëtë pwö- tôphuô có, a héhtöhélyã kuô tôphuô- to. ²⁰ Byacë Jesü mëlómëbã pë lö hó lö- Cómarya a tětölyã nuôtahe hó. È mëlómëbã pë Cómarya a tětölyã yënuôma, pë thëplötö kuô prë rò pë ki hé, "Amèn" angólasá ma "A mälakö có" rò pë ki htuthëhtya Cómarya phúnuô. ²¹ Přë dö a męklómëma tanyãní pë ryã pë tětüení Krístu yënuôma máhó Cómarya anébyacë nídú yë hó.

† *Silvano*

Thyáphú pë ki htwôhtya akayã agnënuô, a nwóhtya hó pë hó. ²² Htuôto, Cómarya męmámędyã pë yënuô, a dyélüô hó ná pë htwô hó akayã hó. A dyëtã pë Thë Sãsë Byacë yënuôma a męmámędyã hó pë hó. Htuôrò Thë Sãsë Byacë yënuô, a hyãnuô ohtwöprë dö pë thëplòkü rò a hécwó pëkuô pë ná Cómarya ki mëlómëbãhtya pë lö pë a tětölyã nuôtahe pã.

²³ Vã thëtaklë hyã thëprwôthëli thĩ rò vã hyãhtwô pë dö ví Corinthia to. Vã hé phúyë rò vã lahö thĩ to nuôma Cómarya thëgnë löplí prë. ²⁴ Pë thëzú męttü ná thĩ tëtü to. Thĩ tëtütënyã sókadó có nuôma pë thëgnë hó. Thyáphú thĩ ki thëkrúthélö éhtyapó agnënuô, pë thëzú hyã męcwómękö kuô thĩ phúnuô prë.

2 Vã ki hyã thëprwô thĩ phúnuô hérò, vã thëgnë nyã hó ná vã ki hyã męthëplë thĩ pã akhu-akhyë vã dyalykyã hó vã thëplò ná vã hyã pãto hónuô. ² Vã ki męthëplë thĩ hérò maupë ki męthëkrúke vã pã pë? Přëmęthëkrú vã ma a o přëtü thĩ dö vã męthëplë thĩ yënuôtahe prë. ³ Phúnuôrò, phú- ná vã kírë hyã dö thĩ o nuô, vã rãcuô rë pëkyã hó thĩ li dö arëkhë nuôtôba hó nuô. Bínuôkhë vã ki hyã olë kuô thĩ hënuô, vã thëgnë ná thĩ ki męthëplë nyã vã prë. Manárò thĩ ma kayã tahe dö a tókò męthëkrú nyacó vã tahe. Vã thëgnë ná bí vã thëkrúthélö akhënuô, thĩ klyã- thëkrú kuönyã pã prë. ⁴ Bí vã rãcuô pë thĩ li nuôtôba akhënuô, vã thëplòmó có taki- to, akúakyã nyacó vã. Htuôto vã męthëhtyë bãtapí- có. Manárò vã thëzú męthëplë thĩ phúnuô mătó, vã thëzú nõthëgnë thĩ ná vã mọ có thĩ bá- tē phúnuôprë.

Plwökyã Přëoraphú A Tětthú

⁵ Khönyãrò, ki hé kayã męthütë dö thĩklë nuôtôprë nuô, a męthëplë tú vã mătó, a męthëplë tuôkuô löhö thĩ pwö- tôprë hó. Manárò vã thëzú hëlöhéklö náto, vã ki hé ná a phú- męthëplë lö có thĩ pwö- tôprë có.

⁶ Přëmęthütë yëtôprënuô, thĩ tôplutôphë mežahó lü bánuôma a pòhó. ⁷ Manárò, khönyãyë thĩ ki cuô plwökyã lü tětthú hënuôma aryáklö dö thignë. Rò cuô dyéhëdyëre khyëthyã è nuô. Pãma a thëplöpyë rò a thëplëthëzö talwósülü he. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, vã kwíthëzö thĩ. Cuô dyélüô khyëthyã è ná thĩ mọtadú pãpřë è phúnuô ní-. ⁹ Vã rã pë thĩ li dö arëkhë tôbanuô ma, vã thëzú nõmežã thĩ ná kayã nídã kuô ngó to nuôtôprë hó. Phúnuôrò vã thëzú thëgnë tãtë ná thĩ krwómękuô phú vã ithyócuô thĩ nuô è, ma thĩ krwómę to è phúnuôprë. ¹⁰ Khönyãyë thĩ ki plwökyã kayã dö thĩ mežã lü nuôtôprë atětthú kihërò vã- ma vã plwökyã kuô ètětthú přëprë. Hékuörë, tē dö vã tókò plwökyã ki o hérò, thyáphú a ki htwöbwihtwötaryë dö thignënuô vã ki plwökyã kuô ètětthú pã. Krístu ki myãhtye kuôdú vã plwökyã atětthú yënuô pã. ¹¹ Thyáphú khínëricyã khukló ki mępëkyã tã pë tãmënuô, pë bè plwökyã ü

têthú phúnuô. Mêtêhêrò khînericyă khuklô a têtaze-one tahenuô pè thégne lõplí dù hó.

Paulu Théplokú Théplokýă Dó Vĩ Troa Akũ

¹² Bí vă cuôtuộ hó dó vĩ Troa akũ rò vă ki hêsodônyă pè ù ná Krístu a têtêkrũmila akhênuô, vă myáhıte ná Byacè bámo one pè htuôhó vă kadăkũ rò vă myáhıte ná a thézũ nõmê hó vă tèmê bí vĩ nuôtôvĩ akũ.

¹³ Manárò vă théplokú théplokýă kanô- to, mêtêhêrò vă myáhıte pè puôvyă Tito to. Phúnuôrò vă hêmohéryăkyă kayă o bí vĩ Troa nuôtahe rò vă htecuôkyă dó Macedonia kẹ.

Dó Krístu Akhu-akhýêrò Pè Mepétè

¹⁴ Manárò, vă hébwíhétaryê htuthétıya tẹ dó Cómıya mepé hó pè yêtahe, mêtêhêrò dó pè yô htwôhtıyáhó têtôcô tóná Krístu akhu-akhýê, Cómıya cuố rẹ dó pênýêhyă rò pè krwôcuốkuố lủ dó khyêkhu dó athıáná ù dóttă Krístu akayă dó htôkũ nuôtahe hó. Cómıya dyéluố hó pè ná ù pwô- tôprè hó. Cómıya nõđítú hó pè dó pè ki lědyéthégne pè ù ná Krístu ari-akyă dó athıáná tẹnuômúnuôsũ yěnuô pwô- tồpho hó. ¹⁵ Pè tẹohtwôprè ná pè tẹhêsodônyă pè ù yêta-henuô athıáná tẹnuômúnuôsũ dó a nuômú pası cuố-tuộ lõhó dó kayă pwô- tồprè a o. A nuômú cuốtuộ lõhó dó kayă dó a nĩbêhó tẹmewóhtekă tahe a o ná kayă dó a ki tuộ hó dó tẹpyétèkyă pã tahe a o hó. ¹⁶ Pè tẹohtwôprè yě ná pè tẹhêsodônyă pè ù Krístu ari-akyă dó a thũcuố ù dó thේtwôprè tacúprè yêtahenuô, athıáná tẹnuômúnuôsũ tahe rò a nuômúvı pênıyacó kayă dó a nĩbêhó tẹmewóhtekă yêtahe agnê hó. Manárò kayă dó a ki tuộ dó tẹpyétèkyă pã tahe ag-nênuô, a nuôthõnuộ pè êthĩ thıáná luộthõ nuôprè. Dó êthĩ zũe kuố to akhu-akhýê, a ki thũcuố êthĩ dó tẹ-cırya tacúprè akhălè yěnuô hó. Pè tèmê yěnuôma adu-ază nyacó, phúnuôrò maũpẽ tồprè ki mềbè lakó tèmê phúyè tồcô nuô pẽ? ¹⁷ Kayă mề lahyă Cómıya atèmê rò a ithıoıthıya pè ù nuô a o élä tadúró pè myábũ mềkuố phú êthĩ mẹnũ to. Mêtêhêrò, thıáphú êthĩ ki nĩbè lahyă rũ rò êthĩ hêsodônyă pè ù ná Cómıya alăangó prè. Manárò pè yêtahenuô, Cómıya nõcuố hêsodônyă pè ná Krístu ari-akyă, pè hêsodônyă pè ù yěnuô Cómıya myáhıte, pè htwôhó têtôcô- tuố ná Krístu hó rò pè ma Prêdônyăphú dó a théplocócuố tahe hó.

Pè Ma Prêdônyăphú Dó A Hêsodônyă Pè ù Ná Tẹôlyă Athè

3 Vă hé phúyè rò a cô ná vă hébè hıyalõ khyêthıyă vãné phúnuô ê? Ma pè lo phyéhyănı pè likhyáthè tahe dó a ki hêluố pè thĩ ná pè ma Prêdônyăphú tahe mặlakó phú ùruô tahehe phyéhyănı nuô ê? Mặtorò pè lo phyécuốnı likhyáthè tahe dó thĩ ki rã pè pè agnênuô

ê? ² Manárò pè yêtahenuô, pè lokuố phúnuô to. Pè thégne ná thĩ ma pè likhyáthè tahe hó rò pè thépłò ícúná thĩ pwô- tồphuoố cồ. Dó thĩ krwô hó Krístu akhyê akhu-akhýê kayă pwô- tồprè ki thégne đítú kuốđũ ná pè mềtè yěnuôma aryă prè phúnuô pã. ³ Thĩ yêtahe nuôma, a thıáhóná li dó Krístu rã rò a thũhyă đítú ná pè yêtahenuô hó. Manárò a rã ná libố ná libốhtıyè yěnuô mặto, htuộto a rã o dó lỏbalộ phú Mosè alỏba nuô mặtoto. Krístu nõrã đítú hó liplòyè dó thĩ thépłò tahe alỏ ná a Thè Săsè Byacè hó. Cómıya dó a htwôprè yêtồprè nõhyă Thè Săsè Byacè ki hyă ohtwôprè dó thĩkũ hó. †

⁴ Jesũ Krístu ohtwôprè dó pèkũ ná thĩkũ akhu-akhýê, pè hébũ ná pè mề tèmê yêtahenuô, Cómıya thépłoo prè. ⁵ Pè thélèhtıya nıdyè pè tẹcyátèdè tahenuô mặto. Pè o ná tẹcyátèdè dó pè mềbèhó tèmê yêtahe nuôma a o dó Cómıya a o hyă prè. ⁶ Thıáphú pè ki ithıyó đônıyăplỏbè pè ù tẹôlyă athèyè agnênuô, prè dó a dyétă pè tẹcyátèdè yěnuôma Cómıya yêtồprè hó. Tẹôlyă athè dó a dyétă yěnuôma athıáná ù rã o Mosè a tẹthyótèthıya nuô mặto. Tẹôlyă athè yěnuôma a tate thélèhtıyanı Thè Săsè Byacè mềtè dó pè théplokú yěnuô prè. Pè ki thélèhtıyanı tẹthyótèthıya dó ù rão yěnuô henuôrò pè ki nĩbè tẹthyè pã, manárò Thè Săsè Byacè yěnuô a phyéhyănı pè pè thේtwôprè tacúprè hó.

⁷ Dó nuôkhè bí Cómıya rã tẹthyótèthıya yêtahe dó lỏbalộ rò a dyétă ná Mosè akhênuô, Cómıya a tẹprọtèprıya yěnuô a lıtakhè hıyaluố. Rò tẹlıtakhè tặ dó Mosè améthelộ yěnuô, a takhèş pè nyacó dó Is-raelphú tahe agnê akhu-akhýê êthĩ myábũ cồ lủmèthè to. Manárò tẹtakhè yěnuô a lıtadũ to, a lamé khyè prè. ⁸ Tẹthyótèthıya yè a ki hyă cồ ná a tẹlıtakhè shıyosố báyè cồ kihêrò tẹôlyă athè yěnuô a ki lıtakhè shıyosốk-lỏlỏ nyă hó ná tẹthyótèthıya yěnuô hó. Tẹôlyă athè yěnuô a dyéhó pè Thè Săsè Byacè dó a dyè pè tẹhtwôprè yěnuô tồprè hó. ⁹ Tẹôlyă alyè dó a phyéhyă prè tẹthyè yěnuô, a ki o ná alıtakhè shıyosố kihêrò, tẹôlyă athè dó a mềcómètè hó pè dó Cómıya anyèhyă yěnuô, a tẹlıtètakhè shıyosố ki dulỏklỏ cónıyă hó ná nuô hó. ¹⁰ Tẹôlyă athè khõnyáyè tồmũ a tẹprọtèprıya yěnuô alısố talwósủlủ rò alı pèkyă tẹthyótèthıya yè akhu-akhýê, a cô ná tẹthyótèthıya yè a lıtakhè lamékyă phúnuô. ¹¹ Tẹthyótèthıya atwỏaryă nyacó tadúró a lıtadũ pã to, a lı lamékyă prè. Manárò tẹôlyă athè dó a oklỏma tacúprè yè, a ki o ná a tẹlítè-takhè shıyosố dó adulỏklỏ cónıyă hó ná tẹthyótèthıya yěnuô hó.

¹² Pè thégne tặtè hó ná tẹôlyă athèyè a ki oklỏoma tacúprè pã akhu-akhýê, pè ki hêsodônyă pè ù ná Cómıya alăangó nuô pè hé hăbũ hó. ¹³ Pè ma athıáná Mosè nuô mặto. Thıáphú Israelphú tahe ki

† 3:3 Ezekielè 36:26-27

myátödëhyã tá Mosè mètèhè dõ a lítakhë cëkalyã ná kalyã yë tãmé nuô, Mosè huóbí nidyé amètèhè.

¹⁴ Bínuôkhë Israelphú tahenuô, a htebíhtetapã lã lũ thèplò. Tuôkhönyã có bèbè, bí ù hõ htyaluô Mosè a tètthýótètthya dõ lissãsekũ yë akhënuô, èthí thègnëplõ tôcô~ to. Èthí ki zúe Byacè Jesũ Krístu túma athèplò bí-tapã yënuô ki omõtthya rò thègnëplõhyã béno prè.

¹⁵ Tuôkhönyãyé có bèbè, èthí thègnëplõ lahyã hí to. Mètèhèrò bí èthí hõ Mosè a tètthýótètthya akhënuô, èthí thèplò yõ bitapã pãprè akhu-akhyë, a thègnëplõbé lahyã to. ¹⁶ Manárò, bí kayã dõ athèplò bitapã yëtòprè zúenyãe kã hõ Byacè akhënuô, tèt dõ a məkhhímëtapã lũthèplò tahenuô ù ki phyémökyã pã. ¹⁷ Byacè dõ vã rä ari-akyã yëtòprè nuôma Thé Sãsë Byacè hó. Lõ~ kayã dõ a nĩbèhó Thé Sãsë Byacè tahenuô, Thé Sãsë plwõtèpalã cuô lã lũ hó. ¹⁸ Khönyãyé tèt dõ a huó tãtũ bí lõ~ pè dõ a zúe Jesũ yëtahe amètèhè nuô a o pã tôcô~ to. Phúnuôrò, khönyãyé pè myáhtye plehyã lã hó Byacè a tètítètakhë rò pè htwõtthya thyáhóná mã-duô dõ a lísátakhë kakhýë Byacè a tètítètakhë tahenuô hó. Pè myáhtye plehyã lã hó Byacè alíatakhhë, rò Thé Sãsë Byacè mepé hó pè dõ pè ki thyáhyã ná thyáhyã, thyáhó ná pè Byacè dõ a taryëduhtũ yëtòprënuô hó.

Thé Ngüduprìdu Dõ Pòhekũ Tahe

4 Phúnuôrò pè thèplòpyé to, mètèhèrò dõ Cómarya abwíataryë akhu-akhyë, a dyëtã pè tèmè dõ pè ki hësodönyã pè ù ná tètõlyã athë yënuô hó. ² Tètìlo lahõ ù, tèmè dõuodóóbí ítètè~ tahe nuôbèbè, tèmè dõ a htwõtthya tètthetarë ítètè~ tahenuô bèbè, pè mepã taki~ to hó. Bí pè hësodönyã pè ù ná Cómarya alãangó akhënuô, pè hébè ilolahõ ù to, pè ithýólahõ panuótõ ngó dõ aruôtahe to. Dõ Cómarya a mètènyë, pè hébè ítètè~ bèbè, pè mètè ítètè~ bèbè nuô, atõ lõplí prè. Thyáphú èthí pwõ~ tòprè ki thègnë lahyã ná èthí zúení pè agnënuôrò, pè hësocó, pè męcó hó tèt phúnuô hó. ³ Mètèhèrò, tètthèkrũmila dõ pè dõnyãhësó pè ù yënuô, a ki ouóóbí hénuôma, a ouóóbí pè prè kayã dõ a ki tuóđdõ tètthýëtëkyã tahe agnë prè. ⁴ Khĩnëricýã khukló dõ a pöní hekhu yëtòduônuô, a məkhhí mëtãpãkyã èthí mètèhè akhu-akhyë, èthí myáhtye kuõũ tètthèkrũmila atëlí yënuô to. Thyáphú prèlu hekhu-phú tahe ki thègnëplõ tá Krístu a tètthèkrũmila dõ a hësoluô pè ù ná Krístu a tètítètakhë ari-akyã yë tãmé nuô, a mëtãpã uóáyákyã èthí phúnuô hó. Prè dõ a dyéluô tãtè pè ná Cómarya ma Krístu hó. ⁵ Pè lè hësodönyã nidyé pèripèkyã mato. Manárò pè lè hësodönyã luô pè ù ná Jesũ Krístu ma Byacè tòprè ari-akyã. Phúnuôrò dõ Krístu akhu-akhyë, pè htwöpé thĩ prëmëtèphú tahe hó. ⁶ Bí Cómarya byálya tètì~ plí akhënuô, a hé, “Tèkhí ki thóthú taphã cuókyã rò tètì ki oluóhtya dù ní~,” a hé phúnuô. Cómarya mëtũõ pè kuóđũ hó pè phúnuô hó. Bí pè thègnë hí Krístu to

akhënuô, pè thèplò yë a khítapã prè tadúro Cómarya mëlíkã pè pè thèplò hó. Thyáphú pè ki thègnëplõryã Cómarya a tètítètakhë dõ a dyéluóhtya dítũ ná Krístu yëtahenuô, è ma prè dõ a isílíhtya pè pè thèplò a tèt-tanë tahe tòprè hó.

⁷ Manárò pè dõ a hësodönyã pè ù yëtahenuô, a cô prè ná pòhe dõ ù sunuóobã è ná tètngüduprìdu dõ akũ tòmè nuôhó. Tètngüduprìdu yënuôma mãhó mët tètthèkrũmila yënuô hó. A mephyýë mètèhèrò thyáphú Cómarya ki dyéluô ná tètproprýashýosõ yënuôma a o dõ pèkũ hte mato, a o dõ lúo hyã prè. ⁸ Pè myáhtyebè ényacó ná tètthýëtèsë tadúro a mepénó ná pè takhyã~ to. Tôphuóphuónuô pè tóbè mephútë nuô pè thègnë pã có tôcô~ to tadúro pè thèplòpyé nó kuõũ takhyã~ to. ⁹ Ù męcýëmęcũ pè tadúro Cómarya víkyã ná pè to vã. Èthí mũlakhú pè tadúro pè ihtò khyëthyã rò pè meplyã tadúpã prè tèmè vã. ¹⁰ Pè cuó bítè~ tòpho bèbè, pè bèkhyábè tètthýëtècũ pwõ~ tòphuó thyácóná pè myáhtyebè có ná tètthýë nuô có. Pè ohtwöpè thyácóná Krístu dõ a ohtwöpè bí hekhuýë akhënuô có. Thyáphú ù ki myáhtye ná Krístu ohtwöpè dõ pèkũ rò a męcwó pè pwõ~ tòphuó có agnënuô, tètthýëtahe htwõtthya prè. ¹¹ Pè tètthýëtèpè yëtòhtũ kayã nuô, pè yõ krwó Jesũ khyë akhu-akhyë, pè bè myáhtyebè ná tèt-taròthè théisë dõ ù ki mètthýë có pè có. Thyáphú ù ki myáhtye ná Krístu ohtwöpè dõ pènèkló dõ tònýëkhë pã a thyëcyãyé akũnuô, pè bè myáhtyebè phúyë prè. ¹² Dõ pè hësodönyã pè ù tètthèkrũmila akhu-akhyë pè myáhtye tamómõ cóná ù kíré mètthýë pè. Manárò dõ pè myáhtye phúyë akhu-akhyë, thĩ nĩbè tètthýëtèpè hó. ¹³ Lissãsekũ hé, “Vã zúe Cómarya, rò vã ki hësoluô pè ù pã,” a thyáphúnuôhó, pè zúe Cómarya akhu-akhyë, pè ki hësoluô pè kuõũ ná Krístu a tètthèkrũmila ari-akyã pã. ¹⁴ Pè yõ htwõtthya hó tètòcô~ tuó ná Byacè Jesũ hó akhu-akhyë, pè thègnë ná Cómarya dõ a mëtthýëtèpè kakhýë pè Byacè Jesũ yëtòprënuô, a ki mëtthýëtèpè kakhýë kuõ pè pã. Htuóto a ki mëtthýëtèpè kakhýë tètthýëtèpè thĩ ná pè dõ tètthýë pã rò a ki ékã otõtõtõ pè dõ a mètthýëtèpè pã. ¹⁵ Thyáphú a ki nĩbwínítaryë dõ thĩgnë rò, lõ~ tètthýëtècũ yëtahenuô, pè khyáthèplòhtũ lõplí có pwõ~ tôcô rò pè hësodönyã pè ù ná tètthèkrũmila. Shýë~ kayã épèrè myáhtye hyábè é hó Cómarya abwíataryë akhëpãnuô, kayã dõ a ki héb-wíhétaryë Cómarya tahe ki o éhyã pã, rò kayã lõ~ plí ki htuthéhtya Cómarya pã.

Ohtwöpè Ná Tètũ

¹⁶ Dõ yëtahe akhu-akhyëro pè thèplòpyé taki~ to. Pènèkló ahëare tòphuótòki, tòphuótòki a hęcërecë hyã tadúro pè thèplò yënuô, tònýë ná tònýë a hëshy-ohësòhtya prè. ¹⁷ Mètèhèrò tètthýëtèsë dõ pè khyábè è bí hekhu yëtahe nuôma taplõtãpalyáphú prè. Pè ki

talômyá ná tètwtèryá dõ pè ki nìbè è shyé~ nopă tâhtũ pã tahe hénuôma, amã ná tôcô~ hí to. Bí hekhuyè pè khyábè có tètpyátèsè yètahe tadúro dõ mókhu pãnuô tètítètakhè tacúprè dõ atwôaryá klõ, rò adu-ahtuô klõlõ có ná tètpyátèsè dõ pè khyábè dõ hekhu yènuô, pè ki nìbè pã. ¹⁸ Phúnuôro, tètpyátèsè dõ vã myáhtyebè yètahenuô, vã dyazú ná è tôcô~ to. Tè dõ a o ícúma lõ dõ vã théplòkũ tôcônuôma máhó tètwtèryá dõ Cómarya ki dyé vã pã yènuô prè. Tè dõ pè myáhtyeyá tahenuô, a ki onyè prè taplôphú prè, manáro tè dõ pè myáhtyeyáto tahenuô, a ki onyè có tacúprè pã.

5 Pènéklõ dõ athyaná hi dõ pè o nìdyé è dõ hekhu yètômè nuô, shyé~ ù mepuôkyã hó è pã, a thé hé hó shyé~ pè thyè pãma, pè thégnè ná Cómarya ki mepopé hó pèhithè máhó pènéklõ athè yènuô dõ mókhu nuô hó. A ki mep ná ané rò hithè máhó pènéklõ athè yènuô, a thyécyá pã to, a ki oklõma tacúprè pã.

² Manáro, pè yõ myású thézú kã-o lãhó hi dõ mókhu yètômè akhu-akhyè, bí pè opã dõ hi dõ hekhuyè tòmèkũ akhènuô, pè nethuô thémuôkruôhã nyacó.

³ Thyáphú pènéklõ yè a ki o tadúlã agnènuô, Cómarya ki dyé taple pènéklõ athè yènuô dõ mókhu pã. ⁴ Bí pè opã dõ hi máhó pènéklõ dõ hekhuyè tòmèkũ akhènuô, pè myáhtyebè ná tètpyátèsè akhu-akhyè, pè tauôtasè thémuôkruôhã có. Vã hé ná pè thézú otaphãkyã lã hó ná pènéklõ hó phúnuô máto. Vã thézú hé, thyáphú pènéklõ dõ a thyécyáyè, a ki htulya taplekyã ná pènéklõ dõ a htwôprè tacúprè pã agnè yènuô, pè thézú kã-o lã hó dõ néklõ athè yènuô akũ hó, phúnuô prè. ⁵ Prè dõ a taritaryã one pè hó pè dõ pè ki nìbè néklõ athè yètôprè nuôma Cómarya yènuô hó. Htuôto a dyétã pè kuôpó pè Thé Sãsè Byacè yènuôma a thyáhóná tèmátèdyã dõ aklõama tôcô rò a mëlómèbã pè hó pè lõ~ a ólyã nuôtahe hó.

⁶ Phúnuô akhu-akhyè pè zúè tãtè nì hó tètètahe hó. Pè dã o pãprè bí pènéklõ yètahe akũ prè hénuôma, pè cuó o hí dõ khálè bí Byacè Jesũ o nuô mã híto.

⁷ Mètèhéro pè ohtwôprè ná tè dõ pè zúení è tahe prè, pè ohtwôprè ná tè dõ pè myáhtyè è nuôtahe máto.

⁸ Vã ki hé, pè zúení Byacè yènuô ashyo-asõ rò pè thézú htecuôkyã lã hó ná pènéklõ yè rò pè thézúcuó otõkuô lã hó ná Byacè dõ mókhu hó. ⁹ Manáro, pè o bítè~ tôpho bèbè, pè o pãprè bíyè bèbè, pè cuó o hó dõ himókhu hó pã bèbè, pè thézú mètõ prè Cómarya athèplò prè. ¹⁰ Mètèhéro, shyé~ nopãma pè pwô~ tôprè bèhyã o lõ dõ Krístu lécirya khuklyáhtè htalyó anyèhyã pã. Bí pè o dõ hekhuyè akhè, lõ~ pè mep-tuôhó tè dõ aryá tahenuô bèbè, tè dõ athú tahenuô bèbè, pè ki nìbè dyékyè tèmènikhwókè pã è, ma pè nìbè to è nuô, a ki cemýá lõ pè pwô~ tôprè pã.

Dõ Krístu Akhu-akhyèro Pè Htwôhtya Cómarya A Khõbóthyó

¹¹ Mètèhéro pè thégnè ná shyé~ nopã nuô, Byacè ki cemýá lõ prèlukayã tahe atèmè phúnuô pã akhu-akhyè, pè ki théisè bezúbenyã nyacó lũ pã. Phúnuôro thyáphú ù ki zúenyãe kã Byacè Jesũ agnènuô, pè théplòshyo hésodônyã pè ù hó. Kryã~ maítè o dõ pè théplòkũ nuô Cómarya thégnè lõplí ná ané prè.

Phúnuôhó, pè ma kayã phútè tahenuô, vã myású ná thĩ klyá thégnèhyã nyã pã prè. ¹² Tanè tã lahyã ná pè thézú hébè htyamóhtyapho nì khyèthyá pèné phúnuô tãmè. Pè hé thĩ phúnuô mètèhéro thyáphú thĩ ki hé kãkhyèsú cyã kuô kayã dõ a pacyèishyè pè nuôtahe agnènuô, pè thézú nõthégnè tãtè kuô thĩ ná pè mepkryã~ ítètè phúnuô prè. Kayã nuôtahe ma a dyadu phyèhtyalõ nìdúgnè prè tètýátèdè dõ a oluô dõ aklõ nuôtahe prè, a dyadu kuôũ tè dõ a o dõ kayã tôprèprè a théplòkũ nuôtahe to. ¹³ Ù ki hé pè ná kayã tamwĩ kihéro, lèhéó ná to, lõ~ pè mep yètahe nuôma Cómarya agnè prè. Ù ki hé pè ná pè mètè tõ kihéro, a máhó, pè mep mã pè nyã dõ a ki nìbwínitaryè dõ thignènuô.

¹⁴ Krístu atèmè mepékyã hó pè akhu-akhyè, pè ohtwôprè pè dõ Cómarya agnè phúyè hó. Pè thégnè ná Krístu thyè pè dõ kayã pwô~ tôprè agnè. Angólásã ma máhó kayã pwô~ tôprè thyè tõkuô hó ná Krístu hó.

¹⁵ Pè dõ a htwôprè yètahenuô, thyáphú pè ki krwó ohtwôprè plehyã pã tã phú pè théplò a tètèzúthéllõ nuôtahe tãmè, thyáphú pè ki krwó ohtwôprè plehyã kuô phú prè dõ a khyáthyè htuôpèhó dõ pègnè rò a ihtòhtwôprè kãkhyè htuôhó yètôprè agnènuô, Byacè khyáthyè pè hó dõ pè pwô~ tôprè agnè hó.

¹⁶ Phúnuôro khõnyáyè pè htwôhtya hó tètôcô~ tuó ná Krístu hó akhu-akhyè, phú kayã dõ a zúè Krístu to tahe dyadu tètõluô dõ aklõ tahenuô, pè dyadukuô pã phúnuôto hó. Dõ nuôkhè pè tanèthútyã Krístu phúnuôhó tadúro khõnyáyè pè tanèthú pã è phúnuô to hó. ¹⁷ Kayã tôprèprè dõ a htwôhtya hó tôcô~ tuó ná Krístu nuô, a htwôhtya hó kayã tôprè dõ Cómarya byályã taple thè lũ hó. A víkyã kyã a tètòhtwôprè alyè tahe rò a ohtwôprè taplekyã dõ athè hó. ¹⁸ Lõ tètètahe nuôma Cómarya mep lõplí prè. Dõ Krístu hyã mepé pè akhu-akhyè, pè htwôhtya hó Cómarya a khõbóthyó hó. Rò a dyétãkuô hó pè tètphyétèmè dõ pè ki cuó hésodônyã pè kuôũ ná Krístu mephtwôhtya kãkhyè khyèthyá pè ná Cómarya a khõbóthyó hó, phúnuô prè.

¹⁹ Pè thézú hénuôma phútèhéro, dõ Krístu akhu-akhyèro Cómarya mephtwôhtya hó prèlukayã pwô~ tôprè ná a khõbóthyó hó. Cómarya dya pã prèlukayã tahe a tèmèthú to hó. Rò a dyétãkyã hó pè tèmeyè dõ pè ki cuó hésodônyã luô pè ù ná Cómarya mephtwôkãkhyè khyèthyá hó prèlukayã tahe ná a khõbóthyó hó. ²⁰ Phúnuôro, khõnyáyè pè htwô pè

prëhëbètè dó Krístu akhálé. Cómarya anébyacè nídú nõkwíthézò dítú pè ná thĩ dõ thĩ ki nídã pè tètè-sodõnyã thĩ yè. Pè kwíthézò thĩ dó Krístu akhálé ná plwõ Krístu ki mehtwõhtya khyè thĩ ná Cómarya a khõbõthyó tahe. ²¹ Krístonuô atèthú o tôcõ- to. Manárò, thyáphú a ki plálíkyã pè pè tètú anuõasu tahe agnënuô, Cómarya nõkhyáthyè lú dó pè tètú agnë. Dõ Krístu mepé hó pè phúnuô akhu-akhyè, pè ki htwõhtya hó tètôcõ- tuõ ná Krístu hó rò, Cómarya ki dyacódyatè hó pè dó anyëhyã pã.

6 Pè ma prëmerótè ná Cómarya tahe akhu-akhyè, pè shyakrwõ thĩ ná thĩ ki ohtwõprè phú Cómarya thézú nõohtwõprè thĩnuô. Thĩ ma kayã dó a níbè htuõhó Cómarya abwíataryè tahe hó akhu-akhyè, thĩ bè ohtwõprè lahyã phúnuô. ² Metëhërò Cómarya hé, “Bí shuõkhè hyãtuõhó dó và tóbè myádu thĩ nuõtõnyënuô, và nídãhó thĩ tètúwícóbè hó, bí shuõkhè hyãtuõhó dó và tóbè melwõhtekã thĩ nuõtõnyënuô, và męcwõ hó thĩ hó.” †
Phúnuôró, và hé thĩ, nídã lahyã, yëtõnyè ma mõnyè dó Cómarya myáduní thĩ amõnyè hó. Yëtõnyè ma tēmēl-wóhtekã thĩ amõnyè hó.

³ Pè dõnyã pè ù ná Jesũ Krístu ari-akya yè thyáphú ù ki htésũkyã tãmé nuôró, tēmē dó a htwõhtya èthĩ tē-pacyéishyè tahenuô pè mę tôcõ- to. ⁴ Pè mę tētētē-bèbè, thyáphú ù ki myáhtye ná pè ma Cómarya a prēmētèphú tahe agnënuô, pè dyéluõ pè ù ná pè khyáthéplòhtũ tēcyētēcũ tahe, ná pè khyã sõphãşõryã tētahe ná pè khyábè tēpyátēsè thĩtahe hó. ⁵ Ùmũpò có pè. Ù dótã pè dó htókũ. Ù mę tarũtapyã pè rò ù vēhtecuõkyã pè, pè erylã thēpráladyã pwõnyēpwõthē có, tõtē- tõtē omyënòto nuô a o athē è lã, htuõró enóõnó to nuõma a oo. ⁶ Dõ pè htwõ máhó Cómarya a prēmētèphú tahe akhu-akhyè, pè dyéluõ pè ù ná pè thēplò mwõplĩthĩplo, pè tētēkhuthégnè, pè tētēplòhtũ, pè tētēzõnĩ ù yētahe hó. Thē Sãsè Byacè o dó pèkũ rò pè mọ lõthulõthè có ù có. ⁷ Pè ithyó pè ù Cómarya alãangó dó acóatē tahe, rò Cómarya a tēprotēprya ashyo-asõ yè męcwõ pè. Phúnuô akhu-akhyè pè yētahenuô Cómarya dyéluõplõ có hó ná pè htwõ èprēmētèphú tahe hó. Pè o ná katya dó létadyã tãtũ yënuô ná pënë máhó tētótētē dó Cómarya dyé pè yētahe, rò a thyáhó ná klyèphú tōprè nõë nídyé a takuõtábè dó a ki sátè agnë yënuô hó. ⁸ Prè htuthé pè ma a oo, prè pacyé pè ma a oo. Prè héberyã pè ma a oo, prè hémũmyã pè ma a oo. Prè hé pè ná kayãlahõ tahe nuõma a oo, manárò pè ma kayã dó a hébécó tē tahe pré. ⁹ Kayã dó a tanepatĩ pè nuô a o tahe tadúró pèripèkyã nuô, Cómarya thégñè lõ pré. Pè kírè phũthyè tamõmõ có tadúró pè ohtwõprè tuõpã khõnyã. Ùmũpò có pè tadúró pè thyè hí toto. ¹⁰ Pè myáhtye ényacó tēpyátēsè tadúró pè thēluõphòphũ

† 6:2 Isaia 49:8

pwõ- tôphuõ có. A cô ná pè soryaşõphã nyacó tadúró dó pè ithyóithya pè ù akhu-akhyèró ù duzãhtyathē dõthudõthē tôkyè nuô a o ényacó hó. A cô ná pētē o kuõũ tôcõ- to tadúró pè níbè lõhõ tēpwõ- tôcõ hó.

¹¹ Khõbõthyómọ vĩ Corinthiaphú thĩ-, lõ- tē dó a o dó pè thēplòkũ tahenuô, pè hēsoluõ pè lõ có thĩ hó. Pè mọkanó- thĩ to. ¹² Pè ma kayã dó a phyékakhyè atēmọ tahe máto. Kayã dó a phyékakhyè atēmọ tahe nuõma thĩ hó. ¹³ Khõnyãró và ki hé thĩ phú vãphúvãlyè ná vãnè nuô. Mọkhyèthyã pè phú pè mọ thĩ nuô.

Thĩ Ma Cómarya Dõ A Htwõprè Tôprè A Tèlũhõdu

¹⁴ Puõvyã thĩ, zácũ tō tá izã ná kayã dó a zũekuõ pè Byacè Jesũ to nuõtahe tãmé ní-. Metëhërò acó ná atakã nuô a dõngãma ícũcyã lũ to. A lí ná a khĩ nuô bèbè, a otõcyã lũ toto. ¹⁵ Krístu ná khĩnérícyã khuklõ cuõ thēplò tãtõtãbè cyã lũ phútè? Phúnuõhó Krístu aphúalyè tōprè ná khĩnérícyã khuklõ aphúalyè tōprënuô a cuõ thēplò ícũcyã lũ tømētũ phútè? ¹⁶ Cómarya a tēlũhõdu nuô a otõcyã nyã ná prēzõ è. Phúnuõhó, pè yētahe nuõma Cómarya dó a htwõprè yētōprè a tēlũhõdu. Cómarya hé, “Vã ki hyã dó vãkayã tahe a thēplòkũ pã rò và ki cuõ tōkuõ ná èthĩ pã. Rò và ki htwõ èthĩ Cómarya pã, rò èthĩ ki htwõ vãkayã tahe pã.” ††¹⁷ Htuõto Cómarya hé pọ, “Htecũ taphãkyã dó èthĩ aklënuô rò cuõ khókyã ná èthĩ nuô. Tē dó a mwõplĩthĩplo to tahenuô tóbè tá è tôcõ- tãmé, thĩ ki mephúnuô túma và ésũ thĩ pã pré. ^{†18} Rò và ki htwõ thĩphè pã. Rò thĩ ki htwõ vãphúvãlyè tahe pã,” †† Byacè dó aprõapryã tōprè hé phúnuô.

7 Khõbõthyó thĩ- lõ Cómarya ólyã tahe nuõma pègnè lõ hó. Phúnuõró, pè ki cuõ taphãkyã ná pènèklõ a tētēzũ mũmyáricyã tahe ná pè thēplò a tētane mũmyáricyã yënuô tahe pó-. Rò dó pè théisè dyaduzũnyã Cómarya yè akhu-akhyèró pè ki htwõhtya lahyã dú kayã dó a sãsè tahe pó-.

Paulu A Tētēkrũthélõ

² Puõvyã thĩ-, dyéluõkuõ lahyã thĩ tēmọ pè to-. Pè mēthúmeplánó ná ù tōprè- to. Pè mēpyãmesèñó ná ù tōprè- toto. Pè cuõetũõplè nó ná ùkhu tōprè- toto. ³ Vã hé phúyè rò và thézũ dya thĩ tētú phúnuô máto. Metëhërò phú và héhtuõhó thĩ nuô, thĩ ma kayã dó pè mọ nídyé è tahe. Phúnuõró pè thyè cóbèbè, pè htwõprè bèbè, pè mọtadũ nyã thĩ pré. ⁴ Vã zũè tãtē nídyé nyacó thĩ rò và htuthé nídyé nyacó thĩ pwõ- tôphuõ có menè. Phúnuô akhu-akhyè pè myáhtyebè ényacó ná tēpyátēsè tadúró pè thēkrũthélõ pré, htuõto pè thēplòmọ pré.

⁵ Bí pè hyãtuõhó dó Macedoniaké akhënuô, tēpyátēsè yè a krwõtadũ kuõpã ná pè, a okuõto,

†† 6:16 Li Cóbucóbè 26:12, Ezekielè 37:27† 6:17 Isaia 52:11, Ezekielè 20:34,41 †† 6:18 Samuelè nyëba tôba 7:14

mẹtêhêrò bínuôkhê kayă dô a thêhte pẹ tahenuô a hyăklyehyăngă pẹ rò pẹ thêplòkú thêplòkyă nyacó. ⁶ Manàrò Cómarya dô a dyéshyodyésòhtya kayă dô a thêplòpyé tahe yêtòprènuô, a dyéhêdyére hó pẹ hó, mètêhêrò Tito hyātuôkuô hó pẹ hó. ⁷ Tito hyātuô rô pẹ thêkrú túdunuô mato, a heso pẹ pẹ ná thĩ dyéhêdyére lú phútê nuô akhu-akhyê a mètêkrú kuô nyacó pẹ. A hêsoluô pẹ pẹ ná thĩ nethuô myáhtye kanô vâ to, htuôrò thĩ tanêthêplê nídyé thĩ tèmethú tahe, htuôto thĩ o taritaryă onêhó dô thĩ ki hébè takèbíní pẹ vâ, a hêsoluô ní pẹ vâ phúyê akhu-akhyê, khõnyàrò vâ lé thêkrú ló pãpã.

⁸ Li dô vâ rãcuô pẹ thĩ dô arêkhê tôbanuôma, a ki mètêplê nyacó thĩ tadúro vâ tanêkú ná to, vâ dya ná aryá prè. Vâ thũcuô lú pẹ thĩ li akhênuô, vâ myáhtye ná a mètêplê thĩ akhu-akhyê, vâ tanêkú nídyé, manàrò a mètêplê prè thĩ taplòphú prè. ⁹ Manàrò khõnyáyê, vâ thêkrú hó. Thĩ thêplêthézò akhu-akhyêrò vâ thêkrú phúnuô mato. Thĩ têtêplêthézò yènuô, a dyéhtwòhtya hó thĩ tẹza lyanídu thíné hó akhu-akhyêrò vâ thêkrú prè. Cómarya thézúhó kayă dô a thêplêthézò phúnuô tahe hó. Phúnuô akhu-akhyê pẹ mepýamesê thĩ tôcò to. ¹⁰ Mètêhêrò, têtêplêthézò dô Cómarya dyéhtwòhtya yènuôma, a nõ htulya taplekyă pẹ thêplò dô pẹ ki níbè tèmewóhtekã agnê prè akhu-akhyê, pẹ lo tanêkú pẹ ná têtêplêthézò dô Cómarya dyéhtwòhtya yènuôtahe to. Manàrò prèlukayă aléklò thêplêthézò tahenuô, a dyéohya prè tètthyê prè.

¹¹ Dô thĩ thêplêthézò akhu-akhyêrò Cómarya mepé thĩ phútê nuô, myámò lahyă! Thĩ thêplòshyo mepýáhò lahyă tètòtète tahe hó, thĩ thêplòshyo dyéluô hó thĩ mètê dô atò tahe hó. Thĩ thêplòdu hyăhó kayă mètêthú dô thĩklê tahenuô hó, thĩ thêisê hyăhó ná Cómarya ki ciryá thĩ pã hó. Thĩ thézú myáhtye khyêthya pẹ hó. Thĩ thêplòshyo níđãhó ngó rô thĩ ki ciryahó kayă dô a mètêthú nuôtahe hó. Dô thĩ mepé lahyă hó phúyê akhu-akhyê, thĩ dyéluô hó ná khõnyáyê thĩ tètthú o pãto hó. ¹² Phúnuôrò, li dô vâ rãcuô pẹ thĩ dô arêkhê tôbanuô ma, vâ rãcuô pẹ kayă dô a mètêthú nuôtòprè ná kayă nuôtòprè mètêthú nuôtahe akhu-akhyê túdu mato, thyáphú thĩ ki thêgnê ná thĩ dyélya có thĩthê dô pègnê bá tẽnuô, vâ rãcuô tộkuôdu phúnuô. Thĩ mọ pẹ bá tẽnuô Cómarya thêgnê tãtê lỏplĩ có. ¹³ Phúnuô akhu-akhyê, pẹ thêplòmọ thỹkyă có.

Htuôto thĩ mètêkrú nyacó Tito akhu-akhyê, pẹ myáhtye a thêkrúthêlò rô pẹ lé thêkrúthêlò hyăshyoshyló pọ có. ¹⁴ Bí Tito cuô tyahí dô thĩ o híto nuô, vâ htuthê nídyé thĩ dô Tito anyêhyă có menê. Thĩ mepé málakô có hó phú vâ htuthê nídyé thĩ nuô hó. Thĩ meparêno vâ tôphuô to. Phú vâ hébécóhébète thĩ pwô tôphuô nuô, pẹ hé pẹ Tito ná thĩrithĩkyă nuôma pẹ hébécóhébète prèprè. ¹⁵ Phúnuôrò, bí a thênéhtya tuôbè khyêthya thĩ o taritaryă one thíné ná thĩ níđã a

tètthyóithya htuôto thĩ émosú lú ná tètthêisê, tanyă tadê có akhênuô, a lé mọhyă shyólóklò pọ có thĩ có. ¹⁶ Vâ zúe lỏlákathê ní có thĩ rô vâ thêkrú nyacó.

Corinthiaphú Atèdyé Tèlútètyă Tahe

8 Pẹ khõbóthyó thĩ, pẹ thézú hêsoluô pẹ thĩ ná Cómarya dyétã pẹ tètewítetaryê dô prèzúetê plómüphú dô a o lahyă dô Macedonia kékú nuôtahe ari-akya. ² Prèzúetê plómüphú bínuôtahe ma, a khyábè nyacó tẹpýátèsê dô acyêacú tadú nyacó tahe tadúro èthĩ thêluôphòphú lahyă kanô to. Èthĩ sòphásoryă nyacó tadúro a thêplòshyo mëlumetyă mepwómekô pẹ nyacó prèzúetèphú dô vj Jerusalem akú nuôtahe kanô to. ³ Bá èthĩ dyébènuô èthĩ dyé có, htuôto a dyélóklò pã có ná bá a dyébènuô có, rô èthĩ thêplòshyo dyé níđú lahyă prè nuôma vâ hébú prè. ⁴ Èthĩ thêplòshyo mëlú lahyă rô a kwithézò pẹ dô pẹ ki plwô èthĩ dô a ki mepwô níkuô Cómarya akayă tahe. ⁵ Èthĩ mètê yènuôma, aduklò pã có ná pẹ tèmýású tahe có. Phú Cómarya thézú nõmẹ èthĩ nuô, aréló rô èthĩ besàsê athé dô Byacè agnê, htuôrò èthĩ besàsê lahyă athé dô pègnê. ⁶ Phúnuô akhu-akhyê, thyáphú Tito ki mepthuôplú cwô thĩ têtêplòshyo mepwô ù yètahe agnènuô pẹ shyakrwô hó è hó. Mètêhêrò prè dô a cáhtya dyéhêdyére rélô thĩ ná thĩ ki mepwô pẹ kuô prèzúetèphú dô a o lahyă dô vj Jerusalem akú nuôtahe tôprè nuôma Tito hó. ⁷ Thĩ lỏbã có ná tẹpwô tôcô có. Thĩ tètútenyă ma asô, thĩ hébècyă hébèdè, thĩ lỏbã ná tètêkhuthêgnê, thĩ thêplòshyo mepwô ù, htuôto thĩ mọnyacó pẹ. Phúnuô akhu-akhyê, pẹ thézú kuô pọ dô thĩ ki lỏbã ná têtêplòshyo mepwô ù tahe.

⁸ Vâ hé phúyê rô vâ nõshyo thĩ phúnuô mato. Thyáphú thĩ ki krwomyábú kuô kayă dô aruôtahe thêplòshyo mepwô ù nuôrò, vâ thézú dyéthêgnê pẹ kuô thĩ phúnuô prè. Dô vâ dyéluô thĩ phúyê akhu-akhyêrò thĩ mọ málakô ù ê, thĩ mọ mato ê nuô, vâ ki thêgnêhyă pã phúnuô prè. ⁹ Pẹ Byacè Jesú Kristu yènuô abwídu ataryêhtú có bá tẽnuô, thĩ thêgnêdu hó. A o dô mókhu akhênuô, a duzãhtyathê nyacó tadúro bí a hyă klwo ané phú prèlu hekhuphú tôprè akhênuô, a bèhyă htwô có kayă sòphásoryaphú tôprè dô pègnê có. Thyáphú thĩ ki duzãhtyathê kuô agnènuôrò, a bèhyă htwô có kayă sòphásoryaphú tôprè phúnuô có.

¹⁰ Phúnuôrò vâ tètane ma phúyê, vâ myáhtye ná tèmẹ dô thĩ cáhtya mepé dô nahénu tahenuô, thĩ ki mepthuôkyă khõnyáyê hénuôma aryáklò dô thĩgnê. Thĩ ma kayă tômü dô a cáhtya ihtuôpló rélô tèmèlú rô a ki mepwô pẹ ná kayă o dô vj Jerusalem akú nuôtahe pã túnuô mato, thĩ ma kayă tômü dô a thêplòshyo mëlumetyă nyacó tẹ tahe. ¹¹ Phúnuô akhu-akhyê, mepthuô plúkyă tẹ dô thĩ cáhtya mepé yê tôcònuô. Thĩ cáhtya ihtuôpló lú tèmèlú akhênuô, thĩ thêplòshyo mepwô nyacó ù. Phúnuôrò khõnyáyê thĩ tókò thê-

plòshyo mehtuô plúkyã thĩ tẽmẽ yẽnuô. Thĩ tókò dyé lahyã bá thĩ dyébé nuô pwô~ tôprẽ. ¹² Thĩ ki thẽplòshyo dyé nĩdyédú málakô hérò Cómarya thẽzũ phúnuô hó. Thĩ dyébé bá~ tẽ bá~ tẽ nuô, a lodu lã mato. Cómarya thẽzũ nõdyé thĩ bá thĩ dyébé nuôprẽ. Tẽ dó thĩ dyébéto nuô a kwĩ ná thĩ taki~ to.

¹³ Vã pũ mephwĩ pẽ kayã dó aruô tahe a tẽvítẽzã rò vã dyahtyahtuôke dó thĩlo phúnuô mato. Vã thẽzũ dó thĩ ki cyẽ rò cyẽrõlũ, thĩ ki mọ rò mọrõlũ phúnuô tôcôprẽ. ¹⁴ Metẽhéro, khõnyãyẽ thĩ duzáhtyathẽ hó akhu-akhyẽ, thĩ tókò mecwó pẽkuô prẽzũetẽphú dó a sôphásoryã nuôtahe. Shyé~ nopã thĩ ki loke kihéro èthĩ ki mecwó kuõke thĩ pã. Thĩ ki mecwólyẽ mecwókẽ lũ phúnuô hérò, dó thĩklẽ nuô prẽ dó apyãasẽ tahenuô a o pã to. ¹⁵ Lisãsekũ hé, “Kayã dó a dya-oplõ ényacó a léelẽõ tahenuô atẽ oé talwó lã náto. Kayã dó a dya oplõ patíphúpřẽ a léelẽõ tahenuô, a o patí talwó lã ná to.” †

Tito Ná A Khõbóthyó Tahe

¹⁶ Cómarya dyé thẽplòshyo Tito dó a mecwó thĩ phú pẽ thẽplòshyo mecwó thĩ nuô akhu-akhyẽ, pẽ héb-wíhétaryẽ nyacó Cómarya. ¹⁷ Bí pẽ kwíthẽzõ lũ ná a ki cuõmyã thĩ akhẽnuô, a cũ pẽngõ rò a thẽkrũthẽlõ cuõmyã có thĩ. Héllõ rò anẽbyacè nĩdũ thẽzũ cuõmyãhtye nyãdũ hó thĩ hó. ¹⁸ Pẽ plwõcuõ tõkuõ puõvyã tôprẽ ná è. Prẽzũetẽplómũ pwõtõmũ htuthẽ nĩdyé nyacó lũ ni, metẽhéro è ma prẽmẽ Cómarya atẽmẽ dó a lẽ hẽsodõnyã pẽ ù ná tẽthẽkrũmila ari-akyã tôprẽ. ¹⁹ Túyẽnuô mato, è ma prẽzũetẽ plómũphú bíyẽ tahe dyahtya htũõhõ lũ ná a ki cuõ tõkuõ ná pẽ hó. Shyé~ pẽ hyãphyẽ tẽmẽlũ dó thĩ thẽplòshyo mecwó ù yẽtahe rò pẽ ki cuõ zútã pẽ ná kayã soryãõpháphú dó vĩ Jerusalem akũ nuôtahe akhẽpãnuô, è ki cuõ tõkuõ ná pẽ pã. Thyáphú ù ki htuthẽhtya lahyã Jesũ Krĩstu, htũõto thyáphú ù ki myãhtye lahyã ná pẽ thẽplòshyo mecwó málakô èthĩ agnẽnuô, pẽ ki cuõlẽ zúpẽ ù tẽmẽcwó yẽnuô pã.

²⁰ Thyáphú ù ki dya tã pẽ tẽthũ tãmẽ nuô, pẽ cuõrõlũ phúyẽ prẽ. Tẽmẽlũ dó ù thẽplòshyo dyé yẽtahenuô, pẽ bè metãmẽtẽ nĩ ryã pẽ có ù có. ²¹ Pẽ dya ná pẽ ki mecwó prẽtũ bí Cómarya a mẽthẽnyẽ yẽnuô mato, dó prẽlukayã agnẽ nuõma pẽ bè mecwómẽtẽtẽ.

²² Phúnuôrò pẽ nõhyã tõkuõ põ kayã dó aruõtõprẽ ná pẽ puõvyã yẽ thẽgnẽ. Pẽ myãhtye thẽgnẽ ná è ma kayã tôprẽ dó lẽzũenĩ nyacó è dó Cómarya a tẽphyetẽmẽ akũ tôprẽ có. Khõnyãrò a zũenĩ nyacó thĩ akhu-akhyẽ a lẽ~ thẽplòshyo mecwó lópõ pã có thĩthĩ có. ²³ Tito ma prẽ dó a mẽ tõkuõ tẽ ná vã rò a mecwó thĩ tôprẽ. Pẽ puõvyã dó a krwõhyãkuõ lũ nuô thẽgnẽ ma, prẽzũetẽ plómũphú bíyẽ tahe nõhyã èthĩ prẽ. Èthĩ ma kayã tahe dó a dyaduzũnyã nyacó Krĩstu tahe có.

²⁴ Thyáphú prẽzũetẽphú dó a o dó prẽzũetẽplómũ akũ pwõtõmũ nuõtahe ki thẽgnẽ tãtẽ ná thĩ mọ málakô ù agnẽnuô, dyẽluõ lahyã thĩ tẽmõnĩ èthĩ yẽtahenuô ní~. Htũõto thyáphú èthĩ ki thẽgnẽ lahyã ná pẽ htuthẽnĩ thĩ yẽtahenuô atõ málakô có agnẽnuô, mẽ lahyã phúnuô ní~.

Krĩstuphú Tôprẽ Ná Tôprẽ A Tẽphyẽcwó Mecwó Lũ

9 Thĩ tõ mecwó Cómarya akayã dó a sôphásoryã dó a o dó vĩ Jerusalem akũ nuõtahe ari-akyã nuô, vã lo rã plehyã pẽ põ pã ná thĩ to. ² Metẽhéro thĩ thẽplòshyo mecwó èthĩ bá~ tẽ nuô, vã thẽgnẽ. Vã htuthẽnĩ pẽ pẽ khõbóthyó dó Macedonia kékũ nuõtahe ná thĩrithĩkyã tahe hó. Vã hé pẽ èthĩ ná thĩ prẽzũetẽphú dó Akaia kékũ yẽtahenuô, a taritaryã one rũ dó nahenu pã có. Thĩ tẽthẽplòshyo yẽnuô, a hturyãhtya ényacó Macedonia képhũ tahe athẽplõ dó a ki mecwó kuõ phúnuô pã hó. ³ Thyáphú thĩ ki taritaryã one lahyã thĩ tẽmẽlũ phú vã hẽluõhtũõ pẽ hó èthĩ nuô, htũõto pẽ htuthẽnĩ pẽ ù ná thĩrĩkyã tahenuô, thyáphú a ki htwõhtya tã tẽhtuthẽ dyãlahõ tãmẽ nuõrò, vã nõhyãhõ pẽ puõvyã yẽtahe dó thĩõ hó. ⁴ Phúnuôrò bí vã hyã pã akhẽnuô, pẽ puõvyã Krĩstuphú dó Macedoniakẽ tahe krwõhyãkuõ ná vã pã kõle. Vã thẽzũ nõmyãhtye èthĩ ná thĩ taritaryã one htũõlõ hó rũ tẽmẽlũ nuõtahe. Thĩ ki taritaryã one tôcõ~ to hẽnuô, tẽ dó vã zũenĩ thĩ tahenuô a ki htwõhtya nyãhõ tẽthẽtarẽ dó vãgnẽ ná thĩgnẽ pã hó. ⁵ Phúnuôrò, vã dyalyã hó vã thẽplõ dó vã lo nõhyã rẽ pẽ puõvyã tahe dó thĩõ rò a ki mecwó tẽhtuõplõ tẽmẽlũ dó thĩ òlyã ná thĩ ki mecwó ù nuõtahe. Ki mephúnuô túrò shyẽ~ vã hyãtuõ pãnuô, thĩ ki taritaryã one htũõlõhõ thĩ tẽmẽlũ yẽtahe hó. Pẽ ki mephúnuôrò ù ki myãhtye ná ù nõshyo thĩ tôprẽ~ mato, thĩ thẽplòshyo mẽ nĩdyédú prẽ phúnuô pã.

⁶ Tanẽmyã lahyã kayã dó a pruõtã patíprẽ tẽklwĩ tôprẽnuô a ki nĩbè kãkhyẽ patí khyẽthyã prẽ tẽthètẽphõ pã. Manárò kayã dó a pruõtã è tẽklwĩ tôprẽnuô, a ki nĩbè kãkhyẽ è khyẽthyã tẽthètẽphõ pã.

⁷ Phúnuôrò, ùpẽpẽ~ bèbè, a tõbè dyé phú a belyã htũõhõ athẽplõ dó a kírẽ dyé bá~ tẽ akhunuô prẽ. A bè thẽlõ kãkhyẽ nĩdyé to. A bè dyanĩ athẽplõ ná a tãbèhõ lũkhu rò a tõbè dyéhõ phúnuô nĩ to, metẽhéro Cómarya mõnĩ kayã dó a thẽkrũthẽlõ dyẽũ nuõtahe prẽ.

⁸ Thyáphú thĩ ki nĩbè lõbã lõlõ~ tẽ dó thĩ lo nuõtahe, htũõto thyáphú thĩ tẽ ki o lõbã tãpõtãpẽ dó thĩ ki dyẽpẽkuõ dítũ ná kayã dó aruõtahe agnẽnuô, Cómarya ki sõri é lõklõpã có ná lõ~ thĩ lo tahe nuõma a meryã prẽ. ⁹ Lisãsekũ hé,

“Prẽcõprẽtẽ tôprẽ thẽplòshyo mecwó hó kayã sôphásoryã tahe hó, rò a tẽcõtẽtẽ yẽnuô, a oklõma hó tacúprẽ hó.” ††

† 8:15 Li Htekã 16:18

†† 9:9 Li Htuthẽhtya 112:9

¹⁰ Mètèhèrò prè dó a dyétã pè prèhimeprèphú tahe tètłwítłwí dó a ki isóipłü agnè ná léeléő agnè tahe nuôma Cómarya hó. Phúnuôhó, Cómarya ki dyé thĩ lő~ tètłwí dó thĩ lo tahenuô pã. Tètłwí yënuôma a málakó hó lő~ thĩ lo meryá ũ nuôtahe hó. Cómarya ki nõ thètyaphöhtya éhtya ná éhtya kuõpõdũ thĩ tètèhètèphõ pã. Thĩ tètèhètèphõ yënuôma máhó lő~ teryá dó a hyã dó thĩ tètèhèplòshyo dyéũ yëtahe a o nuô hó. ¹¹ Thyáphú thĩ ki thèplòshyo dyébé pè kuõũ pwõ~ tôphuõ, htuõto thyáphú kayã dó a nĩbè thĩ tèmèlũ dó pèo yëtahe ki hébwíhétaryë Cómarya agnènuô Cómarya ki dyé duzãhtyathë lőbãdũ thĩ pwõ~ tôphuõ pã.

¹² Mètèhèrò tèmèlũmetyã yënuô a męcwõ pè Cómarya kayã dó a sõphásoryã yënuôtahe tũdũ mato, a hturyãhtya tuõ cõ ũthèplò dó ũ ki hébwíhétaryë htuthèhtya lahyã Cómarya cõ. ¹³ Thĩ tēmęcwõ yënuô a khyáluõ ná thĩ zũe málakó Byacè Jesũ hó. Dó thĩ yõ zũe krwõmękuõ phú Krístu a tètèkrũmila henuô akhu-akhyë ũ ki htuthèhtya ényacó Cómarya pã. Mètèhèrò dó thĩ thèplòshyo męcwõ pè èthĩ ná ũ pwõ~ tôprè akhu-akhyë, kayã éprè ki htuthèhtya lahyã Cómarya phúnuô pã. ¹⁴ Phúnuôrò Cómarya tètłwítłwíyë dó a taklĩkhódũ yënuô, a dyéluõ pè thĩ rò thĩ dyéluõ dítũ pè èthĩ akhu-akhyë, èthĩ ki kwícóbè pè dó thĩgnè pã, htuõto èthĩ ki nethuô myãhtye lakó cõ thĩ pã. ¹⁵ Pè ki htuthèhtya rólũ Cómarya dó a dyétã pè shyëzũ máhó aphúkhũ dó a ngüdupřidu nyacó rò pè hécyã akhãlè opã cõ to yënuô tôprè pó~.

Paulu Hébé Takè Tãtũbí Nĩdyé A Tèphyétème

10 Tahenuô a hé lahyã vã ná bí vã hébèsũ ná thĩ akhè, vã taruô prè tadúro bí vã rã ná li akhènuô, vã hébèshyohébèsõ nyacó, a hé lahyã vã phúnuô. Manárò vã nębyacè nĩdũ vã kwíthézõ tadú cõ thĩ ná tètèhdõthęga, tètkyáthédõ phú Krístu dyéluõ pè htuõhó pè yënuô tahe cõ. ² Shyé~ vã hyã kuõ khyëhtya thĩ pã akhènuô, thyáphú vã ki hébèshyohébèsõ tã thĩ tãmé nuôrò, vã kwíthézõ tadũ thèplò cõ thĩ ná htulya taplekya lő thĩ tēdyã thĩ thèplòthuõhtyë nuôtahe ní~. Dó thĩklë tahenuô a hé lahyã pè ná pè krwõlũ prè prèlu hekhuphú aléklõ thézũ nuôtahe prè. Kayã dó a hé pè phúnuô tahenuô, vã ki hébèsõ taklõ cõ èthĩ pã kőle. ³ Pè ma prèlu hekhuphú tahe prè nuôma amãvã, manárò pè sásũ tē yënuô, pè sá phú prèlu hekhuphú tahe sãnuô mato. ⁴ Tēsã a takuõtabě dó pè nõ yëtahe nuôma prèlu hekhuphú a takuõtabě mato. Pè nõ Cómarya a takuõtabě dó aroapryã rò a mętäprõ pyékyábé lőplĩ cõ vřũdu tahe ná tēkrékryã lũ dó athũ nuôtahe cõ. ⁵ Pè mętäprõkyã lőlõ~ tēphyédu-phyéhtyalõ nē dó a mędíyã tãtũsũ tètèhègně Cómarya

nuôtahe. Lõ~ kayã a tētane tahenuô pè pũdóo lő è rò pè nõ cũe nĩdã è ná Krístu angó.

⁶ Bí thĩ dyéluõ hó ná thĩ nĩdã krwõmę lőlãtakli htuõlõhó tē akhènuô, pè o taritaryã one hó dó pè ki cirya kayã dó a nĩdã krwõmę kuõũ to nuôtahe hó.

⁷ Thĩ myã lahyã prè tēoluõ dó aklõ tahe prè. Dó thĩklë tahenuô a héthũ lahyã ná kayã dó a htwõ Krístu a prēmētèphú ma tú pè prè. Nõthęgně tuõkuõ èthĩ ná pè ma pè htwõ kuõdũ Krístu a prēmētèphú tahe vã.

⁸ Taryëshyosõ dó Byacè dyé vã yënuô, a cõ ná vã hébè htuthé sũlũ cõ vãné taki è? Manárò vã thétarę náto. Tē-taryëshyosõ yënuô, a ki mę duhtyahtũhtya thĩ agnè prè, a mępyémękyã thĩ agnènuô mato. ⁹ Vã pũ rã théisë cuõ pè thĩ ná li tahe phúnuô mato. ¹⁰ Mètèhèrò tahenuô, a hé lahyã, “Paulu rã lakó li tōkuõrò ashyo- asõ talwósũlũ cõ. Bí a okuõ ná pè akhènuô, a taruô prè, a dōnyã ma a nĩ kuõũ toto,” a hé lahyã vã phúnuô.

¹¹ Kayã dó a hé phúnuô tahenuô, a tōbè thęgně ná pè oye ná thĩ bēbē, pè otõ ná thĩ bēbē, pè ki mę tãtē málakó cõ phú pè héo dó likũ yënuô pã.

¹² Pè taruô málakó dũ pęgně ni. Kayã dó a tane htyalõ nĩdyé lahyã ané ná èthĩ ma acyãadè klõlõ ũ tahenuô pè tēradũ bú kuõ ná pēnē ná èthĩ to. Èthĩ tôprè ná tôprè tēradũ nĩdyé lahyã ané akhu-akhyë, èthĩ ma kayã olõoklõ málakó cõ tahe.

¹³ Manárò, pè rò, pè hébèhtyalõ talwó ná bá pè tōkò hébè htyalõ nuô to. Pè hébè htyalõ prētũ tēmę dó Cómarya dyétã hó pè yëtahe nuôprè. Yënuôma a otõkuõlõ hó ná pè mētē dó thĩklë yëtahenuô hó. ¹⁴ Pè cuõ mę talwó ná khãlè dó Cómarya nõmę pè yënuô to. Cómarya dyé pè tēmę dó pè kibè hyã dó thĩ o rò pè ma prè dó a hyã hēsoluõ rēlõ pè thĩ tètèkrũmila tahe hó.

¹⁵ Phúnuôrò pè hébèhtuthé nĩdyé kuõ ná pēnē ná tēmę dó ũruô męhtwõhtya rēhtuõhó nuôtahe ari-akya to. Mátõkhõnuô pè myásũ khódũ ná thĩ tēzũ ki sõhtya htuõto pè hyãmę tēmę dó thĩklë yē ki duhtyahtũhtya ná htũhtya põ dó nyē tōkhó agnè nuôprè. ¹⁶ Htuõpãrõ pè ki cuõ plehyã talwó põ dó dõ oye dó ũ cuõ hēsoluõnõ pè hí èthĩ ná tètèkrũmila tôphuõ~ hĩto nuôtahe a o pã. Rò pè ki cuõ hēsodõnyã luõ pè èthĩ ná Jesũ a tètèkrũmila ari-akya pã. Mètèhèrò pè thézũ hébèhtyalõ nĩdyékuõ pēnē ná tēmę dó ũruô męhtuõ hó nuôtahe to. ¹⁷ Mètèhèrò, lisãsěkũ hé, “Kayã tôprèprè dó a thézũ hébèhtyalõ ané nuô, a tōkò hébèhtyalõ prētũ tē dó Byacè mępę htuõhó tē nuôtahe ari-akya prè.” ¹⁸ Mètèhèrò, kayã dó a htuthé nĩdyédũ ané tahenuô, Byacè thèplòo lũ to, Byacè thèplòo prētũ kayã dó Byacè htuthé nĩdyédũ lũ ná ané nuôtahe prè.

† 9:10 Isaia 55:10-11, Hosea 10:12

†† 10:17 Jeremia 9:24

Paulu Ná Prèdônyăphú Dó A Lahô Tahe

11 Vă răcuố pẹ thỉ li khõnyăyě tahenuô, vă ră péhtwố có kayă tamwỉ tồprẹ akhu-akhyě, khyáthédô khyáthéplòhtũ rẹ vă ní. ² Mẹtêhêrò vă thề-plòshyo nyacó dố thỉ ki thềplòcố tadũ ná Krístu. Thỉ tahenuô a thýácóná prèmòphúthè dố athéplò mwố-plĩthĩplo tồprẹ dố vă ólyă htuồhố vãngố ná vă ki dwố pẹ ná prèkhũ pã tồprẹ dố a mặhố tú Krístu yě pãnuô tồprẹ hố. ³ Phú khĩnérícýă khuklố klwo anẹ thýáná rú rò a hyă ilolahố Eva nuô, vă bèzồ one ná pãma ử hyă ilolahố kuồdũ hó thỉ phúnuô pã hó, htuồto pãma ử hyă mẹpýemẹkyă lồdũhố thỉ thềplò a tẹtane tahe rò thỉ vĩkyădũ hó thỉ tềthézũ mơnỉ lỏthulỏthề Krístu ná thỉ tềthézũmồ cốcũ Krístu yěnuô pã hó vă bèzồ nyacó dố thĩgně phúnuô. ⁴ Mẹtêhêrò ửpẹ tồprẹ bèbè, a dăhyănuồ hếsodônyă pẹ hó thỉ ná Jesũ ari-akyă dố a khódũ ná pẹ hếso pẹ thỉ yěnuô hêrò thỉ thềkrũthềlố ếsũ có lũ. Rò thỉ phýésũ zũnyề hu có Thề Săsế Byacề dố a khódũ ná thỉ phýésũ htuồhố nuô tồprẹ, htuồto thỉ zũezũnyề prề tềthềkrũmila dố a khódũ ná pẹ hếsodônyă pẹ htuồhố thỉ nuôtahe hố. ⁵ Thỉ dă ế nĩdyề èthỉ, “Prèdônyăphú thárádu” nuôtahenuô, a tộhtyalỏklố náná vă to. ⁶ Vă hếbécýă hếbèdề kuồ ná ử to tadũrò vă thềgně tặtề lỏplỉ có Cómarya a tềmátềcố tahe vă. Pẹ o ná tềthềgně Cómarya a tềmátềcố yěnuôma pẹ dyéluồ tặtề pẹ hó thỉ pwố tồphuố hó.

⁷ Bí vă hếsodônyă pẹ thỉ ná tềthềkrũmila akhẽnuô, vă kwĩnố ná thỉ akhwóakề tồmyề to. Thýáphú thỉ ki nĩbề thềhtwồprẹ tacúprẹ agnẽnuô, vă shýalyă vãnẹ phúnuô prề. Vă mẹphúyềrò ma athủ ế? ⁸ Bí yă mẹtề dố thỉklể akhẽnuô, tềlòtềkyă tahe nuôma prềzũetềplòmũ dố aruô tahe dyề vă rũ prề menề. Thýáphú vă kị mềbétề dố thĩgnẽnuô, a thýácóhố ná vă cuố pủphezềplềphe có prềzũetềplòmũ dố aruô tahe phúnuô có menề. ⁹ Bí vă okuồ ná thỉ akhẽ, vă kị lorủ hẽnuô, vă kwĩnố ná thỉ tồprề to, mẹtêhêrò lỏ tề dố vă lo tahenuô, pẹ puốvyă dố Macedoniakề tahe hyă mềcwố lỏplỉ vă prề. Dố arếano nuôma vă kwĩnố ná thỉ tềmềcwố tồphuố to, khõnyăyề tặplehyă nuôma vă mềkũmẹkyă, mềtuômẹnyề ná thỉ toto. ¹⁰ Vă hếbèhtuthề nĩdyề prềzũetề plòmũphú dố aruô dố a o kuồ bí Akaia kềkũ yếtahe ari-akyă yěnuô, vă nĩlá htuthề okuồ vinyă to. Mẹtêhêrò Krístu a tềmátềcố o dố vắkũ akhu-akhyề, vă hé pẹ thỉ khõnyă yếtahenuô, thỉ klyá thềgnếtặtề bẻnyă prề. ¹¹ Vă hé phúyềrò vă mồ thỉ to phúnuô ế? Vă mồ thỉ nuôma Cómarya thềgně.

¹² Thýáphú kayă dố a hé ná èthỉ tềmẹ tahe nuôma athýáná pẹ tềmẹ prề nuôtahe kị hếbèhtuthề nĩcyă dyépã tã anẹ phúnuô tằmẹ nuô, vă kị mề plehyă lã pồ phú vă mề khõnyă yěnuô. ¹³ Èthỉ nuôtahe ma Prèdônyăphú a mặlakố mặto. Èthỉ ma Prèdônyăphú dố a lahố tahe prề. Èthỉ cuố hếlahố pẹ ử ná atềmẹ tahe

rò a cyềmẹ lahyă anẹ phú Krístu a Prèdônyăphú mặlakố tahenuô prề. ¹⁴ Èthỉ mẹphúnuô rò vă khyếthukhyếthề ná tồcồ to. Khĩnérícýă khuklố klwolahố có anẹ phú tanémỏkhuphú dố a takhề tahenuô ma a mềcyă prề. ¹⁵ Phúnuôrò, khĩnérícýă khuklố a prềmẹtềphú tahe klwo lahốcyă thýákuồ anẹ phú Cómarya a prềmẹtềphú dố acóatề tahe nuôma lếkhyếthukhyếthề ná tồcồ to. Dố khyếtadũ pã, phú èthỉ mềthủ htuồhốnuô, èthỉ kị khyábề tềciryă phú a kồ ná èthỉ nuô pã.

Paulu Hếbèhtuthề Nĩdyề A Khyábề Tềcyếtềcũ Tahe

¹⁶ Vă kị hé khyếthýă, thỉ tồ tanenỉ lahyă vă ná kayă tamwỉ tồprề to. Manárò thỉ ki tane lahyă vă hêrò vă htwố kuồrề kayă tamwỉ rò vă hếbèhtuthề nỉ kuồrề takiphú. ¹⁷ Vă hếbèhtuthề khõnyăyề nuôma vă hếbề phú Byacề thềzũ nồhếbề vãnuô mặto. Vă hếbề phú kayă tamwỉ tồprề nuôprề. ¹⁸ ử yồ hếbèhtuthề ếlã lahyă ửnẹ phú prềlu hekhuphú lếklố hếbèhtuthề nỉ nuôtahe akhu-akhyề, vă kị hếbèhtuthề nĩdyề kuồ vãnẹ prề. ¹⁹ Dădũ vanini, thỉ yồ o lahyă ná tềcyătềdề rò thỉ khyáthéplòhtũbề rò thỉ thềkrũthềlố nĩdă pẹ lahyă kayă tamwỉ nuôtahe a tềhếbề dădu ni. ²⁰ Kayă dố a nồhtwố dố thỉcũ nuôtahe, ná a ilolahố enĩdyề thỉ nuôtahe, ná a etũồplề nĩdyề thỉkhu nuôtahenuô, thỉ dă yồ thềplòhtũ nĩdyề kuồ lahyă dũ hóhố. Thỉ nồphyề htyamỏhtyapho nĩdyề lahyă anẹ rò thỉ plwố pacyề nĩdyề lahyă èthỉ ná thĩnénề.

²¹ Pẹ mềbũkuồ dădũ phú èthỉ mề thỉ nuô to, pề taruô thýềkyă códũ gnẽnỉ, htuồrò pề thétarề dũgně ni. Manárò èthỉ kị hếbèhtuthề bũ phúnuô hêrò vă kị hếbèhtuthề kuồ phú kayă tamwỉ tồprề hếbèhtuthề nuô hêrò vă hếbềbề prềprề kồ. ²² Èthỉ ma Hebreophú tahe ế? Vă ma Hebreophú tồprềprề vă. Èthỉ ma Israelphú tahe ế? Vă ma Israelphú tồprềprề vă. Èthỉ ma Abraham aklwĩalyă tahe ế? Vă ma Abraham aklwĩalyă tồprềprề vă. ²³ Èthỉ ma Krístu a prềmẹtềphú tahe ế? Vă mề lỏklố có kũ ná èthỉ nuôtahe có kồkồ. Vă hé phúyề rò a cô ná vă tamwĩthềrề. Vă yácũ mề lỏklố có kũ ná èthỉ mềnuô có kồkồ, ử dồtặ ếklố vă dố htỏkũ ná èthỉ có kồkồ. ử mủ vă ná iplĩrwỉ nuô a o ếnyacố, vă phũkĩrề thýềcốnuô vă myáhtye sítồbề tamỏmỏ có. ²⁴ Judaphú tahe dămũ hó vă tồphuốnuô a bèmũ vă thuồshýề ná lwĩthýótồplỉ, rò vă myáhtyebề nồ phúnuô nyặphuố có. ²⁵ Romaphú tahe mủ vă ná iplĩrwỉ thuồphuố, kayă tahe tặ vă ná lộ rò èthỉ tặ htủ a tặthýề có vă có, rò èthỉ tane lahyă hó ná vă thýềhốnuô, a o tồphuố. Thòklyềdu phề nồ pẹ vă dố htyềdutavakũ thuồbề rò vă locuố dố htyềdutavạ akũnuô tồnyề ná tồthề. ²⁶ Dố vă cuố klyá ềphuố akũnuô vă myáhtye sítồbề ếnyacố ná tềtaròthề thềisề tahe. Vă myáhtye sítồbề nồ htyềdu tặtũbỉ vắklyă, vă myáhtye sítồbề nồ ná prềpủphe zềplềphe ửtề tahe, vă myáhtye sítồbề nồ

ná vămýęcô Judaphú nídû tahe ná Judaphú mato tahe thêhtethêhã pũmęthyě vã. Bí vã cuõnuõ dô vjđuvjhtũ akũ bẹbẹ, bí vã cuõ dô kayã o tởprẽ to akhãlẹ nuõ bẹbẹ, vã myáhtye sítôbẹ nó ényacô ná tẹtaròthé théisẽ tahe. Htuõto dô htyếđutava akũ bẹbẹ, vã myáhtye sítôbẹ nó ẻlã tẹtaròthé théisẽ tahe. Puõvya Kρίstuphú dô a lahõ tahe a tẹmepyámẹsẽ nuõma vã sítôbẹ ẻlã lã. Lõ tẹtaròthé théisẽ yẻtahe nuõ, vã myáhtyebẹ nó lõplĩ cõ. ²⁷ Vã bẹ erylã thẻpráthétuõ rỏ vã bẹ cyẻpryẻcyẻlĩ rylã ladyáladã cõ vãnẹ. Vã omyẻnĩ to nuõma tamõmõ cõ. Vã tuõbẻcỏ dô tẻladyáe ladyáõ ma a oo. Ekỏõbã to tamõmõ cõ. Vã hyeçã lẻkủlẻthyã o lõbãto rỏ vã bẹ khyábẹ kẻrỏkẻswĩ cõ. ²⁸ Túyẻnuõ mato, pwỏnyẻnyẻ vã bẻkủbẻkyã pẻ lõ prẻzủtẻ plỏmũphú tahe ari-akyã cõ. ²⁹ Kayã tởprẻprẻ ki hẻcẻrecẻ hẻrỏ vã tanẻ thẻzỏ nẻđyẻ lủ. Kayã tởprẻprẻ ki mẻtẻthủ hẻnuõ vã thẻplỏdu nyacỏ kayã dô a ilocuỏ lủ dô tẻthủ akũ nuõ tởprẻ.

³⁰ Ki vã lo hẻbẻhtuthẻ hẻrỏ vã ki hẻbẻhtuthẻ prẻtủ tẻ dô a dyẻluỏ vã tẻhẻcẻrecẻ tahe ari-akyã prẻ. ³¹ Byacẻ Jesũ Kρίstu a Phẻ Cỏmarya yẻ a thẻgnẻ ná vã hẻbẻ lahõ mato. Ủ ki htuthẻhtyadũ amwĩ tacủprẻ talẻkrẻ nẻ. ³² Bí vã o dô vj Damasco akũ akhẻnuõ, khwĩdu Areta ahỏlẻlyã khwĩ nyẻprẻtởprẻ dyatã opỏ aklyẻphủ tahe dô vj kadãduhtũ rỏ a nõopỏ pủ ẻthĩ ná vã. ³³ Manárỏ, ủ sunuỏ vã dô thu tỏmẻ akũ, rỏ dô vjũdu alo nuõ kadãphủ o tỏkủ rỏ ủ cyạtã vã dô ứdu kadãphủyẻ akỏ rỏ vã siplẻkyã dô khwĩ nuõtởprẻ a takhukủ.

Paulu A Tẻmyáhtyelwỏ One Tahe Ná Tẻđyẻluỏ Lủ Tahe

12 Tẻhẻbẻhtuthẻ yẻnuõ a nẻbwĩnẻtaryẻ dô ứgnẻ tởprẻ to tadủrỏ vã tỏbẻ hẻbẻhtuthẻ prẻ. Manárỏ khỏnyáyẻ vã ki hẻsoluỏ pẻ thĩ ná Byacẻ dyẻmyáhtyelwỏ one vã tahe ná a dyẻluỏ pẻ vã tẻtahe ari-akyã. ² Dỏ arẻkhẻ shyẻlwĩna akhẻnuõ, ủ ẻkạ kahtya kayãphẻ dô a zủe Kρίstu tởprẻ dô mỏkhu thuỏtỏ tỏtỏ tỏphỏ. (Anẻklỏ opahtyatỏ kuỏ ẻ, ma a opahtyatỏ to ẻ nuõ, vã thẻgnẻ to. Thẻgnẻ prẻtủ Cỏmarya tởprẻ prẻ.) ³ Phủ vã hẻhtuỏnuỏhỏ, kayãphẻ nuõtởprẻ nuõ, bẻnuỏkhẻ anẻklỏ opahtyatỏ kuỏ ẻ ma a opahtyatỏ to ẻ nuõ thẻgnẻ prẻtủ Cỏmarya tởprẻ prẻ. ⁴ Manárỏ Byacẻ ẻkạ kahtya tuỏkuỏ ẻ dô alẻo nẻđyẻ mỏkhu khẻlẻ htyalỏlỏ nuõtỏphỏ ma vã thẻgnẻ. Bí ẻ htya o bẻnuỏ akhẻ a nẻhuỏ ủ hẻbẻ lủ ngỏtahe dô a hẻsoluỏ kạkhyẻcyạ pẻ pã cỏ ủ ná prẻlukayã angỏ to, htuõto Cỏmarya nõ hẻsoluỏ nyã lủ toto. ⁵ Vã ki hẻbẻhtuthẻ nẻđyẻ tẻmẻhtwỏhtya hỏ anẻ yẻtahe. Manárỏ vã hẻbẻhtuthẻ nẻđyẻ ná vãnẹ to. Vã ki hẻbẻ htuthẻnẻ prẻtủ vã tẻhẻcẻrecẻ yẻtahe prẻ. ⁶ Manárỏ vã ki thẻzủ hẻbẻhtuthẻ nẻđyẻ kuỏ vãnẹ pã hẻnuõma anẻ prẻ, vã htwỏ ná kayã tamwĩ mato, mẻtẻhẻrỏ vã hẻbẻhtuthẻ nẻđyẻ vãngỏ yẻtahe nuõma acỏatẻ prẻ. Manárỏ thyáphủ vã ki hẻbẻ htuthẻ nẻđyẻ vãnẹ to nuõ, vã khỏnẻđyẻ vãnẹ. Vã thẻzủ nõtanẻ ủ bá ủ myáhtye vã mẻtẻtahe ná bá ủ

nẻhuỏ vã tẻthẻyỏithya tahe nuỏprẻ. Vã thẻzủ nõ tanẻđukỏ ủ ná bá vã mẻnuỏ to.

⁷ Thyáphủ vã ki hẻbẻ htuthẻ nẻđyẻ tã vãnẹ ná vã myáhtye tẻryã dô mỏkhu nuõtahe tằmẻnuõ, Cỏmarya dyẻ hỏ vã dô vã ki khyábẹ tẻcyẻtẻcủ tỏcỏ dô a cỏ ná thỏshyã kẻshyã takhuỏ otyã dô vã phẻlẻnuõ. Khẻnẻri-cyạ khukỏ nõhyã a tanẻphủ tỏduỏ dô a ki hyã mẻcyẻmẻcủ vã ná tẻcyẻtẻcủ yẻtỏcỏ hỏ. Dỏ tẻpyátẻsẻ yẻ akhu-akhyẻrỏ vã phyẻhtyalỏcyạ pã vãnẹ to hỏ.

⁸ Thyáphủ Cỏmarya ki phyẻ taphỏkyã pẻ vã tẻcyẻtẻcủ yẻnuỏ, vã kwẻthẻzỏ lủ thuỏphuỏ cỏ. ⁹ Manárỏ a hẻsủ vã, “Lỏ nẻ lobẻ tẻ dô vã o tahe ná nẻ tẻcyẻtẻcủ yẻtahe agnẻ nuõma túprẻ vãbwẻtaryẻ dô a mẻcwỏ nẻ yẻnuỏ prẻ. Bí nẻ hẻcẻrecẻ phủnuỏ akhẻ, vã tẻprỏtẻprẻ shyỏsỏ ki oluỏhtya dô nẻkủ pã.” Phủnuỏ akhu-akhyẻ thyáphủ ủ ki myáhtye plehyã tadủ pỏ Kρίstu a tẻppỏryã shyỏsỏ o dô vắkủ yẻnuỏ, vã ki hẻbẻ htuthẻ nẻđyẻ vã tẻhẻcẻrecẻ ari-akyã yẻtahe pã. Vã ki hẻbẻ htuthẻ nẻđyẻ vãnẹ phủnuỏrỏ vã thẻkrủthẻlỏ prẻ. ¹⁰ Phủnuỏrỏ vã o ná tẻhẻcẻrecẻ tahe, vã myáhtye sítôbẻ ná tẻcyẻtẻcủ tahe, ủ pacyẻishyẻ vã tahe, ủ mẻcyẻmẻcủ vã tahe, vã myáhtye sítôbẻ ná tẻpyátẻsẻ thĩ tahe, lõ tẻ dô vã myáhtye sítôbẻ yẻtahe nuõma Kρίstu agnẻ prẻ, manárỏ vã thẻplỏmẻ thẻplỏmỏ prẻ. Mẻtẻhẻrỏ bí vã hẻcẻrecẻ akhẻnuỏ, túma vã hẻshy-oresỏ † prẻ.

Paulu Bẻzỏbẻthẻ Pẻ Corinthia Prẻzủtẻ Plỏmũphủ Tahe Agnẻ

¹¹ Vã hẻbẻ htuthẻnẻ vãngỏ akhu-akhyẻ vã cỏ cỏ ná kayã tamwĩ tởprẻ. Manárỏ thĩ mẻtamwĩ vã prẻ. Thĩ tỏ htwỏ kayã tahe dô a tỏ htuthẻ nẻđyẻ vã. Phủ kayã tahehe hẻ lahyã vã, vã ma kayã olỏokỏ tởprẻ prẻ tadủrỏ vã tỏ larủ klỏnỏ a htwỏ lahyã thỏrádu mặhỏ Prẻđỏnyảphủ nuõtahe taki to. ¹² Bí vã otỏkuỏ ná thĩ akhẻnuỏ, thĩ myáhtye tẻtẻ lỏđủ hỏ ná vã ma Prẻđỏnyảphủ mạpakỏ tởprẻ hỏ, mẻtẻhẻrỏ tẻ dô vã mẻhtuỏhỏ tahenuỏ, vã khyáthẻplỏhtũ mẻ nyacỏ, htuỏto vã dyẻluỏ pẻ htuỏhỏ thĩ tẻmátẻđyã tahe ná tẻprỏtẻprẻ tahe hỏ, rỏ vã mẻluỏ pẻ htuỏ ẻlã hỏ thĩ tẻtạpạ khyẻthukhyẻthẻ tahe hỏ. ¹³ Prẻzủtẻ plỏmũphủ dô arủ tahe rỏ vã myáđukhỏkỏ lủ, thĩ rỏ vã myã tẻphuỏbẻkhu kyã thĩ phủnuỏ ẻ? A o prẻ tỏcỏ dô vã kwẻkuỏ thĩ tẻmẻcwỏ to nuỏprẻ kỏkỏ. Vã kwẻkuỏ thĩ tẻmẻcwỏ to yẻnuỏrỏ khyáthẻđỏ rỏ plwỏkyẻrẻ vã tẻthủ nẻ.

¹⁴ Vã tari one dô vã ki hyã olẻ kuỏ thĩ thuỏphuỏtỏphuỏ hỏ. Manárỏ vã hyắkwẻnyã ná thĩ rủ taki to. Vã kwẻ prẻtủ thĩ ki mỏ vã prẻ, mẻtẻhẻrỏ phủ tỏ buẻ muỏphẻ mato, muỏphẻ tỏ buẻ phủ prẻ. ¹⁵ Vẻlỏvẻkyã vẻrủvẻthẻ, vẻhẻvẻrẻ, tẻpwỏ tỏcỏ dô thẻgnẻ nuõ, vã

† Pẻ zủẻnẻ Cỏmarya akhu-akhyẻ Cỏmarya dyẻ vã tẻhẻshyoresỏ dôthủđỏthẻ tỏkyẻ.

thékru̅thëllo̅ pré. Vă mọ cồ thĩ báyề cồ tadúro̅ thĩ tẹmọ
vă nuô a cô ná apatĩ kalya̅ tọbye phútề?

¹⁶ Phúnuôro̅ vắ məkũmẹkyă thĩ to nuôma thĩ klyá
thẻgnẻnyă pré. Manáro̅ kayă tahehe hé lahyă vắ ná vắ
hyă ilo-ilyá thĩ, vắ hyă lahölahya e thĩrũ, a hé lahyă
phúnuô. ¹⁷ Vắ lahöe lahyaö nõ thĩ ề? Kayă dồ vắ nõhyă
ề dồ thĩ o tahe nuôma a hyă etũöplẻ nõ thĩkhu rồ a
kạdyẻ lahyă vắ rũ nuôma a o tồprẻprẻ ề? ¹⁸ Bí vắ
kwĩthẻzỏ Tito dồ a ki hyă dồ thĩ o, rồ vắ plwỏhyă tỗkuố
prẻzũtẻtẻphủ tồprẻ ná ề akhẻ nuôma, Tito hyămẻ-e
nyă thĩkhu ề? A hyă mẻ-e thĩkhu tồcỏ- to. A tẻi-
htỏonyă, atẻdya a thẻplỏthủohtẻyẻ tahe nuôma
athyaná vắ prẻ vắhẻto?

¹⁹ Lỏ- pẻ rắ pẻ thĩ yẻtahe nuôma, thĩ tanẻ lahyă ná
pẻ hébẻ takẻbỉ nẻdyẻ lỏ pẻnẻ phúnuô kỏle. Phúnuô
mắto, pẻ hébẻprẻ phủ Krĩstu nõhẻbẻ pẻ nuô prẻ nuô-
ma Cỏmarya myắhtẻẻ thẻgnẻdũ hó. Khỏbỏthyỏmọ
thĩ-, lỏ- pẻ mẻtẻẻ yẻtahe nuôma pẻ mẻ dồ a ki htwỏb-
wỉhtwỏtaryẻ dồ thĩgnẻ prẻ. ²⁰ Shẻyẻ- vắ hyătuỏkuố dồ
thĩ o khẻpủnuô, pắma vắ hyă myắhtẻẻ dũhỏ thĩ tẻdy-
athudyathẻ tahe dồ a khỏdũ ná phủ vắ thẻzũ myắhtẻẻ
nuỏtahe pắ hó, htuỏrỏ thĩ ki myắhtẻẻ dũhỏ vắ tẻdy-
athudyathẻ tahe dồ a khỏdũ phủ thĩ thẻzũ myắhtẻẻ vắ
nuô pắ hó, vắ bẻzỏone phúnuô. Vắ bẻzỏ dũhỏ ná pắ-
ma vắ hyămyắhtẻẻ thĩklyẻthẻngắ lủ, thĩ
thẻkhẻwẻkhyẻlủ, thĩ thẻplỏdu thuỏhtẻyẻhtủ lủ, thĩ
okhỏlủ tỏmũ ná tỏmũ, pacyẻishẻyẻ ử, dyámwỉhtẻyẻzỏ ử,
phyẻduphyẻhtẻyalỏ nẻ, mẻsủsắ tarũtapyắ tẻ, phúnuô
tahe hó. ²¹ Dồ thĩ tẻihtỏonyă mẻ lahyă phúnuô akhu-
akhyẻ, vắ ki hyă olẻ kuố thĩ yẻtỏphủỏ pủnuô, pắma vắ
myắhtẻẻbẻ dũ hó ná tẻhẻtarẻ dồ Cỏmarya a
mẻthẻnyẻ pắ hó vắ tanẻ thẻisẻ phúnuô. Mẻtẻhẻrỏ, dồ
arẻano nuôma kayă dồ a cuỏthủ prẻmỏprẻkhủ tahe,
tanẻ patápátỏ tahe ná a cuỏthủ ửphủũmẻ tahenuô, a
zắ nẻ lahyă hí anẻ to. Phúnuôrỏ dồ kayă yẻtahe akhu-
akhyẻ vắ ki nguỏbẻhẻsỉ cồ dồ ẻthẻgnẻ pắ cỏcỏ vắ bẻzỏ
phúnuô.

Tẻdyẻrỏdyẻyẻ Nắ Tẻhẻmỏhẻyắ Dồ Khyẻtadũ

13 Vắ kẻrẻ hyă olẻ kuố thĩ yẻtỏphủỏ nuôma thuỏ-
phủỏtỏphủỏ hó. Phủ lisẻsẻkủ hé, “Kayă tồprẻprẻ
ki dya a khỏbỏthyỏ tồprẻprẻ atẻthủ kẻhẻrỏ, patítadũ
kayă thẻgnẻ mắtorỏ thẻthủỏ bẻ khyábẻ athẻ ná kayă
yẻtỏprẻ dya a khỏbỏthyỏ tẻthủ yẻnuỏma atỏ lakỏ
phúnuô.” ¹² Bí vắ hyă olẻ kuố thĩ nyẻphủỏtỏphủỏ
akhẻnuô, vắ dyẻrỏ one htuỏhỏ kayă dồ a mẻthủtẻẻ dồ
arẻano nuỏtahe ná lỏ- kayă dồ arủ nuỏtahe hó.
Khỏnyắrỏ vắ otaphẻzyẻ ná thĩ rỏ vắ dyẻrỏ khyẻthyá
thĩ. Rỏ shẻyẻ- vắ hyă khyẻthyá yẻtỏphủỏ pủnuô vắ nẻlắ
thẻlỏthẻzỏ nẻdyẻ pủnyă ná thĩ tồprẻ- to hó. ³ Vắ ki mẻ
phủ vắ hẻhtủỏhỏ nuô pắ, mẻtẻhẻrỏ Krĩstu nõhẻbẻ dỉtủ

† 13:1 Li Dỏnyă 19:15

vắ ná thĩ mắ ề ma amắto ề nuô, thĩ kwỉshỏyỏ hó vắ dồ
vắ ki hé pẻ thĩ hó. Krĩstu ki ithẻyỏyắkạ thĩ pắma, a
thẻisẻ pẻ ná thĩ taki- to, a ki ithẻyỏyắkạ thĩ ná a
taryẻshỏyỏỏ cồ pắ. ⁴ Dồ tẻhẻcẻrẻcẻ akhu-akhyẻ Krĩstu
khyắthẻẻ athẻ dồ krusu alỏ. Manáro̅ khỏnyắyẻ dồ Cỏ-
marya a tẻprỏtẻprẻyắ shỏyỏỏ akhu-akhyẻ a htwỏprẻ hó.
Phúnuỏhỏ pẻ ma pẻ hẻcẻrẻcẻ thẻyắkuỏdũ phúnuô
tadúro̅ bí pẻ ki hé hó thĩ pắ akhẻnuô, pẻ ki dyẻluỏ pẻ
thĩ ná Cỏmarya a tẻprỏprẻyắ shỏyỏỏ pắ, mẻtẻhẻrỏ pẻ
yỏ htwỏ hó tẻtỏcỏ- tuỏ ná Krĩstu dồ pẻ tẻohtwỏprẻkủ
hỏ akhu-akhyẻ, pẻ ki mẻphúnuô pắ.

⁵ Thẻyắphủ thĩ ki thẻgnẻ nẻdyẻ lahyă thẻnẻ ná thĩ cồ ná
thĩ tẻzũ ề, thĩ cồ to ề nuô, sudyắ lỏ nẻdyẻ lahyă thẻnẻ
nuô. Krĩstu ohtwỏprẻ dồ thĩkủ nuôma thĩ thẻgnẻ to ề?
Manáro̅ thĩ ki myắhtẻẻ ná thĩ cồ ná thĩ tẻzũ to hẻrỏ,
Jesũ Krĩstu ohtwỏprẻ dồ thĩkủ to. ⁶ Rỏ vắ zũẻ ná pẻ ma
Krĩstu a Prẻdỏnyắphủ tahe mắlakỏ cồ nuôma, thĩ ki
thẻgnẻnyă nyắdũ pắ. ⁷ Pẻ kwẻcỏbẻ ná thĩ ki mẻ plehyắ
pắ tắ tẻthủ tắmẻ, mẻtẻhẻrỏ thẻyắphủ ử ki thẻgnẻ ná pẻ
ma Krĩstu a Prẻdỏnyắphủ mắlakỏ tahe agnẻnuỏrỏ, pẻ
kwẻcỏbẻ phúnuô mắto. Thĩ ki tanẻ lahyă pẻ ná pẻ ma
Prẻdỏnyắphủ dồ a mắlakỏ tahe bẻbẻ, a mắlakỏ to
tahe bẻbẻ, a lẻhẻo ná tồcỏ- to, tẻ dồ pẻ thẻzũ mắlakỏ
nuôma ỉtẻ hẻrỏ thĩ ki mẻtẻyắ hẻnuỏma pỏ hó.

⁸ Mẻtẻhẻrỏ pẻ sắsủhtẻsủ tẻmắtẻcỏ nuôma anẻ to, pẻ
bẻkrỏ pỏ tarwỏ nẻdyẻkuố dồ tẻmắtẻcỏ tỏkyẻ. ⁹ Pẻ ki
lo ithẻyỏyắkạ thĩ to hẻnuô, pẻ nõcẻyắ pẻ taryẻshỏyỏỏ
to, phúnuỏrỏ ử tanẻ lahyă pẻ ná pẻ hẻcẻrẻcẻ prẻ
tadúro̅ thĩ ki mẻ plehyắ pắ tẻthủ to hẻnuô, thĩ
htwỏhtẻyắ kayă dồ a hẻshỏyỏỏ tahe hó akhu-akhyẻ
pẻ thẻkru̅thëllo̅ nyắcỏ. Pẻ kwẻcỏbẻ pẻ thĩ ná thĩ ki
ohtwỏprẻ ryắhyắ dồ nyẻ tỏkyẻ rỏ thĩ ki mẻ pắ tắ lahyắ
tẻthủ tắmẻ, phúnuô prẻ. ¹⁰ Shẻyẻ- vắ hyătuỏkuố thĩ pắ
rỏ thẻyắphủ vắ ki hyă nõẻ sỏ tắ vắ taryẻshỏyỏỏ dồ By-
acẻ dyẻ vắ yẻnuỏ tắmẻnuô, bí vắ oỵẻ ná thĩ akhẻ, vắ
thẻzũ rắcuỏ rẻ pẻ thĩ liẻ prẻ. Thẻyắphủ vắ ki mẻ-
duhtẻyắhtẻyắ thĩ tẻzũtẻnyắ agnẻnuô, Byacẻ dyẻ vắ
taryẻshỏyỏỏ yẻnuỏ prẻ. A dyẻ vắ taryẻshỏyỏỏ dồ vắ ki
mẻpyẻmẻkyắ thĩ agnẻnuô mắto.

¹¹ Khỏbỏthyỏ thĩ-, vắ thẻzũ hé thĩ dồ khyẻtadũ,
thẻluỏphỏphủ lahyă nẻ-. Mẻyắkạkhyẻ lahyă thĩ tẻo-
htwỏprẻ nẻ-. Nẻdắ lahyắ vắ tẻkwỉthẻzỏ thĩ yẻnuỏ tahe
nẻ-. Oplỏocủ, opẻodwỏ nẻdyẻdũ lủ nẻ-. Thĩ ki
mẻphúnuô hẻrỏ Cỏmarya dồ a mắdũ tẻmọ ná
tẻpẻtẻdwỏ a khắshẻyẻkhỏyắ yẻtỏprẻ ki o kuỏdũ ná thĩ
pắ.

¹² Dyẻluỏ thĩ tẻmọ nẻdyẻlủ yẻnuỏ ná thĩ tẻhẻmỏhẻyắ
lủ tồprẻ ná tồprẻ nẻ-. ¹³ Prẻzũtẻtẻphủ dồ a o lahyắ bẻyẻ
pwỏ- tồprẻ thủhyắ pẻ kuố thĩ ẻthẻ atẻhẻmỏhẻyắ tahe.

¹⁴ Pẻ Byacẻ Jesũ Krĩstu abwỉataryẻ, Phẻ Cỏmarya atẻ-
mọ ná Thẻ Sắsẻ Byacẻ a tẻbỏthyỏbỏlắ yẻnuỏ, a ki o
kuố dũ ná thĩ pwỏ- tồprẻ nẻ-.

Galasia

Tèhébè Rẹ Dổ Nyě

Ủ lě hēsodōnyă Jesũ a tẹthẹkrũmila rò Judaphú mậto tahe zũenyăkẹ kuố tahe. Phúnũrò thyáphú kayă tởprẹprẹ ki htwỏhtya mặlakỏ Krístuphú tởprẹnuô a bẻ krwỏlủ mẹkuố Mosẻ a tẹthyótẹthya ẻ, ma a bẻ krwỏlủ mẹ to ẻ nuô, ngỏsudyă ohtya phúnũ tahe. Rỏ Paulu kryăsũ ná lo krwỏlủ mẹkuố to. Tẹotwỏprẹ đở Krístu akủ yẻnuô, a lodulỏ ử ma túprẻ tẻzủ prẻ rò Cỏmarya dyacỏdyate lủ ná atẻzủ prẻ. Manároz kayă o đở Galasia kẻ, Romakẻ a tẻpỏlẻ, Asia Minor kẻdukủ prẻzủetẻplỏmủ tahe aklẻ tahehenuô a htẻsủ Paulu rò a hẻ lahyă ná thyáphú Cỏmarya ki dyacỏdyate kayă tởprẻ agnẻnuô, a bẻ krwỏlủmẻ tuốkuố pỏ Mosẻ a tẹthyótẹthya tahe.

Thyáphú Galasiaphú đở a krwỏzủthủ kuố ử ithyỏithya thủ lủ nuỏtahe ki zủ kạkhyẻtỏ kạkhyẻbẻ khyẻthya agnẻnuô, Paulu rảcủ pẻ Galasiaphú tahe li yẻtỏba prẻ. A cáhtya hẻplỏ pẻrẻlỏ ử ná Cỏmarya ẻ mặlakỏ lủ ná Jesũ Krístu a Prẻdỏnyăphú tởprẻ. Prẻlu hekhuphú đở a o ná a taryẻshyosỏ tởprẹprẻ ẻ vả mậto, Cỏmarya ẻ vả đở vả ki htwỏhtya Prẻdỏnyăphú tởprẻ rò a ẻ khỏdủ vả đở vả ki bẻmẻ đở Judaphú mậto tahe aklẻ a hẻluỏplỏ pẻ ử phúnũ. Yẻtỏphuỏrỏ a hẻ ná Cỏmarya dyacỏdyate prẻlu kayă ná a tẻzủe tỏcỏ tú prẻ, a cyẻprẻ kryăsũ ử phúnũ. Li Galasia Amặdu đở khyẻlỏủ tahenuô, Paulu dyẻluỏ ná bí pẻ zủehỏ Krístu akhẻnuô, pẻ ki mỏ Cỏmarya ná kayă đở aruỏtahe. Rỏ bí pẻ mỏhỏ Cỏmarya ná kayă đở aruỏ tahe akhẻnuô, pẻ Krístuphú a tẻdyathudyathẻ tahenuô a ki ryáhyă pả.

Tèhébẻ tỏtỏ ná tỏtỏ

Tèhébẻ rẻ đở nyẻ 1:1-10

Paulu nỉbẻ tẻtaryẻshyosỏ đở a htwỏ hỏ Prẻdỏnyăphú tởprẻ 1:11-2:21

Cỏmarya abwủdu taryẻhtủ a tẹthẹkrũmila 3:1-4:31

Krístuphú nỉbẻ tẻpalả ná a tẻphyẻtẻmẻ 5:1-6:10

Tèhébẻ đở khyẻ tadủ 6:11-18

1 ¹⁻² Vả ma Paulu, liyẻtỏba ma vả rả prẻ. Vả ma Prẻdỏnyăphú tởprẻ. Kayă tỏmủmủ nỏhtwỏhtya vả ná Prẻdỏnyăphú mậto. Htuỏto, vả htwỏhtya Prẻdỏnyăphú đở kayă tởprẹprẻ a takhukủ mậto to. Jesũ Krístu ná Phẻ Cỏmarya đở a mẻhtwỏprẻ kạkhyẻ Jesũ Krístu đở tẻthẻ nuỏtỏprẻ nỏhtwỏhtya vả ná Prẻdỏnyăphú tởprẻ prẻ. Htuỏrỏ puỏvyă Krístuphú lỏplỉ đở a o kuố ná vả bíyẻ tahe, thủhyă pẻ a tẻhẻmỏhẻryă yẻtahe đở Galasia kẻ prẻzủetẻ plỏmủphú tahe a o.

³ Pẻ Phẻ Cỏmarya ná Byacẻ Jesũ Krístu ki dyẻdủ thỉ tẻbwủdutẻtaryẻhtủ ná thẻplỏ a tẻkacủkabẻ ní.

⁴ Thyáphú Krístu ki mẻlwỏhtekạ pẻ ná yẻtỏhtủ a tẻmủmyảricyă tahe agnẻnuô, a dyẻlyạkỏ hỏ a thẻhtwỏprẻ đở pẻ tẻthủtẻora ki plwỏkỏ agnẻ hỏ. Phủ a Phẻ Cỏmarya thẻzủ nỏmẻ lủ tahenuô, a mẻhtuỏhỏ.

⁵ Pẻ ki mẻlỉmẻtakhẻhtya Cỏmarya acủcủ ahtủhtủ pỏ. Amẻn.

Tẹthẹkrũmila Otủ Tỏcỏtuố

⁶ Đở thỉkhuthỉkhyẻ rò vả khyẻthukhyẻthẻ nyacỏ, mẻtẻhẻrỏ, anyẻ~ rò anyẻ tyahítỏ rò, thỉ dyakỏkhyẻ Cỏmarya đở a ẻ thỉ ná Krístu abwủataryẻ yẻtỏprẻ. Rỏ thỉ phẻyẻsủ tẻithyỏithya aruỏ tỏcỏ đở thỉ tanẻ ná tẻthẹkrũmila yẻnuô. ⁷ Ki hẻlakỏ ma tẻthẹkrũmila đở aruỏ nuô a o pả tỏcỏ~ to hỏ, manároz kayă đở a mẻdỏdỏdỏdyă thỉ thẻplỏ rò a thẻzủ buỏtapple khỏkyă Krístu a tẻthẹkrũmila nuô a o tahe. ⁸ Manároz pẻ bẻbẻ, tanẻmỏkhuphú tởprẹprẻ bẻbẻ, ki hēsodỏnyă tẻthẹkrũmila đở a ki khỏdủ ná pẻ hēsodỏnyă htuỏpẻhỏ thỉnuô tahe hẻnuỏma Cỏmarya ki cỉrya đủ ẻ pả ní. ⁹ Đở arẻkhẻ nuỏma pẻ hẻhtuỏhỏ thỉ hỏ rò khỏnyăyẻ vả hẻ khyẻthya thỉ, kayă tởprẹprẻ đở a ki hẻsodỏnyă pẻ thỉ tẻthẹkrũmila đở a khỏdủ ná thỉ phẻyẻsủ htuỏhỏnuô hẻnuỏma, Cỏmarya ki cỉryadủ ẻ pả ní.

¹⁰ Vả hẻ phủyẻ nuỏma athẻáná vả yảcủ krwỏlủ kuố prẻlukayă athẻplỏ phúnũ ẻ? Vả thẻzủ krwỏlủ kuố prẻlukayă athẻplỏ phúnũ mậto. Vả thẻzủ krwỏlủkuố

phú Cómarya athéplò nuôpré. Vă ki yácú lûmëmò tadúpă prè prèlukayă tahe athéplò prè hénuôma, và ma Krístu a prèmetèphú tòprè mătò.

Paulu Htwöhtya Prèdönyăphú Tôprè Ari-akyă

¹¹ Puövyăthĩ, và thézú nõthégnëkuõ thĩ ná tètèkrũmila dõ và hësodönyă pè thĩ yënuô, tètèkrũmila yënuôma prèlukayă mehtwöhtya è mătò. ¹² Vă nĩbè dõ prèlukayă a o nuô mătò. Û ithyó pè và tòprè to. Prè dõ a dyéluöhtya pè và yënuôma mädú Jesũ Krístu prè.

¹³ Bí và lûkrwökuõ Judaphú tahe a tètóbucóbě akhënuô, và ohtwöprè phútě nuôma thĩ thégne htuödũhó. Vă mecyëmecû kayă dõ a zũe Jesũ Krístu tahe, rò và yácú pũ mepyëmekyă có èthĩ có. ¹⁴ Htuõrò phú Judaphú tahe a tètóbucóbě lèklölékhyä onuô, và pũthégně cyädèklö ná Judaphú dõ ana krũnyă ná và nuôtahe dõ nyécó, htuõto dõ và muöphèphyëphuo mähó Judaphú alèklö tahe agnënuô, và thèplòshyo nyacócó. ¹⁵ Manárò, bí và opacëlyä tyahító akhënuô, Cómarya nwóhtya htuõhó và ná abwídu-ataryëhtũ hó, rò a é hó và dõ và ki me pè lũ tème hó. ¹⁶ Thyáphú và ki hësodönyă pè Judaphú mătò tahe ná Krístu a tètèkrũmila agnënuô, Cómarya thèplò ná a ki dyéluöhtya pè và ná aphúkũ. Bínuôkhě, và kwĩ ná kayă a tètèyéthégně zũklyázũklö cwó và tòprè to. ¹⁷ Vă cuõ myáhtyenò Prèdönyăphú dõ a htwöhtya rë ná và dõ a o lahyă dõ vj Jerusalem akũ nuôtahe tòphuo to. Mătòkhónuô, và cuõ tòphuo cuõ dõ Arabia kè htuõrò và kakhÿ khyëthyă dõ vj Damasco akũ prè.

¹⁸ Thuõna htuõrò và htya dõ vj Jerusalem. Thyáphú và ki cuõlè bõthyó thégnekuõ ná Petru rò và cuõ prè. Rò và cuõ okuõ ná è bínuô shyényănyë prè. ¹⁹ Vă myáhtye Prèdönyăphú dõ aruô tòprè to. Vă myáhtye túprè Byacè apuö Jakomo prè. ²⁰ Lõ và rá pè thĩ yëtahe nuôma atõ prè. Vă lahõ to nuôma Cómarya thégne prè. ²¹ Dõkhyë nuô và cuõ dõ Syria kè ná Cilicia kèkũ. ²² Bínuôakhě, prèzütetè plómüphú dõ Juda kèkũ nuôtahe thégnehĩ và to. ²³ Èthĩ nĩhuõ prè ù hé pè èthĩ, "Kayă dõ a mecyëmecû htuõhó pè dõ nuôkhě tòprènuô, khõnyàrò a hësodönyă pè kuõ hó ù ná tètèzütènyă dõ a pũ mepyëmekyă dõ nuôkhě nuôtòkuô hó." ²⁴ Dõ vàkhuvăkhyë rò èthĩ htuthéhtya lahyă hó Cómarya hó.

Paulu Ná Prèdönyăphú Dõ Aruô Tahe

2 Dõ khyë shyélwĩna htuõnuô và ná Barnaba kakhÿ khyëthyă dõ vj Jerusalem rò và ékanĩ tòkuõ pò ná Tito. ² Cómarya dyéluöhtya và ná và tóbè cuõ bínuô akhu-akhyë rò và cuõ prè. Bí và o bínuô akhě, và myáhtyehuõnĩ ná kayă dõ ù dya èthĩ ná prèzütetèplómü khuklòkhuklyă tahe rò và hësoplõnĩ pè èthĩ ná tètèkrũmila phú và hësodönyă pè ù pwõphuo dõ Judaphú mătò tahe aklè nuôprè. Vă tètèh-

sodönyă dõ a talwókyă htuõnuô tahe bèbè, khõnyăyë tahenuô bèbè, và thézú nõhtwöhtya kyädě to. ³ Tito dõ a okuõ ná và yëtòprè nuôma myëcòruô Greekphú có tòprè tadúro tètèdútalíphá nuô, ù nõshyo ná è tòprè to. ⁴ Manárò kayă tahehenuô a thézú nõdútalí Tito phá. Èthĩ nuôtahe ma kayă dõ a klwolahõ ané phú puövyă nuôtahe prè. Thyáphú èthĩ ki nuõpũ htũhuõnĩ pè nĩ htuõhó tètèpală dõ Jesũ Krístu akũ yënuôrò èthĩ hyãnuõhuô dõ pèklè prè. Rò èthĩ thézú nõhtwöhtya pè ná Judaphú tahe a tètèyótèthya acú prè. ⁵ Manárò thyáphú tètèkrũmila amácò yë ki oklòoma dõ thĩkũ agnënuòrò, pè nĩdă kuõ ná èthĩ tètèhèbè takĩ to.

⁶ Rò kayă dõ ù nõhtwö èthĩ ná khuklòkhuklyă dõ prèzütetèplómü akũ tahe nuôma a nõsunoõlõ sunuõklõ pò ná và tètèhësodönyă yënuôtahe tòcò to. Û hé ná èthĩ ma khuklòkhuklyă dõ amwĩladu có tahe tadúro và thégne ná Cómarya nuô a myádu myápatĩ ná ù tòprè to. ⁷ Kayă htwö khuklòkhuklyă nuôtahe hélòhèklö ná và tètèhësodönyă tòcò to. A hé taplè pã có và, èthĩ myáhtye dõ Cómarya dyé và tètèphyëtèmë dõ và ki lè hësodönyă pè ù ná tètèkrũmila dõ Judaphú mătò tahe a o phú a dyëtă htuõhó Petru tème mädú tème dõ a bè hësodönyă pè ù tètèkrũmila dõ Judaphú tahe aklè nuô hó. ⁸ Mètèhèrò Cómarya dyëtă dítú hó a taryëproprya ná Petru dõ a ki me tème phú Prèdönyăphú tòprènuô dõ Judaphú tahe agnëhó. A thyá phúnuõhó Cómarya dyëtă dítú kuõhó và ná và ki mekuõphú Prèdönyăphú tòprènuô dõ Judaphú mătò tahe agnë hóhó. ⁹ Jakomo ná Petru ná Giovanni dõ ù dya hó èthĩ ná khuklòkhuklyă yëtahenuô, a thégneplò lahyă ná tètèwítetaryë yënuôma Cómarya dyé và prè, a myáhtye lahyă phúnuô. Dõ tètèyë akhu-akhyë, èthĩ myáhtye ná Barnaba ná và nuôma prèmerólütè ná èthĩ phúnuô prè. Èthĩ thèplòsutò thuõhtyësubè hó ná pè ki mètè dõ Judaphú mătò tahe aklèhó, rò èthĩ kuõke rò a ki me ke dõ Judaphú tahe aklè phúnuô prè. ¹⁰ Tú tètècò dõ èthĩ thézú nõmë pè nuôma mápřétú pè ki sõtapa mecwó tă kayă sòphásoryä tahe tãmé nuôprè. Yënuôma tètècò dõ và thèplòshyo mënÿă dũhó nuôprè.

Paulu Ithyó Petru Dõ Vj Antioko Akũ

¹¹ Manárò bí Petru o dõ vj Antioko akhënuô, a yõ mètètòto akhu-akhyë và hé è dõ kayă zũe Krístu tahe a mètènyë có. ¹² Mètèhèrò bí Jakomo nõhyă akayă Judaphú dõ a zũenyăetè tahe hyätuö tyahító akhënuô, Petru etõõtòkuõ ná Judaphú mătò dõ a zũenyăe Krístu tahe. A etõõtò phúyënuôma atõ prè. Manárò dõkhyë, bí Jakomo nõhyă akayă yëtahe hyätuõhó akhënuô, a thõthú taphă cuõkyă rò a etõõtòkuõ pã ná èthĩ nuôtahe to, mètèhèrò Jakomo a khõbõthyó Judaphú yëtahehenuô, a thézú nõdútalí dũgně Judaphú mătò tahe apha akhu-akhyë, a thèisè èthilè rò a thõthú taphă

cuókya pré. ¹³ Judaphú dố a zúe Krístu dố aruô tahenuô a thégne ná Petru mẹ yënuôma a tồto tadúro a krwõmekuõ phú Petru mẹnuônuô. Barnaba krwõmekuõ dũhồ phú èthĩ cyëkhácýëkho mẹnuô hỏhồ.

¹⁴ Bí vã myáhtye dố èthĩ cuốttồ pã ná tềthékrũmila a tềmátềcồ aklyáaklồ to akhẽnuô, vã hé Petru dố èthĩ mềthènyẽ, “Nề ma Judaphú tồprề tadúro nề ohtwõprề phú Judaphú mậto tồprề nuôma anỉ hỏ. Phú Judaphú tồprề aléklồ mẹnuô, nề tồ lokrwõ mềkuõ pãtohồ, mềtềhềro khõnyáyề nề zúe htuốhồ Krístu hỏ. Mềphủnuôro khõnyáyề nề cuố nõshyo Judaphú mậto dố a zúe Krístu tahe ná a ki krwõmekuõ phú Judaphú aléklồ nuôma anỉ nyã ề?”

Judaphú Ná Judaphú Mậto Tahe A Tềzũtềnyã Khukhyẽ, Èthĩ Nỉbề Tềmềlwỏhteka

¹⁵ Vã hé plehyãpồ Petru, “Pề rồ pề opacễlyã phú Judaphú dố a thégne Cỏmarya a tềthyótềthya yếta-henuố. Pề ma athýaná Judaphú mậto dố a thégne kuố tềthyótềthya to nuôtahe mậto. Htuốro kayã phủnuô tahe ma pề ề èthĩ ná prềoraphủ. ¹⁶ Manáro pề Judaphú dố a zúe Krístu yếtahe nuôma, pề thégne ná Cỏmarya dyacỏdyate kayã tồprềnuôma a dyacỏdyate lủ ná a lủkrwõ mềkuõ tềthyótềthya akhyẽnuô mậto. Mậprề tú a zũenyãe Jesũ Krístu yẽnuô pré. Pề yếta-henuô bẻbẻ, thýáphủ Cỏmarya ki dyacỏdyate kuố pề ná pề tềzũtềnyã Krístu yẽ akhyẽ nuôro, pề zũenyãe kuốhồ Jesũ Krístu hỏ. Mậ dố pề krwõmekuõ tềthyótềthya akhyẽnuô mậto, mềtềhềro dố ừ lủkrwõ mềbẻ tềthyótềthya akhyẽ rồ ừ htwỏhtyabẻ kayãcỏkayãtề nuô a o tồprề to.

¹⁷ “Bí pề yácủ myápủ ná Cỏmarya ki dyacỏdyate pề dố Krístu khukhyẽ akhẽnuô, ừ myáhtye pré pề phú pề htwỏ prềoraphủ thýaná Judaphú mậto nuôtahe pré. Ki a htwỏprề phủnuôprề hềro, Krístu ma prề dố a nõshyo pề ná pề bẻ mềtềthủ phủnuô ề? A nõshyo pề phủnuô mậto. ¹⁸ Manáro ki vã taklyẻ hé kạkhýẻkhỏ khyẻthýã vãngồ ná Cỏmarya dyacỏdyate kayã dố a lủkrwõmề kuố tềthyótềthya nuôtahe pré kihềro vã ki htwỏ pãprề prềora-othýãphủ tồprề pré. ¹⁹ Bí vã yácủ lủkrwõmề tềthyótềthya akhẽnuô, vã lủ mềtồ bẻcyã Cỏmarya athẻplồ tồphuỏ to. Phủnuôro thýáphủ vã ki ohtwỏprẻbẻ pề dố Cỏmarya agnẽnuôro, vã thýẻkyãhồ dố tềthyótềthya akủ hỏ. ²⁰ Yẽnuôma a thýáhồ ná vã thýẻ tồkuố ná Krístu dố krusu alỏ hỏ. Vã ohtwỏprề mậpãto hỏ tadúro Krístu ohtwỏprề hỏ dố vắkủ hỏ. Tềohtwỏprề dố vã ohtwỏprề khõnyã yẽnuôma mậprề vã ohtwỏprề dố tềzũe Cỏmarya aphủkhủ dố a mớnỉ vã rồ a dyẻlyãkyã a thẻhtwỏprề dố vắgnẻ yẽnuô tồprề akhyẻ pré. ²¹ Vã vỉkyã Cỏmarya abwítaryẻ to, mềtềhềro kayã tồprềprề ki htwỏhtyã bẻcyã

† Vã thýẻkyãhồ dố tềthyótềthya akủ hỏ angỏlỏsã ma vã opã dố tềthyótềthya a tềpỏalẻ to hỏ.

kayãcỏkayãtề ná lủkrwõmề tềthyótềthya akhyẻ pré kihềro, Krístu khyáthýẻ athẻ yẽnuôma a kyãdẻ lỏhỏ.”

Yácủ Krwỏlủkuố Juda A Tềthyótềthya Mậtorồ Ohtwỏprề Ná Tềzũ Dố Krístu Akủ

³ Galasiaphủ dố a uốáyã thỉ~ thýáphủ thỉ thẻzũ nỉdã krwõmekuố khyẻthýã Mosẻ a tềthyótềthya yẽnuô rồ ừpẻ hyã ilolahỏ thỉ pẻ? Vã dỏnyãplỏphẻ pẻhtuốhồ thỉ ná Jesũ Krístu khyáthýẻ anẻ dố krusulo nuốhồ vãhẻ. ² Hé pẻmyã vã tú yẻtồcỏcỏ~ nuốprề. Dố thỉ krwõmekuố tềthyótềthya akhyẻ rồ thỉ nỉbẻ Thẻ Sắẻ Byacẻ ề? Kimậtorồ dố thỉ nỉhuồ tềthékrũmila rồ thỉ zũenyãe akhu-akhyẻro, thỉ nỉbẻ Thẻ Sắẻ Byacẻ phủnuô ề? ³ Taki~ rồ thỉ tanẻplồ cỏ to mềtề? Bí thỉ cáhtyã zũelủ Krístu akhẽnuô, thỉ thẻlẻnỉ htuốhồ Thẻ Sắẻ Byacẻ hỏ tadúro khõnyáyẻro ma thỉ cyẻprýẻ ohtwỏprề thẻlẻhtyã nỉdyẻdủ nyãhỏ thỉnẻ phủnuô ề? ⁴ Thỉ khyácýẻkhyácủ htuốhồ tềẻcỏ dố tềthékrũmila agnẻ hỏ tadúro khõnyáyẻ a htwỏ kyãdẻ lỏ hỏ ề? Hẻtặtặ~ ma thỉ khyácýẻkhyácủ tẻyẻ nuôma abwítaryẻ o mắlakỏ cỏ menẻ. ⁵ Phủnuôro dố thỉ krwõmekuố tềthyótềthya akhyẻ rồ Cỏmarya dyẻ thỉ Thẻ Sắẻ Byacẻ rồ a mẹ tềprotẻprýã dố thỉklẻ phủnuô ề? Phủnuô mậto. Dố thỉ nỉhuồ tềthékrũmila rồ thỉ zũe akhu-akhyẻro a dyẻ pré thỉ pré. Dố thỉ lủkrwõmề kuố tềthyótềthya yẻ akhyẻ nuô mậto.

⁶ Tanẻmyámỏ lahyã, lỉsắẻkủ hé, Abraham a tềohtwỏprề yẽnuô, “A zúe Cỏmarya rồ dố a tềzũtềnyã akhu-akhyẻ, Cỏmarya dya hỏ ề phú kayãcỏkayãtề tồprề nuốhỏ.” ^{††7} Mềphủnuôro thỉ tồ thẻgnẻ ná kayã dố a zũenyãe Cỏmarya tahe nuôma Abraham akłwỉal-wỉ mắlakỏ hỏ. ⁸ Lỉsắẻ hẻone htuốdủ hỏ mủnumúthakhẻ pã, Cỏmarya ki dyacỏdyate Judaphú mậto tahenuô ná èthĩ atềzũtềnyã akhyẻ pã, a hẻone phủnuô. Cỏmarya alặangỏ dyẻ thẻgnẻrẻ tềthékrũmila ari-akyã dố Abraham a o rồ a hé, “Dố nẻkhunẻkhyẻ rồ, vã ki sỏritặ dỉtủ lỏlỏ~ myẻcỏ tahe ná nẻ pã,” [‡] a hé lủ phủnuô. ⁹ Phú Abraham zũe Cỏmarya rồ a nỉbẻ tẻsỏri nuô, lỏ~ kayã dố a zúe tề tahenuô a ki nỉbẻ kuố tẻsỏri phú ề nuô pã.

¹⁰ Manáro kayã dố a thẻlẻhtyã nỉdủ tềthyótềthya dố a ki nỉbẻ tẻcỏtẻtẻ agnẻ tahenuô, Cỏmarya ki cỉrya èthỉ pã. Mềtềhẻnuôro lỉsắẻkủ hé, “Kayã tồprềprề dố a ohtwỏprề krwỏlủmề kuố tềthyótềthya akhyẻ pwỏtỏmặ to tồprềnuô, Cỏmarya ki cỉrya ề pã,” ^{††} a hé phủnuô. ¹¹ Pề thẻgnẻ lỉphỏ cỏ ná kayã dố a yácủ krwỏlủmề kuố tềthyótềthya akhyẻ tahenuô, Cỏmarya dyacỏdyate èthỉ tồprề to. Mềtềhẻnuôro lỉsắẻkủ hé, “Kayãcỏkayãtề tồprề dố a nỉbẻ thẻhtwỏprề nuôma mậdố a tềzũtềnyã akhu-akhyẻ pré.” ^{††12} Manáro kayã dố a thẻlẻhtyã nỉdyẻ a krwỏlủ mềbẻ tềthyótềthya

†† 3:6 Hekhuhtwỏlủ 15:6 ‡ 3:8 Hekhuhtwỏlủ 12:3, 18:18 †† 3:10 Lỉ Dỏnyã 27:26 †† 3:11 Habaku 2:4

akhyë tahenuô, a thêlêhtya nícyá dõ têtũ alo to. A zũe nídyélõ prê lõ~ a mebé nuôtahe prê. Lisăsëkũ hé, “Kayã tôprêprê dõ a lûkrwõmê lõlõ~ têtthýótêthya o tahenuô, a ki htwõprê málakõ pã,” † a hé phúnuô.

¹³ Lõ~ têtthýótêthya tahenuô, ù lûkrwõ mebé tôprê~ to akhu-akhyë, Cómarya ki ciryá lõ ùpwõ~ tôprê pã, tadúro Krístu ihtakã hó pè hó. Dõ a khyápé pè têtçiryá dõ krusulõ yë akhu-akhyëro a hyãnuõ khyápéhó pè têtçiryá dõ a ki hyãbè pè pã yënuô akhãlé hó. Metêhéro lisăsëkũ hé, “Kayã tôprêprê dõ ù mũthyëhtya è dõ krusu alo nuô, têtçiryá bèhõ è hó,” †† a hé phúnuô.

¹⁴ Thyáphú Judaphú mato tahe ki níbè kuõdũ têtşorisõbũ nuõrò, Jesũ Krístu hyãihtakã htũ lõ pè hó pè hó. Têtşori yënuô, a thyáhó ná Cómarya ólyakýã Abraham mú~ nukhë nuô hó. Htuõto Cómarya ólyã htũhõ ná a ki dyétã pè Thê Sãsë Byacè pã. Thyáphú kayã dõ a zũe Jesũ tahe ki níbè Thê Sãsë Byacè pãnuõrò, Jesũ hyã ihtakã pè prê.

Têtthýótêthya Ná Têmaklõ

¹⁵ Puõvyã thĩ~, vã ki hêsulõ pè thĩ ná tèt dõ ù lèklõ mē nídyé è mõiémõlĩ tõi. Bí kayã thényë ema htũhõ lûsè akhënuô, ùpëpë~ bèbè, a ki hyã mepýkyã matorò a ki hyã mekhókyã hénuô, aní pã to hó. ¹⁶ Phúnuõhó Cómarya dyétã a têtõlyã ná Abraham ná aklwialwí aklë tôprê prê. “Dõ aklwialwí tahe,” Cómarya hé phúnuô mato. Angólasá ma kayã o é mato. Mátõkhõnuô, a hé, “Dõ nèklwínèlwí aklètõprê,” † a hé phúnuô khukhyë angólasá ma a héluõ prê tũ tôprê prê. A thézũ hé yënuõma Krístu yënuô hó. ¹⁷ Tèt dõ vã thézũ hénuõma phútë hénuõrò, Cómarya ólyã htũhõ ná Abraham rò dõkhyë ana lwízè ná thuõshyë nuô a dyétãno prê têtthýótêthya dõ Mosè a o prê. Têtthýótêthya yënuõma, a mē taphũkyãcyã ná Cómarya a têtõlyã to. ¹⁸ Dõ pè lûkrwõ mē têtthýótêthya akhu-akhyë, pè ki níbècyã Cómarya a têtşori ucëtazë kihéro têtşori yëtahe nuõma a hyã málakõ dõ Cómarya a têtõlyã yënuô a o mato. Manáro Cómarya yõ ólyã htũhõ têtşori ucëtazë yënuô ná Abraham akhu-akhyë, a dyé htũhõ têtşori ucëtazë yënuô ná lũ hó.

¹⁹ Cómarya cuõdyétã tuõ pè têtthýótêthya metê? Kayã yõ metêthũ akhu-akhyë, a dyétã pè prê. Têtthýótêthya yënuô, a oklõoma gnë tuõdõ Abraham aklwialwí hyãtuõnuô. Abraham aklwialwí dõ Cómarya ólyakýã nuõtõprê ma mähó Jesũ Krístu yënuõhó. Cómarya dyétã têtthýótêthya yë dõ tanémókhuphú a takhukũ. Rò tanémókhuphú dyétã dítũ dõ Mosè rò Mosè dyétã dítũ dõ kayã a o. Mosè ma prēmētē dõ aklãmëkũ tôprê prê. ²⁰ Prēmētē dõ aklãmëkũ tôprêma a oicũ lõ nyëkhõnyëkyë. Cómarya dyétã a têtõlyã dõ Abraham a

o nuô, a lo ná prēmētē dõ aklãmëkũ tôprê~ to. Cómarya ólyã tũdũ tôprê prê.

Têtthýótêthya A Têtaze-one

²¹ Mephúnuõrò têtthýótêthya yënuô a metakhwótakè sũ Cómarya a têtõlyã yëtahe nuõ è? A metakhwótakè sũ tõi~ to. Metêhéro têtthýótêthya yë, a ki dyeohtyacyã pè têtõhtwõprê athë kihéro Cómarya dyacódyatē pè ná pè krwõ cũekuõ têtthýótêthya yëtahe akhyë prê.

²² Manáro lisăsëkũ hé, hekhu yëtõba lõnuô, a o lõ dõ têtthútëora a tètõalë prê. Phúnuô akhu-akhyë Cómarya a têtşori yënuô a ólyã ná pè ki zũe Jesũ túma a dyé pè pã prê. Thêhtwõprê tacúprê yënuô a dyétũprê kayã dõ a zũe Jesũ Krístu nuõtahe prê.

²³ Bí têtũtënyã yë hyãtuõ tyahító akhënuô, têtthýótêthya dõoma tadúpã pè thyáná kayã o dõ htõkũ nuõtahe hó. Pè o tadũ bí htõkũnuô tuõdõ Cómarya dyéluõhtya têtũtënyã tõtphũ pã nuô pã.

²⁴ Phúnuô akhu-akhyë, têtthýótêthya yënuô athyaná prê opõmaní pè tôprënuô hó. Htuõrò thyáphú Cómarya ki dyacódyatē pè ná pè têtũtënyã Krístu akhyë nuô rò têtthýótêthya yënuô a thũcuõhõ pè dõ Krístu a o hó. ²⁵ Khõnyãrò pè dya hó pè têtũtënyã dõ Jesũ Krístu akũ akhu-akhyë, têtthýótêthya yënuô a opõmaní pã pè to, htũõto a zũklyázũklõ ní pã pè to hó.

²⁶ Dõ têtũtënyã akhu-akhyë, thĩ lõ~ plĩ htwõlõhó tètõcõ~ tuõ ná Krístu hó rò thĩ htwõlõhó Cómarya aphúalye tahe hó. ²⁷ Metêhéro kayã dõ a plwõhó ané ná htýë tahenuô, a htwõhtyahó tètõcõ~ tuõ ná Krístu hó tahe nuõma mähó a kũhtyathyáhtyahó Krístu thyáná a kũhtyathyáhtya hyecã dõ athë nuõtahe hó.

²⁸ Judaphú ná myécõruô Greekphú tahe, cúphú ná prê níbè tètõpãphú tahe, prëkhũ ná prēmò, lõ~ tèt yëtahe nuõma akhóakhye ná lũ to, metêhéro lõ~ thĩ yëtahe nuõma thĩ htwõhtya lõ hó tètõcõ~ tuõ ná Krístu hó.

²⁹ Thĩ ki htwõhó Krístu atē hëro thĩ htwõ mähó Abraham aklwialwí tahehó. Rò thĩ ki níbè têtşori tahe dõ Cómarya ólyakýã Abraham nuõtahe pã.

4 Tèt dõ vã thézũ hé èhtya põ nuõma phútëhéro, hékuõrë, phúpřëkhũ tôprê dõ a tõiè níbè aphtë ucëtazë tadúro bí a pacëpã akhënuô, è ma a thyã pãprë ná cú tôprënuô prê. Manáro è ma kayã tôprê dõ a tõiè níbè lõ málakõ cõ ucëtazë lõ~ plĩ yënuô pã tôprê hó. ² Phúpřëkhũ yëtõprê nuõma a tõiè opõ tadũ tuõpã dõ ù buõdu myákhwë ní lũ ná ù zũklyázũklõ ní lũ alë, rò a tõiè opõ tuõdõ shuõkhëtõ shuõkhëbè hó dõ aphtë taritaryã dyétã lũ yënuô pã. ³ Pè yëtahe nuõma athyaná nuõhó. Bí Krístu hyã tyahító akhënuô, pè htwõ hekhnëkhu a têtthýótêthya ná a lèklõlèkhyã tahe acũ. ⁴ Manáro bí shuõkhëtõ shuõkhëbè hyãtuõhó akhënuô, Cómarya nõhyãlyã aphúkhũ rò a hyã opacëlyã dõ prēmò tôprê a o, rò a hyã ohtwõprê dõ Juda a têtthýótêthya alë. ⁵ Metêhéro, thyáphú a ki hyã ih-

† 3:12 Li Cóbucóbë 18:5 †† 3:13 Li Dõnyã 21:23 † 3:16 Hekhuhtwõlũ 12:7

taka kayã ohtwõprẽ dô tẽthyótẽthya alẽ nuõtahe, htuõto thyáphú pẽ ki htwõhtya Cómarya aphúalye tahe agnẽnuõ a nõhyã aphúkhũ prẽ. ⁶ Thĩ yõ htwõhõ Cómarya aphúalye tahe akhu-akhyẽ, dô pẽ thẽplòkũ yẽnuõ, Cómarya sunuõhõ aphúkhũ a Thẽ Sãsẽ dô a ẽhtõhtya, “Abba, phẽ” phũnuõ ma a nĩ hõ yẽnuõhõ. ⁷ Mephũnuõrò nẽ ma cũ tõprẽ mápãto hõ. Nẽ htwõ hõ phũ tõprẽ hõ. Nẽ htwõ hõ Cómarya aphũ tõprẽ akhu-akhyẽ, khõnyãyẽ lõ- ucẽtazẽ dô nẽ tõ nĩbẽ tahenuõ, Cómarya ki dyẽlõ ná nẽ pã.

Paulu Thẽplõ Kũkyã Dõ Galasiaphũ Thĩtahe Agnẽ

⁸ Shuõkhẽ dô a talwõ htuõ tahenuõ, thĩ thẽgnẽ Cómarya to akhu-akhyẽ, thĩ htwõhõ cũ dô cómarya mato tahe alẽ hõ. ⁹ Manárõ khõnyãyẽ thĩ thẽgnẽhõ Cómarya hõ. Vã ki hé lakõ cõ thĩ ná Cómarya thẽgnẽhõ thĩ hõ. Mamẽtẽrò thĩ thẽzũ taklyẽ kãkhyẽ pã dô hekhunẽkhu a tẽthyótẽthya tahe ná alẽklõ lẽkhyã tahe dô a hẽcẽrecẽ rò abwĩataryẽ oto yẽtahe alẽ nuõ mẽtẽ? Ma thĩ thẽzũ htwõhtya khyẽthya ẽthĩ acũ ẽ? ¹⁰ Mamẽtẽrò thĩ cuõ yácũ lũkrwõ mẽmõtũ Cómarya athẽplõ ná thĩ dyadu khókhyedũ mõnyẽtahe, nalẽ tahe ná shuõkhẽ tahe mẽtẽ? ¹¹ Dõ thĩ mephũnuõ akhu-akhyẽ vã thẽplòkũ thẽplòkyã nyacõ dô thĩgnẽ cõ. Pãma lõ- tẽmẽ dô vã mẽ pẽhtuõhõ dô thĩgnẽ nuõtahe, htwõhtya kyãdẽ lõdũ hõ pã hõ.

¹² Puõvyã thĩ-, vã kwĩthẽzõ thĩ ná thĩ ki myábũ krwõmẽ kuõdũ phũ vã mẽ yẽnuõ, mẽtẽhẽrò vã htwõhtyahõ Judaphũ mato dô athyaná thĩ dô a htwõ pã tẽthyótẽthya acũ to tõprẽ nuõhõ. Dõ arẽano nuõma thĩ mẽthũnõ ná vã tõtõ- to. ¹³ Bí vã otõkuõ ná thĩ rò vã hẽsodõnyã pẽnõ thĩ ná tẽthẽkrũmila arẽlõ tõphũnuõma vã yõ thẽswĩ nuõma thĩ thẽgnẽ lõdũ hõ. ¹⁴ Vã nẽklõ a tẽswĩtẽsẽ yẽ a htwõhtya nyacõ tẽpyãtẽsẽ dô thĩgnẽ tadũrò thĩ thẽhte thẽtakhõnõ ná vã tõphũ- to. Thĩ lé ẽmõsũ ryã taplẽ- pã cõ vã thyácõná vã htwõ Cómarya a tanéphũ tõprẽnuõ cõ, htuõto thĩ ẽmõsũ vã yẽnuõ, a thyáhõ ná thĩ ẽmõsũ Jesũ Krĩstu anẽbyacẽ nuõ cõ hõ. ¹⁵ Thĩ thẽkrũ htuõhõ, manárõ khõnyãyẽ thĩ cuõmẽ thĩnẽ phútẽ? Vã hẽcõcõ- thĩ, dô arẽkhẽ nuõma thĩ mõ vã bã- tẽnuõ thĩ ki kaũhtecyã thĩ mẽthẽplõ hẽnuõma thĩ kaũhte rò thĩ ki dyẽkyã cõ ná vã cõ kõle. ¹⁶ Manárõ khõnyãyẽ dô vã hẽso pẽ thĩ tẽmãtẽcõ akhu-akhyẽrõma vã cuõ htwõhtya tyácõhõ thĩ lẽthẽhtethẽhã vã ẽ?

¹⁷ Kayã dô a thẽzũ krwõmẽkuõ Judaphũ a tẽthyótẽthya tahenuõ ẽthĩ thẽzũ nõkrwõkuõ nyacõ thĩ tadũrò tẽyẽnuõma aryãto. Thyáphũ thĩ ki thẽplõ cuõnuõtõ kuõ dô ẽthĩ aklẽnuõ rò, ẽthĩ thẽzũ mẽ sipruõsipryãkyã vã ná thĩ prẽ. ¹⁸ Thĩ ki thẽplõshyõ thẽzũ mẽ málakõ tẽryã hẽnuõma aryã hõ. Yácũ mẽ lahyã pwõ- tõphũõ nĩ-. Yácũ mẽ prẽtũ bí vã otõkuõ ná thĩ akhẽnuõ tãmẽ nĩ-. ¹⁹ Vãphũ dô vã mõnĩ thĩ- vã thẽ-

plõshyõ nyacõ dô thĩ ki duhtyaprẽhtya kuõ dôthudõthẽ tõtõkyẽ thyákuõdũ ná Krĩstu nuõ cõ. Vã tẽthẽplõshyõ yẽnuõ, a dyẽkũdyẽkyã nyacõ vã thẽplõ cõ. Vã thẽplõ a tẽkũtẽkyã yẽnuõ, a thyácõhõ ná muõ dô a kĩrẽ phũo rò ahõsẽ yẽnuõ cõ. ²⁰ Khõnyãrò vã thẽzũ otõkuõ ná thĩ rò vã thẽzũ hẽbẽcẽhẽbẽnã hyãtõklõ vãngõ mẽtẽhẽrò vã tanẽplõ dyẽ pã thĩ to hõ.

Hagar Ná Sara Ari-akya

²¹ Thĩ dô a thẽzũ nõhtwõhtya tẽthyótẽthya yẽnuõ ná thĩbyacẽ tahe thĩ- tẽthyótẽthya hé phútẽnuõma thĩ nĩhuõnõ kuõũ to ẽ? Hẽso pẽmyã vã. ²² Lisãsẽkũ hé, Abraham phũprẽkhũ o thẽgnẽ. Tõprẽ ma cũprẽmõ phũo nĩdyẽ lũ, dô aruõtõprẽ ma cũprẽmõ mato tõprẽ phũo nĩdyẽ lũ. ²³ Cũprẽmõ yẽtõprẽnuõ aphũo phũ prẽlukayã alẽklõ o nĩdyẽ nuõ. Manárõ cũ prẽmõ mato yẽtõprẽnuõ, Cómarya yõ ólyã one htuõhõ Abraham akhu-akhyẽ, aphũo phũ Cómarya ólyã one htuõhõ lũ nuõprẽ.

²⁴ Prẽmõ yẽthẽnyẽnuõ a dyẽluõ kho pẽhõ ù lẽthẽgnẽplõhyã agnẽ prẽ, mẽtẽhẽrò prẽmõ yẽ thẽnyẽ nuõ a dyẽluõhtya Cómarya a tẽõlyã nyẽcõ. Tẽõlyã mãdũ tẽthyótẽthya yẽnuõma Cómarya dyẽtã ná Mosẽ dô Sínai sokhu. Yẽnuõma a dyẽluõ kho prẽ cũprẽmõ Hagar prẽ. Tẽemaklõ yẽnuõ, aphũo nĩdyẽ kayã dô a htwõ tẽthyótẽthya acũ nuõtahe hõ. ²⁵ Phũnuõhõ, Hagar yẽnuõ a thyáhõ ná Sínai so dô Arabia kẽ bí- Cómarya dyẽtã ù tẽthyótẽthya so nuõtõmẽ hõ. Hagar ná aphũ tahenuõ a htwõ cũ thyáhõná Jerusalemphũ dô a htwõ tẽthyótẽthya acũ nuõtahe hõ. ²⁶ Manárõ cũprẽmõ mato Sara yẽnuõma a thyáhõ ná vĩ Jerusalem dô mókhu akhu-akhyẽ, aphũ tahenuõ a htwõ cũ to. Ẽ ma pẽmuõ hõ. ²⁷ Mẽtẽhẽrò lisãsẽ hẽdũ phũyẽ, “Prẽmõ sõphũ- dô a khyábẽ nõ kuõũ phũohõsẽ tõphũ- to tõprẽ, thẽkrũ rò ẽhtõ thẽluõphõphũ mõ-. Mẽtẽhẽrò prẽmõ sõphũ dô avẽ dyakyã ẽ yẽtõprẽ ki phũ orõ lõklõ cõ ná prẽmõ dô avẽ onõ nuõtahe cõ pã.”

²⁸ Puõvyã thĩ-, khõnyãyẽ thĩ thyánã Isaac nuõ hõ. Ẽ yẽnuõ a opacẽlyã ná Cómarya a tẽõlyã. Cómarya a tẽõlyã akhu-akhyẽ, a dya hõ thĩ phũ Abraham aphũmõphũkhũ tahenuõ hõ. ²⁹ Bĩnuõkhẽ phũprẽkhũ dô a opacẽlyã phũ prẽlukayã alẽklõ o nĩdyẽ yẽtõprẽnuõ, a mẽcyẽmẽcũ phũprẽkhũ dô a opacẽlyã ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ a tẽpropryã shyosõ yẽnuõ tõprẽ. Khõnyãrò, a htwõhtya kuõ dũhõ anẽ phũnuõ hõ. ³⁰ Manárõ lisãsẽkũ hé, “Vẽhtekyã cũprẽmõ ná a phũkhũ nuõ, mẽtẽhẽrò cũprẽmõ aphũkhũ ki nĩbẽ tõkuõ phũucẽyẽ ná cũprẽmõ mato yẽ aphũkhũ nuõma anĩ to.” ³¹ Mephũnuõrò puõvyã thĩ-, pẽ ma cũprẽmõ

† 4:22 Hekhuhtwõlũ 16:15, Hekhuhtwõlũ 21:2 †† 4:27 Isaia 54:1 ‡ 4:30 Hekhuhtwõlũ 21:10

nuô tôprê aphú mato. Pê ma cûprêmò mato nuô tôprê aphú tahe hó.

Têpală Dõ Jesů Krıstu Akũ

5 Thyáphú pè ki nı̀bè kuõ tẽpală yẽ agnẽnuô, Jesů Krıstu mẽlwóhtekã hó pè dõ pè htwõ tẽthyótẽthya acũ yẽ alẽ hó. Phúnũrò oklòsòma lahyã rò tarı kãkhyẽ htwõ pã tả lahyã cũ yẽnuô tãmé ní~.

² Nı̀dã kuõrẽ vã mähó Paulu yẽ ki hé pè thı yẽ, thı ki krwõmẽ kuõ tẽdũtalıphá hẽnuõma, Krıstu khyáthyẽ dõ thıgnẽ nuô, a htwõbwihtwõtaryẽ pã dõ thıgnẽ tãcõ~ to hó. ³ Vã dyerò khyẽthyá thı ná kayã tôprẽprẽ dõ a ki cũ tẽdũtalıphá yẽhẽnuô a tãbè lũkrwõmẽ lã tẽthyótẽthya pwõ~ tãmã. ⁴ Dõ thıklẽ tahehẽnuô, a tanẽthũ lahyã ná èthı ki lũkrwõ mẽ tẽthyótẽthya hẽnuõma Cómãrya ki dyacódyatẽ lũ pã, phúnũ. Thı ki tanẽ lahyã phúnũ hẽrò thı bõthyóbólã pã thıne ná Krıstu to hó. Thı htópẽ taphãkyãhó thıne ná Cómãrya abwıataryẽ yẽnuõhó. ⁵ Manárò dõ Thẽ Sãsẽ Byacẽ akhu-akhyẽrò, pè zũenı̀dyẽ pẽnẽ ná Cómãrya ki dyacódyatẽ pè, mẽtẽhẽrò pè zũenı̀ Jesů Krıstu. Pè opómyásũ málakõ có tẽyẽnuô hó. ⁶ Mẽtẽhẽrò bí thı htwõhtyahó tẽtãcõ~ tuõ ná Jesů Krıstu akhẽnuô, tẽdũtalıphá bẽbè, tẽdũtalıphá to bẽbè, a htwõbwihtwõtaryẽ tãcõ~ to. Tẽ dõ a htwõbwihtwõtaryẽ lõũkhõ nuõma, tẽzũtẽnỹã dõ a dyẽluõ tẽmõ Cómãrya ná ũruõ yẽnuô prẽ.

⁷ Thı klyã ryáryádèdè htuõhó tadũrò maũpẽ tôprẽ nõokuõ thı dõ thı ki nı̀dã tả tẽmãtẽcõ tãmé yẽnuô pẽ? ⁸ Cómãrya dõ a é thı yẽtõprẽ nuõma, a nõokuõ ná thı to. ⁹ “Huõmũ takıphú prẽnuô a mẽ taphohtya écyã khómũ tãbũlõ có.” ¹⁰ Manárò dõ pè htwõhtyahó tẽtãcõ~ tuõ ná Byacẽ hó akhu-akhyẽ, vã zũe ná thı tẽmyáhtye yẽnuõma a lũcuõkhó ná vã to. Ûpẽ bẽbè dõ a mẽdıdyã thı tôprẽprẽnuô, Cómãrya ki cıryã dũ lũ pã. ¹¹ Puõvyã thı~, vã ki hẽsodõnyã pè thı ná Judaphú alẽk-lõ dũtalıphá nuõma tẽ dõ a lodu mato. Dõ Jesů akhu-akhyẽ, Judaphú tahe mẽcyẽmẽcũ tadũpã vã prẽ. Vã ki hẽsodõnyã pè thı ná thı bẽ dũtalıphá kihẽnuõma, Judaphú tahe klyã thẽplòmõ nyã prẽ. Manárò vã dõnyã phúnũto. Vã dõnyã prẽ ná Krıstu krusu dõ Judaphú tahe thẽplò mõ nı̀dyẽ toyẽ ari-akyã prẽ. ¹² Kayã dõ a mẽcyẽ mẽsúsã thı thẽplò ná tẽdũtalıphá ari-akyã tahenuô, vã thẽzũ nõswıkyãñı̀ lõpõ có a dye nuô có.

¹³ Vã puõvyã thı~, thyáphú thı ki nı̀bè tẽpală agnẽnuõrò, Cómãrya éhó thı hó. Manárò dõ thı nı̀bè tẽpalăyẽ akhu-akhyẽrò, nõpõ tả thıne ná thı thwihtyẽpházye a tẽthẽzũthẽlõ nuõtahe tãmé ní~. Mátõkhõnuô, thı tã mõ nı̀dyẽklõ lũ tôprẽ ná tôprẽ, thı tã mẽcwõmẽkõ nı̀dyẽ klõ lũ tôprẽ ná tôprẽ.

¹⁴ Mẽtẽhẽrò lã~ tẽthyótẽthya tahenuô ki dya-oplótõ lã lũ tãmũprẽ hẽnuõma, a ki hé, “Mõñı̀ kayã dõ a o phũ tavıtavã ná nẽ nuõtahe thyánã nẽ mõlyã nı̀dyẽ nẽnẽ

nuô ní,” a ki hé nyã phúyẽ prẽ. ¹⁵ Manárò thı ki cyẽ thıne phũ tẽmıtẽmyã rò thı ki enı̀dyẽ khyẽlũ tôprẽ ná tôprẽ hẽnuõma rònı̀ lahyã thıne ní~, mẽtẽhẽrò pãma thı mẽpyẽmẽkyã nı̀dyẽ lõkhyẽ thıne tôprẽ ná tôprẽ he.

Ohtwõprẽ Ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ

¹⁶ Phúnũrò vã hé thı, ohtwõprẽ lahyã phũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ zũklyázũklõ nı̀ thı nuô ní~. Thı ki mẽphúnũ tũrò thı lũkrwõ mẽ pã thı thwihtyẽpházye a tẽthẽzũthẽlõ to hó. ¹⁷ Mẽtẽhẽrò thwihtyẽpházye a tẽthẽzũthẽlõ yẽnuõma, a lũcuõ khókyã ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ a tẽthẽzũthẽlõ. Rò Thẽ Sãsẽ Byacẽ a tẽthẽzũthẽlõ yẽnuô a lũcuõ khókyã khyẽthyádũ ná nẽklõpházye a tẽthẽzũthẽlõ. Tẽyẽ nyẽcõnuô a rẽ lũ to akhu-akhyẽ, phũ thı thẽzũ mẽ nuô thı mẽcyã pã to hó. ¹⁸ Thẽ Sãsẽ Byacẽ ki thũ thı hẽrò, thı o pã dõ tẽthyótẽthya alẽ to hó.

¹⁹ Thwihtyẽpházye atẽmẽ nuõtahema a oluõlĩphó có phũtẽ hẽnuõrò a cuõthũ prẽmõprẽkhũ, a ohtwõprẽ thẽzõthẽryã, athẽplò patápatõ, ²⁰ a cóbẽ lahyã prẽzõprẽkı, a mẽ lahyã khınekhıñõ tẽmẽ tahe, a thẽhtethẽhã nı̀dyẽ lũ, a krékryã khyẽlũ, thẽkhwẽ khyẽlũ, thẽplõdukrũ lũ, thẽzũ mwı luõhtyẽluõkẽ, thẽplò nuõkũ lũ to, thẽhtekyã Krıstuphũ aplõamũ dõ aruõ tahe. ²¹ Pũmẽ-e ùkhu, tẽemũõpryã, mẽpwẽ dõ a lakhũ lalõ ná tẽmẽ aruõ dõ athyanã yẽnuõtahe. Phũ vã dyerõdyeryẽ htuõhó thı dõ arẽkhẽ nuô hó, vã dyerõ pókhyẽthyá thı khõnyãyẽ. Kayã dõ a ohtwõprẽ phúyẽ tahenuô, a nı̀bè kuõ Cómãrya htyẽlẽkẽkũ a tẽsõrisõbũ to.

²² Manárò Thẽ Sãsẽ Byacẽ nuõma a dyẽohtya tẽmõ, tẽthẽkrũthẽlõ, tẽpẽtẽdwõ, tẽkhyáthẽdõ, tẽthẽzõklabè, tẽtwõtẽryã, tẽcũlãphyéngõ, ²³ tẽthẽdõthẽngã ná tẽkhõpẽdyẽ thẽplò thı tahenuô hó. Thı ki mẽphúyẽ hẽnuõma, athũ hó tẽthyótẽthya hẽnó phúnũ tãmã~ to. ²⁴ Kayã dõ a htwõ Jesů Krıstu atẽ tahe nuõma a thwihtyẽpházye a tẽthẽzũthẽlõ põtãrı pã lũ to hó. A mũthyẽhtyakyã hó a thwihtyẽpházye a tẽthẽzũthẽlõ lã~ plı dõ krusu alõ hó. ²⁵ Pè ohtwõprẽ hó ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ akhu-akhyẽ pè bẽ krwõmẽ phũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ zũklyázũklõ pè nuô. ²⁶ Pè bẽ phýedunı̀ pẽnẽ to. Mẽthẽplõdu nı̀dyẽ tả lũ tôprẽ ná tôprẽ tãmé. Thẽkhwẽ nı̀dyẽ khyẽlũ tôprẽ ná tôprẽ tãmé ní~.

Vızã Rõlũ Tôprẽ Ná Tôprẽ A Tẽvıtẽzã

6 Puõvyã thı~, thı ki myáhtye kayã tôprẽprẽ dõ a mẽthũ tẽ tãcõcõ hẽnuô, thı dõ a ohtwõprẽ phũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ zũklyázũklõ nı̀ thı yẽ tahenuô, thı lo cuõ ithyóithya kãkhyẽ è. Thı bẽ ilõ thẽdõthẽngã htuõrò thyáphú thı ki krwõcuõkuõ tả dõ tẽilo-ilyã akũ tãmé nuô, rònı̀ lahyã thıne ní~. ² Vızã rõlũ tôprẽ ná tôprẽ a tẽvıtẽzã tahe ní~. Thı ki mẽphúnũ hẽnuõma thı mẽ hó phũ Jesů Krıstu ithyóithyakyã nuõhó. ³ Kayã

† 5:14 Li Cõbucõbẽ 19:18

tôprêprê dõ a hé nídyé ané, vã ma kayã dõ ù loduníklõ
tôprê a hé tadúró a ki mậ phúnũ mậto hénuõma a
lahõ lỵa nídyédũ ané prê. ⁴ Kayã pwõ~ tôprê tở
sudyãlỵa nídyédũ ané. Rò a tởbè dícèní ané ná kayã dõ
aruõ tahe to. Tềmẹ dõ a mệtuõhõ tahenuõ a ki ryá
héro dõ a tềmeyẽ akhu-akhyẽ, a ki thêkrũ ma aní prê.
⁵ Mệtêhéro kayã pwõ~ tôprê bèvíbèzá nídyédũ a tề-
phyétềmẹ tahe.

⁶ Kayã dõ a ithyóithya thĩ ná Cómarya alãangõ tahe
nuõma thĩ tởkò dyé pẹ èthĩ tềtwõtềryã pwõtôcô.

⁷ Lahõlỵa nídyé tã thĩnẽ tãmẽ ní~. Tane tã ná nẹ ki
mệtadwõ meũmệbí bécýã dõ Cómarya a mệthènyẽ
tãmẽ ní~. Nẹ iluõtã phútenuõ, nẹ ki kébèno nídyé
khyẽthyádũ pã. ⁸ Mệtêhéro kayã dõ a iluõtã thwi-
htyẽphãzye a tềthếũthếlõ tahenuõ, a ki kẹ kạkhyẽ
bèno nídyé khyẽthyádũ tềpyétềkyã nuõtahe pã.
Manáro kayã dõ a iluõtã tềkrwõmẹkuõ phũ Thế Sãssẽ
Byacè a tềzũklyázũklõ lữ tahenuõ, a ki kébèno
dyékhyẽthyádũ thềhtwõprê tacúprê pã. ⁹ Mệtềryãnuõ
thềplòpyé lahyã tãmẽ ní~. Pẹ ki thềplòpyéto héro,
shyẽ~ shuõkhẽ bè pãnuõ, pẹ ki kébèno khyẽthyádũ
tềthềtềphõ pã. ¹⁰ Phúnũ akhu-akhyẽ bíkhẽtẽ~ bèbè,
bí pẹ níbè tềshuõtềkhẽ ryá akhẽnuõ, pẹ bè meryã pẹ ù
pwõ~ tôprê. Manáro thĩ mệtềryãnuõ myádurẽlõ
khópédũ prềzũtềphũ nuõtahe ní~.

Tềdyérò Ná Tềhèmọheryã Dõkhyẽ Tadũ

¹¹ Khõnyãýẽ, myã lahyã mỗ! Liplòdu yẽtahe nuõma
vã rã nídũ ná vãnẽ prê.

¹² Kayã dõ a nõshyo thĩ ná bè dũtalíphã nuõtahema a
thếzũ nõhtuthèní ù ná ané prê. Mệtêhéro kayã nuõtã-
hema a ki hếsodõnyã túprê Krĩstu atềthyẽ dõ krusulõ
prê kihéro a thếisẽ ù mệcyẽmệcũ lũnuõ. ¹³ Èthĩ dõ a
dũtalí cõphã nuõtahe cõ rò a cũe kuõũ tềthyótềthya
to. Manáro thyáphũ èthĩ ki behtyalõ lahyã athèplõ ná
thĩ krwõ dũtalí pẹ kuõ lữ phá yẽ akhyẽ nuõrò, èthĩ
thếzũ nõdũtalí kuõ thĩphã prê. ¹⁴ Vã ki hếbèhtyalõ kuõ
phũ èthĩnuõ kihéro, vã ki hếbèhtyalõ prê dõ vã dõnyã
pẹ Byacè Jesũ Krĩstu a krusu ari-akyã yẽnuõ prê. Jesũ
thyẽ dõ krusulõ hõ akhu-akhyẽ, tềpwõ~ tôcô dõ a ícũ
ná hekhu yẽtahenuõ, a thyẽkyã pẹlõhõ dõ vãgnẽhõ,
phúnũhõ, vã rò vã thyẽkyã pẹlõhõ tềdõ a ícũ ná
hekhu yẽnuõtahe hõhõ. ¹⁵ Kayã dũtalíphã tahe bèbè,
a dũtalí kuõũ to tahe bèbè a lodu ná tôcô~ to. Tềdõ a
lodulõũ nuõma htwõhtya Cómarya akayã yẽnuõ prê.
¹⁶ Cómarya a tềpềtềdwõ ná a tềthếzõklabè ki o kuõdũ
ná kayã dõ a cũe tềithyóithya yẽnuõ tahe alõ ná Cỏ-
marya akayã mặlakõ nídũ nuõtahe alõ ní~.

¹⁷ Tãplehyã khõnyã yẽnuõ, nõ mệsúsãmahyã pã tã vã
thềplõ ná ù tôprê~ tãmẽ ní~, mệtêhéro tềacwẽ dõ a o
dõ vãnẽlõ yẽtahe nuõma, a dyéluõ ná vã ma Jesũ Krĩs-
tu acũ tôprê mặlakõ hõ.

¹⁸ Puõvyã thĩ~, Byacè Jesũ Krĩstu ki sunuõdũ ab-
wíataryẽ dõ thĩ lữ~ plĩ a thềplõkũ ní~. Amèn.

† *Angólasá ma a thếzũ hế phũyẽ: Jesũ thyẽ dõ krusulõ hõ akhu-
akhyẽ, tề dõ hekhu phũ thếzũthếlõ tahenuõ, vã dyadu pã tôcô~ to
hõ. Rò hekhu phũ dõ aruõ tahenuõ, a taneđu pã vã tôprê~ to hõ.*

Epheso

Tèhébè Ré Dó Nyě

Paulu rã cuô pẹ Ephesophú tahe ali yětôba aküyěnuô, aréłó rò a dyéluô pẹ èthĩ, “Shyé~ shuókhě tătôtăbè hó pãnuô, Cómarya ki męłómębã a tětarityã one yétahe pã. Lõ~ tẹdđ a o dđ mókhu nuôtahe bẹbẹ, lõ~ a o dđ hekhu yétahe nuôbẹbẹ, a ki męplómęcű tđlđ lủ dđ a khuklódulđ Krístu yětôprẹ alẹ pã.” (1:10). Htuđto a kwíthézò kuđ pọ Cómarya akayã tahe ná a ki oplóocű tđlủ dđ Cómarya a tětaze-one dđ adu-azã yě alẹ pã rò èthĩ ki o dđtủ lahyã ná thẹplò tòmě~ cű dđ Krístu akủ pã.

Li Epheso aréłó tókwonuô, prẹrãli yětôprẹ hėsoluô éhtya pẹ pọ tẹplótęcű ari-akyã. A hé pẹ ná Cómarya nwóhtyanı akayã tahe phútě, htuđrò dđ aphúkhũ Jesũ Krístu akhu-akhyěrò Cómarya plwökyã hó èthĩ tẹthú phútě, rò a plwöhte palã cuökyã hó èthĩ phútě, htuđrò Thẹ Sãsě Byacè thẹplòsukűcwọ kuđ Cómarya a tẹólyã dđ adu-azã yěnuô, phútěnuô, prẹrãli hẹluđhtya phúnuô. Nyẹkwo tókwo kuđke rò thyáphú prẹhđli tahe ki krwó ohtwöprẹ rọlủ tẹtôcô~ tuđ dđ Krístu akủ tởprẹ ná tởprẹ agnėnuòrò, a kwíthézònı prẹhđli tahe.

Cómarya akayã tahenuô, a htwöhtya hó tẹtôcô~ tuđ hó ná Krístu phútěnuô a dyáluô pẹ ná ngókhákho tahe. A hé ná prẹzűetẹ plómüphú tahenuô athyaná kayã tởprẹ anéklđ, Krístu rò athyaná kayã nuôtôprẹ akhuklđ, mặtorò prẹzűetẹplómü rò athyaná hi tòmě, Krístu rò athyaná lđ dđ a lodulđ ử tòmě dđ ử isólyã lủ dđ hihtủnã, mặtorò prẹzűetẹplómü rò athyaná mế, Krístu rò athyaná vẹ a hẹklwo ngọ phúnuô. Paulu đonỹã pẹ ử ná Cómarya abwídu-ataryěhtủ dđ Krístu akủ yěnuôtahe ari-akyã. Lõ~ Krístu a tẹmọ ná Krístu a tẹkhyáthyě anẹ dđ krusulo ná a tẹplwökyã tẹmẹthủ ná Krístu abwídu-ataryěhtủ ná a tẹmwöplĩbủphuố yétahe lõ~ plĩ nuô, Paulu hėsoluô pẹ lõ èthĩ ná tẹritẹkyã yétahe.

Tèhébè tótó ná tótó

Tèhébè rẹ dđ nyě 1:1-2

Krístu ná prẹzűetẹ plómüphú 1:3-3:21

Tẹohtwöprẹ dđ Krístukủ 4:1-6:20

Tèhébè tadủ dđ khyě 6:21-24

1 Vã ma Paulu. Cómarya thẹplòo dđ vã ki htwö Jesũ Krístu a Prẹđonỹãphú tởprẹ.

Vã rãcuôpẹ liyětôba dđ Cómarya akayã dđ a o lahyã dđ vỹ Epheso akủ nuôtahe a o. Thĩ ma kayã tahe dđ a htwöhtya hó tởcô~ tuđ ná Krístu hó rò, thĩ vỹkyã thĩ tẹzűe Jesũ Krístu to.

² Pẹ Phě Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyédủ thĩ tẹbwítẹtaryě ná tẹkacủkabé ní~.

A Tẹsđri Dđthudđthẹ Tókỹ Dđ Krístu Akủ

³ Pẹ ki htuthéhtya rọlủ pẹ Byacè Jesũ Krístu a Phě Cómarya yětôprẹ pỏ~. A dyétăhó pẹ tẹsđri pwö~ tởcô dđ a o dđ mókhu hyãy rò a ki męcwọ pẹ dđthudđthẹ tókỹ atẹlo nuôtahe pã. Bí pẹ yétahe ná Krístu htwöhtya hó lủ tởcô~ tuđ akhėnuô, a dyétă lỏhó pẹ nuôtahe hó. ⁴ Mẹtẹhěrò, dđ Cómarya a mệthėnyě pãnuô, thyáphú pẹ ki sãsě rò ử ki diyacyã pã tã pẹ tẹthú tởcô~ tãmẹ agnėnuô, a nwóhtyapã pẹ dđ Krístu

akủ, dđ a byályã tyahí hekhu khěto pã có. ⁵ Cómarya yỏ mọnı pẹ akhu-akhyě, dđ~ a byályã tyahí hekhu akhěto pã có a belyã htuđhó athẹplò ná a kiíkibuô hó pẹ phú a phúalye ná anėnuô pã, dđ a ki mẹ phúyě agnėnuô, a ki nỏmẹ dđtủ ná Jesũ Krístu pã. A mẹ phúyěnuôma mặđủprẹ cú~ athẹplò thẹzű mẹnıdyédủ ná a tětaze-one nıdyédủ prẹ. ⁶ A dyétăkră pẹ pẹ shyězű mặhó a phúprẹkhủ dđ a mọ nıdyé yětôprẹ akhu-akhyě, pẹ htuthéhtya rọlủ Cómarya abwídu-ataryěhtủ yěnuô pỏ~. ⁷ Dđ Krístu khyáthyě anẹ rò athwi htwilyã akhu-akhyě, Cómarya ihtakã hó pẹ, rò a plwökyã lỏhó pẹ tẹthú hó. Cómarya abwıataryě yěnuô adu-azã ny-acó dđ pẹgně có. ⁸ Cómarya klđlyãlyãlyã tặpòtặpẹ pẹ có pẹ abwídu-ataryěhtủ rò, a dyé pẹ lõ~ a tẹthíphẹ cyądè tahe ná a tẹthėkhuthėgně pwö~ tởcô có. ⁹ Rò a dyéluô hó pẹ ná a tẹtarihuô tarithwé yěnuôhó. A dyalyã htuđhó athẹplò dđ a ki męłómębãhtya a tẹtarihuô tarithwé yěnuô ná Krístu hó. Yěma mặhó dđ a

thézú dyéluõ pè pè ná a tètarihuô tarithwé yënuôhó.
¹⁰ Shyé~ shuõkhè tătõtãbè hó pãnuô, Cómarya ki mełómëbãhtya a tètarityã one yëtahe pã. Lõ~ tètõ a o dõ mókhu nuôtahe bèbè, lõ~ a o dõ hekhu yëtahe nuôbèbè, a ki meplómecũ tõtõ lõ dõ a khuklõdulõũ Krístu yëtõprè alè pã.

¹¹ Dõ Krístu khukhyërò, Cómarya nwóhtyahó pè ná pè ki htwóhtya akayã hó. † A dyalyã htuõhó athéplò akhu-akhyè, a me hó phúnuô hó. A mehtwóhtya lõhó tètewõ~ tôcô phú a thézú menuô hó. ¹² Thyáphú pè ki dyakuõ pè tèmýásũ dõ Krístu akũnuô rò, a me pèhó pè phúnuôhó. Pè Judaphú tahe ma kayã dõ a myásũ rëlõũ Krístu tahehó. Dõ pè myásũ phúnuô akhu-akhyè, ù ki htuthé kuõ Cómarya a tètutètũ tadũ yëtahe pã. ¹³ Thĩ rò, bí thĩ nĩhuõ kuõ tèmátècõ, tètèkrũmila dõ a mełwóhtekã thĩ ari-akya akhënuô, thĩ zũ rò thĩ htwóhtya tètõcõ~ tuõ ná Krístu hó. Dõ thĩ zũ Krístu akhu-akhyè, a dyélya thĩ Thé Sãsè Byacè dõ a ólya one htuõhó yënuô hó. Thé Sãsè Byacè yënuô a thyáphó ná tèmátèdyã tôcô dõ a dyéluõ ná thĩ htwóhó Cómarya akayã hó. ¹⁴ Thé Sãsè Byacè yënuô athýaná tètõlya ak-lõama tôcô dõ a dyéluõ ná lõ~ Cómarya ólya dõ a ki dyé pè pã tahenuô, pè ki nĩbè pã. Shyé~ Cómarya a tèt-htakã pè a tètphyètème yè aplúahuõ lõhó pã akhënuô, a ki dyé pè ucètazè nuôtahe pã. Phúnuôrò ù ki htuthéhtya kuõ Cómarya a tètutètũ tadũ yëtahe pã.

Paulu Kwícóbè Pé Krístuphú Dõ Vĩ Epheso Akũ Nuôtahe Agnè

¹⁵ Cómarya sõiñhó pè phúnuô akhu-akhyè, cáhtya bí vã nĩhuõ ná thĩ zũ Byacè Jesũ Krístu rò thĩ monĩ Cómarya akayã akhënuô, ¹⁶ vã hébwíhétaryè Cómarya dõ thĩgnënuô a latũpépã có tôphuõ~ to. Vã kwícóbè bíkhëtè~ bèbènuô, vã thénèhtyabè tuõ thĩ. ¹⁷ Vã kwícóbè tadũpã dõ pè Byacè Jesũ Krístu a Cómarya, mähó pèphè dõ ataryèdu ataryèhtũ aprõapryã yëtõprè a o. Rò thyáphú thĩ ki thègnèhyã tãtè ryáklõpõ Cómarya agnënuô, vã kwícóbè ná Cómarya a Thé Sãsè ki dyé thĩ tètítètèphè, rò a ki dyéluõ pè thĩ ná Cómarya pã. ¹⁸ Thyáphú thĩ ki thègnèplõryã kuõũ tèmè tètõtètèpryã dõ a ólya pèhtũ hò akayã dõ a è nĩdyé lõ nuôtahe agnënuô, vã kwícóbè dõ a ki dyéthègnèplõ pè thĩ prè. Cómarya dyé kryã~ hó akayã yëtahe ucètazè dõ angüdupriđu, atwõaryã tahe kryã~ ítèhõnuô, vã thézú nõthègnè tãtè kuõ thĩ. ¹⁹ Htuõto a tètõtètèpryã dõ a ki meçwõ pè kayã dõ a zũ lõ yëtahenuô, aducó bá~ tẽnuô, vã thézú nõthègnè kuõ thĩ rò vã kwícóbè pè dõ thĩgnè prè. Tètõtètèpryã yënuõma a taryëshyosõ thyácónã, ²⁰ tètõtètèpryã dõ Cómarya mehtwõprè kãkhyè khyèthyã Krístu dõ tètèhyè nuôtõcõ ná tètõtètèpryã dõ a nõnyã lõ dõ mókhu dõ atakhu cóhtwõ nuôtõkyè yënuôhó. ²¹ Lõ~ prèpõtè dõ mókhu

† Pè htwóhtyahó Cómarya a ucètazè.

tahe, lõ~ mókhu a taryëshyosõ tahe, lõ~ mókhu a tètõtètèpryã tahe ná mólè abyacè yëtahe lõ~ plĩ akhunuô, Krístu htwõduklo lõ~ plĩ dõ èthĩkhu hó. A mwidumwĩhtũ yënuô a htyalõ lõklõ cóhó ná mwĩ dõ ù ki põtèya è yëtõhtũ nuôbèbè, dõkhyètõhtũ pã nuôbèbè có hó. ²² Cómarya nõ lõhó tètewõ~ tôcô dõ Krístu a tètõalè hó. Cómarya nwóhtya hó lõ dõ a ki htwõlõ tètewõ~ tôcô akhuklõ dõ prèzũtètèplómũ agnè hó. ²³ Prèzũtètèplómũ ma Krístu anèklõ. Prèzũtètèplómũ yënuõma alõabãhtya cyã prè ná Krístu a tèt-htwõprè prè. Prè dõ a mełóbãcyã tètewõ~ tôcô ná khãlè pwõ~ tõpho nuõma túprè Krístu prè.

Cómarya Mełwóhtekã Pè Ná Abwíataryè

2 Dõ arèkhè nuõma, thĩ yõ nĩdã cũe kuõũ Cómarya angõ to, thĩ me tètũ akhu-akhyè, dõthudõthè tõtèyënuô, thĩ thyánã kayã thyèhtuõhó nuôtahe hò. ² Bĩnuõakhè, thĩ krwõmëkuõ hekhu a tèmũmyãricyã tahe. Thĩ nĩdã cũe kuõ prè khĩnèricyã khuklõ dõ a põnĩ khĩnèkhĩnõ dõ mólè tahe angõ. Khĩnèricyã khuklõ yënuô, a põnĩpã kayã dõ a nĩdã kuõũ Cómarya angõ to nuôtahe. ³ Dõ~ arèkhè nuõma, pè ohtwõprè thyánã èthĩ nuôhó. Pè ohtwõprè phú pè thèplò lèklõ thézú me tètũ nuôtahe prè. Pè lũmëmõ pènè ná pènèklõ thwihtyè lèklõ thézú mũmyã nuôtahe ná tètane mũmyã tahe. Cómarya tõkò cirya kuõ có pè phú èthĩ nuô có. ⁴ Pè thyáphũnuô prè tadũrò, Cómarya dõ a lõbã ná tètèzõ yëtõprènuô a mõ nyacó pè có. ⁵ Bĩnuõkhè pè cũe kuõ có angõ to, pè thyácónã kayãthyè nuô có tadũrò a dyé tõkuõ hó pè tètõhtwõprè athè ná Krístu hó. Cómarya abwĩdu-ataryèhtũ akhu-akhyërò, pè nĩbèhó tètèplèkã hó. ⁶ Pè yõ htwóhó tètõcõ~ tuõ ná Krístu hó akhu-akhyè, Cómarya mehtwõprè kãkhyè tõkuõ hó pè ná Krístu hó. Pè ná Krístu htwóhtyahó lõ tètõcõ~ tuõ akhu-akhyè, a dyé põtari tõkuõ hó pè ná Krístu dõ mókhu ahtyèakèkũ hó. ⁷ Cómarya yënuô aryã nyacó dõ pè htwõ lõkayã yëtahe akhu. Krístu me pè htuõhó tè dõ pègnè akhu-akhyè, Cómarya dyéluõtã hó a tèmëmõmeryã pè yëtahe hó. Thyáphú Cómarya ki dyéluõ pè prèlukayã shyè~ nopã tõtũ tahe ná abwĩdu-ataryèhtũ yëtahe pãnuô rò, a me pè dõ pègnè phúyè prè. ⁸ Metèhèrò, dõ thĩ zũ Krístu ná Cómarya abwíataryèduhtũ nyacó dõ thĩkhyè akhu-akhyè, a mełwóhtekã hó thĩ hó. Dõ thĩ nèbyacè nĩdũ yõ yácũ-yãre khukhyè rò thĩ nĩbè tèt-wóhtekã mato. Yëma Cómarya dyètãkrã prè thĩ prè. ⁹ Dõ thĩ me tètèyã nuôtahe akhu-akhyërò Cómarya mełwóhtekã thĩ mato. Phúnuôrò, thĩ lèhtuthè phyèhtyalõ nĩdyè thĩnënuô, akhãlè o tõtõ~ to. ¹⁰ Khõnyãrò pè htwóhtya phúyè nuõma, Cómarya me pè pè prè. Dõ pè htwóhtya tõtõ~ tuõ hó ná Jesũ Krístu akhu-akhyè Cómarya dyé pè tètõhtwõprè athè hó. Thyáphú pè ki me tètèyã agnënuôrò, a dyé hó pè hó. Pè ki me tètèyã yè-

tahe agnënuô, a taritaryă one nyě~ pëlăhó dố pëgně hó.

Dố Krístu Akhu-akhyě Cómarya Mecű Tồkhyěthyá Hó Judaphú Tahe Ná Judaphú Mátó Tahe

¹¹ Phúnúôrò, théněhtyabèní lahyă thĩnế ná dố nuôkhế nuô, thĩ opacěl̄yă dố Judaphú mátó tahe aklế. Rò Judaphú dố a ế nĩdyế anế ná kayă dútalípháphú tahenuôma, a dủ lahyă prế nếklố pházye prế, rò prëlukayă dủ pế ềthĩ prế. Rò ềthĩ nuôtahe ma a ế lahyă thĩ, “Kayă dútalípháphú mátó tahe,” phúnúô. ¹¹² Tanề kạkhyế nĩdyế lahyă thĩnế dố nuôkhế nuôtahe, bĩnuôkhế ma thĩ thềgnế kuôhĩu Krístu to, rò thĩ otốkuố dố Israelphú nuôtahe aklế hító. Dố Cómarya ná akayă tahe eklòema lũngố rò a ólyă nĩdyế akayă tahe aklếnuôma, thĩ otốkuố hítóto. Thĩ ohtwòprề dố hekhuyế nuô, thĩ ohtwòprề sỏdố Cómarya, thĩ ohtwòprề sỏdố tẹmyásủ lahyă prế. ¹³ Dố arếkhế nuôma, thĩ otapházye ná Cómarya tadúro khỏnyáyế thĩ ná Jesű Krístu yỏ htwỏhó lủ tôcô~ tuố rò Krístu yỏ sĩplĩ htuốhó thĩ ná athwi akhu-akhyế Cómarya ếkạ phũhó thĩ dố akhăshyế hó.

¹⁴ Metềhêrò, Krístu anế Byacề nĩdủ yěnuôma prề dố a mepềmewdỏkạ tề dố pềplềkủ tôprề. Dố arếkhếnuô, Judaphú ná Judaphú mátó tahe nuôma a thềhtethếhă lủ thyáná dố dố a o tậttủ pề yěnuô hó. Khỏnyáyế a mề lamékỷă tềthềhtethếhă lủ yế, rò kayă yěnyệmũnuô a mềhtwỏhtya khyếthyá hó lủ tômũhó. ¹⁵ Judaphú tahe a tềthyótềthya aklếnuôma a tềthyótềthya aphúphyă tahe a o ềnyacố tadúro dố Krístu thyế akhu-akhyế a mề tadủ htuốkỷă plủlỏhó ềthĩ tề nuôtahe hó. A tềtaze-one ma mậhó, thyáphú kayă yěnyệmũ ki htwỏhtyadủ kayă athế tômũcủ dố Krístu akủ rò, a mề taple nĩdủ ná anế hó. Phúnúôrò a mềpềmewdỏ kạkhyế khyếthyá ềthĩ hó. ¹⁶ A khyáthyế athế dố krusulo akhu-akhyế, kayă yěnyệmũnuô a mềcủ kạkhyế khyếthyá lủ tômũcủ hó, rò a mềkrũmềklế kạkhyế khyếthyá ềthĩ ná Cómarya hó. Phúnúôrò ềthĩ tôprề ná tôprề thềhtethếhă pả lủ to hó. ¹⁷ Phúnúôrò Judaphú mátó dố a o tapháyề ná Cómarya tahe bẻbẻ, Judaphú dố a ophủ ná Cómarya tahe bẻbẻ, Krístu hyályă dỏnyăhếso pềhó ềthĩ ná tềpềtềdwỏ a tềthềkrũmila hó. ¹⁸ Dố Krístu mề pề htuốhó dố pềgnế rò Thề Sắsế Byacề tôprề~ tuố mềcwỏ pề dỉttủ pề akhu-akhyế, lỏ~ pề Judaphú tahe bẻbẻ, Judaphú mátó tahe bẻbẻ, pề hyănũonỉ hó dố Cómarya anyềhyă hó.

¹⁹ Ki mềphúnúôrò, thĩ Judaphú mátó yếtahenuô, thĩ htwỏpả htyềruôkềklỏphủ tahe mậpảto hó, mậtorò thĩ htwỏpả sĩprề tahe mậpảto hó. Khỏnyáyế thĩ htwỏtộ thyákuốhó Cómarya a htyềphủkềphủ thyáná akayă yěnuôtahe hó. Htuốto thĩ ma Cómarya a hiphủ-

† A cuốếtuố thĩ phúnúô metềhêrò ềthĩ dútalỉ lahyă aphá rò a tanề nĩdyế lahyă anế ná pề ma Cómarya akayă.

phyăphủ tahe hó. ²⁰ Thĩ ma athyáná hi dố ử byá a khă-duôkhăshyế ná lỏ yếtôtmề nuôhó. Prềdỏnyăphủ ná prềpạ tahe nuôma athyáná ử byá hihtủ a khă-duôkhăshyế yếtahenuô hó. Rò Byacề Jesű Krístu anếbyacề nĩdủ yěnuôma athyáná hiyề tôtmề kiklỏkima agnënuô ề ma a htwỏ prềtahtwỏ klỏma pề ử tề dố a lodulố ử tôprề hó. ²¹ Byacề ma prề dố a pủmacwima tồplỏnỉ lỏ hikrũhikrỏ yếtôtmề rò a mềduhtya ná duhtya nỉ hi yếtôtmề rò dốkhyếtadủnuô, a htwỏhtya tềlủhỏ-dusắsế dố Byacề lẻonỉdyế agnế tôtmề hó. ²² Dố thĩ ná Krístu htwỏhtya hỏ lủ tềtôcô~ tuố akhu-akhyế, Krístu dyaplỏtộ kuốhó thĩ ná Juda Krístuphủ tahe hó. Htuốrò dố Thề Sắsế Byacề a tềpọtềpryă akhu-akhyế, thĩ dố a htwỏkuố Judaphú mátó yếtahenuô, ử isỏhtya tộkuố hó thĩ ná Judaphú dố Cómarya ahikủ yěnuôhó.

Cómarya Nỏ Paulu Ná A Ki Dỏnyă Pề Judaphú Mátó Tahe

3 Phúnúôrò, dố vả mề Krístu a tềphyếtềmề rò vả dỏnyă pề Judaphú mátó tahe ná tềthềkrũmila yế akhu-akhyềrò, vả mậdủ hỏ Paulu yế, ử bẻ dốtắkỷă hó vả dố hỏkủ.

² Cómarya abwĩataryế akhu-akhyềrò, a dyélyă vả tềmề dố vả ki mềcwỏ pề thĩ yěnuôma, vả zủe ná thĩ nỉhuố htuốdủhó. ³ Cómarya dyéluố pề vả ná tềacỏazạ dố ử thềgnếhtwỏ to yěnuô, vả rảlủ thềgnếcuố pề htuốhó thĩ dố liyếtôba akủnuô takỏtakiphủ hó. ⁴ Shyề-thĩ hỏ vắlyế pả akhếnuô, thĩ ki thềgnếhyă ná vả thềgnếplỏbẻ tềcỏzạ rò tềcỏzạ yěnuôma mậhó Krístu ari-akỷă yěnuô hó. ⁵ Tềcỏzạ yěnuô, Cómarya dyéluố pềkuố kayă mú~ nukhế nuôtahe to. Manàrò khỏnyáyế dố Thề Sắsế Byacề akhu-akhyềrò a dyéluố pề hó a Prềdỏnyăphủ dố a sắsế yếtahế ná aprềpạ sắsế yếtahế hó. ⁶ Cómarya a tềcỏtềzạ dố ử thềgnếhtwỏ to yěnuôma mậhó Cómarya dyếtạ pềhó Judaphú tềsỏri hó. Rò tềsỏri yếtahenuô, thĩ Judaphú mátó tahe nỉbẻ rộthyákuốhó ná ềthĩ yěnuôhó. Judaphú mátó tahe ná Judaphú yếtahenuô, a htwỏhó lủ nế tôprềcủ hó. Lỏ~ Cómarya ólyạkỷă akayă tahenuô, thĩ Judaphú mátó tahe ki nỉbẻ rộkuốhó ná ềthĩ hó. Dố thĩ zủe tềthềkrũmila rò thĩ htwỏhtyahó tôcô~ tuố ná Jesű Krístu akhu-akhyế, thĩ nỉbẻkuố lỏhó tềsỏri nuôtahe hó.

⁷ Cómarya abwĩataryế a tềdyếkră yế ná a tềpọtềpryă akhu-akhyềrò a dyélyă hó vả tềmềyế dố vả ki bẻ dỏnyă pề ử ná tềthềkrũmila yěnuô hó. ⁸ Dố Cómarya kayă yếtahế aklếnuô, vả ma kayă dố atỏakỏ kuố có ử taki~ to tôprề. Phúnúô có tadúro Cómarya dyếtạ vả tềbwítề-taryế yế ná vả ki bẻ hếsolủ pề Judaphú mátó tahe ná Krístu a tềngủduprỉdu dố pủthềgnế bẻ có ari-akỷă to yếtahế. ⁹ Cómarya ki mềlỏbảhyă a tềtaritaryă one tề acỏazạ yếtôcô phútề pảnuô, a dyếtạhó vả tềmề dố vả bẻ cuố hếsolủ pề ử tềyěnuô hó. Na dố a talwỏ htuốtahe nuô, Cómarya dố a byályă tề lỏ~ plỉ yếtôprềnuô, a

dyéluõ pè ù tẹyè híto. ¹⁰ Khõnyàrò thyáphú prèpõtè dó mókhu ná mókhu a taryèshyosò tahe ki myáhtye thègnè Cómarya oná a tẹcyátèdè bá~ tẹ, rò a dyéluõ pè èthí ná a męhtwõ ícũ tõtõ Judaphú dó a htwõ Krístuphú tahe ná Judaphú mato rò a htwõ Krístuphú tahenuõ a męhtwõhó lủ tòmũtuõ phú a prẹzũetè-plómũ tòmũcũlủ nuõhó. ¹¹ Cómarya dyalya htuõhó athéplò dó a ki mę phúyè nuõma dó a byálya tyahí hekhuto akhè pã có. Khõnyáyè dó pè Byacè Jesũ Krístu męplúmęhtuõkyã pè lõhó pè akhu-akhyè, Cómarya męlómębã pèhó a tẹtari one yẽnuõhó. ¹² Dó pè zũe Krístu, htuõrò dó pè htwõhtyahó tètõcõ tộ ná lủ akhu-akhyè, khõnyáyè pè ki hyãnuõ dó Cómarya a o ná tẹzũe nĩdyéné ná tẹkhũtẹhã nuõma aní hó. ¹³ Męphúnuõrò, vã kwĩthézò thĩ, dó vã khyábè tẹ-cyètècũ dó thĩgnè yẽnuõ, thèplòpyè tá lahyã tãmé ní~. Vã khyábè phúyè nuõma thĩ lẹnĩbwĩ nĩtaryè agnèprè.

Paulu Kwícóbè Pè Khyèthyá Ephesophú Tahe Agnè

¹⁴ Dó tẹritẹkyã yè akhu-akhyèrò, vã dãngũ kwícóbè pè thĩ dó vãphè a mèthènyè có. ¹⁵ Lõ~ mókhu a hiphúphyãphú tahenuõ bèbè, lõ~ hekhu a hiphúphyãphú tahenuõ bèbè, Cómarya yẽnuõma èthí aphè málakõ tòprè. ¹⁶ Cómarya a tẹsòrisòbũ oplu-ophè có. Phúnuõ akhu-akhyè, vã kwĩhtya è dó a ki nõ Thé Sãsè Byacè ki dyètã dítũ pè thĩ atẹtaryèshyosò yè rò a ki męshy-omęsõhtya khyèthyá thĩ thèplò pã. ¹⁷ Htuõto dó thĩ tẹzũtẹnyã akhu-akhyèrò, thyáphú Krístu ki hyã oklòsõma dó thĩ thèplòkũ agnènuõrò, vã kwícóbè pè dó thĩgnè. Vã kwícóbè ná thĩ ki mọhyã ná mọhyã ní Cómarya, htuõrò thĩ ki mọhyã ná mọhyã nĩdyé lủ tòprè ná tòprè. Thĩ ki męphúnuõ hérò phú thòrwĩ sátãzãzã nuõ, thĩ tẹmọ ki cuõzãkuõ phúnuõ pã, htuõrò phú ù byálya klòmaryá hi tòmè akhãshyenuõ, thĩ tẹmọ ki klòmaryá thyákuõdũ phúnuõ pã. ¹⁸ Htuõrò Krístu mọ có thĩ bá~ tẽnuõ, vã kwícóbè dó thĩ ná Cómarya akayã sãsè tahe ki thègnèhyã tặtặ bẻlỗ pã. Atẹmọ pè yẽnuõ adu-azã nyacó, htuõto a tadũcyã pã có to. ¹⁹ ù thègnèhtwó Krístu atẹmọ tòprè~ to manárò thyáphú thĩ ki thègnè kuõũ nuõrò, vã kwícóbè dó thĩgnè. Bí thĩ thègnèhyãhó atẹmọ akhẽnuõ, thĩ ki nĩbè lõbã lõlỗ~ Cómarya alẹklỗ nuõtahe pã.

²⁰ Htuthèhtya lahyã Cómarya. Dó a tẹprõtèprya adu-azã yè mẹtè dó pẹkũ akhu-akhyè, a ki mębè lõklỗ pè có pè ná pè kwĩhtya è nuõtahe pã có. Matorò, a ki mębè lõklỗ pè có pè ná pè tane onepã prè nuõtahe pã có. ²¹ Dó Jesũ akhu-akhyèrò ùpwõ~ tòprè ki htuthèhtya lõdũ Cómarya ní~. Kayã tõtũ htuõ tõtũ dó a zũe Jesũ Krístu tahenuõ, a ki htuthèhtya dũ Cómarya acúcũ ahtũhtũ ní~. Amèn.

Tẹhtwõhtya Tôcõ~ Tuõ Hó Lủ Dó Krístu Akũ

⁴ Phúnuõ akhu-akhyè, vã kwĩthézònĩ thĩ thyáná ù dótã kayã dó htòkũ dó Byacè agnè tòprènuõ. Cómarya éhó thĩ dó thĩ ki htwõhtya prẹzũetèphú tahe akhu-akhyè vã kwĩthézò thĩ ná thĩ ki ohtwõprè dyaryákuõ thĩ thèplò phú prẹzũetèphú tahe tókò ohtwõprè nuõ. ² Dó thĩ mẹtè lõ~ plĩ aklẽnuõ, thĩ tởbè htwõ lahyã kayã dó a shyalya athéplò rò a thèdõthèngã tahe. Htuõrò khyáthèplòhtũ nĩdyé lahyã lủ tòprè ná tòprè dó tẹmọ nĩdyélủ akũ nuõ ní~. ³ Thé Sãsè Byacè męplómęcũ hó thĩ hó. Thyáphú thĩ ki oplòocũ tadũ tộlủ agnènuõ, yácũ ohtwõprè lahyã dó tẹpẹtèdwõ akũ ní~. ⁴ Pè yètahe ma pènẹklỗ ocũtộlủ tòprè~ tuõ prè, pè nĩbè cũrộlủ Thé Sãsè Byacè tòprè~ tuõ prè. Phúnuõhó, bí Cómarya é pè akhẽnuõ, a òlya ná a ki dyéno pè tẹryã yè dỏkhyè pã. Phúnuõrò pè lõ~ plĩ myásũ rộlỗ lủ tẹyè tôcõ~ tuõ prè. ⁵ Pè Byacè cũ lủ tòprè~ tuõ prè, pè tẹzũtẹnyã ma tôcõ~ tuõ prè lủ, htuõto pè plwõ rộlỗ htyè tôcõ~ tuõ prè. ⁶ Pè Cómarya cũ lủ tòprè~ tuõ prè. È ma pè lõ~ plĩ aphè thyálủ prè. A pố thyã lõplĩ pè, rò a mę dítũ tẹ dó pè lõ~ plĩ akũ. A okuõ dó pè lõ~ plĩ akũ.

⁷ Manárò Krístu dyètã khólủ pè tẹcyátèdè tòprè ná tòprè dó pè ki mękhólủ a tẹphyètẹmę tahe. Krístu ibẻtã pè pè tẹcyátèdè yẽnuõ, a thẻlỗ nĩdyé to. ⁸ Lisãsè rãone nuõma a hé phúyè hó. Rò a hé, “Bí a kã kahtyahó dó khãlẻhtyalỏ akhẽnuõ, a pủcuõnĩ prẻthẻhte è dó a lacũkyã lủkhãlẻ nuõtahe. Rò a dyẻhỏ akayã tahe shyẻzủ hó.” †

⁹ “A kã kahtya,” angólasá ma ítẻ? “A kã kahtya,” angólasá ma a thẻ hé ná Krístu hyãlya htuõhó dó hekhulẻ dó a zặlỗ ù yẽnuõ tòprè hó. ¹⁰ Kayã dó a hyãlya htuõhó dó hekhu yẻtòprẻnuõ, tòprẻ~ tuõ prẻ lủ ná a kã kahtya dó khãlẻhtyalỏ lõklỗ ná mókhu tahe nuõtòprẻ hó. Dó mókhu bèbè, dó mỏlẻ bèbè, dó hekhu khãlẻ bẻtẻ~ tỏpho bèbè, thyáphú a ki olỗ khãlẻ pwỏ~ tỏphonuõ rò, a kã kahtya dó mókhu prẻ.

¹¹ Thyáphú ù ki htwõ Prẻdỏnyãphú tahe, ù ki htwõ prẻprỏ tahe, ù ki htwõ prẻdỏnyã tẻthẻkrủmĩla tahe, ù ki htwõ prẹzũetèplómũ Thará tahe, ù ki htwõ prẻithyỏ lisãsẻ athará tahenuõrò, prẻ dó a dyètã ù tẹcyátèdẻ dó a khỏkhyedủ lủ tahe yẻtòprẻ nuõma mặhỏ Krístu hó.

¹² Thyáphú Cómarya akayã tahe ki o taritaryã anẻ ná a ki mę pẻ lủ tẹmọ agnẻ, htuõto thyáphú a ki dyẻshyodyẻsỏhtya prẹzũetẻ plómũphú dó a mặ Krístu anẻklỏyẻ agnẻnuõrò, a dyètã dủhỏ phúnuõhỏ. ¹³ Rò Krístu anẻklỏyẻ a ki shyohtyasỏhtya tuỏdỏ pẻ lõ~ plĩ ki olủ ná tẹzũ tôcõ~ tuõ ná tẻthẻgnẻhyã Cómarya aphủkhủ tôcõ~ tuõ pã. Htuõto pẻ ki htwõhtya prẹzũetẻphú dó a duprẻ tặtặ tahe pã. Tẻduprẻ tặtặ yẽnuõma mặhỏ pẻ htwõhtyahỏ kayã dó a lõbã thyáná Krístu dó alỏbã yẻtòprẻ nuõhỏ.

¹⁴ Phúnuô rô pè ma athyána pacêphú dố a ònúpá nuôtahe mápăto hó. Kayă dố a ithyólăhố tề tahenuô, a ilolahố cyă pă pè to, rò pè zúethú cyăkuố pă êthi atềithyóithya to hó. Pề thyápă ná thòklyế dố kélathédu rò a plyă lühtölälyă è tồbènuô mắ pătôhố. ¹⁵ Mắtkhónuô, pề tồ hébèklồ dố tềcótềtề ná tềmọ yề-tahe. Htuồ rô dố pề mẹ tềpwố tồcô akũnuô pề bè htwốhtya thyákuốđủ ná pề Byacề Krístu dố a htwố pề khuklồ yềnuô tồprề hó. ¹⁶ Krístu púma oplóccủ tồlồ akayă thítahē dố athyána kayă rwítwo ná akrwiakrwố dố acúma ícủ nítố lồ nếklồ krũkrố dố a khólủ yềnuôtahe hó. Kì nếklồ krũkrố tồcô ná tồcô kì mềđủ atềmề dố a tồ mẹ tahe hénuôma, nếklồ sỉprềlồ kì duhtya rò sỏhtya ná sỏhtya pắ. Prềzúetềplómũ nuôma a thyá phúnuô hóhố. Prềzúetề plómũphú dố atềmề khólủ yề-tahenuô, a kì mọ nítđylủ tồprề ná tồprề rò a kì mề nítđyédủ tồprề ná tồprề atềmề hénuôma, prềzúetềplómũ yề kì duhtya lốbắ dítủ dủ ná Krístu a tềprotềpryă akhyế pắ.

Tềohtwốprề Athề Dố Krístu Akủ

¹⁷ Phúnuô rô, dố Krístu amwỉ akủ rò vắ bè hếsốsố nyă thỉ ná ohtwốprề lahyă tá phú kayă dố a thềgnế Cómărya to nuôtahe ohtwốprề nuô tắmề. Êthi atềtane tahe nuôma abwíataryế o tồcô to. ¹⁸ Êthi nuôtahe ma a thềgnềplồ bé kuốủ tềmắtềcố to. Dố êthi khuklồpryế akhu-akhyế, a thềgnế kuố lahyă ử Cómărya aklyáaklồ to, dố êthi thềgnềkuố lahyă ử Cómărya aklyáaklồ to akhu-akhyếrồ, êthi nỉbề kuốủ thềhtwốprề athề dố Cómărya dyế yềnuô to. ¹⁹ Bí êthi mềthú cồ tề akhềnuô, a tane thềtarề nítđyế kuốpắ cồ anề to. Êthi lủmề phú anếklồ pházye a tềthềzủthềlồ kwỉ êthi nuô, êthi dyếlyăkyă anếklồ dố thwíhtyềpházye a tềthềzủ mủmyăricyă patápátồ dố a kì mềlồ lồ êthi thềplồ a tềtane mủmyăricyă nuôtahe cồ. Rồ a thềzủ mề plehyă tadúpồ lahyă cồ.

²⁰ Thỉ rò, bí thỉ thềgnềhyă hó Krístu akhềnuô, ử ithyónố thỉ ná thỉ kì ohtwốprề phúnuô tồprề to. ²¹ Thỉ dố a htwốhtya tồcô tuố ná Krístu hó tahenuô, vắ zúề ná thỉ nỉhuố tắtề htuốhố Krístu ari-akyă hó. Htuồ rô ử ithyó htuố pề hó thỉ tềithyó dố acóate dố Jesủ ithyó htuốhố nuôtahe hó. ²² ử ithyóhố thỉ ná thỉ tồbề plwótắkyă thỉ tềohtwốprề alyế-alwố tahe. Bí thỉ ohtwốprề dố tềohtwốprề alyế-alwố kỷyế akhềnuô, thỉ thềplồ a tềthềzủ mủmyă tahenuô a ilopyéilokyă thỉ rò a mề mủmyăricyă lồ thỉ thềplồ. ²³ ử ithyóhố thỉ ná mềthềhtya thỉ thềplồ a tềtane dyathudyathề nuôtahe. ²⁴ Rồ kủhtyathyáhtya lahyă tềohtwốprề athề phú Cómărya byátắ thyákuố htuốhố thỉ ná anếklồ dố tềcótềtề mắlakố ná tềsắsề mắlakố akủ nuôtahe nỉ.

²⁵ Phúnuô rô lahố pắ tá ử tồprề tắmề nỉ. Hébécóhébètề lahyă ử pwố tồprề nỉ, mềtềhềrồ pề ma athyána nếklồ tồprề tuố lủ, manărồ akrũakrồ

khólủ phúnuôprề. ^{†26} Thỉ kì thềplồdu rò mềthú tá tề tắmề nỉ. Mắtắ tyahító nuô, thỉ bè thềplồ swílề khyếthyă nỉ. ^{††27} Thyáphú khỉnéricyă khuklồ kì cwin-uố nỉ tá thỉ dố tềthú akủ tắmềnuô, plwómồpề tá êklyă tắmề nỉ. Phúnuô rô thềplồdu tadủ tá lahyă tắmề. ²⁸ Kayă dố a htwốprề ehuô tồprềnuô, ehuô plehyă pắ tắmề nỉ. Thyáphú a kì zúezủ bẻpềkuố kayă sỏphásoryăphú tahenuô, a bè krũekrũryă nỉkuốđủ tềryă dố a cồcủ tahe.

²⁹ Ngố dố a htwốbwihtwốtaryế dố ửgnế to nuô, nồhtepề tá dố thỉ kyắkủ tồmủ tắmề nỉ. Thyáphú a kì nỉhềnỉrề pề kayă dố a nỉhuố tề tahe agnềnuô, hếbề lahyă prề ngố dố a htwốbwihtwốtaryế rò a kì mềcwố ử tềduhtyahtũhtya nuôtahe prề nỉ. Hébềprề lahyă ngố dố ử lo è nuôtahe prề nỉ. ³⁰ Mềthềplề tá Cómărya a Thề Sắsề tắmề. Cómărya dyế thỉ Thề Sắsề Byacề yềnuôma, a thyáhố ná tềmắtềdyă tồcô dố thỉ ma Cómărya atề hó. Thề Sắsề Byacề yềnuô, a kì otồ ná thỉ tuốđố Cómărya hyă mềlwóhtekạ thỉ pắ nuồtồnyế pắ. ³¹ Vỉkyă kyă tềthềplồsề, tềthềplồdu, tềklyế êhtồemọ lủ, tềdyámwỉhtyếzồ, tềthềkhá mủmyăricyă ử pwốtồcô yề-tahe nỉ. ³² Mềmọmeryă nítđyế lủ rò thềzồ nítđyế lủ tồprề ná tồprề nỉ. Dố Krístu akhu-akhyếrồ, Cómărya plwốkyă hó thỉ tềthú akhu-akhyế, plwốkyă nítđyế kuố lủ tềthú tồprề ná tồprề phúnuô nỉ.

Ohtwốprề Dố Tềlỉ Akủ

5 Thỉ ma Cómărya aphúalyế dố a mọ nítđyế thítahē akhu-akhyế, ohtwốprề myábủ thyákuố lahyă phú ênuô nỉ. ² Thỉ tồ ohtwốprề lahyă phútề hénuôma, mọ nỉ lahyă ửruô pwố tồnyế thyána Krístu mọ nítđyế pề rò a khyáthyế athề dố pềgnế nuô nỉ. Htuồtồ Krístu lủhtya a thềhtwốprề dố Cómărya a mềthềnyế thyána tềnuômủnuốsủ dố atồ Cómărya athềplồ yềnuô hó.

³ Thỉ htwốhố Cómărya akayă sắsề tahe akhu-akhyế, tềcuốthú prềmồprềkhủ, tềmề tarề nítđyế ná thwíhtyềpházye a tềthềzủ mủmyăricyă pwốtồcô, tomaná tềkóvềkópra e nítđyế dủgnế tahenuô, a tồbề onỉ dố thỉklề taki to. ⁴ Tềhềbề dố ử thềzồthềryă, tềhềbề dố angólasá oto tahe, tềhềbề patápátồ tahenuô, akòabề to akhu-akhyế hếbề lahyă tắmề nỉ. Phủ ná thỉ kírề hэтề phúnuô tahenuô hếbwíhétaryế htyarề dố Cómărya nuô. ⁵ Thỉ thềgnề tắtềhố ná kayă dố a cuốthú prềmồprềkhủ, kayă dố a mềtarề nítđyế anề ná thwíhtyềpházye a tềthềzủ mủmyăricyă tahe, ná tềkóvềkópra e nítđyédủgnế tahenuô, a nỉbềcyă kuốủ ucếtazề dố Krístu ná Cómărya ahtyềakềkủ nuô tồprề to. Kayă dố a kóvềkópra e nítđyédủgnế tahe nuôma athyána cồbềhtya prềzồprềkỉ nuồhố. ⁶ Nổilo-ilyánỉ tá thỉnề ná kayă dố a hếbềlahố rò angólasá oto tahenuô tắmề nỉ. Kayă dố a mề tềmủmyăricyă phúnuô tahe, rò a nítđắ kuố ử Cómărya angồ to tahenuô, Cómărya kì

théplòdu èthì pã rò a ki cirya èthì pã. ⁷ Phúnuôro, cuõnuõ krwõbóthyõ tõkuõ tã ná kayã metèthù phúnuõ tahe tãmé ní.

⁸ Thĩ nẽbyacè nĩdũ cõ rò thĩ ohtwõprẽ htuõhõ dõ tẽkhítelõ aklẽ hó. Manáro khõnyãyẽ thĩ htwõhõ Byacè akayã rò thĩ ohõ dõ tẽlĩ akũ hó. Phúnuôro ohtwõprẽ thyákuõ lahyã phú tẽlĩphù tahenuõ ní. ⁹ Metèhéro, tẽlĩ a tètèthèphõ tahe nuõma mậhõ lõ tètwtợtợyã, tẽcótètẽ ná tètèthèplõ cõcũ yẽtahe nuõhõ. ¹⁰ Rò myápũ thẽgnẽ lahyã tẽ dõ atõ Cõmarya athèplõ nuõtahe ní. ¹¹ Tẽkhítelõ atẽmẽ tahenuõ cuõnuõkrwõ metõkuõ tãmé ní. Èthì tẽmẽ nuõtahe ma abwítaryẽ o tõtõ to. Mậtkhõnuõ, tẽ yẽtahenuõ a dyéthẽgnẽ pẽ ù ná aryã to. ¹² Tẽmẽ dõ kayã nĩdã kuõ Cõmarya angõ to tahe mệhuõmệthwẽ nĩdyẽ tahenuõ, hẻbẻdẻnẻyã kuõ prẽ atẽmẽ ari-akyã prẽnuõ tở hẻbẻ cõ to cõ. Tẻnuõtahe ma lẻthẻtarẻ akẻlẻ prẻ. ¹³ ù phẻhẻtelủ lỏ tẻlỏ pỉ dỏ aỉkẻlẻ nuõ, lỏ tẻyẻtahe, athẻánẻ ìtẻnuõ ù myảhtye luỏlẻphỏ lỏpỉcỏ. ¹⁴ Tẻ dỏ a dyẻ myảhtyelủ thẻgnẻ tặtẻ ryã ù ma tủprẻ tẻlẻ prẻ. Phúnuôro ù hé,

“Phẻ omyẻshyo, thẻnẻkuỏ mỏ ù, ihtỏkạ kuỏmỏ ù dỏ tẻthẻyẻ a khẻlẻyẻ nuõ. Krítu a tẻlẻyẻ ki takhẻtặ dỏ nẻlỏ pã.”

¹⁵ Phúnuôro, thĩ bè ohtwõprẽ phútẻnuõ, rỏnẻ lahyã thẻnẻ ní. Ohtwõprẻ lahyã tã phú kayã dỏ a tanẻplỏ tanẻphẻ kuỏ to nuõtahe tãmé ní. Ohtwõprẻ lahyã phú kayã dỏ a tanẻplỏ tanẻphẻ nuõtahe ní.

¹⁶ Bẻkhẻtẻ bẻbẻ, bẻ nẻ nẻbẻ tẻshuỏtẻkẻhẻ ryã dỏ nẻ ki bẻmẻ tẻyẻ akẻhẻnuõ, tarủ mẻ è ní, metẻhẻrỏ mỏnyẻmỏthẻ khỏnyẻ yẻtahe nuõma mỏnyẻmỏthẻ dỏ ù mẻ tẻmỏmyảrẻcyã tahe prẻ. ¹⁷ Phúnuôro o uỏyả lahyã tãmé ní. Byacẻ thẻplỏo kryã phútẻnuõ myápũ thẻgnẻkuỏ lahyã ní. ¹⁸ Emủỏprẻyả lahyã thẻnẻ ná htyẻsẻprẻ tãmé ní, metẻhẻrỏ tẻemủỏprẻyả nuõ a mẻpyẻ ù tẻohtwõprẻ. Phúnuôro plwỏ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ ki olỏobỏ dủ dỏ nẻkủ ní. ¹⁹ Thĩ tỏprẻ ná tỏprẻ irỏ nẻdyẻlủ ná Cỏmarya ali-irỏ tahe ná li-irỏ htuthẻhtya nuõtahe ní. Hỏ irỏ lahyã rò irỏ htuthẻhtya lahyã dỏ thĩ thẻplỏkủ nuõ. ²⁰ ìtẻtẻ agẻnẻ bẻbẻ, dỏ pẻ Byacẻ Jesủ Krítu amwẻ akẻhẻyẻ, tarủ hẻbwẻhẻtẻryẻ pẻ Phẻ Cỏmarya pwỏ tỏphủ ní.

Mẻ Ná Vẻ Tahe

²¹ Thĩ yỏ bezủbenẻyả Krítu akẻhẻyẻ, cẻ kẻyẻlủ ngỏ tỏprẻ ná tỏprẻ ní. ²² Mẻthẻ, phú thĩ cẻ Byacẻ angỏ nuõ, cẻ kuỏ thĩ yẻtahe angỏ ní. ²³ Metẻhẻrỏ, phú Krítu mậdủ prẻzủtẻplỏmủ akẻhẻkỏ nuõ, vẻ ma a mậ dủhỏ mẻ akẻhẻkỏ. Prẻzủtẻplỏmủ ma mậ Krítu anẻkỏ hó. Prẻ dỏ a ihtỏkạ a prẻzủtẻplỏmủ yẻnuõma ehỏ. ²⁴ Phúnuôro, khỏnyãyẻ phú prẻzủtẻ plỏmủphủ cẻ Krítu angỏnuõ, thĩ tởbẻ cẻkuỏ thẻvẻ tahe angỏ dỏ tẻlỏ pỉ akủ.

²⁵ Vẻthẻ, phú Krítu mỏ nẻdyẻ a prẻzủtẻplỏmủ rò a dyẻlyỏkẻ cỏ athẻ dỏ prẻzủtẻ plỏmủphủ tahe agẻnẻnuõ, mỏnẻ lahyã thẻmẻ ní. ²⁶ Thyáphủ a ki mẻsẻsẻnẻ a prẻzủtẻ plỏmủphủ tahenuõ, a thyẻkyả pẻ cỏ dỏ èthì agẻnẻ, rò a sẻplẻkẻhỏ èthì ná htyẻ ná è alẻangỏ yẻnuõhỏ. ²⁷ Thyáphủ a prẻzủtẻ plỏmủphủ ki twỏ ki thẻryả ki lẻtẻkẻhẻyả dỏ a mẻthẻnyẻ pẻnuõ, a kẻyảthẻyẻ pẻ dỏ èthì agẻnẻ, rò a thẻzủ dỏ a prẻzủtẻ plỏmủphủ, bẻvẻbẻrỏwỏ nẻ to. Bẻ tanẻtanủ nẻ to, bẻ mỏmyảrẻcyả nẻ ná tẻ dỏ arủ tahe to. Mậtkhõnuõ, a thẻzủ dỏ a bẻ sẻsẻ rò ù bẻ dẻnẻ tẻthủ dỏ alỏ to. ²⁸ Phúnuôro, phú vẻ tahe mỏlyả nẻdyẻ anẻkỏ nuõ, èthì tởbẻ mỏ nẻdyẻ amẻ phúnuõ. Kayã dỏ a mỏ nẻdyẻ amẻ nuõ a mỏ nẻdyẻ hó anẻhỏ. ²⁹ ù thẻnẻ lẻ nẻdyẻ ùnẻ tỏprẻ to. Mậtkhõnuõ, ù buỏebuỏ myảkẻhẻ lẻ nẻdyẻ ùnẻ pwỏ tỏprẻ. Krítu anẻ nẻdủ a buỏebuỏ myảkẻhẻ lẻnẻ dyẻ anẻkỏ dỏ amả a prẻzủtẻ plỏmủphủ yẻtahe phúnuõhỏ. ³⁰ Pẻ ma anẻkỏ krủkrỏ tahe akẻhẻyẻ a myảkẻhẻ lẻ nẻdyẻ pẻ. ³¹ Lisẻsẻkủ hé, “Dỏ tẻrẻtẻkẻyẻ yẻ akẻhẻyẻrỏ, prẻkhủ ki cuỏ taphẻkẻ ná amủỏaphẻ rò a ki cuỏotỏ ná amẻ. Rỏ èthì thẻgnẻ yẻnuõ a ki htwỏhtya hó lủ tỏprẻ tuỏ hó.” ¹³² Ngỏ yẻnuõma acỏỏzỏ dỏ ù thẻgnẻhtwỏ to, tadủrỏ ngỏ yẻnuõma a thẻzủ hẻdủ Krítu ná a prẻzủtẻ plỏmủphủ tahe prẻ.

³³ Manáro, thĩ bẻbẻ, thĩ bè mỏlyả nẻdyẻ thẻmẻ phú thĩ mỏlyả nẻdyẻ thẻnẻnuõ pwỏ tỏprẻ. Htuỏrỏ mẻ bẻbẻ, a bẻ bezủbenẻyả nẻ avẻ pwỏ tỏprẻ.

Phủ Ná Muỏphẻ Tahe

6 Phủlyẻthẻ, thĩ htwỏhtyảhỏ tẻtỏcỏ tuỏ ná Byacẻ hó akẻhẻyẻ, nẻdỏ lahyã thẻmủỏthẻphẻ angỏ ní, mẻtẻhẻrỏ nẻdỏ muỏphẻngỏ ma tẻ dỏ atỏabẻ.

² “Bezủbenẻyả lahyã thẻmủỏ ná thẻphẻ ní.” ^{††} Ngỏmẻkyả yẻnuõma Cỏmarya mẻkyả rẻlỏ angỏ tỏmủ dỏ a otỏkuỏdủ ná a tẻỏlyả hó. ³ A tẻỏlyả yẻnuõma kryã ìtẻ hẻrỏ, thĩ ki bezủ thẻmủỏthẻphẻ hẻnuõ, thĩ ki nẻbẻ tẻsỏrẻ pã, htuỏto thĩ ki ohtwõprẻ mỏnyẻmỏthẻhtủ dỏ hekhẻyẻ pã. [‡]

⁴ Phẻthẻ, mẻthẻplỏdu tã thẻphủ tãmé ní. Mậtkhõnuõ, buỏebuỏ ithẻyỏithẻ duhtẻyảprẻhtya nẻ èthì ná Byacẻ Cỏmarya alẻangỏ nuõ, htuỏto zủkẻlyỏzủkẻlỏnẻ èthì ná Byacẻ Cỏmarya thẻzủ nẻmẻ pẻ nuõtahe ní.

Củ Ná Abyacẻ

⁵ Củthẻ, nẻdỏ lahyã thẻ hekhẻnẻkẻhẻ Byacẻ yẻtahe angỏ ní. Thẻsẻ èthì rò bezủbenẻyẻ èthì ní. Phủ thẻ nẻdỏ Krítu angỏ nuõ, nẻdỏ lỏthủlỏthẻ èthì angỏ ní. ⁶ Thyáphủ a ki htuthẻnẻ thẻ rò thẻ nẻdỏprẻ èthẻngỏ tủprẻ bẻ a opỏmẻyả thẻ akẻhẻnuõ tãmé ní. Mẻtẻhẻrỏ thẻ ma Krítu củ tahe akẻhẻyẻ, mẻ lỏthủlỏthẻ pẻ èthẻ phủ

† 5:31 Hẻkẻhẻtwỏlủ 2:24 †† 6:2 Lẻ Hẻkẻ 20:12, Lẻ Dỏnyẻ 5:16

‡ 6:3 Lẻ Hẻkẻ 20:12, Lẻ Dỏnyẻ 5:16

Cómarya thézú nõmẹ thĩ nuô ní. 7 Mẹ sãprényacẽ pẹ èthĩ thyáná thĩ mepẹ mókhu Byacè atèmẹ nuô ní, cuõ tanẹ tã ná thĩ mepẹ hekhu Byacè atèmẹ tahenuô tãmẹ ní. 8 Mẹtèhèrò thĩ thègnèhò, kayã htwöcũ tahe bèbè, kayã opalã tahe bèbè, ki a mẹ tẹryá hérò Cómarya ki dyé è tẹmẹnikhwókè pã.

9 Phúnuôhò, củbyacè thĩ, meryákuõ lahyã thĩcũ tahe phúnuô ní. Hé taròthé théisè tã èthĩ tãmẹ ní. Thĩ bèbè, èthĩ bèbè, thĩ Byacè ocũ prè lũ tôprè tuõ dó mókhu prènuô, thègnèdũ lahyã ní. Thĩbyacè dó mókhu yènuôma, a myádu myápatí to.

Paulu Hésopé Prèzuetèphú Tahe Dó A Ki Bè Sásũ Khńéricyã Khukló Phútě

10 Dókhýe tadũnuô, vã thézú hé thĩ phúyě, thyáphú thĩ kishyokisõhtya nuô, phýe lahyã Byacè a tẹprõtẹprya shyosõ yètahe ní. A tẹprõtẹprya yètahe nuôma ashyo-asõ nyacó. 11 Thyáná klyèphú tahe kũthyáhtya a takuõtábè nuô, kũthyáhtya lõ lahyã takuõtábè dó Cómarya dyé thĩ yènuô ní. Thyáphú thĩ ki mẹtãtũ sũbèdũ khńéricyã khukló a tẹilo-ilyá lahõ tahenuô, kũthyáhtya lahyã phúnuô ní. 12 Mẹtèhèrò, pẹ sásũ ná kayã dó a o ná apháazye athwi-ahtyè tahenuô mato. Pẹ sásũ ná khńékhĩnõ dó a põtè tahe, ná khĩné dó a o ná a taryèshyosõ tahe ná khĩné shyosõ dó a põ hekhu a tẹkhítèlò nuôtahe, ná khĩné mũmyã dó a o dó mólè nuôtahe. 13 Phúnuôrò, shyé tẹpyátèsè amõnyè hyãtuõhò pã akhènuô, thyáphú thĩ ki ihtò tanyã sũryá kuõũ, htuõto shyé thĩ sáplúsáhtuõhò pãnuô, thĩ ki thukyã tãmènuô rò kũthyáhtya lõ lahyã Cómarya a takuõtábè yènuô tahe. 14 Phúnuô akhu-akhyè ihtò tanyã sũryá lahyã thĩné. Nyáhtyama Cómarya a tẹmátècò yè dó athyaná thĩ nyáhtyamanyáhtõ dó thĩ nyátã akũnuô ní. Kũthyáhtya tẹcótètè yè phú thĩ kũthyáhtya çatõhtè dó a ki takèbíní thĩné yènuô ní. 15 Thyáná klyèphú taritaryã dyáhtya one lahyã a khuphá suhtõ dó a ki htecuõ agnènuô, taritaryã one lahyã thĩné ná tẹthékrũmila dó a dyé thĩ tẹthuõtèkrè tẹpètèdwõ yènuô ní. 16 Htuõto, athyaná thĩ pũklõma

katya dó létadyã tãtũsũ yènuô, tarú pũklõma ní ryá lahyã thĩ tẹzútènyã dó a ki mepĩ sũkyã khĩné aplè miũ dó a khé hyãtõ thĩ nuôtahe ní. 17 Thègnè tãtè lahyã tẹmèlwóhtekã ari-akýã dó Cómarya mepẹ htuõhò thĩ dó athyaná thĩ klwõhtya khuklwõtõtè dó a ki takè tãtũnĩ pẹ thĩ yènuô, htuõto pũma Thé Sãsè Byacè ané dó a mádũ Cómarya alãangõ yènuô ní. 18 Kwícóbè Cómarya rò kwĩthézò ní lũ dó a ki męcwõ thĩ tẹpwõ tãcõ ní. Kwícóbè lahyã phú Thé Sãsè Byacè zũklyázũklõ thĩ nuô pwõ tãphuõ ní. Rò bí thĩ kwícóbè phúnuô akhè, othãklyã rò rònĩ lahyã thĩné ní. Kwícóbè nípèlõ lõ Cómarya akayã nuôtahe pwõ tãphuõ ní.

19 Thyáphú Cómarya ki nõhébè vã ngõ dó a tókò hébè nuôtahe agnènuôrò, bí vã kírè cáhtya hé pẹ ù akhè, kwícóbè nípèkuõ dó vãgnè ní. Htuõto thyáphú vã ki hèsodõnyã hãhã pèkuõũ ná Cómarya a tẹthékrũmila dó a ouõobí nyè lãhõyè agnènuô, kwícóbè nípè kuõpõ dó vãgnè ní. 20 Dó Krĩstu nwóhtya hò vã ná a prèhèsõ tẹritèkyã tôprè dó vã ki hèsodõnyã pẹ ù ná tẹthékrũmila yè akhu-akhyè, khõnyáyè vã tãhõ dó htõkũ hõ. Tè dó vã tóbè dõnyã pẹ ù tahenuô, thyáphú vã ki dõnyã hãhã pẹ ù agnènuôrò, kwícóbè pẹ kuõ dó vãgnè ní.

Paulu A Tèhémohéryá Dó Khyè Tadũ

21 Tykico ma pẹ puõvyã dó pẹ mọ nídyè nyacó lũ tôprè, htuõto è ma puõvyã dó acó ná Byacè tẹmẹ. Thyáphú thĩ ki thègnè ná vã omõ-oryá è, ma to è, htuõto vã məkryã ìtètènuô, a ki hyã hèsoluõ pèlõ thĩ pã. 22 Tẹritèkyã a khãshyèkhãryã dó vã thézú thũhyã è dó thĩo nuôma máhõ, thyáphú thĩ ki thègnè ná pẹ omõ-oryá è, ma to è, htuõto thyáphú a ki hyã dyèshyodyésõhtya pẹ thĩ thèplò agnè prè.

23 Phè Cómarya ná pẹ Byacè Jesũ Krĩstu ki dyédũ puõvyã Krĩstuphú tahe ná tẹpètèdwõ, tẹmonĩ lũ tôprè ná tôprè, ná tẹzúe Krĩstu yètahe ní. 24 Cómarya ki dyéluõ pèdũ abwíataryè ná kayã dó a mọ Byacè Jesũ Krĩstu nuôtahe ná atèmõ dó atadũ cyãto yènuô ní.

Philippi

Tèhébè Ré Dó Nyě

Li Philippi yětôba ma Paulu rã bí a cuõmẹ ohtwöhtya rẹlõ hó prẹzúetẹplómü tòmü dõ a o dõ Europe kẹdukũ, Roma kẹmuõ a tẹpõalẹ, Macedonia kẹphúkũ. Li yěnuõ a rã bí ừ dõnuõ lữ dõ htõkũ akhẽ. Kayã mẹ Cómarya a tẹphyétẹmẹ dõ aruõ tahe hétakhwótakẹ pacyéishyé lữ, htuõrò kayã o bí vỹ Philippi prẹzúetẹ plómükũ tahe-henuõ, a ithyóithya thú ừ a o tahe, bínuõkhẽ a rã cuõ pẹ èthĩ liyětôba. Manárò dõ Paulu a tẹzúõ Jesũ Krístu akhu-akhyẽ, a dyéoluõhtya tẹthéluõphòphủ ná tẹlẹzúenĩ li yětôba.

Bí Paulu lorũ akhẽ Philippi Krístuphú tahe thũhyã pẹ lữ tẹmẹcwõ tahe akhu-akhyẽ a thézũ rã hébwíhétaryẽ cuõpẹ èthĩ prẹ. Paulu ná lỏ~ Philippi Krístuphú tahe khyábẹ tẹmẹcyẹmẹcũ. Phúnuõrò èthĩ thẹplò khũhãhtya, èthĩ zũe plehyã lã pỏ, rò Paulu myáhtyehõ tẹshuõtẹkhẽ ryáhõyẽ akhu-akhyẽ, a dyeshyodyesõ hyã pỏ èthĩ thẹplò. A kwíthézõ èthĩ, a ki shyalyã lahyã athẹplò thyaná Krístunuõ, htuõrò a ki pũkóvẹkóp-ra-e nĩdyé túdũ gně tãmẹ, a ki phyedu phyéhtyalõ tã lahyã anẹ tãmẹ. A dyé thénẹhtyabẹ khyèhtya èthĩ ná èthĩ tẹohtwõprẹ dõ a htwöhtya hó tởprẹ~ cũ ná Krístu phúyěnuõma mặhõ dõ èthĩ zũe Krístu khukhyèrò èthĩ nĩbèhõ Cómarya abwí-du-ataryèhtũ ashyezũ yětôcõ hó, dõ èthĩ cũe krwõmẹ kuõ Judaphú a tẹthyótẹhtya tahe akhyěnuõ mặto, rò a rã ná kayã dõ a htwöhtya hó tởprẹ~ cũ ná Krístu tahenuõ, Cómarya dyé hó èthĩ tẹthéluõphòphủ ná tẹkacúkabẹ hó.

Dỏ~ Krístuphú tahe a tẹzúetẹnyã tahe ná a tẹohtwõprẹ tahe akũnuõ, a o lahyã ná tẹthéluõphòphủ, tẹzúelyã nĩdyé nẹ, tẹplótẹcũ ná tẹmẹayamẹkhyã tahe. Liyětôba thézũ rã dulõ ma yětahe hó. Htuõto a dyéluõ ná Paulu mọnĩ nyacõ Philippi prẹzúetẹ plómüphú yěnuõtahe có.

Tèhébè tọtọ ná tọtọ

Tèhébè rẹ dõ nyě 1:1-11

Paulu myáhtye sítòbẹ tẹ tahe 1:12-26

Tẹohtwõprẹ dõ Krístu akũ 1:27-2:18

Tẹtaze-one pẹ Timothy ná Epaphrodito 2:19-30

Tẹdyérọdyéryẽ one prẹ dõ a thẹhte Krístuphú tahe ná

Tẹtaròthé théisẽ tahe 3:1-4:9

Paulu ná akhõ vỹ Philippiphú tahe 4:10-20

Tèhébè tadũ dõ khyẽ 4:21-23

1 Pẹ ma Paulu ná Timothy. Pẹ ma Jesũ Krístu a prẹmẹtẹphú tahe. Pẹ rãcuõ pẹ li yětôba ná Cómarya akayã dõ a htwöhtya hó tẹtôcõ~ tuõ ná Jesũ Krístu rò a o lahyã dõ vỹ Philippi akũ nuõtahe a o. Pẹ rãcuõpatõ pẹkuõná prẹzúetẹplómü khuklókukhyã tahe ná prẹmẹcwõ prẹzúetẹ plómüphú tahe. **2** Pẹ Phẽ Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu ki dyédũ thĩ tẹbwítẹ-taryẽ ná tẹkacúkabẹ ní~.

Paulu Kwícóbẹ Dỏ Kayã Philippiphú Dỏ A Zũe Krístu Tahe Agnẽ

3 Vã thénẹhtyabẹ tuõ thĩ bíkhètẽ~ bèbẹ nuõ, vã hébwíhétaryẽ vã Cómarya. **4** Vã kwícóbẹ pẹ dõ thĩgně bíkhètẽ~ bèbẹ nuõ, vã thẹkrúthẹlõ pwõ~ tởphuõ có.

5 Mẹtẹhèrò, vã mẹ tẹthẹkrũmila yěnuõ, thĩ yõ mẹtõkuõ hó ná vã dõ kalúkẹ tuõkhõnyã có hó. **6** Cómarya dõ a cặhtya htulya ryákã htuõhõ thĩ thẹplò yětõprẹnuõ, vã zũe tặtẹ có ná a ki meryã plehyã plũlã tuõdõ Jesũ Krístu amõnyẽ hyãtuõ pãnuõ tởphuõ pã.

7 Vã yõ mọ nyacõ thĩ akhu-akhyẽ, vã tanẹ thĩrithĩkyã phúyěnuõma atõ prẹ. Bí vã opã dõ htõkũ akhẽyěnuõ bèbẹ, bí vã tở hébẹ takẹ tặtũ sủbĩ nĩdyẽ vã tẹthẹkrũmila rò vã tở hébẹ klõma sũ nĩdyẽ vã tẹthẹkrũmila akhẽyěnuõ bèbẹ, Cómarya meryã nyacõ pẹ rò a dyétặ khódũ pẹ tẹmẹ dõ pẹ ki meryõlũ tẹ rò lẹ hẹsodõnyã pẹ ừ ná tẹthẹkrũmila. **8** Vã nethuõ myáhtye nyacõ thĩ rò vã mọ nĩdyẽ thĩ pwõ~ tởprẹ ná tẹmọ dõ Jesũ Krístu dyé vã yěnuõma Cómarya thẹgně prẹ.

⁹ Thyáphú thĩ tẹmọ nĩdyé lù tọprẹ ná tọprẹ yě, a ki shyohtya ná shyohtya, htuõto thyáphú thĩ ki thẹgněhyă éhtya ná éhtya pọ lahyă htuõto thyáphú thĩ ki thẹgně iběphécya lahyă tẹ dọ athú ná atọ tahe agnenuòrò, vă kwícóbě pẹ dọ thĩgně prẹ. ¹⁰ Thyáphú thĩ ki thẹgněplọ tẹtẹ ryá tẹ dọ aryáló rò thĩ ki thẹplọ mwọ-plĩthĩplo, htuõto tuọ shyé~ Krĩstu hyă khyěthyă amọnyě pã tonyenuò, ụ ki dyacyă pã tã tẹthú dọ thĩlo tãmé nuò, vă kwícóbě pẹ dọ thĩgně. ¹¹ Htuõto vă kwícóbě pẹ dọ thĩgně, dọ Jesũ Krĩstu a tẹprotẹprya khukhyèrò, thĩ ki thèhte dítú kuò lahyă tẹcótẹtẹ athè tahe. Metèhèrò bí ụ myáhtye thĩ thèhte tẹmátẹcọ athè yètahe akhenuò, ụ ki beduzũnyă Cómarya, rò ụ ki htuthéhtyanĩ lù pã.

Vă Ohtwõprẹyě Vă Thélètú Krĩstu Prẹ

¹² Vă puõvyă thĩ, lỏ- tẹmẹhtwõhtya anẹ ná vă yètahe nuòma mụ prẹ a mẹcwọ pẹ tẹthẹkrũmila ki duhtya htũhtya agnẹprẹ nuòma vă thézũ nõthégně kuò thĩ. ¹³ Dọ vă zũe Krĩstu akhu-akhyèrò ụ dọo vă dọ htòkũ prẹ nuòma lỏ- klyěphú opọ khwĩhõhtě yenuòtahe bèbè, lỏ- kayă dọ aruò nuòtahe bèbè, a thẹgně lỏ prẹ. ¹⁴ Dọ ụ dótã vă dọ htòkũ akhu-akhyèrò, puõvyă Krĩstuphú éprẹ a tẹzũenĩ Byacè yenuò a shyohtyasõhtya tọ lahyă rò a hẹsodõnyă hă hyă pẹ hó ụ ná Cómarya alàngọ, rò èthĩ théisě pã lahyă tọcõ- to hó. ¹⁵ Kayă tahehenuò a thẹkhwé kuò lahyă vă, a thézũ dícě lahyă vă rò a hẹsodõnyă pẹkuõũ ná Krĩstu a tẹthẹkrũmila prẹ. Manárò tahehe ma a dyacodyatẹ lahyă prẹ athẹplọ rò a hẹsodõnyă pẹ ụ prẹ. ¹⁶ Èthĩ mọnĩ vă rò a mẹ lahyă prẹ, mẹtèhèrò tóbè hébètakẹbí tătũnĩ tẹthẹkrũmila atẹmẹ yenuòma Cómarya dyé vă prẹ nuò èthĩ thẹgně lahyă prẹ. ¹⁷ Kayă thẹkhwé vă nuòtahe ma a hẹsodõnyă lahyă Krĩstu ari-akyă ná tẹthẹplòcọ thẹplọtẹ to. Èthĩ nuòtahe ma a thẹ dícě lahyă vă prẹ. Vă yó o dọ htòkũ akhu-akhyè èthĩ mẹ phúyenuòma a thézũ nõkhyábè cyẹklọ pọ vă tẹpyátẹsě prẹ. ¹⁸ Kayă tahehenuò, a ki hẹsodõnyă pẹ ụ ná a tẹdyathudyathé dọ athú cọ bèbè, taheherò a ki hẹsodõnyă pẹ ụ ná a tẹdyathudyathé dọ atọ cóbèbè, a mẹ lahyă bitẹ tọcõ bèbè, a lẹhéó ná tọcõ- to. Tẹ dọ a loduló tọcõ ma mụ hó èthĩ hẹsodõnyă pẹ ụ ná Krĩstu ari-akyă yenuòhó. Kayă nyẹmũlọ a hẹsodõnyă lahyă Krĩstu ari-akyă akhu-akhyè vă thẹkrũthẹlọ prẹ. ¹⁹ Vă ki thẹkrũ plehyă tadũ pọnyă pã prẹ, mẹtèhèrò, dọ thĩ kwícóbě khukhyè, ná Jesũ Krĩstu a Thẹ Săsě ki mẹcwọ pẹ vă pã khukhyèrò, vă ki şiplèhte dọ htòkũ pãnuò vă thẹgně prẹ. ²⁰ Vă tẹthézũ ná vă tẹmyásũ ma ítě hèrò, dọ Krĩstu a mètènyè pãnuò, vă klyă thẹtarẹnó nyă pã taki- to hó. Vă htwõprẹ bèbè, vă thye bèbè, thyáphú ụ ki htuthéhtyanĩ Krĩstu agnenuòrò, vă thézũ ohtwõprẹ lỏbă cọ ná tẹthẹplòkhũhă phú vă khũhyă nĩdyé pwõ- tọphuò nuòprẹ. ²¹ Tẹohtwõprẹ dọ

văgně ma ítě hèrò, vă thézũ ohtwõprẹ pètúprẹ dọ Krĩstu agnẹ prẹ, rò vă ki thye henuòma tẹbwítẹtaryè oé lỏklọ cọ dọ văgně cọ. ²² Vă ki ohtwõprẹ plehyănĩpọ hèrò, vă ki mẹ tẹ dọ abwiatarýe o nuòtahe pã. Manárò vă ki nwóphyé bitẹ tọcõtẹ nuò vă thẹgně tẹtẹ hí to. ²³ Vă tọ nwóphyé bitẹ tọcõtẹ nuò vă thẹgně to, apyă nyacó dọ văgně cọ, Vă thézũ bekyă vă tẹtwõprẹ yètòhtũ rò vă thézũ kạ-o tọkuò hó ná Krĩstu hó, phúyenuòma tẹdọ aryálóhó dọ văgně hó. ²⁴ Manárò, tẹ dọ a loduló tọcõma vă tóbè ohtwõprẹ pẹ kuõpã dọ thĩgně yenuòhó. ²⁵ Vă thẹgně tẹtẹ hó ná vă tóbè ohtwõprẹ pẹ kuõpã dọ thĩgně rò vă ki otọkuò ná thĩ pã. Thyáphú thĩ tẹzũtẹnyă kishyokisõ hyátọ, htuõto dọ thĩ zũe Krĩstu khukhyèrò thĩ ki thẹkrũthẹlọ hyăshyo tọpọ pã nuòrò vă ki mẹcwọ thĩ pã. ²⁶ Thyáphú thĩ ki htuthenĩ Jesũ Krĩstu mẹpẹ tẹdọ văgně yètahenuòrò vă ki kạ otọkuò khyěthyă ná thĩ pã.

²⁷⁻²⁸ A htwõhtya phútě bèbè, thĩ tọ ohtwõprẹ lahyă phú Krĩstu a tẹthẹkrũmila hẹso pẹ thĩnuò ní-. Thĩ ki mẹphunuò hèrò vă hyămyáhtye thĩ bèbè, vă otaphăzye ná thĩ rò vă nĩhuò prẹ thĩrithĩkyă bèbè, vă ki thẹgně nyádũhó ná thĩ thẹplọ ícũhó lù rò thĩ ihtòsásũ tanyārọhó lù dọ tẹthẹkrũmila a tẹzũtẹnyă agnẹhó, htuõto thĩ théisě pã kayă dọ a thẹhtethèhă thĩ nuòtahe alẹ tohó. Thĩ ki mẹphunuò hèrò thĩ khyáluò pẹhó èthĩ ná Cómarya ki mẹpyékyă èthĩ pã, rò Cómarya ki mẹlwóhtekạ ke thĩ ná anẹ nĩdũ pã. ²⁹ Mètèhèrò, Cómarya dyé túprẹ thĩ tẹsòri dọ thĩ ki zũe Krĩstu yenuò mato, a thẹplòo kuòdũ ná thĩ ki khyákuò tẹmẹcyẹmẹcũ dọ Krĩstu agnẹgně. ³⁰ Tẹsá dọ thĩ sá yenuòma athyaná vă sá htuòhó nuòtahe prẹ. Vă khyábè tẹ dọ aréano nuòtahema thĩ myáhtye htuòdũ hó. Htuòrò phú thĩ nĩhuò hó nuò, vă sá tadũ tuọ pã cọ khõnyâyenuò cọ.

2 Thĩ tẹohtwõprẹ dọ Krĩstu akũ yenuòma, a nĩhènĩre sálẹ thĩ ẻ? Atẹmọ yenuòma a mẹmọ sálẹ thĩ thẹplọ ẻ? Thĩ bóthyóbólă kuò sálẹ lahyă ná Thẹ Săsě Byacè ẻ? Krĩstu yètòprẹ nuòma a meryă nĩdyé thĩ, a thézọ nĩdyé sálẹ thĩ ẻ? ² Htuòrò, o lahyă ná tẹtane tọcõ- tuò, tẹmọnĩ lù tọcõ- tuò, thẹplọ tòmẹtuò ná tẹtaze-one tọcõ- tuò ní-. Thĩ kị mẹphunuò henuòma thĩ mẹlómẹbă pẹ hó vă tẹthẹkrũthẹlọ hó. ³ Bí thĩ mẹtẹ akhenuò, myádu nĩdyédũ tú thĩ tọprẹ agnẹ tãmé ní, phýeduphyéhtyalỏ tã thĩnẹ tãmé, mătòkhonuò shyalanyĩ lahyă thĩ thẹplọ dọ tọprẹ ná tọprẹ alẹ ní-, rò taneđu lỏklọ ừruò ná thĩnẹ nĩdũ ní-. ⁴ Myápũ nĩdyé túdũprẹ thĩ tẹlo tahe agnenuò tãmé ní, tane tuọ pẹ kuò tọprẹ ná tọprẹ agnẹ ní-.

⁵ Thĩ tọ dya thyă lahyă thĩ thẹplọ phú Krĩstunuò.

⁶ Krĩstu o ná Cómarya alẹklọ thyáná Cómarya nuòhó manárò a tane dyakrũnyă nĩdyékuò anẹ ná Cómarya to. ⁷ Mătòkhonuò, a vỹkyă a tẹprotẹprya ná Cómarya akhălẹ tahe, a vỹkyă tẹpwõtòcò, rò a hyălyă htwõ anẹ thyáná cũ tọprẹ, htuõto a hyălyă klwo anẹ phú

prèlukayă tôprènuô. ⁸ Rò a hyă dyéluô hó ané phú prèlukayă nuôhó, htuôrò, a shyalyă ané dô ùlê. A nídă Cómarya angó, a thyëkyă có rò a dya tètôcô~ to. Tuôđó a tóbè thyë có dô krusulô có rò a cùe prè. ⁹ Phúnúôrò Cómarya bedubehtũ nídýe lũ rò a dyahtya lũ dô akhălê htyalôlôũ rò a dyé lũ mwì dô aduklôlô có ná ùmwì pwô~ tôprè. ¹⁰⁻¹¹ Bí ù éhtya Jesũ amwì pãnuô tètèbyă lỏ~ plĩ dô a o dô mókhu tahenuô bèbè, dô hekhu tahenuô bèbè, dô Luôkénéđó tahenuô bèbè, thyáphú kayă pwô~ tôprè ki hyă dãngũlyă bezũbenyă lỏ lahyă dô Jesũ anyëhyă pã, htuôto thyáphú kayă pwô~ tôprè ki ólyă lỏ lahyă ná Jesũ Krĩstu ma Byacè tôprè pã htuôto thyáphú èthĩ ki mëlĩmêtakhè lahyă Phê Cómarya ná èthĩ atèólyă phúnúô pã agnènuôrò, Cómarya dyadudyahtũ nídýéhó Jesũ phúnúô hó.

Dố Hekhu Yènuô Thĩ Ki Lĩhtya Phú Têlĩ Tahenuô Pã

¹² Phúnúôrò, khỏbỏthyómọ thĩ~ bí vã otỏkuô ná thĩ akhènuô, thĩ nídă vã ngó, khỏnyáyê vã oye ná thĩ akhu-akhyë, thĩ tóbè nídă lỏklỏ pã có vãngó có. Thyáphú thĩ ki mëlỏbãhtya tèmèlwóhtekạ thĩ agnènuô, yácú mẹ lahyă tèt dô tètýazũdyanyă Cómarya akũ, rò mẹ tỏkuôđũ ná tètèisè tanyătadè có ènuô ní~. ¹³ Mètèhèrò, thyáphú thĩ ki thèplỏshyo thèzũ nídă kr-wỏmẹ kuô phú Cómarya a tètèzũ dô aryá tahe agnènuô, a mẹ pèhó tèt dô thĩkũ pwô~ tôphuó có hó. ¹⁴⁻¹⁵ Thyáphú thĩ ki htwỏhtya kayă mwỏplĩthĩplo rò ù lèdya tètthũ dô thĩlo ki o pã tãmé, htuôto thyáphú thĩ ki htwỏđũ Cómarya a phúmòphũkhũ dô atètthũ o to tahe, rò bí thĩ ohtwỏprè dô kayă mũmyă cóteto yètahe akłè yèakhè, thyáphú thĩ ki lĩtakhèhtya pè ù phú sètahe dô hekhusĩba yèanyènuô, thĩ mètè ìtètè~ bèbè, tamwỏtalè krékryă tả lahyă tãmé ní~. ¹⁶ Hésodônýă pèkuô lahyă ù tètwtwỏprè ari-akýă yènuô ní~. Thĩ ki mephúnúô hèrò bí Krĩstu hyălyă khyèthyă amónýe pã tónýènuô, lỏ~ vã tètýácú tahe ná vã tètphyètèmẹ yèta-henuô a htwỏhtya kyăđè pãtohó akhu-akhyë, dô thĩkhuthĩkhyë rò vã ki phyéhtyalỏ nídýe vãné pã. ¹⁷ Dố vã đônýă tètthèkrũmila akhũ-akhyèrò taryáma vã thyë có pã è. Bí thĩ zũe tètthèkrũmila akhènuô, thĩ dyélyă hó thĩ thèplỏhtwỏprè dô Cómarya a o thyácỏhóná bwĩdu lũhtya tètphútèlye dô Cómarya a o nuô hó. ù ki mètthyë vã hèrò, vãthwi ki htwítă thyácóná bwĩdu tôprè zũtă htyèză dô hekhu dô athyaná ù lũhtya tètũtètýă nuôhó. A ki htwỏhtya phúnúô hèrò vã ki thèkrũthèlỏ, thèluỏphòphũ tỏkuô lỏ ná thĩ pwô~ tôprè prè. ¹⁸ Thĩ bèbè, thĩ tỏkò thèkrũthèlỏ, thèluỏphòphũ tỏkuô lahyă ná vãvã.

Timothy Ná Epaphrodito

¹⁹ Thyáphú vã ki thègnè thĩrithĩkyă rò a ki dyèhèdyére mèmọhtyatỏ pỏ vã thèplỏ pã agnènuô, a ki tỏ Byacè Jesũ athèplỏ hèrò vã ki nõhyă prýă pè thĩ

Timothy dô thĩ o pã rò a ki kạ hèsoluô pè vã pã. ²⁰ Athèplỏ o mặlakỏ có thĩ có. Lỏ~ kayă dô a o kuô ná vã bíyè tahe dô athyaná lũnuô vã myáhtyenó tôprè~ to. ²¹ Kayă dô aruô lỏ~ plĩ tahe nuôma a myápũ mẹnĩ lahyă prètũ tèt dô a htwỏbwĩhtwỏtaryë dô èthĩ agnè nĩđũ nuôtahe prè. A myápũ mẹ pè lahyă Jesũ Krĩstu agnè to. ²² Thĩ thègnèđũhó, Timothy ma kayă ngũduprĩdu tôprè. A mètỏkuô hó tèt ná vã dô tètthèkrũmila ki duhtyahtũhtya agnè yènuôma a thyácỏhó ná phú ná phè nuôhó. ²³ Phúnúôrò shyè~ vã thègnèhó ná tèt ki htwỏhtya hó ané ná vã bíyè phútè pã akhènuô, vã myásũ dô vã ki nõhyălyă lèprýă Timothy dô thĩ o pã. ²⁴ Nyètyato pãnuô, vã zũenĩ ná Byacè ki məcwỏ vã pã rò vã nẹbyacè nĩđũ, vã ki hyātuỏbè kuô dô thĩ o pã. ²⁵ Vã tỏkò nõkạkhyë pè thĩ Epaphrodito dô thĩ o vã tanẹ phúnúô. È ma vã puỏvyă tôprè, è ma kayă dô a mètỏ htuỏhó tèt ná vã rò a sá rỏtỏkuô htuỏhó tèt ná vã hỏ. È ma kayă dô a thũ pè thĩ li nuôtôprè hó rò thyáphú a ki məcwỏ pè vã tẻlo tahenuô rò thĩ nõhyă lũ dô vã o nuôtôprè hó. ²⁶ Mametèrò thĩ nĩhuỏ ná Epaphrodito omọ-oryă to akhu-akhyë a nethuô myáhtye nyacỏ thĩ pwô~ tôprè có, rò a tanekũ tanekýă pè nyacỏ dô thĩgnè có, phúnúôrò vã nõkạkhyë khyèthyă è dô thĩ o. ²⁷ A thèswĩ mặlakỏ có ni, a kirẻ phũthyë talĩ có hó. Manárò Cómarya thèzỏnĩ pã è, rò a thèzỏnĩ tú è mặto, a thèzỏnĩ kuỏtuỏ pã vã. Mètèhèrò a ki thyèbye hènuôma, vã ki thèplẻnebè lỏklỏ pỏ có nyă ná yè hó. ²⁸ Phúnúôrò, shyè~ thĩ myáhtye è pã rò, thyáphú thĩ ki thèkrũthèlỏ khyèthyă pã, htuôto thyáphú vã ki thèplỏkũ yakhye hyătỏpã agnènuôrò, vã lé thèplỏ shy-olỏklỏ pỏ ná vã ki nõkạkhyë è dô thĩ o pã. ²⁹ Phúnúô akhu-akhyë, èmosũryă lahyă è phú puỏvyă dô a zũe Byacè tôprènuô ní~. Èmosũ è ná tètthèluỏphòphũ rò dyazũdyanyă kayă dô athyaná ènuô tahe ní~. ³⁰ Mètèhèrò, thĩ yỏ məcwỏbè vã to akhu-akhyë, thyáphú a ki məcwỏ vã agnènuô, dô Krĩstu a tètphyètèmẹ agnè rò, a ophũ có ná tètthyë có.

Tètỏtètẻ Mặlakỏ

3 Vã puỏvyă thĩ, dỏkhyèlỏnuô, vã thèzũ hé thĩ, dô thĩ htwỏhtya hó tètôcô~ tuỏ ná Byacè Krĩstu hó yènuô, thèkrũthèlỏ lahyă ní~. Vã rắcuỏ pè khyèthyă thĩ li dô athyaná arẻkhè tahenuô prè tadũrò a dídòđĩđýă ná vã tởcô~ to. Vã rắ yètahe nuôma thyáphú a ki takỏ-takẻbí nĩpẻ thĩgnèprè. ² Rỏnĩ lahyă thĩnẻ ná kayă mẹ tèmũmyáricýă dô athyaná htwi nuôtahe ní~. Kayă nuôtahe ma thĩ bè dũ-talĩphá a nõshyo lỏ ù phúnúô. ³ Pè ma Cómarya akayă mặlakỏ tahe hỏ, èthĩ nuôtahe ma a mặlakỏ mặto, mètèhèrò dô Cómarya a Thè Sắsẻ akhu-akhyë pè cóbucỏbẻhtya hó Cómarya rò pè hẻbẻhtuthè nídýe tẻđđ Jesũ Krĩstu mẹpẻ htuỏhó pè yètahe hó. Thyáphú

pè ki nìbè tèmewóhtekà agnènuô, pè thèlèhtya nìdyé kuô tètô pè mē hó è yènuôtahe alo to. ⁴ Phú ù zúe nìdyé lahyã ùnènuô, vã lèzúelyã nìdyékuô vãnè kũ- a o kòkò.

Kayã tahehe ki tanēke ná tètìtèkyã dõ a zúelyã nìdyé anènuô a o tahe a ki tanē phúnuôhèrò tètìtèkyã dõ vã lèzúelyã nìdyé kuô vãnènuô a o élòklò pã có ná nuô có kòkò. ⁵ Bí vã opacèlyã bãhtya hó nyèlwĩthyó akhènuô, ù dútalí pè vãphã. Vã htwõ Israelphú dõ vã opacèlyã khènuô pã có. Vãklwĩvãlyã tã dõ Benjamino tô-muõtôcô, vã ma Hebreophú málakõ tôprè. Vã ma Pharisèophú dõ a nìdã krwõmekuô Judaphú a tètìyótètèthya tôprè. ⁶ Mètèhèrò vã thèplòshyo dyadudyahtũ nyacó Cómarya atèmē akhu-akhýē vã mēcyēmēcũ kayã dõ a zúe Krístu tahe. Ki héke ná cũe tètìyótètèthya a tēmekyãngó tahe túrò htwõhtya béprè kayãcókayãtè prè kihèrò, vã htwõ htuõhó kayã tôprè dõ ù pũ dyacó vã tètìnú nuô, a ocóto tôprè hó.

⁷ Tôphuõkhè tèt dõ vã dya è ná angüduprìdu nyacó dõ vãgnè tahenuô, khõnyãrò dõ vã zúe hó Krístu akhu-akhýē, lõ- tèt yètahenuô vã dyakyã è phú tètòlòoklò dõ vãgnè nuõprè. ⁸ Túnuõhtuõto, khõnyãyē vã yõ thègnèhyãhó ná thègnèhó vã Byacè Jesũ Krístu yènuô a ngüduprìdu lòklòpã có ná tètìlõ- plĩ akhu-akhýē, lõ- tèt yètahenuô, vã dyakyã è phú tètòlòoklò tahenuô prè. Dõ Krístu agnè akhu-akhýē, vã víkyã lõhó pwõ- tôcô hó. Thyáphú vã ki nìbè Krístu rò vã ki htwõhtya tèt tôcô- tuõ ná Krístu agnènuô, lõ- tèt yètahenuô, vã tanēkyã è phú thòthwĩ tahenuô prè. ⁹ Vã tètìcótètè yènuô, vã thèlèhtyanĩ pã dõ vã nìdã krwõmē kuô tètìyótètèthya akhu yènuô mápãtohó. Mátòkhõnuô, vã yõ zúehó Krí- tu hó akhu-akhýèrò vã nìbèhó tètìcótètè hó. Tètìcótètè dõ Cómarya dyé yènuõma a thèlèhtyanĩ dõ tètìzútènyã alo prè. ¹⁰ Lõ- tèt dõ vã thèzú thègnè tahe nuõma mã prétũ Krístu ná atètìhyē ihtòhtwõprè kãkhyē a tètìprõtèprya yènuô prè, rò vã thèzú khyácýekhyácũ tõtòkuõná è, rò vã thèzú htwõhtya thyákuõ ná è khyáthyē ané yènuô prè. ¹¹ Vã thèzú htwõhtya thyákuõ phúnuô mètèhèrò thyáphú Cómarya ki mēhtwõprè kãkhyēkuõ vã dõ tètìhyē thyáná yènuô pã prè.

¹² Tètìyètahenuô vã nìbè htuõhó vã hénó ná phúnuô- to, htuõrò vã tètìhtwõprè yènuô, a lõbã lõhó vã hénó ná phúnuô toto. Manárò thyáphú vã ki thègnè Krístu rò vã ki htwõhtya plehyã thyákuõná è agnènuô, vã yácú-yáre nyacó. Krístu nwõhtya hó vã ná tètìtèkyã yè- tahe akhyéhó. ¹³ Puõvyã thĩ-, yètahe nuõma, vã nìbè htuõhó vã tanē tuõnó ná phúnuô hí to. Manárò vã mēprè tôcôprè. Vã mē yètôcô nuõma mãhó vã sõtã- pãkyã tèt dõ a htuõhó nuõtahe, rò htũ- vã hyãtuõ dõ ù dya-o tēmepémábõ nuõtôcô a o agnènuô, vã cyèprýē yácú-yáre nyacó. ¹⁴ Dõ Jesũ Krístu mēpè htuõhó dõ vãgnè akhu-akhýē Cómarya énuõ hó vã dõ mókhu rò vã yácú-yáre plehyã tuõdõ vã ki nìbè tēmēnìkhwókè dõ mókhu yènuô pã. Vã thyáhóná kayã klyadícè tôprè dõ

a ki nìbè kuõũ tēmēnìkhwókè rò a klyã plehyã tuõdõ atadũ nuõtôprè hó.

¹⁵ Lõ- pè dõ a dutãthénētē lahyã hó dõthudõthè tõtýē yètahenuô, pè tõtò dya thyálũ pè thè- plòthuõhtýē phú vã hépèhó thĩ yènuô. Manárò dõ thĩklè tahehe nuô, a ki dya khódũ a thèplòthuõhtýē ki- hèrò, Cómarya ki dyé thègnèplõryã dú thĩ tètãnē dõ atõ nuõtahe pã. ¹⁶ Phútètē- bèbè, pè ki cuõ rólũ dõ nyè phú pè thègnè htuõhó nuõtahe pó-.

¹⁷ Vã puõvyã thĩ, myábũ kuõ lahyã vãyē, krwõ myátõ- ma kuõ kayã dõ a krwõ ohtwõprè kuõ phú pè ohtwõprè luõkyã pè thĩ nuô tahenuô. ¹⁸ Dõ arèkhènuô ma, vã héso tamõmõ pèlã hó thĩ hó. Khõnyãyē vã hé pè pò khyèthyã thĩ ná mètèhètyē. Kayã dõ a dya lahyã a thèplòthuõhtýē ná a thèhtèthèhã Krístu atètìhyē angólasá dõ krusulõ tahenuô a o ényacó. ¹⁹ Èthĩ aklyã yènuô a ki tadũkyã bí tètìpýtètýē mãdũhó ngarakũ nuô pã. Èthĩ byacè ma anéklõ a tètìhèzúthèlõ yènuô tahe hó. Tèt dõ èthĩ tõt thètarè nìdyé có nuõtahe rò a phyèhtyalõ nìdyé lahyã pã có ané. Htuõto èthĩ tanē shuõshuõ prè tèt dõ prèluhekhuphú tanēdunĩ nuõtahe prè. ²⁰ Manárò pèyē tahe nuõma mókhu a htyèphúkèphú rò pè thèplòshyo opõmyásũ nìdyé pè Byacè Jesũ Krístu dõ a mēlwóhtekã pèyē ki o dõ mókhu hyãlyã pã yènuô tôprè hó. ²¹ Jesũ Krístu ki htulyakyã pènèklõ dõ a hēcèrecè rò a thyècyã yènuô ná a tètìprõtèprya pã, rò a ki mēhtwõhtyakhyē pènèklõ yènuô phú anéklõ nìdũ dõ a o ná a taryèduhtũ yènuô pã. A prõpryãshyosõ dõ a mēcwõ lũ dõ a ki póbè lõ tètìlõ- plĩ yènuô, a ki htulyã taplekýã lõ pènèklõ yètahe pã.

4 Phúnuô akhu-akhýē, vã puõvyã thĩ-, thĩ ma kayã dõ vã mō nìdyé tahe rò vã nethuô nìdyé nyacó tahe, thĩ ma prè dõ a mē thèkrũthèlõ nyacó vã rò vã phyèhtyalõmō nìdyé nyacó vãnè ná thĩkhyē có. Khõbõthyómō thĩ- yē ma mãhó thĩ tõt oklõsõma lahyã dõ Byacè akũ phútènuô hó.

² Euodia ná Syntyche thĩ-, thĩ puõnãvyã hó lũ dõ Krís- tu akũ akhu-akhýē, vã kwĩthèzõ thĩ ná thĩ ki thèplõtõ khyèlũ tôprè ná tôprè. ³ Nè ma kayã dõ a mērõ tèt ná vã dõ acó ná angó tôprè hó, rò vã thèzú kwĩkuõ nè tēmēcwõ tôcô, thyáphú prēmòyē thègnè ki krũklè khyèlũ agnènuô, mēcwõ pèrè èthĩ ní-. Mètèhèrò èthĩ yèthényē nuõma a yácú htõhèhtõre mērõkuõ tètìpruõtã tètìthèkrũmila atèmē ná vã ni. Èthĩ mērõkuõ ná Clemente ná vãkhõ dõ pè mērõlũ tèt dõ aruô nuõtahe, rò lõ- èthĩ nuõtahe amwĩ ma a o lõhó dõ Byacè a li- htwõprè akũ nuõhó.

⁴ Thèkrũthèlõ lahyã dõ Byacè akũ pwõ- tôphuõ ní-, rò vã hé khyèthyã thĩ, thèkrũthèlõ lahyã ní-. ⁵ Nè thè- plò thèdõthèngã yènuô nõmyãhtye lõ ná ùpwõ- tôprè ní-. Byacè kírè hyãnuô aphũlãhó. ⁶ Bèzõ tã lahyã tôcô- tãmé ní-. Manárò dõ tètìlõ- plĩ akũnuô, kwícóbè rò kwĩ lahyã tèt dõ thĩ lo nuõtahe, rò kwĩ lahyã ná tètìhèbwiéh-

taryě Cómarya ní. ⁷ Cómarya ki dyé thĩ atèkacúkabé dǒ prèlu hekhuphú tanẹ htwóto yěnuô pǎ. Dǒ thĩ htwóhtya hó tètôcô- tuô ná Jesũ Krĩstu hó akhu-akhyě, Cómarya a tẹkacúkabé ki opoma nĩdũ thĩ thè-plòthuòhtyě ná thĩ tètane tahe pǎ.

⁸ Puòvyáthĩ, nĩdǎ lahyǎ vǎ tẹhébè dǒkhyě tadũlǒ yě-tahe ní. Dǒ thĩ thèplòkũ nuô thĩ tǒ tanẹ kryá-phútěhéro, thĩ tǒ tanẹ túpré tẹdǒ amáacó tahe, tẹdǒ ǔ bezúbenyǎ è tahe, tẹdǒ atǒabè tahe, tẹdǒ a mwòplĩthĩ-plo tahe, tẹdǒ ǔ thézũmónĩ tahe, tẹdyathudyathé dǒ atwóaryǎ tahe, tẹdǒ aryǎ nyacó tahe, tẹdǒ ǔ tǒkò htuthéhtya tahe nuôpré ní. ⁹ Lǒ- thĩ ithyóphyénĩ htuòhó rò thĩ myáhtye nĩhuò htuòhó vǎ tẹhébèhésũ tahe ná vǎ tẹphyétẹmẹ dǒ vǎ o tahenuô, ohtwòpré kr-wòmẹ kuò lahyǎ phúnũ rò tẹkacúkabé a Cómarya ki o kuòdũ ná thĩ pǎ.

Paulu Hébwíhétaryě Shyězũ Dǒ A Níbèkrǎ Tahe

¹⁰ Vǎ hébwíhétaryě nyacó Byacè rò vǎ htuthénĩ nyacó lǔ, mẹtěhéro dǒ khyě tadũlǒ yěnuô, thĩ thũhyǎ pẹ khyě vǎ tẹmẹcwǒ yěnuôma thĩ dyéluò khyěthya hó thĩ tẹryǎ tahe dǒ vǎkhu hó. Vǎ thégne ná thĩ ryányacó dǒ vǎkhu pwò- tǒphuò cǒ tadũrò thĩ kírẹ dyéluò khyěthya thĩ tẹthéplòonĩ vǎ yětahũnuô, thĩ myáhtye hí tẹshuòtẹkhě ryǎ dǒ thĩgně hító rò thĩ thũhyǎlé péhĩ vǎ to phúnũpré. ¹¹ Vǎ hé phúyě rò atǒ ná vǎ lorũ phúnũ mǎto, mẹtěhéro vǎ myáhtyebè cǒ tẹmẹ-ané ná vǎ phútětě- bèbè, Cómarya ithyó htuòhó vǎ ná vǎ ki dyamĩcyǎ vǎ thèplò pré. ¹² Vǎ ohtwòpré sǒdǒ tǎtẹ bèbè, vǎ tẹ oplu-ophè cǒ bèbè, vǎ ohtwòprèhyǎ bènó lǒplĩ hó. Vǎ lẹlẹǒ o tǎpòtǎpẹ cǒbèbè, a o talítaki pré bèbè, vǎ tǎtẹ oplu-ophè cǒ bèbè, a o patí pré bèbè, vǎ ithyó hyǎnĩ lǒ htuòhó vǎné ná tẹhtwóhtya ná vǎ phútětě- bèbènuô, vǎ ohtwòpré thèplòmĩcyǎ pré. ¹³ Jesũ Krĩstu dǒ a dyé vǎ tẹhètère yětòpré mẹcwǒ vǎ akhu-akhyě, vǎ mẹbélǒ hó tẹpwò- tǒcô hó.

¹⁴ Manárò thĩ yětahenuô, thĩ meryǎ nyacó vǎ cǒ. Bí vǎ myáhtye sítòbè ná tẹpyátèsě akhẽnuô, thĩ mẹcwómekò vǎ. ¹⁵ Vĩ Philippiphú thĩ. Bí vǎ cuò hé-sodònyǎ lǔ pẹ thĩ tẹthèkrũmila rò vǎ htecuòkyǎ dǒ Macedonia kẹkũ akhẽnuô, prè dǒ a mẹcwǒ vǎ ná rũ nuôma túpré thĩ prèzũtèplòmũ yětòmũ pré nuôma thĩ thégne tǎtẹ lǒdũ hó. ¹⁶ Bí vǎ o dǒ vĩ Thessalonia akũ akhẽnuô cǒ bèbè, vǎ lobè tẹmẹcwǒ rò thĩ thũlyǎnó pẹ vǎ tẹmẹcwǒ nyětũhũphuo cǒ. ¹⁷ Vǎ myápũ dǒ ǔ ki dyékrǎ vǎ shyězũ phúnũ mǎto. Thyáphú Cómarya ki dyé thĩ tẹmẹnĩkhwókè nuòrò vǎ thèplòshyo thézũ myáhtye klòtaplé- dǒ thĩ ki mẹ éhtyapó tẹryǎ tahe phú thĩ mẹ htuòhó nuòtahe cǒtaplé. ¹⁸ Lǒ- thĩ thũhyǎ pẹ vǎ tahenuô vǎ nĩbè lǒ hó, rò a lǒbǎ talwósũlũ cǒ dǒ vǎgně cǒ. Lǒ- thĩ dyé tahenuô Epaphrodito phyéhyǎ pẹ hó vǎ rò khǒnyǎyě lǒ- vǎ lobè tahenuô a o lǒplĩ hó. Tẹdyé yě-tahenuô, athyaná tẹlũnuòmũ dǒ ǔ lũhtya dǒ Cómarya o nuòhó, tẹlũ dǒ atǒ Cómarya athèplò, rò a mèmọ lũ thèplò nuòtahe hó. ¹⁹ Dǒ Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò Cómarya ki mẹcwǒ pẹ lǒ thĩ lǒ- thĩ lo nuòtahe pǎ. Phú a duzǎhtyathé lǒbǎ tǎpòtǎpẹ hécyǎ pǎ cǒto yěnuô, a ki mẹcwǒ kuòdũ thĩ phúnũ pǎ.

²⁰ ǔ ki mẹlĩmẹtakhě dũ pẹ Phě Cómarya tacúpré talèkré ní. Amèn.

Tẹhémọheryǎ Dǒkhyě Tadũ

²¹ Vǎ hémọheryǎ cuò nĩdũ Cómarya akayǎ pwò- tǒpré dǒ a zũe Jesũ Krĩstu tahe. Puòvyǎ Krĩstuphú dǒ a o kuò ná vǎ bíyě tahe thũlyǎ pẹkuò a tẹhémọheryǎ tahe dǒ thĩo. ²² Lǒ- Cómarya akayǎ bíyě tahe thũlyǎ pẹkuò lǒ a tẹhémọheryǎ tahe dǒ thĩo. Lǒ- mahó puòvyǎ dǒ a mẹ tẹmẹ dǒ khwĩdu hǒkũ nuòtahe hémọheryǎ cuónĩ pẹkuò cǒ thĩ cǒ.

²³ Byacè Jesũ Krĩstu abwíataryě ki okuòdũ ná thĩ lǒ- plĩ ní. Amèn.

Colossae

Tèhébé Ré Dó Nyě

Li Colossae yětôba ma Paulu rãcuố pẹ prèzùetèplómù o dố vỹ Colossae. Vỹ yětôvĩnuô a o dố kẹbadu tôba dố ù ề ná Asia Minor, vỹ Epheso cíhte tôkyě. Û hésoluố pẹ Paulu ná Thára dố a ithyóithya thú ù o dố Colossae prèzùetè plómükũ tahenuô, a ithyó sỏkadố có ná thyáphủ ki thégngě Cómarya rò ki nịbề tặterýá tẹmẹlwóhtekạ nuô bẻ cỏbẻ "Zọ dố a pỏnị ù rò a o ná a taryěshyosỏ yěnuôtahe." Htuồto Thára yětahenuô a hé pọ ná bẻ lủkrwỏmẹ kuố pọ tẹdútalíphá, duôe sẻsẻỏ tahe ná tẹ dố aruô tahe a ithyó pọ ù phúnuô.

Thyáphủ Paulu hé kạkhyẻ sủnị tẹithyóithya dố ù ithyóithya thú ù yẻtahe agnẻnuôrò, a rảnị Krístuphủ a tẹithyóithya dố acóate atỏabẻ yẻtahe rò a thủcuố pẹ ná Colossae prèzùetè plómủphủ yẻtahe. Paulu a tẻhẻsủ ù yẻnuôma a hé ná Jesủ Krístu dyẻbẻ lỏbả lỏplỉ cỏ tẹmẹlwóhtekạ yẻ rò tẻzủtẻnyạ khó dố aruô tahe ná tẻlủkrwỏmẹkhỏ dố aruô tahe nuôma a thủtaphả cuốkhỏkyả ù ná Krístu. Cómarya nỏbýátả dítủ hekhuyẻ ná Krístu rò a nỏphyẻkạ dítủ hekhuphủ yẻtahe ná Jesủ Krístu dố a o. Prẻluhekhuphủ lẻmyásủ tẹmẹlwóhtekạ agnẻ ma a o prẻtủ bẻ htwỏhtya tẻtỏcỏ- tuỏ ná Krístu prẻ. Yẻtỏphuỏrò Paulu dỏnyảplỏ pẹ prẻzủetẻphủ tahe a bẻ ohtwỏprẻ lahyả phủ tẹithyóithya yẻnuô phủtẻ nuôprẻ.

Tykico ma prẻ cuốthủ pẹ Paulu li dố Colossae prẻzủetẻplómù a o rò ề ékrwỏcuốnị ná Onesimo. Onesimo ma a htwỏ Philomena acủ rò Paulu bẻ rãcuố pẹ Philomena li dố Onesimo akhảlẻ.

Tẻhébé tỏtỏ ná tỏtỏ

Tẻhébé rẻ dố nyẻ 1:1-8

Krístu ná a tẻphyẻtẻmẹ ari-akyả 1:9-2:19

Tẻohtwỏprẻ athẻ dố Krístu akủ 2:20-4:6

Tẻhébé tadủ dố khyẻ 4:7-18

1 Vả ma Paulu, vả ná pẻ puỏvyạ Krístuphủ Timothy rả pẻ thỉ li yẻtỏba. Cómarya thẻplỏnị vả ná vả ki htwỏhtya Jesủ Krístu a Prẻdỏnyảphủ tỏprẻ.

² Vả rả cuốnị pẻ pẻ puỏvyạ Krístuphủ dố a sảsẻ rò acỏ ná angỏ rò a o lahyả dố vỹ Colossae akủ nuôtahe a o. Pẻ Phẻ Cómarya abwídu ataryẻhtủ ná a tẻpẻtẻdỏwỏ ki okuỏđủ ná thỉ nỉ.

Tẻhébwíhẻtaryẻ Ná Tẻkwícỏbẻ

³ Bí pẻ kwícỏbẻ tẻ dố thỉgnẻ akhẻnuô, pẻ hébwíhẻtaryẻ pẻ Byacẻ Jesủ Krístu a Phẻ Cómarya pwỏ- tỏphuỏ cỏ. ⁴ Mẻtẻrò pẻ hébwíhẻtaryẻ hẻnuôma, thỉ zủenị Jesủ Krístu rò thỉ mọ nỉdyẻ Cómarya akayả sảsẻ lỏ- plỉ tahenuôma, pẻ nỉhuỏ htuỏlỏhỏ. ⁵ Bí thỉ nỉhuỏ lủ tẻthẻkrủmỉla dố amỏacỏ yẻ akhẻnuô, thỉ nỉhuỏ htuỏđủhỏ tẻmyásủ dố tẻthẻkrủmỉla dyẻ thỉ yẻnuô hỏ. Dố tẻmyásủ yẻ akhu-akhyẻ, thỉ zủẻ Cómarya, htuỏrò thỉ mỏnị ừrủ. Cómarya dyadwỏdyaplỏ pẻ hó thỉ tẻmyásủ yẻnuô dố mỏkhu hỏ. ⁶ Tẻthẻkrủmỉla yẻ a phẻyẻyảnị tẻsỏrỉ rò a luỏpasỉcuố lỏhỏ dố hekhủsỉba hỏ. A luỏpasỉcuố rò a phẻyẻyảnị tẻsỏrỉ thyáná a

phẻyẻyảnị pẻhỏ thỉ bí thỉ nỉhuỏ rò thỉ thẻgnẻplỏhyả hó tẻmỏtẻcỏ mỏđủ Cómarya abwítaryẻ ari-akyả yẻnuô hỏ. ⁷ Epaphra ma kayả dố a hẻsodỏnyả luỏ rẻlỏ pẻ thỉ ná Cómarya a tẻbwítẻtaryẻ tỏprẻ hó. Ề ma Jesủ Krístu a prẻmẻtẻphủ dố a mẻtỏ tẻ ná pẻ rò pẻ mọ nỉdyẻ lủ tỏprẻ. Ề ma Krístu a prẻmẻtẻphủ dố acỏ ná angỏ tỏprẻ. Rò a mẻ phủyẻnuôma a mẻ pẻ pẻ khảlẻ hó. ⁸ A hẻsoluố pẻ pẻ ná Thẻ Sảsẻ Byacẻ hturyạ thỉ dố thỉ ki mỏnị ù.

⁹ Phúnuôrò, cáhtya bí pẻ nỉhuỏbẻ thỉrithỉkyả nuô tỏnyẻnuô, pẻ dya-okủkyảnỏ pẻ tẻkwícỏbẻ dố thỉgnẻ tỏphuỏ- to. Pẻ kwícỏbẻ Cómarya dố a ki dyẻtả lỏbả lỏ- plỉ thỉ tẻcyátẻdẻ dỏthudỏthẻ tỏkyẻ ná tẻthẻkhuthẻgnẻ dỏthudỏthẻ tỏkyẻ rò dố yẻtahe akhu-akhyẻ pẻ kwícỏbẻ Cómarya ná a ki dyẻthẻgnẻ lỏlỏbảbả pẻ thỉ ná thỉ ki mẻtẻ phủ atỏ lủthẻplỏ nuôtahe. ¹⁰ Thyáphủ thỉ ki ohtwỏprẻ ki kỏ ná Byacẻ htuỏrò thyáphủ thỉ ki mẻmọ lủ thẻplỏ agnẻnuô, pẻ kwícỏbẻ Cómarya phúnuô. Htuồto thyáphủ thỉ ki mẻtẻyả pwỏtỏcỏ, rò thỉ ki thẻhtyaryả rò thỉ ki duhtyadủ dố tẻthẻgnẻ Cómarya akủ agnẻnuô, pẻ kwícỏbẻ pẻ pọ dố thỉgnẻ. ¹¹ Thyáphủ thỉ ki

thékrúthélô khyácýekhyácúbé khyáthédóbé tēpyátēsē yēnuô rô, pē kwícóbē ná lō~ Cómarya a tēprotēprya shyosō tahe ki dyéhēdyére lō dû thī thēplō. ¹² Thī ki hébwíhētaryē dû Phē Cómarya dō a dyé htwō htuōhō thī ná akayā rô thī ki nībē tōkuōdū a ucētazē yēta-henuô ná akayā sāsē tahe dō ahtyēakē dō a lítakhē akū yēnuōdū pā ní~. ¹³ A mēlwóhtekā pē dō khínéricyā khukló a tēshyotēsō dō a pōnī tēkhítèlō yētōduō alē rô a thūnuō pē dō aphúkhū dō a mō nídyé yētōprēyē ahtyēkékū hó. ¹⁴ Dō phúkhyē akhu-akhyērō, Cómarya ihtakā hó pē, htuōto a plwōkyā lōhō pē tēthú tahe.

Krístu Ná Atēmē

¹⁵ Jesū Krístu dō pē myáhtyeyā è yētōprēnuô a dyéluō tātātētē dû hó pē ná Cómarya dō pē myáhtyeyā è to yētōprē hó. È ma Cómarya aphúkhū vyāprē dō aprōapryā, ashyo-asō a duklōhtúlō ná tēbēbyā pwō~ tōcō tōprē hó. ¹⁶ Mētēhērō, lō~ tēdō a o dō mókhu nuōtahe bēbē, dō hekhu tahe bēbē, tē dō pē myáhtyeyā è tahe ná pē myáhtyeyā è to tahe bēbē, kayā dō a o ná a tēprotēprya tahe bēbē, a o ná a tēshyotēsō tahe bēbē, prēpōtaritē lō~ plī nuōtahe bēbē, Cómarya nõbyálya dītú ná Krístu pré. Htuōrō lō~ tē yētahenuô a byátā ná anē nídū rô a byátā ná agnē pré. ¹⁷ Krístu one rē htuōdūhō ná tē lō~ plī, rô thyáphú tēyētahe ki cuō tātōtābē agnēnuô, a pūklōma ní lōplī. ¹⁸ Lō~ kayā dō a zūē Krístu tahenuô, Krístu pōtarinī èthī rô a zūklyázūklō èthī thyáná khukló zūklyázūklō ní néklō nuô, rô kayā dō a zūē lū tahenuô athyaná néklō yēnuô hó. Htuōto è ma a dyépé prē dō a zūenyāetē tahe a thēhtwōprē tōprē hó. Htuōrō thyáphú a ki htwōhtya tēlō~ plī akhukló agnēnuô, Cómarya mē ihtōhtwōprē kākhyē rēlō hó è hó. ¹⁹ Mētēhērō, lō~ Cómarya o ná a tēlōtēbā tahenuô, a thézū nõokuō dō Krístu akū. ²⁰ Lō~ tē dō a o dō mókhu nuōtahe bēbē, dō hekhyēnuô tahe bēbē, Cómarya nõmērē kākhyē lō dītú khyēthyā lōplī ná Krístu hó. A nõhyā khyáthyē aphúkhū dō krusu alō rô athwi bē htwílyakā dō pēgnē akhu-akhyē a mēpēmēdwō kākhyē khyēthyā lōplī hó tēpwō~ tōcō phúnuôhō.

²¹ Dō nuōkhē bí thī zūē tyahí Jesū Krístu to akhēnuô, thī ma kayā dō a cuō khókyā ná Cómarya. Thī tētane tahenuô a lūkhó ná Cómarya, htuōto thī tēmē tahenuô a mūmyáricyā. ²² Manárō khōnyāyē, Krístu anēbyacē nídū hyā khyáthyē athé akhu-akhyē, Cómarya mērēkākhyē khyēthyā hó thī ná anēklō nídū có hó. Dō Cómarya a mēthēnyē pānuô, thyáphú thī ki sāsē rô thī ki lwó ná tēthú, htuōto ù ki dyacyā pā tā tēthú dō thīlo tōprē~ tāmē nuô, Cómarya mērē kākhyē khyēthyáhō thī phúnuô hó. ²³ Thyáphú thīmēthē ki o kuōdū dō Cómarya a mēthēnyē nuōrō, tarú zūē plehyā lāpō lahyā phúnuôhō. Zūeshyo zūēsō lahyā, rô oklōsōma lahyā dō thī tēzū akū ní~. Bí thī níhuō lú tēthékrúmila akhēnuô, thī nībē htuōhō tēmýásū hó. Rō thēplō

lūhtōlūlyā tā lahyā dō thī tēmýásū yē akū nuô tāmē ní~. Tēthékrúmila dō Cómarya mērýā kākhyē khyēthyā kayā tahe ná anē nídū yēnuô, ù dōnyā cuōhō lū dō kayā pwō~ tōprē a o, ná dō hekhu síbā a o hó. Vā mǎhō Paulu yē, vā dōnyā kuō tēthékrúmila yēnuô hōhō.

Paulu Mētē Phú Prēmētēphú Tōprē Dō Prēzūētēplómū Akū

²⁴ Thyáphú thī ki nībwinítaryē agnēnuô khōnyāyē vā khyábētē dō thīgñē phúyēnuōma vā thēkrú pré. Phú Krístu khyá pē hó kayā dō a zūē lū dō a thyádū ná anēklō tahenuô, vā thēplōshyo dō vā néklōpházye yē ki khyá pēkuō lōdū lō~ kayā dō a zūē lū nuōtahe agnēgnē. ²⁵ Thyáphú vā ki hēsodōnyā lōbā pē thī ná Cómarya a tēritēkyā agnēnuô, Cómarya dyélya hó vā tēphyētēmē yē dō thīgñēhō, htuōto a nõhtwōhtya hó vā ná lō~ prēzūē Krístu nuōtahe a prēmētēphú tōprē hó. ²⁶ Kayā ohtwōprē dō arētōhtū tahe lō~ plīnuô, Cómarya nõtanēplō hí èthī ná tēthékrúmila yē ari-akya hito. Tēthékrúmila yēnuô, Cómarya bē dyauōdyabí pā lū pré, manárō khōnyāyē a dyéluō htyahō dō akayā tahe a o hó. ²⁷ Cómarya thēplōo dō a ki beluōhtya pē akayā tahe ná a tēdyauōdyabí yētōcō. A tēdyauōdyabí yēnuōma Judaphú mato tahe agnē nuōma amámā. Tēdyauōdyabí yēnuōma a ngūdūpridu, alíatakhe nyacó. Tēdyauōdyabí yēnuōma mǎhō Krístu dō a o dō thīkū yēnuôhō, rô angólasá ma mǎhō thī ki nībē kuōdū Cómarya a lítakhē pā, yēnuôhō.

²⁸ Thyáphú pē ki thūnuō kayā pwō~ tōprē dō Cómarya mēthēnyē phú kayā dō a htwōhtya hó tētōcō~ tuō ná Krístu rô a duprē tātē hó dōthudōthē tōkyē tahe agnēnuô, pē hēsodōnyā pē hó ù pwō~ tōprē ná Krístu ari-akya hó, htuōto pē dyērōdyéryē hó ù pwō~ tōprē, rô pē ithyóithya pē hó ù pwō~ tōprē ná lō~ tēthíphécýādē yēnuōtahe hó. ²⁹ Krístu a tēproprya yē a mēshyomesō nyacó dō vākū. Vā thēlē htyanī a tēproprya shyosō yē rô vā htōhētōrē rô vā krūmēhō Cómarya atēmē yētahe hó.

2 Vā thézū dyéthēgnē pē thī ná vā yácú mē lōthulōthē pē nyacó dō thīgñē ná kayā odō vī Laodicea akū nuōtahe agnē ná kayā dō a thēgnē myáhtye nõhí vā to nuōtahe agnē bá~ tē nuōprē. ² Thyáphú vā ki dyéhēdyérenī èthī rô vā mēphúyē pré. Thyáphú èthī thēplō ki ícū nídyé lū tōprē ná tōprē dō tēmō akū htuōto thyáphú èthī ki nībē lōlátakli tātēlō tēthēgnē, phúnuōrō èthī thēgnēplōhyāhō Cómarya atēdyā ouōóbí mǎhō Krístu yēnuô rô vā yácú mē lōthulōthē phúnuô pré. ³ Tēcýādē ná tēthékhuthēgnē lō~ plī mǎdūhō tēsōri ngūdūpridu yēnuô, a ouōóbí dō Krístu akū. ⁴ Thyáphú ù ki ilolahō cuō tā thī ná ù tēithyóithya dō athú nuōtahe tāmē nuōrō vā hé thī phúyē nuōprē. Tēithyóithya yētahenuô, a có có ná atō

bèbè, zúe támé ní. ⁵ Mětěhéro, vā nēklō otōkuō ná thī to tadúro vā thēplō ícū ná thī rò vā níhuō dō thī olū ná thēplō tōmētuo, htuōto thī pūklōmanī tēzūtēnyā dō Krīstu akū akhu-akhyē, vā thēkrūthēlō nyacō.

⁶ Phú thī zúe htuōhō Jesū Krīstu phú thī Byacē tōprēnuō, ohtwōprē plehyā lahyā phú Byacē thēzū nōhtwōprē thī nuō. ⁷ Isótā zāzā lahyā thī tēzū dō Jesū Krīstu akū phú thōrwī sōtāzā nuō. Rò duhtya lahyā dō Jesū Krīstu akū ní. Thī zúe yēnuō a bè shyosōhyā ná sōhyā plehyā phú ū ithyō htuōhō thī nuō, rò lō- Cómārya mēpē htuōhō thī tahenuō, htuthē hébwíhētaryē htya lahyā lū ní.

⁸ Rōnī lahyā thīné ní. Nōilo-ilyā ní tā thīné ná kayā dō a ithyōithyathū dūgnē tēnuōtahe tōprē- támé ní. Tēnuōtahe ma a kyādē pré. Tēthyōithya phūnuō tahe- ma māprē kayā hekhuphū aléklō dyētā dītū khyēlū tōhtū htuō tōhtū nuōtahe pré. Rò nuōtahe ma a hyā dō khīnékhīnō mūmyā dō a pō hekhusība nuōtahe a o pré. Tēthyō phūnuō tahema a hyā dō Jesū Krīstu a o mātō.

⁹ Mětěhéro Jesū Krīstu hyā klwohtya anéklō phú kayā nuō tadúro, a lōbā lō có ná Cómārya aléklō tahe lō- plī có. ¹⁰ Rò dō thī ná Krīstu htwōhō lū tōcō- tuō akhu-akhyē, dōthudōthē tōkyē atēlō lō- plī tahenuō, thī nībē lōbā htuōlōplī hó. Krīstu ma lō- khīnékhīnō a tēshy-otēsō nuōtahe ná hekhunékhu a taryēshyosō tahe akhuklō hó. ¹¹ Thī o dō Krīstu akū akhu-akhyē a thyáhó ná thī dútalíphá hó. Tēdútalíphá yēnuō kayā dú thī māto. Bí Krīstu phyéhtekyā hó thī thēplō a tēthēzūthēlō mūmyāricyā tahe akhēnuō, a dútalí thīphá hó. ¹² Bí thī plwō thīné ná htyē akhē, thī léklō mūmyā tahenuō, thī iluōtā tōkuō htuōhō ná Krīstu hó, rò thī léklōthēlék-lōtwō tahenuō, Cómārya mēhtwōprē kākhyē tōkuō hó ná Krīstu hó. Dō thī zūenī Cómārya a tēprotēpryā dō a mē ihtōhtwōprē kākhyē khyēthyā Krīstu dō tēthyē yē akhu-akhyē, a htwōhtya htuōlō hó phūnuō hó.

¹³ Bí thī zúe hí Jesū Krīstu to akhēnuō, dō thī tēthū akhu-akhyērō, thī thyaná kayā dō a thyē dōthudōthē nuōtahe hó. Htuōto thī siplētebē ná thī léklō mētēthū a pōpřyāshyosō yēnuō to. Manārō khōnyāyē Cómārya mē ihtōhtwōprē kākhyē tōkuō hó thī ná Krīstu hó. Cómārya plwōkyā lōhō pē tēthū lō- plī hó. ¹⁴ A htūplīkyā lō hó tērāmārādyā dō a kírē ciryā pē nuōtahe hó. Bí ū mūthyēhtya Krīstu dō krusulō akhēnuō, Cómārya htóžāhtómūkyā htuō lōhō tērāmārādyā nuōtahe hó.

¹⁵ Bí Jesū thyē dō krusulō akhēnuō, lō- khīnékhīnō dō a o ná a taryēshyosō tahenuō, Cómārya pūphekya lōplī hó èthī atētaryēshyosō nuōtahe rò a dyélūhtya pē hó kayā pwō- tōprē ná a mēpēkyā hó èthī hó.

¹⁶ Phūnuōrō, kayā dō a dya thī tēthū ná thī tētētō ari-akyā tahenuō, nīdā tā èthīngō támé ní. Pwōnana- thī ki mēpwēmēla pēkuō èthī mōnyē sāsē to, dā lēbā hórō thī ki mēpwēmēla pēkuō èthī to hēnuō, èthī thēzū dya thī tēthū. Manārō nīdā tā èthī angō támé ní.

¹⁷ Mětěhéro, mú- nukhēnuō, Cómārya dyētā tēthyótēthya, tēmēpwēmēla yētahe rò lō- tē yētahe nuōma athyaná tēzōuō dō a dyélūō ná tē kírē htwōhtya dō nyē phútē pā nuōprē. Anēbyacē mālākō ma Krīstu pré. ¹⁸ Kayā dō a nōshyo thī ná thī bè shyalyā thī thēplō rò a nōcōbēhtya kuō thī ná mōkhutanéphū tahe phú èthī cōbēhtya yēnuō tahenuō, krwōmē kuō tā èthī támé ní. Thī ki krwōkuō èthī atēthyōithya tahe hēnuōma, tēmēnīkhwókē dō Cómārya ólyā htuōhō thī ná a ki dyé thī nuōtahe pānuō, thī nībē pā to. Kayā phūnuōtahe ma a hé nīdyē lahyā có anē ná pē myāhtye tēmyálwō dō Cómārya a o akhu-akhyē, pē nībē khódū tēthēkhuthégnē dō Cómārya a o, a hé lahyā phūnuō. Èthī phyéhtyalō nīdyē nyacō a tētane yētahe ná a tēdyáhtelōhteklō yēnuōtahe có. ¹⁹ Kayā nuōtahe ma a pūklōpūma pā Krīstu to hó. Krīstu ma athyaná khuklō rò lō- kayā dō a zúe lū tahe nuōma a htwō lū nēklō. Khuklō yēnuō a dyéhēdyēre pē nēklō rò a nōmāhtū ná rwīhtwo ki pūma ícūnī rōlū nēklō rò a nēklō yēnuō a duhtya phú Cómārya nōduhtya lū nuōprē.

Thyē Tōkuō Ná Krīstu, Htwōprē Tōkuō Ná Krīstu

²⁰ Thī thyē tōkuō ná Jesū Krīstu hó rò a mēlwóhtekā hó thī ná khīnékhīnō dō a pōnī hekhusība yēnuōtahe a takhukū hó. Thī cuō ohtwōprē pā lahyā phú kayā dō a thyápā ná hekhuphū yētahenuō phútē? Rò thī cuō nīdā krwōmēkuō pā tēduōtēdwō tahe mētē?

²¹ Tēthyótēthya ná tēduōtēdwō yētahe hé, “Yētōcōnuō pūkrā tā è támé,” “Dōnuōtōcō rò ilyemyā tā è támé,” “Dō nuōtōcō kuōke rò tōbē tā è támé.” ²² Yētahe nuō- ma a ithyōithya pré tēdō a olūō taplōtaplyáphū nuōta- he pré. Pē nōe nīhtuō è rò pē bè víkyā khyēthyā è pré. Tēthyótēthya ná tēthyōithya yētahe nuōma kayā dyé ohtwōhtyanī è pré. ²³ Dō tēthyótēthya yē akhu-akhyē kayā tahehenuō a cyē cōbēbye pré lahyā Cómārya, a cyē shyalyā byeprē lahyā athēplō rò a mēcyēmēcū lyā nīdyē lahyā anē. Tēthyótēthya yētahenuō a thyácónā a-o ná tēcyātēdē nyacō tadúro amā náto. Thyáphū ū ki khōbē ūthēplō a tēthēzūthēlō mūmyā tahe agnēnuō, tēthyótēthya yētahe mēcwōbē ná ū to.

Tēhtwōprē Alyē Ná Athē

3 Phú Cómārya mē ihtōhtwōprē kākhyē Krīstu dō tēthyē nuō, Cómārya mē ihtōhtwōprē kākhyē kuōhō thī dō tēthyē hó rò a dyé tōkuō hó thī thēhtwōprē athē yēnuō ná Krīstu hó. Phūnuōrō lō- thī thēplō a tēthēzū tahenuō dya-o lahyā dō mōkhu bí Krīstu lēonyā nīdyē akhālē dō Cómārya atakhu cóhtwō nuōtōkyē ní. ² Tanē lahyā mōkhu a tēngūdupřidū ní. Hekhu atātē tahenuō, tanē tā lahyā támé. ³ Mětěhéro, thī thyētō htuōhō ná Krīstu hó rò khōnyāyē thī nībē tōkuōhō thēhtwōprē athē ná Krīstu hó, htuōto thī

htwöhtya hó tètôcô~ tuõ hó ná Cómarya hó. Kayã tahenuô a thégnëplö kuõhí théhtwöprë athëyë hító.

⁴ Krístu ma prë dö a dyé thí théhtwöprë tôprë rò shyé~ a hyãlyã khyëthyã pã nuô, a ki o ná a taryëdutaryëhtü pã. Bínuô akhëpãnuô, thí ki oluõhtya tõkuõ ná a taryë-dutaryëhtü yënuô pã.

⁵ Phúnuô akhu-akhyë, víkyã thí tètöhtwöprë lye a tètëzúthélö mädü, tètëuõthü prëmòprëkhü, tètöhtwöprë dö a mwöplí to tahe, thëplö patápatö, tètëzúthélö mũmyáricyã, ná thëzú nĩbè éhtya pö tètëduzãhtyathë tahe. Tètëzúñíbè éhtyapö tètëduzãhtyathë ma athyaná cóbë prëzo hó. ⁶ Kayã dö a mę mũmyáricyã tètëphúnuô tahenuô, a ki sítôbè ná Cómarya a tètëhlödu pã. ⁷ Tôphuõkhënuô, thí ohtwöprë thü htuõlõ hó phú thí thëplö a tètëzú nõ thí nuõtahe hó.

⁸ Manárö khõnyãyë víkyã kyã tètëhlödu, tètëhlöhtya, tètëhëte, tètëhëpyë ùmwí, htuõrö tètëhëbè mũmyã dö a kò héto nuõtahe. ⁹ Hébè lahõlahya pã tã lü tôprë ná tôprë~ tãmé, mëtëhërö thí víkyãhõ thí tètöhtwöprë alyë dö thí lëklö mēnuô tahehõ. ¹⁰ Rò thí kũthyãhtyahó tètöhtwöprë athë dö Cómarya byátaplethë yënuô hó. Thyáphú thí ki thégnë tãtęryã agnënuô, Cómarya męhtwöhtya thyáhyã hó thí ná ané hó. ¹¹ Dö tètöhtwöprë athëkũ nuô, Judaphú tahe ná Judaphú mätö tahenuô bèbè, kayã dútalíphá ná dútalíphátö tahenuô bèbè, htyëkëruõphú tahe bèbè, kayãmí tahe bèbè, cùphú ná kayã palãphú tahenuô bèbè, pë tóbë tanę pã ná a khólú taki~ to. Kayã dö a zúë Krístu pwõ~ tôprë nuô, Krístu ohtwöprë hó dö lükũ hó. Phúnuô akhu-akhyë, Krístu ma tē dö a lodulö ù hó.

¹² Thí ma Cómarya akayã dö a mwöplí rò a mọ nĩdyé tahe, rò a nwóhtya nĩdyé hó thí hó. Phúnuõrö kũthyãhtya lahyã tètëhëzöklabè, tēmęyátë, tēshyalyã thëplö, tētëhédöthęngã ná tēkhyáthédö thĩnuô tahe ní~. ¹³ Khyáthédö pë kayã dö a męcyë nē thëplö nuõtahe ní~. Kayã tôprëprë ki męthú nē hërö plwökyã lütëthú ní~. Plwökyã khyëlü tětthú tôprë ná tôprë phú Byacè plwökyãhó thí tětthú yënuô ní~. ¹⁴ Dö tëlö~ plí yëtahe aklënuô, tē dö a lodulöü tōcōma, mọ nĩdyé khyëlü tôprë ná tôprë yënuõhõ. Thí ki męphúnuô hēma, thí otõoplö röhö lü dö tètôcô~ tuõ akũ hó.

¹⁵ Lõ~ thiyë tahe nuõma thí htwõ lõhõ Krístu anëklö rò Cómarya nwóhtya hó thí dö thí kikrũkiklë khyëlü tôprë ná tôprë hó. Męphúnuõrö nõpõnĩ thí thëplö ná Krístu a tēpētēdwõ, rò hëbwíhétaryë lahyã Cómarya ní~. ¹⁶ Nõ oklõsõma lõbã kuõdũ Krístu alãngõ dö thí thëplökũ ní~. Thí ki ithyóithya khyëlü tôprë ná tôprë, rò thí ki dyérödyeryë khyëlü tôprë ná tôprë bá tęcýã o ná thí nuô ní~. Irõhtuthëhtya lahyã Cómarya ná thí tētëhëbwíhétaryë lü dö thí thëplökũ ní~. Irõhtuthëhtya lahyã Cómarya ná ali-irõ nuõtahe lõ~ plí ní~. ¹⁷ Thí hëbè bèbè, thí mętë itëtë~ bèbè, myã Byacè Jesũ Krístu amèthè rò mę lahyã ní~. Dö Byacè Jesũ Krístu akhu-akhyërö hëbwíhétaryë htuthëhtya lahyã Cómarya ní~.

Paulu Zũklyázũklökyã Hiphúphyãphú Tahe

¹⁸ Mětthĩ~ cüë thivë angõ, mëtëhërö thí ma prëzúetëphú tahe akhu-akhyë, thí tókò mę lahyã phúnuô.

¹⁹ Větthĩ~ mōnĩ lahyã thímë rò thëprwõtthëljí, mępyãmesë tã èthí tãmé.

²⁰ Phúthĩ~ nĩdã lahyã muõphë angõ dö tēpwõ~ tōcō akũ ní~, mëtëhërö, nĩdã muõphë ngõ ma atōabè ná Byacè athëplö.

²¹ Phëthĩ~ męsë tã thĩphúthĩlyë athëplö tãmé ní~, mëtëhërö shyépãma èthí thëplöpyë he.

²² Cũthĩ~ nĩdã lahyã thĩbyacè tahe angõ dö tëlö~ plí akũ ní~. Thí thëzú nĩbè a tētutthë thí rò thí męryã lahyã prëtú bí a mēthënyë prë. Mę lahyã phúnuô tãmé ní~. Męryã lahyã pwõ~ tôphuõ dö tētëhlöcö thëplöte akũ ní~. Mëtëhërö dö thí yõ dyazúdyanyã lahyã Cómarya akhu-akhyë, tarú męryã lahyã ní~. ²³ Thí mę tētītëtë~ bèbè, dya lahyã thí thëplö phú thí mę Byacè atēmę nuô, rò mę sãprësãmyã lahyã. Tanę lahyã tã phú thí mę pë prëlukayã atēmę nuô tãmé ní~. ²⁴ Męryã lahyã thí tēmę ní~, mëtëhërö thí thégnë ná Byacè ki dyé thí ucëtazë phú thí mēnuô pã. Byacè dö thí mę pë lü yëtöprë nuõma Byacè Krístu yënuõhõ. ²⁵ Cómarya ki cirya kayã dö a męthútë nuõtahe pã. Cómarya cirya tēnuô a myãdu myápatí to.

4 Cũ Byacè thĩ~ męryã lahyã thĩcũ ní~, dyacódyatę lahyã thëplö dö èthí akhu ní~, myádumyápatí tã ù tãmé ní~, mëtëhërö thí thégnë kuõdũ hó ná thí Byacè o dö mókhu hó.

Tëthyóithya Tahe

² Kwícóbë sãprë lahyã Cómarya rò théné kwícóbëhtya krũkrũ è ní~. Othãklyã lahyã, rò o lahyã ná tētëhëbwíhétaryë htya è ní~. ³ Dö nuõkhëma kayã tahe thégnë Krístu ari-akya to. Cómarya dóuõdóbí nĩdũ Krístu ari-akyaýë. Manárö khõnyãyë tēdóuõdóbí yënuô a oluõhtya hó. Thyáphú Cómarya ki bãmõ nĩpë pëklyã dö pë ki hësodõnyã nĩpë ù ná Krístu ari-akya yënuõrö, kwícóbë pëkuõ lahyã dö pëgnë ní~. Mú~ nukhëma tēdóuõ yënuô, a oluõhtya hító, tadúro khõnyãyë a oluõhtya hó. Dö vã dõnyã pë ù ná Krístu ari-akya akhu-akhyë, ù dótã vã dö htökũ prë. ⁴ Phú vã tókò dõnyã pënyãhõ ù nuô, thyáphú vã ki dõnyã plõphëryã pë dö ù agnë nuõrö, kwícóbë pëkuõ lahyã dö vãgnë ní~. ⁵ Cyãtanę limyã lahyã rò cyëthãryã thĩnë dö kayã dö a zúehí Krístu to tahe anyëhyã ní~. Bíkhtëtë~ bèbè, bí thí nĩbè tēshuõtëkhë ryã dö thí ki mę tęryã akhënuô, tarú męryã lahyã pwõ~ tôphuõ ní~. ⁶ Thyáphú thí ki thégnë kuõ lahyã ná thí tõ hësú kãkhyëcyã pë ù pwõ~ tôprë phútëphútë agnënuô, hëbëcëhëbënyã, hëbè htónicwinĩ kuõ lahyã ù thëplö ní~.

Têhémohéryá Dókhýě Tadû

⁷ Tykico ki heso lõpé thĩ ná vārivākýă pǎ. È ma puõvyă dõ ù mōnĩ lũ tōprè, htuõto è ma kayă tōprè dõ acó ná Cómarya atèmè, rò a mē Byacè atèmè rò a mē tōkuõ tē ná pè tōprè. ⁸ Thyáphú a ki hēsuloõ pè thĩ ná pèripèkyă lõ~ plĩ, htuõto thyáphú a ki dyéhědyére mē-mōnĩ thĩ thèplò agněnuõ, vǎ thũlyǎ hó è dõ thĩ o hó. ⁹ Onesimo ki hyǎlyǎ tōkuõ ná lũ pǎ. È ma kayă dõ acó ná angó rò ù mō nĩdyé lũ tōprè. È ma thĩ dõkũphú nĩdũ prè. Èthĩ ki heso pè lõ thĩ ná lõ~ tètwhõhtya ané bĩyě nuõtahe pǎ.

¹⁰ Aristarko dõ ù dõtǎ tōkuõ è ná vǎ yětōprè thũhyǎ pèkuõ thĩ atèhémohéryá, htuõrò Barnaba tōpuõbũ Marko thũhyǎ pèkuõ thĩ atèhémohéryá dõ thĩ oo~. (Thĩ nĩbè htuõhó li dõ ù rǎluõ pè thĩ ná Marko ari-akyǎ yěnuõhó. A ki hyǎtuõkuõ dõ thĩ o pǎ rò émōsũryǎ lũ ní~.) ¹¹ Jesũ dõ ù è è ná Justo yětōprè thũlyǎkuõ a tètè-mohéryá dõ thĩ oo. Judaphú dõ a zũe Krĩstu tahe ak-lěnuõ, prè dõ a mējõ kuõ tē ná vǎ dõ Cómarya ahtyěaké agněnuõ ma a opré thèthũõthũõ~ tuõ prè. Èthĩ ma a mēmō nyacó vǎ thèplò. ¹² Epaphra ma thĩ dõkũphú tōprèprè. È ma a htwõ Krĩstu a prēmètèphú

tōprè. A hémohéryá hyǎnĩ thĩ. A thèplòshyo rò a kwícóbě tamõmõ pè cõ dõ thĩgně cõ. Thyáphú thĩ ki oklòsõma dõ thĩ tètũtènyǎ akũ rò thĩ ki duhtyábě lahyǎ dõthudõthé tōkyě, htuõto thyáphú thĩ ki zũe thègněhyǎ tǎtèpõ Cómarya a tètèzũ pwõ~ tōcõ ag-něnuõrò, a kwícóbě pè dõ thĩgně. ¹³ Vǎ khyǎ vǎthé dõ ègně ná è ma kayă tōprè dõ a yácũ nyacó dõ thĩgně ná vĩ Laodiceaphú tahe agně ná vĩ Hierapoliphú tahe ag-ně cõ. ¹⁴ Tètèkhuthárǎdu Luka dõ pè mō nĩdyé è yětōprè ná Dema yě, thũlyǎ nĩkuõdũ a tètèhémohéryá dõ thĩ oo~. ¹⁵ Khyáthédõ thũcuõpè pè tètèhémohéryá yěnuõ dõ pè puõvyǎ vĩ Laodiceaphú tahe ná pè puõvyǎ Nympha ná prèzũetè plómũphú odõ lũhikũ nuõtahe ní~.

¹⁶ Shyẽ~ thĩ Colossae prèzũetè plómũphú tahe hõh-tuõhó pèliyě pǎnuõrò, dyéhõ pèkuõ Laodicea prèzũetè plómũphú nuõtahe pǎ ní~. Htuõrò hõkuõ lahyǎ vǎli dõ vǎ thũlyǎ pè èthĩ yěnuõ pǎ ní~.

¹⁷ Heso pèkuõ Arkippo, “Tètèphyètèmè dõ Byacè dyélyǎ hó nē yěnuõ, mētũõkyǎ è,” hé è phúnũ ní. ¹⁸ Vǎ ma Paulu rò tètèhémohéryá yěnuõma, vǎ rǎcuõpè thĩ ná vǎ takhu nĩdũ prè. Vǎ yõ o dõ a htõkũyě akhu-akhyě, sõtapa tǎ vǎ tǎmè ní~. Cómarya abwĩataryě ki okuõdũ ná thĩ ní~.

Thessalonía Aréłó Tôba

Tèhébé Ré Dó Nyě

Ví Thessalonía ma a htwó vjmuó tóví dǒ Macedonia képhú, Romakédu a tẹpǒalě tóví. Paulu htecuó htuó dǒ ví Philippi rò a cuó mẹ-ohtya ke prèzúetèplómü tòmü dǒ Thessalonía ví. Manáro Paulu hésodónyǎ pè ù Krístu ari-akyǎ dǒ Judaphú máto tahe aklě rò ù zúenyáekǎ ékuǒlǎ lǔ akhu-akhyě, Judaphú dǒ a thékhwé kuó Paulu atẹme yětahe thékháthéhte Paulu. Paulu bè htecuókyǎ bí ví Thessalonía yěnuô rò a bè cuókyǎ dǒ ví Beroea. Dǒkhyě bí a cuótuó hó dǒ ví Corinthia akǔ akhěnuô, Paulu ná a khǒbóthyó Timothy dǒ a mǎrólǔ tẹ yětòprẹ héluó pẹ Paulu ná Thessalonía prèzúetè plómüphú tahe a tẹihtònyǎ ari-akyǎ.

Paulu rácuó ré Li Thessalonía yětòba ma a rá dyéhědyére, dyéshyodyésòhtya cuó pẹ khyěthyá Thessalonía prèzúetè plómüphú tahe. È hébwíhétaryě cuópẹ khyěthyá èthí atẹzútẹnyǎ ná èthí atẹmọ tahe. È rá dyéthénẹhtya khyěthyá èthí ná bí è otǒkuó ná èthí akhě a ohtwǒprẹ mǎkryá~ phútě ari-akyǎ prẹ. Htuóró prèzúetè plómüphú tahe sudyǎ lahyǎ ná Krístu ki hyǎ khyěthyá nyẹphuótòphuo ari-akyǎ. Rò èthí hé lahyǎ ná Krístuphú dǒ a thyéré ná Krístu hyǎlyǎ pǎ tahenuô, théhtwǒprẹ tacúprẹ dǒ Krístu ki hyǎ dyé yěpǎnuô ma èthí níbè kuó pǎ ẹ? Krístu ki hyǎkhyě bíkhětě pǎ? Tẹsudyǎ phuyě tahenuô, Paulu hésoluó pẹ èthí. Paulu phyení ashuóakhě rò a hé pẹ èthí, bí èthí opọo Krístu ki hyǎ khyěthyá pǎ yěakhěnuô, èthí tǒ mẹ plehyǎ lǎ tẹmẹ dǒ tẹthuótẹkrě akǔ, a hé èthí phúnuô.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dǒ nyě 1:1

Tèhébwíhétaryě ná tẹhtuthéhtya 1:2-3:13

Dyéhědyére Krístuphú tahe atẹdya théplòthuóhtyě tahe 4:1-12

Ithyóithya ù ná Krístu ki hyǎ khyěthyá nyẹphuótòphuo ari-akyǎ 4:13-5:11

Tẹdyéhědyére dǒ khyě 5:12-22

Tèhébé dǒ khyě 5:23-28

1 Pẹ ma Paulu, Sila, † ná Timothy. Pẹ rácuó rólǔ liyětòba dǒ thí Thessalonía prèzúetè plómüphú tahe a o.

Thí Thessalonía prèzúetè plómüphú tahe ma Phě Cómarya ná Byacè Jesú Krístu akayǎ tahe hó. Tẹbwítẹtaryě ná tẹkacúkábé ki okuódú ná thí ní~.

Thessalonía Prèzúetè Plómüphú Tahe A Tẹohtwǒprẹ Ná A Tẹzútẹnyǎ

² Bí pẹ kwícóbě dǒ thí lǒ~ plí gně akhěnuô, pẹ hébwíhétaryě Cómarya pwǒ~ tǒphuo có. ³ Dǒ thí tẹzútẹnyǎ akhu-akhyě, thí mǎtẹ ahtwǒahte, dǒ thí tẹmǒní ù akhu-akhyě, thí krǔmẹ tẹ, rò dǒ thí o ná tẹmyásǔ dǒ pẹ Byacè Jesú Krístu alǒ akhu-akhyě, thí khyáthéplòhtúbé tẹmǎcyẹmǎcú thí tahe. Bí pẹ kwícóbě dǒ pẹ Phě Cómarya o akhěnuô, lǒ~ thí mǎtẹ yětahenuô, pẹ sǒtapǎ pẹpǎ có to có.

⁴ Puóvyǎ dǒ Cómarya mǒní thí, pẹ thégně ná thí ma kayǎ dǒ Cómarya nwóhtyaní thítahe hó. ⁵ Mǎtéhéro pẹ phyéhýǎ pẹ thí tẹthékrǔmíla yěnuôma túprẹ pẹ khǎu a tẹhébé nuómáto. Tẹthékrǔmíla yěnuôma, a o ná a taryěshyosǒ, a o ná Thé Sǎsě Byacè, a o ná tẹzúe lǒlǎ-takli tẹthékrǔmíla a tẹcótẹtẹ yětahe. Rò bí pẹ okuó ná thí akhěnuô, pẹ ma kayǎ phútě tahenuôma, thí thégně htuóđúhó. Yěnuôma pẹ ohtwǒprẹ pẹ dǒ thí léníbwí ní-taryě agně prẹ. ⁶ Thí myábǔ pẹ ná Byacè rò ù mǎcyẹmǎcú nyacó thí, manáro thí thékrǔthéłǒ phyésùpǎ tẹthékrǔmíla. Bí thí phyésù tẹthékrǔmíla akhěnuô, Thé Sǎsě Byacè mẹ thékrǔthéłǒ pẹ thí hó. ⁷ Phúnuôró thí htwóhtya pẹhó kayǎ dǒ a zúkanyǎkǎ Krístu dǒ a o dǒ Macedonia kékǔ nuótahe ná Akaia kékǔ nuótahe alẹmyábǔ hó. ⁸ Mǎtéhéro Byacè a tẹthékrǔmíla dǒ thí hésodónyǎ pẹ ù yěnuô, a luó cuótuó túprẹ dǒ Macedoníaké ná Akaia kékǔ nuómáto. Thímwíla dǒ thí zúenyáe Cómarya ari-akyǎ yěnuô, a luópasí cuótuó kuółǒ cóhó dǒ khǎlẹ pwǒ~ tǒpho hó. Phúnuôró thí

† Dǒ Greek ngó ma a hé ná "Silvano"

tèzú ari-akyã yènuô pè lo dōnyã luõpépã ù tōprè~ to hó. ⁹ Bí pè hyã olè kuõ thĩ akhènuô, thĩ émōsũ lahyã pè phútènuô, lò~ kayã o bínuô tahe dōnyã pè lõplĩ hó pè. A dōnyã pè pè ná thyáphú thĩ ki mekuõ Cómarya dō a htwōprè rò acóate málakõ yètōprè a tēmēnuô, thĩ víkyã kyã lò có thĩ təcóbè prèzo tahe có. ¹⁰ Htuõrò Cómarya aphúkhũ Jesũ dō aphè mē kahtò htwōprè kakhýè khyèthyã lũ dō tètýè yètōprè ki hyãlyã khyèthyã dō mókhu pãnuô thĩ opōmyásũ lahyã phútè nuô èthĩ hé lõplĩ pè pè. Jesũ ma prēmēlwohtekã hó pè ná Cómarya a tètèplòdu dō a ki cirya ù pã yènuô tōprè a takhukũ hó.

Paulu Mètè Dõ Vĩ Thessalonía Akũ

2 Puõvyãthĩ, pè cuõlè kuõ thĩ nuô, a lõkyãdè ashuõakhè mato. Abwitaryè oprè nuõma thĩ thègnè dũhó. ² Phú thĩ thègnè htuõhónuõhó, bí pè hyã tyakuõhĩ dõ thĩ oto akhènuô, vĩ Philippiphú tahe mēcyēmecũ pè, htuõrò mēthetarè lõ pè. ù mē takhwótakè dídyã tãtũ có pè tadúro thyáphú pè ki hēsodōnyã nípe thĩ ná Cómarya a tètèkrũmila nuõrò, pè Cómarya dyéhó pè tēkhũhã hó. ³ Pè dyéhèdyére thĩ ná thĩ ki zũe tètèkrũmila phúyènuõma athú náto. Pè tētane ma a mwõplĩthĩplo dõ thĩkhu prè, pè cuõ pũ lahõ kuõ ná ù tōprè~ to. ⁴ Pè hébè prè phú atõ Cómarya athèplò nuõprè, mētèhèrò pè myáhtye bènó htuõhó tēcýètècũ rò pè thèplò pyépé to akhu-akhyè, a zũe thèlènĩ pè rò a dyétãhó tètèkrũmila yè dõ pè takhukũ hó. Pè pũ hé phú atõ kayã thèplò nuõmato. Pè pũ hé phú atõ Cómarya dõ a cemyã pè thèplòyè tōprè a tètèzũ nuõprè. ⁵ Phú thĩ thègnè htuõhónuõhó, pè hyã hébèhtuthè lahónó ná thĩ tōphuõ~ to. Pè thèzũ lõphãe nířũnĩhtè rò pè hyã cyékhocýekhá nó ná pènè tōphuõ~ to. Pè mēnókuõ ná phúyè to nuõma Cómarya zũbé prè. ⁶ Thĩ bèbè, kayã dõ aruõ tahenuô bèbè, thyáphú a ki htuthè níkuõ pè rò pè pũmē phúnuô mato.

⁷ Pè ma Krĩstu a Prèdōnyãphú tahe akhu-akhyè, pè ki kwĩshyo tē dõ thĩo nuõma akòabè prè, manárò pè mēphúnuõto. Bí pè okuõ ná thĩ akhènuô, pè hébècèhébènyã prè thĩ, thyáná muõtōprè myánĩkhwèní dyé aphú tahe nuõprè. ⁸ Pè yõ mō nídyé nyacó thĩ, htuõrò thĩ htwõ pè khõbóthyó dõ a mōnyacó pè tahe akhu-akhyè, pè taritaryã one pènè dõ pè ki dyáso thègnè túpèprè thĩ ná Cómarya a tètèkrũmila yè ari-akyã nuõmato, pè o taritaryã one pò có pènè ná pè ki otõkuõ ná thĩ rò, phyécwõmēcwõ kuõpõ có thĩ. ⁹ Puõvyãthĩ, pè krũeryã nyacó tē nuõma thĩ klyã tōnĩpã prè. Bí pè hēsodōnyã pè thĩ ná Cómarya a tètèkrũmila akhènuô, thyáphú pè ki buõe nídyé pè hókũsè, htuõto thyáphú pè ki mēhtuõmēnyé tã thĩ tãmé nuõrò, pè ryatè mōkhĩkhĩ mōsèklèklè có.

¹⁰ Bí pè otõkuõ ná thĩ prèzũetèphú tahe akhènuô, pè ohtwõprè sãsè, pè ocóote, htuõrò pè mētèthũ to nuô

thĩ thègnèdũhó. Pè ma kayã phútè tahenuõma, thĩ ná Cómarya ki khyãluõdũhó thĩthè hó. ¹¹ Pè myákhwèní thĩ yènuô, a thyácóná phè tōprè myákhwè nídyé aphú có nuõma thĩ thègnèdũhó. ¹² Mētèhèrò thyáphú thĩ ki ohtwõprètõ ohtwõprèbè phú Cómarya athèplònuô rò pè dyéhèdyére thĩ, pè hébèmōhébèryã thĩ, pè shyakrwõ thĩkhyè pwõ~ tōprè có. Cómarya ma prè dõ a énuõ thĩ dõ ahtyèakèkũ ná a taryèduhtũ akũ tōprèhó.

¹³ Bí thĩ níhuõ Cómarya alãangó dõ pè hēsó pè thĩyè akhènuô, thĩ phyésũ è phú a o dõ kayã a o rò a hyãnuô mato, thĩ phyésũ có è phú a o dõ Cómarya a o rò a hyã nuô có. Phúnuô akhu-akhyè, pè hébwíhétaryè Cómarya pwõ~ tōphuõ có. Rò tètètèkyã yènuõma Cómarya a tètètèkyã málakõ có. Rò dõ tètètèkyã yè akhu-akhyè, Cómarya nõhtwõprè hó thĩ phú atõ lũthèplò nuõhó. ¹⁴ Puõvyãthĩ, tēcũhtwõhtya tuõanè ná thĩ phúyètahe mētèhènuõma a thyáphó ná tēmēhtwõhtya htuõhó anè dõ Cómarya a prèzũetè plómũphú dõ a o dõ Judakèkũ nuõtahe hó. Èthĩ yõ htwõ Jesũ Krĩstu akayã tahe akhu-akhyèrò a htwõhtya prè. Thĩ myécõphú mēcyēmecũ nídyé khyèdũ thĩ yènuô a thyácóhó ná Judaphú tahe mēcyēmecũ nídyé khyèthyádũ prèzũetèphú dõ a o dõ Judakèkũ nuõtahe có hó. ¹⁵ Judaphú tahe ma prēmēthyè Byacè Jesũ ná prèpõ tahe, htuõto a vèhtekyã pè. A mētõ Cómarya thèplò to, htuõrò, a thèhtèhèhã lò có ùpwõ~ tōprè có. ¹⁶ Thyáphú Judaphú mato tahe ki níbè kuõ tēmēlwohtekã agnènuõrò, pè hēsodōnyã luõ pèkuõ hó èthĩ ná tètèkrũmila hó. Bínuõakhè Judaphú tahe pũ mēdídyã tãtũ pè. Phúnuõrò èthĩ mētè tahenuô, a dyabãhtyacõmõ nídyé lõplĩ có a tètèhũtèora nuõtahe tuõ códõ lèdyahya akhãlè opã cóto hó. Khõnyãyè Cómarya a tètèplòdu a tēciryã dõ khyèlõ yènuô a ki hyãtuõhó dõ èthĩ o hó.

Paulu Thèzũ Cuõlèo Kuõ Thessalonía Prèzũetè Plómũphú Tahe

¹⁷ Manárò puõvyãthĩ, bí tēmēcyēmecũ mē sipruõsipryãkyã pènèklõ ná thĩ nèklõyè taplõtapyáphú akhyèyènuô, pè nethuõ nyacó thĩ có. Pè thèzũ myáhtye thĩ rò pè cyèpřyècyèlĩ nyacó. Pènèklõ oye ná thĩ tadúro pè tētane tahe nuõma a ophũnyé ná thĩ prè. ¹⁸ Pè thèzũ hyãolè kuõpõlã thĩ. Vã mädũ Paulu yè, vã yácũ hyã tamõmõ kuõpõ có dõ thĩo tadúro khĩnèřicyã khuklõ mēdídyã tãtũ pèklyã. ¹⁹ Mamētèrò pè thèzũ cuõlè kuõpõ nyacó thĩ hènuõma, thĩ yõ o ná thĩ tètũ dõ ashyo-asõ akhu-akhyè, pè o ná tēmýásũ, pè o ná tètèluõphòphũ, rò bí Byacè Jesũ Krĩstu hyã tōnyèpãnuô, thĩ htwõhó pè lèphyèhtyalõnĩ pè thèplò dõ anyèhyã pã hó. ²⁰ Thĩ ma pè lèphyèhtyalõ pè thèplò ná pè tètèluõphòphũ tahe hó.

3 Dõkhyè tadũnuô pè khyábè pã cóto akhu-akhyè, pè ki okyãhó bí vĩ Athenia akũ yè hó pè belyãkyã

pè théplò phúnuô. ² Rò pè thũlyạ Timothy dỏ thĩo, è ma pè puốvạ tôprẹ rò a htwỏ Cỏmarya prẹmẹtẹphủ tôprẹ. A mẹtợkuốtẹ ná pẹ, rò a hẻsodỏnyạ pẹ ử ná Krĩstu a tẻthẻkrủmĩla ari-akyạ. Thyáphủ a ki dyẻhẻdyẻrenỉ thỉ rò a ki shyakrwỏnỉ thỉ tẻzủtẻnyạ akhyẻ nuỏrỏ, pẹ thũlyạ è dỏ thĩo. ³ Ủ yỏ mẻcyẻmẻcủ thỉ akhu-akhyẻrỏ thyáphủ thỉ ki vỉkyạ tả thỉ tẻzủtẻnyạ tôprẹ- tẻmẻnuỏ, pẹ nỏnyạ Timothy dỏ thĩo. Thỉ thẻgnẻ ryaryỏdẻdẻ hó ná Cỏmarya taze-one dỏ pẹ bè khyỏbẻ tẻmẻcyẻmẻcủ phủyẻ tahe nuỏhỏ. ⁴ Mẻtẻhẻrỏ bỉ pẹ okuỏpỏ ná thỉ akhẻnuỏ, pẹ hé tamỏmỏ pẹ htuỏhỏ thỉ ná pẹ ki khyỏbẻ tẻmẻcyẻmẻcủ phủyẻ nuỏ pỏ. A hyỏ htwỏhtya kryỏ- ná thỉ phủtẻnuỏ thỉ myỏhtyẻbẻ mỏlakỏ cỏhỏ. ⁵ Vả okhyạ pỏto akhu-akhyẻ, thyáphủ Timothy ki thẻgnẻ ná thỉ oklỏsỏmỏpỏ dỏ thỉ tẻzủ ẻ, ma thỉ oma pỏ to ẻ nuỏ, vả thũlyạ lủ dỏ thỉ o. Vả bẻzỏ ná khỉnẻricyạ khuklỏ klyạ ilo-ilyạ nyạ thỉ hó. Htuỏrỏ lỏ- tẻ-phyẻtẻmẻ dỏ pẹ mẻhtuỏ lỏhỏ tahenuỏ, a ki kyỏdẻ lỏnyỏhỏ, vả bẻzỏ phúnuỏ.

⁶ Manỏrỏ khỏnyỏyẻ Timothy o dỏ thĩo rò a kỏtuỏ khyẻthyỏhỏ dỏ pẻo hó. Rỏ a kỏ dỏnyạ pẻ pẻ ná tẻritẻkyạ dỏ a mỏ tahe. A hẻluỏ pẻ pẻ ná thỉ tẻzủtẻnyạ ná thỉ tẻmỏ tahe ari-akyạ. Htuỏto a hẻluỏ pẻ pẻ ná thỉ thẻnẻhtyỏbẻ pẻ pwỏ- tôphuỏ cỏ, rò thỉ o ná tẻthẻluỏphỏphủ, htuỏto thỉ nethuỏ myỏhtyekuỏ nyỏcỏ pẻ phủ pẻ nethuỏ myỏhtye thỉnuỏ, a dỏnyỏluỏ pẻ pẻ phúnuỏ. ⁷ Phúnuỏrỏ puốvạthỉ, bỉ pẻ khyỏbẻ cỏ tẻpyỏtẻsẻ dỏ adu-azỏ ná tẻcyẻtẻcủ lỏ- pỉ yẻtahe akhẻ cỏnuỏrỏ, thỉ zủe thẻlẻnỉ pỏ Krĩstu akhu-akhyẻ, a nỉhẻnỉre nyỏcỏ dỏ pẻgnẻ cỏ. ⁸ Mẻtẻhẻrỏ, dỏ thỉ ihtỏ klỏma dỏ Byỏcẻ akủ akhu-akhyẻ, pẻ ohtwỏprẻ khỏnyỏ yẻnuỏ, phwỉ- aphwỉamỏhyỏ khyẻthyỏ cỏ pẻ hó. ⁹ Dỏ thỉ khukhyẻrỏ, pẻ hẻbỏwỉhẻtaryẻ nyỏcỏ pẻ Cỏmarya rò pẻ thẻkrủthẻlỏ lakỏlakỏ cỏ dỏ a mẻthẻnyẻ cỏ. Rỏ pẻ thẻkrủthẻlỏ hẻbỏwỉhẻtaryẻ Cỏmarya yẻnuỏ, a kỏ pẻ pỏ cỏ to. ¹⁰ Thyáphủ pẻ ki myỏhtye tẻsủbẻ khyẻthyỏ ná thỉ rò pẻ ki mẻcwỏ ẻhtyỏpỏ thỉ tẻzủ dỏ a lo tahenuỏrỏ, pẻ kwỉcỏbẻ mỏkhỉkỉ mỏsẻklẻklẻ cỏ.

¹¹ Thyáphủ pẻ ki hyỏnỏ khyẻthyỏ dỏ thĩo nuỏ, pẻ Cỏmarya dỏ a mỏ pẻphẻ sỉnẻ nỉdủ yẻtỏprẻ ná pẻ Byỏcẻ Jesủ yẻ ki taritaryỏ plỏhyỏ pẻdủ pẻklyỏ pỏ nỉ-. ¹² Byỏcẻ ki mẻẻhtyỏ pẻdủ thỉ tẻmỏnỉ lủ rò, thỉ ki mỏ lỏthulỏthẻ nỉdyẻlủ tôprẻ ná tôprẻ, htuỏrỏ thỉ ki mỏẻhtyỏ nỉkuỏpỏ kayỏ dỏ aruỏ tahe thyỏnỏ pẻ mỏnỉ thỉnuỏ nỉ-. ¹³ Bỉ pẻ Byỏcẻ Jesủ hyỏlyạ tỏ ná akayỏ sỏsẻ tahe lỏpỉ pỏ akhẻnuỏ, thyáphủ ử lẻdyạ thỉ tẻtủ ki o pỏ tẻmẻ, htuỏto thyáphủ thỉ ki sỏsẻ dỏ pẻ Cỏmarya ná pẻphẻ nỉdủ yẻtỏprẻ anyẻhyỏ pỏnuỏ, a ki dyẻshyỏdyẻsỏ nỉdyẻdủ thỉ thẻplỏ ahẻare nỉ-.

Tẻohtwỏprẻ Dỏ Atỏ Cỏmarya Thẻplỏ

4 Puốvạ thỉ, dỏ khyẻlỏnuỏ, thỉ tẻbẻ ohtwỏprẻ tỏ ná Cỏmarya athẻplỏ phủtẻnuỏ, pẻ ithyỏ htuỏhỏ

thỉ hó. Rỏ khỏnyỏyẻ thỉ ohtwỏprẻ nuỏma a mỏhỏ. Khỏnyỏyẻ pẻ kwỉthẻzỏ thỉ rò pẻ shyakrwỏnỉ thỉkhyẻ dỏ Byỏcẻ Jesủ akhẻlẻ, thỉ ki mẻ plehyỏ ẻhtyỏẻhtyỏ pỏ phúnuỏ. ² Tẻ dỏ pẻ hé htuỏhỏ thỉ ná thỉ tẻbẻ mẻ tahenuỏ, thỉ thẻgnẻhỏ. Tẻ yẻtahe nuỏma Byỏcẻ Jesủ dyỏtỏ tẻmẻ dỏ pẻkhu dỏ pẻ tẻbẻ hẻsỏ pẻ thỉ prẻ.

³ Cỏmarya thẻzủ ná thỉ tẻkahtỏonyỏ thỉtahe ki mwỏ- plỉthỉplo rò bè cuỏthủnỉ prẻmỏprẻkhủ taki- to. ⁴ Thỉ pwỏ- tôprẻ tẻbẻ pỏtarỉlyạ nỉdyẻdủ thỉnẻ ná tẻo- htwỏprẻ sỏsẻ dỏ ử ki bezủnỉ thỉ tahe. ⁵ Nỏpỏ lyỏnỉ tả thỉnẻ ná tẻlủmẻmỏnỉ nẻtahe ná tẻpatỏpatỏ a tẻthẻzủthẻlỏ phủ kayỏ dỏ a thẻgnẻ kuỏhỏ Cỏmarya to nuỏtahe tẻmẻ nỉ-. ⁶ Thỉ tẻbẻ mẻthủnỉ thỉ puốvạ Krĩstủphủ tahe ná tẻ phúnuỏtahe tôprẻ- to. Thỉ tẻbẻ tak- lyẻ lahẻnỉ dỏ thỉ puốvạ Krĩstủphủ tahe akhu tôprẻ- to. Kayỏ dỏ a mẻphủnuỏ tahenuỏ, Byỏcẻ ki cỉryỏ ẻthỉ pỏ. Phủyẻ tahenuỏ pẻ hẻsodỏnyỏluỏ pẻ htuỏlỏhỏ thỉ, pẻ dyẻrỏdyẻryẻ htuỏlỏhỏ thỉ hó. ⁷ Mẻtẻhẻrỏ Cỏmarya ẻ pẻ dỏ pẻ ki bè ohtwỏprẻ mẻthủ prẻmỏprẻkhủ ag- nẻnuỏ mỏto. Thyáphủ pẻ tẻkahtỏonyỏ thỉtahe ki mwỏ- plỉthỉplo agnẻnuỏrỏ, a ẻ pẻ prẻ. ⁸ Phúnuỏ akhu-akhyẻ, kayỏ tôprẻprẻ dỏ a htẻsủ tẻithyỏithyỏ yẻnuỏma, a htẻsủ prẻlukayỏ mỏto. A htẻsủhỏ Cỏmarya dỏ a dyẻ thỉ Thẻ Sỏsẻ Byỏcẻ yẻtỏprẻ nuỏhỏ.

⁹ Tẻmỏnỉ puốvạ dỏ a zủkỏnyỏkỏ tẻ tahe ari-akyỏ nuỏ, pẻ lo rỏ pẻpỏ ná thỉ to hó. Mẻtẻhẻrỏ tẻ dỏ bè mỏ nỉdyẻ lủ tôprẻ ná tôprẻ nuỏ thỉ nẻbyỏcẻ nỉdủ, Cỏmarya ithyỏithyỏ htuỏdủhỏ thỉ hó. ¹⁰ Kỉhẻlakỏma thỉ mỏ nỉdyẻ lỏpỉ thỉpuỏthỉvạ dỏ a o dỏ Macedoniỏkẻ yẻ tỏkẻlẻ nuỏtahe cỏ. Manỏrỏ pẻ shyakrwỏ kuỏpỏ thỉ ná thỉ ki mỏ ẻhtyỏ lỏklỏ pỏ cỏ ná yẻnuỏ nỉ.

¹¹ Yỏcủ ohtwỏprẻ krủklẻ pẻdwỏ lahyỏ ná ử dỏ tẻpwỏ- tỏcỏ akủ nỉ-. Nẻ tẻritẻkyạ mỏto tahenuỏ, cuỏnuỏ mẻsủsỏ kuỏ tả ử tẻmẻ nỉ-. Phủ pẻ hẻsỏ htuỏhỏ thỉ nuỏ, pủẻpủryỏ rò buỏelyạ nỉdyẻdủ lahyỏ thỉnẻ nỉ-. ¹² Thyáphủ kayỏ dỏ a zủenyỏe kuỏhỏ Cỏmarya to tahe ki myỏhtye thỉ tẻohtwỏprẻ rò ẻthỉ ki bezủ thỉ, htuỏto tẻ dỏ thỉ loẻ loẻ tahenuỏ, thyáphủ thỉ ki thẻlẻhtyanỉ tả ửruỏ tẻmẻnuỏ, mẻ lahyỏ phủ pẻ hé thỉ nuỏ nỉ-.

Byỏcẻ Atẻhyỏ Khyẻthyỏ

¹³ Puốvạthỉ, pẻ thẻzủ nỏthẻgnẻkuỏ thỉ ná kayỏ dỏ a zủenyỏetẻ rò a thẻ htuỏhỏ nuỏtahe ari-akyỏ. Phủ kayỏ dỏ a tẻmyỏsủ okuỏhỏ to nuỏtahe thẻplẻnẻbẻ nuỏ, pẻ thẻzủ nỏhtwỏ kuỏ thỉ phúnuỏto. ¹⁴ Pẻ zủe ná Jesủ thẻhtuỏ rò a htwỏprẻ kỏkhyẻ hó. Phúnuỏrỏ pẻ zủe ná shyẻ- Jesủ hyỏlyạ khyẻthyỏ pỏnuỏ, Cỏmarya ki ẻkỏ otỏkuỏ khyẻthyỏ kayỏ dỏ a zủe Jesủ rò a thẻ htuỏhỏ nuỏtahe ná lủ pỏ. ¹⁵ Tẻ dỏ pẻ kỉrẻ hé pẻ pỏ thỉyẻ tahenuỏma, Byỏcẻ ithyỏithyỏ ná anẻ nỉdủcỏ. A hé, shyẻ- Byỏcẻ Jesủ hyỏ khyẻthyỏ akhẻpỏnuỏ, pẻ dỏ a

† *Angỏlasỏ dỏ aruỏ ma dỏ Jesủ akhu-akhyẻ Cỏmarya ki ẻkỏ kayỏ dỏ a thẻ htuỏhỏ tỏnỏ Jesủ nuỏprẻ.*

ohtwöprè pã yětahenuô, pè kã kahtyaré ná kayã dö a zúe rò a thyë htuõhó nuõtahe máto. ¹⁶ Mětëhéro Byacè anébyacè níđú ki o dö mókhu rò hyãlyã pã, rò a ki éhtõtã angó tòmũ pã. Htuõrò tanémókhupú a khuklóduló tōprè ki éhtò hébětã pã. Htuõrò ù ki níhuõ Cómarya akwõ prãhtya pã rò kayã dö a zúe Krístu rò a thyë htuõhó tahenuô, a ki ihtò kãréló ù pã. ¹⁷ Htuõrò pè dö a ohtwöprèpã yětahenuô, thyáphú pè ki cuõ myáhtyesú kuõ ná Byacè dö mółlè pãnuõrò, Cómarya ki cõhtya tōkuõ pè ná èthí dö óluõklè pã. Htuõpãrò pè ki cuõ otõkuõ ná Byacè tacúprè talèkré pã. ¹⁸ Phúnuô akhu-akhyë, dōnyã mō nídyé khyë lahyã thĩ thèplò ná tètítèkyã yë tōprè ná tōprè ní~.

O Taritaryã One Thĩné Ná Byacè Atèhyã Amõnyë

5 Puõvyãthĩ, Byacè ki hyãtõ ana-alë ashuõakhë bíkhètë pãnuô pè lo rã hésoluõ pè ná thĩ to. ² Mětëhéro thĩ thègnë tãtë htuõdúhó ná Byacè hyã amõnyë pãnuô, athyaná prèehuô hyã dö mókhíkhë nuô pã. ³ Bí ù hé, “Kéthuõkèkrë hó, tètèzòbèthi o pã tohó” ù hé hó phúyë akhèpãnuô, tèpyétèkyã ki hyãtuõkhyë pè èthĩ thyáná prèmò phúohóssë nuõpã rò èthĩ siplèbè tōprè~ to pã. ⁴ Manárò, puõvyã thĩ, thĩ o dö tèkhítèlò alë máto akhu-akhyë, Byacè hyã amõnyë yënuô, thĩ khyë tanyã-tadè có phú prèehuô hyãtuõkhyë kuõ thĩ nuô to. ⁵ Lõ~ thĩyë tahe nuõma tètĩ aphúkhũ ná mōsèklè aphúkhũ tahe. Pè ma kayã mókhímõnephú mátoto, tèkhítèlòphú mátoto. ⁶ Phúnuõrò pè kò omyë sõtapa níkuõ phú ùruô tahe omyë sõtapa nuõto. Pè tōbè oth-ãklyã rò põtari nídyédú pènè. ⁷ Mětëhéro kayã dö a omyëo tahenuô a omyëo dö mókhíkhë, kayã dö a emũõpryã tahe nuõma a emũõpryã dö mókhíkhë. ⁸ Manárò pè ma mōsèklèphú tahe akhu-akhyë, pè bè põtari nídyédú pènè. Pè tōkò zúe plehyãlã Jesũ rò pè tōkò mō plehyã lãní ù. Pè ki mephúnuô héro athyaná pè kũthyãhtya ní hó pè çatõhté dö a takèbíní pènè yënuõhó, htuõrò pè tèmýásũ dö Cómarya ki mël-wóhtekã pè yënuõma athyaná pè klwõhtya khuklwõ tõtè dö a takèbí nídyé pè khukló yënuõhó. ⁹ Cómarya nwóhtya pè ná pè ki khyábè a tètèplòdu a tètírya yënuô máto. Dö pè Byacè Jesũ Krístu khukhyëro, a nwóhtya pè ná pè ki níbè lãhó tèmèlwóhtekã yënuõprè. ¹⁰ Pè thyë bèbè, pè htwöprè bèbè, thyáphú pè ki otõkuõ ná ènuõrò, a khyáthyë pèhó dö pègnë hó. ¹¹ Phúnuõrò, dyéhèdyére khyëlũ tōprè ná tōprè rò

mëcwólyë mëcwókè khyëlũ tōprè ná tōprè phú thĩ mē hó khõnyã yënuô ní~.

Tètíthyó Zúkyázúklõ Ná Tèhémohéryã Dõkhyë Tadú

¹² Puõvyãthĩ, kayã dö a htwõ thĩ khuklókhuklyã dö Byacè akũ rò a krũmë tē, a dyéròdyéryë one pè thĩklyã tahenuô pè kwíthézò thĩ ná dyaduzũnyã lahyã kayã phúnuô tahe ní~. ¹³ Dö èthĩ mē lahyã phúyë akhu-akhyë, dyaduzũnyã sãprè èthĩ rò mō lõtthulõtthéní èthĩ ní~. Okrũoklè nídyé lũ tōprè ná tōprè ní~. ¹⁴ Puõvyãthĩ, pè kwíthézò khyëthyã pò thĩ, dyéròdyéryë níđú kayã taklèlèbyã nuõtahe ní~. Htuõrò dyéhèdyére pè kayã dö a taruô dúgnë nuõtahe rò mëcwõ pèkuõ kayã dö a hęcèrecë nuõtahe, htuõrò khyáthèplòhtũ pè ù pwõ~ tōprè ní~. ¹⁵ Nõmelyë kãkhyësũ tã kayã dö ù mëthũ lũ nuõtahe tãmé ní~. Mátòkhõnuô, yácú meryã nídyé lũ tōprè ná tōprè pwõ~ tōphuõ rò yácú meryã nípèkuõ kayã dö aruô tahe ní~.

¹⁶ Thèluõphòphũ lahyã pwõ~ phuõní~.

¹⁷ Kwícóbè lahyã pwõ~ tōphuõ ní~.

¹⁸ A htwõhtya phútètè~ bèbè, tarú hébwíhétaryë lahyã Cómarya pwõ~ tōphuõ ní~. Mětëhéro, Cómarya thèplò dö thĩ tōmë phúnuô dö Jesũ Krístu akũ.

¹⁹ Mepĩ tã Thè Sãsë Byacè a tètúkãrúryã tahe tãmé ní~. ²⁰ Tanë patí tã prèprõ a tètéhèprõ one nuõtahe tãmé ní~. ²¹ Cemyã htuõlõ tètewõ~ tōcò rò phyésũkuõ tē dö aryã nuõtahe ní~. ²² Cuõvõ khèvõkyã lahyã tèmũmyãri-cyã pwõ~ tōcò ní~.

Paulu Kwícóbè Ná Cómarya Ki Sõri Thessalonía Prèzúetè Plómũphú Tahe

²³ Cómarya dö a dyë pè tètthuõtèkrë yètōprè anébyacè níđú ki mēsãssë lōbãhtya dũ thĩ ní~. Htuõto shyë~ pè Byacè Jesũ Krístu ki hyã khyëthyã pãnuô, thyáphú ù ki dyacyãpã tã thĩ tètthũ tãmé nuõrò, Cómarya ki myákhwèní lōkuõ pòđũ thĩ nèklõ ná thĩthé ná thĩ thèhtwöprè pã ní~. ²⁴ Cómarya dö a é thĩ yètōprènuô, a ki mē málakõ pèđũ thĩ phúnuô pã, mětëhéro è ma Cómarya dö acó ná angó tōprè.

²⁵ Puõvyãthĩ, kwícóbè tuõ pèkuõ lahyã pègnë ní~.

²⁶ Hémohéryã lōlõ~ puõvyã dö a zúkanyãkatè nuõtahe rò nuõmúní lũ tōprè ná tōprè dö tènũmũ sãsë akũnuô ní~. ²⁷ Dö Byacè amwĩ akũ, vã nõttã thĩ ná thĩ ki hõluõ pè vã liyètõba dö puõvyã dö a zúkanyãkatè pwõ~ tōprè a mètènyë ní~.

²⁸ Byacè Jesũ Krístu abwíataryë ki okuõđũ ná thĩ ní~.

Thessalonía Nyëba Tôba

Tèhébé Ré Dó Nyë

Thessalonía prèzùetè plómùphú tahe thèplò súsisúsá mahómahyã tadú pã ná èthí myású Krístu kíré hyãkhyë nyëphuótôphuó ari-akyã. Paulu rã Li Thessalonía nyëba yëtôba ma a rã cuó pè Thessalonía phú dó a zúe lahyã ná Byacè Jesú kíré hyã nyëphuótôphuó yënuô a hyã htuôhó a zúe nuôtahe agnë. Paulu dônýãplö pè khyë èthí rò a héluô pè èthí ná Krístu hyãtyahíto nuô, kayã tôprè dó ù é lú, “Kayã cyëricyã,” dó a mëtakhwótakèsú Krístu yëtôprè ki ohtyaré rò a plwô mē ù tēmũmyáricyã yëpãnuô a tuó có dó tètéhézóthéryã tadú có pã. Prèdônýãphú Paulu yë, a dyadu rã dyéthégnëcuó pè Thessaloníaphú tahe ná a khyábè tēpyátēsë, tēmēcyëmecû tahe tadúro èthí tókò oklòsóma kuô lahyã dó tēzútēnyã akú, rò èthí tókò pūepūryã buôelyã nídyé kuô lahyãdú ané, htuôto èthí tō mēkhyãmēyã lahyã tēmeryã tahe agnënuôro, a rã cuó pè èthí prè.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dó nyë 1:1-2

Tèhtuthéhtya 1:3-12

Krístu kíré hyã khyëthyá a tēthyóithya ari-akyã 2:1-17

Tēdyéhēdyére ná Krístuphú a tēhtònyã tahe 3:1-15

Tèhébé dó khyë 3:16-18

1 Pè ma Paulu, Sila, † ná Timothy. Pè rãcuó rólú liyëtôba dó thí Thessalonía prèzùetè plómùphú tahe a o. Thí ma pè Phë Cómarya ná Byacè Jesú Krístu akayã tahe. ² Phë Cómarya ná Byacè Jesú Krístu ki dyédú thí tēbwítētaryë ná tēkacúkábé ní~.

Paulu A Tèhébwíhétaryëhtya Cómarya Ná A Tēkwícóbë

³ Puóvyã Krístuphú thí~, pè thénéhtyabè thí bíkhētēbèbè nuô, pè bè hébwíhétaryë có Cómarya dó thígnë pwô~ tôphuó có, mētéhéro thí tēzútēnyã ná thí tēmõñí lú tôprè ná tôprè nuô, a duhtya ná duhtya akhu-akhyë, pè tóbè hébwíhétaryë nyã hó. ⁴ Phúnuô akhu-akhyë, pè nébyacè nídyé pè hēsodônýã luôpé prèzùetèplómü dó aruô tahe ná thírithíkyã. Bí thí khyábè tēmēcyëmecû ná tēpyátēsë tahe akhënuô, thí khyáthéplòhtúbé rò thí oklòsóma dó thí tēzútēnyã akú akhu-akhyë, pè phyéhtyalõ mō nídyé nyacó pè thèplò.

⁵ Lò~ tēyētahe khyá athé ná Cómarya cirya tē nuôma acóate prè. Phúnuô akhu-akhyë, Cómarya ki dyakòdyabè hó thí ná ahtyëakékũ pã. Thí khyábè tēcyëtècû khõnyáyë nuôma dó Cómarya htyéké agnë prè. ⁶ Cómarya mē tē nuôma atōabè prè. Kayã dó a mēcyëmecû thí tahenuô, Cómarya ki dyélyë kakhýēsú khyëthyádú èthí tēcyëtècû pã. ⁷ Manárò thí ná pè khyábè tēcyëtècû yētahenuô, Cómarya ki mēmō

† Dó Greek ngó ma a hé ná “Silvano”

kakhýë khyëthyá khyédú pè pã. Shyé~ Byacè Jesú oluôhtya akhëpãnuô, a ki mēmõhtya khyëthyá pè pã. A ki hyã dó mikyãrahtõ akú pã. A ki hyátõ ná a tanéphú dó a oná a tēprotēprya yënuô tahe pã. ⁸ A ki cirya kayã dó a thégnë kuôú Cómarya to nuôtahe ná kayã dó a cūe kuô pè Byacè Jesú a tētéhékřumila to nuôtahe pã. ⁹ Èthí ki khyábè tēpyétēkyã tacúprè a tēcirya yënuô pã. Htuôro Byacè ki dyataphãkyã èthí dó a mēthènyë ná a tētaryëduhtú dó aprõapryã yētahe anyëhyã pã. ¹⁰ Shyé~ Byacè Jesú hyãkhyëthyá amõnyë tōnyë pãnuô, a ki htwõhtya dú phúnuô pã. Bí nuôtōnyë pãnuô, akayã sãsë tahe ki mēlímetakhë lú pã rò kayã dó a zúe lú tahenuô, a ki khyéthukhyéthé ló lú pã. Phúnuôro thíyë tahehe bèbè, thí ki htuthéhtya tōkuô dó èthíklë pã, mētéhéro thí yõ zúe htuôhó tētéhékřumila dó pè hēsodônýã htuôpé hó thí nuôtahe hó.

¹¹ Phúnuôro thyáphú Cómarya ki mēcwõ thí rò thí ki ohtwõprè tóbèkuô ná atēé thí agnënuô, pè kwícóbë pè dó thígnë pwô~ tôphuó có. Pè kwícóbë pè pò dó thígnë ná Cómarya ki mēlóbã pè thí lò~ thí tēmeryã dó thí thézúme nuôtahe, ná tēmē dó thí mē ná tēzú nuôtahe. Rò Cómarya ki mēpédú thí ná a tēprotēprya pã. ¹² Pè kwícóbë phúyë nuôma thyáphú pè Byacè Jesú ki níbè tēlítētakhë dó thí o rò thí ki níbè kuôke tēlítētakhë dó a o pã agnë nuôprè. Dó pè Cómarya ná pè Byacè

Jesũ Krĩstu abwĩataryë akhu-akhyërò a ki htwõhtya dú phúyë pã ní~.

Kayã Cyëricyã Tôprë

2 Puõvyã Krĩstuphú thĩ~, vã thészũ hészolũ pë thĩ ná shyë~ Byacë Jesũ Krĩstu hyã akhë pã ari-akya ná pë ki ka-oplõ tõtkeylũ dõ a o pã ari-akya yënuô prë. ² Kayã tôprëprë ki hé thĩ ná Byacë amõnyë hyãtuõ htuõhõ hënuõma pë kwĩthézõ thĩ~, khyézũ zũnyë lahyã tãmë ní~, tarõthë thëisë lahyã tãmë ní~. A ki hé pë cõ thĩ, Cõmarya nõhéprõ one vã kimãtorò ù hëso thëgnëluõ pë vã phúnuô a hécõ bèbè, kimãtorò a ki hé lahyã ná li hyãtuõ dõ pë o tôba, a ki hécõ phúnuô bèbè zũe lahyã tãmë ní~. ³ Nõilo-ilyánĩ tã thĩnë tãmë ní~. Byacë Jesũ Krĩstu hyã tyahító nuô, kayã tahe ki sãsũ Cõmarya pã rò kayã dõ a htészũkyã Cõmarya ná Cõmarya a tètthýõtètthya nuõtõprë ki oluõhtya pã. Tëyëtahe ki htwõhtyarë htuõpãrò Byacë Jesũ Krĩstu hyã khyëthyã pã amõnyë yënuô a ki hyã htwõhtya no pã. Htuõrò Cõmarya ki mepýéplũkyã kayãcyëricyã nuõtõprë dõ ngarakũ pã. ⁴ Lõ~ tètõ ù è ná Cõmarya, mãtorò, lõ~ tètõ kayã cõbëhtya è tahenuô, kayã cyëricyã yëtõprë kĩhtékitaãyã sũkyã pã rò a ki phyéhtyalõ anë ná aduk-lõlõ cõ ná lõ~ tètëtahe phúnuô cõ pã. Phúnuô akhu-akhyë, a ki hyãnuõ o nyão dõ Cõmarya tëlũhõdu akũ pã rò a ki dákwolýa nídyë cõ anë ná vã ma Cõmarya tôprë phúnuô cõ pã.

⁵ Ma thĩ tõní pãnyã to ẽ? Bí vã o kuõpã ná thĩ akhënuô, vã hészodnyã luõ pëlõ htuõhõ thĩ hó, vãhéto? ⁶ Khõnyãyë tètõ a mēdídyã tãtũ pã kayã cyëricyã yëtõprë aklyãnuô a o rò maĩtë nuõma thĩ thëgnëdũhõ. Phúnuõrò shyë~ ashuõakhë hyãtuõhõ pãnuô ma kayãricyã nuõtõprë ki oluõhtya pã. ⁷ Tëuõõobĩ dõ a mãhõ tēmũmyãricyã yëtahenuô, a mēhõ tètõ hekhyë hó. Manãrò kayã dõ a mēdídyã tãtũ tēmũmyãricyã yëtõprënuô, a ki mēdídyã tãtũ plehyã tuõdõ Cõmarya phyétaphãkyã è yënuô pã. ⁸ Htuõrò kayã cyëricyã yëtõprë ki oluõhtya pã tadũrò bí Byacë Jesũ Krĩstu hyã pã akhënuô, a ki mēthyëkyã lũ ná a tètthëhte dõ akyãkũ yënuô pã, rò a ki hyã mepýékyã lũ ná a tètaryëduhtũ yënuô pã. ⁹ Kayã cyëricyã yëtõprënuô a ki níbë khĩnëricyã khuklõ a tēprotēprya rò a ki dyëluõ lahõlahya pë lõ ù ná tēprotēprya pwõtõcõ, tēmãtēdyã pwõ~ tõtõ ná tètapa khyéthukhyéthë tahe pwõ~ tõtõ pã. ¹⁰ Thyáphú a ki lahõlahyanĩ kayã dõ a kírë thyë dõthudõthë tahe agnënuô, a ki nõë nídyë a tēmũmyãricyã nuõtahe pwõ~ tõtõ pã. Èthĩ thëkrũthëlõ phyészũ kuõũ tēmãtēcõ to akhu-akhyë, a ki thyë lahyã pã. Èthĩ ki phyészũ hërò a ki níbë lahyã tēsiplëkã pã. ¹¹⁻¹² Phúnuõrò thyáphú èthĩ ki zũe kuõũ tēlahõlahya yë pã, htuõto thyáphú Cõmarya ki ciryãkyã kayã dõ a zũe kuõũ tēmãtēcõ to rò a cuõ thëkrũthëlõ zũe dũgnë tēmũmyãricyã nuõtahe ag-

nënuô, Cõmarya plwõhyã khó pënyã hó èthĩ tēlahõ-cyãdè ashyo-asõ yëtõtõ hó.

Prë Zũkanyãkã Tèphú Tahe Tõkò Ihtò Klõsõma Plehyã Tadũ Dõ A Tëzũtënyã Akũ

¹³ Puõvyãthĩ~, thĩ ma kayã dõ Byacë mõní thĩtahe rò pë bè hébwihétaryë Cõmarya dõ thĩgnë pwõ~ tõtõphuõ cõ, mētëhërò thyáphú thĩ ki níbë kuõ tēmēlwõhtekã agnënuô, Cõmarya nwõhtya one htuõhõ thĩ dõ kalúkhë pãnuô cõ hó. Dõ Thë Sãsë Byacë mēsãsë hó thĩ ná thĩ zũe tēmãtēcõ akhu-akhyë, Cõmarya mēlwõhtekã thĩ hó. ¹⁴ Dõ pë hëso pë thĩ tētthëkrũmila yë khukhyërò Cõmarya é hó thĩ phúnuô hó. Mētëhërò thyáphú thĩ ki níbë kuõ Byacë Jesũ Krĩstu a lĩtakhë rò a é hó thĩ hó. ¹⁵ Phúnuõrò puõvyã thĩ~, pë ithyóithya hészodnyã htuõpëhõ thĩ ná pë khãkhãphë nuõtahe bèbè, mãtorò pë ithyóithya htuõpëhõ thĩ ná li dõ pë rã cuõ pë thĩ yëtahe akũnuô bèbè, oklõsõma kuõ lahyã ù rò pũma ní ryã kuõ lahyã ù ní~.

¹⁶⁻¹⁷ Pë Phë Cõmarya abwĩataryë khukhyërò a dyëtã hó pë a tēdyéhëdyëre tacúprë ná tēmýásũ dõ atãtë yëtahenuô hó. Pë Byacë Jesũ Krĩstu ná pë Phë Cõmarya dõ a mõní pë yëtõprë ki dyéhëdyëre dú thĩ ní~. Htuõto thyáphú lõ~ thĩ tēphyëtēmë nuõtahe ná lõ~ thĩ tēhëbëhészũ tahe ki ryã agnënuô, a ki dyëshyo-dyészõhtya dú thĩ thëplò ní~.

Kwícõbë Pédõ Pëgnë

3 Pë puõvyã thĩ~, pë thészũ hészokyã thĩ dõ khyë tadũ, thyáphú Byacë a tētthëkrũmila ki luõpasĩcuõ pryãpryã agnënuô, kwícõbë pë kuõ dõ pëgnë ní~. Htuõto phú thĩ phyészũ htuõhõ tētthëkrũmila yënuô ná dõ tēbezũbenyã akũnuô thyáphú ù ki phyészũ thyãkuõdũ phú thĩ phyészũ yënuõrò, kwícõbë pë kuõ põ lahyã dõ pëgnë ní~. ² Kwícõbë pëkuõ põ pë ná Byacë ki mēsiplë pë ná dõ kayãricyã nuõtahe ná kayãcyë nuõtahe a takhukũ ní~. Mētëhërò Cõmarya a tētthëkrũmila yënuô ù zũe lõ pwõ~ tôprë mato. ³ Manãrò Byacë yënuô acõ ná angõ rò a ki dyëshyohtya thĩ thë ahëare pã, rò a ki takõtãkë tãtũ pëní thĩ ná kayãricyã nuõtõprë pã. ⁴ Dõ pë zũenĩ Byacë akhu-akhyërò, pë thëgnë ná thĩ klyã~ krwõmë plehyã tadũ põ nyã phú pë mekyã thĩ yënuô hó. ⁵ Byacë ki thũcuõ dú thĩ dõ Cõmarya tēmõ akũ ná Krĩstu a tēkhyãthë-plõhtũ akũ yënuô pã ní~.

Tēmë Lyãbë Dõ Bēmë Tēphyëtēmë Agnë

⁶ Puõvyã Krĩstuphú thĩ~, dõ Byacë Jesũ Krĩstu amwĩ akũ, pë mekyã thĩ ngõ, lõ~ puõvyã dõ a taklëlëbyã rò a krwõmë kuõũ phú pë lëklõmë dõ pë dyëkyã thĩ yënuô to tahenuô cuõ bóthyõ tã ná èthĩ tãmë ní~. ⁷ Thĩ nēbyacë nídũ thĩ tõ krwõmyãbũ mēkuõ pë phútënuô thĩ thëgnë tãtë htuõdũhõ. Mētëhërò bí pë otõkuõ ná thĩ

akhënuô, pë taklëlëbyá ná to. ⁸ Û lökyã pëno ná pë léelëô agnë to. Mátôkhónuô, thyáphú a ki htwöhtya tă tètítèzá dó thigné tôprë~ tãmé nuô, pë yácúe yácúryã kanô~ to. ⁹ Pë ki kwímecwô thĩ ná pë léelëô ná léolésó hénuôma a kò pré. Manárò thyáphú pë ki htwöhtya thĩ lémyábũ rô thĩ ki krwömekuô phú pë meyë agnënuô, pë bè krũkrũryã nĩdyé nyacó. ¹⁰ Bí pë okuôpã ná thĩ akhënuô, pë ithyókyã thĩ, “Kayã dó a taklë dûgnë tôprënuô, ù tóbè dyéení lú tôcô~ to.”

¹¹ Pë cuóhétuô phúyë metëhénuôma, pë níhuô ná dó thĩklënuô kayã taklë rô ae-aryã kuôũ tôcô~ to nuô a o tahe. Rò a cuónuô mesúsá kuôũ úruô a tètítèkyã nuô a o tahe, pë níhuô phúnuô. ¹² Dó Byacè Jesũ Krístu akũ, pë mekyã pëngó yënuô ná kayã taklëlëbyá yëtahe agnë. Thyáphú èthĩ ki ohtwöprë tătötãbè kuôũ, htuôto a kiekiryã kuô lahyã ù rô a ki buôlyanı dyékuô lahyã dû a thëplòhtwöprë agnënuô, pë hëshyohésökyã nyã hó èthĩ hó. ¹³ Manárò, puövyã Krístuphú thĩ~, bí thĩ mę teryã akhënuô, thëplöpyé tă lahyã tãmé ní~. Tarú mę plehyã tadũlä lahyã phúnuô ní~.

¹⁴ Kayã tôprëprë ki cüe kuôũ li dó pë thũpé thĩ yëtôba a tètithyóithya to hénuôma myátömakyã è ní~. Thyáphú a ki thëtarë lyã nĩdyédũ anë pãnuô rô, bóthyó tă lahyã è tãmé ní~. ¹⁵ Manárò thëhtethéhã tă è tãmé ní~, mátôkhónuô dyérödyéryë è phú në dyérödyéryë në puövyã Krístuphú tôprënuô pré ní~.

Tëhébé Dókhyló

¹⁶ Tëkacúkabé a Byacè ki dyétã dû thĩ tëkacúkabé pwö~ tôphuô dó klyá pwö~ tôbõ akũ ní~. Byacè ki okuô dû ná thĩ pwö~ tôprë ní~.

¹⁷ Vã ma Paulu rô vã rä tètémohéryá yënuô ná vã takhu nĩdũ. Li pwö~ tôba dó vã rä htuôhó rô dó atadũ nuô, vã rä mëmámëdyäkyã khódũ phúnuô. Vã rä mëmámëdyäkyã phúnuô pwö~ tôphuô có.

¹⁸ Pë Byacè Jesũ Krístu abwíataryë ki o kuôdũ ná thĩ pwö~ tôprë ní~.

Timothy Aréló Tôba

Tèhébé Ré Dó Nyě

Timothy ma Krístuphú tôprè, a nacépã prè, a o dó Asia Minor kékũ. Amuõ ma Judaphú rò a phě ma Greekphú. A krwõkuõ Paulu rò a htwõhtya prēmewwó Paulu a tẹphyètẹmẹ. Paulu rã Li Timothy aréló yětôba a rã tẹritẹkyã akhãshyékħãryã o thuõcõ.

Aréló rò a dyéròdyéryẽní tẹithyóithya dõ ù ithyóthú è dõ prẹzúetẹ plómükũ nuõtahe. Tẹithyóithya thú yěnuõma a ohtwõhtya dõ Judaphú tahe a tẹtanẹ tahe ná Judaphú mato tahe a tẹtanẹ tahe mesilyã tǒlũ nuõpré. A zúenyãe lahyã ná hekhunékhu yěnuõ a mũmyáricyã nyacó khukhyě, thyáphú kayã tôprèprè ki nĩbè kuõ tẹmel-wóhtekã agněnuõ, a bè oná tẹthégně dõ a dòuõ khókhye tahe rò a bè nĩdã krwõmẹ tẹduõtẹdwó mǎhódũ bè duõesè tahe ná bè phyení phúmě to nuõtahe. Liyětôba akũnuõ, a ithyóithya nuõttonĩ kuõ pọ ná tẹpõtari prẹzúetẹplómũ ari-akyã ná tẹcóbucóbě aklyáaklõ tahe, htuõrò a hésoluõní pẹ prẹhtwõ prẹzúetẹplómũ khuklókħuklyã tahe ná prēmewwó tẹokú tahe a tókò ohtwõprè lahyã phútě ari-akyã. Dõ khyè rò Paulu dyéthégně pẹ Timothy ná Jesũ Krístu a prēmewwóphú tôprè ma a bè ohtwõprè phútě, htuõrò bè myákhwè nĩdũ Krístuphú aplóamũ khólũ yětahenuõ phútě ari-akyã.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dó nyě 1:1-2

Ithyóithyatã pẹ prẹzúetẹ plómũphú tahe ná prẹzúetẹ plómũphú dõ a htwõ khuklódũ khusuhtũ tahe 1:3-3:16

Ithyóithyatã pẹ Timothy a tẹphyètẹmẹ tahe 4:1-6:21

1 Vã ma Paulu. Vã rãcuõ nĩpẹ thĩ liyětôba. Cómãryã dõ a męlwóhtekã pẹ yětõprè ná Jesũ Krístu dõ pẹ tẹmyásũ thělẹ nĩdyé è yětõprènuõ, èthĩ hétã htuõhó angó ná a nõhtwõhtyahó vã ná Jesũ Krístu a Prèdõnyãphú tôprè. ² Vã rãcuõ pẹ liyě dõ Timothy dõ athyaná vã phúpřekħũ shyětó dõ tẹzútẹnyã akũ tôprè a o.

Phě Cómãryã ná pẹ Byacè Jesũ Krístu ki dyélyadũ è tẹbwítẹtaryě ná tẹthézò ná tẹkacúkabě nĩ.

Tẹdyéròdyéryě Sũ Prẹithyóithya Thú Tẹ Tahe

³ Bí vã htecuõkyã dõ Macedoniaké akħě, phú vã nõo tadũ htuõhó nẹ bí vĩ Epheso akũnuõ, rò o tadũ plehyãpọ kírẹ bínũ nĩ. Kayã o bí nuõtahe yõ ithyóithya ù tẹithyóithya dõ aruõ rò athú tahe akhu-akhyě, nẹ bè hétãşõ nẹngó ná nõokuõkyã èthĩ atẹithyóithya nuõtahe. ⁴ Hésónĩ èthĩ ná a ki męlõ kyãdě tã tẹshuõtèkhě ná tẹdyã kanĩkano mú~ nukħě nuõtahe ná tẹdyáklwĩdyãlyã dõ ahtũ nuõtahe tãmé. Tẹnuõtahe ma a dyéohya prè tẹkrékryã lũ, htuõto a mędídyã tãtũ tẹkuõpódũ Cómãryã atẹmẹ dõ pẹ męcyã túprè è ná tẹzútẹnyã yěnuõnuõ. ⁵ Tẹhétã ngóyě a tẹtaze myásũ ma thyáphú a ki hturyãhtya tẹmọ agně nuõpré. Tẹmọ yěnuõma a

hyãhte dõ kayã théplò mwõplĩ nuõtahe akũ. Htuõrò a hyãhte dõ kayã o ná tẹthégně tẹryã ná tẹmũmyã rò a nwóphyé tẹ dó aryã nuõtahe akũ, htuõto a hyãhte dõ kayã o ná tẹzútẹnyã mǎlakõ nuõtahe akũ. ⁶ Kayã tahehe nuõ, a tarĩ kóklõkyã ané ná tẹyetahe rò èthĩ cuõhébèdõnyã rókhyělũ ngó dõ a kyãdě nuõtahe hó. ⁷ Èthĩ thézũ htwõhtya lahyã Cómãryã a prẹithyó tẹthyótẹthya athará tahe tadúro èthĩ atẹhébé nĩdũ nuõtahe bèbè, èthĩ hékryã~ itěnuõ a thégně kakhýě nĩdyé lahyã to. Tẹritẹkyã tahe dõ èthĩ hébé pryěkadí dõ ari-akyãnuõ bèbè, èthĩ thégněplõ nĩdyé tóçõ~ to.

⁸ Pẹ nõe tẹthyótẹthya yě bí a kò nõe akħěnuõ, pẹ thégně ná aryã prè. ⁹ Pẹ thégně ná tẹthyótẹthya yěta-henuõ, ù dyéohya è dõ kayãcókayãtẹ tahe agněnuõ mato. Mátòkhónũ, ù dyéohya pẹ kayã dõ a męthú tẹthyótẹthya tahe ná kayã dõ a nĩdã kuõ to tahe, htuõrò kayã dõ a bezúbennyã kuõ Cómãryã to tahe, ná kayã dõ a mę tẹthútẹplá tahe, ná a cóbě kuõ Cómãryã to tahe, ná a tanẹ kuõ Cómãryã to tahe, ná a męthyě a phě kimátorò amuõ tahe, ná a męthyě kayã tahe, ¹⁰ kayã dõ a cuõthú prēmòprèkhũ tahe, kayã dõ a théplòka dõ aphúaměkhu tahe, prèkhũ ná prèkhũ thúkhyělũ, kayã pũisěe ù ná rũ tahe, kayã dõ a lahõtẹ

tahe ná kayă dö a cuố khyábốkhyábye athé tahe, kimátorò a mệtề dö aruô tôcôcô dö a lùkhó ná tềithyóithya acóate tahe agnề prề. ¹¹ Tềithyóithya dö acóate yěnuôma, myáhtye prề dö tềthềkrũmila akũ yěnuô prề. Cómarya zũenỉ vắ rồ a dyề vắ tềthềkrũmila yề dö vắ ki bề pruốtắ agnề nuốprề. Tềithyóithya acóate yěnuôma a hyắ dö tềsớri a Cómarya du dö ỉ htuthềhtya lủ yềtồprề a o.

Dố Byacề A Tềthềzồ Akhu-akhyề Paulu Hềbwíhétaryề Lủ

¹² Pề Byacề Jesũ Krístu dyề hó vắ tềhềtềrề dö vắ ki mề atềmề agnề akhu-akhyề, vắ hềbwíhétaryề è. Htuố-to a dya vắ phú kayă dö acó ná angố tồprề rồ a nwóhtya vắ dö vắ ki mềpề ètềmề akhu-akhyề, hềbwíhétaryề è. ¹³ Dố- arềkhề nuôma, vắ hé mũmyáricyắ Jesũ Krístu, vắ mềcyềmềcủ è, vắ pacyềishyề è tadúró Byacề thềzồnỉ vắ, mềtềhềrồ vắ yồ zũenyắe kuốhỉ to, rồ vắ mềtề yềtahenuô, vắ yồ thềgnề hító akhu-akhyề, a thềzồnỉ vắ prề. ¹⁴ Rồ pề Byacề klồlyắ lyắlyắ ényacó hó abwiátaryề dö vắlồ rồ a dyềhồ vắ tềzũtềnyắ ná tềmồ dö a o dö Jesũ Krístu akũ nuốtahe hó.

¹⁵ Thyáphủ Jesũ Krístu ki hyắ mềlwóhtekạ kayă tềthùtềoraphủ tahe rồ, a hyắlyắ dö hekhu yề hó. Tềhềbề yěnuôma acóate rồ kayă lỏ- plỉ tồkồ phyếsủ lỏthulồthề è. Prềmềthùtềphủ lỏ- plỉ aklềnuôma vắ ma kayă dö a mềthủ dulồ tồprề hó. ¹⁶ Maná rồ thyáphủ Cómarya ki dyềlồđhtya Byacề Jesũ Krístu a tềkhyáthềđồ alốabắ dö vắlồ agnềnuô, a thềzồnỉ vắ. Mềtềhềrồ vắ ma kayă dö a mềtềthủ dulồũkhồ tồprề hó. Thyáphủ vắ ki htwồhtya pề ỉ lẹmyábủ dö prềzũe è đốkhyề tahe agnề, htuố rồ thyáphủ èthỉ ki nỉbềkuố thềhtwồprề tacủprề talềkrề agnề nuố rồ Cómarya thềzồnỉ vắ prề. ¹⁷ Kayă pwồ- tồprề ki htuthềhtya dủ khwí dö a pốtarítề tacủprề talềkrề rồ a thềcyắto yềtồprề nỉ-. È ma Cómarya dö ỉ myáhtycyắ lủ to. Cómarya mamátủ è tồprề prề. Kayă pwồ- tồprề ki dyadudyahtủdủ è, ỉ ki mềlỉmềtakhề htyadủ è pwồtồhtủ nỉ-. Amèn.

¹⁸ Vắphủkhủ Timothy, tềđồ vắ nồmề nề khồnyắ yềtahe nuôma, a krwồmề kuốprề kayă tahe a tềhềbề one hó nềrinềkyắ tahe nuốprề. Thyáphủ nề ki sáryắ tề agnềnuô, nồ Cómarya a tềhềbề one yềtahe phú ỉ nồe takuồtabề tahenuô nỉ-. ¹⁹ Rồ pủmanỉ nề tềzũtềnyắ ná nề thềplồ a tềtanề mwồplỉ nuốtahe nỉ-. Kayă tahehenuô, a plwồkyắ lahyắ atề yềtahe akhu-akhyề a tềzũtềnyắ pyềkyắ lỏ prề. ²⁰ Kayă dö a tềzũtềnyắ pyềkyắ phủnuốtahe ma mắhồ Hymenaeo ná Alexandro hó. Thyáphủ a ki htwồ tềithyó dö èthỉgnề rồ a ki okuốkyắ a tềhềbềthủ Cómarya nuốtahe agnềnuô, vắ dyềtắkyắ hó èthỉ dö khỉnềricyắ khuklồ a takhukủ hó.

Prềzũtềplồmủ A Tềcốbucốbề

² Dố tềlỏ- plỉ aklềnuô tềđồ a lodulồ dö vắ thềzũ dyềhềdyềrề thỉ nuôma mắhồ thỉ ki kwícốbề pề dö ỉgnề pwồ- tồprề, rồ kwỉnỉ pề kuố ỉruồ atềlồ tahe, htuố rồ hềbwíhétaryềhtya pề Cómarya dö kayă lỏ- plỉ agnề. ² Cốbề lahyắ phủnuô dö khwí tahe agnề ná khwícốphya lỏ- plỉ tahe agnề. Thyáphủ pề ki ohtwồprề othuồokrề kacủkabề dö tềdyazũđyanyắ Cómarya rồ ohtwồprề tắttồtắbề kuố ná ỉ dö tềpwồ- tôcô akũ nuố rồ, kwícốbề lahyắ phủnuô nỉ-. ³ Yềma tềđồ aryắ rồ a mềthềkrủ pề Cómarya dö a mềlwóhtekạ pề yềtồprề athềplồ. ⁴ Cómarya thềplồ dö kayă pwồ- tồprề ki nỉbề tềmềlwóhtekạ rồ a ki thềgnề lahyắ tềmắtềcồ.

⁵ Mềtềhềrồ Cómarya otủ tồprề- tuố. Htuố rồ kayă dö a mềpềmềdwồ pề khyềthắ Cómarya ná prềlukayắ nuố a o tồprề. È ma prềlukayắ Jesũ Krístu yěnuồhồ.

⁶ Thyáphủ a ki ihta kắkhyề prềlu hekhupủ lỏ- plỉ agnềnuô a dyềlyắkyắ a thềhtwồprề. È ma prềkhyáthề dö a hyắ tồshuồtồkhề tồprề. ⁷ Dố tềrítềkyắ yề agnề, ỉ nồhtwồhồ vắ phú prềhềsồ đônýtề tồprề ná Prềđônýtềphủ tồprề ná Thárá dö a ki ithyóphề Judaphủ máto tahe ná tềzũtềnyắ dö a mắlakốyề ari-akỷắ tồprềhồ. Vắ hé lahồlahya náto. Vắ hềcồ prề.

⁸ Phủnuô akhu-akhyề dö khắlề pwồ- tồphonuô vắ thềzũ ná lỏ- prềkhủ tahe ki zồhtya atakhu sắsề rồ kwícốbềtề. Rồ dö a tềkwícốbề akũnuô, tềkrềtềkryắ, tề thềplồdu thềhồhtyềhtủ tahenuô a tồbề onỉ to.

⁹ Vắ thềzũkuố ná lỏ prềmồ tahe ki dyathudyathề lahyắ a tềkủhyethắcạ tahe. Kủthắ lahyắ tề dö atồabề nuốtahe, tari susềné rồ ithyề-ikỉ tắ khulồ tắmề, kalắhtya tắ kalắhtề ná lỏthềlồprồ tahe tắmề, rồ kủthắhtya tắ hyềcạ dö angũdungूसी nuốtahe tắmề.

¹⁰ Mắtồkhồnuô, prềmồ ma tồkồ tari susề mềtwồ anề ná tềmề dö aryắ tahe. Prềmồ dö a ólyắ ná a ki dyaduzũnyắ Cómarya tahenuô, a tồkồ mề lahyắ tềryắ phủnuốtahe.

¹¹ Bí prềmồ tahe ithyó pủthềgnề lahyắ anề akhềnuô, èthỉ tồkồ ithyó pủthềgnề dö tềothuồokrề akũ ná dö tềnỉdắ lỏ ngố akủ. ¹² A ki phyyənỉ shuốkhề dö èthỉ ki ithyó prềkhủ tahe bềbề, nồenỉ a taryềshyosồ dö prềkhủ tahe akhu bềbề, vắ plwồmề èthỉ to. Èthỉ bề othuồokrề prề. ¹³ Mềtềhềrồ Cómarya byắlyắ rềlồ Adam. Rồ Eva nuôma, Cómarya byắlyắ no è đốkhyề prề. ¹⁴ Rồ khỉnềricyắ khuklồ ilolahồ Adam máto. Khỉnềricyắ khuklồ ilolahồ è rồ a mềtềthủ nuôma prềmồ prề. ¹⁵ Maná rồ prềmồ tahehe nuô, a ki oklồsồ- ma lahyắ dö a tềzũtềnyắ ná atềmồ, ná a tềsắsề akủ rồ a ki o lahyắ ná a tềdyathudyathề sắprề anề hềnuôma, Cómarya ki mềlwóhtekạ èthỉ bí èthỉ phủo akhềnuô pắ.

Prèzùetèplómü Khuklókuklyä Tahe

3 Tèhébé yènuôma acóate rò kayä tôprèprè ki thèzù htwö prèzùetèplómü khuklókuklyä hénuô, tèmè dó a thèzùmè yènuôma tèmè dó aryä tôcô hó. ² Kayä dó a htwö prèzùetèplómü khuklókuklyä tôprènuô, ù dya tètù dó lùlo nuô a bè oní to, a bè mēoprè tôprè- tuô, a bè cyéthäryäsäprè ané, a bè pōlyacyä nídyé ané, a bè ihtòonyä tătötäbèryä, a tōbè émōsū sīprēsīmyä dó ahi, a tōbè ithyóithyacyä tē. ³ Htuôró a tōbè emūōpryā ní to, a tōbè thèplòphuô ní to, mātòkhònuô a tōbè mǎ kayä dó a thèdòthéngǎ, kayä dó akreakryä kuôũ to, a bèmoní rǔhtē to. ⁴ A tōbè mǎ kayä dó a pōryacyä nídyé a hiphúphyǎphú tahe htuôró a tōbè buôdu ithyóhtya nídyé aphú tahe dó a ki níďǎ lǔ ngó rò a ki dyaduzũnyǎní lǔ dó tètǔ- plí akũ. ⁵ Mètèhéro kayä tôprèprè dó a tōpòthǔní a hiphúphyǎphú tahe phútè phútènuô, a ki thègnè to hérò a myákhwè nícyä Cómarya a prèzùetè plómüphú to. ⁶ Thyáphú a ki dyahtyalò tá athèplò tǎmè, htuôró thyáphú Cómarya ki ciryä tá è thyáná a ciryä khíné- ricyä khuklò nuôtámè nuôró, a bè htwǒní kayä dó a zúethè mópǎprè nuôto. ⁷ Kayä dó a zúekuô Jesú to tahe ki bezúbenyǎ lǔ agnènuô, a tètìhtòonyǎ hébèhèsǔ tahe tōbè ryá pwǔ- tôphuó có. Kayä dó a zúekuô Jesú to tahe ki bezúbenyǎ lǔ phúnuôto hénuô, a ki mētǎrē lǔ pǎ, htuôto a ki níkyä khíné ricyä khuklò adádò pǎ.

Prèmècwó Prèzùetè Plómükü Tahe

⁸ Thyáphúnuôhó kayä htwö khuklókuklyä dó a mècwó prèzùetèplómü tahenuô, ù pwǔ- tôprè tōbè dyadu èthí, rò èthí tōbè hébècò ngó, èthí tōbè ò talwó- talyení thòbìthèhtyèzǎ to, htuôró a tōbè lahó kóvèkòpra ení rǔ dó ùkhu to. ⁹ Tèzùtènyä dó acóate adu-azǎ yènuô, èthí tōbè pūmaní ryá è ná tètèplò mwǒplíthíplo. ¹⁰ ù tōbè mēmýaré èthí. Èthí ki khyǎbé tēmemyáyè, htuôró ù lédya tètù dó lùlo ki oto hérò plwòmèno èthí ná prèmècwó tètò prèzùetèplómü akũnuô.

¹¹ Èthí amè tahenuô bèbè, ù pwǔ- tôprè tōbè dyadudyahtǔ èthí, èthí tōbè dyání ùzǒ to, èthí bècyé thǎryäsäprè ané rò èthí tōbè mǎ kayä dó acó ná angó dó tètǔ- plí akũ.

¹² Prèmècwó prèzùetèplómü tôprènuô amè tōbè oprè tôprè- tuô, a tōbè pōcyä nídyé ryá a hiphúphyǎphú. ¹³ Prèmècwótè yètahe dó a meryä tēphyètè mē yètahenuô, ù ki bedubehtǔ èthí pǎ, rò bí èthí ithyó pé ù ná a tètènyǎení Byacè Jesú Krístu yè akhèpǎnuô, a ki thèplòkhǔhǎ hyä rò zúehyǎ nídyé ané pǎ.

Pè Tècóbucóbè Acóazǎ

¹⁴ Timothy-, bí vǎ rǎ pé nè li yètòba akhènuô, vǎ myásǔ ná nyètato pǎnuô, vǎ ki hyä myáhtye pryǎlé ná nè pǎ. ¹⁵ Manáro vǎ ki hyä pyázèlǎ hérò pé tǔkò ohtwǒprè dó Cómarya a hidókókũ agnè phútè nuô, vǎ liyè ki dyéthègnè nè pǎ. Hiyè nuôma mǎ hó Cómarya dó a htwǒprè tôprè a prèzùetèplómü yènuôhó. Prèzùetèplómü yènuôma a dyé sǒhtya tètòtètè a tètìthyó tahe dó athyaná hihtú ná hikyǎryǎ dó a tahtwó maní hiyè tǔmè nuôhó. ¹⁶ Pè tètòcóbucóbè acóazǎyè adu-azǎ có bá- tē bá- tēnuô ù htébikyǎ nícyä è tôprè- to.

Krístu oluòhtya hó phú prèlu hekhuphú tôprè, rò Thè Sǎsè Byacè khyáhó athé ná Krístu yènuô a mētò Cómarya athèplò, rò mókhu tanéphú tahe myáhtyebè hó è. Htuôró è ari-akyǎ yènuô, ù hèsodònyǎ hó è dó myècòruòphú tahe aklèhó. Kayä o dó hekhuyè tahehe nuô a zúkanýakǎ kuô hó è hó. Cómarya cǒhtyahó è dó mókhu dó tètìtètakhè akũhó.

Tháraka Tahe

4 Thè Sǎsè Byacè hèsò tǎtè hó ná shyè- mǒnyè dǒkhyè tahe akũ pǎnuô, kayä tahehe ki víkyǎ lahyǎ a tètèzùtènyǎ pǎ rò èthí ki níďǎ khíné dó a lahó dùgnè nuôtahe pǎ, rò a ki krwòkuô khíné dó a lahólahya tahe a tètìthyóithya tahe pǎ. ² Tètìthyóithya yètahe nuôma a hyä dó kayä lahólahya tahe a o. Bí èthí mètùcótè akhènuô, a tanè ná a mètùtè taki- to. ³ Èthí ithyóthú ù ná nõphyè ùmèũvè to, htuôró sèesèò tahehenuô a nõduèduò ù. Manáro Cómarya byálya pé sèe yètahe dó prèzùenyǎtè tahe agnè. Kayä dó a zúenyǎtè tahe ná kayä dó a thègnè tēmátècò tahe agnènuô, a ki hébwíhétaryèhtya Cómarya rò a phyée sèe dó Cómarya byálya yètahe hénuôma aní pré. ⁴ Mètèhéro lǔ- Cómarya byálya tē tahe nuôma aryá lǔ- plí pwǔ- tôcô pré. Ki nè phyésúcyä tètèpwǔ- tôcô ná tètèbwíhétaryè hénuôma tǔ víkyǎ è tôcò- to. ⁵ Mètèhéro mǎ dó Cómarya alǎngó ná pé tètèkwícóbè akhu-akhyè, Cómarya cǔhó dó a ki phyésú tètèyètahe hó.

Jesú Krístu A Prèmètèphú Dó Aryä Tôprè

⁶ Nè ki ithyópé puǒvyǎ Krístuphú tahe ná tètèyètahe hénuôma nè ki htwódú Jesú Krístu a prèmètèphú dó aryá tôprè pǎ. Bí nè mephúnuô akhè, nè ki buòduhtya ní kuòdú nènè ná tēmátècò dó tètèzùtènyǎ akũ nuôtahe ná tètìthyóithya aryá dó nè krwó mēhó nuôtahe pǎ. ⁷ Manáro tètèdyá dó- nyénu dó a tătötäbè kuô ná có- marya mǎto nuôtahe, tètèdyá dó abwíataryè okuòũto nuôtahenuô, cuóvò khèvòkyǎ lahyǎ ní-. Mātòkhònuô thyáphú nè ki ohtwǒprè phú Cómarya a tètèzù agnènuô ithyó cyáhtya níkyè nènè pwǔ- tôphuó ní-.

⁸ Tèithyó cyáhtya níne dō nēklópházye tōkyě nuôma, abwíataryě o tahe. Manárò ithyó cyáhtya ní nēné phú Cómarya thézú nõ ohtwōprē nē nuôma abwítaryě o lõplí có. Pē cuóithyó cyáhtya nítuō pēné phú Cómarya a tēthézú nuô metēhéro, tēyēnuô a ki htwōbwíhtwōtaryě málakō túyē tōhtú agnēnuô mato, shyé~ nopã tōhtú agnē bēbē, a htwōbwíhtwōtaryě málakō có pã.

⁹ Tēhébē yēnuôma acóate rò kayã lõ~ plí tōkò phyésú lõthulóthē è, ¹⁰ mādō yē akhu-akhyě, pē cyēpyřcyēli mēnyacó tē, metēhéro pē dya pē tēmyású dō Cómarya dō a htwōprē yētōprē alo. È ma prēmewóhtekã kayã lõ~ plí, manárò kayã dō a zúkanýakã è tahe agnēnuô, è ma prēmewóhtekã dō a tãtã lõúkhō tōprēhō.

¹¹ Mēkyã èthí ngó rò ithyóithya èthí ná tēyē tahe ní~.

¹² Nē ma kayã duhtyabyavi akhu-akhyě nõtane patí tã ù ná nēné tãmé ní~. Mátòkhónuô, nē tēhébēhésú tahe bēbē, nē metē itētē~ bēbē, nē tēmō bēbē, nē tēzútēnyã bēbē, nē thēplò a tēmewōplíthiplo tahe bēbē, htwōhtya pē ù lēmyábú dō aryã dō kayã zúetē tahe agnē ní~. ¹³ Dyé nē tēshuótēkhē rò yácú hō pē ù lisāsē dō ù mēthēnyē ní~, hēsodōnyã luō pē ù rò, ithyóithya tuō pē ù shyé~ vã hyātuōkuō nē pãnuô ní~.

¹⁴ Myátãbékyã tã Thē Sāsē Byacē ashyézú dō Cómarya dyēhtuōhō nēnuô tãmé ní~. Bí prēzúetēplómú muōprūmuōprē dō a htwō khuklòkhuklyã tahe behtya hó atakhu dō nēlo akhē, nē níbē dítúhō shyézú yēnuô dō kayã hépřo one nērinēkyã nuôtahe a o hō.

¹⁵ Thyáphú ù lõplí ki myáhtye nē tēduhtyahtúhtya yē agnēnuô, dyélya nē thēplò dō tēyētahe agnē rò mē è pwō~ tōphuó ní~. ¹⁶ Nē hēbēhésú bēbē, nē metē itētē~ bēbē, nē ithyóithya ù tahenuô bēbē, rōnidyé è ní~. Oklòsoma dō tēyētahe akú pwō~ tōphuó ní~, metēhéro, nē ki mēphúnuô hérò nē ki mēlwóhtekã níttúdu nēné mato, nē ki mēlwóhtekã tuō pēkuō kayã dō a níhuōkuō nē nuôtahe pã.

Tēdyakhu Dō Kayã Zúkanýakã Tahe Agnē

5 Thēprwō tã prēkhú muōprē tãmé ní~, manárò kwíthézō hēbē dyaduzúnyã è phú nē kwíthézō nēphē nuô ní~. Prēkhú dō anacē tahenuô dya è phú nēpuō ná nēné nuô ní~. ² Bezúnyã lahyã prēmò muōprē tahe phú nēmuō nuô ní~. Htuōrò prēmò dō anacē tahenuô, bezúnyã èthí rò tane mwōplíthiplo èthí phú nē puōprēmò nuô ní~.

³ Prēmòokryã dō ù prēmewō lū oto tahenuô, dyaduzúnyã èthí rò myákhwēmewō ní èthí ní~.

⁴ Manárò prēmòokryã tōprēnuô a ki phúo, matorò alye tahe ki o hēnuô, aphúalye thítahe tōbē myákhwēní ředýe a muōokryã a phyēokryã yē phú Krístuphú lēklò mēnuô. Phúnuô akhu-akhyě mēbwímētaryě khyě muōphēphyēphuō tahe ná klyã phúyē ní~, metēhéro mētēphúyē tahe nuôma atō Cómarya athēplò. ⁵ Prēmò tōprē dō a okryã málakō rò ù prēmýáprēkhwē lū oto

tōprēnuô, a myású a tēmewō dō Cómarya a o. Htuōrò mōkhíkhí mōsēklēklē a kwícóbē tamōmō có. Htuōto a kwíthézō Cómarya ná a ki mewō lū.

⁶ Manárò prēmòokryã tōprē dō a myápūní a tēthézúthélò a tēmewōlyã nídyé ané tōprēnuô, a htwōprē tadúró a thyē htuōhō. ⁷ Thyáphú ù ki dya tã èthí tēthú tēmēnuô, ithyóithya tãnípē kayã dō a zúe Jesú tahe ki mē lahyã phúnuô ní~. ⁸ Kayã tōprēprē ki a myáníkhwēní dyēkuō aklwíalyã to hēnuô, a htēkyãhō Krístuphú a tēithyóithya hó rò è ma kayã dō a cyēlòklí pã có ná kayã dō a zúekuō Krístu to tōprē có. A cyēlò ma kayã dō a myání dyēkuō a hiphúphyãphú aphúamē to nuôtahe hō.

⁹ Prēmòokryã tōprēprē dō ana ki bãhtyahí shyēthuōthyó tonuô, dya tã è dō prēmòokryã a lirámã akú tãmé ní, htuōto a tōbē vēonó prē tōphuó prē.

¹⁰ Htuōrò a bē mādú prēmò dō amwíla luōryã ná a metēryã tahe akhyě. A bē mã prēmò tōprē dō a myákhwē duhtya ní ryáhtuō dūhō aphúalye tahe, a bē émosú síprē tahe dō a hidókókú, a bē mã prēmò tōprē dō a síplí Cómarya akayã tahe akhãduô, † a bē mewō kayã bēpyábēsē tahe htuōrò a bē mã prēmò tōprē dō a dyélya athé dō a metēryã tahe agnē.

¹¹ Manárò, prēmòokryã dō ana cēpã tahenuô, benuō tã èthí dō prēmòokryã a lirámã akú tãmé. Metēhéro bí èthí thwihtyēpházye a tēthézúthélò mēpēkyã hó atēmō Krístu akhēnuô, èthí thézú taple khyēthyã lahyã avē prē. ¹² Dō èthí mēpyékyã a tēolyã rēnuô tōmú akhu-akhyě, Cómarya ki ciryã èthí pã. ¹³ Htuōto èthí htwōhtya kayã taklélēbyã, mēlō shuōkhē, rò cuóilē htyahi tōmē htuō tōmē. Tú a taklē yēnuô mato, èthí okó dyáúzō, pōúmwi, nuōmesúsá dídyã tuōkuō dō ūruô tēritēkyã akú rò hēbē ngó dō a kò héto tahe.

¹⁴ Phúnuôrò vã thézú ná prēmòokryã dō anacēpã tahe ki phyé lahyã avē. Htuōrò phúolye lahyã, rò myákhwēní lahyã hiphyã nuôma túró kayã dō a myápū pē tēthú dō a ki hémūmyáricyã pē tahenuô, a myáhtyepã aléhé pē tahe to hō. ¹⁵ Metēhéro prēmòokryã tahehe nuô, a tarikóklōkyã hó ané ná Krístu hó, rò a krwōcuōkuō lahyã khínéricyã khuklò akhyě hō.

¹⁶ Prēmò dō a htwō Krístuphú tahenuô, dō a klwílyã aklēnuô, prēmòokryã ki o tōprēprē hérò èthí bē myákhwēní lū. Behtya tã tēvítēzã yēnuô dō prēzúetēplómú alo tãmé, metēhéro thyáphú prēzúetēplómú ki myá mewō prētú prēmòokryã dō prēmewō lū oto tahe agnēnuôrò, myákhwēní lahyã èthí ní~.

¹⁷ Muōprūmuōprē dō a htwō khuklòkhuklyã dō a mēryátē tahenuô, thí tōbē bezúbenyã èthí, htuōto èthí tōkò níbē pòepò lēkhwólēkē. †† Muōprūmuōprē dō a

† A bē mã prēmò tōprē dō a mē Cómarya atēmē dō tēshyalyã thē akú. †† Lisāsē dō aruô tahehenuô, "Thí tōbē bezúbenyã èthí, htuōto èthí tōkò níbē pòepò lēkhwólēkē" a hé kuō phúnuô to, a hé, "Èthí tōkò níbē khwólē nyēphuō khālē" phúnuô

htwõ khuklõkhuklyã dö a krũmẽ Cómarya atẽmẽ tahe, rò a hêsodõnyã pẽ ù ná Cómarya alãangõ rò a ithyóithya pẽ ù ná Cómarya alãangõ tahenuõ, thĩ tõbè bezũbenyã èthĩ, dyèpèdepõ pẽ lakõ có èthĩ lèkhwólèkè có. ¹⁸ Mètèhèrò lisàsèkũ hé, "Pú dö thĩ nõizĩ tãthuõè ná buõnuõ, thĩ tõbè ùbí akyãkũ to," htuõrò "Prèmètèphú tãprẽnuõ a tõbè nĩbè akhwóakè." ¹⁹ Kayã tãprèpè ki dya tètthú dö muõprũmuõprẽ dö a htwõ khuklõkhuklyã aklẽ tãprèpè kihèrò patítadũ prèkhyáthẽ ki o thègnẽ tomaná thèthuõ to henuõma nĩdã kuõ tã lahyã angõ tãmé ní~. ²⁰ Èthĩ ki mẽ tètthú kihèrò, thèprwõ èthĩ rò ithyó ryã kãkhyẽ èthĩ dö kayã tãplutõphè a mètènyẽ nuõ ní~. Thyáphú kayã dö aruõ tahe ki thèisẽ agnẽnuõ tarú mẽ lahyã phúnuõ ní~.

²¹ Dõ Cómarya ná Jesũ Krĩstu ná tanéphú sãsẽ tahe a mètènyẽ nuõ, vã hétangõ dö a klõma tãmũ ná nẽ ki cũe tètthúithya dö akhu yètahe rò nẽ mètè yitètè~ bèbè, myábèkhu tãphuõ tã ù tãprè~ tãmé ní~. Htuõto myádu myápatí tã ù tãprè~ tãmé ní~.

²² Cuõ dyahtyapryã tã thĩ takhu dö ùlõ tãprèpè dö a ki mẽ Cómarya a tẽphyètẽmẽ agnẽnuõ tãmé ní~. Cuõnuõ kuõ tã dö ù mẽ tètthútèplá aklẽnuõ tãmé ní~, osãsèdũ nètè ní~.

²³ Òtũtyẽ tãmé, õsilyã tõná thòbĩthèntyẽ † takitaki ní~. Nè swí tamõmõ dũgnẽ akhu-akhyẽ a ki meryácwõkuõ nẽhókũ atèsẽ yẽnuõ pã.

²⁴ Kayã tahehe a tètthútèplá nuõ a oluõ lãlĩ ryácó, rò ù pwõ~ tãprè myáhtye thègnẽ lõplĩ èthĩ tètthú yẽnuõ ná Cómarya ki ciryã èthĩ pã tadúro kayã dö aruõ tahehe a tètthútèplá nuõ, khõnyãkhẽyẽ ù myáhtyeyã è to. Manárò ù ki myáhtyeno è döckhyẽ pã. ²⁵ Phúnuõhó tẽmeryã dö pẽ myáhtye luõ lõphó có è nuõ a o tahe. Tẽmeryã dö ù myáhtyeluõ lãlĩcyã cóhĩ è to tahe bèbè, ù ki myáhtye tãtẽno è döckhyẽ pã.

6 Thyáphú Cómarya amwĩ ki bè tẽpacyéishyẽ tãmé, htuõrò thyáphú ù ki dya tã pẽ tètthúithya yètahe azõ tãprè~ tãmé nuõ, lõ~ kayã htwõcũ tahenuõ, a tõbè dya lahyã athèplò ná a kò dyazũnyã abyacè tahe. ² Cũ dö a o ná abyacè dö a zũkanyãkã htuõhó Krĩstu tahenuõ, vãbyacè ma prẽzũtèphú prè tanẽ rò tõ mètakhwótakè nĩ abyacè to. Mátõkhõnuõ, a bè meryã lõk-lõ có tẽ ná nuõ có, mètèhèrò abyacè dö èthĩ mepè lũ a tẽphyètẽmẽ yètõprè nuõma kayã dö a zũenyãe Jesũ Krĩstu rò cũtahe mõ nĩdyẽ lũ akhu-akhyẽ, èthĩ tõbè meryã lõcó. Thĩbè ithyó èthĩ rò nõshyo èthĩ dö a ki bè krwõmẽ phúnuõ.

³ Kayã tahehe nuõ a ithyóithya thũ lahyã ù. Èthĩ atètthúithya yẽnuõ, atõ kuõ ná pẽ Byacè Jesũ Krĩstu a tètthúithya dö amãacó yẽnuõ to. Tètthúithya dö a ki mẽcwõ pẽ kuõ phú Cómarya thèzũ nõ ohtwõprè ù tahenuõ èthĩ ithyó pẽ kuõ toto. ⁴ Phúnuõrò kayã yè-tahenuõ, a phyédu phyéhtyalõ talwósúlũ lahyã có

† 5:18 Li Dõnyã 25:4, Luka 10:7 †† Thòbĩthèntyẽ ma athyanã htyèzã nuõhó.

athèplò rò a thègnẽ lahyã tãcõ~ to. Èthĩ thèplõshyo talwósúlũ dö a ki krèkryã ù ná liplò tãplò ná tãplò angõlasá tahe akhu-akhyẽ, tẽyètahenuõ, a nõohtya tètthèkhã lũ, tẽklyètèngã, tẽpacyéishyẽ, ná tètãntèthũ khyẽlũ tahe prè. ⁵ Htuõto, a nõohtya tẽkrèkryã ù pwõ~ tãphuõ. Kayã dö a krèkryã ù yètahe a tètãne nuõma a mũmyáricyã rò tẽmátècõ opã có dö èthĩkũ to. Tẽcõbucõbè nuõma klyã dö ù ki duzãhtyathẽ agnẽ tãbõ èthĩ tanẽ lahyã phúnuõ prè.

⁶ Manárò, kayã dö a ki cũezũe Cómarya tãprèpè ki-henuõ a o ná tètthèplòmĩ. Túrò tẽryã dóthudõthè tahenuõ a ki mëlõmẽbã pẽ lũ tẽohtwõprè tahe pã. ⁷ Bí pẽ hyã opacẽlyã dö hekhyẽ akhẽnuõ, pẽ phyéhyãní tẽ tãcõcõ è? Pẽ phyéhyãní tẽ tãcõ~ to. Pẽ ki phyékanĩ cyãkhyẽ tẽdõ hekhu yẽma a o itè? Pẽ phyékã nĩ-cyãkhyẽ tẽ tãcõ~ to. ⁸ Manárò, pẽ lèlèlõ ná pẽ tẽkũtèthyã tahe ki-ohó nuõ, pẽ thèplò mĩhó. ⁹ Manárò kayã dö a thèzũ duzãhtyathè tahenuõ, a latãnuõhó dö tẽilo-ilyã akũhó, htuõto a latã nuõhó dö tètthèzũthèlõ dö a kyãdè yẽnuõ tahe akũ ná tètthèzũthèlõ dö a mẽbèsẽ kãkhyẽ nĩdyẽ khyẽ lũ yẽnuõ akũ hó. A tètthèzũthèlõ yẽnuõ a cõklõmahó lũ ná suplyè hó. Rò tètthèzũthèlõ yẽnuõ a shyatãhó èthĩ dö tẽpyètèkyã ná tètãprõtãrẽ akũ yẽnuõhó. ¹⁰ Mètèhèrò tètthèzũthèlõ rũ nuõma tẽmũmyáricyã lõ~ plĩ arwĩahtwo hó. Kayã tahehe nuõ, a thèplõshyo thèzũ talwósúlũ rũ khukhyẽ, èthĩ cuõ taphãkyã ná tẽzũtènyã rò tètthèplènebè ècõ mẽc-umèhtyã lõ èthĩ thèplõhó.

Tèmekyãngõ Dõ Timothy Agnẽ

¹¹ Manárò nè rò nè htwõhó Cómarya akayã hó akhu-akhyẽ, klyacuõ taphãkyã ná lõ~ tẽyè tahe ní~. Thyáphú nè ki o ná tẽcõtètè, tẽzũe Cómarya, tẽzũtènyã, tẽ-mõtèklẽ, tẽkhyábètè, tètthèdõthèngã thĩ tahenuõ rò yácũ krwõlũpũ tẽyètahe ní~. ¹² Tẽzũtènyã a tẽsátèpã nuõ tarú yácũ sã è dö aryã tadũ ní~, rò pũmanĩ ryã dyè tètthwõprè tacúprè yẽnuõ ní~. Bí nè ólyã nè tẽzũtènyã yẽnuõ dö ù èprè a mètènyẽ akhẽnuõ, Cómarya è nè dö nè nĩbèhó thèhtwõprè tacúprè yẽnuõ hó. ¹³ Dõ Cómarya dö a mètthwõprè tẽpwõtõcõ yètõprè ná Jesũ Krĩstu dö a ólyã cócúpè angõ dö Khwĩ Põntio Pilato a mètènyẽ yètõprè amètènyẽnuõ, vã ki mekyã nengõ. ¹⁴ Rò vã ki mekyã nè phúyè, cũe cócõtètè ngómekyã dö vã dyèhtuõhó nẽnuõ tahe. Nèrò nõdya tã tètthú ná ù tãmé. Tarú mephúnuõ tuõdõ Byacè Jesũ Krĩstu hyãoluõhtya khyèthyã tãphuõ pã nuõ ní~. ¹⁵ Cómaryadu dö kayã htuthèhtyanĩ lũ yètõprè ná túprè è tãprè dö a põ tẽ lõ~ plĩ yẽnuõ, ná khwĩ tahe a Khwĩ, Byacè tahe a Byacè yètõprènuõ, a ki nõhyã oluõhtya dú Jesũ Krĩstu bí ashuõkhè tãtõtãbè hó nuõ pã. ¹⁶ Cómarya dö a thyècyãto nuõma túprè è tãprè prè. A htwõprè dö tẽlĩ, dö ù hyãphũcyã dö lũo tãprè~ to yẽnuõ akũ. ù myáhtyeno è tãprè~ to htuõrò ù

myáhtyecyá è tôprê to. Têbeduzúnyá ná têtprotèprya tacúprê talèkré ki o kuódû ná è ní~ Amèn.

¹⁷ Mekyll nengó ná kayá duzáhtyathê dô hekhu yêta-henuô, rò hé èthí ná phyéduphyéhtyaluô tâ thíné tãmé, thélèhtya ní tâ thí têtduzáhtyathê nuôtahe tãmé. Têtduzáhtyathê yêtahenuô, a oluô pré taplôphú pã rò a ki lamékya pã hé èthí phúnuô ní~. Manárò èthí tōbè myásũhtya dô Cómarya a o. Thyáphú pè ki thékrúthélô agnenuô, Cómarya dyé tãpòtãpè pè có pè pwô~ tô-phuô có. ¹⁸ Mekyll nengó ná kayá duzá nuôtahe nuô, rò hé èthí ná nõduzá kuô lahyá èthí dô tèmeryá nuô tôkyé ní~. Meé lahyá teryá phúnuô túma htwómáho kayáduzá hó. Rò nõ thékrúthélô zútã pèkuô ũ, hé èthí

ná nõmëcwómekô éé pèkuô ná ũruô tahe ní~. ¹⁹ Ki èthí mephúnuô hérò, a thyáho ná èthí dya-oplô ní hó a têt-duzáhtyathê dô a byápryëbyányéryá hó akhãshyéyë shyé~ nopã tôhtũ agnenuôhó. Htuôró èthí ki púma nídu théhtwöprê dô a málakô yënuô pã.

²⁰ Timothy~ púma rò takëbíní ryá têt dô Cómarya zúení nê dô nê ki myákhwè ní ryá têtenuôtahe ní~. Cuóvò khèvòkyá kayá dô a dyazúdyanyá kuô Cómarya to nuôtahe a têtônyá ná a têtékryá kyädě lũ dô kayá tahehe tanethú cyá có ná “tèthégně” nuôtahe ní~. ²¹ Kayá tahehe zúe nídyé a tètèkhuthégně yêtahe akhu-akhyě, a cuópëkyá ná têtúttënyá málakô yënuô hó. Cómarya abwíataryě okuódû ná thí lô~ plí ní~.

Timothy Nyëba Tôba

Tèhébé Ré Dó Nyë

Li Timothy nyëbatôba yënuô, Paulu dyéthégněplöcwó pë Timothy phú prëmerólütè dö anacë pã tôprë ná prëmëcwó lü ahólë tôprë. A thëzú ithyóithya lü ari-akyã a khăshyëkhăryã ma tètthyáthéplòhtü ari-akyã yënuô hó. Paulu dyéthégněcwó lü rò dyéhědyére lü ná a ki hësodônyã plehyã pë lã ü ná Jesü Krístu ari-akyã. Htuôto a sítôbè có ná tèmëcyëmëcû lü ná tëmëtakhwótakè lü yëtahe cóbèbè, a ki pũma ní ryã tètthëkrũmila a tètthyóithya dö atôabè yënuô ná lisăşë alyë yënuôtôba. Rò a ki më nídü atëmë máhó Thára atëmë yënuô ná prë hësodônyã pë ü ná Krístu a tètthëkrũmila ari-akyã yënuô.

Htuôro Paulu dyërödyéryë nípó lü ná a ki cuônü opatökuô tã dö kayã södü tètane rò krékryã nídyë lü nuôtahe akü tãmë, kayã phúnuôtahe ma a mëtwhötya ryã ü máto, a dyéhtwötya shuöshuö kayã dö a níhuö tètaye kipyékikyã agnë pré.

Paulu dyéhědyérení Timothy ná a ki myábũ kuödü lü tètöhtwöprë tahe ná lü tètaze-one tahe, ná lü tëtü tahe, ná lü tètthéplòhtü tahe, ná lü tëmö tahe, ná lü tètthyáthéplòhtü tahe, ná a tètthyácýëkhyácü dü ü mëcyëmëcû lü yënuô tahe.

Tèhébé tôtó ná tôtó

Tèhébé ré dö nyë 1:1-2

Tètthütthétya ná tëdyéhědyére të 1:3-2:13

Tëdyéthégněplöcwó ná tëdyërödyéryë 2:14-4:5

Paulu ari-akyã nídü tahe 4:6-18

Tèhébé dö khyë 4:19-22

1 Vã ma Paulu. Vã räcuö nípë thĩ liyëtôba. Cómarya thëplòo vã dö vã ki htwöhtya Jesü Krístu a Prëdônyãphü tôprë, htuôro Cómarya ólyã htuôhó ná a ki dyë pë thëhtwöprë dö Jesü Krístu akü pã ari-akyã yënuô vã hëso löpéhö ü pwö- tôprë hó.

² Vã räcuö pë vãphúkhü döthudóthé Timothy dö vã mọ nídyë è yëtôprë a o. Phë Cómarya ná pë Byacè Jesü Krístu ki dyélyädü në tëtbitëtaryë, tètthézòklabè, ná tëtakácükabé ní-.

Tèhébwíhétaryë Ná Tëdyéhědyére

³ Vã hébwíhétaryë Cómarya dö nëgnë. È ma Cómarya tôprë dö vã më atë ná vã thëplò a tètane mwöplí phú vã muöphëphyëphuö dö- nyënu tahe mët- tuöhó nuöhó. Bí vã thënëtyabè në pwö- tôphuö akhënuô, vã hébwíhétaryë Cómarya rò vã kwícóbë dö nëgnë mőkíkhí mösëklëklë có. ⁴ Bí vã thënëtyabè në mëtthëtyëlyã akhënuô, vã thëzú myáhtye nyacó në, mëtthérö thyáphü vã ki thëkrü lölöbãbã agnënuôro, vã thëzú myáhtye në pré. ⁵ Vã thënëtyabè në tëtütënyã dö a tãtë htuôro dö a má töcô- tuö lü ná Nëphyë Loi ná nëmuö Eunice züë htuöhó nuôtahe. Vã

züë säprënyacë có ná èthĩ tëtü yënuô a oküdü dö nëkü pré. ⁶ Dö në züenyäe tãtëryã akhu-akhyë, vã dyë thënëtya në ná në ki nõe plehyälã në shyëzü yënuô. Bí vã behtya vã takhu dö nëlö akhënuô, Cómarya dyëhtuöhó në shyëzü hó. ⁷ Mëtthérö, Thé Săşë Byacè dö Cómarya dyélyã htuöhó pë yënuô, a nõhtwöhtya pã pë ná kayã dö a thëisë tët tahenuô mápãtohö. Mätökhónuô Thé Săşë Byacè mëbãnuö péhö pë thëplò ná tëtaryëshyosö ná tëmö ná tëtölyã cyã nídyédü pënë yënuöhó.

⁸ Phúnuôro, në kírë khyã nëthé dö pë Byacè agnënuô thëtarë tãmë, dö Byacè akhu-akhyëro, ü dötã vã dö htökü yënuô bèbè, thëtarë tãmëmë. Mätökhónuô khyaröküö tësöphásöryã ná vã dö tètthëkrũmila agnë phú Cómarya dyë në tëtëtëre nuô. ⁹ Thyáphü pë ki htwöhtya Cómarya a prësäsëphü nídü tahe agnënuôro, a mëlwóhtekã hö pë hó, rò a è hó pë hó, dö pë mëtthüöhó tëtphyëtëmë nuôtahe akhu-akhyëro, a è pë nuô máto. Yëma mádü a tètaze-one ná abwítaryë nídü pré. Bí a byályã tyahí hekhu tonuô a dyélyã pë tëtbitëtaryë yënuô dö Jesü Krístu akü yënuöhó.

¹⁰ Manáro khönyäyë pë Byacè Jesü Krístu dö a mël-

wóhtekə pè yětòprè hyähó akhu-akhyë, a dyéluò péhó pè tètewítètaryë yènuôhó. È mepýékyähó tètthýë a taryëshyosó dó a péepèò pè yètahe hó. Htuôró dó tètthékřúmila akhu-akhyë, a dyéluò htuôhó thétwöprè dó a thýë cyáto yènuôhó. ¹¹ Cómarya nwóhtyahó vǎ phú prèhésodónyǎ pè ù tètòprè nuôhó, htuôró a nwóhtyahó vǎ phú Prèdónyǎphú tètòprè ná Thará dó a ithyó tètthékřúmila tètòprè nuôhó.

¹² Mepnúnuôró dó tètýetahe akhu-akhyë vǎ khyábèhó tètýë tahe hó. Manáró vǎ thétarè to, metèhèró, vǎ thègnèhó prè dó vǎ zúkanyǎkǎ è yètòprè hó, htuôró vǎ zúehó ná tèt dó a dyélya dó vǎ takhukú yètahe nuô, è ki opóma nítuódýédú dó mónyë tadúpǎ nuôtónyë pǎ.

¹³ Phú nètè ithyó nítuôhó dó vǎlo tahenuô, púma rò krwómýábú mǎ kuôdú ní. Rò nètè tókò zúë plehyǎní Krístu rò nètè tókò mǎnyǎ kayǎ dó aruô tahe. Nè ná Jesú Krístu htwóhtya hó lǎ tókò- tuó akhu-akhyë nètè mǎbètè prè. ¹⁴ Opómaní tèt aryǎ dó Cómarya dyélya htuôhó nètè yètòcònuô ní. Thè Sǎsè Byacè dó a ohtwöprè dó nètè nuôtòprè a taryëshyosó khukhyèró púklòma ní dú tètýǎ yètòcò ní.

¹⁵ Nètè thègnè ná lǎ- kayǎ o dó Asia kékú tahenuô èthí tarí cuókhókýǎ lǎplíhó vǎ khǎlé hó rò dó èthí nuôtahe aklènuôma, Phukelu ná Hermogene otókuôdú bí nuô.

¹⁶ Byacè Cómarya ki thézò ní dú Onesiphoro ná a hiphúphyǎphú ná kayǎ aruô dó a okuô ná è lǎ- plí nuôtahe ní. Metèhèró, Onesiphoro ma a mǎmǎ krǎlǎ hó vǎ thèplò hó, htuôró ù dónuô có vǎ dó htókú tadúró dó vǎkhuvǎkhyë rò a thétarè to. ¹⁷ Bí a hyǎtuó dó ví Roma akú akhènuô, htú- a mýáhtye vǎ a tanǎ ró a cyèprýëcyéli mýápú tadú có vǎ có. ¹⁸ Byacè hyǎ amónyë tónyë pǎnuô Byacè ki dyé mýáhtye dú lǎ ná a tètthézò pǎní. A mǎcwó vǎ dó ví Epheso akú bá- tǎ nuô, nètè thègnè tǎtǎ dúhó.

Jesú Krístu Aklyèphú Dó A Thèplòcò Tètòprè

2 Phúnuô akhu-akhyë vǎphúkhú- beshyobesó nètè thèplò ná tètewítètaryë dó a o dó Jesú Krístu akúyë nuô ní. ² Phýení tètithyó dó nètè níhuó htuôhó dó vǎ hé-sopé htuôhó nètè dó prèkhyáthé èprè a mètthènyë nuôtahe ní, rò dyétǎ díttú tèt yètahe nuô ná kayǎ dó atǎate létthèlèní è rò a ithyócyǎ díttú pè ù nuôtahe a takhukú ní. ³ Khyárókuó tètýátèsè ná Krístuphú dó aruô tahe phú Jesú Krístu aklyèphú dó aryǎ tètòprènuô ní.

⁴ Klyèphú dó a o dó tètphyètèmǎ akú tètòprènuô, a yó thézú mǎtòmǎmǎ a klyèkhukló athèplò akhu-akhyë, a tó mǎ sívyádídyǎ ní ané ná tètphyètèmǎ dó aruô tahe to. ⁵ Kayǎ dó a díccǎ tèt tètòprènuô, ki a ní dǎ mǎkrwókuó tèt díccǎ a tètthýótèthya to hénuôma a ní bécýǎ kuóú tèt díccǎ akhwóakè to. ⁶ Kayǎ hyǎelyǎ dó akrú tètòprènuô, a tó ní bè réllo thòthèvèphó tahe prè. ⁷ Tanǎ tǎtǎ lahyǎ tèt dó vǎ héyènuô, metèhèró Byacè ki dyéthègnèpló ní lǎ dú nètè tètewítèt- tókò pǎ.

⁸ Thènéhtya lahyǎ Jesú Krístu dó Cómarya mǎhtwöprè kǎkhyë è dó tètthýë yènuô tètòprè. È ma a máhó Davi aklwǎlyǎ hó. Tètthékřúmila dó vǎ hé-sodónyǎ pètí thý yènuôma Jesú yè ari-akýǎ hó. ⁹ Vǎ yó hé-sodónyǎ pètí ù tètthékřúmila akhu-akhyèró, vǎ khyábèhó tètýètècú ró ù cóklòma có vǎ ná suplyètòhté thyáná kayǎ mǎhtú tètthýótèthya tètòprè có. Manáró Cómarya alǎngó nuô ù cóklòmacyǎ ná è to. ¹⁰ Phúnuôró thyáphú kayǎ dó Cómarya nwóhtya lǎ tahe ki ní békúó tèt mǎlwóhtekə ná tètítètakhè tacúprè dó Jesú Krístu akú yènuô ró, vǎ khyáthèplòhtú pètí èthí prè.

¹¹ Tètthébé o,

“Pètí ki thýètòkuó hó ná Krístu ró pètí ki htwöprè tókuó ná è pǎ.

¹² Pètí ki khyáthèplòhtú tèt hèró pètí ki pótókuó tèt ná è pǎ,

Pètí ki htékýǎ è ró è ki htékýǎkuó pètí pǎ.

¹³ Pètí ki có ná è to manáró acó- tadú dú pǎ ná pètí pǎ, metèhèró a htébí lyaní cyádýëkuó anéto.”

Tètthébé yètahe ma acóatǎ prè.

Prèmetèphú Dó Ató Cómarya Athèplò Tètòprè

¹⁴ Dyé thènéhtya khyèthýǎ lǎ- prèzúètèphú nuôtahe ná tètýetahe ní, rò thyáphú èthí kíkřékryǎ ní dyé khyèlú ná ngóhébè yètahe tǎmènuô nõrõnõryë sǎprè èthí dó Byacè a mètthènyë nuô ní. Tènuôtahe ma a mǎryǎ tèt mǎto. Mǎtòkhónuô a mǎpýëmǎkyǎ prè kayǎ dó a hyǎ níhuó èthí krékryǎ ní dyé khyèlú ná ngó nuôtahe prè. ¹⁵ Thyáphú nètè ki mǎtòmǎbè phú Cómarya a tètthézú nuô, htuôto thyáphú nètè ki thyáná prèmetèphú tètòprè dó a thétarè ní dyé a tètphyètèmǎ to, htuôto thyáphú nètè ki htwódú kayǎ dó a ithyótó ithyóbè pètí ù ná Cómarya alǎngó a tèt mǎtètécó tètòprè agnènuô, yácú mǎryǎyǎ có ní. ¹⁶ Cuóvò khèvòkyǎ tètthébé dó a bezúbenyǎ Cómarya to nuôtahe ní, metèhèró tètthébé phúnuô tahe ma taklyǎ ná a thú taphǎ yècuó yècuókyǎ ù ná tèt dyázúdyanyǎ Cómarya nuôprè. ¹⁷ Tèt dó kayǎ yètahe dónyǎ nuôma, athýáná tètcutètthýǎ dó a e tǎpròkyǎ pházye nuôtahe prè. Kayǎ o thègnè dó a mǎtèt phúyë nuôma máhó Hymenaeo ná Philetó.

¹⁸ Èthí cuó taphǎkyǎ tèt mǎtètécó aklyǎ ró èthí hé lahyǎ, tètthýë ihtò htwöprè kǎkhyë nuôma a htwóhtya htuôhó a hé lahyǎ phúnuô akhu-akhyë, a mǎpýékyǎ lǎ kayǎ tahe a tèt zúttènyǎ. ¹⁹ Manáró ù mǎ kazuócyǎ ná Cómarya a tèt khǎshýé klòma yènuô to. Dó tèt khǎshýé yè alònuô ù rǎo, “Byacè thègnè ní dyédú akayǎ” † ró “Kayǎ pwó- tètòprè dó a hé ná vǎ ma Byacè akayǎ tahenuôma, a tóbè tarí cuókhókýǎ ané ná tètthú yènuô.”

²⁰ Dó kayǎ duzá hitómǎ akúnuô dípòdí dó o amyèmyè acó có. Tahehe nuô ù mǎ è ná rúhtè, tahehe nuô ù mǎ è ná thò, tahehe nuô ù mǎ è ná he. Tahehe ró ù nõè è bí ù lodu khódú è ashuókhè, tahehe nuô, ù dya

† 2:19 Li Lǎmíklǎ 16:5

na lènõe è mǒhémǒlǐ agnẽ prẽ. ²¹ Kayã tôprẽprẽ ki mę mwǒplĩ htyakhyẽ anẽ ná tẹ dǒ a ví lǔ nuǒtahe henuǒ, a htwǒhtya dípǒdídǒ tǒcǒ dǒ ǔ nõe è bí ǔ lodu khǒdũ è akhẽnuǒ hǒ. A besǎsẽ anẽ akhu-akhyẽrǒ, a htwǒb-wíhtwǒtaryẽ dǒ a Byacẽ agnẽ. Htuǒrǒ a o taritaryã anẽ ná a kírẽ meryã tẹ lǒ- plĩ agnẽ hǒ. ²² Cuǒ taphãkyã ná phúthẽ a tẹthẽzũthẽlǒ ryáto nuǒtahe ní-, rǒ lǔ lahyã tẹcǒtẹtẹ, tẹzũtẹnyã, tẹmǒ ná tẹkacúkábẽ, rǒ otǒkuǒ ná kayã dǒ a ẽhtǒhtya Byacẽ ná athéplǒ dǒ a mwǒplĩthĩplo nuǒtahe ní-. ²³ Cuǒ taphãkyã ná tẹkrékryã kyãdẽ dǒ angǒlasá oto nuǒtahe ní-. Nẹ thẽgnẽ ná tẹ yẽtahenuǒ dǒkhyẽ tadũ pãma a dyéo htwǒhtya tẹklyétengã khyẽlǔ prẽ. ²⁴ Byacẽ alulé tǒprẽ henuǒma a tǒ bẹk-lyébengã ní ǔ to, mǎtǒkhǒnuǒ, a tǒ hébè thẽdǒthengã dǒ ǔ lǒplĩ akhu, htuǒrǒ a tǒbè mǎ Thára dǒ aryã rǒ khyáthédǒ tẹ tǒprẽ. ²⁵ Bí a ithyó ryã kǎkhyẽ kayã dǒ a htésũ è tahe akhẽnuǒ, a tǒ hébè thẽdǒthengã ǔ. Taryã- ma, Cómarya ki dyení pẹ ẽthĩ ashuǒakhẽ ryã dǒ a ki zǎ nídũkhyẽ anẽ pã rǒ a ki thẽgnẽ htyakhyẽ tẹmǎtẹcǒ pã. ²⁶ Rǒ ẽthĩ ki thẽgnẽhtya níkhyẽ anẽ pã rǒ a ki męlwǒhtekǎ nídyẽ anẽ ná khĩnéricyã khuklǒ adápã yẽ akũ pã. Mamẹtẽhẽrǒ khĩnéricyã khuklǒ pũnĩ hǒ ẽthĩ rǒ a nõmę hǒ ẽthĩ phú atǒ lǔthéplǒ nuǒ hǒ.

Tẹmũmyáricyã Shyé- Mǒnyẽ Dǒkhyẽ Tadũpã Tahe

3 Manárǒ shyẽ- mǒnyẽ dǒkhyẽ tadũpã tahenuǒ thĩ tǒbè thẽgnẽ ná tẹshuǒtẹkhẽ apyãasẽ ki ohtya pã. ² Bínuǒ akhẽpãnuǒ, kayã tahehe nuǒ, a ki mǒlyã nídyédũ anẽ, a ki mǒnĩ rǔ, a phyédu anẽ, a ki dyahtyalǒ athéplǒ pã. Ẽthĩ ma kayã dǒ a pacyẽishyẽ tẹ, cǔlǎphyení muǒngǒphẽngǒ to, thẽgnẽ ǔbwíutaryẽ to, thẽgnẽ tẹsǎsẽ to. ³ Ẽthĩ ma kayã dǒ a mǒnĩ kuǒũ to, a plwǒkyã kuǒũ tẹthũ to, hépyẽ ǔmwíla, pǒcyã níryádyẽ anéto, kayãhakayãkãkẽ, ẽthĩ ma kayã dǒ a thẽhte tẹryã tahe pã. ⁴ Ẽthĩ ki mǎ kayã dǒ a isẽe ǔmwí, a isẽe ǔnẽ rǒ mębǒmębye anẽ, cyẽ htyamǒhtyapho anẽ, thẽzũ męmǒ tapǎ shuǒphã cǒ anẽ yẽnuǒ aduklǒlǒ cǒnã tẹmǒnĩ Cómarya pã. ⁵ Ẽthĩ cyẽ krwǒmękuǒbyẽ prẽ pẹ tẹcǒbucǒbẽ aléklǒ lẹkhyã pã. Manárǒ ẽthĩ ki htésũkyã tẹcǒbucǒbẽ a taryẽshyosǒ dǒ a mǎlakǒ yẽnuǒtahe pã. Cuǒ taphãkyã ná kayã phúnuǒtahe aléni-.

⁶ Ẽthĩ tahehenuǒ, a cuǒ nuǒkhǎnuǒkhǒ dǒ ǔ hidǒkǒkũ rǒ ẽthĩ pǒtarĩ pũmanĩ prēmǒ dǒ a cǔezũnyẽ nuǒtahe. Prēmǒ yẽtahe nuǒma prēmǒ dǒ a o ná a tẹthũtẹora a tẹvítẹzá rǒ a krwǒkuǒ tẹthẽzũthẽlǒ amyẽmyẽ acǒcǒ akhyẽ nuǒtahe prẽ. ⁷ Prēmǒ nuǒtahe ma a ithyó tamǒtamǒ kuǒ htuǒhǒ tẹ tadũrǒ a thẽgnẽ béhtya pẹ kuǒ Cómarya a tẹmǎtẹcǒ tǒphuǒ- to nuǒtahe hǒ. ⁸ A mę thyáphú Janne ná Jambres mę takhwǒ-takèsũ Mosè nuǒ hǒ. † Kayã nuǒtahema a htésũ tẹmǎtẹcǒ. Ẽthĩ ma kayã dǒ a tane mũmyáricyã tẹ tahe,

† 3:8 Li Htekǎ 7:11

rǒ a tẹzũtẹnyã pyékyã dũgnẽ nuǒtahe prẽ. ⁹ Manárǒ ẽthĩ tẹmę yẽnuǒ nyẽtyato pãma a lamékyã prẽ. Ẽ pwǒ- tǒprẽ ki myáhtye ná ẽthĩ thẽplǒ nuǒma a bǒbye prẽ. Tẹphúyẽ tahe nuǒma a htwǒhtya htuǒhǒ dǒ Janne ná Jambres ahtũkhẽ nuǒhǒ.

Tẹithyóithya Timothy Dǒkhyẽlǒ

¹⁰ Manárǒ nẹke rǒ, nẹ krwǒkuǒhǒ vǎ tẹithyóithya akhyẽ, ná vǎ tẹohtwǒprẽ aklyáaklǒ nuǒtahe, ná vǎ tẹohtwǒprẽ a tẹtaze-one nuǒtahe hǒ. Nẹ myáhtyehǒ vǎ tẹzũtẹnyã, vǎ tẹkhyáthédǒ, vǎ tẹmǒ, vǎ tẹkhyáthẽ-plǒhtũ tahehǒ, ¹¹ htuǒrǒ vǎ khyábèno ǔ męcyẽmęcũ vǎ yẽnuǒ, ná vǎ sítǒbè ná tẹpyátẹsẽ yẽtahe dǒ ví Antioko, ví Iconio ná ví Lystra akũ nuǒma, a mękryã anẽ ná vǎ phútẽnuǒ nẹ thẽgnẽ htuǒdũhǒ. Vǎ khyábè ǔ męcyẽmęcũ vǎ tadũrǒ lǒ- tẹ yẽtahe nuǒma, Byacẽ męlwǒhtekǎ pẹ lǒplĩ vǎ prẽ. ¹² Kayã pwǒ- tǒprẽ dǒ a thẽzũ ohtwǒprẽ tǒ phú Cómarya athéplǒ a tẹthẽzũ dǒ Jesũ Krĩstu akũ tahenuǒ, ǔ ki męcyẽmęcũ mǎlakǒ cǒ ẽthĩ pã. ¹³ Kayã mũmyáricyã ná kayã lahǒlahya ǔ tahenuǒ, nyẽshyoshyo acyẽhyã shyoshyo pã. Rǒ a ki ilolahǒ ǔruǒ tahe pã, rǒ ǔ ki ilolahǒ lahyã kuǒkedũ ẽthĩ pã. ¹⁴ Manárǒ nẹyẽ, tarũ cuǒplehyã lǎ pǒ dǒ tẹmǎtẹcǒ dǒ nẹ ithyó htuǒhǒ, rǒ nẹ zũenyãe klǒma htuǒhǒ nuǒtahe ní-, mętẽhẽrǒ nẹ thẽgnẽdũhǒ ná Thára dǒ a ithyó nẹ tahe nuǒma Thára dǒ atǒabè tahe akhu-akhyẽ, tarũ cuǒplehyã lǎ phúnuǒ ní-. ¹⁵ Dǒ nẹ pacẹkhẽ nuǒ, ǔ ithyó htuǒhǒ nẹ ná lisǎsẽ yẽnuǒ hǒ. Thyáphú nẹ ki zũe Byacẽ Jesũ Krĩstu rǒ nẹ ki níbè Cómarya a tẹmęlwǒhtekǎ nẹ agnẽnuǒ, lisǎsẽyẽ dyẽhtuǒhǒ nẹ tẹthĩphẽ hǒ. ¹⁶ Lisǎsẽ lǒ- plĩ nuǒma Cómarya a Thẽ Sǎsẽ dyẽ pẹ, rǒ a o ná abwíataryẽ dǒ a ithyó tẹmǎtẹcǒ tahe, a ithyóithya ryáakhyẽ tẹzũethũ tahe, a meryã tǒbè kǎkhyẽ khyẽthya tẹmę dǒ athũ tahe, ná tẹithyó dǒ a thũ kayã dǒ tẹohtwǒprẽ acóate tahe agnẽ hǒ, ¹⁷ mętẽhẽrǒ thyáphú Cómarya akayã ki lǒhtyabǎhtya rǒ ki o taritaryã anẽ ná a ki mętẹ aryã pwǒ- tǒcǒ agnẽnuǒrǒ, a ithyó pẹ ǔ hǒ.

Hésodǒnyã Pẹ Ẽ Tẹthẽkrũmila

4 Shyé- Jesũ Krĩstu hyǎpǒhǒ phú khwí tǒprẽ akhẽpãnuǒ, a ki hyã ciryã kayã htwǒprẽ tahe ná kayãthỹ tahe nyęcǒlǒ pã. Phúnuǒrǒ dǒ Cómarya ná Jesũ Krĩstu a mètènyẽ nuǒ vǎ thẽzũ héklǒmakyã vǎngǒ ná nẹ phúyẽ, ² hésodǒnyã lahyã tẹthẽkrũmila ní-. Shuǒkhẽ ryã bẹbè, shuǒkhẽ ryáto bẹbè, tarũ dǒnyã plehyã tadũ lǎpǒ tẹthẽkrũmila yẽnuǒ ní-, htuǒrǒ thẽprwǒnĩ ẽthĩ ní-, ithyóithya ryáakhyẽ ẽthĩ ní-, rǒ dyéhẽdyere ẽthĩ, ithyóithya ẽthĩ ná tẹkhyáthédǒ nuǒ ní-. ³ Tẹshuǒtẹkhẽ dǒ kayã níđǎpã tẹithyóithya amǎacǒ yẽtonuǒ a ki hyǎtuǒ pã. Rǒ ẽthĩ thẽplǒ tapũkazǒ lahyã dǒ a ki beplǒ orǒhtyaẽ níđũ athára tahe dǒ a hésodǒnyã pẹ ẽthĩ phú ẽthĩ thẽplǒ tapũkazǒ

thézú nǐdãnuô tahe pã. ⁴ Èthĩ ki tarĩ cuókhókyã ané ná tẽnĩdã tẽnátęcó pã, rò èthĩ ki thézú nǐdã lahyã prẽ kayã dõ ù dyãmodyánĩ pẽ èthĩ ná tẽnýá kanĩkano nuô-tahe pã. ⁵ Manárò nẹ kuókerò, pótarinĩ nènẹ dõ tẹp-wõ- tôcô akũnuô ní-, khyáthéplòhtũ tẹcyětęcũ rò męprẽ prędõnyã tẹthékřũmila a tẹphyětẹmę rò męlõbã lõlõ- tẹphyětẹmę dõ Cómarya nõmę nẹ yěnuô prẽ ní-.

⁶ Mętẹhéro, shuókhě tuóhó dõ vã ki htecuókyã ná hekhuyě hó. Tẹshuóttẹkhě hyãtuóhó dõ vã ki dyakyã vã tẹohtwõprẽ yěhó. ⁷ Tẹsá dõ aryáló nuô vã sãhtuóhó. Tẹklyã dícẹ nuô vã klyã htuóhó. Vã pũma nĩ ryá hó vã tẹzũ tuóđđ atadũhó. ⁸ Khõnyárò Cómarya bedwó pẹhó vã tęcótẹtẹ a khuklwõhtě dõ a máhó tẹmęnĩkhwókẹ yětõmě nuóhó. Htuóro shyé- mọnyě tadũ pãnuô, pręciryácõtẹ a Byacè yětõprẽ ki dyélya vã pã tadũrò yěnuôma vãgně túđũ máto. Lõ- kayã dõ a opomyásũkuõ Byacè ki hyã oluóhtya khyě pã nuôtahe agnẽma a otõkuõ pãpã.

Paulu Nõhyã Timothy Dõ A O

⁹ Yácú cyépryě hyálé pryãpryã dõ vã o ní-. ¹⁰ Mętẹhéro, Dema mọnĩ tẹ pwõ- tôcô dõ hekhuyě akhu-akhyě, a cuó taphãkyã hó ná vã hó, rò a cuóhó dõ vĩ Thessalonia hó. Crescen rò a cuóhó dõ Galasia kẹ rò Tito rò a cuóke dõ Dalmatia kẹ hó. ¹¹ Kayã okyãkuõ ná vã ma túprẽ Luka tõtprẽprẽ. Cuó éhyã nĩkuõ Marko ní-. Mętẹhéro a tẹmęcwó vã tahenuô, a htwõbwihtwõtaryě nyacó dõ vã tẹphyětẹmę agnẽ có. ¹² Vã nõhyãlya hó Tykico dõ vĩ Epheso akũ hó. ¹³ Shyé- nẹ hyã pã rò phyéhyãní pẽ vã çaklõdu nuô ní-. Vã be-okyã è bí vĩ

Troa dõ Carpo a o nuô. Phyéhyã nĩkuõ litalũ nuôtahe. A lodulõ ma liphá nuôtahe hó.

¹⁴ Prędã talĩ Alexandro nuôtõprẽ ma, a mę mũmyãricyã nyacó vã có. Lõ- a męhtuóhó vã tahenuô Byacè ki ciryã kuóke dũ lũ phũnuô pã. ¹⁵ Orõoryě nĩdyé kuõ nènẹ ná ènuô ní-, mętẹhéro a thěhtethěhã mętãtũ sõnyacó pẽ tẹthékřũmila có.

¹⁶ Bí vã hébè takẹ bínĩdyé vãnẹ ná ù ciryã vã arẹlõ tõt-phuó akhẽnuô, ù okuõ dõ vã khãshyé tõtprẽ- to. Û klyã taphãkyã lõplĩ vǎlẹ. Kõ- Cómarya, dya tã tẹthũ dõ èthĩ ałõ tõtprẽ- tãmẹ ní-. ¹⁷ Manárò thyáphũ Judaphũ máto tahe ki nĩhuóno kuõ tẹthékřũmila agnẽnuóro, Byacè okuõ ná vã rò a dyé vã tẹhětẹrè rò vã hėsoluõ lõbã pẹhtuóhó èthĩ hó. Phũnuóro vã siplé htekyãhó yěnuô- ma a thyácóná vã siplé htekyã dõ phuókhĩ kyãkũ có.

¹⁸ Byacè ki męsiplé vã ná tẹmũmyãricyã lõplĩ yětahe pã, htuóro a ki phyéka vã pã rò a ki takótakẹ nĩdyé vã dõ mókhu a htyělẹkékũ pã. Tẹlĩtẹtakhě ki lyabè dũ Byacè yě tacúprẽ talèkré ní-. Amèn.

Tẹhémọheryá Dõkhyělõ

¹⁹ Vã thũhyã pẽ vã tẹhémọheryá yětahe dõ Priscilla, Aquila ná Onesiphoro a hiphũphyãphũ tahe a o.

²⁰ Erasto rò a okyã bí vĩ Corinthia akũnuô. Htuóro Trophimo rò a omọ-orĩ ryátãto akhu-akhyě, vã bekyã lũ dõ vĩ Mileto akũnuô. ²¹ Bí- kẹrọkhě hyãtuó tyahító yěnuô, yácú hyálé pryã dõ vã o ní-, Eubulo, Pudens, Lino ná Claudia thũhyã kuõ a tẹhémọheryá tahe. Htuóro puõvyã Krístuphũ dõ aruô tahe thũhyã nĩkuõ a tẹhémọheryá tahe phũnuónuô.

²² Byacè ki okuóđũ ná nẹ ní-. Tẹbwítẹtaryě ki okuóđũ ná thĩ lõ- plĩ ní-.

Tito

Tèhébé Ré Dó Nyě

Tito ma Judaphú mato tôprè. È htwõkạ kuõ Krístuphú rò a mẹrõkuõ tẹ ná Paulu. Rò a htwõhtya kayă tôprè dó a mẹcwõ Paulu a tẹphyétèmẹ tôprè. Li Tito yětõba ma Paulu rãcuõ pẹ prèmẹcwõ lữ Tito dó anacẹ pã tôprè dó a cuõ dya-okyã lữ dó Crete klú rò a nõmyákhwè põtáriní lữ ná prẹzũetèplómũ a tẹphyétèmẹ bínũô tôprè a o. Li yětõba ma a rãluõ ari-akyã a khãshyékħaryã thuõmã.

Aréłõ tòmã ma a dyéthénèhtya khyěthyã Tito ná kayă dó a htwõ prẹzũetèplómũ khuklõdu tahe ma a tởbè ohtwõprè lahyã phútẽ, htuõrò nyệmặtõmã ke rò a dyé thẻgnẻplõ cwõ lữ ná a tởbè ithyóithyaní kayă aplóamũ khólũ dó prẹzũetè plómũkũ nuõtahe phútẽ, htuõto a tởbè ithyóithyaní prẻkhũ muõprẻ, prẻmò muõprẻ tahe (Ithyó htuõ prẻmò muõprẻ tahe rò ithyóno prẻmò nacẻ tahe), ná prẻkhũ nacẻ tahe, ná củ tahe phútẽnuõ ari-akyã. Dó khyếłõ tòmã rò Paulu dyéthẻgnẻcwõ pẹ Tito ná Krístuphú a tẻohtwõprẻ dyathudyathẻ tahe ari-akyã. A thẻzũ hékhólõ madũhó Krístuphú tahe ki o lữ ná tẻpẻtẻdwõ, tẻmụní lữ, bẻ thẻtethẻhã nỉdyẻ lữ to, klyẻngã lữ to, lữpruõlữpryã lữ to yẻnuõ hó.

Tèhébé tọtộ ná tọtộ

Tèhébé rẻ dó nyẻ 1:1-4

Prẻhtwõ prẹzũetèplómũ khuklõkhuklyã tahe 1:5-16

Kayă tòmũ ná tòmũ a tẹphyétèmẹ khólũ dó prẹzũetèplómũ akũ 2:1-15

Tẻtahtwõtashya krwõ ử ná tẻdyẻrỏdyẻryẻ 3:1-11

Tèhébé dó khyẻ 3:12-15

1 Vã ma Paulu, vã rãcuõ pẹ nẻ li yětõba. Vã ma Cỏmarya a prẻmẻtẻphú ná Jesũ Krístu a Prẻdõnyãphú tôprẻ. Cỏmarya nwóhtya vã rò a nõcuõ mẹcwõhỏ vã ná kayă dó a nwóhtyahỏ lữ nuõtahe a tẻzũtẻnyã ná a tẻmặtẻcỏ a tẻthẻkhuthẻgnẻ tahe hó. Tẻmặtẻcỏ yẻnuõma mặhỏ a mẹcwõhỏ èthỉ dó a ki ohtwõprẻ tở ná Cỏmarya athẻplỏ yẻnuõtahe hó.

2 Tẻmặtẻcỏ yẻnuõ a dyẻ èthỉ tẻmỳásử dó èthỉ ki nỉbẻ thẻhtwõprẻ tacủprẻ talẻkrẻ agnẻ hó. Bí hekhu ohtwõhtya tyahító akhẻnuõ, Cỏmarya dó a lahỏnỏ takhyã to yẻtỏprẻnuõ, a ólyã one htuõhỏ ná a ki dyẻ pẻ tẻhtwõprẻ yẻnuõ hó. **3** Cỏmarya dó a mẻlwỏhtẻkạ pẻ yẻtỏprẻ dyẻthẻgnẻ pẻ pẻ tẻritẻkyã yẻnuõma, a tởshuõtỏkhẻ rò a zũẻnỉ vã rò a nõtặ vã dó vã ki dyẻthẻgnẻ pẻ thỉ ná tẻritẻkyã yẻnuõ hó.

4 Tito, vã rãcuõ li yětõba dó nẻo. Nẻ tẻzũtẻnyã yỏ thyácóná pẻ tỏcỏ tuõ akhu-akhyẻ, nẻnuõ a thyácóná vãphú tatỏ ná vặẻ cỏ.

Phẻ Cỏmarya ná prẻmẻlwỏhtẻkạ pẻ Jesũ Krístu yẻ ki dyẻdũ nẻ tẻbwítẻtaryẻ ná tẻkacủkábẻ nỉ.

Tito Tẻmẻ Bí Crete Klú

5 Vã dyakyã hó nẻ bí Crete klú yẻnuõma thyáphú nẻ ki cuõ tari mẻtỏmẻbẻ htuõplủkyã lỏ tẻ dó a lomẻpã dó vỷẻ pwõtỏvỉ akũ nuõtahe prẻ. Rò nẻ ki dyahtya prẹzũetèplómũ muõprủmuõprẻ tahe phú vã zũklyázũklỏ htuõhỏ nẻ nuõ nỉ. **6** Prẹzũetèplómũ khuklõkhuklyã tahe nuõma èthỉ bẻ mặdũ kayă dó ử lẻdya tẻthủ dó èthỉ alỏnuõ a tởbẻ onỉ to. Amẻ bẻ oprẻ tôprẻ tuõ, aphú tahe nuõma a bẻ mặ kayă dó a zũkanyãkạtẻ rò èthỉ mwỉla bẻ luỏnỉ ná kayă mửmỳáricyã to, tomaná a bẻ khẻlẻduỏ nỉ to, htuõrỏ a bẻ mặ kayă dó a nỉdặ ngỏtahe. **7** Mẻtẻhẻrỏ, prẹzũetèplómũ khuklõkhuklyã tỏprẻnuõ, tẻmẻ lyạbẻ è dó a tởbẻ mẻ Cỏmarya a tẻphyétèmẻ akhu-akhyẻ, ử lẻdya è tẻthủ ma a tởbẻ onỉ to, khuklỏprẻ ná thẻplỏ duhtyapryã tahenuõ a tởbẻ onỉ to, bẻ emủỏpryã nỉ to, bẻmủbẻpỏnỉ ửruõ to, bẻ pủẻnỉ rử dó ửkhu to. **8** Mặtỏkhỏnuõ, a tởbẻ mặ kayă dó a émỏsủ sỉprẻsỉmỳã, a tởbẻ mặ kayă dó a mỏ tẻ dó aryã, a tởbẻ khỏbẻcyã anẻ, a tởbẻ o ná tẻcỏtẻtẻ ná tẻsặsẻ ná tẻrỏ bẻnỉ anẻ, **9** thyáphú a ki dyẻhẻdyẻẻẻbẻ ử ná tẻithyóithya dó atỏ tahe, htuõto thyáphú a ki ithyóithya kạkhyẻsủcyã khyẻ kayă dó a hé takhwỏ-

takèsù tètìtèkyä yètahe agnènuô, a tǒbè zúe púklòma ní ryá tètìtèkyä dǒ ù zúenì è rò phú ù ithyó htuôhó lù nuôtahe.

¹⁰ Mètèhèrò kayä dǒ a hé takhwótakèsù tètì tahenuô a o ényacó. Èthì nuôtahema, a hébè tètì dǒ angólasá oto tahe, rò a hébè lahólahya lǒ ù. Kayä phúnuô tahema, étaki, pètì myáhtyeyä èthì bítè hérò, èthì nuôtahema, a hébè sǒkadǒ lahyä ná thyáphú ù ki níbè tètìwóhtekä agnènuô, ù bè dútalíphá, a hé lahyä phúnuô tahe aklè nuôhó. ¹¹ Tǒbè nõothuôkyä èthì tètìhébè nuôtahe, mètèhèrò tètìthyóithya dǒ a tǒkò ithyó to tahenuô èthì cuóithyó ù akhu-akhyè, èthì cuó mèsúsá sívyádídýä lǒ ù hiphúphyäphú pwǒ- tǒprè a tètìzútènyä. Èthì thézú níbè lahyä rǔ rò a lèithyó ù prè. ¹² Èthì Creta klúphú prèprò nídú aklè tǒprènuô a hé, “Creta klúphú tahema kayälahǒ pwǒ- tǒphuó, èthì ma athyaná tètìtètìnyä dǒ a hǎricyá tahe htuôrò èthì ma kayä taklèlèbyáphú dǒ a etalwó ótalye tahe.” ¹³ A hé tètì yètahe nuôma a tǒprè akhu-akhyè, thyáphú èthì ki ocóotè dǒ tètìzútènyä akúnuô thèprwǒsǒ èthì ní-. ¹⁴ Htuôrò thyáphú èthì ki víkyä Judaphú atètýä kaníkano dǒ- nyènu nuôtahe, htuôrò thyáphú èthì ki víkyä tètìmekyängó dǒ kayä htésúkyä tètìmátècǒ nuôtahe hékyängó nuôtahe agnènuô, thèprwǒsǒ èthì nuô. ¹⁵ Kayä tǒprèprè dǒ a mwǒplí hó dǒ Cómarya a mètènyè nuô, tètìlǒ- plí mwǒplí lǒ hó dǒ ègnè hó. Manárò kayä dǒ a mwǒplí kuǒ to rò a zúenyäe kuǒ to nuôtahenuô, dǒ ègnènuô a mwǒplí tǒcǒ- to. Èthì tètìthú tahenuô a mètì taprómmýä lǒ níkyhèdú èthì atètètanè ná athéplò dǒ a thègnè nídú tètìryá ná tètìmýmýä yènuôhó. ¹⁶ Èthì hé ná a thègnè Cómarya tadúro tètìmè dǒ èthì mètì tahenuô a oluóhtya ná èthì thègnè Cómarya taki- to. Èthì nuôtahe hema lètèthéóthèryä, htuôrò kayä dǒ a nídǎ kuǒ ngó to tahe, èthì kíré mètè aryá tǒcǒcǒnuô a mètì kuǒ to.

Bèphyébèmè Níǒ Muǒprè Ná Pacè Tahe Agnè

2 Manárò Tito, nè rò ithyótòithyóbè pètì ù ná tètìthyóithya dǒ acóatè nuôtahe ní-. ² Thyáphú muǒprè prèkhú tahe ki cyé thǎryäsǎprè kuǒ lahyä ané, thyáphú ù ki dyaduzúnyä kuǒ èthì, rò thyáphú èthì ki khǒpédýe lahyä athéplò nuôrò, ithyóithya lahyä èthì ní-. Èthì tǒbè o ná a tètìzútènyä dǒ ashýo-asǒ, èthì tǒbè lǒbǎ ná tètìmoní, èthì tǒbè khyácýèkhyácú khyáthéplòhtúbè lahyä.

³ Phúnuôhó, thyáphú prèmò muǒprè tahe ki dyathudyathé kuǒ a tètìohtwǒprè dǒ a tǒkò ohtwǒprè rò dyasásè kuǒ lahyä athé dǒ Cómarya a o agnènuôrò, ithyóithya lahyä èthì ní-. Htuôrò èthì tǒbè dyání úzo to, a tǒbè htwǒnì htyèsíprè acú to. Ù tǒbè mètètìryá phútèphútè nuô, èthì tǒbè ithyó ù. ⁴ Èthì ki mètìphúnuô túma prèmò muǒprè yètahenuô, a ithyócyä pèkuǒ prèmò nacè tahe ná èthì tǒbè mètì nídyé lahyä avè ná

aphúalye tahe phútè prè. ⁵ Thyáphú ù ki pacýèishyè tá Cómarya alǎangó tǎmènuô, prèmò muǒprè yètahe henuô, a bè ithyópètì prèmò nacè tahe. Rò a bè ithyó èthì ná èthì bè htwǒ prèmò tahe dǒ a khǒpètì nídyé athéplò, èthì théplò bè mwǒplíthíplo, èthì bè htwǒ mètì dǒ a myákhwè ní ryá ahi-aphyá, èthì bè mètè dǒ aryá, rò a bè cùe avè ngó.

⁶ Phúnuôhó, dyéhèdyère pèkuǒ prèkhú nacè tahenuô ná a ki khǒbè nícyä dyékuǒ lahyä athéplò. ⁷ Nètì kuǒkerò, nè mètètì itètè- bèbè, thyáphú prèkhú nacè tahe ki myábúkuǒ nènenuô rò, mètì prè tètìryá nuôtahe ní-. Bí nè ithyóithya ù akhènuô, dyacócú nè théplò htuôrò cyé sǎprèsǎmyä nènè ní-. ⁸ Bí nè ithyóithya ù akhènuô, thyáphú ù ki pú dyacyä pǎ tá nè tètìthú tǎmènuô, hébècócǒ- nènè ní-. Nètì ki mètìphúnuô hérò èthì lèhé mýmýaricyä pètìpètìkyä a o pǎ to akhu-akhyè, èthì ki thétarèkyä prè.

⁹ Kayä dǒ a htwǒ prèmètètìphú tahenuô a mètì itètè- bèbè, a tǒbè dyépò ané ná abyacè rò èthì bè mètì abyacè tahe athéplò. Èthì bè klyésú htésúnì abyacè to, ¹⁰ èthì tǒbè ehuóehínì abyacè atè to, mǎtòkhónuô, thyáphú abyacè ki zúe tǎtè nícyä èthì agnènuô, èthì tǒbè ohtwǒprè luóryá pètì abyacè. Ki mètìphúnuô hérò ù ki htuthénì lǒ Cómarya dǒ a mètìwóhtekä pètì yètòprè a tètìthyóithya yè dǒ tètìpwǒ- tǒcǒ akú pǎ.

¹¹ Mètèhèrò thyáphú Cómarya ki mètìwóhtekä prèlukayä lǒ- plí agnènuô, a dyéluóhó abwíataryè hó. ¹² Cómarya abwíataryèyè, a ithyó pètì ná pètì ki víkyä klyä dǒ a mýmýä tahe ná hekhu a tètìthézúthéplò tahe. Khǒnyàrò Cómarya abwíataryè ithyó pètì ná pètì tǒbè khǒ tǒbè khyábè nícyädýe pètì théplò rò pètì tǒbè ohtwǒprè cǒcótètè, htuóto pètì tǒbè ohtwǒprè phú atò Cómarya athéplò nuô. ¹³ Bí pètì opómýású hó tètìsǒri amónýè mǎdúhó shyé- pètì Phè Cómarya du ná prèmètìwóhtekä pètì Jesú Krístu a lítakhè ki hyä oluóhtya hó pǎ akhènuô, pètì bè ohtwǒprè phú a hé pètì yènuô tahe. ¹⁴ Thyáphú a ki mètìwóhtekä pètì dǒ tètìmýmýaricyä lǒ- plí tahe akú, htuóto thyáphú a ki mètì mwǒplíthíplo kǎ pètì rò pètì ki htwóhtya akayä htuóto pètì ki théplòshyo mètè dǒ aryá tahe agnènuô, a khyáthyè pètì hó athé dǒ pègnè hó.

¹⁵ Ithyóithya pèkuǒ lahyä èthì yènuôtahe. Dyéhèdyère pètì èthìnuô. Thèprwǒ lahyä èthì rò nõe lǒ nè taryèshyosó nuô ní-. Nótanèpatí tǎ ù ná nènè tǎmè ní-.

Mètì Tètì Dǒ Aryá

3 Thyáphú prètìzútètìphú tahe ki nõpó nídyé kuǒ lahyä ané ná khwícóphya tahe rò a ki cùe kuǒ lahyä èthì angó, htuóto thyáphú èthì ki o taritaryä lahyä ané dǒ a ki mètètìryá pwǒ- tǒcǒ agnènuô, dyé thénèhtya khyèthýä èthì ní-. ² Dyé thénèhtya pòkhyèthýä èthì ná nõpacýèishyè tǎ ù tǒprè- tǎmè ní-.

Nõrõnĩ lahyã èthĩ ná tẹklyélũngǎlũ nuõtahe ní~. Htuõrò nõõ lahyã èthĩ ná thẹplò thẹdõthéngǎ, rò nõdýelũ pẹ ù ná èthĩ atẹkhyáthédõ a tẹshyalya athẹplò mǎlakõ nuõtahe ná ùpwõ~ tõtprẹ ní~.

³ Mẹtẹhéro dõ nuõkhẽ pẹ tahe ma kayãbõbye kayã cũe kuõũ nõgõ to tahe. Pẹ ma kayã dõ a krwõthũkuõ kayã lahõ tahe akhyẽ. Pẹ htwõ htuõhõ kayã dõ a thẹzũthéłõ mèmõ nĩdýe nẹ tahe acũ hó. Pẹ ohtwõprẹ mẹłõkyã shuõkhẽ ná pẹ mẹ tẹmũyáricyã ná tẹthékthéhte ù tahe hó. Htuõto ù thẹhte pẹ rò pẹ thẹhtesũ ù. ⁴ Manárò bí Cómarya dõ a mẹlwõhtekã pẹ yětõprẹ a tẹthézõ ná atẹmõ pẹ oluõhtya hó akhẽnuõ, a mẹlwõhtekã hó pẹ. ⁵ Tẹdõ a mẹlwõhtekã pẹ yẽnuõma mǎdõ pẹ nẹbyacè nĩdũ mẹ tẹcõtẹtẹ akhyẽ nuõ mǎto, mǎdõ a thézõ nĩdũ pẹ khukhyẽ a mẹlwõhtekã pẹ prẹ. Dõ Thẹ Sǎsẽ Byacè a tẹprõtẹprya akhu-akhyèrò a sĩplĩkyã pẹ, htuõrò a dyé pẹ tẹopacẹlyã athẽ ná tẹohtwõprẹ athẽ tahe. ⁶ Jesũ Krĩstu dõ a mẹlwõhtekã pẹ yětõprẹ akhu-akhyèrò, Cómarya thẹplòshyo klõlyã zũnyéprẹ a Thẹ Sǎsẽ dõ pẹlõ prẹ. ⁷ Cómarya dyacõdyatẹ pẹ ná abwĩdu-ataryẽhtũ khukhyẽ hó. Phũnuõrò khõnyáyẽ pẹ nĩbèhõ pẹ tẹmyásũ dõ a mǎdũ thẹhtwõprẹ ucẹtažẽ tacũprẹ talèkré yẽnuõ hó. ⁸ Tẹhébè yẽnuõma acóate. Thyáphũ kayã dõ a zũkanyáka Cómarya tahe ki dyathudyathé rò dyélyakuõ lahyã athé dõ a ki mẹ tẹryá tahe agnẽnuõ, vã thẹzũ dõ nẹ ki dyathudyathé ithyó tǎtẹ ù ná tẹritẹkyã yětahe. Tẹyetahe ma aryá nyacó rò a htwõb-wĩhtwõtaryẽ nyacó dõ ù pwõ~ tõtprẹ agnẽ cõ.

⁹ Manárò rõnĩ lahyã thĩnẹ ná tẹhébè krékryã kyǎdẽ khyẽlũ nuõtahe ná tẹdyáklwĩdyalyã dõ ahtũ tahe.

Htuõrò rõnĩ lahyã tẹkrékryã lüpruõlũpryã khyẽlũ ná tẹthyótẹthya akhyẽ nuõtahe ní~, mẹtẹhéro tẹ yětahe nuõma abwĩtaryẽ o tõtõ~ to. A kyǎdẽ prẹ. ¹⁰ Kayã tõtprẹprẹ dõ a dyé ohtya tẹsipruõsĩpryã tahenuõ, dyérõ è nyẹphuõ htuõrò dõ khyẽ nuõ bóthyó pǎ tǎ ná è tǎmẹ ní~. ¹¹ Nẹ thẹgnẽ tǎtẹ hó ná kayã phũnuõ tahe ma kayã dõ a buõtaplekya tẹmǎtẹcõ rò a mẹ plehyã tadũ lahyã tẹthũ prẹ. Htuõto atẹthũ tahenuõ a khyáluõ nĩpẹ hó lũ ná è ma kayã tẹthũo tõtprẹhõ.

Tẹithyóithya Dõkhyẽ Tadũlõ Tahe

¹² Shyé~ vã nõhyǎlyã Artema mǎtorò Tykico dõ nõõ pǎ akhẽnuõ, yácũ cyẹpryẽ hyã rẹ dõ vǎo dõ vĩ Nicopoli nuõ pǎ ní~, mẹtẹhéro vã dyalyã htuõhõ vã thẹplò ná kẹrõkhẽ yěpǎnuõ, vã ki cuõo bĩnuõ pǎ. ¹³ Yácũ htõhẽhtõre męcwõmekõ pẹkuõrẹ prẹcĩryã tẹ Zena ná Apollo a tẹcuõtẹkã agnẽ yẽnuõ ní~. Htuõto myá tari-taryã pẹ pọ tẹ dõ èthĩ lo nuõtahe ní~. ¹⁴ Thyáphũ pẹ Crete Krĩstuphũ yětahe ki nõecyã kuõũ ashuõakhẽ dõ a ki mẹ tẹryá tahe agnẽnuõ, tõbè ithyó pẹkuõ èthĩ htuõrò thyáphũ a ki męcwõbè pẹkuõ kayã dõ a lo mǎlakõ nuõtahe, htuõto thyáphũ èthĩ ki ohtwõprẹ kyǎdẽ tǎ ná tẹ dõ abwĩtaryẽ oto nuõtahe agnẽ tǎmẹnuõ, tõbè ithyó pẹkuõ èthĩthĩ.

¹⁵ Kayã dõ a okuõ ná vã lõ~ plĩ bíyẽ tahe thũhyã pẹkuõ nẹ atẹhèmõheryá. Rò thũcuõ pẹkuõ dĩtũdũ pẹ tẹhèmõheryá yẽnuõ dõ prẹzũtẹphũ dõ a mõi pẹ nuõtahe a o ní~.

Tẹbwĩtẹtaryẽ ki o kuõdũ ná thĩ ní~.

Philomena

Tèhébé Ré Dó Nyě

Philomena ma Krístuphú dǒ amwì luǒhtyěluǒkě tǒprẹ. Taryáma è ma Colossae prẹzúetẹ plómüphú tǒprẹ kǒle. È ma a htwǒ Onesimo acú Byacè tǒprẹ. Onesimo klya htecuǒ taphǎkyǎ ná abyacè Philomena rò a cuǒ myáhtye tǎsù ná Paulu dǒ ù dótǎ lǔ dǒ htǒkǔ yětǒprẹ. Dǒ Paulu akhu-akhyèrò Onesimo htwǒhtyakyǎ Krístuphú. Paulu rǎ Li Philomena yětǒba nuǒma a rǎ kwíthézò cuǒ Philomena ná a ki rẹ kǎkhyě khyěthyá ná acú Onesimo dǒ Paulu thǔ kǎkhyě khyěthyá dǒ lǔo yětǒprẹ. Rò a rǎ kwíthézò lǔ ná a ki émosúryá phú cú dǒ è plwǒkyǎ hó lǔ tètǔ tǒprẹ túnuǒ mǎto a ki émosúryá lǔ phú puǒvyǎ Krístuphú tǒprẹnuǒ.

Tèhébé tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébé rẹ dǒ nyě 1-3

Htuthéní Philomena 4-7

Kwíthézò pẹ Onesimo yětǒprẹ agnẹ 8-22

Tèhébé dǒ khyě 23-25

1 ¹⁻² Vǎ ma Paulu. Vǎ ná pẹ puǒvyǎ dǒ Krístu akǔ Timothy yětǒprẹ rǎcuǒpẹ Philomena liyětǒba. Dǒ vǎ mepẹ Jesú Krístu atẹmẹ akhu-akhyě, ù dótǎ vǎ dǒ htǒkǔ.

Pẹ rǎcuǒpẹ liyě dǒ pẹ khǒbóthyó Philomena dǒ a mẹ tǒkuǒtẹ ná pẹ yětǒprẹ a o, ná pẹ puǒvyǎ Krístuphú prèmò Apphia, ná pẹ puǒvyǎ Krístuphú Arkippo dǒ athyáná klyěphú tǒprẹ yétahe a o, ná prẹzúetẹ plómüphú o dǒ Philomena ahikǔ nuǒtahe a o.

³ Pẹ Phě Cómarya ná Byacè Jesú Krístu ki dyélyadú thǐ tẹwítetaryě ná tẹkacúkábẹ ní~.

Philomena Atẹmọ Ná A Tẹzútenyá

⁴ Philomena~, bí vǎ kwícóbẹ akhěnuǒ, vǎ tanẹhtyabẹ tuǒ nẹ pwǒ~ tǒphuo rò vǎ hébwíhétaryě vǎ Cómarya.

⁵ Mẹtẹhèrò, vǎ nǐhuǒ ná nẹ zúe mǎlakǒ hó Byacè Jesú htuǒrò nẹ mǒnǐ lǒplǐ kayǎ zúe mǎlakǒ Cómarya nuǒtahe akhu-akhyě, vǎ hébwíhétaryě vǎ Cómarya.

⁶ Thyáphú nẹ tẹbóthyóbólǎ ná prẹzúetẹphú dǒ aruǒtahe ki mẹcwǒ dítú nẹ dǒ nẹ ki thégñẹ lǒbǎlǒ tẹryá pwǒ~ tǒcǒ dǒ pẹ nǐbẹ dǒ Krístu akǔ tahe agněnuǒ vǎ kwícóbẹ pẹ dǒ nẹgně. ¹⁷ Khǒbóthyó mọ, nẹ tẹmọ nuǒ, a mẹ thékruǐthélǒ nyacó vǎ rò a dyé sǒhtya nyacó vǎhěvǎre. Dǒ matẹ akhu-akhyě hérò nẹ mẹmọ htuǒhó lǒ~ kayǎ zúe Cómarya nuǒtahe athéplò hó.

† *Liyě tǒmǎnuǒ, pẹ ki hó, "Vǎ kwícóbẹ dǒ nẹ ki hésodónyǎ pẹ ù ná nẹ tẹzútenyá," phúyěnuǒma anǐ prẹprẹ. Tomaná pẹ ki hó, "Vǎ kwícóbẹ dǒ pẹ tẹbóthyóbólǎ ná nẹ phú prẹzúetẹphú tǒprẹ yěnuǒ, " phúyěnuǒma a nǐnǐ.*

Tẹkwíthézò Dǒ Onesimo Agnẹ

⁸ Dǒ tẹyě akhu-akhyě, vǎ thézú kwí nẹ tẹmẹcwǒ tǒcǒ. Krístu dyé có vǎ tẹtaryěshyosǒ dǒ vǎ ki bè hétǎ khǔhǎ có vǎngọ ná vǎ bè nǒmẹ nẹ tẹ dǒ aryá phú nẹ tǒkò mẹnũ có tadúró, ⁹ pẹ yǒ mọ nǐdyé khyěhólǔ tǒprẹ ná tǒprẹ akhu-akhyě, vǎ kwíthézòprẹ nẹ prẹ. Khǒnyǎrò vǎ mǎhó Paulu yě, vǎ muǒprẹhó, htuǒto dǒ Jesú Krístu akhu-akhyèrò ù yǒ~ dótǎpǎ vǎ dǒ htǒkǔ rò vǎ kwíthézò nẹ prẹ. ¹⁰ Vǎ kwíthézò nẹ dǒ Onesimo akhǎlẹ prẹ. È ma a thyácóná vǎ phúprẹkhǔ tǒprẹ có. Bí vǎ tǎ dǒ htǒkǔ akhě, è htwǒhtyahó vǎphúkhǔ dǒ Krístu akǔ tǒprẹhó.

¹¹ Dǒ arẹkhě nuǒma a htwǒbwíhtwǒtaryě dǒ nẹgně to tadúró khǒnyáyẹ a ki htwǒbwíhtwǒtaryě dǒ nẹgně ná vǎgně hó.

¹² È ma kayǎ tǒprẹ dǒ vǎ mọ nǐdyé nyacó lǔ rọ vǎ thǔkǎkhyě tǒkhyěthyá è dǒ nẹo. ¹³ Dǒ tẹthékruǐmila akhu-akhyèrò ù dóopǎ vǎ dǒ htǒkǔ yěakhěnuǒ, thyáphú a ki mẹcwǒ vǎ dǒ nẹ khǎlẹ agněnuǒrò, vǎ thézú è o tadúpǎ è dǒ vǎ khǎshyé. ¹⁴ Manárò nẹ yǒ thégñẹ hí lǔrikyǎ to, htuǒrò nẹ yǒ ólyǎ hí vǎ tǒcǒ~ to akhu-akhyě, vǎ thézú mẹhító. Vǎ thézú nǒshyo ná nẹ toto. Cú~ dǔ nẹ théplò thézú mẹcwǒ vǎ prẹ. ¹⁵ Taryáma tẹritẹkyǎ dǒ a htecuǒ taphǎkyǎ ná nẹ taplǒtaplyáphú yěnuǒma thyáphú nẹ ki mẹnǐ kǎkhyě khyěthyá è tacúprẹ agnẹ nuǒprẹ kǒle. ¹⁶ Rò nẹ nǐbẹ kǎkhyě khyěthyá Onesimo yěnuǒma a mǎpǎ phú cú tǒprẹ to, aryá lǒklǒ có ná cú, a htwǒ có hó phú~ puǒvyǎ dǒ Krístu akǔ tǒprẹ nuǒhó. È ma athyáná puǒvyǎ dǒ vǎ mǒnǐ

lũ tadúro nẹ ki mọklǎlǎ cǎ lũ ná vǎ pǎ, mẹtéhéro nẹ nǐbè kǎkhyě khyěthyá è phú cǎ tǎprè ná puǒvyǎ dǎ Byacè akǔ nyěcǎ lǎhǎ.

¹⁷ Phúnuô akhu-akhyě, nẹ ki dya vǎ phú prēmǎrlǔtè tǎprè kihéro émosú khyěthyá è phú nẹ émosú vǎ pǎ nuô ní. ¹⁸ Hékuǎrǎ, a ki mǎthú htuǎhǎ nẹ ki o tahe, tomaná anuǎsu ki o nẹ tahe kihéro dya è phú vǎnuǎvǎsu nuô ní. ¹⁹ Khǎnyǎrǎ vǎ mǎhǎ Paulu cáhtya rǎnǐ liyě ná vǎ takhu nǐdúccǎ. Ki a mǎthú htuǎhǎ nẹ ki o tahe, kimǎtorǎ a loplá nẹ ki o tahe héro dya è phú vǎnuǎvǎsu nuô, rò vǎ ki plǎlǐ kǎkhyě khyěthyá dǎ nẹ pǎ. Manǎrǎ dǎ vǎkhuvǎkhyě rò, nẹ nǐbè tǎhtwǎprè athè dǎ Krǐstu akǔ hǎ akhu-akhyě, nẹ nẹbyacè nǐdú nẹ lodyé vǎ nuô, vǎ lodyé thénǎhtyapǎ ná nẹ tohǎ.

²⁰ Phúnuôrǎ, vǎ puǒvyǎ Philomena~ pè yǎ zǔenǐ Byacè Jesǔ akhu-akhyě, khyáthédǎ mǎbwímǎtaryě pǎrǎ vǎ yétcǎ ní. Khyáthédǎ mǎmǎhtya kuǎrǎ vǎ thǎplǎ dǎ

Krǐstu akǔ ní. ²¹ Vǎ rǎ li dǎ nẹo yǎnuô, vǎ zǔe dǎ nẹ ki cǎ vǎlǎvǎngǎ rò vǎ thǎgnǎ dǎ nẹ ki mǎéklǎlǎ cǎ ná vǎ kwǐ nẹ yǎnuô pǎ.

²² Rǎ a opǎ tǎcǎ: khyáthédǎ taritaryǎ one pǎrǎ vǎgnǎ hidǎkǔ tǎtǎ ní, mẹtéhéro vǎ myásǔ dǎ Cǎmarya ki nǐdǎ thǐ tǎkwǐcǎbǎ rò a ki thǎkǎkhyě vǎ dǎ thǐ o pǎ.

Tǎhémǎhǎryǎ Dǎ Khyǎlǎ

²³ Dǎ Jesǔ Krǐstu akhu-akhyěrǎ, Epaphra tǎtǎkuǎ htǎkǔ ná vǎ, rò a thǎhyǎ tǎhémǎhǎryǎ dǎ thǐo.

²⁴ Phúnuôhǎ prēmǎtǎtǎ ná vǎ Marko, Aristarko, Dema ná Luka thǎtahe thǎhyǎ kuǎsǎlǎ a tǎhémǎhǎryǎ tahe dǎ thǐo.

²⁵ Byacè Jesǔ Krǐstu abwǎtaryě ki okuǎdǎ ná thǐ lǎ plǐ ní.

Hebreo

Tèhébé Ré Dó Nyě

Li Hebreo yětôba ma ù rãcuõ pẹ Krístuphú dǒ a myáhtye sítôbè ná tèmecyěmecú èthĩ cyěhyă ná cyěhyă rò tuǒ cǒ dǒ a kírè víkyă kyă cǒ èthĩ atèzútènyă tahe a o. Dǒ a dyéluǒ hó ná Byacè Jesú Krístu yěnuôma Cómarya nõhyă oluǒhtya no málakǒ lǒ lǔ tǒprè hó akhu-akhyě, prèrǎli yě rã dyéhědyére ní pẹ èthĩ dǒ èthĩ zúe tẹyě akú hó. È mẹ phúyě rò a dyéluǒhtya pẹ tẹ dǒ a lodu thuǒcǒ. (1) Jesú ma Cómarya aphúkǔ tacúprè málakǒ tǒprè hó. Dǒ Jesú Krístu khyáthéplòhtúbé ù mecycyěmecú lǔ tahe akhu-akhyě, a ithyóthégně hyǎní hó tẹcúe málakǒ hó apǎhě ngó hó. È yǒ htwǒ Cómarya aphúkǔ akhu-akhyě adu-ahtúklǒ ná prèprǒ dǒ lisàsèlye nuôtôba akú nuôtaha ná mǒkhu tanéphú nuôtaha ná Mosè. (2) Cómarya hésoluǒ ù ná Jesú ma bwídu tacúprè tǒprè, rò adu lǒklǒ cǒ ná bwídu dǒ lisàsèlye nuôtôba akú nuôtaha. (3) Cómarya mǐlwóhteká dítú prèzútèphú tahe dǒ tètú, tètáròthé théisě, tèt̄hyě yétahe akú ná Jesú akhyě prè. Htuǒrò Jesú ma bwídukhulǒ tǒprè, rò a mǐcwǒ pẹ ù tèmǐlwóhteká dǒ a málakǒ.

Amǎdu 11 yě akúnuô, prèrǎli dyéluǒ byábǔ pẹ ù ná Israelphú dǒ amwíladu tahe a tẹzútènyă tahe akhu-akhyě, prèrǎli kwíthézò prèhǒli tahe ná a ki oklòsǒma lahyă dǒ atèzú akú. Amǎdu 12 akú ke rò a shyakrwǒ ke prèhǒli tahe ná a ki myáhyă tǒdè lahyă prè dǒ Jesú a o, rò a ki zúe plehyă tuǒ lahyă dǒ atadú htuǒto a shyakrwǒcwǒ kuǒ pǒ èthĩ ná tẹcyětècú ná tèmecyěmecú ki hyǎbè èthĩ phútě bèbè nuô, a ki khyáthéplòhtú lahyă. Prèrǎli mǐtadúkyă liyě ná a tẹdyéthégněplǒcwǒ tahe ná tẹdyérǒryě one tahe.

Tèhébé tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébé ré dǒ nyě. Krístu mǐlǒbǎ pẹ Cómarya a tẹdyéluǒhtya tahe 1:1-3

Krístu a tẹduhtú prǒprya yěnuô adulǒ ná mǒkhu tanéphú tahe 1:4-2:18

Krístu a tẹduhtú prǒprya yěnuô adulǒ ná Mosè ná Joshua 3:1-4:13

Krístu htwǒ prèlǔtyă tẹ dǒ aduhtú prǒpryalǒ tǒprè 4:14-7:28

Krístu a tẹǒlyă ma adulǒ ù 8:1-9:22

Krístu a tẹlǔtya ané yěnuôma aduhtú prǒprya tadú cǒ 9:23-10:39

Tẹzútènyă a tẹlodu tahe 11:1-12:29

Tẹmǐtǒ Cómarya athéplò 13:1-19

Tẹkwícǒbè dǒkhyě tadú 13:20-21

Tèhébé dǒ khyě 13:22-25

Cómarya Hébetǎ Dítú Ná Aphúkǔ

1 Cómarya hébè tǎkrǔlǎ pẹphyěpẹphuǒ dǒnudǒthakhě tahe ná dǒ klyă èbǒ lǎ. Rò a nõhébé dítú ná prèprǒ tahe. ² Manárò mǒnyě dǒ khyě tadú yétahenuô, a hébetǎ dítú pẹ ná a phúprèkhú hó. Cómarya nõbyátǎ dítú aphúkǔ ná hekhu mǒkhu ná tẹlǒ- plí. Dǒ khyě tadú pǎnuô, lǒ- tẹyétahe thyáphú a ki htwǒ lǒ lǔtè pǎ nuòrò Cómarya nwóhtyahó lǔ hó. ³ Ù ki myáhtye dítú Cómarya a tẹtaryěduhtú dǒ èkú pǎ. È ma a thyá lǒlǎtakli cǒ ná Cómarya hó. Thyáphú hekhu ná mǒkhu ná tẹbèbyá lǒ- plí tahe ki o plehyă tadú pǒ nuô, a púma cwǒkuǒ tẹbèbyá lǒ- plí yěnuô ná angó dǒ aprǒprya shyosǒ yétahe. Bí a mǐplúmǐhtuǒ htuǒhǒ tẹ-

plwǒkyă lǒlǒ- prèlukayă atèthú tahe akhěnuô, a kahta dǒ mǒkhu rò a htya-onyǎo dǒ Cómarya dǒ aprǒprya adu-ahtú tadú yětǒprè atakhu cǒhtwó tǒkyě.

Cómarya Aphúkǔ Duklǒ Ná Mǒkhu Tanéphú Tahe

⁴ Cómarya aphúkǔyě a htwǒhtyahó prè dǒ adu-ahtú klǒlǒ cǒ ná tanéphú o dǒ mǒkhu nuôtaha cǒ. Yěnuôma a thyáhó ná a dyé aphúkǔ amwí dǒ aduhtú klǒlǒ cǒ ná mǒkhu tanéphú nuôtaha amwí cǒ hó.

⁵ Lisàsèkú rǎo ná Cómarya hé aphúkǔ phúyě,

“Nè ma vǎphúkhu, yětônyěrò, vǎ htwǒ hó nẹphě hó,”[†] a hé phúnuô. Manáro Cómarya hénókuô mókhu tanéphú phúnuô tôprê to.

Lisǎsě rǎo pǎ dǒ aruô tǒmǎ rò a hé,

“Vǎ ki htwǒ aphě pǎ, rò è ki htwǒ vǎphú pǎ,”^{††} ngó phúyěnuô a hénókuô mókhu tanéphú tôprê toto.

⁶ Bí Cómarya nõhítǎhó aphúkhu vyǎprê[‡] dǒ hekhu akhěnuô, a hé,

“Cómarya a tanéphú lõ~ plĩ bè cǒběhtya phúkhuýě,”^{†††} a hé phúnuô.

⁷ Manáro Cómarya héke mókhu tanéphú tahe ari-akyǎ, “Cómarya nõhtwǒhtya a tanéphú tahe phú kélathé nuô. Èthĩ tahe nuôma Cómarya prēmētēphú tahe rò a nõhtwǒhtya èthĩ phú mikyǎrahtǒ nuô,”^{††} a hé phúnuô.

⁸ Manáro, bí a héke aphúkhu ari-akyǎ akhěnuô,

“Kǒ~ Cómarya nẹhtyēnēkē nuô, a ki onyēdũ tacúprē talèkrē pǎ~. Nè ki pǒtarĩ nĩdũ nẹ kayǎ tahe ná tēcótētē pǎ~. ⁹ Nè mǒnĩ tē dǒ atǒ tahe rò nẹ thēhtenĩ tē dǒ athũ tahe. Dǒ yě akhu-akhyērò Cómarya dǒ a mã nẹ Cómarya yě nwóhtya hó nẹ rò a nõ duklǒhtũlǒklǒ cǒhó nẹ ná nẹkhǒnẹthýó tahe hó. A dyadudyahtũ hó nẹ, a dyéhó nẹ tēthéluǒphòphũ hó,”^{†††} a hé lũ phúnuô.

¹⁰ Htuǒrò a hékuô pǒ aphúkhu,

“Kǒ~ Byacè, dǒ tǒcǒ~ ohtwǒhtya tyahító akhěnuô, nẹ byálya nĩdũ hekhu, nẹ tēlya nĩdũ mǒlě tahe ná nẹ takhu. ¹¹ Hekhu ná mǒlě tahe ki pyékyǎ lõ pǎ manáro nẹ ki oplehyǎ tadũ tacúprē pǎ. Hekhu ná mǒlě tahe ki lazēlamũkyǎ phú hyeçalye hyeçalwǒ nuôtahe pǎ. ¹² Nè ki kẹklyédwókyǎ èthĩ tahe phú çaklǒdu nuô pǎ. Nè ki htulya taple khókyǎ lõ hekhu ná mǒlě tahe phú kayǎ tôprē htulya taplekyǎ ahyeçã nuô pǎ. Manáro nẹ ki dya nẹ thépłǒ khǎlǎlǎ~ prē pǎ. Nè mǒnyěnuô, a lõpě cyǎto,”^{†††} a hépǒ phúnuô.

¹³ “Onyǎo dǒ vǎ takhu cǒntwǒ yětǒkyě, rò onyǎ tuǒdǒ vǎ nõpǒhó nẹ ná prē dǒ a thēhte nẹ yětahe hyǎ cǒběhtya tuǒ nẹ dǒ nẹ khǎduô khǎshýe pǎ,”[§] Cómarya hénó amókhu tanéphú tahe phúyěnuô tǒmũ~ to.

¹⁴ Kihéphúnuôrò, mókhu tanéphú tahe ma ùpě? Èthĩ ma thēhtwǒprē dǒ a mepě Cómarya atēmē tahe. Cómarya nõmēcwǒ pē èthĩ ná kayǎ dǒ a ki nĩbè tēmēlwóhtekǎ pǎ tahe agnē prē.

Tēmēlwóhtekǎ Dǒ Adu

2 Dǒ pē thégñěhó ná Cómarya aphúkhu ma adu-azǎ phúnuô akhu-akhyě, thyáphú pē ki cuǒpěkyǎ tēmátēcǒ dǒ pē nĩhuǒ htuǒhó yěnuô tǎmē agñěnuô, pē bè dyazũklǒ è. ² Cómarya dyétǎ pēphyěpēphuǒ dǒ nuôkhě tahe tērítēkyǎ tǒcǒ. ^{§†} Rò a hébètǎ dítũ ná

[†] 1:5 Li Htuthéhtya 2:7†† 1:5 Samuelè nyěba tǒba 7:14‡ Judaphú aléklǒ o ná phúvyǎprē ma a nĩbè khódũ tēdyaduzũnyǎ lũ ná ucétazě tahe. †† 1:6 Li Dǒnyǎ 32:43‡‡ 1:7 Li Htuthéhtya 104:4‡†† 1:9 Li Htuthéhtya 45:6-7‡‡‡ 1:12 Li Htuthéhtya 102:25-27§ 1:13 Li Htuthéhtya 110:1§† Tērítēkyǎ yětǒcǒ nuôma tēthyótēhtya dǒ Cómarya dyétǎ Mosè nuôhó.

mókhu tanéphú tahe. Rò kayǎ dǒ a nĩhuǒ tērítēkyǎ yě-tahenuô, a bè nĩdǎ krwǒmē è. Kayǎ dǒ a nĩdǎ krwǒmē kuǒũ to tahenuô, Cómarya ciryakyǎ htuǒhó èthĩ phú a kò ná èthĩ nuôhó. ³ Phúnuôrò, khǒnyǎyě pē ki dyazũ kuǒũ tēmēlwóhtekǎ adu-azǎ yě to hérò Cómarya ki cirya mǎlakǒ cǒ pē pǎ. Cómarya a tēmēlwóhtekǎ ak-lyáaklǒ yěnuô, Byacè anéklǒ nĩdũ hēsodǒnyǎ luǒ rėlǒ pē ù hó. Rò kayǎ dǒ a nĩhuǒ lũ héyě tahenuô a héluǒplǒ pē dítũ pē ná tēmēlwóhtekǎ tērítēkyǎ yětahe nuôma a mǎlakǒ cǒ phúnuô. ⁴ Cómarya héluǒplǒ pēkuǒpǒ ù ná dǒ tēmēlwóhtekǎ tērítēkyǎ yěnuôma atǒ mǎlakǒ cǒ. Dǒ tēmēmámēdyǎ, atēmē tēprotēprya tahe ná atēmē tapǎkhyéthu tahe akhu-akhyě, a dyéluǒplǒ pēhó ù ná tēmēlwóhtekǎ tērítēkyǎ yěnuôma a tǒhó. Htuǒto, cú~ dũ atǒ Cómarya athépłǒ rò a dyétǎ krǎ pē ù tēcýátētē shyězũ tahe. Rò a dyétǎ dítũ ná Thé Sǎsě Byacè. Dǒ Thé Sǎsě Byacè shyězũyě tahe akhu-akhyě, Cómarya dyéluǒplǒ pēhó ná tērítēkyǎ yěnuôma a tǒhó.

Kayǎ Dǒ A Thũcuǒ Pē Dǒ Tēmēlwóhtekǎ Tôprē

⁵ Pē hé pē thĩ ná hekhuhtě ki ohtya shyě~ nopǎ ari-akyǎyě nuôma, Cómarya nwóhtya tǒkuǒ mókhu tanéphú tahe dǒ a ki bè pǒtarĩ kuǒ tēagně nuôto. ⁶ A nwóhtya taple khóke dǒ prēlukayǎ tǒkyěhó, mētēhéro tēhébè odǒ lisǎsěkũ tǒtǒ rò a hé,

“Kǒ~ Cómarya, nẹ cuǒ sǒtapa pēpǎ cǒ prēlukayǎ tahe to ròma, èthĩ rò kayǎcǒ phútě tahe cǒtětě? Èthĩ ma kayǎ dǒ angũ-aprĩ okuǒũ to taheprē rò nẹ cuǒ myákhwè nĩdyé cǒ èthĩ bá~ yēcǒ ròmamētě? ⁷ Nẹ dyé prēlukayǎ tahe a taryěshyosǒ dǒ acěkłǒ ná mókhu tanéphú tahe taplǒphú manáro dǒkhyě nuô, nẹ dyé khyěthýa èthĩ taryědutarýěhtũ, rò nẹ mēlīmētakhě khyěthýa èthĩ yětahe, rò ⁸ nẹ nõpǒtarĩnĩ èthĩ lõ~ plĩ,”^{§††} a hé phúnuô.

Bí Cómarya nõpǒhó tēlǒ~ plĩ ná èthĩ akhěpǎnuô, tēdǒ a pǒtǒto nuô a o kyǎ pǎ tǒcǒ~ to hó. Manáro khǒnyǎkhě yěnuô pē myáhtyehĩ prēlu hekhu-phú pǒlǒhĩ tēlǒ~ plĩ hító. ⁹ Manáro, tērítēkyǎ dǒ pē thégñě mǎlakǒ nuôma mǎhó Jesũ yěnuôhó. Bí è hyǎlya dǒ hekhuýě akhěnuô, a nĩbè tētaryěshyosǒ dǒ acěkłǒ ná mókhu tanéphú tahe taplǒphú, mētēhéro, dǒ Cómarya abwíataryě akhu-akhyě, Jesũ bè khyáthyě pē dǒ pē lõ~ plĩ agñě. Dǒ Jesũ khyáthyě akhu-akhyě, khǒnyǎyě pē thégñě ná Cómarya nõ mēlīmētakhě, dyadudyahtũ ù ná Jesũ hó.

¹⁰ Lǒ~ tētahe nuôma Cómarya agñě lõ~ plĩ prē rò a byátǎ nĩdyé lǒhó tē pwǒ~ tǒcǒ hó. Thyáphú Cómarya ki dyé pēkuǒ prēlu kayǎ épřē ná a tētaryēdu taryěhtũ tahe agñěnuôrò, a mēlǒmēbǎhtya hó Byacè Jesũ ná a nõ khyácýěkhyácũ lũ yěnuô hó. Cómarya mē tē phúyě nuôma atǒ prē. Rò Byacè Jesũ ki htwǒ pē pē prēthũ

§†† 2:8 Li Htuthéhtya 8:4-6

klyá dó a ki męlwóhteką pę tóprę pǎ. ¹¹ Jesů mę mwǒplǐthǐplo kǎ pręluhekhuphú tahe a tēmęthú tahe. Pręluhekhuphú dó Jesů mę mwǒplǐkǎ ęthǐtęthú nuótahe ná Jesů yęnuóma, a phę cǔlǔ tópręprę tuǒ prę akhu-akhyę, Jesů ę ęthǐ ná puǒvyǎ nuó a thętarę to.

¹² Rò Jesů hé Cómarya,

“Vǎ ki hęluǒ pę vǎ puǒvyǎ tahe ná nęmwǐ pǎ. Dǒ ǔ cǒbucǒbę pló lǔ aklǎmękǔ nuó, vǎ ki htuthętya nę pǎ.” †

¹³ A hé kuǒpǒ,

“Vǎ ki thęlę zǔęhtyanǐ Cómarya.” ††

Rò a hé kuǒpǒ,

“Vǎ otǒkuǒ ná phúmǒphúkhǔ dó Cómarya dyętǎ vǎ tahe býę.” ‡

¹⁴ Phúmǒphúkhǔ a ę lǔ yętahenuó, a o ná anęklǒ thwihtyę dó a thyęcyǎyę akhu-akhyę, Byacę Jesů hyǎlyǎ phyęnǐ kuǒdǔ pręlu hekhuphú anęklǒ dó a thyákuǒ dǔ ná ęthǐnuó. Ę htwǒhtya thyáná pręlukayǎ akhu-akhyę, a thyę cyǎ. Thyáphú Jesů ki mępyękyǎ khǐnęricyǎ khuklǒ dó ǔ ę ná Satan dó a o ná a tępřtępryǎ shyosǒ dó a ki pǒtarǐnǐ tęthyę yętóduǒ agnenuó, a khyáthyękyǎ athę. ¹⁵ Htuǒto dó a khyáthyę hó akhu-akhyę a plwǒhte palǎkyǎ lǒhó kayǎ dó a thęisę tęthyę alę nuótahe hó. Ęthǐ yętahenuó a thyáhó ná a htwǒ tęthyę acǔ tahe hó, rò cáhtya dó a opacęlyǎlǔ akhępǎ a thęisę lahyǎ tęthyę alę. ¹⁶ Pę thęgnęplǒplǔ cǒ hó ná Byacę Jesů męcwǒkuǒ mǒkhu tanęphú tahe to. A męcwǒ taple pę dó Abraham aklwǎlyǎ tahe.

¹⁷ Phúnuó akhu-akhyę thyáphú Byacę Jesů ki htwǒdǔ prę dó a mę Cómarya a tęphytęmę phú bwǐdukhulǒ dó acǒ ná angǒ rò a thęzǒcyǎ ǔ tóprę, htuǒto thyáphú a ki khyáthyępę dó kayǎ tahe a tēmęthú tahe ki plwǒkyǎ agnenuó, a hyǎlyǎ phyę pręlukayǎ alęklǒ thyáná apuǒvyǎ yęnuótahe hó. ¹⁸ Rò khǒnyǎyę, anę Byacę nǐdǔ yǒ myáhtyesitǒ hyǎ bęnó htuǒhó tękhyacyękhyácǔ tahe, tęilo-ilyǎ tahe akhu-akhyę kayǎ dó a myáhtye sítǒbę ná tęilo-ilyǎ tahenuó a męcwǒbę ǔ prę.

Jesů Htwǒ Pę Pręlǔtyǎ Khuklǒ

3 Phúnuó akhu-akhyę, puǒvyǎ Krǐstuphú dó Cómarya ę thǐ yętahe tanę myámǒ lahyǎ Jesů dó Cómarya nǒhyǎ htwǒ lǔ ná pręhęsodǒnyǎ Cómarya alǎangǒ ná bwǐdukhulǒ yętǒpręnuó. ² Phú Mosę cǒ ná atęmę dó Cómarya a hiphúphyǎphú tahe agnenuó, Byacę Jesů yę, acǒ ná Cómarya dó a dyahtya lǔ rò a nǒmę lǔ ná atęmę yęnuó tóprę. ³ Kayǎ dó a isǒ hi yętǒmę tǒpręnuó, ǔ dyadudyahtǔklǒ ę ná hiyę tǒmę. Phúnuóhó Jesů nuó ǔ tǒ dyadudyahtǔklǒ ę ná Mosę. ⁴ Hi pwǒtǒmę nuó ǔ pręisǒhtya ę a onyǎ tópręprę nuó amǎvǎ. Manáro prę dó a isǒhtya tępwǒ tǒcǒ nuóma Cómarya prę. ⁵ Mosę yęnuó acǒ ná atęmę dó Cómarya a hiphúphyǎphú tahe agnę phú pręmętęphú tóprę

nuóhó. Rò atęmę tahenuó, a dyęluǒ byábǔ one rę tēmǎtęcǒ tahe dó Cómarya ki dyęluǒ ǔ shyę nǒpǎ tahe agnę pǎ. ⁶ Manáro, Krǐstu yęnuóma athyanǎ Mosę dó a htwǒ pręmętęphú dó Cómarya ahikǔ nuótǒprę mǎto. Ę ma Cómarya a phúkhǔ tóprę. Ę ma acǒ ná atęmę rò a myákhwęnǐ a Phę Cómarya a hiphúphyǎphú tahe. Pę ki krwǒ khǔkhǔhǎhǎ plehyǎlǎ Krǐstu tuǒdǒ atadǔ htuǒto tę dó Cómarya ki dyę pę yęnuó, pę ki myásǔ plehyǎlǎ tuǒdǒ atadǔ hęnuóma, pę ma Cómarya ahiphúphyǎphú hó.

Tęokuǒ Tabęthęprǎ Dǒ Cómarya Akayǎ Tahe Agnę

⁷ Phúnuóro Thę Sǎsę Byacę hé,

“Yętǒnyę, thǐ ki nǐhuǒ Cómarya angǒprahtya hęro, ⁸ khuklǒpryę lahyǎ tǎ phú thǐphyęthǐphuǒ nuótahe tǎmę nǐ. Bí thǐphyęthǐphuǒ tahe o dó kęsęhtyękyǎ lǒtamákhu akhęnuó, a htęsǔ Cómarya rò a nǐdǎ lahyǎ lǔngǒ to. A męmyǎ lahyǎ Cómarya. ⁹ Na lwǐshyę akǔ, vǎ mępę kryǎ ęthǐ ĩtę nuó, ęthǐ myáhtye htuǒhó tadǔro a pǔ męmyǎ lahyǎ pǎ vǎ prę. ¹⁰ Phúnuóro vǎ thęplǒdu ęthǐ rò vǎ hé ęthǐ, ‘Ęthǐ ma kayǎ dó athęplǒ cǒ kuǒ lahyǎ ná vǎ to tahe. Ęthǐ thęgnęplǒ lahyǎ tę dó vǎ nǒmę ęthǐ nuótahe to,’ vǎ hé ęthǐ phúnuó.

¹¹ Phúnuóro vǎ thęplǒdu ęthǐ rò vǎ hętǎkyǎ ęthǐ ngǒ tǒmǔ, ‘Htyękę dó vǎ ólyǎ ná vǎ ki dyępę ná ęthǐ lęokuǒ tabęthęprǎ yęnuótǒpho nuó, ęthǐ nuǒnǒ pǎto hó,’ vǎ isǒ tǎkyǎ ęthǐ phúnuó.” ††

¹² Vǎ puǒvyǎ thǐ, rò nǐdyędǔ lahyǎ thǐnę nǐ. Dya mǔmyǎricyǎ lahyǎ tǎ thǐ thęplǒ tǎmę, thǐ dya thǐ thęplǒ ná thǐ zǔę kuǒ Cómarya dó a htwǒprę yętǒprę to, thǐ cuǒ taphǎkyǎ dǔ thǐgnę phúnuó tahenuó mę tǎ lahyǎ tǎ tóprę tǎmę nǐ. ¹³ Mǎtǒkhǒnuó, khǒnyǎyę tēmęlwóhteką dó Cómarya dyę pę yę thyáphú tęthú ki ilolahǒ tǎ thǐ tóprę tǎmę, thyáphú thǐ ki khuklǒpryę tǎ lahyǎ tóprę tǎmę agnenuó, pwǒnyęnyę dyęhędyęre męcwǒkhyęlǔ tóprę ná tóprę nǐ. ¹⁴ Mętęhęro, pę tęzǔę Cómarya dó kalúkhę nuó, pę ki pǔmaryǎnǐ ę tuǒdǒ atadǔ hęro, pę htwǒhó pręmętętę ná Krǐstu hó. ¹⁵ Túro lisǎsękǔ hé,

“Thǐ ki nǐhuǒ Cómarya angǒprahtya yętǒnyę hęnuó khuklǒpryę tǎ lahyǎ phú thǐphyęthǐphuǒ khuklǒpryę rò htęsǔ Cómarya rò nǐdǎ lǔngǒ to nuótahe męnuó tǎmę nǐ,” †† a hé phúnuó.

¹⁶ Kayǎ dó a nǐhuǒ htuǒhó lahyǎ Cómarya angǒprahtya tadǔro a htęsǔ Cómarya, a nǐdǎ lǔngǒ to tahe nuóma ǔpę? Kayǎ nuótahe ma mǎhó Mosę ęhtekǎ ęthǐ dó Egypt kękǔ nuó tahehó. ¹⁷ Cómarya thęplǒdu cǒ ęthǐ analwǐshyę nuótahe ma ǔpę? Kayǎ dó a męthú Cómarya rò a nǒhtyękyǎ ęthǐ dó kęsęhtyękyǎ lǒtamákhu nuótahe mǎto ę? ¹⁸ Bí Cómarya hętǎkyǎ ęthǐ, htyękę dó vǎ dyę ęthǐ ná a lęokuǒ tabęthęprǎ agnę nuótǒpho ma a nuǒ nǐnǒ pǎto a hé lǔ nuótahe ma

† 2:12 Li Htuthętya 22:22 †† 2:13 Isaia 8:17 ‡ 2:13 Isaia 8:18

†† 3:11 Li Htuthętya 95:7-11 †† 3:15 Li Htuthętya 95:7-8

űpě? A hétăkyă ngóyě nuôma, a héhó kayă dó a níďă lűngó to nuôtahe hó. ¹⁹ Phúnuôrò dó èthĩ zűeto akhu-akhyě, èthĩ nuônĩ pă kẹ nuôtôba to nuôma pẹ thégne-pló lỏ dủhó.

Lẹokuố Tabéthéprá Dổ Cómarya Akayă Tahe Agně

4 Cómarya ólyă tadủpă pẹ tuốkhỏnyă ná pẹ ki nuônĩ dó lẹokuố tabéthéprá akhălẹ yěnuô pă. Thyáphủ thí pwỏ- tởprẹ ki nuônĩ kuố dó lẹokuố tabéthéprá dó Cómarya ólyă yě agněnuô, pẹ bẻnỏnĩ lahyă pẻnẹ. ² Mẻtẻhẻrỏ pẹ nỉhuỏnỏ kuốhỏ tẻthẻkrủmila phú pẻphyẻpẻphủỏ tahe nỉhuỏnỏ htuỏhỏ nuỏhỏ. Mẻtẻ hẻnuô èthĩ nỉhuỏnỏ tadủrỏ, a yỏ phyẻsủ kuố lahyă ủ tẻthẻkrủmila yẻ ná tẻzủ to akhu-akhyẻ, a htwỏbủhtwỏtaryẻ dó èthỉgnẻ to. ³ Manárỏ pẹ dó a zủe yẻtahenuô, lẹokuố tabéthéprá dó Cómarya ólyă yẻnuô pẹ nuônĩbẻ hó. Kayă dó a zủe kuố Cómarya to yẻtahe agněnuô, Cómarya hé èthĩ, “Vă thẻplỏdu èthĩ rỏ và hétặ plủkyă hó èthĩ, ‘Htyẻkẻ dó và ki dyẻ èthĩ lẹokuố tabéthéprá agně yẻtỏba nuô, èthĩ nuỏnỏ pỏto hó,’” † a hé phúnuô. Manárỏ lẹokuố tabéthéprá dó Cómarya ólyă ná a ki dyẻ ủ pă yẻnuô, a mẻ htuỏpă cỏhỏ dó a byályă hekhu akhẻ nuỏpă cỏ. ⁴ Mẻtẻhẻrỏ thuỏthyỏtỏnyẻ nuỏtỏnyẻ ari-akyă nuôma lisẻsẻkủ héo tỏtỏ, “Nyẻthuỏthyỏ akủnuô Cómarya mẻhtủỏ lỏ atẻmẻ rỏ bí thuỏthyỏtỏnyẻ nuỏtỏnyẻnuô a okủ,” †† a hé phúnuô. ⁵ A hé thyákyẻlủ a o tỏtỏ, “Htyẻkẻ dó và ki dyẻ èthĩ lẹokuố tabéthéprá agněnuô, èthĩ nuỏnỏ pỏtỏhỏ” a hé khyẻthyáphỏ phúnuô.

⁶ Kayă dó a nuônĩpă dó Cómarya a lẹokuố tabéthéprá yẻnuô, a okyăpă tahehe. Manárỏ kayă mú-nukhẻ tahe dó a nỉhuỏ htuỏhỏ tẻthẻkrủmila tahenuô, a yỏ níďăkuố lahyă Cómarya angỏ to akhu-akhyẻ, a nỉbẻ kuỏpă ủ lẹokuố tabéthéprá yẻnuô to hó.

⁷ Phúnuôrỏ mỏnyẻ shuỏkhẻ dó ủ ki nuỏ dó Cómarya lẹokuố tabéthéprá yẻnuô, a dya okhỏdủ mỏnyẻ dó aruỏ tỏnyẻ. A dya okhỏpă mỏnyẻ dó aruỏ tỏnyẻ nuỏma yẻtỏnyẻ hó. Dỏkhyẻ nanyẻlẻnyẻhỏ nuô, Cómarya hẻsủlủ đítủ pẻ angỏyẻ tỏmủ ná Davi phú và rỏo htuỏhỏ nuô rỏ a hé,

“Yẻtỏnyẻ thí ki nỉhuỏ Cómarya angỏprahtya hẻrỏ khuklỏpryẻ lahyă tẻmẻ ní-” ‡ a hé phúnuô.

⁸ Joshua thủnuỏ ủ dó Canan kẻkủ yẻnuô, a ki mạlakỏ kẻ dó Cómarya ólyăkyă lẹokuố tabéthéprá akhălẹ yẻ tỏkẻ kihẻrỏ, Cómarya hékhỏ tỏpă mỏnyẻ dó aruỏ tỏnyẻ takhyă- to. ⁹ Phúnuôrỏ, athyáná Cómarya mẻhtủỏ atẻmẻ nyẻthuỏthyỏ rỏ a okủ dó mỏnyẻ thuỏthyỏtỏnyẻ nuỏtỏnyẻ nuỏhỏ, Cómarya akayă tahe ki kanủ okủ tabéthéprá kuố ná Cómarya pă.

¹⁰ Mẻtẻhẻrỏ, phú Cómarya okủ dó atẻmẻ akủnuô,

† 4:3 Li Htuthẻhtya 95:11 †† 4:4 Hekhuhtwỏlủ 2:2 ‡ 4:7 Li Htuthẻhtya 95:7-8

kayă dó a nuônĩ dó lẹokuố tabéthéprá dó Cómarya ólyă yẻtahenuô, a ki okủ lahyă dó atẻmẻ pă. ¹¹ Pẻ phyẻphủỏ dó- nyẻnu tahenuô, a yỏ níďăkuố Cómarya angỏ to akhu-akhyẻ, a nuônĩ kuố dó Cómarya lẹokuố tabéthéprá akhălẹ yẻnuô to. Thyáphủ pẹ ki kr-wỏmyáủ kuố tẻ pẻphyẻpẻphủỏ tỏprẻ- tẻmẻ, htuỏto thyáphủ pẹ ki nuônĩ kuố dó lẹokuố tabéthéprá akhălẹ yẻ agněnuô, pẻ tỏprẻ ná tỏprẻ ki yácủ ryă tadủ rỏlủ pỏ-.

¹² Cómarya alẻangỏ nuô, a htwỏprẻ rỏ a mẻcyă tẻ. A htyă klỏpă cỏ ná nẻ dó a htyảỏ nyẻkhỏnyẻkyẻ tỏbẻ. A nuỏ ibẻphẻ tuỏ cỏ dó thẻhtwỏprẻ ná thẻplỏ lẹo tỏlủ akhălẹ nuô, htuỏrỏ a nuỏ ibẻphẻ tuỏdỏ htwo ná kr-wikỉkủ lẹo khălẹ nuỏtỏpho cỏ. A dyẻhtelủ pẻ kayă thẻplỏ a tẻtanẻ tahe ná a tẻthẻzủ dó aryă ná a mủmyă tahe. ¹³ Lỏ tẻbẻbyă tahenuô, a owỏuỏbỉ cyă ná Cómarya to. Dỏ anyẻhyănuô, athyáná pẻ okhỏklo lỏplỉ pwỏ- tởprẻ prẻ. Pẻ mẻhtủỏhỏ tẻtahenuô, ná pẻ tanẻ htuỏhỏ tẻtahenuô, ẻ myáhtye thẻgnẻ lỏ- plỉ cỏ. Pẻ bẻ hyă dyásỏ htyaluỏ lỏ ẻ pwỏ- tỏcỏ pă.

Jesủ Ma Bwídukhủỏ Tỏprẻ

¹⁴ Phúnuôrỏ, pẻ pủklỏpủma ryă lahyă pẻ tẻzủtẻnyă dó pẻ ólyă htuỏdyẻhỏ yẻnuô pỏ-, mẻtẻhẻrỏ, pẻ o nỉdyẻ ná pẻ bwídukhủỏ yẻtỏprẻ, rỏ a cuỏnuỏ pẻhỏ dó pẻgnẻ dó mỏkhu hó. ẻ ma Cómarya a phúprẻkhủ Jesủ yẻnuỏhỏ. ¹⁵ Pẻ bwídukhủỏ yẻtỏprẻnuô, a thẻgnẻ pẻ tẻhẻcẻrẻcẻ tahe rỏ a thẻzỏ nỉdyẻ pẻ. Mẻtẻhẻrỏ a myáhtye sítỏbẻ nỏhỏ ná tẻilo-ilyă pwỏ- tỏcỏ phú pẻ myáhtye sítỏbẻ yẻnuô tadủrỏ a mẻhtủkuố tẻ to. ¹⁶ Phúnuôrỏ, pẻ lobẻ tẻ bẻkhẻtẻ- bẻbẻnuô, pẻ tỏ hyănuỏ hẻhẻ dó pẻ Cómarya dó a thẻzỏnỉ ủ yẻtỏprẻ a lẻonyă anyẻhyă nuô. Rỏ pẻ ki nỉbẻ a tẻthẻzỏ pă rỏ pẻ ki myáhtyẻbẻ abwídu-ataryẻhtủ dó a ki mẻcwỏ pẻ yẻnuô pă.

5 Bwídukhủỏ pwỏ- prẻprẻ- nuô, ủ nwỏhtya ẻ dó prẻlukayă tahe akẻ prẻ rỏ ủ dyahtya ẻ dó a ki mẻpẻ Cómarya atẻmẻ dó kayă lỏ- plỉ akhălẹ. ẻ ki lủki-tyảhtya pẻ ủ tẻtahe, htuỏto thyáphủ kayă tahe tẻthủ ki plwỏkyă agněnuô, a ki lủhtya pẻ ủ tẻphủtẻlyẻ tahe dó Cómarya a o pă. ² Èthĩ yỏ htwỏprẻ prẻlukayă akhu-akhyẻ, a mẻhtủmẻplá lahyă prẻ. Phúnuôrỏ kayă dó a thẻgnẻ tẻtẻ kuố tẻmẻtẻcỏ to rỏ a mẻhtủmẻplá tẻ tahe agněnuô, èthĩ tanẻ thẻzỏcyă pẻkuỏ to. ³ Htuỏrỏ èthĩ nẻbyacẻ nỉđủ nuô, a mẻhtủmẻplá tẻ akhu-akhyẻ, èthĩ bẻ lủhtya pẻ tủprẻ kayă yẻtahe atẻthủ tahenuô mỏto, èthĩ bẻ lủhtya nỉdyẻ kuỏđủ èthĩ tẻthủthủ.

⁴ Tỏprẻ- ma ủ dyahtyacyă nỉdyẻđủ ủnẻ ná ủ ki htwỏhtya bwídukhủỏ nuô tỏprẻ- to. Phú Cómarya dyahtya Arỏn ná a ki htwỏ bwídukhủỏ tỏprẻnuô, kayă dó a ki htwỏ bwídukhủỏ tỏprẻ nuôma, a ki mả prẻtủ Cómarya tỏprẻ bẻ nwỏhtya ẻ nuỏprẻ. ⁵ Phúnuỏhỏ, thyáphủ Krítủ ki htwỏ bwídukhủỏ yẻnuô, a dyahtya

nídyédû ané mato, a mełimetakhê nídyédû ané mato, Cómarya dyahtya lû pré. Rò Cómarya hé lû, “Nè ma vâphúkhû, yêtônýèrò, vâ htwô hó nêphê hó,” † a hé lû phúnuô.

6 Cómarya hépô dô aruô tômû,

“Nè htwô bwídu tacúprê dô athyaná bwídu Melchizedè dô nuôkhê tôprê,” †† a hé pô lû phúnuô.

7 Bí Jesû ohtwôprê bí hekhuyê akhênuô, a kwícóbê lõthulôthé htya Cómarya dô a mešiplécya lû dô têtýyê tôprê, rò a éhtôhtya mètèhtýê tã có. A shyalýa athéplò rò a théplòshyo níďá Cómarya ngó akhu-akhyê, Cómarya níďá lû têtkwícóbê. 8 Jesû htwô có Cómarya a phúkhû tôprê có tadúro bí a khyábê têtýètêcû akhênuô, a pû phyení dítúpá téníďá ngó dô Cómarya a o. 9 Bí Krístu níďá htuôlôhó Cómarya angó pwô~ tôcô akhênuô, è htwôhtya péhó lõ~ kayá dô a níďá lũngó nuôtahe a tèmewóhteká acúcú ahtúhtú a khăshýekhărya hó. 10 Rò Cómarya dyahtya lû ná bwídukhuô dô athyaná bwídu Melchizedè metê dô nuôkhê tôprê nuôhó.

Dyêrôdyéryê One Ná Ũ Ki Vkyă Tă Têzú Tămé

11 Lo hé pé pô thĩ ná têtítékýă yênuô a o éłă pã. Thĩ yô thégnêplô pyázê dú thĩgnê akhu-akhyê, vâ dônýaplô pé thĩ rò apýălă. 12 Khônyârò thĩ tở htwôkuôhó lahyă Thará tahehó. Manárò thĩ cuô lopă dũgnê lahyă prê ũ bè ithýo kăkhyê thĩ ná Cómarya alăangó dô akhăshýê prévă. Thĩ tở ekuô hó ũ sêepryê hó tadúro thĩ cuô ôpă dũgnê prê lahyă nuôhtýê prévă. 13 Kayá tôprêprê dô a ôpă dũgnêprê nuôhtýê nuôma a thyáprê ná pacê dô a ônúpă nuôprê. Têcótêtê ari-akýă nuô, a thégnê ékuôlă hí ũ to. 14 Manárò, sêe a pryê nuôma kayá duprê dô a ithýo thégnêhyă bènó htuôhó ané dô a ki ibêphê thégnêcyă têtýá ná têtũmyă nuôtahe agnê prê.

6 Phúnuôrò pé dya-okýă lõ pé têtíthýoithya pé ũ Krístu ari-akýă dô a khăshýekhărya nuôtahe rò pé cuô plehyă kuôpô ũ dô nyê rò pû ithýo thégnê kuôpô ũ dô kayá duprêgnê a têtíthýo yêtahe pó~. Kăkhyê hyănyênýê~ ũ ithýo pé pé têtíthýoithya a khăshýekhărya dô a hé, thĩ bè vkyă têtê dô abwí oto nuôtahe, rò thĩ bè zúe Cómarya, têtíthýo phúýê tahenuô, pé ki pũthégnê kăkhyê hyănyê pãto, pé ki cuô plehyă kuôpô ũ dô nyê pó~. 2 Têtíplwôhtýê ari-akýă, dyahtya takhu dô ũlô tahe, têtýê ihtòkăkhyê, têtícyra tacúprê ari-akýă yêtahenuô, pé lo pû ithýo thégnê tadú pã pênê to. 3 Ki Cómarya plwôcuô plehyă pé héro pé ki myápũ thégnêhyă ró pô lû têtíthýoithya dô acóază tahe dô nyê tôkyê pã.

4 Kayá dô a vkyă atêzú tahenuô èthĩ ză níďú kăkhyê cyă pã ané takhyă~ to. Dô nuôkhê, èthĩ thégnê htuôhó Cómarya a têtátêcô tahe hó. Èthĩ myáhtye

thégnêhyăbènó htuôhó Cómarya ashyézú rò a níbèrô kuôhtuôhó Thê Săsê Byacê ná kayá dô aruôtahe hó.

5 Cómarya alăangó nuô, aryă nyacó nuôma èthĩ thégnêhyă htuôhó. Èthĩ myáhtyehyăbè nõkuô htuôhó Cómarya a têtprôtêprýa shyosô dô a ki oluôhtya pé ũ shyê~ nopă tóhtú nuôtahe hó. 6 Èthĩ ki myáhtyehyă bènó htuôhó têtýetahe rò a ki tarí cuôkhókyă ná Cómarya hénuô, a ză ní kăkhyê cyă pã ané takhyă~ to. Yênuôma a thyáhó ná èthĩ mũthyêhtya khyêhtýă Cómarya a phúkhû dô krusulô rò a me thétarêkyă Byacê Jesû dô ũ tôplutôphê anyêhyă hó.

7 Prêzúetêphú dô athyaná hekhú dô a cwíô tamômô kêtúhtýê rò a nõthêhtyatwô thêhtýaryă pé prêmeprê me-elyáphú agnê tahenuô, Cómarya ki sôri èthĩ pã. 8 Manárò hekhuyê a ki nõdyáhtya prê thòshýámô ná cãcuôcãprýamô taheprê hénuôma, abwí o tôcô~ to. Nyetyato nuô Cómarya ki ciryă èthĩ rò a ki súúkyă èthĩ ná mi pã. †

9 Manárò khôbôthýo thĩ~, pé hécó phúýê tadúro pé zúení thĩ prê. Pé zúení málakô có ná thĩ ki me prê têtýá tahe pã. Têtýá yêtahenuô, a hyă dô thĩ níbèhó têtêplwóhteká yênuô a o prê. 10 Cómarya ma a me têtêcô prê. Têtêryă dô thĩ mehtuôhó tahenuô a sôtapa to. Têtê dô thĩ dyêluô htuôhó dô lũngnê ná thĩ mecwô akayă tahe rò thĩ mecwô plehyă tadúpă èthĩ yênuô a sôtapa pêtô. 11 Pé têtêzú ma phúýê: thyáphú têtýá dô thĩ théplòhtú opômyású tahe ki lõhtyabăhtya pé thĩ agnênuô, pé thézú dô thĩ pwô~ tôprê ki théplòshyo metúô lahyă dô atadú phú thĩ mehtuôhó yênuô. 12 Pé thézú nõhtwô thĩ kayá taklê to. Mătôkhónuô pé thézú nõ thyákuô thĩ phú kayá dô a zúe rò a khyáthêdô têtê khônyă yênuôtahe prê. Rò dô kayá yêtahe mephúnuô akhu-akhyê, èthĩ ki níbê lahyă Cómarya a têtólyă nuôtahe pã.

Cómarya A Têtólyă Ma A Tătê

13 Bí Cómarya ólyă angó tômû ná Abraham akhênuô, a byă htuôhó angó ná a ki me phú a ólyă nuô. Kayá dô aduklô ná lû nuô a o tôprê~ to akhu-akhyê bí a byălyă angó akhê, a pô nídyédû amwí prê. 14 Cómarya hé lû, “Vă ólyă nè ná vâ ki sôri nè, vâ ki nõ oróoé nêklwínêlyă tahe pã,” †† a hé lû phúnuô. 15 Abraham opô théplòhtúní, rò dôkhyênuô a níbê Cómarya ólyă lũngó nuôtômû.

16 Bí kayá tôprêprê thézú dyéthégnê pé ũ ná a têtêbê yênuôma a tôprê akhênuô, a byă nuóní a têtêbê ngó yênuô ná kayá dô a o ná aproapryă shyosô tôprêprê amwí. Metêhêrò, a ki byă phúnuô héro, a me okuôkyă têtêkyéngă lû. 17 Kayá dô a níbêhó Cómarya a têtólyă tahenuô, Cómarya thézú nõthégnê tătê èthĩ ná phú Cómarya ólyă htuôhó èthĩnuô, a ki me lõbă

† 5:5 Li Htuthéhtya 2:7 †† 5:6 Li Htuthéhtya 110:4

‡ Phúnuôhó, Cómarya ki ciryă kayá dô athyaná hekhuyê nuôtahe pã. †† 6:14 Hekhuhtwólú 22:17

phúnuô pã, a htulya taplekhó pãto akhu-akhyě, dõ a tẽõlyã akũnuô, a byã nuõpaní angõ bínuô. ¹⁸ Phúnuôrò Cómarya dyé lõhó pè a tẽõlyã ná a tẽbyãlyãní angõyě nyẽcõlõ hó. Cómarya lahõcyãto akhu-akhyě, yẽnyẽcõ nuô a htulya taple khócyã toto. Pè dõ a klyã tadwõ owóouõbí hó dõ Cómarya a o tahenuô, dõ Cómarya htulya taple khócyã pã a tẽõlyã to akhu-akhyě, pè théplòmõ théplòsõhtya nyacõ. Dõ pè théplòmõ théplòsõ akhu-akhyě, tẽmyásũ dõ Cómarya dyé pèyě nuô, pè pũma plehyã tadũ tuõbẽhó dõ atadũ hó. ¹⁹ Pè tẽmyásũ yẽnuô athyaná lõdu dõ a cwi okuõma thòklyẽdu dõ pè thẽhtwõprẽ agnẽ yẽtõmẽ nuõhõ. Phú bwídukhuõ nuõtõprẽ nuõcuõ talwóbé ná ikẽ badu dõ ù cõtãtũbí è dõ tẽlũtyã hõkũ nuõtõba, rò phú è nuõ tuõhó dõ tẽkhãlẽ sãsẽ akũ yẽnuô, pè tẽmyásũ yẽ a klõma, a tãtẽ, rò a thũnuõ tuõkuõdũhó pè dõ Cómarya anyẽhyã phúnuõhõ. ²⁰ Jesũ cuõnuõrẽ pẽhó pẽkhãlẽ dõ nyẽ hó. A htwõ pẽhó pè bwídukhuõ dõ a o khyãnyẽ tacũprẽ yẽnuõhõ. È yẽnuô a thyáhó ná bwídu Melchizedè dõ nuõkhẽ tõprẽhõ.

Prẽlũtyã Khukló Melchizedè

7 Melchizedè ma vı Salem akhwı tõprẽ, rò a htwõ Cómarya dõ aduõ yẽtõprẽ a bwídu tõprẽ. Bí Abraham cuõsápẽ htuõhó khwı thẽlwı rò a kã dõ klyãlõ akhẽnuô, Melchizedè cuõ myásũ lõ rò sõrisõbũ lõ. ² Rò Abraham dyépẽ lõ tãtẽ dõ a nıka nuõtahe pwıshyõtõpwı. Melchizedè amwı angõlasá arẽlõ tõmũ ma mãdũ “Tẽcõtẽtẽ akhwı.” Htuõrò Salem angõlasá ma thẽplò kacúkabé akhu-akhyě amwı o põkuõ dũ, “Tẽthẽplò kacúkabé akhwı.” ¹³ Melchizedè aphe bèbè, amuõ bèbè, aphyẽphuõ klwılyã tahe bèbè, ù rãmárdyã okyã kuõ è tõcõ to. A tẽpacẽlyã ná atẽthyẽ ari-akyã tahenuô bèbè, ù rãmárdyã okyã kuõ lõ toto. È ma athyaná Cómarya aphúkhũ tõprẽ. A htwõ bwídu tacũprẽ.

⁴ È yẽ, a htwõ ducõ bá tẽnuô tanẽmyã lahyã mõ. Pèphẽ Abraham dõ amwı luõhtyẽluõkẽ cõ yẽtõprẽnuô a dyépẽ cõ lõ pwıshyõtõpwı ná tẽ dõ a cuõ sápẽ rò a phyẽkanı nuõtahe cõ. ⁵ Khõnyãrò tẽthyótẽthya hé Levi akhwılyã dõ a htwõ bwídu yẽtahe, èthı ki kwı pwıshyõtõpwı dõ apuõvyã Israelphú nıdũ tahe a o. Israelphú yẽtahe nuõma, Abraham akhwılyã tãkalyã dıtũ nıdũ cõ tadũrò Levi akhwılyã yẽtahe bè kwı èthı prẽ. ⁶ Melchizedè ma akhwılyã tã dõ Levi mãto tadũrò a phyẽ pwıshyõtõpwı dõ Abraham a o. Rò a sõri Abraham. Abraham ma prẽ dõ a nıbèhõ Cómarya a tẽõlyã tõprẽ hó. ⁷ Kayã dõ a sõri ù yẽtõprẽnuô aduklõ ná kayã dõ a nıbè tẽsõri yẽtõprẽ nuõma lẽthẽplò rare akhãlẽ oto. ⁸ Judaphú prẽlũtyãtẽphú dõ akhwılyã tãkalyã dõ Leviphú o yẽtahenuô, a phyẽsũ pwıshyõtõpwı yẽnuô dõ kayã dõ a ki thyẽ pã

† 7:2 Hekhuhtwõlú 14:18-20

yẽtahe a o prẽ. Manárò Melchizedè yẽnuô, pè thẽgnẽdũ Cómarya alãangõ hé ná athyaná a ohtwõprẽ pãprẽ. ⁹ Htuõto pè hébè, Levi akhwılyã dõ a kwı pwıshyõtõpwı yẽtahenuô a dyé ná Abraham rò Abraham dyé dıtũ ná Melchizedè hó. ¹⁰ Mẽtẽhèrò, bí Abraham myáhtyesũ ná Melchizedè akhẽnuô, Levi hé yẽtõprẽnuô, a opacẽlyã hıto. A opãprẽ dõ aphyẽphuõ Abraham anẽklõ phãzye akũ prẽ.

¹¹ Bí Cómarya dyé Judaphú tahe tẽthyótẽthya akhẽnuô, a dyahtya prẽlũtyãtẽphú dõ akhwılyã tã dõ Leviphú nuõtahe a o. Èthı bè lũtyãhtya pè ù phú tẽthyótẽthya tahe o nuô. Leviphú prẽlũtyãphú yẽtahe mẽ atẽmẽ yẽtahe tadũrò thyáphú ù ki htwõhtya kayãcõkayãtẽ agnẽnuô, èthı mẽcyãto. Phúnuõrò Cómarya bè nõhyãkhò tapledũ prẽlũtyã dõ aruõ tõprẽ. Prẽlũtyã yẽtõprẽnuô akhwılyã tã dõ Leviphú dõ akhwılyã tã dıtũ dõ Aròn a o yẽnuô mãto. Bwídu yẽtõprẽnuô, athyaná Melchizedè nuõhõ. ¹² Mẽtẽhèrò bí ù htulya taple hó prẽlũtyã akhwılyã akhẽnuô, ù bè htulya taple tuõkuõ tẽthyótẽthya tahe. ¹³ Byacè Jesũ Krıstu dõ pè hé nıdyẽ lũrilũkyã yẽtõprẽ nuõma, a hyãnuõkyã hó bwídu dõ arẽkhẽ nuõtahe akhãlẽ hó. È ma Levi akhwılyã mãto. Akhwılyã tã khódũ dõ aruõ tõmuõ dõ ù é ná Juda akhwılyã phú prẽlũtyãtẽphú tõprẽ mẽ tẽ dõ tẽlũrẽ akhãshyẽ nuô, akhwılyã yẽnuô, a mẽnõ kuõũ prẽlũtyã tẽmẽ tõprẽ to. ¹⁴ ù thẽgnẽ tãtẽcõ ná pè Byacè Jesũ Krıstu yẽnuô, akhwılyã kalyã dõ Juda tõmuõtõcõ a o. Dõ nuõkhẽ ma, Juda akhwılyã ki htwõhtya prẽlũtyãtẽphú tahe pã nuô, Mosè hénõ tõphuõ to.

Byacè Jesũ Ma Athyaná Melchizedè

¹⁵ Bí prẽlũtyã dõ aruõtõprẽ dõ athyaná Melchizedè dõ nuõkhẽ tõprẽ hyãtuõhó akhẽnuô, ù thẽgnẽplõ hyãtõklõhó tẽ dõ pè hé yẽnuõtahe hó. ¹⁶ Tẽthyótẽthya hé o ná kayã dõ a htwõhtya bwídu nuô, a bè klwılyã tãkalyã dõ tõmuõmuõ tõcõcõ akũ a hé phúnuô, tadũrò Jesũ hyã htwõhó bwídu yẽnuô, atõ phú tẽthyótẽthya héonuô mãto. Mãtõkhõnuô, a htwõhtya bwídu yẽnuô ná a tẽohtwõprẽ prõprya shyosõ dõ a htwõprẽ tacũprẽ talèkrẽ yẽnuõhõ. ¹⁷ Mẽtẽhèrò lisãskũ hé, “Nè ki htwõ bwídu tacũprẽ dõ athyaná Melchizedè nuô pã” †† a hé phúnuô.

¹⁸ Phúnuô akhu-akhyě, tẽthyótẽthya alyẽ yẽnuô, ù dyataphãkyã è mẽtẽhèrò a hẽcẽrecẽ rò a mẽcwõbè pè to. ¹⁹ Mosè a tẽthyótẽthya nuô a mẽcõmẽtẽ cyã ù tõprẽ to. Manárò khõnyãy pè tẽmyásũ klyã athẽ tõbõ dõ aryãklõ pã cõ ná tẽthyótẽthya yẽnuô a o hó. Rò pè hyãnuõphũhó dõ Cómarya a o ná klyã athẽ yẽtõbõ ma anı hó.

²⁰ Cómarya byãtã htuõhó angõ ná Jesũ ki htwõ bwídu tacũprẽ pã. Manárò bí Levi klwılyãphú tahe htwõ bwı-

†† 7:17 Li Htuthẽhtya 110:4

du akhënuô, a byã tãkuô angó ná èthí phúnuô tômũ-
to. ²¹ Manárò, Cómarya hé Jesũ,

“Byacè byãtãhtuô angó rò a hékhó pãto, rò a hé, ‘Nè
ki htwõhtya prëlũtyãtèphú tacúprè pã,’” †

Bí Jesũ htya htwõ bwídu akhë, Cómarya hé lũ phúnuô.

²² Tèõlyangó athë dö Cómarya mehtwõhtya pèhó pè
dö pè ki nĩbè tẽpalã agnë yëtõmũ nuô, aryã klõpã có
ná tẽõlyangó dö alye nuôtõmũ có. Mẽtẽhèrò, Cómarya
byãlyã htuõhó angó phúnuô akhu-akhyë, Jesũ ma
mãhó prè dö a ki melõbã tãtẽ pè pè tẽõlyã athëyë
tõmũ tôprè hó.

²³ Tẽ dö a khó pã lũ dö aruô tôcô ma mãhó bwídu dö
nuõkhë tahenuô, a thyë lahyã akhu-akhyë ù prè htya
dítú èthí akhãlé nuô a o élä. ²⁴ Manárò Jesũ yẽnuô, a
ohtwõprè tacúprè akhu-akhyë, a dyétã dítú pã prëlũ-
tyã atẽmẽ yẽnuô dö ù khadãkũ tôprè- to. ²⁵ Phúnuôrò
kayã dö a hyã dö Cómarya a o rò a hyãnuô dítú dö
Jesũ a o tahenuô, Jesũ ki mẽlwõhtekabé èthí khõnyãyë
tãplehyã acúccũ ahtũhtũ có pã, mẽtẽhèrò thyáphú è ki
nuô kwĩthézõbè pè kayã phúnuô tahe agnë dö Cõ-
marya a o nuô, a bè htwõprè tacúprè.

²⁶ Phúnuôrò, Jesũ ma bwídukhulõ tôprè dö a mẽlõbã
pè lõlõ- pè tẽlo tahe. È ma a sãšë, atèthũ oto, athèplò
mwõplĩthĩplo. Cómarya dya-okhò taphã khódũ lũ ná
prèoraphú tahe, rò a dyéohó lũ dö khãlé htyalõlõũ
tõpho hó. ²⁷ È ma athyanã bwídukhulõ dö aruô nuõta-
he mato. Pwõnyẽnyẽ- a lo lũhtya rẽlõ nídyédũ atèthũ
tahe htuõrò a lũhtya no pè kayã dö aruô tahe atèthũ
tahe phúnuô mato. Bí a lũhtya ané dö krusulõ
akhënuô, a lũhtya prè tôphuõ rò a htuõplũ læ tacúprè
hó. ²⁸ Bwídu tahenuô, a tètũtèplã o prè lahyã tadũrò
tètũyótètũhya yõ o akhu-akhyë, ù bè dyahtya èthí prè.
Manárò bí Cómarya dyétãhtuô hó tètũyótètũhya yẽ
dõkhyë anyẽlãhó nuô, a ólyã khòkhyẽpõ tômũ rò a
byãnuô tõi ní angó bĩnuô. A byãtã hó angó ná a dyahtya
hó a phúpřekhũ dö atèthũ oto, a lõbã yëtõprè ná a ki
htwõhtya bwídukhulõ tacúprè hó.

Jesũ Ma Pè Bwídukhulõ Tôprè

8 Khõnyãyë, tẽ dö a lodulõ ù tôcô dö vã thẽzũ
nõthègnẽplõ thĩ nuõma mãhó pè bwídukhulõ
yëtõprè hó. È ma Jesũ hó. Khõnyãyë a onyão dö
mókhu rò a onyão dö Cómarya dö alĩatakhe,
apřapřyã yëtõprè lèonyão acóhtwó nuôtõkyë hó.

² Khõnyãyë a mẽhó bwídukhulõyë atẽmẽ, rò a mẽ hó
dö tẽkhãlé sãšë tôpho akũ hó. Lèthũdu sãšë mãlakõ
yẽnuô ù mẽ ná prèlukayã atakhu mato. Byacè
isóhtyanĩ ná ané nídũcõ.

³ Bwídukhulõ pwõ- tôprè nuô, ù dyahtya è ná a bè
lũtyãtẽ htuõrò a bè lũtyãhtya ná tẽphútèlye tahe dö
Cómarya a o. Phúnuôrò, pè bwídu dö adulõ
yëtõprènuô, a bè lũtyãhtya kuõ tẽ tôcõcõ. ⁴ Manárò

† 7:21 Li Htuthéhtya 110:4

Jesũ dö a htwõ bwídukhulõ yëtõprènuô, bí a opã bí
hekhuyë akhë, bwídu dö a bèlũbètyãhtya phú
tètũyótètũhya onuô, a yõ odũhó akhu-akhyë, a htwõnĩ
kuõ bwídu to. ⁵ Lèthũdu sãšë dö prëlũtyãtèphú tahe
nuõmẽ nídyë lũ dö hekhu yëtõmẽ nuõma, a myã
byãbũkuõ Cómarya a tẽlũhõdu mãlakõ dö mókhu
nuôtõmẽ prè. Lèthũdu yëtõmẽ nuô a mãlakõ mato,
mãprè dö mókhu a mãlakõ nuôtõmẽ a zãzõzãkĩ prè.
Mẽtẽhèrò, bí Cómarya nõisóhtya Mosè lèthũdu dö
hekhuyë akhënuô, a hé lũ, “Krwõmẽ byãbũ tãtẽryã
thyãkuõlõ phú ù dyéluõ htuõhó nè mókhu tẽlũhõdu
azãzõ dö sokhukhë nuõnĩ,” †† Cómarya hé lũ phúnuô.

⁶ Jesũ mẽtẽ phú bwídu tôprènuô, aryã klõpã có ná
prëlũtyãtèphú dö hekhu yẽtahe mẽnuô có. Phúnuõhó,
Cómarya a tẽõlyã athë dö Jesũ phyéhyãnĩ yẽnuõma
aryãklõ pã có ná tẽõlyã alye yẽnuô có. Tẽõlyã athë
yẽnuô, a tate thèlèhtyanĩ tẽõlyã dö aryãklõ tahe alo.

⁷ Tẽõlyã rẽ nuôtõmũnuô, a ki lõbãhó hérò pè lo pã
tẽõlyã ano yëtõmũ ki hyãnuõ plútable pã lũ khãléto
hó. ⁸ Manárò Cómarya dya tètũ dö akayã tahe alo rò
a hé,

“Shuõkhë dö vã ki mẽ tẽõlyã athë ná Israelphú tahe
bèbè, Judaphú tahe bèbè a ki hyãtuõpã,” a hé phúnuô.

⁹ “Bí vã cwihte èthí ná vã takhu rò vã èntekã èthí
phyẽphuõ dö Egypt ké akhënuô, vã ólyã htuõhó vãngó
ná èthĩnuô a o manárò tẽõlyã khõnyãyẽnuô, a khódũ
ná nuô. Èthí cóná vã tẽõlyã yẽnuô to akhu-akhyë, vã
tarĩ cuõkhókyã vãmèthè ná èthí hó, Byacè héphũnuô.

¹⁰ Phúnuôrò, Byacè hé ná tẽõlyã athë dö vã ki ólyã ná
Israelphú thĩ tahenuô, vã ki hé èthí phúyë pã, vã ki
sunuõ vã tètũyótètũhya tahe dö èthí athèplò tètãne akũ
pã. Vã ki rãmãrãdyão vã tètũyótètũhya tahe dö èthí thẽ-
plòkũ pã. Vã ki htwõ èthí a Cómarya pã rò èthí ki htwõ
vãkayã pã.

¹¹ Bĩnuõakhë pãnuô, èthí amyécõphú thyálũ tahe
bèbè, apuõavyãklẽ tahe bèbè, a lopã ù ithyõithya èthí,
‘Thègnë lahyã Byacè ní-’ phúnuô pãtohó. Mẽtẽhèrò
cãhtya dö ù tanẽ patĩlõ lũ tôprè tuõdõ ù tanẽdulõ lũ
tõprènuô, a ki thègnë lõhó vã pã.

¹² Vã ki thẽzõnĩ èthí pã rò vã ki plwõkyã lõ èthí
atẽmũmyãricyã tahe pã rò vã ki sõtãpãkyã lõ èthí
tètũ tahe pã.” ‡

¹³ Cómarya hé ná yẽ ma tẽõlyã athë tôcõhó akhu-
akhyë, a nõhtwõhtyakyã tẽõlyã alye yẽnuô ná a lo pã-
tohó. Alye-alwõ hó, ù lopã lũ tohó, rò nyẽtyato pãma, a
ki lamékyã hó.

Tẽõlyã Alye

9 Khõnyãrò tẽõlyã aré tômũ dö Cómarya ólyãkyã
akayã tahenuô, a o ná a tẽcõbucõbè a
tètũyótètũhya lèklõlèkhyã tahe ná lècõbè lèthũdu sãšë
dö prèlu kayã isóhtya ènuô tômẽ ² Lèthũdu yẽnuô a o

†† 8:5 Li Htekã 25:40 ‡ 8:12 Jeremia 31:31-34

nyětô. Aré tótônuô ù dya-o ná mikòrê tôkhu, dírê htyalô tôkhu ná khómũ sāsê dō ù dyahtya o lũ dō dírê htyalôkhu tahe. Yětôtô nuôma ù é ná tēsāsê khälê. ³ Léthûdu a kadākũ lēnuô yēnuô ù cō tătũbí ná ikê tôba. Ikê opã tôba dō ù cōbí tătũkyã dō nyē tótô dō ù é ná tēkhälê sāsêlô yēnuô tótô. ⁴ Khälê yětôtô akũnuô, tēlũrēhtē dō ù lēsũũhtya ná tēnuômũnuôsũ tahenuô a o tôkhu, htuôrò tēõlyã tōsāsê dō ù lōbí lũ ná htē nuô a o tōmē. Dō tōyē akũnuô, ù dyanuôo ná thōbyáphú tōmē rò ù sunuôo ná khómũmäna, ná Aròn ihtyábô dō alē dyácēhtya nuôtôbô, ná tēmekyängô amũshyē a tēõlyã lōba nuô nyēba. ⁵ Dō tōsāsēyē akhunuô, ù byáo mókhu tanéphú dō ù é ná cherubim aplya takhēyē nyēprē o rò a huóbítã adá dō tōsāsē akhudô dō Cómarya lēplwōkyã ù tētũ yē alõnuô. Lédõnyãplô pē thĩ nuô a o é- lãpã akhu-akhyē, khõnyãrò hēpwōhédwô lō pē thĩ to.

⁶ Bí ù taritaryã dya tătõtãbē htuõlõhó tēyētahe dō akhälê ná akhälê akhēnuô, pwõnyēnyē- bwídu tahe nuô dō lēthũdukũ arélô tótô rò a nuõmē lahyã a tēphyētēme. ⁷ Manárò dō tēsāsē lōũyē tótô akũnuô, a nuõní prētũ bwídukulô nuôtõprē prē. Tõnanuô a nuõprē tõphuô rò a bē phyēnuõní thwi dō a ki lũhtya nídyédũ atēthũ agnē yēnuô, ná kayã dō a tanē tuõto rò a mēthũ tãtyã tahe atēthũ agnē. ⁸ Dō tēyē akhu-akhyē Thē Sāsē Byacē dyéluõ pē pē, ki ù nõe nídyē tadũpã lēthũdu alyē yētõmē hērò klyálēnuô dō lēthũ mãlakô yētõmē akũnuô, a lümõ hító. ⁹ Tēyētahe ma a thēzũ dyéluõkhohó pē tēmátēdyã dō pē htũkhē khõnyãkhē yētahe hó. A thēzũ zũluõhó pē ná tēlũtētyã yētahe ná tēphútēlyē dō ù lũhtya è yētahenuô, a mē mwõplĩphuõcyã pē prē hyã cõbucóbēhtya tēyē tahe athēplò to. ¹⁰ Tēlũtētyã yētahenuô, a tate thēlētēyaní prē tēcõbucóbē a lēklõlēkhya tahe dō a hé ná yēma ení, yēma õní to, tōbē síplĩsíplē nē phúyē phúnuô, a hé yēnuõtahe hó. Tēthyótēthya yēnuõma dō nēklõ pházye tōkyē, prēlukayã bē krwõmē tuõdõ Cómarya mētaple pē èthĩ klyã athē tōbô.

Tēõlyã Athē

¹¹ Manárò khõnyãyē Krístu hyã htwõhó phú prēlũtyã khuklõ dō adulõ ù tõprē nuõhó. A phyéhyãní pē pē tētwtõrēyã dō a o ná pē khõnyãyē tahe hó. A cuõnuô htuõhó dō lēthũdu dō aduklõ, a lōbãklõ ná kayã mēnuô tōmē akũhó. Léthũdu yēnuô, kayã isó ná atakhu tõprē- mãto, ù byályã lũ mãtoto, a o dō hekhu yēnuô mãtoto. ¹² Bí a cuõnuô lũtyãhtyatē dō tēkhälê sāsē lōũ yětôtô akhēnuô, a phyēnuõní pē tahe athwi, pũphē tahe athwi nuõmãto. A ki nuõ lũtyãhtyatē agnēnuô, a phyēnuõ nídyédũ ná athwi akhu-akhyē, a hyãnuõ prē tõphuô rò ahtuõaplũ lãhó, rò a mēl-wóhtekã pē tacúprē hó. ¹³ Dō pē tēthyótēthya alyeyē akũnuô, pē tahe ná pũphēlõ tahe athwi yē ná pũphũ

dō ù súũ htwõlõ lũ ná kóphē yētahenuô, ù bē pruõ ná kayã dō a taprómũmyãví ná tēcõbucóbē alēklõ yēnuô tõprē alõ, mētēhērò thyáphú anéklõ ki mwõplĩthĩplo dō aklõ tōkyē agnēnuô, èthĩ mēmwõplĩ lũ phúnuô. ¹⁴ Phúnuôrò, tanē myámõ lahyã Krístu athwi yēnuô, a ki mē mwõplĩ búphuõklõlõ cõ pē ná tēyētahe pã cõ. Dō Cómarya a Thē Sāsē ohtwõprē tacúprē akhu-akhyē, Krístu lũhtyahó anéklõ dō atēthũ o tōcõ- to yē dō Cómarya a o hó. Thyáphú pē ki mēpē Cómarya dō a htwõprē yētõprē atēme agnēnuô, Krístu ki síplĩkyã pē thēplò yētahe ná pē tēmē dō abwíataryē okuõũ to yētahe ná athwi pã.

¹⁵ Dō tētētyã yē akhu-akhyē, tēsõri tacúprē dō Cómarya ólyãkyã pē htuõhó kayã dō a é lũ tahe ki níbepã agnēnuô, Krístu phyéhyãní pē hó Cómarya akayã tahe tēõlyã athē yētõcõ dō Cómarya a o hó. Thyáphú Krístu ki ihtakã rò plwõhte palã cuõkyã kayã o dō tēõlyã alyē alē nuõtahe agnēnuô, a bē khyáthyēkyã athē. Dō a khyáthyē athē akhu-akhyē, èthĩ níbē bēkuõhó ucētazē, a tēsõrisõbũ tacúprē dō Cómarya ólyã htuõhó yētahenuô hó.

¹⁶ Hékuõrē li tôba dō kayã tõprēprē ki rãkyã ná kayã yētõprē ki bēní kayãthyē nuôtõprē a ucētazē hēnuõma, thyáphú a ki níbē ucētazē yēnuô, a bē dyéluõ ná kayã rãkyã liyē tõprē ma a bē thyē htuõhó, phúnuô.

¹⁷ Kayã dō a rãkyã lithyē yētõba tõprēnuô, a ki ohtwõprē pãprē hērò, liyētõba mēcyã tōcõ- to. Manárò shyē- a thyē htuõhó pãma túrò kayã nuôtõprē phyéní no kayãthyē nuôtõprē a ucētazē prē. ¹⁸ Phúnuô akhu-akhyē, thyáphú tēõlyã arē nuôtõmũ ki cáhtya mētē agnēnuô, a lo tēphútēlyē dō ù lũhtya lũ yēnuô athwi. ¹⁹ Bí Mosē héluõ pē htuõlõhó kayã pwõ- tõprē ná lõ- Cómarya mekyã a tēthyótēthya tahe akhēnuô, a phyé pũphũ tahe athwi ná pē tahe athwi rò a kluõ sílyãtõ ná htyē, htuõrò a phyé thímísũlĩ rò a boma ná thõphyã dō ù é ná hyssóphyãphũ yētõphyã akhyē rò a tasí ná li dō ù rão ná Cómarya a tēthyótēthya a tēmekyängóyē tôba, htuõto a tasíní lõ ná kayã pwõ- tõprē. ²⁰ Mosē hé kayã tahe, “Thwi yēnuõma a mēklõmēma hó Cómarya tēõlyã dō Cómarya mekyã dō thĩ ki krwõmekuõ agnē nuõhó” † a hé èthĩ phúnuô.

²¹ Htuõrò lēthũdu sāsē yētõmē ná lõ tãmuõtãtē dō ù nõe è ná tēcõbucóbē agnē tahenuô, a tasí kuõ lõ ná thwi phúnuõnuô. ²² Ki hé tãtã- ma, tēthyótēthya hé, tãtē dō ù nõe è ná tēcõbucóbē agnē tahenuô, ù bē mēmwõplĩ lũ ná thwi nuô a phũ kírē lõ cõ pwõtõcõ. Thwi ki htwítã to nuô, Cómarya plwõkyãbē tētũ tōcõ- to.

Krístu Lũhtya Ané Khukhyē Cómarya Plwõkyã Tētũ

²³ Léthũdu sāsēyē ná tãmuõtãtē dō ù nõe è ná tēcõbucóbē agnē tahenuô, ù mē byábũkuõ mókhuýē a

† 9:20 Li Htekã 24:8

tãmuõtãtè tahe pré. Tãmuõtãtè odó akũ pwõ- tôcô nuô ù bè mẽ mwõplĩ ló è ná tẽphútẽlyẽ athwi phũnuô. Manárò mókhu atãtè málakõ tahenuô, ù ki mẽ mwõplĩ è ná tẽlũhtya dõ aryálõ klõpã có ná tẽphútẽlyẽ athwiyẽ nuô có. ²⁴ Metẽhèrò lèthũdu sãsẽ dõ ù mẽ ná kayã takhu rò ù myábũ mẽkuõ pré amuõklõ málakõ yètõmẽ akũ nuô, Krĩstu cuõnuõ bínuô mato. A cuõnuõ nídu dõ mókhu rò khõnyãyẽ a kwĩthézõ pẽ pẽ dõ Cómarya anyẽhyã. ²⁵ Bwídukhulõ yètõprẽnuô, a bè phyení tẽphútẽlyẽ athwi rò a nuõ dõ tẽkhãlẽ sãsẽlõ nuõtõtõ pwõnana- có tadúro Krĩstu yẽnuô a nuõ lũhtya anẽ tôphuõ htuõ tôphuõ phũnuô mato. ²⁶ Ki Krĩstu lonuõ tamõmõ kuõ phũnuô kihérò, a tóbè khyáthyẽ tamõmõ kuõ athẽ dõ hekhu htwõhtyalú akhẽ pã có kõkõ. A lo khyáthyẽ phũnuõto. Khõnyãyẽ bí hekhu kírẽ phũ- tadúhõ akhẽnuô, a hyã khyáthyẽ pré tôphuõ rò a htuõplú lãhõ. Dõ a lũhtyanĩ anẽklõ ná aneyẽ akhu- akhyẽ, a phyécũ taphãkyã prẽlu kayã tahe atẽthũ tahe hó. ²⁷ Kayã pwõ- tôprẽ bè thyẽ pré tôphuõprẽ. Rò a thyẽhtuõ pãnuô, Cómarya ki cirya èthĩ pã.

²⁸ Phũnuõhõ thyáphú Krĩstu ki phyécũ taphãkyã lõ kayã éprẽ atẽthũ tahenuô rò a khyáthyẽ pré tôphuõ pré. A hyã khyẽthyã pã tadúro a ki hyã phyécũ taphãkyã pẽ pẽ tẽthũ pãnuô mato. A ki hyã mẽ- wõhtekã kayã dõ a opõmyásũ lũ nuõtahe pã pré.

10 Khõnyãyẽ pẽ thẽgnẽplõ hó ná tẽthyótẽthya dõ Mosè dyakã yẽnuõma mápřẽ tẽzãzõ tẽmátẽdyã tôcõprẽ. Tẽamálakõ dõ tẽthyótẽthya thẽzũ zũluõ yẽnuõma mähõ lõ- tẽtwõtẽryã dõ a hyã dítũ dõ Krĩstu a o yẽtahenuô hó. Tẽthyótẽthya yẽnuô a hé, pwõnana- tóbè lũhtya tẽphútẽlyẽ yẽ akhu- akhyẽ, mẽlõmẽbãhtya cyã pẽ prẽlu kayã to. ² Tẽlũhtya tẽphútẽlyẽ yẽnuô, a ki mẽmwõplĩ kayã dõ a cóbẽhtya Cómarya tahe atẽthũ tôphuõ pré rò a htuõplú lãhõ kihérò, èthĩ tã tãnyẽ nídyẽ kuõ pã anẽ ná atẽthũ o pã to hó kõkõ. Kihẽphũnuô rò èthĩ tã okuõkyãkũ lõ a tẽlũhtya nuõtahe kõkõ.

³ Manárò èthĩ atẽlũhtya yẽtahenuô, pwõnana- a dyẽ thẽnẽtyabè khyẽ èthĩ ná a tẽthũo phũnuô pré.

⁴ Metẽhèrò pũphẽlõ athwi, pẽ athwi yẽtahenuô a phyẽ taphãkyã cyã tẽthũ taki- to.

⁵ Phũnuô akhu- akhyẽ bí Krĩstu hyãlyã dõ hekhuỹẽ akhẽnuô, a hé Cómarya,

“Ù lũhtya pẽ nẽ tẽphútẽlyẽ thĩtahe ná tẽlũhtya thĩ tahenuô, nẽ thẽzũ to. Manárò nẽ taritaryã onehõ vã nẽklõ dõ vã ki bè lũhtya è agnẽhõ.

⁶ Ù súũ lũhtya síduõ có tẽphútẽlyẽ tahe dõ tẽlũ rẽkhu bèbè, tẽplwõkyã tẽthũ a tẽlũhtya yẽ bèbè, nẽ thẽplõ okuõtotõ.

⁷ Phũnuõrò, vã hé, ‘Phũ ù rão vãrivãkyã dõ lisãsẽ akũnuô, vã hé Cómarya, vã o pré, Kõ- Cómarya, thyáphú vã ki hyã mẽ pẽ nẽ phú nẽ thẽzũ nõmẽ vã

nuõtahe agnẽnuõrò, vã hyãtuõhõ,” † Krĩstu hé Cómarya phũnuô.

⁸ Byacè Krĩstu héré, “Lũhtya tẽphútẽlyẽ yẽ bèbè, lũ- tyãhtya thòthè vèphõ tahe bèbè, súũ lũhtya tẽphútẽlyẽ tahe bèbè, lũhtya tẽlũ dõ a ki plwõkyã pẽ tẽthũ tahenuô bèbè nẽ thẽplõto,” (Èthĩ lũhtya tẽlũhtya yẽtahe phú Mosè a tẽthyótẽthya onuô tadúro Byacè Krĩstu hé kuõdũ phũnuô.) ⁹ Phũnuõrò a hé põ khyẽthyã, “Thyáphú vã ki hyã mẽpẽ nẽ phú nẽ tẽthẽzũ o nuõrò, myámõ- vã hyãtuõhõ,” a hé khyẽthyã phũnuô. Phũnuõrò Cómarya dya taphãkyã tẽlũhtya dõ alyẽ- alwõ nuõtahe ná tẽlũhtya tẽphútẽlyẽ dõ alyẽ- alwõ yẽtahe rò a htulya taplẽkhókyã ná klyã dõ athẽ tóbõ. ¹⁰ Jesũ Krĩstu yõ mẽpẽ phú Cómarya a tẽthẽzũ onuô, htuõto dõ a lũhtya anẽklõ tôphuõprẽ rò a htuõplú lãhõ akhu- akhyẽ, a mẽ sãsẽ hó pẽ.

¹¹ Bwídu pwõ- tôprẽ nuô, a bè ihtõ mẽ tẽcõbucõbẽ a lẽklõlẽkhya tahe pwõnyẽnyẽ- có. Khãlẽlẽ- èthĩ bè lũ- tyãhtya tôphuõhtuõ tôphuõ. Tẽlũhtya yẽtahenuô a phyẽ taphãkyã cyã kayã tẽthũ tôcõ- to. ¹² Manárò Krĩ- stu lũhtya pẽ pẽ tẽthũ agnẽ yẽtahenuô, a lũhtya tô- phuõprẽ rò a htuõ plũlã tacúpřẽ hó. Rò a kã onyão hó dõ Cómarya atakhu cóhtwõ tãkyẽ hó. ¹³ Khõnyãyẽ Jesũ ki opõ tuõ shyẽ- Cómarya pũma pẽ hó lũ kayã dõ a thẽhte lũ nuõtahe †† pã, rò a ki dya- o pẽhõ lũ dõ akhã- duõ lẽzĩ alẽ nuô pã. ¹⁴ Dõ Krĩstu lũhtya pré anẽ tôphuõ akhu- akhyẽ, kayã dõ è mẽmwõplĩ htuõhõ èthĩ tẽthũ tahenuô, a mẽcõmẽtẽ hó èthĩ tacúpřẽ hó.

¹⁵ Pẽ thẽgnẽ ná tẽhèbè ngõ yètõmũnuô atõ pré. Metẽhèrò, dõ lisãsẽ akũnuô, Thẽ Sãsẽ Byacè hé thyákuõdũ phũnuô, rò a hé,

¹⁶ “Yẽma tẽõlyã athẽ dõ vã ki hẽbè taple ná vãkayã tahe shyẽ- nopã agnẽ yẽnuô hó, Byacè hé phũnuô. Vã ki sunuõ vã tẽthyótẽthya dõ èthĩ athẽplõkũ pã, rò vã ki rãmãrãdyã o tẽthyótẽthya yẽnuô dõ èthĩ athẽplõ a tẽ- tanẽ alõ pã.” ‡

¹⁷ Htuõrò a hé põ,

“Vã ki sõtãpãkyã lõ èthĩ tẽthũ nuõtahe pã, ná tẽmũmyãricyã dõ èthĩ mẽ nuõtahe pã.” ††

¹⁸ Phũnuõrò khõnyãyẽ Cómarya plwõkyãhõ tẽthũ yẽta- he akhu- akhyẽ, lũhtya tẽlũhtya dõ a ki plwõkyã pẽ tẽthũ tahenuô a lo pãtohõ.

Zũe Plehyã Tadũnĩ Cómarya

¹⁹ Phũnuõrò, vã puõvyã thĩ-. Dõ Jesũ athwi akhu- akhyẽ, pẽ hyãnuõ ná tẽthẽplõ khũhã dõ tẽkhãlẽ sãsẽ lõũ yètõpho ma anĩ hó. ²⁰ Byacè Jesũ khyáthyẽ athẽ dõ pẽgnẽ akhu- akhyẽ, è bãmõ pẽ hó pẽklyã athẽ dõ a dyẽ pẽ thẽtwõprẽ yètõbõ. Klyã yètõbõnuô, a cuõnuõplú talwõ bẽhõ ná ù cõtãtũ ikẽ badu dõ a mähõ Krĩstu anẽklõ yètõbanuô hó rò a cuõtuõhõ dõ Cómarya a o

† 10:7 Li Htuõthẽthya 40:6-8 †† Angõlasã thyãnã “khura” pẽ hé nuõhõ ‡ 10:16 Jeremia 31:33 †† 10:17 Jeremia 31:34

hó. ²¹ Prèlútyã khukló dõ adulõũ rò a myákhwèní Cómarya ahi yètõprènuô, pè nĩbèhó è hó. ²² Phúnuôrò pè hyãphũ lahyã dõ Cómarya a o pó~. Pè ki hyã ná pè théplò dõ acóatę, ná pè tẹ̀zũ dõ atãatę yétahe pó~. Mętęhéro, pè théplò a tẹ̀tanę mũmyáyę, thyáphũ a ki mwõplĩthĩplo agnẽnuô, ù síplĩkyã htuõhó pè ná Krĩstu athwi hó. Htuõto pẽnẹklõ yẽnuô, ù síplĩ htuõhó ná htyesé yẽnuôhó. ²³ Pè ki pũma nĩryáyę pè tẹ̀myásũ dõ pè hé pẹ htuõhó ù yẽnuõtahe pó~, mętęhéro pè thęgně ná Cómarya nuô acó ná a tẹ̀õlyã rò a męphũ a henuô pwõ~ tõphũ cõ. ²⁴ Pè tẹ̀mõ nĩdyé lũ tõprẹ ná tõprẹ yę, thyáphũ a ki o ẹhtya ná o ẹhtya rò, thyáphũ pè ki mętẹ dõ aryá tahe agnẽnuô, pè ki tanę pẹkuõ ù dõ pè ki dyéhedyere nĩdyé lũ tõprẹ ná tõprẹ phútę ariakyã yětahenuô prẹ pó~. ²⁵ Kayã tahehe nuô, a vĩkyã tęcóbě tõrõlũ tahe, manáro pè rò, vĩkyã kuõ tã ù pẹ lẹklõ cõbě tõlyũyę phũ ẹthĩ nuõtahe vĩkyã nuô tãmé ní~. Mătõkhõnuô, pè ki dyéhedyere rõlũ tõprẹ ná tõprẹ pó~. Byacè kírę hyãkhyę mõnyẽmõthẽ yẽnuô a phũhtyahó akhu-akhyę, pè lé dyéhedyere shyoklõ nĩdyé klõlõ põ cõ lũ tõprẹ ná tõprẹ pó~.

²⁶ Pè nĩbè htuõhó tẹ̀mătęcõ a tẹ̀thękhuthęgně rò pè ki mę takę plehyã tadũpã tẹ̀thũ kihéro tẹ̀lũtẹ̀tyã dõ a ki plwõkyã pè tẹ̀thũ agnẽnuô a o pã to. ²⁷ A okyã prętũ tõcõ dõ pè ki opõprę Cómarya a tẹ̀ciryã ná mĩkyã rahtõdu dõ a ki úthyękyã lõ~ kayã dõ a thęhte Cómarya yětahenuô pã. ²⁸ Mú~ nukhẽnuô kayã dõ a męthũ Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya tõprẹprẹ nuô, kayã thęgně kimátorò thęthũõ ki zũluõbẹ málakõ lũ tẹ̀thũ henuô, ù bè mę thyękyã lũ, rò ù bè thęzõ nĩ lũ tõprẹ~ to. ²⁹ Phúnuôrò thĩ tanę myámõ kayã dõ a hé takhwótakę Cómarya aphũkhũ yętahe, rò a vĩkyã lũ tahenuô, Cómarya ki ciryã cyęklõnyã ẹthĩ pã. Htuõrò Krĩstu khyáthyę athé rò a dyé htwõhtya hó Cómarya a tẹ̀õlyã athę yẽnuõhó rò Krĩstu síplĩkyã hó pè ná athwi hó. Phúnuôrò kayã dõ a dya ngũduprĩdu kuõ Krĩstu athwi to tahenuô, Cómarya ki ciryã cyęklõ ẹthĩ pã. Htuõto kayã yětahenuô a hé mũmyáricyã Thę Sãsę Byacè dõ a dyé ẹthĩ tẹ̀bwítẹ̀taryę yętõprẹ akhu-akhyę, Cómarya ki ciryacyę klõlõ cõ ẹthĩ ná kayã dõ a męthũ Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya nuõtahe pã. ³⁰ Mętęhéro, pè thęgnędũ hó ná Cómarya hé, “Vã męlyę kakhýesũ ẹthĩ pã. Vã ki dyélyę kakhýesũ ẹthĩ phũ ẹthĩ męthũ htuõhó nuõtahe pã,” † htuõrò a hé kuõ põ, “Byacè ki ciryã nĩdyédũ akayã pã,” a hé phúnuô. ††31 Kayã dõ a tãtõ dõ Cómarya dõ a htwõprẹ yętõprẹ tẹ̀ciryã aklẽ tõprẹprẹnuô, a tarõthę thęisę nyacõ.

³² Tanęhtya tuõbẹ khyęthyã lahyã mú~ nukhẽ bí thĩ nĩbè htuõthẽmõpã prę Cómarya atẹ̀lĩ akhẽnuô, thĩ myáhtyebè ẹlã tẹ̀cyętęcũ tadũrò thĩ khyáthęplõhtũbẹ lahyã prę. ³³ Tõphũõphũõ nuô ù mę takhwótakę thĩ, ù męcyẽmęcũ thĩ dõ kayã tõplutõphè anyęhyã, tõphũõ-

† 10:30 Li Dõnyã 32:35 †† 10:30 Li Dõnyã 32:36

phuõnuô thĩ cuõ męcwõmęcõ tõpẹkuõ kayã dõ ù męcyẽmęcũ ẹthĩ phúnuô tahe. ³⁴ Thĩ thęzõnĩ kayã dõ ù dõtã lũ dõ htõkũ nuõtahe. ù pęepęõ pũphe cuõkyã lõ thĩ tãmuõtãtẹ cõ tadũrò, thĩ dya thękrũ lahyã prę thĩ théplò, mętęhéro thĩ thęgně ná thĩ tãmuõtãtẹ dõ aryáklõ rò a oklõma tacũprẹ yẽnuô a o ẹlãpã dõ mókhu akhu-akhyę, thĩ thękrũthęlõ lahyã prę,

³⁵ Phúnuôrò dyashyo lahyã thĩ théplò. Thĩ ki nĩbè tẹ̀męnĩkhwókè dõ adu-azã tahe pã. ³⁶ Thyáphũ thĩ ki mętõ phũ Cómarya thęzũ nõmę thĩ nuô, htuõrò thyáphũ thĩ ki nĩbè a tẹ̀õlyã dõ a ólyã htuõhó thĩ tahe agnẽnuô, thĩ bękhyáthęplõhtũ lahyã. ³⁷ Mętęhéro, lisãsěkũ hé,

“Nyętyato pãnuô, prẹ dõ a kírę hyãy tõprẹ ki hyãlę pã, a mękhõmęzõ pãto.

³⁸ Vã kayãcõkayãtę thĩ tahenuô, dõ a zũenyãę vã akhu-akhyę, a ki htwõprẹ lahyã pã. Manáro kayã dõ a cuõ taphãkhókyã ná vã tahenuô, atõ vã théplò to,” † lisãsěkũ hé phúnuô.

³⁹ Pè ma kayã dõ a cuõ taphã khókyã tahe, rò a cuõtuõ dõ tẹ̀pyétẹ̀kyã pã nuõtahe mătõ. Pè ma kayã dõ a zũe tẹ̀ tahe rò a ki nĩbè tẹ̀męlwohtekã pã tahe hó.

Tẹ̀zũ

11 Tẹ̀zũ angõlasá ma tẹ̀ dõ pẹ myásũ lũ tahenuô, pẹ zũe klõma nĩdũhó ná pè ki nĩbè hó. Htuõto tẹ̀zũ angõlasá ma tẹ̀dõ pẹ myáhtyeyã hito tahenuô, pẹ zũe klõma tadũ nĩpã ná pè ki nĩbè pãnuõhó. ² Cómarya htuthęnĩ kayã mú~ nukhẽ tahe ma mądõ a o lahyã ná tẹ̀zũtẹ̀nyã phũyẽnuô hó.

³ Dõ tẹ̀zũ akhu-akhyę pè thęgně ná Cómarya byátã mólę akrũakrõ ná angõ prę. Phúnuôrò tẹ̀ dõ pẹ myáhtyeyã khõnyãkhẽ yętahe nuõma a o dõ tẹ̀dõ pẹ myáhtye cyãto tahe a o hyã prę.

⁴ Dõ tẹ̀zũ akhu-akhyę, Abělè lũhtya Cómarya nuô aryáklõ ná Caino atẹ̀lũ. Cómarya phýesũ Abělè a tẹ̀lũtyãhtya. Phúnuôrò, dõ Abělè atẹ̀zũ akhu-akhyerò, Cómarya dyağõ lũ phũ kayãcõkayãtę tõprẹ nuõhó. Dõ Abělè atẹ̀zũ khukhyę, a thyę htuõhó tadũrò a hébèpã pè ná atẹ̀zũ ari-akyã.

⁵ Enoch yẽnuô bẹbẹ, dõ atẹ̀zũ akhu-akhyę, a sítõbẽnõ kuõũ ná tẹ̀thyę to, Cómarya ẹkã kahtya htwõprẹ lũ dõ mókhu. Cómarya ẹkã mękyã lũ akhu-akhyę, ù myáhtyeyã pã lũ to. Mętęhéro bí Cómarya ẹkã kahtya tyahĩ Enoch to akhẽnuô, è ma kayã dõ a mętõ Cómarya athęplò tõprẹ, lisãsěkũ héphũnuô. ††6 Tẹ̀zũ ki oto nuô, tõprẹ~ ma ù mętõbẹ Cómarya athęplò to, mętęhéro, lõ~ kayã dõ a hyã dõ Cómarya a o tahenuô, a bè zũe ná Cómarya nuô a ohtwõprẹ rò kayã dõ a thęplõshyo myápũ lũ tahenuô a bè zũe ná Cómarya ki dyé ẹthĩ tẹ̀męnĩkhwókè pã phúnuô.

‡ 10:38 Habaku 2:3-4 †† 11:5 Hekhuhtwõlũ 5:24

⁷ Dó Noah atèzú akhu-akhyě, Cómarya dyéřo one lů tẽdõ a myáhtye thégně hító dõ a ki htwõhtya shyé~ nopã nuõtahe. A bezúbenyã Cómarya, a nĩdã lũngõ rò a isõhtya thòklyẽdu dõ a ki mẽlwõhtekã ná a hiphúphyãphú agně tóbè. Dõ Noah tẽzú akhu-akhyě, a dyéluõ ná Cómarya ki cĩrya prẽlu hekhupú tahe pã. Rò dõ atèzú khukhyě, Cómarya dyahó è phú kayãcókayãtẽ tõprẽ hõ.

⁸ Bí Cómarya é Abraham rò a nõhtecuõ lů dõ kêtõkẽ dõ a ki dyé ná lů pã akhẽnuõ, a tõ htecuõ tõ bítẽ tõphonuõ a thégně to tadúřo dõ atèzú akhu-akhyě a nĩdã rò a htecuõ. ⁹ Dõ tẽzú akhu-akhyě a cuõ dõ ũruõhtyẽ ũruõkẽ dõ Cómarya ólyã hõ ná a ki dyé lů nuõtõba. A cuõ thyánã myẽcõruõphú tõprẽ rò a cuõ isóonĩ alẽthũ dõ adẽuõ nĩdyé ná ikẽ tahe rò a cuõ prẽ dõ lẽthũkũ. Rò a phúprẽkhũ Isaac ná alyẽ Jacob dõ a nĩbè thyákuõ tẽólyã dõ Cómarya a o yẽ thégnẽnuõ, a isóo thyákuõ dũ alẽthũ bĩnuõnuõ. ¹⁰ Abraham mẽ phú Cómarya hé lů nuõ, mẽtẽhẽrò a opõ myásũnĩ vĩ dõ akhãshyẽ klõma tacúprẽ yẽnuõ tõvĩ. Vĩ yõtõvĩnuõ, Cómarya taritaryã one htuõhõ rò a isõhtya nĩhtuõdũ hõ ná anẽ.

¹¹ Abraham muõprẽ lãhõ, htuõto amẽ Sara ma a sõphúphú tadúřo dõ atèzú akhu-akhyě, aphú obẽpã rò a htwõhtyabẽpã phẽ tõprẽ. A zũe ná Cómarya nuõ acõ ná a tẽólyã. ¹² Abraham muõprẽ kĩrẽ thyẽcõhõ tadúřo dõ è tõprẽprẽ rò aphúalyẽ tahenuõ a orõõẽ thyácónã sè dõ mólẽ, a oplu-ophè thyácónã lõtãmãmũ dõ htyẽdutavã htũ dõ ỹ dyãlõ pẽ cyãpã cõ to nuõtahecõ.

¹³ Lõ~ kayã dõ Cómarya ólyã dõ a ki dyé lů yẽtahenuõ a zũe tadũnĩ Cómarya tuõ cõ bí a thyẽ lahyã nuõtõnyẽ cõ. Tẽ dõ Cómarya ólyãkyã lů dõ a ki dyé èthĩ yẽtahenuõ, a nĩbè hító, tadúřo èthĩ myáhtye one rẽ nyẽ~ lãhõ rò a thẽkrũ phyésũ one rẽhõ tẽólyã yẽtahe hõ. Èthĩ ólyã lahyã ná èthĩ ma a cuõ htwõ sĩprẽ dõ ỹhtyẽkẽ prẽ, rò èthĩ hyã okuõlãkuõ bí hekhuyẽ taplõ~ taplyáphú prẽ, a hé lahyã phúnuõ. ¹⁴ Kayã dõ a hé lahyã phúyẽ tahenuõ a dyéluõ lãlĩcõhõ ná èthĩ myápũ nĩdyé lahyã dũhõ ahtyẽkẽ nĩdũ hõ. ¹⁵ Vĩ dõ Abraham ná kayã yẽtahe htecuõkyã yẽnuõ, èthĩ tanẽ ná vĩ málakõ dõ èthĩgně mato. Mẽtẽhẽrò, ki a málakõ henuõ, èthĩ kanuõkhyẽ nuõma anĩ nyã prẽ. ¹⁶ Manãrò èthĩ myásũ nethuõ nyacõ mókhu htyẽkẽ dõ a mõklõ yẽnuõ tõba. Phúnuõrò èthĩ é Cómarya ná èthĩ Cómarya nuõ, Cómarya thẽtarẽto. Dõ Cómarya taritaryã one pẽhõ èthĩ vỹyẽ akhu-akhyě, a dyéluõ hõ ná èthĩ tahe ki é Cómarya ná èthĩ Cómarya nuõ a thẽtarẽ lahyã to.

¹⁷ Bí Cómarya mẽmyã Abraham akhẽnuõ, dõ atèzú akhu-akhyě a lũhtya aphúkhũ Isaac. È nĩbè Cómarya a tẽólyã tadúřo a o taritaryã one dõ a ki lũtyãhtya aphúkhũ dõ a otũ tõprẽ~ tuõ yẽnuõ tõprẽ. ¹⁸ Cómarya hécõ lũ, “Vã ólyã ná nẽklwĩnẽlyã tahenuõ a ki hyãtã dítũ dõ Isaac a o pã.” † Tadúřo Abraham o taritaryã dõ

a ki lũhtya aphúkhũ dõ a o prẽ tõprẽ~ tuõ yẽnuõ tõprẽ. ¹⁹ Abraham tanẽ htuõhõ ná Cómarya ki mẽhtwõprẽ kãkhyẽ bẽnyã prẽ Isaac phúnuõ. Kĩ hé tãtã ma a thyáhõ ná a nĩbè kãkhyẽ aphúkhũyẽ dõ tẽthyẽ akũ hõ, mẽtẽhẽrò Cómarya ki hé tãtũ lũ to henuõ, a ki mẽthyẽ mãyã prẽ aphúkhũ prẽ.

²⁰ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, Isaac sõri one aphú Jacob ná Esau ná tẽsõri dõ a ki nĩbè dõkhyẽ pã tahe.

²¹ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, bí Jacob kĩrẽ phũthyẽ hõ akhẽnuõ, a sõri onekyãrẽ alyẽ mähõ Joseph aphú thégně. A pũma taterẽ prẽ a ihtyãbõkhyẽ prẽ rò a cõbẽhtya Cómarya. ††

²² Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, bí Joseph kĩrẽ thyẽ akhẽnuõ, a hékyã ná shyé~ nopã nuõ, Israelphú tahe ki htekaỹã bí Egypt kẽkũ yẽnuõ pã. Rò a mekyã angõ ná shyé~ thĩ htekahõ pãnuõ, phyẽkanĩ lahyã vãkrwĩ pãní~, a hékyã phúnuõ.

²³ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, bí Mosè opacẽlyãhtuõ akhẽnuõ, amuõaphẽ myáhtye ná pacẽphú yõtõprẽnuõ, atwõ thẽtacã khódũ akhu-akhyẽ, èthĩ beuõ nĩdyé lũ thuõlẽ. Khwĩ hétã cõ angõ ná a ki mẽthyẽ lõ Judaphú a phúprẽkhũ pacẽphú tahe pã tadúřo èthĩ thẽisẽ pã cõ khwĩ a tẽhẽbè tãngõ yẽnuõ to.

²⁴ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, bí Mosè phúthẽ duhtya akhẽnuõ, ỹ é cõ lũ ná Khwĩ Pharao aphúprẽmõ aphúkhũ cõrõ, a nõ é ỹ phúnuõ tõprẽ~ to. ²⁵ Mosè dyalyã athẽplõ, phũ~ ná a kĩrẽ lũ tẽmõ taplõtãplyáphú dõ a ki dyé htwõhtya tẽthũ yẽnuõ, a ki khyátõkuõ tẽcyõtẽcũ ná Cómarya akayã tahenuõma, a mõklõ pã cõ a thẽzũ phúnuõ. ²⁶ Mosè dyalyã hõ athẽplõ, khyábè tẽpacyẽishyẽ dõ Krĩstu agnẽnuõ, angũduprĩdu klõpã cõ ná Egypt kẽ a tẽduzãhtyathẽ tahe cõ, mẽtẽhẽrò a opõmyásũ ná Cómarya ki dyé lů a tẽmẽnĩkhwókẽ shyé~ nopã. ²⁷ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, a htecuõ dõ Egypt kẽkũ. Khwĩ thẽplõdu cõ lũ tadúřo a thẽisẽ to. Mẽtẽhẽrò a myáhtyehõ Cómarya dõ ỹ myáhtyeyã lũ to yõtõprẽ akhu-akhyẽ, a khyáthẽplõhtũ plehyã lãpõ cõ. ²⁸ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, a mẽohtya pẽ ỹ pwẽ dõ ỹ é ná tẽcuõtalwõpwẽ. Thyáphú tanéphú dõ a mẽthyẽ phúvyãprẽyẽ kĩ hyã mẽthyẽ tã Israelphú vyãprẽ tahe tãmẽ nuõ, a nõ plõlõ ỹ thĩmĩthwi dõ kadãlõ.

²⁹ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, Israelphú tahe kãkanuõ cuõtalwóbẽkyã Htyẽlĩdutavã yõtõdõ dõ a thyácónã klyã cuõ dõ khõlõkhukrã yẽnuõ cõ. Manãrò bí Egyptphú tahe krwõnuõ kuõ akhẽnuõ, èthĩ lacũ thyẽkyã lõplĩ cõ.

³⁰ Dõ tẽzú akhu-akhyẽrò, bí Israelphú tahe cuõ tavã htuõhõ vỹ Jeriko thuõthyõtõnyẽ akhẽnuõ, vỹũ htyãlõ latãprõkyã.

³¹ Dõ vỹ Jeriko akũnuõ, himyãphẽmuõ dõ amwĩ ná Rahab otõprẽ. A yõ zũe Cómarya akhu-akhyẽ, bí ỹ mẽthyẽ kayã dõ a zũe Cómarya to tahe akhẽnuõ, ỹ mẽthyẽ tuõkuõ lũ to. Mẽtẽhẽrò a yõ ẽmõsũ Israelphú

dó a nuõ htúmýá kẹ́bínuô tôké akũ nuõtahe dó ahikũ akhu-akhyě, ù mẹthyě tuõ lủ to.

³² Vả lo héluõ pẹ pọ thỉ matẹ? Vả ki héluõ pẹ pọ thỉ ná Gideon, Barak, Samsone, Jephtha, Davi, Samuelè ná prẹpọ tahe ari-akýá héro ashuõakhẹ o pả to. ³³ Dó tẹzũ akhu-akhyèrò, èthĩ yětahenuô, a sápẹ htyẹkẹ tahe. Èthĩ pọtẹ cócótẹtẹ rò a nỉbè tẹ dó Cómarya ólyá èthĩ nuõtahe. A mẹpẹ lahyã äyãthĩ rò äyãthĩ tahenuô a a èthĩ to. ³⁴ Èthĩ mẹpĩbé lahyã mikyã rahtõdu tahe. Èthĩ siplébè lahyã ná ù sũthyě èthĩ ná dihtónékũ tahe. Èthĩ hęcẹrecẹ prẹ tadúro èthĩ htwõhtya kayã dó ashyo-asõ nyacó tahe. Èthĩ nỉbè tẹtaryěshyosõ dó tẹsátẹpã agnẹ rò a mẹpẹkyã htyèruô kéklõphủ dó a thේhtethèhã èthĩ tahe. ³⁵ Dó tẹzũ akhu-akhyě, prẹmò tahehenuô, akl-wĩalyã tahe thyě htuõhó tadúro a nỉbè kạkhyě khyéthýá èthĩ dó tẹthyě akũ. Prẹzũtẹtẹphủ tahehenuô, ù mẹcyẹmẹcũ èthĩ. ù hé èthĩ ná èthĩ ki víkyã lahyã atẹzũ héro, ù ki plwõhte palã cuõkyã èthĩ tadúro a cũsũ ù to. Dó èthĩ mẹphũnuô akhu-akhyě, ù mẹcyẹmẹcũthyě èthĩ. Manárò, shyé~ èthĩ thyě ihtòkạkhyě hó pả tónyenuô, thyáphủ èthĩ ki nỉbè lahyã tẹo-htwõprẹ dó a mọlõ ná yětõhtũ agnẹnuõrò, èthĩ mẹ lahyã phũnuô prẹ. ³⁶ Tahehenuô, ù mẹ thétarẹ lõplĩ èthĩ, ù pacyéishyě lõplĩ èthĩ, rò ù mũ èthĩ ná suplyẹ-iplĩ, tahehenuô ù cóklõ èthĩ ná suplyẹtõhté, rò ù dónuõ èthĩ dó htõkũ. ³⁷ Tahehe nuõ ù tậthyě èthĩ ná lõ, ù dúttũ khákwo èthĩ ná htédúbadu, ù sũthyě èthĩ ná dihtó nékũ. Èthĩ lẹcuõ lahyã rò a kũthyã lahyã prẹ thímíphá, pẹphá tahe, èthĩ soryasõphá nyacó, ù mẹcyẹmẹcũ èthĩ. ù pẹepẹõ lõ èthĩ tahe. ³⁸ Kayã yětahenuô aryá talwósũlũ có rò a kò pả có ná hekhuyě to. Èthĩ ohtwõprẹ bí hekhu yěnuô, a bẹ cuõlẹ tava thyáná kayã dó a sỏdõhi sỏdõprẹ tahe, èthĩ bẹ cuõo prẹ khãlẹ dó kayã cuõotuõ tởprẹ~ to tahe akhãlẹ prẹ.

³⁹ Dó èthĩ tẹzũ akhu-akhyèrò, lõ~ kayã yětahenuô, Cómarya myámọ nỉdyé nyacó èthĩ. Manárò lõ~ Cómarya ólyákyã tahenuô, èthĩ nỉbè kuõũ to. ⁴⁰ Mẹtẻhẻrò tẹ dó aryáklõ ná yětahenuô, Cómarya taze-one pẹ htuõhó dó pẻgnẹ rò a ki dyé ná pẹ pả. Cómarya dyalyã htuõhó athẻplò ná pẹ tẻbẻ nuõ opa tuõkuõ ná kayã mú~ nukhẻ tahe. A tẻtaze-one nuõma mảhỏ pẹ ki mẻlỏmẻbả tởrỏkuõ ná èthĩ yěnuõhỏ.

Pẹ Phẻ Cómarya

12 Phũnuõrò, kayã dó a dyéluõnỉ pẹ pẹ ná a tẹzũtẹnyá yětahenuô, a o tavaplutavaphẻ có ná pẹ. Phũnuô akhu-akhyě, pẹ ki víkyã kyã tẹpwo~ tôcỏ dó a mẹ dídyã tậttũ pẹ tahe ná tẻthủ dó a mẹ taphuô lakhúkyã pẹ yẻtahe pỏ~! Rò pẹ myárlũ ù dyé pẹ pẹ mảbỏ dó pẻnyẻhyã yẻ rò pẹ ki khyáthẻplỏhtũ klyahyã-tuõ dó a o nuõ pỏ~. ² Athýáná kayã klyã tahe myátỏdẻ hyãtỏ tủprẹ tẻmẻpẻmảbỏ yěnuõhỏ, phũnuõrò pẹ ki myátỏdẻ hyã prẻtủ Jesũ pỏ~. Mẻtẻhẻrò è ma pẹ

tẻzũtẹnyá a khảshyẻkhảryã tỏprẻ. Htuõto, è ma prẻ dó a mẻlỏmẻbả pẹ hó pẹ tẻzũtẹnyá tỏprẻ. A khyáthyẻ htuõpảma, a thẻgnẻ one htuõhỏ ná a ki nỉbẻ tẻthẻluõphỏphủ pả akhu-akhyẻ, a tẻbẻ khyáthyẻ có dó krusulỏ có tadúro a thẻtarẻ tôcỏ~ to. Khỏnyãrò a onyão hó dó Cómarya a lẻonyã htyalỏ dó cóhtwỏ nuõtỏkyẻ hó. ³ Thyáphủ thỉ mẹ tẻryã rò thỉ ki thẻpráladýá tẻmẻ, rò thỉ ki thẻplỏpyẻkyã tẻmẻ agnẻnuô, tanẻmyã lahyãmỏ Byacẻ Jesũ ari-akýã yěnuô, prẻoraphủ tahe thẻhtethẻtakhỏ lủ mẻtakhwỏtakẻ nyacỏ lủ tadúro a khyáthẻplỏhtũ nyacỏ dó èthĩkhu.

⁴ Thỉ sásủ ná tẻthủtẻora yẻtahe tadúro thỉ khyábẻ tẻcyẻtẻcủ tuõ có dó ù bẻmẻthyẻ thỉnuô, a o hí tỏprẻ~ to.

⁵ Cómarya dyẻhẻdyẻẻ thỉ phú aphủ ná anẻ nuõma thỉ sỏtapạ hó ẻ? A hé thỉ,

“Kỏ~ vảphủ thỉ~ bí Byacẻ thẻprwỏ ithyỏithya ryáka thỉ akhẻnuô, dyazũ è tẻthẻprwỏ ithyỏoryá thỉ yěnuô ní~. Bí a thẻprwỏ thỉ akhẻnuô, thẻplỏpyẻ tả lahyã tẻmẻ ní~.

⁶ Mẻtẻhẻrò, Cómarya thẻprwỏ ithyỏoryáka kayã dó a mọ nỉdyẻ nuõtahe. Rỏ lõ~ kayã dó Cómarya dya hó èthĩ ná aphủ nuõtahenuô, a plĩ nỉdyẻ lủ.” †

⁷ Thỉ khyábẻ tẻtahenuô, khyáthẻplỏhtũ rò dya è phú Phẻ Cómarya ithyỏoryáka nỉdyẻ thỉ prẻ nuõ ní~. Cómarya thẻprwỏ ithyỏoryáka nỉdyẻ aphủ ná anẻ nuõtahe prẻ. Phẻ dó a thẻprwỏ ithyỏ ryákanỉ dyẻkuõ aphủ tahe to nuõma a o nyã tỏprẻprẻ ẻ? ⁸ Cómarya ithyỏithya ryáka nỉdyẻ lõ aphủ pwỏ~ tỏprẻ. Ki a thẻprwỏ ithyỏoryáka nỉdyẻ kuõ thỉ to hẻnuô, thỉ htwỏ mảlakỏ hí aphủ mảto. Thỉ mảprẻ phú dó a sỏdỏ éphẻ nuõtahe prẻ. ⁹ Pẻ o ná pẻmuỏpẻphẻ dó hekhuyẻ tahe rò a thẻprwỏ ithyỏithya ryáka nỉdyẻ pẻ rò pẻ bezũ nỉdyẻ èthĩ. A thyã phũnuõhỏ pẻ o ná pẻphẻ dó mỏkhu yẻtỏprẻ akhu-akhyẻ, pẻ tỏ shyalyanỉ lõklỏpả có pẻ thẻplỏ dó ẻlẻ yěnuô có. Rỏ pẻ ki nỉbẻ tẻhtwỏprẻ pả.

¹⁰ Pẻphẻ dó hekhu yẻtahe thẻprwỏ ithyỏithya ryáka pẻ ana-alẻ amỏnyẻmỏtẻ thỉ tahenuô, a nyẻto, taplỏphủprẻ rò a dya lahyã ná a mẹ tẻ yěnuõma aryá prẻ a tanẻ rò a ithyỏ pẻ prẻ. Thyáphủ pẻ ki sảsẻ thýákuõ phú pẻ Phẻ Cómarya yěnuõrò, a thẻprwỏ ithyỏithya ryáka nỉdyẻ pẻ tẻ dó a ki htwỏbwỉhtwỏtaryẻ nỉdyẻdủ dó pẻgnẻ yěnuõtahe prẻ. ¹¹ Bí Cómarya thẻprwỏ ithyỏ ryáka nỉdyẻ pẻ akhẻnuô, a cỏ ná thẻplẻthẻzỏ lả nuô, a cỏ ná tẻthẻkrủthẻlỏ o tôcỏ~ to. Manárò kayã dó a khyábẻnỏ ù thẻprwỏ ithyỏithya ryáka nỉdyẻ hó lủ yětahenuô dókhyẻpả rò a ki nỉbẻ ke khwỏkẻ pảnuõma mảhỏ tẻohtwỏprẻ dó acỏate rò a ki nỉbẻ thẻplỏ kacủkabẻ pả.

Tẻithyỏithya Tahe Ná Tẻdyẻrỏdyẻryẻ Tahe

¹² Phũnuõrò, mẻsỏhtya khyẻ thỉ takhu dó a tazẻ lảlạ yěnuô tahe, rò mẻshyohtya khyẻthyã thỉkhamả dó a tanyãtadẻ yěnuõtahe. ¹³ Tarủ krwỏplehyã tadủkuõ

† 12:6 Prẻthỉphẻ tẻhẻbẻ 3:11-12

tëmätècò aklyá yënuô ní~. Kayã dö atëzú patí tahenuô athyaná kayã khãduôdá nuôtahe hó. Thyáphú kayã dö a khãduôdá yëtahe ki sítakluô tãmé, htuôrò thyáphú èthí khãduô ki ryákakhyë agnënuô, tarú krwô plehya tadúlã kuôpó lahyã ní~. †

**Tëdyéròdyéryë Pé Û Ná Tëtarí Cuôkhókyã Cómarya Ari-
akya**

14 Yácú okrúoklë kuô ná ù pwô~ tôprë ní~. Yácú ohtwöprë sãsé lahyã ní~. Metëhéro tètöhtwöprë sãsé ki oto hénuô, ù myáhtyeyá Byacè tôprë~ to. 15 Thyáphú thí pwô~ tôprë ki níbè kuô lahyã Cómarya abwíataryë yënuôrò, ròní lahyã thínë ní~. Nöhtwöhtya tă lahyã thínë phú thòmó dö ù e è rò a mũthyëcyá ù nuôtahe tôprë~ tãmé ní~. Kayã dö athyaná thòmó dö a me mũthyëcyá ù yëtahenuô a ki dyáhtya dö thíklë rò a ki mepýamesë ù éprë ná a tømũthyë yënuô pã.

16 Nöhtwöhtya tă lahyã thí nêkló yënuô ná kayã dö a cuóthú prëmòprëkhú nuôtahe tãmé ní~. Htwöhtya thyá lahyã tă phú Esau dö a be zú kuô Cómarya angó to rò a isëë nídyëkyã avyáprë ucëtazë ná ithwí tóbë nuôtôprë~ tãmé ní~. 17 Phú thí thëgnë htuôdú nuôhó, dókhyë rò bí a thëzú hyã phyëkuô tèsòri dö aphë o akhënuô, aphë dyé pã lü to. A myápú có tèsòri ná amèthèntyë có tadúro, dö a isëë htuôhó phúvyáprë a ucëtazë yë akhu-akhyë, a htulya taple khócyá pãto.

18-19 Thí hyáphú hó dö Cómarya a o yënuôma, athyaná Israelphú dö nuôkhë tahe hyã dö Sínai so a o nuô máto. Èthí hyätö dö Sínai so dö ù myáhtyeyá lü, ù phúbë cyá lü yënuôtómë a o, mikyãhtya dö soyëtómë alò, óluô khítarú tãbícó, kélathé lalyãduhyã, kwò prãhtya rò Cómarya angóprãhtya dö soyë nuôtómë akú. Israelphú tahe níhuô ngóprãhtya rò a théisë tal-wósúllú akhu-akhyë, èthí kwíthézò Cómarya ná a ki hébë pòhó. 20 Metëhéro, ngóprãhtya rò a hé, "Tëphútë-lye có bèbë a ki hyã mebë soyëtómë hénuô, bè tãthyëkyã è ná lö," †† ngó prãtã yëtómũnuô èthí khyápë pã cóto có. 21 Èthí myáhtye lahyã tèt htwöhtya phúyë dö èthí nyëhyã rò, èthí théisë nyacó akhu-akhyë, "Vã théisë tanyãtadë có" ‡ Mosë hé phúnuô.

22 Manáro, thí kuôke rò thí hyãtuôhó dö Zion so hó. So yëtómënuô ma máhó Cómarya dö a htwöprë yëtôprë aví tówí dö ù è ná ví Jerusalem dö mókhu yënuô tówí hó. Cómarya amókhu tanéphú dö a o có dö athí ná athíkú tahe hyãopló thëluôphòphú rókú lö lü bínuô. Rò thí hyã otókú ná amókhu tanéphú yëtahe hó. 23 Thí hyãtuôhó dö Cómarya a phúvyáprë †† tahe lëhyã opló tölú akhãlë yënuôhó. Ù rãnuômä ohó èthímwí dö mókhu hó. Thí hyãtuô lahyã hó dö Cómarya dö a ki ciryá nídú ù pwô~ tôprë ná anë yëtôprë anyëhyã hó. Thí hyãtuôhó dö kayãcókayãtë dö nuôkhë

† 12:13 Prëthíphë tètëbë 4:26 †† 12:20 Li Htekã 19:12-13
‡ 12:21 Li Dönyã 9:19 †† Judaphú aléklö o ná phúvyáprë ma a níbë khódú tetyaduzúnyã lü ná ucëtazë tahe.

tahe a thëhtwöprë dö Cómarya meľöbã htuôhó lü yë-tahe a o hó. 24 Thí hyãtuôhó dö Jesú a o hó. Tëtölyã athë dö prëlukayã ná Cómarya aplëkú yënuô è htwö pë hó prëmëtë dö aplëkú tôprë hó. Htuôto thí hyãtuôhó dö Byacè Jesú athwí lëhtwítã akhãlë dö aryá löklö pã có ná Abëlë athwiyë nuô a o hó.

25 Phúnuôrò, thyáphú thí ki htwö tă kayã dö a níhuô Cómarya angóprãhtya rò a htësúkyã Cómarya nuôtahe tãmënuô, ròní lahyã thínë ní~. Bí Israelphú tahe níhuô tètëdyérò èthí dö hekhuyë akhënuô, èthí nídã lahyã lüngó to. Phúnuôrò a klyá siplëbé lahyã ná tèt-ciryá to. Ki mepnúnuôrò ki pë htësúkyã dö mókhu yëtôprë dyérò pëyë kihéro, tanemyámö, thí klyá siplë bécyá pã cónyã ná Cómarya a tèt-ciryá taki~ có nyãtohó.

26 Bínuôakhë Cómarya angó yënuô aprã kazuô lö có hekhú tóba có. Manáro khönyãro a ólyã, "Vã ki me kazuô pò khyëthyã pã tôphuó, rò vã me kazuô tú hekhú yënuô to, vã me kazuôttö kuôpó lö có mólë tahe pã," †† a hé phúnuô. 27 A hé, "Pókhyëthyã pã," angólasã ma, a hëluôplö cóhó ná Cómarya ki me kazuôhtya lölö~ tètëbëbyã nuôtahe pã, rò a ki lamékyãlö lö pã. A kazuô cyãto tahe ki okyã túdúprë agnënuô, Cómarya mekazuô phúnuôprë.

28 Phúnuôrò, pë hébwíhétaryë rólú Cómarya pó~, metëhéro pë níbëhó htyéké dö a kazuô cyãto yëtökéhó. Pë ki cóbëhtya Cómarya ná tèt-cóbë dö atö ná lüthëplò ná tètthéisë dyadudyahtü lü akú yënuô pó~. 29 Metëhéro pë Cómarya ma athyaná mikyãrahtö dö a ùthyëkyã ù yënuôhó.

Tëtëmëtö Cómarya Athéplò

13 Moplehyã nídyë lahyã lü tôprë ná tôprë phú Krístuphú tóbë mọ nídyë lü tôprë ná tôprë nuô ní~. 2 Sõtapa ésú tă lahyã síprësímýã tãmé ní~. Kayã tahehenuô èthí ésú lahyã síprë rò dö a tètãne tuôto akúnuô, a ésú tãtö mókhu tanéphú tahe. 3 Thénë mecwó töpëkuô kayã tă dö htökú tahe rò dyakuô në thëplò phú në tãtökuô ná èthí dö htökú phúnuô ní~. Thénë mecwó töpëkuô kayã dö a khyácyëkhyácú tèt tahe rò dyakuô në thëplò phú në khyábë tötökuô tèt ná èthí phúnuô ní~.

4 Lõ~ kayã dö a o hó náhináprë tahe agnëkuôke rò, dö a o hó ná aphúamë yë akhu-akhyë, a bè dyaduzúnyã nídyë lahyã a o hó ná hináprë yënuô. Më ná vë nuô bè kaní lükhu to, bè có dyé lü tôprë ná tôprë. Kayã dö athéplò patá mũmyã nuôtahe ná kayã dö a cuóthú ùphúúmë tahenuô Cómarya ki ciryá èthí pã. 5 Otaphã lahyã ná tømóní rú tahe ní~. Thëplòmí thëplòbiphë nídyë lahyã ná tèt dö a o ná nënuô tahe, metëhéro Cómarya hé,

"Vã dya-okyãkyã ná në taki~ to, vã víkyã ná në takhyã~ to," ††† a hé phúnuô.

†† 12:26 Haggai 2:6 ††† 13:5 Li Dönyã 31:6,8

⁶ Phúnuôrò,
 “Cómarya ma prè dô a mẽcwó vǎ. Ủ mẽcố vǎ
 phútětẽ~ bèbè, vǎ théisẽ to,” † pẹ hé lahyǎ phúyẽ nuô-
 ma aní prẽ.

⁷ Thénéhtyabè tộkuố lahyǎ kayǎ dô a htwố htuốhố
 thĩ khuklốkhuklyǎ rò a hếsodônyǎnố pẹ htuốhố thĩ ná
 Cómarya alặangố nuôtahe ní~. Tanemyǎ lahyǎ èthĩ
 atệhtwốprẽ dô aryǎ nuôtahe, rò krwốmyǎbủ kuố
 lahyǎ èthĩ atệzủ yẽnuô tahe ní~. ⁸ Jesũ Krĩstu yẽnuô,
 pahénu bèbè, yếtnyẽ bèbè, parốpǎ bèbè, a taklyacyǎ
 to, khǎlẻlẻ prẽ.

⁹ Nổilo-ilyǎ cuốthủ tǎ thĩ ná lỏ~ tệthyóithya dô a
 khókhye nuôtahe tǎmẻ ní~. Krwốcuốkuố tǎmẻ ní~. Thĩ
 thẻplò yẽnuô, a tở hếshyoresốhtya ná Cómarya ab-
 wíataryẽ akhyẽ prẽ. Dố thĩ nỉdǎ krwốmẻkuố sếsẻở a
 tệthyótệthya tahe akhyẽ rò thĩ thẻplò hếshyoresốhtya
 tộ phúnuô mǎto. Thĩ nỉdǎ krwốmẻkuố tệthyótệthya
 akhyẽ yẽnuô, a nỉbwínítaryẽ dô thĩgnẻ tồcồ~ to. ¹⁰ Pẹ
 dô a zủe Krĩstu tahe agnẻnuô, pẹ o hó ná pẹ tẻlủrẻ.
 Manárò Judaphủ bwídu dô a lủtyǎhtya tẻ rò a mẽtẻ dô
 lẻthủdu akủ tahenuô, tẻlủtyǎ dô pẹ e rò aní nuô èthĩ
 ení kuốhủ to.

¹¹ Judaphủ bwídukhuố tồprẻnuô, a phynẻ tẻphútẻ-
 lẻ athwi rò a cuốnuố dô tẻkhẻlẻ sǎsẻlỏ yếttỏtỏ rò a
 nuố lủhtya pẹ ủ tẻlủtyǎ dô a ki plwốkyǎ ủ tẻthủ yẽnuô-
 tahe. Manárò tẻphútẻlẻ anẻklỏ tahenuô ủ bè cuố
 súủkyǎ lỏ è dô tẻlủhỏdu klỏ. ¹² Phúnuôrò thyáphủ Jesũ
 ki mẽ sǎsẻ nỉpẻ prẻlu hekhupủ yếtahe ná athwi nỉdủ
 agnẻnuô a bẻcuố khyáthyẽ anẻ dô vỉklỏ tồpho.

¹³ Phúnuôrò pẹ ki cuố khyárókuố tẻpacyẻishyẻ ná è dô
 vỉklỏ yẽnuô pỏ~. ††¹⁴ Mẻtẻhẻrò vỉ dô pẻgnẻ dô a oklỏ-
 ma tacủprẻ dô hekhủ yẽnuô a o tồvỉ to. Pẹ myǎpủ vỉ
 dô a kỉrẻ hyǎ pǎ yẽnuô tồvỉ.

¹⁵ Phúnuôrò, dô pẹ Byacẻ Jesũ Krĩstu a tẻmẻcwó pẹ
 akhu-akhyẽ, pẹ ki lủhtya pẹ tẻhtuthẻhtya a tẻlủtyǎyẻ
 dô Cómarya a o pwố~ tồphuố dô a mặhố Jesũ ma pẹ
 Byacẻ, pẹ ólyǎ phúyẻ nuô pỏ~. ¹⁶ Mẻtẻryǎ tahe bèbè,
 tẻmẻcwốmẻkỏ lủ tồprẻ ná tồprẻ tahenuô bèbẻ sỏtapa
 lahyǎ tǎmẻ ní~, mẽtẻhẻrò yếtahe nuôma tẻlủtẻtyǎ dô

† 13:6 Li Htuthẻhtya 118:6-7 †† Pẹ ki cuốkhyárókuố tẻpa-
 cyẻishyẻ ná è angólasǎ ma, pẹ zủe krwốmẻ kuố pǎ Judaphủ a tẻlủtẻ-
 tyǎ tahe ná a tẻcỏbucỏbẻ alẻklỏ tahe pặtỏhỏ. Mặtỏkhónuô, pẹ ki zủe
 túprẻ Jesũ prẻ. Pẹ ki krwố èkhyẻ rò pẹ zủe è akhu-akhyẻrò ủ ki pa-
 cyẻishyẻ pẻ tadủrò pẻ théisẻ pǎto hó.

atỏ Cómarya athẻplỏ. ¹⁷ Nỉdǎ lahyǎ thĩ tẻcỏbucỏbẻ a
 khuklốkhuklyǎ tahe angố rò krwốmẻkuố phủ èthĩ hẻtǎ
 nuô ní~. Èthĩ opố myǎkhwẻnỉ thĩ thẻhtwốprẻ rò tẻ dô
 èthĩ mẽ tahenuô, a bè hẻluố kặkhyẻ khyẻthyǎ Cỏ-
 marya pǎ. Thĩ ki nỉdǎ to hẻrò a ki mẽ ná tẻthẻplẻthẻzỏ
 pǎ. Rò a htwốbwíhtwốtaryẻ dô thĩgnẻ tồcồ~ to.

¹⁸ Kwỉcỏbẻ pẻ pỏ lahyǎ dô pẻgnẻ. Pẻ thẻgnẻ tặtẻ cỏ
 ná dô pẻ thẻplỏkủ yẽnuô mỏmỏ~ a mỏ prẻ, a dya
 tẻthủ ná pẻ tồcồ~ to. Htuốrò pẻ mẽtẻ ítẻtẻ~ bèbẻ, pẻ
 thẻzủ mẽshuốshuốprẻ tẻ dô atỏ tahe pwố~ tồphuố cỏ.
¹⁹ Rò thĩ kwỉcỏbẻ akhẻnuô, vǎ kwỉthẻzỏ tadủ cỏ nyǎhỏ
 thĩ ná thyáphủ Cómarya ki thủkặkhyẻ lẻkhyẻthyǎ vǎ
 dô thỉo nuôrò, kwỉ cỏbẻshyoshyo pẻ pỏ lahyǎ dô
 vǎgnẻ ní~.

Tẻkwỉcỏbẻ Dỏ Khyẻ Tadủ

²⁰⁻²¹ Thyáphủ thĩ ki mẽtỏmẻbẻ pẻdủ tẻpẻtẻdwỏ a Cỏ-
 marya yếtỏprẻ athẻplỏ nuôrò, lỏ~ tẻryǎ dô thĩ lobẻ
 tahenuô, a ki dyẻ lỏlỏtakli dủ thĩ ní~. Dố Jesũ Krĩstu
 akhu-akhyẻ, Cómarya ki mẽdủtẻ dô pẻkủ phủ a tỏdủ
 ná lủthẻplỏ nuôtahe ní~. Cómarya mẽhtwốprẻ kặkhyẻ
 htuốhố pẻ Byacẻ Jesũ dô tẻthyẻ hó. Rò dô Byacẻ Jesũ
 khyáthyẻ athẻ rò athwi bè htwỉlyǎ akhu-akhyẻ, è mẽk-
 lỏmẻmakyǎ htuốhố Cómarya a tẻỏlyǎ athẻ dô a o
 tacủprẻ yẽnuôtỏmủ hó. Dố a mẽhỏ phúnuô akhu-
 akhyẻ Jesũ htwố hó pẻ prẻkyẻthỉmỉ dô adulỏ tồprẻ
 hó. Pẻ ma èthỉmỉ tahe hó. Ủ ki mẽlỉmẻtakhẻ dủ Jesũ
 Krĩstu acủcủ ahtủhtủ ní~.

Ngố Dỏ Khyẻlỏ

²² Vǎ khỏbỏthyỏ thĩ, li dô vǎ rǎ dyẻhẻdyẻrẻ thĩ yẽnuô
 a htủlǎ náto. Htuốrò vǎ kwỉthẻzỏ thĩ dô thĩ ki khyáthẻ-
 plỏhtủ rò nỉdǎ vǎ tẻdyẻhẻdyẻrẻ thĩ yẽnuô ní~.

²³ Vǎ thẻzủ dyẻthẻgnẻ pẻ thĩ ná ủ plwốhtẻhỏ pẻ
 puốvyǎ Timothy dô htỏkủ hó. A ki hyǎtuố lẻkuố vǎ pǎ
 hẻrò shyẻ~ vǎ hyǎ olẻ kuố thĩ pǎ nuô, vǎ ki ehẻǎnỉ lủ
 pǎ.

²⁴ Dyǎso luốcuố nỉpẻkuố pẻ tẻhẻmỏhẻryǎ yếtahenuô
 ná thĩ khuklốkhuklyǎ lỏ~ plỉ ná lỏ~ Cómarya akayǎ nuô-
 tahe ní~. Htuốrò pẻ puốvyǎ Krĩstủphủ dô Italy kẻ nuô-
 tahe thủhyǎ pẻkuố thĩ atẻhẻmỏhẻryǎ tahe.

²⁵ Cómarya abwíataryẻ ki okuốdủ ná thĩ lỏplỉ ní~.

Jakomo

Tèhébé Ré Dó Nyě

Li Jakomo yětôbanuô a rãplórãtõ élä tètíyóithya dó tóbè krwõmẹ è tahe. Rò a rã cuõ pé lõ~ Cómarya akayã dó a cuõ o pasí lõ dó hekhu yětôba akũ. Thyáphú prërãliyě ki dyéluõ plõryá pé ù ná tètíyóithya mǎhó tètíphé-cyádè, tẹ̀zũklyázũklõ pé Krístuphú atẹ̀dya théplòthuòhtyě ná a tẹ̀htònyã yětahe ari-akyã, htuõrò a nõe élä ngókhákho tahe. Htuõrò kayãduzã ná kayãsõryã, tẹ̀ilo-ilyá, tẹ̀dyaryá théplòthuòhtyě, tẹ̀myádumyápatí, tẹ̀zũ ná tẹ̀mẹ, tẹ̀hébéhésũ, tẹ̀típhé, tẹ̀klyétẹ̀ngã, tẹ̀phyéduné ná tẹ̀shyalyá théplò, pũcirya ù, hébéhtuthé, tẹ̀théplòhtũ ná tẹ̀kwícóbě thĩ tahenuô, a hésoluõ pé Krístuphú tahe a tẹ̀ohtwõprẹ ari-akyã.

Li yětôbanuô a ithyósõ pé nyacó ù, Krístuphú a tẹ̀cóbucóbě yě, tẹ̀mẹ tahe nuôma mǎhó tẹ̀zũtẹ̀nyã athèaphõ hó.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dó nyě 1:1

Tẹ̀zũ ná tẹ̀típhé 1:2-8

Kayãduzã ná kayãsõryã 1:9-11

Tẹ̀memyá ná tẹ̀ilo-ilyá 1:13-18

Nĩhuõ rò krwõmẹ kuõ phú nĩhuõ nuô 1:19-27

Tẹ̀dyérõnĩ tẹ̀myádu myápatí 1:1-13

Tẹ̀zũ ná tẹ̀mẹ 2:14-26

Krístuphú ná plĩ 3:1-18

Krístuphú ná hekhu 4:1-5:6

Tètíyóithya écô tahe 5:7-20

1 Vã ma Jakomo, vã htwõ Cómarya ná Byacè Jesũ Krístu a prẹmetẹ̀phú tõprẹ. Vã hémohéryá cuõ pé Cómarya akayã klwilyã shyényẹmuõ dó a cuõopasí sipryã lahyã dó khǎlẹ pwõ~ tõpho tahe a o.

Tẹ̀zũtẹ̀nyã Ná Tètíphé

² Vã puõvyã thĩ~, bí thĩ myáhtye sítòbè ná tẹ̀pyátẹ̀sě tẹ̀ilo-ilyã pwõ~ tóô hyábè thĩ akhẽnuô, be è phú tẹ̀thékrũ adu tóô dó thĩgně nuô ní~. ³ Mẹtẹ̀héro, bí thĩ myáhtye sítòbè ná tẹ̀pyátẹ̀sě tẹ̀ilo-ilyã memyá thĩ tẹ̀zũtẹ̀nyã yěakhẽnuô, a dyéohya éklõlõpõ thĩ tẹ̀khyáthéplòhtũ tahe prẽnuô thĩ thėgnědũ hó.

⁴ Thyáphú thĩ tẹ̀kahtònyã yětahe ki yokalyã tó tã taki-támé, thyáphú a kitókibè ná Cómarya athéplò, htuõto thĩ ki duhtya lóbbãkuõdũ ná tẹ̀pwõ~ tóô agnẽnuô, thĩ tókò cyẹpryě khyáthéplòhtũ tuõ lahyã dó a tadũ ní~.

⁵ Manárò dó thĩklě nuô, kayã tõprẹprẹ ki lobè tẹ̀tanẹ-cyádè kihéro, a tókò kwĩhtya dó Cómarya a o rò Cómarya ki dyétã dú è pã mẹtẹ̀héro, Cómarya théprwõsũ kayã dó a kwĩhtya lũ nuô a otõprẹ~ to. A thézõnĩ ù pwõ~ tõprẹ, rò a thézũ dyé pé ù pwõ~ tõprẹ cõ.

⁶ Manárò, bí thĩ kwícóbě akhẽnuô, thĩ bè o ná tẹ̀zũ, rò thĩ tó théplòarenĩ taki~ to. Kayã dó a théplòrare tahenuô, athyaná kẹ̀lathě hyã rò htyěháhó dó htyědu-tavã akũ nuõtahe prẹ. ⁷⁻⁸ Kayã dó athyaná htyěháhó yětahenuô, a ki nĩbè tẹ̀ tóôcô dó Byacè a o pã nuô, a tó tanẹ nĩ to, mẹtẹ̀héro a mẹtẹ̀ ítětě~ nuô, athéplò óé rò athéplò lũhtõlũlyã akhu-akhyě, a nĩbè tẹ̀ tóôcô~ to.

Kayã Sõphásõryã Ná Kayã Duzãhtyathě

⁹ Krístuphú dó a sõphásõryã tõprẽnuô, Cómarya ki dyahtyalõ è pã, phúnuõrò a bè thėkrũthéllõ. ¹⁰ Kayã duzãhtyathě dó Cómarya shyatã è tõprẽnuô, a tóbè thėkrũthéllõ prẹ, mẹtẹ̀héro kayã duzãhtyathě tahenuô a ki kuõttãhtyěkyã thyáná mĩthèvèphõ nuõtahe pã.

¹¹ Tamõhtya rò akũlwókrã thyěkyã mĩthè tahe akhu-akhyě, aphõ tahe tãhtyěkyã lõ, rò a tẹ̀twõtẹ̀ryá tahe símékyã lõ prẹ. Phúnuõhó bí kayã duzãhtyathě tahe cuõ mẹkuõmẹkhá tẹ̀ akhẽpãnuô, a ki thyěkyã kuõdũ phúnuô pã.

Tẹcemyá Ná Tẹilo-ilyá

¹² Kayă dǎ a khyáthéplòhtǔ tahenuô, shyé~ a myáhtye sítòbè ná tẹpyátèsè tẹilo-ilyá akhèpǎnuô, a ki níbè tẹsǎri pǎ, mẹtéhéro bí èthí mepékyǎ htuôhó tẹpyátèsè tẹilo-ilyá phúyè akhènuô, Cómarya ki dyé èthí tẹhtwǒprè tacúprè ashyézú dǎ a ólyá ná a ki dyé kayă dǎ a mǎnǐ lǔ nuôtahe pǎ.

¹³ Kayă dǎ a myáhtye sítòbè tẹilo-ilyá phúyè tahenuô, a tǒbè héní, “Tẹyema a o dǎ Cómarya a o hyǎ prè,” a bè héní phúnuô to. Tẹilo-ilyá mũmyáricyá nuô a ilo-htócwibé pè ná Cómarya to. Htuôto Cómarya anébyacè nídúnuô, a ilo-ilyá ná ù tǒprè~ to. ¹⁴ Manáro bí kayă pwǒ~ tǒprè myáhtye sítòbè ná tẹilo-ilyá akhènuô, anékǐlǒ a tẹthézú mũmyá nídú nuôtahe cwiníhtóní dyédú lǔ prè. ¹⁵ Dǒkhyèrò bí kayă yètǒprè mǎhó a tẹthézú mũmyá yèakhènuô, a dyéhtwǒhtya lǔ tẹthú, yètǒphuòrò tẹthú yè pǒtaríní lǒplí hǒ lúthéplò rò aphúolyá nídyéhó tẹthyè tacúprè hǒ.

¹⁶ Vǎ puǒvyá dǎ vǎ mǎnǐ thǐ~, tẹ dǎ a tǒto tahenuô, cuǒzúè tǎ lahyǎ tǎmè ní~. ¹⁷ Lǒ~ shyézú dǎ aryá rò a lǒbǎ nuôma Cómarya dǎ a byályá tamǒ ná sè ná lǐ yè~ tahe tǒprè dyétǎ prè. Cómarya alékǐlǒ htulya taplekhoýyá kuǒ phú tẹlǐzouò htulya kǒkýyá nuôto. ¹⁸ Dǎ pè níhuǒ tẹthékrǔmila tẹmátècǒ akhu-akhyèrò Cómarya dyéhtwǒhtya hǒ pè ná aphú cú~ dú phú athéplò nídú nuôhó. Thyáphú pè ki htwǒhtya thòthè dǎ athè rǐlǒ ù tahe dǎ tẹbyályá lǒ~ plí yètahe akǐlǒ nuòrò, a dyéhtwǒhtya hǒ pè ná aphú prè.

Tẹnǐdǎ Ná Tẹcǔe

¹⁹ Vǎ puǒvyá dǎ vǎ mǎnǐ thǐ~, tǒnǐ lahyǎ ngó yètǒmǔ ní~. Kayă pwǒ~ tǒprè tǒbè nídǎ tǎtẹ, a tǒbè tanehébè lahyǎ rò a tǒbè thèplòduhtya pryǎ ní to. ²⁰ Mẹtéhéro, kayă dǎ thèplòdu thuòhtyèhtǔ tahenuô, a dyéhtwǒhtya cyá tẹohtwǒprè acóatẹ dǎ Cómarya thézú nõohtwǒprè yènuô takhyá~ to. ²¹ Phúnuòrò víkyǎ lǒplí tẹthézǒthéryǎ dǎ thǐ mẹ tamǒmǒ ènuôtahe ná lǒ~ thǐ léklǒ dǎ a mũmyáricyá nuôtahe. Rò shyalyá lahyǎ thǐ thèplò rò nídǎ zúè kuǒ lahyǎ Cómarya alǎangó dǎ a isóiplǔtǎ dǎ thǐ thèplòkǔ yènuôtahe. Alǎangó yènuôma a mǐlwóhtekǎ bécýá thǐ.

²² Thǐ nídǎ prétú Cómarya alǎangó rò thǐ ki cǔe krwǒmekuǒ phú a hénuô to hénuôma thǐ lahǒ lya nídyédú hǒ thǐné hǒ. Thǐ tǒbè nídǎ krwǒmẹ kuǒ phú Cómarya alǎangó hénuô. ²³ Kayă dǎ a nídǎ cǒcú prè Cómarya angó rò a krwǒmẹ kuǒ to tahe nuôma athyaná kayă dǎ a dǒmyá nídyé amèthè ná mǎduò tahe nuòprè. ²⁴ A myá nídyé htuǒ ané ná mǎduò rò a htecuǒ taphákyǎ akhè, lǒ~ a myáhtye dǎ mǎduòkǔ nuôtahe, a sǒtapakyǎ tǒphuǒ sǒtapa prè.

²⁵ Tẹthékrǔmila ma Cómarya a tẹthyótèthya dǎ alǒabǎ rò a mǐlwóhtekǎ kayă dǎ tẹthútèora akǔ. Kayă

tǒprèprè dǎ a pǔthégně tǎtẹryá tẹthékrǔmila yè rò a sǒtapakyǎ tẹthyóithya yè to tahe, htuòto a nídǎ krwǒmẹ tẹthyóithya yètǒprènuô, Cómarya ki sǒri atẹme yènuô pǎ.

²⁶ Kayă tǒprèprè dǎ a tanelyá nídyé ané ná è ma kayă cǒbucóbè ryá nyacó tẹ tǒprè, tadúró a ki rǒnǐdyé a tẹhébè to hénuô, a cǒbucóbè ryá tẹ yènuô, angüduprǐdu pǎ tǒcǒ~ to, rò è htwǒ prè kayă dǎ a lahǒlahya lya nídyé ané tǒprè prè. ²⁷ Tẹcǒbucóbè dǎ Phè Cómarya dya hǒ ná tẹ dǎ a mwǒplí lǒlǒbǎbǎ tahe nuôma mǎhó tẹmyákhwèní phúokryáohǔ tahe ná prèmòokryá dǎ a tuǒbè ná tẹpyátèsè tahe, htuòto kayă dǎ a khǒpé nídyé ané rò a otaphǎyèbè ná hekhu a tẹmũmyáricyá thǐ nuôtahe hǒ.

2 Vǎ puǒvyá thǐ~, thǐ ma kayă dǎ a zúenyáe Byacè Jesú Krístu dǎ a o ná tẹlǐtètakhè tǒprè tahe.

Phúnuô akhu-akhyè, thǐ tǒbè myádu myápatí ní ù tǒprè~ to. ² Hékuòrè bí thǐ hyǎ cǒbucóbè plǒ lǔ akhè, kayă thényè ki hyǎnuǒ dǎ thǐklǐ, rò tǒprè rò a kǔthyá hyecǎ dǎ angüduprǐdu, a taplwóní taplwóhtè tahe, dǎ aruò tǒprè kuǒke rò, a sǒphásoryá rò a kǔthyá ní prè hyecazè prè. ³ Kayă duzá tǒprè rò thǐ ésú bezúbényá lǔ, htuòto dǎ thǐklǐ tǒprènuô a hé lǔ, “Onyǎo dǎ khuklyáhtyalǒ ryá akhuyè” rò a hé kuǒke kayă sǒphásoryá nuòtǒprè, “Kahtò obínuô,” mǎtorò “Onyǎo bí twǒkhu bí vǎ khǎduò khǎshyéyè,” a hé phúnuô. ⁴ Thǐ mǐkryá~ itè nuôma thǐ thégně nídyé to è? Kayă dǎ thǐklǐ yèta-henuô, thǐ myáhtye kǒ èthí rò thǐ htwǒhtya prècirya ù dǎ a oná tẹtanẹ mũmyáricyá thǐtahe hǒ.

⁵ Puǒvyámọ thǐ~, nídǎ lahyǎ. Kayă dǎ a sǒphásoryá dǎ hekhu yètahe nuôma, thyáphú èthí tẹzútènyá kishyokisòhtya rò èthí ki mǎnǐ htyéké dǎ Cómarya ólyá one pè kayă dǎ a mǎnǐ lǔ nuôtahe agnènuòrò, Cómarya nwóhtya èthí hǒ nuôma thǐ thégně tǎtẹ dú hǒ. ⁶ Manáro kayă sǒphásoryáphú tahenuô thǐ bezúbényá ní kuǒ èthí to. Kayă dǎ a pèepèǒ mǐcyèmecú thǐ nuôma kayă duzáhtyathèphú tahenuô prè. Prè dǎ a cwi-hyǎ thǐ dǎ prèciryatèphú tahe a mètènyè nuôma èthí nuôtahe hǒ. ⁷ Kayă dǎ a pacyéishyé pyélǒ Krístu mwítwómwǐryá dǎ ù dyé htuòhó thǐ yènuôma mǎ èthí nuôtahe hǒ.

⁸ Lisǎsèkǔ hé, “Mǎnǐ ùruò phú nẹ mọlyá nídyé nènè nuô,” † a hé phúnuô. Thǐ ki cǔe mǎlakǒ Cómarya ahtyéke atẹthyótèthya yè hénuôma thǐ mètǒhó tẹ hǒ. ⁹ Manáro thǐ ki myádu myápatí ù hénuôma, thǐ mǎhó tẹthú rò tẹthyótèthya cirya hǒ thǐ phú kayă mǐthú tẹthyótèthya tǒprènuô hǒ. ¹⁰ Ùpè~ tǒprè bèbè a ki mǐthú tẹmekyǎngó tǒmǔ hénuô, a mǐthú lǒhó tẹmekyǎngó lǒ~ plí hǒ. ¹¹ Cómarya hé, “Cuǒthú tǎ prèmòprèkhǔ tǎmè” a hé phúnuô. Htuòrò a hékuǒ pọ, “Mǐthyè tǎ kayă tǎmè” a hé pọ phúnuô. Phúnuòrò thǐ ki cuǒthú prèmòprèkhǔ to tadúró thǐ ki mǐthyè kayă

hénuô, thĩ htwöhtya hó kayă dó a mệthú tẹthyótẹthya tôprẹ hó. †

¹² Rịnị lahyă thĩ tẹhébè ná thĩ tẹmẹ tahenuô. Mệtẹhèrò tẹthyótẹthya dó a dyé pẹ kayă tẹpală yě ki cirya thĩ pã. ¹³ Mệtẹhèrò kayă tôprẹprẹ dó a thézò kuôũ to nuô, shyé~ Cómarya cirya kayă nuôtôprẹ akhẹpãnuô, a thézò nịkuô lủ to pã. Tẹthézònị ù nuô a mẹpẹ tẹcirya.

Tẹzútẹnyă Ná Tẹmẹ

¹⁴ Vă puôvyă thĩ~, kayă tôprẹprẹ ki hé ná vă tẹzútẹnyă o a hé tadúro a ki dyéluô a tẹzúyě ná a mẹ tẹryă tahe to hénuô, abwiataryě o tôcô~ to. A tẹzútẹnyă yěnuô a mēsiplécyă lủ to. ¹⁵ Hékuôrẹ thĩ puôvyă prẹkhũ matorò thĩ puôvyă prèmò tôprẹprẹ nuô a lẹkũlẹthyă, a lẹlẹô tonyě ná tonyě agnẹ ki olóobă to hébyenuô, ¹⁶ rò dó thĩklẹ tôprẹprẹnuô a ki hé lủ, “Kamomọ karyáryă ní~, Cómarya ki okuô dú ná nẹ pã, mẹlẹryánị nẹnẹ ní, rò ekóobă dú lahyă ní~,” a hé phúnuô tadúro thĩ ki dyépẹ èthĩ lẹkũlẹthyă, lẹlẹô tôcô~ to hénuô, abwiataryě o tôcô~ to. ¹⁷ Tẹzútẹnyă nuôma a thyáphú nuôhó. A ki oprétú tẹzú tôcôtuô, tẹmẹ ki oluô kuôto hénuôma mạprẹ tẹzú dó a thyě prẹ.

¹⁸ Hékuôrẹ kayă tôprẹ ki hé, “Kayă tahehe nuô a o ná tẹzú, tahehe rò a o ná tẹmeryă tẹ.” Ki hé rò vă ki hésù è, dyéluô pẹ vă nẹ tẹzú dó a sódò ná tẹmẹ yěnuô, rò vă ki dyéluô pẹ kuôke nẹ ná vă tẹzú dó a o ná tẹmeyě pã vă ki hésù è phúnuô. ¹⁹ Nẹ zúe ná Byacè Cómarya otú tôprẹ~ tuô. Aryáhó. Khĩnékhĩnỗ tahe cónuô a zúe thyákuôdú phúnuônuô, htuôto èthĩ zúe rò a théisě tanyătadè có.

²⁰ Kayă olóoklỗ, tẹzútẹnyă dó a o ná tẹmẹ to tahe nuôma a olóoklỗ prẹ nuôma, nẹ thézú myáhtye ẻ? ²¹ Pẹphẻ Abraham dỏ~ nyénu tôprẹnuô Cómarya dyacódyatẹ è phútẻ? A nịdă Cómarya angọ rò bí a lủhtya aphúkhũ Isaac dỏ tẹlủrẻkhu akhènuô, Cómarya dyacódyatẹ lủ ná a tẹmeyě akhyě prẹ. ²² Nẹ myáhtye hó atẹzú ná a tẹmeyě mẹrọlủ tẹhó. A tẹmeyě a mẹ lỏbă pẹhó lủ tẹzú hó. ²³ Rò lisăsẻ héo yěnuô a lỏbăhyă hó rò a hé, “Abraham zúe Cómarya rò dó atẹzú akhu-akhyě, Cómarya dyahó lủ phú kayăcókayătẹ tôprẹ nuôhó,” †† a hé phúnuô. Phúnuôrò Abraham nuô ù è lủ ná Cómarya a khỏbỏthyó. ²⁴ Phúnuôrò, thĩ myáhtyehó ná Cómarya dyacódyatẹ kayă tôprẹprẹnuô, a dyacódyatẹ túprẹ lủ ná a tẹzútẹnyă yětôcô prẹ nuô mato. A dyacódyatẹ lủ ná atẹmẹ dó a dyéluô ná a o ná a tẹzútẹnyă yěnuô prẹ.

²⁵ Himyáphemuô Rahab nuôma a thyáphúnuô hó. Thyáphú Israelphú dó a nuô htúmyă huô tẹ nuôtahe ki htecuôsiplẻ békyă ná klyă dó aruô tỏbỏ agnènuô, a ẻ-

† 2:11 Li Hteka 20:13-14, Li Dônỷă 5:17-18 †† 2:23 Hekhuhtwôlủ 15:6

mọsủ èthĩ rò a mẹcwọ pẹ èthĩ akhu-akhyě Cómarya dyacódyatẹ lủ ná a tẹphyétẹmẹ yẻakhyẻhó.

²⁶ Phúnuôhó, tẹzú dó a o ná tẹmẹ tonuô, athyaná nẻk-lỗ dó thẻplỏhtwỏprẹ o kuô dó lủlọ to rò a thyẻkyă nuô hó.

Plị Ari-akyă

3 Vă puôvyă thĩ~, thĩ tỏ htwỏ rẻé Thára to, mệtẹhèrò phú thĩ thẻgnẻ htuôdủnuô hó, pẹ dó a htwỏ Thára tahenuô, Cómarya ki cirya sỏklỗ pẹ ná kayă dó aruô nuôtahe pã. ² Pẹ mệthú kạkhyẻhyẻnyẻ lỏplỉ tẹ pwỏ~ tôprẹ hó. Manárò kayă dó a hẻbẻthủnỏ kuôũ tôphuỏ~ to tôprẹnuô, è mạp hó kayă dó alỏbă tôprẹ rò arọaryẻbẻ nịdyẻ lỏhó a nẻsỉprẹ hó.

³ Thyáphú tathỉ ki củe pẻngónuô rò, pẹ nỏ ảma tathỉ ná tỏtẻplyẻ, rò pẹ tarícủbẻ lỏ tathỉsỉduô. ⁴ Kimátorò tanemyă lahyă thỏklyẻdu tôbẻ ari-akyă nuô. Thỏklyẻdu yẻ adu nyacó rò kẻlathẻdu htỏlủcuỏ có lủ tadúro tẹ dó a buỏ tarícủbẻ lủ nuôma thỏjpẻ patípủ tôbẻ prẹ. Rò prẻvẻ thỏklyẻdu yětỏprẹ thẻzủ cuỏbítẻ tôphonuô, thỏipẻphủ yětỏbẻ thủcuỏ lủ prẹ. ⁵ Kayăplị nuôma a thyáphú nuôhó. A patípủ prẹ tadúro a hẻbẻhtuthẻ dyálódyáklỗ nịdyẻ atẹmẹ ari-akyă tahe. Tanemyámỏ, tanỏtahỏ ducỏ bătẻ~ bẻbẻ, mịphỏsẻphủ tỏsẻ prẻnuô a ủlỏbẻ pẹ prẹ. ⁶ Kayă plịnuô athyaná mi nuôhó. Dỏ nẻk-lỗ krủkrỏ aklẻnuô, plị ma athyaná hekhu dó a lỏbă ná tẻmủmyáricyă yětỏba nuôhó. A mệthỏ lỏhó kayă anẻk-lỗ sỉprẹ hó. Plịyẻ a isủủ lỏlả taklịkyă lỏ có pẹ tẻo-htwỏprẹ ná miyẻ hó rò mi yěnuôma a o dó mỏrapỏtyă akủ hyă hó.

⁷ Prẻlủ hekhupủ mẻnyacyă lỏ tẻphútẻlyẻ pwỏtỏcỏ, a mẻnyacyă lỏ tẻmịtẻmyă tahe, htu tahe, rủ tahe ná tẻ tahe lỏ~ plỉ có. ⁸ Manárò kayă dó a mẻnyă bẻcyă kayăplị yěnuô a o tôprẹ~ to. Kayăplị yěnuô a lỏbă có ná tẻmủmyáricyă tahe có rò ù pỏbẻcyă lủ to, a o lỏbă có ná atẻryă dó a mẻthyẻmẻmẻ ù tahe.

⁹ Thĩ thẻgnẻ ná pẻ nẻe pẻplị yěnuô ná lẻhtuthẻhtya pẻ Phẻ Byacè Cómarya, htuôto pẻ nẻe kuỏ pỏ è ná pẻ lẻisỏhả kayă dó Cómarya byályă è phú anẻklỗ yěnuôtahe. ¹⁰ Dỏ kyăkủ tỏkủkủ~ tuỏprẻ yẻakủnuô tẻhtuthẻhtya rò a htehte, tẻisỏhả tahe rò a htehte. Vă puôvyă thĩ~, a tỏkỏ hte phúnuô to. ¹¹ Htyẻhtekhu tỏkủkủ~ tuỏprẻ akủ nuô, htyẻtabẻ rò a htwỉhtehte, htyẻkhẻ rò a htwỉhtehte, a htwỉhte tỏlủ phúnuôma anỉ nyă ẻ? ¹² Vă puôvyă thĩ~, kadwímỏ thẻhtecyă olivathẻ to. Thỏbỉthẻmỏ thẻhtecyă kadwỉthẻ to, phúnuôhỏ htyẻhtekhu dó akhẻ tỏkủnuô, a nỏhtwỉhte cyăkuỏ htyẻtabẻ to.

Tẻtanẹcyădẻ O Dỏ Mỏkhu Hyă

¹³ Kayă dó thĩklẻ tôprẹprẹ dó a o ná a tẻtanẹ cyădẻ rò a thẻgnẻ tặplủ nuôma ửpẻ? A tỏbẻ dyéluô atẻ yẻta-henuô ná a tẻohtwỏprẻ dó aryă, htuôto a tỏbẻ dyéluô

a metè yènuô ná dõ tètshyalyà thèplò. Tètshyalyà yènuôma a hyã dĩtũ dõ tètanęcyãdè yènuô a o prè. ¹⁴ Manárò dõ thĩ thèplòkũnuô, thĩ ki thèkháthèhte ny-acó lũ, thĩ mọlyà nĩdyé thĩné rò thĩ myádulyà nĩdyé thĩné yètahe ki o hénuô, hébè htuthè nĩdyé tã thĩné ná thĩ o ná tètanęcyãdè phúnũ tãmé, rò metakèsũ tã tèmátècò yènuô tãmé. ¹⁵ Tètanęcyãdè phúnũtahe ma a o dõ mókhu hyã mato, hekhunékhu a tètane cyãdè nuôtahepré. Tètanęcyãdè phúnũtahe ma a o dõ Thè Sãsè Byacè a o hyã mato, a o dõ khĩnékhĩnõ a o hyã prè. ¹⁶ Bí tètèkháthèhte lũ, tèmọlyà nĩdyé né rò myádulyà nĩdyé né tahe o akhálè nuô, thĩ ki myáhtye tèmętarútapyã ná tèmũmyáricyã pwõ- tãcò ki ohtya bínũ pã.

¹⁷ Manárò tètanęcyãdè dõ a o dõ mókhu hyã hénuôma a mwõplĩ rélõ pã, htuõpãrò a dyé ohtyadũ tømõtèpè, tètane cyápé dõ ùgnè, thèplòo nĩdã ù tètèbè, lõbã ná tètèzò ná metèryã tahe, myádu myápatĩ ù to, htuõrò tęcýé mękhámekho tahe o to. ¹⁸ Kayã dõ a dyéohtya tępètèdwõ nuô, a isõiplũ hó tømõtèpè akł-wiałwĩ rò shyé- ù kékãdwóhõ è akhèpãnuô, a ki nĩbè tęcótètè athè pã.

Krístuphũ Cũe Cómarya Pwõ- Phuõ

4 Tèkrékryã lũ tahe ná tètlyétèngã lũ tahenuô a cuõ hyãnuõ tuõdõ thĩklè phútè? A hyãnuõ phútè hénuôma, a hyãnuõ dõ thĩ thèplò a tètèzũ mũmyã tahe sátè dõ thĩkũ yènuô tahe a o hó. ² Thĩ thèzũ tètè rò thĩ nĩbèto akhu-akhyè thĩ męthyè kayã. Thĩ thèzũthèlõ tètè rò thĩ nĩbècyã tètõtõcõ- to akhu-akhyè, thĩklyéthĩngã khyèlũ. Thĩ kwĩ kuõũ Cómarya to akhu-akhyè, thĩ thèzũ tètè tahe rò thĩ nĩbè cyã kuõũ to. ³ Rò bí thĩ kwĩ tètè akhè, thĩ nĩbè kuõũ tõtõcõ- to, mętèhèrò thĩ thèplò a tètazeone thèzũkwĩ tahenuô, a lũthũ lahyã prè. Thĩ kwĩ lahyã prè ná thĩ thèzũ nõè è ná thĩ lèmemọlyà nĩdyé thĩné agnè prè nuõ.

⁴ Kayã dõ a thèplòka dõ Cómarya akhu thĩ-, thĩ bóthyó ná hekhũ a tèmũmyáricyã tahe nuôma thĩ htwõhtyahó prè dõ a thèhte Cómarya tahehó nuôma thĩ thègnè to ẽ? Kayã dõ a thèzũ htwõhtya hekhũ a tèmũmyáricyã yètahe a khõbóthyó tõtèprènuô a mę thèhtethèhã hó ané ná Cómarya hó. ⁵ Cómarya hé tètè dõ lisãsèkũ tahenuô, angólasá oto bè tanenĩ phúnũ tõtèprè- to. Lisãsèkũ hé, “Cómarya be-o thèhtwõprè dõ pèkũ yènuô, a thèzũ nõhtwõ ná atè rò a thèkhwé nĩdyé nyacó.” ¹⁶ Manárò tètewítètaryè dõ Cómarya dyétã pè yènuô, ahèare shyolõ klõpã cõ. Phúnũ akhu-akhyè lisãsèkũ hé,

“Cómarya męãtũ sũkyã kayã dõ a dyahtyalõ athèplò nuôtahe, manárò abwĩataryè yènuô a dyétã éłõklõ dõ kayã dõ a shyalyã athèplò nuôtahe alõ.” ††

† Lisãsè dõ aruô tahe hé, “Pè ki dyadu pè tømõ dõ Cómarya akhu to hèrò, Thè Sãsè Byacè dõ Cómarya be-o dõ pèkũ yètõtènuô, a thèkhwé nyacó.” †† 4:6 Prètĩphè tètèbè 3:34

⁷ Phúnũrò shyalyã lahyã thĩ thèplò dõ Cómarya alè, rò sásũ khĩnéricyã khuklõ nuô túma khĩnéricyã khuklõ ki klya cuõ taphãkyã dõ thĩo pã. ⁸ Thõthũ hyãphũ lahyã thĩné ná Cómarya túma a thõthũ hyãphũkuõ ané ná thĩ prè. Prèoraphũ thĩ-, síplĩkyã lahyã thĩ takhunuô. Kayã thèplò oè thĩ-, męmwõplĩkyã lahyã thĩ thèplònuô. ⁹ Thèplènebè mỗ lahyã, nguõhè mỗ lahyã. Thĩ tètýèhã yènuô htulyakyã è ná thĩ tètęgõtèhè yènuô, thĩ tètèkrũ yènuô htulya kyãmõ è ná thĩ tètèplè yènuô. ¹⁰ Shyalyã lahyã thĩ thèplò dõ Byacè a mètènyè rò a ki dyahtyalõdũ thĩ pã.

Dya Tèthũ Hémũmyã Tã Prèzũtèphũ Tahe Tãmé

¹¹ Vã puõvyã thĩ-, hémũmyã nĩdyé tã lũ tõtèprè ná tõtèprè tãmé ní-. Ûpèpè- bèbè dõ a hémũmyã kayã dõ a zũe Krĩstu tõtèprè matorò a dya tètthũ kayã dõ a zũe Krĩstu tõtèprè nuôma mähó a hébè mũmyáricyã hó tètthýótèthya rò a dya tètthũ hó tètthýótèthya yènuô hó. Thĩ ki dya tètthũ tètthýótèthya yènuô hèrò, thĩ ma kayã dõ a cũe tètthýótèthya mato. Mãprè kayã dõ a dya tètthũ tètthýótèthya prè. ¹² Prè dõ a dyélya tètthýótèthya rò a bè cirya tètè nuôma túprè Cómarya tõtèprè prè. Prè dõ a męsĩplècyã tètè rò a mępyécyã tètè nuôma túprè Cómarya tõtèprè prè. Manárò thĩ rò, thĩ cuõ dya tètthũ tuõ cõ ù rò ma thĩ tanę nĩdyé cõ thĩné ná kayã phútè tõtèprè cõ?

Dyahtyalõ Tã Thĩ Thèplò Tãmé

¹³ Khõnyãyè nĩdã lahyã, dõ thĩklè tahehenuô a hé lahyã, “Yètõnyè tomaná shyèparõ pã nuô, pè ki cuõ dõ vītõvĩ pã rò pè ki cuõ o bínũ tãna pã. Rò pè ki cuõ pũ mękuõmękhã rò mękuõ èhtyalõklõ põ ná amuõrã yènuõpã.” ¹⁴ Parõpã thĩ tètõhtwõprè kírè męphútè pã nuô, thĩ thègnè to. Thĩ tètõhtwõprè yènuôma athyaná ítè? Athyaná tètķhuõhtya dõ a oluõ taplõphũ rò a lamékyã khyè nuõprè. ¹⁵ Thĩ tõtò hé lahyã phútè hèrò, “Byacè ki thèplòo ná pè ki ohtwõprè pã hèrò pè ki mę phúyèphúnũ pã,” ¹⁶ manárò khõnyãyè thĩ dyahtyalõ lahyã thĩ thèplò rò thĩ hébè htyamõhtyapho nĩdyé lahyã thĩné. Lõ- tètđyahtyalõ thèplò phúnũ tahema tèmũmyáricyã prè. ¹⁷ Phúnũrò kayã dõ a thègnè ná a tõtò mę tètèryã yè tadũrò a ki męto tahenuô, a męhõ tètthũhó.

Tètđyèròdyéryè One Kayã Duzã Tahe

5 Kayãduzã thĩ- khõnyãrò nĩdã lahyã tètè dõ vã kírè hèsõ pè thĩ yè. Tęcýètècũ kírè hyãbèhõ thĩ akhu-akhyè nguõhè onemõ lahyã. ² Thĩ tètđuzãhtyathè tahenuô a nuõthõnuõũ lõ hó. Thĩhyethĩçã tahenuô akre elõ hó. ³ Thĩrũthĩhtè tahenuô a hte-ihtekrè lõhõ. Tètè-ihtekrè yènuôma a ki khyáluõ ná thĩ tètthũ o pã rò a ki ekýã thĩpháthĩzye phũ miũkyã thĩ nuõ pã. Thĩ tètđuzãhtyathè tahenuô, thĩ beplõnĩ pè lõhõ mõnyè dõ

khyětadúló yětahe agně hó. ⁴ Ů mepé thilyá rò thĩ dyé ũ akhwóakè to. Níďǎ mǎ lahyǎ, èthĩ akhwóakè éttóhtyasúhó thĩ hó. Htuǒrò prèképlódwó pè thĩ buó yětahe tamwǒtalè thĩ yěnuô a tuǒhtyahó dǒ tètprotèprya a Byacè Cómarya a ohó, rò a nĩhuǒ hó èthĩ atètamwǒtalè yětahe hó. ⁵ Bí thĩ ohtwǒprè dǒ hekhuyè akhènuô, thĩ lúmëmǒ lǒbǎ níďyè htuǒhó thĩ thèplò ná hekhu atèmǒ tahe hó. Thĩ mebumèthú níďyè hó thĩnè thyáná tètphútèlye nuǒhó, manárò tètphútèlye yěnuô ũ ki mètthyè èthĩ shyé~ tètmetthyè amǒnyè nuǒtǒnyè pǎnuô a thègnè níďyè lahyǎ anéto. ⁶ Útèthú oto tadúró thĩ ciryá mètthyékyǎ ũ, manárò èthĩ metǎtǎ kǎkhyèsúbè thĩ tǒcǒ~ to.

Tèkhyáthédǒ Ná Tèkwícóbè

⁷ Phúnuôró puǒvyǎ thĩ~, khyáthédǒ tuǒ lahyǎ dǒ Byacè hyǎ khyèthyá pǎ tǒphuǒ yěnuô ní~. Tanemyá kuǒ lahyǎ mǎ prèhyǎelyǎphú tǒprè opǒmyásǔ níďyè a tètthètèphǒ dǒ angǔduprǐdu yětahenuô. A bè cáhtya khyáthèplòhtǔ opǒnǐ kécǔ tǎ lú yě dǒ a mēdyáhtya pè lǔ tètklwítèlwí yětahe, htuǒrò a bè opǒ tuǒdǒ kécǔ tǎno dǒkhyè dǒ a meprēmēmǐ pè lǔ tètthètèphǒ yětahe.

⁸ Thĩ bèbè thĩ tǒ khyáthédǒkuǒ phúnuô. Tarú dyaklǒ~ ma lahyǎ thĩ tēmýásǔ nuô, mētèhéro Byacè ki hyǎ khyèthyá pǎnuô, amǒnyè phúlǎ hó. ⁹ Puǒvyǎ thĩ~, thyáphú thĩ ki khyábè tǎ tètçiryá tǎmènuô, tamwǒtalè tǎ lǔ tǒprè ná tǒprè tǎmè. Prèçiryá tèt yètǒprè hyǎo~ tuǒphú tatòhó dǒ kadǎhtǔ hó.

¹⁰ Vǎ puǒvyǎ thĩ~, thénèhtyabè tuǒ lahyǎ prèpro dǒ a hébè dǒ Byacè amwǐ akǔ nuǒtahe ní~. Bí thĩ myáhtye sítòbè ná tètçyètècǔ akhènuô, myábǔkuǒ èthĩ khyáthédǒbè htuǒhó tètçyètècǔ nuǒtahe ní~. ¹¹ Kayǎ dǒ a khyáthèplòhtǔ bé nuô, pè hé è ná kayǎ dǒ a nǐbè tètšǒri. Thĩ níhuǒ htuǒdúhó Joba a tèt khyáthédǒ ari~ akyǎ hó rò dǒ khyětadú ró Byacè taze-one ná a ki sǒri lǔ phútè ari~ akyǎ nuô, thĩ thègnè hó. Mētèhéro Byacè a tètthèzǒklabè yěnuô alǒabǎ nyacǒ.

¹² Puǒvyǎ thĩ~, dǒ tètǒ~ plǐ aklènuô, tèt dǒ a lodulǒ~ tǒcǒma mǎhó bí thĩ ǒlyǎ tètǒcǒcǒ akhènuô, byǎ tǎ thĩnè ná mǒkhu, mǎtorò hekhu, kimǎtorò dǒ tèt aruǒ tǒcǒcǒ a mètthènyè phúnuô tǎmè ní~. Thyáphú thĩ ki siplé ná tètçiryá agnènuô, a ki mǎ rò “amǎ,” hé phúnuô, a ki mǎto héro “amǎto,” hé phúnuô prè ní~.

¹³ Dǒ thĩklè nuô, kayǎ bèpyǎbèšè o tǒprèprè è? A ki o héro, a tǒkò kwícóbè tèt. A thèkrúthéǒ o tǒprèprè è? A ki o héro, a tǒkò irǒ htuthéhtya Cómarya. ¹⁴ Dǒ thĩklè nuô, kayǎswíkayǎšè o tǒprèprè è? A ki o héro, a tǒkò é prèzǔtètèplómú muǒprǔmuǒprè dǒ a htwǒ khuk~ lǒkhuklyǎ tahe rò muǒprǔmuǒprè yětahe ki plǒ lǔ ná htahtyè dǒ Byacè amwǐ akǔ rò èthĩ tǒkò kwícóbè pè dǒ lǔgnè. ¹⁵ Tètǔtènyǎ a tèt kwícóbè yè a ki zasímèkyǎ kayǎswí yètǒprè pǎ. Byacè ki zasímè kǎkhyè khyèthyá lǔ pǎ rò a ki mètthú tèt héro Byacè ki plwǒkyǎ khyèthyá lǔ tètthú pǎ. ¹⁶ Phúnuôró, ǒlyǎ lahyǎ thĩ tètthú tahe tǒprè ná tǒprè, rò thyáphú thĩ ki oshyo~ opryǎ kǎkhyè agnènuô, kwícóbè pè lǔ tǒprè ná tǒprè ní~. Kayǎcǒkayǎtè tǒprè a tèt kwícóbè nuô a o ná a taryèshyosǒ rò a mēcwǒbè è~ nyacǒ tèttahe cǒ.

¹⁷ Prèpro Elia ma kayǎ tǒprè dǒ a thyáprè phú vǎ ná nèt yěnuǒprè. Rò thyáphú kè ki cǔtǎ tǎmè agnènuô, a kwícóbè lǒthulǒthé akhu~ akhyè, kèklaklyǎ thuǒna ná lèthuǒthyó cǒ. ¹⁸ A kwícóbè khyè tǒphuǒ rò kécǔ tǎ khyèthyá, rò thòmǒvèbǒ tahe thèhtyaphǒhtya khyèthyá.

¹⁹ Vǎ puǒvyǎ thĩ~, dǒ thĩklènuô kayǎ tǒprèprè a ki cuǒpèkyǎ ná tēmǎtècǒ héro kayǎ dǒ aruǒtǒprè ki cuǒ ékǎtǒ khyèthyá lǔ dǒ klyákǔ hènuô, ²⁰ thénèhtyabè lahyǎ, kayǎ tǒprèprè dǒ a cuǒ ékǎtǒ khyèthyá prèo~ raphú dǒ a krwǒ cuǒthúnǒ klyá yètǒprèprè nuǒma mǎhó a mēlwóhtekǎ kayǎ yètǒprè a thèhtwǒprè dǒ tètthyè hó. Htuǒto thyáphú Cómarya ki plwǒkyǎ kayǎ yètǒprè atètthú écǒ agnènuô, a mēcwǒ pèhó lǔ hó.

Petru Aréló Tôba

Tèhébé Ré Dó Nyě

Li Petru aréló yětôba nuôma, a rácuố pẹ Krístuphú dố a cuố sipryă lahyă dố Asia Minor kẹ cítô nuôtokyě tahe. Bí liyětôba akũnuô, Cómarya kayă dố a nwóhtya nídyé tahe, a ế nídyé lữ phúnuô. Li yětôba a tẹtaze myásũnĩ ma máhó a ki dyéhědyére ní prěhóli dố a zũe Jesũ rò dố a tẹzũ khukhyě a sítôbè ná tẹmẹcyẹmẹcũ, a khyábè tẹpyátèsè thĩtahe. Dố a dyé théněhtya kạkhyě khyěthya a prěhóli tahe ná Jesũ Krístu a tẹthékũmila akhu-akhyě a dyéhědyére hó èthĩ hó. Thyáphú èthĩ ki cũ bé phyésũbè, khyáthéplòhtũbè kuố lahyă tẹcyětẹcũ dố a hyábè èthĩ yětahenuô rò, Jesũ atẹthyě, ná a tẹthyèihtò htwỏprẹ kạkhyě, ná a ólyakýă pẹ ử ná a ki hyă khyěthya pã ari-akyă yětahenuô, a dyé pẹ hó Krístuphú tahe a tẹmyásũ hó. Thyáphú ử ki thẻgnẻ ná tẹzũ yěnuô- ma amá ề, ma amá to ề nuôrò, èthĩ tẹzũ yěnuô, tẹpyátèsè tẹcyětẹcũ tahe bẻ mẹmyá ề. Kayă tahenuô, a tở khyáthéplòhtũ lahyă tẹpyátèsè tẹcyětẹcũ tahe, htuôto a tở zũenĩ lahyă ná shyé- Jesũ Krístu hyă khyěthya pãnuô, èthĩ ki nĩbẻ tẹmẹnjkhwókẻ pã. Prẻrảliyẻ a dyéhědyẻrenĩ kuốdũ prẻhóli thĩ tahe ná a ki ohtwỏprẻ lahyă phũ èthĩ ma a htwỏhỏ Krístu akayă tahe hó, phúnuô.

Tèhébé tọtó ná tọtó

Tèhébé rẻ dố nyẻ 1:1-2

Dyé théněhtyakhyẻ Cómarya tẹmẹlwóhtekạ 1:3-12

Dyéhědyẻ ử ná ử ki ohtwỏprẻ sảsẻ 1:13-2:10

Krístuphú tahe tởbẻ khyáthéplòhtũ phyésũ tẹpyátèsẻ tahe 2:11-4:19

Krístuphú tahe a tẹshyalyạ thẻplò ná tẹmẹ 5:1-11

Tèhébé dố khyẻ 5:12-14

1 Vả rácuốpẻ liyẻ dố kayă dố Cómarya nwóhtya lữ rò a cuố okuố taplọtaplyá, a cuố htwỏ siprẻ dố ửhtyẻũkẻ, rò a o pasĩcuố lỏ dố akhảlẻ pwỏ- tởpho dố Pontus kẻ, Galasia kẻ, Cappadocia kẻ, Asia kẻ ná Bithynia kẻkũ nuôtahe a o.

Vả ma Petru, vả ma Jesũ Krístu a Prẻdỏnyảphũ tởprẻ.

2 Phẻ Cómarya nwóhtya ní thĩ phũ a tẹtaze-one nídũnuô rò Cómarya a Thẻ Sảsẻ mẹsảsẻhtya thĩ, thyáphũ thĩ ki níđả Jesũ Krístu angỏ rò dố athwi akhu-akhyẻ a ki mẹmwỏplĩ pẻ thĩ. Tẻwítẻtaryẻ ná tẻpẻtẻd- wỏ ki olỏobả dũ ná thĩ ní.

Tẹmyásũ Dố A Tặtẻ

3 Pẻ ki hébwíhẻtaryẻhtya rỏlũ pẻ Byacẻ Jesũ Krístu a Phẻ Cómarya pỏ. Mảdỏ a tẻthẻzỏ talwỏsủlũ pẻ yẻ, ná Jesũ Krístu atẹthyẻ ihtỏkạkhyẻ akhu-akhyẻ, a dyẻtặ hó pẻ tẻhtwỏprẻ athẻ hó. Dố yẻ akhu-akhyẻ, pẻ nĩbẻ plehyả lảhỏ pẻ tẹmyásũ dố pẻ tẻohtwỏprẻ akũ hó. **4** Dố a dyẻtặ hó pẻ tẻhtwỏprẻ athẻ akhu-akhyẻ, Cómarya be one pẻ thĩ ucẻtazẻ dố a pyẻcyátỏ, a thỏcyátỏ, anỏakả cyátỏ yẻtahe dố mỏkhu nuô hó. **5** Dố thĩ zũe Krístu

akhu-akhyẻ, bí thĩ nĩbẻ tyahỉ tẹmẹlwóhtekạ † tonuô Cỏ- marya opỏma nĩpẻ thĩ ná aproapryạ. Cómarya tari- taryả onẻhỏ anẻ ná shyẻ- shuỏkhẻ tadũ pãnuô, a ki dyẻluố tẹmẹlwóhtekạ yěnuô pã. **6** Phúnuôrò thẻkrủthẻlỏ lahyả ná lỏ- tẻyẻtahe ní, manárỏ khỏnyảyẻ taplọtaplyá akũnuô tẹpyátèsẻ ẻmyẻẻcỏ mẻkủmẻkyả thĩ. **7** Rỏ thĩ tẻzũtẻnyả yěnuôma a mảlakỏ ẻ, ma a mảlakỏ to ẻ nuô, tẻpyátẻsẻ ki khyả athẻ pã. Htẻ dố a pyẻcyả có yěnuô, ử bẻ tở mẹmyá pã ẻ ná mi, phúnuô akhu-akhyẻ, thĩ tẻzũtẻnyả dố angủduprỉdu klỏ ná htẻyẻ, thyáphũ a ki dyẻluố ná tẻzũ mảlakỏ ag- nẻnuô, ử tởbẻ mẹmyá kuốdũ ẻ phúnuô. Htuỏrỏ shyẻ- Jesũ Krístu hyả dyẻluỏhtya hó anẻ akẻ pãnuô, thĩ ki nĩbẻ tẻhtuthẻhtya, tẻlỉtẻtakhẻ ná tẻdyadudyahủ thĩ pã. **8** Thĩ myảhtyenỏ ẻ to tadủrỏ thĩ mỏnỉ ẻ. Thĩ myảhtye tyahỉ ẻ khỏnyả to tadủrỏ thĩ zũe ẻ. Phúnuô akhu-akhyẻ, thĩ thẻkrủthẻlỏ lakỏlakỏ có rò thĩ thẻkrủ có bá- tẻnuô hẻcyả pã có to. **9** Mẻtẻhẻrỏ dố thĩ

† Cómarya mẻlwóhtekạ hó pẻ khỏnyả tadủrỏ shyẻmỏnyẻ tadũ pãnuô, a ki mẻlỏbả pẻ lỏ tẻ dố a tarítaryả one pẻ akayả nuôtahe pã.

zúenyaje Jesů akhu-akhyě, thì nịbèhó thì thèhtwõprè yètahe a tẹsiplé hó.

¹⁰ Tẹmẹlwóhtekạ ari-akya yěnuô, prẹprọ tahe myápũthégně rò sudyá cẹmyá tặte htuỗ hó. Htuỗrò tẹbwítẹtaryě ashyếzủ đố Cómarya ki dyélya thì pã yěnuô, prẹprọ tahe héprọ one htuỗhó ari-akya hó.

¹¹ Krístu a Thề Sắ sể o đố prẹprọ tahe a thềplòkũ rò a héone rẹ Krístu ari-akya ná a ki khyábèrẹ tẹcyếtẹcũ tahe pã, htuỗrò tẹlítẹtakhề tahe ki hyãno đố khyề pã, èthĩ myápũ thềgně lahyã ná ashuỗakhề ki bè bíkhềtẹ pã, htuỗrò a ki mẹ ané phútẹ pã phúnuô. ¹² Rò Cómarya dyéluỗ pẹ prẹprọ yètahe ná èthĩ mẹtẹ yètahe nuôma èthĩgně nịdũ mậto. Héklyácóma thĩgně prẹ. Khõnyáyể tẹ yètahenuô a hé pẹ thì rò thì nịhuỗ hó. Đố Cómarya nõhyã Thề Sắ sể Byacè a tẹprọtẹprạ đố a o đố mókhu hyãrò, a hyã mẹtẹyề akhu-akhyề, èthĩ hyã héso pẹ thì ná tẹthềkrũmila yề hó. Tanémókhuphú tahe cồ nuô~ a thềzủ myápũthégně tặtekuỗ nyacó tẹritẹkyã yètahe cồ.

Cómarya É Pẹ Ná Pẹ Ki Ohtwõprè Sắ sể

¹³ Mephúnuôrò taritaryã one lahyã thì tẹtane tahe đố thì lẹmẹtẹ agnenuô. Cyếsãprẹ lahyã thĩnẹ rò behtya lahyã thì tẹmyásủ đố tẹbwítẹtaryề đố Cómarya ki dyé thì shyề~ Jesů Krístu ki hyã khyếthya pã yề ałonuô.

¹⁴ Thì ma kayã đố a nịdã Cómarya angọ thyáná pacẹphú tahenuô akhu-akhyề, ohtwõprè pã tã lahyã đố tẹthềzủ mũmyá tahe akũ phú đố aréano bí thì thềgně tyahĩ Krístu to akhěnuô tahe tằmẹ nị. ¹⁵ Cómarya đố a nwóhtya thì yětõprè nuôma asắ sể akhu-akhyề thì mẹtẹ ítétề~ bèbè nuô, ohtwõprè sắ sể lahyã.

¹⁶ Mẹtềhéro lisắ sể hé, “Ohtwõprè sắ sể lahyã, mẹtềhéro, vã ma prẹsắ sể.” †

¹⁷ Bí thì kwícóbèhtya Cómarya akhěnuô, “Phề” thì é lahyã lủ phúnuô. Kayã pwỗ~ tõprè mệhtuỗhó tẹtẹtề~ bèbè nuô, Cómarya ciryã cócótẹtẹ prẹ, a myádumyá-patĩ to. Phúnuôrò bí thì ohtwõprè pã phú sịprẹ đố hekhuỷ akhěnuô, ohtwõprè lahyã đố tẹthềisề bezũnyã Cómarya akũ nị. ¹⁸ Mẹtềhéro thì thềgněhó ná Cómarya iprịkạ hó thì ná rữhtề đố apyéakya cyã nuôtahe mậto. Thyáphú thì ki siplé htekyãbề ná thì-muộthĩphể phyềphuỗ đố~ nyenu tahe dyétặkyã thì tẹohtwõprè đố abwítaryề okuỗ to nuôtahe agnenuôrò, a iprịkạ hó thì hó. ¹⁹ Đố Krístu iprịkạ hó thì ná athwi đố angüduprịdu yề akhu-akhyề thì nị hó tẹpalã hó. Krístu ma athyaná thímíphú đố ử myáhtye a tẹmũmyá o tồcồ~ to tồduỗ tõprè hó. ²⁰ Bí Cómarya byályatẹlyã tyahĩ hekhu to akhěnuô, a nwóhtya onehtuỗhó Krístu yềhó. Manáro mọnyémộthề đố khyề tadũ a mậhó khõnyákhề yètahenuô, Cómarya dyéluỗ pẹhó thì ná Krístu hó. ²¹ Đố Krístu akhu-akhyề, thì zũkanyáka Cómarya đố a mẹ ihtohtwõprè kạkhyề

† 1:16 Li Cóbucóbbề 19:2

khyếthya Krístu đố tẹthyyə rò a dyahtyalỗ lổ hó lủ yětõprè hó. Phúnuôrò thì tẹzủ ná thì tẹmyásủ yěnuô, a o hó đố Cómarya ałohó.

²² Khõnyáro đố thì cữe hó Cómarya a tẹithyó a tẹmạtẹcồ tahe akhu-akhyề, thì mẹmwõplĩ hó thì thềplò rò thì htwõ hó kayã đố a mọnĩ lakalakó cồhó puộvyã Krístuphú yètahe hó. Mephúnuôrò mọ lỏthulỏthề khyềlủ tõprè ná tõprè nị. ²³ Mẹtềhéro Cómarya ałangọ yěnuô, a htwõprè rò a oklọma tacúprè talèkré akhu-akhyề, thì opacẹlyã khyếthya hó tõphuố hó. Thì tẹohtwõprè athề yěnuôma, a hyã đố thì-muộthĩphể đố a thyếcyã yètahe a o nuô mậto. Mậtkhónuô, thì tẹohtwõprè athề yěnuôma, a hyã đố Cómarya đố a thyếcyã takhyã~ to yětõprè a o. ²⁴ Phú lisắ sể hé,

“Prẹlu hekhuphú lỏ~ plĩ nuô athyaná mịthềvèphỏ tahe nuôprè. A tẹlítẹtakhề tahe ná a tẹtwótẹryã tahenuô, athyaná tẹphõtẹkị dyáhtya đố nyekhu nuôtahe prẹ. Mịthề thì tahenuô a ki thyềkrăkyã lỏ pã rò tẹphõtẹkị thì tahenuô a ki tặthyếkyã lỏ pã. ²⁵ Manáro Byacè ałangọ yěnuô, a oklọsỏmạ tacúprè talèkré.” †† Ałangọ yěnuôma mậhó tẹthềkrũmila đố ử hếsođõnyã pẹ thì yěnuô hó.

Lộhtwõprè Ná Myếcồ Sắ sể

2 Phúnuôrò, thềkháthềhte pã tã ử tằmẹ. Lỏ~ tẹlahỗlahya, tẹcyếzỏcỏtẹ, tẹthềkhwề, tẹdyámwĩhtyếzọ thì tahenuô tồbè onị pắto. ²³ Thì thềgněno htuỗhó Cómarya abwítaryề hó. Phúnuôrò htwõhtya thyákuỗ lahyã phú pacẹphú othề đố a thềvithềỏ mặlakỏ nuộhtyề đốthudỏthề tồkyề nuôtahe nị. Đố thì thềvithềỏ nuộhtyề sếtwộ phúnuô akhu-akhyề, thì ki duhtyaprẹhtya tuộđố tẹmẹlwóhtekạ ki lỏhtyabãhtya hỏpã nuô pã.

Lộhtwõprè

⁴ Hyã lahyã đố Byacè oyề, è ma athyaná lỏhtwõprè tồmề đố ử tane lủ ná angü-aprị oto, rò ử víkyã kyã lủ tadúro Cómarya nwóphyềhtya khyếthya lủ rò angüduprịdu nyacó đố lủgnề. ⁵ Thì yètahenuô a thyã kuộdũhó ná lỏhtwõprè tahe hó. Cómarya nõe lỏ đố a mậhó thỹề rò a ki isỏhtya hi đốthudỏthề tồmề. Thì ki mẹtẹ đố hikũ yěnuô thyáná prẹlũtyã sắ sể tahenuô pã, htuộto thì ki lủhtya tẹlủ đố Cómarya a o đốthudỏthề tồkyề tahe pã. Đố Jesů Krístu akhu-akhyềrò Cómarya ki phyếsủ thì tẹlủ yètahe pã. ⁶ Mẹtềhéro lisắ sểkũ hé, “Vã nwóphyề lỏ ngüduprịdu tồmề đố vã dyalyã hó è ná lẹmẹklọma hikhắshyề đố vỹ Zion akũ. Kayã tõprèprè đố a zũe Byacè yěnuô a thềtarề tõphuố~ to.” † ⁷ Rò lỏ yětõmềnuô, angüduprịdu nyacó đố thì prẹzủtẹtẹ yètahe agnề. Manáro kayã đố a zũekuỗ lủ to tahe agnenuô:

†† 1:25 Isaia 40:6-8 ‡ 2:6 Isaia 28:16

“Lô dô prësóhi víkyã è yětômě nuô, dôkhyětadû rò a htwôhtya lô dô a lodulô ná akhóc.” † Rò

⁸ “Lôyě tòmënuô a ki mậđđ lô dô ử lésítakluô è agně, rò a ki mệlakhủ ử agně.” ††

È yô nịđđ kuốủ Cómarya alặangố to akhu-akhyế, a sí-takluô lakhủ prế. Cómarya taritaryã pệnyã èthignế phúnuôhố.

⁹ Manàrò thỉ ma myếcô tôcô dô Cómarya nwóhtya è, bwíđu dô athyaná khwí tahe, myếcô dô a sặế, † htuố-to Cómarya akayã nịđđ có tahe hó. Cómarya nwóhtya thỉ thyáphủ thỉ ki hếsoluố Cómarya a tẹmeryã khóđu tahe. Cómarya èhtekyã thỉ dô tẹkhítệlộ alệ rò a thũnuố thỉ dô a tẹlítetakhế mọ akủ hó. ††¹⁰ Tôphuốkhếnuô, thỉ ma Cómarya akayã mậto tadúro khỏnyãy thỉ htwốhố Cómarya akayã hó. Tôphuốkhếnuô, thỉ thềgnế Cómarya a tẹthếzọklabè to tadúro khỏnyãy thỉ nịbềhố a tẹthếzọklabè hò.

¹¹ Vả khốbồthyómọ thỉ~, dô hekhuyếnuô thỉ ma athyaná kayã cuốhtwố htyếruốkẻklồphủ ná síprế tahe prế. Vả kwithếzọ thỉ ná thỉ ki cuố taphắkyã lahyã ná thỉ nẻklố a tẹthếzủthếlố mủmyã dô asá-apặ tamốmố nịđđ thỉ thềplồ yếnuốtahe nỉ~. ¹² Bí thỉ ohtwốprề dô myếcôruồphủ dô a zủe kuốủ Cómarya to yếtahe aklế, rò a dya tẹthủ thỉ ná thỉ ma kayã dô a mệ tẹmủmyãricyã akhếnuô, ohtwốprề thắryã ryã lahyã thỉnế nỉ~. Èthỉ ki myáhtye thỉ tẹmeryã tahe pả rò shyế~ Cómarya hyálya amộnyế pả tộnyếnuô, a ki bedubezủ lủ pả.

¹³ Myã Byacè amèthề rò cữe nịđđ lahyã lố~ hekhuphủ dô a o ná a taryếshyosố nuốtahe angố nỉ~. Htuốto khwíđu dô a o ná a taryếshyosố lốủ tahenuô bèbề cữe kuố lahyã angố nỉ~. ¹⁴ Htuốrò kayã dô khwíđu nwóhtya èthỉ dô a ki htwốduhtwốkhu tahenuô cữe lahyã angố nỉ~. Khwíđu nỏhtyahtwố nyã èthỉ dô a ki ciryã kayã dô a mệ tẹmủmyãricyã nuốtahe rò a ki htuthếnỉ kayã dô a mệ tẹryã nuốtahe nyãnuố. ¹⁵ Cómarya thềzủ nỏmệ thỉ tẹryã, mệthềrò a thềzủ dô thỉ ki mệ othuồokrếkyã kayã dô a hếbềbố hếbềbye rò tanẹ kạkhyế hyãnyế pệ kuốủ to nuốtahe. ¹⁶ Ohtwốprề lahyã phủ kayã nỉ tẹpalã nuốtahe nỉ~. Manàrò nỏe tã thỉ tẹpalã yếnuô ná a ki mệuốmệbıkỷã tã thỉ tẹthủnuô tặmế. Mậto khốnuô ohtwốprề thyã lahyã ná Byacè acủ tahenuô.

¹⁷ Bezủbenyã lahyã ử pwố~ tôprề nỉ~. Mọngỉ lahyã thỉ puốyyã Krístuphủ tahe nỉ~. Thềisế lahyã Cómarya rò bezủnyã lủ nỉ~. Dyaduzủnyã lahyã khwíđu nỉ~.

Krístu Khyábyábủ A Tẹcyếtẹcủ

¹⁸ Thỉ dô a htwố củ tahenuô, thỉ bè cữe nịđđ thỉbyacè angố rò dyếluố lốbả èthỉ ná thỉ tẹbezủbenyã lủ nuố nỉ~. Mẻprétủ Byacè dô a thềzọngỉ thỉ rò amyãakhwềryanỉ thỉ nuốtahe agněnuô tặmế, Byacè dô ahảaricyã tahenuô bèbề, thỉ tồbề bezủnyã lủlủ, rò thỉ

tồ cữe nịđđ lũngốngố. ¹⁹ Thỉ ki myã Cómarya amèthề rò tẹcyế dô thỉ tồkò khyã mậto tadúro thỉ ki khyáthềplồhtủbề hếnuô Cómarya ki myáđunỉ thỉ pả. ²⁰ Dố thỉ mệthútề akhu-akhyềrò ử kimủkipồ thỉ hếnuô, abwítaryế obítề? Manàrò dô thỉ mệtồtề akhu-akhyềrò thỉ ki khyáthềplồhtủbề tẹcyếtẹcủ hếnuô, Cómarya ki myáđu nịđđ thỉ pả. ²¹ Thyáphủ thỉ bè khyáthềplồhtủbề tẹcyếtẹcủ yế agněnuồrò, Cómarya èhte hó thỉ hó, mệthềrò Krístu anếbyacè nịđđ khyã htuốhố tẹcyếtẹcủ dô thignế hó rò thyáphủ thỉ ki krwố zỉkuố akhậđuốkhế agněnuô, a bekyã pệ hó thỉ lẹmyábủ hó.

²² “A mệ tẹthủ tôcô~ to. Ử nỉhuốnố ná a hếbề lahố tôprề~ to.” ††

²³ Bí ử pacyếishyế è akhếnuô, a pacyếishyế kạkhyếsủ ử to. Bí ử mệcyếmệcủ è akhếnuô, a mệthềisế kạkhyếsủ ử to. Mậto khốnuô a tẹritẹkyã tahenuô, a dyếtặkyã ná Cómarya dô a zủenỉ rò a ciryatề cớcótẹtẹ yětôprề a takhukủ prế. ²⁴ Thyáphủ pệ ki icủpả tã ná tẹthútềora tahe tặmế, htuốto thyáphủ pệ kị ohtwốprềbề kuố dô tẹcótẹtẹ pả agněnuồrò, bí ử mủthyyəhtya Krístu dô krusulo akhếnuô, a phyếtyakyãhố pệ tẹthútềora yếtahe dô anếlộ hó. Dố a khyábề tẹcyếtẹcủ yếtahe akhu-akhyế a zasímẹkyã lốhố thỉ hó. ²⁵ Thỉ yếnuô, athyaná thímỉ dô a cuốthủklyã tahe. Manàrò khỏnyãy thỉ kạkhyếtồ khyếthya hó dô prềkyế thímỉ dô a myákhwềnỉ thỉ thềhtwốprề yětôprề a o hó.

Mề Ná Về Tahe Ari-akya

3 Phúnuôhố thỉ dô a htwố mệtahe nuồbềbề, shyalya lahyã thỉthề dô thỉvề tahe alệ nỉ~. Dố èthỉ aklếnuô, a ki zủe kuốủ Cómarya alặangố to ki-o tôprềprề hếrò, thỉ hé pệ có èthỉ ngố tồmủ~ to bèbề, dô thỉ tềothắryắsprề thỉnế akhu-akhyế a ki htónỉcwinỉ khyế èthỉ thềplồ rò a ki zủenyãe kuố Krístu pả. ² Dố èthỉ myáhtye thỉ tềohtwốprề cớcủ tahe ná thỉ tẹbezủbenyã Cómarya tahe akhu-akhyềrò, a ki htwốkạ kuốđu prềzủtẹphủ pả. ³ Nề tẹtwốtẹryã tahenuô thềlệhtyanỉ tã dô thỉ tẹithyề-ikỉ khuluồ, thỉ tarihtyanỉ thỉnế nárủnắhtế, kủthyáhtya hyecatwố hyecatryã dô a oluố prề dô aklố yếtahenuô tặmế nỉ. ⁴ Mậto khốnuô, htwố lahyã kayã dô a taritworyã athềplồ hỏkủ nuốtahe nỉ~. Thỉ tồbề thềplồ thềdồthềngạ, thỉ tồbề thềplồ kacủkabề. Tẹtwốtẹryã phuyế tahenuô, a okhyãnyế rò Cómarya dya ngủduprỉđu nyacố ècố. ⁵ Mệthềrò prềmò dô~ nyenu dô a be a tẹmyásủ dô Cómarya a o nuốtahe a tẹtaritwố anế ma mậhố a shyalya lahyã athềplồ dô avềlề yếnuô hó. ⁶ Sara ma prềmò phúnuô tôprề hó. A nịđđ Abraham angố rò a é avề ná abyacè. Thỉ ki mệtẹryã rò thỉ ki nỏpềe thỉnế ná tẹthềisế tôcô~ to hếnuồma, khỏnyãy thỉ htwốhtya thyáhố ná Sara nuố hó. ⁷ Phúnuồrò thỉ dô a htwố về tahenuô, bí thỉ bè otồ ná thỉmế akhế, thềgnế cwố pệ kuốđu ná èthỉ ma a

† 2:7 Li Htuthếhtya 118:22 †† 2:8 Isaia 8:14 ‡ 2:9 Li Htekạ 19:6 ‡† 2:9 Isaia 43:21

‡† 2:22 Isaia 53:9

hěćęrecę klōdūgně ná thĩ phúnuô ní~. Thěgně bezűbenyá sũkuô thĩmě ní~. Mětěhéro Cómarya dyekrã thěhtwōprę shyěžú yěnuô, ęthĩ nĩbè thyákuōdũ ná thĩthĩ prę. Bí thĩ kwícóbě akhě, thyáphú tẹ ki mędídyã tãttũ tã thĩ tãmę nuô, tarú mę lahyã phúnuô ní~.

Tẹkhyã Tẹcyętęcũ Dố Tẹmeryã Agně

⁸ Vã thěžú hé pọ thĩ dōkhyělł, thĩ pwō~ tōprę tōbè olũ ná tẹtanę tōcō~ tuđ, tẹdyathudyathé tōcō~ tuđ ní~. Mọ nĩdyé khyělũ tōprę ná tōprę phú puōvyã nuô ní~. Thěžọ nĩdyé lũ tōprę ná tōprę rò shyalyã lahyã thĩ thęplò tōprę ná tōprę ní~. ⁹ Męmũmyáricyã sũ tã ũ tãmę ní~, isò kakhýě sũ tã ũ tãmę, mătōkhónuô sōri kakhýě sũ ũ ní~. Mětěhéro Cómarya ę thĩ dố thĩ ki meryã kakhýēsũ ũ phúnuô. Thyáphú Cómarya ki sōri thĩ nuô rò mę lahyã phúnuô ní~. ¹⁰ Phú lisăsě otōtọ rò a hé, “Ũpě bẹbẹ, kayã dố a mọ nĩdyé a tẹohtwōprę tahe rò a thěžú myáhtye mọnyēmōthě dố aryã tahenuô, a tōbè hébè mũmyáricyã tẹ to. Htuđto a tōbè vỹkyã kyã tẹhébè lahōlahya tahe. ¹¹ A tōbè taríkōklōkyã anế ná tẹmũmyáricyã rò a tōbè mętẹ dố aryã tahe. A tōbè cyęprýęcyęlĩ yácú opęodwō tadũ kuđ ná ũ. ¹² Mětěhéro, Byacè myákhwēnĩ kayácokayãtẹ rò a nĩđã ęthĩ atẹkwícóbě tahe. Manárò kayã dố a mę tẹmũmyáricyã tahenuô, Byacè tarĩ myácuđkhókyã ęthĩ.” †

¹³ Ki thĩ thęplòshyo mętẹryã héro ũpě tōprę kírę męcyę thĩ pẹ? ¹⁴ Manárò dố tẹcótẹtẹ akhu-akhyērò thĩ ki khyábè tẹcyętęcũ kihenuô, thĩ ki nĩbè tẹsōri. ęthĩ mępyãmęsě thĩ tadúró thěisě tã ęthĩlẹ tãmémę. ¹⁵ Manárò, bezűbenyã lahyã Krĩstu dố thĩ thęplòkũ phú thĩ Byacè tōpręnuô ní~. Ũpě tōprę bẹbẹ, a ki sudyã thĩ ná thĩ tẹmyásũ ari-akyã henuô, thyáphú thĩ ki hėsũcyã pẹ kuđũ rò otaritaryã one lahyã thĩnế pwō~ tōphuđ ní~. Manárò tarú hébè thędōthęngã sũ ęthĩ rò bezűbenyã ęthĩ ní~. ¹⁶ Thĩ thęplò ki hélyanĩ thĩ ná thĩtẹthũ oto henuô, tarú mę plehyã lã ní~. Thĩ ki męphúnuô héro kayã dố a hébōhébye, a hé mũmyáricyã thĩ tẹothãryã ryã dố Krĩstu akũ yětahenuô, a ki thétarę nĩdyé khyędũ ná a tẹhébèhėsũ akhyě pã. ¹⁷ Mětěhéro Cómarya ki thęplòo nyãhó, dố pẹ mętẹryãyě akhu-akhyērò, pẹ bẹ khyábè nyã tẹcyętęcũ henuô, aryáklō pã có ná pẹ mę tẹmũmyáricyã rò pẹ khyábè tẹcyętęcũ tahe có. ¹⁸ Mětěhéro Krĩstu khyáthyě pẹ prę anế dố ũ tẹthũ agnế tōphuđprę rò ahtuđaplũ lã hó, a lo khyáthyě pãnátò hó. Thyáphú a ki thũcuđ thĩ dố Cómarya a o rò kayã cótẹ yětōpręnuô a hyã khyáthyě pęhtuđhó kayã tẹthũphú tahe akhălẹ hó, ũ męthyě anếklō tadúró Cómarya męhtwōprę kakhýě ę dố Thế Săsě Byacè akũ. ¹⁹ Rò dố Thế Săsě Byacè yě akhu-akhyērò, a cuđ dōnyã

† 3:12 Li Htuthętya 34:11-15

pẹ thęhtwōprę dố a o dố ũ lędónuđ kayãhtōkũ khōnyã yěnuô tahe. ²⁰ Thế yętahe nuôma mähó bí Noah isóhtya thòklyędu mú~ nukhě rò bí Cómarya opọ thęplòhtũnĩ pẹ ęthĩ akhě tadúró a cűe kuđ lũngọ to nuđtahe hó. Dố thòklyędu akũnuô kayã nuđnĩ patĩ prę. Lỗ~ Cómarya męlwóhtekã ęthĩ ná htyě nuôma a o prę pręlwĩthýo prę. ²¹ Thĩ plwō thĩnế ná htyě yěnuôma, a dyéluđ byábũ hó htyě dố Noah htũkhě nuô, Cómarya męlwóhtekã hó thĩ khōnyãyě nuđprę. Thĩ plwō thĩnế ná htyě nuôma a sĩplĩkyã nếklō akrye-akrō nuô mătò. Mătòkhónuô, tẹplwōhtyě yěnuôma mądũ tẹllyã Cómarya ná thĩ ki mę atẹ dố tẹthęplò mwōplĩthĩplo akũ phúnuđprę. Jesũ Krĩstu yđ thyě rò a htwōprę kakhýě akhu-akhyě, thĩ plwō thĩnế ná htyě nuôma a męlwóhtekã thĩ prę. ²² Jesũ Krĩstu kã kahtyahó dố mókhu rò a kã onyão dố Cómarya atakhu cóhtwó tōkyě hó, rò a pōtarĩ lł tanéphú tahe ná tẹtaryęshyosđ tahe, ná tẹprọtęprya tahe hó.

Ohtwōprę Cóná Cómarya

4 Krĩstu anếklō khyácýękhyácũ akhu-akhyě, thĩ tōbè dyathýakuđ thĩ thęplò phú Byacè nuô, rò thĩ tōbè khyáthęplòhtũ kuđ tẹcyętęcũ tahe, mętěhéro, kayã dố a khyácýękhyácũ dố nếklō pházye tōkyě tahenuô, a mę pã tẹthútẹora to. ² Phúnuđrò cáhtya khōnyãyě tặplehyã rò, thĩ mọnyēmōthě dố a okyãpã dố hekhuyě tahenuô thĩ bẹ ohtwōprę phú Cómarya a tẹthěžú nuô. Thĩ bẹ ohtwōprę nĩ pã phú pręlukayã a tẹthěžú mũmyã nuđtahe tohó. ³ Dố nuđkhě, phú kayã dố a thěžgně kuđũ Cómarya to nuđtahe męlōkyãđě ashuđakhěnuô thĩ mę lōkyãđě pòkuđ lł htuđhó phúnuđhó. Thĩ ohtwōprę lłshuđlłkhě kyãđě kryã~ ná ítě henuôma, thĩ tẹothãryãsãprę ryátò, thĩ tẹthęplò patápatđ, thĩ tẹmũđprýã, thĩ tẹmępwēmęla dố a oná tẹetalwóđotalye tahe, thĩ tẹcóbě pręzoprękĩ dố lếthěžđthéryã nĩ ę tahenuô hó. ⁴ Phúnuđrò khōnyãyě thĩ bóthyóbólã męmwlapyě pã thĩnế ná tẹyętahe to akhu-akhyě, kayã dố a thěžgně Cómarya to yętahe khyéthukhyéthé lahyã rò a pacyęishýě lłplĩ thĩ hó. ⁵ Manárò ęthĩ męhtuđhó kryã~ ítěnuô, ęthĩ tōbè kã hęsoluđplł khyęthyã Cómarya ná anế pã. Cómarya o tarĩtaryã one hó anế ná a ki ciryã kayã htwōprę tahe ná kayãthyě yętahe hó. ⁶ Phúnuđrò ũ hėsodōnyã pęhtuđhó kayã dố a thyě khōnyãyě tahenuô ná tẹthękrũmila hó nuđma dōyě akhu-akhyě hó. ũ ciryãhó ęthĩ nếklōpházye phú ũ ciryã htuđhó kayã pwō~ tōprę nuđtahehó. Manárò ęthĩ thęplòhtwōprę tahenuô a ki ohtwōprę thyáná Cómarya ohtwōprę nuđ pã.

Shyěžú Dố A Hyã Dố Cómarya O Tahe

⁷ Tẹlł~ plĩ a kírę tadũkyãhó nuô a hyãtuđ phũhó. Phúnuđ akhu-akhyě thyáphú thĩ kwícóběbẹ kuđũ nuô,

othăklyă kuô lahyă rò ithyóithya lyă nıdyé lahyă thıne, htuôto ohtwôprê săprê kuô lahyă ní. ⁸ Dó têtêlô plı ak-lênuô, tèmọ lakálakô lú tôprê ná tôprê nuôma a lodulô ù hó, mețehéro tèmouô a mebíkyăcyă ényacó têtú. ⁹ Émosú lahyă sıprésımyă dó thıhıdó hıphyăkú ní, tamwôtalê tá lahyă mé ní. ¹⁰ Cómarya dyéhtuôhó thı shyézú tôprê ná tôprêhó, rò nõe pékuô lahyă thı shyézú yênuô ná kayă dó aruô tahe agnê nuô. Pótari tătênı lahyă shyézú dó Cómarya zútă khólú tôprê ná tôprê yênuô ní. ¹¹ Ûpêpê- bèbè, a ki hêsodônyă pé ù hênuô, a bè hêsodônyă pé ù phú Cómarya hêbè ù rò a nõhêsodônyă dıtú ná nênuô, rò ùpêpê- bèbè dó a ki meıulê tèmê hênuô, a tóbè me ná hêre dó Cómarya dyétă lú nuôtahe. Ki mephúnuô hêrò, dó Jesú Krıstu akhu-akhyê, ù ki htuthéhtya Cómarya ná ló têt dó thı me yêtahe akhu-akhyê pã. Têtítetakhê ná têtprôtêpıyă ki okuô dú ná Cómarya tacúprê talêkrê ní- Amèn.

Dó Thı Htwô Krıstuphú Akhu-akhyê Thı Khyábè Tê-cyêtêcú

¹² Vă khôbóthyómọ thı, ù mecyêmecú thı yênuôma ù memyă thı têtú prê akhu-akhyê, khyéthukhyéthé lahyă tãmé ní. Thı ki htwómă Krıstuphú hêrò, têtwtôhtya anê phúyê nuôma akhóakhye ná dó thıgnê tôcô- to. ¹³ Mătôkhónuô, shyé- Krıstu hyălyă oluôhtya hó ná alıatakhe pãnuô, thyáphú thı ki thêkrúthêlô éhtôémọ kuô pã agnê nuô, têt dó thı khyăcyêkhyăcú tøkú ná Krıstu phúyê tahenuô tarú thêkrú lahyă ní. ¹⁴ Ki thı khyábè têtacyêıshyê dó thı krwôkuô Krıstu akhyê kihêrò thı nıbè têsòrı, mețehéro Cómarya a Thê Săsê dó alıatakhe yênuô, a otôkuô ná thı hó. ¹⁵ Thı ki meıhyê kayă, mătórò thı ki ehúehı, mătórò thı ki me tèmũmyăricyă, mătórò thı ki cuónuômê sıvyădídyă ù kihêrò thı tókò khyábênı têt-cyêtêcú hó. Manáro thı yêtahe nuôma thı tó khyábênı têt-cyêtêcú ná thı me tèmũmyă yêtahe akhyê to. ¹⁶ Manáro dó thı htwô Krıstuphú akhu-akhyêrò thı khyábè têt-cyêtêcú hênuô, thêtarê tá lahyă tãmé ní, ù écò hó thı ná Krıstu amwı hó akhu-akhyê tarú htuthéhtya lahyă Cómarya ní. ¹⁷ Mamêțehéro, têtshuôtêkhê hyătuôhó dó Cómarya ki cáhtya cıryanı rêlıdú akayă hó. Ki a cáhtya cırya rêlı nıdyé pé pã kihêrò kayă dó a nıďă kuô Cómarya a têtthêkrúmila to tahenuô a kıpyăkisê kıcyêkıcú có bá- tẽ pã có. ¹⁸ Phú lisăsê héone, “Kayă cótê tahe ki nıbè tèmêlwóhtekă agnênuô, apyăasê nyacó. Kihêphúnuô rò kayă dó a sôdó Cómarya tahe ná prêoraphú tahenuô a kıpyăkisê có bá- tẽ pãnuô lèhé akhălê opă có to.” †

¹⁹ Phúnuô, thı khyábè têt-cyêtêcú yênuô, a ki tó ná Cómarya athêplò hêrò, thı tókò meryă plehyă lăpó,

htuôto thı tó belyă thı thêplò sımê dó Byacê dó a byátă têt rò acó ná angó yêtôprê a takhukú.

Cómarya Thımı Tômü

5 Vă ma prêzúetêplómü muôprê khukló tôprê, htuôró vă ma prêkhyăluô pé Krıstu a têt-khyă-cyêkhyăcú ari-akhyă tôprê. Htuôto shyé- Cómarya dyêluô hó ù ná a têtaryêdu taryêhtú akhêpãnuô, vă bèbè, vă ki otôkuô ná a têtaryêdu taryêhtú yênuô pã. Khönyărò vă kwıthézò thı prêzúetêplómü muôprê- muôprê dó a htwô khuklókhuklyă tahe, ² thı dó a htwô prêzúetêplómü khuklódukhusuhtú dó athyaná prêkyêthımı thı tahenuô, myăkhwênı lahyă Cómarya athımımü dó a dyé thı yênuôtômü, rò opômıyăryă lahyă prêzúetêphú nuôtahe, rò thêplò o myăryă lahyă êthı phú Cómarya thêzú nõmyă thı nuô ní. Me tá phú ù nõshyo thı rò thı meprênuô tãmé. Myădu lahyă khwókè rò me lahyă tãmé ní. Mătôkhónuô, thı ki htwô khódú kayă dó a thêplòshyo me Cómarya a têt-phyêtême tahe ní. ³ Prêzúetê plómüphú dó Cómarya nõmyánôkhwênı thı yêtahenuô, nõ thı taryêshyosò rò pòshyopôsò nı êthı tãmé ní. Mătôkhónuô, htwôpêdú thımı nuôtômü alêmyăbũkuô thı ní. ⁴ Rò bı prêkyêthımı akhukló dulô Krıstu yê ki hyă akhêpãnuô, a ki dyé thı têtaryêdu taryêhtú akhuklwô dó ataryê lamêkyă pépă tôphuô- to yênuô pã.

⁵ Phú vă hé pé htuôhó thı ná têtshyalyathê ari-akhyă nuô hó, thı dó a nacêklô tahenuô, thı bè shyalyă lahyă thı thêplò dó muôprümüôprê tahe alê. Thı pwô- tôprê tóbè kũthyáhtya lahyă têtshyalyă thêplò tôprê ná tôprê thyáná thı kũthyáhtya hyecãnuô, mețehéro, lisăsêkú hé,

“Cómarya mețătũkyă kayă dó a dyahtyalô athêplò nuôtahe manáro têtbwıtêtaryê yênuô, a dyé tãpê ná kayă dó a shyalyă athêplò nuôtahe prê.” ††

⁶ Phúnuô akhu-akhyê, shyalyă lahyă thı thêplò dó Cómarya a têtprôtêpıyă alê yênuô ní. Shyé- shuôkhê tóbêhó ná Cómarya athêplò hó pãnuô, a ki dyahtyalônı thı pã. ⁷ Cómarya thêplòo myăkhwênı thı akhu-akhyê, behtya lahyă thı têtèzòbèthı ló- plı dó Cómarya ał nuô.

⁸ İthyólyă nıdyé kuô thıne rò oròoryê kuô lahyă, othăklyă kuô lahyă ní. Khınêricyă khukló dó a thênte thı yê tôduónuô a cuólê myăcômıyăkı ù thyáná äyăthı dó akóakrú rò a lêmıápũ kayă dó a ki píklũnuô êthı pã nuôtahe có. ⁹ Oklôsóma lahyă dó thı têtútenyă akú. Rò mețătũsú lahyă khınêricyă khukló ní, mețehéro, thı thêgnê ná thıpuôthıvyă dó a o dó hekhu sıbalô dó a zũenyăetê thyáná thı yêtahenuô, a khyábêkuô hó têt-cyêtêcú phú thı khyábè hó yênuô hó.

¹⁰ Cómarya ma têtbwıtêtaryê ló- plı a Byacê rò a é thı dó a ki dyêkuô thı atêtaryêdu taryêhtú tacúprê dó Jesú

† 4:18 Prêthıphê têtêbè 11:31

†† 5:5 Prêthıphê têtêbè 3:34

Krístu akũ yěnuô pã. Bí thĩ khyábè tẹcyětẹcũ taplõtá-
plyáphú yě ki talwó htuõhó pãnuô, Cómárya anẹbyacè
nídú a ki meklòmema tanyã ryákyě thĩ pã, htuõrò a ki
dyéshyodyésõhtya thĩhěthĩre pã. ¹¹ Tẹprọtẹprya ki
otõkuõdú ná Cómárya tacúprẹ talèkré ní. Amèn.

Tẹhémohéryá Dókyě Tadũ

¹² Vã rãphuô pé prẹ thĩ liyě prẹ. Vã dyéhědyére thĩ,
htuõrò vã khyá vãthé ná tẹyěma Cómárya abwíataryě
málakõ cõ. Oklòsõma lahyã dõ tẹyěnuô akũ ní. Sila dõ

vã dya è phú vã puõvyã dõ acó ná angóyě tởprẹnuô, a
rãcwõ pẹkuõ vã liyětõba.

¹³ Vãphúkhũ Marko ná thĩ puõvyã prẹzúetẹ
plómũphú dõ vĩ Babylonia akũ dõ Cómárya nwóhtya
kuõ è thyáná thĩ yěnuõtahe, thũ cuõpẹ kuõ thĩ tẹhé-
mohéryá tahe. ¹⁴ Hémohéryá khyělũ rò nuõmũ khyělũ
ná Krístuphú atẹmọ yěnuô ní. Lõ thĩ dõ a htwõhó
Krístu atẹ yětahenuô, Cómárya a tẹkacúkábé ki o
kuõdú ná thĩ ní.

Petru Nyëba Tôba

Tèhébé Ré Dó Nyë

Li Petru nyëbatôba yënuôma, ù räcuố pẹ Krístuphú dố a zúe rếlốứ mú~ nukhể tahe. A rä liyề a tềthếủ dulố mahố a thềủ dyeròdyeryể pẹ èthỉ ná Thárá klwolahố anế nuôtahe hó. Thárá klwolahố anế nuôtahe a tềthyóithya athèaphố ma mặố ù thềủ mẹ patá mũmyáricyá nuôtahe hó. Thyáphú ki mẹpékyá tềpyátệể yếtôcô nuôma a opré tôcô~ tuố dố pẹ pủma Cómarya ná Byacề Jesủ Krístu a tềthếgnể dố acóate yënuô prế. Kayá dố a myáhtye shyếtốcố Jesủ ná anế rò a nỉhuốnố Jesủ a tềthyóithya nuô a ithyóithya pẹ hỏ tềthếgnể yënuô hó. Prềrảliyể athềplồ kúố rýamahố tềthyó dố èthỉ ithyó ù ná Jesủ hyảlyạkhyể pắtohố yënuôhố. Prềrảliyể a hếluố, “Cómarya thềủ nốtuố ù dố ngarakủ tôprề~ to, a thềủ nố zạ lyạkạ nídủ lỏ ù pwố~ tôprề dố tềthủ akủ.” Krístu hyảlyạ híto ma dố yể akhu-akhyể hó.

Tèhébé tôtố ná tôtố

Tèhébé rế dố nyể 1:1-2

Duhtya dố tềthếgnể Cómarya 1:3-21

Thárá dố a ithyóthủ ù tahe 2:1-22

Krístu hyảlyạ dố khyểlố tôphuố 3:1-18

Petru A Tềhémohéryá

1 Pẹ Cómarya ná prềmelwóhteka pẹ Byacề Jesủ Krístu yếtôprề a tềcótệtề akhu-akhyể, thỉ ma kayá tahe dố a nỉbề kuốđủhố tềzútệnyá dố athyaná pẹ yếtahe hó. Rò vắ räcuốpẹ thỉ liyể. Vắ ma Simonề Petru, rò vắ htwốđủ Jesủ Krístu alulé ná a Prềđônýaphủ tôprề.

² Thỉ thềgnể Cómarya ná pẹ Byacề Jesủ Krístu akhu-akhyể, tềbwítệtaryể ná tềkacủkabế ki olốbắ kuốđủ ná thỉ nỉ~.

Cómarya Atềế Ná A Tềnwóhtya

³ Dố Jesủ a tềprồtềprya yể akhu-akhyể, bí pẹ thềgnểhyá tồklốhố lủ akhếnuô, thyáphú pẹ ki okuố ná thềhtwốprề, htuốrồ thyáphú pẹ ki mềkuốphủ atố lủthềplồ agnếnuô, a dyếtặhố pẹ lỏ~ pẹ lo nuôtahe hó. Dố a tềprồtềprya dố adu-ahtủ ná atệryá mắlakố nídủ yếtahe akhu-akhyểrồ a é pẹ hó. ⁴ Dố a tềprồtềprya dố adu-ahtủ ná atệryá mắlakố nídủ yếtahe akhu-akhyể, a dyélyạ htuốhố pẹ a tềólyạ dố angüdu rò adu-azắ ny-acố yếtahe hó. Dố a dyélyạ tềyếtahe akhu-akhyể, thỉ ki laplềhtekyá ná tềtane patá mũmyáricyá dố a mẹpéyể thỉ dố hekhu yënuôtahe pắ, htuốto thỉ ki htwốhtya thyákuốđủ phú Cómarya alềklố nuô pắ.

⁵ Dố tềritềkyá yể akhu-akhyể, yácủ plehyá ryápồ lahyá dố nyể nỉ~. Dố thỉ tềzútệnyá akhunuô, beplồ éhtyapồ tềdya thềplồthuốhtyể dố aryá, dố tềdya thề-

plồ thuốhtyể dố aryá akhunuô, beplồ éhtyapồ tềthềkhuthếgnể, ⁶ dố tềthềkhuthếgnể akhunuô, beplồ éhtyapồ tềkhồpề nídýe nế, dố tềkhồpề nídýe nế akhunuô, beplồ éhtyapồ tềkhyáthềplồhtủ, dố tềkhyáthềplồhtủ akhunuô, beplồ éhtyapồ tềohtwốprề tồbề ná Cómarya, ⁷ dố tềohtwốprề tồbề ná Cómarya akhunuô, beplồ éhtyapồ tềmónỉ puốvyá, dố tềmónỉ puốvyá akhunuô, beplồ éhtyapồ tềmọtềklể nỉ~. ⁸ Tềyếtahe ki oếhtya ná oếhtya hếrồ, a htwốbwỉ htwốtaryể dố thỉgnể rò thỉ ki thềgnểhyá tắtệryápồ Byacề Jesủ Krístu pắ. ⁹ Maná rồ kayá dố a okuố ná tềyếtahe to tahenuô, athyaná kayá dố a mềthềkhỉ. Rồ a sồtapạkyá Cómarya mềmwốplỉ htuốhố lủtềthủ dố arềkhể nuôtahe prề.

¹⁰ Phúnúòrồ puốvyá thỉ~, thyáphú Cómarya atềế thỉ yënuô ná a tềnwóhtya thỉ yể ki htwốhtya plehyá lắ mắlakố agnếnuô, cyềpryể yácủ-yáre éhtyapồ lahyá dố nyể tôkyể nỉ~. Thỉ ki mẹphúnúò hếrồ thỉ sítakluố lắkhủ pắ tôphuố~ to hó. ¹¹ Phúnúòrồ Cómarya ki thềkrủthềlồ émosủ thỉ dố pẹ Byacề Jesủ Krístu dố a mặố prềmelwóhteka pẹ yếtôprề ahtyếakế dố a o tacủprề talềkrế akủ yënuô pắ.

¹² Thỉ thềgnể htuốhố tềyếtahe hó rò thỉ oklốsốma hó ná tềmắtềcố dố thỉ nỉbề htuốhố nuôtahe tadú rồ pwố~ phuốphuố~ vắ dyể thềnệhtya khyếthýá thỉ ná tềritềkyá yếtahe phúnúò prề. ¹³ Bí vắ ohtwốprềpắ akhể, vắ htu-ryá thềnệhtya khyếthýá thỉ ná tềritềkyá yếtahe ma vắ

tanę ná atõ prë. ¹⁴ Mëţëhérò vǎ thëgnë ná nyëtyato pǎma, vǎ töbë bekyǎ vǎ nëklõyë phú pë Byacë Jesũ Krĩstu dyëluõ one htuõhõ vǎ nuõ prë. ¹⁵ Phúnuõrò shyé~ vǎ thyëhtuõhõ pǎnuõ, thyáphú thĩ ki thénéhtyabëtuõ tëtëdõ vǎ ithyókyǎ thĩ nuõtahe pǎnuõrò khõnyǎyë vǎ yácú-yáre mę nyacõ hõ tëtë hõ.

Petru Ná Prëdõnyǎphú Dõ Aruõ Tahe Myáhtye Krĩstu A Tëlitëtakhë

¹⁶ Bí pë dyéthëgnë pë hõ thĩ ná pë Byacë Jesũ Krĩstu a tëtëpëtëpřya ná atëhyǎ ari-akyǎ yë akhënuõ, tëtëdyǎ dõ amáto tadúro kayǎ cyǎdyǎ lahõ tahe dyápë thĩ tahenuõ, pë krwõdyǎ kuõ to. Pë myáhtye a tëtëpëtëpřya adu-ahtũ tahe ná pëmèthè nĩdũ cõ. ¹⁷ Bí Phë Cómarya dyélya a tëtëbezúbënyǎ ná a tëtëaryëdu taryëhtũ dõ Jesũlo akhënuõ, pë okuõ cõ bĩnuõ cõ. Cómarya dõ aprõapřya adu-ahtũlõklõ ná tëtëlõ~ plĩ yëtõprënuõ, a hé, "Yëma vǎphúkhũ dõ vǎ mọ nĩdyé è rò atõ vǎ thëplõ tõtprë." ¹⁸ Bí pë okuõ ná è dõ so sǎsëkhu rò ngõ o dõ mókhu prǎţǎ akhënuõ, pë nĩhuõcõ ná pënë.

¹⁹ Phúnuõrò prëpřo tahe dyásodõnyǎkyǎ tëtëritëkyǎ yëtahenuõ, a tǎtë lõpõ cõ dõ pëgnë cõ. Thĩ tõ dyathudyathë ryǎ tëtëritëkyǎ dõ athyaná mikõ lĩhtya dõ tëtëkhĩklë rò alĩ tuõdõ mõlĩbũ tømënuõ cõ. Rò mõlĩbũ hyǎ hõ akhënuõ, sètõřo nuõtõmë † ki htya dõ thĩ thëplõkũ pǎ. ²⁰ Të dõ a lodulõ ma, thĩ töbë thëgnë ná Cómarya ali dõ prëpřo rǎonekyǎ tahenuõma, a rǎ nĩdyé lahyǎ ná a tëtëtanę nĩdũ tahenuõ mǎto. ²¹ Mëţëhérò, prëpřo a tëtëhésodõnyǎ tahe nuõma, a hyǎ phú kayǎ thëzũ nõhëso nuõ mǎto. Èthĩ hësodõnyǎ pë ù tëtëritëkyǎ yënuõma a hësodõnyǎ pë ù phú Thë Sǎsë Byacë hëso pë èthĩ nuõprë, rò tëtëritëkyǎ yënuõma a o dõ Cómarya a o hyǎ.

Thará Klwolahõ Anë Tahe

2 Prëpřo klwolahõ anë tahe ohtyaluõ htuõhõ dõ kayǎ bëmũ akłë dõ nuõkhë hõ. Thyáphúnuõhõ, Thará klwolahõ anë tahe ki hyǎ ohtyaluõ kuõ dõ thĩklë pǎ. Èthĩ ki phyéhyǎhuõnĩ tëtëthyóithyathũ dõ a mępyëtë tahe pǎ. A ki htësũkyǎ cõ Byacë dõ a ihtakǎ htuõhõ èthĩ nuõtõtprë pǎ. Dõ èthĩ męphúnuõ akhu-akhyë, Cómarya mępyékyǎ lëpřya èthĩ pǎ. ² Rò kayǎ ki krwõëkuõ nyacõ èthĩ klyǎ dõ a lũ thwihtyë a tëtëthëzũthëlo mũmyǎricyǎ yënuõ tahe pǎ. Dõ èthĩ męphúnuõ akhu-akhyë, kayǎ dõ aruõ tahe hëbë pacyéishyë cõ tëmátëcõ aklyǎ pǎ. ³ Thará klwolahõ anë yëtahenuõ, dõ a tëmýápũ kóvëkõpra enĩdyédũ agnë ná a dyǎ lahõdë pë thĩ tëtëdyǎ dõ ù cyǎdyǎkyǎ nuõtahe akhu-akhyë, rò a myápũ mę-esè dõ thĩkhu pǎ. Prë dõ a ki ciryǎ èthĩ nuõ a otaritaryǎ one anë nyëłǎhõ, htuõrò dõ a ki mępyékyǎ èthĩ agnënuõ a omyë sõtapa to.

† Sètõřo ma a héhõ Jesũ Krĩstu yënuõhõ

⁴ Tanémõkhuphũ dõ a męthútë tahenuõ, Cómarya belwókyǎ èthĩ to. A vītǎkyǎ èthĩ dõ Mõrapõtya kũ. A dõnuõ èthĩ dõ hekũ khítarũ tahe akũ rò a dya-o tuõ èthĩ dõ tëtëciryǎ amõnyë nuõtõnyë pǎ. ⁵ Prëlu hekhuphũ dõ a bezúbënyǎ kuõ Cómarya to dõnudõthakhë nuõta-henuõ, Cómarya belwókyǎ èthĩ toto, a nõdubĩ thyëkyǎ lõ èthĩ ná htyë. A męsiplëkyǎ prëtũ Noah dõ a hësodõnyǎ pë ù ná tëtëcõtëtë yënuõ tõtprë ná dõ aruõ thuõthyótõtprë prë. ⁶ Cómarya ciryǎ vĩ Sodom ná vĩ Gomorra, rò a nõţǎ pyékyǎ lõ ná mi. A mętwõhtya pë kayǎ dõ khyë tahe dõ a bezúbënyǎ kuõ Cómarya to tahe alëmyábũ agnë prë. ⁷ A dyé siplëkyǎ kayǎ cõtë tõtprë dõ amwĩ ná Lot. Dõ kayäcyë yëtahe lũ athwihtyë a tëtëthëzũthëlo mũmyǎricyǎ tahe akhu-akhyë, Lot thëplõmõ taki~ to. ⁸ Kayǎ cõtë yëtõtprë ohtwõpřë kuõ dõ èthĩklë rò bí a myáhtye nĩhuõbë èthĩ ohtwõpřë mũmyǎricyǎ tõnyë htuõ tõnyë akhënuõ, acyë nyacõ lũthëplõ cõ. ⁹ Phúnuõrò Byacë Cómarya ki męlwõhteka kayǎ dõ a męto lũthëplõ rò a o dõ tëtëyëtëcũ akũ nuõtahe phütë pǎnuõ a thëgnë prë. Htuõto a pũomanĩ kayäcyë yëtahe rò a ki ciryǎ plehyǎ tadũlõ èthĩ tuõdõ tëtëciryǎ amõnyë nuõtõnyë pǎ. ¹⁰ Lõ~ kayǎ dõ a krwõmëkuõ phú èthĩ thëplõ a tëtëthëzũ patá mũmyǎ akhyë rò a mę takhwótakësũ Cómarya a taryëshyosõ tahenuõ, Cómarya ki ciryǎ cyëłõklõ èthĩ pǎ. Kayǎ phúnuõtahe ma kayǎ hǎ, kayǎ phyéhtyamõhtyapho anë tahe. Mõkhuphũ dõ ù dyadudyahtũ nĩdyé cõ lũ tahecõnuõ, èthĩ pacyéishyë lahyǎ, a thëisë kuõ cõũ taki~ to. ¹¹ Tanémõkhuphũ dõ a hëshyoresõklõ rò a taryëshyosõ klõlõ cõ ná Thará klwolahõ anë nuõtahe cõ rò, a dya tëtëthũ mõkhuphũ tahe bëbë, a pacyéishyë èthĩ bëbë, a męnõ phúnuõ dõ Byacë a mëthënyë tõtphũõ~ to. ¹² Èthĩ ma athyaná tëtëphütëlye dõ a tanęcyǎ kuõ to tahe. Htuõrò a mę lahyǎ phú alëklõ thëzũõ nuõ rò a opacëlyǎ dõ ù lëłũpũ męthyë èthĩ agnë prë. Kayǎ yëtahe nuõma ahtëataǎyǎ sũ, pacyéishyë sũ tëtë dõ a thëgnë tǎplũto tahe. ù ki męthyëkyǎ èthĩ phú ù męthyë tëmĩtëmyǎ nuõ pǎ.

¹³ Dõ èthĩ męcyëmecũ ù akhu-akhyë Cómarya ki męlyë kǎkhyë sũkhyë èthĩ phúnuõ pǎ. Mõsëklë cõ bëbë èthĩ thëkrũthëlo lũmëmõ tapǎ cõ lahyǎ athwihtyë a tëtëthëzũ patámũmyǎ nuõtahe cõ. Bí thĩ mępwëmëla akhënuõ, èthĩ hyǎ etõõtõ khokuõbye ná thĩ rò, èthĩ mę plehyǎ tadũ pǎ cõ lahyǎ tëtëthũ dõ ù thëzõtthëryǎ nuõtahe, a ki lahõnĩ thĩ hënuõ amõtapa cõ èthĩ cõ. Phúnuõrò a męmwipĩ htyëthĩlõ thĩ mwĩlaryǎ tahe, htuõto a mętarë lõ thĩ. ¹⁴ Èthĩ dǎmyǎ prëmò tõtprëpřë hérò a thëzũ omyëtõ shuõshuõ cõ. Èthĩ mętëthũ nuõ a okuõ pǎ cõto hõ. Èthĩ ilo pyëcuõnĩ kayǎ dõ atëzũ sõ híto tahe ki mękuõ tëtëthütëora tahe. Rò èthĩ ithyólyǎ nĩ ryǎ dyé lahyǎ anë ná apũ kóvëkõpra enĩdyédũ agnë. Èthĩ o lahyǎ dõ Cómarya a tësõhá alë hõ. ¹⁵ Èthĩ hte-cuõpëkyǎ ná klyátõ rò a cuõ thëplõ tapǎkyǎ. Èthĩ cuõkrwõkuõ klyǎ dõ Beor aphúkhũ Balaam krwõ

nuôtôbô. Klyá nuôtôbô ma klyá dô a myádu rû rô a nîbè lahyã rû dô təcótètẹ akũ mậto. ¹⁶ Manárò tathí myãólyã tôduô ithyó kakhýe khyéthýádú prẹpro Baláam mení tẹthú yěnuô. Myãólyã yětôduô hébè cyãto tadúro a hébèhte lủ ná prẹlukayã angó rô a nõ okuókýã prẹpro dô a metẹ tamwĩthẹrẹ yětôprẹ.

¹⁷ Kayã yětahe ma athýaná htyěhtekhu pãto nuôtaha. Htuôrò athýaná óluô dô kẹlathédu htòcuókýã lủ nuôtaha. Rò Cómarya me-opẹ hó èthí akhãlẹ dô a khítarũ tôphohó. ¹⁸ Èthí hébè htyamóhtyapho lahyã angó dô abwítaryě oto tahe. Èthí cuó ithyó ù ná ù ki metẹtarẹ dô thwihtyě a tẹthézũ patá tahe. Èthí ilocuó taphãkyã ù ná klyátóklyábè tahe. Kayã dô èthí ilo tahenuô, a okuóthẹ mólòpãprẹ ná tẹthú phú èthí nuôtaha menúô prẹ. ¹⁹ Thará klwolahô anẹ yětahenuô, a ólyã èthí ná èthí ki nîbè tẹpalã pã, tadúro èthí nẹbyacé nídú nuô, a htwô tẹmũmyáricyã a lẹklólẹkhyã tahe acũ, metẹhéro tẹtětẹ~ bẹbè, a dã pẹhó nẹ nuôma, a htwôhó nẹbyacé hó. ²⁰ Dô èthí thégne pẹ Byacé ná Jesũ Krĩstu dô a mẹlwóhtekã pẹ yětôprẹ akhu-akhyě èthí sipléhtekyãhó ná hekhu a tẹmũmyáricyã yětahe hó. Manárò khõnyãyě èthí ki nuômẹ taphuôtatọ tọkhyéthýã ná tẹmũmyáricyã yětahe héro tẹmũmyã yětahe htwókyãhó lủbyacé hó. Kayã phúnuôtaha a tẹhtwõprẹ ma, a cyělókló pã có ná a khãlẹlyẹ nuô có. ²¹ Dô èthí agnenuô, ki a thégneńó təcótètẹ aklyã tôphuo~ to hénuôma aryákló pã cóná a thégne htuôrò a cuó vỹkyã nídýe khyě ngómekyã sãsẹ dô ù dyélyã htuôhó èthí yěnuôtaha. ²² Tẹ dô èthí mẹtuôhó nuôtaha ma, atõ málakó phú ngókhákho héo tòmũ, “Htwi tarí kakhýětõ nídýe khyě apryã,” † htuôrò “Ù iluóplĩ htuôhó htyã, rô a tarókhyě paá” a hé phúnuô.

Jesũ Ki Hyã Khyéthýã Pã

3 Khõbóthyómọ thĩ~, vã rãcuó pẹpọ thĩ li nyëba tôba. Li nyëbalõ dô vã rãcuó pẹ thĩ yěnuôma thyáphú thĩ ki tanẹ mwõplĩ kuõ lahyã ù nuôro, vã yácú hturyã thénẹhtyã khyéthýã thĩ ná tẹ dô thĩ ithyóhtuôhó nuôtaha prẹ. ² Vã théplòo dô thĩ ki thénẹhtyã prẹpro sãsẹ tahe a tẹhésodõnyã one htuôhó dônyenu tahe, htuôrò pẹ Byacé ná prẹmẹlwóhtekã pẹ yětôprẹ a tẹmekyãngó dô thĩ Prẹdõnyãphú tahe dyé htuôhó thĩ nuôtaha.

³ Arélóma, thĩ tóbè thégneplõ ná shyémõnyě tadũ pãma kayã tahehe ki oluóhtyã pã rô a ki pacyéishyě nyěkruõ lõ pã. Èthí nuôtaha ma a ki krwõ mẹshuõshuõprẹ a tẹthézũ mũmyáricyã tahe pã. ⁴ Rò èthí ki sudyã thĩ pã, “Thĩ Byacé Jesũ ólyãkyã thĩ ná a ki hyã khyéthýã pã vãhéto? Phúnuôro a otõ bítẹyě? Pẹphyépẹphuõ tahe thyělõ htuôhó tadúro tẹlõ~ plĩ nuô, a thyálõ pãprẹ ná phú Cómarya byáyalú hekhu dô nuókhẽnuô pãprẹ vã.” ⁵ Dõ~ nyenu khẽnuô, Cómarya

hé prẹ angó tòmũ rô mólẹ ná hekhu htwõhtyã, rô a phyéhtyã htyě tahe dô htyěklẽ rô a mẹ htwõhtyã ná hekhu, èthí cyẹ sõtapa takèkyã lahyã prẹ. ⁶ Bí a nõduhtyě rô a mẹpyékyã hekhulyẹ nuôtôba akhẽnuô bẹbè, a nõ hỏ htyěyě nuôhó. ⁷ Manárò dô Cómarya hétã thyákuókhyě angó phú a byáyalú mólẹ ná hekhu akhẽ nuôhó akhu-akhyě, mólẹ ná hekhu dô pẹ myáhtyẹ è khõnyã yětahenuô, Cómarya pũma okuó èthí rô a ki mẹpyékyã èthí ná mi pã. Cómarya ki pũmaokuõ tuõ èthí dô mõnyě bí a ki ciryã mẹpyékyã hó kayã dô a bezũnyãkuõ lủ to nuôtaha pã.

⁸ Khõmọ thĩ~, sõtapa kyã tã tẹyětôcõ~ tãmé ní~. Dõ Byacé agnenuô, tõnyěnuôma athýaná anatóri rô anatóri nuôma a thyáprẹ ná tõnyě prẹ. ⁹ Phúnuôro kayã tahehe tanẹ ná shuókhẽzõ tadúro, Byacé ólyã dô, a ki hyã khyéthýã pãnuô, a mezo ná to. Cómarya thézũ nõtuõ ù dô tẹpyétẹkyã tôprẹ~ to, htuôrò a thézũ nõ zã lyãkã nídú lõ ùnẹ pwõ~ tôprẹ akhu-akhyě a khyáthédõ pẹ dô thĩgnẹ prẹ.

¹⁰ Manárò Byacé amõnyě yěnuô, a ki hyãtuókhyě thyánã prẹhuô tôprẹ hyãnuô pã. Bínuô tõnyě pãnuô, mó ki krõ taplòlòdòhtyã pã rô a ki símekyã pã. Mi ki ùpyé lãtaklikyã lõ tamọ, lẹ, sè dô a o dô mólẹ thĩtahe pã, rô a ki ùpyé lãtaklikyã lõ hekhu ná tẹ dô a o dô lủkũ nuôtaha lõ~ plĩ pã.

¹¹ Cómarya ki mẹpyékyã lõ phúyěnuô pã akhu-akhyě, thĩ rô, thĩ tóbè ohtwõprẹ phútẹ hénuôro, bí thĩ opọ myásũ Cómarya hyã pã akhẽnuô, thĩ tõ ohtwõprẹ sãsẹ rô, thĩ tõ ohtwõprẹ tõ ná Cómarya athéplò. ¹² Rò thyáphú Cómarya amõnyě ki hyãtuõ pryãpyã agnenuô, ohtwõprẹ ryáryã lahyã. Bínuô tõnyě pãnuô, mi ki kyãhtyã dô mólẹ pã rô a ki mẹpyékyã lõ mólẹ pã. Mikyãkũ súlũ akhu-akhyě mólẹ akrũakrõ lõ~ plĩ ki cülaprõtã lõ pã. ¹³ Manárò pẹ rô, pẹ opómýásũ hó tẹdõ Cómarya ólyã htuõ pẹhó pẹ ná a ki byátaple pẹ pẹ mókthuthẹ ná hekthuthẹ pã, rô khãlẹ bínuôtôpho pãnuô ù ki ohtwõprẹ mẹtõ Cómarya athéplò pã.

¹⁴ Phúnuôro khõbóthyómọ thĩ~, dô thĩ opómýásũ tẹyě akhu-akhyě, thyáphú Cómarya ki myáhtyẹ tã thĩ ná kayã dô a tapróví ná tẹthú tãmé, htuôrò thyáphú alẹdya tẹthú dô thĩlo ki o tãmé, htuôto thyáphú thĩ ki opẹdwõ tuõ ná è pã nuô, yácú-yãre tadũ lahyã ní~. ¹⁵ Thégneńhénẹ lahyã ná pẹ Byacé yě a khyáthédõ prẹ, a hyã pyázẹ metẹhéro thyáphú kayã tahe ki nîbè kuõ tẹmẹlwóhtekã yěnuôro a thézũ dyépépã èthí ashuóakhẽ phúnuôprẹ. Pẹ puõvyã khõbóthyómọ Paulu rã pẹkuõ htuôhó thĩ phú vã hé pẹ thĩ yěnuô hó. A rã pẹhó thĩ phú Cómarya dyé lủ tẹcyátèdẹ nuôtaha hó. ¹⁶ Paulu ali pwõtôbanuô a rã lõplĩ phúyě pwõ~ tôphuo có. Dõ atẹrã akũnuô, tẹdõ ù thégne tãplúto nuô a o tahe, rô kayã dô a cyãlito tahe rô athéplò lủhtõlũlyã tahenuô, a phyéthúkyã ù rã pẹ liyě angólasá. Htuôto a phyéthú tọkuõdũ lisãsẹ dô aruó tahe angólasá phúnuônuô. Dõ èthí phyéthú lahyã

† 2:22 Prẹthíphẹ tẹhébè 26:11

phúnuô akhu-akhyě, a mepýékyă nídyédû lahyă ané prě.

¹⁷ Manárò vă khöbóthyómọ thĩ, thĩ thégñě htuốhó tẹyětahe hó. Phúnuôrò thyáphú kayă mũmyă yětahe ki ilo taklyé cuốnị tã thĩ dố a tẹtane thủ yětahe akủ tãménuô, rộnị lahyă thĩnế ní. Thĩ ki nịdã èthĩ angố

hénuôma, thĩ oklỗsóma pã dố thĩ tẹzútẹnyă akủ to hó. ¹⁸ Mậtkhónuô, duhtya plehyăpố lahyă dố tẹbwítẹ-taryě akủ ná dố tẹthégně prẹ dố a mẹlwóhtekạ pẹ mậđdủ pẹ Byacè Jesủ Krístu yě akủ ní. Khönyăyế tặple-hyănuô, ử ki htuthéhtya dủ pẹ Byacè Jesủ Krístu tacủprẹ talèkrế ní. Amèn.

Giovanni Aréłõ Tôba

Tèhébé Ré Dõ Nyě

Li Giovanni aréłõ yětõba ma a tètazemyásũ a khăshyékħăryă o nyęcô. Arétômă rò a dyéhědyére ní prèhõli yětahe ná èthĩ ki bõthyóbólă lahyă ná Cómărya ná aphúkhũ Jesũ Krĩstu. Nyëmătômă rò a dyérõdyéryě ní hõ prèhõli yětahe ná a ki krwõkuõ tã tètthyóithyathũ dõ a ki mepýémekyă tètthyóbólă yěnuõtahe tãmé. Tètthyóithyathũ yěnuõ, a ithyóithya ũ ná kayă dõ a ohtwõprẽ dõ hekhu yětahenuõ, tẽmũmyáricyă ki rẽnĩ lũ pã. Phúnuõ akhu-akhyěrõ a ithyó ũ ná Cómărya aphúkhũ Jesũ yěnuõ, a hyă htwõcyă ná prèlukayă taki~ to. Thára nuõtahe ma a ithyóithyanĩ ũ ná tẽmelwõhtekă ma mähõ siplé lõ ná tẽohtwõprẽ a tẽkútèkyă dõ hekhu yěnuõhõ. Htuõrõ a ithyóithya põ ũ, thèplõ mwõplĩthĩplo tahenuõ bèbè, mõiĩ ũ tahenuõ bèbè, a ícũtõkuõ ná tẽmelwõhtekă yěnuõ to a ithyó pẽ ũ phúnuõ.

Prèrãliyẽ héluõplõ khõke ná Cómărya aphúkhũ Jesũ Krĩstu yěnuõma kayă málakõ tõprẽ, htuõrõ a hétãtẽ põ ná lõ~ kayă dõ a zũe Jesũ rò a mõiĩ Cómărya tahenuõ a bè mõiĩ lũ tõprẽ ná tõprẽ.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé rẽ dõ nyě 1:1-4

Tẽlĩ ná tẽkhĩ 1:5-2:29

Cómărya aphú ná khĩnéricyă khuklõ aphú tahe 3:1-24

Tẽamăacõ ná tẽathũ 4:1-6

Tẽmõ 4:7-21

Tẽzũ dõ a mepẽ tẽ 5:1-21

1 Pẽ rã cuõ pẽ thĩ Jesũ ari-akyă, è ma lãngõ dõ a dyé ũ thètwõprẽ tõprẽ. Èyẽ a one htuõhõ dõ hekhu htwõhtya tyahĩto akhẽ pã có. Pẽ nĩhuõ htuõhõ rò pẽ myãhtye htuõdũhõ ná pẽmèthè nĩdũ hõ. Pẽ myã è rò pẽ pũkrãsĩto htuõhõ lũ ná pẽ takhu hõ. ² Bí tẽhtwõprẽ yẽ oluõhtya akhẽnuõ, pẽ myãhtye è akhu-akhyẽ, è ari-akyă mähõ tẽhtwõprẽ tacúprẽ talèkré yěnuõ, pẽ hèsodõnyă luõcyă pẽ lõ hõ thĩ hõ. Tẽhtwõprẽ tacúprẽ talèkré yěnuõ, a otõ ná pẽ Phẽ Cómărya htuõrõ a hyă o luõhtya pẽ hõ pẽ. ³ Thyáphũ thĩ ki bõthyókhèkhõ tõkuõ ná pẽ agnẽnuõ, pẽ hèsõ pèkuõ thĩ tẽ dõ pẽ myãhtye htuõhõ rò pẽ nĩhuõbè htuõhõ nuõtahe hõ. Pẽ tètthyókhèkhõ khyělũ yěnuõma, pẽ bõthyó pènẽ ná Phẽ Cómărya ná aphúkhũ Jesũ Krĩstu. ⁴ Thyáphũ pẽ tètthèkrũthèlõ ki lõhtyabãhtya agnẽnuõrõ, pẽ rãhõ tẽyětahe hõ.

Cómărya Ma Tẽlĩ

⁵ Tètthèkyă dõ pẽ nĩhuõ htuõhõ dõ aphúkhũ onuõ, pẽ thèzũ hèsoluõ pẽ kuõ thĩ, Cómărya ma tẽlĩ rò tẽkhítèlõ o dõ lõkũ tõtõ~ to. ⁶ Ki pẽ hé ná pẽ bõthyókhèkhõ ná è tadũrõ pẽ ki ohtwõprẽ plehyă pãprẽ dõ tẽkhítèlõ aklẽ rò pẽ ki mepẽ plehyă tadũ pãprẽ tètthũ henuõma, pẽ ma

kayă lahõlahya rò pẽ ohtwõprẽ dõ tẽmătècõ akũ to.

⁷ Manárõ pẽ ki ohtwõprẽ dõ tẽlĩ akũ phú Cómărya o dõ tẽlĩ akũ henuõma, pẽ o ná tètthyókhèkhõ khyělũ tõprẽ ná tõprẽ, htuõrõ Cómărya aphúkhũ Jesũ Krĩstu athwinuõ a ki sĩplĩkyă lõ hõ pẽ tètthũtèora tahe.

⁸ Ki pẽ hé ná pẽ mẽnõ tètthũtèora tõphuõ~ to henuõma mähõ pẽ lahõlyanĩ dyédũ pènẽ, rò tẽmătècõ o dõ pèkũ tõtõ~ to. ⁹ Manárõ pẽ ki hèsoluõ Cómărya ná pẽ mepẽ tètthũtèora tahe henuõma Cómărya yěnuõ acõ ná a tẽõlyă rò a mètõmèbè tẽ, htuõto a ki plwõkyă pẽ tètthũ lõ~ plĩ rò a ki mèmwõplĩ kakhỹ khyèthyă lõ lõ~ pẽ mètètõ to nuõtahe pã. ¹⁰ Ki pẽ hé ná pẽ mẽnõ tètthũ tõphuõ~ to henuõma pẽ nõhtwõ Cómărya thyáná kayă lahõlahya tẽ tõprẽ rò alãngõ o dõ pèkũ tõtõ~ to.

2 Vãphũvãlye Krĩstuphũ thĩ~, thyáphũ thĩ ki mepã tã tètthũ tãmé agnẽnuõ, vã rã pèhõ thĩ phúnuõ hõ. Manárõ kayă tõprẽ pẽ ki mètèthũ hérõ, pẽ prècõprètẽ Jesũ Krĩstu dõ a kwĩthèzõ pẽ dõ pègnẽ dõ Phẽ Cómărya a o nuõ a o tõprẽ. ² Thyáphũ Cómărya ki plwõkyă pẽ tètthũtèora yěnuõrõ Krĩstu khyáthyèh-tuõhõ athè hõ. Manárõ túprẽ pẽ tètthũtèora tũdũ agnẽnuõ mătõ, a plwõkyă tõpèkuõdũ lõ~ hekhu-phũ tahe a tètthũtèora.

³ Dó pẹ cűe Cómarya mekyängó akhu-akhyě, pẹ thégně tặtẹ hó ná pẹ thégněhyă hó Cómarya hó.
⁴ Kayă tôprẹprẹ kihéná vắ thégněhó Cómarya a hé tadúro a ki cűe lủ ngómekyă to hénuô, è ma kayă lahó rò tẹmátẹcỏ o dỏ lủkủ tôcô- to. ⁵ Manáro ùpẹ tôprẹ bèbè, a ki cűe lũngó hénuô, tẹmọ nidyé Cómarya lỏhtyabăhtya mắlakỏ cỏhỏ dỏ akủ hó. Dỏ pẹ cűe angỏ akhu-akhyě, pẹ thégně tặtẹ cỏhỏ ná pẹ htwỏhtyahỏ tẹtỏcô- tuỏ hó ná Cómarya hó. ⁶ ùpẹ tôprẹ bèbè a ki héhtyaluỏ hó anẹ ná a htwỏhtyahỏ tẹtỏcô- tuỏ hó ná Cómarya hó hénuô, a tỏbè krwỏkhẻ zỉkuỏ Jesủ Krítu akhăduỏ khắlẹ.

Tẹmekyängó Athẻ

⁷ Vắ khỏbỏthyómọ thỉ~, ngómekyă dỏ vắ rắ pẹ thỉ yẻnuôma athẻ mắto, mắ ngómekyă alyẹ dỏ thỉ nỉbẻ htuỏhỏ dỏ thỉ htwỏlủ Krítuphủ akhẻ pắnuỏ tỏmắ prẹ. Ngómekyă alyẹ yẻtỏmắ nuôma mắhỏ tẹritẹkyă dỏ thỉ nỉhuỏnỏ htuỏhỏ nuôtahe hó. ⁸ Manáro ngómekyă dỏ vắ rắ pẹ thỉ khỏnyáyẻ nuôma athẻ mắlakỏ cỏ, mẹtẻhẻrỏ tẹkhítẹlỏ kírẻ sỉmẻ hó rò tẹlỉ mắlakỏ yẻ lỉhtyahỏ akhu-akhyě, ngómekyă athẻyẻ nuôma acỏate rò thỉ myắhtyeyạ è dỏ Krítu akủ ná dỏ thỉkủ.

⁹ Kayă tôprẹprẹ kihéná a o dỏ tẹlỉ akủhỏ tadúro ki a thẻhtepắprẹ kayă zủe Krítu dỏ aruỏtahe pắprẹ hénuôma tuỏkhỏnyạ nuỏ a opắprẹ dỏ tẹkhítẹlỏ akủ prẹ. ¹⁰ Kayă dỏ a mọ nidyé ù tôprẹprẹnuỏ, a ohtwỏprẻhỏ dỏ tẹlỉ akủ, rò tẹ dỏ a létaphỏ lakhủ cuỏ dỏ tẹthủ akủnuỏ a opắ tôcô- to hó. ¹¹ Manáro kayă tôprẹprẹnuỏ, a ki thẻhte pắ prẹ kayă dỏ a zủe Krítu dỏ aruỏtahe pắprẹ hénuô a o dỏ tẹkhítẹlỏ akủ rò a kírẻ cuỏtỏ bítẻ tỏphotẻ nuỏ a thẻgnẻ nidyé anẹ to, mẹtẻhẻrỏ tẹkhítẹlỏ mẻlẻkyă lủ mẻthẻplỏ.

¹² Vắphủvắlyẹ thỉ~, vắ rắ pẻhỏ thỉ liyẻtỏba, mẹtẻhẻrỏ dỏ Jesủ Krítu akhu-akhyẻrỏ Cómarya plwỏkyă lỏ hó thỉ tẹthủtẻora lỏ~ plỉ hó.

¹³ Phẻthỉ~, vắ rắ pẻ hó thỉ liyẻ, mẹtẻhẻrỏ kayă dỏ a one pắ cỏ dỏ mỏkhuhekhu htwỏhtya tyahító akhẻnuỏ tôprẹnuỏ, thỉ thẻgnẻ htuỏhỏ lủ hó.

Prẻkhủphủthẻ thỉ~, dỏ thỉ mẻpẻpẻhtuỏhỏ khỉnẻricyạ khukỏ dỏ a mủmyáricyạ nuỏtỏduỏ akhu-akhyẻ, vắ rắ pẻhỏ thỉ liyẻtỏba.

Vắphủvắlyẹ thỉ~, thỉ thẻgnẻ htuỏhỏ Phẻ Cómarya akhu-akhyẻ, vắ rắ pẻhỏ thỉ liyẻ.

¹⁴ Phẻthỉ~, vắ rắ pẻhỏ thỉ liyẻ, mẹtẻhẻrỏ kayă dỏ a one pắ cỏ dỏ mỏkhuhekhu htwỏhtya tyahító akhẻnuỏ tôprẹ nuỏ, thỉ thẻgnẻ htuỏhỏ lủ hó.

Prẻkhủphủthẻ thỉ~, vắ rắ pẻhỏ thỉ liyẻ, mẹtẻhẻrỏ Cómarya alắangỏ ohtwỏprẻ hó dỏ thỉkủ rò thỉ thẻplỏshyỏ thẻplỏsỏ rò thỉ mẻpẻkyă hó khỉnẻricyạ khukỏ dỏ a mủmyáricyạ nuỏtỏduỏ hó.

¹⁵ Lỏ~ hekhunẻkhu a lẻklỏlẻkhyạ mủmyáricyạ tahenuỏ bèbẻ, tẹ dỏ a o dỏ hekhủ yẻtỏba alỏ lỏ~ plỉ

nuỏtahe bèbẻ, mọnỉ tắ è tắmẻ ní~. Tẹ ítẻtẻ~ bèbẻ dỏ a o dỏ hekhuyẻ tahenuỏ, thỉ ki mọnỉ è hénuỏma, thỉ mọnỉ Phẻ Cómarya to. ¹⁶ Mẹtẻhẻrỏ, lỏ~ tẹ dỏ a ícủ ná hekhủ nuỏtahe ma mắhỏ pẻnẻklỏ a tẻthẻzủthẻlỏ tẹ dỏ aryáto, pẹ mẻthẻplỏ myátwỏ tẹ dỏ a mủmyáricyạ tahe, tẻphyẻhtyamỏhtyapho nỉdyẻnẻ ná tẻduzắhtyathẻ ná tẻpwỏ~ tôcỏ nuỏtahe hó. Lỏ~ tẹ yẻtahe nuỏma a odỏ Phẻ Cómarya a o hyắ mắto, a o dỏ hekhuyẻ rò a hyắ prẹ. ¹⁷ Hẻkhuyẻ ná ítẻtẻ~ bèbẻ dỏ a o dỏ lủkủ lỏ~ plỉ dỏ kayă thẻzủthẻlỏ lủ tahenuỏ, a ki lamẻkyă lỏ pắ, manáro kayă dỏ a mẹtỏ Cómarya athẻplỏ tahenuỏ a ki ohtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ pắ.

Prẹ Thẻhte Krítu Tahe

¹⁸ Vắphủvắlyẹ thỉ~, mỏnyẻ tadủ phủhyắhỏ, ù hé-sỏdỏnyắ htuỏpẻhỏ thỉ ná prẻthẻhte Krítu nuỏtỏprẹ ki hyắ pắ rò khỏnyáyẻ prẻthẻhte Krítu yẻtahenuỏ a hyắoluỏhtyaẻ lỏ hó akhu-akhyẻ pẹ thégnẻ ná mỏnyẻ tadủ phủhyắhỏ. ¹⁹ Èthỉ htecuỏkyă dỏ pẻklẻ hó. Èthỉ yẻtahe nuỏma a otỏ mắkuỏ lakỏ ná pẹ tẻbỏthyỏkhẻkhỏ lủ yẻnuỏ mắto. Èthỉ ki opátỏ mắkuỏ lakỏ ná pẹ hénuỏmaẻ ethỉ klyạ otỏkuỏ nyắ ná pẹ prẹ. Manároẻ ethỉ htecuỏkyă dỏ pẻklẻ ròẻ ethỉ atẻhtecủcuỏkyă yẻnuỏ a dyẻluỏ lắlỉkyắ cỏ hó náẻ ethỉ otỏkuỏ mắlakỏ pắ ná pẹ tôprẻ~ to hó.

²⁰ Manáro Jesủ Krítu dyẻlyạ Thẻ Sắsẻ Byacẻ dỏ thỉlỏ akhu-akhyẻ, lỏ~ thỉ yẻtahe nuỏma thỉ thẻgnẻhỏ tẹmátẹcỏ hó. ²¹ Thỉ thẻgnẻkuỏ tẹmátẹcỏ to akhu-akhyẻrỏ vắ rắ pẻ thỉ phủnuỏ mắto. Thỉ thẻgnẻhỏ tẹmátẹcỏ rò vắ rắ pẻ thỉ prẹ. Htuỏto tẻlahỏlahya nuỏ a hyắ o htecyạ dỏ tẻcỏtẻtẻ akủ takhyạ~ to nuỏ thỉ thẻgnẻdủ hó. ²² Kihẻphủnuỏrỏ kayă dỏ a lahỏ dủgnẻ tôprẻ ma ùpẻ? Kayă tôprẹprẹ ki hé ná Jesủ nuỏma Krítu mắto hénuô, è ma mắhỏ prẻthẻhte Krítu nuỏtỏprẻ hó, htuỏto è ma kayă dỏ a víkyạ lỏplỉ cỏ hó phẻ ná phủkhủ thẻgnẻ lỏplỉ hó. ²³ Kayă dỏ a víkyạ phủkhủ yẻnuỏma mắhỏ a víkyạ Phẻ Cómarya hó. Kayă dỏ aẻ mỏsủ phủkhủ yẻnuỏma mắhỏ aẻ mỏsủ Phẻ Cómarya hó.

²⁴ Mẻphủnuỏrỏ, dỏ thỉ htwỏhtyalủ Krítuphủ akhẻnuỏ, sunủ oklỏsỏma ryạ lahyạ tẹritẹkyă dỏ thỉ nỉhuỏ htuỏhỏ yẻnuỏ tahe dỏ thỉ thẻplỏkủ nuỏ. Thỉ ki mẻphủnuỏ hénuỏma thỉ oklỏsỏma dỏ phủkhủ ná phẻ akủ hó. ²⁵ Htuỏrỏ Krítu anẻbyacẻ nỉdủ a ólyạ ná a ki dyẻ pẻ pắ nuỏma mắhỏ tẻtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ yẻnuỏhỏ.

²⁶ Vắ rắ pẻ thỉ yẻnuỏma, kayă dỏ a pủ ilolahỏ plehyắ tapạ cỏ ù nuỏtahe ari-akyyắ prẹ. ²⁷ Thỉgnẻ kuỏke rò, Krítu dyẻlyạ htuỏhỏ a Thẻ Sắsẻ dỏ thỉlỏ hó, rò a Thẻ Sắsẻ oklỏsỏma dỏ thỉkủ akhu-akhyẻ, ù lo ithyỏ pắ thỉ tôprẻ~ to, mẹtẻhẻrỏ a Thẻ Sắsẻ ithyỏ hó thỉ tẻpwỏ~ tôcỏ, htuỏto a ithyỏ thỉ yẻnuỏma tẹmátẹcỏ,

tèlahólahya máto. Phúnuôro oklôsóma lahyã dó Krístu akú phú a Thê Sãsê ithyó htuôhó thĩ nuô ní~.

²⁸ Rò khõnyãyê vãphúvãyê thĩ~, shyé~ Byacè Krístu hyã khyéthya amõnyê pã tõnyẽnuô, thyáphú thĩ ki théisẽ owó ouóbí tãmé, htuôto thyáphú thĩ ki thétarẽ tãmé nuô, oklôsóma lahyã dó Krístu akú ní~.

²⁹ Thĩ thègnẽ ná Krístu ma kayãcókayãtẽ tôprẽ. Phúnuôro thĩ tókò thègnẽ ná kayã dó a mètõtẽ tahe nuôma máhó Cómarya aphúalyẽ tahe hó.

Cómarya Aphúalyẽ Tahe

3 Phẽ Cómarya mọ nĩdyẽ htuô cóhó pẽ bá~ tẽ nuô, myámõ lahyã a mọ nĩdyẽ pẽ yẽnuô, tuõ có dó ù bè è có pẽ ná Cómarya aphúalyẽ tahe có. Pẽ htwõ málakõ nyã hó Cómarya aphúalyẽ tahe hó. Kayã hekhu phú tahe thègnẽ Cómarya to akhu-akhyẽ, a thègnẽ pẽ to. ² Vã khõbóthyómọ thĩ~, khõnyãyê pẽ htwõ hó Cómarya aphú tahe hó tadúro pẽ ki htwõhtya kayã phútẽ pã tãcõtẽ nuô, ù dyéthègnẽ onehí pẽ tãcõtẽ to. Manáro, tẽyẽnuô pẽ thègnẽ htuôhó, shyé~ Byacè Jesũ Krístu hyãoluõhtya akhẽ pãnuô pẽ ki thyáná è pã, mètẽhéro pẽ ki myáhtye má có è phú è málakõ nuô pã. ³ Kayã dó a opõmyásũ lahyã ná a ki htwõhtya thyáná Jesũ Krístu pã tahenuô, phú Krístu sãsê nuô, a ki besãsê kuõ ané phúnuô pã.

⁴ Lõ~ kayã dó a mẽ tẽthútẽora tahenuô, a cuõtalwó khẽtalyẽ hó Cómarya a tẽthyótẽthya hó. Mètẽhéro tẽthútẽora ma máhó tẽcuõtalwó khẽtalyẽ Cómarya a tẽthyótẽthya yẽnuô hó. ⁵ Manáro thyáphú Krístu ki phyecuõkyã pẽ tẽthútẽora tahe agnẽnuô, a hyãlyã htuôhó dó hekhu yẽnuôma thĩ thègnẽ htuôdũ hó. Htuôto thĩ thègnẽhó ná Jesũ Krístu yẽnuôma a tẽthútẽora okuõũ tãcõtẽ to. ⁶ Mephúnuôro lõ~ kayã dó a oklôsóma dó Jesũ Krístu akú tahenuô, a bè mẽ plehyã pã tẽthútẽora to. Manáro kayã tôprẽprẽ dó a mẽ plehyã tadúpã tẽthútẽora hẽnuôma kayã dó a myáhtyenó hí Jesũ Krístu takhyã~ to, htuôro a thègnẽhó hí Jesũ Krístu tôphuõ~ to.

⁷ Phúlyẽthĩ~, nõlilahõ cuõ tã ù ná thĩnẽ tôprẽ~ tãmé ní~. Kayã tôprẽprẽ dó a mẽ tẽcõtõtẽ nuôma máhó kayã dó acõatẽ thyáhó ná Jesũ Krístu cótẽ yẽnuô hó.

⁸ Kayã tôprẽprẽ dó a mẽ plehyã tadúpã tẽthútẽora hẽnuôma, khĩnécycyã khukló põ nĩdyẽ pãprẽ lũ, mètẽhéro khĩnécycyã khukló yẽnuô a męcõnyã tẽthútẽora dó akhãshyékhe pã có, rò a mẽ plehyã tadú tuõpã có khõnyã có. Thyáphú Cómarya aphúkhyẽ ki mepýkyã tẽ dó khĩnécycyã khukló mẽhtuôhó nuôtahe agnẽnuôro, a hyãlyã dó hekhu yẽ hó. ⁹ Ûpẽ~ tôprẽ bèbè, a ki htwõhó Cómarya aphúalyẽ hẽnuô, a mẽ plehyã pã tẽthútẽora to, mètẽhéro tẽohtwõprẽ athẽ dó Cómarya dyẽ yẽnuô a oklôsómahó dó lũkũ hó. Rò Cómarya ma aphẽ hó akhu-akhyẽ, a mẽ plehyãcyã pã tẽthútẽora to. ¹⁰ Cómarya aphúalyẽ tahe ná khĩnécycyã

khukló aphúalyẽ tahenuô, pẽ thègnẽ tãtẽ cyã è phúyẽ hórò, ùpẽpẽ~ bèbè a ki mẽ plehyã tadúpã tẽ dó a tãto tahe, tomaná a mọ nĩdyẽ kuõ apuõvãyã Krístuphú tahe to hẽnuôma Cómarya aphúalyẽ máto.

Cómarya Aphúalyẽ Ma A Mọ Nĩdyẽ Khyẽlũ Tôprẽ Ná Tôprẽ

¹¹ Tẽrítẽkyã dó thĩ nĩhuõ dó thĩ htwõhtyalú Krístuphú akhẽnuôma máhó pẽ tãbè mọ nĩdyẽ lũ tôprẽ ná tôprẽ yẽnuô hó. ¹² Pẽ tãbè thyání ná Caino dó khĩnécycyã khukló põ nĩdyẽ lũ rò a mẽthyẽ nĩdyẽ apuõ nuôtôprẽ to. A cuõ mẽthyẽ tuõ apuõ mètẽhéro a mètẽ tahe nuôma a yõ mũmyáricyã rò apuõ mètẽ tahe nuôma a yõ cótẽ akhu-akhyẽ a mẽthyẽkyã apuõ prẽ. ¹³ Phúnuôro vã puõvyã Krístuphú thĩ~, kayã dó a mẽ tẽcõtõtẽ to tahe ki thẽtẽ thĩ hẽro khyéthukhyéthẽ lahyã tãmé ní~. ¹⁴ Dõ nuôkhẽ nuôma pẽ thyáná kayãthỹ nuôtahe prẽ. Manáro khõnyãyê dó pẽ mọnĩ hó pẽ puõvyã Krístuphú tahe akhu-akhyẽ, pẽ thègnẽ ná pẽ htwõhtyahó kayã dó a htwõprẽ tahe hó. Kayã dó a mọnĩkuõ apuõvyã Krístuphú to tahe nuôma a oklôsóma pãprẽ dó tẽthyẽ akú prẽ. ¹⁵ Ûpẽpẽ~ bèbè a ki thẽtẽ kayã zũe Krístu dó aruõ tôprẽprẽ hẽnuôma, a mẽthyẽ kayã hó. Rò thĩ thègnẽ ná kayã dó a mẽthyẽ kayã tôprẽprẽ nuô, a nĩbè kuõũ thẽhtwõprẽ tacúprẽ talèkrẽ to.

¹⁶ Tẽmõnuô pẽ thègnẽcyã è phútẽ hẽro, Jesũ Krístu dyélyakỹã a thẽhtwõprẽ dó pègnẽ, rò pẽ tãbè dyélyakỹã kuõ pẽ thẽhtwõprẽ dó pẽ puõvyã Krístuphú tahe agnẽ. ¹⁷ Kayã dó a oná hekhu a tẽduzãhtyathẽ tôprẽprẽ nuô, ki a myáhtye apuõvyã Krístuphú lo tẽtãcõtẽ tadúro a ki thẽzõnĩ lũ to hẽnuôma, Cómarya atẽmọ o dó lũkũ to. ¹⁸ Vãphúvãyê thĩ~, pẽ tẽmọ yẽnuô nõpãhtẽ tã túprẽ dó thĩ khãukhãphèlo nuô tãmé ní~. Thĩ tãbè męcwó málakõ ù phú Cómarya mọ málakõ pẽ nuô. ¹⁹ Pẽ ki mọ nĩdyẽ lũ tôprẽ ná tôprẽ phúnuô hẽro pẽ thègnẽ ná pẽ okuõhó dó tẽmãtẽcõ tãkyẽ hó. Rò pẽ ki thẽplòmọ, thẽplò kacúkabé hó dó Cómarya a mètẽnỹẽ hó. ²⁰ Pẽ thẽplò ki hẽlyã nĩdyẽ pẽ ná pẽ mẽthú hó tẽ bíkhẽtẽ~ bèbè nuô, pẽ thègnẽ ná Cómarya ma aduklõ ná pẽ thẽplò rò a thègnẽ lõplĩ có tẽpwõtõcõ.

²¹ Phúnuôro khõbóthyómọ thĩ~, pẽ thẽplò yẽ, a ki hẽlyã nĩdyẽ pẽ ná pẽ tẽthú oto hẽro, pẽ ki hyãnuõ dó Cómarya a mètẽnỹẽ pãnuô, pẽ théisẽ pã tãcõtẽ to hó. ²² Htuôto pẽ yõ cũe angómekyã rò pẽ yõ mètõ lũthẽplò akhu-akhyẽ, pẽ kwĩ tẽ ìtẽtẽ~ bèbè nuô, pẽ ki nĩbè tẽ dó a o nuôtahe pã. ²³ Cómarya mekyã angó rò a hé, pẽ bè zũe aphúkhũ Jesũ Krístu amwĩ rò pẽ ki mọ nĩdyẽ khyẽlũ tôprẽ ná tôprẽ phú a mekyã htuôhó angó ná pẽ yẽnuô. ²⁴ Kayã dó a cũe Cómarya mekyãngó yẽtahe nuôma a oklôsóma dó Cómarya akú hó, rò Cómarya oklôsóma kuõhó dó èthĩ akú hó. Cómarya dyẽ htuôhó

pê Thé Săsě Byacè akhu-akhyě, a dyéthégně htuôhó pê ná a oklòsoma dố pèkũ hó.

Thé Acóatę Ná Thé Lahólahya

4 Vă khöbóthyómọ thĩ-, lỏ- kayă dố a hé ná pê o ná Thé Săsě Byacè hó tahenuô, zũe bỗbye lahyă tẵmế. Thyáphủ thĩ ki thégñě ná thේyě nuôma a hyă mặlakố dố Cómarya a o ề, ma a hyă mặto ề nuô cẹmyá rế lahyă êthĩ ní-, mẹtêhéro dố hekhuyěnuô, prẹprọ aka-aplyạ oluôhtya ềlả hó. ² Kayă dố a nịbèhó Thé Săsě Byacè tởprẹnuô, pê thégñě cyạ ề phútêhéro, ki a hé ná Jesũ Krĩstu nuô, a hyălyạ phủ prẹlu hekhuphủ tởprẹ a ki hé phủnuô henuôma, pê thégñě cyạ hó ná ề ma a nịbèhó Thé Săsě Byacè dố a o dố Cómarya a o hyă yěnuô hó. ³ Manárò, kayă dố a hé ná Jesũ nuôma a hyălyạ phủ prẹlu hekhuphủ tởprẹnuô mặto tahenuô, a nịbè thẻ dố a o dố Cómarya a o hyă yěnuô mặto. Thé phủnuô ma a o dố prẻthẻhte Krĩstu nuôtởprẹ a o hyă prẻ. Thĩ nịhuố htuôhó ná a ki hyă pả, rò khỏnyáyẻ a hyă ohtya hó dố hekhuyěnuô hó.

⁴ Manárò phủlyẹ thĩ-, thĩ ma Cómarya akayă tahe rò thĩ mẹpẹkyă hó prẹprọ aka-aplyạ tahe hó, mẹtêhéro Cómarya dố a o dố thĩkũ yếtởprẹnuô adu lỏklỏ có ná khĩnécycạ khuklỏ dố a otỏkuố ná prẻluhekhuphủ dố a mẹ tẻcótẻtẻ to nuôtahe akũ yếtỏduố nuô có. ⁵ Hekhu lẻklỏ mủmyạ pỏ nịdyẻ prẹprọ aka-aplyạ yẻtahe akhu-akhyẻ, êthĩ krwỏ hébẻ thyákuốphủ hekhuphủ dố alẻk-lỏ hébẻ mủmyạricạ dủgnẻ yẻnuôtahe rò Cómarya akayă mặto tahe krwỏ nịdảkuố lỏ ềthĩngỏ. ⁶ Manárò pê ma Cómarya akayă tahe. Ủpẻ- tởprẹ bẻbẻ dố a thẻgnẻ Cómarya tởprẹnuô, a krwỏnịdả kuốdủ pẻngỏ. Manárò Cómarya akayă mặto tahenuô, a krwỏ nịdả kuố pẻngỏ to. Phủnuô akhu-akhyẻ kayă dố a nịbẻ Thé Săsẻ Byacẻ dố a hébẻ tẻmặttẻcỏ yếtởprẹ tahe nuôma ủpẻ, ná kayă dố a nịbẻ thẻ dố a hébẻ lahólahya dủgnẻ nuôtỏduố tahe nuôma ủpẻnuô, pê thẻgnẻ ibẻphẻ cyạ dủ prẻ.

Cómarya Ma Tẻmọ

⁷ Khöbóthyómọ thĩ-, pê tẻbẻ mọ nịdyẻ khyẻlủ tởprẹ ná tởprẹ, mẹtêhéro tẻmọnuô ma a hyă dố Cómarya a o. Ủpẻ- tởprẹ bẻbẻ dố a mọnị ủ nuôma mặhó Cómarya aphủalyẹ hó, rò a thẻgnẻhó Cómarya hó. ⁸ Ủpẻ- tởprẹ bẻbẻ dố a mọnị kuốủ to tahenuôma, a thẻgnẻ kuốủ Cómarya to, mẹtêhéro Cómarya ma tẻmọ. ⁹ Cómarya mọnị pẻ bá- tẻnuô a dyẻluố pẻ hó pẻ ná a nỏhyălyạ aphủkhủ dố a o tủ prẻ tởprẻ- tuố yẻnuô dố hekhuyẻnuô hó. Thyáphủ pẻ ki nịbẻ kuố dítủ thẻhtwỏprẻ dố aphủkhủ alọ yẻnuô rò, a nỏhyă pẻ hó pẻ hó. ¹⁰ Tẻmọ angỏlasá mặlakố ma Cómarya mọ pẻ rò thyáphủ pẻ tẻthủtẻora lỏ- plỉ ki plwỏkyă agnẻnuô, a nỏhyălyạ khyáthẻ aphủkhủ dố pẻgnẻ. Manárò pẻ tẻmọ Cómarya nuô adu thyáná atẻmọ pẻ yẻnuô to.

¹¹ Khöbóthyómọ thĩ-, Cómarya ki mọnị có pẻ báyẻ hẻrò, pẻ tỏ mọ nịdyẻ kuố lủ tởprẻ ná tởprẻ. ¹² Ủ myáhtyenó Cómarya tởprẻ- to. Pẻ ki mọ nịdyẻ lủ tởprẻ ná tởprẻ hẻnuôma, Cómarya oklòsoma hó dố pẻkũ rò atẻmọ olỏobả hó dố pẻkũ hó.

¹³ Pẻ thẻgnẻ tẻtẻhỏ ná Cómarya dyẻlyạ htuôhỏ pẻ Thé Săsẻ Byacẻ akhu-akhyẻ pẻ oklòsoma hó dố lủkũ rò a oklòsoma hó dố pẻkũ hó. ¹⁴ Pẻ myáhtyenó htuôhỏ, rò pẻ hẻsuluố pẻ hó ừruô tahe ná thyáphủ Cómarya aphủkhủyẻ ki hyă htwỏpẻ ủ prẻmẻlwỏhtekạ prẻlu hekhuphủ tahe agnẻnuô, Phẻ Cómarya nỏhyălyạhỏ lủ dố hekhuyẻnuô hó. ¹⁵ Kayă tởprẻ ki hẻsohteluố ná Jesũ nuôma Cómarya aphủkhủ tởprẻ kihẻnuôma Cómarya oklòsoma hó dố lủkũ rò a oklòsoma hó dố Cómarya akũ hó. ¹⁶ Phủnuô akhu-akhyẻ pẻ nẻbyacẻ nịdủ pẻ thẻgnẻhỏ, rò pẻ zũehỏ ná Cómarya mọnị pẻ.

Cómarya ma tẻmọ. Ủpẻ- tởprẹ bẻbẻ dố a oklòsoma dố tẻmọ akủnuô, a oklòsoma hó dố Cómarya akũ rò Cómarya oklòsoma hó dố lủkũ hó. ¹⁷ Pẻ ki mọnị ừruô phủnuô hẻnuôma, Cómarya atẻmọ olỏobả hó dố pẻkũ hó. Phủnuôrò shyẻ- tẻcỉrya amỏnyẻ hyátủđỏhỏ pảnuô, pẻ ki thẻplỏkhủ thẻplỏhả hó pả, mẹtêhéro pẻ tẻo-htwỏprẻ dố hekhuyẻ nuô, a yỏ thyáhỏ ná Krĩstu a tẻo-htwỏprẻ hó akhu-akhyẻ, pẻ ki thẻplỏkhủ thẻplỏhả hó pả. ¹⁸ Dố tẻmọ phủyẻ akủ nuôma tẻtarỏthẻ thẻisẻ oto. Cómarya atẻmọ dố a mẻlỏmẻbả pẻ hó dố pẻkũ yẻnuô a vẻhtekyả pẻ hó pẻ tẻtarỏthẻ thẻisẻ nuôtahe hó, mẹtêhéro tẻtarỏthẻ thẻisẻ yẻnuôma a mặdủ tẻcỉrya prẻ. Kayă tởprẻprẻ ki thẻisẻ pả dủgnẻ prẻ hẻnuôma, Cómarya atẻmọ olỏobả dố ẻkủ to.

¹⁹ Cómarya yỏ mọrẻ pẻ akhu-akhyẻ pẻ mọ nịdyẻ lủ tởprẻ ná tởprẻ hó. ²⁰ Kayă tởprẻprẻ ki hé, “Vả mọ Cómarya,” tadủrò a ki thẻhte pảprẻ apủỏvyạ Krĩstuphủ hẻnuôma, ề ma kayă lahỏ prẻ, mẹtêhéro a myáhtyenó có apủỏvyạ Krĩstuphủ ná amẻthẻ nịdủ có tadủrò a ki mọnị to hẻnuôma, Cómarya dố a myáhtyenó tởphuố- to, yếtởprẹnuô “Vả mọ Cómarya,” a cuố hẻcyạ phútẻ? ²¹ Rò tẻmekyảngỏ dố pẻ nịbẻ dố Jesũ Krĩstu a o yẻnuô- ma a hé ná kayă dố a mọnị Cómarya tahenuô, a tẻbẻ mọnị kuố apủỏvyạ Krĩstuphủ tahe.

Pẻ Tẻmẻpẻ Hekhu

5 Ủpẻ- tởprẹ bẻbẻ a ki zũe ná Jesũ ma Krĩstu hẻnuô, a htwỏhỏ Cómarya aphủalyẹ tởprẻhỏ, htuốto ủpẻ- tởprẹ bẻbẻ a ki mọnị phẻ nuôma, a mọnị kuốđủhỏ aphủalyẹ tahe hó. ² Bí pẻ mọnị Cómarya rò pẻ cẻu a tẻmekyảngỏ akhẻnuô, pẻ thẻgnẻhỏ ná pẻ mọnị Cómarya aphủalyẹ tahe hó. ³ Mẹtêhéro tẻmọnị Cómarya angỏlasá ma mặhỏ tẻcẻu a tẻmekyảngỏ yẻ- tahe hó. Rò pẻ ki krwỏmẻ kuố lỏlỏ- a tẻmekyảngỏ nuôtahe hẻnuôma apủạ náo. ⁴ Mẹtêhéro Cómarya aphủ pwỏ- tởprẻ nuô a mẻpẻ lỏ hó hekhuyẻ lẻklỏ mủmyạ tahehỏ. Pẻ mẻpẻ hekhuyẻ lẻklỏ mủmyạ tahe ná

pè tẹ̀zùtẹ̀nyà akhyè hó. ⁵ Ûpẹ̀ tọ̀prẹ̀ ki mepẹ̀bẹ̀ hekhu alékló mũmyà yẹ̀tahe pẹ̀? Túprẹ̀ kayà dọ́ a zúe ná Jesũ nuoma Cómarya aphúkhũ tọ̀prẹ̀ nuotahe ki mepẹ̀ pǎ.

Cómarya Khyáluǎ Athé Ná Aphúkhũ Jesũ Krístu Ari-akyǎ

⁶ Jesũ Krístu hyǎlyǎ dọ́ hekhyè rò a hyǎplwǎ anẹ̀ ná htyè, a hyǎ khyáthyè anẹ̀ rò athwi bẹ̀twílyǎ. A hyǎ túprẹ̀ ná htyè tọ̀cò máto. A hyǎ lǎ có htyè ná thwi nyècò lǎ có. Thé Sǎsè Byacè nǐdũ khyáhó athé ná yěnuoma a tǎhó, mẹtẹ̀héro Thé Sǎsè Byacè ma acóate. ⁷ Tẹ̀khyáthé nuoma a o thuǎcò. ⁸ A o kryá- ìtẹ̀ hénuoma Thé Sǎsè Byacè ná htyè ná thwi rò yěthuǎcò lǎnuo a thẹ̀plòtǎ thýákhýlũ tọ̀còtuǎ. ⁹ Pẹ̀ zúe prẹ̀lukayǎ a tẹ̀khyáthé tadúro Cómarya a tẹ̀khyáthé nuoma a tǎkló ná nuo, mẹtẹ̀héro yěnuoma tẹ̀khyáthé dọ́ Cómarya dyéhó pẹ̀ ná aphúkhũ ari-akyǎ hó. ¹⁰ Phúnuòrò kayà dọ́ a zúe Cómarya aphúkhũ yẹ̀tahenuo a thẹ̀gnẹ̀ tǎtẹ̀ có ná Cómarya khyáluǎ athé yěnuoma atǎ málakó có. Manáro kayà dọ́ a zúe Cómarya to tahenuo, a hé Cómarya ná kayà lahǎ, mẹtẹ̀héro dọ́ a zúe kuǎ Cómarya khyá athé ná aphúkhũ ari-akyǎ yěnuo to akhu-akhyè, a hé lahyǎ phúnuo prẹ̀. ¹¹ Rò tẹ̀khyáthé ma ìtẹ̀tẹ̀ héro, Cómarya dyélyǎ pẹ̀ pẹ̀ tẹ̀htwǎprẹ̀ tacúprẹ̀ talèkré rò tẹ̀htwǎprẹ̀ a khǎshýékhǎryǎ yěnuoma a o dọ́ aphúkhũ akũ nuo. ¹² Ûpẹ̀- tọ̀prẹ̀ bẹ̀bẹ̀ dọ́ a nǐbẹ̀ aphúkhũ yěnuoma, a nǐbẹ̀hó tẹ̀htwǎprẹ̀ yěnuo hó. Manáro ùpẹ̀- tọ̀prẹ̀ bẹ̀bẹ̀ dọ́ a nǐbẹ̀ kuǎ Cómarya aphúkhũyè to nuoma, a nǐbẹ̀ kuǎ tẹ̀htwǎprẹ̀ to.

Tẹ̀htwǎprẹ̀ Tacúprẹ̀ Talèkré

¹³ Tẹ̀ dọ́ vǎ rǎ pẹ̀ thǐ yěnuoma, thýáphú thǐ dọ́ a zúe Cómarya aphúkhũ amwǐ yẹ̀tahe ki thẹ̀gnẹ̀ nǐdyédũ

thǐnẹ̀ ná thǐ nǐbẹ̀hó thẹ̀htwǎprẹ̀ tacúprẹ̀ talèkré hó ag-něnuòrò, vǎ rǎ pẹ̀ thǐ prẹ̀. ¹⁴ Dọ́ Cómarya anyèhyǎ nuo, pẹ̀ zúelyanǐ dyédũ pẹ̀nẹ̀ ná pẹ̀ kwǐ ìtẹ̀tẹ̀- bẹ̀bẹ̀, ki atǎ ná lǎthẹ̀plò hénuoma, a klyá nǐdǎ nyǎ pẹ̀ tẹ̀kwícóbẹ̀ hó. ¹⁵ Pẹ̀ thẹ̀gnẹ̀hó ná a nǐdǎ hó pẹ̀ tẹ̀kwícóbẹ̀ yè akhu-akhyè, pẹ̀ zúehó ná a ki dyétǎ nyǎ hó pẹ̀ tẹ̀ dọ́ pẹ̀ kwǐ è nuotahe pǎ hó.

¹⁶ Kayà tọ̀prẹ̀prẹ̀ ki myáhtye apuǎvyǎ Krístuphú tọ̀prẹ̀prẹ̀ mẹtẹ̀thú dọ́ a ki dyé htwǎhtya lǎ tẹ̀thyè máto hénuo, a ki kwítẹ̀ dọ́ Cómarya a o rò Cómarya ki dyé kayà dọ́ a mẹtẹ̀thú yěnuo tọ̀prẹ̀ thẹ̀htwǎprẹ̀ pǎ. Manáro tẹ̀thú dọ́ a ki dyé htwǎhtya lǎ ná tẹ̀thyè hénuoma, vǎ thézũ hé thǐ ná tẹ̀thú phúnuo tahenuo thǐ tǎ kwícóbẹ̀htya pẹ̀ lǎgnẹ̀ dọ́ Cómarya a o to. ¹⁷ Lǎ- mẹ̀ tẹ̀mũmyǎricyǎ tahe nuoma tẹ̀thú hó tadúro tẹ̀thú dọ́ a thũcuǎ kayà dọ́ tẹ̀thyè máto nuo a o prẹ̀.

¹⁸ Pẹ̀ thẹ̀gnẹ̀ ná Cómarya aphúalye tahe nuoma, a mẹ̀ plehyǎlǎ pǎ tẹ̀thúteora takhyá- to. Mẹtẹ̀héro Cómarya aphúkhũ Jesũ yěnuo a takótakẹ̀ tǎtũ nǐdyé èthǐ rò khǐnérícýǎ khukló dọ́ a mẹ̀ tẹ̀mũmyǎ yẹ̀tòduo a mẹ̀bèsècyǎ èthǐ to. ¹⁹ Pẹ̀ thẹ̀gnẹ̀ ná pẹ̀ yẹ̀tahe nuoma Cómarya aphúalye tahe tadúro lǎ- kayà dọ́ aruò tahe nuoma a o lahyǎ dọ́ khǐnérícýǎ khukló dọ́ a mẹ̀ tẹ̀mũmyǎ yẹ̀tòduo a tẹ̀pótariǎ alẹ̀. ²⁰ Thyáphú pẹ̀ ki thẹ̀gnẹ̀ kuǎdũ ù Cómarya dọ́ atǎ yẹ̀tòprẹ̀nuo, pẹ̀ thẹ̀gnẹ̀hó ná Cómarya aphúkhũyè hyǎ dyé thẹ̀gnẹ̀plǎ pẹ̀ hó pẹ̀ hó. Pẹ̀ o dọ́ Cómarya dọ́ atǎ yẹ̀tòprẹ̀ ná aphúkhũ Jesũ Krístu yẹ̀tòprẹ̀ akũ hó. È ma Cómarya dọ́ atǎ tọ̀prẹ̀, htuǎto Cómarya dọ́ a dyé ù thẹ̀htwǎprẹ̀ tacúprẹ̀ tọ̀prẹ̀.

²¹ Vǎphúvǎlye thǐ- cóbẹ̀ tǎ lahyǎ Cómarya dọ́ aruò nuotahe tǎmẹ̀ ní-.

Giovanni Nyëba Tôba

Tèhébè Ré Dó Nyë

Li Giovanni nyëba tôbayë ma mädû li dó muõprë tôprë räcuõ pë muõ tôprë ná aphúalye tahe. A thézû hé angólasá ma, prëzûetëplómü ná prëzûetë plómüphú tahe ali phúnuõ köle. Liphuôphú yëtôba ma ù rä dyéhëdyére prëzûetë plómüphú tahe ki mọ nıdyé lü tôprë ná tôprë, htuõto a thézû dyéròdyéryë one prëzûetë plómüphú tahe ná Thára klwolahö ané nuõtahe ná èthı atëithyóithya nuõtahe ari-akyä prä.

Tèhébè tôtó ná tôtó

Tèhébè ré dó nyë 1-3

Tè dó a lodulö ma tèmọ 4-6

Tèdyéròdyéryë one ná èsü tă

Thára klwolahö ané nuõtahe támé 7-11

Tèhébè dó khyë 12-13

1 Vă ma muõprümuõprë dó a htwö khuklökhukeyä tôprë rò vă räcuõpë liyë dó muõ dó Cómarya nwóhtya è yënuõ tôprë ná aphú thıtahe a o. [†] Thı ma kayä dó vă mọnı mälakö có tahe. Vă tôprë mọnı túdü thı nuõ mato, kayä dó a thégnë tèmátècö pwõ- tôprë tahe mọnı kuõdü thıthı. ² Dó tèmátècö o lalüölaklyä dó pèkü akhu-akhyë pë mọ nıdyé thı prä. Tèmátècö yënuõ a ki o tadü kuõdü ná pë tacúprë talèkré pã.

Tèhémohéryá

³ Phë Cómarya ná aphúkhü Jesü Krıstu ki dyétädü pë dó a nıdă cüë tèmátècö rò mọ nıdyé lü tôprë ná tôprë yëtahe tẹbwıtẹtaryë, tẹthézòklabè ná tẹpẹtẹdwö yëtahe ní-.

Tèmátècö Ná Tèmọ

⁴ Vă myáhtyebè nẹphúnèlye tahe ohtwöprë dó tèmátècö akü phú Phë Cómarya mekyä pë ngó nuõ akhu-akhyë vă thékrü nyacó. ⁵ Muõ-, khönyáyë vă kwıthézò nẹ, pë ki mọ nıdyé lö khyëlü tôprë ná tôprë pó-. Vă rä pë nẹ ngómekyă yëtómü nuõma athë mato, ngómekyă dó pë nıbèno htuõhó dó kalúkhë nuõ tòmü prä. ⁶ Tèmọ angólasá ma, pë ohtwöprë krwö nıdă Cómarya mekyängö nuõtahe hó. Phú thı lö- plı nıhuõ htuõdühó ngómekyă dó kalú khë rò a hé, lö- thıyë tahenuõ thı töbè ohtwöprë dó tèmọnı lü akü, a hé phúnuõ.

⁷ Prëilo-ilyä ù oluõhtya élä dó hekhu yë hó. Jesü Krıstu hyälyä dó hekhuyë, a hyä ná prëlukayä a thwıhtyëpházye nuõ, èthı nuõtahe ma a ólyä kuõü to. Kayä dó a ólyä kuõü phúnuõ to tôprëprë hénuõma mähó kayä ilo-ilyä ù hó, rò è ma mähó kayä dó a théhte Krıstu nuõ tôprë hó. ⁸ Phúnuõ akhu-akhyë, thyáphú thı nıbè htuõhó tẹnuõtahe ki sımékýä pë tă thı támé, htuõto thyáphú thı ki nıbè löbă lö thı tẹmenıkhwókè agnënuõ, rönı lahyä thıne ní-. ⁹ Kayä dó a oklòsóma kuõü dó Krıstu a tẹithyóithya akü to, rò a sunuõlönuõklö pö a tẹithyóithya tahe dó Krıstu a tẹithyóithya akü tahenuõ, Cómarya okuõ ná èthı to. Kayä dó a oklòsóma dó Krıstu a tẹithyóithya akü tahenuõ, phënáphú thényëlö ki okuõ ná èthı prä. ¹⁰ Phúnuõ akhu-akhyë kayä tôprëprë ki hyä dó thı o hëro a ki phyéhyänı tẹithyóithya yëtahe to hénuõ, èsü tă è dó thı hidókü támé ní-. "Tẹpẹtẹdwö ki odü ná nẹ ní-," hësü tă è phúnuõ támé mę. ¹¹ Mętëhëro kayä tôprëprë dó a èsü lü nuõ, a htwöhtyahó prëmę tötë ná lü dó mę tẹmümyáricýä akü hó.

Hébè Tadúkyä Ngó Dókhýlö

¹² Vă thézû hëso pë élä pã thı ngótahe tadúro vă thézû rä è ná cęba ná liböhtyë to. Manáro thyáphú pë ki o ná tẹthékrü lölöbăbă agnënuõ, vă myásü dó vă ki hyä dó thı o rò pë ki myáhtye täsü hébè khyëthyalü tôprë ná tôprë pã.

¹³ Thı puõvyä prëmò dó Cómarya nwóhtya è tôprë aphúalye tahe thühyä pë thı atèhémohéryá yëtahe.

[†] Muõ dó Cómarya nwóhtya è yëtôprë ma mähó prëzûetëplómü.

Giovanni Thuõba Tôba

Tèhébè Rẹ Dổ Nyế

Li Giovanni thuõba tôbayě mamáđũ li dổ muốprẹ tôprẹ rắcuố pẹ Gaio dổ a htwõ prềũtềplómũ khuklố yếtôprẹ a o. Gaio yěnuô a mềcwómẹkỏ pẹ nyacỏ Kristuphủ tahe akhu-akhyế prềãli yếtôprẹ htuthếnlỉ nyacỏ lủ. Nề bớthyỏ ná Diotrephe nuõma rọngỉ nệñé taki nỉ, a mecuốnlỉ lủ ngỏ phúnũ.

Tèhébè tồtỏ ná tồtỏ

Tèhébè rẹ dổ nyế 1-4

Ủ htuthếnlỉ Gaio 5-8

Ủ pacyệnlỉ Diotrephe 9-10

Ủ htuthếnlỉ Demetrio 10-12

Tèhébè dổ khyyə 13-15

1 Vả ma muốprủmuốprẹ dổ a htwõ khuklốkhuklyả tồprẹ rỏ và rắcuốpẹ liyếtôba dổ Gaio a o. Gaio ma kayả dổ và mọngỉ mắlakỏ cỏ è tồprẹ cỏ.

² Vả khỏbớthyỏ mỏ, thyáphủ tềlỏ pỉ ki cuố athế ryáryádedè ná nệnuô rỏ, và kwícỏbể pẹ dổ nệgnế. Phủ và thềgnếhỏ ná nệ oshyo-omỏ ryá dỏthudỏthế tồkyếnuô, và kwícỏbể ná nệ nếklỏ pházye tồkyếnuô, a ki oshyo-omỏ ryá kuốđũ phúnũ nỉ. ³ Mềtềhẻrỏ bí pẹ puốvyả dỏthudỏthế tahe hyátuốkuố và akhế, a hế-soluỏ pẹ và ná nệrinệkyả. Rỏ a hế pẹ và, nệ thềplỏcỏ ná tềmắtềcỏ rỏ nệ ohtwỏprẹ krwỏkuố phúnũ pwỏ tồphuỏ cỏ akhu-akhyế và thềkrủ nyacỏ. ⁴ Bí và nỉhuỏ ná vắphủvắlye dỏthudỏthế tahe ohtwỏprẹ dổ tềmắtềcỏ akủ akhệnuô, và thềkrủ cỏ pwỏ tồphuỏ cỏ. Tề dổ a ki mềthềkrủ klỏlỏ và ná yěnuô a o pắ tồcỏ to hỏ.

Ủ Htuthế Nỉdyế Gaio

⁵ Vả khỏbớthyỏ mỏ, nệ thềplỏcỏ nyacỏ ná tềmề dổ nệ mềcwỏ pẹ puốvyả Kristuphủ nuô tahe. Èthỉ ma sỉprẹ dổ nệ thềgnếhỏ lủ to tahe tadủrỏ nệ mềcwỏ pẹ èthỉ. ⁶ Èthỉ dỏnyắluỏ lahyả pẹ prềũtềplómũphủ bỉyế tahe ná nệ tềmỏ ari-akyả. Thyáphủ èthỉ ki cuố plehyả nỉpỏ klyả dổ nyế tồkyếnuô, khyáthẻdỏ mềcwỏ pẹ èthỉ phủ atỏ ná Cỏmarya a tềthếũ nuõtahe nỉ. ⁷ Mềtềhẻrỏ èthỉ htecuố pẹ klyả dổ Kristu agnế tadủrỏ a phýe kuố tềmềcwỏ dổ kayả zủe kuố Kristu to nuõtahe a o tồcỏ to. ⁸ Phúnũ akhu-akhyế, thyáphủ pẹ ki mề tỏkuốtề ná èthỉ dổ a mề lahyả tềmắtềcỏ atềmề yế-tahe agnệnuô, pẹ Kristuphủ tahe tồbề mềcwỏ pẹ kayả phúnũ tahe hỏ.

Diotrephe Ná Demetrio

⁹ Vả rắcuố pẹ htuốhỏ li dổ prềũtềplómũ a o tồba tadủrỏ Diotrephe dổ a thềũ htwõ èthỉ khuklố yếtôprẹnuô, a nỉđả kuố pẹ rắhếsocuố linuô tahe to. ¹⁰ Phúnũ akhu-akhyế shyế và hyátuố pắ rỏ và ki hếluốhtya pẹ thỉ ná lỏ a mềthủ htuốhỏ nuõtahe pắ. A dyả pềzỏ rỏ a hế mủmyáricyả pẹ, htuốto bí puốvyả tahe hyátuố cuốtuốkuố è akhề nuô a ếsủ kuố èthỉ to. Htuốto kayả dổ a thềũ ếsủ puốvyả yếtahenuô a mềđidyả tắtủ rỏ a vểhtekyả ủ dổ èthỉ prềũtềplómũ aklỏ cỏ.

¹¹ Vả khỏbớthyỏ, tềmủmyáricyả phúnũ tahenuô myábủmyátủ kuố tắ ủ tắmề nỉ. Myábủmyátủ kuốđũ ủ tề dổ aryả nuõtahe nỉ. Kayả tồprềprẹ dổ a mề tềryánuô, è ma Cỏmarya akayả tồprẹ hỏ. Kayả dổ a mề tềmủmyả tồprềprẹ nuõma mắhỏ kayả dổ a thềgnế tắtề kuố hí ủ Cỏmarya hító. ¹² Ủ htuthế lỏplỉ cỏ Demetrio cỏ. Tềmắtềcỏ khyákuố cỏđũ athế ná è ryá ari-akyả cỏ. Vả htuthế nỉdyế kuốđũ è ari-akyả, rỏ nệ thềgnế ná pẹ hểyế nuõma acỏate prề.

Tềhẻmỏhẻryả Dổkhyyə Tadủ

¹³ Tềrítềkyả dổ và thềũ hếso nệ nuõma a o ếnyacỏ tadủrỏ và thềũ rắcuố pẹ pắ nệ ná li to. ¹⁴ Manárỏ và myásủ dổ và ki myáhtye pryả ná nệ pắ rỏ pẹ ki hẻbẻặsủ khyếlủ tồprẹ ná tồprẹ pắ.

¹⁵ Tềpềtềdwỏ ki okuốđũ ná nệ nỉ. Lỏ pẹ khỏbớthyỏ bỉyế tahe hẻmỏhẻryả kuốđũ nệ. Hẻmỏhẻryả pẹ pỏ đítủ kuốđũ lỏ pẹ khỏbớthyỏ nuõtahe tồprẹ htuố tồprẹ nỉ.

Juda

Tèhébè Ré Dó Nyě

Ũ rã Li Juda yětôba mětêhéro ũ thézũ dyeròdyéryě Thára klwolahö ané dó a hélyà nídyé lahyă ané ná prèzũetèphú tahe. Tèritèkyă dó ũ rã bí li yětôba akũ tahenuô, athyaná ũ rão dó Li Petru nyëba tôba akũnuô prè. Thyáphú Cómarya akayă tahe ki sátanyă sũryă tètũtènyă dó Cómarya dyé èthĩ yënuô rò prèrãli yětôprè rã pé liyětôba prè.

Tèhébè tótó ná tótó

Tèhébè ré dó nyě 1-2

Thára klwolahö ané tahe

Tèòhtwöprè ná a tètĩhyó tahe 3-16

Pũmanĩ lahyă thĩ tètũ 17-23

Sõrisõbükyă ũ 24-25

1 Vă ma Jakomo apuõ Juda, htuõto vă ma Jesũ Krĩstu alulé tōprè.

Vă thézũ rãcuõpé kayă dó Phě Cómarya é èthĩ rò a mọ nídyé èthĩ, htuõto Jesũ Krĩstu opõ takótakèbí nídyé èthĩ nuõtahe a o.

² Cómarya a tètèzòklabè, a tètètèdwò ná atèmọ ki olóobă kuõdũ ná thĩ ní.

Thára Kaplyà Tahe

³ Vă khõbõthyómọ thĩ, tèmèlwóhtekă dó pè lõ- plĩ níbè rólõ lũ yě ari-akyă yënuô, vă thézũ rãcuõ pè nyacó thĩ tadúro khõnyáyě vă myáhtye ná vă bè rãcuõkhó ta- ple péke thĩ dó aruõ tōcō. Rò vă thézũ dyéhědyére ní thĩ ná tètèkrũmila dó Cómarya dyétă tōphuõ dyétă htuõplũlă pèhó ná lõ- akayă dó a zũe nídyé yëta- henuô, thĩ ki sátanyă sũryă è ní. ⁴ Mětêhéro, kayă dó a dyaduzũnyă Cómarya to tahenuô a hyãnuõhuô hó dó thĩklě hó. Thyáphú èthĩ ki hébè siplénĩ ané ná a tèt- htwöprè laruõlarè tahe agnënuô, a htulya taple pyékyă pè Byacè Cómarya abwíataryě yënuõtahe ari- akyă. Htuõto èthĩ yětahenuô a zũe kuõũ pè khuk- lõkhuklyă Byacè Jesũ Krĩstu yënuô to. Phú lisăsě héso one hó tètĩciryă tahenuô èthĩ ki níbè lõplĩ có pã.

⁵ Thĩ thègně htuõlõhó tètè lõ- plĩ tadúro vă thézũ dyé thènéhtya khyěthyă kuõpõ thĩ ná tōphuõkhě nuô Byacè mēsĩplé htekahtuõhó Israelpú dó Egypt ké tadúro dó khyě nuô a mět̃yěkyă lõkhyěthyă lõ- kayă dó a zũekuõ lũ to nuõtahe. ⁶ Thènéhtyabè níkyěthyă lahyă dú tanéphú dó a vỹkyă kyă Cómarya dyé èthĩ atèpõtari yënuô, rò a htecuõ khókyălă ná a lèlólósó

yënuô tahe. Cómarya cõklõma lõhó èthĩ ná su- plyetõhté rò a dyanuõ hó èthĩ dó tètĩkítèlõ akũ hó. Rò a ki dya-o tuõ èthĩ dó tètĩciryă a mõnyëdu nuõtõnyě pã. ⁷ Phũnuõhó, tanehtya níkyědũ lahyă ví Sodom ná ví Gomorra ná ví o dó a khãsòkhăshyě nuõtahe. Vĩkũphú bínuô tahe ma a mětũ thyákuõdũ tètĩ phũnuô nuô hó. Èthĩ lũkrwõmẹ lahyă thwihtyě lèklõ thézũ mũmyă tahe rò mèmõnĩ lahyă ané ná prèmòprèkhũ lèklõ mũmyári- cyă tahe. Èthĩ khyábè tètõphásõryă dó miphekũ tacúprè yënuõma a htwõhtya dú hó ũ lèmyábũ dó kayă lõ- plĩ agnë hó.

⁸ Kayă dó a hyãnuõhuô dó thĩklě tahe nuõma athyaná nuõhó. Dó èthĩ myáhtyelwó one tètĩ tahe akhu- akhyě, èthĩ mèmũmyă lya nídyé khyěthyă dú anéklõ tahe prè. Èthĩ htésũ tètaryěshyosõ yě rò a pacyéishyě mókhu tanéphú dó a o ná a tètĩtètakhě nuõtahe.

⁹ Mikelè ma mókhu tanéphú dó adu lõlõ có ũ có tadúro bí è ná khĩnérĩcyă khuklõ klyéngă lũ ná Mosè aluõtõ akhënuô, Mikelè isõ dyathũbũ ná khĩnérĩcyă khuklõ to. A hé prè lũ, “Cómarya ki isõdũ nẹ pã,” phũnuô prè. ¹⁰ Manárò kayă yětahenuô a pacyéishyě tètĩ dó a thègně tãplũto nuõtahe. Èthĩ thèplò thyă lahyă ná tètĩphútèlye akhu-akhyě, a lũkrwõ mēkuõ lahyă phú athèplò nõmẹ lũ nuô prè. Dó èthĩ mephũnuô akhu- akhyě a mepýemẹkyă nídyé lahyă ané hó.

¹¹ Cómarya ki ciryă málakõ có èthĩ pã! Mětêhéro èthĩ krwõmẹkuõ phú Caino mēnuô hó. Dó èthĩ myádu rũhtě akhu-akhyě, a thèplòshyõ krwõmẹkuõ phú Balaam mětũ htuõhó nuõhó. Èthĩ sásũ ũ htwõ khuk-

lókhuškyã tahe thyáná Kora mehtuõhó nuô hó. Û ki mepyékyã èthí phú ù mepyékyã Kora nuô pã.

¹² Bí thĩ bóthyóbólã eróðrõlũ sèe akhènuô, kayã yètahe hyãnuõmẽ taprótapra kuõ ná thĩ. Èthĩ nuõma athyáná prèkyèthímí tahe dó a myádu prétú a léebèõhtwõ agnèprè rò a léthètarè nuô a o kuõ lahyã ù tõcõ to. Èthĩ nuõma athyáná óluõ tahe dó a kuõ cuõkyã rò a cõtã pè ù to nuõtahe prè. Èthĩ yètahenuô athyáná thòmõ dó athèaphõ hte kuõ ù ná ashuõakhè to tahe, rò ù htõhte sĩhtèrwĩkyã hó èthĩ rò a thyékyã lõ hó. ¹³ Èthĩ tahenuô, athyáná htyèháho sõ dó htyèdu-tava akũnuô tahe prè. Htuõto èthĩ tèmẽ dó a htwõhtya tètètarè tahenuô a ki oluõhtya thyáná htyèbóbè nuô pã. Èthĩ yètahenuô athyáná sè dó a cuõkhókyã ná aklyã rò a otõ kuõ a khãléto nuõtahe hó. Cómarya tari-taryã one pè èthĩ khãlé dó tèkhí tarũ lõu tõpho rò a ki nõo èthĩ bínuô tacúprè talèkrè pã.

¹⁴ Enoch dó akwĩalyã tã dó Adam ahtũ thuõthyótõhtũ nuõtõprè héso one nyè nyacõ hó ná èthĩ yètahe ari-akyã rò a hé, “Byacè ki hyãtõ ná amókhu tanéphú sãse tahe dó arí ná aríkũ có pã.

¹⁵ Mètèhèrò a ki hyã ciryã lõ kayã pwõ tõprè pã. A ki ciryã lõ kayã dó a dyaduzũnyã kuõ Cómarya to nuõtahe pã. A ki ciryã èthĩ atèthútèplá dó èthĩ mẽ tõ ná Cómarya aklyáaklõ to nuõtahe pã. Èthĩ yõ htètaãyã sũ Cómarya akhu-akhyè, a ki ciryã èthĩ pã.” ¹⁶ Kayã yètahe nuõma kayã dó a tamwõtalè shyo rò a dya dũgnè tètũ dó ùruô alõ pwõ tõphuõ có. Èthĩ krwõlũmẽ nĩkuõdũ anèklõ a tètèzũthèlõ mũmyáricyã nuõtahe akhyè prè. Èthĩ hébè htuthé nĩdyè lahyã ané, htuõto thyáphú èthĩ ki nĩbè tẽ dó a thèzũ nuõtahe rò, a hébè htuthéní lahyã ù.

Tèdyérò Ná Tèithyóithya Tahe

¹⁷ Manárò vã khõbõthyó thĩ, thénèhtya tuõbè khyèthyã lahyã pè Byacè Jesũ Krĩstu a Prèdõnyãphú tahe hèsodõnyã one htuõpèhó thĩ nuõtahe ní. ¹⁸ Èthĩ

hé pè thĩ, “Shyé mõnyèmõthè dó khyè tadũ pã tahenuô kayã dó a ki pacyéishyé nyèkrũ thĩ tahe ki ohtya pã. Èthĩ nuõtahe ma a krwõmẽ shuõshuõ prè phú a tètèzũ mũmyã dó a tõkuõ ná Cómarya athèplõ to nuõtahe prè.” ¹⁹ Kayã yètahe nuõma mãhó kayã dó a mẽ lũpruõlũpryã lõ ù, kayã dó a krwõmẽkuõ phú anèklõ pházye a tètèzũthèlõ o nuô tahe, htuõto èthĩ yètahe nuõma a nĩbè kuõ Cómarya a Thè Sãse to.

²⁰ Manárò vã khõbõthyó thĩ, thĩ bè isõhtya plehyãpõ lahyã thĩ tètõhtwõprè yènuô dó thĩ tètũtènyã sãse dó asõ atanyãryã yènuô alõ rò, bí thĩ kwícóbè akhènuô, thèlèhtyaní lahyã Thè Sãse Byacè zũklyázũklõ ní thĩ nuõtahe ní. ²¹ Bí thĩ opõmyásũ Byacè Jesũ Krĩstu a tètèzõ dó a ki dyè pè thèhtwõprè tacúprè yètõprè ki hyã akhèpãnuô, oklõsõma lahyã dó Cómarya atèmõ akũ ní.

²² Thèzõ nĩdũ kayã dó a zũe Krĩstu hó tadũrò athèplõ rare pã dũgnè nuõtahe ní. ²³ Yácũ mècwõ pèkuõ kayã dó a lo tèmèlwõhtekã phú nè mèlwõhtekã kayã dó mikũ nuõtahe ní. Htuõrò thèzõnĩ pè kuõpõ kayã dó aruô nuõtahe ní. Manárò tanè tãtãtè tãki ní, mètèhèrò nè tõ thèhtekyã ahyè-acã dó a víma ná èthĩ tètũtèora nuõtahe ní.

Tèhtuthèhtya A Tèkwícóbè

²⁴ Pè ki htuthèhtya rõlũ Cómarya pó! Thyáphú thĩ ki lakhú tãmè agnènuô, Cómarya ki myákhwè mècwõ nĩdũ thĩ ní. Htuõto a ki ékã bédũ thĩ dó a mètènyè pã rò thĩ tètũ ki o pã to, rò thĩ ki thèkrũthèlõ lakálakõ dũ pã ní. ²⁵ Pè ki mèlĩ mètakhèhtya rõlũ Cómarya pó! Cómarya ma a o tú è tõprè prè. Prè dó a mèlwõhtekã pè ma tú è tõprè prè. Dó Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò tètìtètakhè, tètutètũ, tètõtètèpryã ná tètaryèshyosõ yètahenuô, a ki okuõdũ ná Cómarya cáhtya dó tètõcõ o htwõhtya híto akhè, tuõkhõnyã, ná tãplehyã acúcũ ahtũhtũ ní, Amèn.

Tèdyéluõhtya

Tèhébé Rẹ Dõ Nyě

Cómarya dyéluõhtya Giovanni yěnuô, ù rã è bí kayã tahe zũehó Jesũ Krĩstu phú a Byacè tôprè hó rò ù męcyẽmęcũ lò èthĩ akhẽnuô hó. Prẽrãli yěnuô a thézũ rã dyéhẽdyérecuõ pẹ prẽhóli thĩtahe rò a thézũ dyé pẹ èthĩ tẹmyásũ. Htuõto a dyéshyodyésò ní pọ èthĩ thẽplò ná bí ù mępyãmęsẽ męcyẽmęcũ èthĩ yě akhẽnuô, èthĩ ki oklòsómánj lahyã.

Dõ liyětõba akũnuô, tẹdyéluõhtya o amyěmyě acôcô có, rò tẹdyéluõ yětahenuô, a hésoluõ pẹ ù ná tẹmátẹdyã dõ Krĩstufú bĩnuõhtũkhẽ tahe thẽgnẽplõ lahyã prẽ. Manàrò dõ khyětadũ pãnuô, khĩnėricyã khuklõ yěnuô ná lò~ prẽ dõ a thẽhte Cómarya tahenuô, Cómarya ki nõ mępẹ lólatakli dítũ èthĩ yětahenuô ná Byacè Jesũ Krĩstu pã. Rò bí tẹmępẹ yě ahtuõaplũ hó pãnuô, Cómarya ki dyé pẹ kayã dõ acó ná angó nuõtahe tẹmęnĩkhwókè pã, rò a ki dyétõ pẹ èthĩ ná mókhuhtẽ ná hekhuthẽ a tẹsõri tahe pã.

Tèhébé tõtõ ná tõtõ

Tèhébé rẹ dõ nyě 1:1-8

Tẹoluõhtya ná ù thũcuõli tahe dõ prẹzũtẹplómũ thuõthyótõmũ a o 1:9-3:22

Litalũ otõ ná tẹmádyã thuõthyótõkuô 4:1-8:1

Kwọ thuõthyótõmẽ 8:2-11:19

Plyã nuõtõbõ ná tẹmĩtẹmyã nyẽduõ 12:1-13:18

Tẹoluõhtya amyěmyěacôcô 14:1-15:8

Cómarya a tẹthẽplòdu bẹlõ thuõthyótõbè 16:1-21

Vĩ Babylonia latãprõ, tẹmępẹkyã tẹmĩtẹmyã,

Prẽprõ dõ a ilolahõ ù nuõtahe ná Satan 17:1-20:10

Tẹciryã dõ khyẽ tadũ 20:11-15

Mókhuhtẽ, hekhuthẽ, vĩ Jerusalemthẽ 21:1-22:5

Tèhébé dõ khyẽ 22:6-21

1 Li yětõba ma li dõ a rãmáradyã tẹmęhtwõhtya anẹ dõ Jesũ Krĩstu dyéluõhtya tahe ari-akyã.

Thyáphú Jesũ Krĩstu ki zũluõ pẹ alulé tahe ná tẹ kírẹ htwõhtya phũlãhõ pã yětahe agnẽnuô, Byacè Cómarya dyéluõ pẹ tẹdyéluõhtya yěnuô ná Giovanni mádũ hó vã dõ a htwõ Jesũ Krĩstu alulé yětõprè hó. A thũlyã a mókhu tanéphú dõ vảo rò a dyéthẽgnẽ pẹ vã ná tẹritẹkyã yětahe. ² Rò vã hésoluõ pẹ ù lò~ vã myáhtye htuõhõ yětahenuô, yěma vã rãluõ pẹ ù ná tẹritẹkyã o dõ Cómarya o hyã tahe ná tẹdõ Jesũ Krĩstu dyéluõ pẹ vã tahe. ³ Kayã dõ a hó li yětõba tôprẽprè nuô, a nĩbè tẹsõri htuõto kayã dõ a nĩhuõ prẽprõ tahe a tẹhébé dõ a ki htwõhtya khõnyã yětahenuô bẹbè, a ki htwõhtya shyẽ~ nopã tahenuô bẹbè, èthĩ ki cũe tẹdõ ù rão è dõ li yětõba akũ tahenuô, a ki nĩbè lahyã tẹsõri, mętẹhéro tẹyětahe kírẹ htwõhtyanuô, ashuõakhẽ phũhyã hó.

Hémõheryã Cuõnĩdũ Prẹzũtẹplómũ Thuõthyótõmũ

⁴ Vã ma Giovanni. Vã rãcuõ pẹ liyẽ dõ prẹzũtẹplómũ thuõthyótõmũ dõ a o dõ Asia kẹkũ nuõtahe a o. Cómarya dõ a htwõprè mú~ nukhẽ, htuõto khõnyãkhẽ~ ma a htwõprẽprè, nopã ma a ki htwõprẽprè yětõprè ná thẽhtwõprè thuõthyótõmẽ dõ a o dõ lũ khuklyáhtyalõ anyěhyã yětahe abwíataryẽ ná a tẹthuõtẹkrẽ yěnuô, thĩ ki nĩbèdũ ní~. ⁵ Thĩ ki nĩbè kuõpõdũ Jesũ Krĩstu dõ a khyáathẽ cócõtẹtẹ yětõprè abwíataryẽ ná a tẹthuõtẹkrẽ ní~. Kayãthyẽ rò a htwõprè kãkhyẽ ak-lẽnuô, è ma prè dõ a htwõprè rẹlõ ù tôprè hó.

È ma prè dõ a põ hekhũ akhwĩ tahe. È ma a mọnĩ ny-acó pẹ htuõto dõ a thyẽ akhu-akhyẽ a męlwóhtekã pẹ dõ tẹthútẹora akũ. ⁶ Htuõrò thyáphú pẹ ki mę a Phẽ Cómarya a tẹphyètẹmę agnẽnuô, Jesũ Krĩstu dyéhtwõhtya pẹ ná bwĩdu tahe dõ ahtyẽakẹkũ. Tẹlĩtẹ-

takhě ná tẹprõtẹprya ki o kuõdũ ná Jesũ Krĩstu tacũprẽ ní. Amèn.

⁷ Myámõ lahyã, a kírẽ hyãtõhõ ná óluõ hó. Kayã pwõ- tọprẽ ki myáhtye lõ è pã. Kayã dõ a sũhyẽ lũ nuõtahe bèbè, a ki myáhtye lũ pãpã. Myẽcõ pwõ- tõtõ dõ hekhuyẽ kinguõkihè lõ ná è akhu-akhyẽ pã. Tẹ ki htwõhtya málakõ phuyẽnuõ pã- Amèn.

⁸ Byacè Cómarya hé, “Vã ma akhãshyẽ hó rò vã ma atadũhõ” rò a hé, “Vã ma Cómarya dõ a htwõprẽ mú- nukhẽ tọprẽ, khõnyãkhẽ ma vã htwõprẽprẽ, nopãma vã htwõprẽprẽ. Vã ma Cómarya dõ a cyã tẹlõ- plĩ tọprẽhõ.”

Temyáhtyelwó Krĩstu

⁹ Vã ma thĩ puõvyã Giovanni dõ a zũe Krĩstu thyákuõ ná thĩ tọprẽ. Vã ma thĩ khõbõthyó dõ a khyácýekhyácũ rọkuõtẹ ná thĩ tọprẽ, vã ma Cómarya a htyẽphúkẹphú thyákuõ ná thĩthĩ, rò vã khyáthéplòhtũ rọkuõtẹ ná thĩ tọprẽ prẽ. Dõ vã hèsodõnyã pẹ ù ná Byacè Cómarya a tẹritẹkyã ná tẹdõ Jesũ Krĩstu khyáluõ pẹ vã tahe akhu-akhyẽ, ù cuõ dya-okyã vã dõ Patmo klúku hó. ¹⁰ Bí Byacè amõnyẽ tõnyẽnuõ Cómarya a Thẽ Sãsẽ opõmanĩ vã rò vã níhuõ ngõprahtyashyo prahtyasõ dõ vãkhyẽkhu rò a thyácóná kwõ prahtya nuõ có.

¹¹ Ngõprahtya rò a hé, “Rãmárádyã tẹdõ nẹ myáhtye nuõtahe. Htuõrò thũcuõpẹ liyẽ dõ prẹzũetẹplómũ thuõthyótõmũ dõ a mádũ Epheso, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardi, Philadelphia, Laodicea dõ a o lahyã dõ vj thuõthyótõvĩ yẽtahe akũnuõ.”

¹² Maũpẽ hébè vã, vã ne rò vã tarĩ myákakhyẽ akhẽnuõ, vã myáhtye mikõhtẽ thuõthyótõmẽ. ¹³ Rò dõ mikõhtẽ thuõthyótõmẽyẽ aklãmekũ nuõ athyanã prẹlukayã aphúkhũ o tọprẽ. Rò a thyánĩ cawõ htũlyãtuõ dõ akhadyáku tọpũ rò a sã tava htyaní htẽtabye tõba. ¹⁴ Akhuluõ bũ thyácóná thímísũnuõ, matorò a thyácóná bũkhu nuõ. A mètèplò nuõ, a thyácóná mikyã rahtõhtya nuõ có. ¹⁵ Akhãduõ nuõ a takhẽ thyácóná talĩbyã dõ ù lõ htuõhõ lũ ná mi nuõ có. Angõ pra tawótathũ thyácóná htyẽ sátã nuõ có. ¹⁶ Atakhu cóhtwó tókyẽnuõ a pũmanĩ sè thuõthyótõmẽ. Htuõrò nẹ dõ a htyã nyẽkhõnyẽkyẽ tóbè odõ akýãkũ hte. A mètènuõ a takhõtakhẽ thyácóná tamõ sátakhẽtã bí mõhtuõkhẽ nuõ có.

¹⁷ Bí vã myáhtye è akhẽnuõ, vã lakhútã thyẽnguõ thyácóná kayãhyẽ tọprẽ dõ a khãduõshyẽ nuõ, htuõrò a behtya atakhu cóhtwó dõ vãlõ rò a hé, “Thẽisẽ támẽ, vã ma tẹakhãshyẽ ná tẹatadũ tọprẽhõ.

¹⁸ Vã ma kayã dõ a htwõprẽ tọprẽ. Vã thyẽ htuõhõ tadũrò khõnyãyẽ vã htwõprẽ tacũprẽ talèkrẽ. Vã onã taryẽshyosõ ná tẹprõtẹprya rò vã pólõ tẹthyẽ ná Luõkénédõ tahe.

¹⁹ “Phũnuõrò tẹdõ nẹ myáhtyehõ nuõtahe bèbè, tẹdõ nẹ myáhtye a htwõhtya khõnyãyẽ tahenuõ bèbè, tẹdõ

nẹ myáhtye a htwõhtya shyẽ- nopã tahenuõ bèbè, rãmárádyã ènuõ. ²⁰ Sè thuõthyótõmẽ dõ nẹ myáhtye a o dõ vã takhu cóhtwó akũ yẽnuõ ná mikõhtẽ thuõthyótõmẽyẽ angólasá acóazã ma phútèhèrò sè thuõthyótõmẽ angólasá nuõma mähõ prẹzũetẹplómũ thuõthyótõmũ a tanéphú tahe rò mikõ thuõthyótõmẽ angólasá ma mähõ prẹzũetẹplómũ thuõthyótõmũ yẽ-tahenuõ hó.”

Thũcuõ Tẹritẹkyã Dõ Epheso Prẹzũetẹplómũ A o

² “Rãcuõ liyẽ dõ Epheso prẹzũetẹplómũ a tanéphú a o nuõ,” a hé vã phũnuõ, Rò a hé, “Tẹritẹkyã yẽnuõma a hyã dõ prẽ dõ a pũmanĩ sè thuõthyótõmẽ dõ atakhu cóhtwó akũ rò a cuõ dõ mikõhtẽ thuõthyótõmẽ aklẽnuõ tọprẽ a o rò a rãcuõpẹ èthĩ phuyẽ, ² nẹ mẹ tẹyẽnuõ vã thègnẽ, nẹ mẹ ladyáladã có nènẽ nuõma- vã thègnègnẽ, htuõrò nẹ khyáthé-plòhtũbè tẹcyètẹcũ tahe nuõma- vã thègnègnẽ. Nẹ otõcyãkuõ ná kayã mẹ tẹmũmyáricyã tahe to nuõma- vã thègnègnẽ. Htuõrò kayã dõ a hé lya nídyẽ anẽ ná Prèdõnyãphú rò nẹ cemyã èthĩ rò nẹ myáhtye ná èthĩ ma Prèdõnyãphú mato, mápřẽ prèhèbè lahõlahya tahe prẽ nuõma- vã thègnègnẽ. ³ Dõ vãmwi akhu-akhyèrò, nẹ mękhyãmęaya nẹ khyábè tẹcyètẹcũ rò nẹ thèplò pyéto nuõma- vã thègnègnẽ.

⁴ “Manárò vã lẹdyatèthũ dõ nẹlõ nuõ a o tõtõ, a o phútèhèrò nẹ mọ vã khõnyãyẽnuõ a thyã pã ná nẹ mọ vã dõ arèkhẽ nuõto. ⁵ Nẹ cuõ taphãyekyã có ná nẹ tẹ-mọ dõ kalúkhẽnuõ bá- tẽ cónuõ tanẹ myámõ. Zã nídũ nènẽ rò mękhyẽ thyáphú nẹ mẹ dõ kalúkhẽnuõ. Nẹ ki zã nídũ nènẽ to hẽnuõma vã ki hyã dõ nẹo rò vã ki hyãphyẽ taphãkyã nẹ mikõnuõ dõ akhãlẽ yẽnuõ pã.

⁶ Manárò nẹ tẹryã opãtõtõ. A o pã matèhèrò nẹ thèhte Nicolaitaphú a mẹ tẹmũmyã tahenuõ a thyákuõ có hó ná vã thèhte èthĩ tẹmẹ nuõ cóhõ.

⁷ “Nẹ khãlè ki o rò níđã tẹ dõ Cómarya a Thẽ Sãsẽ hẽso prẹzũetẹplómũ yẽtahenuõ. Kayã dõ a mepètẹ tọprẽnuõ, vã ki dyẽ è taryẽshyosõ dõ a ki nuõnĩ thõtewõprẽ athè dõ a dyẽ thèhtewõprẽ yẽnuõ tõtõ pã. Thòyẽ tõtõnuõ a dyã dõ Cómarya a tarékũ dõ ù é ná Paradisũ akũnuõ pã.”

Thũcuõ Tẹritẹkyã Dõ Smyrna Prẹzũetẹplómũ A o

⁸ “Rãcuõ liyẽ dõ Smyrna prẹzũetẹplómũ a tanéphú a onuõ,” a hé vã phũnuõ. Rò a hé, “Tẹritẹkyã yẽnuõ, a hyã dõ prẽ dõ a thyẽ htuõhõ rò a htwõprẽ kãkhyẽ khyẽthyã yètõprẽ a o. È ma tẹakhãshyẽ ná atadũ tọprẽhõ. ⁹ Nẹpyãnẽsẽ, nẹ soryãsořphã nuõma vã thègnẽ. Manárò dõthudõthẽ tókyẽ nuõ, nẹ duzãhty-athẽ. Kayã dõ a hẹlyã nídyẽ anẽ ná pẹ ma Judaphú tahe málakõ có tadũrò a málakõ mato yẽtahe dyã thĩ-zõ nuõma vã thègnẽ. Èthĩ nuõtahe ma khĩnéricyã khukló a tẹcóbè hõphú tahe prẽ. ¹⁰ Tẹdõ nẹ kírẽ

khyábè khõnyá yènuô, théisè tá alé taki~ tãmé ní. Khínéricyá khukló taritaryá hó ù dõ ù ki memyá thĩ akhu-akhyè, a ki dõnuõ thĩ dõ htõkũ tahehe pã. Ù ki męcyęmęcũ thĩ anyęshyè athęshyè pã. Tuõ cõ dõ nę myáhtyebè cõ ná tẹthyè bèbè, tarú cõ ná vã nuô, vã ki dyédũ nẹ tẹhtwõprẹ a khuklwõhtě pã.

¹¹ “Nẹ khǎlè ki o rò nĩdǎ tẹ dõ Cómarya a Thẹ Sǎsě hẹso prẹzũetẹplómũ yětahenuô. Kayǎ dõ a mępẹtẹ tahenuô a khyábè pã dõthudõthé tõkyè atẹthyè tacũprẹ yènuô to hó.”

Thũcuõ Tẹritẹkyǎ Dõ Pergamum Prẹzũetẹplómũ

¹² “Rǎcuõ liyě dõ Pergamum prẹzũetẹplómũ a tanéphú a o nuô,” a hé vã phúnũuô. Rò a hé, “Tẹritẹkyǎ yènuôma a hyǎ dõ prẹ dõ a o ná ané dõ a htyǎlõ nyẹkhõnyẹkyè tóbè tõprẹ a o. ¹³ Nẹ otõ cõ ná khínéricyá khukló lẹonyǎ khuklyáhtyalõ akhǎlẹ cõ nuôma vã thęgně. Bí ù męthyè cõ Antipa máhõ prẹkhyáthé dõ acõ ná vǎyě nuôtõprẹ bí nẹ vĩkũ khínéricyá khukló lẹonĩ akhǎlẹ nuô cõ tadũrò nẹ cõ ná vã, nẹ vĩkyǎ nẹ tẹzũtẹnyǎ to.

¹⁴ “Manárò tẹritẹkyǎ dõ vǎ lẹdyatẹthũ dõ nẹlõ nuôma a o taki, maĩtẹ tahetě henuôma, kayǎ o dõ thĩklě tahehe nuô, a krwõmękuõ Balaam a tẹithyõithya. Balaam ithyõithya Khwĩ Balak ná a ki ilo-ilyǎ Israelpú thĩtahe ná èthĩ ki e sẹesèdõ dõ ù lũhtya ná prẹzõ yènuôtahe, htuõrò a ki cuõthũ lahyǎ prẹmõprẹkhũ phúnũuô.

¹⁵ Phúnũuõhõ, dõ thĩklěnuô kayǎ dõ a krwõmękuõ Nicolaitaphú a tẹithyõithya nuô a o tahehe. ¹⁶ Khõnyǎrò vĩkyǎmõ nẹ tẹthũtẹora nuô. Nẹ ki vĩkyǎ to héma vã ki hyǎlẹ pryǎ dõ nẹ o pǎ rò vã ki hyǎsǎ kayǎ nuôtahe ná nẹ dõ a hte dõ vǎ kyǎkũ yènuô tóbè pã.

¹⁷ “Nẹ khǎlè ki o rò nĩdǎ tẹ dõ Cómarya a Thẹ Sǎsě hẹso prẹzũetẹplómũ yětahenuô. A hé phútẹhéro, lõ~ kayǎ dõ a mępẹ tẹ tahenuô vã ki dyé è khõmũmǎna dõ ù dya-ouõ è yènuõtõklõ pã. Htuõrò vã ki dyé èthĩ lõbũ tõprẹ tõmě pã, rò ù rǎo mwĩthě dõ alo yènuô pã. Mwĩthě yènuô ù thęgně è tõprẹ~ to, thęgně tũprẹ kayǎ dõ a nĩbè lõyènuô tõprẹ~ tuõ prẹ.”

Thũcuõ Tẹritẹkyǎ Dõ Thyatira Prẹzũetẹplómũ A o

¹⁸ “Rǎcuõ liyènuô dõ Thyatira prẹzũetẹplómũ a tanéphú a o nuô,” a hé vã phúnũuôrò a hé, “Tẹritẹkyǎ yènuôma a hyǎ dõ Cómarya aphũkhũ a o. A mètẹplõ nuô a kyǎrahtõ thyácónǎ minuô, a khǎduõnuô, a takhõtakhě thyácónǎ talĩbyǎ dõ ù htũplyarashyĩ ẹnuô cõ. ¹⁹ Nẹ mękryǎ~ itenuô vã thęgně. Nẹ tẹmõtẹklě, nẹ tẹzũtẹnyǎ, nẹ tẹphyètẹmę, nẹ mękhyǎmęaya tẹ thĩ tahenuô vã thęgně. Tẹdõ nẹ mę khõnyǎyě tahenuô, a o élõklõ pã cõ ná tẹdõ nẹ męhtuõhõ nuôtahe ma vã thęgněgně.

²⁰ “Manárò vǎ lẹdyatẹthũ dõ nẹlõ nuôma a o tõcõ. Maĩtẹ héro, nẹ plwõ ithyõithya prẹmõ Jezebel dõ a

hẹlyǎ nĩdyé ané ná vã ma Cómarya aprẹprõ tõprẹ, nuõtõprẹ. È ithyõithya ù akhu-akhyè, a thũcuõthũ lõ vǎkayǎ prẹmẹtẹphú tahe dõ a ki cuõthũ prẹmõprẹkhũ, htuõrò a ki e sẹesèdõ dõ ù lũhtya htuõhõ ná prẹzõ nuôtahe. ²¹ Vǎ oyõ hó è dõ a ki zǎ nĩdũ khyěthyǎ a tẹcuõthũ prẹmõprẹkhũ nuôtahe tadũrò a thézũ vĩkyǎ to. ²² Dõ a męphúnũuô akhu-akhyè vã ki nõswĩ omyětyǎ è dõ lẹmyěkhu pã. Kayǎ dõ a cuõthũ ná prẹmõ yětõprẹ tahenuô, vã ki nõkhyábẹcyẹ khyábẹcũ kuõ èthĩ pã. Tẹmũmyǎricyǎ dõ èthĩ cuõthũ ná prẹmõ yětõprẹ tahenuô, èthĩ ki zǎ nĩdũ pẹ pǎ ané to kihéro vã ki nõkhyábẹcyẹ khyábẹcũ èthĩ pã. ²³ Vǎ ki męthyěkyǎ tõkuõ a khõpacẹ tahe pǎpǎ. Phúnũuõrò prẹzũetẹplómũ pwõtõmũ ki thęgně ná vã ma prẹ dõ a thęgně ù pwõ~ tõprẹ a tẹtanę ná a tẹthézũthělõ tahe nuô pã. Thĩ tõprẹ ná tõprẹ męhtuõ lõkryáhõ phútě nuô, vã ki dyé-lyě kǎkhyēsũ thĩ phũ thĩ męhtuõ nuôtahe pã.

²⁴ Manárò thĩ Thyatira prẹzũetẹ plómũphú dõ a okyǎ yětahenuô, thĩ krwõmę kuõ prẹmõ Jezebel a tẹithyõithya mũmyǎricyǎ dõ ù é ná khínéricyǎ khukló atẹ dõuõdõbĩ adu-azǎ yétahe nuôto. Vǎ dyahtyapǎ ná tẹvítẹzǎ dõ thĩlõ tõcõ~ to. ²⁵ Manárò pũklõma nĩ ryǎ lahyǎ tẹ dõ a o ná thĩ nuôtahe tuõdõ vǎ hyǎlyǎ pǎ tõphũ nuô ní~.

²⁶⁻²⁷ “Ûpẹpẹ~ bèbè dõ a mępẹtẹ rò a ki mę plehyǎ tuõdõ atadũ phũ vǎ tẹthézũ onuô henuôma, vã ki dyé lũ taryěshyosõ dõ athyaná vǎ nĩbè dõ vǎphě a o nuôtahe pã.

‘Vǎ ki dyé lũ taryěshyosõ dõ a ki põ htyěkẹ tahe ná ipõ tõtẹtẹ pǎ, rò a ki dõmũdõplǎ lõ èthĩ phũ ù dõmũdõplǎ põhe nuô pǎ.’ ²⁸ Vǎ ki dyékuõ è sètõrõ pǎpǎ. ²⁹ Nẹ khǎlè ki o héro nĩdǎ tẹ dõ Cómarya a Thẹ Sǎsě hẹso prẹzũetẹplómũ tahenuô.”

Thũcuõ Tẹritẹkyǎ Dõ Sardi Prẹzũetẹplómũ A o

3 “Rǎcuõ liyě dõ Sardi prẹzũetẹplómũ a tanéphú a o nuô,” a hé vã phúnũuô rò a hé, “Tẹritẹkyǎ yènuôma a hyǎ dõ prẹ dõ a põnĩ a Thẹ Sǎsě yěthuõthyótõmě dõ a mę Cómarya atẹmę yétahe ná sẹyě thuõthyótõmě a o. Nẹ mękryǎ~ itě nuôma vã thęgně. Nẹ ohtwõprẹ cõlǎ ná vǎ ù hé phúnũuô tadũrò nẹ krwõ vǎkhyè to, nẹ thyǎprénǎ kayǎthyè. ² Phúnũuô akhu-akhyè, omyè pǎto, ihtõmõ, tẹryǎ dõ a okyǎ pǎ ná nẹ nuôtahenuô, a kírẹ thyěhõ dyěshyodyésõhtya khyěthyǎ mõ ẹnuô, mętẹhéro, vǎ myáhtye ná tẹ dõ nẹ męhtuõhõ tahenuô, alõabǎ hí dõ vǎ Cómarya a mètẹnyè to. ³ Męphúnũuõrò tanęhtyabè nĩkhyè tẹdõ ù ithyõ htuõhõ nẹnuô tahe ná tẹdõ nẹ nĩhuõ htuõhõ nuôtahe. Cũe tẹyétahe rò zǎ nĩ mõ. Ki nẹ omyè tadũpǎ henuôma vǎ ki hyǎ dõ nẹo phũ prẹehuô tõprẹ nuô pǎ. Vǎ hyǎ bíkhètě pǎnuô nẹ thęgněto.

⁴ “Manárò kayǎ dõ a ohtwõprẹ sǎsě rò ahyecǎ plĩphũ lõpǎ bí Sardi prẹzũetẹ plómũkũ yènuôma a opatĩ

pré. Èthĩ ki kũthyahtya hyecabũ rò a ki cuotõ kuõdũ ná vǎ pǎ, mètèhèrò èthĩ kò cuotõkuõ nyǎ ná vǎ hó. ⁵ Kayǎ dõ a mepètè tahenuõ ù ki dyékũdyéthya htyakuõdũ èthĩ ná hyebũcaphuõ phuyẽnuõ pǎ. Htuõrò amwĩ dõ a o dõ lihtwõprè akũ yètahenuõ, vǎ htúpĩlĩkyǎ lũ toto. Dõ vǎphè ná a tanémókhupú tahe a mètènyè pǎnuõ vǎ ki hèsoluõhtyaplõ pè èthĩ yètahenuõ, èthĩ ma vǎkayǎ pré, phúnuõ pǎ. ⁶ Phúnuõrò nè khǎlè ki o rò nĩdǎ lahyǎ tèt dõ Cómarya a Thè Sǎsè hèsò prèzũetèplómũ yẽnuõ-tahe.”

Thũcuõ Tèritèkyǎ Dõ Philadelphia Prèzũetèplómũ A o

⁷ “Rǎcuõ liyè dõ Philadelphia prèzũetèplómũ a tanéphú a o nuõ,” a hé vǎ phúnuõ. Rò a hé, “Tèritèkyǎ yẽnuõma a hyǎ dõ prè dõ asǎsè acóate yètõprè a o. A pũma-o nĩ Khwĩ Davi athõhti. Bí a bǎmõ kadǎ akhẽnuõ, ù mēbĩcyǎ tōprè to. Rò bí a mēbĩ akhẽnuõ, ù bǎmõcyǎ tōprè to. ⁸ Nè mēkryǎ-ítẽnuõ vǎ thègnè pré. Kadǎ dõ ù mēbĩcyǎ tōprè to nuõ, vǎ bǎmõ pèhó nè. Nè hēcèrecè tadúró nè nĩdǎ vǎngó, nè htébĩkyǎ vǎ to. ⁹ Khĩnérĩcyǎ khuklõ a tēcóbèhõphú yètõmũ nuõ, a lahõ lya nĩdyè lahyǎ anè ná pè ma Judaphú tahe, tadúró èthĩ ma Judaphú mǎto. Vǎ ki nõhyǎ dǎngũlyǎ èthĩ dõ thĩ khǎduõ khǎshyè pǎ rò èthĩ pwõ- tōprè ki thègnè ná vǎ mōnĩ thĩ nuõ pǎ. ¹⁰ Vǎ mekyǎngó dõ nè ki khyáthèplõhtũ agnè yẽnuõ, nè tōnĩ phyéma akhu-akhyè, tēpyátēsè dõ a kírè hyǎ dõ hekhyè rò a ki mēmýǎ lǎ- kayǎ odõ hekhu yètõba lõpǎ akhẽnuõ, vǎ ki takótakè nĩdyè nè pǎ.

¹¹ “Nyětatonuõ vǎ ki hyǎ pǎ. Thyáphú ù ki phyépkeyǎ tǎ nè khuklwõhtè tǎmẽnuõ, pũklõma nĩ ryǎ tèt dõ thĩ nĩbè htuõhó, tètthýoithya dõ atõabè nuõ tahe ní. ¹² Kayǎ dõ a mepè tẽnuõ, vǎ ki dyéhtwõhtya è ná vǎ Cómarya a tẽlũhõdu ahihtũ pǎ, htuõrò a ki o tadũlǎ bĩnuõ pǎ. Vǎ ki rǎonĩ vǎ Cómarya amwĩ dõ èlo pǎ. Htuõrò vǎ ki rǎo vǎ Cómarya avĩ mǎdũ Jerusalem vĩthè amwĩ yẽnuõ dõ èlo pǎ. Jerusalem vĩthè yẽnuõ, a o dõ mókhu dõ vǎ Cómarya a o rò a hyǎlyǎ. Rò vǎ ki rǎoũ vǎ mwĩthè dõ èlo pǎ. ¹³ Nè khǎlè ki o rò nĩdǎ tèt dõ Cómarya a Thè Sǎsè hèsò prèzũetèplómũ yèta-henuõ.”

Thũcuõ Tèritèkyǎ Dõ Laodicea Prèzũetèplómũ A o

¹⁴ “Rǎcuõ liyè dõ Laodicea prèzũetèplómũ a tanéphú a o nuõ,” a hé vǎ phúnuõ. Rò a hé, “Tèritèkyǎ yẽnuõma a hyǎ dõ ù è, ‘Amèn’ yẽnuõ tōprè a o. È ma prè dõ a thèplòcò rò a khyǎ athè cócótetè yètõprè a o. Cómarya nõbýátǎ dítũ lǎ tẽlõ- plĩ yẽnuõ ná è pré. ¹⁵ Nè mē htuõhó kryǎ- mǎitẽnuõ vǎ thègnè pré. Nè thyáná htyè dõ a kũ kuõũ toto, a kacũ kuõũ toto, vǎ thézũ ná nè ki kũ tomaná nè ki kacũ nuõprè. Vǎ thézũ hé ná ki krwõ vǎkhyè rò krwõtǎtè. Ki thézũ krwõ to hèrò krwõ tǎ ta-ki- tǎmè. ¹⁶ Manárò nè kũ toto, nè kacũ toto. Lèlè- nè

lèprè akhu-akhyè vǎ ki htupláhtekyǎ nè dõ vǎ kyǎkũ pǎ. ¹⁷ ‘Vǎ duzǎhtyathè rò vǎ lo pǎ có tōcõ- to, vǎ lo ítètè- nuõ a o lǎ có hó,’ nè hécò phúnuõ tadúró nè thè- plèthézò, lè- thézòklabèní nè, nè sǒphásoryǎ, nè mètèkhĩ, nè okhǎklo có- rò nè thègnè nĩdyè nènè to. ¹⁸ Mephúnuõrò vǎ dyéthègnè cwópèkuõ nè ná thyáphú nè ki duzǎhtyathè kuõũ nuõ, hyǎ iprĩkuõ htè dõ vǎo yè. Htè yẽnuõma ù nuõhtuõhó ná mi. Htuõto hyǎ iprĩ kuõdũ hyecabũ lèkũlèthyǎ dõ vǎo yè rò kũbĩthyábĩ nĩdyè kuõná nè okhǎklo thétarè dũgnè yẽnuõ. Thyáphú nè ki myáhtye líphoryǎ kuõũ ag-nẽnuõ, hyǎ iprĩkuõ tẽkhu mètèsè dõ vǎo yè rò cĩnuõ dõ nè mètèplòkũ nuõ.

¹⁹ “Lǎ- kayǎ dõ vǎ mōnĩ è tahenuõ, vǎ ithyó thèprwõthèlĩ nĩdyè rò vǎ plĩ nĩdyè lũ. Phúnuõ akhu-akhyè beshyo nè thèplò rò zǎ nĩ mǎ. ²⁰ Nĩdǎ lahyǎ- vǎ kahtò obĩ kadǎ nyèhyǎ rò vǎ dò kadǎ yè. Kayǎ tōprèprè ki nĩhuõ vǎ dò kadǎ kihé rò bǎmõsũ nuõ, vǎ ki hyǎnuõ etõõtõ kuõná è, rò è ki etõõtõ kuõná vǎ pǎ.

²¹ “Vǎ mepè htuõhó rò vǎ onyǎnĩ tõkuõ hó ná vǎphè dõ khuklyáhtè htyalõ akhu hó. Phúnuõrò kayǎ dõ a mepètè tahenuõ, vǎ ki nõonyǎo tõkuõ èthĩ ná vǎ dõ vǎ khuklyáhtè htyalõ akhu yẽnuõ pǎ. ²² Nè khǎlè ki o hèrò nĩdǎ tèt dõ Cómarya a Thè Sǎsè hèsò prèzũetèplómũ yètahenuõ.”

Û Cóbucóbèhtya Cómarya Dõ Mókhu Htyèlèkèkũ

4 Tèyètahe htuõ rò vǎ myáhtyelwó onepó tẽaruõ tōcõ. Dõ mókhuõ, kadǎ tōbè lümõo rò vǎ nĩhuõ tẽprǎhtya tōcõ rò a prǎ thyáná kwopǎ phú vǎ nĩhuõ htuõhó dõ kalúkhe nuõ, rò a hébè vǎ rò a hé, “Htyadóyè, yètahe htwõhtya htuõpǎ rò kryǎ- matè bè htwõhtya ke pǎnuõ, vǎ ki dyélũ pè nè.” ² Yètõphuõrò Cómarya a Thè Sǎsè pũma tōphuõ pũma vǎ rò dõ mókhu nuõ khwĩ a khuklyáhtè htyalõ o tōmè rò ù onyǎo dõ akhu nuõ tōprè. ³ Kayǎ nuõtõprè nuõ amèthè takhè thyácóná lǎthè lĩhuõlè tōmè ná lǎthè shyèthwi tahe, htuõrò bí khwĩ khuklyáhtè htyalõ akhǎshyè nuõ, htyèlamõsǎ o tavǎ lǎ lũ thyácóná lǎthè thuõlè nuõ có. ⁴ Khwĩ khuklyáhtè htyalõ dõ aruõ nyèshyè ná lwĩmè yẽnuõ a otavǎ ná khwĩ khuklyáhtè htyalõ yè rò khwĩ khuklyáhtè htyalõ yètahe akhu nuõ, muõprũmuõprè nyèshyè ná thèlwĩ dõ a kũthyahtya hyecabũ rò a klwõhtya khuklwõhtè tahe onyǎo lahyǎ bĩnuõ. ⁵ Bĩnuõakhè, dõ khwĩ khuklyáhtè htyalõ nuõtõkhu akũ nuõ, shyelĩbó hte, mókkrõmõnguõ, shyelyǎ lõplĩ có. Dõ khwĩ khuklyáhtè htyalõ anyèhyǎnuõ, mi tarèbõ thuõthyótõbõ mǎdũ Cómarya a Thè Sǎsè thuõthyótõmè yẽnuõ, akyǎ rahtõhtya bĩnuõ. ⁶ Bí khwĩ khuklyáhtè htyalõ anyèhyǎnuõ, htyèò-du dõ asèkalĩ thyácóná lǎthũ bũplya tōmẽnuõ a o tòò. Thèhtwõprè lwĩduõ dõ a mètèplò o lõplĩ dõkhyèkhyè, dõ nyènyè yẽnuõ, a o tavǎ lõplĩ kuõke bí

khwí khuklyáhtě htyalõ akhăshyé nuô. ⁷ Aréłõ tôduõ nuô athyaná äyăthí, nyëduõ tôduõ nuô athyaná púpědu, thuõduõ tôduõ nuô amèthè thyáná kayă mèthè rò lwĩduõ tôduõ nuô, athyaná lăbũdu dõ a zuõ dõ mólěnuô. ⁸ Thěhtwõprěyě lwĩduõ lõnuô, tôduõ- ná a dáo a bè thuõthyó, a mèthèplò tahenuô, a o lõplí lúně síprěcò, a o tuõ lõ cò dõ adalě. Èthí irõ htuthěhtya pwõnyěnyě- pwõthěthě cò, a okuõ tôphuõ- to. Rò a irõ htuthěhtya lahyă,

“Byacè Cómarya dõ a męcyátě lõ- plí dõ a ohtwõprě dõnudõthakhě, rò a ohtwõprě tuõkhõnyă, htuõrò a ki ohtwõprě plehyălă yětõprěnuô, a săsě, a săsě, a săsě.”

⁹ Thěhtwõprěyě lwĩduõnuô, a irõ męlímętakhěhtya htuõrò dyaduzũnyă rò hébwíhétaryěhtya Cómarya dõ a onyăo dõ khwí khuklyáhtě htyalõ akhu dõ a htwõprě tacúprě talěkré yěnuô tôprě. Rò bí èthí irõhtya phúyě akhěnuô, ¹⁰ muõprũmuõprě nyěshyé ná thělwĩ yěnuô a dąngũlyă dõ prě onyăo dõ khwí a khuklyáhtě htyalõ akhu nuõtõprě nyěhyă rò a cóběhtya kayă dõ a htwõprě tacúprě yěnuô tôprě. Èthí dyatăkyă a khuklwõhtě yětahe dõ khwí khuklyáhtě htyalõ anyěhyă rò a irõhtya lahyă,

¹¹ “Kõ- pę Byacè Cómarya, nẹ kò níbè nyă tẹlítětakhě, tẹbezũbenyă ná tẹprotẹprya hó, mętėhéro nẹ byálya tẹ lõ- plí rò nẹ byálya èthí rò nẹ dya ohtwõprě èthí cũ- dũ nẹ thěplò.”

Li Talũ Tôklũ Ná Thímíphú

5 Vă myáhtye li talũ tôklũ o dõ prěonyăo dõ khwí khuklyáhtě htyalõkhu nuõtõprě atakhu cóhtwó nuõtõkyě akú. Litalũ yěnuô, ù rão lõplí ná lipłò nyěkhõnyěkyě lõ rò ù kléicũma lũ ná tẹmátědyă thuõthyótõkuô. ² Rò vă myáhtye tanéphú hěshyoresõ dõ a éhtõhtyashyo tôprě rò a dyéthégně pę ù, “Kayă dõ a kò caámõkyă pę ù tẹmęmámędyă dõ ù kléicũma yětahe rò a bámõhtya litalũ yěnuõma ũpě?” ³ Manárò dõ mókhu bèbè, dõ hekhu bèbè, dõ Luõkénédõ nuô bèbè, litalũ yěnuô, ù caámõní tôprě- to, ù hõní tôprě- toto. ⁴ Kayă dõ a kóná ki bámõ litalũyě rò hõ ẹnuô a o tôprě- to akhu-akhyě, vă nguõthyěnguõ cò. ⁵ Yětõphuõrò dõ muõprě tahe aklě tôprěnuô, a hé vă, “Nguõ tãmé, Juda myęcõphú äyăthí yětõduõ, Davi aklwilyă kalyă dítũ yětõprěnuô, a níbèhõ tẹmępę hó, rò a ki caákyă tẹmęmámędyă thuõthyótõkuô yě rò a bámõ pę pę litalũ yěnuõma aní hó.”

⁶ Bínuõakhě vă myáhtye thímíphú tôduõ kahtò odõ khwí khuklyáhtě htyalõ klăměkũ nuõtõpho. Thěhtwõprě lwĩduõ yěnuô ná muõprũmuõprě yětahe otava nílõ lũ. Thímíphú dõ a oluõhtya yětõduõnuô a cò ná ù męthyěno htuõhõ lũ nuô. Anò o thuõthyótõphýă, htuõrò a mèthèplò o thuõthyótõplò, yěma a mähó Cómarya a thěhtwõprě thuõthyótõmě dõ thũcuõ hó èthí dõ khălě pwõ- tôpho dõ hekhu yěnuõhõ. ⁷ Thímíphú

yěnuô, a cuõphyé litalũ dõ a o dõ prěonyăo dõ khwí khuklyáhtě htyalõ akhu yětõprě atakhu cóhtwó akũnuô. ⁸ Bí a pũmaní litalũyě akhěnuô, thěhtwõprě lwĩduõyě ná muõprũmuõprě nyěshyé ná thělwĩ yě dąngũlyă dõ thímíphú nuõtõduõ a mèthěnyě. Èthí tô- duõ ná tôduõ, tôprě ná tôprě nuô, a ti lédò o htuõrò a o ná aběhtě tahe. Běhtě yětahenuô a o bã cò ná tẹnuõmũnuõsũ. Tẹnuõmũnuõsũ yětahe ma mähó Cómarya akayă a tẹkwícóbě nuõtahe hó.

⁹ Èthí irõ li-irõ athě tõtõ,

“Nẹ kòdũhõ ná nẹ ki phyé litalũyě rò caákyă tẹmęmámędyă yětahe. Mętėhéro ù męthyě htuõhõ nẹ akhu-akhyě, thyáphú kayă tahe ki htwõhtya Cómarya atẹ nuô nẹ ihtakahõ èthí ná nẹthwi rò prělukayă tahe- he dõ a o dõ kayă pwõtõmuõ, ngõ pwõtõngó, myęcõ pwõ- tôcò ná kẹ pwõtõkẹ aklě tahenuô, nẹ ihtaká pę htuõhõ ná Cómarya. ¹⁰ Èthí ki mę Cómarya a tẹ- phyètẹmę agněnuô, nẹ dyěhtwõhtya hó èthí ná bwĩdu tahe dõ Cómarya ahtyěakékũ hó. Rò èthí ki põtẹ dõ hekhu yě pã.”

¹¹ Yětõphuõrò, vă myáhtye rò vă níhuõ tanémókhu phú o dõ athí dõ athíkũ rò dyălõpę pã còto yětahe angõprahtya. Rò èthí otava lahyă ná khwí khuklyáhtě htyalõ yě ná thěhtwõprěnuô lwĩduõ ná muõprũ- muõprě nuõtahe. ¹² Rò èthí éhtõ irõ shyo lahyă, “Thímíphú dõ ù męthyě lũ yěnuô, a kò níbèdũ taryěproprya, tẹduzáhtyathě, tẹthítèphě, tẹhětèrè, tẹdyaduzũnyă lũ, tẹmęlímętakhě lũ, ná tẹhtuthěhtya dũ lũ ní-.”

¹³ Rò vă níhuõ lõ- tẹ dõ athèplò htwõprě o nuõtahe dõ a o dõ mókhu tahe bèbè, dõ hekhu tahe bèbè, dõ helě tahe bèbè, dõ htyědutava alě tahe bèbè, lõ- tẹbèbyă o dõ mólě tahenuô bèbè, a irõhtya rò a hé lahyă phúyě,

“Tẹhtuthěhtya, tẹmęlímętakhě, tẹdyaduzũnyă ná tẹprotẹprya nuô a ki o kuõdũ ná kayă dõ a onyăo dõ khwí khuklyáhtě htyalõ akhu nuõtõprě ná thímíphú nuõtõduõ tacúprě talěkré ní-.”

¹⁴ Thěhtwõprě yělwĩduõ nuô a hészũ, “Amèn” htuõrò muõprũmuõprě tahe dąngũlyă rò cóbucóběhtya Cómarya ná thímíphú nuõtõduõ.

Ũ Męmaryă Tẹmęmámędyă Tahe

6 Vă myáhtye thímíphú nuõtõduõ caámõhtya ù kléicũma tẹmátědyă dõ thuõthyótõkuô aklěyě aréłõ tõkuô rò vă níhuõ dõ thěhtwõprě nuô lwĩduõ aklě tõtõduõnuô angõprahtya thyáná shyelyă nuô rò “hyãmõ” a hé phũnuô. ² Vă myă rò vă myáhtye tathíbũ tõtõduõ, rò kayă dõ a sidyă è tôprěnuô a pũmaní klye tóbè rò ù dyě è khuklwõhtě tòmě. Ẽnuô, athyaná kayă dõ a sápę htuõhõ ù tôprě nuô. Khõnyărò a sidyání khyěthyă tathí rò a htecuõ thyáphú a ki cuõsápę khyěthyă ù nuô.

³ Bí thímíphúyě caámõhtya tèmátèdyä nyëkuõtõkuõ akhënuõ, vã nìhuõ thèhtwõprë nyëduõ tõduõ yënuõ hé, “hyãmõ.” ⁴ Rò tathìli tõduõ hyãhte, rò kayã dö a sidyã lũ tõprënuõ, ù dyé lũ tètprotètprya dö a ki phyéhyã tèsátèpã dö hekhuyë. Rò hekhuphú tahe ki mètthyë nídyé khyëdũ lũ tõprë ná tõprë. Htuõto ù dyé lũ nëduõ tõbè.

⁵ Htuõrò thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tèmátèdyä thuõkuõtõkuõ dö ù mema ènuõ, rò vã nìhuõ thèhtwõprë thuõduõ nuõtõduõ hé, “hyãmõ” a hé phúnuõ. Vã myã rò vã myáhtye tathìlõ tõduõ rò kayã dö a sidyã lũ tõprënuõ a o nídyé ná cáculè dö a takhukũ. ⁶ Vã nìhuõ dö thèhtwõprë yëlwĩduõ aklë nuõ, a cô ná ngóprãhtya tõcõ, rò a hé, “Ryãtè tõnyë- mõhé nuõ, a ní prë akhwókè buõkũlã tõbè prë, matorò buõbalì thuõbè prë. Rò mepýékyã tã olivahtyë ná thòbìthèhtyëzã nuõ tãmé ní.”

⁷ Htuõrò thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tèmátèdyä lwĩkuõtõkuõ dö ù mema ènuõ rò vã nìhuõ thèhtwõprë lwĩduõ nuõtõduõ hé, “hyãmõ” a hé phúnuõ. ⁸ Vã myã rò vã myáhtye tathì byãbũlè tõduõ. Rò kayã dö a sidyã è tõprënuõ ù è lũmwì ná tètthyë. Rò Luõkénédõ krwõtãtò kuõ lũkhyë. ù dyé èthì ataryëshyosõ dö a ki mepýékyã hekhu lwĩpwítõpwì pã. Phúnuõrò a ki mètthyë ù ná tèsátèpã, tèvõjokõ, tèswítèsë ná tèmítèmyã tahe pã.

⁹ Htuõrò thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tèmátèdyä dö ù mema è nyãkuõtõkuõ. Vã myáhtye kayã dö a hë-sodõnyã pë ù ná Cómarya alãangó, htuõto a khyáathë cócótetë, rò ù mètthyëhtuõhõ èthì tahenuõ, vã myáhtye èthì thèhtwõprë tahe odõ tètũrë alë nuõ.

¹⁰ Èthì èhtõhtya shyo lahyã angó, “Byacè dö a cyãtèlõ rò a sãsë, acóatë tõprë, prëluhekhuphú dö a mètthyë pë yëtahenuõ, në ki ciryã èthì, në ki melyë kãkhyë èthì bíkhëtë pã?” ¹¹ ù dyé èthì cãcwõbũ pwõ- tõprë, htuõrò ù hé èthì ná èthì ki okuõ tabéthéprã põ taplõphú. Rò èthì ki okuõ tuõdõ ù mètthyë bãhtya hõ èthì akhõ prëmetèphú tahe ná apuõvyã dö a zũenyãetë tahe phú ù mètthyëhtuõhõ èthì nuõ pã.

¹² Vã myã rò, vã myáhtye thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tèmátèdyä akuõ thuõthyó yëtõkuõ. Yëtõ-phuõrò, tanéhtõdí shyonyacó, tamõ khíkyã thyánã ikë taprú lõ tõpũ nuõ, htuõrò lè rò alì kathwíkyã thyánã thwi nuõ có. ¹³ Sè tahe latãprõ lõ dö hekhu thyánã kélathédu hyã rò kadwìthè dö amí hí to tahe latã thyèlõ dö hekhu nuõ. ¹⁴ Mòlë nuõ a lamékyã thyánã ù talũ dwókyã litaklũ nuõ. So pwõtõmë ná klũ pwõtõklũ nuõ, a thóthú cuõkyã lõ ná akhãlë.

¹⁵ Bínuõkhë pãnuõ, hekhu khwí tahe, prëpõtãritë tahe ná klyë khuklõdu tahe ná prëduzãhtyathë tahe ná prëhëshyoresõ tahe, htuõrò lõ- cũ tahenuõ bèbè, lõ- prë nìbè tètãlã thì tahenuõ bèbè, a cuõ owóobí nídyé lahyã ané dö krõkũ, dö lõplìlõplè dö a o dö lãklësoklë nuõtahe pã. ¹⁶ Èthì èhtõhtya lahyã sotahe ná lõtãhe rò

a hé lahyã, “Latãprõ dö pèlõ yë rò latãprõ uóbí pëkyã pë ná prë dö a onyão dö khwí khuklyáhtë htyalõ akhu nuõtõprë amèthè ná thímíphú a tètthéplõdu pë yënuõ-.” ¹⁷ Mètèhèrò, mõnyëmõthë hyãtuõhõ dö Cómarya ná thímíphú ki ciryã ù pwõ- tõprëhõ, ùpë tõprë kírë khyábë pãpë?”

Israel Akayã Aprë Tõthì Lwĩthõ Ná Lwĩrí

7 Tëmë-ané phúyë htuõrò hekhuyë bèbè, htyëdu-tavã yëtahe bèbè, thòmõ tahe bèbè, thyáphú kélathë hyãbè tã èthì tãmé nuõ, vã myáhtye tanéphú thélwì ihtòo lahyã dö hekhu lwĩnã rò a mètãtũ sũkyãlõ kélathë klyã. ² Vã myáhtye tanéphú dö aruõtõprë o dö cíhte tõkyë hyã rò a phyéhyãní Byacè Cómarya dö a htwõprë yëtõprë a tèmátèdyä tõkuõ. Htuõrò a cyëpryë èhtõhtya tanéphú yéthélwì dö Cómarya dyé htuõhõ èthì atètprotètpryãdõ a ki mepýékyã hekhu ná htyëdu-tavã yëtahe. ³ Tanéphú yëtõprë hé, “Bí pë mëmámëdyã htuõ tyahì Byacè Cómarya a prëmetèphú yëtahe ná tèmátèdyä dö a mäh̀tèlõ hító nuõ, hekhu bèbè, htyë-dutavã bèbè, thòmõvèbõ bèbè, tõbè mepýãmësë níhì èthì tõcõ- to.” ⁴ Rò ù hëso vã ná kayã dö ù mëmã è ná Cómarya a tèmátèdyä dö a mäh̀tèlõ tahenuõ, a o aprë tõthì lwĩthõ ná lwĩrí. Èthì tahe ma mähõ lõ Israelphú shyënyëmũyë yëtahe hõ.

⁵ Dõ Juda tõmuõtõcõ aklë nuõma aprë tõthõ ná nyërí, Dõ Reube tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, Dõ Gad tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, ⁶ Dõ Asher tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, Dõ Naphtali tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, Dõ Manasseh tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, ⁷ Dõ Simeonè tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, Dõ Levi tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, Dõ Isachar tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, ⁸ Dõ Zebulu tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí, Dõ Joseph tõmuõtõcõ aklë nuõma tõthõ ná nyërí Ná dö Benjamino tõmuõtõcõ aklë nuõma aprë tõthõ ná nyërí.

Kayã Bémüdu Tõmü

⁹ Tëmë-ané phúyë htuõrò vã myáhtye kayã oróé ny-acó tõmü rò ù dyã lõpë èthì tõprë- to. Èthì o dö myëcõ pwõtõcõ, klwilyã pwõtõmuõ, kayã pwõtõmü, ná ngó pwõ- tõcõ hyã rò èthì hyãkahtòo dö thímíphú ná akhwí khuklyáhtë htyalõ anyëhyã. Htuõrò èthì kũthyãhtyanì cãcwõbũhtũ rò pũmanì lahyã kanõdu-phyã tahe. ¹⁰ Èthì cyëpryë èhtõ rò a hé,

“Túprë pë Cómarya dö a onyão dö khwí khuklyáhtë htyalõ alo nuõ tõprë ná thímíphú nuõtõduõ mël-wóhtekã pë prë.”

¹¹ Lõ- tanémókhuphú tahe kahtòo tavã lõplì ná khwí khuklyáhtë htyalõ yë ná muõprũmuõprë nuõtahe ná thèhtwõprë nuõ lwĩduõ. Bínuõakhë èthì dãngũlyã lõplì

dó khwí khuklyáhtě htyalô anyěhyã rò cóbucóběhtya lahyã Cómarya. ¹² Rò a hé lahyã,

“Amèn, tětutthéhtya, tětítětakhě, tětítětphé, tětéb-wíhétaryě, tětbezúbenyã, tětprotěpřya, ná tětětěre tahenuô, pět Byacè Cómarya ki nětè dù tacúprèt talèkré ní~ Amèn.”

¹³ Htuôrò dó muôprũmuôprět nuôtahe aklět têtprènuô a sudyã vã, “Kayã dó a kũthyã çacwobũhtũ yětahe nuôma ùpět? Èthĩ ma a o bítě hyã?”

¹⁴ “Thárádu, vã thégněto, nět thégně prět,” vã hēsũ è phúnuô.

Rò è hēsũ vã, “Èthĩ tahe nuôma kayã dó a cuô tal-wóbé htuôhó tēmcyēmecũ dó a taròthé théisě yětôcônuô hó. Èthĩ ishuplí htuôhó a çacwõtũ yětahe hó, htuôrò a mēbũ htuôhó ná thímíphú nuôtôduô athwi hó. ¹⁵ Phúnuô akhu-akhyě,

Èthĩ kahtò nětèhó dó Cómarya akhwí khuklyáhtě htyalô anyěhyã hó rò èthĩ mē hó lũ tēm mőkíkhí, mőkěklěklě dó tětũtyã hőkũ nuô hó. Prèt dó a onyã dó khwí a khuklyáhtě htyalô ał yětôprènuô, a ki okuô ná èthĩ rò a ki takótakět nidyě èthĩ pã. ¹⁶ Théethě pã têtphuô~ to. Tamò sábè pã èthĩ têtphuô~ to. A khyábèno pã tètakúalwó to. ¹⁷ Mětěhèrò thímíphú o dó khwí khuklyáhtě htyalô aklāměkũ nuôtôduô ki kyě èthĩ rò a ki thũcuô èthĩ dó htyě dó a dyě èthĩ thětwöprèt a htyěhtekhu tahe a o pã. Htuôrò Cómarya ki htũthũkyã pět èthĩ mětěhtyě pwõtômě có pã.”

Tēmema Tēmátědyã Akuô Thuôthyótôkuô Yětôkuô

8 Bí thímíphú caámò tēmema a tēmátědyã akuô thuôthyótôkuô yětôkuô akhě, dó mókhu nuô, tětthuôtěkře ohtya nyě rare tavítava có míní thuôshyě bínuô có.

² Bínuôakhě vã myáhtyē tanéphú thuôthyótôprèt dó a mē Cómarya atēmē rò a kahtò o dó lũnyěhyã pwô~ têtphuô, rò ù dyě èthĩ kwô thuôthyótômě.

³ Rò tanéphú aruôtôprèt dó a pũma nidyě dīběhtětaě dó ù léisúũhtya ná tētũmũ yětôprènuô, a hyãkahtò bí tětũrět akhšhyě nuô. ù dyě ényacó lũ tētũmũ tahe dó a ki sunuôbã tět pět ná Cómarya akayã sãšě lō~ plĩ tahe a tětkwícóbě. Htuôrò a ki lũhtya yětahe dó tětũrětě ał. Tětũrětě yěnuôma a o dó khwí a khuklyáhtě htyalô anyěhyã nuô. ⁴ Tētũmũ akhuô yěnuô ná kayãšě tahe a tětkwícóbě tahenuô, a o dó mőkhtuanéphú yětôprèt a takhukũ rò a khuôhtya rölũ dó Cómarya a o. ⁵ Phúnuôhtuôrò tanéphú yětôprènuô, a phyě miklwó dó tětũrětě ał rò a sunuôbã dó léisúũ tētũmũ a dīběhtětaě yě akũ nuô. Yětôphuôrò a hátã dó hekhũ rò shyelyã, mőkřòmónguô, shyelĩbó htuôrò tanéhtódĩ ohtwöhtya dó hekhuyě.

Kwôtahe

⁶ Bínuôakhě tanéphú thuôthyótôprèt. Dó a pũ-manídyě ná akwô thuôthyótômě yětahenuô o tarítaryã one lahyã anět dó a ki uóhtya akwô tahe.

⁷ Bí tanéphú arěló têtprèt uóhtya akwô akhěnuô, ù cyětã takrũthě. Htuôrò ù hátã thwi dó a sílyã ná mi dó hekhuyě. Yětôphuôrò mi ũlőkỹã hekhuyě thuôpwítôpwí, thòmò tahe thuôpwítôpwí, htuôrò a ù lōplĩ có mímò ná thòtòmò lō~ plĩcò.

⁸ Phúnuôhtuôrò bí tanéphú nyětprèt têtprèt uóhtya akwô akhěnuô, tětôcô dó athyaná miũkyã rahtöhtya sodu tômě yěnuô ù vītã è dó htyědutavakũ. Htyědutava thuôpwítôpwí nuô a htwöhtya lōplĩ thwi. ⁹ Tětphútětlye o dó htyědutavakũ tahenuô, a thyěkyã thuôpwítôpwí, htuôrò thòklyědu pyěkyã thuôpwítôpwí.

¹⁰ Htuôrò tanéphú thuôprèt têtprèt uóhtya akwô akhěnuô, sèdu tômě dó a lítakhě thyácóná mikò yětômě o dó mólě latã rò a latãnuô dó lyãmuô tahe akũ thuôpwítôpwí, a latãnuô dó htyěhtekhu tahe akũ thuôpwítôpwí. ¹¹ Rò sè yětômě nuô, amwĩ ná “Phòkhémò,” rò htyě khěkỹã lō thuôpwítôpwí. Kayã ò lahyã htyěkhěyě akhu-akhyě a thyě èlã.

¹² Bí tanéphú lwĩprèt têtprèt uóhtya akwô akhěnuô, tamò, lě, sè thĩ tahenuô, a pyěkyã thuôpwítôpwí. Atětĩ takhòtakhě tahenuô, a laměkỹã thuôpwítôpwí. Mőkěklě khíkỹã thuôpwítôpwí, rò mőkí akhěnuô, lě, sè tahe a khíkỹã thuôpwítôpwí.

¹³ Bínuôakhě vã myáhtyē lãbũdu têtè zuô dó mólě rò vã nĩhuô aprãhtya, “Tanéphú dó aruô nuô thěthuô kírě uóhtya hó akwô akhu-akhyě, lō~ kayã o dó hekhuněkhu yětahe ki o ná tětcyětětũ, tětcyětětũ, tětcyětětũ,” a prãhtya phúnuô.

9 Phúnuôhtuôrò bí tanéphú nyětprèt têtprèt uóhtya akwô akhěnuô, vã myáhtyē sè tômě latã o htuôhó dó hekhũ yě rò ù dyě sè yětômě ná křòkũdu křòkũzã tókũ athóhti. ² Sěyě tômě bãmò křòkũdu křòkũzã yětókũ rò mikhuôhtya dó akũ rò a thyácóná mikhuôhtya dó mipòdukũ nuô có. Mi yě khuôhtya akhu-akhyě, tamò ma akhíkí, mólě ma a khíkỹã lō~ plĩcò. ³ Takĩ tahe o dó mikhuôklě zuòhte rò a zuòhte tãlõ dó hekhũ rò ù dyě èthĩ atětproprya shyosõ dó a ki ąryã ù, rò a ki ryã thyácóná dãmè dó hekhuyě tahe a ąryã ù nuô có pã. ⁴ ù héone èthĩ ná a bē mēpyénĩ mímò tahe to, thòtòmò thĩthuô tahe to, thòmòvèbò thĩtahe taki~ to. Èthĩ bē ą prétũ kayã dó a o nidyě kuóná Cómarya atēmamámědyã dó a mäh télø to nuô-tahe prět. ⁵ Takĩ yětahenuô, ù hé o èthĩ dó a bē mēthyénĩ kayã yětahe to manárò nyãlě akũnuô, ù nõmēs-wícỹē mēs-wícũ èthĩ ná kayã yětahe. Tēmcyēmecũ ù yěnuô, ąryãšě thyácóná dãmè ą nuô.

⁶ Yěnyãlě akũnuô, kayã yětahe ki myápũ tětthyě tadũrò

a myáhtye to. Èthí thézú thýě tadúro tètýě amuõphě ki klya taphákyä èthí khälé pä.

⁷ Takí tahenuô athýaná tathí tahe dõ a o taritaryä ané dõ a ki sátè agně nuô. Dõ èthí khuklõlo nuô a cô ná a klwõní khuklwõhtě nuô, htuõrò èthí mètè nuô, a cô ná kayä mètè. ⁸ Èthí khuluô nuô, athýaná prèmò tahe akhuluô rò akhukhyě nuô athýaná äyãthí tahe akhukhyě. ⁹ Dõ èthí taõlo nuô a cô ná a thýaní çatõhtě rò a plyä adánuô aprä kaõkathya thyácóná ù htyasá tèsá rò ù vèpá prarúpratétýa éní tathílo tahe nuô có. ¹⁰ Akhãmí nuô, a thyácóná dámènuô rò a arýä thyácóná dámènuô cócó. Akhãmí yènuô, a o ná atèryä shyosõ dõ a ki ačyě ačú ù nyãlě akú pä. ¹¹ Khwí dõ a põ èthínuô a otõprè. È ma tanéphú tõprè dõ a põ krõkũdu krõkũzã yètõkũ nuõtõprè hó. Hebreo angõ nuõma amwí ná Abaddon rò Greek angõ nuõma, a hé ná Apollyona. †

¹² Tècyètècũ arélõ tãcõ nuõma, a talwókyä htuõhõ. Yètõcõ htuõpã ma tècyètècũ ki hyã põ nyècõ pä.

¹³ Bí tanéphú aprè thuõthyó nuõtõprè uõhtya akwo akhènuô, vã nĩhuõ ngõprahtya dõ tètũrèhtě anõ lwĩbõ akú dõ a o dõ Cõmarya anyèhyã nuõtõkhu. ¹⁴ Ngõ hétãlyã tanéphú aprè thuõthyó dõ a pũma-oní kwõ nuõtõprè, "Plwõhtecuõ tanéphú nuõtèhlwĩ dõ ù cõklõma èthí dõ lyãmuõdu Euphrate akũnuô." ¹⁵ Tanéphú aprè thuõthyó yètõprènuô, a cuõ plwõhtekyã tanéphú yèthèlwĩ rò èthí yènuô, ù taritaryä one khódũ èthí dõ a ki mètýě tõtúkyã prèlu hekhuphú thuõpwítõpwí bí tãmũ akú, tõnyè akú, tõlè akú ná tõna akú yènuô pä.

¹⁶ Klyè dõ a sidyã tathí tahe a oé có bá~ tẽnuô, vã nĩhuõ ù hèsopè vã ná a o có athí nyèrĩ có.

¹⁷ Dõ vã tèmýáhtyelwõ one akũyènuô vã myáhtye tathí tahe ná prèsidyã lũ tahe. Èthí thýã lahyã çatõhtě tahe dõ alĩ thyácóná mi, rò a taphèlõ, htuõrò a byã thyácóná yathúbyã dõ ù é ná salapha nuô có. Tathí yètahe akhuklõ nuô, athýaná äyãthí khuklõ rò dõ tathí yètahe akyãkũ nuô, mi ná mikhuô tahe ná yathúbyã salapha hte lõplĩ. ¹⁸ Mikyãhte, mikhuõhte, yathúbyã hte dõ tathí yètahe akyãkũ. Dõ tètýèthuõcõ mēcyèmecũ ù akhu-akhyě, kayã thýě thuõpwítõpwí. ¹⁹ Mètèhèrò tathí tahe a tètõpryãshyosõ dõ a ki mēsẽũ nuô, a o dõ èthí kyãkũ ná akhãmí alõnuô. Akhãmí tahenuô a khuklõo rò akhãmí yètahenuô, athýaná rú khuklõ, rò a mēswímēsẽ lõplĩ ù ná akhãmí yètahe.

²⁰ Kayã dõ a olwókyã ná tēmēcyēmecũ atè thýèrãthýèdwõ yètahenuô, a mē plehyã tadũ nĩdyèpã a tēmũmýaricyã nuõtahe. A zã nĩ pè lahyã ané to. Èthí cóbè tadũpã lahyã khĩnékhĩnõ, prèzõ dõ ù mēnã htě, ù mēnã rũ, ù mēnã talĩ ná lõ ná thò dõ a myáhtyeyãto, htuõrò a nĩhuõ cyãto, a cuõcyãto nuõtahe. ²¹ Htuõto èthí atēmèthyě prèlukayã, atēmē khĩné Thárã e ùzõ

† Angólasã ma prēmēpyè tē.

tahe, a tètõthú prēmõprèkhũ ná a tètèhuõehí tahenuô, a zã nĩdũkuõ pä ané tõphuõ~ to.

Tanéphú Ná Litalũphú Tõklũ

10 Phúnuõhtuõrò vã myáhtye tanéphú a hěshyoresõ dõ aruô tõprè odõ mókhu hyãlyã. A kũthyã htyaní óluõ rò htyèlamósã o dõ lũ khuklõkhu. A mètènuô athýaná tamõ rò a khãduõnuô athýaná miũ lĩkathwĩ hihtũ nuô. ² Dõ a takhukũ nuô, a pũomanĩ litalũphú dõ ù bãmõ one hó lũ tõklũ. Akhãduô cóhtwõ tõkhõnuô a khètã dõ htyèdutavã akhu, rò dõ cóci tõkhõnuô a khètã dõ khõlõkhu. ³ Rò a èhtõ prahtyashyo thyácóná äyãthí tahe kõtangè nuô. Bí a èhtõhtya htuõnuô, shyelyã súpè lũ thuõthyótõhũ. ⁴ Bí shyelyã htuõ thuõthyótõhũ akhènuô, vã kírè rãmákyã tadúro vã nĩhuõ ngõprahtya dõ mókhu rò a hé, "Beuõbebĩkyã shyelyã hèsoluõ kãkhyèsũ nè thuõthyó tõhũ yènuô. Rãmã tã è tãmé."

⁵ Bínuõakhě vã myáhtye tanéphú dõ a kahtõo dõ htyèdutavã akhu ná khõlõkhu tõprènuô a zõhtya atakhu cóhtwõ dõ mókhu. ⁶ Rò a byãlyaní ané ná Cõmarya dõ a htwõprè tacúprè talèkrè rò a byãlyã mókhu, hekhu, htyèdutavã ná tètõ~ plĩ o dõ akú yènuô tõprè amwí. Htuõrò tanéphú yètõprènuô a hé, "Tètýètahe ki htwõhtya pä nuô anyèpã nátõhõ. ⁷ Shýè~ tanéphú aprè thuõthyótõprè yètõprè ki uõhtya akwo akhèpãnuô, Cõmarya ki mēlõbãhtya atè taritaryä one tètãcõazã phú a hèsõ htuõhõ alulè prèprõ tahe nuô pä."

⁸ Ngõprahtya dõ vã nĩhuõ htuõhõ dõ mókhu yètahenuô, a hébètã khyèthyã vã rò a hé vã phúyè, "Cuõphyé litalũ dõ ù bãmõ one htuõhõ dõ tanéphú dõ a kahtõo dõ htyèdutavã akhu ná khõlõkhu nuõtõprè a takhukũ nuô."

⁹ Rò vã cuõ dõ tanéphú nuõtõprè a o rò vã kwĩ è litalũphú nuõtõklũ. Rò a hé vã, "Phýè rò e è ní~. Dõ nè hõkũnuô a ki khè pä tadúro dõ nè kyãkũnuô a ki sũ thýaná vyãhtýè nuô pä." ¹⁰ Vã phyénĩ litalũphú dõ a takhukũ yè rò vã e. Vã e rò dõ vã kyãkũ nuô, asũ thýaná vyãhtýè tadúro bí vã píklũnuõ htuõhõ è akhè nuô, akhè hyã dõ vãhõkũ. ¹¹ Phúnuõhtuõrò ù hé vã, "Nè bè héprõ one khyèthyã pè kayã èprè, myècõ ècõ, prèhèbè khõlũ ngõ ècõ ná khwícõphya èprè yètahe ari-akýã ní~."

Prèkhyáthé Thényě

11 Bínuõakhě ù dyè vã põmõ dõ athýaná létè iplĩ tõbõ rò ù hé vã, "Cuõtēmýã Cõmarya tètũhõdu ná tètũrè nuô, htuõrò dyãmýã kayã dõ a cóbucóbèhtya bí tètũhõdu akũnuô tahe. ² Manárõ dõ tètũhõdu aklõ lotarékũ nuô tēmýã tuõ tã è tãmé ní~, mètèhèrò ù dyètã htuõhõ è dõ Judaphú mato tahe a takhukũ hó. Èthí ki htyakhě zĩlõ vīsãsẽ yètõvĩ nuô lwĩshýè ná nyèlè

akũ pã. ³ Vã kayã dó a ki khyáthéyě thényě nuô, vã ki dyé èthĩ tẹprotèprya pã. Èthĩ ki kũthyáhtya hyebócabó taprú tahe pã. Èthĩ ki hépro one pè ù ná Cómarya tẹritèkyã pã rò a ki onyě amõnyě tõi ná nyězè ná shyěthuõthyó pã.” ⁴ Prèkhyáthé thényěyě nuõma a thyáhó ná olivamõ nyemõ ná mikõ nyemě dó a ihtò dó Cómarya dó a põ hekhu yětõprè anyěhyã nuõ hó. ⁵ Kayã tõtprèprè ki pũ mepyãmesě èthĩ henuõ mi hte dó èthĩ kyãkũ, rò a ùkyã lõ kayã dó a théhte lũ tahe. Rò kayã tõtprèprè dó a kírè mepyãmesě èthĩ henuõ a ki męthyékyã èthĩ phúnuõ pã. ⁶ Bí èthĩ hépro one pè ù ná Cómarya alãangõ akhẽnuõ, thyáphú kẹ ki củ tã taki-mẹ nuõrò, èthĩ o ná a tẹprotèprya dó a mębikyãcyã mókhu akadã pã. Htuõto a tẹprotèprya opã ná a ki męhtwõhtya htyěyẽnuõ ná thwi nuõma a mę cyãcyã. Htuõto a tẹprotèprya opã ná a ki thészũ nõhtwõhtya tamõmõ kẹrákédwõ thĩtahe henuõ, a mũtã hekhu rò a męhtwõhtya nuõma, a mę cyãcyã prè.

⁷ Bí èthĩ khyáhtuõhó athé akhẽnuõ, tẹmjtemyã tõduõ o dó kròkũdu kròkũzã rò a hyãhtya pã. A ki hyãhtya sású èthĩ yěthényě pã. A ki mępẹ èthĩ yěthényě rò męthyékyã èthĩ pã. ⁸ A męthyě htuõ èthĩ rò ù dyalyã èthĩ anéklõ bí vjdu nuõtõvĩ a klyáděkũ nuõ pã. Vjnuõ tõtvi mamã vj dó ù lẹmęthyě a Byacè dó krusulo nuõtõpho hó. Vjyě tõtvi nuõma ù é lũ ná tẹ dó ù lẹmyábũmyámã kyã kuõdũ vj Sodom tomaná Egypt kẹ nuõ prè. ⁹ Pwõtõké, pwõtõmyě, pwõtõcõ, pwõtõngõ, ná pwõtõmuõ ki myálõ èthĩ nẹklõyě pã rò ù iluõ èthĩ to. ù nõdya-o èthĩ phúnuõ thuõnyě ná tõtkwonyě pã. ¹⁰ Dó èthĩ yěthényě thyě akhu-akhyě, kayã o dó hekhu yě pwõt- tõtprè ki thékruõthělõ lõplĩ có pã. Èthĩ ki mępwemela rò a ki thũcuõ pẹ lũ shyézũ tõtprè ná tõtprè pã, mętéhérò prèpro yěthényě nuõ a yõ mę-ohtwõhtya é pẹ èthĩ tẹcyětẹcũ rò prẹlu hekhu phú tahe khyábèlõ akhu-akhyě, a thyě pẹ èthĩ rò a thékruõthělõ lõplĩ có.

¹¹ Manárò bí thuõnyě ná tõtkwonyě bãhtyahó nuõ, thěhtwõprè o dó Cómarya a o yẽnuõ, a hyãlyã nuõ dó èthĩkũ rò èthĩ ihtõtwtõprè khyěthyã. Rò kayã pwõt- prè dó a myáhtye èthĩ ihtõkhyě yětahenuõ, a taròthé thěisě lõplĩ có. ¹² Phúnuõhtuõrò prèkhyáthé yěthényě njũhũ ngõprãhtya dó mókhu rò a hé èthĩ, “Hyãhtya lahyã dóyě” a hé lũ phúnuõ. Rò bí kayã dó a théhte lũ tahe opõmyã èthĩ akhẽnuõ, èthĩ kãkahtya nuõ dó óluõ tõba akũ rò a htyalã dó mókhu.

¹³ A kã kahtyahtya ná tanéhtõdĩ shyonyacõ. Vj latãprõkyã a pwishyětõpwĩ rò kayãthyékyã aprè thuõthyótõrĩ. Kayã dó a okyã tahenuõ, a htetapã thěisě lõ lahyã rò htuthéhtya mókhu a Cómaryadu a tẹprotèprya.

¹⁴ Tẹcyětẹcũ nyěhũtõhũ mę-ané htuõhó tadũrò nyětyato nuõ tẹcyětẹcũ thuõcõtõcõ ki hyãlé põ pã.

Kwo Amě Thuõthyótõmě Yětõmě

¹⁵ Htuõrò bí tanéphú aprè thuõthyótõprè yětõprè uõhtya akwõ akhẽnuõ, ngõtahe prãhtya shyonyacõ dó mókhu rò a hé,

“Khõnyãy tẹprotèprya dó a ki põ hekhu yẽnuõma a htwõhó pẹ Byacè ná a Messia atẹ hó rò a ki põtẹ tacúprè talèkré hó.”

¹⁶ Htuõrò muõprũmuõprè nyěshyě ná thélwĩ dó a onyão dó khwĩ khuklyáhtě htyalõkhu dó Byacè Cómarya anyěhyã yětahenuõ, a dãngũlyã cóbẽhtya Cómarya rò a hé lahyã,

¹⁷ “Cyãtèlõ thėgnětẹplĩ a Byacè Cómarya dó a ohtwõprè mú- nukhè, a ohtwõprè tuõkhõnyã tõtprè, dó nẹ nõehó nẹ tẹprotèprya dó adu rò nẹ cáhtya põhõtè akhu-akhyě pẹ hébwihétaryě nẹ.

¹⁸ Myěcõruõphú tahenuõ, a thėplõdu thuõhtyěhtũ lahyã hó nẹ hó. Manárò, phútět- bèbè, nẹ tětthėplõdu ashuõkhě hyãtuõhó. Shuõkhě hyãtuõ nyã hó dó nẹ kibè ciryã kayãthyě tahe hó. Shuõkhě hyãtuõhó dó nẹ kibè dyé hó nẹ prèpro dó a mę nẹ tẹmę tahe bèbè, nẹ kayã bėplóbémũ nuõtahe bèbè, kayã pwõt- tõtprè dó a dyaduzũnyã nẹ nuõtahe bèbè, kayã mwĩladu tahe bèbè, kayã dó ù tanẹ patĩ lũ tahe bèbè shuõkhě hyãtuõhó dó Cómarya ki bėdyé èthĩ akhwóakè hó. Shuõkhě hyãtuõhó dó nẹ ki mepyékyã kayã dó a mepyékyã hekhu nuõtahe hó.”

¹⁹ Bĩnuõkhě ù bãmõhtya Cómarya a tẹlũhõdu dó mókhu nuõtõmě. Rò ù myáhtye tẹemaklõ a tõsãsě o dó tẹlũtyã hõkũ nuõ. Htuõrò shyeljõbõ, tẹprãrũprãtẹ, mókro shyelyã, tanéhtõdĩ, takruõthé plõdu tahe cyetã thyácõphú kẹcũ nuõ.

Prèmò Ná Plyã Tõbõ

12 Htuõrò tẹ tẹprotèprya adu-azã tõtõ oluõhtya dó mólẹ. Rò prèmò tõtprè kũthyãnjĩ tamõ rò a zítão lõ dó a khanyělẹ htuõrò a klwõhtyanĩ sè shyényemě.

² Prèmò yětõprènuõ a muõdõdu rò a kírè phúohó akhu-akhyě ahõ sěshyo rò a éhtõémõ. ³ Rò tẹmátẹdyã khókhye dó aruõ tõtõ oluõhtya põ dó mólẹ. Rò plyãljĩdu dó a khuklõo thuõthyótõmě, anõ o aphyãshyě rò a klwõnjĩ lõ khuklwõhtě dó a khuklõlõ pwõtõmě có. ⁴ A cwi latã sè thuõpwítõpwĩ dó mólẹ ná akhãmĩ rò a vjã lõ sè yětahe dó hekhu. Plyã yětõbõ nuõ, a kahtò dó prèmò dó a kírè phúo talĩhó yětõprè anyěhyã rò a ki phúo-o ná a kírè pũkyã lũphú. ⁵ Yětõphuõrò prèmò yětõprè phúo njdyé hó a phúpřekhũ tõtprè dó a ki põttyékẹ pwõtõba ná ipõ tõthtě nuõtõbõ pã. Rò pacẽphú yětõprènuõ ù phycuõ taphãkyã lũ rò ù cõttyakyã lũ dó Cómarya a o rò a phyěhtyakyã lũ dó Cómarya a khuklyáhtě htyalõ lẹo akhãlé nuõ. ⁶ Prèmò yẽnuõ a klyacuõ dó Cómarya taritaryã one pẹ lũ kẹsěhtyékya lõtamãkhu akhãlé tõpho. Rò ù ki

myákhwèní è amõnyè tôrí ná nyěžè ná shyèthuõthyó pã.

⁷ Bínuõakhè tèsátèpã ohtya dõ mókhu. Rò mókhu tanéphú Mikelè ná a tanéphú tahe sá ná plya nuõtõbõ. Rò plya nuõtõbõ ná a tanéphú tahe sású èthí. ⁸ Yètõ-phuõrõ plya yètõbõ lacúkyã rò è ná a tanéphú tahenuõ, ù dyé opã èthí bí mókhu nuõto hõ. ⁹ Plyadu dõnudõthakhè tõbõ dõ ù é lümwí ná khínérícyã khukló matorò Satan dõ a cuõ ilo-ilyã lõ ù hekhusíba yètõbõ nuõ, ù vítãkyã lõ è ná a tanéphú tahe dõ hekhu.

¹⁰ Htuõrò vã níhuõ ngõprãhtyashyo dõ mókhu rò a hé,

“Khõnyãyè Cómarya a tèmèlwóhtekã hyãtuõhõ. Khõnyãyè Cómarya dyéluõ htyahó a tètprõtèprya hõ. Khõnyãyè Cómarya põtari hekhu phú khwí tõtprè nuõhõ. Khõnyãyè aphúkhú Jesú Krístu cáhtya põtari tètõ. Mètèhèrò kayã dõ a kahtò o dõ pè Cómarya a mètènyè rò a dya kayã dõ a zũenyãtètè yètahe a tètù mókhihí, mõsèsè tõtprènuõ, khõnyãrò ù vítãkyã lõ hõ. ¹¹ Pè puõvyã tahenuõ, dõ thímíphú athwi akhu-akhyè ná èthí hèsodõnyã pè ù Cómarya alãangõ akhu-akhyèrò, èthí mepékyã hõ khínérícyã khukló hõ. Èthí myãhtyebè có ná tètthyè bèbè, a thèlõ nídyè a thèhtwõprè to. ¹² Mephúnuõrò mókhu ná lõ~ kayã o dõ mókhu nuõtahe lõ~ pí thí, thèkrúthèlõ lahyã ní~, manárò dõ hekhu ná htyèdutavã agnènuõ acyèacũ ny-acõ. Mètèhèrò khínérícyã khukló hyãlyãhõ dõ thío rò a thèplòdu nyacó hõ. Mètèhèrò a thègnè ná è ashuõakhè okyã pãprè taplõphú prè.”

¹³ Bí plya yètõbõ thègnèhõ ná ù vítãkyã hõ è dõ hekhu akhènuõ, a cáhtya lúpú prèmò dõ aphúoní a phúprèkhú yènuõ tõtprè. ¹⁴ Manárò thyáphú prèmò yètõprè ki zuõkabè dõ akhãlè dõ aléo nídyè dõ mìklè agnè pãnuõ, ù dyé lõ ná lãbũdu adá nyèkrú. Rò ù ki cuõmyákhwè taphãye khókyã lõ ná plya yètõbõ thuõna ná tókwo pã. ¹⁵ Htuõrò thyáphú plyãyè ki plwõhtwílo cuõkyãní prèmòyè tõtprè agnènuõ, a plwõhtwíhte htyè dõ akyãkú thyácóná htyèlyãmuõ htwíhyã nuõ.

¹⁶ Manárò hekhu məcwo pè prèmò nuõtõtprè. Bí htyèõ dõ plya kyãkú hte rò a htwíhyã akhènuõ, hekhu ãyãmõ akyãkú rò a cwíõ nuõkyã lõ htyèyènuõ tahe prè. ¹⁷ Plya yètõbõ thèplòdu prèmò nuõtõtprè akhu-akhyè, a hte-cuõ taphãkyã rò a ki cuõsã kuõke ná prèmò aphúalyè dõ a okyã nuõtahe. A okyã yètahe nuõma kayã dõ a nídã Cómarya mekyãngõ nuõtahe ná kayã dõ acó ná a tètthyãthè dõ Jesú dyéluõkyã lõ nuõtahe hõ. ¹⁸ Rò plya yètõbõ cuõ kahtò bí htyèdutavã ahtú nuõ.

Tèmìtèmýã Nyèduõ

13 Bínuõakhè, vã myãhtye tèmìtèmýã tõduõ o dõ htyèdutavã akú rò a hyãhtya. Anò o aphyãshyé, a khuklõõ thuõthyótõmè, anò pwõ- tõtõ nuõ, a khukl-wõhtè olõplí, htuõrò dõ akhukló pwõtõmè alõnuõ ù rã

olõplí lümwí ná tètacyéishyé Cómarya phúnuõ.

² Tèmìtèmýã yètõduõ nuõ, athyaná phuõkhíkírophú, akhãduõ nuõ athyaná htè khãduõ rò akyãkú nuõ athyaná ãyãthí kyãkú. Plya nuõtõbõ dyé tèmìtèmýã nuõtõduõ ná a tètprõtèprya ná a léonyã mädú khwí khuklyãhtè htyalõ yènuõ ná taryèshyosõ dõ a ki põtè agnè tahe. ³ Tèmìtèmýã akhukló thuõthyótõmè akkè tõtènuõ a có ná a bè tamèno rò a phũthyè talí htuõ cóhõ nuõ, manárò a tètcutètthyã tahenuõ, arí kãkhyè lõ htuõhõ. Rò hekhusíbalõ khyèthukhyèthè rò krwõkuõ tèmìtèmýã nuõtõduõ akhyè. ⁴ Plya nuõtõbõ yõ dyé htuõhõ a taryèshyosõ ná tèmìtèmýã nuõtõduõ akhu-akhyè, kayã pwõ- tõtprè cóbucóbèhtya lõplí lõ. Èthí cóbucóbèhtya níkuõ tèmìtèmýã rò a hé lahyã, “Kayã dõ athyaná tèmìtèmýã yènuõma a o è? Maupè tõtprè sású bú è pè?” ⁵ Tèmìtèmýã yètõduõ nuõ, a níbè ashuõakhè ryã dõ a ki hébè htyalõní anè rò a ki pacyéishyé Cómarya, htuõto ù dyé lõ dõ a ki nõè a taryèshyosõ lwíshyé ná nyèlè pã. ⁶ A cáhtya isõiba Cómarya ná Cómarya amwí, htuõto a isõiba tuõ Cómarya lèokhãlè ná lõ- kayã dõ a o dõ mókhu nuõ tahe. ⁷ A níbè ashuõakhè ryã dõ a ki sá Cómarya a kayã bémü rò a ki mepékyã èthí pã, rò ù ki dyé è taryèshyosõ dõ a ki póní lõlõ pwõtõmuõ, kayã pwõtõmü, ná lõ- kayã dõ a hébè ngõ ítètè- bèbè ná myècõ ítètè- bèbè nuõtahe pã. ⁸ Lõ- kayã dõ a o dõ hekhyè pwõ- tõtprè nuõ, a ki cóbucóbèhtya lõ lõ pã. Cáhtya dõ ù byãlyãlú hekhu akhèpã, kayã dõ a ohtwõprè dõ hekhu yètahe rò ù rãotõkuõ hí èthímwí dõ thímíphú nuõtõduõ a li-htwõprè akú híto tahenuõ, a ki cóbucóbèhtya lõ lahyã tèmìtèmýã yètõduõ. Thímíphú nuõtõduõ ma mãhõ ù mètthyè ènuõ tõtprè hõ.

⁹ Phúnuõrò thíkhãlè ki o rò nídã lahyã ní~.

¹⁰ Kayã tõtprèprè dõ ù taze-onè htuõhõ lõ dõ ù ki pú dõtã è dõ htõkú hénuõ, ù bè pú dõtã nyã è pã. Kayã tõtprèprè dõ ù taze-one htuõhõ lõ dõ ù bèmètthyè è ná né pã hõnuõ, ù bè mètthyè nyã è ná né pã prè. Cómarya é akayã dõ a ki bèkhyãthèplõhtú tètcyètècũ rò bè cüzúè tèt agnèprè.

Tèmìtèmýã O Dõ Helè Hyãhte

¹¹ Phúnuõhtuõrò vã myãhtye tèmìtèmýã dõ aruõ tõduõ o dõ helè hyãhte. Rò anò o nyèphyã rò athyaná thímí anò nuõ, htuõrò a hébè thyácóná plya nuõtõbõ có. ¹² Tèmìtèmýã dõ a o dõ helè hyãhte yètõduõnuõ, a nõè lõplí có tèmìtèmýã dõ aré nuõtõduõ a taryèshyosõ nuõtahe dõ lünyèhyã thyáphú ù ki cóbèhtya tèmìtèmýã dõ a bè tamè htuõhõ rò arí kãkhyèhõ nuõ tõduõ, rò a nõshyo hekhyè ná lõ kayã o dõ hekhu yètahe ki cóbèhtya lõ. ¹³ Tèmìtèmýã nyèduõ tõduõ yènuõ, a meluõ pè ù tèt tètprõtèprya tahe. A nõ mi dõ mókhu ki hyãlyã dõ hekhyè dõ ù pwõ- tõtprè a mètènyè có. ¹⁴ Htuõrò dõ a dyéluõ a tètprõtèprya dõ

tèmitèmyá dõ arènuô tôduõ nõmè lù dõ anyèhyã nuõ-tahe akhu-akhyë, a ilolahõ nĩlõ kayã ohtwõprè dõ hekhu yë tahe. Tèmitèmyá nyèduõ tôduõyë, a nõbyáhtya èthĩ prèzo tôduõ thyáphú a ki mëlímètakhë kakhë tèmitèmyá dõ a bè tamèno ná né rò a ohtwõprè pã nuõtôduõ. ¹⁵ Thyáphú prèzo yë ki hébécyá rò a ki mètuyèlõ kayã dõ a cóbèhtya kuõ lù to nuõtahe agnènuô, ù dyé tèmitèmyá nyèduõ nuõtôduõ tètprètèryã dõ a ki uõnuõ htwõprècyá tèmitèmyá dõ aré nuô tôduõ aprèzo nuô. ¹⁶ Kayã dõ amwĩladu tahe bèbè, kayã dõ ù tanè patĩ lù tahenuô bèbè, kayã duzá bèbè, kayã soryã bèbè, cú tahe bèbè, kayã nĩbè tèt palã tahe bèbè, thyáphú èthĩ ki nĩbè tèmátèdyã tôcô dõ atakhu cóhtwó alõ, matorò dõ a mähntèlo agnènuô tèmitèmyá nyèduõtôduõ nuõtôduõ nõshyo lõ ù pwõ-tòprè. ¹⁷ Kayã dõ tèmátèdyã okuõ to tahenuô, a ipri-isè nĩ kuõ to. Tèmátèdyã yènuõma mähó tèmitèmyá amwĩ, matorò tèt dyámá tôcô dõ a dyé luõhtya lümwĩ.

¹⁸ Thyáphú thĩ ki thègnèplõ agnènuô, thĩ bè limyã. Kayã tòprèprè dõ a o ná tèt hítèphè dõ a dyábècyá tèmitèmyá a tèt dyámá yètôcô nuô, nõdyábè nĩdú ènuô, mètèhèro tèt dyámá yènuõma prèlukayã aliplõ dyámá. Aliplõ dyámá yènuõma zèthuõthyó ná shyèthuõthyó ná thuõthyó.

Thímíphú Ná A Kayã Bémü

14 Bínuõkhë, vã myáhtye thímíphú nuõtôduõ kahtò dõ Zion sokhu. Rò ù kahtò otõkuõ ná è aprè tõtthĩ ná lwĩthó ná lwĩrĩ. Dõ kayã yètahe a mähntèlo nuô, ù rãmáo thímĩ yètòduõ amwĩ ná aphë amwĩ. ² Rò vã nĩhuõ tètpràhtya dõ mókhu tôcô rò a prã thyáná htyèkhõ sátã htuõrò shyelyã nuô. Htuõto a prã thyácóná ù dò prarúpřatè ti tahenuô có. ³ Kayã dõ ù ihtakã èthĩ aprè tõtthĩ ná lwĩthó ná lwĩrĩ yètahenuô, a kahtò lahyã dõ khwĩ khuklyáhtë htyalõ ná thèhtwõprè yë lwĩduõ ná muõprũmuõprè nuõtahe anyèhyã. Èthĩ irõli athè tõtó dõ ù ithyóbècyá pè prétú èthĩ prè yènuô tõtó. ⁴ Èthĩ yètahe nuõma prèkhũ dõ athèplò mwõplĩthĩplo rò a omyè tònó ná prèmò to tahe. Èthĩ ma prèkhũphúthè dõ a cócú tahe. Thímíphú nuõtôduõ cuõbitè- tòpho bèbè, èthĩ krwõcuõkuõ lũkhyë. Èthĩ ma ù ihtakã htuõhó è dõ hekhu-phú tahe aklë rò èthĩ ma kayã tahe dõ ù lũhtya rëlõ lù dõ Cómarya ná thímíphú nuõtôduõ a o hó. ⁵ Èthĩ hébè lahõ kuõ to. Èthĩ tèt hütèplá okuõ to nuõma ù thègnë.

Tanéphú Thèthuõ

⁶ Htuõrò vã myáhtye tanéphú dõ aruõtòprè rò a zuõhtyalõ dõ mólè rò a phyéhyãnj tèt hèkrũmila tacúprè ari-akyã. Rò a ki dyáso thègnèpè prèlu hekhu-phú tahe ná myècõ pwõtôcô, ná kayã pwõtõmuõ, ná kayã dõ a hébè ngó ìtètè- bèbè ná kayã pwõtõmü ná tèt hèkrũmila yènuô pã. ⁷ A èhtõ prashyo

rò a hé, “Bezúbènyã Cómarya rò mëlímètakhë è, mètèhèro shuõkhë hyãtuõhó dõ a ki ciryã prèlu hekhu-phú hó. Cóbèhtya mò Cómarya dõ a byálya mókhu ná hekhu htyèdutava ná htyèhtekhu yètahe tòprènuô.”

⁸ Tanéphú nyèprè tòprè krwõhékuõ lũkhyë, “A latãprõkyã hó, vĩdu Babylonia latãprõkyã hó, a nõõ htuõlõhó ù ná htyèzãcyã mähó thwihtyèpházye a tèt hèzũthèlõ mũmyáricyã yètahe nuõhó.”

⁹ Rò tanéphú thuõprè tòprè krwõhé prãhtyashyo kuõ tanéphú aré nuõthényë akhyë, “Kayã dõ a cóbucóbèhtya tèmitèmyá yë ná aprèzo yètòprè nuõtahe rò a phyésú tèmádyã dõ ù mèmá pè èthĩ dõ a mähntèlo nuõtahe bèbè, kimatorò ù mèmá pè èthĩ dõ a takhuõ nuõtahe bèbè, ¹⁰ èthĩ anèbyacè nĩdú a ki õ kuõ lahyã Cómarya a tèt hèplòdu ahtyèzã pã. A tèt hèplòdu abè yètòbè nuô, ù zũnuõbã ná htyèzãcyã. Lõ- kayã dõ a mètè phúyë tahenuô a bè khyábè nyacó tèt cyètècũ dõ mi dõ ù súũ ná yathúbyã akũ yènuô pã. A ki khyãcyèkhyácũ dõ tanéphú sãsè tahe ná thímĩ nuõtôduõ a mètènyë pã. ¹¹ Mi dõ a ùkúcyë ùkúcyë èthĩ yènuô, a ki khuõhtya tacúprè talèkré pã. Kayã dõ a cóbèhtya tèmitèmyá yë, ná aprèzo yètahe, htuõrò ùpè- bèbè dõ a phyésú tèmitèmyá a tèmátèdyã dõ a o ná lümwĩ yè-tahenuô, mósèklë bèbè, mókhi bèbè, tèt cyètècũ ph-wĩhyápè pè pã dõ èthĩgnè tòphuõ- to.” ¹² Phũnuõrò Cómarya akayã sãsè dõ a nĩdã rò a ohtwõprè krwõ-phú Cómarya a tèt hèkyã tahe rò acó ná Jesũ tahenuô, tóbè khyã khyätè.

¹³ Htuõrò vã nĩhuõ tètpràhtya dõ mókhu rò a hé, “Rãmákyã yènuô, cáhtya khõnyáyë tãplehyã nuô, kayã dõ a thyè dõ Cómarya a tètphyètèmè akũ tahenuô, a ki nĩbè tèt sõri.” Byacè a Thè Sãsè hé, “A málakõ có. Mètèhèro èthĩ ki okuõkyã lahyã hó dõ a tètphyètèmè tahe akũ ná a tèt cyètècũ tahe akũ hó. Htuõto èthĩ atè-phyètèmè dõ abwíataryë o tahenuô, a ki krwõkuõ èthĩkhyë pã.”

Hekhu A Tèkébuõ Ashuõakhë

¹⁴ Phũnuõhtuõrò dókhyènuô vã myáhtye óluõbũ tãba, rò dõ óluõ nuõtõba alõ nuô, athyaná kayã onyão tòprè rò a klwõnj khuklwõhtë tòmè rò a pũnj tacè htyãryã tóbè dõ a takhukũ. ¹⁵ Htuõrò tanéphú dõ aruõ tòprè odõ tèt lühõdu akũ rò a hyãhte. Rò a èhtõhtya kayã onyão dõ óluõlo nuõtòprè, “Nõè nè tacènuô rò kémõ buõnuô, mètèhèro tã ké buõ shuõkhë tuõhó. Dõ hekhu yë, buõmĩ lõhó.” ¹⁶ Yètòphuõrò kayã onyão dõ óluõlo nuõtòprè ryãtã atacè dõ hekhu rò a kékyã buõ dõ hekhu yènuô tahe.

¹⁷ Phũnuõhtuõrò vã myáhtye tanéphú dõ aruõtòprè o dõ mókhu tèt lühõdu akũ rò a hyãhte rò a pũnj dyékuõ tacè htyãryã tóbèbè. ¹⁸ Htuõrò tanéphú dõ aruõ tòprè dõ ù dyètã lù tèmè dõ a bè põtãrĩnj mi

yètòprènuô, a o dõ tẹlũrẹ khǎlé nuô rò a hyǎhte. Rò a ètõtõhtya tanéphú dõ atacẹ htyǎryá o nuõtòprẹ rò a hé lủ, “Ryǎtǎ nẹ tacẹ htyǎryá yènuô, rò kẹkǎplõ kyǎmõ hekhu thòbìthẹ dõ athẹ pẹ có yènuô tahe, amĩ lỏhỏ.”
 19 Phúnũu akhu-akhyẹ tanéphú nuõtòprẹ ryǎtǎ atacẹ dõ hekhu rò a kẹkyǎ a thòbìthẹ yẹ htuõrò a vĩnuõkyǎ dõ ỹ lẹivĩhte htahtyẹ dõ adu-atanyǎ dõ athyáná Cómarya a tẹthéplòdu yènuô akũ. 20 Thòbìthẹ yètahenuô, ỹ ivĩ èthĩ dõ lẹivĩhte thòbìthẹhtyẹ akhǎlé dõ a o dõ vĩk-lỏ nuô. Lẹivĩhte thòbìthẹhtyẹ akhǎlé yènuô, thwitahe htwĩhte cuõyẹ tởzẹ ná shyẻlũwĩthyó ná lwĩmile, rò azǎ nuô a o nyǎtũ.

Tanéphú Thuõthyótòprẹ. Ná Tẹcyẹ Thuõthyótòcô

15 Phúnũuhtuõrò vǎ myǎhtyẹ tẹpròtẹprya du~ dõ aruô tởcô oluõhtya dõ mỏlẻ. Vǎ myǎhtyẹ tanéphú thuõthyótòprẹ dõ a pũma nĩdyẹ ná tẹcyẹtẹcũ thuõthyótòcô. Yẻtahe ma tẹcyẹtẹcũ dỏkhyẹ tadũlỏ hó, mẹtẻhẻrỏ, yẻtahe htwỏhtya htuỏpǎnuô, Cómarya thẻplòdu pǎtohỏ. 2 Vǎ myǎhtyẹ tẹ dõ athyáná htyẻdutava dõ asẻkalĩ sĩlyǎ tởnǎ mi o tởdỏ. Vǎ myǎhtyepỏ kayǎ tahe dõ a mẹpẹ tẻmĩtẻmyǎ yẻtỏduỏ ná aprẻzỏ, ná aliplỏ dyámǎ zẻthuõthyó ná shyẻthuõthyó ná thuõthyó nuõtỏduỏ. Èthĩ kahtỏdỏ htyẻdutava asẻkalĩ yẻ ahtũ nuô, rò a pũmanĩ lahyǎ ti dõ Cómarya dyẻ èthĩ nuõtaha. 3 Rỏ èthĩ irỏ htyanĩ lahyǎ Cómarya alulé Mosẻ a tẻirỏ ná thĩmĩphủ a tẻirỏ yẻ rò a hé,
 “Cyǎ tẻlỏ~ plĩ a Byacẻ Cómarya~ nẻ tẻmẻ tahenuô adu-azǎ rò a tẻpròtẹprya nyacỏ. Nẻ ma htyẻphủkẻphủ tahe akhwĩ, nẻklyánẻklỏ thĩ tahe nuỏma atỏbẻ acỏate mǎlakỏ cỏ. 4 Kỏ~ Byacẻ~, ỹ thẻisẻ nẻ to, ỹ mẻlĩmẻtakhẻ nẻ to nuô ỹ ocyǎ pǎ có tởprẻ~ to. Cómarya sǎsẻ nuô a o prẻtũ nẻtỏprẻ prẻ. Htyẻphủkẻphủ lỏ~ plĩ myǎhtyẹ nẻ mẻtẻtỏ mẻtẻcỏ akhu-akhyẹ a hyǎ cóbucỏbẻhtya lỏ nẻ pǎ.”

5 Htuõrỏ vǎ myǎhtyẹ mỏkhu a tẻlũhỏdu mǎhỏ dõ tẻỏlyǎ lẻthủdukũ akhǎlé sǎsẻlỏũ nuõtỏphỏ lủmỏhtya. 6 Rỏ tanéphú thuõthyótòprẹ dõ a pũma nĩdyẹ ná tẻcyẹtẹcũ thuõthyótòcô yẻtahenuô, a o dõ tẻlũtyǎ hỏkũ rò a hyǎhte. Èthĩ kũthyánĩ hyecǎ bủbǎplĩ takhẻpl-yarashyĩ tahe rò a sǎbỏlwỏ nĩ lahyǎ htẻba tabyedu dõ a taỏlỏ. 7 Bĩnuỏakhẻ thẻhtwỏprẻ lwĩduỏ akẻ tỏduỏ nuô, a dyẻ tanéphú thuõthyótòprẹ yènuô tahe ná bẻlỏhtẻdu thuõthyótỏbẻ dõ a o bǎ có ná Cómarya dõ a ohtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ yẻtỏprẻ a tẻthẻplòdu cỏ. 8 Mi dõ a mǎhỏ Cómarya a tẻlĩtakhẻ ná a tẻpròtẹprya yènuô, a khuỏtaỏ bǎtapĩ lỏplĩ có dõ tẻlũhỏdu akũ. Htuõrỏ tẻcyẹtẹcũ thuõthyótòcô dõ tanéphú yẻ thuõthyótòprẻ phẻhyǎnĩ yẻ a ki htuỏhỏto hẻnuô, ỹ nuỏcyǎ dõ tẻlũtyǎ hỏkũ tởprẻ~ to.

Cómarya A Tẻthẻplòdu Bẻlỏdu Tahe

16 Htuõrỏ vǎ nĩhuỏ ngỏprǎ tawỏtathũ shyỏ dõ tẻlũhỏdu akũ rò a hé tanéphú thuõthyótòprẻ nuõtaha, “Cuỏ klỏtǎ Cómarya a tẻthẻplòdu bẻlỏdu thuõthyótỏmẻ yẻ dõ hekhu nuô.”

2 Tanéphú arẻlỏ tỏprẻ cuỏ klỏtǎ a bẻlỏdu dõ hekhu. Yẻtỏphuỏrỏ kayǎ dõ a phẻysủ tẻmĩtẻmyǎ a tẻmǎtẻdyǎ rò cóbẻhtya lủprẻzỏ yẻtahenuô, a htẻthĩhtẻvǎ sỏphỏsỏryǎ nyacỏ.

3 Htuõrỏ tanéphú nyẻprẻ tỏprẻ klỏtǎ ke a bẻlỏdu dõ htyẻdutava akũ rò htyẻ tahe htwỏhtya thyáná kayǎhtyẻ athwi nuô. Lỏ~ tẻphủtẻlyẻ o dõ htyẻdutava akũ tahenuô a thyẻkyǎ lỏplỏcỏ.

4 Htuõrỏ tanéphú thuỏprẻtỏprẻ klỏtǎ a bẻlỏdu dõ htyẻklỏ tahe ná htyẻhtekhu tahe akũ rò htyẻ htwỏhtyalỏ thwi. 5 Rỏ vǎ nĩhuỏ tanéphú dõ a opỏ htyẻ tỏprẻnuô a hé,

“Prẻ dỏ asẻsẻ, prẻ dỏ a o mú~ nukhẻ tuỏkhỏnyǎ yẻtỏprẻ, nẻ tẻcĩrya yẻtahenuô, acỏate prẻ. 6 Dỏ èthĩ mẻthwilyǎ mẻthyẻ nẻ kayǎ ná nẻ prẻprỏ tahe akhu-akhyẻ nẻ dyẻỏ lyẻ kǎkhyẻ pẻ khyẻthýǎ hó èthĩ ná thwi yènuô hỏ. Èthĩ bẻỏkhyẻ phủyẻ nuỏma akỏabẻ prẻ.”

7 Htuõrỏ vǎ nĩhuỏ ngỏprǎhtya dõ tẻlũrẻlỏ nuỏrỏ a hé,
 “Cyǎtẻlỏ~ plĩ a Byacẻ Cómarya, nẻ tẻcĩrya yẻtahenuô acỏate, atỏabẻ mǎlakỏ cỏ.”

8 Yẻtỏphuỏ ke rò tanéphú lwĩprẻ tỏprẻ cuỏ klỏtǎ ke a bẻlỏdu dõ tamỏlỏ rò Cómarya nỏkủshyǎhyǎ tamỏ rò akủlwỏ lỏplĩ prẻlukayǎ yẻtahe. 9 Èthĩ khyǎbẻlỏ tamỏ kủlwỏlỏ èthĩ rò a isỏiba lahyǎ Cómarya dõ a taryẻshyosỏ rò a dyẻhtwỏhtya tẻthyẻrǎthyẻdwỏ tahe yènuô tỏprẻ. Èthĩ khyǎbẻ có phủyẻ tadủrỏ a zǎ nĩdủ lahyǎ anẻ to. Htuỏto a mẻlĩmẻtakhẻ kuỏ lahyǎ ỹ Cómarya toto.

10 Tanéphú nyẻprẻ tỏprẻ klỏtǎ a bẻlỏdu dõ tẻmĩtẻmyǎ a khuklyǎhtyalỏ yènuô akhu rò tẻkhi ohtya dõ tẻmĩtẻmyǎ ahtyẻakẻ kủ. Dỏ a khyǎbẻ tẻcyẹtẹcũ yẻ akhu-akhyẻ, èthĩ ǎ nĩdyẻ lỏ lahyǎ aplĩ. 11 Dỏ èthĩ htẻthĩhtẻvǎ rò asẻ ryǎ lủ tahe akhu-akhyẻ, a isỏiba lỏ lahyǎ mỏkhu a Cómarya yẻtỏprẻ. A khyǎbẻ có phúnũu tadủrỏ a zǎ nĩ lahyǎ anẻ to.

12 Htuõrỏ tanéphú aprẻ thuõthyó yẻtỏprẻ cuỏ klỏtǎ kuỏke abẻlỏdu dõ htyẻklỏdu dõ ỹ ẻ ná Euphrate yẻtỏbỏ akũ. Thyǎphủ a ki mẻcỏwỏ pẻ khwĩ dỏ cíhte tahe ki hyǎ klyǎ agnẻnuỏrỏ, htyẻklỏdu yẻtỏbỏ thĩkrǎkyǎ pẻ èthĩ. 13 Htuõrỏ vǎ myǎhtyẹ thẻhtwỏprẻ mủmyǎ thuỏduỏ dõ athyáná di tahe. Rỏ èthĩ o dõ plyǎ kyǎkủ ná tẻmĩtẻmyǎ dõ arẻ nuõtỏduỏ akỷǎkủ ná prẻprỏ lahỏ mǎhỏ tẻmĩtẻmyǎ nyẻduỏ tỏduỏ nuõtỏprẻ akỷǎkủ rò a hte. 14 Èthĩ ma khĩnẻkhĩnỏ dỏ a mẻcyǎ tẻpròtẹprya tahe. Thẻhtwỏprẻ yẻthuỏduỏ nuô a ki htẻcuỏ lỏ dõ hekhu khwĩ tahe a o, rò a ki cuỏ htỏplỏcỏwicủ lỏ èthĩ, mẻtẻhẻrỏ shyẻ~ Cómarya dõ a cyǎtẻlỏ a Byacẻ yẻtỏprẻ

ki cirya ù a mọnyèdu pã tọnyènuô, èthí ki sá lahyã Byacè pã.

¹⁵ Jesũ Krístu hé, "Níjdã lahyã, vã ki hyã thyánã prèe-huô hyã nuô pã. Kayã tọprèprè dó a o thãklyã rò a o taritaryã one a tẹkũtẹthyã tahenuô, a ki nịbè tẹsòri pã. Èthí ki otaritaryã one a tẹkũtẹthyã pã hérò, èthí ki cuô khãklo to, htuôto èthí ki thétarẹ dó ùklẹ to."

¹⁶ Bínuôakhè thétwọprè mũmyã yèthuôduô nuô, a nõcuô opló khwí yètahe dó khãlẹ tọpho dó Hebreo ngọ hé ná Armageddon.

¹⁷ Htuôrò dókhyènuô tanéphú aprè thuõthyótòprè nuôtòprè cuô klõtã abèlòdu dó kẹlathékłẹ rò ngóprãhtyashyo dó khwí khuklyãhtè htyalõ bí tẹlũhõdu akũnuô rò a hé, "A htuôhó," phúnuô. ¹⁸ Rò shyeljbó, mókřómónguõ, shyelyaplyamuõ, tanéhtódí shyosõ thĩtahe ohtya lõplí có. Cáhtya dó ù byáyalú prẹlukayã tuõ shuõkhè bínuôkhè pãnuô, tanéhtódí shyosõ thyáphúnuô a htwõhtya nõ tọphuõ to. Yé ma tanéhtódí dó ashyo-asõ lõ ù hó. ¹⁹ Vĩdu nuô tówĩ lú cákyékya thuõkyè rò htyéké pwõtõba avĩ tahenuô, a lüpruõlũpryãkya lõplí có. Cómarya tanẹhtya tuõ vĩdu Babylonia rò a dyé õ vĩ Babylonia yènuô ná a tẹthéplòdu shyosõ ahtyèzã a bẹlòyè. ²⁰ Lõ~ klútahe lamékya lõplí, htuôrò lõ~ so yètahenuô, myáhtyenó pãtohó.

²¹ Takrũthè plòdu tòmètómè nuô a phũ~ lya htuô có acwé thuõshyè tahenuô a o dó mókhu cyetã rò a latã bẹcyèbècũ nyacó kayã yètahe akhu-akhyè a isõiba lõplí Cómarya.

Himýáphèmuõ Dó A Mwĩladu Tọprè

17 Yètòphuõrò tanéphú thuõthyótòprè dó a pũma nidyé bẹlòdu thuõthyótómè akłè tọprènuô, a hyã dó vã o rò a hé vã, "Hyãmò rò vã ki dyéluõ nẹ ná Cómarya ki cirya himýáphèmuõ mwĩladu yètòprè phútè pã nuô. Himýáphèmuõ yètòprè ma mǎhó vĩduvĩhtũ dó a o dó lyaõmuõdu ébõ alo yètòvĩ. ² Hekhu khwícóphya tahe cuõthũcuõplá kuõ lahyã ná prèmò yètòprè. Htuôrò prẹlu hekhuphú tahe emũõpryã nidyélõ ané ná htyèzã mǎhó prèmò yètòprè a tẹpatápatõ tahenuô hó."

³ Dó Thè Sãsè Byacè a tẹmẹcwó akhu-akhyè, mókhu tanéphú écuõ vã dó kẹsèhtyékya lõtámákhũ tọpho. Vã cuõ bínuô tọpho rò vã cuõmyáhtye prèmò tọprè onyão dó tẹmĩtẹmyã lĩkathwĩ nuôtòduõ akhu. Tẹmĩtẹmyã yètòduõ anẹlõ sĩprè lõnuô, ù rá o lõplí ná mwĩ rò ù rá o amwĩ ná a pacyéishyè Cómarya phúnuô. Tẹmĩtẹmyã yètòduõ nuô, akhukłó o thuõthyótómè rò anò o có phyãshyè có. ⁴ Prèmò yètòprènuô a kũthyãhtya hycã taphèlòthõ ná alĩ kathwĩ rò a tarihtyanĩ ané ná htè, lõ ngũdupřĩdu ná prãthè tahe. Dó a takhukũ nuô, a pũ o nidyé bẹlòhtè tóbè rò bẹlò yènuô a o bãtapĩ có ná tẹthézòthéryã tahe ná a tẹpatápatõ mũmyãricyã tahe

có. ⁵ Dó a mǎhtélõ nuô, ù rão lõmwĩ dó a o ná angólasá dóuõdóbĩ tọplò rò a hé,

"Vĩdu Babylonia

Mǎhó lõ~ himýáphèmuõ tahe

Ná hekhu a tẹmũmyãricyã tahe amuõ,"

Ù rão phúnuô.

⁶ Rò vã myáhtye prèmò nuôtòprè õmũ ané ná Cómarya akayã dó acó ná Jesũ rò ù mẹthyè lõ nuõtahe athwi.

Bí vã myáhtye è akhènuô, vã khyéthukhyéthè kanõ to. ⁷ Tanéphú sudyã vã, "Nẹ khyéthukhyéthè mẹtè?" Vã ki dyáso pẹ nẹ tẹ dó angólasá dóuõdóbĩ hó prèmò yètòprè ari-akya, htuôrò a mǎhó tẹmĩtẹmyã dó a o ná akhukłó thuõthyótómè yènuô tóduõ ná anò o phyãshyè dó a sidyã nidyé nuô tóduõ ari-akya.

⁸ Tẹmĩtẹmyã dó nẹ myáhtye htuôhó ná tọphuõkhènuô a o htuôhó tadúro khõnyãy a o pã to nuôtòduõ ki oluõhtya khyèthyã pã. A o dó krõkũdu krõkũzã nuôtòkũ rò a ki hyãhte pã. Rò Byacè écuõ lõ dó tẹcirya akhãlẹ rò a ki mẹpyékya lõ tacúprè pã. Cáhtya dó ù byáyalú hekhu akhèpã, kayã dó a ohtwọprè dó hekhu yètahe rò ù rãotõkuõ hí èthĩmwĩ dó lihtwọprè akũ híto tahenuô, a ki khyéthukhyéthè lõ lahyã bí èthĩ myã tẹmĩtẹmyã yètòduõ akhè nuô pã, mẹtèhèrò, tọphuõkhè nuô tẹmĩtẹmyã yètòduõ yõ ohtwọprè rò khõnyã rò a o pã to, manárò a ki oluõ khyèthyã pã akhu-akhyè èthĩ khyéthukhyéthè lõ lahyã prè.

⁹ Thyáphú nẹ ki thègnè yènuô, nẹ tóbè limyã. Khukłó thuõthyótómè ma a thè hé hó sophú thuõthyótómè dó prèmò yètòprè onyão nidyé lõ nuõtahe hó.

¹⁰ Khwícóphya thuõthyótòprè~ ma amámã. Dó èthĩ akłènuô a tãkyãhó nyãprè hó. Tọprènuô a pópã tẹ, a okyãpã tọprè, manárò a hyã híto, shyè~ a hyã pã nuô a ki pópřè taplòphú pã. ¹¹ Tẹmĩtẹmyã dó a ohtwọprè htuôhó tọphuõ rò khõnyãy a o pã to nuôtòduõnuô, è ma mǎhó khwĩ aprẹlwĩthyó nuôtòprè hó. È ma a opatõ kuõdũ dó khwĩ thuõthyótòprè nuõtahe akłè. Byacè écuõ lõ dó a ki cuõ cirya mẹpyékya lõ.

¹² Anò o phyãshyè dó nẹ myáhtye htuôhó ènuô ma mǎhó khwĩ aprèshyè dó a põ tyahĩ htyéké to tahe tadúro ù ki dyé èthĩ taryèshyosõ dó a ki põ nyè minĩ shyèthuõthyó pã. A ki põ tõkuõ tẹ ná tẹmĩtẹmyã phú khwĩ tahenuô pã. ¹³ Lõ~ khwĩ aprèshyè yènuô, a o lõplí ná a tẹtaze-one dó a thyálũ tahe rò a ki dyélyakya a tẹtaryèpropřya ná a taryèshyosõ dó tẹmĩtẹmyã nuôtòduõ a takhukũ pã. ¹⁴ Èthĩ ki sá thímíphú nuôtòduõ pã, manárò thímíphú yètòduõ ki sápékyã èthĩ pã, mẹtèhèrò thímíphú yènuõma mǎ Byacè tahe a Byacè, khwĩ tahe akhwĩ, rò kayã dó a okuõ ná è nuõtahe ma mǎhó kayã dó Cómarya é nyã èthĩ, htuõto Cómarya nwóhtya nyã èthĩ, htuõrò èthĩ ma kayã dó acó ná angó tahe.

¹⁵ Rò tanéphú heso vã, "Lyãmuõ ébõ dó nẹ myáhtye himýáphèmuõ onyã dó akhu nuô tahe nuõma mǎhó

kayã pwõ- tôpre, myêcô pwõtôcô, ná ngô pwõtôngô dô hekhu yênuôhó. ¹⁶ Anô o aphyãshyé dô nê myáhtye htuoõhó nuô ná tẽmĩtẽmyã nuôtõduõ ki thẽhtekyã himyãphẽmuõ nuôtõpre pã. Èthĩ ki phyéphekya lõphe lũ lõ- tẽ dô a o ná lũ nuõtahe pã, rò a nõ okhãklokyã lũ pã. Èthĩ ki ekya lũzye pã, rò a ki súũkyã lõ lũ ná mi pã. ¹⁷ Mẽtẽhẽrô thyáphú èthĩ ki mẽlõbãhtya Cómarya a tẽ-taze-one yẽ agnẽnuô, Cómarya sunuõ htuoõhó a tẽ-taze-one yẽ dô èthĩ thẽplõkũ ná èthĩ ki thẽplòo dyétãkyã a taryẽshyosô yẽnuô ná tẽmĩtẽmyã dô a ki põ tuõdõ Cómarya alãangõ lõhtyabãhtya hò pãnuô. ¹⁸ Prẽmò dô nê myáhtye è tôprenuô ma mã prẽ vĩdu- nuõtõvĩ dô a põ hekhu akhwĩ tahe nuõprẽ.”

Vĩ Babylonia Tãprõkyã

18 Phũnuõhtuõrò vã myáhtye tanéphú dô aruô tôpre o dô mókhu hyãlyã. A o ná a tẽ-taryẽshyosô rò dô a tẽtakhẽrasô akhu-akhyẽ hekhu lĩ-takhẽhtya lõ sĩa có. ² A èhtõ tawótathũ shyo, “A latãprõ hó, vĩdu Babylonia latãprõ hó. Khõnyãrô a htwõkyã hó khĩnẽkhĩnõ ná luõné mũmyã tahe a lẽowó hó. A htwõkyã hó htuo dô ù lẽthẽzõthẽryã, ù lẽthẽtethẽhã tahe lẽowó akhãlẽ hó. ³ Mẽtẽhẽrô htyẽké, pwõtõba õhtuõhó a htyẽzãcyã mãhõ thwihtyẽ a tẽthẽzũthẽlõ mũmyãricyã tahe. Hekhu pwõtõba a khwĩcõphya tahe cuõthũcuõplã lõ hó ná prẽmò yẽtõpre, rò dô vĩ Babyloniaphú tahe a tẽthẽzũ patã-patõ tahenuô, a talwõtalye súũ akhu-akhyẽ, lõ- prẽ mẽkuõmẽkhã tẽ dô hekhu yẽtõbalõ nuô, èthĩ duzãhtyathẽ hyãlõ hó.”

⁴ Rò bĩnuõakhẽ vã nĩhuõ ngô dô aruô tõmũ prãhtya dô mókhu rò a hé,

“Vã kayã bẽmũ thĩ-, thyáphú thĩ ki krwõmẽ kuõ tã tẽthũ phú è mẽ nuô tãmẽ, htuoõrò thyáphú thĩ ki khyábẽ tõkuõ tã tẽciryã ná è tãmẽ nuô, htẽcuõkyã dô vỹyẽ akũ nuô. ⁵ Mẽtẽhẽrô a tẽthũtẽora tahenuô, a oradũ có ná mókhu, rò Byacẽ Cómarya thẽnẽhtyabẽ hó a cuõklyã dô a mũmyãricyã nuõtahe hó. ⁶ Mẽ-cyẽmẽcũ ke mõ è phú a mẽcyẽmẽcũ thĩ nuô, lõ- tẽ dô a mẽcyẽ htuoõhó thĩ tahenuô, mẽlyẽ kãkhyẽsũ ke mõ có è nyẽphuõ nuô. Bẽlõ dô a taritaryã pẽ thĩ ná htyẽsíprẽkhuklõ nuõtõbẽ nuô, zũbãlyẽ kãkhyẽsũ pẽkuõ ke è dô a sõlõklõ ná yẽ nyẽphuõ nuô. ⁷ Bá- a htuthẽlyã nĩdyẽ anẽ rò a mẽmõlyã nĩdyẽdũ anẽ nuô, nõkhyábẽ lyẽkãkhyẽ sũkuõ ke mõ è ná tẽcyẽtẽcũ ná tẽthẽplẽnebẽ yẽnuô. A hẽlyã nĩdyẽ anẽ, “Vã onyão phú khwĩmuõ tôpre, vãvẽ onõ kuõ to akhu-akhyẽ, vã okryã nõ kuõ to, khõnyãyẽ tãplehyã pãma, vã ihẽ nõ kuõ to.” ⁸ Dõ a hé phũnuô akhu-akhyẽ, tõnyẽnyẽ pã nuô, tẽthyẽrãthyẽdwõ ki hyãbẽ è pã, rò a kiswĩkisẽ pã, a kinguõkihẽ pã, a ki ovĩokõ pã. Byacẽ Cómarya dô a ciryã lũ yẽtõprenuô ashyo-asõ, aprõapryã nyacõ akhu-akhyẽ, a isũũkyã lõ lũ ná mi pã.”

⁹ “Hekhu khwĩcõphya lõ- plĩ dô a cuõthũ ná prẽmò yẽtõpre rò a mẽmõlyã nĩdyẽ lahyã anẽ ná tẽduzãhtyathẽ yẽtahenuô, shyẽ- a myáhtyehõ miũkhuõ taõhtya dô vỹkũyẽ akhẽpãnuô, a kinguõkihẽ thẽplẽnebẽ lõplĩ pã. ¹⁰ Èthĩ thẽisẽ ná pãma a khyábẽ tõkuõ tẽcyẽyẽ hẽ- a tanẽ lahyã rò a cuõo kahtõmyã lahyã dô ayẽ rò a hé lahyã,

“Kõ- a tarõthẽ thyẽkyã hó ní-, acyẽ thyẽkyãhõ nẽ ní-, Kõ- Babylonia, nẽ ma vỹduvĩhtũ, vỹtanyã nyacõ tõvĩ manárõ Cómarya ciryã prẽ nẽ taplõphú rò nẽ pyẽkyã lõ có ní-.”

¹¹ “Prẽ iprĩ-isẽ tẽ dô hekhu tahenuô, a kinguõkihẽ nĩdyẽ lõ lũ pã, mẽtẽhẽrô ù iprĩkuõ pã èthĩ tẽkuõtẽkhã tôpre- to. ¹² Èthĩ rũhtẽ, lõthẽlõprõ tahe, prãthẽ ngũduprĩdu tahe, ikẽ bápĩ tahe, ikẽ taphẽlõthõ tahe, ikẽ lĩkathwĩ tahe, tatũphõ tahe, thõngũdu pwõtõcô, tãtẽ dô ù mẽ è ná tashyãtamyã pwõtõcô, tãtẽ dô ù mẽ è ná thõnuõmũ pwõtõcô, talĩbyã tahe bẽbẽ, tõhtẽ ná lõbũ tahe bẽbẽ, ¹³ ithwĩ amĩakrẽ ahõacĩ tahe, tẽnuõmũnuõsũ tahe, lẽsũũ nuõmũ tahe, htyẽzã, htahtyẽ, buõkũlã, buõkũlãmũ, pũ, thímĩ, tathĩ, tathĩlõ, cũtahe ná kayã thẽhtwõpre tahenuô ù iprĩ pã tôpre- to.

¹⁴ “Prẽ mẽkuõmẽkhã tẽ tahe ki hé vỹ Babylonia pã, ‘Lõ- tẽkuõtẽkhã aryã dô nẽ lẽthẽzũthẽlõ tahenuô, a lamẽkyã lõhõ. Htuõrò lõ- tẽngũduprĩdu tahe ná tãtẽ dô a takhẽ plyatwõ tahenuô, a lamẽkyã lõ hõhõ, rò nẽ myáhtyenõ pã è tõphuõ- to.’ ¹⁵ Lõ prẽmẽkuõmẽkhã tã- muõtãtẽ dô vỹnuô tõvĩ akũ tahenuô, a duzãhtyathẽ lõ- plĩ ná vỹnuô tõvĩ akhyẽ. Èthĩ ki thẽisẽ ná pãma èthĩ khyábẽ tõkuõ tẽ ná vỹyẽ pã he a tanẽ rò a ki cuõ kahtõo taphãyẽkyã lahyã tõpho pã, htuoõto èthĩ kinguõkihẽ lahyã pã, rò a ki hé lahyã,

¹⁶ “Kõ- a tarõthẽ thyẽkyã hó ní-, acyẽ thyẽkyã hó nẽ ní-.

Tõphuõkhẽnuô, nẽ ma vỹdu rò nẽ lẽklõ tari kũthyãhtyanĩ nẽnẽ ná hyecã bápĩ, hyecã taphẽlõthõ, hyecã lĩkathwĩ, htuoõto nẽ tarihtyanĩ nẽnẽ ná htẽ, lõthẽlõprõ tahe ná prãthẽ ngũduprĩdu tahe.

¹⁷ Khõnyãyẽ Cómarya ciryãprẽ nẽ taplõphú akũ rò, lõ- nẽ tẽduzãhtyathẽ nuõtahe lamẽkyã pẽlõ hó nẽ.”

“Lõ- thõklyẽdu khuklõ ná prẽkrwõ sidyãkuõ tahe ná prẽmẽtẽphú tahe ná lõ- kayã dô aruô tahe dô a myápũe ahõkũsẽ ná tẽcuõtẽkã dô htyẽdutavãkũ yẽta- henuô, a ki cuõ kahtõo taphãyẽkyã pã. ¹⁸ Rò shyẽ- èthĩ myáhtye miũ khuõhtya akhẽpãnuô a ki èhtõhtya rò a hé lahyã, ‘Vĩ aruõtahe dô athyãná vỹyẽ tõvĩ nuô a o nõhĩ tõvĩ- to.’ ¹⁹ Èthĩ ki dyẽluõ a tẽthẽplẽ rò a ki phahtya lahyã hemũ dô a khuklõkhu pã, rò a kinguõki- hẽ lahyã pã, rò a ki hé lahyã,

“Kõ- a tarõthẽ thẽisẽ thyẽkyã hó vã ní-, Kõ- acyẽ thyẽkyã hó nẽ ní-. Nẽ ma vỹdu tõvĩ rò, lõ- kayã dô a thõklyẽdu o dô htyẽdutavã akũ tahenuô, a duzãhty-

athě lahyă ná nètě ngüdupřidu akhu-akhyě manáro, Cómarya ciryaprě ně taplôphú rò, ně pyékyă lö có hó.

²⁰ Kõ- mókhu-phú thékrũmõ lahyă, Kõ- Cómarya akayă thĩ, Prědõnyăphú thĩ ná prěprõ thĩ~, dö èpyèèkyă hó akhu-akhyě, thékrũmõ lahyă. Mětěhéro dö a mecyě htuõhõ thĩ akhu-akhyě Cómarya ciryahõ è.”

²¹ Bínuõakhě tanéphú dö a hěshyoresõ tôprě phyéyănĩ lödu- tõmě dö athyána kasûivĩ nuõrò a tătã dö htyědutava akũ rò a hé,

“Vĩdu Babylonia yěnuõ, ù bè tătãkyă lũ thyáphú yěnuõ pã rò ù ki myáhtye pã è tôphuõ- to. ²² Prědò ti tahe, prěirõirè tẹtahe, prěuõ tẹlõ tahe ná prěuõ píka-lyă tahenuõ nĩhuõnõ pãto. Prěmětěphú ítětě- bẹbẹnuõ myáhtyenõ pã èthĩ toto. Htuõrò nĩhuõnõ pã kasûivĩ prã to. ²³ Myáhtyenõ pã milĩ dö nẹkũ to. Nĩhuõnõ pã prěkhõmě khũphě bẹbẹ, prěkhõmě mò- muõ bẹbẹ, atalã to. Nẹ prěmekuõmekhá tẹphú tahenuõ, a duzãhtyathě löũkhõ rò a taryěshyosõ löũkhõ dö hekhuyě có. Htuõrò khíné Thará e ùzõ o dö nẹ vĩkũ tahenuõ, dö èthĩ yõ ilolahõ hekhuphú yětahe akhu-akhyě, hekhuphú tahe ki krwõthũ kuõlõ nẹ khyě pã. ²⁴ Prěprõ tahe athwi ná Cómarya akayă tahe athwi nuõ ù myáhtye è bí vĩnuõ tõvĩ akũ akhu-akhyě, Cómarya ciryakyă hó vĩ Babylonia hó. Lõ- kayă dö ù měthyě èthĩ bí a o pã dö hekhu yětahenuõ, ù myáhtye èthĩ athwi bí vĩnuõ tõvĩ akũnuõ.”

19 Těhtwõhtya htuõ phúnuõrò vã nĩhuõ ngõprãhtya tawõtathũ shyo dö mókhu rò a có ná kayă tõmüdu hébè nuõ, rò a hé lahyă,

“Htuthěhtya lahyă Cómarya! Tẹmẹlwõhteka ná tẹlõtě- takhě ná tẹprotěprya thĩtahe ma pẹ Cómarya atẹ lö prě. ² Mětěhéro a tẹciryã thĩ tahenuõma atõma atõtõ. Acóma acócó. A ciryakyă htuõhõ himyáphemuõ mwĩlađu dö a mepyémekyă hekhu tahe ná athwihtyě a tẹthézũ patá mũmyáricyã tahe nuõtõprě hó. A měthyě Cómarya alulé tahe akhu-akhyě Byacè Cómarya melyě kakhě sũke hó è hó.”

³ Èthĩ èhtõhtya khyěthyá,

“Htuthěhtya lahyă Cómarya! Mi dö a ùkyă vĩdu yětõvĩ nuõ a khuõhtya latũpã tõphuõ- to, a ki khuõhtya dû acúcũ ahtũhtũ ní~.”

⁴ Muõprũmuõprě nyěshyě ná thélwĩ ná thěhtwõprě nuõ lwĩduõ nuõ, a dãngũ cóbucóběhtya Byacè Cómarya dö a onyã dö khwĩ khuklyáhtě htyalõkhu nuõtõprě rò èthĩ hé lahyă,

“Amèn! Htuthěhtya Cómarya!”

Thímíphú Apwě Khõmě

⁵ Htuõrò ngõprãhtya dö khwĩ khuklyáhtě htyalõkhu nuõrò a hé,

“Lõ- Cómarya a prěmětěphú tahe ná lö akayă dö a o ná a taryěshyosõ tahe bẹbẹ, a oto tahe bẹbẹ, dö a

thěisě bezũbenyã lũ tahenuõ, htuthěhtya lahyă pẹ Cómarya.”

⁶ Bínuõakhě vã nĩhuõ ngõ dö a có ná kayă tõ- plutõphè hébè nuõ. Htuõrò athyána htyěkhõ htwihyã prarũpratě nuõ, rò a prã taplõlõdò shyo thyácónã shyelyã tahenuõ. Vã nĩhuõ èthĩ hé,

“Htuthěhtya Cómarya, mětěhéro pẹ Byacè Cómarya dö a cyátẹlõ thégnětẹplĩ yětõprěnuõ, a põtari hó tẹ hó.

⁷ Pẹ thěluõphõphũ thékrũthéłõ mẹlímetakhěhtya rõlũ pẹ Cómarya pó~. Mětěhéro thímíphú nuõtõduõ ki tõbè kã khõmě shuõkhě tuõhõ. Akhõmě mòmuõ o taritaryã pẹ hó lũ hó. ⁸ Khõmě prēmò yěnuõ ù dyékũdyéthýã lũ ná hyecã bápĩ bũphuõ plyatakhě ryã tõba.”

Hyecã bápĩ bũphuõ plyatakhě ryã ma máhõ Cómarya akayă tahe a tẹphyétẹmẹ dö acóatẹ tahenuõ hó.

⁹ Htuõrò tanéphú hé vã, “Rãmákyă mò yěnuõ. Kayă dö ù mehyã tõkuõ lũ dö thímíphú yětõduõ apwě yětahenuõ, a nĩbè tẹsõri.” Htuõrò tanéphú hé põ, “Ngõ yě- tahe ma Cómarya alãngõ málakõ có.”

¹⁰ Vã dãngũlyã dö anyěhyã rò vã kírě cóběhtya lũ tadúro a hé vã, “Cóbě tã vã tãmé, vã ná nẹ ná nẹ puõvyã Krístuphú thĩ tahe nuõma prěmětěphú thyálũ prě. Pẹ ma kayă tahe dö a khyáluõ pẹ ù ná Jesũ ari- akýã tahe rò pũmanĩ tẹmátẹcõ dö Jesũ Krístu dyéluõkyã pẹ pẹ yěnuõ. Phúnuõrò, cóbě tã ù tõprě- tãmé, cóbè dö Cómarya nuõ. Mětěhéro tẹmátẹcõ dö Jesũ Krístu dyéluõ pẹ yěnuõma a thyáhõ ná Cómarya nõhébè prěprõ tahenuõ hó.”

Kayă Sidyã Tathĩbũ Tôprě

¹¹ Bínuõakhě vã myáhtye mókhu lümõo htuõhõ rò tathĩphěbũ kahtõo bínuõ tõduõ. Kayă sidyã tathĩ yětõprěnuõ ù é lümwi, “Có ná ngõ” ná “Mětě tõ.” Kayă yětõprěnuõ, bí a ciryã ù akhěnuõ, a ciryã tõ prě rò a sásũ ná prě dö a thěhte lũ tahe. ¹² A mètèplò rò athyána mi kyãhtya nuõ, htuõrò a klwõhtya ényacó khuklwõhtě, rò ù rãonĩ amwĩ tõplò dö anéłõ nuõ tadúro ù thégně tõprě- to, ané Byacè tõprě thégně túdũ prě. ¹³ Čãcwõhtũ dö a thyá nĩdyé yě tõpũnuõ, a vĩ lõplĩ ná thwi. Rò “Cómarya alãngõ,” ù é lümwi phúnuõ. ¹⁴ Mókhu aklyěphú tahe kũthyã htyaniłõ hyecã bápĩ, hyecãbũ, hyecã mwõplĩ tahe htuõrò sidyã htyaní lahyã tathĩbũ rò krwõkuõ lũkhyě. ¹⁵ Nẹ a htyãryã dö a ki mepékýã lö htyéké tahe tõbẹnuõ a o dö lũ kyãkũ hte. Rò a ki põ èthĩ ná ipõ tõtě pã. Rò Cómarya dö a cyátẹlõ thégnětẹplĩ yětõprě ki dyéluõ a tẹthěplòdu rò a ki ciryã èthĩ thyána ù ivĩhte thòbĩthěhtyě † nuõ pã. ¹⁶ Dõ a čãcwõhtũ alõ ná akhyalo nuõ, ù rão amwĩ tõplò,

“Khwítahe akhwĩ, Byacè tahe abyacè,”

Ù rão phúnuõ.

† ù ivĩhte thòbĩthěhtyě nuõma athyána ù ivĩhte htahtyě nuõ.

¹⁷ Phúnuòhtuòrò vǎ myáhtye tanéphú tòprè kahtòo dǎ tamókǔ rò a cyépryě èhtòhtya lǎlǎ~ htuphúzuòphú dǎ mǎlǎ nuòtahe rò a hé, ¹⁸ “Thyáphú thǎ ki hyǎe kuǒ lahyǎ khwícóphya tahe azye, klyěkhukló ná klyěphú tahe azye, tathí tahe ná prèsidyǎ lǎ tahe azye, cú ná kayǎ dǎ a nǐ tǎpalǎ tahe azye, kayǎ dǎ amwǐ luòhtyélúòkǎ tahe ná kayǎ dǎ ù tanǎ patǐ lǎ tahe azyenuò, hyǎoplǎ rǎlǎmǎ lǎ dǎ Cómarya apwǎdu akǔyě.”

¹⁹ Bínúòakhě vǎ myáhtye tǎmǐtǎmyǎ nuòtòduò ná hekhu khwícóphya tahe ná èthǐ klyěphú tahe oplótǎ lǎ lǎ dǎ a ki sǎ kayǎ dǎ a sǐdyǎ tathí nuòtòprè ná aklyěphú nuòtahe. ²⁰ Ù pǎnǐkyǎ tǎmǐtǎmyǎ nuòtòduò rò ù pǎnǐ tǎrǎ kuòpǎ ná prǎprǎ lahǎ dǎ a mǎlǎ pǎ ù tǎprǎtǎpǎ dǎ tǎmǐtǎmyǎ nuòtòduò anyǎhyǎ nuòtòprè. Dǎ a mǎ tǎprǎtǎpǎ pǎ ù akhu-akhýě, a ilolahǎ lǎ kayǎ dǎ a nǐbè tǎmǐtǎmyǎ nuòtòduò a tǎmǎmǎmǎdyǎ rò a cǎbǎ lǎ nuòtahe. Tǎmǐtǎmyǎ nuòtòduò ná prǎprǎ dǎ a ilolahǎ ù nuòtòprè thǎgnǎ lǎ ù tǎtǎ htwǎprǎ kyǎ èthǐ dǎ miò dǎ ù súú ná yathúbyǎ nuòtò akǔ. ²¹ Lǎ~ a klyěphú dǎ a okyǎ tahenuò, ù mǎthyěkyǎ èthǐ ná né dǎ a hyǎhte dǎ kayǎ sǐdyǎ tathí nuòtòprè akýǎkǔ nuòtòbè, rò lǎ~ htu nuòtahe hyǎ lǎ iphuò ekǎbǎ lǎ èthǐ zye.

Anatôrí

20 Yǎtòphuòrò vǎ myáhtye tanéphú tòprè o dǎ mókhu hyǎlyǎ rò a pǎo nǐdyǎ krǎkǔdu krǎkǔzǎ yǎtòkǔ athòhti ná suplyǎtǎhtǎdu tǎbǎ dǎ a takhukǔ.

² A hyǎ pǎmǎkyǎ plyǎ mǎhǎ khǐnérícyǎ khukló dǎnudǎthakhě nuòtòbǎ. È ma ù é lǎ ná Satan. Rò a cǎklǎmǎnyǎ lǎ anatôrí. ³ Tanéphú nuòtòprè vǐtǎkyǎ lǎ dǎ krǎkǔzǎ nuòtòkǔ akǔ rò a kǎmǎbǐkyǎ lǎ rò a mǎmǎmǎdyǎ kyǎ lǎ. Thyáphú a ki cuǒ ilolahǎ pǎ tǎ myǎcò tahe tǎmǎ nuò a dǎ obǎ lǎ anatôrí. Rò anatôrí bǎhǎ pǎ nuò, ù ki plwǎhte khyě lǎ taplǎphú pǎ.

⁴ Htuòrò vǎ myáhtye khwǐ khuklyǎhtǎ htyalǎ tahe. Kayǎ onyǎo dǎ khuklyǎhtyalǎ alǎ tahenuò, ù dyǎ èthǐ taryěshyosǎ dǎ a ki cǐryǎ ù pǎ. Vǎ myáhtye kuòpǎ kayǎ dǎ a khyǎathǎ ná Jesǔ ari-akýǎ rò a hǎsodǎnyǎ pǎ ù Cómarya alǎangǎ tahe akhu-akhýě, ù pǎtǔkyǎ èthǐ kyǎbǎ tahe a thǎhtwǎprǎ. Tǎmǐtǎmyǎ bèbè, tǎmǐtǎmyǎ aprǎzǎ yǎnuò bèbè, èthǐ cǎbǎhtyanǎ kuòu to. Túnuòhtuòtò tǎmǐtǎmyǎ nuòtòduò a tǎmǎmǎmǎdyǎ dǎ ù bè mǎmǎ dǎ mǎhtǎlǎ nuòbèbè, mǎtorò ù bè mǎmǎ dǎ takhulǎ nuòbèbè, a phyésúnǎ kuòu tǎmǎmǎmǎdyǎ tǎcò~ to. Èthǐ htwǎprǎ kǎkhyě rò a pǎ tǎkuò tǎ ná Krǐstu anatôrí. ⁵ Yǎma tǎhtwǎprǎ ihtǎ kǎkhyě arǎlǎ tǎphuò hǎ. Anatôrí bǎ tyahító nuò, kayǎ dǎ a thýě htuòhǎ rò a o pǎ dǎ helǎ tahenuò, a ihtǎkǎ hitǎ. ⁶ Kayǎ otǎkuò dǎ tǎthýě ihtǎkǎkhyě rǎlǎ yǎ tǎphuò akǔ tahe nuòma a nǐbè tǎsǎrǐ rò èthǐ ma kayǎ sǎsǎphú tahe. A lwókyǎ ná tǎthýě nyǎphuòtǎphuò hǎ. Èthǐ ki htwǎ Cómarya ná

Krǐstu a bwǐdu tahe pǎ. Èthǐ ki pǎ tǎkuò ná Krǐstu anatôrí pǎ.

Tǎmǎpǎ Khǐnérícyǎ Khukló

⁷ Anatôrí bǎhtya htuòhǎ pǎ nuò, ù ki plwǎhte khǐnérícyǎ khukló dǎ ahtǎkǔ pǎ. ⁸ Rò a ki htecuǒ lǎ hekhu lwǐkyǎ rò a ki ilolahǎ lǎ myǎcò tahe pǎ. Ù é èthǐ ná Gogphú ná Magog phú. Èthǐ bè htyasǎtǎ akhu-akhýě khǐnérícyǎ khukló ki é oplótǎlǎ èthǐ pǎ. Èthǐ oǎ thýǎcǎnǎ lǎtamǎ dǎ htyǎdutavǎhtǎ tahe nuò cǎ pǎ. ⁹ Èthǐ htecuǒ dǎ hekhusǐba rò cuòbǎ tavǎbǐ lǎ Cómarya akayǎ tahe ná vǐ dǎ Cómarya mǎ nǐdyǎ lǎ yǎtǎvǐ. Manárò mi o dǎ mókhu hyǎlyǎ ùkyǎ lǎ èthǐ. ¹⁰ Khǐnérícyǎ khukló dǎ a ilolahǎ èthǐ yǎtǎduònuò, ù vǐtǎkyǎ lǎ dǎ miò dǎ ù isúú ná yathúbyǎ yǎnuò tǎo akǔ. Miyǎ tǎo nuòma mǎhǎ ù lǎvǐtǎ tǎmǐtǎmyǎ nuòtòduò ná prǎprǎ lahǎ nuòtahe akhǎlǎ nuò hǎ. Rò èthǐ ki khyǎbè tǎcyǎtǎcǎ mǎkhǐkǐ mǎsǎklǎklǎ tacúprǎ talǎkrǎ cǎ pǎ.

Tǎcǐryǎ Dǎkhyě Tadú

¹¹ Htuòrò vǎ myáhtye khwǐ khuklyǎbǔdu htyalǎ tǎkhu ná prǎ onyǎ dǎ akhu nuòtòprè. Rò mókhu ná hekhu lǎkuò cuòkyǎ dǎ a mǎthǎnyǎ rò ù myáhtyenǎ pǎtohǎ. ¹² Rò vǎ myáhtye kayǎ dǎ amwǐ luòhtyélúòkǎ ná kayǎ dǎ ù tanǎ patǐ lǎ rò a thýěhtuòhǎ tahe kahtòo dǎ khwǐ khuklyǎbǔdu htyalǎ yǎ anyǎhyǎ nuò. Ù bǎmǎhtya lǐtahe htuòrò ù bǎmǎhtya lǐ dǎ aruò tǎba dǎ ù é ná lǐhtwǎprǎ yǎ. Kayǎthýě yǎtahenuò, ù cǐryǎ èthǐ phú a mǎnǎ htuòhǎ nuò ná phú ù rǎmǎo dǎ liyǎ akǔnuò tahe. ¹³ Htuòrò htyǎdutavǎ yǎnuò a dyǎhtyakuò akayǎ thýě dǎ a o dǎ èkǔ nuò tahe. Tǎthýě amuòphǎ ná Luòkǎnǎdǎ tahenuò, a dyǎhtyakuò lahyǎ kayǎthýě o dǎ èthǐkǔ nuòtahehe. Rò ù cǐryǎ lǎ kayǎ pwǎ~ tǎprǎ phú èthǐ mǎhtuòhǎ tǎnuò. ¹⁴ Htuòrò dǎkhyǎnuò, tǎthýě amuòphǎ ná Luòkǎnǎdǎ tahenuò, ù vǐtǎkyǎ èthǐ dǎ miò akǔ. Miò yǎma mǎhǎ tǎthýě nyǎphuòtǎphuò hǎ. ¹⁵ Kayǎ tǎprǎprǎ dǎ ù ki myáhtye ù rǎo amwǐ dǎ lǐhtwǎprǎ yǎtǎba akǔ to hé nuò, ù bè vǐtǎkyǎ è dǎ miò yǎtǎo akǔ.

Mókhuhtǎ Ná Hekhuthǎ

21 Htuòrò vǎ myáhtye mókhuhtǎ ná hekhuhtǎ. Rò mókhuhtǎ ná hekhuhtǎ yǎtǎba lamǎkyǎ lǎ. Htuòrò htyǎdutavǎ yǎnuòma a opǎ toto. ² Vǎ myáhtye vǐsǎsǎ mǎdǎhǎ Jerusalem vǐthǎ yǎtǎvǐ nuò, rò a o dǎ mókhu dǎ Cómarya a o rò a hyǎlyǎ. Ù taritǎryǎ kǔthýǎ one pǎ lǎ phú prǎkhǎmǎ mǎmǎ tǎprǎ dǎ a opǎsǎ avǎ nuò. ³ Vǎ nǐhuò ngǎprǎshyo tǎmǎ dǎ khwǐ khuklyǎhtǎ htyalǎ a onuò, rò a hé, “Khǎnyǎyǎ Byacǎ Cómarya hyǎotǎkuò hǎ ná prǎlukayǎ hǎ. A ki otǎkuò ná èthǐ rò èthǐ ki htwǎhtya Cómarya akayǎ pǎ. Byacǎ Cómarya anǎbyacǎ nǐdǎ ki otǎkuò ná èthǐ rò a ki htwǎ pǎ èthǐ Byacǎ pǎ. ⁴ Cómarya ki htǎthǔkyǎ lǎ èthǐ

amèthèntyě pã. Tèthyě o pã to. Tèthéplě bèbè, tèn-guõttèhè bèbè, tèsènésèbya bèbè a o pã to. Tè dõ a htwõhtyanó dõ hekhu alye yètõba tahenuô, a o pã to hó.”

⁵ Htuõrò prè onyão dõ khwí khuklyáhtě htyalõkhu nuõtõprè hé, “Khõnyáyě vã mètě lõhõ tẽpwõtõcõ.” Rò a hé kuõ ke vã, “Rãmákya tẽ yětahenuô, mètéhèrò ngõyě tahe nuõma acóatẽ rò lèthèlè zũení è.”

⁶ Rò a hé, “A htuõhõ, vã ma aréló ná anoló ù hó. Vã ma akhãshyě ná atadáu hó. Htyèhtekhu dõ a dyé thèhtwõprèhtyě tacúprè nuô a o tõi. Kayã dõ a thèõ tõprèprè nuô, vã ki dyéõkrã è pã. ⁷ Kayã tõprèprè dõ a mepè tẽnuô, a ki nĩbè lõlõ~ tẽyě tahe dõ vão pã. Vã ki htwõ èthĩ Byacè Cómarya pã rò èthĩ ki htwõ vãphú tahe pã. ⁸ Manárò kayã dõ a taruô tahe, kayã dõ acó ná a tẽzũtẽnyã to tahe, kayã dõ athéplò mũmyã tahe, kayã dõ a mètthyě kayã tahe, kayã dõ a cuõthũ prèmòprèkhũ tahe, kayã dõ a htwõ khĩnèkhĩnõ Thará e ùzõ tahe, kayã dõ a cõbè prẽzõ tahe, rò kayã dõ a lahõ ù tahenuô akhãlèkhãbya mamáhõ miò dõ a mã tètthyě nyẽphuõtõphuõ dõ ù isúũ è ná yathúbyã yètõba nuô hó.”

Jerusalem Vĩthě

⁹ Tanéphú thuõthyótõprè dõ a pũma nĩdyé bẽlõdu thuõthyótõbè dõ a bã ná tẽcytẽtẽcũ dõkhyẽlõ thuõthyótõcõ yě aklẽ tõprẽnuô, a hyã dõ vã o rò a hé vã, “Hyãmõ rò vã ki zũlũ nẽ ná thímíphú amẽ prèkhõmẽ mòmuõ yètõprè.” ¹⁰ Cómarya a thèhtwõprè okuõ ná vã rò tanéphú tõprè cõcuõ vã dõ sodusohtũ tõmẽ akhyě. Rò a zũlũ vã ná vĩ Jerusalem sãsẽ yètõvĩ. Vĩyẽnuô a o dõ mókhu dõ Byacè Cómarya a o rò a hyãlyã. ¹¹ Rò vĩyẽnuô, a lõbã cõ ná Cómarya alĩatakhe cõ. Vĩyẽnuô, a takhẽ thyácónã lõ thuõlĩthuõlẽplya dõ angũduprĩdu tõmẽnuô cõ, htuõto a thyácónã lõthúbũ plyarashyĩ tõmẽ nuô cõ. ¹² Vĩyẽnuô ù tẽ htyalõ tava bí lũ ná ùduũhtyalõ. Htuõrò kadãdu o shyényẽkũ rò tanéphú opõ nĩdyé è shyéthényẽ. Dõ kadãduyẽ aļõ nuô ù rãonĩ Israelphú shyényẽmuõ yě amwĩ. ¹³ Dõ vĩũ tõkyě ná tõkyě nuô kadãdu othuõkũ. Dõ cíhte thuõkũ, cínuõ thuõkũ, cíhtõ thuõkũ, cílyã rò thuõkũ. ¹⁴ Vĩũ akhãshyě nuô ù byãhtya lũ ná lõdu shyẽnyẽmẽ. Rò dõ lõ yẽtahe aļõ nuô ù rão è ná thímíphú a Prẽdõnyãphú shyéthényẽ tahe amwĩ.

¹⁵ Tanéphú dõ a hébè ná vã yètõprẽnuô, a pũma nĩdyé ná alètẽ iplíhtě tõbõ rò a ki tẽmyã vĩ ná vĩkadãdu tahe ná vĩũ tahe. ¹⁶ Vĩnuô anã o lwiñã rò ahtũ ná alyãnuô a krũnyã lũ prẽ. Tanéphú tẽmyã vĩyẽ ná alètẽ iplíhtě nuõtõbõ rò ahtũnuô a o mile tõrĩ nyãzẽ, rò alyãnuô, a krũnyã thyánã ahtũ nuõprẽ. ¹⁷ Tanéphú tẽmyã põ vĩũ yẽnuô ná lètẽ iplíhtě nuõtõbõ phũ prẽlukayã lèklõ tẽnuô. A tẽ htuõhõ rò aduõnuô a o tõzẽ ná lwiñshyě ná lwiñplẽ. ¹⁸ Vĩũ nuô ù byã è ná

lõthuõlĩthuõlẽ tahe htuõrò vĩnuô ù byã è ná htě málakõ cõ rò a plyarashyĩ myãhtye luplú nuõ cõ phũ lõthúbũ nuô cõ. ¹⁹ Vĩũ akhãshyě nuô ù tari o è ná lõthèlõprõ amyẽmyě acõcõ cõ. Lõ dõ ù byã lũ dõ vĩũ akhãshyě aréló tõmẽ nuõma lõlĩthuõlẽ rò ù è ná jaspõ, nyẽmètõmẽ ma lõtaphè rò ù è ná saphíra, thuõmètõmẽ ma lõtaphèlõ rò ù è ná chacéda, lwiñmètõmẽ ma lõthuõlẽ rò ù è ná èmerõ. ²⁰ Nyãmètõmẽ ma lõkyelyã rò ù è ná sardoní, amẽ thuõthyó yètõmẽ ma aļĩ rò ù è ná carníla, thuõthyótõmẽ nuõtõmẽ ma lõbyã, rò ù è lũ ná khĩsoli-to, amẽ lwiñthyó yètõmẽ nuô lõthuõ rò ù è ná bẽrila, lwiñthyótõmẽ nuõtõmẽ rò lõbyã rò ù è ná topaza, amẽ shyẽ nuõtõmẽ ma lõthuõlẽ rò ù è ná khĩsoprasa, shyétõmẽ nuõtõmẽ ma lõlĩbyã rò ù è ná jacíta, shyényẽmẽ nuõtõmẽ ma a taphèlõthõ rò ù è ná amethísata. ²¹ Kadãdu shyényẽbè nuô tõi ná prãthè ngũduprĩdu tõplõ, tõi ná prãthè ngũduprĩdu tõplõ ù mẽ o è phũnuô. ù mẽ è phũnuô akhu-akhyẽ aļõ prãthè ngũdu shyényẽplõ. Vĩ aklyã nuô htě málakõ cõ, rò a oluõ sėkalĩ myãhtye luplú cõ phũ lõthúbũ nuô cõ.

²² Dõ vĩkũnuô vã myãhtye tẽlũhõdu o tõmẽ~ to, mètéhèrò Byacè Cómarya dõ a cyãtẽ lõ~ plĩ yètõprè ná thímíphú nuõtõduõ a o lahyã hó bĩnuô rò ù cõbèhtya hó èthĩ akhu-akhyẽ, tẽlũhõdu lo pãto. ²³ Cómarya a tẽlĩtètakhẽ nuô a lĩtã dõ vĩkũ, rò thímíphú nuõtõduõ lĩ pẽ èthĩ thyánã mikõnuô akhu-akhyẽ, dõ vĩkũ nuô tamõ atẽlĩ bèbè, lè atẽlĩ bèbè a lo pã to. ²⁴ Prẽlu hekhu phũ yětahenuô, a ki cuõ ná Cómarya ná Jesũ atẽlĩ yě pã rò hekhu khwícõphya tahenuô a ki phyéhyãnuõnĩ lahyã a tẽduzãhtyathẽ dõ vĩkũ yẽnuô pã. ²⁵ Vĩ kadãdu tahenuô ù bãmõ lũ pwõ~ tõnyě pã. Mõkhĩ o pã to akhu-akhyẽ, ù mẽbĩ lũ tõphuõ~ to. ²⁶ Htyèkẽ a tètwtõtẽryã tahe ná a tẽduzãhtyathẽ tahenuô, ù ki phyéhyãnuõ è bĩnuô pã. ²⁷ Manárò dõ vĩkũ nuô tẽ dõ a sãsẽ to nuõtahe nuõnĩ tõcõ~ to. Kayã dõ a mẽ tẽmũmyãricyã bèbè, a lahõlahya tahe bèbè, nuõnĩ tõprẽ~ to. Nuõnĩ prẽtũ kayã dõ amwĩ o dõ thímĩ a lihtwõprè yètõba akũ nuõ-tahe prẽ.

22 Tanéphú yètõprè zũlũ pẽ vã htyèhtwõprè ahtyèklõ dõ a sėkalĩ myãhtye nuõ luplú thyácónã lõthúbũ plyarashyĩ nuõtõbõ rò a o dõ Cómarya ná athímíphú akhwí khuklyáhtě htyalõlõnuô rò a htwĩhte. ² Rò a htwĩtãnuõ dõ vĩkũ rò a htwĩtãnuõ dõ vĩ a klyãmuõdu aklãmèkũ nuô. Htyèklõ khuprĩlõ nyèkhõnyẽkyě lõnuô thõhtwõprè o. Rò pwõlèlẽ~ nuô athèhte rò tõnanuô athèhte shyényẽphuõ. Rò alè tahenuô a mẽsímẽ pẽ myècõ tahe a tẽswítẽsẽ. ³ Dõ vĩkũnuô tẽ dõ a o dõ Cómarya a tẽsõhã alẽnuô myãhtye pã tõi~ to. Byacè Cómarya ná thímíphú nuõtõduõ a khuklyáhtě htyalõ lèonyã nuô a o dõ vĩnuô tõvĩ akũ pã rò a prēmètèphũ tahe ki cõbèhtya Cómarya pã. ⁴ Èthĩ ki myãhtye Cómarya amèthè pã rò ù ki rão Cómarya amwĩ dõ èthĩ amãhtèlõ pã. ⁵ Mõkhĩ o pã

to akhu-akhyě èthĩ lopă mikõ to. Èthĩ lopă tamõ atèlĩ to, mètèhèrò Byacè Cómarya ma mǎhó èthĩ atèlĩ pǎ hó, rò èthĩ ki põ tèt tacúprèt talèkré phú khwí tahenuõ pǎ.

⁶ Phúnuõhtuõrò tanéphú hé vǎ, “Ngõ yètahe nuõma ngõ dõ acóate rò lèthèlè zúenĩ nyacó è tahe. Byacè Cómarya dõ a dyé prèprò tahe ná a Thé Sǎsě yètòprènuõ, thyáphú a ki dyéluõ pè kuõ a prèmetèphú thĩtahe ná nyetyato pǎ tèt ki məkryá~ anè phútè pǎ nuõ rò, a nõhyǎ pè hó a tanéphú hó.”

Jesũ Ki Hyǎ Pǎ Ari-akya

⁷ Jesũ hé, “Nĩdǎ lahyǎ~, vǎ hyǎlé pǎ, kayǎ dõ a nĩdǎ prèprongõ dõ a hébèkyǎ dõ likũ yètahenuõ, a nĩbè tètõri.”

⁸ Vǎ ma Giovanni. Vǎ myáhtye nĩhuõ lõlõ~ tètè tahe. Bí vǎ myáhtye nĩhuõ htuõhó akhènuõ, vǎ dǎngũlyǎ dõ tanéphú dõ a dyéluõ vǎ tètè tahe nuõtòprèt a khǎ-duõshyé, rò vǎ kírè cóbèhtya lǔ. ⁹ Manárò a hé vǎ, “Cóbè tǎ vǎ tǎmè, vǎ ma prèmetèphú tòprèt dõ a thyákuõdũ ná nèt ná nèt puõvyǎ prèprò tahe, ná lõ~ kayǎ dõ a cǔe ngõ nuõtahe dõ li yètõba akũ nuõtahe prèt. Cóbè dõ Cómarya nuõ.”

¹⁰ Rò a hé pò vǎ, “Ngõ dõ prèprò heso one dõ liyètõba akũ tahenuõ, dóuõdóbíkyǎ tǎ è tǎmè ní~, mètèhèrò lõ~ tètè tahe kírè htwõhtya nuõ ashuõakhè phũhtya lǎ hó. ¹¹ Kayǎ dõ a mètèthú tahenuõ nõmè plehyǎ pò kuõrèt ènuõ. Kayǎcyè mũmyáricyǎ tahenuõ nõmè plehyǎ kuõrèt pò ènuõ. Kayǎ dõ acóate tahenuõ nõmècómètè plehyǎ pò ènuõ. Kayǎ dõ a sǎsě tahenuõ nõmè sǎsě plehyǎpò ènuõ.”

¹² Jesũ hé, “Nĩdǎ lahyǎ~, vǎ hyǎlé pǎ, vǎ ki phyéhyǎnĩ tètèciryǎ ù tahe ná tèmènikhwókè tahe pǎ. Rò èthĩ mètũõhó kryá~ ítènuõ, vǎ ki dyélõ èthĩ phú a mètũõ nuõ pǎ. ¹³ Vǎ ma liplò khǎshyé ná liplò tadũ hó. Vǎ ma arélõ ná anolõ ù hó. Akhǎshyé ma vǎ hó, atadũ ma vǎ hõhõ.

¹⁴ “Cómarya ki sõri kayǎ dõ a ishũoplĩ açawõ nuõtahe pǎ. Èthĩ ki nuõ ba-e nĩkuõ thòthè dõ a dyé ù thèhtwõprèt yènuõ tahe pǎ. Htuõrò èthĩ ki nuõ nĩkuõ dõ vĩ kadǎdu nuõtahe akũ pǎ. ¹⁵ Kayǎ cõkuõ akhõ to pèhtwõ htwi tahe, khĩnékhĩnõ Thárá tahe, kayǎ cuõthú prèmòprèkhũ tahe, kayǎ mètèyè kayǎ tahe, kayǎ cóbè prèzõ tahe, lõ~ kayǎ dõ a mõ nĩdyé tètahõlahya rò a ohtwõprèt krwõmèkuõ phúnuõ pwõ~ tòphũõ nuõta-henuõ a ki o lahyǎ dõ vĩklõ pǎ.

¹⁶ “Vǎ ma Jesũ. Thyáphú vǎ ki heso luõpè prèzũtètè-plómũ tahe ná tètèrètèkyǎ yètahe agnènuõ, vǎ thũlyǎ pè thĩ vǎ tanéphú hó. Vǎ puõvyǎ klwĩlyǎ ma mǎhó Davi aklwĩalyǎ kalyǎ nuõ tòmũõtõcõ hó. Vǎ ma sètõrõ dõ a lĩtakhèrasõ nuõtòmè hó.”

¹⁷ Cómarya a Thé Sǎsě ná prèkhõmè mòmũõ hé, “Hyǎmõ lahyǎ.” Lõ~ kayǎ dõ a nĩhuõ tèt yètahenuõ, nõhèkuõ lahyǎ èthĩ, “Hyǎmõ lahyǎ.” Rò kayǎ dõ a thèõhtyè tahenuõ, hyǎmõ, hyǎphyé õ krǎ lahyǎ htyè htwõprètè.

Tètèhèbè Dõkhyè Tadũ

¹⁸ Lõ~ kayǎ dõ a nĩhuõ ngõ dõ ù héprõ one è dõ liyètõba akũ lõ~ plĩ tahenuõ, dyèròdyéryè one tǎtè cõ lahyǎ èthĩ, kayǎ tòprèprèt ki sunuõ èhtyalõ tètõcõcõ dõ liyètõba akũnuõ, kèrǎkèdwõ, tètèyètècũ dõ Cómarya héluõ htuõhó è dõ liyètõba akũ yètahenuõ Cómarya ki nõkhyábè è pǎ. ¹⁹ Kayǎ tòprèprèt dõ a mètèyõkyǎ tètõcõcõ dõ liyètõba akũ tahenuõ, thòhtwõprèt athè ná vĩsǎsè dõ ù héluõ dõ liyètõba akũ yènuõ Cómarya ki phyé taphǎkyǎ ná lǔ pǎ. A onópǎ thòhtwõprèt athè to. A nuõnõ pǎ dõ vĩsǎsè akũ to.

²⁰ Kayǎ dõ a khyáathè ná lõ~ tètèrètèkyǎ yètahe tòprènuõ, a hé, “Ò, vǎ ki hyǎlé pǎ,” Amèn, Kõ~ Byacè Jesũ Krĩstu, hyǎmõ to~.

²¹ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩdu ataryèhtũ ki okuõdũ ná Cómarya akayǎ pwõ~ tòprèt ní~. Amèn.